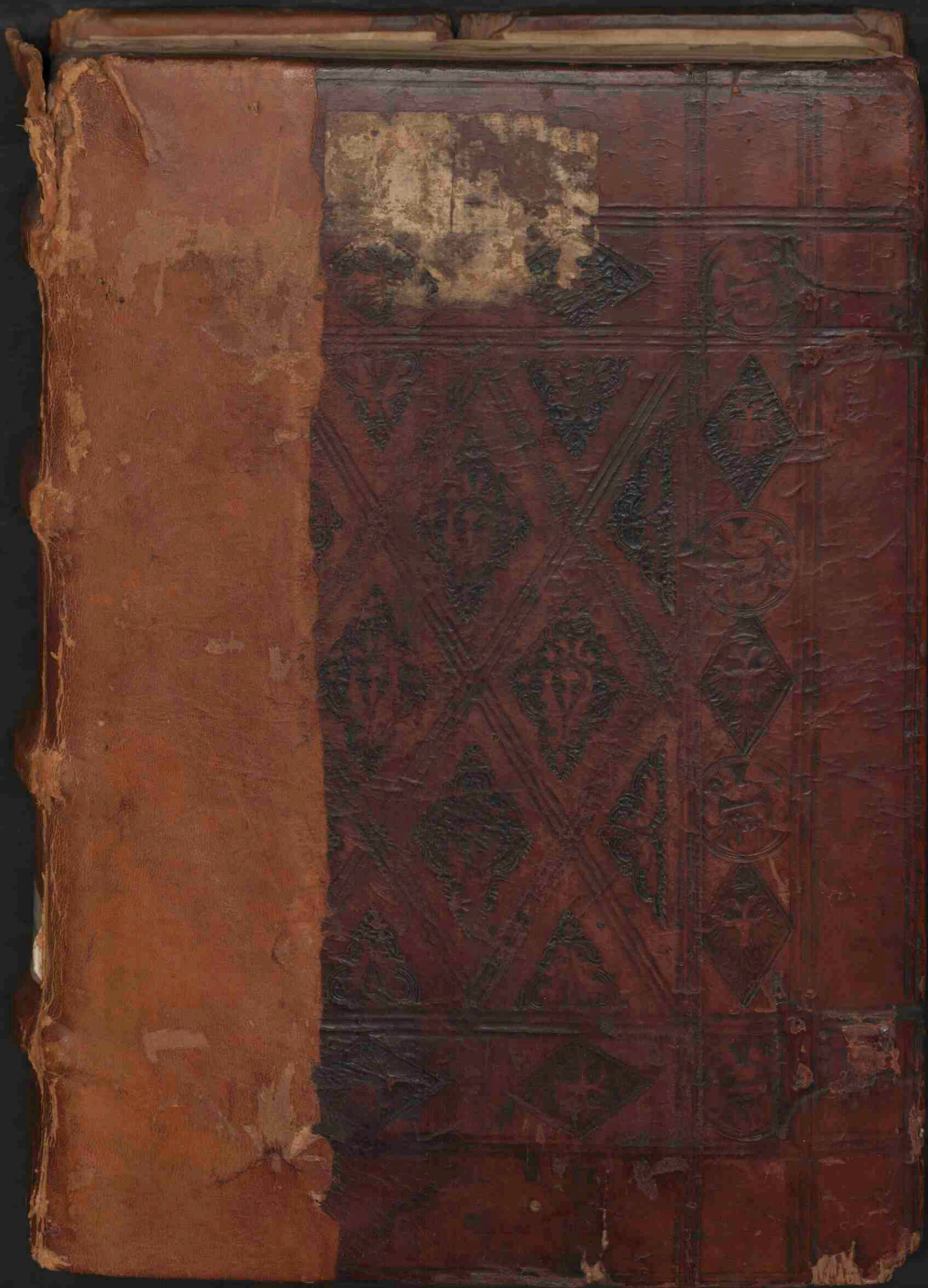

Lombardica historica qua a plerisque Aurea legenda sanctorum appellatur.

<https://hdl.handle.net/1874/340676>

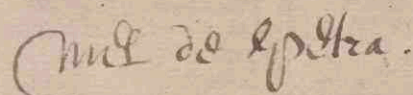

pnu; ppetuo ppetit qd i ea
 rei ppetuo ppetit armis ce
 lectu quomodo accipimus arm
 a se dicitur et fustes et
 pides no solum gladii et
 framee et omnes plures
 sunt ut alii gladii sunt
 tenui armis dicitur
 unde p. d. si ie
 rane h. i. p. x. c.
 mes ueniant eo p.
 fustes ut lapides sunt et un
 eit armata. **Q**u armata ue
 nit et si no armis suis sunt
 ad eia edui; si dicitur arma
 ra uis est et uindicta; fustes
 h. i. t. armis u. u. unde x. d. die
 cisse armis. **S**i q. s. at uis
 armatis q. alibi tendebant
 metu q. h. i. t. p. fustes; no
 unde u. dicitur q. no illo a
 nimo fuerit q. armata ueniat
 si ano t. d. b. t. p. i. d. sic arm
 tos audisti; uenit metu d. f. s.
 cerit d. p. s. d. si u. u. si f. i. m.
 audisti dicitur; e. no armis
 eu. e. dicitur; m. p. s. o. ab h.
 capta sunt. Si at e. d. s. uel
 iet i. p. s. o. armis eu; p. b. u.
 erit q. i. u. a. s. a. p. s. u. d. e. n. e. u.
 armis dicitur; e. u. g. q. cu
 armis uenit p. s. i. m. u. armis
 repelle s. i. s. t. a. t. i. s. h. e. r. i. t. u. a. l.
 l. o. d. u. i. m. o. s. c. i. a. m. n. o. s. o. l. u.
 resistere p. m. i. s. s. u. u. e. d. i. c. i. a. r.
 h. i. d. i. c. i. t. o. q. s. f. u. i. t. e. u. r. d. e.
 icere no e. i. s. u. a. l. l. o. s. e. e. r. i.
 n. e. t. i. **C**u. p. e. u. a. t. o. r. a. r. m.
 i. s. u. e. n. i. e. t. i. p. e. d. i. s. d. i. c. a. s. s. e.
 u. d. i. c. i. t. u. r. s. i. m. a. d. a. u. s. i. u. m. i.
 a. i. r. a. t. u. s. h. i. u. i. s. t. i. z. i. f. a. i. l. i. a. d. i.
 c. e. n. d. u. r. e. n. x. e. f. a. i. l. i. a. s. i. m. e.
 a. r. m. a. t. a. u. e. i. t. e. g. o. n. o. u. n. d. o. z.
 u. e. i. s. s. e. t. f. a. i. l. i. a. m. s. i. m. i. s. s. u. u. l.
 r. a. t. u. s. h. u. i. r. **H**i. r. a. t. u. s. a. d. u.
 f. u. s. e. i. m. p. p. o. n. i. t. u. r. q. u. o. l. o. m. i. s. s. e.
 q. u. o. q. s. a. r. m. i. s. d. i. c. e. r. e. t. z. p. o. s.
 a. m. i. u. r. r. e. d. d. i. t. i. d. q. p. u. e. i. t.
 a. d. e. u. q. p. h. i. b. i. t. **C**u. u. i. i. e.
 d. i. c. i. t. u. r. n. e. c. t. a. m. i. n. f. u. s. s. e. f. u. i. t.

tulano appar: et phibae
 uti sui fructu si dicitur aut
 si prohibuit ut dicitur
 qui dicitur uti: et fructu
 an no adimis em: et ex fructu e
 xistat no ut f dicitur ex fructu
 si qd ab uno uolere in p: un
 in phibuit h i t am l o n o
 qd ergo e p: si fructu an
 ut iudicare p: aut
 i t am ad em qd si fructu p
 hibuit e si p: me b: a de em
 q d co fructu ut fructu phibit
 qd at dicitur ad res mob
 les h i t am no p: me si qd
 ut fructu phibuit e re mobili
 ma soli cedebat res mobili
 si qd si fructu ibi dicitur e ad eas
 referri h i t am dicitur si no
 iustitiam h i t am dicitur p: h
 i t am ex qd n c a iustitiam e
 uisus. Et iustitiam h i t am l o h
 b. Quisq: noie qd si qd i
 possit uter h i t am si qd
 p: a qd phibuit e capite s
 iustitiam ul mortuum e
 dicitur h i t am dicitur h i t am
 p: h i t am no u iustitiam
 iustitiam ut f. si u p: a ca
 dapit: p: a: saluatur h i t am
 qd si iustitiam dicitur iustitiam a qd: su
 scire in id qd ad se puen
 d. Si iustitiam dicitur qd noie
 iustitiam iustitiam iustitiam
 iustitiam iustitiam p: p: scrib si qd
 ad eos puenit. *in iustitiam*
 d. Si iustitiam p: p: iustitiam dicitur
 dicitur p: p: iustitiam cessare
 ut. qm no e iustitiam qd p: p:
 iustitiam e iustitiam iustitiam
 aut. *In iustitiam* ut iustitiam co
 cepit a qd e faciendo a qd iustitiam
 iustitiam dicitur nos ut iustitiam
 p: p: scrib. iustitiam iustitiam qd
 a qd iustitiam iustitiam qd al iustitiam
 e al p: h i t am p: a qd iustitiam
 iustitiam iustitiam iustitiam qd iustitiam
 e iustitiam qd iustitiam iustitiam a qd
 phibet h i t am iustitiam a qd iustitiam
 iustitiam e iustitiam

[Faint, mostly illegible handwritten text from folio 10v]

Conventus Eremitarum

in Christo

June 26 1892

In fine veteris editionis Aureae legendae sanctorum, cujus folia ultima desunt.
E conventu Eremitarum D. Augustini in Hasselt (Limburg).

fol. 159. 160, 195-202, 211-221 en
225-260 ontbreken

vergeelyk F. fol. 301 $\frac{2}{=}$

F 397

Fol. 1-3 Calendarium. Fol. 4-6 (Calendarium finis et Textus i
Fol. 16. Ad summam missam. Puer natus est, cet. Fol. 121. In di
Introitus, cet. Fol. 142 deest. Fol. 182. In summis festiuitatib
Fol 204, 212, 252, 327 desunt. Fol. 348. In galli cantu sequentia.
Fuit capituli S. Mariae Trajecti ad Rhenum.

no appar: ut phibae
 ui fructu fidiu aile
 obibunt: undan is
 nece utite: et fructu
 aduins em: ex fide e
 no ut: f d fedi ca: ceru
 bino uolere iape un
 libit: hie am lce no
 ergo e d: fructuan
 m d i c i e p m: a u c
 in ad em: q f i d f r u p
 d e f i p m e b: a d e m i n
 m f a i s u n f r u p h i b e
 at d i a m a d r e s m o b
 i t a m n o p m i e f i g s
 i n p h i b i t u e r e m o b i l i
 l i c e b a t r e s m o b i l e s
 f i n e i b r o d e r a d e a s
 h i e a m d i e f i c i n o
 f u s s i r e l i a m p e r h
 e e q c r a c i m t u m e
 E t u s h i e a m l a e h e
 u s f n o i e q h f i q i
 u t e r h i e a d f i g s
 p h i b i t u e c a p i t e s
 p u l m o r t u u m r e c t e
 r o n b r i f u c c e s s o r b u
 h i e a m n o u i f u c u r
 e u s f h i p i r a c a r
 p r i m r f a l t a r u h
 m o d b b i f a m a g o: f u
 m i d q o a d f e p u e n
 u i m e d i e t r e g f n o i e
 p u i m u d i a m m i c h

no appar: ut phibae
 ui fructu fidiu aile
 obibunt: undan is
 nece utite: et fructu
 aduins em: ex fide e
 no ut: f d fedi ca: ceru
 bino uolere iape un
 libit: hie am lce no
 ergo e d: fructuan
 m d i c i e p m: a u c
 in ad em: q f i d f r u p
 d e f i p m e b: a d e m i n
 m f a i s u n f r u p h i b e
 at d i a m a d r e s m o b
 i t a m n o p m i e f i g s
 i n p h i b i t u e r e m o b i l i
 l i c e b a t r e s m o b i l e s
 f i n e i b r o d e r a d e a s
 h i e a m d i e f i c i n o
 f u s s i r e l i a m p e r h
 e e q c r a c i m t u m e
 E t u s h i e a m l a e h e
 u s f n o i e q h f i q i
 u t e r h i e a d f i g s
 p h i b i t u e c a p i t e s
 p u l m o r t u u m r e c t e
 r o n b r i f u c c e s s o r b u
 h i e a m n o u i f u c u r
 e u s f h i p i r a c a r
 p r i m r f a l t a r u h
 m o d b b i f a m a g o: f u
 m i d q o a d f e p u e n
 u i m e d i e t r e g f n o i e
 p u i m u d i a m m i c h

Jan Lombardus hystoria Consulet guntij suo hystoria Venabiles
 p f f i i o d a m y i o d a m y f i c i t h r o l o r a r h y g y p u o r Q u i b y t d i h
 31 18 Septemb r y a n d 1602 8 f p m

Conuentus Eremitarum

Conu de Epetra

Conu de Christo

Handwritten signature or mark.

Handwritten text below the signature.

Fol. 1-3 Calendarium. Fol. 4-6 (Calendarii finis et Textus i
 Fol. 16. Ad summam missam. Puer natus est, cet. Fol. 121. In di
 Introitus, cet. Fol. 142 deest. Fol. 182. In summis festinitatib
 Fol 204, 212, 252, 327 desunt. Fol. 348. In galli cantu sequentia.
 Fuit capituli S. Mariae Traiecti ad Rhenum.

FI fol. 450
 fol. 159, 160, 195-202, 211-221 cu
 225-260 ontbreken

vergeelyk F. fol. 301 2

F. 397

100.

mutatim et autumum 5

*Sancti Joannis Baptistae Confessoris Peroni
Episcopi et
Siciliani Pontificis*

**Lombardica historia que a plerisque
Aurea legenda sanctorum appellatur.**

*Commentus Eremitarum
D. Augustini in Hasselt.
Anno 1602.*

Tabula legendarum

Incipit tabula super
legendas sanctorum secundum ordinem al-
phabeti collecta. Et primo premit-
titur prologus qui ostendit modum
reperiendi materias contentas in
diuersis locis huius voluminis.

Prologus

Quoniam sicut

q dicit ysidorus in libro de sum-
mo bono ad peruersionem et cor-
rectionem mortalium: multum
possunt exempla sanctorum: ideo cogitavi or-
dinare ad utilitatem partium et solatium pre-
dicatorum: unam tabulam per ordinem alphabeti
super legendas sanctorum compilatas per fratrem
Jacobum de voragine ianuensem. ordinis
fratrum predicatorum. ad hoc quod predicatorum in suis
predicationibus exempla magis conueniant ci-
tius et leuius inueniant. Nam multe pulcre
legende sunt in eis legendis. que nunquam vel ra-
ro leguntur. et tamen sunt valde bone et inducunt
ue ad penitentiam. Ordinaui autem eam sic
Quoniam in ea ponuntur omnia notabilia que de le-
gendis collegi secundum ordinem alphabeti. Et
post quodlibet notabile ponitur numerus qui
demonstrat legendam de qua sumptus est
illud notabile. et post numerum ponitur littera que
demonstrat capitulum legendae illius de qua
sumptus est notabile quod queritur. Deinde po-
nitur (si opus sit) in qua particula illius ca-
pituli ponitur illud notabile. puta vel in prin-
cipio: medio: vel in fine: vel circa. et plerum-
que nominatur paragraphus. Verbi gratia. Acci-
pe primum notabile quod dicitur Abscondita diui-
nitus manifestantur. quod significat. lxxxiij. B.
Deinde quere que legenda habet numero designa-
tur: et inuenies quod est legenda sanctorum Johan-
nis et Pauli. Postea quere in corpore dicte
legende litteram B. que significat secundum capi-
tulum. quod incipit sic. Post hoc filius teretiani.
Et sic reperies legendam et partem seu capi-
tulum legendae de qua sumptus sit notabile vice
Abscondita diuinitus manifestantur. Exemplum
aliud. Absolutio ab excommunicatione defunctis
facta valet. quod significat. clvj. R. Quere lege-

dam habet numero designatam et inuenies quod est
sancti gregorii. Postea in corpore dicte le-
gende quere hanc litteram R. ut in hoc registro de
signat que significat capitulum ex quo sumptus sit
illud notabile. Deinde quere paragraphum
Legitur quoque. et reperies quod queris. Et
sic consequenter faciendum est cum alijs.

Nota quod aliquando post notabile sequuntur
plures numeri. et hoc est. quia illud notabile in
pluribus legendis reperitur. quia in tot legen-
dis. quot sunt numeri. Item aliquando plures
littere diuersae sequuntur numerum. et hoc est.
quia illud notabile pluries in una et eadem le-
genda inuenitur. sed in capitulis diuersis

Abcondita diuini

a nitus manifestantur. Legenda
octuagesima secunda. capitulo. B.

In principio.

Absolutio ab excommunicatione defunctis
facta valet. clvj. R. §. legitur quod.

Abstinencia sanctorum dura fuit. ly. E
cviij. B. clxiij. E. D. cxlj. B.

Abstinencia licet maxima libidine non ex-
tinguit penitus. cxlj. B.

Abstinencia penitentium debet esse magna.
cxv. D. clxiij. B. C. D.

Abstinencia impetrat operata. clxiij. E.

Accedentes ad altare se debent habere.
clxxvij. E.

Accusatores peccatorum tres. j. R.

Addiscenda sunt tria. v. E. Circa finem
lvj. B.

Aduentus christi est quadruplex. j. A.

Aduentus christi oportunus fuit triplici-
ter. j. B.

Aduentus christi utilitas multiplex. j. C.

Aduersitate iniuste patienter portare ma-
gni meriti est. cxlvj. In medio.

Afflictio corporis continentia est. clxiij. D.

Agyos quare dicitur. lj. B. Post medium.

Ale quatuor habende. lix. A.

Alma redemptoris quis instituit. clxxvij.
R. In medio.

Altare consecratur ad tria. clxxvij. A.

Altare spoliantes incurrunt penam tempo-
ralem. lxx. J. §. Vir quidam

Amabilem faciunt tria. clj.

In interpretatione

Tabula legendarum

Amatores mudi sunt fatui. clxxv. D E
 Ambrosius tria docuit Augustinum. cxix
 E In principio.
 Amicia buli mudi cito dissoluit. cx. B
 Amici luctantur ut unus pro altero moriatur. lx. D
 Amici hominis tres sunt. clxxv. E
 Amor primi est complementum mandatorum dei. ix. B
 Amor signat pignē triplici rōne. lxviii. f
 In medio
 Amor habet triplicem vim. lxviii. f
 Post medium
 Amor duplex. cxix. B .s. Ex tpe
 Angelus ad custodiā hoīs deputat. cxi. E.
 .s. Quarto hec
 Angelus dei adiuvat seruos dei in tribulationibus et consolatur dei seruos. lxviii. A
 lxxv. B clii. B
 Angeli ab infidelibus intuentur visibiliter. cxxi. B
 Angeli dicuntur celum. lxvii. E
 Angeli apparēt i ecclia. lxxxi. A Circa fi.
 Angeli apparent in passionibus sanctorum. lxxviii. f Circa mediū.
 Angeli sunt famuli et promotores hominum. clii. A.
 Angeli sanctorum animas deferunt. cxi. E
 .s. Quarto h. f .s. Quarto honorādi.
 Angeli cum demonibus pro animabo pugnant. cxi. E
 Angeli q̄t et quō aīaz defendūt. cxi. E
 Angelorum nouē ordinum nomina et officia. cxi. E
 .s. Quarta apparitio
 Anima pl^{us} est diligēda q̄ corp^{us}. xvi. B.
 Anima in tribus locis corporis principaliter se dem videtur habere. li. B
 Anime euntes a corpore q̄ vadunt. xxi. f
 .s. Cum quadam
 Anime per diuersis causis apparent. clviii. B Per totum
 Anime salus est fuga hominū. clxxv. A.
 Animalia mortua a seruo dei vocata res surgunt. cli. E D
 Animalia siluestria beneficia recognoscūt. cxi. E In principio
 Antiphona psalmi. qm̄ et a q̄ inceptū canari. xxxvi. A In fine
 Antichristus omnes decipere conabitur quatuor modis. j. E In principio

Apostate pessime finiunt. cxlii. A
 Per totum.
 Apollus thomas diuersa sustinuit. v. f
 Apoli potius elegerūt suū martyriū q̄ ydola traxerūt. clii. D In principio.
 Apostoli omnes sanctos in quatuor excedunt. clvii. D.
 Apostolorum persecutio facta est a romanis imperatoribus causa multiplici. lxxv. A
 Circa finem.
 Aq̄ bñdicta expellit demonē. clxxvii. D
 Aqua manuum seruorum dei cecos illuminauit. cli. B
 Aq̄ sc̄ros sustinet. xcvii. B In medio
 Aqua liberos sancti balneare non potuit. cviii. D .s. Cum in partibus
 Aq̄la quatuor habet proprietates. cli. B In medio
 Arrii officiū fides et obit^{us}. clii. A
 Arrianorum et fidelium dura percertatio. clii. A
 In principio B In fine
 Arbor p̄sida que virgini Marie inclinauit. x. B In fine
 Arma seruorum dei q̄lia sūt. lv. B In fine
 Ars malefica super bonos nihil potest. cxxxv. A
 Ascensionis xpi nouem utilitates. lxvii. E
 In medio.
 Ascendit xps quadrupliciter. lxvii. E.
 Ascendere distulit xps quadragesima die triplici rōne. lxvii. B
 Ascendere volens indiget scala habente quatuor gradus. clxvii. A
 Aspectus mudan^{us} est piculosus. ix. D
 Avaricia abominabilis et abijcienda. liii. B lv. E
 Avaricia et luxuria excecant homines. vii. A
 Aues bonos non timent viros: sed eis obediunt. cxlii. E In fine.
 Audiuit xps obprobria et blasphemias q̄drupliciter. li. A .s. Quinto ex.
 Audire cantū qm̄ inducit ad peccatum. cxix. E Post mediū

Scul^{us} sancti uiri

b a demone defendit. cxv. B
 .s. Apud
 Baptismus ad sanitatem corporis inducit. xxi. D
 Bñdictio sp̄s dāda. v. B Circa finē
 Beneficia recognoscuntur ab animalibus

Tabula legendarum

siluestribus. cxli. E
 Bernardus cum fratribus cistercium ingre-
 ditur. cxv. LD.
 Bernardus videns natiuitatē xpi sapiēs
 est effectus. cxv. B
 Bibēs sine licētia et sig crucis demoniacus
 efficit. cxvii. D .S. Existente brō
 Bonap malis reddēda sunt. lv. E
 Bon^o p^o dici q^os tripliciter. cxviii. A
 Boni viri q^os futura predicunt. cxvii. B
 .S. Cum in.
 Boni viri quicquid a deo petūt impetrāt
 cxvii. B .S. Existente
 Bonis recedētibus fit vindicta a deo in ma-
 los. lv. E.
 Bonitatis signū est velle libēti^o vitupari q^os
 laudari. cxliii. F In fine
 Bonitatis signū est velle libenti^o subesse q^os
 pesse. cxliii. F In fine.

Ally fractus ora

c tione reintegrat. cx. B .S. Cū at
 cxii. D .S. In ecclesia
 Campana quare pullant tempestate insur-
 gente. lxvj. E
 Candelarū oblatio a scriis acceptat. lxi. F
 .S. Quedam comitissa.
 Caritas mirabilis. viii. D .S. Cū autem.
 Caritas pauperes nutrit. xlviii. A
 .S. Post hoc
 Caritas scedula a pluuia balneari non
 potuit. cxv. B
 Caritas odit dyabol^o. xlviii. AB
 Carnis temptatio per penam corporis su-
 gatur. xviij. AB
 Carnis mot^o accidit triplici de cā. xxi. E
 Carnis cruciatio est aie saluatio. lxxviii.
 B Post medium
 Carnis stimulus oīone scī viri remouet.
 cxliii. A In fine
 Carnis temptatio a demone in seruis dei
 exercit. xlvii. B cxliii. D
 Caroli magni forme descriptio. clxxvj. R
 Post mediū.
 Castitas a sententia mortis liberat. ii. D
 .S. Quidam iuuenis
 Castitas est amplectenda. iiii. E
 Castitas a spū sancto custodit. vii. A
 Castitas in q^os piclitari solet. clxxv. F

.S. Quarto in.
 Causas amicorū audire est periculum. sed
 extraneorū est securum. cxix. B
 In pncipio
 Cella omnia docet. clxxii. A
 Celebrare p defunctis dyabolo displicet.
 clvii. B In medio D
 Celum multiplex. lxvii. E
 Celum triplicem hz p^orietatē. clxiii. A
 Liborū corporaliū nō multū est curandū.
 cxix. E
 Cicatrices corporis xpi seruate q^os de cau-
 sis. lxvii. D In medio.
 Cicatrices reseruabit xps et insignia passi-
 onis in iudicio triplici de causa. j. B
 Clauis petri dyabolū ab aīa expellit. cv.
 D In fine.
 Clauorū dñici corporis inuentio. lxiii. E
 .S. Utrum cum
 Clausis ianuis domum q^os bon^o homo
 intrat. cxvii. D .S. Cū ad qddam
 Clemens d^o q^ouor modis. clxv. A.
 Cogitatōes impediūt ad salutem. xxi. F
 .S. Anthoni^o dum
 Cogitatio hominem insensibilem facit.
 cxix. B
 Cognoscere cupiens xpm se ptenit et hu-
 miliat. cxliii. A .S. Quenā igit
 Columba plures hz p^orietates. lxvii. B
 Commendata sanctis feliciter gubernan-
 tur. iij. F
 Complexiones hominum sunt quatuor.
 xxxv. A .S. Quinta ratio
 Concordia inter fratres semper est haben-
 da. clxxii. A
 Concupiscentia qualiter est refrenanda.
 cxv. B In fine
 Concupiscentia carnis a signo crucis su-
 peratur. cxvii. B Ante medium
 Confessio cordis nō sufficit sine p^oessione
 oris qdruplici rōne. clvii. E
 Confiteri est bonuz quia occulta diuinit^o
 omib^o reuelant. clx. A.
 Confitentē xpm in pñtia dyaboli respicit
 imago xpi. lxiii. F.
 Cōfidere de seipso nullus d^o. clxxii. A.
 Cōfidere in operibus suis nullus debet
 clxxii. A
 Consideranda sunt pus peccata p^oria q^os
 aliena. clxxii. A.

Tabula legendarum

Consilium nō est contra dñm. clxxvj. B
 Post mediū. i. xxxix. E.
 Consiliatores mali puniūt grauit. xlvj
 B In fine. lix. A Post mediū
 Consolator q̄lis haberi debet in guerris
 p̄cōz. cxij. E
 Consortiū p̄cōz est vitandum. ix. B
 .s. Legitur.
 Cōstantia maxime in tribo apparet. lv. B
 Cōstantia magna in fide ⁊ seruitio dei est
 habenda. lv. B
 Cōsuetudo quedam circa mortuos est ob
 seruata. xliiij. D
 Contraria p̄cōz curant. lxiij. f
 Post medium
 Cōuersatio fratru debet esse sic prima die
 clxxij. A
 Cōuersio ad deū dz fieri totaliter. xlvj. B
 Cōuersio p̄cōz demonem contristat.
 cxlv. A Circa finem
 Cōuerentes ad christum ab infirmita
 te et morte draconis vel morlu liberant.
 lxiij. A.
 Cōueri volentē xps multipliciter solat
 liij. A Post medium
 Cōuertit aliqñ malū in bonū. clxxv. E
 Cōuertunt aliqñ multi exemplo vnus.
 cxij. B
 Cōuiuia vitare est tutū. cxix. E
 Corona clericoz quō inuenta ⁊ qd fecit.
 xliiij. E
 Corp⁹ p̄p̄iū reunitū est aie. ij. B
 Corpus nostrum affligendum est. xlvj. B
 In medio.
 Corp⁹ dñicum reūcientibz dari nō debet.
 clxxvj. D
 Corpus xpi verū est qd in missa p̄secratur
 xlvj. K
 Corpus xpi reduxit ad pacem quendā no
 lentem. cxv. J
 Corpis flagellatio a suo xpi est appetenda
 cxliij. D
 Corpis afflictio existimari dz. clxiij. D.
 Corpa sanctorz bene in patria reuerentur
 lviij. E
 Correctio a malis oditur. cxix. A
 Crux christi debet venerari. xxx. E
 xlix. A
 Crux christi est odorifera. lxiij. D.
 cxix. E

Crux christi multos curauit. cxix. D
 Crux christi mortuos suscitauit. lxiij. D
 Crux christi q̄liter ab imperatore laudat.
 cxix. E
 Crux christi percussa multū sanguinē effu
 dit. cxix. D
 Crucis signū demones odiunt ⁊ fugiunt
 xlvj. K cxv. B cx. E
 Crucis signū effudit venenū. xlvij. B
 Crucis signū carnis concupiscentiam sus
 gat. cxix. vj. B
 Crucis signo muniri debet ois cibo. cxix.
 E .s. Refert
 Crucis signo dracones humilant. lvi. A
 Post medium
 Crucis signaculo obediūt elemēta ⁊ infir
 mitates. lxj. E
 Crucis deuotio inimicos supat. cxix. B
 Crucis inuentor eps ordinat. lxiij. E
 Ante medium
 Crucis lignū ante xpm sex habuit defect⁹
 cxix. A
 Crucis lignū post xpm sex habuit bonas
 p̄ditiones. cxix. A
 Crucis inuentor martyrio p̄secrat. lxiij. E
 Post medium
 Cruce inuēta dyabol⁹ lamētat. lxiij. E
 In p̄ncipio

ecius quomodo

o imperiū obtinuit. cxij. B
 Defuncti p̄sunt q̄tuor genera sus
 fragioz. clviij. E.
 Defunctis orōnes uiuoz grate sunt. clviij
 E .s. Quam grate
 Defunctis indulgentie valent. clviij. D
 In fine
 Defuncti q̄liter septimū tricesimū ⁊ āniuers
 sariū dant. clviij. E Post mediū
 Defunctis suffragia a bonis facta p̄sunt.
 clviij. f.
 Defuncti nō p̄sunt suffragia a malis facta
 clviij. f.
 Defuncti q̄liter sciūt suffragia facta p̄ eis.
 clviij. E .s. De quarto
 Defunctorz gen⁹ triplex. clviij. E
 Defunctos oro amicoz ⁊ fideliū a penis li
 berat. clviij. E In p̄ncipio.
 Defunctis penitentia pro eis facta valet.
 clviij. D Ante finem

Tabula legendarum

Deridentes bonos viros grauiter puni-
untur. cxxij. E
Demon sub specie hūana decipe conatur.
ij. B. iij. L. §. Cum aut
Demon nititur impedire deuotōez ad san-
ctos. iij. f. §. Vir qdam
Demon fornicatōis se victū visibilibus pfi-
teretur. xxi. B
Demon se excusans culpam fratribus impo-
nit. xxi. D
Demon fugatur per tria. xliij. A
clxxvij. D
Demon in figura angeli aliqñ temptat
xliij. A
Demon a muliere vituperatur. xliij. A
Circa finem
Demon cui⁹ forme apparet. cvij. B
Demonis mala malicia. ij. D. §. Cum
autem apostolus esset. cxxxvij. B
§. Vir quidam
Demones sanctis viris nocere nō possunt
xlvi. K. §. Quidā. lv. L. xcviij. A
Demones sanctos viros timent. lv. D.
Demones sanctis aplis obediebant. v. f.
cxvij. L
Demones sanctos viros infestāt. xviij. B
xxi. B. L. D
Demones ad luxuriam incitant. xxvi. E
Demones plus infestant dieb⁹ dñic⁹ et fe-
stis. lxj. J. §. Mulier qdam
Demones inuocantes ab eis affliguntur.
xcviij. A. lxj. K. §. Vir qdam
Demones pñiaz agentes multū molestāt.
lxxxvij. B
Demones in morte penitere nō pmittunt.
xcviij. E
Demones in morte etiā sc̄os visitāt. cxv.
f. clxj. E
Demones animā exutā a corpe sequūtur.
cxxxix. A.
Demones p̄stunt de p̄uersione pctōris.
cxlv. A
Demones fideiussē qd ad hoiez n̄ redirēt
cvij. f. §. Ultimo
Desperatio est hois temptatio. lxxxv. D
Detractores punit deus. lv. L
In p̄ncipio
Detractores iusti patiēter sustinēt. cxlj. D
Circa finem
Detractores vt infideles nō sūt audiendi.

cxix. D. Ante finem. clxxij. A
De⁹ de maximis pctōrib⁹ sc̄os magnos
facit. liij. A
De⁹ in tribulatōib⁹ ⁊ morte sp̄ est req̄rēd⁹.
lxj. f.
Deuoti sanctis ab eisdem iuuant in morte
iij. L
Deuoti sc̄is ab eisdē in morte visitantur.
cxix. L. §. Apud
Dyabolus a bonis personis vincitur.
lxxxvij. L
Dyabolus plures psonas necat. cv. L
Dyabolus decipit ⁊ ad precipitium indu-
cit. cv. L.
Dyabol⁹ ad nihilū est redact⁹. xxi. D
Dyabol⁹ de q̄o fratres cēptat. cvij. B.
Dyabolus pñiaz agentes multū infestat.
xxi. B. L. D
Dyabolus trāssfigurāt se in formā xpi. clxj.
D. §. Quadam
Dyabolus visitat morientes. cxij. E
clxj. E
Dyabolus penitenti aduersat. clxj. B
Dyabolus multa q̄ vident mira operatur
lxxxvij. L. D. E
Dyabolū expellūt tria. xliij. A
Dies p̄ditur in q̄ nullū bonū agit. lxij. B
Circa finem
Dies pctōz nō sūt in vita hois cōputādi.
clxxv. f. Ante finem
Diligentib⁹ deū omia coopant in bonum.
xcviij. L
Dionisius suū deuotū liberat de iudicio.
clxxvi. B. §. Circa
Discordia ciuū facit demones exultare.
cxliij. §. Cum
Disp̄atores volūtatem defunctor nō cō-
plentes puniuntur. clviij. f.
§. Diles
Diuitias spernere magni meriti ē. xlvj. B
In p̄ncipio
Diuitias seruus dei recusat. cl. B.
Circa p̄ncipium.
Diuites et nobiles de quatuor sunt specia-
liter instruendi. lvj. B
Circa p̄ncipium
Diuiarum regula virtutum fuit Paula.
xxix. A
Dñica die laborātes qñq; puniūt. xxx. B
§. Cum quidam. cxxxvi. L.

Tabula legendarum

Draco terribilis a sancta muliere occiditur. c. A

Draco serui dei sputo interficitur. cv. L
.s. Narrat.

Ecclesia consecra

e tur q̄ntuplici rōne. clxxvij. B
Ecclesia prophanatur ppter tres

clxxvij. E
Ecclesia qualiter consecratur. clxxvij. D

Ecclesia quedā ab arrianis miraculo est
catholicis restituta. xxvj. A In fine

Ecclesia solennizat sanctos aliquos vete
ris testamenti quadruplici rōne. ciiij. A.

Ecclesia romana q̄nq; ordiata fuit caput
ecclesiarum. clxxvj. D

Ecclesia spūalis quando et qualiter conse
cratur. clxxvij. F

Ecclesie reparatio multū deo placet. cxij.
D .s. Gregorius quoq;

Ecclesie per orationem serui dei apte sunt
ciiij. A

Ecclesiam consecratam immundi intran
tes q̄nq; puniuntur. xxij. F

Ecclesiam dum missa cantatur exire non
est bonum. xxvij. F

Ecclesiaz raptōres et eas offendentes pu
niuntur a sanctis earundem. xxx. B

Ecclesias destruentes sancti grauitē pu
niunt. cxvij. F

Ecclesijs adiutorium impendendū est ne
aliquid mali contingat. xxx. L

Elementa habent quatuor loca in huma
no corpe. xxxiiij. A .s. Tertiā assignat.

Elementa sanctos nō ledūt aliq̄. clxj. L
Ante mediū. E Circa mediū

Elemosyna pauperibus non diuitibus est
danda. vij. A.

Ante finem.
Elemosyna prelatoz pauperibus sc̄ptis

datur. xij. B.
Elemosyna etiam furore facta faciliē ad

sanctitatem perducit. xxvij. A.
.s. Volens homines.

Elemosyna libera cum manu larga esse de
bet. xxvij. L

Elemosyna diuitem vindemiauit. xxvij.
E Circa medium.

Elemosyna que pro christo datur ab an
gelo recipitur. xlvj. B .s. Quadam.

Elemosyna in morte demones fugat.
cxij. E

Elemosyna temporalia augmentat. xlvij. F
In fine.

Elemosyna paupi data a xpo recipitur.
xlvj. F clxj. A

Elemosyna largientē glorificat. clxij. D
Elemosyne defunctis p̄sunt. clvij. L

Elemosyne exempla. xlvj. F
Elemosynas a diuitibus acceptas dare

paupib; licet. xxvij. E
Elemosynas facere p̄tinentes aliq̄n gra

uitē puniunt. clvij. F
Elemosynas fraudantes fraudantur.

clvij. E.
Elemosynaz dñs p̄ angelū suū q̄nq; cōso

latur. xlvj. F
Ep̄alis dignitas est venerāda. cxxvj. F

Ep̄istola xpi fuit magne p̄t̄is. cliv. A B
Euangeliste quatuor p̄ quatuor facies de

signantur. clj. B
Eccōmunicatio etiam pena est defunctis.

xlvi. K.
Eccōicatio muscas occidit. cxxvj. F .s. Lū

quodam.

Eria sexta appa

f rent visiones quādoq; veraces.
cxvij. A.

Festa nō celebrātes puniunt. cxij. B.
.s. Bubulcus

Festis est deferendū in iusticia. clxxvj. L
In fine.

Festinitates sanctorū sunt ordinate multi
plici rōne. clvij. B

Fides esse vera igne pbat. c. A cxxix. A
Circa finem.

Fides socijs nō seruata meritū itineris dis
soluit. xciiij. D .s. Triginta viri

fidem in sanctis habentes ab eisdem ad
iuuantur. ij. D iij. F

Fiducia est genitrix omnium passionum.
clxxij. A

Fili⁹ dī quatuor modis. lxxvj. A
Fili⁹ patribus in omnibus obedire debēt.

x. L.
Flat⁹ q̄druplicē habet virtutem. lxxvij. B

.s. Tertio monstrat.
Fratri offendenti et penitenti cōpatiendū

est. clxx. A .s. Cum quidam

Tabula legendarum

fratres sancte viuentes raro loqui debet.

xxj. E
fratres patientes esse debent. xxj. B.
frs aliqd priu retinere nō dnt. xxj. f
.s. frater qdā. clvj. K. .s. Legit
fratres saluari volētes quatuor facere de
bent. xxj. E
fraudem primo facientes puniunt. iij. E
.s. Vir quidam
frumentū famelicis distributū multipli
catur. iij. E. .s. Quodam tpe
fur qdam mirabiliter pphensus fuit. clxj.
A. .s. Quidam vir
furātes de altari penam incurrit tpelem
lxi. J. .s. Vir quidam.

Studium mundi

in luctū puerit. clxxvj. D
Gaudium nō est de ruina malorū.
clvij. L. Post mediū. lv. E
Gaudere d ruina inimici ē pccm. clvij. L
Bentes diuerse quales deos adorabant.
clxxv. D. Ante medium.
Gloria mūdi cito finitur. cv. A
Gla laus et honor tibi sit: quō institutū fu
it. clxxvj. K. .s. Karolus In fine.
Gla pri et filio et spū scō qdaz simoniacus
dicere nō potuit. clxxvij. A. In fine.
Gula et luxuria inducunt pestem pessimā.
lxxj. A

Hereditas quomo

do est dispēfanda. clxxiij. B
Herodes quō punitus fuit de ne
ce innocentium. x. D
Herodes antipas impunitus nō abijt. s.
exilio damnat fuit. cxx. B
Herodis agrippe finis malus fuit. cv. A
Hierusalem destructio quō facta fuit. lxxij
E. s. B. D
Hierusalem fames pessima. lxxij. B
Hierusalem q tpe a xpianis recuperata fuit
clxxvj. A. .s. Sub h tpe
Homo tres habet proprietates. clj. B.
Post medium
Hō qliter debet esse ordinat ad deū pri
mū et seipsum. clj. L. D
Homines cogitant sed deus aliqd facit et

ordinat. xxx. E
Hominem velle se fieri angelum fatuū est.
clxxj. A
Honores huius mundi sunt fugiendi.
clvj. D
Honores impioz cito finiūt. cxxvj. B
Hore diei qualiter dicuntur. clxxvij. B
.s. Quarto psecratur
Hospicio pegrinos recipientes exaltant.
clj. L. .s. Dum in britannia
Hūilitas est a deo multū accepta. cxxx. L
Humilitas bonorum in morte fulget.
lxxxiij. f
Hūilitas honores renuit. lv. B. lxxij. L
Hūilitas aduersus demōes pualet. xvij.
B. .s. Dum aliqū.
Hūilitas dyaboli laqueos euadit. xxx. L.
.s. Quadam vice
Humilitas conuicia patienter sustinet.
xxvij. D. f
Humilitas non vult laudari. clvj. E
In pncipio
Humilitas verbis et factis manifestatur.
clvj. f
Hūilitas pctōres scrificat. lxxvij. A
Humilitas obedientie mltā miracula ope
ratur. cxxiij. B
Hūilitas exaltari meruit et nō credens a
fulmine perijt. cxxvj. L. In fine
Humilitas in celo exaltatur. cxliij. f
.s. frater quidam
Humilitas i seruis dei maxime lucere dz.
clj. D
Humilitas et innocentia semp augmētā
tur. lxxxiij. E
Hūilitas xpi septem fecit de sanguine suo
effusiones vel virtutes. clxxvij. L

Iacobi minoris

i scritas et excellētia. lxxij. L
Jeunabant iudei quater in an
no. cxxv. A
Jeuniū triplici rōne obfua. cxxiij. A
Jeuniū ante pasca obseruat quadruplici
ratione. cxxiij. B.
Jeuniū quatuor tempoz obseruat multis
plici rōne. cxxv. A
Jeunia quatuor tempoz qre illis tribo fe
rijs obseruant. cxxv. A. In fine.

Tabula legendarum

- Ignis excellit omnia elementa in tribus. lxxvii. f.
- Ignis quatuor hz ppterates. lxxvii. f.
- Ignis sanguine scōz cōburere nō potuit. cxvii. In fine
- Ignes quatuor q̄ mūdum succendūt. cxxix. In fine
- Ignes q̄nq̄ q̄ supari debent. cxii. I
- Imperator primus christianus. cxii. B.
- .s. Eodem tpe.
- Indulgentie valent defunctis. clvii. D
- In fine
- Infamare aliquem est magnū peccatum. lxxvii. B.
- Infamata fraudulenter per brām virginē ab incendio liberaf. cxxvi. I
- Infamātes aliquē penā incurrūt spalem. lxxix. A In fine cxxix. B
- Infamia purgat pos infantis. cluii. L
- .s. Post h
- Infamia diuinitus purgatur. lxxvii. B
- Post medium.
- Infamie pena patiēter a scis mulieribus sustinet. lxxix. A.
- Inferus octo pedes habet. ix. E
- Post medium
- Infideles videntes sanctorū miracula cōuertuntur. lxj. B .s. Quidam iuuenis
- .s. Apud
- Infirmas corporis sanitas est aīe. lxxii. A
- Infirmas corporis vitā in meli⁹ mutare videtur. lxxii. A
- Infirmos ad mortē demones penitere inpediunt. xciiij. f. .s. Dum tres
- Infirmis memoriale faciendū. cxix. B
- Ingratitudo ab aīalibz videt naturaliter abominari. cxlj. L.
- Inimici hoīs domestici ei⁹. clxxvi. L
- Iniurias patiēter sustinēs meret. cxlvj. A
- Iniurias serui dei patienter sustinent. clxxiiij. A
- Innocens pos infantē ab infamia liberaf. tur. cluii. L .s. Post h clxii. A
- .s. Anno autem
- Inobediētia generat pctm. clxxii. A
- Inuidia homicidium pcurat. clvii. L
- .s. Presbyter
- Inuidia malicias excogitatas facit. clvii. L
- Inuidia primū occidit. lj. B
- Inuidia inuidentē interficit. clvii. L
- .s. Presbyter
- Inuidia demōes torquet. lv. L
- .s. Erant et.
- Inuidia insidiat prosperitatem habenti. clxxvi. L
- Iohes baptista q̄re sic vocat. lxxx. A
- Iohes baptista q̄re plus q̄ ppheta dicitur. lxxx. L.
- Iohes baptista nouem puilegijs claruit. lxxx. L In pncipio
- Iohes bap. defensor ē Logobardoz. lxxx. B In fine
- Iohannis baptiste laus ex q̄nq̄z pphēdit. lxxx. L .s. Scdm ambrosium
- Iohannis baptiste sanctitas triplex habuit testimoniū. lxxx. D
- Iohannis euāgeliste vestimentū punctum sanguine emisit. clvj. R .s. Quibusdā.
- Iohannis euāgeliste mater quō miguit. lxy. A Circa finem
- Ioseph ducis euasio a morte. lxiiij. f.
- Iracūdia displicet deo ⁊ hoīb. clxxiiij. A
- .s. Dixit itez
- Irac⁹ alteri dormire non debet. clxxiiij. A
- In fine.
- Iraci est bonū ⁊ malū. clxx. B
- Judicare de occultis alieni cordis non est bonū. cluii. L.
- Judicare aliquē de suspitione malum est. cxvii. B
- Judicandoz quatuor erūt ordines. j. B
- Judiciū antecedentia sunt tria. j. D.
- Judiciū concomitantia sunt plura. j. f.
- Judiciū habebit insignia passiōis xpi ⁊ ci catrices in corpe triplici de causa. j. B
- Juliani apostate origo vita ⁊ finis. cxx. L D E
- Juliani apostate natiuitas ⁊ sublimatio. lxxxii. A .s. Verum
- Juliani apostate subleuatio et mors. cxx. L.
- Juramentū dare iuranti falsum est pctm. cxx. B
- Juramento facto petrus pro testimonio veritatis voluntarius expirauit. clvj. L
- Circa finem
- Jurātes fraudulēter puniunt grauiter. iij. E .s. Vir qdam.

Tabula legendarum

Jurare falsum volens graviter punitur.
lxxj. A. §. Ad eius
Justicia contra quemcunq; servanda est.
lv. D. B. H.
Justicia etiam proprio filio non parcat. clvj.
J. §. Fertur
Justicia quomodo servari debet. cx. L
§. Cum quidam.
Juvenes qui a principio pnie bene incipiunt bene
finiunt. lxxxix. A

Lacrima deficere

l non debet. lv. E
Lacrima triplex. lj. A. lv. B
Post medium
Lacrima? fuit xps tribus vicib; lj. A
§. Quinto ex eo.
Laudari velle nullus debet. clvj. E
In principio
Laurus hz quatuor virtutes. cxij. A
Legentes et audientes secularia puniunt.
cxij. B
Leo quatuor hz proprietates. clj. B
Leo triplicem habet proprietatem. clj. B
In fine
Leo virginem quandam in virginitate defendit
clj. A. Post medium
Lecania duplex. lxxvj. A
Lecanie pme nomen triplex. lxxvj. A
Lecanie secunde nomen triplex. lxxvj. A
Lecanie in pessione qualem ordinem servant
lxxvj. A. E
Lecanie quater sunt institute. lxxvj. A. B
Liber in quo magis est studendum. cvij. B.
Liber dyaboli continet peccata hominum. cxix. L
In fine
Libido et auaricia excecant homines. vij. A
Post medium
Libidine expellit consideratio aliene vite
clxxij. A.
Liliu triplicem hz proprietatem. clxxij. A
Lingua tertia inter sanctos seditionem facit.
cxixj. D
Lingua retrahens a bono vincit malum.
lxij. L
Linguam non refrenantes puniuntur.
clvij. §
Loca sanctorum visitandi mentaliter modus
optimus. lxj. K

Loca sanctorum non reuerentes puniuntur.
cxj. A. In fine
Longobardorum aduentus in lombardiaz.
clxxvj. A
Longobardorum regis finis. clxxvj. J
Loqua mala etiam pa et manifesta non est bona
xxvij. §
Loqua malum de sanctis periculum est corporis.
lxj. §. B. H.
Lucis proprietates. lxxij. A. clj. A
Lumen oculorum plorando amittitur. cxij. L.
§. Erat autem.
Lumen oculorum per baptismum recuperatur.
cxij. L
Lulor quidam quod religionem exiit et rediit.
cxv. B. §. Monachus? quidam
Lulores a demonibus agitantur. lxj. K
§. Vir quidam.
Luxuria oratione et pnia sanat. ij. D
Luxuria penitentia duorum in vno purgatur. ij. D
Luxuria graviter puniuntur. ij. D. §. Quidam
iuuenis. vij. A. xxij. §
Luxuria expellit per visionem paradisi et in
ferni. clxxv. J. Post medium
Luxuria et comelationes incurrunt pestem
pessimam. lxxvj. A
Luxuriosus pessime moritur. cxxxv. B

Magus

m clxxvj. D
Magus dicitur tribus modis.
xiiij. B
Magister non debet esse nimis durus. xix. A
Mala agentes a dracone subito occidunt.
lxij. A
Mala de bonis dicta credi non debent.
xxvij. B
Maledictio parentum timenda est. vij. §.
Maleficia servis dei nocere non possunt.
lv. L
Magister sacerdos in missa osculata peccatores
sanat. cvij. E.
Margarite ppetas et fructus. lxxxvij. A
Maritus non natalibus sed moribus est eligendus.
cxix. A
Martyrium est triplex sine sanguine. clvij.
D. §. Secunda differentia
Martyrium affectat sancti. lxxxvj. A

Tabula legendarum

Martyres imitandi sunt in tribu. cxij. B
 Post medium.
 Mater Johannis euangeliste quō migravit. lxx. A In fine
 Matres debent inducere filios ad seruitū dum deo. xcviij. B
 Matres in seruitio dei filios pfortare debent. xcviij. B
 Matres sp filios puocare debēt ad bonū lxxvi. A
 Matres q̄liter filios ab infantia educare debent. cxv. B.
 Matrimonia facere non est laudabile. cxix. E
 Medicina ab angelo datur p̄ra vomitū. cxi. D
 Medicina p̄boz indiget habitās i curijs magnatorz. clxxv. B
 Memoria mortis habenda est. xxvij. D
 .s. Audiens.
 Memorare preterita peccata cum fletu. cxlvij. A
 Mens pfecta tria debet h̄re. clxv. A
 Mentiri sanctis piculosum est. xxx. E
 Mentiri nemo debet blandicijs inductus. lxiij. D
 Michael multa mira opa facit. cxi. A
 Missa in tribu linguis cantat. clxxvij. A
 .s. Secundo.
 Misse pro defunctis celebrare eos liberat. clviij. B L
 Misse viuis et mortuis p̄sunt. ⁊ a piculis liberant. clviij. D.
 Misse inceptio tres varietates habuit. clxxvi. K
 Missas libenter audies magnifice honoratur. cxrvj. f
 Missas p̄ defunctis dicendas diabolus impedit. clviij. B.
 Misericordia p̄ginitatē p̄seruat. iij. B.
 Misericordia temporalia multiplicat. iij. L.
 Misericordia quō apparuit bono iohanni elemosinario. xxviij. A
 Misericordia dei immutat hominē. xxviij. A.
 .s. Eius enim
 Misericordia in morte demonē fugat. xciiij. f.
 .s. Dum tres.
 Misericordie operibus insudare debemus. clxiij. D
 Miracula que apparuerunt diuersis tem-

poribus. clxxvj. B L D P
 Modus deceptionis saracenoz. clxxvi. D
 Monacho volenti monasteriū exire male cessit. cvij. D
 Mons oliueti d̄r mons trium luminum. lxxij. A
 Mors p̄pria a sanctis viris p̄uidetur. clviij. E
 Mors sanctoz plozanda est triplici de cā. lv. E .s. Tante pietatis
 Mors sc̄roz p̄sonis q̄q̄s reuelat. clviij. B lv. f. lxi. L .s. In florentia. cvij. J .s. frater q̄dam.
 Mors sc̄roz q̄re d̄r natalis. cx. A
 Mors sc̄roz est p̄ciola. xxvij. E.
 Mors sc̄roz est multū fructuosa. lxi. E
 Mors a sc̄ris desiderat. lv. E f. lxxiiij. A
 Mortis tpe recordat̄ x̄ps amicoz. ix. J
 Moritur homo cuius q̄s credat. cxliij. B
 .s. Inuitatus
 Mori poti⁹ eligi q̄s inimicis dari. lxiij. f
 Moriēdi desideriu d̄r esse in viris bonis. cxix. f .s. Laudabat
 Moriētes a demonibus visitat. cxv. f .s. Infirmat. clxi. E
 Moriunt̄ serui dei dulciter. clxiij. K
 Moriētibz cōpassionem nō detractōem suspendere bonū est. clxv. B
 Mortu⁹ seru⁹ dei resurgere n̄ curat. cii. L
 Mortuus surgere vocatus reddita rōne genuit. cx. L .s. Lū q̄dam
 Mortua vocata respondit. cx. B
 .s. Vir q̄dam
 Mortui vocati in x̄po r̄ndent. cii. L
 .s. Quadam vice
 Mortui meritis sc̄roz ad ecclias eoz portati suscitant. cvij. E
 Mortui aliqui apparent viuis. clxv. L
 .s. Unde
 Mortui immediate ad iudiciū rapiuntur. clxi. B
 Mortui q̄liter sciūt suffragia p̄ eis facta. clviij. E In fine
 Mortuoz triplex gen⁹. clviij. E
 Mortuoz tribz generibz apit̄ regnū celoz. clviij. E.
 Mortuoz status q̄q̄s viuis reuelatur. xciiij. E
 Mortuos oratio amicoz a penis liberat. clviij. L

Tabula legendarum

Fortuis prosunt quatuor genera suffragiorum. clviij. E

Fortuis orōes vīnoz grē sunt. clviij. E

Fortuis quare dies septim⁹ et tricesim⁹ et anniuersari⁹ dantur. clviij. E

Fortuis suffragia facta a bonis tñ pro sunt. clviij. F

Fulier sapiens multa et gloriosa operat. cxxix. A

Fulier plus mali potest q̄ dyabolus. lxxxvij. A .§. clxxv. J

Fulieres cum psonis sanctis sanctificāt loquendo. cxx. F

Fulieres in habitu virili duram penitentia fecerūt. lxxxix. A lxxxvij. A

Fulieres aliquā penā infamie portauerūt. cxxix. B clxx. AD clvj. B

Fulieres plus alijs creatur⁹ iuvenes seducūt. clxxv. J

Fulieres offendere nō ē bonū. clxxvj. E

Fulieres leuiter decipiunt. lxxxvij. A

Fulierum pfortia sunt vitanda a bonis. clxxij. A clxx. J Post medium

Fulierib⁹ serui dei loqui nolunt. clxxij. A cxx. F

Fundus habet qnqz mala. xxj. A

Arduus habz du

n plicem virtutem. cxx. A

Flauitas qnqz reuelatur. vj. E

Flauitatem xpi vidēs sapiens est effect⁹. cxx. B .§. In sacratissima

Flauitates tres corpales fcaut tres spūales. cxxvj. E .§. Et nota

Flauis obedit suo dī. cū. B In pncipio

Flouilis puerus durā pniā facit. cū. A Per totum

Flouiles de qtuor sunt specialiter instruendi. lvi. B

Flouen dñi nři ihu xpi inuocantes adiuvat de omib⁹ angustijs. clxx. B

Flouen dñi nři ihu xpi dulce est ad nominandū. lxxxv. B In fine

Flouen dñi nři ihu xpi inuocatur liberat ab omī infirmitate. xix. B

Flouen dñi nři ihu xpi ab infideli platum cecū illuminat. xcv. D In medio

Flouicius de ordine recedere volēs orōne reuocat. cvij. D

Flouici⁹ in pncipio qd facere debent. cxx. E In fine

Flouici⁹ debēt resistere parētib⁹ eos tēptatib⁹. clxx. B

Flubes tres habet pprietates. lxxvij. B .§. Secūdo monstrat⁹.

Obedientia debet

o fieri solo pbo plati. cxxvij. A

Obedientie pfectio magna. clxxij. E .§. Accedit. D B

Obedientie obediunt elementa. clxxij. E .§. Placidus.

Obedientiam nō fuātes a demonib⁹ grauius puniunt. clxxij. D .§. Cleric⁹ qdā.

Obediunt elementa sanctis viris. lxx. E In medio. ix. B In fine

Obediūt p̄dicatori aues. clxxij. B. In fi. **Obediūt** sanctis viris serpētes. cxxvj. A

Circa mediū **Obediunt** deo serpentes et nō hoies. clxx. E In fine

Obedire nolentes scis in visiōe apparentib⁹ puniunt. clxx. E .§. Post mortem

Obedire p̄ra deū null⁹ debet. clxx. B

Ociositas fugienda est et oratio assumēda et labor. xxi. F .§. Anthoni⁹ dum

Ocravian⁹ augustus anthoniū expugnat. cv. E In pncipio

Odio vel amore vtz dignus sit nescit bō. clxxij. In fine

Offensiois p̄ba referre piculū est. cxx. E

Officiū eccle a q̄ et quō ordinatū fuit. clxx. D In pncipio

Officiū ambrosianū dimissum et gregorianum solenniter diuulgatum. clxxvj. K

Officiū gregorianū vlt ambrosiani disceptatio et snia lata cū miraclo. clxx. A In pn.

Oleū q̄ reges fracie inungunt miraculose mittit. xvj. B .§. Cum aut

Opa hoim q̄lia sunt. clxxij. A In fine

Opera vtrum deo placeant nescit. clxxij. A In fine

Opera hominis astant in iudicio an deuz. cv. D .§. Quia autem

Dio ab infirmitate liberat. ij. E .§. Post.

Dio cū penitētia a luxuria fuat. ij. D In pncipio

Tabula legendarum

Oratio debet pcedere opa hois. ix. B
 .S. Refert Helinandus
 Oratio pcedens pdicationem expellit infirmitatē corpalem. lxxj. J .S. Frater
 Oratio dz esse discreta utilisq; aīe. ix. E
 Oratio de prāte diaboli eripit. xxvj. B
 Oratio demones expellit. cvij. D
 .S. Existente
 Oratio maleloquentem mutum facit. lxxj. L .S. Cum quidam.
 Oratio clausas ianuās aperit z clausis ianuīs intrare facit. cvij. D .S. Cum ad
 Oratio vas fractum reintegrat. xlvij. A
 In pncipio.
 Oratio hominē tristē p̄solat. cxvj. B
 Oratio in aduersitate facienda est. cxix. B
 .S. In dieb
 Oratio exaudita est a penitente peccatrice. cxlvij. A
 Oratio est maioris laboris ceteris virtutibus. clxxij. A
 Oratione noua lingua loqui impetratur. xxv. L In medio.
 Oratione in necessitate acquirīt pecunia. cvij. F .S. Quadam
 Oratione panis multiplicatur. cvij. F.
 .S. In ecclesia
 Oratione pluuia descendit. xlvij. B
 .S. Quadam
 Oratione sanant infirmitates. v. D
 Oratione sanctorū delentur pctā. xxvj. E. cxv. B.
 Oratione z ppassiōe pestis cessauit. xlvj. D
 Oratione et compassione fiunt miracula. xlvij. A B C
 Orationes sanctorū sanant corpus z aīam peccatoris. xlvj. A
 Orationes suoz suoz de^o exaudīt. lxxj. E
 Orōes pegrinoz a deo exaudiūt. xcij. B
 Orandū tpe tribulatiōis est. xlvj. D
 Orantes dyabolus temptat. xlvij. B
 Orans mulier pro pulcritudine excecatur. xj. D In fine
 Orat auis z exaudīt. xj. E In medio.
 Orant sancti in patria p nob. clvj. F
 Orare nullus debet p damnato. xlvj. J
 .S. Dum igitur
 Orare debem⁹ p inimicis. lxxij. D
 Oratur ad oriētē triplici rōne. clxxvj. B.
 .S. Tertio psecratur.

Ordinatur homo fm se quantum ad trīa lxxvj. B clj. B D
 Ordinatur hō qntū ad primū in tribu. lxxvj. E clj. L .S. Scdō fuit
 Ordinationi dei nō potest obuiari. clxxvj. B Post medium.
 Origenis libroz damnatio. cxxxj. D.
 Originale pctm lauant qnq; remedia ad h instituta. xxvj. B
 Oris custodia diligenter est seruanda. xxj. E F
 Osciātes qre se signo crucis muniūt. lxxvj. A

Patientia est ma

p gni meriti. xxvj. E xxvj. E lxxvj. A.
 Patientie magne verbū optimū. ij. F
 Patientie triplex gen⁹ p tria exempla probatur. cxv. E
 Patientie exemplū. cvij. B
 Patientia penitētes hie debent. lxxvj. A
 Panis sanctorū meritis multiplicat. iij. E
 .S. Quodam. cvij. F
 Papa liberi⁹ arriane fidei p̄fessit. xcvij. A.
 Pape electio z epoz pfirmatio pcedit karolo. clxxvj. J In medio
 Pape nomen mutatur triplici de causa. clxxvj. L .S. Huius tpe
 Paradisi z inferni cogitatio libidinem expellit. clxxvj. J Post medium.
 Paradisi terrestres p̄prias. cxxy. A
 Post medium
 Parētes fideles bonū filiū generāt. iij. B. lxxvj. A lxxvj. A lxxvj. A
 Parentes mali quandoq; bonū filiū generant. lxxj. A
 Parentes boni plus debent animas filioz rū diligere q; corpa. xlvj. B .S. Cū filia lxxvj. A cxvj. clxxj. A
 Parentes filium suū volentes retrahere a seruitio dei. ij. D .S. Quidam iuuenis
 Parentes sunt aliquando causa filioz dānationis. xxij. B
 Parentibz ptra deū obedire nō debemus clxxvj. B In fine.
 Paruulus q̄lis futurus sit qnq; p visionē reuelat. cvij. A cxv. B
 Passiōe xpi fuisse voluntariā qnq; ratioz nibz pbatur. ij. E

Tabula legendarum

Passio christi ignominiosa tribus rationibus
fuit. l. j. A
Passio christi dolorosa fuit propter quinque
q. l. j. A
Passio christi fuit fructuosa. l. j. L
Passio christi iniusta fuit. l. j. A
Passio christi fuit in omnibus membris corporis. l. j. A
Passio sanctorum miraculose infideles multiplicat. lxxxvii. L
Passionis christi modus fuit acceptissimus
ad placandum. l. j. L
Passionis christi modus efficacissimus ad
trahendum. l. j. E
Passionis christi modus fuit congruentissimus
ad curandum. l. j. D
Passionis christi modus fuit prudentissimus
ad expugnandum. l. j. F
Pati desiderandum est propter christum. xxxv. F
Paulus apostolus bona omnium in se habuit
lxxxv. D In fine
Pauli apostoli magister. cvii. A
Paupers cogit ad peccandum. iij. B
Paupers est religiosus habenda et ostendenda. cxliij. B L
Paupibus est miserandum. xxvii. A xlvj. B
Pax est optanda. lxxxiiij. B
Pax est ubi peccatum non est. lxxxiiij. B
Peccata minima boni est confiteri. cxix. L
Peccata propria prius consideranda sunt quam
aliena. clxxij. A
Peccata propria videre non sinit secularis
querelatio. clxxij. A
Peccatorum tria genera. cxxxv. D
Peccator male moritur et merito. lxxxiiij.
E B In fine
Peccator manifestus quod et qualiter orare debet. cxlvij. A In medio
Peccatoris vindicta non est appetenda. sed
penitentia. liij. B In fine
Peccatoris resania. lxxxiiij. B
Peccatores sanctarum personarum monitione conver-
tunt. cv. B lxxij. A clxv. B
Peccatores non sunt digni videri a bonis. cxx
D .S. Dum constantinopolim
Peccatores in malum suum prosperant. lv. E
Peccatores iuxta altare stare non debent. lv
B. In fine
Peccatores sunt vitandi. ix. B.
.S. Legitur quoque

Peccatores sunt blande tractandi. xvj. L
Peccatores abnegant christum leuiter et dyabolus
subdunt. xxvj. B
Peccatores aliquando dominus visibiliter reducit.
xlvi. B In medio
Peccatores a deo quandoque mirabiliter convertuntur
xxviiij. A liij. A Ante medium
Peccatores non sunt digni intrare ecclesiam dei
liij. A lv. B .S. Tertio in
Pedum christi vestigia remanserunt in terra.
lxvij. A In fine
Pena duplex data duobus iuuenibus. xv. A
Pena corporis temptationes carnis fugat.
xx. A
Pena corporis est sanitas anime. cxiiij. L
Post medium.
Pena uni est conversio alteri. cxiiij. B
Pena in huius mundo a sanctis potius eligitur quam futura.
xlvi. J .S. Fere quod quod et angelus.
Penam bonis inferre volentes puniuntur.
v. B lv. L
Penitentia cum oratione grater est recipienda.
da. lv. B
Penitentia debet esse perfecta et firma. xvj. L
Penitentiae opera ad hoc quod sint perfecta tria sunt
necessaria. lxxxiiij. A .S. Tria autem
Penitentia debet esse dura. xviiij. L
Penitentia debet esse cum humilitate. lviij. A
Penitentia dura virginatatem conseruat
cxlij. B
Penitentia in celo lectum vel locum parat.
cxlvij. A
Penitentia finalis non videtur secunda. clviij. A
.S. Secundi quod. Circa finem.
Penitentia parua sufficiens est ad delendum
peccatum. clxx. B
Penitentia tripliciter iniuncta. quomodo utilis est.
clviij. A Ante medium
Penitentia malorum peccatorum acceptat deus
xxx. D In fine.
Penitentiam agere studet quandoque pueri. iij. B
clviij. A lxxxvij. B
Penitentiam facientes demones infestant. xlviij.
A B L. lxxxvij. B
Penitentiam agentibus deus de cibo prouidet
xv. B xlvij. A cviiij. F
Penitentiam erubescere non debet qui peccare
non erubuit. lviij. A
Penitentiam maxime desiderat deus in hominibus
lxiiij. D .S. Refert iosephus

Tabula legendarum

Penitentia durā p solo peccato facit theo
dora. lxxvij. A
Penitentia inducit deus in sbis 2 signis
lxij. D. §. Refert iosephus.
Penitentia agentes ab angelis consolans
tur. xc. f.
Penitentia vnus potest facere pro alio. et
ad hrequiruntur quatuor. clvij. A
Penitere volentes deus benigniter reci
pit. xxvj. B
Penitere nolentes deus punit terribili
ter. lxij. E f B
Penitens debet facere tria. cxxxv. D
In medio.
Penitens pfectus omniū penitentia libe
ter suscipit. cclvij. A
Penitenti peccatori deus multa beneficia
confert. xc. A
Penitenti aduersitates occurrunt. clxj.
A B.
Penitenti dyabolus aduersat. xxi. B
Penitentes demones ledere non possunt
xcij. E. §. Refert hugo
Periurus grauiter punitur. lxxf.
Circa finem
Peregrinos offendentes puniuntur.
xcij. E f.
Peregrinos dyabolus temptat. xcij. E.
§. Refert. §. Quidam
Peregrini salutem anime sue nō petentes
puniunt. xcij. B. §. Refert
Peregrinorū orōnes exaudiunt. xcij. B
In pncipio
Perpetua sancta est. clxvij. B.
Perseuerantia in orationibz est habenda.
clxij. B
Petrus apostolus epistolā Leonis pape
correxit. lxxxiij. A. §. Cū beat⁹ Leo
Petrus apostolus suo deuoto veniaz im
petrauit. lxxxiij. B. §. In eodem qz
Pietas sine mora est exhibenda. clvj. J
Pylatus non audiuit solutionem verita
tis tribus de causis. lj. A. §. Tercio q
ad veritatem
Pylati historia. lj. B. Per totum
Pylati 2 herodis amicicie 2 inimicicie cā
lj. B. §. Herodes autem.
Placere deo volens debet tria seruare.
xxj. E.
Planete dicūt a grecis adorati. clxxv. B

Planstrum fratribus petentibus negans
punitur. cclij. J. §. Cum fratres.
Plenitudinis signum triplex. lxxij. E.
§. Triplex est.
Pluuia oratione facta cessauit. cvij. f.
§. Cum
Pluuia oratione facta descendit. clvij. B
Popule meus: quare in parascene dicitur
lj. A. §. Secūdo ex.
Portari debet christus quatuor modis.
xcv. A
Predicatori silentiū imponenti aues obe
diunt. cclij. B. §. Cū apud. cvij. A
Predicatores per stellas figurantur.
cvij. A
Predicatores qualiter vane glorie resiste
re debent. cxv. B. §. Quadam
Predicatorum ordo quomodo et quo tē
pore confirmatus fuit. cvij. B. §. Post
hoc autem.
Predicatio fieri debet tripliciter. cvij. E.
§. Sacerdos quidam.
Predicare iohannis tripliciter fuit pmen
dabile. lxxx. f. §. Et notandum
Predicatio multum placet deo. cvij. E.
§. Sacerdos quidam
Predicationem audiendo peccator puerit
clx. A. Circa medium.
Predicationis causa oratio facta corpora
lem expellit infirmitatem. lxj. J
§. frater
Predicunt futura qñqz viri boni. cvij. B.
§. Cum in. cxv. B
Predones ecclesiastica temporalia rapien
tes puniunt. xxx. B
Prelatus non debet timere mortem ppter
vtilitatem. xxxvj. B.
Premium magisterij pueroz quale quan
dō est. xix. A
Promissio serui dei qñqz completur in vi
ta vel post mortem. cñ. E.
Puella virgo maria quadragesima die p
sentatur in tēplo triplici rōne. xxxvij. A.
§. Quare autem.
Puelle iuuentutem suam deo dare debēt.
clxij. A
Puelle choreas 2 vanitates vitare debēt
clxij. B
Puer existens in vtero reuelatur quando
qz qualis futurus sit. cvij. A. In pncipio

Tabula legendarum

pio. cxy. B.
 Puer appetit nasci ppter quatuor. cx. A
 Puer libenter studere debet. cvij. A
 Puer nō sustinens incantatiōes citius li-
 beratur. cxy. B. Circa mediū
 Pueri in seruitio dei pstantes esse debent
 clviij. A.
 Pueri qñq; prenoscant quid facturi sint
 clxxvj. A
 Pueroz bonoz meritis qñq; de? miscōiaz
 opat. lxxvij. B
 Pulchritudo quandoq; impedit finire do-
 clxx. B
 Pulcritudo quintuplex. cxlij. A
 Purgatio ab infamia qñq; modis. xxxvij.
 B. §. Quarta ratio
 Purgandoz tria sunt genera. clviij. A
 §. Illoz autem
 Purgandoz animab; diuersa loca depu-
 tant multiplici de causa. clviij. B
 Purgatoriu patricij. xlix. B

Questiones tres

q facite sunt christo ascēdēti. lxxij
 D. §. Dionysius.
 Questionib; trib; responsio a demone cuz
 quodam magistro. cxvij. §
 §. Legitur in.
 Quies in hoc mundo haberi non potest.
 clxxij. A
 Quinquagesima instituta est ppter tres ra-
 tiones. xxxij. A

Apptores rerum

r ecclesiasticarū a deo puniūt. xxi.
 B. xxx. B. cxij. E
 Reddere debemus bona p malis. viij. D.
 Post mediū. lxij. D. ij. J
 Regina celi quomodo primo angeli can-
 tauerunt. xlv. D. In fine.
 Regnum celozum quinq; denarijs acqui-
 ritur. xxij. A
 Religiosus qualem vitam ducere debet.
 cvij. B. cxy. D. §. B
 Religiosus vitam cōmunem seruare de-
 bet. cxliij. B
 Religiosus parentes obliuisci debet.
 clxx. A

Religiosus verus debet habere quatuor.
 clxx. B. In medio
 Religiosi non debent habere proprium.
 xxi. §. §. Frater. xlvj. k. §. Legitur
 Religiosi tria habere debent. clxx. A
 In medio
 Religiosi qualiter studere debent. cxy. D.
 Religiosi curias magnatoz fugere debēt.
 cxliij. D. §. Cum apud
 Religionis virtute qdam a vinculis libe-
 rantur. cxy. E. In fine.
 Religionem volens intrare parentib; nō
 debet credere. cxy. E
 Religionem intrantib; verbum notabile
 dicitur. cxy. E
 Religionē intrantes non bona intentione
 vitā male finiunt. cxliij. A.
 Relinquentib; parentes et ppiā volunta-
 tem eterna pmiā pmittunt. lxxvj. D
 Reliquie sanctorū cū reuerentia sunt habē
 de. xc. B. §. Temporib;
 Reliquie scōz ab angelis pspere deducū-
 tur. xcij. E
 Reliquie sanctorū ab angelis honorantur
 cvij. B. §. Translatio
 Reliquie sanctorū honorate demones cru-
 ciant. cvij. B. §. Translatio.
 Reliquie sanctorum a mortuis honoran-
 tur. cvij. B
 Reliquias sanctorū irreuerenter tractan-
 tes puniuntur. cxlvij. D. In fine
 Reliquijs sanctorū demones cogūtur res-
 uerentiam exhibere. cvij. B
 Reliquijs sanctorū aspides reuerentiaz ex-
 hibent. xcij. B
 Res sacras irreuerēter tractās puniūt. cxx.
 D. §. Apud antiochiā
 Responsio dominici et francisci cardina-
 li hostiensis de prelacionibus. cxliij. E
 §. In vrbē romana
 Resurrectionis humane vera testificatio.
 xcvi. A
 Romanorum maxima occisio facta fuit.
 clxxvj. D

Sacerdos in ma

s pima reuerentia haberi debet.
 cxliij. B. In fine
 Sacerdos sup reges ē honorādus. clxx. D.

Tabula legendarum

Post principium
 Sacerdos de virgine Maria tñ celebras
 puatur. sed virgo Maria ipsum restituit.
 it. xj. E. §. Sacerdos. cxxvj. B
 §. Sacerdos
 Sacerdotis man⁹ in missa osculata pecca
 torem sanctificat. cvij. E
 Sacerdoti celebranti angelus respondit.
 clvj. D. §. Cum apud
 Sacerdotes non reuereri periculum est.
 lv. E
 Saluari volens qd facere debet. xxj. E
 Salue regina antiphona quomodo inue
 ra fuit. clxxvj. K
 Sancte de⁹: sancte fort⁹ qualiter inuentu
 fuit et quomodo virtuosum. lxvj. D.
 §. In hmoi autem
 Sancti hominē faciūt tria. xxxix. A
 Sancti iuuant suos deuotos. iij. B
 xciiij. B
 Sancti deuotos suos liberant a demōis
 illusione. xvj. A. §. Narrat
 Sancti deuotos suos in infirmitate visi
 tant et solant. lvij. E
 Sancti deuotos suos sanant arte cyru
 gica. cxxviiij. A B
 Sancti suos deuotos sine penitentia de
 cedere nō pmittūt. xc. B. §. Diles.
 Sancti suis deuot⁹ aliqñ apparent. ix. J.
 §. Sanctus
 Sancti temporalia ecclesiarum suarū de
 fendunt. ij. J
 Sancti tempalia premittūt. xxvj. A
 Sancti pascuntur cibo diuinitus misso.
 xv. B
 Sancti viri antecedētia q̄ p̄sentia vidēt
 in spū. clviij. L D E.
 Sancti viri vident qñq̄ cogitatōes alio
 rū. clviij. E. §. Quadam vice.
 Sancti viri demones expellunt. lv. D
 cv. D. §. Cū a summo. et §. Apud
 Sancti viri suas reliquias honorari vo
 lunt. lxxj. In medio. lxj. D.
 §. Abbas quidam.
 Sancti plus possunt defuncti q̄ viuētes
 lxj. E L. §. Cum in.
 Sancti inuocāt triplici de causa. lxvj. D.
 Sancti visitantib⁹ reliquias suas auxiliū
 in die iudici⁹ pmittūt. lxxij. B
 Sancti multa tormenta passi sunt. xcij.
 A B.

Sancti suis peregrinis in via subueniūt.
 xciiij. D E F
 Sancti voluntarie patiebantur. xcv. L
 In medio. D
 Sancti a leonibus et vrsis non leduntur.
 lxxv. B. In fine
 Sancti in tempestate maris subueniunt
 inuocantib⁹. iij. L
 Sancti viri mori desiderant. clviij. A
 cv. F. §. Quadam vice.
 Sancti in celo existētes cōpatiūt afflictis
 et solant eos. cvij. K
 Sancti defendūt eis recōmendata. cxxx
 viij. B. §. Vir quidam.
 Sanctoz⁹ p̄tus magna ē demōes. xxj. B
 Sanctoz⁹ corpa et sepulcra in reuerentia
 habent a xpo. xxxix. F
 Sanctoz⁹ corpa aialia reuerent. lxix. A
 Sanctoz⁹ corpa longo tempe integra qñ
 q̄ p̄seuerāt. xvj. B. lxxj. A In fine.
 Sanctoz⁹ corpa dicunt p̄ciosa qñq̄ ratio
 nib⁹. clviij. L
 Sāctoz⁹ gloria fidelib⁹ reuelat. lxxix. B
 Sāctoz⁹ dignitas est q̄druplex. clviij. E.
 Sāctoz⁹ reb⁹ tacti a maleficijs liberantur
 xciiij. A. §. Quod cum
 Sctōs molestātes grauitur puniunt. xj.
 B. clviij. E. lxxij. B In fine
 Sanctos affligētes mala morte decedūt.
 clviij. B In fine
 Sanctos inuocātes a peccatis maximis
 liberant. xciiij. D
 Sctis de⁹ in necessitatib⁹ succurrit. xij. A
 xvj. B Circa finē xvj. D. xvj. A
 Sanctis mortuis defuncti reuerentiā ex
 hibent. xxvij. B
 Sanctis viris serpentes obediūt. cxxiiij.
 A In fine.
 Sanctis reuerentiam exhibent sensibilia
 clviij. F B
 Sanctis viris aialia et volatilia obediūt.
 clviij. E. §. Presbyter
 Sanctis viris omēs creature obediūt ex
 cepto peccatore. cxxiiij. E.
 Sanctis detrahētes puniūtur. clviij. K.
 Sāctitas bonoz⁹ in morte mirabiliter re
 uelatur. lxxix. B
 Sanguis xpi effusiones septē. clxxvj. E.
 Sapientia a morte liberat et grāz reg⁹ imp
 petrat. lxiiij. F
 Saraceni quō decepti sunt. clxxvj. D

Tabula legendarum

Saracenoꝝ fides. clxxvj. D E F B
Scala p qua celu ascendit. qtuor gradus
habet. clxxij. A.
Scisma fuit in ecclesia. clxxvj. A. P
Scriptura facta manu serui dei teptatioes
fugat. clxxij. B Cum frater.
Seculares pl⁹ student placere mundo q̄
serui dei deo. clxv. A
Septuagesima instituta est ppter tres ra-
tiones. xxxj. A
Sepulcra sanctoꝝ quandoq̄ pphanant.
cx. L
Sepulcra sanctoꝝ fugat demones de cor-
poribz hominu. clxj. J In fine.
Sepulture sanctorum mirabiliter facte.
xcviij. L
Serenitas oratione serui dei impetratur.
clj. B In fine.
Seruus dei p agna xpi mortis piculo ex-
ponit se. xl. B
Seruus dei nec terroribz nec pmissionibz
pcutit. xxxix. B
Seruu dei cogitatioes impediunt ad salu-
tem. clxx. B In fine.
Serui dei ab inimicis defendunt. lv. L
Serui dei ab inimicis et elemetis ledi non
possunt. cii. B L
Serui dei excellenter hnt ptutes. lv. D
Serui dei per volucres a deo pascuntur.
xv. B xxxviii. A
Serui dei in bono pfortati viriliter agut
lix. B
Serui dei clausis carceribus transferun-
tur. cv. B
Serui dei eligant puniri in hac vita po-
tius q̄ in alia. clvj. J Circa finem.
clvj. A In fine
Serui dei mulieres videre nolunt. clxx. A
In pncipio. clxxij. A. S. Patrona
Serui dei modicum dormire debent
clxxij. B
Serui dei multu flere debet. clxxij. B
Serui dei silentiu tenere debet. clxxij. A
In pncipio et in medio.
Serui dei bona temporalia despiciere dnt.
clxxij. B. S. Lng pater
Serui dei bona pro malis reddere debet
clvij. A
Serui dei licet sint in vili habitu tn bo-
norandi sunt. clxxv. L. S. Deinde

Serui dei pro xpo pati desiderat. xxx. B
xxxvj. B xxxix. B
Serui dei dulciter moriuntur. clxxv. K
In fine
Serui qnqz dñis nocere pnt. clxxvj. L L
S. Deniqz.
Seruoꝝ dei aqua manuū reseruata cecū
illuminat. xli. B.
Seruoꝝ dei aliquē ptutes. clxxij. A
Seruos dei offendentes puniunt. ij. B
v. B cv. A
Seruos di de⁹ mirabiliter defendit. xli. B
Seruos dei in suis tribulatioibz angelus
adiuuat et solat. cv. A. In medio
Seruis dei fere siluestres aues familia-
res fiut. xxxviii. A celiij. B
Seruis dei et pbis eoꝝ irruisiones facietes
puniunt. xli. A In fine
Seruire deo volētes aliqui mltas tribula-
tiones patiunt. clvj. A Circa finem
Seruire deo volētes impediūt parētes p
posse. clxxv. A.
Seruiētes deo inueniūt eum. xcv. L
Sexagesima instituta est ppter tres rōnes
xxxij. A.
Simonia miraculose in epō inuenitur.
clxxvj. A. S. Hildebrandus
Sinagoga ne pstrueret miraculose ostēdi-
tur. cxx. L
Societas mala est fugienda. lxj. B
Solis eclipsatio i passioe cristi. clxviij.
A B
Sonus suavis fit tribz modis. xxxij. A
Sorores qdā durā duxerūt vitā. c. A
Spū sanctus duobz modis mittit. lxviij. B
Spū sanctus in qntuplici specie mittitur
lxviij. B. S. Et norandū.
Spū sanctus tribz vicibz aplis datus fuit.
lxviij. D
Spū sanctus qualiter in aplos missus fuit.
lxviij. E
Spū sanctus qnqz sanctitatē hoīs reuelat.
xxvj. A
Spū sanctus apparuit in igne multiplici ra-
tione. lxviij. F
Spū sanctus apparuit i lignis igneis tripli-
ci rōne. lxviij. E In fine
Spū sanctus venies sex vtilitates facit.
lxviij. H
Spū sanctus magificat eū i q̄ bitat. xxvj. A
2 2

Tabula legendarum

Sp̃s sanctū recipiētes quales esse debēt.

lxxij. B

Sp̃s dñs debet habere. xxiiij. B.

Sp̃s quinq; bñficia p̃fert sp̃s suis.

xxiiij. E

Statua xp̃i herbis p̃tutē sanatiuā infun-

debat. c. B. .s. Refert eusebi⁹

Sternutanti⁹ quare dicitur: deus te adiuuet

lxxj. A

Studendū in libro caritatis. cvij. B

Studētes lcoib⁹ ⁊ orōnib⁹ assidue vacare

debent. cvij. A.

Sudariū dñi quō fuit rome portatū. l. B

Et circa mediū. .s. Eun⁹.

Supbia deo est odibilis. cxxx. E

Supbia ⁊ iactātia modicum durare pos-

sunt. xxiiij. D

Supbo miraculose extinguit. cxxxvj. E

In fine.

Supboz honores paruo tempe durant.

cxxxv. D

Suspendiū triplex. cxxvij. A

Aciturnitas est

utilis seruo dei. clxxij. A

.s. Quidam etiam

Tactus mulier⁹ est periculosus. clxxij. A.

.s. Alius etiam

Te deū laudam⁹ qñ ⁊ a dñō cōpilatū fuit.

cxi. E

Temporalia p̃cib⁹ sc̃tōz viroz augmētā-

tur. xvi. B

Tempalia augmentant oblatōez in ecclia

facientib⁹. xxxvij. B

Tempalia p̃ opa miscōie nō minuūt. iij. E

.s. Quodā tpe.

Tempalia bonis diuidere nolentes amir-

tunt. cxlij.

Tēptatōem demonis pena corpis fugat.

clvij. B

Terrena apli despiciēbāt. cxvij. B

Testamentū fecit xp̃s. l. A .s. Primo ex

eo. In fine.

Testamentū tria p̃tinet optima. cxv. K

.s. Tandem

Testes p̃ p̃ctōres sunt tres. i. I

Tormenta sanctis ludus est. xxv. E

Post mediū.

Tormēta sanctis qñq; a parentib⁹ inferūt

xcij. A

Tormēta sanct⁹ parētes inferētes a dō pu-

niunt. xcij. B

Tormenta quandoq; tortores occidunt.

cxxxij. B E

Tormēta multociens sc̃tōs ledere nō p̃nt.

xcij. A B xcy. D cxxxij. B E

Tormēta sustinētes de⁹ p̃solat visibiliter.

vij. D cxxj. B

Trabs vna breuis in ope ecclē. orōne fusa

p̃lōgata est. cxij. D Gregorius q̃z

Transfiguratio christi qñ facta est. cix.

.s. In hac die.

Trib⁹ sacerdotalis ⁊ regalis cognatiōe cō-

iūgebant. cxxvj. B Sed mirum

Tribulatio p̃is modicū durat. cv. A

Tribulatiōis tpe ad sc̃tōs dei recurrendū

est. xc. D E.

Tribulatiōes p̃ xp̃o patiēter sustinētes nō

dereliq̃t de⁹. xcy. A

Tribulatiōes p̃stātes p̃solatōez p̃stinam

recupant. vij. E .s. Quodā tpe

Tribulatiōes p̃solatōes sequūt. clxxij. D.

Tribulati ad sc̃tōs sibi deuotos recurren-

tes liberāt. iij. E D

Tribulati qñq; tribulatiōe ad aliquē san-

ctū recurrere debēt. l. B B.

Trinitatis pulcrum exemplum. clxxvj. J

.s. Ante p̃o

Trinitatis vnitas miraculo cōprobatur.

clxxvj. A .s. Ante p̃o

Turturis p̃rietas. xxxvij. B In fine

Enenum seruis

dei nocere non potest. ix. F

clvij. B

Venit xp̃s p̃p̃tē vtilitates i mōm. j. E

Verbum dei ad penitentiāz puocat. lv. E

.s. Quidam hereticus.

Verbū dei libenter audiri debet propter

quatuor. v. E

Verbū dei p̃poni d̃z cibo corpis. vij. B

Verbū dei audiēdū est patiēter. cxij. A

Verbū dei q̃s p̃mo p̃dicauit in antiochia

lxxvj. D

Verbū d̃z notabile religionē intransib⁹

cxv. E. In fine

Verbū optimū hospitanti⁹ est dicendū.

clij. A In fine.

Verba sacre scripture magne sunt p̃tutis

lxxvj. D

Tabula legendarum

Verba iactantie vel vanitatis sonantia de
p̄menda sunt. clvj. E

Verba maledicta loq̄ns punit. cxliij. B
.S. Bubulcus.

Verba tria vtilia custodienti. clxxv. D

Veritas examinata a duobus impedit. et a
duobus adiuvatur. clxxv. E

.S. Deinde quatuor.

Vestis p̄ciosa religiosi nō puenit. cxix. D
Ante finem.

Vestigia pedum xpi remaserunt in terra.
lxvij. A Circa finem

Vexatio sola intellectū dat auditui. cxv.
E In fine.

Victoria a deo datur. lxxxij. A

Victus et vestimentū vicarij qualis fuit.
lxxxij. A

Vidua se totam seruitio dei dare debet.
xxix. B

Vidua in acerbitate et hūilitate et paup̄ra
te se seruare debet. xxix. E

Viduis afflictis meritū ē subuenire. clvj. J

Vie xpi septē. clxxvij. E Ante mediū

Vincula sc̄tōz liberat ab infirmitate et de
monio. cv. B In fine. L .S. Quāte at.

Vindicare se hō nō d̄. xvij. L In fine.

Vindicta de p̄c̄tōzibz nō est appetenda sed
penitentia. liij. B In fine.

Virginalis status melior est q̄ cōiugalīs.
cxxxv. B

Virginitas a sp̄s̄sancto custoditur. iij. L
Post medium.

Virginitas est regina virtutum. v. B

In fine

Virginitas in corpore mortuoz redolet.
cvij. J .S. Lum igitur.

Virginitas dura penitentia cōseruatur.
clij. B

Virginitas profas et lilia designat. clxij.
B In fine.

Virgo linguata post mortē visibiliter pu
nitur. cxij. D .S. Refert.

Virgo Maria petijt ne demōes videret
i morte. cxliij. A In medio R In p̄n.

Virgo beata seruos suos deuotos p̄solat
et sanat. cxxvij. E

Virgo Maria suo deuoto manū amputa
tam restituit. lxxxij. A

Virgo Maria sui deuoti aīaz a demoni
bus eripuit. cxliij. B

Virgo Maria sue deuote meritis virum
a potestate dyaboli liberat et dirat. cxliij
B .S. Miles.

Virgo Maria suos deuotos a morte libe
rat. cxxvij. B

Virgo Maria eam salutantē sepi⁹ a suspē
dio liberat. cxxvij. B .S. Erat q̄dam

Virgo Maria suā missaz dicentē d manu
epi liberauit. cxxvij. B .S. Sacerdos

Virgo Maria officiū ei⁹ deuote dicentē
de iudicio dei liberauit. cxxvij. B.

.S. Quidam cleric⁹

Virgo Maria eam inuocantē ab incēdio
liberauit. cxxvij. J

Virgo Maria seruos dei vindicat a ma
lis hoībz. cxx. E Ante finem.

Virgo Maria grām triplicē inuenit. l. B
In medio.

Virgo Maria grā plena fuit p̄r q̄tuor q̄
in mētē habuit. l. A In fine

Virgo Maria iohēz baptistā de terra p̄i
mo leuauit. lxxx. B In fine.

Virgo Maria sc̄titatē bonoz manifestat
lxxxix. A Post mediū.

Virgo Maria impetrat p̄c̄tōzibz veniam
p̄c̄tōz. l. E .S. Quidā miles.

Virgo Maria pegrinos a demonibz libe
rat. cxliij. E In fine

Virgo Maria orat pro humano genere.
cvij. L

Virgo Maria fratres p̄dicatores hoībz
dedit. cvij. L

Virgo Maria sua vinctōe ardore p̄cupie
a fratre extingit. cvij. E .S. Rome p̄o

Virgo Maria xpm iratū mūdo pacificat
cvij. L

Virgo Maria subueniet eam inuocanti.
cxij. B .S. Bubulc⁹ cxliij. J

.S. Quidā mōachi. et .S. Quedā mulier.

Virgo Maria suas missas celebrātes ho
norauit libenter. cxxvij. B

.S. Sacerdos.

Virgo Maria filio vidue reddito: suū re
cepit. cxxvij. F .S. Quedā mulier.

Virgo Maria in suo deuoto zelotipiam
ostēdit. cxxvij. B .S. Fuit q̄dam

Virginis Marie imago pestem fugauit.
clvj. D Post medium

Virginis Marie annūciatiōis dies. fuit
dies multoz opoz dei. l. D In fine

Tabula legendarum

Virginis salutatō a demonis p̄tate libe-
 rat. l. E. .s. Quidam miles
 Virginis salutatō p̄torem p̄uertit. l. E
 .s. Quidam miles
 Virgini Marie q̄lia officia p̄mittūt in ce-
 lo. cxiiij. R. Ante finem.
 Virgini Marie displicet q̄ adiuti ab ip̄a
 male faciāt. cxiiij. D. .s. Cum dux
 Virgini Marie q̄ militauit ab ea est ho-
 norat. cxxvi. f.
 Virgine Mariam salutare inuitant tria.
 l. A. In medio
 Virgines solas velare instituit Leo.
 lxxiiij. A
 Virgines in quatuor excellunt. clviij. E
 .s. Quarta differentia
 Virginiū ordinē signat sanctuariū. clxxviij
 D. Post p̄ncipium
 Virginiū pulcherrima p̄dicatio. lxx. A
 Viri bona vxoris impedire non debent.
 clxiiij. D
 Viri q̄dāmodo vxoribz dñant. lxx. A
 Virtutum duodecim gradus. v. D
 .s. Post vnum autem
 Virtutes q̄tuor in q̄tuor domibz inueni-
 re. cviiij. B. .s. Quidā scolaris
 Visio nocturna aliquā vera est. clviij. E
 .s. Cum quosdam
 Vita triplex. lxxviij. A.
 Vita sc̄oz desiderata. lv. E
 Vita sc̄oz laudanda. lv. E.
 Vita citi⁹ finitur q̄ credat. xij. D
 Vita in virtutibz plena ducenda est.
 lxx. B
 Vita bona p̄dicat efficaciter. cviiij. B
 .s. Hospitat⁹
 Vita religiosi q̄lis esse dz. cviiij. B
 Undecies milies p̄f n̄r: dicētes solatiū
 p̄ginū i morte habēt. cliij. L. Circa finē.
 Volūtas dei est vt sancti patiant. lxxxiij.
 E. In fine
 Volūtas carnis m̄ta mala opat. cxxv. B
 Vomitiū medicina bona sanans. cxi. D
 In p̄mo. s.
 Voti negligēter solūes puniūt. iij. B
 Vota nō cōplere sanctis displicet. cliij. L
 .s. Abbas q̄dam
 Vxor virū suū inducere debet ad bonū
 cxxviij. B. E
 Vxor aīaz viri pl⁹ q̄ corp⁹ diligere debet.

cxxviij. B
 Vxoris innocētia sup vomeres ignitos p̄-
 bara est. cxij. E. .s. Legitur in vita
 Vxoris suspitio p̄ ignez purgata fuit. cxij.
 E. .s. Legit in vita
 Vxoris orōne vir saluat⁹ fuit. clviij. D.
 Vxorem alicui dare piculū est. cxix. E

Chūs illus fuit

p. quatuor vicibz. l. B
 Xps ter lacrimat⁹ fuit. l. A
 .s. Quinto ex eo
 Xps in q̄ntū d̄s habuit q̄tuor excellentias
 l. A. .s. Sc̄do fuit.
 Xps in q̄ntū hō habuit q̄tuor excellentias
 q̄b ornata fuerūt cornua crucis. l. B
 s. Quarto in cruce.
 Xps om̄ia remedia p̄ originale p̄c̄m in se
 assumpsit. xxxviij. B
 Xps pbat volūtate passus fuisse q̄nqz rō-
 nibz. ij. E. Post medium.
 Xps in cruce fecit testamentum. l. A
 In p̄ncipio
 Xps in cruce pendēs quō ad amorem suū
 p̄ctōres traxit. l. E.
 Xps resurrexit q̄nqz modis. l. A
 .s. Circa tertium.
 Xps sex modis se p̄e resurrexisse p̄bauit. l. A
 .s. Circa tertium
 Xps resurrexit p̄pter quatuor n̄ras vtilita-
 tes. l. L. .s. Circa q̄ntum
 Xps resurgere nō distulit in die iudiciū tr̄s
 plici rōne. l. L.
 Xps resurgēs apparuit decē vicibz. l. D.
 Xps in die resurrectionis q̄nqz vicibz appa-
 ruit. ⁊ alijs diebz post etiā q̄nqz vicibus.
 l. D
 Xps resurgēs q̄liter eduxit vinctos de lim-
 bo. l. f.
 Xps diaboli ad nihilū redegit. xxi. D
 Xps seruos suos volētes p̄uerti multipl̄
 p̄solat. l. A. Ante finem.
 Xps p̄ suis suis pugt. lvj. B. Circa finē.
 Xps q̄tuor modis portari dz. xcv. A
 Xps ⁊ sc̄i suos deuotos in morte visitant
 ⁊ p̄fortāt. c. L
 Xps minabat mūdum destruere. cviiij. L.
 Xps illa hora q̄ nat⁹ est desiderātī apparuit.
 it. cxv. B. Post mediū

Tabula legendarum

Ep'i benignitas est magna erga pctōres.

lñ. B

Ep'i vestis iratū reddit mansuetū. lñ. B

Post medium

Epian' specialē sc'm h'ie debet. xc. B

.s. Miles. et .s. Cleric' qdam

Epiani falsi magis sunt in pfundo inferni
q pagani. xvij. B In fine

Ymago cristi per

7 cussa multum sanguinem emisit.
cxxx. D

ymago yginis pestem fugauit. xlvi. D.

.s. Sed quia adhuc.

ydropicus qdā in domo p'dicator' curat'
est. lxx. L .s. Anno dñi.

Acharias pro

3 pter dubitationem plagam so-
lus incurrit multiplici ratione
lxxx. B

Finit tabula feliciter.

Incipit prologus su
per legendas sanctor' quas colle-
git in vnum frater Jacobus natio-
ne ianuen'sis ordinis fratrum pre-
dicatoz.

Diuersū tem

pus pñs vite in qtuor di-
stinguit. scz in tempus de-
uiationis. renouatiōis si-
ue reuocatiōis. p'ciliatiōis
et pegrinatiōis. Temp' deuiatiōis fuit ab
Adam postq scilz a deo deuiavit. et dura-
uit vsq ad Moyse. Et istud temp' rep-
sentat ecclia a septuagesima vsq ad pasca.
Unde et tūc legitur liber Benef. i. in q ponit
deuatiō p'moz parentū. Temp' reno-
uationis siue reuocatiōis: incepit a Moy-
se et durauit vsq ad natiuitatē christi. In
q hoies per pphetas ad fidem reuocati sūt
et renouati. Et istud temp' representat eccle-
sia ab aduentu vsq ad natiuitatē xpi. Un-
tunc legitur ysaias. vbi de hac renouatiōe
aperte agitur. Temp' recōciliatiōis est
tempus in q p christū sum' recōciliati. Et
istud temp' representat ecclesia a pasca vsq
ad penthe. Unde et tūc legitur Apocal.
vbi plene agitur de mysterio recōciliatiōis
Temp' pegrinatiōis est temp' pñtis vi-
te in quo pegrinamur et in pugna semp su-
mus. Et illud temp' representat ecclesia ab
octaua pēthecostes vsq ad aduentū dñi.
Unde tūc legunt libri Regum et Macha-
beoz in qbz de multiplici pugna agitur. p
quā nostra pugna spūalis signat. Temp'
aut illud qd est a natali dñi vsq ad septua-
gesimā partim p'inetur sub tpe recōciliati-
onis qd est tempus leticie. scz a natali vsq
ad octauā epiphanie. partim sub tpe pegri-
nationis. scz ab octaua epiphanie vsq ad
septuagesimā. Et potest accipi hec qua-
druplex temporū variatio. Primo penes
qtuor tempoz distinctōes vt hyems refe-
rat ad p'mū. ver ad scdm. et estas ad terciū.
autū ad qrtū. Et ratio appropriationis
satis patet. Secūdo penes qtuor partes

Tabula legendarum

dici vt nox referat ad pmu. mane ad secundum. merities ad tertiu. vesp̃a ad q̃rtum.

Licet aut̃ pus fuerit deuatiō q̃ renouatio tñ ecclia om̃ia officia sua poti⁹ incipit in tpe renouatōis q̃ deuatiōis. i. in aduentu poti⁹ q̃ in septuagesima. Et h̃ duplici ratione. Primo ne videat̃ incipe ab errore tenet em̃ rem ⁊ nō seq̃t ordinē t̃pis. sicut et euāgeliste sepi⁹ faciunt. Sc̃do qm̃ paduētū xpi om̃ia renouata sūt. p̃pter quod tempus istud d̃z tps renouationis. Apõc. xxi. Ecce ego noua facio om̃ia. Congrue igit̃ in hoc tpe renouatōis ecclia om̃ia officia sua renouat. Ut igitur ordo t̃pis ab ecclia distince⁹ seruet̃. primo agemus de festiuitatibus q̃ occurrūt infra temp⁹ renouationis. quod tps representat ecclia ab aduentu vsq̃ ad natiuitatē dñi. Sc̃do de illis q̃ occurrūt infra t̃pis quod partim continetur sub tpe reconciliatōis : partim sub tpe peregrinatōis. quod temp⁹ representat ecclia a natiuitate vsq̃ ad septuagesimā. Tercio de illis q̃ occurrūt infra temp⁹ deuatiōis. quod tempus representat ecclia a septuagesima vsq̃ ad pasca. Quarto de illis que occurrūt infra tempus reconciliationis. quod temp⁹ representat ecclia a pasca vsq̃ ad octauā p̃thecostes. Quinto de illis que occurrunt infra tempus peregrinationis. quod tempus representat ecclia ab octaua penthecostes vsq̃ ad aduentum.

Explicit Prologus.

Incipiunt capitula.

De festiuitatib⁹ que occurrūt infra tēpus renouatiōis.

De aduentu domini.	Legenda p̃ma.
De sc̃to andrea ap̃lo.	Legenda sc̃da.
De sancto nicolao. iij.	
De sancta lucia virgine. iij.	
De sancto thoma ap̃lo. v.	

De festiuitatib⁹ que occurrūt infra tēp⁹ qd̃ partim continetur sub tēpore recōciliatōis et partim sub tēpore peregrinatōis.

De natiuitate dñi. vi.
De sancta anastasia. vii.
De sancto stephano. viii.
De sc̃to ioh̃e ap̃lo ⁊ euāgelista. ix.
De innocentib⁹. x.
De sc̃to thoma cātuariē. archiepo. xi.
De sancto siluestro. xii.
De circūcisione dñi. xiii.
De epiphania dñi. xiiii.
De sancto paulo heremita. xv.
De sancto remigio. xvi.
De sancto hilario. xvii.
De sancto machario. xviii.
De sancto felice in p̃ncis. xix.
De sancto marcello. xx.
De sancto anthonio. xxi.
De sancto fabiano. xxii.
De sancto sebastiano. xxiii.
De sancta agnete ṽgine. xxiiii.
De sancto vincentio. xxv.
De sancto basilio. xxvi.
De sc̃to ioh̃e elemosynario. xxvii.
De p̃uersione sc̃ti pauli. xxviii.
De sancta paula. xxix.
De sancto iuliano. xxx.

De festiuitatib⁹ que eueniūt infra tēpus deuatiōis.

De septuagesima. xxxi.
De sexagesima. xxxii.
De quinquagesima. xxxiii.
De quadragesima. xxxiiii.
De ieiunio quatuor tempoz. xxxv.
De sancto ignacio. xxxvi.
De purificatōe br̃e Marie ṽgis. xxxvii.
De sancto blasio. xxxviii.
De sancta agatha. xxxix.
De sancto vedasto. xl.
De sancto amando. xli.
De sancto valentino. xlii.
De sancta iuliana. xliii.
De karbedra sancti petri. xliiii.

Tabula legendarum

De sancto mathia apostolo. xlv.
De sancto gregorio papa. xlvj.
De sancto longino. xlvij.
De sancto benedicto. xlvij.
De sancto patricio. xlix.
De annunciatione dñice. l.
De passione dñi. li.

De festiuitatib⁹ que occurrūt infra tēp⁹ recōciliatōis

De resurrectione christi. liij.
De sancto secundo martyre. liij.
De sancta maria egyptiaca. liij.
De sancto ambrosio. ly.
De sancto georgio martyre. lyj.
De sancto marco euangelista. lyj.
De sancto marcello papa. lyij.
De sancto vitali. lix.
De ygine quadā anthiocena. lx.
De sancto petro nouo martyre. lxi.
De sancto philippo aplo. lxij.
De sancto iacobo minore. lxij.
De inuentōe sancte crucis. lxij.
De scō iobe aplo añ portā latinā. lxy.
De letania maiore ⁊ minore. lxy.
De ascensione dñi. lxy.
De spūs sancto. lxvij.
De sanctis gordiano ⁊ epimacho. lxx.
De sanctis nero ⁊ achilleo. lxx.
De sancto pancracio. lxxj.

De festiuitatib⁹ que occurrūt isra tēpus peregrinatōis

De sancto vibano. lxxij.
De sancta petronella. lxxij.
De scis petro exorcista ⁊ marcellio. lxxij.
De sanctis primo ⁊ feliciano. lxxv.
De sancto barnaba. lxxvj.
De sanctis vito ⁊ modesto. lxxvij.
De sanctis quirico ⁊ iulita. lxxvij.
De sancta marina. lxxix.
De sancto iohāne baptista. lxxx.
De sanctis gerualdo ⁊ pthasio. lxxx.
De sanctis iohanne ⁊ paulo. lxxxij.
De sancto leone papa. lxxxij.
De sancto petro aplo. lxxxij.
De sancto paulo aplo. lxxxv.

De septem fratrib⁹. lxxxvj.
De sancta theodora. lxxxvij.
De sancta margaretha. lxxxvij.
De sancto alexio. lxxxix.
De sancta Maria magdalena. xc.
De sancta bracede virgine. xcj.
De sancto appollinari. xcij.
De sancta cristina. xcij.
De sancto iacobo maiore aplo. xcij.
De sancto crisostero. xcj.
De septem dormientib⁹. xcj.
De sanctis nazario ⁊ cello. xcij.
De sancto felice papa. xcij.
De scis simplicio ⁊ faustino et beatrice.
De sancta martha. c. (xcix.)
De sanctis abdon ⁊ sennen. cj.
De sancto germano epō. cij.
De sancto eusebio. cij.
De sanctis machabeis. cij.
De festo sancti petri apli ad vincula. cv.
De sancto stephano papa. cvj.
De inuentione sancti stephani pthomaro
cyris. cvj.
De sancto dominico. cvij.
De sancto sixto. cij.
De sancto donato. cx.
De sancto ciriaco ⁊ marcello. cxj.
De sancto laurentio martyre. cxij.
De sancto ypolito ⁊ socijs ei⁹. cxij.
De assumptōe brē Marie. cxij.
De sancto bernardo. cxv.
De sancto thimotheo. cxvj.
De scō simphoriano. cxvij.
De scō bartholomeo. cxvij.
De sancto augustino. cxix.
De decollatōe sancti iohis bap. cxj.
De scis felice p̄s bytero ⁊ adauto. cxj.
De scis sauiniano ⁊ saulina. cxij.
De sancto lupo. cxij.
De sancto mamertino. cxij.
De sancto egidio. cxvj.
De scitate gliose yginis Marie. cxvj.
De sancto adriano. cxvij.
De scis gorgonio ⁊ dorotheo. cxvij.
De sanctis protho ⁊ iacinto. cxix.
De exaltatōe sancte crucis. cxix.
De sancto iohāne chrisostomo. cxix.
De scis cornelio ⁊ cipriano. cxix.
De sancta eufemia. cxix.
De sancto lamperto. cxix.

Tabula legendarum

De sancto matheo aplo. cxxxv
 De sancto mauricio et socijs eius. cxxxvi.
 De sancta iustina. cxxxvii.
 De sanctis colma et damiano. cxxxviii.
 De sancto forleo eplo. cxxxix.
 De sancto michael archangelo. cxl.
 De sancto hieronimo. cxli.
 De sancto remigio. cxlii.
 De sancto leodegario. cxliii.
 De sancto francisco. cxliiii.
 De sancta pelagia. cxlv.
 De sancta margarita dicta pelagi. cxlvj.
 De sancta thaili meretrice. cxlvii.
 De sancto dionisio cum socijs eius. cxlviii.
 De sancto calixto papa. cxlix.
 De sancto leonardo. cl.
 De sancto luca. cli.
 De sanctis crisanto et daria. clii.
 De festo undecim milium virginum. cliii.
 De sanctis simone et iuda apostolis. cliii.
 De sancto quintino. clv.
 De sancto eustachio. clvj.
 Omnium sanctorum festum. clvij.
 De commemoratione omnium fidelium animarum. clviii.
 De quatuor coronatis. clix.
 De sancto theodoro. clx.
 De sancto martino. clxi.
 De sancto bricio. clxii.
 De sancta elizabeth. clxiii.
 De sancta cecilia. clxiiii.
 De sancto clemente. clxv.
 De sancto crisogono. clxvi.
 De sancta katherina virgine et martyre. clxvii.
 De sancto saturnino. clxviii.
 De sancto iacobo martyre. clxix.
 De sancto pastore abbate. clxx.
 De sancto iohanne abbate. clxxi.
 De sancto moyse abbate. clxxii.
 De sancto arsenio abbate. clxxiii.
 De sancto agathon abbate. clxxiiii.
 De sanctis barlaam et iofaphat. clxxv.
 De sancto pelagio papa. clxxvi.
 De dedicatione ecclesie. clxxvii.

De decem milibus martyrum. clxxviii.
 De visitatione beate virginis Marie ad elizabeth. clxxix.
 De sancto arbogasto. clxxx.
 De sancto adelfo. clxxxi.
 De sancto iodoco. clxxxii.
 De sancto orthmaro. clxxxiii.
 De festo purificationis marie ad templum in hierusalem. clxxxiiii.
 De sancto conrado. clxxxv.
 De sancto hilarione. clxxxvi.
 De hystoria karoli magni. clxxxvii.
 De conceptione sancte Marie virginis. clxxxviii.
 De sancta odilia. clxxxix.
 De sancto thimotheo. cxc.
 De sancto fabiano. cxci.
 De sancto bonifacio martyre. cxcii.
 De sancta scolastica sorore sancti benedicti. cxciij.
 De sancto ruperro. cxciij.
 De sancto floriano. cxcv.
 De sancto erasmo. cxcvj.
 De sancto kiliano. cxcvij.
 De sancto heinrico impatore. cxcviii.
 De sancta barbara. cxci.
 De sancta brigida. cc.
 De sancto gangolfo. ccj.
 De sancto ydalrico. ccij.
 De sancta affra. cciiij.
 De sancto osualdo. cciiij.
 De sancta tecla. ccv.
 De sancta kunegunde. ccvj.
 De sancta dororbea. ccvii.
 De sancto wolfgango. ccviii.
 Miraculum de sancta katherina. ccix.
 De sancto ludouico rege francoz. ccx.
 Legenda sancti thome de aquino. ccxi.
 De sancto marcello parisiensi. eplo. ccxii.
 De sancta genouefa. ccxiiij.
 Dominica in ramis palmarum. ccxiiij.
 De cena domini. ccxv.

**Sequuntur festiuitates
 et legende adiuncte post hystorie
 lombardice finem.**

.. ~~xxxx~~

Super omnia constant

De aduentu domini

15

Incipit legenda sanctorum que lombardica nōiā hystoria. Et primo de festiuitatibus que occurrūt infra tempus renouationis qd re presentat ecclesia ab aduentusqz ad natiuitatem domini.

Legenda prima.

De aduentu domini.

Aduent⁹ dñi per quatuor

septimanas agit ad signifi candū qd quadruplex ē ad uentus. scz in carnē. i mē tem. in mortem. et ad iudiciū. Ultima autē septimana vix finit. qz sanctorū glia qd dā bit in vltimo aduentu nūqz terminabitur. Hinc est etiā qd primū responsozū prime dñice aduentus cōputato glia patri quat tuoz versus continet. vt pdictos qtuoz aduentus designet. Quis autē cui magis cō ueniat: prudens lector attrēdat. Licet autē quadruplex sit aduentus: in ecclia speciali ter de duplici. scz in carnē. et ad iudiciū vidz memoriā facere. sicut in officio ipi⁹ tempis patet. Hinc est etiā qd ieiuniū ad uentus partim est exultatiōis. et partim me rozis. Nā rōne aduentus in carnē dñi iei u niū exultatiōis. rōne aduentus ad iudiciū dicit ieiunium meroris. Et ad hoc innu endū cantat ecclesia tunc cantica leticie. et hoc ppter aduentum misericordie et ex ultationis. quedā vero deponit. et hoc p pter aduentum seuerie iusticie et meroris

B Circa aduentū igit in carnē tria videri possunt. scz adueniendi oportuni tas. et aduentus necessitas. et utilitas. O portunitas adueniendi attendit pmo ex parte hois qd primo in legē nature conuictus fuit de defectu cognitiōis dñe. Vñ et tunc in pessimos errores idolatrie ceci dit. et ideo coactus est clamare ac dicere. Illumina oculos meos. et c. Deinde vñ lex iubens in qua cōuictus est de impo tētia. cū bus clamaret. nō deest qd impleat. sz qui iubeat. Ibi em̄ est solūmō erudit⁹ sed nō a pctō liberat⁹. nec p aliquaz grām ad ad bonū adiut⁹. et iō coact⁹ est mutare ac

dicere. Nō deest qd iubeat: sz qui impleat. Oportune igit filius dei aduenit qñ ho mo de ignorātia et impotētia puic⁹ fuit. ne si forte ante venisset hō suis meritis sa lutē ascriberet. et iō medicine grat⁹ nō ēēt. Scdo ex pte ipis. qm venit in plenitudi ne ipis et c. Gal. iij. At vbi venit plenu do ipis et c. Aug⁹. Vñ dicūt qre nō aū venit xps. qz nō dum venerat plenitudo ipis moderāte illo p quē facta sūt oia tpa Deniqz vbi venit plenitudo tempis vñ ille qd nos liberauit a tpe. Liberati autē a tpe vñ sum⁹ ad illā eternitatē vbi nul lū est tps. Tercio ex pte vulneris et morbi vniuersal. Qm em̄ morbo erat vniuersal: oportunū fuit vniuersalē exhiberi medi cinā. vñ dñe aug⁹. qd tūc magn⁹ venit me dic⁹ qñ p totū mōm magn⁹ iacebat egro tus. Vñ ecclia in septē antiphis qd cātant aū ntitatē dñi oñdit multiplicitatē sui mor bi et ad quēlibet petit remediū medici. Vñ siqdē aduentū filiū dei in carnē eram⁹ i grā tes siue ceci. penis etnis obligari. fui dia boli. mala peccati p̄suetudine victi. tenebris obuoluti. erules a p̄ria et expulsi. iō qz indigebam⁹ doctore. redēptore. libera tore. eductore. illuminatore. et saluatore. Qz igit ignorātes eram⁹. iō ab ipso doce ri indigebam⁹. Et iō statim in p̄ma anti phona clamam⁹. O sapia qd ex ore altissi mi p̄dixisti et c. veni ad docendū nos viam prudētie. Sz p̄az pdesset si doceremur et nō redimeremur. et iō ab ipso redimī posui lam⁹ cuz in scda clamam⁹. O adonay et dux dom⁹ isrl et c. veni ad redimēdū nos i brachio extēto. Sz qd pdesset si essemus docti et redēpti. si adhuc post redēptōem detineremur captiui. et ideo liberari peti m⁹ cū in tertia clamam⁹. O radix iesset et c. veni ad liberādū nos: iā noli tarda. Sz qd pdesset captis si essent redēpti et libati sz tñ nō dū essent ab oī viculo absoluti. vt scz sue p̄tātē cēt et libe qd velēt ire possēt. p̄az igit pdesset si nos redemisset et libas set. sz tñ adhuc victos retineret. et iō ab oī b⁹ pcti viculū reduci petim⁹. cū in q̄rta cla mam⁹. O clauis dauid et c. veni et educ vi ctos de domo carceris. sedētes in tenebris et vmbra mortis. Sz qz illi qd diu fuerūt i carcere hñt oculos tenebratos nec clare

De aduentu domini

videre pñt. iō p^o absolutōez a carcere res-
stat nos eē illuminādos vt videam⁹ q̄ ire
debeam⁹. et iō in q̄nta clamam⁹. **O**ziēs
splēdor lucis et. veni et illumina sedētes i
tenebris et ymbra mortis. s; si essem⁹ do-
cti. redēpti. et ab inimic⁹ penit⁹ liberati et
illuminati. qd valeret nisi deberem⁹ salua-
ri. et iō in duab⁹ seq̄ntib⁹ saluari petim⁹ cū
dicim⁹. **O** rex gentiū veni et salua hoīem
quē de limo formasti. **I**tez o emanuel. et.
veni ad sal. nos dñe de⁹ n⁹. In p̄ma autē
petim⁹ salutē gētiū. vñ d⁹. **O** rex gētiū
In scōda salutē indeoz q̄b⁹ de⁹ dederat le-
gē. vñ dicit. **O** emanuel dux et legifer no-

E Utilitas autē aduēt⁹ xpi a diuers⁹
scris diuersimode assignat. **I**p̄e nāq⁹ de⁹
sic p³ **L**u. iiii. ppter utilitates. vñ. se venisse
et missum esse testat⁹ dicēs. **S**pūs dñi sup
me. et. vbi p ordine dīc se eē missū ad pau-
per⁹ solationē. ad p̄ritoz sanatiōem. ad
captiuoz liberatōez. ad indocto⁹ illumi-
nationē. ad pctō⁹ remissionē. ad toti⁹ hu-
mani gener⁹ redēptiōem. ad merito⁹ retri-
butionē. **A**ug⁹. at pōit tres utilitates ad
uētus xpi dicēs. In scōlo isto maligno qd
abundat nisi nasci. laborare. et mori. **H**ec
sūt mercimōia regiōis n⁹e. et ad tales mer-
ces mercator ille descēdit. Et qz ois mer-
cator dat et accipit. dat qd habet. et acci-
pit qd nō h⁹. **C**hristus i ista mercatura d⁹
dit et accepit. **A**ccipit qd hic abūdat. scz.
nasci. laborare. et mori. d⁹dit renasci. resur-
gere. et in eternū regre. **I**dē. **V**enit ad nos
celestis negociator accipe p̄teliā et da-
re honorē. subire mortē. et dare vitā. hau-
rire ignominia. et dare glia. **G**reg⁹. autē
pōit q̄ttuor utilitates sine causas sui ad-
uētus dicēs. **S**tudebāt oēs supbi de adā
stirpe p̄geniti. p̄sp̄a vite pñtis appetere. ad-
uersa deuicare. obp̄bia fugere. glia appē-
tere. **V**enit iter eos incarnat⁹ dñs aduer-
sa appetēs. p̄sp̄a sp̄nēs. obp̄bia ample-
ctēs. glia fugiēs. **I**dē. **X**ps expectat⁹ ve-
nit. veniēs noua docuit. docēs noua mi-
rabilia exercuit. mira faciēs. praua tolera-
uit. **B**erū. qz alias ponit dicēs. **T**ripli-
ci morbo miserabil⁹ laboram⁹. nāz et faci-
les sum⁹ ad seducēdū. debiles ad operan-
dū. et fragiles ad resistēdū. **S**i discernere
volum⁹ iter bonū et malū decipimur. si tē

tam⁹ facere bonū deficiū⁹. si conamur re-
sistere malo supamur. **N**ecessarius est pro
inde saluator⁹ aduētus vt in nob⁹ p̄ fidem
habitās illuminet cecitatē n⁹am. et nobis
cū manēs adiuuet infirmitatē n⁹am. et p
nob⁹ stans fragilitatē n⁹am. pregar⁹ et p̄pu-
gnet. **H**ec ber. **D** **C**irca scōm aduēt⁹
tū. s. ad iudiciū duo vidēda sūt. scz. ances-
dētia iudiciū. et p̄comitātia. **A**ncedētia sē-
tria scilz signa terribilia. antichristi falla-
cia. et ignis vebemētia. **S**igna at terribi-
lia p̄cedētia iudiciū ponūt q̄nq⁹. **L**u. xxi.
Erūt signa in sole et luna et stellis et in ter-
ris pressura gentiū p̄e confusione sonit⁹
maris et fluctuū. **T**ria signa p̄ma determi-
nant **A**poē. vi. **S**ol fact⁹ ē niger tāq⁹ sac-
cus cilicin⁹. et luna facta ē sic s̄agulis. et stel-
le de celo ceciderūt sup terrā. **S**ol igit⁹ d⁹
obscurari vel q̄tū ad sui lūis puatōez. vt
p̄efamilias. i. hoīe moriēre q̄si lugere vi-
deat⁹. vel q̄tū ad maior⁹ lucē. i. claritatis
xpi sup̄uētiōē. vel q̄tū ad methaphoriz-
cā locutionē. qz f̄m **A**ug. tā senera erit vñ
dicta dina qz etiā sol ip̄am respicere n̄ au-
debit. vel q̄tū ad mysticā significatiōem.
qz sol iusticie xps tūc obscurat⁹ erit. quia
null⁹ ip̄m p̄stiteri audebit. **L**eliū autē dicit⁹
h̄ aeren⁹. et stelle vocāt⁹ assub q̄ h̄nt silitudi-
nē stellaz. et dicūt⁹ stelle cadere de celo f̄m
vulgi opionē q̄n assub descēdit. **V**ñ scri-
ptura p̄format se col mō loq̄ndi. **T**ūc em̄
marie fiet tal⁹ imp̄ssio. qz ignea q̄litas abū-
dabit. et hec faciet dñs ad terrore pctōzū.
Vel stelle dicūt⁹ cadere. qz igneas comas
emittēt. vel qz multi q̄ videbant⁹ stelle de
ecclia cadēt. vel qz retrahēt lumen suū vt
mīme videant⁹. **D**e q̄rto signo qd erit p̄es-
sura in terris legi⁹ **D**at. xxiij. **E**rit tunc
tribulatio qualis nunq⁹ fuit ab initio mū-
di. et. **Q**uintuz signum scilz p̄fusiōē ma-
ris quidā existimāt esse q̄mare cū magno
fragore pibit a pristina q̄litate f̄m illō **A**-
pocal. xxi. **E**t mare iā nō est. **V**el f̄m ali-
os ille sonit⁹ erit quoniā nō sine murmu-
re magno q̄dragita cubitis sup mōtes ele-
uabit⁹. et postea depmet⁹. **V**l ad l̄raz scōm
Bre. tūc fiet noua et iaudita mar⁹ et fluctu-
um p̄turbatio. **J**eronym⁹ at i analib⁹ be-
beoz iuenit q̄ndeci s̄ig p̄cedētia iudiciū.
Sed vtum p̄tinue futura sint an iterpo-

De aduentu domini

latim nō exp̄ssit. P̄ia die eriget se mare
q̄dragita cubit̄ sup̄ altitudinē montium
stās in loco suo q̄si mur⁹. Sc̄da die t̄ntū
descēdet vt̄ vix videri possit. Tertia die
marine belue apparētes sup̄ mare dabunt
mugit⁹ vsq; ad celū. ⁊ eaz mugit⁹ sol⁹ de
us intelliget. Quarta die ardebit mare ⁊
aq̄. Quia arbores ⁊ herbe dabūt rorem
sanguineū. In hac etia; q̄nta die (vt̄ aliq̄
asserūt) oīa volatilia celi p̄gregabunt̄ i cā
pis. vñq; q̄ gen⁹ in ordine suo. non gu
stātia. nec bibētia. s; vicinū aduētū iudicis
formidātia. Sexta die vt̄ d̄r fulmina ignea surgent
ab occasu solis. ⁊ faciē firmamētī vsq; ad
ortū p̄currētia. Septima petre ad inuicē
collident̄ ⁊ in q̄ttuor prescindent̄. ⁊ vna
q̄q; ps vt̄ d̄r collidet alterā. nescietq; ho
mo lonū illū. s; t̄m deus. Octaua fiet ge
neral̄ terremot⁹. q̄ adeo erit magn⁹ vt̄ d̄r
q̄ null⁹ hō. nullū anial stare poterit. sed
ad solū om̄ia p̄sternent̄. Nona eq̄bit ter
ra. ⁊ oēs mōtes ⁊ colles in puluerē redi
gent̄. Decima eribūt homines de cauer
nis. ⁊ ibūt amentes. nec mutuo sibi loqui
poterūt. Undecima surgēt ossa mortuorū
et stabūt sup̄ sepulchra. oīa em̄ sepulchra
ab ortu solis vsq; ad occasum solis aperi
ent̄ vt̄ inde mortui exire valeāt. Duode
cima cadent̄ stelle. oīa em̄ sidera errantia
⁊ stationaria spargēt̄ ex se igneas comas.
et iterū tunc valde generabunt̄ assub. In
hac etiā die dicīt q̄ om̄ia anialia veniēt
ad campos mugietia nec gustātia nec bi
bentia. Tredecima morient̄ viuentes vt̄
cum mortuis resurgāt. Quarta decia ar
debit celum ⁊ terra. Quinta decia fiet ce
lum nouum ⁊ terra noua ⁊ resurgēt oēs.

E Sc̄dm q̄d p̄cedet iudiciū erit
antichristi fallacia. Ip̄e em̄ oēs decipere
conabit̄ q̄ttuor modis. Primo p̄ callidaz
suasionem siue scripturaz falsam exposi
tionē. Nitet̄ em̄ psuadere vt̄ scriptura fir
mare se esse messīā in lege p̄missum. Vñ
et legē xp̄i destruet ⁊ suā statuet. Psalmi.
Cōstitue dñe legislatorē sup̄ eos. ⁊c. glo.
id ē antichristū legis p̄auelatorē. Dani.
xj. Et dabūt abominatōez ⁊ desolatōez rē
pli. glo. Antixps i tēplo dei sedebit q̄i de
us vt̄ legē dei auferat. Sc̄do p̄ miraclo

rū opationē ij. Thes. ij. Qui⁹ aduēt⁹ erit
fm̄ opationē sathane in oīb; p̄bis ⁊ signis
⁊ p̄digijs ⁊ mēdacijs. Apoca. xij. Fecit si
gna vt̄ etiā ignē faceret de celo i terrā de
scēdere. glo. Et aplis dat⁹ ē sp̄s sct̄us in
sp̄e ignis. ⁊ illi dabūt sp̄m malignū in sp̄e
ignis. Tercio p̄ donoꝝ largitōez. Dani. xj
Dabit eis p̄tātē in m̄lis ⁊ terrā diuidet
ḡuito. Glo. Antixps deceptis dona m̄l
ta dabit ⁊ terraz suo exercitui diuidet. q̄s
em̄ suo terrore subiugare nō poterit aua
ricia subiugabit. Quarto p̄ tormētōꝝ illa
tionē. Dani. viij. Sup̄ra q̄s credi pōt vñ
uerfa vastabit. J̄c̄ Bre. loq̄ns de antixpo
Robustos q̄ppe interficit cū eos q̄ mēte i
uicti sūt corpāl̄ vicit. Tertiū q̄d p̄cedz
iudiciū erit ignis vebemētia. q̄ q̄dē p̄ce
det faciē iudicis. Illū em̄ ignē emittet de⁹
P̄io p̄tē mōi inouationē. purgabit em̄ ⁊
renouabit oīa elemēta. Vñ ⁊ ad istar aq̄
diluuij. xv. cubitis montib; altior erit. sic
d̄r i hystoria scolastica. qz opa hoīm tātūz
ascēdere poterāt. Sc̄do p̄tē hoīm purga
tionē. qz illis q̄ t̄nc viui repient̄ erit loco
purgatorij. Tercio p̄tē maiorē d̄natoꝝ
rū cruciationē. Quarto p̄tē maiorē sctōꝝ
illuminatōz. Nā fm̄ basilij de⁹ facta mū
di purgatōe diuidet calozē a splēdore. et
totū calozē mittet ad regionē d̄natoꝝ vt̄
ampli⁹ crucient̄. ⁊ totū splēdore ad regio
nē b̄rōꝝ vt̄ ampli⁹ iocūdent̄. ⁊ Con
comitātia aut̄ iudiciū erūt p̄la. Primus ē
disceptatio iudicis. Iudex em̄ in vallē io
saphat descēdet ⁊ bonos ⁊ malos iudica
bit. bonos a dextris. ⁊ malos a sinistris sta
tuet. Et credēdū ē in h̄ loco em̄nētī eum
esse fatūz vñ ceteri poterūt eū videre. Nā
itelligēdū ē q̄ oēs intra illā valliculā cō
cludant̄. qz h̄ esset puerile. vt̄ dicit Jero
nym⁹. s; q̄ erūt ibi ⁊ i locis circūiacentib;.
In qua at̄ t̄ra inūerabilia milia hoīz esse
pōt q̄n p̄strigunt̄. Et si necesse fuerit ele
cti erunt in aere corporum agilitate. dam
nati vero etiam esse poterunt diuina su
spendente virtute. Et tunc iudex cuꝝ ma
lis disceptabit ⁊ eos pro operibus mise
ricordie que non habuerunt obiurgabit.
Et tunc omnes super se plangent. fm̄ q̄d
ostendit Ehyostom⁹ sup̄ Math. dicēs.
Plāget̄ se iudei vidētes viuentē et viuifi

De aduentu domini

cantē. quē q̄si hoīem mortuū existimabāt. et cōvincētes se de corpe vulnerato scel⁹ suū denegare nō poterūt. Plāgēt se et gen tiles q̄ varijs disputatōibz phoz decepti irrōnabilē stulticiā putauerūt esse deū co lere crucifixū. Plāgēt se xpiani pctōres q̄ magis dilexerūt mundū q̄ deū vel xpm. Plāgent se heretici q̄ purū hoīem crucifi xū dixerūt. cū videāt ipm esse iudicem in quē cōpunerūt iudei. Plāgēt se oēs tris bus terre. qz nec resistēdi virtus est p̄ euz. nec fugiēdi facultas an̄ faciē ei⁹ est. nec pe nitētie loc⁹. nec satisfactōis tps. ex angus tia em̄ oīm rez nil eis remanz p̄ter luctū.

Scdō est dñia ordinis. Nā sicut dic̄ Bre. in iudicio q̄tuor erūt ordines. duo ex pte reproboz. et duo ex pte electo rū. Alij em̄ iudicant et pereūt. sic hi q̄bus dicet. Esuriui et nō dedistis mibi mandu carē. Alij p̄o nō iudicant et peunt. sicut hi de quibz dicit. Qui nō crediderit iā iudi cat⁹ est. Quia nec iudicis p̄ba p̄cipiūt. q̄ eius fidē nec p̄boten⁹ seruare voluerunt. Alij iudicant et regnāt. sic hi q̄bo dicitur. Esuriui et dedistis mibi māducare. et. Alij nō iudicant et regnāt. sic viri p̄fecti qui alios iudicabūt. nō q̄ sententiā ferāt. q̄a hoc soli⁹ iudicis est. s̄ dicunt iudicare. id est iudicātū assistere. Et illa assistētia erit primo ad sanctoz honorē. Magnus em̄ honor erit cum iudice sessione habe. Jux ta qd̄ pmisit dñs Math. xij. dicēs. Se debitis sup̄ sedes et. Scdō ad snie p̄fir mationē. sententiā em̄ iudicis approbabūt sicut aliqñ illi q̄ iudicanti assistūt ei⁹ sen tentiā approbant. et ad ipam approbandā subscribūt. Psal. Ut faciant in eis iudici um conscriptū et. Tercio ad maloz con demnationē. q̄s quidē condēnabūt ex vi te sue compatione. **T**erciuū est infi gnia passiōis. scz crux. clauī. et cicatrices in corpe. Hec em̄ erūt p̄mo in ostensionē sue gloriose victorie. et iō in excellētia glorie apparebūt. Vñ Criso. sup̄ Barthēum. Crux et cicatrices radīs solis erūt luci diores. Idem. Considera q̄nta sit virtus crucis. sol obscurabit. et luna nō dabit lus men suū. vt discas q̄ntū crux luna lucidi or et sole p̄clarior est Scdō in oñsioez sue misericordie. vt ex hoc ostēdat q̄ miseri

corditer boni sint saluati. Tercio in ostē sioz sue iusticie. vt ex h̄ ostēdat q̄ iustis sine p̄probi sint dānati. qz scz tm̄ p̄ciū sui sanguis p̄tēpserūt. Vñ in hec p̄ba eis ex probabit. vt dic̄ Cris. sup̄ Mat. dicēs. Ego p̄t̄ vos hō fact⁹ sum. p̄t̄er vos alli gatus sum. et delusus. et celsus. crucifixus. vbi ē tantaz iniuriāz meaz fruct⁹. Ecce p̄ciū sanguis mei qd̄ dedi. p̄ redēptōe aia rū v̄faz. vbi ē seruit⁹ v̄ra quā mibi p̄ pre cio sanguis mei dedistis. Ego sup̄ gloriā meā vos habui. cū essem deus appns hō et viliorē me oibz rebz v̄ris fecistis. Hāz oēm rem vilissimā terre ampli⁹ dilexistis q̄ iusticiā meā et fidē. Hec Criso. **Q**uartū ē seueritas iudicātis. Nō enim flectet timore. qz oipotēs est. Nō resistens di virtus est p̄ eū nec fugiēdi facultas et. Nec munere poterit corrūpi. qz ditissim⁹ est. Bern. Veniēs veniet dies illa in qua plus valebūt pura corda q̄ astuta p̄ba. et p̄scia bona q̄ marsupia plena. Ille em̄ est q̄ nō fallet verb. nec flectet donis. Jtē au gu. Expectat dies iudicij et aderit ille eq̄s sim⁹ iudex q̄ nulli⁹ potēt p̄sonā accipit. cuius palatij auro et argēto null⁹ ep̄s vt abbas vel comes corrūpe potēt. nec odio qz optim⁹ ē. In em̄ qz optim⁹ ē odiuz cadere nō p̄t. Sap. xj. Nihil odisti eoz q̄ fecisti. Nec amore. qz iustissim⁹ ē. Vñ etis am frēs suos. i. falsos xpianos nō libabit psal. Frater nō redimet. Nec errore. qz sapientissimus ē. Leo papa. Ista est scia sum mi iudicis. iste est tremēdus aspectus cui peruiū ē oē solidū. et aptū oē secretum. cui obscura clarent. muta respondēt. silentiū confitetur. et sine voce mens loquitur. Et ideo cum eius sapientia sit talis et tanta: contra ipius sapientiam nil valebunt al legationes aduocatorum. nec sophisma: ta philosophorum. nec preclarissima elo quia oratorum. nec astutie versutorū. De his quattuor sic dicit Jeronymus. Quā ti illic elingues et muti feliciores loquaci bus erunt. quo ad primum. quanti pasto res phis. quo ad secunduz. quanti rustici oratoribz. q̄ ad terciū. q̄nti hebetes argu tīs p̄ferēdi s̄t cicerōis. q̄ ad q̄rtū. **Q**uintū est accusator terribilis. Tres em̄ tūc accusatores p̄ pctōres stabūt. Prim⁹ ē

De aduentu domini

diabolus q̄ tūc accusabit. Aug⁹. Presto tūc erit diabol⁹ recitās p̄ba p̄fessōis n̄re z obijciēs nob̄ q̄cūq̄ fecim⁹. z in q̄ loco z in q̄ hora peccauim⁹. z q̄d boni tūc face- re debuim⁹. Dicitur⁹ ē em̄ ille aduersari⁹. Eqs̄ime iudex iudica istuz meum esse ob culpā q̄ tu⁹ esse noluit p̄ gram. tu⁹ ē p̄ na- turā. me⁹ p̄ miserā. tuus ob passionē. me- us ob suasionē. tibi inobediēs. mihi obe- diēs. a te accepit immortalitātē stolā. a me accepit hāc pānosā q̄ induit⁹ ē tunicā. tuā vestē dimisit. cū mea huc venit. Eqs̄- sime iudex iudica illū meū esse z meū dā- nandū esse. Deu deu poterit ne talis ape- rire os q̄ tal iuenit⁹ vt iuste cū diabolo de- putet. Hec Aug. Scōs accusator erit p̄ priū scel⁹. p̄ctā em̄ p̄ria vnūquēq̄ accu- sabūt. Sap. iij. Venient in cogitatione peccatorū suoz timidi z traducēt illos ex aduerso iniquitates eoz. Bern. Tūc loquē- tia sūt eius opa dicēt. Tu nos egisti: opa tua sum⁹. nō te deserem⁹. s; sp̄ tecū erim⁹ et tecū ad iudiciū p̄gemus. Multisq̄ et multiplicib; criminib; eū accusabūt. Ter- tius accusator erit totus mūdus. Brego. Si q̄ris q̄s te accusabit. dic totus mūd⁹. Offenso em̄ creatore offendit tot⁹ mūd⁹. Criso. sup̄ Math. In illo die nihil ē q̄d respōdeamus. vbi celū z terra aq̄ sol z lu- na dies z noctes z totus mūdus stabunt ante deū aduersus nos in testimoniū pec- catorū n̄roz. z si oīa tacerent: ip̄e tū cogi- tatōes n̄re z opa sp̄ealr stabunt aduersus nos ante deū nos fortiter accusantes.

I Sextū est testis ifallibilis. Tres em̄ testes tunc aduersum se habebit quili- bet peccator. Unū supra se habebit pec- cator. sc; deum q̄ erit iudex z testis. Dies remie. xxi. Ego sum iudex z testis dicit domin⁹. Aliū intra se. sc; p̄scientiā. Aug. Quisquis futurū iudicē times: p̄sens- tem p̄sciam corrige. Sermo em̄ tue cau- se testimoniū p̄scientie tue. Tertiū iuxta se. sc; p̄rium angelū ad custodiā deputa- tum. qui tanq̄ conscius omniū que fecit cōtra eum testimoniū p̄hibebit. Job. xx. Reuelabunt celi. id est angeli iniquitates eius. Septimū est artatio peccatoris. De hoc sic dicit Bre. D q̄ anguste erit tunc viereprobis. supius erit iudex irac⁹

inferius horrendū chaos. a dextris p̄ctā accusātia. a sinistris infinita demonia ad supplicii trabētia. intus conscia vrens. fo- ris mūd⁹ ardens. Miser p̄ctōr sic dep̄- hensus quo fugiet. latere erit impossibile apparere intolerabile. Octauū est sentē- tia irreuocabilis. Illa em̄ sentētia nunq̄ poterit reuocari. nec ab illa poterit appel- lari. Triplici em̄ d̄ causa appellatio ī cau- sis iudicialib; nō recipit. Primo p̄pter iu- dicis excellentiā. Un̄ a rege ferente sentē- tiā appellari ī regno suo nō pōt. qz in res- gno suo nullū supra se habet. Similr nec ab impatore vl̄ papa potest appellari. Se- cūdo p̄pter criminis euidētiā. qz qñ crim̄ noto- riū est nō pōt appellari. Tercio p̄pter rem nō differendā. qz res nō recipit dilatiōes qz forte ex dilatiōe detrimentū pateretur. Similr p̄pter hanc triplicē rōnem ab illa sentētia nō poterit appellari. Primo p̄pter iudicis excellentiā. qz iudex ille nullū su- pra se habet. sed ip̄e omnes excedit eterni- tate. dignitate. z p̄tate. Un̄ ab impatore vl̄ papa posset aliquo modo a p̄pellari ad deū. a deo aut̄ ad nullū licet. qz supra se nullū habet. Scōdo p̄pter criminis euidē- tiā. oīa em̄ scelera z crimina reproboz ibi- dem nota erunt z manifesta. Jeron. Ade- rit illa dies in q̄ facta nostra q̄si in quadā tabula picta demonstrabunt. Tercio p̄pter rem nō differendā. nihil em̄ qd̄ ibi agitur dilatiōē patit: sed oīa in momēto inictu oculi peraguntur.

II

De scō Andrea apostolo

Andreas interp̄re

A tat decorus. vel r̄ndens. vel vi- ril. ab andron qd̄ est vir. Vel d̄r Andreas q̄si antropos. i. hō. ab ana qd̄ ē sursum. z tropos qd̄ est cōuersio. q̄si sursū ad celestia p̄uersus. z ad suū creatore ere- ctus. Fuit ergo decorus in vita. r̄ndens ī sapiēti doctrina. virilis in pena. z antropos in glia. Eius passionē p̄sbyteri z oya- cones achayē seu asyē sicut ocul̄ suis vi- derant cōscripserunt.

Andreas z quidā alij discipuli trib; vicib; a dño sunt vocati.

De sancto Andrea

Primo enī vocauit eos ad sui noticiā. sic
quā itante andrea die qdam cū iohē magi
stro suo et alio condiscipulo audiuit a Jo
hāne. Ecce agn⁹ dei. ecce q̄ tol. rē. Et ita
tim cū alio discipulo venit et vidit ubi ma
nebat iesus. et māserūt apud illum die illo.
Inueniēsq; andreas frēm suū symonē ad
duxit illū ad iesum. Sequēti autē die ad
piscatiōis opa redierūt. Postmodū scdo
vocauit eos ad sui familiaritatē. sic cum
die qdā turbis irruētib; ad ihm iuxta sta
gnū genezareth qd dicitur mare galilee nauī
intranit symonis et andree. et capta multi
tudine magna pisciū. vocatisq; iacobo et
iohāne q̄ erāt in alia nauī secuti sūt eum.
et itez ad ppria redierūt. S; postea tertio
et vltio vocauit eos ad sui discipulatū. sic
quā ambulāte iesu iuxta idē litt⁹: vocauit
eos d̄ piscatōe dicēs. Venite post me. et
Qui relict; oib; secuti sūt eū. ei; sp̄ post
modū adhefēt. nec vltra ad ppria redierūt
Nihilomin⁹ tū vocauit andrea et qdam
de suis discipulad aplatū. de q̄ vocatiōe
dicitur. Marci. iij. Vocauit ad se q̄s voluit
ipse. et venerūt ad eū. et fecit vt essent duo
deci cū eo. Post ascēsiōē dñi diuisi
aplis andreas apud scythiā. Mattheus
p̄o apud mirmidoniā p̄dicauit. Viri autē
illi p̄dicatōem matthei penit⁹ respuētes
ei oculos eruerūt. et vincti incarcerationē
post paucos dies occidere eū disponētes
Interea angel⁹ dñi sc̄o andree apparuit
mirmidoniā ad sc̄m mattheū ire p̄cepit.
Quo r̄ndēte se viā nescire. iussit vt ad ri
pā maris iret. et ad p̄mā nauē quā inuenis
ret intraret. Qui veloci⁹ iussa cōplēs ad
vrbē p̄dictā venit angelo duce. et p̄p̄o vē
to stāte. et inuēto apto carcere sc̄i matthei
eoq; viso fleuit plurimū et orauit. Tūc do
min⁹ mattheo reddidit bñficiū duoz lu
minū q̄b; eū puauerat neq̄tia pctōz. mat
the⁹ autē ab inde recessit. et antiochiā ve
nit. Andrea vero mirmidonie remanēte.
irati illi de euasione sancti matthei: An
drea apphendunt et p plateas ligatis ma
nib; p̄trahūt. Tūq; ei⁹ sanguis efflueret:
pro eis orauit. et ad xpm eos sua oratōe
cōuertit. inde in achayā pficiscens. Hoc
autē qd dicitur de bñdī orbatōe matthei et re
stitutione duoz luminū per andrea non

puto dignum fidei. ne in tanto euāgelista
minoratio infima denotet q̄s sibi nō po
tuerit obtinere quod andreas ei tam fa
cile impetrauit. Quidam iuuenis nobil
dum inuitis parētib; aplo adhefisset: pa
rētes eius domū in q̄ morabat cū aposto
lo succenderūt. Lūq; iam in altū flāma
succresceret. puer accepta ampulla super
ignē aquam sparsit. et statim ignē extinxit
Illis autē dicētib;: filius noster magnus
effectus est. dū per scalas vellēt ascēde
re: adeo sunt excecati vt ipas scalas peni
tus nō viderēt. Tūc quidā exclamās ait
Ut quid vos stulto labore p̄sumitis. de
pugnat pro eis. et vos nō videtis. Cessa
te iā ne in vos ira dei deseniāt. Multi ḡ
hoc vidētes dñō crediderūt. Parētes ve
ro eius post quinquaginta dies mortui in
vno monumēto sunt positi. Quedam
mulier cui dā homicide cōiuncta cū pare
re nō posset sorori sue dixit. Vade et pro
me dyānā dñam nram inuoca. Cui inuo
canti ait diabolus. Cur me inuocas: cuz
tibi p̄desse nō possim. Sed vade ad An
drea aplm q̄ sororē tuā poterit adiuvare.
Ad quē cum iuisset et aplm ad sororē peri
clitatē duxisset. dicit ei apls Recte hoc
pateris. qz male nupsisti. dolose p̄cepisti.
et demōes p̄sulisti. S; tū penitet et chri
stum crede et puerū. p̄p̄ce. Qua credēte ab
ortuū p̄tulit et dolor cessauit. D Se
nex quidam noie nicolaus adh̄t aplm di
cēs. Dñe ecce. lxx. anni vite mee sūt i quib;
bus semp luxurie deseruiui. Accepi au
tē aliqñ euāgelii orās deū vt mibi amo
do p̄nentiā largiret. Sed in ipso pecca
to inueteratus. et a mala p̄cupiscētia ille
ce⁹ statim ad op⁹ solitū reuertebat. Quadā
igit vice p̄cupiscētia inflammat⁹ oblit⁹
euāgelii qd sup me posuerā ad lupanar
iui. statimq; meretrix dixit mibi. Egredere
se senex. egredere. qz angel⁹ dei es tu. ne
me contingas. neq; huc accedere p̄sumas
video enim super te mirabilia. Stupefa
ctus ad verba meretricis recolui q̄ me
cum euāgelium detulisset. Nunc igitur
sancte dei pro salute mea tua pia oratio
tercedat. Audiēs hoc br̄s andreas flere
cepit. et a tertia vsq; ad nonam orauit. Et
surgens noluit comedere: sed ait. Nō cor

De sancto Andrea

medam donec sciam si dominus misere-
bitur huius senis. Longq̃ diebꝫ quinqꝫ ie-
iunasset. venit vox ad andream di. Obri-
nes andrea pro sene. sed sicut per ieiuniū
marcerasti te. sic se et ipse affligat ieiunijs.
vt saluet. Sicqꝫ fecit et sex mensibꝫ in pa-
ne et aqua ieiunauit. et postmodū plenus
bonis operibus in pace requieuit. Venit
igitur vox ad andream dicens. Per ora-
tionem tuam nicolaum quem perdiderā
acquisiui. Quidam iuuenis xpianus se-
cretius sancto andree dixit. Mater mea
pulchrum me videns de opere illicito me-
terauit. Lui cū illatē assentire iudicē adi-
it. volens in me crimen tante nequitie re-
torquere. Sed ora pro me ne moriar taz
iniuste. naz et accusatus penitus reticebo
malens vitam perdere q̃ matrem meam
ita turpiter infamare. Iuuenis igit ad iu-
diciū vocatur. et illuc cum andreas pro-
sequitur. Accusat constanter mater filius
q̃ se voluerit violare. Interrogatus plu-
ries iuuenis an res taliter se haberet. nil
penitus respondebat. Tunc andreas di-
xit matri. Crudelissima feminarū que p-
tuam libidinem vnicū filium tuū vis
perimere. Tunc illa preposito dixit. Do-
mine huic homini filius me⁹ adhesit post-
q̃ hoc agere voluit. sed nequiuit. Iratus
itaqꝫ iudex iussit puerum in saccum lini-
tum pice et bitumine mitti. et in flumine p-
ijci. Andream vero i carcere reservari do-
nec excogitaret supplicium quo pīret. Sz
orante andrea tonitruum horribile om-
nes terruit. et terre motus ingens cūctos
prostrauit. et mulier a fulmine percussa et
arefacta corruit. Orantibꝫ aut cetis apo-
stolum ne perirent. orauit p eis et oīa ces-
sauerunt. Tunc prepositus credidit do-
mus eius tota. Cum autem esset apo-
stolus in ciuitate nicea dixerunt ei ciues
q̃ extra ciuitatem secus viam septem de-
mones erant. qui ptereuntes hoies occi-
debant. Quibꝫ ad iussū apli ante pplū
in specie canum venientibꝫ. pcepit vt il-
luc irent vbi nulli hominum nocere pos-
sent. Qui statim euauerunt. Illi aut ho-
mines hoc viso fidem christi receperunt.
et cum venisset ad portam alterius ciuita-
tis ecce quidā iuuenis mortuus fereba-

tur. Querente apostolo quid ei accidisset
dictum est ei q̃ septē canes venerūt et cū
in cubiculo necauerunt. Et lacrimans
apostolus ait. Scio dñe q̃ fuerunt dmo-
nes q̃s a nicea vrbe repuli. Dixitqꝫ patri
Quid dabis mihi si suscitauero filiū tuū
Lui ille. Nil carius eo possideo. ipm q̃ ti-
bi dabo. Et facta orōne surrexit et aposto-
lo adhesit. Cū quidā viri numero qua-
draginta ad aplm nauigio veniret. vt ab
eo fidei doctrinā reciperet. Ecce a diabo-
lo mare concitāt. et oēs pariter submergū-
tur. Cum aut eoz corpa ad litus delata
fuisent. ante aplm deportant. et ab eo cō-
tinuo suscitant. Qui oīa que sibi accide-
rant narrauerunt. Vñ in quodā hymno
ipius legit Quater denos iuuenes sbmer-
sos maris fluctibꝫ vite reddidit vsibus.

Itē magister Jobānes beleth ait d se
sto sancti andree. Sciendū est inqt q̃ nū-
ger fuit colore. barba plixa. statura medi-
ocris. E Beatus igit andreas in A-
chaya cōsistens totā eam ecclesijs imple-
uit. ac plurimos ad fidem christi cōuertit
Vxorē q̃s Egeē procōsulū fidē xpi do-
cuit et sacro baptismatis fonte ipam rege-
nerauit. Audiens hoc egeas patras ciui-
tatē ingredit. compellens xpianos ad sa-
crificia idolorū. Lui occurrens andreas
dixit. Oportebat vt tu qui iudex hoim es
se meruisti in terris iudicem tuū qui i ces-
lis est agnosceres. et agnitū coleres. et co-
lēdo animū a falsis dñs penitus reuoca-
res. Lui egeas. Tu es andreas qui sup-
sticiosam predicas sectam quam romani
principes nup̃ exterminari iusserunt. Ad
quē andreas. Romani pncipes non duz
cognouerunt quomodo filius dei venis-
ens docuerit idola esse demonia que hec
docent vt offendant deus. et offens⁹ ab eis
auerat. et auersus nō exaudiat. et nō exau-
diendo ipi a diabolo captiuent et captia-
ti tādiu deludant donec nudi de corpe ex-
eant. nihil secū pter pctā portātes. Lui e-
geas. Ista vana iesus vī pdicās crucis pa-
ribulo est affixus. Lui Andreas. Pro re-
stantatōe nrā. nō p culpa sua crucis pari-
bulū sponte suscepit. Ad quē egeas dixit
Cum a suo discipulo fuerit traditus. et a
iudeis tent⁹ et a militibus crucifixus quo

De sancto Andree

modo tu dicis eum sponte crucis subisse supplicium. Tunc andreas quinq; ratiōnib; cepit ostendere christū volūtariē passum fuisse. scilicet ex eo q; passionē suā preiudicet. et discipulis suis futuram predixit. Et ce inquit ascendimus hierosolimā etc. Et ex eo q; petro eū ab hauertere cupienti dure indignatus fuit dicens. Quādo post me sathana etc. Et ex eo q; vtriusq; scz patendi et resurgendi se potestātē hēre manifestauit dicens. Prātem habeo ponendi animā meā et iterum sumendi eā. Et ex h; q; pro ditorē pēcognouit eū panē intinctū et dedit. nec tñ vitauit. Et ex eo q; locuz in quo p ditorē venturū sciebat: elegit. Et his omnib; se interfuisse asseruit. ad didicq; andreas q; mysteriū crucis magnū esset. Lui egeas. Mysteriū dici nō pōr: s; supplicii. Verūtamē nisi dicis meis obtemperaueris: ipm mysterium in te faciā experiri. Lui andreas. Si crucis patib; lū expānescerem. crucis gloriā non predicarem. Audire autem te volo mysterium crucis si forte credas. ipsum agnitum colas vt salueris. ¶ Tunc cepit ei mysteriū redemptōis pandere. et q; cōgruū et necessariū fuerit qnq; rōnib; persuadere. Prima ratio est q; quia primus hō per lignū mortē intulerat preuaricando. congruum fuit vt secundus homo p lignum mortem repelleret patiēdo. Secūda q; quia de immaculata terra fact⁹ fuerat p; uaricator. congruum fuit vt de immaculata nasceretur virgine recōciliator. Tertia q; quia adam ad cibum vetitū incōtinenter manus extenderat: congruū fuit vt secundus adam in cruce immaculatas manus extenderet. Quarta q; q; ad cibum suauem vetitū gustauerat. congruum fuit ad hoc q; contrarium repellere contrario: vt christus esca fellea cibaretur. Quinta quia ad hoc q; christus nobis suam immortalitatem cōferret. cōgruū fuit vt nostram sibi mortalitātē assumeret. Nisi enī deus factus fuisset mortalis: homo non fieret immortalis. Tūc egeas dixit. Hec vana tuis narra. et mihi obtempera: dñsq; omnipotentib; sacrificia. Lui andreas. Omnipotēti deo agnū immaculatuz quortidie offero. Qui post

q; a toto populo comestus fuerit viuus et iteger perseuerat. Egeas quomodo h; fieret requirente: dixit andreas vt formā discipuli assumeret. Lui egeas. Ego cum tormentis a te exigam huius rei noticiā. Iratusq; iussit eū in carcere recludi. Vane facto tribunali sistitur. et ad sacrificia idolorum egeas eum iterum inuitare cepit dicens. Nisi mihi obtemperaueris in ipsam quāz laudasti crucem faciam te suū spendi. Tūc ei multa supplicia minaretur: respondit. Quicquid tibi videt i supplicijs maius excogita. Tanto enim regi meo ero acceptior quanto fuero pro nomine eius in tormentis constanter. Tūc iussit eum a viginti hominib; cedi. et ce sum manib; et pedib; cruci alligari. vt sic longiorem reciperet cruciatum. Tūc duceretur ad crucem: factus est cōcursus populorū dicentiū. Innocens sanguis eius sine causa damnatur. Quos tamen rogauit apostolus ne suum martyriū impedirent. Videns Andreas a longe crucem: salutauit eam dicens. Salue crux q; in corpore christi dedicata es. et ex mēb; eius tanq; margaritis ornata. Anteq; in te ascenderet dominus: timorem terrenū habuisti. modo vero amorem celestēz obtinēs pro voto suscipieris. Securus igit et gaudens venio ad te. vt tu exultans suscipias me discipulum eius qui pependit in te. quia amator tuus semper fui et desiderani amplecti te. O bona crux que decorem et pulchritudinem de membris domini suscepisti. diu desiderata. solcite amata. sine intermissione quesita. et iam cōcupiscenti anio pparata. accipe me ab hominib; et redde me magistro meo. vt per te me recipiat qui per te me redemit. B

Et hec dicens se exiit. et vestimēta carnificib; tradidit. Sicq; eum in cruce vt iussit fuerat suspenderrunt. In qua biduo viuens viginti milibus hominum astantium predicauit. Tunc minante turba egeas mortem. et dicente: virum sanctū māsuetum et pium non debere ita pati. venit vt ipsum deponeret. Quem videns Andreas dixit. Quid tu ad nos venisti egeas si pro penitentia: ipam consequeris. si autem vt me deponas. scias quia ego viu

De sancto Andrea

De cruce non descendam. Jam enim video regem meum qui me expectat. Et cum vellem eum soluere, nullo modo poteram ad eum pertingere, quia statim eorum brachia stupida reddebantur. Videns autem andreas quod plebs volebat eum deponere, hac orationem in cruce fecit, ut dicit Aug. in libro de penitentia. Ne me permittas domine descendere vivum, sed tempus est commendes terre corpus meum, tam diu enim iam portavi, iam diu super commendatum vigilavi et laboravi quod vellem iam ab ipsa obedientia liberari, et isto gravissimo idumento spoliari. Recordor quantum in portando onerosum, in domando superbum, in fovendo infirmum, in coercendo lascivum laboravi. Scis domine quotiens a puritate contemplationis retrahere me commendebat, quotiens a dulcissimo quietis tue somno me excitate obtendebat, quantum et quotiens laborem ingererat. Qui igitur tam diu ut potui pater benignissime pugnati restiti, et tua ope superavi, a te iusto remuneratore pio posco ne mihi id ultra commendes, sed depositum reddo. Commenda alij quod illo ultra non impediatur, et resurrectorum servet et reddat, ut et ipsius quoque meritum sue laboris recipiat. Terre id commenda ut me amplius vigilare non oporteat, et libere ad te fontem indeficientis gaudij tendere anxiantem iam non retrahat nec impediatur. Hec Augusti. His dictis splendor nimis de celo veniens dimidia hora eum circumdedit, ita ut nullus eum videre posset. Et abscedente lumine simul cum ipso lumine spiritum tradidit. Maximilla pro uxore egee tulit corpus apostoli sancti et honorifice sepeliit. Egeas vero antequam domum suam redisset arreptus a demone in via coram omnibus expiravit. Aiunt quoque de sepulchro sancti andree manna in modum farine et oleum cum odore suavissimo emanare, a quo quiescit anni futuri fertilitas incolis regionis ostendit. Nam si exiguum profluit: exiguum terra exhibet fructum, si copiose copiosum. Hoc forte antiquitus verum fuit. Sed modo eius corpus apud constantinopolim translatum esse perhibetur. Hic Episcopus quidam religiosam habens vitam beatus andree

am inter ceteros sanctos in veneratione habebat: ita quod in cunctis suis operibus hunc semper titulum proponebat. Ad honorem dei et beati andree. Invidens igitur viro sancto hostis antiquus ad eum decipiendum tota calliditate se contulit, sequi in formam mulieris pulcherrime transformavit. Venit igitur ad palacium episcopi asserens se velle confiteri eidem. Mandat episcopus ut suo penitentiali confiteatur: cui plenitudinem tradiderat potestatis. Renunciat illa quod nulli hominum nisi sibi secreta sue conscientie revelabit. Sicque convictus episcopus eam ad se venire precepit. Qui illa. Obsecro domine miserere mei. Ego enim in annis puellaribus ut cernit constituta, et a puericia delicate nutrita, nec non et regia stirpe progenita sum, huc in peregrino habitu sola veni, nam pater meus rex vixit valde potens cuiusdam magni principi me volebat in coniugium sociare. Qui respondi quod omnem thorum abominarer maritalem, quia virginitatem meam christo imperpetuum dedicans, et ideo nunquam possem in carnalem copulam consentire. Denique sic arrata quod oportebat me eius voluntati durissime obedire, aut certe diversa subire supplicia, latenter fugam inij, magis eligere exulare quam sposo meo fidem infringere. Audiens vero vestre sanctitatis preconium: sub alas vestre protectionis confugi sperans me apud vos locum reperire quietis, ubi possem ceteris platonis carpe secreta silentia, presentisque vite vitare naufragia, et perturbationem mundi fugere perstreptentis. Admirans in ea episcopus nobilitatem generis, pulchritudinem corporis, tam immensum ferorem et tante eloquentie venustatem, placida et benigna voce respondit. Esto secunda filia, ne formides, quod ille ob carum amorem te et tuos et tuam virilem precepisti, tibi ob hoc in presenti cumulum gratie, et in futuro plenitudinem gratie largietur. Sed et ego servus eius me et mea tibi offero. Eligasque ubi tibi placuerit mansio. Volo autem ut hodie mecum prandere debeat. Qui illa. Noli inquit pater, noli de hac re me rogare, ne forte ex aliqua mali suspicio proveniat, et nitor fame vestre denigratone aliqua pariat. Ad quam episcopus dixit

De sancto Andrea

Plures erim⁹ et nō soli. et iō nullum male suspitiōis scrupulū in aliquo poterit generari. Veniētes itaqz ad mēsam ep⁹ et illa ex opposito cōfederūt. ceteris residen tibus hinc et inde. Intēdit in eā crebro ep⁹ eiusqz faciē nō desinit intueri. et pulchritu dinē admirari. Sicqz dū ocul⁹ figit a nim⁹ saucia. et dū ei⁹ faciē dēsinat intueri atriqz host⁹ cor ei⁹ qui iaculo vulnerauit ppēdit hoc et ipse diabolus. et pulchritudi nē suā cepit magis ac magis augere. Jam qz ep⁹ p̄rimus erat p̄sensui vt eā de illici to ope attentaret qm̄ possibilitas se offer ret. Tunc subito quidaz peregrin⁹ venit ad ostiū: crebris ictibus pulsans et magnis clamoribus postulans sibi apiri. Lūqz apirē nollet: et ille magnis clamoribus et ictibus nimis eis fieret importun⁹. interrogat ep̄scopus mulierē si ingressum illi⁹ pegrin⁹ ni hoies acceptaret. Cui illa dixit: Proponat sibi aliq̄ q̄stio satis gūis: quā si enoda re sciuerit admittat. Si autē nescierit: tan qz insci⁹ et indign⁹ ep̄i p̄ntia repellat. Fas uet eius oēs snie. et qz sufficiens esset hāc q̄stionē pponere sciscitant. Lūqz null⁹ suffi cientes inueniret: ep̄s dixit. Quis em̄ nrm̄ ad h̄ raz sufficiens ē sic vos o dñā q̄ cetos nos et eloq̄ntia p̄ceditis. et sapia nob̄ oib⁹ am plius rutilatis. Vos igit hāc pponite q̄sti onē. Tūc illa dixit. Interroget qd est ma ius mirabile qd deus vnqz in parua re se cerit. Interrogat de h̄ pegrin⁹ p̄nunciū dixit. Diuersitas et excellētia faciez. Int̄ tot em̄ hoies q̄ fuerūt ab initio mūdi et vsqz in finē futuri sunt duo reperiri nō pos sent quoz facies p̄ oia siles essent. et in ip̄sa qz tam minima facie oēs sensus corpis deus collocauit. Audiētes oēs ei⁹ respō sionē admirātes dixerūt. Vera et optima est solutio questionis. Tunc mulier ait. Preponatur sibi secunda questio graui or: in qua melius possimus eius sapienti am experiri. Queratur ab eo vbi terra sit altior omni celo. Percunctatus de h̄ pegrin⁹ respōdit. In celo empyreo vbi residet corpus ch̄risti. Corpus enim ch̄risti qd est altius oī celo. est de nostra carne formatum. Porro caro nostra quedā ter rea substantia est. Cum ergo corpus ch̄risti sit super omnes celos sit et de nostra carne

ne originem duxerit. caro autem nostra d̄ terra sit condita. constat qz vbi corp⁹ ch̄risti residet: ibi proculdubio terra altior ce lo manet. Refert nuncius que responde rat peregrinus. Et ecce omnes respōsi onem eius mirabiliter approbant. et ma gnifice sapientiam eius laudant. Tunc il la iterum dixit. Fiat ei tertia questio gra uissima et occulta. et ad soluendum diffi cilis et obscura. vt sic eius sapiētia tertio cō probetur. et dignus sit vt ad mensam ep̄i scopi merito admittatur. Queratur ab eo quantum spacium sit a terra vsqz in celū. Requisitus de hoc peregrinus nūcio di xit. Vade ad eum qui te misit ad me. et d̄ hoc diligenter percunctare. ipse enim me lius me hoc nouit. et ideo de hoc tibi me lius respondebit. Nam ipse illud spacium mensurauit quando de celo in abyssus ce cidit. ego autem de celo nunqz cecidi. et ideo illud spacium nunqz mensuraui. nō enim est mulier. sed diabolus qui se posu it in similitudinem mulieris. Audiens h̄ nuncius vehemēter expauit. et ea que au dierat coram omnibus recitauit. Dirā tibus itaqz omnibus et stupentibus anti quus hostis de medio eorum euauit. Ep̄scopus autem rediens ad se redarguit amare semetipsum. et de perpetrata culpa veniam lamentabiliter precabatur. Vi sitqz nuncium vt peregrinus introduce retur. sed nequaqs̄ amplius inuenit. Tūc ep̄scopus populum conuocauit et eis euidenter exposuit ordinem geste rei. pre cepitqz vt omnes ieiunjs et orationibus insisterent. si forte dominus reuelare alijs cui dignaretur quis nam ille peregrinus fuerit qui eum a tanto periculo liberauit. Reuelatum est autem illa nocte ep̄scopo qz beatus Andreas fuerit qui pro libera tione ip̄ius se posuerit in habitu pegrini. Lepit igitur ep̄scopus in deuotione beati Andree magis crescere. ac eum exin de in reuerentia plus habere. **I** Lū p̄positus quidam cuiusdam ciuitatis agrum sancti Andree abstulisset. et ob hoc grauissimis febribus orante ep̄scopo fue rit correptus. ille ep̄scopum rogauit vt pro se oraret. et agrum sibi redderet. Sz cum orante ep̄o sanitatē recepisset: agruz

De sancto Nicolao

20

stez vsurpauit. Tunc eps oroni se dedit
 7 oēs lāpades ecclie fregit dicēs. Hoc lu
 men nō accendet donec dñs se de suo ini
 mico vindicet. 7 ecclia qd amisit recuperet.
 Et ecce pposit⁹ guissimis itez febrilz la
 borauit. Disitqz nūcios epo vt p se ora
 ret 7 agrū suū 7 aliū sibi silem redderz. cui
 cū eps rñderet. iam orauit 7 exaudiuit me
 de⁹. ipe ad eū se portari fecit. 7 vt eccliam
 intraret ad orādū coegit. Eps dñ eccliaz
 ingredi. ille subito morit⁹ 7 ager ecclie re
 stituitur.

III

A

De sancto Nicolao.

Nicolaus dicitur

Nanicos qd est victoria. 7 laos qd
 est ppls. inde nicola⁹ qsi victoria
 ppli. i. victoz q popularia 7 vilia sūt. Vel
 dz victoria ppli. qz mltos ppls vita 7 do
 ctrina docuit vicia 7 pctā vincere. Vñ
 cola⁹ dz a nicos qd est victoria. 7 laos. q
 si victoriosa laus. Vel a nitor 7 laos qd ē
 ppls. qsi nitor ppli. Habuit em in se ea que
 nitorē 7 mūdiciā faciūt. Nā fm Ambro.
 mūdāt sermo diuinus. mūdāt vera cōfess
 io. mūdāt scā cogitatio. mūdāt bōa opa
 tio. Eius legendā doctores argolici con
 scripserūt. Est autē argos fm Isidor⁹ ci
 uitas grece. Vñ 7 argolici greci vocant⁹
 Alibi qz legi⁹ qz Werthodius patriarcha
 eius vitā grece scripsit. quā iohannes di
 aconus in latinum transtulit et plura ad
 didit.

B

Nicolaus ciuis patere vrbis ex
 diuitibz 7 scis parētibz originē
 duxit. Pater eius Epiphanus
 mater po iohāna dicta ē. Quez
 cum in pmeo iuuetutis sue flore parens
 tes genuissent: deinceps cōrinēter viuen
 tes celibē vitā duxerūt. Sic pma die dñ
 balnearēt erectus stetit in pelui. Insuper
 quarta 7 sexta feria tñ semel fugebat vbe
 ra. Factus aut iuuenis alioz iuuenū de
 nitans lasciuas: ecclesiarum potius tere
 bat limina. 7 quicquid ibi de sacra scptu
 ra intelligere poterat memoriter retine
 bat. Parentibz vero suis defunctis cogi
 tare cepit qualiter tantā diuitiarū copā

non ad laudem hūanam. sed ad dei glori
 am dispensaret. Tunc quidam conuicas
 neus suus satis nobilis tres filias virgis
 nes ob inopiam prostituere cogitur vt sic
 infami earū commercio aleretur. Quod
 vt sanctus comperit. scelus abhorruit. et
 massam auri panno inuolutam ī domū
 eius per fenestram nocte clam lecit. 7 claz
 recessit. Vane autē surgens homo mas
 sam auri reperit. 7 deo gratias agens pri
 mogenite nuptias celebrauit. Non mul
 to post tempore dei famulus simile pere
 git opus. Quod rursus ille reperiens 7 in
 laudes immensas prorumpens: de cetero
 ro vigilare pposuit vt sciret quis esset qui
 sue inopie subuenisset. Post paucos etiaz
 dies duplicatam auri massam in domū
 proiecit. ad cuius sonitum ille excitatur.
 7 nicolaum fugientem insequitur. taliz
 voce alloquitur. Siste graduz. teqz aspe
 ctui ne subtrahas meo. Sicqz accurrens
 velocius Nicolaum huncesse cognouit.
 Voz humi prostrat⁹ osculari volebat pe
 des eius. Quod ille refutans ab eo exegit
 ne eum qd diu viueret publicaret. Post h
 mirce ciuitatis defuncto episcopo. conue
 nerunt episcopi: illi ecclesie de episcopo
 prouisuri. Aderat autē inter eos quidā
 magne auctoritatis episcopus. ad cui⁹ ele
 ctionem omnium sententia dependebat.
 Cum igitur cunctos ieiunijs 7 orationi
 bus insistere monuisset. nocte illa vocem
 audiuit dicentem sibi vt hora matutina
 li fores ecclesie obseruaret. 7 quem primū
 ad ecclesiam cuius etiam nomen esset nis
 colaus venire conspiceret. ipsum in epm
 consecraret. Hoc ergo alijs reuelans epi
 scopis admonuit vt omnes orationibus
 insisterent 7 ipe pre foribus excubaret. mi
 rum immodum. hora matutinali quasi a
 deo missus ante omnes se agebat Nicos
 laus. Quem apprehendens episcopus
 dixit ei. Quod tibi nomen est. Ille vt
 erat columbina simplicitate plenus: in
 clinato capite: Nicolaus (inquit) ve
 stre sanctitatis seruus. Quem ipi in ecc
 lesiam ducentes: licet plurimum reni
 tentem in cathedram collocauerunt. Ip
 se autem eandem quam prius humilitas
 tem 7 mox grauitatez in omibz sectabā.

De sancto Nicolao

in oratione pugilabat. corpus macerabat. mulierum prosterne fugiebat. humilis erat in omnibus suscipiendo. efficaciter in loquendo. alacer in exhortando. seuerus in corripiendo. Fere quod sic legitur in cronica quodam nicolaum niceno interfuisse periculo. **L** Quodam autem die dum nauem quodam piclitarer ita cum lacrimis orauerunt. Nicolae famule dei si vera sunt que de te audiuimus. nunc ea experiamur. **V**ox quidam in eius similitudine apparuit dicens. Ecce assus vocastis enim me. Et cepit eos in antennis rudentibus alijque iuuare nauis armamentis. Statimque cessauit tempestas. **E**um autem ad eius ecclesiam venissent quem nunquam antea viderant sine indice cognouerunt. Tunc deo et sibi sua liberatio gratias egerunt. Quod ille diuine misericordie et eorum fidei non suis meritis attribueri docuit. Quodam tempore totam puincia sancti nicolai fame valida percussit. ita ut omnibus deficerent alimenta. Audientes autem vir dei naues onustas tritico portui applicasse. illuc statim perficiscit rogans nauas ut saltem in centum modis per quamlibet nauem fame piclitantibus subueniret. **E**um illi. **N**on audemus propter quod mensuratum alexandrie oportet in horrea imperatoris nos reddere. Quibus sanctus dixit. Facite nunc quod dico. et vobis in dei virtute permitto quod nullam minorationem habebitis apud regium exactorem. Quod cum fecissent et eadem mensuram quam alexandrie acceperant reddidissent militibus imperatoris miraculum referunt. et deum in suo famulo magnifica laude attollunt. Frumentum autem finem vniuersis indigentiam vir dei distribuit. ita ut miraculose duobus annis tantum ad victum sufficeret. sed etiam ad usum seminis abundaret. **E**um autem regio illa idolis deseruisset. pro ceteris nefande dyane simulacrum populus coluerat. adeo ut usque ad tempus viri dei nonnulli rustici predictae religioni execrabili deseruiret. ac sub quadam arboris secrata dyane quodam ritu gentilius exaceret. At vir dei predictum ritum de omnibus finibus expulit. ipsamque arboris percidi mandauit. **I**ratum ex his enim hostis antiquum oleum mydiaton quod naturam in aqua lapidibus ardet perfecit. sequens in formam cuiusdam religionis se fecit transfigurans quibusdam ad virum dei nauigantibus in quadam lagenula obuiauit. sicque affata est eos. **V**allē ad sanctum dei veni

re vobiscum: sed nequeo. **R**ogo ergo vos ut oleum ad eius ecclesiam deferatis. et ob mei memoriam ex illo aule eius parietes linias. et statim euauit. Et ecce aliam cernunt nauiculam cum honestis personis inter quas vnus simillimus erat sancto nicolao. Qui sic ait illi. **H**eu quod mulier illa locuta est vobis. vel quod attulit. Illi autem cuncta per ordinem narrauerunt. Quibus ille. **H**ec est impudica dyana. et ut me vez dicere corprobetis: oleum illud in mare pericite. Quibus pericientibus ingens ignis in mari succedit. et naturam diuinam in mari ardere conspiciunt. Venientes igitur ad seruum dei aiebant. Vere tu es ille qui nobis in mari apparuisti. et a diaboli insidiis liberaasti. **D** Per idem tempus cum quodam gens romano impio rebellasset. dea imperator tres principes. **H**epocianum. **V**rsum. et **A**pilionem misit. Quos portui adriatico ob ventum periculum applicatos: beatus nicolaus ut secum comederet inuitauit. volens ut gentem suam a rapinis compesceret quas in nudinis exercebant. Interim dum sanctus abesset. consul corruptus pecunia: res innocentes milites iusserat decollari. Quod ut vir sanctus audiuit rogauit principes illos ut secum illuc usque gradu concito pererant. Venientes ad locum ubi decollandi erant: inuenit eos publice flexo et facie iam velata et spiculatorum ensibus super eorum capita iam vibrasse. At nicolaus zelo accessus in lictorem se audacter ingessit. et gladium de manu eius eminus perpulit. innocentesque soluens eos incolumes secum duxit. **I**lico ad portum perulit pererat et fores clausas vi reuerat. **V**ox illi consul occurrens salutauit eum. **A**spiciens hoc sanctus dixit. Inimice dei legis preuariator. qua temeritate presumpsisti tanti conscius sceleris vultum conspicerem nostrum. **Q**uem postquam plurimum obiurgauit ad penitentiam illos ducum eum penitentem benigne recepit. **R**ecapta igitur benedictione imperiales nuncios iter peragunt. et impio sine sanguine hostes subdunt. **R**edientesque ab imperatore magnifice sunt recepti. Quidam autem eorum felicitatibus inuidentes perfectio imperatoris prece et precio suggererunt ut eos apud imperatorem de lese maiestatis crimine accusaret. Quod cum imperatori suggestisset. ille nimio furore replet. eos in carcerem percepit ac

De sancto Nicolao

fine aliq̄ interrogatōe illa eos nocte occi-
di mādauit. Quō cū a custode didicissent
sciderūt vestimēta sua. ⁊ gemere amare ce-
perūt. Tūc vnus eorū scz nepocian⁹ reco-
les q̄ bñs nicola⁹ tres innocētes libera-
uerat exhortat⁹ ē alios vt ei⁹ p̄ocinia fla-
gitarēt. Quibz oratibz scūs nicolaus no-
cte illa p̄stātino impatori appuit di. Cur
illos p̄ncipes tā iniuste p̄phēdisti. ⁊ mor-
ti sine crimine addixisti. Surge veloc. ⁊
olq̄ q̄ntoci⁹ dimitti in beto. Sin at̄ oro
deū vt tibi suscitet bellū in q̄ tu corruas ⁊
bestijs cibo fias. Lui ipator. Quis es tu q̄
hac nocte palatiū meū ingressus talia au-
des loq̄. Lui ille. Ego sū Nicola⁹ miree
ciuitatis eps. Sic ⁊ p̄fectū sū terruit p̄ vi-
sum dicēs. Vete ⁊ sensu p̄dite. cur in ne-
cē innocētiū p̄sensisti. Perge cito ⁊ eos li-
berare stude. Sin aut̄ corp⁹ tuū vermibz
scaturiet ⁊ domus tua citius destruetur.
Lui ille. Quis es tu q̄ nob̄ tāta minaris.
Scito inq̄t me esse nicolaū miree ciuita-
tis ep̄m. Vtrisq̄ euigilātibz statī mutuo
sua somnia pandūt. ⁊ p̄ illis icarcerat⁹ cō-
tinuo mittūt. Quibz ait impator. Quas
magicas artes nostis vt tātis nos illuda-
tis somnijs. Lui illi r̄nderūt se magos n̄
esse. nec mort⁹ sniam meruisse. Tūc impe-
rator. Postis inq̄t hoīem cui nomē est ni-
cola⁹. At illi audito h̄ noīe man⁹ exēde-
rūt ad celū rogātes deū vt eos sancti Ni-
colai meritis a p̄senti p̄iculo liberaret. Et
cū impator totā vitā eius ⁊ miracula ab
eis didicisset. dixit eis. Ite ⁊ gr̄as deo a-
gite q̄ vos eius p̄cibz liberauit. Sed ⁊ d̄
nr̄is eidē afferte gaudiol⁹ rogātes eū vt vl-
terius mihi minas nō inferat. sz p̄ me ⁊ re-
gno meo ad dñm p̄ces fundat. Post pau-
cos dies p̄dicti viri ad famulū dei veni-
unt. moxq̄ ad eius pedes hūiliter se pro-
sternūt dicētes. Vere famul⁹ dei es. vere
cultor ⁊ amator xp̄i. Eūq̄ sibi oīa p̄ ordi-
nē retulissent. ille eleuatis in celū manibz
imēsas deo laudes retulit. ⁊ bñ istructos
p̄ncipes ad p̄pria remisit. **E** Lū aut̄
dñs vellet eum assumere. rogauit domi-
nū vt angelos suos sibi mitteret. Et incli-
nato capite angelos ad se venire vidit. ⁊
dicto psalmo. In te dñe sp̄ vsq̄. In ma-
nus tuas dñe ⁊c. tradidit sp̄m. anno dñi

ccc. xliij. vbi celestis melodia audita est:
Qui dum sepultus fuisset in tumba mar-
morea. a capite fons olei. ⁊ a pedibz fons
aque p̄fluxit. ⁊ vsq̄ hodie ex eius mēbris
sacrū refudat oleū valens in salutē mltorū
rum. Successit autē ei quidā vir bonus
q̄ tñ de sede sua ab inuidis est depulsus.
Quo eiecto oleū fluere desijt. sz eo renoca-
to p̄tinus emanauit. Post multū vero
tp̄is thurci mireā vrbem destruxerūt. quas
draginta vero septē milites bareses illuc
p̄fecti. iij. monachis ill⁹ ostēdētibz tumbā
sancti nicolai aperuerūt. ossaq̄ ei⁹ i oleo
natātia in vrbem bareā reuerēter decule-
runt. anno dñi. m. lxxxvij. Vir qdā ab
vno iudeo quandā summā pecunie mu-
tuo accepit. iurans sup̄ altare sancti Ni-
colai. cum aliū fideiussozē habere neq̄ret.
q̄ q̄scitius posset sibi redderet. Tenente
aut̄ illo diu pecuniā. iudeus expostulauit
sz eam sibi reddidisse affirmat. Trahit er-
go eū ad iudiciū. ⁊ iuramentū indicit de-
bitozi. Ille baculū cauātū quez auro mi-
nuto impleuerat secū detulerat. ac si eius
admiculo indigeret. Volēs igit̄ facere iu-
ramentū. iudeo baculū tradidit seruādū.
Iurauit ille q̄ pl⁹ sibi reddiderit etiaz q̄
debet. facto iuramēto baculū suū repetijt
Et iudeus ignarus astutie cum sibi red-
didit. Rediens aut̄ q̄ fraudē fecerat i quo-
dam biuo oppressus corruit somno. cur-
rusq̄ cum ipetu veniens eū necauit. ⁊ ple-
num baculum auro fregit. ⁊ aurum effu-
dit. Audiens hoc iudeus concitus illuc
venit. Long⁹ dolum vidisset. ⁊ a multis
ei suggereret vt aurum reciperet. oīno re-
nuit. nisi q̄ defunctus fuerat ad vitā beati
nicolai meritis redderet. asserens si h̄ fie-
ret baptisma suscepturum ⁊ xp̄ianum sus-
citatur. Continuo qui defunctus fuerat
suscitatur. ⁊ iudeus in xp̄isti noīe baptis-
satur. **F** Quidam iudeus videns bea-
ti nicolai virtuosam potentiam in mira-
culis faciendū. imaginem eius sibi fieri p̄-
cepit. eamq̄ in sua domo collocauit. Lui
res suas cum aliquo longius iret cuz mis-
nia cōmendabat. hec vel filia p̄ba dicēs.
Ecce nicolae omnia bona vobis custo-
dienda committo. ⁊ nisi oīa bñ custodier-
itis. vltionē expetam de vobis p̄beribz.

De sancto Nicolao

et flagellis. Quadā igit vice dñi ille abeēt
fores adueniūt cūcta rapiunt. solā imagi
nē derelinquūt. Jude⁹ aut rediēs ⁊ se spo
liatū vidēs imaginē alloq̃. talit⁹ vel fili
bus vsus verb. Dñe nicolae nōne i domo
mea vos posuerā vt res meas a latronib⁹
seruaret⁹. Cur ꝑ facere noluitis. ⁊ latro
nes q̃re nō phibuitis. Igit⁹ dira tormēta
recipies. ⁊ ꝑ latronib⁹ penā lues. Sicq̃
dānū meū i tuis refrigerabo tormētis. et
furozē meū in tuis refrigerabo verberib⁹ ⁊
flagellis. Accipies g̃ inde⁹ imaginē dire
eā ꝑberat. direq̃ flagellat. Dira res ꝑ
sus ⁊ stupēda. diuidentib⁹ furib⁹ que rapue
rāt. sc̃tus dei tāq̃ in se ꝑbera recepisset ap
paruit. hec vel filia ꝑba dicēs. Cur tā di
re ꝑ vob⁹ flagellat⁹ suz. cur tā crudel⁹ ꝑbe
rat⁹. cur tormēta tot passus. Ecce q̃mo
do corp⁹ meū linet. Ecce q̃lit effusio san
guis rubet. Pergite citi⁹ ⁊ cūcta reddite
q̃ tulistis. Alioqn̄ dei oīporēt⁹ in vos ira
deleuiet. ita vt scel⁹ vestrū in mediū publi
cef ⁊ q̃libet vrm suspēdiū patiat. Ad quē
illi. Quis es tu q̃n. b̄ talia loq̃ris. Et ille
Ego sū nicola⁹ seru⁹ iesu xpi quē iudeus
ille ꝑ reb⁹ suis q̃s tulistis tā crudel⁹ flagel
lauit. Territi illi ad indeū veniunt. mira
culū referūt. ab eo qd̄ imagini fecerat au
diūt. cūcta reddūt. Sicq̃ ⁊ latrones ad
viā redeūt rectitudis. ⁊ inde⁹ fidē ample
ctit saluator⁹. Vir qdā ꝑ amore filij sui
lras addiscētis festū sc̃i nicolai annuati
solēnit celebrabat. Quadā igit vice pater
pueri cōiūniū ꝑpauit ⁊ mltos clericos in
uitauit. Venit aut diabol⁹ ad ianuā i ba
bitu peregrini. petēs elemosinā sibi dari.
Et iubet q̃ntotius ꝑ filio vt det elemo
sinā peregrino. Propat puer s̄z pegrinuz
nō inueniēs insequit abeuntē. Lūq̃ ad
quoddā cōpitū puenisset apprehēdēs dia
bolus puez eū strāgulauit. Nō audiens
ꝑ vehemētē ingemuit. corp⁹ tulit. i tha
lamo collocauit. Lepitq̃ ꝑ dolore clama
re ⁊ dicere. Fili dilectissime quō est tibi.
Sancte nicolae heccine ē merces hono
ris quē vobis tādū exhibui. Et cum hec
et filia pater diceret. statim puer q̃si de sō
no euigilans oculos aperuit et surrexit.
B̄ Vir quidā nobilis rogauit b̄m
Nicolāū vt sibi filium a dño impetraret.

pmittēs se filiū ad eccliam ei⁹ daturum ⁊
cyphum aureum oblaturum. Filius g̃ na
scit ⁊ ad etatē pducit. ⁊ cyphus fieri iubet
Qui dñi sibi valde placeret. suis eū adap
tauit vsib⁹ ⁊ aliis eque valentē fieri preces
pit. Nauigātib⁹ itaq̃ ad eccliam sc̃i nico
lai iubet ꝑ filio vt in illo cypho quē ꝑzio
fieri fecit aquā sibi afferret. Puer aut eū
vellet aquā haurire cū cypho in mare ce
cidit. ⁊ statim disparuit. Pater aut ama
re flēs nihilomin⁹ votū suū ꝑfecit. Veni
ens igit ad altare sc̃i nicolai cū obtulit
secundū cyphū tāq̃ ꝑictus cecidit de al
tari. Cū aut eū eleuasset ⁊ sup altare iterū
posuisset. rursus de altari lōgi⁹ ē ꝑictus
Virātib⁹ oib⁹ ad tam grāde spectaculū
ecce puer sanus ⁊ incolumis aduenit. ꝑ
mū cyphū in suis gestās manib⁹. Harra
uitq̃ corā oib⁹ q̃ q̃n in mare cecidit statī
br̄is nicolaus affuit ⁊ eū illesum seruauit
Sicq̃ ꝑ eius lerus effectus verūq̃ cy
phū br̄o nicolao obtulit. Quidam vir
dines meritis beati Nicolai filiū habuit
quē adeodatum vocauit. Hic sc̃o dei ca
pellā in domo sua ꝑstruens. omni āno fes
tum eius solēniter celebrauit. Erat autē
locus ille situs iuxta terrā agarenorū. A
deodatus g̃ quadā vice ab agarenis ca
pit ⁊ in seruitutē regis eorū deputat. Se
quēti anno dñi festum sancti nicolai ꝑ
eius deuote celebraret. ⁊ puer cyphum ꝑ
ciosum tenēs regi assisteret. recolit suā ca
ptōnē. parentū dolorē. ⁊ gaudiū quod in
domo sua ea die fiebat. cepitq̃ altius sus
spirare. Quorū suspitioz causam dum rex
minis extorsisset ait rex. quicquid tu⁹ ni
colaus agat tu hic nobiscum manebis. ⁊
subito facto vento vehemētē totamq̃ do
mum concutiente puer cum cypho rapit
tur ⁊ ante fores ecclesie vbi parentes age
bant solennia collocatur. ⁊ magnum gau
dium omnibus generatur. Alibi tamē le
gitur q̃ predictus inuenis fuit de normā
dia qui vltra mare pergens a soldano ca
pit ⁊ ante eum sepe verberatur. Qui duz
in festo sancti Nicolai verberet. ⁊ in car
cere inclusus flet. ⁊ ꝑ sua liberatione
et ꝑ leticia quā tunc habere ꝑsuerāt pa
rentes subito obdormiuit. ⁊ euigilans i
capella ꝑris sui se inuenit.

De sancta Lucia

III

De sancta Lucia virgine.

Lucia dicitur a

l luce. Lux enim habet pulchritudinem in aspectu. quod ut dicit Ambrosius. lucis natura hec est ut omnis in eius aspectu gratia sit. hoc est diffusio si ne coignatio. quod per quicquid immunda diffusa non coignatur. rectum incessum sine curvitate. longissima linea pertransit sine morosa dilatio. Per hoc ostendit quod beata virginis lucia habuit de corde virginis sine aliquo corruptio. diffusionem caritatis sine aliquo immundo amore. rectum incessum intercedens in deum sine aliquo obliquitate. longissima linea diurne operationis sine negligentie tarditate. Vel lucia dicitur quasi lucis pia.

Lucia virginis syracusana nobiliter genere. audient famam sancte agathe per totam siliciam divulgari. sepulchrum eius adhuc cum matre sua eutychia annis quattuor fluxu sanguinis incurabiliter patiente. Inter ipsa igitur missarum solennia contigit ut illud euangelium legeretur in quo dominus mulierem ab hac passione sanasse narrat. Tunc lucia matri dixit. Si credis his que leguntur crede agatham illam spiritus beate pueram per cuius nomine sustinuit passionem. Si ergo eius sepulchrum credens contigeris. perfecta continuo sanitate gauderis. Igitur recedentibus cunctis et matre et filia iuxta sepulchrum in oratione existens lucia somnum arripuit. viditque agatham in medio angelorum gemis ornata stantem et dicentem sibi. Soror mea lucia virginis deo deuota. quod a me petis quod ipsa poteris prestare continuo matri tue. Nam ecce per fidem tuam sanata est. Euigilas autem lucia in fine sue dixit. Mater mea ecce sanata es. Per ipsam ergo te de precor que suis orationibus te sanauit ne mihi de cetero noies sponsam. Sed quicquid mihi datura eras pro dote pauperibus elargire. Cui mater ait. Tege prius oculos meos et quicquid volueris de facultatibus facito. Ad quam lucia. Quod moriens das ideo das quod rectum ferre non potes. Da igitur dum viuus et mercedem habebis. Cum ergo redissent facti quatuor die distractio repperit et dant in necessitatibus pauperum. Interea dum primum distribuit ad sponsi noticiam peruenit. Requirit sponsus

a nutrice de his. Respondit illa caute quod utiliore possessione sponsa sua inuenisset quam suo volebat nomine comparere. et ideo videbatur aliquid contra distrabere. Credidit stultum carnale commercium. et cepit autorem vendere. Venerunt autem omnes et pauperibus erogatis. sponsus trahit eam coram pascasio consulari dicens eam christianam esse. et leges agere augustorum.

Et inuitare igitur eam pascasio ad sacrificia idolorum iussit. Sacrificium placens deo est visitare pauperes. et eis in necessitatibus subuenire et quod iam amplius non habeo quod offeram meipsum tibi tribuo offerenda. Cui pascasius. Ista verba tibi fili stulto christiano narra re poteris. mihi autem quod principum decreta custodio ista frustra persequis. Ad quez lucia. Tu principum tuorum decreta custodis et ego dei mei legem custodiam. tu principes times et ego deum timeo. Tu illos offendere non vis. et ego deum offendere caueo. Tu illis place re consideras. et ego ut christo placeam cupisco. Tu ergo fac quod tibi utile esse cognoscas. et ego faciam quod utile mihi esse prospero. Cui pascasius. Primum tuum cum corruptoribus expediti. et ideo quasi meretricis loquaris. Cui Lucia. Patrimonium meum in tuto loco constitui corruptores autem mentis et corporis nunquam sciuimus. Respondit pascasius. Qui sunt corruptores mentis et corporis. Lucia dixit. Corruptores mentis vos estis qui suaderis ut anime suum deserant creatorem. Corruptores vero corporis sunt qui corporalem delectationem preponunt epulis sempiternis. Pascasius dixit. Cessabunt verba cum peruentum fuerit ad verbera. Cui Lucia dixit. Verba dei cessare non possunt. Cui pascasius. Tu ergo deus es. Respondit lucia. Ancilla dei sum qui dixit. Cum steteritis ante reges et principes etc. Non enim vos etc. Pascasius dixit. In te ergo spiritus sanctus est. Cui lucia. Qui caste viuunt templum spiritus sancti sunt. Cui Pascasius. Ego faciam te duci ad lupanar. ut ibi violationem accipias. et spiritum sanctum perdas. Cui Lucia. Non inquinatur corpus nisi de consensu mentis. Nam si me inuita violari feceris castitas mihi duplicabitur ad coronam. Nunquam autem voluntatem meam ad plensum potero perducere. Ecce corpus meum ad omne supplicium est parum

De sancto thoma apostolo.

Quid moraris. Incipe fili diaboli delis-
ria penarum tuarum exercere. Tunc pascalius leo-
nes fecit venire dicēs eis. Inuitate ad eā
oēm pplm. et tādū illudat donec mortua
nūciet. Volētes autē eā trahere tāto pon-
dere spūscitūs eā fixit vt oīno eā mouere
neq̄rēt. Fecitq̄ pascalius mille viros acce-
dere et man⁹ ei⁹ et pedes ligare: s; eā nulla
ten⁹ poterāt mouere. Tūc et cū viris mil-
le p̄la paria boū adhibuit: s; tñ p̄go dñi i-
mobilit̄ p̄māsit. Vocat⁹ at mag⁹ vt suis icā
ratōib⁹ moueret oīno moueri non potuit
Tūc dixit pascalius. Que sūt illa maleficia
q̄ vna puella a mille viris nō mouet. Lu-
cia dixit. Nō sūt ista maleficia: s; bñficia
xp̄i. Porro si adhuc decē milia adhibue-
ris: eq̄ vt pus imobilē me videb⁹. Putans
p̄o pascalius. Im q̄rūdā figmēta q̄ lotio fu-
garēt maleficia. iussit eā lotio pfundi. Cū
q̄ nec sic moueri posset: angustiat⁹ nimis
copiosū ignē circa eā accēdi picēq̄ et resis-
nā et seruēs oleū sup eā fundi iussit. D
Dixitq̄ lucia. Inducias ipetraui marty-
rij mei vt credētib⁹ timorē auferā passiois
et nō credētib⁹ vocē insultatiōis. Viden-
tes autē amici pascali⁹ eū angustiarī: gut-
ture ei⁹ gladiū imersērūt. Que neq̄q̄ loq̄
lā amittēs dixit. Anūcio vob⁹ pacē ecclie
redditā maximiano hodie mortuo. et de
regno suo diocleciano expulso. Et sic ciui-
tati cathanēsī soror mea agatha data ē p-
rectrix: sic et ego ciuitati siracusanē p̄cessa-
lū inuētrix. Dū hec p̄go loq̄. ecce milīri
romanoz veniūt: pascaliū apphēdūt: vin-
ctū ad cesarē ducūt secū. Audierat em̄ ce-
sar q̄ vniuersā puinciā fuerat dep̄datus.
Veniēs ḡ romā et senatui accusat⁹ parit̄
et cōiunct⁹: capitali sp̄ia ē puni⁹. Virgo
p̄o lucia de loco in q̄ p̄cussa ē mora nō est.
nec sp̄m tradidit q̄adusq̄ sacerdotes ve-
nirēt. et corp⁹ dñi ei traderēt. Et oēs astā-
tes amē dñō rñderūt. In eodē loco ē sepl-
ta. et ecclia fabricata. Passa ē autē tpe p̄stā-
tini et maxentij. circa annos dñi. ccc. r.

V E

De sancto Thoma aplo.

Thomas interpre-
tatur abyssus vel geminus. qd et
grece didimus dz. Vel dicit thō

mas a thomos qd ē diuisio siue sectio. di-
citur ergo abyssus eo q̄ pfunditatē veita-
tis penetrare meruit qñ ad sui interroga-
tionē xp̄s sibi respōdit. Ego sum via veri-
tas et vita. Dicit gemin⁹ eo q̄ resurrectio
nē xp̄i q̄si geminate et in duplū q̄ alij cog-
uit. Nā illi cognouerūt vidēdo. iste vidē-
do et palpādo. Diuisio autē siue sectio dici-
tur. qz mētē suā ab amore mōdi diuisit. vel
qz ab alijs in fide resurrectōis diuisus et
sect⁹ fuit. Vel dz thomas q̄si tot⁹ means
in dei scz amore et p̄replatiōe. Habuit em̄
tria q̄ in ip̄o indicauerūt fuisse amorē dei
de q̄b⁹ dicit p̄rosp in libro de vita p̄repla-
tina. Quid ē deū diligere nisi anio p̄cipe
seruidū vñsōis dei affectū. p̄cti odium. et
mūdi fastidiū. Ut thomas dz a rheos qd
est de⁹ et me⁹. vñ thomas q̄si deus meus
et p̄pter illud qd dixit cū certificat⁹ cre-
didit. dñs meus et deus meus.

Thomas aplo cū esset ap̄d cesare-
am apparuit ei dñs dicēs. Rex i-
die Bundofoz⁹ misit p̄positum
abanē q̄rere hoiez architectoria
arte eruditū. vñ igit⁹ mittāte ad eū Lui-
thomas. Dñe q̄ vis mitte me p̄ter ad in-
dos. Lui dñs. vade secure. qz ero custos
tui. Lūq̄ indos cōuerteris: ad me cū pal-
ma martyrij venies. Lui thomas. Domi-
nus meus es et ego seruus tuus. Fiat vo-
luntas tua. Lūq̄ p̄positus forum p̄am-
bularēt: dixit ei dñs. Quid compare vis
iuuenis. Lui ille. Dñs meus misit me vt
conducā seruos in arte architectoria eru-
ditos vt romano ope sibi palatiū cōstrua-
tur. Tunc dñs tradidit ei thomā asserēs
eū plurimū in tali ope peritū. Nauigā-
tes autē ad quandam ciuitatē venerunt in
qua rex filie sue nuptias celebrabat. Hic
cum preconizari fecisset vt omnes nupti-
is interessent alias regem offenderent: il-
luc contingit abanem et apostolū introi-
re. Puella autem hebreā fistulā in manu
gerens vñūquēq̄ laude aliq̄ cōmēdabat.
Vidensq̄ apostolum intellexit hunc esse
hebreum: eo q̄ non māducaret. sed ocu-
los ad celum fixos haberet. Lūq̄ pu-
ella corā eo hebraice caneret dicens. vñ⁹
est deus hebreozum qui creauit omnia.
et fundauit maria. apostolus ipsaz hec ea-
dem verba repetere satagebat. Vides at

De sancto Thoma apostolo

pincerna q̄ nō māducaret nec hiberet. sz
tū oculos fixos ad celū h̄fēt. aplūm dei in
maxillā pcussit. Cui apls. Veli? ēv i fu
turo indulgētia tibi cradat̄ z h̄ trāsitoria
plaga reddat̄. Nō hic iurgā dōec man? q̄
me pcussit huc a canib? afferat̄. Dic igit̄
ad hauriēdā aq̄m abūt. z leo ip̄m occidēs
sanguinē ei? bibit. Laceratib? at̄ canib?
ei? corp? vn? niger canis manū ei? dexte
rā i mediū conuiciū apozauit. Quo viso
ois turba obstupuit. z puella ei? yba refe
rēs piecra fistula ad pedes apli se proiec̄.
Dmōi at̄ vltōez factā repbat Aug. in li.
3 faustū. z asserit a pseudo h̄ fuisse iseritū.
vn? legēda hec q̄ ad plā suspecta h̄f. Pos
set tū dici q̄ h̄ nō aīo iprecādī: sz mō p̄di
cēdi dictū sit. Si tū Augustini yba dili
gēter inspiciat̄. nō penit̄ ita repbare videt̄
Ait em̄ sic i eodē li. Legūt scripturas apo
crifas māichei. nescio a q̄b? fictorib? fabu
laz sub aplōz noīe sc̄ptas. q̄ suoz sc̄ptoz
tpib? i autoritatē sc̄tē ecclē recipi mererēt̄
si sc̄ti z docti hoīes q̄ tūc i hac vita erāt z
examinare poterāt: eos yba locutos esse co
gnoscerēt. Ibi tū legūt aplūm thomā cū
esset in q̄dā nuptiaz conuicio pegrin? z
p̄sus icognit? a q̄dā mistro palma pcus
sum. imp̄cātū fuisse hoī p̄tinuā seuāq̄ vin
dictā. Nā cū egressus fuisset ad fontē vn? z
aquā quīatib? mīstraret. i eū leo irruens
interemit. manūq̄ eius q̄ caput apli leui
ictu pcusserat a corpe anullam fm̄ ybum
eiusdē apli id optāt̄ atq̄ ip̄cant̄ canis i
tulit mēsis in q̄b? ip̄e aplūs discumbebat.
Quid h̄ erudeli? videri pōt. Vez q̄ ibi
nūc tū fallor h̄ etiā sc̄ptū est q̄ ei veniā i se
culo futuro perierit: sc̄tā ē p̄p̄latio bene
ficij maior̄. vt z apls q̄ car? deo essz z do
min? p̄ hūc timorē cōmēdaret ignoz̄ z il
li post hāc vitā q̄nq̄ finiēdā in etnū p̄su
leret. Vez illa yba sit an p̄ficta narratio ni
hil mea nūc interest. Certe em̄ manichei
a quib? ille scripture q̄s canō ecclīasticus
respuit tāq̄ vere atq̄ sincere acceptāt̄. sal
tē hic cogunt fateri illā parie p̄tutē quam
docet dñs dicēs. Si q̄s se pcusserit i ma
xillā tuā dexterā p̄be ei sinistra. posse esse i
ppatōe cordis. etiam si nō exhibeat gestu
corpis. z exp̄ssione yboz q̄nq̄dē apls pal
ma pcussus pot? dñm rogauit vt iniuri

oso hoī in futuro seculo parcere. in p̄sen
ti aut̄ illa iniuria nō inultra relinq̄ret. q̄ vt
p̄buit ferenti alterā p̄rē. aut vt itez feri
ret ammonuit. Tenebat certe interi? dī
lectiōis affectū. z exteri? req̄rebat corre
ctiōis exēplū. Sine hoc vez sit siue con
fictū. cur nolūt credere tali anio famuluz
dei moisen idoli fabricatores z adozato
res gladio p̄strauisse. Si aut̄ penas illas
cōparam? q̄d sile ferro interimi. z a feris
trucidari atq̄ laniari. Qñ quidē iudices
publicis legib? seruētes maior̄ criminis
reos bestiis tradi q̄s gladio pc̄ti iubent.
Hec Aug. Tūc apls ad petitionē regl
sp̄sum z sponsam b̄ndixit. Da inquit
dñe adolēscētib? his b̄ndictiōem tue dex
tere. z in eoz mētib? semina semē vite. Ab
eunte aut̄ a plo in manu iuuenis ē reptus
plenus dactil palme man?. Comedenti
bus ybo sp̄so z sp̄sa de fructu ei? ambo
obdormiūt z somnium sile ambo cernūt.
Videbat̄ etenī eis q̄ rex gēmat̄ eos am
plecteret̄ z diceret. Apl̄s me? benedixit
vos vt eterne vite participes sitis. Cui
gilatib? aut̄ z mutuo sibi somnia reuelan
tib? apls ad eos ingredit̄ dicēs eis. Rex
me? vobis mō apparuit z me clausis ianu
is huc adduxit. vt sup̄ vos b̄ndictio mea
fructificet. Habeatis carnis integritatē
q̄ est oīm regina virtutū. z fructus salut̄
perpetue. Virginitas soror est angelozū
possessio oīm bonoz. victoria libidinū. fi
dei tropheū. expugnatio demonū. z eter
noz securitas gaudioz. De libidine autē
corruptio gignit̄. de corruptiōe pollutio
nascit̄. de pollutiōe reatus orit̄. de reatu
confusio generat̄. Hec illo referente duo
angeli apparuerūt dicētes eis. Nos sum?
angeli vobis ad custodiā deputati. q̄ si ap
postoli bene seruaueritis monita: offere
mus deo oīa vota v̄ra. Eos igit̄ apls ba
ptisauit. z de fide diligēter edocuit. Post
m̄ltū ybo tpis sp̄sa noīe pelagia sacro ve
lamine p̄secrata martyriū patit̄. z sp̄sus
noīe dyonisiū illi ciuitati in ep̄m ordia
tur. L Post hec autem apostolus et
Zbānes ad regem indie perueniūt. De
signato vero ab apostolo mirabili pala
tio z copioso thesauro accepto. rex in ali
am prouinciā p̄ficiscit̄. z aplūs vn̄uersuz
b

De sancto Thoma apo.

thelauz pauperibz largit. Per totū autē biennū q̄ affuit rex: ap̄ls p̄dicatiōi istitit et innumerabilē pplm ad fidē p̄uertit. Resc̄dēs autē rex: et q̄ thomas fecerat disc̄s. ip̄sum cū abane in ima retrusit carceris. vt postmodū viuos excoziatos vlticibz daret flāmis. Interea gad frater regis mortitur. et ei sepulchrū cū ambirōe nimia p̄parat. Quarta autē die q̄ mortu⁹ fuerat resurrexit. et stupefactis oibz cūctisqz fugiētibz dixit fratri suo. Dic hō frater quē excoziare et incēdere disponebas amic⁹ dei est. et oēs angeli famulant ei. q̄ me in paradisum ducētes q̄ddā mibi ostēderūt palatiū ex auro et argēto et lapidibz p̄ciosis mirabiliter fabricatū. Et cū ei⁹ pulchritudiez admirarer dixerūt mibi. Hoc est palatiū q̄d thomas fratri tuo extruxerat. Lūqz dicerē: vtiā ianitor eius essem. dixerunt mibi. Frater tuus se illo fecit indignum. Si vis in illo manere rogabim⁹ dñm vt te suscitare dignet vt illd a fratre tuo possis emere. reddēs ei pecuniā quā se existimat perdidisse. Et hec dicēs cucurrit ad carcerē apli: fratri suo postulās indulgēri. Abieciqz vinculis rogare aplm cepit vt vestē acciperet p̄ciosā. Cui apls. Ignorās q̄ nihil carnale. nihil terrenū gestiūt q̄ cupiūt habere i celestibz ptatē. Egrediente autē aplō de carcere rex occurrit ei: et aduolūt⁹ ei⁹ pedibz veniā postulabat. Tūc apls ait. Vultū vobis p̄stitit deus vt se creta sua vobis ostēderet. Credite in cristū et baptisabimini vt eterni regni participes sitis. Dixit ei frater regis. Vidi palatiū q̄d fratri meo fecisti. et illud cōparare mēui. Cui apls. Hoc in ptate fratris tui est. Cui rex. Illd erit mēu: apls fabricet tibi aliud. Nō si forte nequerit: mibi et tibi vnū b̄ cōmune erit. Rūdit apls. Innumerabilia palatia sūt in celo ab initio seculi p̄parata q̄ fidei p̄cijs siue p̄cio et elemosynis compant. Diuitie autē vestre ad illa vos antecedere possunt. seq̄ vero oīno nō possunt. D Post vnū autē mēsem fecit apls paupes oēs illius puincie cōgregari. Quibz cōgregatis debiles et infirmos seorsum stare iussit. et sup̄ eos orauit. Lūqz q̄ docti fuerant r̄dissent amē: coruscatio de celo veniens tam aplū q̄

ceteros fere p̄ horā dimidiā. sic p̄stransit vt oēs se putarēt ictu fulguris interis̄se. Erigēs autē se apls dixit. Surgite: quia dñs me⁹ sic fulgur venit: vosqz sanauit. Exurgētes autē oēs sani dñm et aplm glorificauerūt. Tūc apls cepit eos docere et duodecim gradus virtutū assignare. Primus est. vt in deū crederēt q̄ est vnus i es sentia et trinus in p̄sonis. Deditqz eis triplex exemplū sensibile. quō sint in vna es sentia tres p̄sone. Primū est q̄ vna est in hoīe sapia. et de illa vna p̄cedit intellect⁹. memoria. et ingeniū. Nā ingeniū inq̄t ē: vt q̄d nō didicisti inuenias. Memoria vt nō obliuiscaris. q̄ didiceris. Intellectus vt intelligas q̄ ostēdi possunt vel doceri. Secūdū q̄ in vna vinea tria sūt. s. lignū. folia. et fruct⁹. Et hec oīa tria vnū sunt. et vna vinea sunt. Tertiū est. q̄ caput vnū q̄ttuor sensibz p̄stat. In vno em̄ capite sūt visus. gustus. auditus. et odorat⁹. et hec plura sūt et vnū caput sūt. Sc̄ds gradus est. vt baptisimū susciperent. Terti⁹ est. vt se a fornicatiōe cōtinerēt. Quartus. vt se ab auaricia temperarēt. Quint⁹. vt gulā restringerēt. Sextus. vt p̄niam tenerent. Septim⁹. vt in his p̄seuerarēt. Octau⁹. vt hospitalitatē amarēt. Non⁹. vt voluntatē dei in faciēdis q̄rerēt et ea ope cōplerent. Decim⁹. vt eā in nō faciēdis quere rent et ea ope vitarēt. Undecimus. vt caritatē amicis et inimicis impēderēt. Duo decim⁹. vt in custodiēdis his vigilē cūram haberent. Post p̄dicatiōē vero baptisati sunt nouē milia viroz: exceptis p̄uulis et mulieribz. E Post h̄ autē i superiorē indiā abiit q̄ innumeris miraclo rū insignijs coruscavit. Sincicem etiam amicā migdomie vxoris carisij cognati regis aplus illuminauit. Dixitqz migdomia ad sincicem. Putas si potero eum videre. Tūc migdomia de p̄silio ei⁹ habitum mutauit. et inter pauperes mulieres vbi apls p̄dicabat aduenit. Aplus autē cepit de vite hui⁹ miseria p̄dicare dicēs inter cetera. Qm̄ vita hec est vita misera casibz subiecta. et adeo fugitiua vt cū teneri creditur effugiat labefacta. Deinde cepit quattuor rationibus exhortari vt verbū dei libenter audirent: ip̄m verbum dei q̄

De sancto Thoma apostolo

tuor rex generibz pando. scz collirio. ex eo q oculi nri intellectus illuminat. Poti oni. ex eo q nri affectu ab omi carnali amore purgat et mndat. Emplastro. ex eo q pctoz nroz vulnera sanat. Libo. ex eo q nos celestiu amore delectat. Et sicut iquit hec egroto no valet nisi ea in se receperit. sic nec anie lagueu ybu dei prodest nisi illud cu deuotione audierit. Predicā te igit aplo migdomia credidit. deiceps viri thoz abhorruit. Tūc carisi? a rege i petrauit. et aplm i carcere posuit. Ad quē veniens migdomia rogauit vt sibi ignosceret q ppter eā i carcere missus eet. Quā ille benigne solās hec oia se libeter pati asseruit. Carisius aut regē rogauit: vt reginā sororē sue vxoris ad eam mitteret. si forte eā reuocare posset. Vissa regia cōuertit ab ea quā volebat puertere. visisq tot miraculis q apls faciebat dixit. Valedicti sūt a deo q nō tot signis credunt et opibz. Tūc apls oēs q aderāt de tribz breuē i struxit. scz vt ecclesiā diligerēt. sacer dotes honorarēt. et assidue ad audiendū bñ dei cōuenirēt. Reuertēte aut regia dixit ei rex. Ut qd tam diu morata es. Que respōdit. Putabā migdomiā stultā eē. sz sapiētissima ē. et me ad aplm dei ducēs viam pītatis me cognoscere fecit. et nimis stulti sūt q in xpm nō credūt. Noluitq regina regi deinceps copulari. Stupefactus aut rex dixit cognato suo. Dū tuam vxorē recuperare velle. meā pdidi. et peior mihi mea ē q tua tibi. Tūc rex iussit aplm ligatis manibz ad se adduci pēpiēs ei vt ad suos viros cōiuges reuocaret. Aplis aut triplici exēplo oñdit qd diu in errore psterēt h facere nō deberēt. videlz exēplo regis. exēplo turris. et exēplo fontis. vñ dixit. Tu cū sis rex nō vis hēc cōiūgnata seruitia. sz mūdos seruos pariter et ancillas. quāto magis credere debet deū amare castissima et mūda seruitia. qd ergo culpor si deū amare pdico in seruis suis qd diligis et in tuis. Fabricauit turrim excelsam et dicit mihi vt ego q fabri caui eā destruā. Fodi terrā pfundā. et edu xi fontē de abyssu. et dicit mihi vt obstruā illum. Tunc iratus rex asserri iussit ardētes laminas ferreas. et apostolū stare nu-

dis pedibz sup eas. Protin? aut nutu dei fons ibi erupit. et eas extirxit. Tūc rex cōsilio cognati sui eū in fornacē ardētē mitti fecit. Que tñ sic refrigerata ē. vt die altera san? inde exiret et ille. Dixitq regi carisi?. fac illū offerre sacrificiū deo sol vt sic dei sui irā icurrat q ab his eū liberat. Cūq ad h vgeret dixit regi. Prestātiore tu q factura tua. Ex q tu mō vez deum negligis et picturā coltu: putas q sic diē carisi? deus meus mihi irasceat postq adorauero tuū deū. magis aut irasceat do tuo. eūq cōminuet. Adoro igit eū. Si ergo me adorāte deū tuū. de? me? nō euer tet illū. sacrificabo illi. Si aut sic. tu credas do meo. Tui rex. Adhuc mecu d pariloqris. Precepit igit apls hebraice deo mōi q i eo erat. vt q cito corā idolo gēna flecteret statim idoli cōminueret flectēs igit apls genua dixit. Ecce adoro. sz non idoli. Ecce adoro sz nō metallū. Ecce adoro sz nō simulacrū. Adoro aut dñm meū Jesū xpm. in c? noie pēcipio tibi dñm q in eo latitas vt simulacrū istō cōminuas. Statimq sic cera liquefactū est. Tunc oēs sacer dotes mugitū dederūt. Pōtifer autēz tēpli elenās gladiū aplm trāsuerberauit dicēs. Ego vindicabo iniurias dei mei. Rex aut et carisi? aufererūt vidētes q populus vellent aplm vindicare et pontificē viuū incēdere. Christiani aut corp? apli tulerūt et honorifice sepelierūt. Post longū tempus. scz circa annos dñi. cc. et xxx corpus apli in edissam ciuitatē que olim dicebat rages medoz translātum est. Alexandro impatore ad syroz pces h faciente In illa at citate null? heretic? null? iude? null? pagan? potest viuere. nec tyrannus aliq ibi nocere postq abagar? rex illius ciuitatis eplam manu saluatoris scriptā accipere meruit. Nā si qñ gens aliq p citatē illā insurrexerit ifans baptisatus super portā stans eplam illā legit. et ea die tam saluatoris scriptis q apli thome meritis hoīes aut fugiūt aut pacant. Iñ dorus in libro de vita et obitu scōz sic d isto aplo dicit. Thomas discipul? xpi ac similis saluatori. audiendo incredulus. videndo fidelis fuit. Hic euangelii pdicauit partibz. medis. persis. hircanis. et

De natiuitate domini

brachmanis. Et intrās oriētalē plagam
et interna gentium penetrās ibi p̄dicati
onē suā vsq; ad titulū sue passiōis p̄duxit
Hic lācis trāsitus occubuit. Nec Iste
doz. Chrysostom⁹ q̄z ait. q̄ dñs thomas
ad regionē magoz q̄ ad xpm adorādū ve
nerāt deuenisset: eos baptisauit. et facti se
adiutores fidei xpiane.

De festiuitatib⁹ que
eueniunt infra temp⁹ qd prim⁹ p̄tinet sub
tpe recōciliatiōis et p̄tī s̄b tpe p̄griatiōis

Acto de festiui-

tatib⁹ q̄ occurrūt infra tps reno
uatiōis qd icepit a moyse et p̄
phetis et durauit vsq; ad adue
nū xpi in carnē. qd tpus rep̄ntat ecclia ab
aduētū vsq; ad natiuitatē dñi iclusue. se
q̄t de festiuitatib⁹ q̄ eueniūt infra tps qd p̄tī
et s̄b tpe recōciliatiōis. p̄tī s̄b tpe p̄gria
tiōis. qd tps rep̄ntat ecclia a natiuitate vsq;
ad septuagesimā. sic supra i. p̄logo dictū ē

VI

De natiuitate domini nostri iesu
christi scdm carnem.

Natiuitas domi-

ni nostri iesu christi scdm carnem.
vt quidā aiūt. completis ab A
dam q̄nq; milib⁹ ducētis. xxviii
annis. Vel scdm alios sex milib⁹. Vel scdm
Eusebiū cesariensem in cronicis suis q̄n
q; milib⁹ centū nonaginta nouē tpe ocras
iani impatoris facta ē. Cōputatio autē
sex milū ānoz inēta fuit a methodio po
tius mystice q̄ cronice. Veniēte autē ipo
filio dei in carnē tāta pace vniuersus mū
dus gaudebat. vt toti orbi vnic⁹ romano
rū impator pacifice p̄sideret. Hic dict⁹ ē
octauian⁹ a p̄ma impositiōe. cesar a iulio
cesare cui⁹ fuit nepos. august⁹ ab augmē
to reipublice. ipator a dignitatē honore.
q̄ ad differentiā alioz regū fuit p̄mo h̄ no
mine insignit⁹. Nam sicut nasci voluit vt
nobis pacem pectoris vel temporis et pa
cem eternitatis tribueret. sic voluit vt ni
hilominus ortum suum pax tempis illu
straret. Cesar igit⁹ augustus vniuerso p̄e

sidens orbi scire voluit. quot p̄uincie. q̄t
ciuitates. quot castra. q̄t vills. q̄t homies
in toto orbe essent. iussitq; (vt dicit in hy
storia scolastica) vt oēs hoines ad suā ci
uitatē vñ traherēt originē: pergerēt. et q̄lī
bet denariū argēteum q̄ valebat decē nu
mos vsuales. vñ et denarius dicebat. p̄e
sidi p̄uincie tradens se subditū romano i
perio p̄fiteret. Hā et nūmus imaginē p̄fe
rebat cesaris et sup̄scriptionē nois. Dice
bat autē p̄fessio et descriptio: s̄z diuersa cō
sideratiōe. P̄fessio enī dicebat. q̄z quillī
bet q̄ reddebat p̄sidi p̄uincie censicaput.
id est denariū illū q̄ sic vocabat: ponebat
sup̄ caput suū et p̄prio ore p̄fitebat se eē sub
ditū romano impio. vñ dicebat p̄fessio. i.
p̄prio ore fassio. et fiebat hoc corā omni po
pulo. Descriptio autē dicebat. q̄z numer⁹
eoz q̄ censum capitis ferebat certo deter
minabat numero et redigebat in scriptis.
Nec autē descriptio p̄ma facta est a p̄fesi
de syrie cirino. P̄ma d̄r (vt in eadē histo
ria scolastica habet) q̄ntū ad cirinū. quia
enī iudea in ymbilico terre nostre habita
bilis esse d̄r. pulsum est vt in ea inchoaret
et deinde p̄ circūstātes regiones et alijs p̄si
des p̄sequerēt. Vel p̄ma vniuersalis. q̄z
alie p̄cesserūt p̄ticulares. Vel forte p̄ma
capitū in ciuitate fiebat a p̄siede. scda ci
uitatū in regiōe a legato cesaris. tertia re
gionū in orbe corā cesare. Ioseph autē cū
esset de genere dauid a nazareth in beth
leem p̄fectus est. Cū autē beate marie tps
pariēdi instaret. et ip̄e de suo reditu nesci
ret. eam secū assumpsit et i bethleem secuz
duxit. nolens thesaurū sibi a deo p̄missū
in aliena manu dimittere. s̄z ip̄e p̄ se volu
it illū cura puigili custodire. Cū ḡ bethle
em appropinquasset vt frater Bartholom
meus in sua cōpilatione testat. et de li. in
fantie saluatoris est sumptū. vidit brā vir
go partem ppli gaudentē et partē gemētē.
Qd sibi angelus exponēs ait. Pars ppli
gaudens est p̄ls gentilis. q̄ in semine ab
rahe eternā benedictiōem accipiet. Pars
autem gemens est plebs iudaica a dō su
is meritis reprobata. Cum igitur ambo
bethleem venissent. et quia paupes erāt.
et quia omnia hospicia alijs qui p̄pter hoc
ipsum venerant occupauerant. nullū hos

De natiuitate domini

spiritu hñe potuerūt. diuerterunt in cōmu
ni trāsitu. q̄ (vt dñr in historia scolastica) e
rat int̄ duas domos opimētum hñis q̄ di
uerforiū dñr. sub q̄ ciues ad colloquēdū vel
ad cōuiscendū in diebꝫ ocij vel p̄ aeris in
tēperie diuerrebāt. vbi forte ioseph p̄se
pe boui ⁊ asino fecerat. Vel fm̄ q̄sdam ru
stici cū ad for̄ veniebāt anialia sua ibidē
ligabāt. ⁊ iō p̄sepe ibi constructū erat. Ip
sa igitur nocte media diei dñice br̄a p̄go
filiū suū vniciū pepit ⁊ in p̄sepio sup̄ fe
num reclinauit. Quod fenū (vt habet i bi
storia scolastica) br̄a helena postmodū ro
mā detulit. A cui⁹ feni comestioe bos et
asinus (vt dñr) abstinebāt. **B** Notan
dū autē q̄ natiuitas xp̄i mirabiliter fuit
facta. multipl̄r oñsa. ⁊ vtiliter exhibita.
Fuit autē mirabiliter facta. tum ex pte ge
nerātis. tum ex pte geniti. tum ex pte mo
di generādi. Ex pte generātis. qz ip̄a fuit
virgo ante partū. ⁊ virgo post partū. Et
h̄ scz q̄ virgo manēs pepit dñqz mōis oñ
sum est. Primo p̄phetia Elaye. vii. Ecce
virgo concipiet ⁊ pariet filiū. Scđo p̄ figu
rā. H̄ em̄ figuratū fuit p̄ virgā Aaron. que
sine oī humano studio floruit. ⁊ p̄ portam
ezechielis que sp̄ clausa p̄mansit. tertio p̄
custodiā. Ioseph em̄ ex eo q̄ ip̄am custo
diuit testis sue p̄ginitat̄ exiit. quarto p̄
experientiā. cū em̄ vt in cōpilatiōe Bar
tholomei habet. ⁊ de libro infantie salua
toris sumptū fuisse vidē) beate marie pa
riēdi tps̄ instaret. Ioseph licet deū de vir
gine nasciturū nō dubitaret. morē tamē
gerēs patrie obstetrices vocauit. qz vna
vocabat zebel. ⁊ altera salome. Zebel igi
tur p̄siderās ⁊ inq̄rens ⁊ ip̄am virginem
inueniens exclamauit p̄ginē pepisse Sa
lome autē dum nō crederet. h̄ p̄bare si
milr̄ veller. p̄tinuo aruit manus ei⁹. Ius
su tñ angeli sibi apparētis puerum tetigit
et continuo sanitatem accepit. Quinto
p̄ miraculi euidentiā. Rome em̄ (vt testat̄
innocētius papa terti⁹) duodecim annis
par fuit. Igit̄ romani templū pacis pul
cerrimuz p̄struxerunt. ⁊ ibi statuā romuli
posuerunt. Cōsulentes autē appollinem
q̄ntum duraret. acceperūt rñsum q̄adul
qz virgo pareret. Hoc autē audietes di
xerunt. Ergo in eternū durabit. Impossi

bile em̄ credebāt q̄ vnqz parerz p̄go. Vñ
in foribꝫ tēpli titulū hñc scripserunt. **T**es
plū pacis eternū. Sed in ip̄a nocte q̄ vir
go pepit templū fundit⁹ corruit. Et ibi ē
mō ecclia sc̄te marie noue. Scđo fuit
mirabilr̄ facta ex pte geniti. Nam sic dicit
Bern. in eadē p̄sona eternū antiquū ⁊ no
uū mirabilr̄ p̄uenerunt. Eternū. i. diuini
tas. antiquū. i. caro ab adā traducta. nouū
.i. aīa de nouo creata. Itē sic idē diē. ho
die tres mixturas. vel tria opa fecit deus
ita mirabilr̄ singlaria vt talia nec facta sic
nec ampli⁹ faciēda sint. Cōiūcta q̄ppe sūt
ad inuicē de⁹ ⁊ hō. mater ⁊ p̄go. fides et
cor hūanū. Prima mixtura valde mirabi
lis. qz cōiūcta sūt lin⁹ ⁊ de⁹. maiestas ⁊
infirmetas. tāta vilitas ⁊ tāta sublimitas
Nihil em̄ deo sublimi⁹. ⁊ nihil limo vili
us. Scđa nihilomin⁹ valde mirabil. a se
culo em̄ nō est auditū q̄ virgo esset q̄ pe
perit ⁊ q̄ mater esset q̄ virgo p̄māsit. Ter
tia ē p̄ma ⁊ scđa iferior. h̄ nō min⁹ fortis.
Virū est em̄ quō cor hūanū fidē his du
ob⁹ accōmodauit. quō credi potuit q̄ de
us hō esset. ⁊ q̄ virgo p̄māserit q̄ pepisset.
Nec Bern. Tercio fuit mirabilr̄ facta
ex pte mōi generādi. Eius em̄ part⁹ fuit
supra naturā ex eo q̄ virgo p̄cepit. supra
rōnem ex eo q̄ deū genuit. supra hūanaz
cōditōem ex eo q̄ sine dolore pepit. supra
p̄suetudinē ex eo q̄ de sp̄scō p̄cepit. No
enī genuit virgo ex hūano semine. sed ex
mystico sp̄ramine. Nam sp̄s sanctus de
castissimis ⁊ purissimis sanguinibꝫ virgi
nis accepit. ⁊ inde corpus illud formauit
⁊ sic quartū modū mirabilē faciēdi homi
nē deus oñdit. Nā sic dicit Anselm⁹. de
us p̄t q̄ttuor mōis hoīem facere. scilz sine
hoīe ⁊ feia. sicut fecit adā. De hoīe sine fe
mina sicut fecit euā. De hoīe ⁊ feia. sicut
communis p̄bat vsus. De femina sine vi
ro. sicut hodie mirabiliter factū. **E**
Scđo ei⁹ natiuitas fuit multipl̄r oñsa.
Oñsa enī est p̄oēs grad⁹ creaturaz. Est
em̄ q̄dā creatura q̄ tātū h̄z eē. sic pure cor
porca vt lapides. Quēd q̄ h̄z esse ⁊ viuere
sicut vegetabilia. vt arbores. Quedam q̄
habet esse viuere ⁊ sentire. sicut sunt ania
lia bruta. Quedam que habet esse viuere
sentire ⁊ discernere sicut homo. Quedaz

De natiuitate domini

que habet esse viuere sentire discernere et intelligere. sic angelus. Per has oēs creaturas hodie xpi natiuitas ē oñsa. Prīa autē creatura. scz pure corpea triplex est. scz opaca trāspārēs siue puia et lucida. Prīmo gōñsa ē p pure corpea opaca. sicut p destructōem tēpli romāoz. vt supra dictū ē. et p ruina statue romuli dei romano rū. q tūc cecidit et cōminuta ē. et p ruina ēt alia statue q tūc in alijs locs plimis ceciderūt. Legit em̄ in historia scolastica q hieremias ppha i egyptū descēdēs p mor tē godolie regibz egypti signū dedit q eo rū idola corruerēt. cū virgo filiū pcuriret. Quappter sacerdotes idoloꝝ imaginem virginis puez i gremio baiulantis secreto loco tēpli statuerūt et eā ibi adorabāt. Sz a ptolomeo rege postea interrogati qd sibi f vellent. dixerūt pñe traditōis f esse mystēriū. qd a scto viro et ppheta eoꝝ maior res acceperant. et sici regē vcturū credbāt.

Scdo p pure corpea trāsparenter per uia. Nā in ipa nocte natiuitatis dñice obscuritas aeris in claritatē diei pta est. Rome etiā (vt testat Orosius et Innocēti⁹ papa tertius. fons aq in liqz olei pfluus est. et crū pēs vsq in tyberim pfluxit. et tota die illa largissime emanauit. In q loco mō est ecclesia sctē marie trās tyberim. Propbeta uerat em̄ sibilla q qñ erūpet fons olei nascere saluator. Tertio p pure corpea am lucidā sic p corpa supcelestia. Nam in ipa die natiuitatis (fm aliqꝝ relatiōem. vt ait Crisost) magis sup quendā montē orātibz stella qdā iuxta eos apparuit. q formā pueri pulcherrimi habebat. et ei⁹ capite crux splendebat. Que magos alloques dixit vt in iudeā pgerēt. et ibi natus puez inuenirēt. In ipa etiā die tres soles in oriente apparuerūt. q paulatim in vnū corpus solare redacti sunt. Per qd signabāt q trini et vni⁹ dei noticia toti orbi iminebat. Vel q nat⁹ erat ille in quo tria scz ania. caro. et deitas in vnā psonā cōuererāt. In historia tñ scolastica dicit q nō ipsa die natiuitatis tres soles apparuerūt. sz añ per aliqd tps. scz post mortem iulij celsar qd etiam Eusebius in cronica asserit. Octavianus insuper imperator vt ait Innocentius papa tertius vniuerso orbe di

cioni romane subiugato. intātus senatū placuit vt eū pro deo colere vellent. Prudens autē impator se mortale intelligens immortalitatis nomē sibi noluit vsurpare. Ad illoꝝ vero importunā instantiā Sibilla pphetissam aduocat scire volēs per ei⁹ oracula si in mūdo maior eo aliqñ nascere. Cū ergo in die natiuitatis dñi pñliū sup hac recōuocassz. et sibilla sola in camera impatoris oraculis insisteret. i die meridie circuli aure⁹ apparuit circa solē. et in medio circuli virgo pulcherrima stās super aram puerū gestans in gremio. Tūc sibilla hoc celsari ostēdit. Cū autē impator ad pdictā visionē plurimū admiraretur. audiuit vocem dicentē sibi. Hec est ara dei celi. Dixitq ei Sibilla. Hic puer maior te est. et iō ipm a doza. Eadē autē camera in honore sctē marie dedicata est. Vñ vsq hodie dicitur sancta maria ara celi. In telligēs igit impator q hic puer maior se erat. ei thura obtulit. et deus de cetero vocari recusauit. De hoc autē orosius ita dicit Octauiani tpe hora circiter tertia celo repente liqdo ac puro et sereno circulus ad spēm celestis arcus orbē solis ambiuit. q si vcturus esset q ipm solē sol⁹ mundūq totū et fecisset et regeret. Hec orosius. Idē ait eutropius. Refert quoq timotheus hystoriorū pph⁹ se in antiqꝝ romāoz hystorijs inuenisse q Octavianus tricesimo quinto regni sui anno capitoliū ascēdit. et quī post se rem publicā gubernaret a dijs sollicitē reqsiuit. Et audiuit vocē sibi dicentem. Puer ethere⁹ ex deo viuet sine tpe genitus. nō multū post ex intemerata pagine de⁹ hō sine macula ē nascitur⁹. hoc audito ibi arā edificauit cui hūc titulum inscripsit. Hec est ara filiū dei viuentis.

Scdo ostēsa est natiuitas et manifesta p creaturā q bz esse et viuere. sicut se plāte et arbores. In hac em̄ nocte (vt bartholome⁹ in sua cōpilatiōe testat) vinee engadi q pferunt balsamū floruerūt. fructū p tulerūt. et liquore dederūt. Tertio per creaturā q habet eē viuere et sentire. sicut sunt aialia. Proficiscēs em̄ ioseph i bethleem cū maria pgnante duxit secū boues forte vt ipm venderet et censump se et pro virgine solueret. et de residuo viueret. et

De natiuitate dōmini

vnū asinū: forte vt virgo sup eū reheret. Bos igit̃ r asinus miraculose dñm cog- scētes: flexis genibz ipm adorauēst. Ante etiā xpi natiuitatē p aliq̃t dies vt ait Eu- sebius in cronica. cū quidā ararēt: boues ad aratores dixerunt Domines deficiēt segetes. p̃ficiēt. Quarto p creaturaz q̃ habet esse viuere sentire r discernere. vt ē hō. sicut p pastores. Nā in ipa hora pasto- res sup gregē suū vigilabāt. sic bis in an- no in lōgioribz r breuioribz noctibz anni cōsueuerāt. Vos em̃ fuit antiq̃t genti- libz in vtroq̃ solsticio. scz. estuali circa fe- stum iohānis baptiste. r hiemali circa na- tiuitatē dñi vigilias noctis custodire ob solis venerationē. Qui forte mos etiam apō iūdōs ex vlu cohabitatiū inoleuerat. Ip̃is igit̃ angel⁹ dñi apparēs r saluatorē natū nūciauit. r quō inueniret signūz de- dit. Factaq̃ ē cū angelo multitudo ange- loz dicentiū. Gloria in excelsis deo. rē. Pastores ergo veniētes totū sicut ange- lus dixerat inuenērūt. Sic itēz māifesta- ta est p cesarē augustū q̃ tūc p̃ceptūz de- dit ne cum aliq̃s dñm vocare auderet. sic Drosius testat̃. forte em̃ cū visionē illaz circa solem vidisset. recolens simul de rui- na templi. r de fonte olei. r intelligens q̃ in mundo natus esset q̃ maior se erat. nec deus nec dñs vocari voluit. In q̃busdaz quoq̃z croniciis legit̃ q̃ appropinquāte die natiuitatis dñi Octavianus per mundū vias publicas fieri p̃cepit. r omnia debi- ta romanis dimisit. Sic etiā manifesta- ta est per sodomitas qui om̃es i toto mū- do in illa nocte extincti sunt. Sicut dicit Jeronym⁹ sup illud. lux orta est eis. tāta scz q̃ om̃es laborātes in illo vicio extin- xit. Et hoc fecit christus vt oēs eradica- ret ne i hūana natura quā assumpserat tā- ta d cetero imūdicia inueniret. Nā vt dic̃ Augustinus. videns deus viciū cōtra naturam in humana natura fieri. fere de- sūt incarnari. Quinto per creaturaz q̃ habet esse viuere sentire discernere r itel- ligere. sicut angelus. Angeli enim ipsam christi natiuitatē pastoribz annunciauerūt vt supius dictum est. D Tercio eius natiuitas nobis est vtiliter exhibita.

Primo ad demonum confusionē. Nāz

hostis iam nobis vt ante p̃uenalere non potest. Unde legitur q̃ sanctus hugo ab- bas cluniacē. in vigilia natiuitatis do- mini vidit beatam virginē in vlnis tenē- tem filium r dicentem. Adest dies i qua prophetarū oracula renouant̃. Vbi nūc est hostis qui ante hunc diem hominibz p̃uenalebat. Ad hanc vocem diabolus de humo prorupit vt verbis dñe insultaret. sed mentita est iniquitas sibi. quoniā duz officinas fratrum circūiret ipm ab orato- rio duotio. a refectorio lectio. a dormito- rio stramenta vilia: a caplo patientia res- iecit. In libro quoq̃ petri cluniacensis legit̃ q̃ in vigilia natiuitatis domini. san- cto hugoni abbati cluniacē. apparuit be- ata virgo filium in gremio tenens r cum eo ludens. qui dicebat. Hosti mater q̃ di- em natalis mei ecclesia cum magno lau- dum tripudio celebrat. Et vbi est nūc dia- boli virtus. vel quid dicere potest vt fa- cere. Tunc diabolus videbat̃ quasi d hu- mo surgere ac dicere. Et si in ecclesiā vbi laudes tue sūt intrare nō possum. sed ta- mē capitulū dormitorii r refectoriūz in- troibo. Quod ille attentās inuenit ostiū capituli nimis arctū sibi grosso. ostiū dormitorii nimis dep̃ssum sibi elato. osti- um refectorii repagulatū impedimētis. ca- ritate scz fūctiū. auaritate audiēdi lecti- ones. r sobrietate cibi r porus. r sic cōsu- s⁹ euauit. Scdo ad venie ipetratōez. Vñ legit̃ i qdā li. exēploz. q̃ cū qdā mul- er lubrica ad cor tadē rediisset d venia de- spabat. Nā cogitās d iudicio reputabat se eē reā. d iferno reputabat se ibi eē cruci- andā. cogitās d paradiso reputabat se esse i mūdā. de passiōe reputabat se eē igitā. Co- gitās hō de pueri ifantia r q̃ pueri d faci- li placāt. xpm p suā ifantiā adiurauit r vo- cē de sua venia audire meruit. Tercio ad ifirmitatē curatōez. De hac n̄titatē vtili- tate dic̃ bern. Triplici morbo laborabat gen⁹ hūanū i pncipio. medio. r fine. i. n̄t- itate. vita r morte. n̄titas erat imūda vita puerla. mors piclōsa. v̄it xps. r d hūc tri- plicē morbū attulit triplex r mediū. nat⁹ ei vixit r obiit. ei⁹ n̄titas purgauit n̄fam. ei⁹ vita iftruxit n̄faz. ei⁹ mors dstruxit n̄faz. hec beī. Quarto ad supbie hūiliatōz. vñ

De sancta Anastasia

dic Aug. q̄ hūilitas filij dei quā nob in i carnatōe exhibuit fuit nob in exemplū sacramentū et medicamentū. In exemplū cōuenientissimū q̄d hō imitaret altū sacramtū q̄ p̄cti n̄ri vinctū solueret. et summū medicamentū q̄ tumor n̄re supbie sanaret. Hec Aug. Supbia em̄ p̄mi hoīs sanata est p̄ humilitatē xpi. Et notādū q̄ p̄ueniē hūilitas saluatoris r̄ideat supbie p̄ditōis. Supbia em̄ p̄mi hoīs fuit p̄ deū vsq̄ ad deū. et supra deū. fuit p̄ deū. q̄ fuit p̄ ei⁹ p̄ceptū q̄ p̄cepat ne de ligno scientie boni et mali comederet. fuit etiā vsq̄ ad deū. q̄ vsq̄ ad appetitū deitatis. credēs q̄d diabol⁹ dixerat. Eritis sic dñ. fuit etiā supra deū. sic dicit anselm⁹. volēdo q̄d de⁹ illū velle volebat. Tūc em̄ suā volūtate posuit supra volūtate dei. At filius dei s̄m Johē damasce. hūiliauit se p̄pter hoīes nō p̄ hoīes vsq̄ ad hoīes et supra hoīes. P̄pter hoīes. q̄ p̄t eoz utilitatem et salutē. Usq̄ ad hoīes p̄ nascēdi modū p̄silem. Supra hoīes p̄ nascēdi modū dissimilē. Nā ei⁹ natiuitas et s̄m aliqd nob filis fuit. q̄ scz natus est ex muliere. et per eandē portā paginis. et s̄m aliqd dissimilē. q̄ de sp̄scto ex maria virgine nat⁹ ē

VII

De scrā Anastasia

Anastasia dicitur

A ab ana q̄d est sursum. et stasis q̄d est stans siue status. q̄ sursum stetit a vicijis ad virtutes.

A Anastasia nobilissima romanorū filia p̄treati illustris. s̄z pagani a matre sua fausta xpiana et a beato crysogono fidē xpi edocta ē. Tradita autē publico in vxorē languorē simulās sp̄se ab eius p̄ortio abstinebat. Qui audies eā cū vna tm̄ ancilla in vili habitu xpianorū carceres circūire. et eis necessaria ministrare. fecit eā arrissime custodiri. ita vt etiā eidē alimoniā denegaret. Volebat at eā sic perimere vt posset in ei⁹ largissimis possessionib⁹ lasciuire. Putans igit se mori dolorosas litteras crysogono mittebat et ille consolatorias remittebat. Interea vir eius moritur. et illa a carcerib⁹ liberat. Hec habebat tres ancillas pulcherrias

que sorores erant. quaz vna dicebat agapē. altera chionia. et tertia hīrenen. Que cum xpiane essent. et p̄fecti vrbis monitis nullatenus obedirent. in cubiculū eas reclusit vbi coquine vtensilia seruabantur. Prefectus autē i eaz ardēs amorē ad eas iuit vt suam libidinem exerceret. Qui in amentia versus putans se tractare virgines cacabos patellas caldaria et similia amplectens osculabatur. Et cum ex hoc satiatus fuisset foras exiit nigerrimus et deformis et vestimentis concisis. Quem serui qui eum p̄e forib⁹ expectabant sic apertatum videntes. cogitantes q̄ in demonem versus esset. eum verberib⁹ affecerunt et fugientes solum reliquerunt. Lūq̄ imperatorem adiret vt de hoc conquireretur alij virgis eum percutiebant. alij in facie eius expuebant. alij lutum et puluerem in eum projiciebant. suspicantes q̄ in furiam versus esset. Oculi autem eius tenebant ne se sic deformem videret. Quapropter mirabatur plurimū cur sic euz omnes deridebant. quē in tanto honore habere cōsueuerant. Videbatur enī ei q̄ ipse et omnes albis vestibus essent induci. Putans vero cum sic se deformem ab alijs didicisset q̄ puelle sibi p̄ artem magicam hoc fecissent. iussit eas corā se expoliari. vt eas saltem nudas aspiceret. Sed statim eaz vestimenta sic corporibus adhererunt vt nullo modo exui valerent. Prefectus autem p̄e admiratione ita obdormiuit stertens. q̄ etiam a pulsantibus non poterat excitari. Tandem virgines martyrio coronant. et anastasia ab impatore cuidā p̄fecto traditur. vt si eam sacrificare faceret postmodum in vxorem eam haberet. Lūq̄ eam in thalamū duxisset et eam amplectari vellent. statim cecus effectus est. Deos adiit q̄res si euadere posset. Qui r̄iderunt dicētes. q̄ scrāz anastasiā p̄ristasti nobis tradit⁹ es et amodo sp̄ nobiscū i inferno torqueberis. Lūq̄ domū reducere. inter mā⁹ pueroz vitā finiuit. Tūc anastasia alij p̄fecto tradit vt eā i custodia detineret. Audies p̄o idē q̄ ifinitas possessiōes h̄ret puati dixit ei. Anastasia si vis eē xpiana fac q̄d p̄cepit d̄s tu⁹. Ille ei p̄cepit. q̄n re nūciauerit oī. q̄ pos. et c. Oīa igit q̄ habes

De sancto Stephano

27

mibi da et vade libera que volueris et vere christiana eris. Cui illa respondit. Deus meus per cepit. vede oia que habes et da pauperibus et non diuitibus. Cum ergo dices sis preceptum dei facere si aliquid tibi dare. Tunc anastasia dicitur ro carceri fame cruciata tradidit. Sed a sancta theodora que iam per martirium fuerat coronata per duos menses esca celesti pascit. Tade cum duceris per gibo ad insulas palmarias ducta est ubi multi propter nomen christi fuerant relegati. Post aliquos vero dies perfectus oes ad se vocavit. et anastasia ad palos ligata ignibus concremavit. Alios vero diversis suppliciis interemit. In quibus unus erat qui plures prope christum multis diuitiis spoliatus se dicebat. Christum mihi saltem non auferetis. Appollonia autem corpus sancte anastasiae in viridario suo facta ibi ecclesia honorifice sepeliuit. Passa est autem sub diocleciano circa annos domini. cc. lxxvii.

VIII

De sancto Stephano.

Stephanus grece

latine dicitur corona: sed hebraice norma. fuit enim corona. id est principium martyrum in nouo testamento. sic abel in veteri testamento. fuit etiam norma. id est exemplar et regula alijs patendi. pro christo siue bene agendi et viuendi. vel per inimicos orandi. Ut Stephanus dicitur quasi strenue fans. quod patet in suo sermone et in luculenta diuina per predicationem. Ut dicitur Stephanus quasi strenue fans an. id est strenue siue laudabilis fans. id est instruens et regens anus. id est viduas quibus ab apostolis fuerat perfectus. qui ad litteram an. erat. Est ergo corona propter principium martyrum. norma propter exemplum patendi et bene viuendi. strenue fans propter luculentam predicationem. et strenue fans an. propter viduarum laudabilem instructionem.

Stephanus fuit unus de septem diaconibus ab apostolis in ministerium ordinatis. Crescere enim numero discipulorum pueri ex gentibus aduersus pueros ex iudeis murmurare ceperunt ex eo quod vidue eorum in ministerio quotidiano prenebant. Qui autem murmuris causa dupliciter potest intelligi. Aut quod vidue eorum in ministerio non admittebant. aut quod per ceteros in quotidiano ministerio quibant. Apostoli enim ut

expeditius predicationi insisterent viduis ministerium commiserunt. Videntes itaque apostoli murmuratores orationem per admissionem viduarum volentes sed murmure sedare congregata omni multitudo dixerunt. Non est equum nos dezer linquere verbum dei et ministrare mensis. Glosa. quia meliora sunt sercula mensis quam dapes corporis. Considerate fratres ex vobis viros boni testi monij septem plenos spiritu sancto et sapia. quos constituiamus super hoc opus. glo. ut ministraret vel ut ministrantibus presint. Nos vero orationi et predicationi istantes erimus. Et placuit sermo omni populo et multitudini. Et elegerunt septem quorum unus Stephanus primus et primicerius existit. Et adduxerunt eos ad apostolos et imposuerunt super eos manus. Stephanus autem plenus gratia et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo. Inuidetes igitur iudei et cum supare et convincere cupientes triplici modo cum eo et primo aggressi sunt. scilicet disputatoe. testiis. predicatione. et tormentorum illatione. Sed cum ipse disputantes superauit. testes falsos conuicit. et de suis tormentis triumphauit. Et in quolibet pugna adiutorium sibi de celo datum est. In prima enim ei datum est spiritus sanctus qui sapientiam ministraret. In secunda vultus angelicus qui falsos testes terre ret. Et in tertia visus christus adiuuare paratus. qui martyrem confortaret. In quolibet igitur pugna posuit historia tria. aggressum plium. collatum adiutorium. et adeptum triumphum. historia igitur breuiter percurrentes hec oia videre possumus. Cum igitur beatus Stephanus multa signa faceret et frequentem populo predicaret iudei sibi inuidetes primum plium cum eo inierunt. ut cum per disputatoem vincerent. Surrexerunt enim quidam de synagoga que appellabatur libertorum a regione sic dictorum. vel libertinorum. id est filiorum libertorum. Libertini enim dicuntur filij libertorum. id est eorum qui de seruitute manumissi sunt. et libertati donati et sic de stirpe seruii fuerunt. qui primo filii dei resisterunt. et cirenensium a cirene ciuitate. et alexandrinorum et eorum qui erant a cilicia et alia disputantes cum stephano. Ecce primum prelium Dei sibiungit triumphum. Et non poterant resistere sapientie. Postremo ponit adiutorium. Et spiritui qui loquitur. Videtes igitur quod per hunc modum pugandi cum non posset superare. ad secundum modum callide se peruertit. ut. scilicet cum falsis testibus superarent.

De sancto Stephano

Submiserunt enim duos falsos testes qui eum de de quadruplici blasphemia accusarent. Adduceres itaque eum in consilium suum falsi testes eum de quattuor accusabant. scilicet de blasphemia in deum. in moysen. in legem. in tabernaculum sive templum. Ecce plura. Et intuentes eum omnes qui sedebant in consilio viderunt faciem eius tamquam faciem angeli. Ecce auxilium. Deinde posuit huiusmodi sedem pugne victoria. cum falsi testes de his oibus putant. Dixit enim princeps sacerdotum. si hec ita se haberet. Tunc beatus stephanus de illis quattuor qui sibi falsi testes ipso fuerunt se per ordinem excusavit. Et primo excusavit se de blasphemia in deum dicens deum qui locutus fuit patribus et prophetis deum glorie fuisse. id est datorem vel possessorem glorie. vel cui a creatura debetur gloria. Ubi deum tripliciter commendavit. scilicet quod per ipsum verbum tripliciter preponitur. Est enim deus glorie. id est collatus glorie. Regum. item. Qui honorificaverit me glorificabo eum. Vel deus glorie. id est preteritum glorie. Proverbio. viij. Decum sunt divitie et gloria. Vel deus glorie. id est deus cui a creatura debetur gloria. j. Thimo. j. Regi scilicet immortalis soli deo honor et gloria in secula seculorum amen. Commendavit igitur deum tripliciter scilicet quod sit gloriosus. glorificans. et glorificandus. Deinde excusavit se de secunda blasphemia in moysen ipsum moysen multipliciter commendando. Commendat enim eum precipue a tribu. scilicet a zebuli feruore. quod percussit eum hebreum egyptium iter fecit. a miraculorum operum quod in egypto et in deserto fecit. et a dei familiaritate. quod pluribus cum deo familiariter locutus fuit. Postmodum excusavit se de tertia blasphemia. quod erat in lege ipsam tripliciter commendando. scilicet ex ratione dantis qui fuit deus. ex ratione ministrantis qui fuit moyses talis et talis. et ex ratione finis quod datur vita eternam. Postremo cepit se purgare de quarta blasphemia quod erat in tabernaculum et in templum. ipsum tabernaculum quadrupliciter commendando. scilicet quod fuit a deo preceptum fieri. in visione ostensum. a moysen consummatum. et arce testimonij preteritum. Templum autem dixit tabernaculo successisse. Sic ergo beatus stephanus de crimine sibi obiecto rationabiliter se purgavit. **V**identes igitur iudei quod nec isto secundo modo eum superare valerent tertium modum assumerent. et tertia pugna iniecerunt. ut scilicet saltem tormetis et supplicii eum

suparent. Quod ut vidit beatus stephanus volens preceptum dominici de fraterna correctione servare tribus modis eos conatus est corrigere et a tanta malicia coercere. scilicet pudore timore. et amore. Primo pudore eis duriciam cordis et scelerum necesse improperando. Dura inquit ceruice et incircumcisi cordibus et auribus vos spiritui sancto resistitis. sicut et patres vestri. ita et vos. Quod enim prophetas vestri non sunt persecuti et occiderunt eos qui pronuntiabant de adveniente iusti. Ubi sic dicit glosa. tres gradus malicie eorum posuit. Primus est quod spiritui sancto resisterunt. Secundo quod prophetas persecuti sunt. Tertius est quod crescere malicia eorum eos occiderunt. Sed quod frons mulieris meretricis facta erat eis et nesciebant erubescere. nec sic a concepta malicia destiterunt. imo audientes hec discebant cordibus suis et stridebant dentibus in eum. Secundo correxit eos timore. per hoc scilicet quod ipsum stantem a dextris dei se videre rephibuit. qui paratum se adiuvare. et aduersarios perdenare. Cum enim esset stephanus plenus spiritu sancto intuens in celum vidit gloriam dei et ait. Ecce video celos apertos et filium hominis stantem a dextris virtutis dei. Licet ergo iam pudore et timore correxerit eos non tamen adhuc destiterunt. sed deteriores quam prius fuerunt. Exclamantes enim voce magna continuerunt aures suas. Glo. ne blasphemate audierit. Et impetum fecerunt unanimiter in eum. et percussiones eum extra civitatem lapidabant. in his enim legem se agere arbitrates. quod blasphemum extra castra mandauerat lapidari. Et illi duo falsi testes qui in eum primum lapidem mittere debebant. secundum legem dicentem. prima manus testium lapidabit eum. deposuerunt vestimenta sua ne illi tactu coinquinarentur. vel ut ad lapidandum expeditiores redderentur. secundum pedes adolescentis qui vocabatur saul. et postea vocatus est paulus. Qui dum lapidantium vestimenta custodiret ex eo quod ad lapidandum eos expeditiores redderetur. quasi manu omnium lapidavit. Luz autem eos nec pudore nec timore a tanta posset nequitia retrahere. tertium modum adhibuit. ut saltem eos amore coaceret. An non eximius amor fuit quem eis ostendit quando per se et per ipsos oravit. Pro se quidem

De sancto Stephano

28

orauit ne sua passio plongeretur et sic ipsi rei
noxa maiori tenerent. Pro ipsis autem ora-
uit ne eis in peccatum imputaretur. Lapidaba-
bant inquit Stephanum inuocantem et dicentem
Domine iesu accipe spiritum meum. Positis autem ge-
nibus clamauit voce magna dicens. Domine ne
statuas illis hoc peccatum. quia nesciunt quid faciunt.
Et uide amorem mirabilem. quia orando pro se
stetit. orando pro suis lapidatoribus genua fle-
xit. quasi propter orationem quam pro ipsis faciebat. quia il-
la quaz pro se effundebat cuperet exaudiri.
Pro ipsis etiam postquam pro se genua flexit. quia
ut dicit glossa ibidem. quia maior iniquitas ma-
ius supplicandi remedium postulabat. In hoc
etiam martyr christi christum imitatur. et quia in passio-
ne sua pro se orauit dicens. Pro in manus tu-
as commendo spiritum meum. Et pro suis crucifixo-
ribus dicens. Pro ignosce illis etc. Et cum hoc di-
xisset obdormiuit in domino. Glo. Pulchre di-
ctum est obdormiuit et non mortuus est. quia obtu-
lit sacrificium dilectionis. et obdormiuit in spe
resurrectionis. Facta est autem lapidatio stepha-
ni eodem anno quod dominus ascendit in primo mense
augusti tertia die intrante. Sanctus homo gamaliel
et nicodemus qui erant christianis in o-
bus filijs iudeorum sepelierunt eum in agro ip-
sius gamalielis. et fecerunt placitum magnus
super eum. Et facta est magis persecutio christianorum
qui erant in hierusalem. quia occiso beato stephano
uno de principibus alios quater plus cepit
intempestum quod omnes christiani propter apostolos qui erant ece-
ris fortiores pro tota iudeorum puincia dispe-
si sunt iuxta quod dominus preceperat eis. si uos perse-
cuti fuerint in una ciuitate fugite in aliam.

E Refert Aug. doctor egregius beatus
Stephanum inumeris miraculis claruisse. et
mortuos sex suis meritis suscitasse. multos
que a varijs languoribus curasse. Preter hec au-
tem alia refert miracula digna memorie com-
mendanda. Ait enim quod flores super altare bea-
ti stephani ponebantur. et in ablatis super infir-
mos ponebantur et mirabiliter curabant. Pan-
ni etiam de eius altari sumpti et supra egros im-
positi multis extiterunt infirmitatibus in mede-
lam. Nam sic ait in libro. xxij. de ciuitate dei. Flo-
res ipsi de altari assumpti cuiusdam mulieris
cecce oculis impositi sunt. et illa continuo lu-
men recepit. Refert etiam in eodem libro
quod cum quidam uir primarius ciuitatis nomine mar-
cialis infidelis esset. et nequaquam uerum uellet

cum tamen plurimum egrotaret: gener suus val-
de fidelis ad ecclesiam sancti stephani venit. et
de ipsis floribus qui super altare erant accipiens
ad caput soceri flores ipsos latenter posuit.
Super quos dum ille dormisset: protinus autem dis-
luculum clamauit ut pro episcopo mitteretur. Cum
autem episcopus abesset sacerdos ad eum venit. et
ipsum cum se credere diceret baptisauit. Tunc
quod diu uixit hoc uerbum spiritus in ore habuit. Cri-
ste accipe spiritum meum. cum tamen hec beatus stephani
ultima uerba fuisse nesciret. Alio sicut in eodem
libro refert miraculum quod quidam matrona no-
mine pronia. cum diu infirmitate grauissima
torqueretur. et multa adhibens remedia. nihil
sentiret liberatois uestigium. tandem quandoque
iudeum consuluit qui anulum quendam cum quidam la-
pide ei tribuit ut ipso anulo cum corda ad-
nuda corporis cingeretur. ut ex uirtute illius
beneficium recipet sanitatis. Sed dum hoc sibi ni-
hil valere conspiceret. ad ecclesiam protuberans
martyris peruenit. et pro salute sua instans
beatum stephanum exorauit. Tunc subito info-
luta corda et illeso anulo remanente anulus
in terram perijt. et continuo perfecte sanata
se sensit. Aliud sicut in eodem non minus
mirabile refert miraculum. Apud namque ces-
saream capadocie quedam nobilis matrona
erat uiri quidem destituta solatio: sed nobi-
li vallata multitudine filiorum. Nam decem fi-
lios habuisse dicitur. quorum septem mares et tres
femine fuisse perhibentur. Quadam igitur
vice dum mater ab eis offenditur. ma-
ledictioque sua filiis imprecabatur. Subi-
to maledictionem matris diuina vindic-
ta subsequitur et omnes pena simili et
horribili feriuntur. Nam omnes tremore
membrorum omnium horribiliter sunt
perculsi. Quapropter nimium dolentes
et eorum ciuium oculos non ferentes per-
torum orbem vagari ceperunt. et quocum-
que ibant omnium in se conuertebant aspe-
ctum. Ex his autem duo. frater et soror:
Paulus et Palladia Iponiam uenerunt.
et ipsi Augustino ibidem episcopo que sis-
bi contigerant narrauerunt. Cum igitur iam
quindecim diebus ante pascha ecclesiam
beati stephani frequentassent. et sanita-
tem ab ipso multis precibus postulassent:
in ipso die pasche cum frequens popul-
us esset: unus ex eis scilicet paulus repete

De sancto iohāne aposto. et euāge.

cancellū introiuit. et ante altare cum multa fide et reuerētia se prosternit in oratione. Et cum assistentes rei exitū expectaret subito surrexit sanus a tremore corporis deinceps alienus. Cū autē ad Augustinū fuisset adductus. ipse eū ad plin. paulit. et sequenti die libellū de illi? curatiōe eis recitādū pmissit. Cū autē sic ad plin loqueret et soror illi? ibidē oīb? mēbris tremēs assisteret. surgēs illa e medio beati stephani cācellos intrauit. et statim velut obdormiens subito sana surrexit. Ip̄a sūt in mediū pducit et de vtriusq? sanitate deo et brō stephano im mēse gr̄e referunt. Quosius nāq? a biero. ad augustinū rediēs. quasdā reliq̄as sancti stephani detulit ad q̄s p̄dicta et plura alia miracula facta sunt. **S** Notādū autē qd brōs stephan? hac die passus nō ē sed ea die vt dicit qd ei? iuentio celebrat. et? autē inuētio dicitur hac die extitisse. Sz quare festa mutata sūt dicit eū de inuētiōe agere. Ad p̄ns atq? dixisse sufficiat qd duplici de causa ecclia hec tria festa q̄ sequuntur natiuitatē dñi sic voluit ordinare. P̄ria ē vt p̄pō sp̄sō et capiti oēs sui comites adiungant. Nat? em̄ x̄ps sp̄sōs ecclie i bñc mūdū tres sibi comites adiūxit. De quibus comitib? dicit cāticus. Dilect? me? cādid? et rubicūdus. elect? ex milib?. Cādidus ē ad iohē euāgelistā p̄ciosum p̄fessorem. Rubicūdus q̄ntū ad stephanū p̄tho martyre. Elect? autē ex milib? q̄ntū ad turba innocētū p̄ginalē. Scdā rō ē. vt sic ecclia omnū martyrum genera p̄m gradus dignitatis insit adunaret. qz quidē martyrii christi natiuitas causa fuit. Est enī triplex martyriū. Vnū voluntate et opere. Scdū voluntate et nō ope. Tertiū opere et nō voluntate. Primū fuit in brō stephano. Scdū in brō iohē. Tertiū in innocentib?.

IX

De scō iohāne ap̄lo et euāge.

Iohānes interp̄

taf dei gr̄a. vel in q̄ est gr̄a. vt cui donatū est. vel cui donatio a deo facta est. Per h̄ enī intelligunt q̄tuor p̄uilegia q̄ fuerūt in brō iohē. Primū est p̄ciosus p̄p̄i dilectio. Christ? em̄ p̄ ceteris apo

stolē eū dilexit. et ei maiora dilectiōis et familiaritatis signa ostendit. Et inde dicitur dei gratia. quasi deo gr̄atiosus. Et nā plus petro ip̄m dilexisse videt. Sed est dilectio animi et signi. Et illa q̄ est signi duplex est. Vna q̄ consistit in familiaritatis ostensiōe. et alia in beneficio exhibitiōe. Quantū ad primā vtrūq? equaliter dilexit. Quantū ad scdā plus iohē. Quantū ad tertiā plus petrū. Secundū est carnis incorruptio. qz virgo a dño est electus. Et inde dicit in quo ē gratia. In ip̄so em̄ fuit gratia pudicie p̄ginalis. Vñ et de nup̄ijs volens nubere a dño vocatus fuit. Tertiū est secretorū reuelatio. et i de dicit. cui donatū est. Eidē em̄ donatū est multa secreta et p̄funda noscere. sicut dicit diuinitate verbi et consummatiōe scli. Quartū est matris dei recōmendatio. Et inde dicit. cui donatio a deo facta est. Maxima em̄ donatio a dño tunc eidē facta ē quando mater dei in ei? custodiam donata ē. Eius vitā milesus laodicie ep̄s scripsit. quā Isidorus in libro de ortu vitā et obitu sanctorū patrū abbreviauit.

Iohānes ap̄ls et euāgelista dilectus a dño et p̄go elect? p̄ penitētiā diuinitatis ap̄lis in asyā est p̄fect? vbi ecclias multas fū

dauit. Domicianus igit imp̄ator eius inrelligēs famā accersitū eum in dolin? feruētis olei ante portam latinam mitti iussit. Ille autē inde exiit illesus. sic a corruptione carnis extiterat alienus. Videt igit imp̄ator qd nec sic a predicatione desisteret. eum in pathmos insulam in exilium relegauit. vbi solus degens apocalypsim scripsit. Eodem anno imp̄ator propter sui nimiam crudelitatem occidit et a senatu quicquid fecerat reuocat. Sic qd factum est vt sanctus Iohannes q̄ euz nimia iniuria in insulam deportatus fuerat cum honore ephesū rediret. occurrete ei vniuersa turba et dicente. Bñdictus qui venit in nomine domini. Cum autē ingrederetur urbem drusiana eius dilectrix q̄ suū plimū cōsiderabat aduētū mortua efferbat. Parētes igit ei? videt et phāi dixerūt ei. Scit iohēs ecce drusianā efferim? q̄ tuis sgmonit? obsecūdās nos

De sancto iohāne aposto. et euāge.

29

omnes alebat. tuūq; desiderabat plurimū
aduentū dicens. *D* si videam apostolum
dei anteq; moriar. Ecce tu venisti et te vi-
dere nō potuit. Tūc iussit feretrū deponi
et corp⁹ resolui di. Dñs me⁹ ihs xps susci-
tet te drusiana. Surge et vade in domum
tuam et para mihi refectionē. Statim illa
surrexit et cepit ire sollicita de iussione apli
ita vt sibi videret qd nō de morte s; de som-
no excitasset eam. *A* Altera aut die erat
hō phus in foro pplm puocauit vt ostende-
ret quō h mūdus ptēnend⁹ esset. Duos em
ditissimos iuuenes frēs: p̄ciosissimas gem-
mas distracto toto patrimonio emere fece-
rat et eas in p̄spectu oim confringi iusserat
Contigit igit aplm illuc trāsire facere vo-
cansq; ad se phm. h̄mōi mūdi p̄temptū tri-
plici rōe p̄denauit. Primo qz ore hominū
laudat. s; diuio iudicio p̄denat. Scda qā
ex tali p̄ceptu viciū nō curat. et iō van⁹ est
sic medicina vana d; ex q morbo nequaq;
curat. Tercio qz p̄cept⁹ meritori⁹ est q sua
paupib; elargit. sic dñs iuuei dixit Si vis
p̄fect⁹ esse vade et vnde omnia q habes et da
paupib;. Cui crathon dixit. Si p̄e d; ma-
gister tu⁹ est et vult vt harū gēmarū p̄cium
paupib; erogat fac vt reintegrent vt ad ei⁹
facias gloriā qd ego ad hōm feci famam
Tunc btis Iohes gēmarū frāgmēta i ma-
nū suā r̄colligēs orauit: et facte sūt integre
sic pus. Statimq; phs et illi duo iuuenes
crediderūt. et gēmas vendentes p̄ciū pau-
perib; erogarūt. *D* Duo insup iuuenes
honorati hōz exemplo vendit; omnib; et
paupib; erogatis aplm secuti sunt. Qua-
dam aut die videntes seruos suos p̄ciosos
indumentis fulgētes et in vili pallio se egē-
tes p̄tristari ceperunt. Qd cū scūs Iohes
aduertisset eo q facie tristes essent p̄gas et
lapides a litore maris deferri fecit. et eos
in aurū et gemmas p̄uertit. Qui iussu apli
vniuersos aurifices et gēmarios p̄ septē di-
es querētes. reuersi sunt dicētes. q illi nū-
q; tam purū aurū et tā p̄ciosas gēmas se vi-
disse testati sunt. Dixitq; eis. Ite et redimite
vob terras q; vēdidistis qz celoz p̄mā
p̄didist. Estote floridi vt marcescat; Estote
diuites t̄paliter vt imperpetuū mendis-
ceris. Tūc apls p̄ diuitias diuiti⁹ cepit di-
sputare oñdens q sex sunt q debēt nos ab
immoderato diuitiaz appetitu retrahere.

Primū est sc̄ptura. Unde recitauit histo-
riam de diuite epulone. quez dñs reproba-
uit. et de Lazaro paupē quem dñs elegit.
Secundū est natura. qz hō nudus sine di-
uitiis nascit et nudus sine diuitiis moritur
Tercū est creatura. qz sol. luna. sidera. plu-
uia. aer. omnib; sunt cōmunia. et cōiter sua
bñficia omib; largiuntur. sic et inter hoies
om̄ia cōmunia esse deberent. Quartū est
fortuna. Dixit em q diues seruus efficitur
nūmi et dyaboli. Flūmi qz nō possidet di-
uitias sed ip̄e a diuitiis possidet. Dyaboli
qz iuxta euangeliiū amator pecunie seru⁹
est māmone. Quintū est cura. qz habet cu-
ram et solitudinē diurnā et nocturnam in
acquirēdo et in custodiendo. Nam in acq-
rendo habent laborem et in custodiendo tē-
more. Sextū est iactura. et ostēdit q diui-
tie sunt causa duplicis iacture. vni⁹ q est in
acq̄sitione duplicis mali. s. mali in p̄nti qd
est elatio. et mali in futuro qd est eterna dā-
natio. et alteri⁹ q est in p̄ditione duplicis bo-
ni. scz boni in p̄nti qd est grā. et boni in fu-
turo qd est eterna gloria. *E* Lum igitur
scūs Iohānes p̄ diuitias taliter disputa-
ret. ecce iuuenis qdam mortu⁹ efferebatur
q triginta dies habebat q vxorem acceper-
rat. Veniēs igit mater vidua et ceteri q eū
flebant ad pedes apostoli. p̄ciderūt. rogan-
tes q hunc qz sic drusianā in noie dñi su-
scitaret. Flente igitur aplo diutius et orāte
p̄tinuo resurrexit. Precepitq; ei vt illi duo
bus discipulis enarraret qntā incurrissent
penā. et qntam gloriā p̄didissent. Qui mul-
ta de gloria paradisi et de penis inferni qd
viderat enarrauit dicēs. *M*iseri vidi an-
gelos vestros flentes. et demones gratulā-
tes. Dixitq; eis q p̄didissent eterna pala-
cia q sunt gēmis choruscantib; fabricata.
claritatis mirabilis p̄tentiua. copios epu-
lis referta. delicijs plena. gaudijs glorio-
sa. et imperpetuū p̄mansura. De inferno at
ocro penas dixit q his p̄sib; p̄tinent. Ver-
mes et tenebre flagellum frig⁹ et ignis. De-
monis aspectus scelerū p̄fusio luct⁹. Tūc
ille q fuerat suscitatus et illi duo discipuli
ad pedes apostoli se p̄sternentes rogabāt
vt misericordiā p̄sequerentur. Quib; apo-
stolus ait. Triginta dieb; penitentiā agite
inter quos orate vt virge et lapides ad na-
turam p̄stinam reuertantur. Qd cū factus

De sancto iohāne apōsto. et euāge.

ess; ait eis. Ite et vnde tulistis virgas et lapides deferatis. Quod cum fecissent et virge et lapides in sui naturā reuersi fuissent. omnium proutum grām quā prius habuerāt receperunt. ¶ Cum autē beat⁹ Iohannes per totā aīam p̄dicasset cultores ydolorū seditionē in p̄plo p̄citantes iohannem ad templū dyane traherent cogentes eū sacrificium offerre. Quib⁹ Iohānes hāc distinctionē p̄posuit. vt aut ipsi ad inuocationem dyane ecclesiā xp̄i euerterent et ipse ydolis sacrificaret. aut ipse ad inuocationem xp̄i templū dyane euerteret et ipsi in xp̄m crederēt. Huic gl̄sententie cū maior ps p̄pli p̄sensisset exeuertitib⁹ cūctis de templo. orauit apostol⁹. et fundit⁹ templū corruit. et dyane imago penit⁹ cōminuta est. Aristodemus autē p̄otifex ydolorū in populo seditionē maximā p̄citauit. ita vt vna ps p̄ aliā ad p̄lium pararetur. Cui apl⁹. Quid tibi vis faciā vt placeris. Cui ille. Si vis vt credam in deū tuū dabo tibi venenū bibere. et si nullā in te lesionē tulerit ver⁹ d̄s dñs tu⁹ apparebit. Cui apostol⁹. Fac vt locut⁹ es. Et ille Volo vt alios inde morientes videas vt sic ampl⁹ p̄mescas. Pergens igitur Aristodem⁹ ad p̄consulē duos viros decapitandos petiit. et eis corā omib⁹ venenū dedit. Qui mox vt venenū biberūt sp̄m exalarūt. Tunc apl⁹ calicem accipiens et signo crucis seimuniens totū venenū bibit et nullā lesionē incurrit. Quapropter deum om̄es laudare ceperūt. Aristodem⁹ autē dixit. Adhuc mihi inest dubietas. sed si veneno mortuos suscitaueris absq; dubio p̄e credam. Tunc apl⁹ ei tunicā suā tribuit. Cui ille. Cur mihi tunicā tuā dedisti. Cui apostol⁹. Ut sic cōfusus a tua infidelitate discedas. Cui ille. Nunquid tunicā tuā credere me faciet. Et apl⁹. Vade et mitte eam super corp⁹ defunctorū dicens. Apostolus xp̄i me misit ad vos vt in cristi nomine expurgatis. Quod cum fecisset illi cōsurrexerūt. Tunc apl⁹ pontificē et p̄consulem credentes cum omni parentela suā in christi noīe baptisauit. Qui in bono rem beati Iohannis ecclesiā p̄struxerūt. B Refert beat⁹ Clemens sicut in quarto libro Ecclesiasticę historie inuenitur qd quodam tpe apl⁹ quendam iuuenē pulcrum et ferocem conuertit. et eum cuidam

ep̄o sub depositi nomie cōmendauit. Post aliqd aut tps iuuenis dereliquit ep̄m. et factus est p̄nceps latronum. Apl⁹ itaq; ad ep̄m venit et suū depositum requisit. Cū q; ille de pecuniā itelligeret et ex hoc vehementer stupefecit. dixit ei apl⁹. Iuuenē. Illū a te repeto quē tibi tam studiose recōmendauī. Cui ille. Pater sancte in aīa mortu⁹ est. et in tali mōte cū latronib⁹ degit. quoz ipse p̄nceps existit. Quib⁹ auditis vestē suā scidit et caput suū pugnīs feriens. bonum inquit te custodē fratris aīe dereliq;. Confestim igitur equū sibi parari iussit. et ad illū montē intrepidus cucurrit. Quē cū iuuenis insperiss⁹ p̄ pudore nimio statim equū ascendit et velocius aufugit. Apostol⁹ autē etatis oblitus. virget calcarib⁹ equū et post tergū clamat fugientis. Et qd fili dulcissime fugis patrem senem et inermē. ne timeas fili. qz p te p̄pō rōem reddaz. et certe p te libenter moriar sic xp̄s p nob̄ est mortuus. Reuertere fili reuertere qz deus me misit. Qui audiens p̄punc⁹ rediit et amarissime fleuit. Apostolus aut ad pedes ei⁹ p̄cidit. et manū ei⁹ tāq; p penitentiā iam purgatā osculari cepit. Ieiunante igit⁹ et orante p̄ eo ap̄lo veniā impetrauit. ipm̄q; postmodū in ep̄m ordinauit. Legit⁹ qz in eadez historia Ecclesiastica. et habet in glosa super secundā canonicā Iohānis qd cū iohānes apud Ephesum balnea lauādi grā introisset. et ibidē Lherinthus hereticū vidisset. p̄tin⁹ exilūt dicens. fugiam⁹ hinc ne balnea super nos corruant in q̄b⁹ lauat Lherinthus veritatis inimic⁹. H Eū auis que perdit⁹ d̄r (vt ait Lassiā⁹ in libro collationum) viua beato Iohāni a qdam oblata fuisset. et ille eā q̄si demulcēdo tāgeret et cōtrectaret. qdam adolescēs h̄ vidēs ad coeuios suos ridendo dixit. Videte quō ille senex cū auicula sicut puer ludit. Qd beat⁹ Iohes p̄ sp̄m recognoscēs iuuenē ad se vocauit. Cui dixit adolescēs. Tu ne es iohānes qd talia agis et tam sc̄tus habebis. Quē iohānes qd in manu teneret req̄siuit. Cui cū se arcum diceret tenere ait. Quid inde facis. Et iuuenis. Aues inde ac bestias sagittam⁹. Cui apostol⁹. Qualiter. Tūc iuuenis arcū cepit tendere et tensum in manu tenere. Sed cum nil ei apostol⁹ diceret iuuenis arcū distendit. Cui iohes. Quare

De sancto iohāne aposto. et euāge.

fili arcū distēdisti. Et ille. Quia si diutius
tensus teneres ad iaciēda iacula infirmior
redderetur. Et apostolus ad hoc. Sic et
humana fragilitas ad p̄emplatōem min⁹
valida fieret si semp in suo rigore p̄sistens
fragilitati sue interdū p̄descendere recusa-
ret. Nam ⁊ aquila cūctis auib⁹ celsius vo-
lat. ⁊ solem clarius asp̄icit. ⁊ tñ nature ne-
cessitate ad ima descendit. Sic ⁊ human⁹
anim⁹ cū se modicū a p̄emplatione retra-
hit. crebra in nouatione ardēt⁹ ad celestia
rendit. Beatus igitur Iohannes vt te-
statur Hiero. cum ip̄e vsq; ad ipsam suam
vltimā senectutē ephesi moraret. et vix in-
ter discipulorū man⁹ ad ecclesiā deferretur
nec plura verba dicere posset ad quālibet
pausam hec dicebat verba. Filioli diligite
alterutrū. Tandem fratres q̄ cum eo erant
admirātes q̄ se eadem p̄ba diceret: dixerūt
ei. Magister q̄re semp loq̄ris h̄ p̄ba. Qui
respondit. Quia p̄ceptū dñi est. ⁊ si solum
hoc fiat sufficit. Refert q̄ Helinand⁹ q̄
cum Iohānes euāgelista euāgelii scribe-
re deberet p̄us indixit ieiuniū vt orarent
se digna sc̄ptur. Fertur autē ip̄m p̄ illo lo-
co secretissimo. in q̄ diuina sc̄ptur⁹ secesse-
rat orasse vt nullas huic insistent ibi operi-
ventorū aut imbrū iniurias pateret. Hāc
q̄ eidē loco vsq; hodie reuerentiā elemēta
seruare dicuntur. Hec Helinandus. J
Cum igit esset nonaginta nouē annorū
⁊ a passione dñi fm ysidoro. anno. lxxij. ap-
paruit ei dñs cū discipulis suis dicens. Ve-
ni dilecte mi ad me. q̄ tps est vt in mensa
mea cum tuis fratrib⁹ epuleris. Surgens
ār Iohes cepit ire. Cui dñs. Dñica die ad
me venies. Veniēte igit dñica vniuersus
p̄p̄lus puenit in ecclesiā q̄ fuerat in ipsi⁹ no-
mine fabricata. Qui a p̄mo pulloz cantu
p̄dicauit eis dē. hortans eos vt i fide essent
stabiles: ⁊ in mādatis dei seruētes. Post h̄
fouea q̄ dratā iuxta altare fecit fieri ⁊ terrā
extra ecclesiā iactari. Descendensq; i fouea
am expansis ad deū manib⁹ dixit. Inuita-
tus ad puinū tuū dñe ihu x̄pe: ecce venio
grās agens. q̄ dignat⁹ es me ad tuas epu-
las inuitare. sc̄ies q̄ ex toto corde meo de-
siderarē te. Cūq; orationē finisset tāta lux
sup̄ eū emicuit q̄ nullus in eū respicere po-
tuit. Recedente aut lumine: manna fouea
plena inuenit q̄ in loco illo vsq; hodie ge-

nerat. ita vt in fundo fouee instar minute
arene scaturire videat sic in fontib⁹ fieri cō-
suevit. Sanct⁹ Eadmūdus rex anglie
nulli petenti in noie sancti Iohānis euā-
geliste aliqd denegabat. Unde p̄tigit q̄ q̄
dam pegrin⁹ absente camerario in nomine
sancti Iohis euāgeliste importune a rege
elemosynā postularet. Cui rex p̄ciosū anu-
lum cū nil aliud in p̄mptu haberet dedit.
Sed post plures dies q̄dam miles anglie
in transmarinis p̄tib⁹ p̄stitutus ab eodem
pegrino anulū regi referendū in hec verba
recepit Ille cui ⁊ p̄ cui⁹ amore anulū hunc
dedisti tibi remandat. Unde liq̄do patuit
q̄ beatus Iohes eidem in forma apparuit
pegrini. ysid. in libro de ortu vita ⁊ obit⁹
tu sanctoz patrū. Durauit iohānes i au-
rū siluestres frondiū p̄gas. littozeaq; sapa
in gēmas. gēmaz fragmina in p̄p̄iā refoz
mauit naturā viduā p̄cepto p̄p̄i suscitauit
⁊ rediuiū corp⁹ iuuenis remeante aīa re-
parauit. bibens letifex haustu euasit picu-
lum. ⁊ eodem poculo p̄stratos in vite repa-
uit statum. Hec ysidorus.

X

A

De Innocentibus.

Innocentes dicti

i sūt triptici rōne. s. rōne vite. rōne
pene. rōne innocētie assecute. Ra-
tione vite dicti sunt innocentes. ex eo q̄ vi-
tam innocentem. i. nō nocentē habuerunt
Nulli em̄ vnq; nocuerūt nec deo p̄ inobes-
dientia. nec p̄imo p̄ iniusticiā. nec sibi per
alicui⁹ peccati maliciā. Et ideo d̄r in psal.
Innocētes ⁊ recti adheferūt mihi. Inno-
centes in vita ⁊ recti in fide. Ratione pene
qm̄ innocenter ⁊ iniuste passi sunt. Unde
psal. Effuderūt sanguinē innocentem ⁊ c.
Rōne innocentie assecute. qm̄ in ip̄o mar-
tyrio assecuti sunt baptismalē innocentia.
id est. ab originali pctō mundiciā. De qua
innocentia d̄r in psal. Custodi innocentia
⁊ vide equitatem. i. custodi innocentia ba-
ptismatis. et postmodum vide equitatem
bone operationis. B

i Innocētes ab herode ascalonita in-
terfecti sunt. Tres em̄ herodes sa-
cra sc̄ptura cōmemorat. q̄s famo-

De Innocentibus.

fos fecit eorum infamis crudelitas. Primus dictus est Herodes ascalonita sub quo dominus natus est. et a quo pueri occisi sunt. Secundus dictus est Herodes antipas a quo Iohannes decollatus. Tertius dictus est Herodes agrippa. a quo Iacobum occidit et Petrum incarcerationavit. Unde de Herodiano scriptum. Ascalonita necat pueros Antipa Iohanne. Agrippa Iacobum claudens in carcere Petrum. Sed primi herodis historiā breuiter videamus. Antipater idumeus (ut in historiā scolastica legitur) nepotem regis arabum duxit in uxorem. ex qua filium habuit quem vocauit Herodem. qui postmodum ascalonita dictus est. Hic a Cesare Augusto regnum iudee accepit. Et tunc primus ablatum est sceptrum de Iuda. Huic sex filii nati sunt. scilicet Antipater. Alexander. Aristobolus. Archelaus. Herodes antipas. et Philippus. Alexandrum autem et Aristobolum ex eadem matre iudea genitos Romanis misit liberalibus artibus imbuedos. Post hoc a studio redierunt. Et erat Alexander grammaticus. Aristobolus autem acerrimus perorator. Jamque liberi licetius de susceptione regni cum patre disceptabant. Ob hoc pater offensus Antipatrem illis proponere satagebat. Cumque illi de morte patris tractassent. et ob hoc a patre reiecti fuissent Cesarem adeunt de patris iniuria persequendi. Interea magi hierosolimam veniunt et de ortu noui regis diligenter sciscitant. Herodes hoc audiens perturbatus timens ne de verorum regum genere aliquis natus esset. qui cum tantum regni inuasorem expelleret. Rogat igitur magos ut eo inuento sibi renunciarent. simulans se vellet adorare quem volebat occidere. Verum magi paliam viam reuersi sunt in regionem suam. Videns Herodes quod nequaquam ad se venirent. stelle visione eos deceptos ad se redire erubuisse credidit et ideo ab inquisitione pueri animum reuocauit. Cum autem audisset quod pastores dixerant. et quod Symeon et Anna prophetauerant vehementer timuit. et se a magis turpiter illusum putauit. Tunc Herodes de nece pueroz querat in bethleem tractare cepit ut cum eis ille quem ignorabat occideretur. Ad monitionem autem angeli Ioseph cum puero et matre in egyptum in ciuitate bethmopolim fugit. ibique septem annis usque ad obitum Herodis permansit. Ingrederetur igitur domino in egyptum secundum ysaie vaticinium vniuer-

sa ydola corruerunt. Tradunt quoque quod sic in egyptum filios israel de egypto non fuit domus in egypto in qua percurante domino non iaceret mortuum primogenitum. ita nec tunc fuit templum in quo non corruisset ydolum. Refert Cassiodorus in historia triptita quod in hermopoli ciuitate thebaide dicatur esse arbor quae vocatur psidis valens in salutem multorum si fructus aut folium aut pars corticis collo egrotantium alligetur. Cum igitur beata Maria cum filio in egyptum fugeretur. haec arbor usque ad terram inclinata est et christum suppliciter adorauit. Hec Cassiodorus. Cum igitur herodes de nece pueroz disponeret a Cesare Augusto preloz est citatus filioz accusatoribus respondens. Qui cum per tharsum iter faceret intellexit quod magos naues tharsensium transuerissent. et ideo omnes naues tharsis comburi fecit secundum quod predictum fuerat. In spiritu vehementi perces naues tharsis. Cumque per cum filios coram Cesare disceptaret. diffinitum est ut filii patris in omnibus obedirent et ipse cui vellet regnum dimitteret. Respondens igitur Herodes et ex confirmatione factus audacior. mittens occidit omnes pueros qui erant in bethleem a bimatu et infra. secundum tempus quod exquisierat a magis. Hoc autem duplicem intelligentiam continet. Primo ut infra dicat ordinem temporis. et est sensus. a bimatu et infra. id est ab infantibus duorum annorum usque ad pueros vniuersos noctis. Didicerat enim Herodes a magis ea die quod stella apparuit eis dominum natum esse. et quia iam annum fluxerat eo quod romam ierat et redierat dominum anniculum et aliquorum insuper dierum esse credebat. Idcirco supra etatem eius usque ad bimam et infra. id est usque ad vniuersos noctis infantes descendit in pueros. timens pueri morphoseon. ne scilicet pueri cui sidera famulabantur supra etatem suam vel infra faciem transformarent. Et haec sententia vltimior habet et verior reputatur. Alio modo exponitur secundum Crisostomum. ut infra dicat ordinem numeri. Et est sensus. A bimatu et infra. id est a pueris duorum annorum usque ad pueros quatuor annorum. Dicit enim stellam per annum ante ortum saluatoris magis apparuisse. Herodes autem postquam haec a magis didicit. romam vadens ad huc per annum distulit. Credebat autem tunc dominum natum fuisse quoniam magis stella apparuit. et ideo dominum duorum annorum esse credebat. Vni pueros bimam occidit. et deinceps usque ad quinquem annos. sed non minores bimam. Cum

De Innocentibus.

assertioni fidem facere videt q̄ quedā ossa innocentū habent a deo grandia q̄ bimo rū esse nō p̄nt. Potest tñ dici q̄ longe maioris erāt tūc hoies q̄ntitatis q̄ mō. Ipse at̄ Herodes statim ibidē punit⁹ est. Nam sic ait Macrobi⁹ als Herodi⁹. ⁊ in qdā cronica legit. vn⁹ paruulus fili⁹ Herodis ibidem ad nutriendū casu fuerat datus. q̄ cū alijs a carnificib⁹ est occisus. Tunc implet⁹ est qd̄ dictū est p̄ phaz. Vox plorat⁹ ⁊ ululat⁹ p̄iaz scz matrū audita est i rama. id est. in excelso. De⁹ aut̄ iudex iustissimus vt in eisdē historijs legit scolastic⁹ nō est passus tantā herodis neq̄ciā remanere impunitā. diuino em̄ iudicio factū est. vt q̄ multos orbauerat filijs. ipse suis miserabilis orbaret. Nam alexander ⁊ aristobol⁹ itez patri habitū sunt suspecti. Confessus aut̄ vn⁹ de eoz cōplici⁹ q̄ alexander multa sibi donaria pmisisset si patri venenū p̄pinaret. Confessus est etia⁹ ⁊ barbitonlor de pmisiss sibi munerib⁹ si dū p̄is barbaz raderet eum p̄tinuo iugularet. Addiditq̄ alexandru dixisse. nō esse ponendā spem in sene q̄ sibi capillos tingeret vt iuuenis ap̄ pareret. Ob h̄ pater irat⁹ eos occidi fecit. Antipatrē aut̄ futurū regem instituit. Sꝫ ipi antipatri herodē antipā in regnū substituit. Insup herodē agrippam ⁊ herodias dem vxorē philippi q̄s ex aristobolo suscep̄at paterna dilectione fouebat. Hac dupli de causa antipater intolerabile p̄patrē p̄cepit odiū intantū q̄ eū attemptrauit occidere p̄ venenū. Qd̄ herodes p̄senties eum in carcere posuit. Augustus aut̄ cesar audito q̄ herodes filios occidisset: dixit. Vallem esse herodis porcus q̄s fili⁹. quia cū sit p̄selit⁹ porcis parit ⁊ filios occidit.

Ipse autē Herodes cū iam annos. lxx. haberet in grauissimā egritudine cecidit. Nam febre valida. prurigne corpis. colli p̄tinuis torment⁹. pedū inflatione. p̄mescētib⁹ testiculis. intolerabili fetore. crebro anhelitu. ⁊ interruptis suspirijs torquebatur. A medicis p̄o in oleo posuit⁹ inde q̄si mortuus est ablat⁹. E Audies aut̄ in deos mortem suā cū gaudio expectare nobiliores iuuenes ex omī indea collectos in carcere posuit. dixitq̄ salome sorori sue Scio in deos de morte mea gauisuros. Sed potero habere multos iugentes ⁊ nobiles ex

equias mei funeris. si meis voluer⁹ parere mādats. vt cū spm̄ emisero cūctos occidas q̄s in custodia seruo. vt sic omīs indea me defleat: licet inuita. Habebat at̄ in p̄suetudine vt post omnē cibū pomū per se gladio purgaret ⁊ comederet. Cūq̄ gladiū i manu teneret: tussiq̄ violenta distenderet. cir cūspiciēs ne se aliq̄s impediret seipm̄ p̄cus surus manū dextrā sustulit. Sꝫ cosobrin⁹ ei⁹ sustinēdo dextrā ei⁹ impediuit. Proti⁹ nus aut̄ q̄si rex mortuus esset in aula regia ululat⁹ insonuit. Quo audito exultat anti pater mltaq̄ si soluere custodib⁹ pollicet. Qd̄ cū cogniss herodes. grau⁹ filiū exultationē quā p̄riā tulit mortē Virtēsq̄ satel lites eū occidi fecit: ⁊ archelaū post se reg⁹ turū instituit. Sicq̄ post q̄ncq̄ dies mortu⁹ est. in alijs fortunatissim⁹. in reb⁹ domesticis infelicitissim⁹. Salome at̄ soror eius omīs absoluit q̄s rex occidi mandauerat. Remigi⁹ aut̄ in originali sup Bath. dicit q̄ Herodes gladio q̄ pomū purgabat se pemit. ⁊ q̄ salome soror ei⁹ oēs vinctos p̄ut cū fratre ordinauerat interfecit.

XI

De sctō Thoma cantuariensi.

Thomas interpre

t rat abyssus. geminus. vel sectus. Abyssus. i. profundus in humilitate. qd̄ patet in cilicio ⁊ pedum pauperum lotionē. Geminus in platione. qz geminate p̄fuit. scz verbo ⁊ exemplo. Sect⁹ in passione.

Thomas cantuariensis archiep⁹ dum in curia reg⁹ anglie p̄sisteret. ⁊ quedā ibidē fieri p̄traria religio

ni videret curiā ipaz deseruit. ⁊ cantuariē si archiepo se cōmisit. a q̄ archidiaconus fact⁹: ad p̄ces tñ ipi⁹ archiepi: reg⁹ cancellariā suscepit vt prudentia q̄ erat p̄ditus malignoz i ecclesiā phiberet insult⁹. Quē adeo rex dilexit vt post decessum archiepi eū in cathedralē honore p̄curauerit sublimari. Qui licet plurimū resisteret. tandem ad obedientie p̄ceptū hūeros supposuit ad portandū. Subito at̄ in virū p̄fectū altē pmutat. ⁊ caro ei⁹ cilicio ⁊ ieiunijs maceratur. nō solū em̄ ciliciū p̄ camisia deferebat: sꝫ ⁊ femoralia cilicina vsq̄ ad publicē bain

De sancto Thoma cantuariensi

labat. Sanctitatem autem suam ita subtiliter occultabat. ut saluo sp̄ honestatis rigore sub decentia vestitū et apparatus v̄tensiliū cōcor daret moribz singulorū. Tredecim pauper pedes q̄tidie curuat; gēmbz abluebat. et re fectos dat; cuilibet q̄tuor argēreis remit tebat. Rex at̄ ad voluntatē suā in detrimē tū ecclē ip̄m inflectere nitebat. volēs vt cō suetudines q̄s p̄ libertatē ecclē p̄decessores sui habuerāt. ab eodē silr firmaret. Qui dū omnino assentire noluit p̄ se irā regis et p̄ncipū puocauit. Quadaz aut̄ vice sic ip̄e cum alijs ep̄is a rege arrat. vt etiā sibi mortis sniaz minaret. magnorū viroz decepti cōsilijs verboten assensum p̄buit voto regis. Verū ex h̄ videns alarū piculū imminere: seip̄m postmodū in p̄nia gūi cruciavit. et ab altarū officio se suspēdit q̄uq; a summo p̄tifice restitui mereret. Reqr̄it deniq; ex vt qd p̄bo dixerat sc̄pto p̄firmaret. Cui vi riliter p̄dixit. et a curia erectā sibi baiulans crucē discessit p̄clamatibz imp̄ijs p̄ eū. La p̄re furē suspendite p̄ditore. Et ecce duo magni p̄ceres et fideles ad eum falsis lacrimis veniētes sub iuramēto asserunt q̄ in ei⁹ mortē multi p̄ceres iurauerāt. Vir igit̄ dei magis ecclē q̄ sibi metuēs fugaz inijt. et senonis a papa Alexandro susceptus. et in monasterio p̄tiniacensi cōmendat. post modū in franciā vsq; deuenit. Rex p̄o dū romā misisset vt legati venirēt q̄ h̄ negociū diffinirēt. omnino repulsam patit. et ob h̄ in irā p̄ archiep̄m ampli⁹ p̄citāt. Vñ oia que erāt archiep̄i et suoz diripuit et totā ei⁹ p̄ro genie exilio p̄denauit. nequaquā deferēs cō ditioni vel sexui ordini vel etati. Ip̄se aut̄ pro rege et p̄ regno anglie q̄tidie exorabat. Reuelat aut̄ archiep̄o q̄ ad suā esset eccliaz reditur⁹ et ad xpm cū palma martiriū migra turus. Septimo igit̄ anno sui exilij redire p̄cedit et a cūctis cū honore suscipit. Et

Per aliq̄t dies añ ei⁹ martiriū iuuenis qdā de corpe extēs. et postmodū miraclose rediens aiebat q̄ vsq; ad sup̄mū sanctorū ordinē ducē fuit et inter ap̄los sedē q̄ndaz vacuā vidit. Percūctanti aut̄ cui⁹ esset hec sedes. Angel⁹ r̄ndit. q̄ cuidā magno sacer doti anglicorū a dño seruaret. Sacer dos qdā missam de brā p̄gie celebrabat q̄tidie. Qui archiep̄o accusat⁹ ab eo accer situr et tāq; ideora et insci⁹ ab officio suspē

ditur. Eū autē br̄is thomas ciliciū suum suere deberet et sub lecto ip̄m abscondiss; vt ad p̄suendū horā captaret. brā maria sacer doti apparuit dicens. Vade ad archiep̄m ei⁹ dicas q̄ illa ob cui⁹ amorē missas di cebas. ei⁹ ciliciū qd ēi tali loco p̄sūt et setā rubēā de q̄ illud p̄sūt ibidē reliq̄t. Illa igit̄ tur sibi mādāt q̄ interdictū qd tibi fecerat debeat relaxare. Quod ille audies et ita in ueniens stupuit: et interdictū relaxans: sacer dotes h̄ secretū h̄ie p̄cepit. Defendit vt p̄us iura ecclē nec a rege flectit vi vel p̄ce. Cum ḡ nullaten⁹ flecti posset. ecce milites regis armati veniūt: et ubi archiep̄s sit vo ciferādo inq̄runt. Quibz ille occurrens dī pit. Ecce ego. Quid vultis. Et illi. Veni mus vt occidaris et vltra viuere nō valeb. Quibz ille dixit. Ego p̄ deo mori paratus sum et p̄ defensione iusticie et ecclē libertate Si igitur me q̄ritis. ex p̄te dei omnipotentis et sub anathemate p̄hibeo ne hoz cui⁹ ali quaten⁹ noceatis. Deo aut̄ et beate Marie et sanctis omnibz et beato Dyonisiō causaz ecclē et meip̄m cōmendo. Quibz dictis ve nerandū caput gladijs impiorū impetitur sacra capitis corona p̄sciditur. cerebrum p̄ ecclē panimentū disp̄git. et sic martyr dño consecratur. Anno domini. M. cxxiiij.

D Dum igitur clerici Requie eternam inciperēt et p̄ eo missam agerent defunctos rū: subito vt aiunt angelorū chozi astantes voces cantantiū interrūpūt martyris mis sam incipiūt. Letabit iust⁹ p̄cinūt. et ceteri clerici p̄sequunt. Hec est reuera mutatio dextre excelli. dum cantus meroris vertit̄ in canticū laudis. cū illū cui defunctorū suffragia inchoauerāt martyriū postmodū hymnis laudant. Reuera eximia comp̄o batur sanctitate p̄dit⁹ et martyr dñi glorio sus. quē tanto honore angeli p̄uenerunt et sanctorū martyriū cathalogo ascripserunt.

Passus est aut̄ sanct⁹ iste p̄ ecclā. in ecclā in loco sancto. et in tpe sacro inter man⁹ sacer dotū et religiosorū: vt patientis pietas et p̄sequentū crudelitas ostendat. Vul ta insup et alia miracula p̄sanctū suum do min⁹ operari dignat⁹ est. Meritis cū ei⁹ cecis visus. surdis auditus. claudis gres sus. vita mortuis restituta sunt. Porro aq̄ qua panni cōspersi ei⁹ sanguine lauabatur multis exiit in medelā. Quedam dñā de

De sancto Siluestro

anglia varios oculos hie oblaſciuiā ⁊ ma-
iore pulcritudinē affectabat. ſup h̄ vouens
votū nudis pedibz ſepulcz bti thome viſi-
tauit. Que cū in orōne pſtrata iaceret. ſur-
ges inuenit ſe penit⁹ excecātā. ſtatimq; pe-
nitēs cepit rogare ſctm̄ thomā vt iam non
varios ſz ſaltem ſuos ſibi redderet oculos
Qd̄ tandē cū magna difficultate vix valu-
it obtinere. **E** Quidā aut̄ illuſor aquaz
ſimplicē p aqua ſcti thome dño ſuo in pxi-
de obtulit cōuiuant. Cui dñs ait. Si nil
mibi vnq; furat⁹ fuiſti ſctus tbc. is aquā
ſuā huc te deferre pmittat. ſi aut̄ reus furti-
es aqua ipſa prin⁹ euaneſcat. Huic igitur
dicto ille pſenſit. ſciēs q; pxiidē aqua nup
impleuiſſet. Mira res: pxiidem continuo
aperuerūt ⁊ vacuā inuenerunt. Sicq; ſer-
uiens in mendacio deprehendi⁹ ⁊ furti reus
euidenti⁹ cōprobaſ. Quis qdam docta-
rat cepit clamare. Sancte thoma adiuna-
me. Et ſtatim niſus mortu⁹ cecidit et illa
euaſit. Quidāz quē ſctus thomas valde
dilexerat cū gūter infirmaret iuit ad eius
tumbā ⁊ p ſanitate ſua rogauit. ⁊ ad libitū
impetrauit. Sz cū ſanat⁹ rediret cepit co-
gitare q; illa ſanitas aie ſue forſitan nō ex-
pediret. vñ itez rediens ad ſepulcz orauit
vt ſi nō eſſz vñle aie ſue prin⁹o infirmitas
ipſa rediret. Statimq; infirmitas redijt ſi-
cut prius. In ei⁹ aut̄ interfectores intātuz
vltio diuina deſeuit vt alij digitos dētibz
ſuis fruſtatim diſcerpētes. alij ſanie deſlu-
entes. alij paraliti diſſoluti. alij amentes ef-
fecti. miſerabiliter interirent.

XII

De ſancto Silueſtro.

Silueſter dicitur

I a ſile qd̄ eſt lux ⁊ terra q̄ſi lux tre-
i. eccle q̄ iſtar bone terre habet
pinguedinē bone opatōis. nigredinē hūi-
liatōis. ⁊ dulcedinē deuotōis. Per iſta cū
tria agnoſciſ bona terra. vt ait palladius.
Uel ſilueſter d̄r a ſilua ⁊ theos. qz homies
ſilueſtres. i. incultos ⁊ duros ad fidem xp̄i
traxit. **U**el ſic d̄r in glosario. Silueſter d̄r
viridis agreſz vmbroſus. nemoſus. Vi-
ridis celeſtia prēplando. Agreſz ſeipm̄ ex-
colēdo. vmbroſus ab om̄i p̄cupiſcētia reſtri-

gerat⁹. **N**eoſoſus int̄ arbores celi plātar⁹
Eius legendā cōpilanit Eulebi⁹ ceſariēſ.
quā bñs Belasi⁹ i p̄cilio ſeptuagita epōz
a catholicis legendā cōmemorat. ſic in de-
creto habet.

Silueſter a matre re ⁊ noie iuſta ge-
nitus. ⁊ a Cirino p̄ſbytero eru-
ditus. hoſpitalitatē ſūmo p̄ exerci-
cebat. **T**himothe⁹ autē qdam xp̄ianiffim⁹
ab eo in hoſpitiū ſuſcipit. q; tñ ob p̄ſecutōz
ab alijs vitabat. **H**ic thimothe⁹ p vnū an-
num ⁊ tres meſes p̄dicauit. ⁊ poſtea coro-
nam aſſecut⁹ eſt martirij. dum p̄dicaret cō-
ſtantiffime fidem xp̄i. **P**utās aut̄ tarq̄n⁹
p̄ſect⁹ thimotheū multis abundaſſe diui-
tijs. eas a ſilueſtro expetijt inferens ei mi-
nas mori. Sz cū p̄e thimotheū h̄mōi di-
uitias nō habuiſſe cōperit. ſilueſtrū idolis
imolare p̄cepit. alioqn in craſtinū recipet
diuerſa genera tormētōz. **C**ui Silueſter.
Stulte hac nocte morieris. ⁊ velis nolis veni dēum
cē quē colim⁹ recognoſces. **S**ilueſter igit̄
carceri tradi⁹. ⁊ tarq̄n⁹ ad prandij inuita-
tur. **D**ū ḡ comederet. os piſcis in ei⁹ gurgu-
re ſic verſat vt nulla rōne reijcere potuerit
vel glutire. Sicq; media nocte deſunct⁹
ad tumulū cū luctu ducit: et ſilueſter eū
gaudio a carcere liberaſ. **Q**ui nō ſolum a
xp̄ianis ſz etia; a paganis miro diligebat
affectu. **E**rat em̄ aſpectu angelic⁹. f̄mone
nitidus. integer corpe. ſctus ope. p̄ſilio ma-
gnus. fide catholic⁹. ſpe patientiffim⁹. car-
itate diſſuſus. **M**ortuo igit̄ **M**elchiade
epō vrbis rome. **S**ilueſter ab oi plebe plu-
rimū renitēs in ſummū pontificē eſt elect⁹
Hic omniū orphanoz: viduaz ⁊ paupe-
noia in matricula ſc̄pta habebat. ⁊ oibz ne-
ceſſaria p̄uidebat. **H**ic q̄rtū ⁊ ſextū diem ⁊
ſabbatū ieiunijz inſtituit obſeruādū. q̄ntū
p̄o q̄ſi dñicū celebrandū. **G**recis p̄o xp̄ia-
nis dicentibz ſabbatū diē poti⁹ q̄s quintūz
celebrandū r̄ndit h̄ fieri nō debere. qz h̄ eſt
traditōis aplice. ⁊ qz dñice debet cōpaſſio
ſepulture. **C**ui illi. **U**nū eſt ſabbatū ſepul-
ture in q̄ ſemel in anno ieiuniū eſt exhiben-
dū. **Q**uibz ſilueſter. **S**icut om̄is dies do-
minic⁹ reſurrectōis gl̄a: ſic om̄e ſabbatum
decoratur dominica ſepultura. **I**gitur de
ſabbato acquieſcūt. ſed de q̄nta feria vehe-
menter p̄tendūt. aſſerētes nō debere xp̄ia-

De sancto Siluestro

noꝝ solennitatibꝫ sociari. Siluester auteꝫ eius dignitatem ꝑꝑꝫue in tribꝫ ostendit. Qm̃ hac die dñs ad celos ascendit. et coꝝ poꝝis ⁊ sanguinis sacramentum instituit. Et sacra crisma ecclesia conficit. Omnes igitur rationibꝫ eius acquiescunt. **E**

Persequente autē Constantino christia nos Siluester de vrbe exiit ac in quodam monte cū suis clericis mansit. Ipse autem Constantinꝫ merito ꝑsecutioꝝis tyrānice in incurabile cecidit plagā lepre. Tandē ad ꝑsiliū pontificum idoloꝝ adducta sūt tria milia pueroꝝū vt eos occidi faceret: ⁊ se in eoꝝū sanguine recenti et calido balnearēt. Egreꝑiente autē eo ad locū vbi balneū paꝝrari debebat: matres pueroꝝ eideꝫ occurꝫrūt. q̃ solutꝫ crinibꝫ miserabiliter vlulabāt. Et lacrimans constantinꝫ iussit stare curꝫrum: ⁊ erigēs se dixit. Audite me comites ⁊ ꝑmilitones ⁊ oēs ꝑpli q̃ astatꝫ. Dignitas romani imperij de fonte nascitꝫ pietatis q̃ hanc etiā legē dedit: vt capitali snie subdeꝫretur q̃cūqꝫ in bello aliquē occidisset infanꝫtem. Quanta gērit crudelitas vt h̃ nostris faciamus filiꝫs: quod fieri ꝑhibuimus alieꝫnis. Quid inuat barbaros supasse si a cruꝫdelitate vincamur. Nam vicisse extraneas nationes ratione viriū est bellantiū popuꝫloꝝum. vincere autē vicia ⁊ peccata: virtus est moꝝti. In illis vero ꝑliꝫs fortiores nos existimus illis. In his vero nobis metiꝫpis fortiores sumꝫ. Qui em̃ fuerit in isto certa mine superatꝫ. victoꝝiam obrinet victus. Victor em̃ ꝑst triumphū vincitur si ꝑieꝫtas ab impietate superatur. Vincat g̃ nos ꝑietas in isto ꝑgressu. Bene em̃ omniū adꝫuersantiū poterimꝫ esse victoꝝes si sola ꝑieꝫtate vincamur. Omniū em̃ se esse dñm cōꝫprobat. q̃ seruū se monstraꝫuerit ꝑietatis. Melius est ergo me moꝝti salua vita innoꝫcentiū q̃ ꝑ eoꝝū interitū vitam recuperare crudelez. quā tñ recuꝫpare incertū est. cum tamen certū sit q̃ sic recuperata crudelis est. Iussit igitur vt matribꝫ suis pueri redꝫderentꝫ. ⁊ dona plurima ⁊ infinita rebicuꝫla ꝑreberentꝫ. Sicqꝫ matres q̃ flendo veneꝫrant ad loca sua cū gaudio redierūt. Ipse autē impatoꝝ ad palaciū suū reuersus est. **D** Sequenti vero nocte Petrus ⁊ paulus apparuerūt ei dicētes. Qm̃ exhorruisti effusioneꝫ sanguis innoꝫcētꝫ. misit nos dñs

ih̃s xꝑs dare tibi recuꝫpande ꝑsiliū sanitaꝫtis. Siluestꝫ igitꝫ ep̃m q̃ ap̃d montē siraprim latitat accersire. h̃ tibi ꝑiscinā oñdet. i qua immersus tertio ab omni curaberis leꝫpre morbo. Tu ꝑo christo hanc vicissitudineꝫ reddas vt idoloꝝ templa diruas. Christi restaures ecclesias. ⁊ eius deinceꝫps cultor fias. Euigilans igitur Constantinus. statim misit milites ad Siluestꝫrum. Vidēs autem Siluester milites statim ad palmaꝫ martyꝫrj credidit se vocari. Deo autem se recōmendans ⁊ socios secum adhortans. Constantino intrepidus ꝑresentatur. Culꝫ Constantinus assurgens ait. Bene te veꝫnisse gratulamur. Qui a Siluestro resaluꝫtatus narrauit ei ꝑ ordinem sui somnij viꝫsionem. Percunctanti vero Constantino qui essent illi duo dñj q̃ sibi apparuerūt. Siluester respondit illos esse cristi apostolos ⁊ nō deos. Tunc ad ꝑces impatoꝝis Siluester apostoloꝝ imagines iussit sibi affeꝫri. Quas vt impatoꝝ asperxit: tales esse qui sibi apparuerūt declamauit. Siluester igitꝫ eum cathecumēnū fecit. ⁊ vnius hebdomaꝫde ieiuniū sibi indixit. ⁊ carceres apire moꝫnuit. Eūqꝫ in aquam descendisset baptisꝫmatis. mirabilis ibi emicuit splendor lucꝫs. Sicqꝫ inde mūdus exiuit: ⁊ xꝑm se vidisse asseruit. Prima autē die sui baptisꝫmatis hāc legem dedit vt xꝑs ab vrbe romana tenēꝫs vetus deus coleretur. Secūda vt si quis xꝑm blasphemaret capite punireꝫt. Tertia vt quicunqꝫ christiano fecisset iniuriā boꝫnoꝝ suoz ꝑarte dimidia ꝑriuaꝫret. Quarta vt sicut impatoꝝ romē. sic romanꝫ ꝑontifex caput ab vniuersis episcopis habeatur. Quinta vt quicunqꝫ in ecclesias confugerit ab omibꝫ seruetꝫ iniurijs immunis. Sexta vt nullus nisi de licentia sui antistitꝫ eccleꝫsiam edificet intra muros alicuiꝫ ciuitatꝫ. Septima vt ad edificandē ecclesiāꝫ desꝫcime ꝑossessionū regaliū tribuāt. Octaua impatoꝝ ad ecclesiam sancti Petri venit: ⁊ de suis culꝫpis se lamentabiliter accusauit. Postmodū arreꝫpto bidente ad fundamenꝫtū basilice eccleꝫsie ꝑstruendum terram ꝑriꝫmus aperuit. ⁊ duodecim cophinos in suꝫis scapulis foras eiecit. **E** Hec vbi beꝫlena mater Constantini auguꝫstꝫ in verbaꝫ consistens audiuit ꝑꝫ litteras laudatꝫ filiū q̃ abrenūciaꝫset simulacris idoloꝝ. h̃

De sancto Siluestro

dure increpat q̄ relicto deo iudeoz cruci fixū hominē deū colat. Rescribit aut̄ Augustus vt iudeoz magistros secū adducat et ipe xp̄ianoꝝ doctores proferret. vt sic ex disputatione mutua appareat fides vera. Adduxit igitur sc̄a Helena centum quas draginta vñū doctissimos iudeoz. Inter quos duodecim erant q̄ sapiētia et eloquētia p̄ ceteris rutilabāt. Cum igitur Siluester cū clericis suis et p̄dicti iudei ad disputandū coram impatore insimul puenissent de cōmuni cōsensu duos iudices gentiles sapientissimos et p̄batos noīe crarhen et zenophilū statuerūt. ad q̄s p̄tineret snia dicēdoꝝ. Qui licet gentiles erāt tñ iustissimi et fideles. Taliq̄ inter eos snia est firmatum vt vno stante et loquente alī non loquā.

Incipiens igit̄ p̄m^{us} de illis duodecim noīe Abiathar ait. Cum isti tres deos dicant patrem et filiū et sp̄m sanctū. manifestū est eos p̄tra legem agere que dicit. Videre q̄ ego sum solus de^{us}. et non est ali^{us} de^{us} p̄ter me. Deniq̄ si dicūt xp̄m deū esse q̄ multa fecit signa. In n̄ra etiam lege multi fuere q̄ miracula plima fecerūt. et tñ nūq̄ ex h̄ deitatis nomen sibi vsurpare ausi sunt sic iste ihs quem isti adorant. Ad que³ Siluester Nos vñū deū colimus. sed nō in tanta solitudine eum dicim^{us} vt gaudiū filiū non haberet. Ex vestris aut̄ libris vobis trinitatem psonaz demonstrare valemus. Nam patrem dicim^{us} de q̄ p̄pha ait. Ipse inuocauit me p̄ me^{us} es tu et. filiū de q̄ idē. Fili^{us} meus es tu ego hodie genui te. Sp̄m sanctum de quo idē. Sp̄ritu oris ei^{us} om̄is virtus eoz. In h̄ etiam qd̄ dixit. faciam^{us} hominē ad imaginē et similitudinē nostraz euidenter et psonaz pluralitatem. et diuinitatis vnitatem demonstrat. Licet aut̄ sint tres p̄sone vn^{us} tamen deus est. Quod exēplo visibili aliq̄ten^{us} demonstrare valemus. Et accipies purpurā impatoris tres sibi plicas fecit dicens. Ecce videtis tres plicas. Et explicans eas ait. Ecce q̄ tres plice sunt vnus pannus. ita tres persone sūt vnus deus. De hoc aut̄ qd̄ dī q̄ ex miraculis de^{us} credi nō debet. cum alij plures sancti miracula fecerūt. nec tamen se deos dixerunt sicut christus deus p̄ hoc se asserere voluit. Certe deus sup̄bientes cōtra se nūq̄ passus est sine pena acerrima p̄terire. sic

patet in Dathan et Abiron. alijsq̄ q̄ pluribus. Quomodo ergo mentiri potuit et se deum dicere quod non erat. cum eum se deum dicentem nulla pena secuta fuerit: sed virtutum efficacia comitabatur. Tūc iudices dixerūt. Constat abiathar a Siluestro superatum Nam et ratio hoc docet. quia si deus non esset et se deū dixisset: cōferre vitam mortuis non valeret. Tunc illo amoto: secundus qui et Jonas dicebatur ad conflictum accedēs ait. Abraam a deo circumcisionem accipiens iustificatus fuit. et etiam om̄es filij abrahe p̄ circumcissionem iustificabantur. Igitur q̄ non fuerit circumciscus nō erit iustificat^{us}. Ad que³ Siluester. Constat abraam ante circumcisionem deo placuisse et amicū dei appellatum esse. igitur nō circumcisio ipm̄ sanctificauit sed fides et iusticia ipsum deo placefecit. Non igitur accepit circumcisionē in sanctificationem: sed in distinctionem.

Isto superato tertius qui et Bodolias accedens ait. Quomodo christus vester potest esse deus: cum asseratis eū esse natū temptatum. traditum. nudatum. felle potatum. ligatum. crucifixum. sepultum. cū hec om̄ia in deo esse non possint. Ad hoc Siluester. De vestris libris hec om̄ia probamus de christo fuisse predicta. Nam de eius natiuitate dixit ysaias. Ecce v̄go cōcipiet et. De eius temptatione Zacharias Vidi ibesum sacerdotem magnum stantem coram angelo: et sathan stabat a dextris eius et. De eius traditione Psalmista Qui edebat panes meos magnificauit super me supplantationem et. De eius nudatione idē. Dimiserunt sibi vestimēta mea et sup vestem et. De ei^{us} potatione felle idē Dederūt in escā meā fel et. De ei^{us} ligatiōe Heldras. Vinxistis me non sicut patrem qui liberaui vos de terra egypti clamātes ante tribunal iudicis humiliastis me. suspendentes in ligno tradidistis me. De ei^{us} sepultura Hieremias. In sepultura eius reuiuiscunt mortui. Cum ergo Bodolias quid responderet nō haberet. data snia remotus est. ¶ Quartus qui et Annas accedēs ait. Ea que de alijs dicta sunt Siluester iste de suo christo predicta fuisse firmat. Unde superest vt probet hec de suo christo dicta fuisse. Ad quem Siluester.

De sancto Siluestro

Dabis ergo alium quē virgo pcepit. q̄ fel-
le est cibar⁹. spinis coronatus. crucifixus
mortuus ⁊ sepultus. q̄ resurrexit a mortu-
is. ⁊ ad celos ascendit. Tunc Constanti⁹
ait. Si aliū non dederit sciat se esse supera-
tum. Qui cū h̄ facere nō posset amouetur.

Quintus qui et Doeche pducitur. q̄ ait.
Si ex semine David xps iste natus esset ⁊
sanctificatus vt dicitis. ergo baptisari nō
debuisset vt iterū sanctificaret. Ad quē Sil-
uester. Sicut circūcisio in christi circumci-
sione finem accepit. ita noster baptis^m in
christi baptismate initiū sanctificatiōis ha-
buit. Non ergo baptisatus est vt sanctifi-
cicaretur. sed vt sanctificaret. Qui cum tace-
ret ait Constanti⁹. Non taceret doeche si
haberet p̄raria que pferret. Tūc sextus
q̄ et Lbusi ait. Vellemus vt siluester ille
causas huius virginalis partus nobis ex-
poneret. Ad quē siluester. Terra de q̄ adā
formatus est incorrupta erat ⁊ p̄go. qz nec-
dum se ad bibendum humanū sanguinem
aperuerat. nec maledictiōem spinaz acce-
perat. nec bois mortui sepulturā habebat
nec serpenti data fuerat ad edendū. Opor-
tuit ergo ex Maria virgine nouū Adam
fieri. vt sicut serpens natum ex virgine vi-
cerat. sic a nato ex virgine vinceretur. Et
q̄ Ade victor extitit in paradiso ip̄e tēpta-
tor fact⁹ est dñi in deserto. vt q̄ Adam vice-
rat manducantem. vinceretur a dño ieiū-
nante. Hoc supato septim⁹ qui ⁊ Benia-
min ait. Quomodo xps vester fili⁹ dei pōt
esse q̄ a dyabolo tēptari potuit. vt modo
fame panē ex lapidib⁹ facere vgeret. mo-
do in templi celsitudine leuaret. modo ad
adorandū ip̄m dyabolum induceret. Ad
quod siluester. Si diabolus ideo vicit. qz
ab Adam manducante est auditus cōstat
eum esse supatum. qz est a christo ieiunāte
contemptus. Nos aut̄ eum nō inquantū
deus sed inquantū homo temptatū esse fa-
temur. Ideo at̄ tripliciter ē temptat⁹. vt a
nobis om̄es tēptatiōes excluderet. ⁊ formā
vincendi daret. Sepe nāqz in hoīe victo-
riā abstinentie sequit̄ temptatio humane
glorie. ⁊ temptatiōē humane glorie appe-
titus dominij et excellentie comitat̄. Ip̄se
igitur a christo in his vincitur vt vincēdi
forma nobis donet̄. Isto superato octa-
uus q̄ et Aroel ait. Constat qz de⁹ summe

perfectus est et nulli⁹ indiget. quid ergo ei
opus fuit vt nasceretur in christo. Quō ite-
rum xpm verbū appellas. Sed ⁊ h̄ cōstat.
qz de⁹ anteq̄ haberet filium pater dici nō
potuit. Ergo si pater christi postea dictus
est mutabilis factus est. Ad hoc Siluester
fili⁹ ante tempa ex patre est genit⁹. vt face-
ret q̄ non erant. ⁊ in ip̄e est nat⁹ vt reficeret
q̄ pierat. Que ⁊ si solo p̄bo reficere poterat
tamen p passionē nisi homo fieret redime-
re nō valebat. quia in sua dei ate ad patiē-
dum aptus non erat. Nec hoc erat imper-
fectionis sed perfectionis si in sua non erat
deitate passibilis. Porro filium verbū dei
dici ex eo pater. quia p̄pheta ait. Eructa-
uit cor meū verbum bonū. Deus quoqz ip̄e
pater fuit. quia semp eius filius extitit. Fi-
lius em̄ eius est verbum eius. sapiētia eius
virtus eius. In patre aut̄ semp fuit verbū
iuxta illud. Eructauit cor meū verbū bo-
num. Semp sapientia iuxta illud. Ego ex
ore altissimi prodij p̄mogenita ante om̄ē
creaturā. Semper virtus iuxta illud. An-
tē om̄es colles ego pariuirij. nec dum fontes
aquarum eruperāt ⁊c. Cum ergo pater nū-
q̄ fuerit sine verbo. sapientia ⁊ virtute. qz
modo putas hoc nomen sibi ex tempe ad-
uenisse. Hoc ergo amoto nonus qui et
Jubal dixit. Constat quia deus coniugia
non damnat. nec eis maledixit. quare er-
go de coniugio natum denegatis hūc esse
quē colitis. nisi vt obfuscare cōiugia stude-
atis. Rursus quō temptat⁹ qui potens est.
patitur q̄ virtus est. moritur q̄ vita est. De-
niqz ad h̄ cogitis. vt duos filios esse dicas
Unū quē pater genuit. alterū quē p̄go ge-
nerauit. Rursus quomodo fieri potest vt
patiat⁹ homo q̄ assumpt⁹ est sine lesione
eius a quo assumptus est. Ad hoc siluester
Nos xpm nō ideo natum de virgine dici-
mus vt cōiugia cōdemnem⁹. s̄ causas vir-
ginei partus rationabiliter acceptamus.
nec hac assertione obfuscant̄. s̄ ornant̄ con-
iugia. quoniam hec virgo q̄ christum pe-
perit. de cōiugio nata est. Temptatur aut̄
christus vt om̄es temptatiōes dyaboli
vinceret. patitur vt vniuersas passiones
subijceret. moritur vt mortis imperiū sub-
iugaret. Dei quoqz filius vnus in christo
est q̄ sicut est vere dei filius inuisibilis. ita
visibilis est xps. Est ḡ inuisibile hoc q̄ est

De sancto Siluestro

de². et est visibile h^o qd est h^o. Pati h^o posse hominē assump. ū sine passione ei² q² assum p²it exemplo doceri potest. Nam p²it pur pure reg² vramur exemplo. Lana em̄ fuit et huic lane sanguis accedēs colorem pur pureū p²buit. Cum g² teneret digit² et torq² retur in filo. qd torquebat. hoc quod regie dignitatis color est. an h² qd lana extirerat anteq² purpura fieret. Lane g² assimilatur homo. color purpure de². q² simul in passione fuit dum pateret in cruce. s² passioni in nullo subiucuit. Decim² q² et thara dixit. Nō mihi placet istud exemplū. q² simil² color torquet cū lana. Cui cū oēs p²radiceret. siluester dixit. Accipe ergo aliud exemplū. Arbor habens in se solis splendorem. cū incidit icrū qdēz suscipit. splendor aut ab incisione immunis existit. Sic homine patiente diuinitas nulli passioni subiucuit. Undecim² q² et sileon ait. Si de xpo tuo p²phe ista vaticinati sūt. tante irrisiōis passionis et mortis causas scire vellem². Et siluester. Esuriuit xps vt nos reficeret. Sitiuit vt ariditati nrē vitalia pocula ministraret. Temptatus est vt nos a temptatōib² liberaret. Tentus est vt nos a demonū captura redimeret. Irrisus est vt nos ab irrisione demonū erueret. Ligatus est vt nos a nodo maledictiōis absolueret. Humiliat² est vt nos exaltaret. Exposit² est vt nuditatē p²me p²uaricationis indulgētie indumento tegeret. Spineam coronā accepit vt flores padisi p²ditos redonaret. In ligno suspensus est vt p²cupiscentiā in ligno genitā dānaret. Felle et aceto potat² est vt hominem ad terrā fluentē lac et mel introduceret et fontes nob² mellifluos aperiret. Mortalitatē suscepit vt suā nob² immortalitatē donaret. Sepult² est vt scōz sepulturas b²ndiceret. Surrexit vt mortuis vitā redderet. Ascēdit in celū vt celi ianuā apiret. Sedet ad dextris dei vt p²ces credentiū exaudiat. Hec siluestro p²sequente: vniuersi tam impator q² iudices et iudei in laudem siluestri pruperunt vnam miter. Tūc indignat² duodecimus q² et Zambri indignatione magna dixit. Viros vos sapientissimos iudices p²bōz ambagib² credere et dei om̄ipotentiā estimare hūana rōne p²cludi. Sed iam cessent p²ba et veniam² ad sacra. Scitissimi nāq² sunt

q² crucifixū colunt. cū ego nomen dei om̄is potentis sciam. cui² p²utē nec suffert sacra: nec audire valet quelibet creatura. Et vt me verū dicere cōprober². thaurus ad me ferocissim² adducat. et dū in ei² aure nomē istud insonuerit thaur² ilico morietur. Ad quem siluester. Et tu quō hoc nomen non audiens didicisti. Zambri dixit. Non est tuū hoc noscere mysteriū q² iudeozū inimicus es. Adducitur aut thaur² ferocissim²: At vix a centū hominib² fortissimis tract². At vbi zambri in aure ei² p²būm p²tulit p²tinuo thaur² mugiens oculosq² eiciens expirauit. om̄s igitur iudei vehemēter acclamāt et siluestro insultant. Quibus siluester. Nō dei nomen protulit sed nomen pessimi demonis nominauit. Deus em̄ meus ihesus christus nō solum viuentes mortificat. sed etiā mortuos viuificat. Nam occidere posse et viuificare nō posse est leonū serpentū et ferarū. Si ergo vult vt credam q² nomen demonis non fuerit. dicat itez et viuificet quod occidit. Nam de deo scptū est. Ego occidam et ego viuere faciam. Quod si nō poterit: nomen demonis absq² dubio nominauit qui viuente occidere potest. mortuū viuificare nō potest. Cūq² zambri ad suscitandū thaurū a iudicib² vgeret dixit. Suscitet eum siluester in nomine iesu galilei et om̄es in eum credem². Nam et si penit² posset volare. istud tamen non valeret p²ficere. Om̄es igitur iudei si thaurū suscitauerit se credituros p²mittunt. Tūc siluester oratiōe facta ad aurem thauri se applicans dixit. O nomen maledictiōis et mortis egredere iussu dñi nostri ihesu xpi. In cuius nomē tibi dico Thaur² surge. et ad armentum tuū māfuetus recede. Statim igitur thaurus surrexit et cum om̄i māfuetudine abiit. Tunc regina iudei iudices et ceteri om̄es conuersi sunt ad fidem.

Post aliquot vero dies idolorū pontifices ad impatorem venerūt dicentes. Sacratissime imperator ille draco qui est i fovea postq² fidem christi recepistis plus q² ecc. homines quotidie interfecit statu suo. Consulente sup hoc constantino siluestro respondit. Ego per christi virtutem cū ab om̄i lesione cessare faciā. Promittunt pontifices se si h² faceret credituros. Orante at siluestro sanct² Petrus apparuit ei dicens.

De circūcisione domini

Securus ad draconē descēde tu et duo p̄s
sbyteri q̄ sunt tecū. Lūq; ad eū veneris eū
taliter aloq̄ris. Dñs n̄r ihs x̄ps de p̄gine
nat⁹. crucifix⁹ et sepult⁹. q̄ resurrexit et sedet
ad dexterā p̄ris. h̄ v̄etur⁹ ē indicare viuos
et mortuos. Tu ḡ sathana eū in hac fonea
dñi venerit expecta. Os aut̄ ei⁹ ligab̄ filo et
anulo crucis h̄ntē signum desup̄ sigillabis.
Postea ad me sani et incolumes veniet̄. et
panē quē vob̄ pauero comedet̄. Descēdit
itaq; siluester cū duob; p̄sbyter̄ in foneā p̄
grad⁹. cl. duas secū ferens laternas. Tūc
draconi p̄dicta p̄ba dixit: et os ip̄i⁹ strident̄
et sibilat̄ vt iussus fuerat alligauit. Et ascē
dens inuenit duos magos q̄ eos securi fue
rāt. vt viderēt si vsq; ad draconē descende
rēt ex draconis fetore pene mortuos. et eos
secū adduxit icolumes atq; sanos. Qui sta
tim cū multi iudē infinita pueri sunt sic
q; romanoz p̄ps a duplici morte est libera
tus. scz a cultura demonis. et veneno dra
conis. Tandē b̄tis siluester morti appropi
quans clerū de trib; ammonuit. scz vt iter
se caritatē haberēt. ecclesias suas diligēt⁹
gubernarent. et gregē a lupoz morsib; cus
todirent. Post h̄ in dño feliciter obdormi
uit. circa annū dñi. cccxx.

XIII

A

De circūcisione domini

Circūcisionis do

c
minice diem q̄tuor celebrē faciūt
et solennē. Primū est octaua nati
uitat̄ dñi. Scdm̄ impositio noui et salutis
feri nois. Tertiū effusio sanguinis. Quar
tū signaculū circūcisionis. Primū ḡ est
octaua natiuitat̄ dñi. Si em̄ alioz sc̄roz
octauē solēnes sūt. q̄nto magis dies octaua
sanctis̄ sc̄roz solēnis erit. sz n̄ videt̄ q̄ nati
uitas dñi debeat h̄re octauā. qz ei⁹ natiuitas
tendebat ad mortē. Obitus at̄ sc̄roz ideo
octauas h̄nt. qz ip̄i tūc nascūt̄ ea natiuitas
te q̄ est ad vitā eternā vt postea resurgāt in
corpib; gloriois. Eadē rōne videt̄ q̄ non
debeat h̄re octauā natiuitas br̄e p̄gis. nec
beati Johis bap. s̄c̄r nec resurrectio dñi.
qz iam facta erat ip̄a resurrectio in re. Sz
notandū q̄ sic dicit̄ prepositiū sūt octauē
suppletōis vt est octaua natiuitatis dñi. in
q̄ supplem⁹ qd̄ min⁹ in festo factū fuerat. scz

officiū de parturiente. Unde etiā in missa
olim psueuerat cantari ad honorē br̄e vir
ginis Vultū tuū rē. Itē sunt octauē vene
ratōis. vt pasce. pente. br̄e p̄ginis. b̄ti Jo
hānis bap. Itē deuotōis vt cuiuslibet sc̄ti
p̄nt fieri octauē. Figuratōis vt sunt octauē
institute des̄cis q̄ p̄cant octauā resurrecti
onis. B Scdm̄ est impositio noui et sa
lutis feri nois. Hodie em̄ impositū est ei no
men nouū qd̄ os dñi noiauit. Nomē p̄ter
qd̄ nō est aliud sub celo in q̄ oporteat nos
saluos fieri. Nomen qd̄ fm̄ Bern. est mel
in ore. melos in aure. et iubil⁹ in corde. No
men qd̄ sic dicit̄ idem Bern. instar olei lu
cet p̄dicatū. pascit recogitarum. lenit et vn
git inuocatū Habuit aut̄ triplex nomē. sic
ex euangelio manifestat̄. scz fili⁹ dei. x̄ps et
ihs. Vocat̄ aut̄ fili⁹ dei in q̄ntuz est de deo
deus. x̄ps in q̄ntum est hō a p̄sona divina
q̄ntum ad humanā naturā assump⁹. Ihs
inquantuz est deus humanitati vnit⁹. De
hoc triplici nomine dicit Bern. Vos q̄ in
pulvere estis exp̄ergiscimini et laudate. Ec
ce domin⁹ venit cum salute. venit cum vn
gento. venit cum gloria. Regē enim sine sa
lute ihesus neq; sine vncione christ⁹. ne
q; sine gloria venit filius dei. Siquidem
ipse salus. ip̄e vncio. ip̄e gloria. Quantū
autem ad hoc triplex nomen ante passiōē
p̄fecte notus nō erat. Nam quantū ad pri
mū ab aliquib; cognoscebat̄ cōiecturali
ter. sicut a demonibus qui dicebant ipsuz
esse filium dei. Quantum ad secundū par
ticulariter. ab aliquib; enim paucis cogno
scebat̄ esse christus. Quantum ad tertiū
vocaliter: quia quo ad hanc vocem ielus.
sed nō quo ad rationem nominis quod est
saluare. Post resurrectionē aut̄ hoc triplex
nomen clarificatuz est. Primū nomen quo
ad certitudinem. Secundū quo ad diffus
ionem. Tertiū quo ad nominis rōnem
Primum igitur nomen est filius dei. Et
q̄ hoc nomen sibi recte cōueniat: sic dicit
Dila. in li. de trinitate. Vere dei filiū vni
gentū dominū nostrum ihesum christum
esse multis modis cognitum est. dum d̄ co
testat̄ pater. dū de se ip̄e p̄fitet̄. dū apli p̄di
cāt. dū religiosi credūt. dū demōes p̄fitet̄.
dum iudei negant. dū gentiles in passiōe
cognoscūt. Idem. Dominū deū nostrum
ihm x̄pm his modis cognoscim⁹. nomine.

De circūcisione domini

35

natiuitate. natura. p̄tate. p̄fessione. Secū-
cundū nomē est x̄ps. q̄d interpretatur v̄nc̄.
Ipse em̄ fuit v̄nc̄. oleo leticie p̄ p̄cipibz
suis. Per h̄ aut̄ q̄ d̄r v̄nc̄. insinuat q̄ ipse
fuit p̄pha pugil sacerdos et rex. Iste em̄ q̄tu-
or p̄sone olim p̄sueuerant inungi. Fuit em̄
p̄pha in doctrine eruditione. pugil in dya-
boli debellatione. sacerdos in patris recō-
ciliatione. rex in p̄mior̄ retributione. Ab h̄
sc̄do noīe denominamur. quia a x̄po dici-
mur christiani. De q̄ nomine sic dicit Au-
gustinus. Christianus iusticie. bonitatis. in-
tegritatis. patientie. castitatis. pudicie.
humanitatis. innocētie. pietatis nomē est.
Et tu istud quō tibi defendis et vendicas
cui de tam plurimis rebz nec pauca subli-
stunt. Christianus ille est q̄ nō nomine tñ
sed etiā ope extat. Hec Aug⁹. Et Ter-
tiū nomē est iherus. Hoc aut̄ nomē ihs
p̄m̄ Bern. d̄r cibus. fons medicina et lux.
Hic aut̄ cibz multiplicem habet effectum.
Est em̄ cibz p̄fortatiu⁹. impinguatiuus. ro-
boratiuus et vegetatiuus. De his sic dicit
Bern. Est cibus hoc nomē ihs. An non
torrens confortaris quotiens recordaris.
Quid eque mentem cogitantis impingat
q̄d ita exercitatos repat sensus. p̄utes ro-
borat. vegetat bonos mores. atq̄ castas fo-
net affectiōes. Secūdo d̄r fons. Unde
dicit idem Bern. Iherus est fons vite sig-
tus q̄ in quatuor riuos se diffundit in pla-
teas. Unde. Qui factus est nob̄ sapientia
iusticia. sanctificatio et redemptio. Sapiē-
tia in p̄dicatione. iusticia in peccatoz abso-
lutione. sanctificatio in p̄uersatione. v̄l in
conuersione. redemptio in passione. Hec
Bern. Alibi q̄ sic dicit. Tres riuī fluxerūt
a iesu. verbū doloris q̄ est cōfessio. sanguis
asperisionis. in q̄ est afflictio. aqua emunda-
tionis in qua est p̄punctio. Tercio ē me-
dicina. Unde sic ait. Est etiā hoc nomē
ihs medicina. Nihil em̄ ita ire impetū co-
bibet. sup̄bie tumorem sedat. sanat lūozis
vuln⁹. restringit luxurie fluxum. extinguit
libidinis flamam. sitim t̄pat auaricie ac to-
rius dedecoris fugat pruriginē. Quar-
to est lux. Unde ait. Unde putas in toto
orbe tanta et tam subita fidei lux nisi de p̄-
dicato ihs. Hoc est nomē q̄d paulus por-
tabat corā gentibz et regibz tāq̄ lucernam
sup̄ candelabz. Hoc iterū nomē iesus

est multe suauitatis. Vñ Bern. Si scribas
nō sapit mihi nisi legero ibi iherus. Si di-
sputes ac p̄feras nō sapit mihi nisi sonue-
rit ibi ihs. Item Richard⁹ de sc̄to victore
Ihs est nomē dulce. nomē delectabile. no-
men p̄fortans p̄tōrem et br̄espei. Ergo ie-
su esto mihi ihs. Sc̄do est multe p̄uosi-
tatis. Unde Petr⁹ rauen. Vocabis nomē
ei⁹ ihs. Hoc est nomen q̄d dedit cecis vi-
sū. surdis auditū. claudis gressum. Imo
nem mutis. viraz mortuis. torāq̄ diaboli
p̄tatem de obsessis corpibz p̄tus hui⁹ noīs
effugauit. Tercio est multe excellētie et
sublimitatis. Vñ Bern. Nomen saluato-
ris mei. fratris mei. carnis mee. sanguinis
mei. nomen a seculis absconditū. s̄z in fine
seculoz reuelatū. nomen mirabile. nomen
ineffabile. nomen inestimabile. imo eo mi-
rabili⁹ quo inestimabili⁹. eo magis gratuz
quo gratuitū. Hoc autem nomen iesus
impositū est ei ab eterno. ab angelo. et a pa-
tre putatiuo sc̄z Ioseph. Iherus em̄ salua-
tor interpretatur. Dicit aut̄ saluator triplici-
ter. Vel a potentia saluandi. vel ab habi-
tu. vel ab actu. Sc̄dm̄ quod dicitur a po-
tentia saluandi conuenit ei hoc nomē ab
eterno. Sc̄dm̄ quod dicitur ab habitu sal-
uandi sic fuit impositū ab angelo et puenit
ei a p̄ncipio p̄ceptiōis. Sc̄dm̄ quod dicit
ab actu saluandi dicitur imposi- tum a Ioseph
rōne future passionis. Unde glo. sug-
illud Vocabis nomē ei⁹ ihs. dicit. No-
mē impones q̄d ab angelo vel ab eterno i-
positū est. Et tangit h̄ glosa hāc p̄dictā tri-
plicē denominationē. Cum em̄ d̄r: nomen
impones tangitur denominatio a Ioseph
cum dicitur quod ab angelo vel ab eterno
impositū est tanguntur alie due. Recte
igitur in die capitis anni. constituta a ro-
ma capite mundi. et insignita capitali l̄ra
alphabeti. Christus caput ecclesie circum-
ciditur. nomen ei imponitur. et eius natiui-
tatis octauus dies colitur. D Terciu⁹
est effusio sanguinis christi. Hodie em̄ san-
guinem suū p̄m̄o pro nobis fundere cē-
pit. qui ipsum postmodū pluries effunde-
re voluit. Quinq̄ enim vicibz sanguinem
suū pro nobis effudit. P̄mo in circum-
cisione. et hec effusio fuit nostre redempti-
onis initiū. Secūda in oratione. et h̄ osten-
dit nostre redemptiōis desiderū. Tercio

De circūcisione domini

in flagellatione. et hec fuit nre redemptiois meritū. qz linoze ei⁹ sanati sum⁹. Quarto in crucifixione. et hec fuit nre redemptiois pccū. tūc em̄ q nō rapuit exoluit. Quinto i lateris apertione. et hec fuit nre redēptōis sacramētū. inde em̄ exiuit sanguis et aqua. qd figurauit nos p aquā baptismi debere mūdari. qui quidē baptismus habiturus erat efficaciā a sanguine xpi. **Quartum** et vltimū est signaculū circūcisionis. quod qdez xps hodie accipe dignat⁹ est. Voluit aut dñs circūcidi ppter multas rationes. Primo rōne sui: vt verā carnē humanaz se assumpsisse ostenderet. Sciebat em̄ aliq̄s futuros q dicerēt ipm nō corp⁹ verū s; fantastiū assumpsisse. Et ideo vt eoz errorez p̄futarer voluit circūcidi: et sanguinem ibi emittere. Corp⁹ em̄ fantastiū sanguinē nō emittit. **Secūdo** rōne nri. vt nos spūaliē debere circūcidi mōstraret. Duplex em̄ est circūcisio fm Bern. q debet fieri a nob. scz exterior in carne. et interior in mente. Circūcisio exterior p̄sistit in tribz. scz i habitu ne sit notabilis. in actione ne sit rep̄bensibilis. et in sermone ne sit p̄emptibilis. Interior autem similiter p̄sistit in tribz. scz in cogitatione vt sit sancta. in affectione vt sit pura. in intentione vt sit recta. Hec Bern. **Item** ratione nostri. vt nos saluaret. Quē admodū em̄ fit cauteriū in vno membro vt totū corpus sanetur. sic xps voluit portare cauteriū circūcisionis vt sic totū corpus mysticū saluaret. Col. ij. Circumcisi em̄ estis circūcisione nō manufacta in expoliatione corpis carnis. sed circūcisio ne xpi. Glosa. a vicis tanq̄s petra acutissima. Petra em̄ erat xps. j. Cor. x. Et Exo. iij. Tūc ilico sephora acutissimā petram et circūcidit carnē prepucij filij sui. Circūcisione rē. Dupliciter exponitur fm glosā. Primo modo sic. Circumcisi inq̄s estis circūcisione nō manufacta. i. humano ope. sed diuino. i. circūcisione spūali. que quidē circūcisio fit in expoliatione corporis carnis. hoc est depositioe carnalis hominis. i. vicioz et desiderioz carnaliū. fm qd caro accipit. j. Cor. xv. Caro et sanguis regnum celoz nō possi. rē. Estis inq̄s circūcisi circūcisione nō manufacta sed circūcisione spiritali. Secūdo modo sic. Circumcisi inq̄s estis in christo: et hoc cir-

cumcisione non manufacta. i. circūcisione legali. que qdez manufacta siue legalis fit in expoliatione corpis carnis. i. corpis qd est caro. i. cutis carnis que in circūcisione legali auferit. Non estis inq̄s circumcisi ista circūcisione sed circūcisione xpi. i. spūali in qua omnia vicia amputata sunt. Unde Roz. ij. Non em̄ qui in manifesto iudeus est. neq; q in manifesto in carne est circūcisio: sed q in abscondito iude⁹ est et circūcisio cordis in spū nō lra. cui⁹ laus non ex hominibz sed ex deo est. Circūcisi estis circūcisione nō manufacta in expoliatione corporis carnis sed circūcisione xpi. **Tertio** rōne iudeoz vt inexcusabiles essent. Si em̄ circūcisus nō fuisset potuissent se indei excusare et dicere. Ideo te nō recipimus. quia dissimilis es patribz. **Quarto** rōne demonū. ne scz incarnationis mysterium cognoscerent. Cum enim circūcisio fieret contra originale peccatū. credidit dyabolus et hunc qui circūcidebatur similiter peccatorē esse qui circūcisionis remedio indigeret. Propter eandē causam voluit vt mater sua virgo perpetua esset desponsata. **Quinto** ratione p̄fecte iusticie adimplende. Sicut enim baptisari voluit vt p̄fectam iusticiā. id est. p̄fectam humilitatem. que est subdere se minori impleter. Sic etiam voluit circūcidi vt eandē humilitatem nobis ostenderet. dum autor et dñs legis voluit se subdere legi. **Sexto** rōne legis mosayce approbande q erat bona et sancta et cōplenda. quia nō venerat legem soluere sed adimplere. Romanoz. xv. Dico enim ihesum christum ministrū fuisse circūcisionis propter veritatem di rē. Quare autem circūcisio octaua die fiebat multiplex potest ratio assignari. **Prima** sumitur penes intellectum historicum siue litteralem. Nam sicut dicit rabi moyses maximus philosophus et theologus. licet iudeus. puer in septem diebus tante adhuc teneritudinis est quante est adhuc in vtero matris existens. In octauo autē die fortificatur et solidatur. et ideo vt dicit noluit domin⁹ paruulos ante octauū diem circūcidi ne ob nimiam teneritudinem nimium lederentur. Ultra octauum vero diē ipsam circūcisionem noluit prolongari ppter tres causas quas philosoph⁹

De circūcisione domini

idem affligit. Prima vt piculū evitet. ne scz si nimīū differret sine circūcisione eos mori ptingeret. Scda vt dolori paruulorū pui deat. Cū em̄ in circūcisione maxim⁹ dolor sit. voluit eos dñs circūcidi dū parua ad huc imaginationē haberent vt minore ibi dolore sentiret. Tercio vt parentū tristitie pūlet. Nā cū ex circūcisione pleriq; puuli morerent. si circūcisi fuissent iam magni et et h mortui. maior dolor fuisset parentib⁹ q; si morerēt octo m̄ dies anages. Scda rō sumit penes intellectū anagogicū siue celestē. Ideo em̄ octaua die fiebat vt dare tur intelligi q; in octaua resurrectionis ab omni pena et miseria circūcidemur. Et fm̄ hoc octo dies erūt octo etates. Prima ab Adam vsq; ad Noe. Scda a Noe vsq; ad Abraā. Tertia ab Abraam vsq; ad Moy sen. Quarta a Moyse vsq; ad Dd. Quinta a dauid vsq; ad xpm. Sexta a xpo vsq; ad finē mūdi. Septima morientū. Octaua resurgentiū. Vel p octo dies intelligūt octo q; in eterna vita possidebimus. q; enumerat aug⁹. dicens. Quid aliud est ego ero illoz de⁹. nisi ero eis vnde satiens. Ero q; cūq; honeste desiderāt. scz vita. sal⁹ victus copia. glā. honor. par et omne bonū. Vel aliter. Per septem dies intelligūt hō p̄stās ex corpe et aia. Quatuor em̄ dies sūt quatuor elemēta ex q; corp⁹ p̄sistit. et tres dies sūt tres potētie q; sunt in aia. scz p̄cupiscibilis irascibilis et rōnalis. Hō igit q; nūc habet septē dies q; vnitati eterne incommutabilitatis p̄iūget. tūc octo dies habebit. et i illo octauo die ab omni pena et etiā culpa circūcidet. Tertia rō sumit penes intellectu tropologicū siue moralē. Et fm̄ hoc octo dies diuersimode pnt accipi. Prim⁹ p̄t eē p̄cti cognitio. Psal. Qm̄ iniquitatē meā ego cogisco et c. Scds positū deserēdi malū et faciendi bonū. qd notat in filio pdigo qui dixit. Surgā et ibo ad patrē meū et c. Tertius pudor de p̄cto. Vñ apls. Quē em̄ fructū habuistis tūc in illis in q; nūc erubescitis. Quart⁹ timor de futuro iudicio Job Quasi tumētes sup me fluct⁹ timui den⁹ et c. Hiero. Siue comedā siue bibā siue aliud aliqd faciā sp̄ videt mihi illa vox in aurib⁹ meis sonare. Surgite mortui et venite ad iudiciū. Quint⁹ cōtritio. Unde Hiero. Luctum vnigeniti fac tibi et c. Sept⁹ con

fessio. Psal. Dixi p̄fitebor aduersum me in iusticiam et c. Septim⁹ spes veniē. Nam et si Judas peccatū suū p̄fessus fuerit. tamē nō in spe veniē. et ideo nō est misericordiā cōsecutus. Octau⁹ satisfactio. et in hac die hō mo spūaliter circūciditur nō solū a culpa sed etiam ab omni pena. Vel duo p̄mi dies sunt dolor de perpetratiōe peccati. et desiderii emendandi. Alij duo p̄fiteri mala q; fecimus et bona q; omisimus. Alij quatuor sunt oratio. lacrimarum effusio. corpis afflictio. elemosynarū largitio. Vel octo dies possunt esse octo quoz diligens p̄sideratio omnē voluntatem peccandi a nobis circūcidit. ita q; qui vnū diligenter considerauerit vnam magnam dietam faciet. Quoz septem enumerat Bernar. dicens. Septem sunt de essentia hominis. que si homo consideraret in eternū nō peccaret. scz materia vilis. operatio turpis. exitus flebilis. status instabilis. mors tristabilis. dissolutio miserabilis. et damnatio detestabilis. Et octauum potest esse consideratio glorie ineffabilis. Quarta ratio sumit penes intellectum allegoricū siue spūritualem. et fm̄ hoc q; dies erūt quinq; libri Moysi in quibus continetur lex. duo erūt prophete et psalmi. octauus dies erit doctrina euangelica. Sed in septem primis diebus non fiebat perfecta circūcisio. In octaua autē perfecta circūcisio fit ab omni culpa et ab omni pena. nunc in spe sed tandem in re. Et Quare autē data fuerit circūcisio sex sunt cause que notantur in his versibus. Lactarium. sanguinem. meritum. medicina. figura. Exemplum fuit olim circūcisio dura. De carne autem circūcisionis domini dicitur q; angelus eā karolo magno attulit. et ipse eam aquisgrani in ecclesia sc̄e marie honorifice collocauit. Karolus p̄o illaz postea fertur carolum transtulisse. Nunc autē dicitur esse rome in ecclesia que dicitur sancta sanctorū. Vñ et ibidē sc̄ptū legit. Circūcisa caro xpi. sandalia clara. Ac vmbilici viger hic p̄cisio cara. Unde et ea die fit statio ad sc̄a sanctorū. S; si h̄ vez est. valde vtiq; mirabile est. Cum em̄ caro ip̄a sit de veritate humane nature credim⁹ q; resurgente christo rediit ad locum suum glorificatū. Aliqui dixerunt q; hoc verū sit iuxta

De Epiphania domini

opinionem illorum q̄ dicūt illud solū esse de
veritate humane nature. qđ ab Adam tra
ductū est. et illud solū resurgere. Notan
dum qđ olim a paganis et gētibz in his ka
lendis multe supstitiōes obfuebant: quas
sancti etiā a xpianis vix extirpare potuerūt
Quas aug⁹ i qđā fmōe cōmemorat. Cre
dentes em̄ vt dicit Janū ducem quendā
deū esse cū in his kalendis plurimū vene
rabāt et ei duas facies figurabāt. vnā post
se et aliā aū se. qz erat finis anni p̄teriti et p̄n
cipiū seq̄ntis. Rursus in his kalendis for
mas monstruosas assumebāt. alij vestiētes
se pellibz pecudū. alij assumētes capita be
stiarū ex q̄ indicabāt nō tam habitū se be
luinū hic q̄ sensū. Alij tunicz muliebribz ve
stiebant nō erubescētes inserere tunicis
muliebribz militares lacertos. Alij ita au
guria obfuebant. vt focū de domo sua vl
aliud qđcūqz bñficiū cuilibet petenti non
tribuerent. Dyabolicas etiā sternas. et ab
alijs accipiūt et alijs tradunt. Alij in nocte
mēsas laute p̄parāt. et sic tota nocte manes
relinunt credentes qđ p totū annū p̄uicia
in tali sibi abūdantia p̄euerent. Et subdit
aug⁹. Qui de paganorū p̄suetudine aliqd
obseruare voluerit. timendū est ne nomen
xpianū ei p̄desse nō possit. Qui etiā stultis
hominibz ludentibz aliquā humanitatem
impenderit. p̄cti eorū p̄cipē se esse non du
bitet. Vobis at frēs nō sufficiat qđ h. malū
nō facitis: s; vbiqz fieri videritis argui
te: corrigite: et castigatē. Hec Aug⁹.

XIII De epiphania domini.

Epiphania domi

e ni q̄druplici decorat miraculo. et
ideo q̄druplici vocabulo nūcupa
tur. Hodie em̄ magi xpm adorant. Johā
nes xpm baptizat. aquā i vinū xps mutat.
et qnqz milia hoīm de qnqz panibz satiat.
Cum em̄ ihs esset tredecim diez magi ad
eum stella duce veneūt. Et inde d̄r epipha
nia ab epi qđ est supra et phanos qđ est ap
paritio. qz tunc desup stella apparuit. siue
ipe xpus p stellā q̄ desup visa est magis ve
rus de⁹ demōstrat⁹ est. Eadem die reuolu
tis. xxxix. annis. cum iam annū tricēsimū

attigisset. qz habebat vigintionē annos
et tredecim dies. erat em̄ incipēs quasi an
norū. xxx. vt dicit Lucas. Vel fm Bedaz
habebat. xxx. annos plenos. qđ et romanā
ecclesiā tenere asserit. tunc inqz in iordane
baptizat⁹. Et ob h vocatur theophania. a
theos qđ est deus. et phanos qđ est apparis
tio. qz tūc de⁹ trinitas apparuit. pater i vo
ce. fili⁹ in carne. spūs sanct⁹ in colūbe specie
Ipso itez die reuoluto vno anno. cū esset
trigita vel trigintauni⁹ annorū et tredecim
diez aquā in vinū mutauit. Et ob h voca
tur betphania. a beth qđ est dom⁹. qz i mi
raculo facto in domo ver⁹ deus apparuit.
Ipso itez die reuoluto anno. cū esset āno
rum triginta vni⁹ vel triginta duoz et tre
decim diez qnqz milia hoīm de qnqz panī
bus satiavit. sic dicit Beda. et sic d̄r in illo
hymno. q̄ in multis ecclesijs cantat. et sic i
cipit. Illuminans altissim⁹ etc. Et ob h vo
catur phagiphania. a phage qđ ē bucca si
ue manducare. De h aut quarto miraculo
vix hac die p̄tigerit dubitat. tum quia in
originali Bede nō sic exp̄sse legitur. tū qđ
Johānis. vi. vbi de hoc miraculo agitur
d̄r. Erat autem primū pasce etc. Ista ergo
quadruplex apparitio ista die facta ē. Pri
ma facta est p stellam in p̄sepio. Secunda
p vocem patris in iordanis fluuio. Tertia
p mutatiōem aque in vinum in conuiuio.
Quarta p multiplicatiōem panū in desers
to. Prima aut apparitio p̄cipue hodie ce
lebratur. et ideo ei⁹ h̄storiam p̄sequamur.
B Nato em̄ dño tres magi hierosolymā
venerūt quorū nomina in hebreo sunt Ap
pellius. Ameri⁹. Damasc⁹. grece Balga
lat. Bagalath. Sarachin. latie Laspar.
Balthasar. Belchior. Linijsmodi autēz
magi fuerint hi: triplex extat sententia. fm
qđ magus tripliciter dicitur Magus em̄
d̄r illusor maleficus et sapiens. Dicunt er
go quidam hos reges ab effectu dictos
fuisse magos. id est. illusores. ex eo scz qđ he
rodem illuserūt quia ad eum nō redierunt
Unde et d̄r de herode. Videns qđ illusor
esset a magis etc. Magus iterum d̄r male
ficus. Unde malefici pharaonis dicūtur
magi. Et inde dicit Chrysostom⁹ hos ma
gos vocatos. Dicit em̄ istos fuisse malefi
cos. sed postea puerlos. Quibus domin⁹
voluit natiuitatē suā reuelare. et eos ad se

De Epiphania domini

reducere. vt per h̄ p̄tōribz venie spem p̄be-
ret. Itē mag⁹ idē est qđ sapiēs. Nā p̄lice
mag⁹ hebraice scriba. grece p̄hs. latine sa-
piens d̄r. Dicūt ḡ magi. i. sapiētes. Unde
magi q̄si i sapia magni. Veniūt ḡbi tres
sapiētes et reges cū magno comitatu hie-
rosolimā. Sed q̄rit q̄re magi hierlm ve-
nerūt cū ibi d̄s nat⁹ nō sit. Sup hoc assis-
gnat Remigi⁹ quatuor rōnes. Prima qm̄
magi tps natiuitatis xpi agnouerūt. sed lo-
cum ignorauerūt. Quia at hierlm erat ciui-
tas regalis. et ibi erat summū sacerdotium
suspicati sunt q̄ tam egregi⁹ puer non nisi
in regia ciuitate nasci deberet. Secūda vt
cū natiuitatē locū discere potuissent. cū
ibi sapiētes legis et scribe residerent. Ter-
tia vt iudei inexcusabiles manerēt. potuis-
sent em̄ dicere. Nos qđdem natiuitatē locū
cognouim⁹. tps at ignorauim⁹. et ideo non
credim⁹. Magi ḡ ostēderūt iudeis tps. et
iudei magi locū. Quarta vt sic studio ma-
gorū p̄demnaret pigricia iudeorū. Nam illi
vni p̄be crediderūt. isti pluribz credere nō
luerūt. Illi querūt regē alienū. isti nō q̄runt
p̄p̄iū. Illi venerūt de longinquo. isti man-
serūt in vicino. Isti reges fuerūt successo-
res balaam. et ad visionem stelle venerunt.
p̄pter illā p̄phetiā patris sui. Orie⁹ stella ex
iacob et exurget homo de israel etc. **E**
Aliā em̄ causā vnde isti moti sunt ad ve-
niendū ponit Chrysostom⁹ in oriziali sup
Matth. asserēs qđdam dicere q̄ qđā secre-
torū inspectores elegerūt de scriptis duode-
ci. et si q̄s moriebat. filius ei⁹ aut aliq̄s p̄pin-
quorū in ei⁹ loco substituebat. Hi ḡ p̄ singu-
los annos post mensem ascēdebāt sup mō-
tem victoriālē. et tribz diebz ibidē morātes
se lauabāt et orabāt deū vt eis illam stellā
quā balaā p̄dixerat ostēderet. Quādā igit⁹
vice. s. in die natalis d̄ni. dū sic ibidē mane-
rent stella qđā ad eos sup montē venit que
habebat formā pulcherrimi pueri. sup cui⁹
capite crux splendebat. q̄ magos allocuta
est dicens. Ite veloci⁹ in terram iuda et ibi
qđdem regē quē q̄rit⁹ natū inuenietis. Tūc illi
p̄tinuo venire ceperunt. Sed quō in tam
p̄uo tpe scz in tredecim diebz p̄ tanta terra-
rum spacia venire potuerūt scz ab oriente
vsq̄ in hierlm q̄ in medietate mundi dici-
tur esse sita. Dicendū est fm̄ Remigiū. qm̄
talīs puer ad quē p̄perabāt eos in tam bre-

ui spacio pducere potuit. Vel poterit dici
fm̄ Hiero. q̄ sup dzomedarios venerunt:
q̄ sunt aialia velocissima. q̄ tantū currunt
vna die q̄ntum equ⁹ in tribz. Unde dicit⁹
dzomedari⁹ a dzomos qđ est cursus et ares
qđ est p̄tus. Cum ḡ hierosolimā venissent
interrogauerūt dicētes. Ubi est q̄nat⁹ est
rex iudeorū. Non interrogauerūt an natus
sit. qz h̄ credebāt. s. q̄runt vbi nat⁹ sit. Et
q̄si aliq̄s interrogasset eos: vnde scitis hūc
regē natū esse responderūt. Vidim⁹ stellā
ei⁹ in oriente et venim⁹ adorare eū. Hoc ē.
Nos existentes in oriēte: vidim⁹ stellā ei⁹
.i. ei⁹ natiuitatē ostensā. vidim⁹ inq̄ sup
iudeā positā. Vel nos existentes in n̄ra re-
gione: vidim⁹ stellā ei⁹ in oriente. i. in oriē-
tali p̄te. His p̄bis sic dicit Remigi⁹ in ori-
ginali v̄z boiem et v̄z regē et v̄z deū
p̄fessi sunt. V̄z boiez cū dixerūt. Ubi est
q̄nat⁹ est. V̄z regē cū aiunt. Rex iudeorū
V̄z deū cū subiungunt. Venim⁹ adorare
eum. Preceptū em̄ fuit vt nullus nisi sol⁹
deus adoraret. Sed herodes h̄ audies
turbat⁹ est et om̄is hierosolima cū illo. Tri-
plici de causa rex turbat⁹ est. Primo ne ius
dei regem natum tanq̄ suū reciperent. et se
tāq̄ alienigenaz expellerēt. Unde Eryso.
Sicut ramū arboris in excelso positum le-
uis etiā aura mouet. sic et sublimes homi-
nes in culmine dignitatum existētes leuis
etiā fama p̄turbat. Secūdo ne a roma-
nis culpari posset si aliquis ibi rex vocare-
tur quē angust⁹ non p̄stituisset. Sic em̄ or-
dinauerāt romani vt nullus de⁹ vel rex si-
ne sui licentia et impio diceret. Tercio qm̄
sic dicit Greg. Celi regenerato rex terre tur-
bat⁹ est. qz nimiz altitudo terrena cōfūdif-
dū celsitudo celestis apit. Om̄is etiā hie-
rosolima cū illo turbata ē triplici de causa
Primo. qz impij gaudere nequeūt de ad-
uētu iusti. Scdo. vt regi turbato adularē
tur p̄ h̄ q̄ se sūt turbatos ostēderēt. Tercio
qz sic se se ventis p̄cutiētibz vnda p̄cutit. sic
et regibz ad inuicē certātibz p̄lis p̄turbat. et
ido ex h̄ timuerūt ne scz p̄nti et v̄turo rege
ad inuicē certātibz ipi p̄turbatiōibz inuol-
uerēt. Hec rō est Chrysostomi. D Tūc
Herodes om̄es sacerdotes et scribas p̄uo-
cās sciscitabat ab eis vbi xps nascere⁹. Tūc
at ab eis didiciss⁹ q̄ in betleē iude vocat⁹
ad se clam magis diligenter ab eis didicis-

De Epiphania domini

temp^o stelle. vt vitz sciret qd faceret si ad se
magi nō redirēt. Dixitq; eis vt inuēto pue
ro ei renunciarēt. simulās se velle adorare
quē volebat occidere. Et nota q; cū mā
gi hierosolimā ingressi fuissent. stelle ducas
tū amiserūt. 7 h^o p^o tres rōnes. Prima vt de
loco nūtiat; xpi q̄rere cogerēt. vt sic de ipi^o
ortu certificarēt. tā p^o stelle apparitōez; q; p^o
pphetie assertōez; sic 7 factū est. Scōa qm
auxiliū q̄rētes humanū iuste p̄dere meruer
rūt diuinū. Tercia qm signa infidelib; da
ta sunt fm aplm. s; pphetia fidelib; et ideo
signū dātū ihs dum adhuc essent infideles
nō debuit apparere dū essent int̄ iudeos fi
deles. Hec triplex ratio tangitur in glosa.

Cum at hierolim egressi fuissent stella an
tecedebat eos vsq; dū veniēs staret supra
vbi puer erat. De hac stella cuiusmodi fue
rit sunt tres opiniones q̄s ponit Remigi^o
in originali. Quidā dicūt fuisse spm̄ ancū
vt ille q; postmodū descendit sup dñm bap
tizatū in specie colūbe. apparuit etiā magi
in specie stelle. Alij vt Crisostom^o dicunt
q; fuerit angel^o. vt ipse q; apparuit pastorib;
apparuerit etiā magis. S; ipis pastorib;
iudeis tāq; rōne vtiētib; apparuit in forma
rōnali. gētilib; tāq; irrōnabilib; i specie
irrōnali. Alij vero qd veri^o credit q; fuerit
stella de nouo creata. q; pacto suo misterio
redijt in p̄scentē materiā. Ista at stella fm
qd dicit fulgēt^o; differebat ab alijs i trib;
scz in situ. qz nō erat localiter sita in firma
mento s; p̄cedebat in mediterraneo aeris p̄p̄
mo terre. In fulgore. qz ceteris erat splendi
dior. qd inde p̄z. qz splendorē ei^o nō potes
rat splendor solis obfiscare. imo in meridie
lucidissima apparebat. In motu. qz p̄cede
bat magos more viatoris. nō em̄ mouebat
motu circulari s; q̄li motu aiali 7 p̄cessiuo

Alie tres differētie tangūt i glo Barth.
ij. q; incipit sic Hec stella dñice nūtiat; 7
Prima in origine. qz alie in mūdi p̄ncipio
sūt facte. h^o modo. Scōa in officio. qz alie
facte sunt vt sint in sig; 7 rpa. vt d; Beñ. j. h
aut vt magi viā p̄beret. Tercia in duratio
ne. qz alie sunt p̄petue. h^o p̄pleto officio suo
redijt in materiā p̄scentē. E Cum aut
stellā vidissent gauisi sunt gaudio magno
valde. Notādū q; q̄ntuplex ē stella quā isti
magi viderunt. scz stella materialis. stella
sp̄nalis. stella intellectualis. stella rōnalis

7 stella supsubstantialis. Primā scz mate
rialē viderūt in oriente. Scōaz scz sp̄nalē
q̄ est fides viderūt in corde. Tūc em̄ h^o stel
la scz fides in eoz corde radiasset nequaqs
ad visionē p̄me stelle venissent. Habuerūt
em̄ fidē de ei^o bñanitate cū dixit Ubi est
q; nat^o est. Et de ei^o regali dignitate. cū di
xerūt Rex iudeoz. Et de ei^o deitate. cū di
xerūt. Venim^o adorare eū. Tercia scz in
tellectualē q̄ est angel^o viderūt in somno. qm
p angelū sunt moniti ne redirēt ad herodē
Licet fm quādam glosam nō angel^o sed ipse
dñs eos admonuerit. Quarta scz rōnalis
q; fuit brā p̄go viderūt in diuersorio. Quia
tam scz supsubstantialē q; fuit xps viderūt
in p̄sepio. Et de hac duplici d; Intrares
domū inueniēs puez cū maria matre eius
Queliber at istaz stellaz d; stella. De p̄ma
p̄s. Lunam 7 stellas q; tū fundasti. De scōa
Eccl. xliij. Species celi. i. celest; hois. glia
stellaz. i. virtutum. De tertia Baruch. iij.
Stelle dederūt lumē in custodijs suis. vo
cate sunt 7c. De q̄rta. Ave maris stella. De
q̄nta Apoc. vii. Ego sum radix 7 gen^o dō.
Stella splēdida 7 matutina p̄p̄ visionē p̄me
7 scōe stelle magi gauisi sunt p̄p̄ visionē p̄me
cie stelle gauisi sunt gaudio. p̄p̄ visionem
q̄rte gauisi sunt gaudio magno. p̄p̄ visio
nem q̄nte stelle gauisi sunt gaudio magno
valde. Ut sic dicit glosa. Ille gaudet gau
dio q; de deo gaudet q; est rex gaudium. et
addit magno. qz eo nihil est mai^o 7 valde.
qz de magno p̄t ali^o plus ali^o minus gau
dere. Vel p; boz p; boz exaggregatōem vo
luit ostendere euāgelista q; hoies pl^o gau
dent de reb; p̄dij 7 itez inuēis q; de sem
per possēssis. 7 Aliq; domūculā intrā
sent 7 puez cū matre inuenissent. flexis ge
nib; ei singuli hec munera obtulerūt. s. auz
rbus 7 mirrā. Hic exclamat Augustin^o di
cens. O stupenda infantia cui 7 astra subo
dunt. Cui^o est ille magnitudinis 7 supne
glie ad cui^o p̄anos 7 angeli excubāt. 7 sideo
ra obsecūdant 7 reges trepidant. 7 sectato
res sapie geniculāt. O bñm tuguriū. O ses
des dei secūda post celū. vbi nō lucerna lu
cet sed stella. O celeste palatiū in q; habitac
nō rex gemat^o sed d; incorporat^o. cui erat p
mollib; rhoris dura p̄sepio p; laquearibus
aureis fuliginea culminis recta. s; sideris
obsequio decorata. Stupēo cū video p̄s

Figura p̄a domus la pastor / i. i. i.

De Epiphania domini

38

nos et intueor celos. estuo cum aspicio in ple-
pio mendicium et super astra perclaram. Ite Berni.
Quid facitis o magi: quid facitis. Lactentem
puerum adoratis in tugurio vili in vilibus panis.
Ergo ne deus est iste. Quid facitis quod aures of-
feritis. Ergo rex est iste. Et ubi aula regia.
ubi thronus. ubi curie regalis frequentia. Num
quid aula est stabulum. thronus plebs. curie fre-
quentia Ioseph et Maria. Isti insipientes
facti sunt ut fieret sapientes. De hoc etiam sic dicit
Hilari in li. ii. de trinitate. Parit ergo. scilicet
partus a deo est. Infans vagit. laudantes an-
geli audiunt. Panni sordent. deus adoratur.
Itaque prae dignitas non amittitur dum car-
nis humilitas predicat. Ecce quomodo in christo puer
non tamen fuit humilia et infirma. sed etiam diui-
nitatis sublimia et excelsa. De hiis dicit
Hieronymus super epistolam ad Hebraeos. Respicis cunas
christi. vide pariter et celum. Magis in praesepe
intueris infantem. sed angelos simul auscultas
laudantes. Herodes plebsque adorant magi.
Ignorat pharisei. sed stella demonstrat. Ba-
ptista a seruo. sed vox dei desuper tonantis au-
dit. Ad quem immersit. sed columba descendit. imo
spiritus sanctus in columba. Sed Quare autem magi
humani munera obulerunt multiplex est ratio
Prima. quoniam traditio antiqua fuit ut dicit Re-
migi. ut nullus ad deum vel ad regem vacuus
introideret. perse autem et chaldei talia munera
pluerant offerre. Isti autem ut dicit in historia
scolastica venerunt a finibus persarum et chaldeo-
rum. ubi est fluvius Tigris. a quo et Sabaea dicitur regio.
Secunda quae est Bernardi. quoniam brevis gigni aurum
obulerunt propter inopiam subleuationem. thus propter
stabuli fetorem. mirram propter membrorum pueri pso-
lidationem et malorum hominum expulsionem. Tertia
quoniam aures ad tributum. thus ad sacrificium. mir-
ra ad sepulturam pertinet mortuorum. Per hec
tria ergo in christo intumescit regia prae diuina ma-
iestas et humana mortalitas. Quarta. quoniam au-
rum fecit dilectionem. thus orationem. mirra car-
nis mortificationem. Et haec tria christo debemus
offerre. Quinta. quoniam per haec tria fecit tria que
erant in christo. scilicet diuinitas preciosissima. anima
deuotissima. et caro integra et incorrupta.
Haec tria significabant pillam triam quae erat in
archa. Nam per quam quod floruit caro christi quae resur-
xit. Psalms. Et resurrexit caro mea etc. Ta-
bule ubi erant septem precepta. anima in qua sunt omnes
thesauri scientie et sapientie dei absconditi. Veritas
na deitas quae habet omnem saporem et omnes suavi-

tatem. Per aurem quod est preciosius omnibus me-
tallis intelligitur diuinitas preciosissima. Per
thus anima deuotissima. quoniam tribus fecit deuoti-
onem et orationem. Psalms. Dirigat oratio mea etc.
Per mirram quae preseruat a corruptione caro in-
corrupta. Admoniti autem magi in somnis
ne rediret ad herodem. palam viam reuerli sunt in
regionem suam. Ecce quomodo magi profecerunt. Nam
stella duce venerunt. per homines imo per prophetiam
edocti fuerunt. angelo duce redierunt et in
christo quieverunt. Horum corpora Mediolanum
in ecclesia quae nunc est fratrum ordinis nostri. scilicet
fratrum predicatorum quiescebant. sed hunc colonie re
quiescunt. Nam eorum corpora primo per Hele-
nam constantini matrem raptam in constantinopolim
translata: postea per sanctum Eustorgium
episcopum mediolanum translata. Sed per bene-
ricum imperatorem postquam mediolanum posse-
dit. in coloniam super renum fluvium sunt des-
lata: ubi in magna reuerentia et populi de-
votione choruscant.

XV De sancto paulo heremita.

Stylus primus heremite

per heremita ut testatur Hieronymus. quod ei vita
discipuli fervente Decem persecutione
heremum vastissimam adiit. ibique in quadam spe-
lica. lx. annis hominum incognitus permansit. Iste
decimus dicitur fuisse galienus qui fuit binomius
quod cepit anno domini. ccl. vi. Videns enim sanctus
Paulus christianis tot tormentorum genera irro-
gari in heremum aufugit. Eo siquidem spe
duo iuvenes christiani comprehendunt. quorum
vnus toto corpore melle pungi. et sub ardore
solis aculeis muscarum et scabronum et ves-
sparum lacerandus exponitur. Alter vero mol-
lissimo lecto imponitur. et in loco amenissimo
collocatur. ubi aeris erat temperies. rivorum
sonitus. cantus avium. et florum olfactus. funibus
tamen floribus coloribus oblectis sic iuuenis cin-
gitur. ut manibus vel pedibus se iutare non
posset. Adest quidam iuvenula corpore pulcher-
rima et unpudica. ac impudice trahat iuue-
nem dei amore repletum. Cum autem ille in car-
ne motus pertrarios rationi sensisset non habens
arma quibus ab hoste se eruat linguam propriam de
tibus suis incidit. et in faciem impudice expuit
et sic temptatorem dolor fugavit. et tropheum
laude dignum permixuit. Horum et aliorum penis

De sancto Remigio

sanctus paulus territus heremum petiit. **B** Eo tpe cū anthoni⁹ p̄mū se inter monachos beremicolam cogitaret. in somnis aliū se multo meliorē heremū incolere edocetur. Qui dū eū p siluas inq̄reret. obuiaz habuit ipocentaurū hōiez eq̄ mixtū. q̄ ei viam dextrā demonstrauit. Postmodū obuizum habuit aīal ferēs fructū palmarū supra imagine hōis insignitū. deorsum hō capre formā hñs. Qui dū ipm p deū iuraret vt sibi diceret q̄s esset: rñdit se esse satiz deum siluarū fm errorem gentiliū. Postremo obuizauit ei lup⁹. q̄ eū ad cellā scti pauli pduxit. Paul⁹ at anthoniū p̄sentēs: hostiū se ra clausit. Anthoni⁹ hō rogat vt sibi aperiat: afferēs se nūq̄ inde recessurū sz ibi pot⁹ moriturū. Victus paul⁹ ei aperuit. statimq̄ ambo in amplex⁹ ruūt. Lūq̄ hora prandij adesset coruus duplicatā panis p̄re attulit. Lūq̄ de h anthoni⁹ miraret. respondit paulus q̄ de sibi omī die taliter ministrabat. et p̄bendā p̄r hospitē duplicauerat. Pia lis oritur q̄s magi dign⁹ esset panem diuidere. Desert paulus hospiti: anthoni⁹ seniori. Tandē vterq̄ manū apponit: et in equas pres panē diuidit. Cū aut anthoni⁹ rediens: iam celle sue appropinq̄ret. vidit angelos pauli animā deferentes. Qui velociter rediēs inuenit corp⁹ pauli flexis genib⁹ in modū orātis erectū ita vt ipm viuere estimaret. Sz cū ipm mortuū didicisset ait. O sancta aīa qd gerebas i vita: in morte mōstrasti. Cum aut nō haberet vnde sepulturam faceret. ecce duo leones aduenerūt et foueam parauerūt. sepulcorq̄ eo ad siluā redierūt. Anthoni⁹ aut tunicā pauli ex palmis p̄texam assumpsit. q̄ postmodū in solēnitatib⁹ vtebat. Obijt at circa annū dñi. cclxxxvii.

XVI

De sancto Remigio

Remigi⁹ dicitur a

remi qd est pascens. et geos qd est terra. quasi pascens terrenos doctrina. Vel remigi⁹ dicitur a remi qd est pastor et gyon qd est luctatio. q̄si pastor et lucrator. Pauli em gregē suū hō p̄dicatōis. exemplo p̄uersatōis. suffragio orōnis. Est etia triplex gen⁹ armorū. scz defensionis vt scu-

tum. pugnatiōis vt gladi⁹. munitōis vt lorica siue galea. Luctat⁹ est igit p̄ra diabolum scuto fidei. gladio hbi dei et galea spei. Eius vitam igmarus remensis archieps scripsit.

Remigi⁹ doctor egregius et p̄fessor dñi gloriosus a qdā heremita nasci taliter est p̄uissus. Cum em wandaloꝝ p̄secutio totā franciā deuastasset: qdādam reclusus vir scrūs q̄ lumē oclorū amiserat p pace ecclē gallicane crebris orōib⁹ dñm exorabat. Et ecce angel⁹ dñi in visu ei astitit eiꝝ dixit. Scito q̄ mulier ista nomine cilina filiū noīe Remigiū generabit: q̄ gentem suā a maloꝝ incurtib⁹ liberabit. Lūq̄ euigilasset statim ad domū culine venit et qd viderat enarrauit. Lūq̄ illa nō crederet eo q̄ an⁹ iam esset. ille rñdit. Scias q̄ cū puez ablactaueris oculos meos d lacte tuo pungenz et p̄nuo mibi visu restitues. Lūq̄ p ordinē h omīa p̄gissent remigiū mundū fugit et reclusorium intrauit. Crescente at ei fama. cū esset. xxi. annorū ab omī p̄lo archieps remensis est electus. Tante at māluerudinis fuit q̄ etiā ad mēsam ei⁹ passerēs veniebāt et de manu ei⁹ reliquias ciboꝝ comedebāt. Quodā tempe cū in domo cuiusdam matrone hospitat⁹ fuisset. et illa modicū vini haberet Remigiū cellariū introiuit et sup doliū crucem fecit. Lūq̄ ibidē orasset: mox desup vinum egredit ita q̄ p mediū cellariū fundebatur. Cū aut clodone⁹ rex francie tūc ipis gentilis esset nec ab vxore sua xpianissima conuerteri posset videns q̄ infinit⁹ exercit⁹ alēmanorū sup se venisset. dñō deo quem vxor sua colebat votū vouit q̄ si de alemanis sibi victoriā pcederet. mortidē xpi reciperet. Qd cū fuisset ad libitū p̄secut⁹. bñm Remigiū adiit et se baptizari poposcit. Lūq̄ ad fontē baptismatis aduenissent. nec ibidem sacrū crisma haberēt. ecce colūba qdā ampullā cū crismate in rostro detulit. de q̄ regem pontifex liniuit. Nec aut ampulla in remensi ecclēsia p̄seruat. et inde vsq̄ hodie reges francie inungunt. **E** Post longū tps cū Genebaldus vir puid⁹ neptem bñi Remigiū in vxorē haberet. et se religiōis cā mutuo absoluisent. p̄dictū Genebaldum bñs Remigi⁹ laudunensem ep̄m ordinauit. At genebaldus cū vxorē suā causa in-

De sancto Hilario

struendi ad se sepi⁹ venire pmitteret. ex frequenti colloquio anim⁹ eius i concupis inflatus et usq; in pect⁹ secū plabif. Que concupis ens et filiū paries: h⁹ epō intimaui. Et ille p⁹usus ad eā remādaui dicens. Qm̄ puer de latrocinio acq⁹it⁹ est. volo vt latro vocetur. Ne at suspicio aliq⁹ oziret: vxorē suā sic p⁹us ad se venire p⁹misit. Verū tamen post p⁹mi peccati fletū secū ruit iterum in pect⁹. Que cū filiā peperisset et h⁹ epō retulisset. ille rīdit. Illā filiā vulpeculā noiate. Tandē ad se reuersus b⁹m Remigiū adiit. et ad pedes suos p⁹cidēs stolam de collo suo dep⁹ nere voluit. Qd cū sc⁹us Remigi⁹ p⁹hibuisset: et ab eo qd acciderit audiuiſſet blande eū p⁹olans ipm̄ in q⁹dam cellula parua per septem annos reclusit. et ipse interim ei⁹ ecclesiā gubernauit. Septimo igit anno cū in cena dñi in orōne p⁹sisteret. angelus dñi eidem afficit et pect⁹ suū sibi dimissum p⁹hibuit. ac vt foras exire debeat imperauit. Cui cū respondisset: nō possuz qm̄ dñs meus Remigi⁹ hostiū h⁹ clausit et sigillo suo muniuit. Angel⁹ ait. Ecce vt scias celum tibi ap⁹tū esse h⁹ erit hostiū saluo sigillo nūc aperit. Stratiq; vt dixerat est ap⁹tū. Tūc Benebaldus iactās se in medium hostiū in modū crucis ait. Etia si dñs me⁹ ihs xps ad me veniret buc: hinc non egrediar nisi dñs me⁹ Remigi⁹ buc veniat qd me reclusit. Tūc sc⁹us Remigi⁹ ad ammonitiōem angeli Laudunū venit et ipm̄ in locū suū restituit. Qui vsq; ad obitū suū in sanctis opib; p⁹leuerat. et latro filius ei⁹ in ep⁹atu eidem successit. qd etia sc⁹us fuit. Tandem sc⁹us Remigi⁹ multis claruit p⁹utib; in pace q⁹uit. circa annum dñi qngentesimum. Eodem die celebrat natalis sancti hylari pictauoz vrbis episcopi.

XVII

De sancto Hylario

Hilarus dictus

b est q⁹si hylaris. qz in fuitute dei valde hylaris fuit. Vel dicitur hylari⁹ q⁹si alarius. ab altus et ares virtus. qz fuit alt⁹ in scientia et virtuosus in vita. Vel hylarius dicitur ab ille qd est quasi p⁹ morialis materia que obscura fuit et ipse in dictis suis magnaz habet obscuritatem

et profunditatem.

B

Hilarus pictauoz vrbis ep⁹us. religionis aquitanie oriundus q⁹si lucifer refulgens inter astra p⁹cessit.

Hic vxorē p⁹mit⁹ hñs et filiā i laicali habitu monasticaz vitā ducebat. Tandē i vita et scia p⁹ficiens in ep⁹m est elect⁹. Cū igit beatus hylari⁹ nō solū ciuitatem suā sed totaz franciā ab hereticis defensaret ad suggestiōem duoz ep⁹oz qd ab heresi fuerāt deprauati ab impatore qd hereticoz fautor erat. cum b⁹ Eusebio vercellen. ep⁹o est in exilium relegat⁹. Deniq; cum vbiq; arriana heresis pullularet. et ab impatore licentia data esset vt om̄es ep⁹i puenirent et de veritate fidei disputarent. cū sc⁹us Hylari⁹ aduenisset ad petitiōem dictoz ep⁹oz qd ei⁹ eloquentiā ferre nō poterāt pictauiam redire cōpellit. Cum autē ad insulā gallinariā qd tota erat plena serpentib; p⁹inquasset et in ipam descendisset. om̄es serpentes ex sui visioe fugerūt: et in medio insule palū fixit nec ampli⁹ liberras data est illis occupare qd vetuit tāq; ps insule nō sit terra sed pelagus. Cum qd pictaui esset quendā instantē sine baptismo defunctū suis orōnib; ad vitā restituit. Nam tādiu iacuit in puluere donec pariter surgerent senex de oratione et infans de morte. Cum autē filia ei⁹ apia maritū vellet accipe Hylari⁹ p⁹ eius ei p⁹dicauit. et in sacre p⁹gihitatis p⁹posito cōfirmavit. Quam dum ille firmā p⁹siderans et ne aliqū flecteretur formidans. dñm instantē exorauit vt eam ad se reciperet nec vltra viuere pmitteret. Quod et factum est. Nam post paucos dies ad dñm migravit quam ipse p⁹ris manib; sepeliuit. Qd mater beate apie p⁹sideras ep⁹m rogauit vt sibi qd et filie impetraret. Qd et fecit. et ipaz oratione sua ad regnum p⁹misit.

Eo tempe Leo papa hereticoz p⁹fidia deprauatus. omniū ep⁹oz p⁹ciliū puocauit. Quib; puocatis Hylari⁹ nō vocatus aduenit. Quod audiens papa p⁹cepit ne aliq; ei assurgeret. nec aliqū locum daret. Cum qd ingressus fuisset dixit ad eū papa. Tu es Hylarius gallus. Et ille. Nō sum gallus: sed de gallia. i. nō sum in gallia natus: sed de gallia ep⁹s. Cui papa. Et si tu es Hylarius de gallia. et ego sum Leo romane sedis apostolicus et iudex. Cui hyla

De sancto Machario

rius. Et si sis Leo nō tamen de tribu iuda
Et si iudicans resides sed nō in sede maiore
statis. Tunc papa cum indignatione sur-
rexit dicens. Hodicū p̄stolare donec re-
deam: et tibi quod mereris reddā. Cui Hy-
larius. Si nō redieris quis mihi pro te re-
sponsurus erit. Et ille. Concit⁹ redibo et
tuā supbiā humiliabo. Cum ergo papa
ad secreta sue nature iuisset dissenteria pe-
rīit. et omnia intestina ibidem p̄iciens mis-
erabiliter vitam finivit. Interea vidēs Hy-
larius q̄ nullus sibi assurgeret. patiēter fe-
rens in terram se posuit dicēs. Domini est
terra. Statimq̄ nuntius dei terra quam inse-
derat. sursum se extulit et usq̄ ad equalita-
tem aliorū ep̄oz se leuauit. Cum igit̄ papa
miserabiliter nunciaret defunct⁹. assurgēs
Hylarius omnes ep̄os in fide catholica cō-
firmavit. et confirmatos ad p̄pria remisit.
Hoc at̄ miraculū de morte Leonis pape
dubitationez habet. tum quia historia ec-
clesiastica vel tripartita nihil de hoc loq̄t̄.
tum quia aliquem papam talis nois tunc
fuisse cronica nō testatur. tum q̄ Hieroni-
mus dicit q̄ sancta romana ecclesia semp
immaculata p̄mansit. et in futuro manebit
sine vlla hereticorū insultatione. Possit tñ
dici q̄ tunc erat aliquis papa sic vocatus.
nō q̄dem canonice electus sed tyrānice in-
trusus. Vel forte liberius papa q̄ Constā-
tino heretico fauebat alio nomine dictus
est Leo. Tandē multis miraculis p̄petrat⁹
cū b̄t̄us hylari⁹ iuirmat⁹ obitū suū imine-
re cognosceret. leoniciū p̄sbyter⁹ quē maxie di-
ligeat ad se vocauit. et nocte imminēte vt
foras exeat admonuit. et si q̄d audiret vt re-
nūciat impauit. Ille iussa cōplens. voces
adhuc ciuitat⁹ tumultuātis se audisse re-
uertēs exposuit. et cū circa eū vigilaret finē
ei⁹ expectans media nocte itez iubet. et q̄d
audiret iacenti referret. Qui cū senihil au-
disse renūciasset mox nimia claritas quam
etiā p̄dicet⁹ p̄sbyter sufferre nō poterat ad
eū intrauit. et sic paulatim recedēte lumine
ad dñm migravit. Floruit aut̄ circa annuz
dñi. cccxi. sub Constantino. festū hui⁹ sc̄i
est in octaua epiphanie. Cū duo merca-
tores massam cere cōiter haberēt et vn⁹ al-
tero renitēte eam ad altare sc̄i Hylarij ob-
tuliss̄. statim p̄ mediū diuisa ps vna sibi re-
mansit. reliqua renitenti deuenit.

XVIII De sancto Machario.

Macharius dicit

m tur a macha qd est ingenium: et
ares virtus. Vel dicit a macha qd
est p̄cussio et rio magister. fuit em̄ ingenio-
sus p̄tra demonis fallaciaz. virtuosus q̄n-
tum ad vitā. p̄cussio in domatione corpis.
magister in regimine p̄lationis. Vel ma-
charius. i. beatus.

Macharius abbas descendit p̄ vasti-
tatem deserti et intrauit dormire i
monumento vbi sepulta erant cor-
pora paganorū. et extraxit vñū corpus sub
caput suū tanq̄ plumaciū. Demones aut̄
volentes eum terrere. vocabant q̄si vñam
mulierē dicentes. Surge veni nobiscū ad
balneum. Et alter demon sub ipso tāq̄ ex
mortuo illo dicebat. Peregrinū quendā
habeo sup me nō possum venire. Ille autē
nō expauit sed tundeat corp⁹ illū dicens
Surge et vade si potes. Et audientes de-
mones fugerunt voce magna clamantes.
Vicisti nos dñe. Dum aliquādo abbas
Machari⁹ a palude ad cellaz suā p̄teriret
occurrit ei diabolus cū falce messoria et vo-
lens eum cū falce p̄cutere nō potuit. Et di-
xit ei. Multā violentiam patior a te ma-
chari. q̄ nō possum p̄ualere aduersum te
Ecce em̄ quicquid tu facis et ego facio. Je-
iunas tu et ego penitus nō comedo. Vigi-
las tu et ego om̄ino nō dormio. Unum est
solūmodo in quo me superas. Et dixit ab-
bas. Quod est illud. Cui ille. Humilitas
tua. p̄ quā nō p̄ualeo aduersum te. Dum
tēptatiōes ip̄m nimīū molestarent. surgēs
et magnū sacco arene hūeris suis imponēs
dieb⁹ multis sic per desertum ibat. Quem
Theosebi⁹ inueniens dixit. Abba cur tan-
tum onus portas. Et ille. Vexo vexantes
me. Abbas macharius vidit sathanam
transeuntem in habitu hoīs et habentē ve-
stimentū lineum laceratū et p̄ omnia vorami-
na dependebant ampulle. et dixit ei. Quo-
vadis. Cui ille. Vado potionare fratres.
Cui machari⁹. Quare tot ampullas por-
tas. Respondit. Sustum fratribus porto.
et si vñum alicui nō placebit. offerā aliud.
vel tertium. et sic p̄ ordinez vt aliquod pla-

massa i. fuit p̄m̄d̄g

De sancto Felice

ceat. Et cum rediret dixit ei macharius. Quid fecisti. Respondit. Omnes sanctificati sunt et nemo mihi acquieuit nisi vnus qui vocatur theotistus. Surgens autem Bacharius illuc inuit et fratres temptatū inueniens sua eum exhortatiōe cōuertit. Post hoc iterum eum Bacharius inueniens dixit. Quo vadis. Cui ille. Ad fratres vado. Reuerrenti occurrit senex et dixit. Quid faciunt fratres illi. Cui diabolus. Vale. Et dixit. Quare. Quia omnes sancti sunt. et quod est maius malum. vnū quē habebam amisi. et omnibz sanctior factus est. Audiens hoc senex gratias egit deo.

Quodaz die Bacharius caput defuncti repperit. et dum orasset. interrogauit illud cuius caput fuerit. Et respondit se fuisse paganum. Et dixit ei Bacharius. Ubi est anima tua. Respondit in inferno. Cum qz requireret si multū in profundo esset. respondit qz tantū in profundo erat quantū distat terra a celo. Cui macharius. Sūne aliqui te profundiores. Respondit. Etiam iudei. Cui iterum ille. Et vltra iudeos sūne aliqui profundiores. Cui ille. Profundiores omnibz sunt falsi christiani qz christi sanguine redempti tantū pēiū parnipe derūt. C. Dum p quādam solitudiez pfundissimā pgeret ad quodlibet miliare arundinē figebat vt postmodū redire sciret. Sed dum iam nouem dietas fecisset. et in quodā loco quiesceret. diabolus omnes arundines collegit et ad caput eius posuit. Unde ad redeundū plurimum laborauit.

Frater quidā plurimū cogitatōibz suis molestabat qz scz in cella sua inutiliter essz. sed si inter boies habitaret multz prodesse posset. Qui cum cogitatōes suas Bachario retulisset. ille ait. Fili sic illis responde. Hoc saltem facio. qz ppter xpm parietes istius celle custodio. Dum quendā culicem se pungentē manu occidisset. et multum de illo sanguinis emanasset. repbendens se qz ppriam vindicasset iniuriā. nudus sex mensibz in deserto mansit. et inde a scabronibz totus laceratus exiuit. Post hoc multz clarus virtutibus in pace quieuit.

XIX
De sancto Felice.

Elix prenomine

i pincz dz. vel a loco i qz redescit vel a subulis qbz passus phibet. Nā pinca subula dz. Aiuunt em qz cum mgt puerorū extiterit et eis nimis rigidus fuerit. tentus a paganis cū xpm libere psciteret. traditus fuit i manibz puerorū qz ipse docuerat qd em cū stilis et subulis occideret. Ecclesia tñ tenere videt qz nō martyr extitit sz pssessor. Hic ad qd cūqz idoli ducebat vt ei sacrificaret. in illud exufflabat. et pñuo corruēbat. Legit aut in qdā alia legēda qz dñ maximus nolanus eps psecutiōez fugiēs fame et gelu afflicto solo corruisset felix ab angelo ad eū mittit. et cū nihil ibi cibi hiet de sente prima pendente vidit racemū de qz i os ei expulsi vinū humerisqz impositū se cū detulit. Ipso igit defuncto felix in epm eligi. Qui post dñ pdicaret et psecutor eū qreret inter parietes dirutos p modicum aditum se occultauit. Statimqz nuntius dei p aditū illū telas arance texerunt. Quas dñ psecutores pspiciūt. neminē illic esse putātes abscedūt. Inde aut ad aliū locum scētus felix pgens. a qdā vidua p tres menses alimenta suscepit. nūqz in ei faciem vidit. Tandē pace reddita ad eccliaz suā rediit et ibi in pace quieuit. sepultus iuxta urbem in loco qz dz pincz. Huic et alius erat frater qz felix sibi dicebat. Cūqz etiā ipse idola adorare cogeret dixit. Inimici estis deorū vestrorū. qz si me ad illos duxeritis in eos sic frater meus exufflabo et corruent. B. Excolebat at sanctus felix ortum. Quidā pcolera eius rape cupientes. dñ furtū se facere cogitabant. tota nocte ortū diligentius excolebāt. Vane aut a scō felice saluari pcrim suum cōfidentes ad ppria redierunt. Venientes aut gentiles vt scim felicem tenerent. manus eorū dolo nimis apprehendit. Qui cum vlularent dixit eis. Dicite christus est deus. et dolo pñuo vos dimittet. Quibz dicentibz sanati sunt. Pontifex ydolorum ad eum venit dicens. Domine ecce deus meus vt te venientē vidit continuo fugam arripuit. Cui dñ dicerē. qre fugis. ait. Virtutē huius felicitis ferre nō possum. Si ergo deus meus ita te timet qnto magis ego te timere debeo. Quem cum felix in fide instruxisset baptisari se fecit.

De sancto Marcello

Adorantibus appollinē dixit felix. Si se de apollo est dicat mihi qd ē qd i manu nūc clausū teneo. Habebat at in manu cedula in q ozo dñica erat sc̃pta. Quo nihil respōdente gētilēs pueri sunt. Tandē missa celebrata et ipso data pace in pauimētū in oratione se p̃piciēs migravit ad dñm.

XX

A

De sancto Marcello Arcellus dictus

m

est q̃si arcens malū a se. Vel dicitur
Marcellus q̃si maria pcellens.
i. mūdanas aduersitates pcutiēs et cōculcans. Assimilat em̃ mūdā mari. qz sic dicit
Crisost. sup. Math. In mari est son⁹ cōfusio timor p̃tinu⁹. imago mortis yndaz cōtētio infatigabilis. incōstātia iugis.

Arcellus cū rome sūm⁹ pōtifer eēt et maximianū impatorē de nimia i xpianos seuitia increparet. et in qdā domo cuiusdā matrone i ecclāz psecrata missam ageret: irat⁹ impator domū illā fecit stabulū iumētoz. et eundē marcellum ibidē ad fuitiū cū custodia aialū deputauit. In q fuitio post mltos ānos in dño requeuit. circa annos dñi. cclxxxvij.

XXI

A

De sancto Anthonio Anthoni⁹ dicitur

a

ab ana qd est sursum et tenēs. q̃si supna tenēs et mūdana despiciēs
Desperit aut mūdū. qz immūd⁹: inquiet⁹: trāsitorius. deceptiu⁹ et amar⁹ De his dicit Aug⁹. O munde immūde qd p̃strepis qd quertere nos conar⁹. tenere nos vis fugiens. qd faceres si maneres. quē nō deciperes dulcē q̃ amar⁹ dulcia alimēta mentir⁹. Eius vitā anastasi⁹ sc̃p̃sit.

B

Anthoni⁹ cū. xx. esset annoz et audiret legi in ecclā Si vis p̃fect⁹ esse vade et vēde oia q̃ habes et da pauperib⁹. om̃ia sua vēdēs pauperib⁹ erogauit et heremiticā vitam duxit. Hic innumerabilia demonū tēptamēta sustinuit. Quadaz vice dñi spm̃ fornicatōis p̃tute dei supasset diabol⁹ in specie pueri nigri ante eū p̃stratus apparuit. et se ab eo victū p̃fessus ē. Hā et h̃ p̃cib⁹ impetrauit. vt videret fornicatio

nis demonē iuuenib⁹ insidiantē. Quē cū in predicta forma vidisset dixit. Vilissima mihi apparuisti specie. te vltra nō timebo.

Alia vice dñi in qdam tumulo latitaret: multitudo demonū eum a deo lacerauit q̃ minister ei⁹ q̃si mortuū eum p̃p̃is humeris asportaret. Lūqz eū om̃es q̃ puenerāt q̃si mortuū plorassent. dolētib⁹ cunct⁹ subito anthoni⁹ reuiuiscit: et a ministro ad predictū tumulū se itez portari fecit. Qui cū ibi ex dolore vulnez p̃strat⁹ iaceret: ex virtute animi ad p̃fictū demones excitabat.

Tūc illi in formis varijs ferarū apparuerūt. et eum itez dentib⁹ cornib⁹ et vnguib⁹ crudelissime lacerauerūt. Tūc subito splendor mirabilis ibi apparuit et demones cunctos fugauit. Anthonius autē p̃tinuo sanatus est. ibiqz christū a deo intelligens ait.

Ubi eras bone ibesu vbi eras. q̃re a p̃ncipio nō fuisti hic ut me adiuuares et vulnēra mea sanares. Cui dñs. Anthoni herā: sed expectabā videre certamen tuū. Hunc autem qz viriliter dimicasti: in toto orbe te faciā nominari. Tanti at feruoris erat q̃ cum maximian⁹ impator christianos occideret. ipse martyres sequebat⁹ vt cum eis martyr fieri mereretur. et vehementer tribabat eo q̃ sibi martyrium non daretur.

Eum autē in alterā heremū pergeret: argenteū discū reperit. et intra se sic dicere cepit. Unde h̃ argente⁹ discus: vbi hominum vestigia nulla vident. Si em̃ viatori cecidisset. vtiqz p̃ sui magnitudie latere nō posset. Hoc diabole artificii tuū est: volūtatem tñ meā nūq̃ poteris immutare. Et hoc dicēs discus vt fumus euauit. Postmodū ingentē massam veri auri reperit. s̃ vt incendiū aurum fugit. Sicqz ad mōtes fugiens. xx. annis ibi p̃mansit. innumeris choruscans miraculis. Quadā vice dñi in spū rapt⁹ esset totū mundū laqueis se inuicē p̃nectētib⁹ plenū vidit. Qui exclamās ait. O q̃s istos euadet laqueos. Et audiuit: humilitas. Aliquando dñi ab angel⁹ in aere eleuaretur assunt demones et eius trāsitiū p̃hibent. peccata ei⁹ ab exordio natiuitatis ei⁹ obiciētes. Quib⁹ angeli. Non debet illa narrare q̃ xpi iā pietate sūt deleta. Si q̃ autē sc̃it⁹ ex q̃ facit⁹ est monach⁹ illa p̃ferre. Et cū in p̃batione deficeret: liber anthoni⁹ in sublime tollit⁹: et liber deponit.

De sancto Anthonio

D Narrat anthoni⁹ de se di. Vidi aliquñ
diabolū celsum corpe q̄ se dei p̄tē r̄ pui
dentia ausus est dicere: r̄ ait. Quid vis vt
a me tibi des anthoni. At ego spura in os
eius p̄geminās totū me in eū xpi noie ar
mar⁹ ingessi. r̄ statim euauit. Huic dia
bolus aliquñ in tanta p̄eritate apparuit q̄
capite celū tangere videret. Quē cū an
thoni⁹ q̄s esset interrogasset. r̄ ipe se satba
nā esse dixisset. addidit satbanas. Cur me
sic impugnāt monachi r̄ maledicunt chri
stiani. Lui anthoni⁹. Iuste h̄ faciūt. q̄ tu
is sepe insidijs molestāt. Et ille. Ego eos
nequaquā molesto. s̄z ipe inuicē se p̄turbant.
Ego em̄ ad nihilū sum redact⁹. q̄ iā in cū
ctis p̄tibz regit xps. Quidā sagittari⁹ bea
tū anthoniū gaudentē cū fratribz quada
vice p̄spexit r̄ ei displicuit. Lui anthoni⁹.
Pone sagittā in arcū r̄ trabe. Quod r̄ fecit.
Lūq̄ scdo r̄ tertio h̄ fieri mādass̄: dixit sa
gittari⁹. Tantū trahere potero q̄ de eius
fractōe dolebo. Lui anthoni⁹. Sic est in
ope dei. qm̄ si supra mēsurā tēdere vellem⁹
cū⁹ frangeremur. Expedit grigorē aliquñ
relaxari. Hoc audiēs ille edificat⁹ recessit.
E Interrogauit qdā anthoniū dicens.
Quid custodiēs placebo deo. Et r̄ndens
dixit. Quocūq̄ vadis sp̄ deū p̄ oculis tu
is habeas. In his q̄ agis testimoniū sacra
rū scripturaz adhibeas. In q̄cūq̄ loco sede
ris nō inde cito recedas. Nec tria custodi
r̄ salu⁹ eris. Abbas qdāz interrogauit an
thoniū dicens. Quid faciā. Lui anthoni⁹.
Nō p̄sidās in tua iusticia. Vēris r̄ lin
gues tibi p̄tinētia. Et ne penitearis. d̄ re
trāfacta. Dixit itez anthoni⁹. Sic pisces
si in sicco tardauerint moriūt. ita r̄ mona
chi extra cellā tardantes aut cū viris secu
laribz immorātes. a q̄etis p̄posito resoluūt.
Itez dixit anthoni⁹. Qui sedet i solitudine
r̄ q̄escit. a tribz bellis eripit. scz auditis. lo
cutionis. r̄ visus. r̄ p̄ vnū tantūmodo puz
gnā habebit. scz cordis. **F** Quidā frēs
cū qdā sene ad abbatē anthoniū visitādūz
iuerūt. Dixitq̄ anthoni⁹ fratribz. Bonum
comitē habuistis senem hūc. Deinde dixit
seni. Bonos fratres inuenisti tecum abba
Lui ille. Bonos qdē inueni sed habitatio
eorz nō h̄z ianuā. Quicūq̄ em̄ vult intrat
in stabulū r̄ soluit asinū. Hoc aut̄ dicebat
qm̄ om̄ia q̄erant in corde eoz statim erant

in ore. Dixit abbas anthoni⁹. Scire cō
uenit qm̄ sunt tres motus corporales. Vn⁹
quidē nature. ali⁹ ex ciboz plenitudine. tēre
tius ex demone. Frater quidā renūciaue
rat seculo. s̄z nō plene quia quedāz adhuc
sibi retinebat. Lui anthoni⁹. Vade r̄ eme
carnes. Qui vadens emic̄ carnes: et por
rans eas dū veniret lacerabāt eum canes.
Lui anthoni⁹. Qui renūciant seculo r̄ vo
lunt habere pecunias ita impugnati a des
monibz discerpunt. Anthoni⁹ dū in hes
remo tedio afficeret dixit. Dñe volo salu⁹
fieri r̄ nō p̄mittūt me cogitatōes mee. Et
surgens exiit foras r̄ vidit qndam seden
tem atq̄ opantē. r̄ deinde surgentē r̄ oran
tem. Erat at̄ angel⁹ dñi: r̄ dixit ei. Sic fac
r̄ saluus eris. Cū quadā vice frēs de sta
tu aiaz ab anthonio q̄sissent. seq̄nti nocte
vox vocauit eū di. Surge exi et vide. Et
ecce vidit quendā longū r̄ terribilē caput
vsq̄ ad nubes tollentē. q̄ q̄sdam pennatos
ad celū volare cupiētes extensis manibus
phibebat. r̄ alios libere puolāres retinere
nō poterat. r̄ maximū gaudiū mixtū cū ni
mīo dolore audiebat. Et intellexit aiaz
illū esse ascensum r̄ diabolū phibentēz. q̄
quasdā obnoxias retineret r̄ de scōp̄z vo
latu quos retinere nō poterat sic. doleret.
Aliqñ dū cum fratribz oparet anthoni⁹
suspiciēs in celū cū tristē visionē vidiss̄: p̄
uolūt⁹ ante deum rogauit vt futurū scelus
auerteret. Fratribz vō sup̄ h̄ cū interrogāt
bus cū lacrimis r̄ singulibz dixit: q̄ inau
ditū scel⁹ seculis immineret. Vndi inquit
altare dei a multitudīe eq̄z circūdatū. qui
galcibz oia discerpebāt. Vagno em̄ tui bi
ne fides catholica subuerret. r̄ hoies iumē
tis siles xpi sacramenta diripiet. Factaq̄ ē
vox dñi dicēs. Abominabūt⁹ altare meū
Post duos at̄ annos erūpentibz arrianis
ecclē vnitatē sciderūt. baptisteriū r̄ ecclias
polluerunt. r̄ super altaria christianos in
star ouīū mactauerūt. **B** Dux quidā
egypti arrianus noie Ballachius. cuz itā
ecclesiā dei infestaret. vt virgines et mo
nachos nudatos publice verberaret. sic ei
scripsit Anthoni⁹. Video iram dei sup
te venientem. Jam desine psequi xpianos
ne ira dei te occupet. que propinū tibi mi
natur interitū. Infelix legit eplam r̄ irrisit
et i eā expuēs in terrā piecit. ac portitores

De sancto Fabiano

verberibus multis afficiēs anthonio talia re-
mādauit. Qm̄ tibi est tāta cura de mona-
chis ad te q̄ pueniet nri disciplina rigor?
Post q̄nq̄ at dies equū suū māfuerissimū
insidēs morsu ipi⁹ eq̄ ad terrā p̄ciet et cor-
rosis atq̄ lacerat; crurib; infra tridū ex-
pirauit. Eū q̄dam frēs p̄bū salutē ab an-
thonio q̄siuissent ait ille. Audist; dñm di-
centē. Si q̄s te p̄cussit in vnā maxillā:
p̄be ei alterā. Dicūt ei. Hoc implere n̄ pos-
sum⁹. Et ille. Saltē de vna patiēter ferte.
Et illi. Nec etiā h̄ possem⁹. Quib; antho-
ni⁹. Saltēne velis p̄cutere magis q̄ p̄cuti
Et illi. Nec h̄ possem⁹. Tūc anthoni⁹ di-
xit discipulo suo. Sucos p̄para fratrib; istis
q̄ nimis delicati sūt. Sola oīo necessaria
est vob;. Hec in vitas parz legūt. Tandem
br̄s anthoniū. cy. anno vite sue fratres
deosculās in pace q̄euit sub Constantino: q̄
cepit circa annū dñi. cccxl.

XXII

Al

De sancto Fabiano.

Abianus quasi

f fabrican⁹ fabricans b̄titudinem
supnam. id est. eam sibi acquirēs
triplici iure. scz iure adoptionis. em̄ptōis.
et debellationis.

Abian⁹ ciuis roman⁹ fuit. et cū pa-
pa defuncto p̄ alio eligēdo p̄p̄s pue-
nisset. int̄ eos et ip̄e venit rei exitum
scire volēs. Et ecce colūba cādida descen-
dit sup caput ei⁹. Quod cū oēs mirarēt ab
eis in papā eligit. Hic vt ait damasus pa-
pa p̄ oēs regiōes septem dyacones misit. et
eis dē septē subdyacones tradidit: q̄ oīm ge-
sta martyz collegerit. Hic vt ait Haymo:
impatori philippo volētī int̄esse pasce vigi-
lijs et cōicare mysterijs restitit. nec q̄uisq̄
p̄ctā p̄ficeret et int̄ penitētes staret. int̄esse per-
misit. Tādē p̄tificat⁹ sui āno. xliij. iussu de
cū capitis obrūcatōe martyrio coronatur
Passus est aut̄ circa annū dñi. cclij.

XXIII

Al

De sancto Sebastiano

Sebastian⁹ dictus

est a seq̄ns et beatitudo. et astin qd̄
est ciuitas: et ana qd̄ est sursum. q̄si
seq̄ns beatitudinē ciuitat; supne. h̄ est eam

possidēs et acq̄rens. et h̄ q̄ntuplici denario
fm̄ Aug. Paup̄rate regnū. dolore gaudiū
labore requiē. ignominia gl̄az. morte vitā.
Vel d̄r sebastian⁹ a basto. Nam miles xps
equ⁹ eccl̄a. bastū siue sella sebastian⁹. q̄ me-
diante xps in eccl̄a militauit. et de multis
martyrib; victoriā obtinuit. Vel sebastiā⁹
interp̄tat vallas⁹ vel circūiens. Vallatus
q̄ sagittis tāq̄ erici⁹ fuit circūdatus. Cir-
cūiens. quia omnes martyres circūibat et
oīes p̄fortabat.

B

Sebastianus vir christianissimus.

Harbonenf̄ genere. ciuis mediola-
nēf. Dyocleciano et Maximiano

impatorib; adeo car⁹ erat vt p̄ncipatū ei p̄
me cohortē traderēt. et suo aspectui iuberēt
sp̄astare. Hic militare clamidē ad h̄ tm̄ fe-
rebat vt xpianoz animas quas in tormen-
tis videbat deficere p̄fortaret. Dum autēz
p̄clarissimi viri marcellian⁹ et marcus ge-
mini fratres p̄ fide xpi decollari deberent.
ad eos parentes adueniūt. vt ip̄oz aīos a
suo p̄posito reuocarent. Aduenit ḡ m̄f et lo-
luto capite scissisq̄ vestib; vberibusq̄ ostē-
sis aiebat. Q̄ p̄dulces fili; circūdat me iau-
dita miseria et intolerabilis luct⁹. heu me
miserā amitto filios meos ad mortē vltro
tendentes. q̄s si mihi hostes auferret. p̄ me
dia sequerer bella raptōres. Si violenta
iudicia p̄cluderent. carcerē irrūperē mori-
tura Flouū h̄ p̄eundi gen⁹ est: in q̄ carnifex
rogat vt feriat. vita optat vt p̄eat. mors in-
uitat vt veniat. Flouus h̄ luct⁹. noua mise-
ria. in q̄ natoz iuuēt sp̄ōte amittit. et parē-
tū miserāda cogit senectus vt viuat. Hec
dicere matre: p̄r senior manib; adducit ser-
uuloz. et capite aspsō puluere h̄mōi voces
dabat ad celū. Ad mortem vltro p̄fiscēz
rib; filiis valedictur⁹ adueni vt que mee se-
pulture paraueraz in filioz sepultur; infer-
re expendā. O fili; mei baculū senectutis et
geminū meoz viscerū lumen. cur sic mortē
diligis. Venite buc iuuenes flere sup iuue-
nes sponte p̄euntes. Venite buc senes et
mecuz sup filios meos plangite. Accedite
buc patres et p̄hibere ne talia patiamini.
Deficite plorādo oculi mei ne videā filios
meos gladio cedi. Hec dicente p̄e adue-
niunt coniuges aspectib; eozum proprios
filios offerentes. atq̄ eiulando clamātes.
q̄b; nos dimittitis. q̄ erunt boz infantium

De sancto Sebastiano

dñi. Quis vestras largas diuidet possessi-
ones. Veni q̄ ferrea pectora. q̄ parētes de
spicis. amicos respicis. vxores abijcis. fili-
os abdicatis. et vos carnis filio spontaneos
exhibetis. Inter h̄ aut cepit viros corda
mollescere. **E**t tūc sc̄tus sebastian⁹ qui
ibi aderat erūpens in mediū dixit. O for-
tissimi milites xp̄i nolite p̄ misera blādinē
ta coronā deponere sempiternā. S̄z et pa-
rentib⁹ dixit. Nolite timere. non sepabunt
a vob⁹. s̄z vadūt i celū vobis parare fidei
as māisiones. Nā ab initio mūdi h̄ vita in-
se spantes fecellit. se expectātes decepit. de
se p̄sumētes irrisit. et ita nullū oīno certum
reddidit vt oībo p̄bet esse mentita. Vita h̄
admonet furē vt rapiat. iracundū vt seui-
at. mēdacē vt fallat. Ip̄a imperat crimina
iubet facinora. suadet iniusta. Nec aut p̄fe-
cuto quam h̄ patimur. hodie exardescit et
cras euanescit. hodie exardescit et cras re-
frigescit. sub vna hora inducitur et sub vna ho-
ra excluditur. Dolor at̄ etern⁹ renouatur vt se-
uiat. augmētatur vt exurat. inflamatur vt pu-
niet. In amore ḡ martirij n̄ os iam sulcis-
tem⁹ affect⁹. Ibi em̄ diabol⁹ se vincere ex-
timat. q̄ dū capit cap⁹ est. dū tenet tē⁹ est.
dū vincit vici⁹ est. dū torquet torq̄. dū in-
gular occisus est. et dum insultat irrisus est.
Igit̄ dum br̄s sebastian⁹ h̄ ex ore p̄ferret.
subito p̄ vnā fere horā a sp̄edore nimio de
celo deicēdente illūinat⁹ est. et sub illo splē-
dore pallio cādidiſſimo amict⁹. et ab ange-
lis septē clarissimis circumdat⁹. Iuuenis
etiā apparuit iuxta eū dās ei pacē et dicens
Tu sp̄ meū eris. Eū aut̄ br̄s sebastian⁹
hec et his similia p̄dicaret. Zoe vxor nico-
strati. in cui⁹ domo sc̄ti custodiebant q̄ loq̄
lā amiserat. pedib⁹ ei⁹ puoluta nutib⁹ ve-
niā postulabat. Tūc sebastian⁹ ait. Si ego
xp̄i seru⁹ sū. et si vera sūt oīa q̄ ex ore meo h̄
mulier audiuit et credidit. aperiat os ei⁹ q̄
aperuit os zacharie p̄ph̄e sui. Ad hāc vocē
mulier exclamauit. B̄ndictus sermo oris
tui et b̄ndicti q̄ oīb⁹ q̄ locut⁹ es credunt.
Vidi em̄ angelū lib̄rū tenentē ante te. vbi
oīa q̄ tu dixisti sc̄pta erāt. Vir aut̄ eius h̄
audies. p̄cidit ad pedes sancti sebastiani si-
bi postulās idulgeri. Statimq̄ absolūes
martyres rogabat vt liberi abiret. Qui di-
xerūt nullaten⁹ se deserturos victoriā quā
cepissent. Tantā igit̄ grām et virtutē p̄bis

sancti sebastiani dñs p̄tulerat q̄ nō solam
marcellianū et marcum in martirij cōstan-
tia roborauit. sed etiā patrem eorū nomine
tranquillinū et matrē cū multis alijs ad fi-
dem cōuertit. Quos oīes polycarp⁹ p̄s-
byter baptisauit. **D**e Tranquillino at̄
morbo grauissimo laborans mox vt bapti-
satus est sanitatē recepit. Prefectus auz
vrbis rome qui et ipse morbo grauissimo la-
borabat. rogauit Trāquillinū vt ad se ad-
duceret eum qui sibi sanitatē dederat. Cū
ergo ad eum venissent Polycarpus p̄sby-
ter et Sebastianus. et ipse eos rogaret vt
etiā sanitatem reciperent. dixit ei Sebastia-
nus. vt prius ydola abnegaret. et confrin-
gendi ea sibi potestātē traderet. et sic sanita-
tem reciperet. Cui cum cromacius p̄fect⁹
diceret q̄ serui sui hoc facerent et non ipse.
dixit Sebastianus. Timidi deos suos cō-
fringere formidant. sed et si diabol⁹ hac oc-
casionē eos lederet. dicerent infideles eos
esse ob h̄ lesos q̄ deos suos confringerent.
Sicq̄ Polycarp⁹ et Sebastian⁹ accincti
plus q̄ ducenta ydola p̄regerunt. Post h̄
aut̄ dixerunt cromacio. Cum nobis ydola
p̄fringentib⁹ sanitatem recipere debuiss-
et nec recepistis. certū est quia aut infidelis
tatem non dum abiecastis. aut aliqua ydola
reseruastis. Tūc indicauit se habere ydola
mū in q̄ erat oīnis disciplina stella. pro q̄
pater su⁹ plus q̄ ducenta pōdera auri ex-
penderat. et p̄ q̄ futura oīa p̄uidebat. Cui
sebastian⁹. Quādiu h̄ itegz habueris. teip-
sum itegz nō habebis. Cūq̄ ad h̄ ille al-
sentiret. Tyburci⁹ eius fili⁹ iuuenis egres-
sus dixit. Nō patiar op⁹ destrui tam p̄cla-
rū. S̄z ne paterne sanitati videar esse p̄tra-
ri⁹. duo clybani accendant. vt si destructo
ope p̄ me⁹ sanitatē nō recepit. ambo viu-
i p̄crement. Cui sebastian⁹. Sic fiat vt lo-
cut⁹ es. Dū igit̄ illa p̄fringerēt angelus p̄-
fecto apparuit. et sibi a dño ihu sanitatē red-
ditā nūciauit. Statimq̄ sanus effect⁹. cu-
currit post eū vt ei⁹ pedes oscularet. Qui
eū p̄hibuit ex eo q̄ baptismū nō dū recepe-
rat. Sicq̄ ipse et tyburci⁹ filius ei⁹ et mille
q̄drigēti v̄ ei⁹ familia baptisati sūt. Zoe at̄
ab infidelib⁹ tēra et diu cruciata emisit sp̄m
Quod cū audisset trāquillin⁹ p̄cepit et dixit.
femine nos ad coronā p̄cedunt. vt q̄d vi-
uam⁹. Ip̄e at̄ post paucos dies lapidat⁹ ē.

De sancto Sebastiano

E Scitis aut tyburci⁹ sup prunas alla-
tas iubet aut incensuz dñs imponere. aut
sup ipas nudis plantis incedere. Qui sibi
signū crucis faciēs. pstatē sup ipas nudis
ingressus ē plātis dices. Videt mibi q su-
per roseos flores incedā in noīe dñi nři ies-
u xpi. Lūi Fabian⁹ pfectus dixit. Quis
ignorat magicam arē xpm vos docuisse.
Lūi tyburci⁹. Obmutescē infelix qz nō es
dign⁹ nomē tam scīm z tam melliflū nō
minare. Tūc iratus pfect⁹ iussit eū decol-
lari. Marcellian⁹ at z marc⁹ stipiti affigū-
tur. Lūqz fuissent affixi psallētes dicebāt.
Ecce qz bonū ē iocū dū habitare fratres
in vñū. Quibz pfect⁹. Infelices deponite
amentia z volipos liberate. Lūi illi. Aū-
qz tam bñ epulati sum⁹ vtinā tādū sic nos
esse pmitteres qz diu corpis tegimur indu-
mēto. Tūc pfect⁹ iussit eos lāceis plattera
trāsuerberari. z sic martyriū psumauerunt

Post h pfect⁹ dyocleciano impatori de
sebastiano suggestit. Quē ad se vocās dixit
Ego te in pmos in palacio meo sp habui
z tu p salutē meā z deoz iniuriā acten⁹ la-
tuisti. Lūi sebastian⁹. Pro salute tua xpm
sp colui. z p statu romani imperij deū q i ce-
lis est sp adorauī. Tūc dyoclecianus iussit
eū in mediū campū ligari z a militibz sagit-
tari. Qui ita eū sagittis implenebat vt qsi eri-
cius videret. z estimātes illū mortuū abie-
rūt. Qui intra paucos dies liberātus stās
sup gradū palacij. impatores venientes de
malis q xpianis inferebāt dure redarguit.
Dixerūtqz impatores. Iste ne est sebastiā⁹
quē diu sagittis interfici iusseram⁹. Lūi se-
bastian⁹. Ad h me dñs resuscitare dignat⁹
est. vt pueniā vos z redarguā vos d malis
q xpi famulis irrogat. Tūc impator tam-
diu eū fustigari iussit donec spm exalaret.
fecitqz corpus ei⁹ in cloacā pñci ne a xpia-
nis p martyre coleret. Scitis at sebastiā⁹
seqnti nocte sancte lucie apparuit z corpus
ei⁹ sibi reuelauit. z vt iuxta vestigia aploz
illud sepeliret precepit. Quod z factū est.

Passus est at sub dyoclecianoz maximia
no impatoribz q ceperunt circa annos dñi
ccclxxvij. f Refert Greg. in pmo libro
dyalogoz q qdā mulier in tuscia nup nū-
pia cum ad dedicatōez eccle sc̄i sebastiani
ab alijs inuitata esset. in ipa nocte q seqnti
die ire debebat. carnis voluptate stimula-

ta a viro suo se abstinere nō potuit. Facto
aut mane magi erubescens vultū hoīm q
dei illuc pfecta est. Vox at vt oratorium
vbi erant reliquie sancti sebastiani ingres-
sa est. diabol⁹ eam arripuit. z corā omnibus
verare cepit. Tūc psbyter illi⁹ eccle pallaz
altari arripies inde eam operuit. Sz dy-
bolus statim ipm psbyterz inuasit. Duxerūt
at eam amici sui ad incātatores vt suis in-
cantatōibz diabolū effugarent. Sed mor-
dū incantaret iudicio dei legio demonū
.i. sex mille sexingenti sexagintasept. in eam
ingressi. ipaz acrius verare ceperūt. Quis
dam aut vir noīe fortunat⁹ scititate cōspis
cuius suis pcibz eam sanauit. Legit qz i
gestz longobardoz q tpe Humberti regis
ytalia tota tāta peste pculsa est vt vix vnus
altēz sufficeret sepelire. Et hec pestis mari-
me rome ac papie grassabat. Tūc visibilis
bon⁹ angel⁹ multis apparuit malo angelo
seqnti z venabulū ferenti. picipes vt peus-
teret ac cedem faceret. Quonies at aliquaz
domū pcutiebat tot inde mortui efferebāt
Tūc cuidā diuinit⁹ reuelatū est: q nequas
qz hec pestis cessaret donec sc̄o sebastiano
altare papie pstrueret. Qd qdem pstructū
est in eccle sancti petri q bz ad vincula. Quo
facto statim cessauit illa quassatio. Et illuc
a roma reliquie sancti sebastiani sūt delate

Ambrosi⁹ in p̄fatione sic ait. Beati mar-
tyris sebastiani p p̄fessione noīs tui dñe ve-
nerabilis sanguis effusus simul z tua mira-
bilis manifestat q pficis in infirmitate vir-
tutez. z nris studijs das p̄fectū. z infirmis
apud te p̄stas auxiliū.

XXIII

De sancta Agnete virgine.

Agnes dicta est

a ab agna qz mitis et hūilis tanqz
agna fuit. vel a greco quodam
agnos qd est piū. qz pia z misericors exis-
tit. vel agnes ab agnoscēdo. qz viā p̄ritatis
agnouit. Veritas at fm Aug. opponit va-
nitati z falsitati z duplicitati. q tria a se reo
mouit p p̄ritē quā habuit

B Agnes fgo prudentissima vt testat⁹
a Ambrosi⁹. q ei⁹ passionē p̄scripsit.
tredecimo anno etatis sue mortez
pdidit z vitā inuenit. Infancia qdez com-

De sancta Agnete uirgine

putabat in anis s; erat senect⁹ mētē imēsa.
 Corp⁹ iuēcula s; aīo cana. pulcra facie s;
 pulcrior fide. Que dñi a scolis reuertit a p⁹
 fecti filio adamat. Cui ille gēmas r diuiti
 as innumerabiles pmisit si p⁹sentū ei⁹ cōiu
 gio nō negaret. Cui agnes rñdit. Discede
 a me fomes p⁹ri. nutrimentū facinorū. pabu
 lū mortis. qz iā ab alio amatore pūeta sum.
 Lepitq; ipm suū amatore r sponsū a qnq;
 cōmendare. q spōse in spōsis p⁹capue requi
 rūt. scz a nobilitate generū. a decore pulcri
 tudinis. a diuitiaz abūdantia. a fortitudi
 ne r potētie efficacia. ab amoris excellētia
 sic dicēs. Illū amo q lōge te nobilior est et
 genere dignior. cui⁹ mī pgo ē. cui⁹ pī sciaz
 nescit. cui angeli fūiūt. cui⁹ pulcritudinez
 sol r lūa mirāt. cui⁹ opes nūq; deficiūt. cui⁹
 uis diuitie nūq; decrescūt. cui⁹ odore reui
 uiscūt mortui. cui⁹ tactu pfortant infirmi.
 cui⁹ amor castitas est. tactu scitās. vnio vir
 ginitas. Nec at qnq; ponit in qdā autori
 tate dicēs. Cui⁹ generositas celsior. possi
 bilitas fortior. aspect⁹ pulcrior. amor sua
 uior. r oi gīa elegatior. **E** Deinde pōit
 qnq; bñficia q sibi spōsus p⁹tulit r alijs spō
 sis p⁹fert. s. qz eas anulo fidei subarrat. mul
 tiplici virtutū varietate eas vestit r ornat.
 passiōis sue sanguie eas sīgt. vinclo amoris
 eas sibi copulat. r thesauris celestis gle eas
 ditat sic dicēs. q anulo suo subarrauit me.
 dexterā meā r collū meū cinxit lapidib; p
 ciosis. induit me ciclade auro p⁹recta. r im
 mēsis monilib; ornaui me. posuit signū i
 faciē meā vt nullū p⁹ter eū amatore assumā
 r sanguis ei⁹ ornaui genas meas. iā am
 plexib; ei⁹ castis astricā sum. iā corp⁹ eius
 corpi meo sociatū ē. oñdit mibi thesauros
 incōpabiles. q s mibi se datur s i eo p⁹ne
 rauero repromisit. Audiēs h īsan⁹ iuuenis
 lecto p⁹sternitur. r q amore egrotet p alta
 suspiria a medicis apit. Cūq; pī iuuenis ea
 dē p⁹gini replicaret. r illa pōz spōsi federa
 se violare nō posse assereret. cepit p⁹fect⁹ in
 q⁹reret. q s eēt iste spōsus de cui⁹ te agnes po
 restate iactaret. Cū g qdā assereret q xpm
 spōsus suū diceret. blādis pus fmōib;. de
 mū t⁹rozo eā pulsāt. Cui agnes. Quicqd
 vis age. qz qd q⁹ nō poteris obtinere. xpm
 eū terrentē vt blādientem sūt deridebat.
 Cui p⁹fect⁹. Vñ tibi de duob; elige. Aut
 cū p⁹ginib; dec veste sacrificā s i tibi p⁹gitas

placet. aut cū meretricib; s⁹ortaberis. quia
 eū nobilis erat vim sibi inferre nō poterat
 r iō titulū sibi xpianitatis opposuit. Cui il
 la. Nec sacrificabo dñs tuis. nec sordibus
 polluar alienis. Decū eū habeo custodez
 corpis mei angelū dñi. **D** Tūc p⁹fectus
 iussit eā expoliari. r nudā ad lupanar duci
 Tantā aut dēsitatē capillis ei⁹ dñs p⁹tulit
 vt meli⁹ capillis q; vestib; tegeret. Ingres
 sa at turpitudis locū: angelū dñi p⁹paratū
 inuēit. q locū claritate nimia circūfultit si
 biq; stolā candidissimā p⁹pauit. Sicq; lu
 panar loc⁹ sit orōis: adeo vt mūdior exiret
 q; fuisse ingressa. q imēso luminī dabat bo
 norē. P⁹fecti aut fili⁹ cū alijs iuuenib; ad
 lupanar venit. r eos pus ad ipaz iuitauit.
 Qui ingressi s; ex miraculo territi. p⁹pūti
 redierūt. Quos ille miseros appellās r ad
 eā furēs intrās cū eā vellet ptingere in ip
 sum lumē irruit. Qui cū deo nō dedisset bo
 norē. p⁹focat⁹ a diabolo expirauit. Qd p⁹fe
 ctus audiēs cū ingēti plozatu ad eā venit
 r eā mortis ei⁹ diligēt⁹ sciscitat. Cui ag
 nes. Ille cui⁹ volūtātē volebat p⁹ficere. po
 testatē in eū accepit r occidit. Hā socū ei⁹
 de viso miraclo territi redierūt illesi. Cui p
 fect⁹. In h apparebit q nō magicis artib; h
 egisti. si ipetrare poteris vt resuscitet. Oran
 te agnete iuuenis resuscitatur. r xps ab eo
 publice p⁹dicat. Ad h tēploz pōitices sedi
 tionē excitātes in p⁹lo exclamauerūt. Tolle
 magā tolle maleficā. q mētes mutat r aios
 alienat. P⁹fect⁹ at viso tāto miraclo eā li
 berare voluit. s; p⁹scptōez metuēs vicariū
 dereligt. r qz eam liberare nō potuit trist
 abscessit. Tūc vicari⁹ aspasi⁹ nolē iussit eā
 i copiosū ignē iactari. S; i duas p⁹tes flā
 ma diuisa. seditiosū p⁹lm exurebat. r eā mi
 nime ptingebat. Tūc aspasi⁹ i guerture ei⁹
 gladiū imergi p⁹cepit. Et sic xps spōsus cā
 didus rubicūd⁹ ipaz sibi spōlaz r martyre
 p⁹secrauit. Passa est at vt credit tpe Lōa
 stācini magni. q cepit anno dñi. cccix. Cū
 igit corp⁹ eius xpiani r pentes ipi⁹ cū gau
 dio sepelirēt. vix a paganis in eos lapides
 mittētib; euasert. **E** Emerēciana autē
 ei⁹ collectanea pgo scrīssima. l; adhuc ca
 thecumia dñi iuxta sepulch⁹ ei⁹ staret. r con
 stāter gētiles argueret: ab eis lapidata est.
 Statimq; terremot⁹ coruscatoēs r fulgur
 ra extiterūt adeo q ex paganis plimi pierūt

De sancto Vincentio martire

ita qd ipsi de cetero venientes ad sepulcrum
p̄gis nō leserūt. Corp⁹ atemerēiane iux
ta corp⁹ sc̄e agnetis positū est. Eūq; parē
tes ei⁹ octauo die iuxta tumultū vigilarent
vidēt chor⁹ p̄ginū vestib⁹ aureis radiātē.
Int̄ q̄s vidēt br̄az agnetē sibi veste fulgēē.
Et a dextris ei⁹ agnū cādidiorē niue stantem
Quib⁹ illa. Videte ne me q̄si mortuā luge
atis. sed p̄gaudete mecū et p̄stulam. qz cū
his oib⁹ lucidas sedes accepi. Propt̄ hāc
visionē celebrat festū agnetis sc̄o. Cōstan
tia p̄go filia p̄stātini lepra grauissima labo
rās. cū hāc visionē audiss⁹. tumultū ei⁹ adie
cit. et ibi dū in orōne p̄sisteret obdormiuit.
Viditq; br̄az agnetē sibi dicēē. Cōstāter
age p̄stācia si in xpm credideris p̄tinuo libe
raberis. Ad hāc vocē euigilans p̄fecte se sa
natā inuenit. Que baptismū recipiēs. sup
corp⁹ sc̄e agnetis basilicā fecit. et ibi i p̄gini
tate degēs mltas exēplo suo ibidē p̄gines
aggregauit. ¶ Quidā vir noīe paulin⁹
in ecclia sc̄e agnetis sacerdotij fungēs offi
cio. mira cepit carnis tēptatōe vexari. Sz
cū deū offendē noller a sūmo pōtifice licē
tiā petij p̄hēdi. Qui bonitatē et simplici
tatē papa p̄siderās. anulū ei cū smaragdo
dedit. et iussit vt imagini formosē br̄e agne
tis q̄ in sua ecclia depicta erat ex pre sua p̄ci
peret vt se pmitteret despōsari. Eūq; h̄ sa
cerdos imagini imparet. illa p̄tinuo digi
tū anularē porrigēs et anulo suscepto digi
tū retrahēs. oēs tēptatōes a sacerdote fuga
uit. Predict⁹ at̄ anul⁹ adhuc d̄r in ei⁹ digi
to apparere. Alibi tñ legit qd cū ecclia br̄e
agnetis rueret. papa cuidā sacerdoti dixit
se sibi velle q̄ndā sponsam custodiēdā et nu
triēdā. sc̄e agnetis cōmittere. dāns
q; ei anulū iussit vt dictā imaginē despon
saret. Quā illa extēdente et retrahente digi
tū despōsauit. De hac p̄gine dicit Am
brosi⁹ in libro de p̄gib⁹. Hāc senes hāc iu
venes. hāc pueri cantāt. Nemo est lauda
bilior q̄ q̄ ab oib⁹ laudari p̄t. Quot hoīes
tot p̄cones q̄ martyre p̄dicāt dū loquūtur
Stupere vniuersi qd tā diuinitas tēl⁹ existe
ret. q̄ adhuc arbitra sui p̄eratē esse nō poss⁹
fecit deniq; vt ei de deo crederet cui d̄ ho
mine adhuc nō crederet. qz qd vltra natu
rā est h̄ de auctore nature est. Nouum mar
tiri gen⁹. nondū idonea pene. et tā matura
victorie Lertare difficilis habilis corona

ri. Dagisteriū p̄tut⁹ impleuit q̄ nō dū in
diciū habebat etat⁹. Nō sic ad chalamum
nupta p̄peraret. vt ad supplicij locū. leta suc
cessu gradu festina. p̄go p̄cessit. Jt̄ Am
brosi⁹ in p̄fatōe. Br̄a agnes generositatis
oblectamēta despiciēs celestē meruit digni
tatē societatis hūane vota p̄tēnēs. eterni re
gis ē sociata p̄sortio. p̄ciōsa mortē p̄ xpi cō
fessioē suscipiēs sibi est ei facta p̄formis.

XXV

De sancto Vincentio martire.

Vincenti⁹ dicitur

q̄li viciū incēdēs. vel vincēs incē
dia. vlt̄ victoriā tenēs. Ipse em̄ in
cēdit. i. p̄sūpsit vicia p̄ carnis mortificatōz
vicit incēdia supplicior⁹. p̄stātē penaz p̄
pessionē. victoriā tenuit mūdi p̄pi⁹ despe
ctionē. Vicit em̄ tria q̄ erāt in mūdo. s. fal
sos errores. immūdos amores. mūdānos
tiores. q̄s vicit p̄sapiaz mūdiciā et p̄stāciā.
De q̄bo dicit Aug⁹. Vt cū oib⁹ erroribus
amozib⁹ et timozib⁹ vincat h̄ mūdus sc̄oz
martyria docēt et docuerūt. Ei⁹ passionēz
q̄dā b̄m Augustin⁹ dicit cōpilasē. quaz
p̄udenti⁹ p̄sibi luculēter exeq̄t.

Vincenti⁹ nobilis genere: sz fide ac
religiōe nobilior. beati valerij ep̄i
dyacon⁹ fuit. Qui ep̄s qz ipeditio
ris erat lingue vices suas p̄miserat. et ipse
orōni et p̄eplatōi vacabat. Iussu igit Dā
ciani p̄fidis valentiā trabūt. et diro carceri
mācipant. Eūq; eos fame pene defecisse
crederet. eos sui aspectui iussit astare. Quos
cūq; sanos cerneret et gaudentes. iratus in
hāc vocē prupit. Quid dicis tu valeri. qui
sub noīe religiōis p̄ decreta p̄ncipū facis.
Cū aut̄ b̄m valeri⁹ leni⁹ r̄nderet. dixit ei
vincenti⁹. Noli p̄i venerabilis q̄si mente
timida submurmurare: sed libera voce ex
clama. Si q̄ inbes p̄i sc̄e r̄nsis iudicē ag
gredior. Qui ille. Jam dudū tibi fili caris
sime loq̄ndi curā cōmiserā. et nunc p̄ fide q̄
astam r̄nsa cōmitto. Tūc vincenti⁹ cōuer
sus ad dacianū acten⁹ inq̄t a te fmo de ne
gāda fide porauit. sz nephariū ap̄p̄ xpiano
rū p̄udentiā esse cognosce. deitatis cultum
abnegādo blasphemare. Tūc irat⁹ dacia⁹
ep̄m i exiliū mitti p̄cepit. vincentiū h̄o tam
q̄ p̄tymacē et p̄sumptuosum iuuenē vt ei⁹

De sancto Vincentio martire

exemplo alij terrerent. i. euleo distēti mē-
bris oibz dissipari. Lūqz corpe tot^o dissipa-
ret ait daciaⁿ. Dic mihi vincēti vbi nunc
tuū miserrimū corp^o pspicias. At ille subris-
dēs ait. Hoc ē qd spoptauī. **E** Tūc ira-
tus p̄ses cepit ei oia genera tormētoz mi-
narī. nisi ei assensū pberet. Cui vincentius
O felice me. q̄ mihi irasci te graui^o putas.
eo meli^o incipis misereri. Insurge ḡ miser
et toto malignitatē spū debachare. Vides
bis me dei p̄rute pl^o posse dū torq̄oz q̄s pos-
sis ip̄e q̄ torques. Ad h̄ p̄ses cepit clamare
et carnifices p̄gis et fustibz p̄berare. Et ait
vincenti^o. Quid facz daciaⁿ. Ecce tuipse
me vindicas de tortozibz meis. Tūc p̄ses
amēs facz^o dixit carnificibz. Diserrimi ni-
hil facit^o. cur officit man^o vie. Adulteros
et parricidas vicere potuist^o vt nihil in il-
lata supplicia celare possent. et nūc sol^o vin-
centi^o via poterit supare tormēta. Tūc car-
nifices pectines ferreos vsqz ad intima co-
staz fixerūt. ita vt de toto ei^o corpe sāguis
efflueret. et solut^o costaz p̄paginibz viscera
iterna paterēt. Et ait daciaⁿ. **D** Vi-
serere tui vincēti. vt possis tā pulcrā recu-
pare iuuētutē. et ea q̄ supsūt lucrari tormēta.
Et ait vincenti^o. **D** venenosa diaboli lin-
gua. tormēta tua nō timeo. sed h̄ solū valde
metuo q̄ te mihi fingi velle misereri. Flā q̄
te magz iratū video. eo ampli^o et magz exul-
to. Nolo vt aliqd minuas d̄ supplicij. vt te
victū in oibz fatear^o. Tūc ex euleo depōsi-
tus atqz ad ignis craticulam rapt^o moras
carnificū arguēdo ad penā alacriter p̄pera-
bat. Et criculā ḡspōte p̄scēdēs ibidē assat^o.
exurit et cremat. mēbrisqz oibz vncini ferrei
et ardētes lamine intigūt. Dūqz sanguis flā-
ma respergit vulnera vulneribz impmunt.
Sal insup in ignē spargit. vt in corp^o ei^o
yndiqz vulneratū resiliēs stridētibz flamis
crudeli^o cōburat. Itaqz nō ad artus sed ad
viscera tela iaciunt. ipaqz interna viscera d̄
ei^o corpe extra labunt. In h̄ ille manet im-
mobilis. et sursum erect^o lūibz p̄cabat. Lūqz
mīstri h̄ daciaⁿo retulissent. heu ait daciaⁿ.
nus vincimur. Sz iā nūc vt in pena diuti-
us viuat ipm teterrimo carceri includite.
et ibi testas acutissimas p̄gerite. pedes eius
ligno affigite. sine omī hūano solatio extē-
sū sic sup testas relinq̄te. et cū defecerit nun-
ciate. Fauēt q̄ntoni^o ministri crudeles dño

crudeliori. Sz ecce rex p̄ q̄ miles patit pe-
nā cōmutat in glāz. Flā tenebre carceris ab
immēsa luce expellūt. restaz aspitas in om-
niū floz suauitatē mutat. pedes dissoluūt.
et angeloz solatio venerando p̄fruit. Lūqz
sup flores cū angelis p̄sallēs incederet mo-
dulatio dulcis et mira suauitas flozū p̄cul
diffundit. Perterriti custodes. cū p̄rimas
carceris qd int^o erat vidissent. ad fidē cōuer-
si sunt. Hec audies daciaⁿ. amēs facz^o ait
Et qd ei ampli^o faciem^o. Ecce em̄ victi su-
mus. Trāsserat ad lectulū et stramēt^o mol-
lioribz reponat. ne pl^o em̄ gloriozū faciam^o
si forte defecerit in tormēt^o. Sz potius re-
creat^o nouis itez supplicijz puniat. Lum
igit ad stratū molliorē deportat^o eet. et ibi
dem paululū q̄euisset. statim spm tradidit.
circa ānos dñi. cclxxxvij. sub dyocleciano
et maximiano. Quo audito daciaⁿ. rehes-
mēter sic se victū dolēs ait. Et si nō potui
eū supare viuētē puniā vel defunctū. et sic
satiabor de pena. et sic poterit mihi pueni-
re victoria. Insu ḡ daciaⁿi corp^o ei^o in cā-
pum auibz et bestijs deuorandū exponitur.
Sz statim angeloz custodia p̄munif. et in
tactū a bestijs p̄suat. Deniqz corū inglu-
uici dedit. alias aues se maiores impetu
alaz abegit. et lupū accurrentē moribus et
clamoribz effugauit. Qui reflexo capite in
aspectu corpis sacri fix^o cernit. vtpote qui
ibidē angeloz custodiā mirabat. Qd au-
diēs daciaⁿ ait. Puto q̄ nec defunctū po-
tero supare. Iubet ḡ corpi ei^o ingentē mor-
lā alligari et in pelago p̄ijci. vt qd in tra-
a bestijs p̄sumi nō potuit. saltim in pelago a
marinis beluis deuoret. Haute igit corp^o
ei^o in pelag^o deferētes submergūt. sed ip̄is
naut^o veloci^o littora corp^o petit. Qd a qdā
matrona et q̄busdā alijs ip̄o reuelāte inue-
nitur. et ab eis honorifice sepelit. **E** De
h̄ martyre sic dicit Aug^o. Brūis vincenti^o
vicit in p̄bis. vicit in penis. vicit i p̄fessioe
vicit in tribulatioe. vicit exurit^o. vicit sub-
mersus. vicit ort^o. vicit mortu^o. Idē. Tor-
quet vincenti^o vt exerceat. flagellat vt eru-
diat. tūdit vt solidet. exurit vt purgetur.
Ambrosi^o in p̄fatōe de ip̄o sic ait. Torq̄tur
vincēti^o. tūdit flagellat et exurit. sz inuict^o
p̄ scō noie anim^o nō p̄cutit. pl^o ardēs igne
zeli q̄s ferri. pl^o neccit tiorē dei q̄s sc̄li. pl^o vo-
luit placere deo q̄s foro. plus dilexit mori

De sancto Basilio episcopo

mūdo q̄ dñō. Item Aug⁹. Ante oculos no-
stros mirandū spectaculū p̄stitutū est. Ju-
dex iniqu⁹. tortor cruent⁹. martyr inuict⁹.
crudelitat⁹ pietatisq̄ cerramē. Prudent⁹
q̄z q̄ claruit tpe theodosij senioris. q̄ cepit
āno dñi. cccclxxxvi. sic ipm dacio nōdisse
ait. Tormentā carceres vngule. stridēsq̄ flā-
mis lamia. atq̄ ipa penaz vltia mors xp̄ia
nis lud⁹ ē. Tūc daciā. Vincitū rectorū bra-
chijs sursum ac deorsū extēdite donec cōpa-
ge ossiū diuulsa membratim crepet. vt pla-
cunas vulnez iecur detectū palpitet. Ri-
debat h miles dei. man⁹ cruētas increpās.
q̄ fixa nō p̄fūdī intraret art⁹ vngula. Cū
esset i carcere angel⁹ dñi dixit ad eū. Exur-
ge martyr inclite. exurge secur⁹. exurge et
almis cerib⁹ nō sodalis addere. O miles i-
uicissime fortissimorum fortior. iam te ipa
seua et aspera tormenta victorē tremunt.
Exclamat prudenti⁹. Tu solus insignite.
solus brauij duplicis palmā tulisti. tu du-
as simul parasti laureas.

XXVI

De sancto Basilio episcopo.

Basil⁹ venerabi-

b lis ep̄s ⁊ doctor p̄cipu⁹. cui⁹ vi-
tā sc̄psit amphiloçi⁹ icornij ep̄s.
q̄nte sc̄ptat⁹ exiterit cuidā heremite noie
effrem in visu mōstratū est. Cū em̄ dictus
effrem i extasi posīt⁹ essz vidit colūnā ignis
cui⁹ caput vlsq̄ ad celū p̄tingebat. ⁊ vocem
desup audiuit dicentē. Talis ē magn⁹ ba-
sili⁹ q̄lis h colūna ignis quā cernis. Veni-
ens igit⁹ ad ciuitatē in die epiphanie. vt tā-
tum viz videre possz. cū vidisset eum stola
cādida indutū cū cleri. ⁊ venerabiliter p̄ce-
dentē ait intra se. Ut video inuacuū labo-
raui. Ille em̄ cū in tali honore ⁊ p̄stipatiōe
sit posīt⁹. nequaquā talis p̄t eē quēadmodū
vidi. Nos em̄ q̄ portauim⁹ pōd⁹ dicir est⁹.
nihil tale p̄secuti sum⁹. Et h cū in tali ho-
nore ⁊ p̄stipatiōe posīt⁹ sit colūna ignis est.
Viroz ista. Basili⁹ igit⁹ in spū hoc vidēs.
fecit eū ad se introduci. Qui cū itroducit⁹
essz. vidit linguā igneā pos ei⁹ loq̄ntē. Et
ait effrem. Vere magn⁹ basili⁹. p̄e colūna
ignis basili⁹. p̄e spū sanct⁹ loquit⁹ pos eius
Dixitq̄ illi effrem. Obsecro dñe vt mihi i-
petres q̄ grece loqr. Cui basili⁹ Rem diffi-

cilē postulasti. Pro eo tñ orauit ⁊ cōtinuo
grece loq̄ cepit. Quidā ali⁹ heremita vi-
dens basiliū als i pōtificali habitu p̄ceden-
tē. eū desperit iudicās eū in corde suo q̄ in
tali pōpa plurimū delectaret. Et ecce sc̄tā
est vox ad eū dicēs. Tu ampli⁹ delectaris
in palpādo carce tue candā q̄ delectet basi-
li⁹ in apparatu suo. Valēs impator fau-
tor arrianoz ecclāz q̄ndam a catholicis ab-
stulit ⁊ arrianis dedit. Ad quē accedēs ba-
sili⁹ ait. Impator sc̄ptū est. Honor reg⁹ iu-
diciū diligit. Et itez. Iudiciū reg⁹ iusti-
cia. Et cur cor tuum impauit vt catholici
ēcherent de ecclā ⁊ daret arrianis. Cui im-
perator. Iterū ad ptumelias reuerteris o
basili nō decet te. Et ille. Decet me p̄ iusti-
cia etiā mori. Tunc demosthenes p̄fectus
epulaz impatorū. fautor arrianoz. ⁊ loq̄ns
p̄eis fecit barbarismū Cui ait basili⁹. Tuū
est d̄ pulmetarijs reg⁹ cogitare nō dogma-
ta diuina decoqrē. Qui mor p̄fusos tacuit.
Dicit impator basilio. Uade ⁊ iudica iter
eos. sz n̄ fm imoderatū amorē p̄li. Abies
q̄ dixit corā catholicis ⁊ arrianis vt fores
ecclē clauderēt. ⁊ vtriusq̄ ptis sigillo mu-
nirent. ⁊ ad quoz orōes apirent sua esset.
Qd cū oib⁹ placuisset. oratib⁹ arrianis tri-
bus diebz noctib⁹ ⁊ veniētib⁹ ad fores eco-
clesie nō sūt aperte. Tūc basili⁹ p̄cessiōe or-
dinata venit ad ecclāz ⁊ facta oratiōe leui-
ictu baculo pastoralis fores tetigit dicens.
Tollite portas p̄ncipes vias ⁊ eleua. por-
ter. ⁊c. et p̄tinuo sūt aperte. ⁊ intrātes dō-
grās reddiderūt. Et reddita est ecclia ca-
tholicis. fecit autē impator p̄mitti multa
basilio. vt in historia triptita legit. si sibi cō-
sentiret. Et ille. Pueris ista pueniūt. Nā
q̄ diuinis sagināt eloquijs. corūpe de di-
uinis dogmatib⁹ nec vnā sillabā patiunt.
Tūc impator indignat⁹ vt ibidē dz. cū de
ei⁹ exilio sinaz veller scribere. p̄m⁹. secūd⁹.
tertius calam⁹ fractus est. Deinde tremor
magn⁹ eius manū inuasit. Unde indigna-
tus cartā fregit. **B** Vir qdā venera-
bilis noie Eradi⁹ filiā vnicā habebat. quā
p̄secrare dñō disponebat. Sz diabol⁹ hu-
mani gener⁹ inimic⁹ h aduertēs: vnū d̄ ser-
uis p̄dicti Eradi⁹ i amorē puelle plurimū
inflāmauit. Vtrū cū impossibile cerneret
vt ip̄e q̄ seru⁹ erat in amplex⁹ tam nobilis
puelle accedere posset ad vnū de maleficijs

De sancto Basilio episcopo

45

accessit. pmittens ei multā pecunie q̄ntita-
tem si ad h̄ eū iuuare vellet. Cui dixit ma-
leficus. Ego hoc agere nō possum. s̄ si vis
mittā te ad dñm meū diabolū. & si feceris
q̄ ip̄e tibi dixerit tuū desiderū obtinebis.
Et dixit iuuenis. Quaecūq; dixerit mihi
faciā. Ille ergo malefic⁹ eplaz ad diabolū
fecit. & eam p̄ dictū iuuenē in h̄ yba trāsmi-
sit. Qm̄ quidē mi dñe oportet me festinan-
ter et solcite quosq; a xp̄ianoz religione
abstrahere & tue adducere volūtati. vt ps
tua q̄tidie multiplicet. misi tibi hūc iuue-
nem cupiditate in talē puellā exarsū. & po-
stulo vt suū desiderū assequat. vt & in isto
gloriet. & alios tibi de cetero valeā aggre-
gare. Et dans ei eplaz dixit. Vade et tali
hora noctis sta supra monumentū gētilis.
& ibi dem demones acclama. & hanc cartā
in aere exalta. & statim aderūt tibi. Qui va-
dens demones inuocabat. & cartā p̄ aere
eūciebat. Et ecce adest p̄nceps tenebrarū
vallat⁹ multitudine demonioz. Qui cum
eplaz plegisset. ait ad iuuenē. Credis i me
vt tuā p̄pleā voluntatem. Qui ait. Eredo
dñe. Cui diabol⁹. Et abnegas xp̄m tuum.
Qui ait. Abnego. Dicit diabol⁹. Perfidi
estis vos xp̄iani. qz qñ qdē me op⁹ habetis
ad me venitis. qñ aut desiderū vestrū asse-
cūti estis statim me abnegatis. & ad xp̄m ve-
strū acceditis. Ille at qz clemētissim⁹ ē su-
scipit vos. Sed si vis vt tuā cōpleā volū-
tatem. fac mihi manu tua sc̄ptū in q̄ p̄fitea-
ris te abrenūciare xp̄o tuo. & baptisnati. et
christiane p̄fessionī. & me⁹ sis seru⁹ & mecu-
z in iudicio p̄demnādus. Qui statim manu
p̄pria sc̄ptū fecit. q̄liter xp̄o abrenūciaret. &
se fuituri diaboli māciparet. Cōtinuo igi-
tur diabol⁹ accersiuīt spūs q̄ erāt sup forni-
cationē. iubens eis vt ad p̄dictā puellā ac-
cederēt. & cor ei⁹ in amorē iuuenis inflāma-
rent. Qui accedētes cor ei⁹ adeo accende-
rūt. vt puella se in terrā p̄iceret. & ad p̄m
lamentabiliter exclamaret. Miserere mi-
hi p̄ miserere mihi. qz dire torquēor p̄pter
amorē talis pueri n̄ri. Miserere viscerib⁹
tuis. & paternū amorē mihi ostende. et pue-
ro quē amo & p̄ q̄ crucior me p̄iunge. Sin-
aut post modicū me moriturā videbis et p̄
me in die iudiciū rōnem reddes. Pater aut
eiulās dicebat. Heu me miser. Quid cōti-
git misere filie mee. Quis meū t̄belanz fu-

rat⁹ ē. q̄s dulce lumē oculoꝝ meoꝝ extin-
xit. Ego te volebā celesti spōso p̄iungere & p̄
te saluari putabā. & tu in amorē lasciuie in-
sanisti. Sine filia vt sic disposui te dñō cō-
iungā. ne ducas senectutez meā cū dolore
ad inferos. Illa aut clamabat dicēs. Pa-
ter mi. aut cito desiderū meū comple: aut
moriturā post modicū me videb. Cū igit
illa amarissime fletet et q̄si insaniret pater
ei⁹ in magna desolatione posīt⁹ & amicorū
psilhs decept⁹: suā voluntatē compleuit.
& eam puero in vxorē dedit. ac vniuersam
substantiam sibi tribuit dicēs. Vade filia
mea p̄e misera. Cum ergo insimul p̄maner-
rent. iuuenis ille eccliam nō introibat. nec
sibi crucis signaculū faciebat. nec deo se re-
cōmendabat. Cū de h̄ norat⁹ est a nōnul-
lis q̄ vxorē sue dixerūt. Scis qz vir tu⁹ quē
tibi elegisti christian⁹ nō est. nec eccliaz in-
gredit. Qd̄ illa audiēs vehementer extimuit
it & humo se prosternens vngulis seipsam
discerpere cepit ac pect⁹ suū p̄tundere & vi-
cere. Heu mihi misere cur nata sum. et na-
ta p̄tinuo rapta nō sum. Cum ḡ viro suo q̄
audierat retulisset. & ille nequaquā rem sic eē
assereret: s̄ oīnino falsum qd̄ ipa audierat
affirmaret. illa ait. Si vis vt credam tibi
ego & tu cras eccliaz ingrediamur. Vidēs
ille q̄ latere nō posset. narravit ei totū or-
dinē geste rei. Qd̄ illa audiēs vehementer
ingemuit. & ad b̄m Basiliū p̄perauit. ei⁹
oīnia q̄ viro suo & sibi p̄tulerant enarrauit.
Basilius aut puez vocās & oīnia ab eo au-
diēs: dixit ei. Vis fili fuerti ad dñm. Qui
ait. Vtiq; dñc. s̄ nō valeo. qz diabolo sum
professus. & xp̄m abnegauī. & abnegatiōis
mee sc̄ptum feci. & diabolo ip̄m dedi. Cui
basili⁹. Nō sit tibi cura: benign⁹ est em̄ dñs
& te penitētes suscipiet. Et p̄tinuo appres-
hendēs puez signū sc̄tē crucis in ei⁹ fronte
fecit. & p̄ tres dies eū reclusit. Postea eū vi-
sitauit & dixit. Quō habes fili. Qui ait. In
magna suz dñe defectōe. nec suffero clamo-
res eoꝝ & terrores seu delapidatiōes. Te-
nētes em̄ manus p̄tū causant me dicentes
Tu venisti ad nos et nos nō ad te. Et di-
xit sc̄tūs. Noli timere fili tātūmodo crede
Et dans ei modicā escam. faciēs q̄ signum
crucis. itez eum reclusit & p̄ eo orauit. Post
aliq̄ dies itez eū visitauit. & ait. Quō ha-
bes fili. Qui ait. Pater a lōge clamores eo

De sancto Basilio episcopo

rum et minas audio. sed eos non video. Et dans ei iter escā. et signans et claudēs hostiū abijt et pro eo orauit. et post aliquot dies rediēs dixit. Quō habeo. Respondit. Bene habeo sancte dei. vidi enim te in visu pugnatem pro me. et diabolum vincentē. Post hunc eum educēs. omnē clerū et religiosos et plūm cōuocauit. et oēs pro eo orare admonuit. tenēsque manū pueri ducebat eū ad ecclā. Et ecce diabolus cū multitudie demonū ad eū venit. et inuisibiliter apprehendēs puerū conabatur eū raptē de manu ei. Et cepit clamare puer. Scitē dei adiūua me. Et tāta eū improbis instātia aggressus est. vt etiā scissū impelleret trabēs puerū. Qui ait ad eum. Improbissime nō sufficit tibi perditio tua nisi et dei mei temptes plasina. Diabolus autē dixit ad eum multis audiētib. Preiudicas mihi. o basili. Tūc oēs clamauerūt kyrieleyson. Dixitque ad eū basili. Increpet te dñs diabole. Qui ait. Preiudicas mihi. o basili. Non abijt ego ad eū. sed ipse venit ad me. abnegauit xpm suū. et pessus est mihi. ecce scriptū ei in manu habeo. Qui ait. Nō cessabim⁹ orare donec scriptum reddas. Et orante basilio et tenente in celū man⁹. ecce carta pacerē delata et ab omib⁹ visa venit. et impolita est in man⁹ basili. Quā ille suscipiēs dixit puero. Egnosce has lras fratres. Et ille. Etiā dñe manu mea scripte sunt. Et frangens basili⁹ scriptū pduxit eū ad ecclā. et dignū eū fecit scō mysterio. et bene instruēs. et regulā sibi dās reddidit mulieri.

L Mulier quādam pectā multa habens et ea in carta scribēs in fine quiddā graui⁹ cōscripsit. et scriptū ipm bñō Basilio tradidit rogās vt pro ea oraret. et suis orōnib⁹ pectā ipsa deleteret. Qui cū orasset et mulier cartā aperuisset. oīa pectā pter istud graui⁹ deleta inuenit. Que ait ad basiliū. Diserere mei serue dei. et pro h⁹ mihi indulgentiā impetra sicp alijs impetrasti. Qui ait ad illā. Recede a me mulier. quia hō peccator ego sum indigēs indulgentiā sic et tu. Tūc autē illa instaret. dixit ei. Vade ad scrm viz effrem. et ille quod postulas tibi poterit impetrare. Que cū abijisset ad scrm viz effrem. et cur ad eū a sancto basilio missa sit intimasset. ille ait. Recede quia hō peccator ego sum. Sed redi filia ad basiliū. et quod tibi pro ceteris veniā impetrauit. pro isto quod impetrare valebit. festina cito vt eū

viuū inuenias. Que cū in ciuitatē venisset ecce basili⁹ ad tumultū ferebat. Illa autē post eū clamare cepit et dicere. Videat dñs et iudicet inter me et te. quia valēs placare deum pro me ad aliū trāsmisisti me. Tūc piecit cartam super feret. Et post modicū illā recipiens et aperies illud pectm penit⁹ deletū inuenit. Sicque ipsa et oēs quod aderāt deo immensas grās reddidit.

D Anteq̃ autē vir dei migraret a corpore. posuit⁹ in infirmitate quā et mortu⁹ est quāda iudeū noīe ioseph medicinā arte valde pūū quē vir dei multū diligebat eo quod se illū ad fidē puerurū pūi debeat. ad se quā ei⁹ opa indigeret vocauit. Ille pro ei⁹ pulsum tangēs. et ex tactu mororē in ianuīs esse cognoscens. dixit familie. Que ad sepulturaz necessaria sūt pparate. quia p̃tinuo moriet. Quō basili⁹ audies dixit ei. Rescē quid dicit. Qui ioseph. Crede dñe. quia sol cū sole occidet hodie. i. tu cū sole occides hodie. Qui dixit basili⁹. Quid dicit si nō moriar hodie. Qui ioseph. Nō ē possibile dñe. Et basili⁹. Et si in crastinū vsq̃ ad horā sextā supuixerō. quid facies. Et ioseph ait. Si vsq̃ ad illā supuixeris horaz vtiq̃ ego moriar. Et basili⁹. Etiā moriar⁹ pectō. viuas autē xpo. Et ille. Scio quid dicis et si vsq̃ ad illā horā supuixeris faciā quod horar. Tūc bñs basili⁹ licet fm naturā ilico moritur⁹ esset. a dño tñ mori⁹ inducias impetrauit. et vsq̃ i crastinū in horā nonā vixit. Quō ioseph videns et stupens in christū credidit. Basili⁹ autē p̃tute animi imbecillitatem corporis supans. de cubiculo suo surrexit et ecclā ingrediens cum suis p̃p̃ijs manib⁹ baptisauit. Postea pro ad lectulum suū redijt. Et statim spm deo feliciter reddidit. Floruit circa annos dñi. ccclxx.

XXVII

De scō Johāne elemosinario.

Johannes elemo

i synari⁹ patriarcha alexandrinus quāda nocte in orōne p̃stēs. vidit quāda puellā pulcerrimā sibi assistentē et coronā oliuaz in capite baiulantē. Quā ille vidēs nimīū stupefact⁹ quē esset inq̃siuit. Et illa. Ego sum miscōia. quā filium dei de celo adduxi. Desponsam accipe. et bñ tibi erit. Intelligēs g̃ pro oliuā miscōiam designari.

De sancto Iohāne elemosinario

46

ab illa die factus est sic misericors ut elemosinarius. id est elemosinarius vocaretur. Pauperes autem spiritus suos dominos appellabat. Et inde hospitallarius habet etiam ut pauperes dominos suos vocaret. Omnes igitur suos famulos provocavit. eisque dixit. Eritis per totam civitatem perscribite mihi usque ad unum omnes dominos meos. Illis vero non intelligentibus dixit. Quos vos egenos et medicos vocatis. istos ego dominos et auxiliatores predico. Isti enim nobis se auxilia ri et celeste regnum donare poterunt. Volens homines ad elemosinam invitare narrare plene ut quod pauperibus semel se ad solam calefacientibus ceperunt inuicem de elemosinatoribus perferre et bonos collaudare et malos vituperare. Erat autem quidam telonarius nomine Petrus. dives valde et potentis. sed nimis pauperibus immisericors. quod ad domum suam accedentes cum indignatione nimis repellebat. Cum ergo nullus illorum inueniret fuerit quod in domo sua elemosinam recepisset: unus illorum dixit. Quid vultis mihi dare si ego hodie ab eo elemosinam accipiam. Et facientibus cum eo pacem ad domum eius venit et elemosinam postulavit. At ille domum reuertens. et pauperem per foribus videns. cum mancipium eius panes siliginis in domum deferret. ille lapidem non inueniens. panem siliginis arripuit. et cum furore inde eum percussit. Quem perit arripies pauper ad socios rediit et quod de manu eius elemosinam accepit indicavit. Post duos dies infirmus ad mortem. vidit se ante iudicium stare. et mauros quosdam supstateram eius mala appendere. Ex altera autem parte statere quidam de albari tristes stabant eo quod nihil quod ibi apponeret inuenire valebant. Tunc unus eorum dixit. Vere nihil habemus nisi unum panem siliginis quem ante duos dies christo dedit coactus. Quem dum supstateram poneret equalitas ut sibi videbatur facta est. Dixeruntque ei. adauge ad siliginem hanc. alioquin te mauri apprehendent. Evigilans autem et liberatus dicebat. Pape si una siligo quam per furorem iactavi ita profuit. quanto magis omnia sua indigentibus elargiri. Quada igitur die cum optimis vestibus indutus per viam pergeret quidam naufragus ab eo vestimentum aliud postulabat. Continuo ille precioso vestimento se expoliavit et illi dedit. Quod ille accipiens statim reddidit. Cum autem telonarius rediret et vestimentum suspensum videret: perstratus est valde. adeo ut nec

cibum sumere vellet dicens. Quoniam non fui dignus ut mei memoriam haberet egenus. Et ecce dum dormiret vidit quendam super solem fulgentem. et super caput crucem ferentem. et habentem indutum vestimentum quod dederat egeno. et dicentem sibi. Quid ploras Petre. Qui cum causam sue tristitiae sibi dixisset. ille ait. Cognoscis hoc. Et ille. Etiam domine. Et dominus ad eum. Illo ego vestior ex quo mihi dedisti. et gratias ago bone voluntati tue. quoniam frigore affligabar et cooperuisti me. In se ergo reuersus. cepit egenos beatificare ac dicere. Vivit dominus non moriar donec etiam unus ex eis. Dans ergo pauperibus que habebat. et accersito notario suo dixit ei. Secretum volo tibi committere. quod si propalaveris aut si me non audieris barbaris vendam te. Dansque ei decem libras auri: dixit ei. Vade in sanctam civitatem et merces tibi eme. et me alicui christiano vende. et pauperibus precium tribue. Illo autem recusante. dixit ei. Si me non audieris ego barbaris vendam te. Ducens ergo eum ut dixerat cuiusdam argentario vestibus sordidis indutus tanquam servum suum vendidit. Et triginta numismata inde accipiens pauperibus erogavit. Petrus ergo omnia officia vilis faciebat. ita quod ab omnibus premebatur. et ab alijs servis frequenter percutiebatur. et etiam iam amens appellabatur. Dominus autem frequenter sibi apparebat. et vestimenta et numismata ostendens ipsum consolabatur. Verum impatore et universis de amissione tanti viri dolentibus. quidam vicini eius Constantinopolim ad visitandum loca sancta venerunt. et a domino ipsi invitati. cum pranderent sibi ad inuicem in aure dixerunt. Quam similis est puer iste domino Petro telonario. Et curiose respiciē tibus unus dixit. Vere dominus petrus est. Sursum et tenebo eum. Quod ille aduersus latenter fugit. Erat autem hostiarius surdus et mutus. qui per signum hostium aperiebat. Qui petrus ut sibi aperiret non signis sed verbis impavit. Et ille continuo audiens. et loquelam recipiens. sibi respondens ei aperuit. et domum ingrediens cunctis de eius loquela mirantibus dixit. Ille qui coquinam faciebat exiit et fugit. sed videte ne dei sit servus.

De sancto Iohāne elemosinario

Cū em̃ mibi dixit. tibi dico aperi: mox ex ore eius flāma exiit q̃ linguā ⁊ aures meas tetigit. ⁊ continuo auditū ⁊ loquelam recepi. Et exilientes ynuerſi ⁊ pcurrētes post eū ipm̃ ampli⁹ inuenire nō potuerūt. Tūc oēs de domo illa p̃niaz egerunt eo q̃ talē virū sic viliter tractauerūt. **B** Dorach⁹ q̃ dā Vitalis noīe volēs scīr̃m Iohēz tēptare. si possz sibi p̃bis psuaderi ⁊ ad scādaluz facile inclinari. Ingridiēs g̃ ciuitatē. om̃s publicas meretrices p̃scripsit. Intrabat g̃ ad illas p̃ ordinē dicēs cuilibet. Dona mibi noctē istā ⁊ noli fornicari. Ip̃e at̃ domū ei⁹ intrās in angulo flexis genib⁹ tota nocte in orōne stabat: ⁊ p̃ illa orabat. ⁊ postea mane exibat p̃cipiēs cuilibet ne alicui reuelaret. Una at̃ vitā ei⁹ manifestauit. Que statim orante sene a demone vexari cepit. Cui oēs dicebāt. Reddidit tibi d̃s qd̃ mereris. qm̃ mērita es. Ut fornicet̃ em̃ ingredit̃ pessim⁹ iste. ⁊ non p̃t alind. Vesp̃e at̃ facto dicebat p̃dict⁹ vitalis cūctis audiētib⁹. Volo ire: quia talis dñs expectat me. Vult⁹ p̃o illū criminātib⁹: r̃ndebat. Nūq̃d ego nō habeo corp⁹ vt oēs. aut monachis solis irat⁹ est de⁹. p̃e ⁊ ip̃i hoīes sunt vt ceteri. Dicebāt aut̃ qdā. Accipe tibi mulierē ynā abba: ⁊ muta habitū. vt nō scandalises alios. Ille aut̃ fingēs se iratū dicebat. Verē nō audiā vos. ite a me. Qui vult scādalizari scādalizē. ⁊ collidet fronte⁹ in parietē. Nūq̃d indices p̃stituti estis super me a deo. Ite ⁊ de vob⁹ curā habete. vos p̃ me nō reddetis rationē. Hec aut̃ cū clamore dicebat. Cūq̃ ad br̃m iohānē querimonia deferret̃. cor ei⁹ d̃s indurauit ne his fidē adhiberet. Dep̃cabat aut̃ deū vt p̃ mortē suā opus suū alicui reuelaret. vt nō imputaret in p̃ctm̃ his q̃ de eo scandalizabāt. Vultas igit̃ de p̃dictis mulierib⁹ ad p̃uersionē p̃duxit. ⁊ i monasterio plurimas collocauit. Quodā mane dum ab ynā illarū egredere⁹ obuiant̃ ei qdā ingrediēs ad fornicandū cū ea: danſq̃ ei alapā dixit. Vsq̃ quo pessime nō emēdas te ab his tuis imundicijs. Et ille. Crede mibi accipies a me talē alapā vt tota alexandria p̃greget̃. Et ecce postmodū diabol⁹ in specie mauri sibi alapā dedit dicēs. Hec ē alapa quā mittit tibi abbas vitalis. Et statim a demone vexat̃. ita q̃ ad voces ei⁹ oēs curre-

bant. Sz tū penitens p̃ ei⁹ orōem liberat⁹ est. Vir aut̃ dei mortis appropinquās banc scripturam reliquit. Nolite ante tempus iudicare. Mulierib⁹ autē p̃sistentib⁹ que faciebat. om̃es glorificabāt deum. et p̃cipue br̃s iohānes dicēs. Qm̃ alapā quam ille accepit accepissem ⁊ ego. Quidāz paup̃ in habitu pegrini ad iohēnē venit et ab eo elemosynam postulauit. At ille vocato dispensatore dixit. Da ei sex nūmismata. Que ille accipiens ⁊ abiens. habitum mutauit ⁊ iterū ad patriarchā rediens ab eo elemosynā postulauit. Ille aut̃ dispensatore vocato dixit. Da ei sex aureos. Quos cum sibi dedisset ⁊ ille abisset. dixit ei dispensator. Per orōnes tuas p̃. iste idē hodie mutato habitu bis accepit. Br̃s at̃ iohēs qm̃ h̃ se nescire dissimulauit. Itēz ille tertio habitu mutās ad br̃m iohēz venit ⁊ elemosynā postulauit. Tūc dispensator br̃m iohānē tetigit innuens q̃ ille esset. Cui br̃s iohēs respōdit. Vade ⁊ da ei duodecim nūmismata: ne forte sit dñs me⁹ ihs xp̃us q̃ tēptare me velit. vix poterit h̃ p̃ accipere q̃ ego dare.

Quadā die cū Patricius quadā pecuniā ecclesie in mercationib⁹ ponere vellet. ⁊ patriarcha nullatenus p̃sentiret. sed pauperib⁹ eā dispensare vellet. ambo plurimū p̃tendentes irati ab inuicē recesserūt. Adueniēte hora yndecima mādāt patriarcha p̃ archiep̃s bytēz patricio dicēs. Dñe sol ad occasum est. Quod ille audiens. lauchrymis infusus ad eū venit ⁊ veniam postulauit. **D** Cum qdam suus nepos a quodam tabernario grauē iniuriā audiuisset: ⁊ ex hoc patriarche lamentabiliter querens nullaten⁹ cōsolari posset. patriarcha respondit. Et quō est ausus tibi aliquis p̃tradicare ⁊ os suū p̃tra te aperire. Crede fili mee paruitati. qm̃ faciam in eo hodie talem rem. vt tota alexandria miret̃. Quod audiēs ille p̃solatiōem recepit. putans quia eum faceret grauit̃ verberari. Videns iohānes q̃ p̃solatiōem recepisset. pectus ei⁹ osculatus est dicēs. Fili si p̃ nepos mee hūilitatē existis p̃para te ⁊ flagellari ⁊ puicia pati ab oib⁹. Vera em̃ cognatio nō ex carne ⁊ sanguine sed ex p̃tute mētis agnoscitur. Confestim igit̃ p̃ illo homine misit. ⁊ ab omni pensione et tributo liberū eū fecit. Et om̃es audiētes mirati sunt.

De sancto Iohāne elemosinario

Et intellexerūt h̄ esse quod dixerat. faciā
in eo talem rem vt tota alexandria miret̄.

Audiēs patriarcha p̄suetudinem esse q̄
mor vt impator coronat̄ ē p̄festim monu-
mētoz edificatores sumūt q̄tuor vel q̄nqz
minutias marmorz pusillas diuersi colorz
z ingrediētes ad impatorem dicūt. De q̄li
marmore vel metallo iubet impiū tuū sibi
fieri monumētū. Imitat̄ h̄: monumentuz
sibi fieri p̄cepit. s̄z it̄ vsqz ad obitū suū illd
imp̄fectū manere fecit. Ordinauitqz aliq̄s
q̄ ad eū cū in celebri festiuitate cū clero p̄si-
steret accederēt sibiqz dicerēt. Dñe monu-
mentū tuū imp̄fectū est. p̄cipe vt p̄sumetur
eo q̄ nesc̄ q̄ hora fur veniat. E Diues
qdā cū vidisset b̄m iohēz i stratu suo viles
pānos h̄ic eo q̄ ceteros paupibz erogasset
qdā valde p̄ciosū coop̄imentū em̄it z brō
iobāni tradidit. Qui cum istd nocte sup se
h̄iet. tota nocte dormire n̄ potuit. cogitās
q̄ trecenti dñi sui d̄ tāto p̄cio coop̄iri pos-
sent. Tota isup nocte lamētabat̄ z dicebat
Quanti incenati. q̄nti in foro pluuijs ma-
defacti. q̄nti p̄ frigore dentibz stridētes ho-
die dormierūt. Tu p̄o grandes pisces des-
uorās. z in thalamo req̄lescens cū oibz ma-
lis tuis. insup te coop̄orio. xxxvj. nūmis
matū calefac̄. Hūilis iohes alia vice hoc
nō vestiet̄. Statimqz facto mane illd vēdi
fecit. z p̄ciū paupibz erogauit. Qd̄ audiēs
ille diues ip̄m coop̄torioz sc̄do em̄it et brō
iobāni tradidit. rogās vt ip̄m d̄ cetero nō
vēderet s̄z sup seip̄m teneret. At ille istd ac-
cipiēs insit itez vēdi z dñis suis p̄ciū ero-
gari. Qd̄ ille diues audiēs itez abijt et ip̄
suz redemit ac brō iobāni detulit: eiqz gra-
tulabūd̄ dixit. videbim̄ q̄s deficiet. aut
tu vendēdo aut ego redimēdo. Et sic sua-
uiter q̄si diuitē vindemiabat dicēs q̄ pos-
sit aliq̄s intentiōe dandi paupibz diuites
taliter expoliare nec peccat. Duo em̄ lucra-
tur talis. Unū qz aīas illoz saluat. Altez
qm̄ ip̄e ex h̄ mercedez nō modicā accipiet.

Volēs b̄m iohānes hoīes ad elemosy-
nā puocare. narrare p̄suevit de sc̄to serapio-
ne. q̄ cū amictū suū paup̄i tribuisset: z al-
teri obuians q̄ frigus patiebat tunicā simi-
liter tribuisset. z euangelīū tenens nudus
federet. interrogauit eū qdā dicens. Abba
q̄s te expoliavit. Et demōstrans euangelīū
dixit. Ille me expoliavit. Alias aut̄ alium

pauperem videns euangelīū ip̄m vēdidit.
z pauperi p̄ciū dedit. Qui cū interrogaret
vbi ip̄m euangelīū haberet: r̄ndit. Euange-
liū p̄cipit dicēs. Vade z vende om̄ia q̄ ha-
bes z da paupibz. Seip̄sum q̄ habebā z se-
ip̄sum vēdidi z tradidi vt mādabat. f

Lū cū dā elemosynā petenti dari prece-
pisset b̄m iohānes q̄nqz nūmos. indigna-
tus ille q̄ maiorē elemosynā sibi nō fecisset
p̄tinuo ad p̄umelias ip̄i p̄rupit. ac i ei⁹ fa-
ciem puiciari cepit. Qd̄ ei⁹ famuli audien-
tes in cū voluerūt irruere. ac ip̄m graui-
ter cedere. Quod b̄m iohānes om̄ino p̄ohi-
buit dicens. Sinite fratres sinite vt mihi
maledicat. Ecce em̄ habeo sexaginta ano-
nos blasphemans p̄ opera mea christum:
z vnū conuiciū nō portabo ab isto. Iussit
qz sacculū afferri: z coram ip̄o apponi vt in-
de tolleretur quantū velleret. Lū p̄ps lecto
euangelio ecclīaz ep̄ret. z foris ociosis p̄bis
vacaret. qdā vice post euangelīū patriar-
cha cū eis ep̄it z in medio eoz sedere cepit.
Om̄ibz p̄o de h̄ mirātibz dixit ad eos. Filij
vbi oues ibi pastor. Aut igit̄ intrate z ego
vobiscū intrabo. aut manete h̄ z ego par-
ter manebo. Semel igit̄ z bis h̄ fecit. et sic
p̄lm stare in ecclesia erudit. Lū qdāz
iuuenis sanctimoniale qdā rapuisset. z
clerici tales iuuenē corā brō iohāne expro-
brarēt z ip̄m excomunicandū esse dicerent.
v̄puta q̄ duas animas p̄diderat. sc̄z suam
z illi⁹. cōpescuit eos b̄m iohānes dicens.
Non sic filij nō sic. Ostendo vobis quia et
vos duo p̄ctā cōmittitis. Primo qz cōtra
p̄ceptū dñi faciis: q̄ ait. Nolite iudicare vt
nō iudicemini. Secūdo qz nescis. p̄ certo
si vsqz hodie peccent z se non penitent.

Frēq̄nter aut̄ existēte brō iohāne i orōne
et in extrali mētis posito. talibus verbis cū
deo disputare audit̄ est. Sic sic bone ihu
ego dispergendo z tu ministrando videar-
mus quis vincat. S Eum febre cor-
rept⁹ se morti appropinq̄re cerneret dixit.
Grās tibi ago de⁹. qm̄ exaudisti miseriam
meā rogantē bonitatem tuam ne inuenire
tur moienti mihi nisi vnū tremisse. Hoc
igitur pauperibz dari iubeo. Positū est
igitur venerabile corpus eius in sepul. ro
vbi corpa duoz ep̄oz fuerāt tumulata. Et
corpa illa mirabiliter sancto Iohanni ces-
serunt: et locū mediū vacuum dimulerunt.

De conuersione sancti Pauli

Ante autē paucos dies q̄ moreret. cum q̄dā mulier q̄dā flagitiosissimū pctm cōmississ. et nulli vnq̄ p̄fiteri auderet. Dixit ei sc̄us iohes vt saltē illū scriberet eo q̄ scribere sciebat. et sigillatū ei offerret. et ip̄e p̄ ea oraret. Cui illa assēsit. et pctm scribēs diligēter sigillauit et br̄s iohāni tradidit. S; post paucos dies br̄s iohes infirmatus in dñō requiuit. Illa vt audiuit illū defunctū. se vitupatā et p̄futam putauit. credēs q̄ sc̄ptū alicui p̄misisset et ad man⁹ alterius deuenisset. Ad tumulū igit sc̄i iohis accessit. et ibi vberime flēs clamabat dicēs. Heu heu purās p̄fusionē vitare. p̄fusio oībus facta sūt. Lūq; amarissime fleret et bñm iohēz rogaret vt sibi oīderet vbi nā sc̄ptū suū dimisiss. ecce br̄s iohes i habitu pōtificiali de tumulo pcessit. duob; ep̄is q̄ sc̄cū q̄secebāt hic et inde vallat⁹. dixitq; mulieri. Cur nos tantū infestas. et me et sc̄tōs istos q̄ mecū sūt q̄scere n̄ p̄mittis. Ecce stōle lacrimis tuis oēs madefacte sūt. Porrexitq; sibi sc̄ptū suū sigillatū vt p̄us fuerat dicēs ei. Vide sigillū h. et ap̄i sc̄ptūz tuū et lege. Qd̄ illa ap̄iēs pctm suū oīno deletūz inuēit. Et ibi taliter sc̄ptū reperit. Propt̄ iohēz suū meū deletū est pctm tuū. Sicq; illa immēsas deo grās retulit. et br̄s iohānes cū alijs duob; ep̄is in monumentū rediit. Claruit circa annum dñi sexingentesimū q̄ntū: tpe fove impatoris.

XXVIII

De cōuersione sancti Pauli.

Conuersio sancti

Pauli apli facta est eodē anno q̄ xp̄s passus est. et Stephan⁹ lapidatus. anno nō naturali s; emergēti. Nā xp̄s viij. kl. aplis passus est. Stephan⁹ eodem anno. iij. die augusti lapidat⁹ est. Paul⁹ po viij. kl. februarij conuersus est. Quare autē ei⁹ conuersio poti⁹ q̄ aliorū sc̄tōz celebrat triplex rō solet assignari. Primo p̄ exemplū vt null⁹ q̄ntūcūq; pctōr desperet de vniā q̄n tantū in culpa talē postmodū conspici fuisse in grā. Sc̄do p̄ gaudiū. Sicut em̄ ecclā magnā tristitiā habuit in ei⁹ p̄secutione. ita maximā letitiā habuit in ei⁹ conuersione. Tercio p̄ miraculū qd̄ sc̄z dñs in eo ostendit. dñi de seuiſſimo p̄secutore fecit tis

delissimū p̄dicatōrē. Eius em̄ conuersio fuit miraculosa rōne efficiētis disponētis et patientis. Rōne efficiētis. i. christi q̄ em̄ conuertit. Ibi em̄ p̄mo ostendit suā mirabile potentia in h q̄ ei dixit Durum est tibi cōtra stimulū calcitrare. Et in h q̄ ip̄m tā subito immutauit. Unde p̄tinuo immutatus respondit. Dñe qd̄ me vis facere. Aug⁹. sup h ybo. Occisus agn⁹ a lupis. fecit agnos de lupis. Jam parat se ad obediendū qui p̄us seuiebat ad p̄sequendū. Sc̄do ibi ostendit ei⁹ mirabile sapientia. Mirabilis em̄ sapientia fuit in h q̄ ip̄m a tumore supbie deiecit. offerendo infima humilitatis non sublimia maiestatis Ego inquit sum iesus nazaren⁹ quē tu p̄sequeris et. Glosa. Non deū vel dei filiū se vocat. sed hūilitatis inquit mee suscipe infima et supbie tue squamas depone. Tercio ibi ostendit suā mirabile clementia. qd̄ notat in h q̄ ip̄m existentem in actu et voluntate p̄sequēdi conuertit. Licet em̄ haberet deformē affectū. q̄ spirans minaz et cedis. p̄uersum conatū q̄ accessit ad p̄ncipes et. q̄ si se ingerēs. p̄ncipiosū actū q̄ ibat vt vinctos p̄duceret in hierusalem Et ideo ei⁹ iter pessimū erat. ip̄m tñ misericordia diuina conuertit. Secūdo fuit miraculosa rōne disponētis. i. lucis q̄ ipsūz ad conuersionē disposuit. Ip̄a em̄ lux d̄z fuisse subita immēsa et celica. Et subito inquit circūfulsit eū lux de celo. Paulus em̄ tria vicia in se habebat. Primū erat audacia. qd̄ notat in h q̄ d̄z. accessit ad p̄ncipes sacerdotū. Glo. nō vocat⁹ sed sp̄ote zelo p̄ciantē eū. Sc̄dm erat supbia. qd̄ notat in h q̄ d̄z: spirans minaz et. Tercū erat carnalis intelligētia. quā sc̄z in lege habebat. Unde glosa sup illud Ego sum iesus et. Ego de⁹ celestis loquor. quem mortuū putas sensu iudaico. Ip̄a igitur lux diuina fuit subita vt audacem terreret. fuit immēsa vt sublimem et supbum in ima humilitatis prosterneret. fuit celica vt carnalē eius intelligentiam in celestem mutaret. Vel potest dici q̄ illud disponens fuit in trib; sc̄z in voce acclamante. in luce fulgente. in virtute potente. Tercio fuit miraculosa ratione patientis. i. ipsi⁹ pauli in q̄ facta est conuersio ip̄a. In eo em̄ hec tria miraculose exteri⁹ facta sunt. sc̄z p̄stratio. obcecatio. et triuana ieiunatio. Est em̄ p̄strat⁹ vt erigat

quanti ad depressum affectu. Aug⁹. Prostratus est paul⁹ ut cecaret: cecar⁹ ē ut mutaretur. mutat⁹ est ut mitteret. missus ē ut per veritate pateret. Itē aug⁹. Elisus est seniens et fact⁹ est credēs. elisus ē lup⁹ et fact⁹ ē agn⁹. elisus ē persecutor et fact⁹ est p⁹dicator. elisus est fili⁹ p⁹ditionis et fact⁹ est vas electiōis. est obcecatur⁹ ut illustraret⁹ quātu ad tenebrosū intellectū. Un⁹ et illo triduo q⁹ māsit cecatus d⁹ q⁹ doct⁹ fuerit euāgelii. Nō em̄ accepit illō ab hoīe neq⁹ p⁹ hoīez ut ipse testat⁹ s⁹ p⁹ reuelatōez ihu xpī. Aug⁹. Paulū dico rez athletā xpī. doctū ab illo vinctū d⁹ illo crucifixū cū illo. et gloriōsū in illo. Est i car ne macerat⁹ ut ipa caro disponat ad bone opatiōis effectū. oprie em̄ deinceps corp⁹ ei⁹ ad oē op⁹ bonū dispositū ē. Nā elurire et abū dare sciebat. et vbiq⁹ i oīo institutus erat. et oīa aduersa libet⁹ sufferebat. Cryso. Tyrānos et p⁹los spirātes furorē velut q⁹ dā ē culices estimabat. Doriē p⁹ arz cruciat⁹ et mille supplicia q⁹ ludū putabat esse puerorū. Nec amplectebat⁹ libet⁹ et mag⁹ decorabat⁹ cathena vict⁹ q⁹ dyademate coronat⁹. ac libet⁹ recipiebat vulnera q⁹ alij munera. Vel ista tria dicunt⁹ fuisse in eo p⁹ tria q⁹ fuerit in pmo pente. In ipso em̄ fuit p⁹ deū erectio et ecōtra in paulo ad terrā prostratio. In ipso oculo⁹ apertio. et ecōtra in paulo oculo⁹ obcecatio. In ipso fuit manducatio cibi veriti. et contra in paulo abstinentia cibi liciti.

XXIX

De sancta Paula.

Paula fuit nobilis

p⁹ sima matrona romanoz. cui⁹ v⁹ tā brūis Hieronim⁹ p⁹posuit in h⁹ p⁹ba. Si cūcta corpis mei mēbra p⁹teret⁹ in liguas et oēs art⁹ hūana voce resonaret⁹ nihil dignū scē ac venerabilis paulē p⁹tutibus dicerē. Nobilis genere. s⁹ multo nobilior scitrate. potēs q⁹ndā diuitijs. s⁹ nūc xpī paup⁹te insignior. Testor et ihū et sanctos angelos ei⁹ ipm⁹ p⁹riū angelū q⁹ custos fuit et comes admirabilis seie. me nihil i gratiā nil dicere more laudantiū. s⁹ q⁹ dicturus sum p⁹ testimonio min⁹ eius esse meritis. Vult lector breuiter ei⁹ scire p⁹tutes. omes suos paupes paupior ipa dimisit. Et sicut

inter multas gēmas p⁹ciosissima gēma m⁹ car. et sic iubar solis paruos igniculos stellas obruit et obscurat. ita cūcto⁹ virtutes sua hūilitate supauit. Minimaq⁹ fuit iter omes ut omniū maior esset. Et quāto plus se deſciebat tanto mag⁹ a xpō subleuabat. Latebat et nō latebat. Fugiendo vanā gloriā. gloriā merebat. q⁹ p⁹tutē q⁹lī vmbra seq⁹ et appetitores suos deserens. appetit p⁹ceptores. Nec cū q⁹q⁹ liberos edidisset: bleſillā sup cui⁹ mortē eā rome p⁹solat⁹ sum. Paulinam q⁹ scīm et admirabilē viz. Pāmachiā et p⁹positi et rez suaz reliq⁹ herede. ad quem super ei⁹ obitu parū libellū edidim⁹. Eustochium q⁹ nūc in sanctis locis et p⁹giniat⁹ et ecclesie monile p⁹ciosissimū est. Rufinam q⁹ immaturo funere piū matris animū p⁹ster nauit. et Torociū post quē parere deſiit. ut intelligeres eam nō diu seruire voluisse officio cōiugali. sed mariti desiderio. q⁹ma res optabat liberos edidisse. Postquā vir ei⁹ mortuus est. ita cum planxit ut p⁹pe ipsa moreretur. ita etiā se cōuertit ad dei seruitutem ut mortem ei⁹ q⁹lī videret optasse.

B⁹ Quid ergo referā ample et nobilis dom⁹ et q⁹ndam opulentissime cūes pene diuitias in paupes erogatas. Nec pauli nī epī anthioceni et epiphani q⁹ romā venerat accensa p⁹tutib⁹. p⁹ momenta patriā deserere cogitabat. Quid vltra differo descendit ad portum. fratre cognatis: affinitib⁹. et q⁹ his mai⁹ est liberis p⁹q⁹ntib⁹ et clementissimā matrem vincere cupiētib⁹. iam carbasa tendebantur et remoz ductu nauis in altū. p⁹trahēbat. paruos torocius supplices manus tendebat in littoze. Rufina iam nūbilib⁹ ut suas expectaret nuptias. tacēs stetit obsecrabat. et tamen illa siccos oculos tendebat ad celum. pietatem in filios. pietate in deū superans. Nesciebat sematrem ut christi se p⁹barer ancillam. Torquebant viscera et quasi a suis mēbris distraherent. cum dolore pugnabat. Hoc cōtra iura nature plena fides pariebat. imo gaudēs animus appetebat et amorem filiozū maiore in deum amore contemnens in sola eustochio que et p⁹positi et nauigationis eius comes erat acquiescebat. Sulcabat interim nauis mare et cūctis q⁹ cum ea rebebantur littoza respiciētib⁹. illa versos tenebat oculos ne videret quod sine tormento videre

De sancta Paula

nō poterat. Lūq; ad loca terre scē veniss; 7 p̄cōsul palestine q̄ familiā ei? optie nouerat p̄missis apparitorib; iussisset ei pari p̄torū elegit hūilez cellulā. q̄ cūcta loca xpi vestigiōz tāto ardore ac studio circūibat. vt nisi ad reliq; festinaret a p̄mis nō posset abduci. Prostrataq; añ crucē q̄si pendētez dñm cerneret adorabat. Ingressaq; sepul crū resurrectōis osculabat lapidē quez ab hostio monumēti amouerat angel? 7 ipm corpis locū in q̄ dñs iacuerat q̄si litiēs desideratas aq̄s fidei ore labebat. Quid ibi lacrimaz q̄rū gemitū qd doloris effuderit. test; est cūcta hierosolima. test; est ipse dñs quē rogabat. Deinde prexit berbleez. atq; in specū saluatoris ingrediēs. vidit sacru p̄gis diuersorū. 7 me audiēte iurabat se cernere fidel oculis infantē p̄anis inuolutū. vagientē in p̄scpio. dñm magos adorātes. stellā fulgentē desup. matrē p̄ginem. nutriciū sedulū. pastores nocte venientes vt viderēt p̄bū qd factū erat. q̄si etiam tūc euāgeliste iohis p̄ncipiū dedicārēt. In p̄ncipio erat p̄bū. 7 p̄bū erat ap̄d deū. 7 p̄bū caro factū ē. Paruulos iterfectos. herodē seuiētē. ioseph 7 mariā fugiētes i egyptū mixtisq; gaudio lacrimis loq̄bat Salue berblee dom? panis in q̄ nat? ē ille panis qui de celo descēdit. Salue effrata regio vberima cui? fertilitas dñs est. David loq̄tur p̄fidēter. introibim? i tabernaculū ei?. adorabim? in loco vbi steterūt pedes eius. Et ego misera 7 peccatrix digna sum iudicari deosculari p̄sepe in q̄ dñs paruul? vāgūt. orare i spelūca in q̄ p̄go puerpera deū fudit infantes. Hec req̄es mea. qz dñi mei patria est. hic habitabo qm saluator elegit eā. **E** Tanta se hūilitate deiecit vt q̄ eā vidiss;. 7 p̄ celebritate nois videre gestisset ipaz esse nō crederet. s; ancillaz vltimā Et cū frēq̄ntib; choris virginū cingeret 7 veste 7 voce ac habitu 7 icellu minū omniū erat. Nūq; post viri mortē vsq; ad diē dormitiōis sue cū vllō comedit viro q̄uis eū sc̄m 7 in p̄tificiali culmie positi sciret. Balneas nisi piclitans nō adiit. Doliā etiā nisi i grauissima febre lectuli strata nō habuit. s; sup durissimā humū stratis cilicis q̄secebat. si tñ illa q̄es dicēda est que ingib; pene orōib; dies noctesq; iūgebat. Ita leuia p̄cā plāgebat vt illā grauissimo

rum criminū crederes esse ream. Lūq; a nob crebz? moneret vt p̄ceret oculis 7 eos suaret euāgelice lectioni atebat. Turpano da est facies quā d̄ dei p̄ceptū purpurisso 7 cerusa 7 stibio sepe depinxi. affligendum est corp? qd mult; vacauit delicijs. Lōg? risus p̄petuo cōpensand? est fletu. Doliā lintheamina et serica p̄ciosissima. aspirare cilicū p̄mutāda sūt. Que viro 7 seculo placui. nūc xpo placere desidero. Si int̄ tales tātasq; p̄uites castitatē in illa voluero p̄dicare. supflu? videar. in q̄ etiā cū sc̄laris ess; oim rome matronaz exemplū fuit. q̄ se ita gessit vt nunq; de illa etiā maledicōz q̄sq; auderet famā p̄fringere. Fateor errorez meū. cur in largiēdo esset p̄fusior arguebā. illud p̄ferēs de ap̄lo. Nō vt alijs refrigeriū sit. vob aut̄ tribulatio. s; ex eq̄litate in hoc tpe vt via abūdantia sit ad illoz inopiā. et illoz abūdantia sit ad viāz inopiā. Et pui dēdū esse ne qd libēter faceret sp̄ facere nō posset multaq; h̄mōi. Que illa mira veres cūdia 7 f̄mone p̄cissimo pitissimoz dissoluebat. testē inuocās dñm se p̄ illi? noie cuncta facere 7 h̄ie voti: vt mendicans ipsa moreret vt vnū nūmū filie nō dimitteret. 7 in funere suo aliena sindone inuolueret. Ad extremū inferebat. Ego si petiero multos inueniā q̄ mihi tribuāt. Iste medicans si a me nō accepit q̄ ei possum etiā d̄ alieno tribuere si mortu? fuerit a q̄ ei? aia req̄ret. Folebat i his lapidib; effundere pecuniā q̄ cū terra 7 sc̄lo sunt trāsituri. s; in vinis lapidib; q̄ voluūt sup terrā. de q̄b; in Apoc. iohis. ciuitas magni regis extruit. Excepris fest; dieb; vit oleū in cibo accipiebat vt ex h̄ vno extimaret qd de vino 7 de liq̄ mine 7 piscib; 7 lacte 7 melle 7 ouis. 7 relijs q̄ gustui suauia sūt iudicaret. In q̄b; sumendis qdā se abstinentissimos putāt. et si his ventrē ingurgitauerint turā pudiciā suspiciant. Flou i susurrone q̄ndā qd genus boim vile est. q̄si beniuolū nūciāsse q̄ p̄ nī mlo seruoze p̄tū q̄busdā videret insana 7 cerebz illi? diceret p̄ouendum. Qui illa r̄ndit. Theatz facti sum? mūdo 7 angelis 7 hoib;. Nos stulti p̄ xpm. s; stulti dei sapiēt? est hoib;. Post viroz monasteriū qd viris tradiderat gubernādū. plures p̄gines q̄s ex diuers; puincijs p̄gregauerat tam nobilis q̄ mediocris 7 infimi generis

De sancta Paula

in tres turmas et monasteria diuisit. ita dum
tarat ut ope et cibo separet. psalmis et oratione
ingerent. Iurgantes inter se sermone lenissimo
federabat. lasciuientes adulescentulaz carne
crebris et duplicatis frangebatur ieiunijs ma-
lens eas stomachum dolere quam mentem. dicens
mundiciam corporis atque vestitus aie esse immu-
diciam. Et quod in seculi homines vel leue puta-
tur vel nihil. Sed in monasterijs grauissimum esse
delictum dicebat. Cumque alijs laqueantibus lar-
ge preberet omnia et esum quam exhiberet carniuz.
si quando ipsa egroraret sibi non indulgebat. et in
eo iniquis videbatur. quod in alijs clementiam. in
se duritiam promutabat. Referam quod experisui.
Dense iulio feruētissimis estibus incidit in
ardorem febris et post desperationem cum dei mi-
sericordia respirasset. et medici suaderent ob-
refectorem corporis vino esse oportet tenui et puo-
ne aquam bibens in hydropisim preteret. Et ego
clam beati epiphanius rogare ut eam mo-
neret. imo compelleret vinum bibere ut erat pri-
us et soleret ingenium. statim sensit insidias et
subridens meus esse quod ille diceret intimauit.
Quid plura. Cum beatus pontifex post multa
hortamenta exisset foras. quare mihi quod egis-
set respondit. Tantum profeci ut ipsa mihi seni homi-
pene persuaserit ut vinum non bibam. In luctu
mihi erat et suorum mortibus frangebatur maxime li-
berorum. Nam et viri et filiorum dormitio sepe per-
clitata est. Et cum os stomachum signaret et
matris dolore crucis niteret impensione le-
nire supabatur affectu et credulam mentem pentis
viscera perstabat. animusque vincens fragilitate
te corporis vincebat. Scripturas sanctas tene-
bat memoriter: et cum amaret historiā et illa
veritatem diceret fundamentum magis sequebatur
intelligentiam spiritalem et huiusmodi edificatorem
aie pregebat. Loquar et aliud quod forsitan
emulis videretur incredulum. Hebraicam linguam
quam ego ab adulescentia multo labore et su-
dore ex parte didici. et infatigabili meditati-
one non desero. ne ipse ab ea deserar. discere
voluit et persecuta est. ita ut psalmos hebraice
caneret. et sermonem absque ulla latine lingue
propriate personaret. Quod quidem videretur hodie in
sanctā filia eius eustochio cernimus. Hucusque
navigauimus prosperis ventis et crispantia maris
equa labes carina sulcauit nunc in scopulos
incurrit ordo. Quis enim posset siccis oculis
paulam narrare morientem. Incidit in grauissi-
mam valetudinem. imo quod optabat inuenit. ut

nos desereret et domino plenius iungeretur. Quid
diu differo et dolore meum in alijs imorandis
facio longior. Sentiebat prudētissima se-
minarum adesse mortem et frigescente iam pre cor-
poris atque membrorum. solum aie tempore in sacro
et sancto pectore palpitare. et nihilominus quasi
ad suos pergeret. alienosque despiceret. illos
psuculos susurrabat. Domine dilexi decorem do-
mus tue et locum habitandis glorie tue. et quasi di-
lecta tabernacula tua domine. Elegi abiectus
esse in domo dei mei. Cumque a me interroga-
ret cur taceret cur nolleret respondere in clamati-
onem doleret aliquid greco sermone respondit. nihil
se hinc molestie sed omnia quæta et tranquillam respicere
Post hoc obmutuit et clausis oculis quasi huius-
modi despiceret usque ad expirationem aie eosdem
repetebatur psuculos ut ut aure apposita quod
dicebat audire possemus. Tota ad funem eius
palestinarum urbium turba peruenit. Quæ enim mo-
nachorum latentium in heremo cellula sua tes-
nuit. Quam virginum cubiculorum tenuerit secre-
ta. Sacrilegium putabat quod non tali seie vlti-
mum reddidisset officium. donec subter ecclesiam
et iuxta speciem domini prederet. Venerabilis filia
eius ergo eustochium quasi ablactata super matrem
suam abstrahi a penite non poterat. deosculari
oculos. herere vultui. totiusque corporis amplexari.
et se cum matre velle sepeliri. Testis est iesus
nec unum quod de nuntium ab ea filie derelictum. sed
magis tribuens egenis. et quod his difficilius est
fratrum et sororum immensam multitudinem quaz
et sustentare arduum est et abdicere impium est.
Vale o paula et cultorum tui vltima senectus
te orationibus iuuat.

XXX

De sancto Iuliano.

Iulianus quasi iu-

bilis et ana quod est sursum. In iu-
lianum quasi iubilianum. quod cum iubilo su-
perna petijt. Vel a iulius quod est incipiens et
anus. Nam et dei fuitio fuit senex longanimi-
tate sed incipiens sui reputatio.

Iulianus cenomanensis episcopus fuit. Hic
symon ille leprosus dicitur fuisse quem
dominus a lepra sanauit. et quod dominum ad co-
muniuim inuitauit. Qui post ascensionem domini
ab apostolis cenomanensis episcopus ordinatus est. Hic
multis precibus clarus tres etiam mortuos su-
scitauit. et postmodum in pace quiescit. Iste dicitur

De sancto Iuliano

esse ille iulianus qui ab itinerantibus per inueniendum bono hospicio inuocat. eo quod in domo eius dominus fuerit hospitarus. Sed verum videtur esse alius iulianus qui secundum veterum penitus ignoranter occidit. cuius historia infra ponetur. **B**

Fuit et alius iulianus de aluernia genere nobilis sed fide nobilior. qui desiderio martyrii se vltro persecutoribus offerebat. Tandem crispinus consulis misit militem et eum occidi mandauit. Quod sentiens iulianus sponte foras profugit et quatenus intrepidus se opponens periculum ictum feriens excepit. Cuius caput leuantes ad sanctum ferreolum socium iuliani detulerunt. et eidem mortem minant. nisi prius immolaret. Quibus cum assentire nollet. eum occiderunt. et caput sancti iuliani cum corpore sancti ferreoli in vno tumulo posuerunt. Et post multos annos sanctus mamertus viennensis episcopus inuenit caput sancti iuliani in manu sancti ferreoli ita illesum et integrum ac si eadem die fuisset sepultum. In cetera vero sancti miracula solet referri quod cum quidam diaconus oues ecclesie sancti iuliani rapet et pastores eius de ex parte sancti iuliani prohiberent. Ille respondit. Iulianus non comedit arietes. Et ecce post modicum febre vehementissima purgetur. et inualescere febre quod a martyre incendit proficit. Fecitque supra se iactari aquam ut refrigeraretur. Sed statim tantum fumum et fetorem de corpore eius exiit ut cuncti qui aderant fugerent. et ipse post modicum expiraret. Cum quidam rusticus ut ait Breg. tyron. in die dominica arare vellet. prius sanctis digitus manubrium securus cum quo vomerem mundaere volebat eius dextere adhesit. Sed post duos annos in ecclesia sancti iuliani ad eius pedes curatus est. **E** fuit insuper alius iulianus frater beati Iulij. Hi duo fratres ad theodosium imperatorem christianissimum venerunt: petentes ut templum ydolorum vbi cumque inueniret destrueret: et christi ecclesias edificaret. Quod imperator libenter faciens. scripsit ut omnes eis debeant obedire. et eos in omnibus sub pena capitis adiuvare. Cum igitur beatus iulianus et iulius illo co quo de gaudianum ecclesiarum fabricaret. et cuncti transfugas eos in ope ob imperatoris imperium adiunaret: prout ut quidam cum curru inde transiret faceret. qui dixerat ad inuicem. Quam excusationem prebere poterim? ut liberi transire poterimus? et in ope isto non occupemur. Dixeruntque propter occasionem unum ex nobis in plaustrum supinum. et cum panis coopiam. dicemusque quod boies mortuum in vehiculo habemus. et sic liberi transire poterimus. Arripientesque boies unum in plaustrum piecerunt ei qui dixerat. Tu sile et oculos claudere. et quisque transierim? quasi mortuum iace. Longum boies tamque mortuum coopuisset. et rursus ad famulos dei iulianum et iulium venissent. dixerunt ei sui dei. filioli pariter subsistite et nos in ope modicum adiuvate. Qui responderunt. Non possumus stare quasi boies mortuum in plaustrum habemus. Quibus sanctus iulianus dixit. Ut quid ita metimini filij. Et illi. Non metimur donec sic est ut loquimur. Et sanctus iulianus dixit. secundum veritatem dicti vestri vobis pertingat. Et illi bonos pugnantes pertransierunt. Cumque percul pertransissent: accedentes ad currum ceperunt colloquem suum vocare ex nomine dicentes. Surge amodo et stimula boues ut celeriter transiamus. Cum autem nullatenus se moueret. eum pulsare ceperunt dicentes. Ut quid deliras. surge et stimula boues. Sed cum nullatenus ille responderet. accedentes discooperuerunt eum. et mortuum inuenerunt. Tamenque timor ipsos et ceteros inuasit. ut nullus de cetero famulo dei metiri auderet. **D** fuit etiam alius iulianus qui veterum penitus nesciens occidit. Cumque enim iulianus predicaret iuuenis ac nobilis quidam die venatorum insisteret. et quando ceruum repertum insequeret. subito ceruus prius eum diuino nutu se prout ei qui dixerat. Tu me insequeris qui prius et matris tue occisor eris. Quod ille audiens. vehementer excommuniuit. et ne tibi forte pertingeret quod a ceruo audierat. reliquis omnibus clam discessit. et ad regionem valde remotam peruenit. Ibi cum quidam principis adhesit. et tam strenue vbius et in bello et in palatio se habuit quod princeps eum militem fecit: et quando castellana vidua in coniuges ei tradidit. et castellum pro dote accepit. Interea pentes iuliani per amissionem filij nimium dolentes vagabundi vbius pergebant. et filium suum sollicitate requirebant. Tandem ad castrum cui iulianus perat deuenit. Tunc autem iulianus a castro casu recesserat. Quos cum vxor iuliani vidisset et qui nam essent inquisisset. et illi omnia que filio suo acciderant enarrassent. intellexit quod viri sui parentes erant. utpote quod si a viro suo forte frequenter audierat. Ipse igitur benigne suscepit. et pro amore viri sui lectum suum eis dimisit. et ipsa sibi alibi lectulum suum collocauit. Facto autem mane castellana ad ecclesiam prexit. Et ecce iulianus mane veniens in thalamum quasi vxorem suam excitaturus intravit. Et inueniens duos pater dormientes. vxorem

terrimus. Arripientesque boies unum in plaustrum piecerunt ei qui dixerat. Tu sile et oculos claudere. et quisque transierim? quasi mortuum iace. Longum boies tamque mortuum coopuisset. et rursus ad famulos dei iulianum et iulium venissent. dixerunt ei sui dei. filioli pariter subsistite et nos in ope modicum adiuvate. Qui responderunt. Non possumus stare quasi boies mortuum in plaustrum habemus. Quibus sanctus iulianus dixit. Ut quid ita metimini filij. Et illi. Non metimur donec sic est ut loquimur. Et sanctus iulianus dixit. secundum veritatem dicti vestri vobis pertingat. Et illi bonos pugnantes pertransierunt. Cumque percul pertransissent: accedentes ad currum ceperunt colloquem suum vocare ex nomine dicentes. Surge amodo et stimula boues ut celeriter transiamus. Cum autem nullatenus se moueret. eum pulsare ceperunt dicentes. Ut quid deliras. surge et stimula boues. Sed cum nullatenus ille responderet. accedentes discooperuerunt eum. et mortuum inuenerunt. Tamenque timor ipsos et ceteros inuasit. ut nullus de cetero famulo dei metiri auderet. **D** fuit etiam alius iulianus qui veterum penitus nesciens occidit. Cumque enim iulianus predicaret iuuenis ac nobilis quidam die venatorum insisteret. et quando ceruum repertum insequeret. subito ceruus prius eum diuino nutu se prout ei qui dixerat. Tu me insequeris qui prius et matris tue occisor eris. Quod ille audiens. vehementer excommuniuit. et ne tibi forte pertingeret quod a ceruo audierat. reliquis omnibus clam discessit. et ad regionem valde remotam peruenit. Ibi cum quidam principis adhesit. et tam strenue vbius et in bello et in palatio se habuit quod princeps eum militem fecit: et quando castellana vidua in coniuges ei tradidit. et castellum pro dote accepit. Interea pentes iuliani per amissionem filij nimium dolentes vagabundi vbius pergebant. et filium suum sollicitate requirebant. Tandem ad castrum cui iulianus perat deuenit. Tunc autem iulianus a castro casu recesserat. Quos cum vxor iuliani vidisset et qui nam essent inquisisset. et illi omnia que filio suo acciderant enarrassent. intellexit quod viri sui parentes erant. utpote quod si a viro suo forte frequenter audierat. Ipse igitur benigne suscepit. et pro amore viri sui lectum suum eis dimisit. et ipsa sibi alibi lectulum suum collocauit. Facto autem mane castellana ad ecclesiam prexit. Et ecce iulianus mane veniens in thalamum quasi vxorem suam excitaturus intravit. Et inueniens duos pater dormientes. vxorem

De sancto Iuliano

cū adultero esse suspicatus. silenter extracto gladio ambos pariter interemit. Exiens aut domū: vidit vxorē ei⁹ ab ecclā reuertentē. ⁊ admirās interrogauit q̄ nā eēnt illi q̄ in suo lecto dormirēt. At illa ait. Parētes vestri sūt. q̄ vos diutissime q̄sierūt. ⁊ eos in vno thalamo collocaui. Qd̄ ille audiēs pene exanimis effect⁹ amarissime flere cepit ac dicere. Deu miser qd̄ faciā: qz dulcissimos meos pētes occidi. Ecce impletū ē p̄bū cerui. qd̄ dū vitare volui miserrimus adimpleui. Jam nūc vale soror dulcissima qz de cetero nō quiescā donec sciam qz dō p̄niaz meā accepit. Cui illa. Absit dulcissimi frater vt te deserā ⁊ sine me abeas. sed q̄ fui tecū princeps gaudij ero princeps ⁊ doloris. Tūc insimul recedētes iuxta qd̄ dā magnū flumen vbi multi piclitabant qd̄ dam hospitale magnū statuerūt. vt ibi p̄niaz facerēt ⁊ oēs q̄ vellēt transire fluiū incessanter trāsueherēt ⁊ hospitio vniuersos pauperes recipient. Post multū p̄o t̄pis media nocte dū iulian⁹ fessus q̄scesceret. ⁊ gelu graue esset audiuit vocē se miserabiliter lamētantē. ac iulianū vt se trāsferret voce lugubri innocantē. Qd̄ ille audiēs p̄cit⁹ surrexit. et iam gelu ipm deficientē inueniēs i domū suā portauit. ⁊ ignē ascendens ipm calefacere studuit. S3 cū calefieri nō possz ⁊ ne ibi d̄ficeret ipz i lectulū suū portauit. ⁊ diligēt coopuit. Post paululū ille q̄ sic ifirmus ⁊ q̄si leprosus apparuerat. splendidus scādīt ad ethera. ⁊ hospiti suo dixit. Iuliane dñs misit me ad te mandās tibi qz tuam p̄niam acceptauit. ⁊ ambo post modicū in dño q̄scescēt. Sicqz ille disparuit. ⁊ iulian⁹ cū vxore sua post modicū plen⁹ bonis operibz ⁊ elemosynis in domino regeuit. **E** fuit ⁊ ali⁹ Iulianus nō q̄dez sanct⁹: sed sceleratissim⁹. scz Iulianus apostata. Hic iulian⁹ pus fuit monach⁹ ⁊ magne religionis simulator. Quedā aut mulier vt refert mgr̄ Iohes beleth in sūma de officio ecclē hñs tres ollas plenas auri. auz illd̄ in orificijs ollaz cinere ne appareret opuit. ⁊ p̄dictas ollas iuliano quē scripsim⁹ hoiez estimabat corā q̄busdā monachis suādas tradidit. Q̄ aut aurū ibidē essz nulli alij indicauit. Iulian⁹ igit p̄dictas ollas accipies ⁊ tā copiosū auz ibidē inueniēs totū illud aurū furat⁹ est. ⁊ ollas impleuit cinere. Post

50.
aliqd̄ tps cū mulier depositū suū rediret ille ollas cū cinere sibi reddidit. Cū p̄o aurū rediret p̄vincere illū nō potuit. quia d̄ auro testes nō habuerat. qm̄ monachi corā q̄b⁹ sibi tradiderat. nil in eis nisi cinerē viderāt. ⁊ sic auz obtinuit. cū q̄ romā fugit. Et p̄ illud auz seq̄nti tpe rome obtinuit p̄sulatū. deinde in impiū sublimatus est. Qui cū instruct⁹ esset a puericia in arte magica. ⁊ multū sibi placerz: mgr̄os inde plures secū habebat. Die aut qdā (sic in historia triptita habet) cū puer adhuc essz. ⁊ recedente mgr̄o suo sol⁹ remāsisset ⁊ adiurationes demonū legere incepisset. ante eum maxima multitudo demonū instar ethiopū nigroz aduenit. Tunc iulian⁹ b̄ videns ⁊ metuēs. signū crucis prin⁹ fecit. ⁊ omīs illa multitudo demonū euauit. Qui cū magistro reuertēti qd̄ sibi acciderit retulisset: dixit ei mgr̄ su⁹. Hoc signū crucis maxime demones odiūt ⁊ timent. Sublimat⁹ igit in impiū hui⁹ rei memorās cū partē magicaz opari vellent apostatauit. ⁊ signū crucis vbiqz destruxit. ac xp̄ianos inq̄ntū potuit p̄secut⁹ est. putans qz aliter demones sibi minime obedirēt. Descēdens iulian⁹ in p̄sīdam (sic legit in vitasp̄arz) misit demones in occidentē. vt sibi inde deportaret mīsz. Cū aut demon ad q̄ndā locū venisset p. r. dies ibidē immobilis stetit. qz qdā monach⁹ ibidē die ac nocte orabat. ⁊ ei sine effectū regresso dixit iulian⁹. Quare tantū tardasti. Qui r̄ndit. Sustinui p̄ decē dies publicū monachū: si forte ab orde cessaret ⁊ trāsire possem. Tūqz nō cessaret: phibit⁹ sum trāsire ⁊ redij nihil agēs. Tūc indigē iulian⁹ dixit qz cū illuc veniret vindictam de illo mōacho faceret. Cū ḡ de p̄sīs victoriā sibi demones pmitterēt: sophista suus dixit cuidā xp̄iano. Quid putas nūc facit fabri fili⁹. Et ille. Sepulcz parat iuliano. Dū igit (vt in historia. scri basilij legit. ⁊ vt fulbert⁹ carnotē. eps testat) cesaream capadocie deuenissz. scribas basilij eidē occurrit ⁊ q̄tuor panes ordeaceos ei p̄ munere misit. At iulian⁹ indignat⁹ eos recipe conrepsit. ⁊ p̄ panibz sibi fenū misit dicēs. Pabulū nobis irrōnabiliū aialij obtulisti. recipe qd̄ misisti. R̄ndit basilij. Nos q̄dem qd̄ comedim⁹ tibi misim⁹: tu vero dedisti nob vñ bestias tuas nutris. Ad h̄ irat⁹ iulian⁹ f. 7

De septuagesima

lian⁹ mīdit. Eū p̄sas subegero. hāc urbem destrua⁹ & arabo. vt farrifera mag⁹ q̄s homi fera noiet. Seq̄nti at nocte vidit basili⁹ in ecclā sc̄tē Marie i visu multitudinē ange loz. & i medio eoz q̄ndā feiaz i throno stā tē: & astātibz dicēte. Vocate mibi cito mero curiū q̄ iulianū apostatā occidat. q̄ me & filiū meū supbe blasphemāt. erat at mercuri us miles q̄dam. q̄ ab ip̄o iuliano p̄fide xp̄i fuerat interfect⁹. & i eadē ecclā erat sepult⁹. Stracimq; sc̄tūs mercuri⁹ cū armis suis q̄ ibi fuabāt affuit. & iussus ab ea i plū se pre paui. Expgfact⁹ itaq; basili⁹ ad locū vbi mercuri⁹ cū armis suis q̄secebat iuit & mo numētū suū ap̄tēs nec corp⁹ ibidē repit nec arma inuenit. Tūc custodē q̄s arma aspor tauerit inq̄siuit. Ille p̄o cū iuramēto affir mabat eadē arma vesp̄e ibidē fuisse. vbi p̄ petuo fuabāt. In igit basili⁹ recedens. et mane illuc rediēs inuenit ibidē corp⁹ eius & arma & lācēā sanguie cruentatā. Et ecce q̄dā de exercitu rediēs dixit. Eū iulianus impator in exercitu moraret. ecce q̄daz mi les ignot⁹ cū armis suis & lācea veniens et calcaribz vrgēs equū: audaci mēte iulianū impatorē imperijt & lanceā fortiter vibzās ip̄m valide p̄mediū p̄forauit. & subito abs cedēs nūq; cōparuit. Ip̄e p̄o iulian⁹ dum ad huc spiraret. sanguie suo (sic d̄r in histo ria triptica) manū suā impleuit. & i aera p̄ fecit dicēs. Vicisti galilee vicisti. Sicq; i his vocibz miserabiliter expirauit. Ab oī bus at suis insepult⁹ relinq̄t. & a p̄his exco riat⁹. & de corio suo regi p̄laz subitratorium efficitur.

De festiuitatib⁹ que
eueniūt infra tempus deuatiōis.

Acto de festiuita

O nio q̄ occurrūt infra tps q̄d prim p̄tinet sub tpe recōciliatōis. prim sub tpe pegrinatōis. q̄d tps rep̄ntat ecclā a natiuitate xp̄i vsq; ad septuagesimā seq̄t videre de festiuitatibz q̄ eueniunt infra tps deuatiōis. q̄d icēpit ab adā & durauit vsq; ad moysen. q̄d tps rep̄ntat ecclā a septua gesima vsq; ad pasca.

XXXI
De septuagesima,

Septuagesima si

O gnat tps deuatiōis. sexagesima tps viduatōis. q̄nq; gesima tps re missionis. q̄dragesima tps penitētie sp̄ual. Inchoat aut septuagesima a dñica in q̄ cātat Eircūdedert me. & terminat sabbato post pasca. Instituta est at septuagesima p̄p̄ tres rōes. sic innuit in sūma de officio m̄gri Johis beleth. scz p̄p̄ redēptiōez. q̄nt sc̄ti patres statuerūt vt p̄p̄ veneratiōez diei ascēsiōis in q̄ natura n̄ra celos ascēdit: et super choros angeloz sublimata est. sp̄ ip̄a q̄nta dies solēnis & celebris habere. & i ea ieiuniū non obfuarē. qz in p̄mitiua ecclā eque solēnis erat sic p̄ma feria. Vñ & tūc so lennis. p̄cessio fiebat ad rep̄sentandū p̄ces sionē discipuloz vel ip̄oz angeloz. Ido in vulgare puerbiū p̄sum est vt diei dñice dicat cognata dies iouis. qz antiq̄tus fuit eq̄ solēnis. Sz festa sanctoroz supuenit. & cele brare tot festa erat q̄i onerosū. iō solēnitās illa cessauit. In redēptōez ḡilloz diez sc̄ti p̄ces vnā septimanā q̄dragesimē i abstinē tia addidert. & septuagesimā vocauerunt. **B** Alia est p̄p̄ fcatōnē. q̄m in h̄ tpe fcat deuatiō exiliū & tribulatio toti⁹ hūani ge neris ab adā vsq; ad finē mūdi. q̄d quidez exiliū sub reuolutōe septē diez pagit. & sub reuolutōe septē miliū annoz includit. Per septuagita em̄ dies septuagita cētenas an noz itelligim⁹. Ab initio at mūdi vsq; ad ascensionē sex milia annoz cōpurā. et tūc p̄o q̄cqd tps sequit vsq; ad finē mūdi sub septimo millenario cōp̄bendim⁹. cui⁹ ter minū sol⁹ d̄s nouit. Nos igit xp̄s in sexta etate mūdi ab h̄ exilio in spe eterne retribu tionis: red dita innocentie stola per baptis mū eripuit. Sz p̄sumato tpe n̄ri exiliū vtra q; stola nos p̄fecte decorabit. Hinc est q̄ in h̄ tpe deuatiōis & exiliū cātica leticie depo nim⁹. Sz tū in sabbato pasce vnū alla decan tam⁹. tāq; in spe eterne patrie gratulātes. & stolā innocentie in sexta mūdi etate p̄p̄m recupantes. Qui etiā tract⁹ subijciē. p̄ quez fcat labor quē adhuc ad impletionē man dator dei h̄ie dēm⁹. In sabbato post pas ca in q̄ vt dictū est terminat septuagesima duo alla cantam⁹. qz cōpleto hui⁹ mundi termino duplicē stolā gl̄e p̄seq̄mur. **E** Alia est rō p̄p̄ rep̄ntatōez. q̄m septuagesi

De sexagesima

ma repñtat septuaginta ānos q̄b filij israel sub captiuitate babilonica fuerūt. Et quē admodū illi deposuerūt organa sua dicētes quō cātabim⁹ canticū dñi rē. sic ⁊ nos cantica laudis deponim⁹. Postea s̄o data illi licētia redeūdi a ciro sexagesimo āno ceperūt letari. ⁊ nos q̄z in sabbato pasce tāq̄ in sexagesimo anno alla cantam⁹ eoz repñsentatō leticiā. S̄z tñ illi i a paratu redit⁹ ⁊ i colligēdo sarcinulas multū laborauerūt. ⁊ nos post alla tractū statim subiūgim⁹ q̄ laborē fcat. Sabbato at̄ q̄ septuagesima terminat duo alla cātam⁹. eoz plenā leticiā ⁊ p quā puenit i patriā figurātes. Hoc etiā tps captiuitat⁹ ⁊ exilij filioz isrl repñsentat tps nre pegrinatōis. qz sic ipi i sexagesimo āno sūt liberati. sic nos i sexta mūdi etate. Et sic adhuc in colligēdo sarcinulas laborauit. sic ⁊ nos etiā liberati i ppletōe mādatoz laborā. S̄z cū ad patriā puēti fuerit labor ois cessabit. ⁊ glā pfecta erit. ⁊ duplex alla i corpe ⁊ aia cātabim⁹. In h̄ igit tpe exilij ecclā multis tribulatōibz pssa. ⁊ sepe i baratro desperatōis posita. ab alto trabens suspiria clamat i officio ⁊ dicit. Eircū dederūt me gemit⁹ morit⁹. ⁊ ostēdit multiplice sui tribulatōez quā h̄z ⁊ pro miseria pcta ⁊ p duplici pena inflicta et p culpa q̄ ad aliq̄s cōmissa. S̄z tñ ne desperet. pponitur ei in euāgelio ⁊ in eplā triplex salubre remediū ⁊ triplex pmiū. Remediū est vt si ab illis vult pfecte liberari. in vinea aie sue laborer. abscidēdo vicia ⁊ pctā. postea i stadio pñt⁹ vite sue currat p pñie opa. deinde viriliter in agone pugnet p oia diaboli tēptamēta. Et si h̄ fecerit triplex pmiū hēbit. qz laborātī dabit denari⁹. currētī brauiū. pugnantī corona. Quia etiā septuagesima fcat tps nre captiuitat⁹. pponit nob remediū p qd a captiuitate possum⁹ liberari scz p cursum fugiendo. p pagnā pliendo. p denariū redimendo.

XXXII
De sexagesima.

exagesima incho

atur in dñica in q̄ cantat Exurge q̄re obdormis dñe. ⁊ terminatur i q̄rta feria post pasca. Instituta est at̄ p̄re redemptionē ⁊ p̄significatōez. ⁊ p̄re p̄sentatōez.

tionē. Propter redemptōez. qm̄ Delchias des papa ⁊ bñs Siluester statuerūt vt bis in omni sabbato comedere ne p̄re abstinētiā quā hoies sustinuerūt in septa feria i qua omni tpe ieiunandū est. natura debilitaret. In redemptōem q̄sabbatoz illi⁹ tps vnā septimanā q̄dragelime addiderūt. ⁊ sexagesimā vocauerūt. Alia rō est p̄significatōez. qm̄ sexagesima fcat tps viduitat⁹ ecclie et merorē illi⁹ p absentia spōsi qm̄ fruct⁹ sexagesim⁹ debet viduis. In p̄solatōez at̄ illi⁹ p absentia spōsi q̄ ad celos rapit⁹ est datur ecclie due ale. scz sex opoz miscōie exercitatio. ⁊ decalogi i pletio. Vñ sexagesima sonat series decē. vt p sex intelligant⁹ sex opa miscōie. p decē intelligant⁹ decalog⁹. Terria rō est p̄re p̄sentatōez. Nam sexagesima nō solū fcat tps viduitat⁹. s̄z etiā mysteriū nre redēptōis repñtat. Nā p decē intelligitur hō q̄ est decima dragma. eo q̄ fact⁹ sit vt ruinā nouē ordinū reparet. vel itelligit⁹ p decē eo q̄ pstat ex q̄tuor bñoribz t̄ptū ad corp⁹. ⁊ h̄z tres potentias in aia. scz memoriā. intelligentiā ⁊ volūtātē. q̄ facte sunt vt seruiāt bñissime trinitati. vt in ipsaz fidelit̄ credam⁹ ipaz feruēt̄ diligam⁹ ⁊ sp̄ in memoria teneam⁹. Per sex intelligunt⁹ sex mysteria p q̄ hō decim⁹ est redēpt⁹. q̄ sūt incarnatio. natiuitas. passio. descēso ad inferos. resurrectio. ⁊ in celū ascēso. Et p̄tenditur sexagesima vsqz ad q̄rta feriā post pasca in q̄ cantat Venite bñdicti p̄ris mei. qz illi q̄ in opibz miscōie se exercēt audiet istō Venite bñdicti. vt ip̄e xps testat⁹. vbi tñc spōse ianua apiet⁹. ⁊ aplexu spōsi fruet⁹. In eplā admonet vt instar pauli tribulatōem d̄ absentia spōsi patiēt̄ toleret. In euāgelio vt seminationi bonoz opoz sp̄ insitat. Et que q̄si desperās clamauerat Eircū dederūt me gemit⁹ morit⁹. nūc q̄z ad serediēs perit in officio i tribulatōibz adiunari. ⁊ ab ipis eripi dicēs Exurge dñe. Et ponit ibi triplex exurge Quidā em̄ sūt in ecclā q̄ aduersis p̄munt s̄z nō deiciunt. Quidā q̄ p̄munt ⁊ deiciunt. Quidā q̄ nec p̄munt nec deiciuntur. tñ qz aduersa nō tolerāt piculū ē ne p̄pa ipos frāgant. Clamat q̄ ecclā vt exurgat q̄ntū ad p̄mos ipos p̄fortādo. cū doz mire videat ip̄os nō eripiēdo. Clamat vt exurgat q̄ntū ad secūdos ipos p̄uertendo a q̄b videtur faciem auertisse ipos q̄dam⁹

De quinquagesima

modo repellendo. Clamat vt exurgat qñ
tum ad tertios ipsos in p̄speris adiuuādo
z liberando.

XXXIII De quinquagesima

Quinquagesima

q durat a dñica in q̄ cantatur Esto
mibi in deū p̄tectoꝝ zc. z termi
natur in ip̄o die pasce. Instituta est aut̄
p̄pter sup̄pletionē. z p̄ significatōem. z p̄
rep̄sentatōem. Propter sup̄pletōem qm̄ cū
debeam⁹ q̄draginta dieb⁹ ieiunare ad simi
litudinē xpi. z nō sūt ibi nisi. xxxvj. dies ie
iunabiles. qz in dñicis nō ieiunat. Tum p̄
leticiā z reuerentiā resurrectōis. tū exēplo
xpi q̄ ip̄a die resurrectōis bis comedit. scz
qñ intrauit ad discipulos ianuis clausis.
z illi obtulerūt ei partem piscis assi z fauū
mellis. et iterū cū discipulis euntibus in
emans fm̄ q̄dam. ideo p̄ sup̄pletōe dñicaz
additi sunt q̄tuor dies. Et itez clerici vi
dentes q̄ sic p̄cedebāt p̄lm ordine. ita p̄ce
dere deberēt sc̄ritate p̄ duos itez dies an
te illos q̄tuor abstinere z ieiunare incipiūt
Et sic vna septimana addita est: q̄ z qñq̄
gesima notat. z h̄ papa Thelesphor⁹ ordi
nauit. vt ait Ambro. Alia rō est p̄ signi
ficatōem qm̄ qñq̄gesima fcat tps remissio
nis. i. tps p̄nie. in q̄ oia remittunt. qñq̄gesi
mus em̄ ann⁹ erat iubile⁹: q̄ erat annus re
missionis. qz tūc debita dimittebant. serui
liberabāt. z oēs ad suas possessiones reuer
tebant. Per qd̄ significabat q̄ p̄ p̄niam di
mittunt debita pctōz. liberāt oēs a seruī
tute demonū. z reuertunt ad possessiones ce
lestiū m̄sionū. Tertia rō est p̄ rep̄sen
tationē. Nam qñq̄gesima nō solum tps re
missionis fcat. s̄ etiā statū beatitudinis re
p̄sentat. Nam in qñq̄gesimo anno fui effi
ciebāt liberi. in qñq̄gesimo die a die agni
immolati lex data est. in qñq̄gesimo die a
pasca dat⁹ est sp̄s sanct⁹. Et ideo h̄ nume
rus b̄titudinē rep̄ntat. vbi erit adeptio li
bertat⁹. cognitio v̄itat⁹. z p̄fectio caritatis
Tria at̄ sūt necessaria q̄ p̄ponunt nob̄ in
eplā z in euāgelio ad h̄ q̄ opa p̄nie sint p̄fe
cta. scz charitas q̄ p̄ponit in eplā. memoria
dñice passiōis. z fides q̄ intelligit p̄ illum

nationē ceci. et h̄ ponunt in euangelio. Nam
fides ip̄a opa facit acceptabilia. qz sine fi
de impossibile est placere deo. Memoria
dominice passiōis facit esse facilia Unde
Grego. Si passio christi ad memoriā re
ducitur nihil est qd̄ nō equo aīo toleretur.
Caritas facit esse p̄tinua. qz sic dicit Grego.
Amor dei non potest esse ociosus. opa em̄
magna si est. si aut̄ opari negligit amor nō
est. Et sicut in p̄ncipio ecclā qñ desperans
clamauerat Circūdederūt me zc. et post
modū ad se rediens adiuuari petebat. ita
h̄ iam p̄cepta fiducia z spe venie p̄pter pe
nitentiā orat z dicit Esto mibi in deū pro
tectoꝝ zc. vbi q̄tuor petit. scz p̄tectionē.
firmamentū. refugium z ducatum. Om̄es
em̄ filij sui aut sunt in gr̄a. aut sunt i culpa.
aut in aduersis. aut in p̄speris Illis q̄ sunt
in gr̄a petit firmamentū. vt scz in ip̄a gra
tia p̄firmetur. Illis q̄ sūt in culpa petit vt
de⁹ sit eoz refugiu Illis q̄ sunt in aduersis
petit p̄tectoꝝ. vt in ip̄is tribulatōib⁹ p̄tes
gant. Illis q̄ sūt in p̄speris petit ducatum
vt scz in ip̄is a deo innocēter ducant. Ter
minat aut̄ quinquagesima vt dictū est in die
pasce. qz penitentia ad nouitatez vite facit
resurgere. In h̄ tpe psalmus qñq̄gesim⁹ scz
Misere mei deus. q̄ est psalm⁹ p̄nie z re
missionis plurimū frequat.

XXXIII De quadagesima

Quadagesima

q cipit a dñica qua cantat Inuoca
uit me. Vbi ecclā q̄ tot tribulatio
nib⁹ pressa clamauerat Circūdederūt me.
zc. Et postmodū respirauerat inuocando
adiutoriu dicens Exurge zc. et Esto mibi
in deū p̄tectoꝝ zc. nunc ostendit se exaudi
tam dicēs Inuocauit me zc. Notandū at̄
q̄ q̄dragesima p̄inet. xliij. dies computat⁹
dñicis dieb⁹. ex q̄b⁹ dum sex dies dominio
cales subtrahunt remanent. xxxvj. dies in
abstinentia q̄ sunt decima totius anni. An
nus em̄ habet trecētos sexaginta qñq̄s die
es qz triginta sex sunt decima. Sz q̄tuor
dies p̄cedentes addunt. vt facer numerus
q̄draginta diez impleat. quē saluator suo
ieiunio p̄secrauit. Quare aut̄ in h̄ nume

De quadragesima

ro q̄dragenario ieiunij obseruam⁹ triplet
rō assignari pōt. Prima est Augustini. qm̄
Mathe⁹. xl. generatiōes xpi posuit. Ad h
igitur dñs suo q̄dragenario nūero ad nos
descēdit. vt nos ad eum nro q̄dragenario
ascēdam⁹. Aliā assignat idēz dicens. ad h
vt babeam⁹ qnq̄genariuz quadragenario
addendus est denari⁹. qz ad h vt veniam⁹
ad brām requiē oportet nos toto pñtis vi
te tpe laborare. vnde ⁊ dñs. xl. dieb⁹ cū di
scipulis suis māsit. et post decima die spm̄
sanctū misit. Tertiā assignat mgi preposi
tinus in sūma de officio dicens. Mundus
in q̄tuor partes. ⁊ ann⁹ in q̄tuor tēpa di
uiditur. ⁊ homo ex q̄tuor elemēt⁹ et q̄tuor
complexionib⁹ p̄stituitur. ⁊ nouā legē q̄ in
q̄tuor euāgelij p̄stitit ⁊ veterem que in de
cem mandatis trāsgressi sum⁹. Oportet er
go vt denari⁹ p̄ q̄ternariū multiplicet. vt
sic q̄dragenariū faciam⁹. i. mādata veter⁹
⁊ noue legis toto tpe vite hui⁹ impleam⁹.
Consistit q̄dem corp⁹ nostrū sic dixim⁹ ex
q̄tuor elemētis. q̄ etiā q̄l q̄tuor sedes i no
bis habent. Nam ignis in oculis. aer i lin
gua ⁊ aurib⁹. aqua in genitalib⁹. terra i ma
nib⁹ ⁊ in alijs mēbris dñat. In oculis igit
curiositas. in lingua ⁊ aurib⁹ scurrilitas. in
genitalib⁹ voluptas. in manib⁹ ⁊ i alijs mē
bris est crudelitas. Hec q̄tuor p̄fite⁹ publi
canus. Quia em̄ a longe stat p̄fite⁹ luxu
riā. q̄ ē fetida. q̄l dicat. nō audeo appropin
quare dñe. ne in narib⁹ tuis feteam. q̄ non
audet oculos ad celū leuare. p̄fite⁹ curiosi
tate. q̄ manu pcutit pect⁹. p̄fite⁹ crudeli
tate. q̄ dicit. p̄fici esto mihi p̄ctōri. cōfite⁹
scurritate. Nam scurre p̄sueuerūt vocari
p̄ctōres. vel pot⁹ leccatores. Hec p̄p̄o
siti⁹. B Grego. q̄z in omelijs tres po
nit rōnes dicens. Cur in abstinentia q̄drage
nari⁹ numer⁹ custoditur nisi qz p̄r⁹ decalo
gi p̄ libros q̄tuor sc̄i euāgelij cōple⁹. In h
etiā mortali corpe ex q̄tuor elemēt⁹ subsisti
mus. ⁊ p̄ voluptates eiusdē corpis p̄ceptis
dñicis p̄triamur Quia ergo p̄ carnis de
sideria decalogi mādata p̄tēpsim⁹ dignū
est vt eandē carnē q̄terdecies affligamus.
A p̄nti q̄z die vsqz ad pasca sex hebdoma
de. i. q̄draginta duo dies veniūt. ex quib⁹
dum sex dies dñici de abstinentia abstra
buntur triginta sex in abstinentia remanēt.
Dū p̄o p̄ trecētos sexagintaq̄qz dies añ⁹

ducit q̄l anni nostri decimas deo⁹ damus
Hec Gregori⁹. Quare aut nō obserua
mus nostrū ieiunij eodē tpe q̄ xps ieiuna
uit. q̄ statim post baptismū istū inchoauit.
sz cū pasca potius istud priuamus. q̄drū
plex rō assignatur. in summa de officio Jo
hānis beleth. Prima est. vt si volumus
cum xpo resurgere qz p nob ip̄e est passus.
⁊ nos cū eo pati debem⁹. Secūda causa
est. vt filios isrl⁹ imitemur q̄ p̄mo eo tēpe
exierūt de egypto. postea eo tēpe de ba
bilonia. qd̄ inde p̄batur. qm̄ tam isti q̄ illi
statim qn̄ egressi sunt celebrauerūt pascha.
Sic ⁊ nos imitantes eos hoc tpe ieiuna
mus. vt de egypto ⁊ babilonia. i. h mūdo
in terrā eterne hereditatis ingredi merea
mur. Tertia causa est qm̄ feruor libidi
nis in tēpe veris magis solet nos accen
dere. vt ergo refrenem⁹ corpis estū in hoc
tpe maxime ieiunam⁹. Quarta est. quia
statim post ieiunij debem⁹ corpus dñi ac
cipere. Sic ergo filij isrl⁹ p̄usqz comederēt
agnū affligebant se et comedebāt agreſtes
lactucas ⁊ amaras. ita ⁊ nos debem⁹ p̄ pe
nitentiā p̄us affligi. vt digni valeam⁹ co
medere agnum vite.

De ieiunio quatuor temporum.

xxxv

z

Ieiunia quatuor

i tempore a Calixto papa instituta
sunt. Fiūt aut hec ieiunia q̄ter
in anno sm̄ q̄tuor tēpa ip̄i⁹ anni. et hui⁹
est multiplex rō Prima est. qm̄ ver est ca
lidum et humidum. estas calida ⁊ sicca. au
tumn⁹ frigidus ⁊ siccus. hiems frigida et
humida. Ieiunamus igitur in vere vt no
xium humorem. id est. luxuriam in nobis
temperemus. in estate vt noxium calorem. i.
auariciam in nobis castigem⁹. in autūno
vt castigem⁹ ariditatem supbie. in hyeme
vt castigem⁹ frigus infidelitatis et ma
licie. Secūda ratio est quare scz quas
ter in anno ieiunamus. quoniā p̄ma hmoi
ieiunia fiūt in marcio. scz in p̄ma septima
na q̄dragesime. vt in nobis marcescant vi
cia. nō em̄ oīno p̄nt exstingui. Vel potius

De ieiunio quatuor temporum

vt in nob̄ p̄tutū germina oriant̄. In estate
fuit sc̄pa. vt i septimana p̄thecostes. quia
tūc venit sp̄s s̄ct̄s. ⁊ nos dē̄m̄ eē seruētes
in sp̄s sancto In septēbri fuit ante festū s̄cti
michael̄ tertia ieiunia. qm̄ fruct̄ tūc colli
gunt̄. ⁊ nos debem̄ deo reddere fruct̄ bo
noz opeꝝ. In decēbri fuit q̄rta. qm̄ tūc mo
riunt̄ herbe. ⁊ nos dē̄m̄ mortificari mūdo

Tertia rō ē. vt iudeos imitemur. Iudei
q̄dez q̄ter in anno ieiunabāt. sc̄z añ pascha
ante penthecostes. añ scenophegiā. i. ante
infirionē tabernaculi in septēbri. ⁊ ante en
cenia. i. añ dedicatōez i decēbri. Quarta
rō est. qm̄ hō p̄stat ex q̄tuor elemēt̄s q̄ntum
ad corp̄ ⁊ trib̄ potēt̄s. sc̄z rōnali. p̄cupi
scibili. ⁊ irascibili. q̄ntū ad aīaz. Ut q̄ hō mo
derent̄ in nob̄ q̄ter in anno p̄ tres dies ieu
nam̄. vt q̄ternari⁹ referat̄ ad corp̄. terna
rius p̄o ad aīaz. Et he rōnes sūt m̄gri io
hānis beletb. Quinta rō est. qm̄ vt dicit
ioh̄es damascen⁹ i vere augmētat̄ sanguis
in estate colera. in autumno melancolia. in
hieme flegma. Ieiunam⁹ igit̄ in vere vt in
nob̄ debilitet̄ sanguis p̄cupie ⁊ inepte leti
cie. Sanguine⁹ em̄ est libidinosus ⁊ lētus
In estate vt debilitet̄ colera iracūdie ⁊ fal
lacie. Coleric⁹ em̄ est naturalit̄ iracūdius
⁊ p̄sur⁹. In autūno vt debilitet̄ melācolia
cupiditat̄ ⁊ tristicie. Melācolic⁹ em̄ ē na
turaliter cupid⁹ ⁊ trist̄. in hieme vt debili
tet̄ flegma hebetudinis et pigricie. Nam
flegmaticus naturaliter est hebes et piger

Sexta rō est. qm̄ ver cōparat̄ acri. estas
igni. autūn⁹ terre. hiems aque. Ieiunam⁹
igit̄ in vere. vt in nob̄ edomet̄ aer elatiōis
⁊ supbie. In estate vt in nob̄ edomet̄ ignis
cupiditatis ⁊ auaricie. In autūno vt edo
metur terra frigiditat̄ sp̄ialis ⁊ tenebrose
ignorantie. In hieme vt edomet̄ in nob̄
aqua leuitat̄ ⁊ inconstancie. Septima
rō est. qm̄ ver refertur ad puericiā estas ad
adolescētiā. autūn⁹ ad maturitatē siue vi
rilē etatē. hiems ad senectutē. Ieiunamus
igit̄ in vere vt simus pueri p̄ innocentia. in
estate vt efficiamur iuuenes p̄ stantiaz et
fortes vitādo incōtinētiā. in autūno vt ef
ficiamur maturi p̄ modestiā. in hieme vt ef
ficiamur senes p̄ prudentiā ⁊ honestā vitā.
vel poti⁹ in hieme vt satisficiam⁹ q̄cqd p̄
illas q̄tuor etates offendimus. Octaua
rō est m̄gri Buill. altisiodorē. Ideo em̄ in

quatuor anni t̄pib̄ ieiunam⁹ vt emēdem⁹
q̄ in illis q̄tuor anni t̄pib̄ deliquim⁹. Et fuit
p̄ tres dies. vt satisficiā i die q̄d deliquim⁹
in mense. Et fuit in feria q̄rta. qz tūc dñs ⁊
iuda tradit⁹ fuit. in sexta feria. qz i ea cruci
fix⁹ fuit. in sabbato. qz in sepulcro iacuit. et
qz tristes erāt apli de nece sui dñi.

XXXVI

De sancto Ignacio

Ignacius dicitur

i quasi ignē patius. i. ignē patiens
diuini amoris.

Ignacius fuit discipulus beati Jo
hānis. ⁊ ep̄s antiochen⁹. Hic ep̄s
stolā ad brām p̄ginē direxisse legi
t̄ in hec p̄ba. Ch̄ristifere Marie su⁹ ignaci
us. De neophicū iohānisq̄ tui discipulū
p̄fortare ⁊ p̄solari debueras. De iesu enim
tuo p̄cepti mira dictu. ⁊ stupefactus sum ex
auditu. A te autē q̄ semp fuisi ei familiarit̄
ter cōiuncta ⁊ secretoꝝ eius cōscia. desides
ro ex animo fieri certior ex auditis. Valeo
as ⁊ neophici q̄ mecum sunt ex te ⁊ p̄ te et i
te p̄fortentur. Beata autē ego dei genitrix
Maria in hec p̄ba sibi respōdit. Ignacio
dilecto p̄discipulo hūilis ancilla xpi ih̄esu
De ih̄u q̄a Iohāne audisti ⁊ didicisti vera
sunt. illa credas. illis inheras. ⁊ xpianita
tis votū firmiter teneas. ⁊ mores ⁊ vitam
voto p̄formes. Veniā autē vna cū Iohāne
te ⁊ q̄ tecū sunt visere. Sta ⁊ viriliter age
in fide. nec te cōmoueat p̄secutōis austeri
tas. s̄z valeat ⁊ exultet sp̄s tu⁹ in deo sala
tari tuo amen. Tante at̄ autoritat̄ b̄tis
ignaci⁹ extitit. q̄ etiā dionisi⁹ pauli apli di
scipulus q̄ fuit in phia tam summ⁹. ⁊ in di
uina scia tam p̄fectus. verbū beati Ignaci⁹
ad p̄firmationē dictoꝝ suoz tanq̄ pro au
toritate adduxerit. Cum em̄ vt ipse i libro
de diuinis noib̄ attestat̄. quidam nomen
amoris in diuinis rep̄benderēt dicētes in
diuinis nō tam esse nomē amoris q̄ dile
ctiōis. volēs ostēdere h̄noie amoris poīs
in diuinis esse vtendū ait. Scribit em̄ di
uin⁹ ignaci⁹ amor me⁹ crucifix⁹ est. Legi
t̄ in historia trip̄ita q̄ ignaci⁹ audiuit ange
los cantātes antiphonas sup̄ mōrē q̄ndaz
Et exinde statuit antiphonas cantari in
ecclā ⁊ psalmos fm̄ antiphonas intonari.

De sancto Ignacio

B Cum gēbētū ignaci⁹ dīn p pace ecclē
dñm exorasset nō suū s; infirmoz piculum
metuens Trayanus impatori: q̄ cepit anno
dñi. c. de victoria redeūti: xpianis omībz
mortē mināti occurrit. ⁊ libere se xpianum
esse asseruit. Quē trayan⁹ ferro vinctū de
cē militibz tradidit. ⁊ romā adduci pcepit
minās eidē q̄ traderet ibidē bestijs deuor
randus. Cū ḡ romā duceret ad oēs ecclē
lias eplas destinabat. ⁊ eas in fide xpi con
firmabat. Inter q̄s vnā sc̄psit ad romanaz
ecclīaz (sic legīt in historijs ecclesiasticis)
rogas ne suū martyriū impediāt. vbi sic di
cit. A syria vsq; romā cū bestijs terra mari
q̄ depugno. die ac nocte p̄ner⁹ ⁊ colligat⁹
decē leopardis militibz ducor ad custodi
am datis. q̄ ex bñficijs nris seuiorez sunt:
s; ego eoz nequicijs magi erudior. O salu
tates bestie q̄ pparant mibi. qñ venient. qñ
emittent. qñ eis licebit carnibz meis frui.
Inuitabo eas ad deuoratiōem meā ⁊ dep
cabor ne forte vt in nōnullis fecerūt. time
ant ptingere corp⁹ meū. qñ immo ⁊ si cūcta
bunt. ego vim faciā. ego me ingeraz. Date
queso veniā ego noui quid mibi expediat.
Igne. cruce. bestie. disp̄siones ossiū. dis
cerptōes oīm mēbroz. ⁊ toti⁹ corpis. ⁊ oīa
pene in me vnū supplicia diaboli arte q̄sita
p̄sent dñm modo ihm xpm merear adipisci.
E Cū ḡ romā venisset ⁊ ad Trayanū du
ctus fuisset. dixit ei trayanus. Ignaci cur
antiochiam rebellare facis. ⁊ gentē meam
ad xpianitatē pueris. Lui ignaci⁹ Urinā
⁊ te possem puertere. vt sp̄ obtineres foris
simū pncipatum. Lui trayan⁹. Sacrifica
dñs meis ⁊ sacerdotū omniū pnceps eris.
Lui ignaci⁹. Nec dñs tuus sacrificabo.
nec tuā affecto dignitatem. De me q̄cquid
vis facere poteris. sed nullaten⁹ me muta
bis. Trayanus dixit. Plūbatīs scapulas
eius cōtundite. ⁊ vngulis latera laniate et
duris lapidibz eius vulnera p̄fricate. Cū
q̄ bec omīa in eū fecissent. ⁊ ipe immobilis
pmaneret. dixit trayan⁹ Carbones viuos
afferte ⁊ ipm nudis plantis desup ambula
re facite. Lui ignaci⁹. Nec ignis ardens
nec aqua bulliens poterit in me christi iesu
caritatē extinguere. Lui trayan⁹. Va
lesicia sunt bec q̄ tanta patiens nō p̄sent.
Lui ignaci⁹. Nos christiani malefici nō
sumus. sed in lege nostra maleficos viuere

phibem⁹. Sed vos malefici estis q̄ ydola
adoratis. Trayanus dixit. Dorsum ei⁹ vn
gulis laniate. ⁊ plagas sale pfundite. Lui
ignaci⁹. Non sunt condigne passiōes h⁹
templis ad futurā gloriā. Trayanus dixit.
Jam nunc eum tollite. vinculis ferreis al
ligate in cippo in imo carceris custodite. si
ne cibo ⁊ potu eum esse p̄mittite ⁊ post tri
duum deuorandū bestijs date. Tercia igit
die impator et senatus omīsq; pplus cōue
nerunt vt viderent ep̄m antiochenū q̄ erat
cum bestijs pugnatur⁹. Dixitq; trayanus
Qm̄ ignaci⁹ sup̄bz ⁊ prumax ē ipm alliga
te. et duos leones ad ipm laxate. vt ne v
las reliquias ex eo relinquant. Tum sc̄tus
ignaci⁹ dixit ad pplum qui astabat. Viri
romani q̄ h̄ certamen aspiciatis. nō sine mer
cede laboraui. q; nō ppter prauitatē sed p
pter pietatē hec patior. Deinde cepit dice
re sicut legitur in historia ecclesiastica. Fru
mentū christi sum. bestiaz dētibz molar.
vt panis mūdus efficiar. Hoc audies im
perator dixit. Brandis est tolerācia xpiaz
noz. Quis grecoz tanta toleraret pro dō
suo. Respōdit ignaci⁹. Nō bec mea p̄ute
s; xpi adiutorio toleraui. Tūc sc̄tus igna
ci⁹ cepit leones puocare. vt ad se deuorā
dum accurrerēt. Accurrētes igit duo seuē
leones ipm tantūmodo pfocauerūt. carnē
tñ ei⁹ nullatenus tetigerūt. Trayan⁹ autē
h̄ videns cū nimia admiratōe discessit. pre
cipiens vt nō phibere si q̄s vellet tollere
corpus eius. Quappter xpiani corpus ei⁹
tulerūt ⁊ ipm bonozifice sepeliēr. Cū autē
trayan⁹ q̄dā lrās recepisset: in q̄bz plini⁹
scōs xpianos q̄s impator occidi iusserat
plimū p̄m̄dabat doluit d̄ his q̄ ignacio ita
lerat. ⁊ pcepit vt nullus xpian⁹ inq̄reret. si
q̄s tñ incideret puniret. **D** Legit autē
q̄ bt̄s ignaci⁹ inter tot tormētoz genera
nūq; ab inuocatiōe noīs ihu xpi cessabat.
Quem cū tortozes requirerēt: cur h̄ nomē
totiens replicaret: ait. Hoc nomen cordē
meo inscriptū habeo. ⁊ ideo ab ei⁹ inuoca
tione cessare nō valeo. Post mortem igitur
ei⁹ illi qui audierant volētes curiosius ex
periri: cor eius ab eius corpe auellūt. et il
lud scindentes p̄ medium. totū cor eius in
scriptū hoc noīe ihesus xps lris aureis in
ueniunt. Unde ex hoc plurimi crediderūt
De hoc sancto sic dicit Bern. sup̄ psalmū

De purificatōe beate marie uirginis

Qui habitat. Magnus ille ignaci⁹ audis-
tor discipuli quē diligebat iesus. marcyr ⁊
ipe cui⁹ p̄ciosis reliquijs n̄ra est ditata pau-
pertas. Maria q̄dem in plurib⁹ q̄s ad eā
sc̄psit eplis. christifera consalutat. Egregi-
us plane titulus dignitat⁹. ⁊ cōmendatio
honoris immensi.

De purificatione beate Marie
virginis.

XXXVII

Purificatio bea-

Purificatio beate Marie q̄dragesimo
die post natiuitatē dñi facta est.
Cōsuevit autē illud festū trib⁹ noib⁹ appel-
lari. sc̄z Purificatio. ypopanti. ⁊ cadelaria.
Purificatio autē d̄r ex eo q̄ q̄dragesima
die a natiuitate dñi b̄ra p̄go Maria ad tē-
plū venit vt fm leg⁹ p̄suetudinē mūdaret.
cū tñ sub illa lege nō teneret. Precepat autē
lex Leuitici. xij. q̄ mulier q̄ suscepto semine
filiū pepisset immūda esset septē dieb⁹. im-
mūda. sc̄z a p̄sortio hoim ⁊ ab ingressu tēpli.
S̄z cōpletis septē dieb⁹ mūda q̄dē efficie-
batur q̄ ad p̄sortiū hoim. s̄z adhuc vsq̄ ad
xxiij. diē q̄ ad ingressu⁹ templi immunda
erat. Tandē cōplet⁹ q̄draginta dieb⁹: qua-
dragesima die templum intrabat. et puer-
rum cum muneribus offerebat. Si p̄o fe-
minā pepisset duplicabāt dies. ⁊ q̄ ad p̄sor-
tiū hoim: ⁊ q̄ ad ingressu⁹ tēpli. Quare
autē dñs p̄cepit vt quadragesima die puer
in templo offerret triplex p̄t esse rō. Una
vt p̄h̄ intelligat q̄ sic puer q̄dragesima die
in materiale templū inducit. sic ⁊ q̄drage-
sima die a p̄ceptōe vt sepi⁹ aia in corp⁹ tā-
q̄ in suū templū infundit. sic d̄r in scolasti-
ca h̄istoria. licet p̄h̄fici dicāt. q̄ q̄draginta
sex dieb⁹ corpus p̄ficiat. Sc̄da vt sic aia
quadragesima die corp⁹ infusa ab ip̄o cor-
pore maculat. sic quadragesima die tēplū
ingrediens per hostias ab ip̄a macula am-
plius expiet. Tertia vt p̄h̄ detur intelli-
gi q̄ in templū celeste merent̄ ingredi. qui
decē p̄cepta cū fide q̄tuor euāgelioz volue-
runt obseruare. In pariente p̄o feminā du-
plicant dies q̄ ad tēplū ingressiōē. sicut et
duplicant q̄ ad corp⁹ formatiōē. Nam si
cut in q̄draginta dieb⁹ corp⁹ masculi orga-
nizat⁹ ⁊ p̄ficiat. ⁊ in q̄dragesima die aia infun-

ditur vt sepius. sic corp⁹ femine in. lxxx. p̄fi-
citur. ⁊ octuagesima die anima vt sepi⁹ in-
spirat. Quare autē duplo corpus femine
tardius p̄ficiat in vtero q̄ corp⁹ viri ⁊ ei aia
infundit. obmissis rationib⁹ naturalib⁹ tri-
plex rō assignari potest. Prima qm̄ x̄ps
assumptus erat carnem in lexu virili. ideo
vt ip̄m sexū honoraret ⁊ ampliorē sibi gra-
tiam faceret: voluit vt puer citius forma-
retur ⁊ mater citius mundaret. Secun-
da. vt qm̄ mulier plus peccauit q̄ vir. ⁊ sic
erumne eius ab erūnis viri duplicate sunt
exteri⁹ in mūdo. sic ⁊ duplicari debuerunt
interi⁹ in vtero. Tertia vt p̄hec intelli-
gi detur q̄ mulier q̄dāmodo pl⁹ fatigauit
deū q̄ vir. ex eo q̄ ampli⁹ deliquit. Deus
em̄ quodāmodo in nostris p̄auis opib⁹ fa-
tigatur. Unde ipse dicit ysaie. xliij. Ser-
uire me fecisti in peccatis tuis. Et iterum
dicit Hieremie. vj. Laboraui sustinens.

Beata igitur virgo huic legi purifica-
tiōis nō tenebat. quia nō peperit suscepto
semine sed mystico spiramine. Vñ Moy-
ses addidit suscepto semine. cum tñ necesse
nō erat quantū ad alias mulieres: q̄ om̄es
suscepto semine pariunt. Sed ideo addi-
dit vt dicit Bern⁹. q̄ timuit in matrem dñi
blasphemā irrogare. Voluit tñ in h̄ se
subdere legi p̄t q̄tuor rōnes. Prima ratio
est. vt exemplū hūilitatis daret. Vñ dicit
Bern⁹. Vere beata p̄go nō habes causam
nec tibi opus est purificatione. S̄z nūqd
filio tuo op⁹ erat circūcisiōe. Esto inter
mulieres tāq̄ vna illaz. Nam ⁊ fili⁹ tuus
sic est i medio pueroz. Nec at hūilitas nō
solū fuit ex p̄te matr⁹ s̄z etiā ex p̄te fili⁹ q̄ sibi
voluit se i h̄ subdere legi. Nā i natiuitate
se habuit vt paup̄ homo. in circūcisiōe vt
paup̄ ⁊ p̄ctōr hō. sed hodie vt paup̄ ⁊ pec-
cator ⁊ seruus homo. Vt paup̄ in eo q̄ ob-
lationē paup̄ez elegit. vt peccator in eo q̄
ipe cū matre voluit expiari. vt seruus i eo
q̄ voluit redimi. Sic etiā voluit postmo-
dū baptizari. nō p̄pter culpam purgandā
sed p̄pter eius humilitatē maximā ostendē-
dam. Nam omnia remedia p̄tra originale
peccatū instituta x̄ps in se assumere voluit.
nō q̄ aliq̄ten⁹ indigeret. s̄z vt humilita-
tem suā maximā nobis ostenderet. et vt illa
remedia p̄ tpe suo bona fuisse monstraret.
B Quinq̄ em̄ remedia p̄ ip̄m originale

De purificatione beate marie uirgis

petm p pcessum tps instituta sunt. qz tria
fm qd dicit hugo de scdo victore in lege
vereri instituta snt. s. oblatōes decimatio-
nes. et sacrificioz imolatōes. p q maxie op-
nre redemptōis expmebat. Hā modus re-
dimēdi expmebat p oblatōz. ipm pciū p sa-
crificiū in q erat sanguis effusio. ipm redē-
ptū p decimatiōem. qz hō fcat p decimam
dragmā. Primū ē remediū fuit oblatio.
Uñ chayn obtulit deo munera de frugibz
et abel de gregibz. Scdm fuit decimatio.
Uñ et abraham melchisedech sacerdoti de-
cimas obtulit. Nam fm Aug. decimabat
qd curabat. Tertiū fuit sacrificioz imola-
tio. Ipa em sacrificia fm qd dicit Grego-
rius. erat p originale pccm. Quia tñ exigebatur
vt ad min⁹ alter parentū fidelis esset. et ali-
qñ viriq infideles esse poterāt. id aduenit
qñtū remediū. s. circūcisio. q siue pntes si-
deles eēnt siue infideles valebat. Sed qā
illud remediū nō poterat puenire nisi solis
maribz. nec ianuā paradisi poterat apire. idō
successit ei qñtū remediū. scz baptisū⁹ q est
cōis omibz et ianuā celi apit. Primū igit re-
mediū xps qdāmodo assūpsisse videt qñ i
tēplo a parentibz ē oblat⁹. Scdm remediū
qdāmodo assūpsit qñ quadraginta die-
bus et noctibz ieiunauit. qz em nō habebat
vñ solueret decimas rex. saltē deo obtulit
decimas diez. Tertiū assūpsit qñ mater
ei⁹ par turturū aut duos pullos colūbaz. p
eo obtulit vt inde sacrificiū fieret. vel quā-
do in cruce se sacrificiū obtulit. Quar-
tum qñ se circūcidi pmisit. Quinū qñ a io-
hāne baptisma suscepit. Scda rō est. vt
legē impleteret. Nō em venerat dñs legē sol-
uere s. adimplere. Nā si in s legē soluisset
potuissent se iudei excusare et dicere. Qm
doctrinā tuā nō recipim⁹ ex eo q dissim-
lis es patribz. nec legē traditōes obseruas
Triplici aut legi hodie se xps et ego subie-
cit. Primo legi purificatiōis in significati-
onē pcurz. vt postq omia bñ fecerim⁹ dica-
mus q fui inutiles sumus. Scdo legi re-
demptōis ad exemplū hūilitatz. Tercio le-
gi oblatōis ad exemplū paupratz. Ter-
tia rō est. vt legē purificatiōis terminaret.
Sicut em adueniēte luce cessant tenebre;
et adueniēte sole recedit umbra. sic adueni-
ente purificatiōe vera cessauit purificatio
typica. Ibi qñ aduenit vera purificatio no

stra. id est christus. q actiue dicitur purificatio.
ex eo q nos p fidem purificat. fm qd dicit
fide purificans corda eoz. Hinc em est q
nec de cetero patres tenent ad solutionez.
nec matres ad purificatiōem. vel tēpli in-
gressionem. nec filij ad illā redemptiōem.

Quarta ratio est. vt nos purificandos
instrueret. Quinq aut modis fit purgatio
ab infamia fm iura: licet tres inhibeantur
fm quos et nos purgari debemus. scz iura
mento quod fcat peccari abrenūciatiōem.
aqua que fcat baptismalē ablutiōem. igne
qui designat spūalis grē ifusionem. testibz
q designant bonoz operū multitudinem.
bello qd fcat temptatiōem. Veniens autē
beata ego ad templū filium iuū obtulit. et
cum qñq sictis redemit. Notandū em q
qdā pmogenita redimebant. sicut pmoge-
nita yndecim tribuū. que redimebant qñq
q sictis. Quedam nō redimebant sicut p-
mogenita leuitarū. que nūq redimebantur
sed cū in adultā etatem pueniebāt semp in
templo dño seruiebāt. et sic pmogenita mū-
doz animalū que itez nō redimebant sed
dño offerebant. Quedā cōmutabant. vt p-
mogenita asini. qd cōmutabatur in ouem.
Quedā occidebant. vt pmogenitū canis.
Cū igitur xps fuerit de tribu iuda que fuit
it vna yndecim tribuū patet q debuit res-
dumi. Obrulerūt etiā pro dño par turtu-
rū aut duos pullos colūbaz. Nec enim
erat oblatio pauper. s. agn⁹ oblatio diuiti-
um. Nō aut dixit pullos turturū. sic dixit
pulos colūbaz. quia pulli colūbaz semp
inueniunt. pulli aut turturū nō semp inue-
niunt. turtutes aut semp inueniūt. Nec vi-
xit par colūbaz sicut dixit par turturū. qā
columba est auis libidinosa. et ideo in sacri-
ficio suo deus noluit eam offerri. nūc at
est auis pudica. Sed nōne beata ego ma-
ria paulo ante a magis multa pondera auri
repperat. videtur ergo q bene potuerit
agnū vnum emere. Sed dicendum q si
ne dubio fm Bern. magi magna pondera
auri obrulerunt. quia non est verisimile q
tales reges tali puero vilia munera obtu-
lissent. Sed tamen beata virgo vt aliquibz
bus placet illud sibi non retinuit: sed statim
pauperibz erogauit. Vel forte peregrini
nationi in egyptum p septennū immineri
pvide reseruauit. Vel forte non in magna

De purificatōe beate marie uirginis

quāritate talia obtulerūt. cū hec in signifi-
cationē mysticā offerret. Ponit autē exposi-
tor tres oblatōes de dño factas. Prima fa-
cta est de ipō a parētibus. Scda p ipō d aui-
bus. Tercia fecit ipē in cruce p hoibz. Pri-
ma ostēdit ei⁹ hūilitatē. qz dñs legi se legi
subiecit. Scda paupertatē. qz pauper obla-
tionē elegit. Tercia caritatē. qz se p pctōri-
bus tradidit. Propetates turtur⁹ habent
his p sibi. Alta perit turtur. cantando ges-
mit. veniēs ver. Alūciat ⁊ caste uiuit solus
qz morat. Pullos nocte fouet. morticinūqz
fugit. Propetates pō colūbe his p sibi nos-
tāt. Grana legūt. volitat sociata. cadauera
vitat. Felle caret plāgit sociūqz p oscula tā-
git. Petra dat huic nidū. fugit hostē in flu-
mine visū. Rostro nō ledit. gemios pullos
bñ nutrit. Dicit scdo h festiuitas ipapā-
ti. qd idem est q p sntatio. ex eo q xps est i
tēplo pntat. Vel ipapanti qd idem est qd
obulatio. quia symeon ⁊ anna obuiauērūt
dño cū offerret in tēplo. ⁊ dñ ab ipa qd est
ire ⁊ anti qd est s. Tūc autē accepit eum sy-
meon i vlnas suas. Et notandū q triplex
obumbratio siue exinanitio h de saluatore
nō facta ē. Prima est exinanitio pntat. Il-
le em q est pntas. q omnē hoiez p seipm qui
est via. in seipm qui est vita ducit. hodie ab
alijs se duci pmissit. Cum inducerent inqz
puer⁹ ihm ⁊c. Scda est exinanitio bonita-
tis. qm ille q sol⁹ scrus ⁊ bon⁹ est tāqz imū-
dus voluit cum matre expiari. Tercia est
exinanitio maiestatis. qm ille q est portans
oia pbo pntis sue hodie in vlnis senis se
recipi ⁊ portari pmissit. q tñ portabat por-
tantē se fm illd. Senex puer⁹ portabat. pu-
er at senē regebat. Tūc at symeon bñ dixit
eū di. Nūc dimitte fūū tuū dñe ⁊c. Et ap-
pellat eum symeon tribz noibz. scz salutare
lumē ⁊ glāz plebis isrl. Rō autē h⁹ triplicis
nois p qdrupl⁹ sumi. Primo penes nrām
iustificatōez. vt dicat salutare remittendo
culpā. qz ihs interpretat saluator. ex eo q sal-
uū facit pplm suū a pctis eoz. Lumē dādo
grāz. Bñ plebis dādo glāz. Scdo penes
nrām regeneratōez. Nā pmo puer exorci-
sat ⁊ baptizat. ⁊ sic a pctō mundat q ad pri-
mū. Scdo cā dela accēsa ei dat q ad scdm.
Tercio ad altare offert q ad tertiu. Tercio
penes hodiernā pcessionē. Nā pmo cande-
le bñdicunt ⁊ exorcizant. Scdo accendūt

in manibz fidelū dant. Tercio eccliaz cū
cantic⁹ ingrediūt. Quarto penes triplicez
hui⁹ festi denoiatōez. Nam dñ purificatio
q ad purgationem culpe p h q dñ salutare
Dicit candelaria q ad illuminatiōez grē p
h q dñ lumen. Dicit v papanti q ad collati-
onē glē. p h q dñ glāz plebis isrl. Tūc em
occurrem⁹ obuia xpo in aera. Vel p dñ
q laudat xps in h cantico vt par. vt salus
vt lux. vt glā. Par qz mediator est. Salus
qz redemptor. Lux qz doctor. Gloria qz
pmiator. Dicit ⁊ tertio h festū candelari-
a. ex eo q candelae accēse i manibz portant.

Quare autē ecclia h ordinauerit. vt scz in
hac die cādele accēse in manibz portēt pnt
assignari qtuor rōnes. Primo p remouē-
dā erroneā p sntudinē. Romani em olim
i kl. february ad honorē februe matr⁹ mar-
tis. q erat de⁹ belli. vrbē de qnto in qntum
annū cum cereis ⁊ facibz tota nocte lustra-
bāt. vt fili⁹ suus scz mars eis victoriam de
inimic⁹ pcederet cui⁹ matrē tam solēniter
honorarēt. Et illud spaciū dicebat lustrū.
Romani etiā in february sacrificabāt fe-
bruo. i. platonī ⁊ ceteris dñs infernalibus
Et h p aiabz antecessor⁹ suoz. Ut expicia-
rēt eoz. ideo ⁊ ei solēnes hostias offerebāt
⁊ tota nocte eoz laudibz insisteret cum ce-
reis ⁊ accēsis facibz vigilabāt. Mulieres
etia⁹ romanoz vt ait Innocēti⁹ papa his
diebz festū luminariū exercebāt. qd a qbul-
dā fabulis poetaz originē traxit. Autē em
q pserpina fuit adeo speciosa q pluto de⁹
infernalis eam pcupiscens ipsam rapuit. ⁊
deam eam fecit. Parentes autē sui p siluas
⁊ nemora cū facibz ⁊ luminariibz eam mltro-
tpe quesierūt Et istud mulieres romanoz
repntantes cū facibz ⁊ luminariibz circuibāt
Et qm difficile est cōsuetā relinqre xpiani
de gētibz ad fidē pueri difficile poterāt re-
linqre hmoi p sntudines paganor ideoqz
Sergi⁹ papa hāc p sntudinē in meli⁹ cō-
mutauit. vt scz xpiani ad honorē scē ma-
tris dñi omī anno in hac die totū mundū
cū accēsis cādelis ⁊ bñdict⁹ cereis illustra-
rēt. vt solēnitas qdē staret. s. alia intentiōe
fieret. Scdo p ostendendā p gis puri-
tatē. Aliq em audietes p gine purificatam
possent credere ipsam purificatione indi-
guisse. Ut g ostendat q tota fuit purissima
⁊ splendida. ideo ordinauit ecclesia vt lū-

De purificatōe beate marie uirginis

minosos cereos baiulem? ac si ipso facto dicat ecclesia. Virgo bñ purificatiōe nō indiget s; tota rutilas. tota splēdes. Vere em purificatiōe nō indigebat. q̄ nō suscepit semie cōcepit. et i matris utero pfectissime mūdāta et sc̄ificata erat. Adeo at fuit i matris utero et i aduētū spūs sancti sc̄ificata et mūdāta. q̄ nō solū aliqd inclinamentū ad pctm̄ in ea penit? nō remāsīt s; etiā virtus sc̄itatis ei? vsq; ad alios extēdebat et trāsītū debeat. ita q̄ in alijs oēs mor? carnalis cōcupiscētie extinguebat. Vñ dicūt iudei q̄ cū Maria pulcherrima fuerit. a nullo tñ vn q̄ potuit cūcupisci. et rō est. qz p̄t sue castitatis cūctos aspiciētes penetrabat. et omēs i eis cūcupiaz repellebat. Vñ p̄p̄t cedro. qz sic cedrus serpētes odore suo interficit ita ei? sanctificatio in alijs radiabat et oēs mortus in carne serpētinus occidebat. Cōparat etiā mirre. qz sic mirra interficit p̄mes. Sic ei? sc̄itatis cūcupiscētijs carnales. Et bñc p̄rogatiuā habuit p̄ ceteris sc̄ificatis in utero et p̄ginibz. qz eoz sc̄itatis et castitatis i alios nō trāsūdebat. nec carnales mor? in alijs extinguebat. Virg? at castitatis p̄ginis etiā impudicoz corda medullit? penetrabat. et ea q̄ ad ipaz p̄tin? casta reddebat.

Tercio p̄t rep̄tandā hodiernā p̄cessiō nē. Nam Maria et ioseph et symeon et anna hodie honorabilē p̄cessiōnē fecerūt et p̄uep̄ ihm in tēpiū p̄trauerūt. Sic et nos p̄cessiō nē facim? et cereū accēsum p̄ quē fcat ihs i manibz baiulam? et vsq; i ecclesias deferim?

Tria em sūt in cereo. scz cera. lichini? et ignis. et p̄b̄ tria fcat tria q̄ fuerūt i xpo. Nam cera fcat carnē xpi q̄ nata est de p̄gie Maria. sine corruptiōe carnis. sic apes ceram gignūt sine alterut? p̄mixtiōe. Lichini? in cera latēs fcat aīaz cādidiſsimā i carne latentē. Ignis p̄o sine lumē fcat diuinitatē qz deus n̄ ignis p̄sumēs est. vñ qdā sic ait. Hāc in honore pie candelā porto Marie Accipe p̄ cerā carnē d̄ p̄gie verā. Per lumē numen maiestatisq; cacumē. Lichini? et est aīa s̄b carne latēs p̄opima. Quarto p̄t structiōez n̄az. In h̄ em instrumur q̄ si volum? esse aīa deū purificati et mūdī: tria in nob h̄ie dēm? scz fidē verā. actiōez bonā. in tētiōez rectā. Nā cādela i manu accēsa est fides cū opatōe bona et sic cādela sine luce d̄t ēē mortua: et lumē p̄ se sine cādela nō lux

et s; mortuū esse videt. sic et opatio sine fide et fides sine bono ope mortua esse dicūt. Lichini? at intus i cera occultat? est intentio recta. Vñ Breg. sic sit op? in publico vt tñ intētiō maneat i occulto. E Quedā matrona nobilis in bñm p̄ginē maximaz deuotiōez hēbat. Nec q̄ndaz capellā iuxta domū suā pstruxerat. et p̄p̄iū capellanū habēs omī die missam de brā p̄gie audire volebat. Appropinq̄nte at festo purificatiōis brē p̄gis. sacerdos ob qdā suū negociū lōg? secessit. et dñā die illa missaz h̄ie nō potuit. vel (vt alibi legit) omīa q̄ h̄ie poterat etiā vestimēta p̄ amore p̄gis dabat. Unde cū clamidē dediss; et ad eccliā ire nō posset. sine missa illā ea die manere oportebat. De q̄ cum plurimū doleret ecclīaz p̄p̄iā seu camerā intrauit et aīa altare brē marie p̄gis se pstravit. Tūc subito i excessu mēis facta: videbat sibi se in qdā ecclīa pulcherrima et speciosa collocatā esse. Et respiciens vidit turbā mariaz p̄ginū in ecclīaz venientē q̄s qdā p̄go pulcherrima diademate coronata pibat. Lūq; oēs p̄ ordine p̄sedissent. ecce turba alia iuuenū: q̄ i ipi iuxta ordinē p̄sederūt. Et ecce qdā maximū cereoz fascem deferēs. cereū p̄mo p̄gini que ceteras anteibat dedit. et postea alijs p̄ginibz et iuuenibz tribuit. Deinde ad illā matronā venit et cereū ei obtulit. quē illa libēter accepit. Tūc p̄ choz respiciens vidit duos ceroferos. subdiaconū diaconū et sacerdotē sacris indutos vestibz ad altare p̄cedentes tāq; missaz solēnia celebrare volētes. Videbat at sibi q̄ acoliti eēnt vincenti? et laureti? dyacon? et subdiacon? duo angeli. sacerdos at xps. facta at p̄fessioe duo pulcherrimi iuuenes in mediū chozi ierūt. et officiū misse alta voce et deuotissime inceperūt. et ceteri q̄ in choro erāt p̄sequunt. Cū aut ad oblatiōez ventū fuisset regia p̄ginū et cetera p̄gies cū alijs q̄ erāt in choro. cereos suos sacerdoti vt moris est flexis genibz obtulerūt. Cum at sacerdos illā matronā expectaret vt sibi cereū suū offerret. et illa ire noller. misit ad eā regia p̄ginū p̄ nunciū q̄ rusticitatē faceret q̄ sacerdotē tādiu expectare pmitteret. Illa at r̄ndit q̄ sacerdos in missa sua p̄cederet qz cereū suū sibi nō offerret. Tūc iterū regia aliū nunciū misit. Qui s̄it illa r̄ndit. q̄ cereū sibi datū penit? nulli daret sed

De sancto Blasio

illū ex deuotiōe teneret. Regia autē p̄ginum nūcio p̄cepit dicēs. Vade et iterum eam roga ut cerē offerat. sin autē ip̄m de manibz eius violēter auferas. Lūq; nūci⁹ iussit. et illa rogantē audire recusaret. dixit se i mādāt b̄ie ut ip̄m ab ea violēter auferret. Tūc ille cū mag⁹ violentia cerē cepit et ip̄m auferre conabat. Illa autē foris tenebat et se virilit defendebat. Lūq; lōga fieret alēcatio et hic inde cerē violēti⁹ traheret. subito cerē fractus est et medietas i manu nūci⁹ et alia medietas i manu ip̄i dñe remāsit. Ad hāc igitur vehementē fractōez illa subito ad se rediit et se iuxta altare vbi se poluerat inueniēs cerē fractū in manu sua cepit. De q̄ valde admirās imēsas grās b̄ie p̄gini reddidit q̄ eā sine missa illa die remanere nō p̄misit s; tali officio interesse fecit. Illa autē cerē diligētē reposuit et p̄ matris reliquijs refuauit. S; et oēs ut d̄r q̄ tūc tāgebāt de eo a q̄cūq; detinebāt infirmitate p̄tin⁹ liberabant. Quedā alia matrona dñi ess; grāida q̄dā nocte in somnis vidit se portare q̄dā verillū. q̄ colore sanguineo erat tinctū. Euigilās autē p̄tinuo sensū amisit. Quā diabol⁹ adeo ludificabat ut videre sibi q̄ xp̄ianā fidē quā hacten⁹ habuerat int̄ mās millas b̄iet. et inde cōtinuo exiret. Que cū nullaten⁹ curari posset in q̄dā ecclā b̄ie virginis in festo purificatiōis p̄noctauit. et integram sanitatē recepit.

XXXVIII De sancto Blasio

Blasius quasi blaudus.

b blasius vel blasius q̄si belaudus. a belaudus q̄d est habit⁹ et syor puul⁹. Fuit ei blād⁹ p̄ dulcedinē f̄monū. habit⁹ p̄ habit⁹ p̄tutū. puul⁹ p̄ b̄iilitatē mox.

A blasius cū omni māsuetudie et scititate polleret xp̄iani eū i sebastē citate capadocie i ep̄m elegerūt. Qui ep̄iscopatu suscepto ad dioeceliani p̄secutōez spelūcā petiit. et ibi heremiticā vitā duxit. Cui aues pabulū afferebāt. ac fere ad eum vnanimiter p̄fluebāt. et vsq; dum imponeret manū eis b̄ndicēs. nō recedebāt ab eo. De nictz si q̄ infirmabāt. ad eū p̄tinuo veniebāt et sanitatem ad integz reportabāt. P̄ses igitur illi⁹ regiōis dñi milites suos ad venan-

dum misisset. et illi inuanū alibi laborātes ad antrū scri blasij casu puenissent. magnā ibidē bestiaz multitudinē añ ip̄m stantius repereūt. Quas dñi nullaten⁹ cape possent attoniti dñi suo nūciauerūt. Qui statim milites p̄les misit. et ut ip̄m cū omibz xp̄ianis ad se adduceret p̄cepit. In ip̄a autē nocte ter xps ei apparuit dicēs. Surge et offer mibi sacrificiū. Ecce autē adueniūt milites dicentes. Egredere. vocat te p̄les. Quibz r̄ndit scri blasius. B̄nuenisti fili. Rūc video q̄ de⁹ nō est oblit⁹ mei. Pergēs p̄o cū eis nūq; a p̄dicatōe cessauit. et corā eis miracula multa fecit. Tūc mulier q̄dā filiū suū morientē in cui⁹ gutture os p̄is; transuersum erat ad pedes ei⁹ attrulit. et ut sanaret cū la crimis postulabat. Scri blasius p̄o blasius super eū man⁹ imponēs orauit. ut puer ille et oēs q̄ in ei⁹ noie aliqd peterēt sanitatē b̄nficiū obtinerēt. Et statim sanat⁹ est. **B** mulier q̄dam paupcula vnū solū porcū habēs quē tñ violēter lup⁹ rapuerat. scri blasius deprecabatur ut sibi reddi faceret suū porcū. Qui subridens dixit. Mulier noli p̄ristari reddes tibi porc⁹ tu⁹. Cōtinuo lup⁹ venit et porcū vidue reddidit. Ingredies p̄o blasius ciuitatē iussu p̄ncipis carceri mācipat. Alia p̄o die iussu p̄les ip̄m sibi p̄sentari quē videns blādus f̄monibz salutauit dicēs. Gaude blasius amice deoz. Cui blasius. Gaude tu optie p̄les. s; ne dicas eos deos sed demones. q̄ eterno igni cū his q̄ eos honorāt tradunt. Frat⁹ p̄les cū iustibz cedi iussit et in carcerem retrudi fecit. Cui blasius dixit. Infensate speras p̄ penas tuas dei mei a me auferri amorē q̄ ip̄m in me habeo corroboratorē. Audiens h̄ vidua illa cui porcū reddiderat. porcū ip̄m occidit et caput cū pedibz candela et pane ad sanctū blasium deportauit. Ille grās agēs comedit sibi; dixit. Singulis annis candela; in ecclā nois mei offeras. et tibi et q̄cūq; h̄ fecerit b̄n erit. Qd sp̄ egit et sibi p̄spitas multa fuit. Post h̄ cū eductum a carcere p̄les ad deos inclinare nō posset iussit eū in ligno suspēdi. et carnes ei⁹ cum ferreis pectinibz laniari. et sic iterum in carcerē reportari. **E**

Septē ḡmlieres seq̄ntes guttas sanguinis colligebāt. Que mor̄ tenent et ad deo r̄u sacrificiū cōpellūt. Que dixerūt. Si vis ut deos tuos adozem⁹ cū reuerētia. mitte

De sancta Agatha uirgine

eos ad stagnū vt ibi faciebz ablut: mūdī
adorare possim? Let⁹ p̄ses efficit. et citius
qđ dixerāt adipleť. Ille p̄o deos arripue
rūt et eos in stagni mediū piecēť dicentes
Si dī sūt videbim⁹. Qđ p̄ses audicēs et p̄
ira insaniēs et seipm pcutiēs: dixit mīstris.
Cur nō tenuistis deos n̄ros vt nō mitterēť
in pfundū laci. Qui dixerūt. Dolose tecū lo
cute sūt mulieres. et eos i stagnū piecerunt
Qui mulieres. Deus ver⁹ dolos nō patit.
sed et si dī fuissent p̄sciuisent vtiqz qđ eis
facere volebam⁹. Et irat⁹ p̄ses iussit plum
bū liqfactū et pectines ferreos et septe lozi
cas igne candētes ex vna pre pari. et ex alia
camisias afferri lineas. Quo dicēte vt ex
his qđ mallet eligerēt. vna illaz duos par
uulos hīs audacter cucurrit et lineas ca
misias accipies in caminum piecit. Pueri
p̄o matri dixerūt. Nō nos mī dulcissima p̄
terelinqz. sz sic nos replesti dulcedie lactis
sic nos reple dulcedie regni celestis. Tunc
p̄ses iussit eas suspēdi: et carnes eaz pecti
nibz ferreis laniari. Quaz carnes vt nix al
bissime erāt et p sanguie lac fluebat. Lū at
supplicia inuise ferrēt. angel⁹ dñi ad eas ve
nit et eas viriliter p̄forauit dicēs. Nolite ti
mere. bon⁹ ei opari⁹ qđ bñ icipit et bñ pficit et
a pducēte se bñdicēte meret⁹ p p̄pleto ope
et mercedē accipit p labore. et gaudiū possit
debit p mercede. Tūc p̄ses iussit eas depo
ni et i caminū mitti qđ diuinit⁹ igne exticō
eriet ille. Quibz p̄ses. Jā nūc magicā ar
tē dimittite et deos n̄ros adorare. Que tñ
derūt. Perfice qđ cepisti. qz iā ad regnū ce
leste vocate sumus. Tūc ille data snia eas
decollari mādauit. Que dñi decollari de
berēt: flexis genibz adorauēť dicētes. De⁹
qđ nos a tenebris sepasti et i hāc lucē dulcis
simā adduxisti. qđ nos sacrificiū tuū fecisti.
aias n̄ras suscipe et ad vitā eternā facias p
uenire. et sic trūcat⁹ capitibz ad dñm mig
uerūt. D. Post h iussit p̄ses blasī sibi p̄
sentari et dixit ei. Vel nūc adoras deos v̄
nō. Cui blasī. Impie: nō timeo minas tu
as age vt vis. corp⁹ em̄ meū penit⁹ tibi tra
do. Tūc iussit eū mitti in stagnū. Ip̄e vero
aqua sūgit. et mors sic ēra arida fixa pmāsit
Dixitqz eis. Si veri sunt dī v̄i ostendere
p̄rurē eoz et ingredimi hac. Ingressiqz. lxxv
viri stagnū: p̄tinuo sūt submersi. Angelus
at dñi descēdens dixit ei. Egredere blasī:

et coronā tibi a deo parā suscipe Lūc⁹ exis
set dixit ad eū p̄ses. Omīno deceruisti non
adorare deos. Cui blasī. Cogice miser qz
xp̄i su⁹ sum. nec demōes adoro. Et statim
iussit eū decollari. Ip̄e at orauit ad dñm.
vt qđcūqz p infirmitate guttur⁹ vel alia qđcū
qz infirmitate ei⁹ patrocina postularet. et
audiri p̄tinuo mereret. Et ecce vox de ce
lis ad eū venit qđ sic fieret vt orauit. Sico
qz p̄noiat⁹ sc̄tus cū duobz puerulis decoll
lat⁹ est. Circa annos dñi. cclxxxij.

XXXIX

De sancta Agatha virgine

Agatha dicit ab

agros qđ est sc̄tus. et theos deus
qđi sc̄ta dei. Tria em̄ sūt sic dicit
Ebr̄y⁹. qđ sc̄m faciūt. et illa p̄fecte fuerūt i ea
scz cordis mūdicia. sp̄s sc̄ti p̄ntia. et bonoz
opez affluētia. Vel d̄r ab a qđ est sine et ge
os ēra et theos de⁹. qđi dea sine terra. i. sine
amore t̄renoz. Vel ab aga qđ est loquēs. et
thau p̄sumatio. qđi p̄sumate et p̄fecte loqns
qđ p̄z in suis respōsis. Vel ab agad qđ ē
fuit⁹ et thas supior. qđi fuit⁹ supior. et hoc
p̄ illud qđ dixit. Sūma ingenuitas est
ista tē. Vel ab aga qđ ē solēnis et thau p̄su
matio. qđi solēniter p̄sumata. i. sepulta. qđ
p̄z in angelis qđ eā sepelierūt.

Agatha p̄go ingenua mēte et corpe
pulcerrima i v̄be cathanēsi dñi
semp in omī sc̄titate colebat. Quin
cian⁹ aūt p̄lular⁹ silicie cū ēēt ignobilis li
bidinosus auar⁹ et ydolis dedit⁹ brāz aga
tham p̄phēdere nitebat vt qz erat ignobil
p̄phēdendo nobilē timeret. qz libidinosus
ei⁹ pulcritudie frueret. qz auar⁹ eius diui
tias rapet. qz ydolatra dñs eā faceret imo
lare. fecitqz eā ad se adduci. Que cum ad
ducta ēēt. et ei⁹ immobile p̄positū coguisset.
tradidit eā cūtdā meretrici noie aff̄odisse
et nouē filiabz ei⁹ eiusdē turpitudinis. vt p
trigita dies suaderēt ei quō ei⁹ animū im
mutarēt. Et mō. pmittēdo leta. mō terren
do p̄aspa. lperabāt eā a bono p̄posito reuo
care. Quibz brā agatha dixit. Mens mea
sup petra solidata est et i xp̄o fundata. p̄ba
via rēti sūt. p̄missiōes v̄re pluuie sunt. ter
rores v̄i flumia sūt. Que q̄tūis ip̄ugnāt
fundamētū dom⁹ mee. cadere non valebit

De sancta Agatha uirgine

Hec alit dices flebat quidie et orabat sities
ad martyrii palmam puenire. Vidēs igitur
affrodisia ipaz immobilē pmanere dixit quinciano. Facili⁹ pnt sara molliri. et ferrum in
plūbi mollicie pueri. qz ab intēde xpiana
mens ista⁹ puelle pueri seu renocari. Tūc
quincian⁹ fecit eā ad se adduci. et ait illi Cui⁹
pditōis es. Cui illa. Nō solū ingenua sz et
spectabilis genere. vt oīs parētela mea te
stat. Cui quincian⁹. Si ingenua es cur mor
ribo te fuile psonā hīc ostēdis. Illa rñdit.
Quia ancilla xpi sū ideo fuile me exhibeo
psonā. Quincian⁹ dixit. Si te ingenuā di
cis: quō ancillā asseris. Illa rñdit. Sūma
ingenuitas ista est in q⁹ fuie xpi cōprobat.
Quincian⁹ dixit. elige qd volueris. aut scz
dñs sacrificare. aut diuersa supplicia susti
nere. Cui agatha. Sit talis vxor tua qñs
fuit ven⁹ dea tua. et tu talis sis qñs fuit de⁹
tu⁹ iupiter. Tūc quincian⁹ iussit eā alapis ce
di dices. In iniuriā iudicis noli temerario
ore garrire. Agatha rñdit. Viroz te virū
prudētē ad tantā stulticiā deuolutū. vt il
los dicas deos tuos eē qz vitā nō cupias
tuā pinge vel te imitari. vt dicas tibi iniu
riā fieri si eoz viuas exēplo. Nam si dñi tui
sūt bonū tibi optauit. Si at⁹ execraris eoz
psortia mecū sentis. Quincian⁹ dixit. Quid
mibi pboz supflu⁹ cur⁹. aut sacrificā dñs.
aut te faciā diueris supplicij iterire. agatha
rñdit. Si feras mibi pmittas. audito xpi
noie māfuescūt. Si ignē adhibeas. d celo
mibi rorē saluificū angeli mīstrabunt. Si
plagas vel tormēta ingeras. habeo spiritū
scm p quē despicio vniuersa. Et Tūc
iussit eā tradi ad carcerē. qz voce eū publi
ca pfundebat. Ad quē letissimē et gloriāter
ibat. et qñ ad epulas inuitata agonē suam
dño pmēdabat. Sequēti die dixit ei quincian⁹.
Abnega xpm et adora deos. Que cū
renucret iussit eā in eculeo suspēdi et torqri
Dixitqz agatha. Ego i his penis ita dele
ctor sic q bonū nuncium audit. aut q videt
quē diu desiderauit. aut q multos tbesau
ros inuenit. Nō em pnt truci i horreū po
ni nisi teca ei⁹ fuerit fortie pculcata et in pa
leas redacta. Sic aia mea nō pnt intrare in
padissū cū palma martyrii nisi diligēt fece
ris corp⁹ meū a carnificibz attrēctari. Tūc
irac⁹ quincianus iussit ei⁹ mamillā torqri et
torā diutissime iussit abscidi. Cui agatha

Impie crudelis. et dire tirāne nō es pfusus
amputare in semia qd ipe in matre iuxisti.
Ego habeo mamillas integras int⁹ i aia
mea. ex qbz nutrio oēs sensus meos. qz ab
infantia dño psecraui. D Tūc iussit
eam in carcerē recipi. phibēs ingressū me⁹
dicoz. et panē vl aquā sibi ab aliq mīstrari.
Et ecce circa mediā noctē venit ad eā qui
dā senex quē antecēdebat puer lumis po
titor. diuersa secū ferēs medicāmēta et dixit
ei. Licet pfulari⁹ insan⁹ tormētis te afflixerit
tu eū tuis respons⁹ ampli⁹ afflixisti. Et licz
ybera tua torserit. sz illi⁹ ybertas i amari
tudine puerit. Et qñ ibi erā qñ b patieba
ris. vidi qz mamilla tua pnt curā saluiz susci
pere. Cui agatha. Medicinā carnalē cor
pori meo nunqz exhibui. et turpe est vt qd
rādiu fuau nūc pdaz. Dixit ei senex. Filla
ego christian⁹ sū. ne verecūderis. Cui aga
tha. Et vnde verecūdari possū. cum tu sis
senex et grandeu⁹. ego pō ita crudeliter la
cerata q nemo de me possit pcipere volupta
tē. Sz ago tibi grās dñe pz. qz sollicitudis
nē tuā mibi impēdere dignat⁹ es. Cui ille
Et qre nō pmittis vt curē te. Agatha rñdit
Quia habeo dñm ihm xpm q solo pbo cu
rat oia. et f mone restaurat vniuersa. hic si
vult pnt me pūno curare. Et subridēs se
nior dixit. Et ego apłs ei⁹ sum. et ipe me mi
sit ad te. et in noie ei⁹ scias te esse sanaram.
Et pūno petr⁹ apłs disparuit. Et pci
dens brā agatha grās agens inuenit se vt
dixit sanatā. et mamillā suo pectori restitui
tā. Cū g ex imenso lumine custodes territi
aufugissent et apertū carcerez reliquissent.
rogabāt eam qdam vt abirz. Absit inquit
vt fugiā et coronā patientie pdam et custo
des meos tribulatōibz tradā. Et Post
dies quoz dixit ei quincian⁹ vt deos ado
raret ne grauiora supplicia sustineret. Cui
agatha. Verba tua fatua sunt et vana. acré
maculātia et iniqua. Miser sine intellectu
quō vis vt lapides adozē. et deū celi q me
sanauit dimittā. Quincian⁹ dixit. Et qz
te sanauit. Cui agatha. Xps fili⁹ dei. Qui
cian⁹ dixit. Iterum tu xpm audeas noiare.
quē ego nolo audire. Agatha dixit. Quā
diu vixero xpm corde et labijs inuocabo.
Quincian⁹ dixit. Nūc videbo si xps te cu
rabit. et iussit testas fractas spargi. et sub
testas carbones ignitos mitti et ipsam de

De sancto Vedasto

sup nudo corpe volutari. Qd cū fieret ecce
terremot' nūm' facius est. q totā ciuitatē
ita p'cussit vt ps corruens duos p'siliarios
qnciani opprimeret. 7 ois p'ls ad eū cōcur
reret p'clamas q' p'p' in iustū agathe crucia
tū talia paterent. Tunc qncian' ex vna pre
terremotū ex alia seditōz p'li metuēs: ipaz
itez i carcerē recipi iussit. vbi sic orauit di
cēs. Dñe ihu xpe q me creasti 7 ab infantia
custodisti. q corp' meū a pollutōe seruasti.
7 a me amorē seculi abstulisti. et q tormēta
me vincere fecisti. 7 in eis p'p'ue patiēcie tri
buiisti: accipe spm meū. 7 iube me ad tuam
misdiciāz puenire. Hec cū orassz cū ingen
ti vocē spm tradidit. circa annū dñi. cclij.
sub daciano. als decio imperatore. f

Lum at fideles cū aromatibz corp' ei'
p'derēt 7 i sarcofago collocarēt qdā iuuenis
seric' indut' cū pl' q' cētū vir' pulcerrimis
7 ornatz ac albis indut'. q nūq' i illis p'ibz
visi fuerāt: ad corp' ei' venit. 7 tabulā mar
moreā ad caput ei' ponens. ab oculis oim
statim disparuit. Erat at in p'dicta tabula
scptū. *Vente sc'tāz spontaneā honorē dō
7 patrie liberatōez. Qd sic intelligit. Vē
tē sc'tāz habuit. spōtaneā se obtulit. honorē
dō dedit. 7 patrie liberatōez fecit. Et h' mī
raclo diuulgato etiā gētilēs 7 iudei sepul
crū ei' plurimū venerari ceperūt. Quin
cian' at dñi ad ei' inuestigādas diuicias p
geret: duobz eqs inf se fremitū dantibz cal
cesqz iactatibz. vn' cū morzu appetijt. alter
calce p'cussū i fluie piecit. ita q corp' ei'
nūq' potuit inueniri. Reuoluto āno cir
ca diē natalis ei' mons qdā maxim' circa
ciuitatē rupt' eructauit incendium. qd qsi
torrēs de mōte descēdens 7 sapa terrāqz li
qfaciēs ad vrbē cū mag' ipetu rēiebat Tūc
paganoz mltitudo descēdit de mōte. 7 ad
sepulcr' ei' pfugiēs velū vñ cooprtū erat se
pulcr' arripuit. 7 ipm statuit i ignē. statim
q in diē natalis spī' p'gis ignis stetit 7 vlt
tra vllaten' nō pcessit. De hac p'gie dicit
Amb. in p'fatiōe. O felix 7 inclita p'go que
meruit dñi. p laude fidelis martyris sangui
nē clarificare suū. O illustr' 7 gl'iosa gemio
illustrata decore. q int tot tormēta aspera
cunct' plata miraculis. 7 mystico pollens
suffragio. apostoli meruit v'sitatōe curari
Sic nuptā xpo suscepit ethera. Sic hui
mandi art' gl'iosa fulgēt obseqa vbi an*

geloz chorus sanctitatē mentis 7 patrie in
dicat liberationem.

XL

De sancto Vedasto

Eoast' quasi ue

re dans estus. quia p'sibi dedit
estus afflictōis 7 pnie. Vel qsi ve
distās quia ve eternum ab eo distat. Nam
damnati semp dicēt. ve scz qz deū offendi.
ve qz diabolo p'sensi. ve qz natus sui. ve qz
mori non valeo. ve qz tam male torqueor.
ve qz nūq' liberabor. A

Eoast' a brō remigio in atrabatē
sem epum ordinar' fuit. Qui cū ad
portā ciuitatis puenisset. 7 ibidem
duos paupes: vnū cecū 7 aliū claudū petē
tes elemosynā repisset: dixit eis. Argentuz
7 aux nō est mibi. qd aut habeo vobis dō.
Et facta orōne vtrosqz sanauit. Eūqz aut
in qdā ecclia derelicta. vepbz op'ra lup' ha
bitaret. eidē p'cepit vt inde fugeret. nec vlt
tra illuc redire auderet. Qd 7 factū est. Des
niqz cū p'bo 7 ope mltos pueritiss. qdrages
simo āno sui epat' vidit colūnā igneā a ce
lo vsqz in domū suā descendētē. Qui finē
suū adesse p'siderās post modicū in pace qe
uit. circa annū dñi qngentesimū qnqgesimū.
cū at corp' ei' trāfferet audomat' pre
senio cec' dolēs q corp' epī videre nō pos
rerat: mox lumen recepit. sz postmodū ad
votū suū lumen amisit.

XLI

De sancto Almando

Almandus dicit'

qz amabilis fuit. Habuit enim
tria in se q faciūt hoiez amabile
Primū est societas grata. Prouerb. xviij.
Vir amabilis ad societate mag' amic' est
qz frater. Scdm est p'uersatiōis honestas.
Et sic dicit de Hester. ij. q oim oculis ama
bilis videbat. Tertiū est p'bitatis virtuos
sitas. ij. Reg. ij. Saul 7 Jonathas amabi
les 7 decori. A

Almandus ex nobilibz pentibz or'
monasteriū introiuit. Qui dum p
monasteriū ambularet qdā mari
mū serpentē inuenit. quē statim p'p'ue crus

De sancto Valentino

cis et oratione ad foueam rursus exierat redire coegit nunc inde exiturus. Veniens autem ad sepulchrum sancti martini anni. xv. ibi mansit cilicio indutus et aqua et pane ordeaceo sustentatus. Post hoc dum romam inisset et ecclesia sancti Petri in oratione pernoctaret. custos ecclesie ipsum irreuerenter foras eiecit. Qui dum ad ammonitionem sancti petri qui sibi ante fores ecclesie dormienti apparuit ad gallias inisset. et ibidem regem dogo bertuz p suis criminibus increparet. iratus rex eum de suo regno eiecit. Denique cum rex filium non haberet et orationem ad dominum filium habuisset. cogitare cepit a quo infantem suum faceret baptizari. Venitque in mentem ei ut ab amado eum baptizari faceret. Quersito igitur amado et ad regem adducto. rex ad pedes eius prosternitur: rogauitque ut sibi indulgeret et suum filium quem sibi dominus dederat baptizaret. Ille pro prima petitione benigne processit. sed a seclariis negotiis implicari metuens. sedas renuit et abcessit. Tandem victus precibus annuit voto regi. Quem cum baptizaret taciturnus cunctis infans respondit amen. Post hoc rex ipsum in traiectione episcopum sublimari fecit. Qui cum a plerisque presbiteris predicationis preconiis videretur. in valconiam iuit. ubi cum quidam ioculator presbiter ei irrideret. a demone arripit. et propriis dentibus se discerpens quod viro dei iniuria fecerit confitetur. et statim miserabiliter moritur. B

Dum autem quidam vice manus laueret. quidam episcopus aquam illam suari fecit. de qua quidam cecus postmodum curatus fuit. Cum in quidam loco de voluntate regis monasterium construere vellet. quidam episcopus prime ciuitatis moleste hoc sustinens misit famulos suos. ut aut ipsum occiderent vel inde eijcerent. Qui venientes eadem dolose dixerunt viderunt pgeret. et sibi locum aptum ad monasterium ostenderet. Ille autem malicia eorum percogit scens videri ad eorum mortem ubi eum occidere cupiebant cum eis iuit. eo quod multum martyrium affectaret. Sed ecce tanta pluuia et repestata mons regis ut se mutuo videre non possent. et iam se mori putantes perstrati veniam postulabant. et ut eos viuos abire permitteret exorabant. Qui oratione effudit. et serenitatem maximam impetravit. Illi ergo ad propria redierunt. et sanctus amandus euadens. et multa alia miracula faciens in pace quiescit. Floruit circa annum domini octidies. tempore Eraclij.

XCII

De sancto Valentino

Valentinus dicitur

qui valoris tenens. fuit in scitatore per seueras. Vel dicitur valentinus qui valens tyro. i. miles christi. Miles dicitur valens qui non cessit. fortiter ferit. se valenter defendit. postea ter vicit. sic valentinus non cessit martyrium vitando. percussit ydolatriam euacuando. defendit fidem communiendo. vicit patiendo. A

Valentinus reuerendus presbiter fuit quem claudius imperator ad se adduci faciens: interrogauit dicens. Quid est valentine: cur amicitia nostra non frueris. ut deos nostros adorans superstitionem tue abijcias vanitatis. Cui valentinus. Si gratiam dei scires: ista nequaquam diceret. sed ab ydolis animum reuocares. et deum qui est in celis adorares. Tunc quidam qui claudio astabat dixit. Quid vis dicere valentine de sanctitate deorum nostrorum. Cui valentinus. Ego nil de eis dico. nisi quod fuerunt homines miseri. et omni immundicia pleni. Ad quem claudius. Si christus verus deus est: cur mihi non dicis quod verus est. Cui valentinus. Vere christus solus est deus. in quem si credideris anima tua saluabitur. res publica augebitur. omnium inimicorum tibi victoria preceat. Respondens autem claudius astantibus dixit. Viri romani audite quod sapienter et recte loquitur homo iste. Tunc dixit presbiter. Seductus est imperator. Quod deseremus quod ab infantia tenuimus. et tunc cor claudij immutatum est. Tradit autem cuidam principi in custodiam. Et cum in domum eius ductus fuisset dixit. Domine ihesu christe verum lumen illumina domum istam ut te verum deum cognoscat. Cui presbiter. Viroro te dicentem quod christus est lumen. Equidem si filiam meam diu ceca illuinauerit faciam quicquid preceperis. Tunc valentinus orans eius filiam ceca illuinauit. et oes de domo sua puerit. Tunc imperator valentinum decollari precepit circa annum domini. cclxxx.

LXIII

De sancta Juliana

Juliana dum eulo

gio presbitero nicomediae desponsata esset. et nolleret sibi aliquatenus copulari nisi reciperet fidem christi. iussit eam per suum expositum et grauissime cedi ac ipso presbitero traditi. Cui presbiter ait. Dulcissima mea iuliana cur me ita blasphemasti ut me sic renueres. Cui illa.

De sancta Juliana

Si tu adoraueris deū meū acq̄scam tibi. alioq̄n nūq̄ dñs me⁹ eris. Cui p̄fect⁹ dñā mea h̄ facere nō possum. qz impator amputari faceret caput meum. Cui iuliana. Si ita times impatorē mortālē. quō vis vt impatorē nō timeā imortalē. fac q̄cqd vis qz me decipe nō valeb. Tūc p̄fect⁹ iussit eā grauissime p̄ḡs cedi. ⁊ dimidia die p̄ capillos appēdi. ⁊ plūbū liq̄factū in capite eius fundi. Qd̄ cū nihil ei nocuisset ip̄az cathe⁹ nis ligauit. ⁊ i carcerē reclusit. Ad quā venit diabol⁹ i sp̄e angeli dicēs. Juliana ego sum āgel⁹ dñi. q̄ me ad te misit vt te debeā cōmonere vt dñs sacrificies ne tādiu crucieris. ⁊ tā mala morte moriaris. Tūc iuliana flens orauit dicēs. Dñe dñs me⁹ ne p̄mitas me p̄ire. s; oñde mihi q̄s est iste q̄ mihi talia p̄suadet. facta ē ad eā vox vt ip̄m ap̄bēderet ⁊ q̄s eēt ip̄m cogeret p̄fiteri. Que eū cū tenuisset ⁊ q̄s eēt ip̄m interrogassz. dixit ei q̄ demon eēt. ⁊ q̄ ad eā decipiendā p̄i su⁹ ip̄m misisset. Cui iuliana. Et q̄s est p̄i tu⁹. Rñd̄it: beelzebub q̄ ad oīa mala nos dirigit. ⁊ facit nos granit⁹ p̄berari q̄tiēs a xp̄ia nis fuerim⁹ sup̄ati. ⁊ ideo scio q̄ malo meo huc veni. qz te sup̄are nō potui. Int̄ alia q̄ p̄fessus ē dixit. qz tūc maxie a xp̄ianis elōgabatur qm̄ misterium dñici corpis agebat. ⁊ qm̄ orōnes ⁊ p̄dicatōes fiebāt Tūc iuliana manib⁹ retrosum ip̄m ligauit. ⁊ ad terraz ip̄m deiciēs cū cathena q̄ erat ligata ip̄m durissime p̄berauit. Diabol⁹ vero clamās rogabat eam dicēs. Dñā mea iuliana misere mei Tūc iussit p̄fect⁹ vt iuliana de carcere educeret. ⁊ exiens trahebat post se demōnē alligatū. Demōn̄ at̄ rogabat eā dicēs. Dñā mea iuliana noli āpl⁹ de me ridiculū facere. Nō em̄ poro vltra in quēpiā p̄ualere. Xp̄iani dicūt miscōes esse. ⁊ tu nullaz de me miscōiaz habes. Sicqz p̄ totū forū ip̄m traxit ⁊ postea in q̄ndā latrinā ip̄m p̄iecit. B̄ Cū aut̄ ad p̄fectū puenissz. i q̄dā rota adeo est extēsa q̄ om̄ia ei⁹ ossa vsqz ad medullaz exitū sūt p̄fracta. Angel⁹ at̄ dñi rotā cōtinuēs ip̄az i mōm̄to sanauit. Qd̄ vidētes q̄ aderāt crediderūt. Et statim decollati sūt viri āngēri ⁊ mulieres. cxxx. De inde cū in q̄ndā ollā plūbo liq̄facto plenaz missa fuisset. s; plūbū velut tpatū balneum factū esset. maledixit p̄fect⁹ dñs suis q̄ vnā puellā punire nō poterāt. q̄ tantā iniuriāz

eis irrogabat Tūc iussit eā decollari. Que dñi ad decollandū duceret demon quē verberauerat i specie iuuenis apparēs clamabat dicens. Nolite ei p̄cere qm̄ deos v̄ros vitupauit. ⁊ me hac nocte p̄berauit. reddite sibi qd̄ meruit. Cūqz iuliana paululuz oculos apuissz vt videt q̄s eēt q̄ talia loq̄ret demon aufugiēs exclamauit. Heu heu me miser adhuc puto q̄ me velit cape ⁊ ligare Cū s; brā iuliana decollata fuissz p̄fect⁹ nauigās i mari cū. xxxiij. vir⁹ orta tēpesta te submersus est. Hoz at̄ corpa cum mare iactasset a feris ⁊ auib⁹ sunt comesta.

XLIII

De cathedra scti Petri apostoli

Athedra triplex

c esse d̄z. scz regalis. ij. Regū. xxiij. David sedēs in cathedra zc. Sacerdotalis. j. Reg. j. Veli sacerdote sedente sup̄ sellā zc. Magistralis. Math. xxiij. Sup̄ cathedrā moysi zc. B̄t̄s s; Petrus sedit in cathedra regali. qz fuit p̄nceps om̄niū regū. Sacerdotali. qz fuit pastor om̄niū clericorū. Magistrali. qz fuit doctor om̄niū xp̄ianorū.

B̄ Athedra sancti petri ab ecclesia festiue colitur. qz tūc b̄t̄s petr⁹ ap̄d antiochiā i cathedrali honore sublimat⁹ fuisse p̄hibet. Hui⁹ aut̄ solēnitat⁹ institutio q̄druplicē cām habere videtur. Prima causa est Cū em̄ b̄t̄s petr⁹ ap̄d antiochiā p̄dicaret. Theophil⁹ p̄nceps ciuitat⁹ illi⁹ dixit ei. Petre q̄ rōne p̄p̄m meū subueris. Cū s; petr⁹ sibi fidē xp̄i p̄dicaret. ille eū vinculari fecit. ⁊ sine cibo ⁊ potu eū manere p̄misit. S; cū petr⁹ iā pene deficeret resumpt⁹ tñ virib⁹ eleuās oculos ad celū ait Ihu x̄pe miserorū adiutor adiua me in his tribulatōib⁹ deficientē. Cui dñs rñdit. Petre credis te derelictū a me. Dece bonitati derogas si talia s; me dicere non formidas. Presto est q̄ tue subueniet miserie. Audiēs aut̄ Paul⁹ de incarcerationē Petri ad Theophilū venit. ⁊ se in mlt⁹ opib⁹ ⁊ artib⁹ summū opificem esse asseruit Ligna ⁊ tabulas se scire sculpere. tentoria pingere. ⁊ multa alia industrie opari dixit. Qui a Theophilo obnixē rogatur vt in eius curia secū cōsistat. Euolutis paucis diebus

De cathedra sc̃i Petri apostoli

paul⁹ ad petr⁹ abscoſe in carcerē introiuit. Quē vidēs pene mortuū ⁊ pſumptū amariffime flere cepit et in amplexus ei⁹ quali flendo deficiebat. ⁊ prumpens sic inquit. O petre frater me⁹ gl̃a mea. gaudiū meū. dimidiū aīe mee. meo introitu reſume vires. Tunc petr⁹ oculos aperiens. ⁊ ipſum cognoscens. lacrymari cepit. ſz ſibi loq̃ nō potuit. ⁊ accurrens paul⁹ vir os ei⁹ apuit. ⁊ imponēs cibū ipm̃ refocillauit. Eū autē petr⁹ cibo pfortat⁹ fuiſſet. accurrens in oſcula pauli ruit. ⁊ ambo plurimū fleuerūt. Paulus autē occulte rediēs theophilo dixit. O bone theophile magna eſt gl̃a tua. ⁊ curia. litas tua honeſtat⁹ amica. Dehoneſtat⁹ malā bona exigui malū. remiſcere qd feciſti illi deicole qd ēz petr⁹. velut eſſe aliqd magnū. Pānoſus. deſormis. macie pſumpt⁹. p oīa viſeſcit. ſolo ſmone clareſcit. ⁊ talē te decet in carcerē ponere. Qui poti⁹ ſi liberitate ſolita fruereſ poſſet tibi in aliq̃ vtilioz eſſe. Nam ſic de illo hoies qdaz aiūt. infirmos ſanat. mortuos ſuſcitāt Lūi theophilus. Fabuloſa ſunt iſta paulē qd dic⁹. quia ſi mortuos ſuſcitare poſſet. ⁊ ſeipm̃ de carcerē liberaret. Lūi paulus. Sic xp̃s ſuus a mortuis reſurrexit vt dicunt. qd tñ de cruce deſcēdere noluit. ſic petr⁹ vt aiūt ſ exēplo ſe nō liberat. ⁊ pari p xp̃o nō formidat. Lūi theophil⁹. Dic gei vt filiū meuz iā p. xiiij. annos mortuū reſuſcitet. ⁊ incolumē eum reddam ⁊ libez. Ingreſſiens igi⁹ Paulus dixit. quō reſuſcitatoem fili⁹ pncipis ſpondiſſet. Lūi petr⁹. Rem grande⁹ paulē pmiſiſti. ſz dñi p̃tute facillimā. Sed cū petr⁹ educ⁹ de carcere monumēto apto p eo ozaſſet. p̃tinuo reſurrexit. Sz pene per oīa veriſimile nō videt. vt aut paul⁹ hūana aſtutia ſe talia fabzilia ſcire componere fingeret. aut vt ſnia iuuenis p q̃tuordecim. ānos ſuſpēſa fuiſſet. Tūc theophil⁹ et vniuerſus p̃ls antiochie ⁊ alij q̃z plures dñō crediderūt. ⁊ glorioſaz eccl̃iaz fabricauerūt. In cui⁹ medio excellam cathedrā collocauerūt. ⁊ petr⁹ vt ab omnib⁹ videri ⁊ audiri poſſet exaltauerūt. In q̃ ſeptem annis ſedit. Sed poſtmodū veniēs romā: in romana cathedra ſedit viginti⁹q̃z annis. De primo tñ honore eccl̃ia celebrat. qz tunc pmo plati eccl̃ie ceperūt loco ptāte ⁊ noīe ſublimari. Tunc ergo impleti eſt illud qd legi-

tur in pſalmis. Exaltent eum in eccl̃ia. ⁊c. Et notandū qd triplex eſt eccl̃ia in q̃ beatus petrus fuit exaltat⁹. ſcz eccl̃ia militantiū. malignantiū. ⁊ triumphantiū. In hac triplicē eccl̃iā exaltat⁹ eſt ſm̃ triplicē feſtiuitatē quā de ipſo eccl̃ia celebrat. Eſt em̃ exaltat⁹ in eccl̃ia militantiū eidē pſidēdo et eā in animo in fide ⁊ morib⁹ laudabiliter regendo. ⁊ ſ q̃ntū ad ſolemnitatē bodierna⁹ qd ēz cathedra. qz tūc ſup antiochenā eccl̃iā pontificatū accepit. ⁊ eā ſeptē ānis laudabiliter rexit. Secūdo eſt exaltat⁹ in eccl̃ia malignantiū. ipſam ſcz diſſipādo ⁊ eā ad fidē puerēdo. ⁊ ſ p̃tinet ad ſcōaz feſtiuitatē qd ēz ad vincula. tūc em̃ malignantiū eccl̃iā diſſipauit ⁊ multos ad fidem cōuertit. Tertio eſt exaltat⁹ in eccl̃ia triumphantium in ip̃az feliciter introeūdo. ⁊ ſ q̃ntū ad tertiam ſolemnitatē. qd eſt paſſiōis ei⁹. quia tunc eccl̃iaz triumphantiū introiuit. Et Notandum etiā qd plurib⁹ alijs rōib⁹ eccl̃ia ter in anno d eo feſtiuitatē facit. ſcz p̃t p̃uilegiū. p̃t officiū. p̃t bñficiū. p̃t debitū. ⁊ p̃t exemplū. Propter p̃uilegiū qm̃ bñs Petrus ab alijs aplis in trib⁹ fuit p̃uilegiat⁹. p̃t q̃ tria p̃uilegia eccl̃ia ter in anno eū honorat. fuit em̃ p̃ ceteris dignior in autoritate. qm̃ p̃nceps ap̃loz extitit. ⁊ clauēs regni celoꝝ accepit. feruentior in amore. cū maiore em̃ ſeruoꝝe xp̃m dilexit q̃ ceteri. ſic in multis loc⁹ euangelij manifeſtat. Et eſt ſic facior in virtute Nam ad vmbzā petri vt legi⁹ in actib⁹ ſanabant infirmi. Scūdo p̃t officiū. Ip̃e em̃ officiū plationis ſup vniuerſam eccl̃iam habuit. ⁊ ideo ſic petr⁹ fuit p̃nceps ⁊ platus toti⁹ eccl̃ie que diſſuſa eſt in trib⁹ p̃tū mūdi. ſcz aſia. aſſyria. ⁊ europa. ita eccl̃ia ter in anno celebrat feſtū eius. Tertio p̃t bñficiū. qz ip̃e qd poſteſtatē accepit ligandi atq̃ ſoluēdi. liberat nos a trib⁹ generib⁹ pctōꝝ. ſcz cogitōis. locutiōis. ⁊ opatōis. Vel qd in deum qd in primū qd in nos peccauim⁹. Vel iſtud bñficiū poſteſt eſſe triplex bñficiū aliud qd virtute clauis peccatoꝝ in eccl̃ia p̃ſequit. Pri- mū eū abſolutōis a reatu oſtenſio. Scōm pene ſempiternalis in temporalē cōmutatio. Tertium pene temporalis ſm̃ partem relaxatio. Et p̃t p̃t triplex bñficiū ſc̃us petrus eſt tripliciter honorandus. Quare to p̃t p̃t debitū. quia em̃ ip̃e tripliciter p̃-

De cathedra sc̃i Petri apostoli

uit et pascit nos. sc̃z p̃bo. exemplo. et tempa
li subsidio. siue orōis suffragio. ideo obli
gamur ut ip̃m tripl̃r honoremus. Quinto
p̃t̃ exemplū ut null⁹ p̃ctōr desperet. etiā si
tertio sic pet̃r⁹ des̃i negauerit. si tñ eū sicut
ip̃e velit corde ore et ope p̃fiteri. De Se
cūda causa institutiōis est hec. q̃ qdē de it̃i
nerario Clemēt̃s est sumpta: Eū em̃ pet̃r⁹
p̃bū dei p̃dicans antiochiā appropinq̃ret.
oēs de ciuitate illa ei obuiauer̃ nudis pe
dib⁹ p̃gētes. cilic̃s se induētes et caput pul
uere aspgētes. agētes p̃nias q̃ p̃ eū symon
mago p̃sensissent. Petrus p̃o eoz peniten
tiam videns gr̃as deo egit. Tūc illi obtu
lerūt ei om̃es veratos languorib⁹ et demo
nib⁹ fatigatos. Quos dum petrus ante se
poni iussisset et sup̃ eos nomen dñi inuocal
set immēsum lumen ibidē apparuit et om̃es
p̃t̃i sunt sanati. currētes et osculātes ve
stigia sancti petri. Tūc intra septem dies
p̃l̃ q̃ decē milia hominū baptisma susce
perūt. ita ut Theophil⁹ p̃nceps ciuitatis
illi domū suā in basilicā fecerit p̃secrari. et
ibidem petro excellētem cathedram colloca
ri. ut ab om̃ib⁹ videret et audiret. Nec istud
p̃rius est his q̃ sup̃ dicta sunt. Potuit em̃
fieri q̃ pet̃r⁹ p̃ operatiōem pauli a Theo
philo et toto p̃plo magnifice sit susceptus.
Sed recedente petro symon mag⁹ p̃lm p̃
uerit. et p̃tra pet̃rū grauiter ic̃itauit. Post
modum p̃o p̃niam agens iterum honora
biliter eū recepit. Hoc aut̃ festum de in
cathedratione beati petri p̃sueuit appella
ri festū epulaz beati petri. et hinc tertia ra
tio sumit̃ institutiōis hui⁹ festi. Consuetu
do em̃ fuit antiquit⁹ gentiliū ut ait magis
ter Jobānes beleth singulis annis in mē
se februario certo die epulas offerre sup̃ tu
mulos parentū suoz. et eas de nocte demo
nes p̃sumeant. Ip̃s aut̃ ab animab⁹ circa
tumulos errantib⁹ quas vmbraz vocabāt
vastari putabant. Solebant em̃ antiqui
dicere. ut idem ait. q̃ qñ in humanis cor
porib⁹ sunt dicunt̃ anime. in infer⁹ manes
sp̃s vero vocabāt qñ ad celos ascēdebāt.
ymbraz qñ recens erat sepultura. sine qñ
circa tumulos errabant. Hec aut̃ cōsue
tudo de ip̃s epulis vix a christianis po
ruit extirpari. Quod sancti patres atten
dentes et hoc penit⁹ extirpare volentes: fe
stum de incathedratione beati petri. tum

de illa que fuit romē. tum de illa que fuit
antiochie statuerūt. illo sc̃z eodem die quo
talia fiebāt. vñd ab illis epulis adhuc ab
aliq̃to festū beati petri epularum vocatur
Quarto instituta est p̃pter reuerentiam
corone clericalis. Notandum em̃ q̃ iuxta
aliquoz traditionē corona clericoz h̃ p̃ri
mo sumpsit initiū. Nam dum petrus an
tiochie p̃dicaret in p̃tumeliā nois christia
ni suminitatē eius capitis abraferunt. Qd
quidem postmodū toti clero tradit̃ in ho
nozem. quod pro x̃po apostolorū principi
in contumeliā fuerat irrogatum. Circa
aut̃ ipsam coronam clericoz tria attendū
tur. sc̃z capitis abrasio. capilloz det̃rūca
tio. et forme circulatio. Abrasio aut̃ in su
periore parte capitis fit triplici rōne. qua
rum duas assignat Dionysius in ecclesiast
ica hierarchia dicens. Detonsio capillo
rum signat mundā et nō formabilem vitā.
Ad capilloz etiam detonsiōē siue capitis
abrationē tria sequūt̃. scilicet mundicie cō
seruatio. deformatio. et denudatio. Dunt
dicte cōseruatio. quia ex capillis sordes in
capite aggregant̃. Deformatio. quia capil
li ad ornātū sunt. Significat ergo tonsu
ra mundā et nō formabilem vitā. hoc est q̃
clerici debent habere mundiciā mentis
interius. et nō formabilē. id est. nō exquisi
tum habitū exterius. Denudatio aut̃ signi
ficat q̃ inter se et deum nihil debet esse me
diū. sed immediate debent deo vniri. et re
uelata facie dñi gloriā speculari. Capillo
rū det̃rūcatio fit ut ex hoc detur intelligi
q̃ clerici om̃es cogitatōes sup̃fluas a men
te sua debent abscidere. et ad verbū dei sem
per auditū paratum et expeditum habere.
et om̃ia temporalia p̃ter q̃ ad necessitatē a se
penit⁹ remouere. Fit aut̃ circularis figura
multiplici ratiōe. Primo. quoniā hec figu
ra nō habet finem neq̃ p̃ncipium. Per qd
datur intelligi q̃ clerici sunt ministri dei.
q̃ nec habet p̃ncipium neq̃ finē. Secūdo.
quoniā hec figura nullū angulū habet. et
significat q̃ clerici nō debēt habere sordes
in vita. qm̃ vbi angulus ibi sordes. ut di
cit Bernardus. Et debent habere veritas
tem in doctrina. quoniā veritas angulos
nō amat. sicut dicit Hieronymus. Tercio
qm̃ hec figura est om̃iū figuratū pulcerrī
ma. Vñ in hac de⁹ celestes creaturas fecit

De sancto Mathia apostolo

Per qđ fecit qđ clerici debent hñe pulcritu
dinē interi⁹ in mēte et exteri⁹ i puerfatione.
Quarto qm̄ h̄ figura ē oīm figuraz simpli
cissima. Nulla cū figura vt dicit Aug. ex
vna linea p̄st̄it. sola circulari figura est q̄
vna tñ linea claud̄t. Per qđ fecit qđ clerici
hñe debēt simplicitatē colūbaz. iuxta illō.
Et simplices sicut columbe.

XLV

De sancto Mathia apostolo

Mathias hebraice

m latine dicitur donatus dñō. vel donatio
dñi. vel hūilis siue paru⁹. Nā do
natus a dñō fuit qm̄ ipm̄ de mūdo elegit. et
int. lxxij. discipulos designauit. Donatio
dñi fuit qm̄ forte electus inter ap̄los noiari
p̄meruit. Paruus fuit. qz verā semp hūili
tatē seruauit. Est at̄ triplex hūilitas sic dicit
Amb. Prima est afflictōis. q̄ qđ dicit hūmili
tatē. Scda p̄sideratōis. q̄ p̄cedit ex p̄side
ratōe sui. Tertia deuotōis. q̄ p̄cedit ex co
gnitiōe creatoris. Primā hūit bñs mathis
as martyriū patiēdo. Scda seipm̄ despi
ciēdo. Tertiā maiestātē dī admirādo. Vel
dicitur a manu qđ est bonū et thesis positio. in
de Mathias. bonum positū p̄ malo. scz p̄
iuda. Eius vitā q̄ p̄ ecclesias legi⁹ Beda
sc̄p̄isse creditur.

A

Mathias ap̄lus in locū iude substi
tuit⁹ est. Sed p̄mo oriū et originez
ipsi⁹ inde p̄ditoris breuiter videas
mus. Legi⁹ in q̄dam historia licet apocri
fa q̄ fuit q̄dam vir in hierlīm noīe Ruben.
q̄ alio noīe dicit⁹ est symon de tribu dan. v⁹
p̄m Hieronymū de tribu ysachar. q̄ habuit
uxorē q̄ Lybozea nūcupata ē. Quadaz
igitur nocte cū sibi mutuo debitū exoluī
sent. cybozea obdormiēs somniū vidit. qđ
p̄territa cū gemitibz et suspirijs viro suo re
tulit dicēs. Videbat mibi qđ filiū flagicio
sum parerem. q̄ toti⁹ gēt̄ n̄c causa p̄ditio
nis existeret. Cui ruben. Nefariā inq̄t rem
nec relatu dignam p̄fari et spū ceu puto
phitonico raperis. Cui illa. Si me cōce
pisse sensero et filiū pepero: absq̄ dubio nō
spūs phitonice⁹ extirrit. s; reuelatio certa fu
it. Procedente igit̄ tempe cū filiū peperis
set parentes plurimū timuerūt. et qđ de eo
facerent cogitare ceperūt. Eūqz filiū ab

horrent occidere. nec vellent destructo
rem sui generis enutrire: ipsum in fiscella
positum mari exponunt. Quē marini flus
ctus ad insulā p̄pulerūt que scariotibz dicit⁹
Ab illa igitur insula Judas scariotibz ap
pellatus est. Regina autē illius loci carēs
liberis ad litus maris causa spaciādi pro
cessit. et fiscellam a marinis fluctibz iactari
videns ipsam aperiri p̄cepit. inueniensqz
ibi puerum elegantis forme suspirans ait.
O si solatijs tante subleuarer sobolis. ne
regni mei puarer successore. Puerum igitur
secreto nutrirī fecit: et se grauidā simu
lauit. Tandem se filiū peperisse mentitur:
et p̄ totū regnū fama hec celebris diuulgat⁹
Principes p̄ suscepta sobole rehemēt ex
ultant. et ingenti gaudio plebs letat. Ip̄m
igitur p̄m magnificentiā regiā regia educa
ri fecit. Nō post multū p̄o t̄pis regina d̄ re
ge p̄cepit. et suo t̄pe filiū p̄turiuit. Cū autē
pueri aliq̄ntulū iam creuissent ad inuicem
sepius colludebant. et puerū regiū Judas
crebris molestijs et iniurijs molestabat. et
ad fletum sepi⁹ puocabat. Regia at̄ h̄ mo
leste ferens et iudam ad se nō p̄tinere sciens
ip̄m crebrū verberabat. sed nec sic a mole
stia pueri desistebat. Tandē res panditur:
et iudas non verus regine fili⁹ sed innētus
fuisse aperit. Qđ iudas vt comperit vehe
mēter erubuit et frēm suū puratū filiū re
gis latenter occidit. Ob h̄ capitale senten
tiā timens cum tributarijs in hierlīm ausu
git seqz curie pylati tūc p̄sidis mācipauit.
Et qm̄ res similes sibi sunt habiles pylat⁹
iudam suis moribz inuenit p̄gruere. et ideo
cepit ip̄m valde carum habere. Vniuerse
igitur curie pylati iudas p̄ficatur. et ad ei⁹
nutuz om̄ia disponunt. Quadā igitur die
pylat⁹ de palacio suo in q̄dā pomerium
aspiciēs. illoz pomoz tāto d̄siderio capt⁹
est vt pene deficere videret. Erat autē illud
pomeriū ruben patris iude. Sed nec iu
das patrem neqz ruben filium agnoscebat
q̄a et ruben ip̄m in marinis fluctibz perisse
putabat. et iudas quis pater aut q̄ patria
sua fuerit penitus ignorabat. Pylatus ita
qz accersito iuda ait. Tanto illoz fructū
captus sum desiderio. q̄ si his frustrat⁹ fue
ro spm̄ exalabo. Concit⁹ igitur iudas in po
meriū insiliit. et veloci⁹ mala carpit. Intra
ruben venit et iudā mala sua carpētē inuēit.

De sancto Mathia apostolo

Fortit' igit' ambo p'cedunt iurgia sup'addit
Post iurgia surgunt ad p'bera. et mutuis se
iniurijs affecerunt. Tandem iudas ruben in
ea pte q' ceruix collo p'neccit lapide p'cussit
piter et occidit. Poma igit' sustulit: et pylato
qd' acciderit enarrauit. Ia die inclinare et
nocte sup'uenire ruben mortu' inuenit. et
subitanea morte p'uenit esse p'ntat. Tunc py
lat' oēs facultates ruben inde tradidit. et
cybozeā vxorē ruben in cōiugē inde dedit.
Quadā igit' die dū cybozea graue suspira
ret et iudas vir ei' qd' b'iet diligēter interro
garet. Illa r'ndit. Veu infelicissima sū oim
feiaz. qz infantulū meū marinis fluctib' i
mersi. et viz meū morte p'uentū inueni. sed et
dolori misere pylat' addidit dolores. q' me
mellissimā nup'ui tradidit et inuicissimam
tibi i iugiu copulauit. Lūq' illa oia d' il
lo infantulo enarrauit. et iudas illa q' sibi ac
ciderat retulit. inuēit est q' iudas matrē
suā i vxorē duxerit. et q' p'ēm suū occiderit
Pnia igit' ducit' suadere cybozea dñm no
strū ihm xpm adit' et suoz delictoz veniaz
iplozauit. Hucusq' in p'dicta hystoria apo
crifa legit'. q' vtz recitanda sit lector' arbi
trio relinqt. licet sit pot' relinqda q' asse
renda. Dñs at' suū en fecit disciplin' et de
discipulo in suū elegit aplm. Qui adeo sibi
familiar' exiecit et dilect' vt en suū faceret
pcuratorē. quē postmodū p'ulit suū p'dito
rē. Porrabat enī loculos et ea q' xpo dabāt
furabāt. Dolēs p'o tpe dñice passiois q' vn
guentū qd' tricētos denarios valebat non
fuerat venditū vt illos etiā denarios fura
ret. abijt et dñm. xxx. denarijs redidit. qz
vnusq'sq' valebat decē denarios vsuales.
et ita dñm trecētoz denarioz recōp'sauit
Vt vi qdā aiūt oim q' xpo dabāt decimā
p'ie furabāt. et iō p' decima p'equā i vnguē
to amiserat. scz p. xxx. denarijs dñm redi
dit. Quos tñ pnia ducit' retulit. et abiēs la
queo se suspēdit. et suspēsus crepuit medi'.
et diffusa sunt viscera ei'. In h' at' delatū est
ori ne pos effunderet. Non enī dignū erat
vt os tam viliter inq'naret qd' tā glorioz
os. scz xpi p'tigerat. Dignū etiā erat vt vi
scera q' p'ditoz p'cepant. rupta caderent. et
guttur a q' vox p'ditiois exierat laq'o arta
ret. Inuere etiāz interijt. vt q' angelos i ce
lo et hoies i terra offenderat ab angeloz et
hominū regione separet. et in aere cū demo

nib' sociaret. **L** Cū igitur inter ascen
sionē et pentecosten apli i cenaculo simul
essent. videns Petr' q' numer'. xij. aploz
erat imminut' q's tñ dñs in h' nūero elegē
rat vt fidem trinitat' in q'tuoz mūdi p'ib'z
p'dicarent: surrexit in medio fratz dicens.
Viri fratres oportet vt aliquē loco inde
substituam'. q' testes nobiscū resurrectōem
xpi. qz dñs dixit nob'. Erit' mibi testes in
hierlm et in oim iudea et samaria. et vsq' ad
vltimū terre. Et qz test' nō nisi de his q' vi
dit debet testimoniū ferre. eligēd' est vnus
ex his viris q' nobiscū sp' fuit. et dñi mira
cula videt. et ei' doctrinā audiet. Et stat
tuerūt duos de septuaginta duob' discipul
scz Ioseph q' cognōiat' est iustus p' scititate
sua. q' fuit frater Jacobi alphe'i. et Mathi
am de cui' laude subricef. qz sufficit ei pro
laude q' in aplm est elect'. et orātes dixerūt.
Tu dñe q' nosti corda oim ostēde quē elege
ris ex his duob' accipe locū ministrū hui
us et apostolatus quē iudas amisit. Et da
tis illis sortib' cecidit sort' sup' Mathiam
et annumeratus est cum vndecim apostoz
lis. Et notandū q' exemplo hoc vt ait
Hieronym': nō est sortib' vtendū. qz p'uis
legia paucor' cōmunem legē non faciunt.
Rursus etiāz (sic ait Beda) donec veniret
veritas figuraz licuit observare. Vera enī
hostia in passione fuit immolata. sed i pen
tecosten p'sumata. Et iō in electōe mathie
sortib' vsi sunt ne a lege discreparent. in q'
summ' sacerdos sorte q'rebāt. Post pēte
costen vero iā veritate p'palata. vñ. diacon
es nō sorte sed discipuloz electōe et aplo
rū orōne et manu ipositōe ordinati sunt.

Quismodi autem he sortes fuerint dñe
sanctoz patrū extāt sentētie. Ihero'. enī et
Beda volūt q' he sortes tales fuerūt qles
ille quarū in veteri lege creberrimus vsus
erat. Dionisius aut' qui fuit pauli discipu
lus irreligiosum existimat hoc arbitrari as
serens sibi videri q' illa sort' nihil aliud fu
erit. nisi quidam splendor et radius diuini
rus super mathiā emissus p' quē ipse ostēde
bat in apostolū assumēdus. Aut enī sic in li
bro eccl'astice hierarchie. De diuina aurē
sorte q' sup' Mathiā diuinitus cecidit. aliū
qd' alia dixerūt nō religiose sicut arbitroz.
meā aut' et ipse intētiōe dicā. Vidēt enī mi
bi eloq'a sorte notare thearicū quoddam

De sancto Gregorio

domū demonstrās illi theartico choro a diuina electōne susceptū. Hic igit̃ mathias ap̃ls iudeā in sortē accepit ⁊ p̃dicatiōi ibi dē insistēs: ⁊ m̃lta miracula faciēs. in pace q̃enit. In nōnullis h̃o codicibz legit̃ q̃ p̃atibulū crucē p̃tulit. ⁊ tali martyrio corona tus celos ascēdit. Huius corp⁹ rome in ecclā sc̃rē marie maior̃ sub lapide porfiretico sepultū esse d̃r. ⁊ ibidē caput eius p̃plo demonstrat. **D** In q̃dā h̃o legēda que Treuer̃ inuenit. sic int̃ cetera legit̃. **B**at̃ thias de tribu iuda ⁊ ciuitate bethleem il lustr̃ p̃spāia oriū d̃r fuit. Qui l̃ris traditus om̃ibz i breui leg̃ ⁊ p̃phaz sciaz apprehēdit. Lasciūā q̃z abhorrēs pueriles ānos morū maturitate vicebat. Informabat q̃z ei⁹ anim⁹ ad p̃rutē vt cēt ad intelligētiā habili. ad miscōdiaz facilis. i p̃spers nō elat⁹. in aduers⁹ p̃stans ⁊ intrepid⁹. Satagebat vt qd̃ iussu p̃cepat ope p̃pleret. ⁊ oris doctri nā manuū opatiōe mōstraret. Hic cū p̃ iudeā p̃dicaret cecos illuabat. leprosos mū dabat. demōes expellebat. claudis gressū. surdis auditū. mortuis vitā restituebat. q̃ cū corā pōnifice accusaret in multis: r̃ndit. De obiect̃ q̃ crimīa dicit̃ nō opt̃z me multa dicere. qm̃ xp̃ianū esse nō est criminis sz gl̃e. Qui pōtifer. Si tibi dant̃ inducie vis penitere. Et ille. Absit vt a p̃tate quaz se mel inueni p̃ apostasiaz digrediar. Igitur mathias i lege erat doctissim⁹. corde mū dus. aīo prudēs. in soluēdis q̃stioibz sacre scripture acut⁹. in p̃silio puid⁹. i sermocina natōe expedit⁹. Qui cū p̃bū dei p̃ iudeā p̃dicaret. m̃ltos signis ⁊ p̃digis p̃uertebat. **U**ñ iudei inuidētes ip̃m i p̃silio statuerūt. Duo ḡ falsi testes q̃ ip̃m accusauerāt. p̃mo in ip̃m lapides miserūt. q̃s lapides in testi moniū illis secū pet̃it sepeliri. Qui dū lapidaret̃ securi more romano p̃cutit. ⁊ extē sis i celū manibz sp̃m d̃no reddidit. Et sub dit̃ ibidē. Qui⁹ corp⁹ d̃ iudea romā ⁊ inde treuerim est trāslatū. **E** In q̃dam h̃o alia legēda legit̃ q̃ d̃r mathias in macedonia aduenisset. ⁊ fidē xp̃i p̃dicaret. q̃ndam portionē toxicatā q̃ visu cūctos p̃uabat sibi dedert̃. quā in noie xp̃i bibit ⁊ nullā lesio nē incurrit. ⁊ cū illa potōe pl⁹ q̃. ccl. exce cassent. ille singulis manū imponēs oēs il luminauit. Diabol⁹ at̃ in similitudine infantis eis apparēs: suasi vt **B**at̃hiā occiderent

eorū cultū euacuaret. Et cum ip̃e in medio eorū p̃sisteret. tribz tñ diebz eū q̃rentes minime inuenēr̃. Tertia at̃ die se eis manifestās dixit. Ego sum. Quē manibz post ter gū ligat̃. ⁊ fune collo imposito crudeliter afflixerūt. ⁊ sic in carcere reclusē. **U**bi de mones apparētes dētibz eū fremebāt. sed appropinq̃re nō poterāt. D̃ns at̃ cū multo luie ad eū veniēs ip̃m de trā leuauit. ⁊ vin cula soluēs ⁊ dulciter p̃fortās hostiū aper ruit. q̃ egressus p̃bū d̃ni p̃dicauit. Dum at̃ qdā obstinati p̃sisterēt dixit eis. Denuncio vob̃ q̃ viui in infernū descēdet̃. moxq̃ terra se aperuit ⁊ cūctos illos deglutinit. Reliqui h̃o ad d̃m sunt p̃uersi.

XLVI

A

De sancta Gregorio

Gregori⁹ dicitur

G a grex ⁊ goze qd̃ est p̃dicare siue dicere. Unde gregori⁹ q̃si gre gis p̃dicator. **U**el d̃r gregori⁹ q̃si egregorius ab egregi⁹ ⁊ goze. q̃si egregi⁹ p̃dicator ⁊ doctor. **U**el gregorius in lingua nostra vigilans sonat. quia ip̃e vigilauit sibi deo ⁊ gregi. Sibi p̃ mundicie cōseruationem. deo p̃ internam contemplatōem. gregi p̃t assiduum p̃dicatōem. Et hec tria merētur dei ṽsionē. **A**ugustin⁹ in libro de ordine. Is videt eum q̃ bene viuit. bene studet. et bene orat. Eius vitam scripsit paulus lō gobardorum historiographus. quam Jo hannes dyaconus diligentius postmodū compilauit.

B

Gregorius senatoria stirpe progenitus. cui⁹ pater Gordian⁹ ⁊ mater Siluia dicebatur. **C**ū summū phie apicem in ip̃a sui adolescentia attigisset. ac terū ⁊ diuitiaz copia plurimū abundaret. cogitauit tñ hec om̃ia deserere. ⁊ in religionē se trāsserre. Sz dum longi⁹ con uersionē p̃traheret. ⁊ tūc⁹ se xp̃o famulatu rū putaret. si sub p̃toris vrbani habitū mū do specieten⁹ deseruiret. ceperūt multa cō tra eum ex seculi cura succrescere. ita vt nō tñ specie sz in eo retineret̃ ⁊ mente. Tandē patre orbat⁹ sex monasteria in sicilia p̃struxit. septimum intra mentia vrbis sub bono re sancti Andree apostoli in p̃prio domate fabricauit. In q̃ relictis sericiis auro gem⁹

De sancto Gregorio

missis radiatibus vili monastico habitu tegebatur. Ubi ad tantam perfectiorem in brevi devenit ut in ipso sue perversitatis initio posset iam in perfectiorum numero computari. Cuius quidem perfectio ex multis suis in prologo super dyalogum posuit aliquid perpendi potest. ubi sic dicit. Infelix animus meus occupatiōis sue pullat vulnere meminit quibus aliquando in monasterio fuit. quod ei laborantia cuncta subtrahat. quoniam rebus omnibus quod volumus emicibat. quod nulla nisi celestia cogitare consueverat. quod etiam teneretur corpe ipsa iam carnis claustra contemplatione transibat. quod mortem quod pene cunctis pena est. vixit ut ingressus vite et promissum laudis sui amabat. Tanta denique districtione corporis sui afflicti ut infirmato stomacho subsistere vix valeret. et unctione vitalium quam greci syncope vocant patiens crebris agustibus phorazarum momenta ad exitum propinquaret. Quodam vice dum quidam in monasterio suo ubi abbas perat scriptaret angelus domini in specie naufragi sibi affuit. sibi quod misereri lacrimabiliter postulavit. cui cum gregorius sex argenteos dari fecisset et abisset. eadem die iter rediit. sequens multa perdidisse pauca se recepisse perhibuit. Qui cum ab eo totidem argenteos recepisset. iterum vice tertia reuersus misereri sibi impotens clamoribus postulabat. Sed gregorius cum a procuratore sui monasterii didicisset. nihil dandum propter scutellam argenteam quam in sua cum leguminibus mittere solebat. in monasterio remansisse. illa statim dari precepit. Quam ille libenter accipiens letus abscessit. Hic autem angelus domini fuit sic se sibi postmodum reuelavit. Quadam die beatus Gregorius pro foris virum romam transiens cernit quidam pueros forma pulcherrimos. vultu venustos. capilloz nitore perspicuos esse venales. Interrogat igitur mercatorem de quibus illos patria attulisset. Qui respondit. De britania cuius incolae sibi candore refulgent. Interrogat iterum si christiani sunt. Cui mercator. Non sunt pagani erroribus implicati tenent. Tunc gregorius acriter ingemiscens heu perdidit loz inquit quod splendor facies princeps tenet. Braz nunc possidet. Interrogat insuper quod esset vocabulum gentis illius. Cui ille Anglici vocant. Bene inquit anglici quasi angelici. quod et angelicos vultus habent. Interrogat iterum eo quod nomen haberet illa puicia. ait mercator. puiciales illi dei vocant. Et gregorius. Bene inquit dei vocant. quod de ira sunt eruendi. Rursus de nomine regis interrogante ait mercator. quod aelle

dicere. Et gregorius. Bene aelle. quod alba in partibus illis decantari oportet. Qui mox ad summum pontificem accedens. cum multa instantia et precibus vix obtinuit ut ad illos conuertendos mitteret. Tunc iam iter arripuisse romani de eius absentia plurimum perturbati. papam adeunt et cum taliter alloquuntur. Petrum offendisti. romam destruxisti. Gregorium dimisisti. Sicque papa perterritus ad eum reuocandum primo nuncios destinavit. Tunc gregorius iam iter triu diebus pergit. et in quadam loco diuerses quidam ceteris quiescentibus lectitaret. locusta supueniens eum coegit a legendo quiescere. et ex pluderatione sui nominis docuit eum in eodem loco stare debere. Quod ille spiritu prophetico discens. statim comites adhortatus ut velocius debeant perficisci. sed suuuenientibus apostolicis nunciis redire compellitur. licet de his plurimum tristaret. Tunc papa ipsum a monasterio suo abstraxit. et suum dyaconem cardinale ordinavit. De Quodam tempore tiberis fluminis alueum suum egressus intantum excreuit ut super muros urbis islueret et plurimas domos euerneret. Tunc etiam per tiberim fluminis multitudo serpentum cum dracone magno in mare descendit. Sed a fluctibus profocati et ad littus piecti. totum aerem sua putredine corruerunt. Sicque plaga pessima quam in guinariam vocant secuta est. ita ut etiam corpora li visu sagitte celitus venire et singulos quosque percutere videretur. Que primo omnium pelagium papam percussit. et sine mora extinxit. Postmodum vero ita in reliquis vulgus descendit. ut subtractis habitatoribus domos plurimas vacuas in urbe reliquerit. Sed quod ecclesia dei sine rectore esse non poterat Gregorius licet totis viribus renitentem plebem omnes elegit. Cum igitur benedici deberet et lues populi denastaret. et monentem ad populum fecit. processione faciens letanias instituit. et ut omnes deum attentiore exorarent admonuit. Cum igitur deus omnes pergratus populus exoraret intantum lues ipsa descendit ut in una hora. lxxx. homines spiritum exalarer. Sed nequaquam cessauit populum admonere. ut ab ordine non desisteret donec peste ipsa diuina pulsaret miseratio. Finita processione fugere voluit sed nequit. quod die nocturne portas urbis propter eum vigiles obstruabatur. Tandem mutato habitu a quibusdam negotiatoribus obtinuit ut in quodam dolio super quadrigam de urbe educeretur. Qui mox siluam ex-

De sancto Gregorio

petit canernaz latibula requirit: ibiq; tri-
b' dieb' latuit. Verū tamen dñi sollicitē q̄re-
ret. colūna lucē p̄fulgida a celo dependēs
sup locū in q̄ latitabat apparuit. i. q̄ colūna
āgelos descēdētes et ascēdētes qdā reclus'
asperit. **Doq;** ab vniuerso p̄lo capis tra-
hit' et sūm' p̄otifer' p̄secrat. **Do** ad h' ho-
nor' culmē inuit' ascēderit: q̄ vba sua legit
patēter aduertit. Nā in eplā ad narsum pa-
triciū sic ait. Dñi p̄tēplatois alta describit'
ruine mee mibi gemitū renouat'. qz audi-
ui qd int' p̄didi dñi foras ad culmē regimi-
nis imerit' ascēdi. Tāto at me merore p̄cul-
suz cōgscire: vt vix loq̄ sufficiam. Nolite ḡ
me vocare noemi. i. pulcr'. s; vocate me ma-
ra. qz amaritudine plen' sū. Item alibi. **Q**-
me ad ep̄at' ordinē cōgscit' puenisse. si me
diligis plāgite. qz et ego incessant' defleo.
atq; vt deū p me exoret' rogo. In plogo qz
sup dyalogū sic ait. Ex occasiōe cure pasto-
ralis anim' meus seculariū hoim negocia
patitur. et post tam pulcrā sue q̄et' speciem
terreni act' puluere sedatur. Perpēdo ita
qz qd tolero. perpendo qd amisi. Dum in-
tueor illud qd p̄didi sit h' graui' qd porto.
Ecce em̄ nūc magni maris fluctib' q̄tior.
atq; in naui mentis tempestat' valide pro-
cellis illidoz. et cū poris vite recolo quasi
post tergū duct' oculis viso litore suspiro.
Sz qz adhuc romā p̄dicta pest' vastabat
more solito p̄cessionē cū leranijs p̄ciuitat'
circuitū qdā tpe pascali ordiauit. in q̄ ima-
ginez brē Marie semp' yginis q̄ adhuc vt
aiūt est rome in ecclia q̄ dñi sc̄ta maria ma-
ior. quā lucas arte medic' et pictor egregi'
formasse dñ. et eidē ygini simillima p̄ omnia
phibetur. ante p̄cessionē reuerēter portari
fecit. Et ecce tota aeris infectio et turbulē-
tia imagini cedebat ac si ipaz imaginē su-
geret et ei' p̄sentiam ferre nō posset. Sicq;
post imaginē mira serenitas et aers puritas
remanebat. Tūc in aere vt refer' iuxta ima-
ginē audite sunt voces angeloz. canentiū
Regina celi letare allā. qz quē meruisti por-
tare allā. resurrexit sic dixit allā. Statim
qz btūs Gregori' qd sequit' adiunxit. Ora
p nobis deū rogam' allā. Tūc beat' Gre-
gorius vidit supra castrū crescentū ange-
lum domini qui gladiū cruentatum deter-
gens in vaginam remittebat. Intellexitq;
Gregori' qz pest' illa cessasset. Et sic factū

est. Unde et castr' illud castrū angeli deit'
ceps vocatū est. Tandē vt desiderauerat
Augustinū mellitū et Johannē cum q̄
busdā alijs in angliam misit et eos suis p̄e-
cib' et meritis ad fidem xp̄i cōuertit. **E**

Tante etiā hūilitat' btūs Gregori' ex-
titit: vt se laudari nullo modo pmitteret.
Nam stephano ep̄o q̄ eū in suis eplis lau-
dauerat ita sc̄psit. Vultū mibi et vltra q̄
audire debui indign' fauorē in vris episto-
lis demonstrasti. Et tū sc̄ptū est Ne laudes
hoiez q̄d in vris uiuit. Tamen et si audire talia
dign' nō fui. orōnib' vris peto vt dignus
efficiar. vt si bona ideo in me dixisti. qz nō
sunt ideo sint qz dixisti. Item in eplā ad
narsum patriciū qz cause et nois similitudi-
nem faciēdo p̄scripturas clausulas dēclama-
tiōesq; formasti. certe frater carissime si me
am leonem vocas. qd eo modo vos agere
p̄spicim' qz scabiosos catulos sepe pardos
vel tigres vocam'. Itē in eplā ad Anastā-
siū patriarcham antiochenū qz vos me os
dñi. qz lucernā dicit' qz loq̄ndo multis pro-
desse multisq; posse lucere phibetis. existis
mationē meā fateor mibi in dubitationē
maximā p̄duxisti. Cōsidero nāq; q̄ sum. et
nihil me ex h'mōi boni signo dephēdo. Cō-
sidero aut' q̄ estis. et vos mentiri posse non
arbitror. Cum ḡ credere volo qd dicitis.
cōtradicit mibi infirmitas mea. Cum vi-
sputare volo qd in laude mea dñ. p̄radicit
mibi sanctitas v̄a. Sed q̄so vir sc̄re nob'
aliqd de h' certamine n̄ro pueniat. vt si nō
qd dicitis ita est sit ita qz dicit'. Vocabu-
la etiā iactantiā vel vanitatē sonātia oīno
respuebat. Vñ eulogio patriarche alexan-
drino q̄ eum vniuersalē papam vocauerat
ita scribit. In p̄fatione eplē quā ad me vi-
rexistis supbe appellatōis p̄bum vniuersalē
lem me papā dicētes imp̄mere curauistis.
Qd peto dulcissima sc̄tiras v̄a vltra non
faciat. qz vob' subtrahit qd alteri pl' q̄ rō
exigat p̄betur. Ego em̄ p̄bis p̄sperari non
quero s; moribo. nec honorē esse reputo in
quo frēs honorē suū p̄dere cognosco. Re-
cedant ergo p̄ba q̄ vanitatem inflant. cari-
tatem vulnerant. Vñc est qz cū Johan-
nes ep̄s constantinopolitan' hoc vocabu-
lū vanitatis sibi v̄surparet. et se vniuersalē
papam vocari fraudulenter a sinodo obti-
nuiss'. iter cetera sic de eo scribit Gregori'

De sancto Gregorio

Quis est iste q̄ s̄ statuta euāgelica. 5 canos
nū decreta nouū sibi nomē vsuare plu-
mit. vt rel sine iminutōe sit vn̄ q̄ esse appe-
rit vn̄uersus. Verbi etiā iussiois sibi a co-
epis dici nolebat. Vñ ait i epla ad eulogi-
um ep̄m alexandrinū. vīa mibi caritas lo-
quit̄ dicēs. Sic iussisti. Qd̄ p̄bū iussiois
peto a meo auditu remoueri. qz scio q̄ sū et
q̄ est. Loco em̄ mibi frēs est. moribz p̄s.
Insup ob nimīā hūilitatē q̄ erat p̄ditus
nolebat q̄ matrōe se ancillas suas diceret.
Vñ rusticane patricie scribēs ait. Vñ in
tuis eplis egre suscepi qz qd̄ sel̄ eē potat se
pi dicebat ancilla vīa. et ancilla vīa. Ego
em̄ p̄par̄ onera oim̄ fuī sū fact̄ q̄ rōne te
mibi ancillā dicis. cui ante ep̄atū susceptū
p̄p̄ fui. Et iō rogo p̄ oīpotētem deū ne b̄
p̄bū aliqñ ad me i sepr̄ tuis inueniā. Pri-
mus i suis eplis se fuī fuoz dei noiauit. et
alios noīari instituit. Libros suos dī ad
huc viueret ob nimīā hūilitatez publicari
nolebat. et alioz p̄patōe suos nihil valere
existabat. Vñ innocētiō p̄fecto affrice sic
scribit. De p̄positōz. s. iob vob̄ trāsmitti vo-
luisti. vīo studio p̄gaudē. Sz si delicioso
cupiūz pabulo saginari. bti aug. cōpatriote
vī opuscula legite. et ad p̄patōez illi simi-
laginis nostz fursurem nō q̄rat. Neqz em̄
volo dū in hac carne sū. si q̄ dixisse me cōti-
git ea facile hoibz innotesci. Sz Legit qz
in qdā libro de greco i latinū trāslato q̄ qz
qdā sc̄tū pī noīe abbas iohes cū romā ad
vīsitandū. aploz limia venissz. et bti Bre.
papā p̄ mediū ciuitat̄ trāslire videret. vo-
luit ei occurrere. ac vt decebat reuerentiaz
exhibere. Lernēs p̄o bti Bre. q̄ se in trā
vellet p̄sternere. festinavit et p̄mo se corā ip-
so in terrā p̄stravit. nec inde surrexit q̄usqz
abbas p̄mo surrexit. in q̄ maxia ei hūmili-
tas p̄mēdā. Tāte at largitat̄ elemosy-
naz extitit vt nō solū p̄ntibz sz etiā lōge po-
sitis et i mōte synai mōachis necessaria mini-
straret. Nā oim̄ indigētū noīa sc̄pta habe-
bat. et eis liberaliter subueniebat. Dona-
steriū hierosolimis instituit et dei famulis il-
lic degentibz necessaria mittere pcurauit.
Tribz qz milibz ancillis dei p̄ q̄tidianis
stipēdijs octogita libras auri ānualit̄ offe-
rebat. Quotidie etiā ad suā mēsz pegri-
nos q̄libet inuitabat. Inē q̄s die qdā vn̄
accessit. i cui manibz dum ip̄e ex hūilitate

aquā fundere vellet. cōuersus r̄cessi acce-
pit. sz repente cū in cui manibz aquā fun-
dere volebat nō inuenit. Eūqz hoc factū
secū ip̄e miraretur. eadem nocte dñs p̄ vi-
sionē ei dixit. Eteris diebz me in mēbris
meis: besterno aut̄ die me in memetip̄o su-
scepisti. Alio quoqz tempe p̄cepit can-
cellario vt duodecim pegrinos ad p̄adiū
inuitaret. Qui p̄gens iussu cōpleuit. Dum
at simul discūberet intuens papa. xij. nu-
merauit. et accersito cācellario cur p̄tra suo
am iussione. xij. inuitare p̄sūperat inq̄siuit.
Quos cācellari numerās et t̄m. xij. inue-
niēs: ait. Crede mibi pater nō sūt nisi. xij.
Animaduertit gregoriū virū p̄p̄ discūberet
tē vultū crebro mutare et nūc adolescentez
nūc p̄o sibi vetulū venerāda qdāz canicie
simulare. finito igitur putatio illū in cubi-
culo duxit vehemēter adiurās vt ei se no-
menqz suū p̄dere dignaret. Qui respōdēs
ait. Et cur interrogas de noīe meo qd̄ est
mirabile. Verūtamē scito qz ego sū nau-
fragus ille cui scutellā argenteā tribuisti.
quā tibi miserat cū leguminibz mater tua.
Et h̄ tibi p̄ certo sit cognitū qz ab illo die
q̄ mibi dedisti destinavit te dñs fieri ecclie
sue p̄sulē et petri apli successorē. Cui Bre.
Et tu quō h̄ nosti q̄ tunc me dñs p̄esse sue
ecclie destinauerit. At ille ait. Qm̄ angelus
eius sum. et me tibi dñs nūc remisit vt te ip̄
debeā p̄tegere. et omē qd̄ petieris p̄ me ap̄
ip̄m valeas ipetrare. Statimqz ab eo dis-
paruit. B. Eo tpe fuit qdāz heremita
vir magne p̄tut̄ q̄ omia p̄p̄ deū reliq̄rat. et
nihil p̄ter vnā cattam possidebat. Quam
blādēs crebro q̄si cohabitaticē i suis gre-
mīs refouebat. Orauit igit̄ ad deū vt sibi
ostēdere dignaret cū q̄ fute remuneratōis
māsiōne sp̄are debuisset q̄ illi amore nil ex
diuitijs hui⁹ seculi possideret. Quadā igit̄
nocte sibi reuelat̄ q̄ cū Gregorio romano
pōtifice māsiōne sibi sp̄are deberet. At ille
fortiter ingemiscēs paz sibi volūtariā pau-
pertatē p̄fuisse putabat: si cū eo remunera-
tiōne reciperet q̄ tāz mūdialibz diuitijs abū-
daret. Cū ergo gregoriū diuitias sue paup̄-
rati die noctuqz suspirādo p̄ferret. alia no-
cte audiuit dominū sibi dicentem. Cum
diuitē nō possessio diuitiarum sed cupido
faciat. cur audes paupertatē tuā Gregoriū
diuitijs comparare q̄ magis illā cattam quā

De sancto Gregorio

habes quid die palpano diligere comprobabis. quod ille tunc diuitias quas non amando sed petendo cunctisq; liberaliter largiendo dilpergit. Itaque solitari deo gratias retribuit. et quod meritum suum decreuisse putauerat si gregorius preterit. orare cepit ut cum eo mansionem quamque percipere mereret. **N**um apud mauriciu impatore et filios eius super morte cuiusdam episcopi falso accusaret. sic ait in epistola quam apocrypho mittit. Unum est quod breuiter suggeras dominis meis. quod si ego fuus eorum in morte longobardorum vel damnum me miscere voluissim hodie longobardorum gens nec rex nec ducem nec comites haberet atque in sua perfusione esset. Sed quod deum timeo in morte cuiuslibet hominis me miscere formido. Ecce quanta humilitas extitit quod cum esset summus pontifex impatoris se suum vocabat. et dominum suum cum appellabat Ecce quanta innocentie. quia in mortem inimicorum suorum sentire nolebat.

Num autem mauricius impator Gregorium et ecclesiam dei persequeret. in cetera sic ei scripsit Gregorius. Quia cum peccator sum credo quod omni potente deum tanto vobis amplius placatus quanto me ei male seruientem affligitis. Quodam igitur vice quodam monastico habitu indutus: spatam euaginatam dextera tenens. coram impatore intrepidus astitit. et cum vibrasset illum gladio moriturum perdidit Territus mauricius a precatore gregori cessauit. et ut pro se orare deberet instanter petiit quatenus ipsum in hac vita de malis suis deus puniret et non puniendum extremo examini refuaret. Quodam igitur vice vidit se mauricius ante tribunal iudicis stare et iudicem proclamare. Date mauriciu. Et capiētes cum ministri ipsum ante iudicem posuerunt. Cui ille. vbi vis ut reddam tibi mala que in hoc seculo perpetrasti. Ille respondit. Nunc potius ea donec mihi: et non in seculo futuro retribue. Statimque diuina vox iussit tradi mauriciu propter filios et filias foce militi occidendos. Quod et factum est. Non post multum cum ipse focas quodam miles eius ipsum cum tota familia sua gladio occidit. et ei in impio successit. Num apud sanctam mariam maiorem in die pasce missam celebraret. et pax domini pronuntiaret. angelus domini alta voce respondit. Et cum spiritu tuo. Unum papa apud illam ecclesiam in die pasce stationem facit nec sibi cum dicit. Pax domini: in hoc miraculi testimonium respondet. **I**n quodam tunc trayano impator romae ad quodam bellum

vehementissime festinabat. Cui vidua quidam debilitate occurrit dicens. Obsecro ut sanguinem filii mei innocenter perempti vindicare digneris. Cuius trayano si sanus reuerteretur se vindicare testaretur. Vidua dixit. Et quod mihi prestabit si tu in ipso mortuus fueris. Trayano dixit. Ille qui post me imperabit. Cui vidua. Et quod tibi proderit si alter mihi iusticiam fecerit. Trayano dixit. Utique nihil. Et vidua. Nonne inquit melius est tibi ut mihi iusticiam facias. et per hoc mercedem accipias: quam ut alteri hanc transmittas. Tunc trayano pietate commotus de equo descendit. et ibidem in nocentis sanguine vindicauit. Fertur quod cum quidam filii trayani per verberandum nimis lasciuie discurrerent. filium cuiusdam vidue interemit. Quod cum vidua traiano lacrimabiliter exponeret. ipsum filium suum quem fecerat vidue loco filii sui defuncti tradidit. et magnifice ipsam dotauit. Dum igitur quidam vice diuitum defuncto trayano gregori pro foras traiani transiret. et hoc mansuetudine iudicis recordatur fuisse. ad sancti petri basilicam peruenit. et ibidem per eius errorem amarissime fleuit. Tunc sibi diuinitus est reuoluit. Ecce petitione tua compleri. et trayano pena eterna peperci De cetero autem diligentissime caueas ne per damnatum aliquem precibus fundas Damascenus autem in quodam suo sermone narrat quod gregorius per trayano orationem fundens. audiuit vocem sibi diuinitus illatam. Vocem tuam audiui et veniam trayano do. Cui rei ut ibidem dicit testis est oriens et occidens. Super hoc dixerunt quidam quod trayano reuocatus fuit ad vitam. vbi gratias percipit veniam meruit. et sic gratias obtinuit. Nec erat in inferno finaliter deputatus. nec snis diffinitus damnatus. Alii dixerunt quod aia traiani non fuit simpliciter a reatu pene eterne absoluta. sed eius pena usque ad ipsos: sed usque ad diem iudicii fuit suspensa. Alii quod pena quam ad locum vel modum aliquem tormenti sub conditione fuit taxata. donec orate gregorio pro christi gratia locus vel modus aliquis mutaretur. Alii ut Jobannes dyaconus qui hanc legendam compilauit quod non legit orasse sed fleuisse. et frequenter dominus miseratus precedit quod homo cuius desiderans perire non presumit. et quod eius aia non est ab inferno liberata et in paradiso reposita. sed simpliciter ab inferni cruciatibus liberata. Valet enim ut dicit aia et in inferno existere et inferni cruciatibus per dei misericordiam non sentire. Alii quod pena eter

De sancto Gregorio

na p'sistit in duobz. scz in pena sensus. et i pe
na damni. q̄ est carētia visiōis diuine. Pena
igit̄ etna q̄ntuz ad p'mū est sibi dimissa: sed
q̄ntū ad scōm libi retēta. fertur q̄z q̄z an
gel⁹ istō adiecerit Quia em̄ p dānato roga
sti: duoz tibi das optio. Aut em̄ i purgato
rio duobz diebz cruciaberis. aut certe toto
tēpēte tue infirmitatibz et doloribz fatiga
beris. Qui p̄legit toto tēpēte sue doloribz
p̄cuti q̄z duobz diebz i purgatorio cruciari
Unde sc̄m ē q̄ sp̄ deinceps aut febriz la
borauit. aut podagre molestia pressus fuit
aut validis doloribz p̄ssatus. aut dolore
stomachi miserabiliter cruciatur. Vñ in q̄dā
eplā sic loq̄t̄ dicens. Tātū podagre: tātū mo
lestia: doloribz p̄mor: vt vita mea mihi ḡ
uissima pena sit. q̄tidie em̄ in dolore d̄ficio
et mori remediū expectādo suspiro. Item
alibi. Dolor me⁹ interdū mihi lent⁹ est. in
terdū nimī⁹. s̄z neq̄ ita lent⁹ vt recedat. ne
q̄ ita nimī⁹ vt interficiat. vnde fit vt q̄ q̄ti
die in morte sum repellar a morte. Sic at
me infectio noxiū hūorū imbibit vt viuere
mihi pena sit. et mortē desiderāter expectē.
quā gemitibz meis solā credo esse remediū
R Matrona q̄dā singulis diebz dñicis
brō Gregorio panes offerebat. Cui cū post
missaz solētia corp⁹ dñi offerret et diceret
Corp⁹ dñi n̄si ihu xp̄i custodiat se in vitā
eternā. lasciuia subrisit. Ille p̄tinuo dexte
rā ab ei⁹ ore pueriēs. p̄ez illā dñici corpis
sup altare deposuit. Postmodū coraz p̄lo
interrogauit quā ob cam ridere p̄sumpserit.
Et illa. Quia panē quē p̄p̄is manibz fece
rā: tu corp⁹ dñicū appellabas. Tūc grego
ri⁹ p incredulitate mulier⁹ se in orōe p̄stra
uit. et surgēs p̄riculā illā panis instar digi
ti carnē factā repperit. et sic matronā ad fidē
reduxit. Drauit itēz et carnē illā in panem
pueris vidit et matrone sumendū tradidit.
Quibusdā p̄ncipibz aliq̄s p̄ciosas re
liq̄as petētibz. aliq̄ntulū de sc̄i Johis euā
geliste dalmatica tribuit. Nō illi suscipien
tes tanq̄ viles reliq̄as cū indigētie nimia
eidē reddiderūt. Tūc br̄s gregori⁹ oratiōe
facta cultellū petijt. et pannū illū pupugit.
et cui⁹ p̄ctiōibz sanguis p̄tin⁹ emanauit.
Sicq̄ p̄ciosē eēnt reliq̄e diuīt⁹ ē oñsum
Quidā diuītū romanorū relicta cōiuge.
fuerat a p̄fice cōmunionē puat⁹. Nō il
le molestissime ferēs. s̄z autoritatē tāti pon

tifici enacuare nō valēs. magoz suffragia
requirit. Qui se suis carmibz agere p̄miserat
vt immisso demone tādū caball⁹ p̄fice
veraret. q̄sq̄ cū sessore suo piclitarēt. Lū
q̄ gregori⁹ aliq̄n sup caballū suū trāsiret. is
misso demone magi ei⁹ equū tam fortit⁹ ve
rari fecerūt vt nequaq̄s ab aliq̄ teneri valerz
Tūc gregori⁹ reuelāte sp̄i diabolicā imis
sionē cognoscēs. sacro crucis sigulo. tā ca
ballū a p̄fice rabie liberauit. q̄z maleficus p̄
petua cecitate multauit. Qui reatum suūz
p̄fices ad sacri baptismi grām postmodū
puenerūt. Quibz lumē ne artē magicā rele
gerēt reddi noluit. eos tñ eccl̄astico subsi
dio nutriri p̄cepit. Legit̄ q̄z in libro qui
a grecz lymon d̄r. q̄ abbas q̄ p̄erat mōaste
rio sc̄i gregori⁹ eidē nūciauit q̄ q̄dā mona
chus penes se numismata tria h̄ret. Quēz
gregori⁹ ad alioz terrore excōicauit. Post
modicū t̄pis frater mori⁹ sc̄o gregorio ne
sciēre. Qui irat⁹ q̄ sine absolūtiōe mortu⁹
fuerat. orōez in pictatio sc̄psit. q̄ cum ab ex
cōicatiōis vinculo absoluebat. deditq̄ eā
vni dyaconoz p̄cipiēs vt eā sup foneā fris
defuncti legeret. Quo iussa cōplēte seq̄nti
nocte q̄ defūct⁹ fuerat abbati apparuit. et se
vsq̄ mō in custodia detentū. s̄z heri absolu
tū fuisse p̄buit. **L** Officiū et cantū ec
clesiasticū necnō et scolā cantoz instituit. et
p̄ h̄ duo habitacula. vñ iuxta basilicā sc̄i
petri. alterū iuxta lateranēsem eccl̄az fabri
cauit. Vbi vsq̄ hodie lect⁹ eius q̄ recubēs
modulabāt et flagellū ei⁹ q̄ puer⁹ minabat.
cū antiphonario autētico. veneratiōe con
grua reseruat. In canone apposuit. Diesq̄
n̄fos in tua pace disponas. atq̄ ab eterna
dānatōe nos eripit. et in electoz tuoz iube
as grege numerari. Tandē br̄s gregori⁹
cū sedisset ānis. xiiij. mētibz. vi. et diebus. x.
plen⁹ opibz bonis miguit a corpe. In cui⁹
tūba hi p̄sus sc̄pti sunt. Suscipe terra tuo
corp⁹ de corpe iumptū. Reddere qd̄ vale
as viuificante deo. Sp̄s astra petit. leti
nil iura nocebūt. Cui vite alterius mors
magi ip̄a via est. P̄fice sūmi h̄ claudunt
mēbra sepulcro. Qui inumer⁹ sp̄ viuūt vbi
q̄ bonis. fluxerūt āt anni ab incarnatiōe
dñi. dcvi. sub foca impatore. Post mor
tē br̄i gregori⁹ regionē totā maria famēs i
nasit. Vñ paupes q̄s liberaliter Gregori⁹
pascere solebat ad successorē suū venientes
b

De sancto Gregorio

dicebat. Dñe qđ pñr gregori⁹ solebat pas-
cere tua scitās fame nō sinat pīre. Quibz
pñs papa indigē⁹ sp taliter rñdebat. Si
gregori⁹ ad famā sue laudis cūctos pños
curauit suscipe. nos at nō possum⁹ pascere
Et sic eos sp vacuos remittebat. Un⁹ san-
ctus gregori⁹ ter ei apparuit. tñc blāde d
sua tenacia r detractōe redarguit. sz ille se
de nullo emēdare curauit. Un⁹ illi qñto ap-
parēs trībiliter illū corripuit. r in capite le-
taliter pcussit. Cui⁹ dolore vexat⁹ in breui
vitā finiuit. Dñ autē adhuc pñdicta fames
instaret. qđā inuidi gregorio ceperūt detra-
here. asserētes qđ totū ibesaurū ecclē tanq̃
vir pñdīg⁹ psuplisset. Un⁹ ob h⁹ vindictam
ad cōburēdos libros suos ceteroz aīos in-
clinarūt. Quoz dñ qđā iam cōbussissent.
r ceteros cōburere vellēt Petr⁹ dyaconus
ei⁹ familiarissim⁹ cū qđ quoz libros dyalo-
goz disputauerat. tradit⁹ vehēmētissime res-
tituisse. asserēs h⁹ ad ei⁹ delendā memoriā
nil valere. cū i diuersi mūdi pñb exēplaria
tenerēt. adiūgēs imane sacrilegiū eē. tanti
pñs tot r tales libros exurere. sup cui⁹ cas-
pat ipse spñs sanctū i scitūdie colūbe frequē-
tissime pñpexisset. Tandē eos in hāc sniam
adduxit. vt si illō qđ dixerat iureiurand o
pñfirmās mori pñtinuo meruissz. ipi a libroz
exustioē desisterēt. Si pñ mori nō meruissz
sz supstes sui testionij extitisset. ipe qđ pñbus
storibz man⁹ daret. fēf. n. gregoriū sibi di-
xisse. qđ si miraculū de visioē colūbe publicē
carer. post h⁹ viuere nō valeret. Itaqz cū ap-
paratu dyaconat⁹ euāgelioz libz baiulās
venerabilis leuita Petr⁹ adueniēs mox vt
tact⁹ sacrosancit⁹ euāgelij: gregoriū scitā-
ti testimoniū pñhibuit a dolore mori ex tra-
ne⁹ spñm int⁹ pñba pñe pñfessiois efflauit. **W**
Quidā monach⁹ mōasterij scit⁹ gregoriū
qđdā penes se peculiū cōgregauit. Beat⁹
at gregori⁹ alteri mōacho apparēs dixit vt
sibi denūciaret qđ peculiū dispgeret r peni-
tentiā ageret. qđ die tertia esset moriturus
Nō ille audiēs vehēmēter expauit. pñiam
egit r peculiū reddidit. **W**orqz febribus
adeo corrept⁹ est: vt a diluculo diei tertiē
ysqz ad horā tertiā pñ nimio incēdio ligūaz
ab ore pñciēs vltimū statū emittē viderēt.
Sz cū circūstātes mōachi corā ipso psalle-
rēt. psalmodiā tandē interrūpētes ei detra-
here ceperunt. Ille at pñtinuo requiiscēs r

oculos subridendo pñcutiēs ait. **P**arcat vo-
bis dñs frēs Quare mibi detrahe voluissz
Nā impedimētū mibi nō modicū genera-
tis. qđ tā a vob⁹ qđ a diabolo sub vno rpe ac-
cusat⁹. nesciebā cui calūnie pñmit⁹ rñderem
Sz si qñ quēlibz migrantē viderit⁹ eidem
nō detractōez sz pñpassionem impēdāt. vt
pute qđ tā districti iudicij cū crimiatore
suo iudiciū vadit. Nam ad iudiciū cum
diabolo steti. r adiūnāte scit⁹ gregorio. cū
ctis suis obiectōibz bñ respōdi. Tñ d vna
obiectōe pñuit⁹ erubui. pñ qđ vt vidist⁹ talit⁹
sū vexatus. r adhuc me nō potui liberare.
Lūqz de ea frēs req̃rerēt ait. Nō audeo di-
cere. qđ cū ad vos a brō gregorio iussus sū
venire. diabol⁹ de h⁹ plurimū est pñst⁹. pñ-
tās qđ me ad pñiaz agendā pñ causa illa de⁹
remittet. Quappter. b. Greg. vadē pñdine
cōmotā calūniā cuilibet reuelare. **W**orqz
clamans dixit. **A**ndrea. h⁹ anno pñss. qđ
me pñauo pñilio ad h⁹ piculū cōpulisti. Et
statim reuolut⁹ terribilit⁹ oculis expirauit
Erat at in vrbe qđā noīe andreas qđ codez
momēto qđ ei mōach⁹ moriēs piculū fuerat
impēat⁹ i tam grauē morbū decidit vt de
fluētibz carnibz pñsumi posset. mori autē nō
posset. Tūc mōachis mōasterij scit⁹ greg-
uocat⁹. pñfessus est qđ cū pñdicto monacho
qđdaz mōasterij cartulas rapuisset. ac sus-
ceptis pñcijs extraneis tradidisset. **W**or-
qz is qđ dudū mori nō porat int⁹ pñba sue cō-
fessionis spñm exalauit. **A** Eo rpe vt in
vita scit⁹ Eugeniū legist⁹ dñ adhuc ambrosia-
num officiū magis qđ gregorianū ab ecclē-
sijs seruare. romanus pñtīfex noīe adria-
nus pñciliū puocauit. vbi statutū est vt gre-
gorianū officiū deberet vniuersalr obfua-
ri. Cui⁹ rei Karol⁹ impator executor exis-
tēs pñ diuersas discurrens puicias. minis r
supplicijs oēs clericos ad h⁹ ipm cogebat. r
libros ambrosiani officiū vbiqz cōburebat
multosqz clericos rebelles incarcerabat.
Profisciscēs aut⁹ bñs eugeni⁹ ep̃s ad cōci-
liū inuenit ipm pñciliū pñ tridū iā solutū.
suaz prudētia dñm papam sic induxit. qđ
oēs pñatos qđ pñcilio infuērāt. r iam pñ tres
dietas recesserāt reuocauit. **C**oncilio igit⁹
puocato oim patz h⁹ snia vna fuit. vt missa
le ambrosianū r gregorianū sup altare bñ
petri apli ponerēt. r fores ecclē optie clau-
derent. ac plurimoz ep̃oz. sigillis diligē

De sancto Longino

cissimemunirent. et ipsi tota nocte orōni insisteret. ut dñs p signū aliqđ reuelaret qđ hōz ab ecclīis magis suari vellet. Sicq; p oīa ut ordinauerāt faciētes. mane ianuās ecclē aperuerūt. et vtrūq; missale sup altare aptū inuenērūt. Vel ut alij asserūt. missale gregorianū penit⁹ dissolutū. et huc illucq; dispsum inuenērūt. ambrosianū at solūmōdo aptū sup altare in eodē loco in q̄ posuerāt repererūt. Quo signo diuinit⁹ sūt edocti. ut gregorianū officiū deberet p mūdū totū dispgi. Ambrosianū at tñ i sua ecclīa obfuari. Sicq; sancti patres ut diuinit⁹ edocti fuerāt statuerūt. et sic vsq; hodie obseruatur. Narrat Johānes dyaconus q̄ vitā beati Gregorij cōpilauit. q̄ dū vitā ei⁹ pscriberet et cōpilaret. qđā vir sacerdos taliter insignit⁹ ei dormienti et ad laternaz vt sibi videbat scribenti astitit. Cui desup candidissima et adeo tenuissima vestis erat vt ei⁹ raritate nigredo subterioris tunice appareret. Hic pius accessit et inflatis buccis risum p̄tinere nō potuit. Cūq; Johānes eū interrogaret cur vir grauioris officij sic dissolute rideret. ait. Quia tu scribis de mortuis q̄s viuētes nunq; vidisti. Cui iohēs. Et si illū nō nouerim facie. tñ d illo scribo q̄ didici lectōne. At ille. Tu inq; vt video sic voluisti fecisti. et ego q̄ facere poterō nō cessabo. Voxq; illi lumen laterne extinguit et adeo ipm p̄terrui ut vehemēter exclamās putaret se ab illo gladio iugulaturū. Voxq; gregori⁹ affuit comitāte secū dextrosum brō Nicolao. sinistrosum pō Petro dyacono. eiq; dixit. Mōdice fidei q̄re dubitasti. Cūq; post cortinā lecti aduersari⁹ latitaret. Gregori⁹ ex manu petri dyaconi magnā faciem quā tenere videbat arripiēs. eiusq; flammis os faciēsq; ipsi⁹ aduersarij exurens. ad instar ethiopis denigravit. Quedam autē scintilla puissima cadens in eius vestem candidā ipsam dicto citi⁹ p̄lagrauit. et sic nigerrim⁹ tot⁹ apparuit. Dixitq; petrus beato Gregorio. Satius denigraui⁹ eum. Cui gregori⁹. Nos illum nō denigraui⁹. sed nigrū fuisse mōstrauim⁹. Sicq; ibidem multo relicto lumine abierunt.

XLVII

De sancto Longino.

A

Longin⁹ fuit qui

l dā centurio. q̄ cū alijs militib; cruci dñi astans. iussu pilati lat⁹ dñi lancea pforauit. et videns sig⁹ q̄ fiebant. solē scz obscuratū et terremotū. in xpm credidit. Marie ex eo vt qđā dicit. q̄ cum ex infirmitate vel senectute ei⁹ oculi caligassent. et sanguine xpi p lanceā decurrente fortuitū oculos suos tetigit. et p̄tin⁹ clare vidit. Tū renūciās militie et ab aplis instruct⁹ in cesarea capadocie. xxviii. annis monasticā vitā duxit. et p̄bo et exēplo ad fidē mltos cōuertit. Cū autē a p̄sidente⁹ fuiss; et sacrificare nollet. iussit p̄ses oēs dētes ei⁹ excutire et linguā abscidi. Longin⁹ tñ ex h̄ loq̄lā nō p̄didit. s; accepta securi oīa ydola cōminuit et fregit dicēs. Si dñs sūt videbim⁹. Demonēs at de ydolis exētes in p̄sidem et i oēs socios ei⁹ intrauerūt. et insaniētes et latrātes se lōgini pedib; p̄strauerūt. Et ait lōginus demonib;. Cur habitātis i ydolis. Qui rñs derūt. Ubi nō noīat xps et ei⁹ signū nō est positū ibi est habitatio nra. Cū q̄ p̄ses insaniret et oculos amisisset. dixit ei longinus. Scito qz sanari nō poteris nisi qñ me occideris. q̄ cito em a te mortu⁹ fuero p te orabo. et sanitatē tibi corpis et aie petrabo Et statim eum decollari iussit. Post h̄ abijt ad corp⁹ eius. et p̄strat⁹ cū lacrimis p̄niz egit Et p̄tinuo visum et sanitatē recepit. et in bonis opib; vitam finiuit.

XLVIII

De sancto Benedicto

Benedict⁹ dictus

b est. vel qz mltā bñdixit. vel qā in hac vita mltas bñdictiōes hñit. vel qz oēs bñ dicebāt de eo. vel qz eternaz meruit bñdictiōem habere. Eius vitā sanctus Gregori⁹ scripsit.

Benedictus ex nursia puincia ori⁹ cū rome liberalib; studijs tradit⁹ esset in ipa sui infantia lras deseruit et desertū petere decreuit. Quem nutritiua sua q̄ eū tenerrime diligebat vsq; in qñdaz locū q̄ dē eside secuta est. vbi ad purgandū triticū mutuo capisteriū petijt. Sed sup mensam incaute ponēs cū corruiss; in vibus p̄tib; fractū vidit. Quā benedict⁹ acc

b 2

De sancto Benedicto

re aspicientes ptes capisterij accepit. et ab oratione surgens integre solidatum inuenit. Post modum nutrice occulte fugiens in quendam locum venit. ubi tribus annis hominibus incognitus mansit. excepto quodam monacho Romano nomine. qui sibi sedule necessaria ministrabat. Cum vero ad speciem a romani monasterio iter non esset. pante in longissimo fune ligabat. et sic eum deponere consueuerat. Tintinnabulum etiam ipsi corde inseruit. ut ad eius sonitum vir dei cognosceret. quasi Romanus sibi panem preberet. quem exiens acciperet. Sed antiquus hostis unius caritati et alteri inuidens refectioni lapidem iactauit. et tintinnabulum fregit. sed tamen Romanus ei ministrare non desistit. Post hoc quidam presbiter refectionem sibi in pascale solennitate paranti dominus per visum apparuit dicens. Tu tibi delicias preparas. et tuus meus illo in loco fame cruciatur. Qui prius surrexit. et cum difficultate magis inueniens dixit. Surge et sumam cibum. quia hodie pasca domini est. Cui benedixit. Scio quia pasca est. quia videre te merui. Longe quippe ab hominibus positus. quia die eadem pascale esset solennitas ignorabat. Cui presbiter. Veraciter hodie resurrectionis domine dies est abstinere te non puenit. quia ob hoc ad te missus sum. Sicque deus benedicentes sumpsit cibum. **B** Quadam die auis quidam nigra que merula vocatur. importune circa eius faciem volitauit. ita ut ab eo manu capi potuisset. Sed signum crucis edito auis recessit. Porro diabolus quendam feminam quam aliquando viderat ante eius oculos mentis reduxit. eiusque animam tanto igne in specie illius accendit. ut pene bere mium voluptate victus deserere deliberaret. Sed subito diuina gratia ad se reuersus prius se exiit. et in spinis et vepribus que ibi aderant se adeo volutauit. ut toto corpore inde vulneratus exiret. et per cuius vulnera mentis vulnera educeret. Vixit itaque per annos quatuordecim mutauit incendium. Ab illo autem tempore nulla postmodum temptatio in eius corpore pullulauit. **C**rescente itaque eius fama cum abbas monasterij cuiusdam obisset. tota ipsius monasterij congregatio ad eum venit. et ut pesseret eis obberet petiit. Qui diu negando distulit. suis illorumque fratrum moribus se puenire non posse per dixit. Sed tandem victus assensum dedit. Cumque regulam illius districte suare perciperet. semetipsum reprehenderebat. quia ipsum sibi pesseret poposcerat. quia scilicet fortitudo norma eius rectitudinis

offendebat. Cumque sibi cum eo aspiceretur illius tanta non licere. et que esse sedule assueta relinqueret. venenum vino miscueret et sibi recubens obtulerit. Sed benedictus signum crucis dedit. et quasi iactu lapidis vas illud vitreum fregit. Intelligens igitur quod potum mortis habuerat quod portare non potuit signum vite. ilico surrexit. et placito vultu dixit. Disceat vni omnipotens deus fratres. Numquid non dixi vobis. quia vris ac meis moribus non puenire. Tunc ad locum derelictae solitudinis rediit. ubi crebro crescentibus signis claruit. et multis ad eum venientibus. duodecim monasteria construxit. In vno autem illorum quodam monacho erat qui ad orationem diu stare non poterat. sed orationibus aliis moribus foras exibat. et aliquid terrena et transitoria agebat. Quod cum abbas illius monasterij beatus benedictus narrasset. iuit illuc. et vidit quod illud monachum qui in oratione manere non poterat. quod niger puerulus prestimenti simbra foras traheret. Dixitque abbati monasterij et mauro monacho. Numquid non aspiciatis quod est qui eum trahit. Illi respondissent non. ait. Quare? ut vos etiam videatis. Orantibus illis Baurus vidit. sed abbas videre non potuit. Die igitur alia expleta oratione vir dei monachum foras rexit. quem sui cecitate virga percussit. et extrinseus immobilis in oratione permansit. Sicque antiquus hostis dominari non ausus est in eius cogitatione ac si ipse percussus fuisset exberere. **E**x his monasterijs tria sursum in rupibus montis erant. que deorsum cum magno labore aquas hauriebant. Cumque fratres illi vix dei sepe rogaret. ut monasteria sua mutaret. quodam nocte cum quidam puero monte ascendit. ubi diuitius orans. tres petras in eodem loco posuit. Cumque de mane domum redisset. et fratres per eadem causa ad eum venissent dixit. Ite et illam rupem in qua tres petras posuimus inueneritis in medio cauate. valz enim dominus inde vobis aquam producere. Qui euntes et iam illam rupem sudantem inuenientes. percaui locum cum illi fecerunt. et mor aqua repletum viderunt. Que usque nunc tam sufficienter emanat. ut ab illo montis cacumine usque ad inferiora descendat. **Q**uadam vice dominus circa monasterium viri dei quodam cum falcastro vepres abscideret. ferrum de manubrio perfractum in quendam lacum profundum cecidit. Cumque de his inimicis angustiares vir dei manubrium in lacum posuit. et mor ferrum usque ad suum manubrium enatauit.

De sancto Benedicto

L Placidus puer et monachus ad bauriē
dū aquā egrediēs in flumen cecidit. et mor
ipm vnda rapuit. et pene i vni⁹ sagitte cur
sum a tra introitus traxit. Vir aut dei i cel
la pñtes h in spū statim nouit. Et mauri
vocās qd de puero acciderit indicauit. ac
vt ad ipm eripiendū pgeret iperauit. Ac
cepta bñdictōe pñt⁹ maurus prexit. et per
terrā se ire existimās sup aq̄s vsq̄ ad puerū
puenit. eūq̄ p capillos tenēs d aq̄ extraxit
Qui ad virū dei veniēs retulit qd accidat
S3 ipse h nō suis meritis sed ei⁹ obediētie
deputauit. Presbyter qdā florenti⁹ noie
viro dī inuidēs. ad tantā deuenit maliciā
vt panē veneno infectū viro dei tāq̄ p bñ
dictōe trāsmittet. Quē scñs grānter acce
pit. et cor uo q de manib⁹ ei⁹ panē accipe cō
sueuerat ipm piccit dicēs. In noie ihu xpī
tolle hñc panē. et cū in tali loco vbi a nullo
boie sumi valeat. pñce. Tunc corū aperto
ore expansis alis. circa eundē panē cepit
discurrere atq̄ crocitare: ac si ap̄te diceret
et obedire se velle. et tñ iussū implere nō posse.
Qui scñs itez atq̄ itez pñciebat dicens
Leua eū secur⁹ atq̄ ipm vt dixi pñce.
Qui tandē eū tollēs. post tres dies redijt.
et de manu ei⁹ annonā quā pñueuerat acce
pit. Videns aut florenti⁹ qz corpus mgñ
necare nō potuit. se ad extinguēdas disci
puloz aias accendit. ita vt septem nudas
puellas in orto monasterij ludere et cātare
faceret. vt sic monachos ad libidinē inflā
maret. Qd scñs vir de cella pspiciens la
psum discipulis primescēs. inuidie locum
dedit. et qbusdā secū assumptis fratrib⁹ ipse
habitatōem mutauit. S3 florentius cum
in solario pñtes eum recessisse pspiceret et
gauderet. repente solariū cecidit et ipm pri
nus extinxit. Tūc maurus post virum dei
currēs ait. Reuerte qz q te pñq̄bas extict⁹
est. Qd ille audiēs vebementer ingemuit.
vel qz inimic⁹ occubuit. vel qz de inimici
morte discipulus exultauit. Qua de re fa
ctū est vt eide pñiam indiceret. q mandās
talīa gaudere de inimici morte pñpñssit.
Ipse aut ad alia migrās locū nō hostē mu
tauit. Nam ad montē cassinum venit. et tē
plum appollinis qd ibi situm erat in sancti
Jobānis baptiste oratorium fabricauit. et
circūadiacentē plm ab ydolatria puerit.
Sed h antiqu⁹ hostis grauitē ferens cor

poralib⁹ eius oculis teterrim⁹ apparebat et
in eū ore oculisq̄ flammantib⁹ visibiliter se
niebat atq̄ dicebat. Benedicte benedicte.
Sed cū ille nihil sibi respōderet dicebat.
Maledicte maledicte: nō benedicte. quid
me pñqueris. Quadā die lapidē quēdā
in terra iacentē fratres in edificium leuare
volebāt: s3 nequāq̄ valebāt. Eūq̄ virozū
multitudo adesset. et ab eis leuari nō possz
adueniēs vir dei bñdictōem dedit. et tunc
maxima celeritate leuat⁹ est. Ex q̄ perpēde
rūt q̄ diabol⁹ illi insidebat. q̄ cum moueri
nō pmitteret. Tūq̄ frēs parietē paulo al
tius edificarēt. antiqu⁹ hostis viro dei ap
paruit et qz ad laborātes frēs pgeret indi
cavit. Qui pñt⁹ eis nunciū misit dicens.
Frēs caute vos agite. qz ad vos spūs mas
lignus venit. vir aut nūci⁹ verba cōpleuit
et ecce parietē antiqu⁹ hostis euertit. et quē
dā puez monachū ruina pñiuit. Sed vir
dei puez mortuū et laceratū in sacco ad se
adduci fecit. et orōe sua ipm resuscitās ope
ri pñcto restituit. **D** Laycus qdam
honestē vite singulis annis ad visitandum
virū dei ieiun⁹ venire pñueuerat. Quadā
igit die dū illuc iret se illi alter viator ad
iūxit. q̄ sumēdos i itinere cibos portabat.
Tūq̄ iam tardior hora excreuisset dixit.
Veni frater sumam⁹ cibum ne lassemur in
via. Quo rudente q̄ nullaten⁹ cibū in via
gustaret. ad horā ille subtrahit. Postmodū
ad h ipm inuitauit. sed ille pñtēre noluit.
Deniq̄ cū hora tā pñerisset et eos longū fa
tigasset iter: pratū et fontē et q̄cūq̄ corp⁹ ad
reficiēdū delectare poterāt inuenēit. Tūc
viator h ei ostendens: rogauit vt paululū
gustaret et ibidem q̄scceret. Eū igitur pba
aurib⁹ et loca oculis blandirent eidem con
sensit. Tūq̄ ad benedictū venisset. dixit ei
vir dei. Ecce frater malign⁹ hostis semel ti
bi pñuadere nō potuit. scdō nō valuit. s3 ter
cio supauit. Tūc ille pedito ei⁹ aduolutus
se deliq̄sse ingemuit. Totila rex gotho
rū experiri volēs vtrū vir dei pñberic spm
haberet. cuidā suo spatario vestimēta rega
lia tribuit. eūq̄ cū omni apparatu regio ad
monasteriū destinauit. Quē ille venientē
pspiciēs dixit. Pone fili pone h qd portas
nō est eū. Qui pñt⁹ in terrā cecidit. et qz
tanto viro illudere pñsumpñssit expauit.
Clericus qdam q̄ a diabolo vexabatur

De sancto Benedicto

ad virū dei vt sanaretur adduct⁹ est. Cūq³ ab eo diabolus expulisset ait. Vade et de cetero carnes nō comedas. nec ad sacros ordines accedas. Quacūq³ autē die ad sacros ordines accedere psumpseris. iuri diaboli mancipaberis. Cum vero hāc tpe custodisset. sed minores suos sibi pponi in sacris ordinibus cerneret. pba viri dei qsi ex lōgo tpe oblit⁹ postposuit. atq³ ad sacrum ordinem accessit. Quem mox is q eū reliqrat diabolus tenuit eūq³ vexare qūq³ aiaz ei⁹ excusaret nō cessauit. E Vir qdā duos flascōnes vini p qndā puerū ad eū misit Sed ille vnū in via abscondit et aliū detulit. Vir autē dei cū grāx actione accepit vinū. et discendentē puerū ammonuit dicens. fili vide ne de illo flascōne quē abscondisti bibas. sed inclina illū caute. et inuenies qd intus habeat. Qui p̄fusus valde ab eo exiuit. Et reuersus volēs adhuc pbare qd audierat. cū flascōne inclinassz. prin⁹ de eo serpens egressus est. Quadam vice dū vir dei in sero cenaret monach⁹ qdaz filius defensoris ei assistens. et lucernā tenens. p spm supbie intra se cogitare cepit. Quis est hic cui ego manducanti assisto. lucernā teneo. seruiturū impendo. Quis sum ego vt isti seruiā. Cui statim vir dei ait. Siq³ cor tuū frater signa cor tuū. Quid est qd loqris. Vocatūq³ fratrib⁹. lucernā iussit de manib⁹ eius tolli. ipm p̄o iussit ad monasteriū accedere et quietū sedere. Bothoz quidam Zalla noie pfidie fuit arriane. q totile regis tpi b ptra catholice eccle religiosos viros ardore immanissime crudelitatis exarsit. ita vt quisq³ ei cleric⁹ monachusue ante faciē venisset. ab ei⁹ manib⁹ viuus nullo mō exiret. Quadam vero die auaricie sue estu succensus in rapina rez inbiāns: dum qndam rusticū crudelibus tormētis affligerz: eūq³ p supplicia diuersa laniaret. victus penis rusticus sese et res suas benedicto dei famulo cōmendasse p̄fessus est. Et dum hāc torquentē creditur suspensa interim crudelitate ad vitā interim reparatur. Tūc. idem Zalla cessauit rusticū tormētis affligere. sz eius brachia lozis fortib⁹ astringens ante equū cepit impellere. vt qd esset ille benedict⁹ qui ei⁹ res suscepit demonstraret. Quem ligat⁹ brachijs rustic⁹ antecedēs duxit ad sancti viri monasteriū. eūq³ ante ingressuz cellu

le solū sedentē repperit et legentē. Eidez autē subsequēti et senienti zalle rustic⁹ dixit Ecce iste est de q dixerā benedict⁹ pater. Quem dū seruīdo spū cū puerse mētis infania fuisse intuit⁹ eo errore q p̄sueuerat acturuz se existimās. magnis cepit vocib⁹ clamare dicens. Surge surge. et res isti⁹ rustici redde qd accepisti. Ad cui⁹ vocez vir dei prius oculos leuauit. et a lectōe cessauit. eūq³ intuit⁹ mox rusticū q ligat⁹ tenebat attendit Ad cui⁹ brachia dū oculos deflexisset. mirro modo tanta celeritate ceperūt alligata brachia lora dissoluere. vt dissolui tam cōcine nulla hominū festinatione potuissent. Tūq³ q ligat⁹ venerat cepisset subito astare solut⁹. ad tante prāt⁹ vim tremefact⁹ zalla ad terrā corruit et cernicē crudelitatis rigide ad ei⁹ vestigia inclinans. orōnib⁹ se illius p̄mendauit. Vir autē sc̄tus a lectione minime surrexit. sed vocatis fratrib⁹ eum introitus tolli vt b̄ndictōem acciperet precepit. Quem ad se reductū vt a tanta crudelitatis infania quiescere deberet admonuit. Qui reffectus recedens nihil vlti⁹ reappetere a rustico psumpsit. quē vir dei non tangēdo sed respiciendo soluerat. Quodam tpe in campanie regione fames incubuerat magna. q omēs alimentoz indigentia coangustabat. iamq³ in benedicti monasterio triticum decrat panes vero pene omēs p̄sumpti fuerāt. vt nō pl⁹ qd qnq³ ad reffectōis horā fratrib⁹ inuenire potuissent Tūq³ eos venerabilis p̄r p̄tristatos cerneret eoz pusillanimitatē studuit modesta increpatione corrigere. et rursum p̄missione sublenare dicens. Quare de panis inopia vester anim⁹ p̄tristat. bodie quidem min⁹ est. sed crastina abundanter habebitis Sequenti autē die ducenti farine modij ante fores celle in saccis inuenti sunt qd omnis potens de⁹ qb⁹ deferētib⁹ trāsmisisset. nūc vsq³ manet incognitū Qd cū frēs cernerēt dño gratias referentes. didicerunt iam de abundantia nec in egestate dubitare. Legitur quoq³ q quidā habebat filiū morbo elephantino corruptū. ita vt iam pilis cadentib⁹ cutis intumesceret. atq³ incrementum saniem occultare nō posset. qd virū dei ab eodem patre ei⁹ missus saluti p̄stis ne sub omī celeritate restituit⁹ est. et de hī mensas grās domino obrulerunt. et post

De sancto Benedicto

modum dict⁹ puer in bonis operibus p^{er}seuerans in dño feliciter obdormiuit. Cum quosdam ex fratribus ad quendam locum mitteret. ut ibidem monasterium p^{er}struerent. cōstituta die se ad eos venturum dixit et qualiter construi deberet indicare. Nocte p^{er} eadem qua p^{er}missus illucescebat dies. monacho quē illic p^{ro}posuerat atq^{ue} ei⁹ p^{ro}posito in somnis apparuit et loca singula ubi q^{ui}q^{ue} edificari debuissent subtiliter designauit. Cum autē visioni fides nō darent et adhuc spem expectarēt. tandem ad eū reuersi dixerunt. Expectauimus pater ut venires sic p^{er}missas nec venisti. Cui ille. Quare fratres ista dicitis. Nunquid nō vobis apparui et loca singula designaui. Ite et sicut per visionem vidistis omnia ordinare. **S** Non longe ab e^o monasterio due sanctimoniales femine ex nobili genere erant q^{ui} lingua nō restringebant. sed eum qui eis p^{er}erat incautis sermonibus sepe ad iracundiā prouocabant. Qui cum hoc viro dei retulisset: mandauit eis dicens. Restringite linguā vestrā alioquin excommunicabo vos. Quā excommunicationis sententiā nō proferēdo intulit. sed intendendo. Ille autē nihil mutare. infra paucos dies defunctus fuit et in ecclesia sepultus. Ubi dum missa celebraretur. et dyaconus ex more diceret. Qui nō cōmunicat exeat foras. nutrit earum que pro eis semp oblatōem offerebat eas de sepulcris suis p^{er}gredi et exire ecclesiaz videbat. Cūq^{ue} sancto benedicto nūciatus esset. ille manu sua oblatōem dedit dicens. Ite et hanc oblatōem p^{er} eis offerre. et vltimū excommunicate nō erūt. Quod cum factū fuisset et dyacon⁹ ex more clamaret. ab ecclesia cetero exire vix non sunt. Monachus quidam cū ad visitandos parentes exisset sine benedictione. et ea die qua ad eos peruenit defunct⁹ fuisset. et sepulcrum semel et bis terra reieciisset. parentes eius ad eū venerunt. et ut ei suā bñdictōz impēderet rogauerūt. Qui corp⁹ dñi accipiens ait. Ite et h^{uius} sup^{er} pectus eius ponite. cūq^{ue} sic sepulture tradite. Quod cū factū fuisset. sepulcrū corpus terra retinuit: nec vltra p^{er}iecit. Quidam monach⁹ in monasterio manere nō valens. viro dei tantū institit donec ipm irat⁹ abire p^{er}misit. Qui mox ut de monasterio exiit. aperto ore draconē i itinere

inuenit. Quē cum deuorare vellet clamauit dicēs. Currite currite. quia draco iste vult me deuorare. Currentes autē fratres draconē minime inuenerūt. sed trementes et palpitantē monachū ad monasteriū reduxerunt. Qui statim promisit se nūq^{uam} de monasterio recessurū. Quodam tempore dū totam illā prouinciā fames valida occuparet. et vir dei omnia que inuenire poterat egentibus tradidisset. ita q^{uod} nihil in monasterio p^{re}ter modicū olei in vase vitreo remansisset. iussit cellerario ut illō modicum olei cuidā egeni daret. Ille p^{ro} imperantem audiuit sed implere cōtempnit. eo q^{uod} nihil olei fratribus remanebat. Quod ut vir dei cōperit vas vitreū cum oleo per fenestram p^{ro}ici iussit. ne quid in monasterio p^{er} inobedientiam remaneret. Proiectū itaq^{ue} vas cum super ingentia saxa cecidisset: nec vas fractū nec oleum est effusum. Quod ille leuari iussit et dari integroz postulanti. Monachū autē illum de inobedientia et diffidentia increpans. se in orationē dedit. et cōtinuo quoddā magnum volūtū quod ibi erat oleo plenū fuit. quod adeo excreuit ut p^{er} pavimentū effluere videretur. **S** Quadā vice ad visitandū sororem suā descenderat. Cum autē ad mensam sederet. rogauit eum ut secū illa nocte maneret. Cui cū ille nullatenus acquiesceret. illa caput in manibus dñi rogatura inclinauit. Cūq^{ue} caput leuasset. tanta choro scationis et tonitruū virtus. tantaq^{ue} inundatio pluuie erupit ut nec q^{uod} pedē mouere posset. cum tñ ante serenitas mira esset. Illa em̄ q^{uod} lacrimarū fluuios fudit. serenitatem aeris ad pluuiā p^{er}uertit et traxit. Cui vir dei p^{er}stristat⁹ ait. Parcat tibi omnipotens de⁹ soror. Quid est q^{uod} fecisti. Cui illa. Rogauit te et audire nolui. rogauit dñm et exaudiuit me. Vado ergo egredere si potes. Sicq^{ue} factū est ut totā illā noctē puigiles ducerēt. atq^{ue} p^{er} sacra eloq^{ua} sese vicaria relatione faciarēt. Tunc ecce post tridū cū ille ad monasteriū redisset. eleuatis oculis animā sororis sue in specie columbe celi secreta penetrātes aspexit. Qui mox corpus eius ad monasterium iussit deferri et in monumento quod sibi preparauerat collocari. Quadam nocte dum per fenestram conspiceret. et dominū exorare vidie

De sancto Patricio

fusam lucē desup cūctas noctis tenebras ef-
fugasse. Subito autē oīs mūd⁹ velut sub
vno solis radio collect⁹ añ oculos ei⁹ addu-
ctus ē. ibiq; aīaz Germani epī capuanī ad
celū deferri vidēs. manifeste postea cōperit
q; eadē hora a corpe miguit. **H** Eodē
āno q; d hac vita erat exitur⁹. obit⁹ sui diē
fratribz denūciavit. Ante sextū pō diē sui
exit⁹ sibi apiri sepulcrū iubet. Qui mox se-
bulo corrept⁹ cū p singlos dies lāguor in-
grauesceret. sexta die i oratorū portari se
fecit. ibiq; exitū suū dñici corpis et sanguis
pceptōe munivit. atq; int discipuloz man⁹
imbecillia mēbra sustētās. erect⁹ i celū ma-
nibz stetit. et vltimū spm int pba orōis effla-
uit. Ip̄a at diē q vir dei migravit ad xpm
duobz fratribz vni i cella morātū. alteri lon-
ge posito. reuelatio eadē mōstrata ē. Vi-
derūt nāq; viā lucidā palliis strata. ac inu-
mer⁹ choruscantē lāpadibz a cella bri bene-
dicti p̄sus orientē ad celū tēdentē. Cui ve-
nerādo hitū vir desup clar⁹ assistēs. cuius
cēt vita quā cernerēt inq̄siuit. Qui cū nesci-
re se dicerēt ait. Hec ē viā q dilect⁹ vir dei
benedict⁹ celū ascēdit. Sepult⁹ pō ē i ora-
torio sc̄i Johis bap. qd destructa ara ap-
pollinis ip̄e cōstruxit. Floruit circa annos
dñi. dcviij. tpe Iustini senioris.

XLIX

De sancto Patricio.

Patrici⁹ qui cepit

P circa annos dñi. cclxxx. dñ scoto
rū regi de xpi passione p̄dicaret.
stans ante eū et appodians sesup ferulā quā
manu tenebat. et casu pedi regi superposue-
rat. cum aculeo pedem p̄forauit. Rex vero
credens sc̄m ep̄m ex industria h̄ facere. et se
aliter fidem xpi nō posse suscipe nisi similia
p xpo pateretur. patienter sustinuit. San-
ctus h̄ tandem intelligēs obstupuit. et p̄ci-
bus regē sanauit ac toti puīcie obtinuit
q nullū venenosum animal ibidem possit
vivere. Qd nō solum obtinuit. imo etiam
ligna et coria illi⁹ regionis p̄traria vt dici-
tur sunt veneno. Quidā vir ouem vicini
sui furat⁹ fuerat et comederat. Et cum vir
sc̄us sepi⁹ hortaretur satisfacere furi. m. q;
cūq; ille esset. et null⁹ cōperet dñ tot⁹ p̄plus
ad ecclesiā puenisset. in virtute ihu xpi p̄e-

cepit. vt in cui⁹ ventrē ouis intrasset coraz
omibz balatū dare. Qd factū est. Et egit
reus p̄nīaz. et alij a furis sibi cauebāt. Erat
ei p̄suetudo. oēs cruces q̄s videbat deuotē
te venerari. Sed ante crucē q̄ndā magnā
et pulcrā inuisam p̄terijt. A suis autē sociis
ammonit⁹ cur illa nō viderit et nō inclinā-
uerit. dū p̄ciō a dño req̄reret. cui⁹ esset. au-
diuit vocē de sub terra. Non vidisti. quia
ego sic sepult⁹ sum pagan⁹. et signo crucis
indignus. Vñ fecit crucē illā ab inde tolli
B Cum beat⁹ patricius p hyberniam
p̄dicaret. et fructū ibi p̄modicū faceret. ro-
gauit dñm vt aliquod signū ostenderet p
qd vel territi peniterent. Iussu igitur dñi
in quodam loco circulum magnū cum ba-
culo designauit. et ecce terra intra circulū
se aperuit. et puteus maxim⁹ et profundissi-
mus ibi apparuit. Reuelatumq; est brō p̄a-
tricio q; ibi qdam purgatorij locus esset. in
quē quisq; vellet descendere alia sibi peni-
tentia nō restaret. nec aliud p peccat⁹ pur-
gatorij sentiret. pleriq; autē indenō redi-
rēt. et q; redirent eos a mane vsq; in seq̄ns
mane ibidē morā facere oporteret. Multi
igitur ingrediebantur q de cetero non re-
uertebātur. Post longū igitur temp⁹ moro-
ruo patricio vir qdam nobilis Nicolaus
nomine. q peccata multa cōmiserat. cū eū
delictoz suoz peniteret. et purgatorij san-
cti patricij sustinere vellet. cum antea. xv.
diebus vt omēs faciebant se ieiunjs ma-
cerasset. aperto ostio cum clauī q in quadā
abbacia seruabāt. in p̄dictū puteum descē-
dit. et qdam ostium a latere ipsi⁹ inuenit.
In qd ingrediens cum qdam ibi orato-
rium reperisset. qdam monachi albis indu-
ti oratorij intrauerūt et officium facientes
Nicolao dixerūt vt stans esset. qz multa
diaboli tempra menta eū pcurrere oporteo-
ret. Eū ille p̄quireret qd adiutorij p̄tra h̄
h̄re possit. dixerūt. Eū te penis affligi sente-
ris. prin⁹ exclama et dic. Jesu xpe fili dei vi-
ui miserere mihi p̄ctōri. Recedentibz igitur
predictis viris. continuo assunt demo-
nes. et vt reuertatur et sibi obediat primo
blandis p̄missionibz p̄suadent asserētes q
eū custodiant et ad p̄pria incolumē pducēt
Sed cum eis ille nullaten⁹ obedire vellet
prin⁹ diuersaz feraz terribiles audiuit vo-
ces pariter et mugitus ac si omia elemēta

De annūciatione dominica

percuterēt. Ad qđ cū ille troze horribili pal-
pitaret. Ihu xpe fili dei vni miserere mihi
pctōz; prin⁹ exclamauit. et statim ois fera z
illaz rumul⁹ tribilis p̄ueit. Processit et
vltra ad aliū locū. et ibidē adest demonum
multitudo dicēti sibi Putas qđ man⁹ n̄ras
euaseris. Requies. Sz nūc poti⁹icipies af-
fligi et torq̄ri. Et ecce qđā magim⁹ ignis et
tribilis ibidē apparuit. Dixertq; ei demo-
nes. Nisi nob̄ p̄iensers in ignē te iactabim⁹
cōburendū. Qđ cū ille renueret ipm̄ acces-
perūt et illū ignē tribilē picēst. Ubi dum
cruciatetur prin⁹ exclamauit Ihu xpe zc.
Statimq; ille ignis extinc⁹ ē. Ad aliū de-
niq; pcedēs locū vidit qđdā viros i igne vi-
uos cremari. et lamis ferreis cadētib; a de-
monib; vsq; ad viscera flagellari. aliosq; vē-
tres h̄ntes deorsū terrā p̄ dolore mordere
et clamare. Parce pce. Quos tūc demōes
grau⁹ flagellabāt. Aliosq; vidit qz mēbra
serpētes vorabāt. et bufones ignis aculeis
eoz viscera extrahēbāt. Qui cū eis assenti-
re nollēt. in eūdez ignē et penas p̄ncip⁹ et eis
de laminis et penis flagellat. Sz cū ille ex-
clamasset Ihu xpe zc. a pena p̄dicta prin⁹
liberat⁹ est. Deinde pcedit ad qđdā locum
vbi hoies sartagie frigebāt. vbi rota mari-
ma erat vncinis ferreis ignis plēa. in qđo p
diuersa mēbra hoies erāt suspēsi. Que tam
velociter voluebat qđ globū ignē emitte-
bat. Post h̄ vidit maximā domū h̄ntes fos-
sas metallis bulliētib; plenas. in qđo aliq;
vnū pedē. aliq; duos hēbant. aliq; ibi erāt vs
qđ ad gēna. aliq; vsq; ad ventrē. aliq; vsq; ad
pect⁹. aliq; vsq; ad collū. aliq; vsq; ad oculos
Sed h̄ oia pcurrēns nomē dei inuocabat
Processit itēz et qđdāz latissimū puteū in-
tuet⁹. de qđ sum⁹ horribilis et fetoz intoleras-
bilis exibat. indeq; hoies vt ferrū candē-
tes i modū fauillaz exibat. sz demōes eos
reimpingebāt. Dixertq; ei demōes. Loc⁹
iste quē sp̄s ic̄ infern⁹. in qđ n̄r dñs beelze-
bub bitat. In ipm̄ igit̄ puteū te iactabim⁹
si nob̄ assentire resulas. Postq; at̄ illuc ia-
ctat⁹ fueris nullū inde remediū euadendi
obtimebis. Quos dñ ille audire p̄tēneret.
ipm̄ arripiētes in p̄dictū puteū iactauerūt
Qui tam vehemēti dolore absorpt⁹ est. vt
fere oblit⁹ fuerit nomē dñi inuocare. Sed
dñ ille ad se rediēs Ihu xpe zc. exclamassz
corde; qz voce nō poterat. prin⁹ inde ille

sua exiuit. et om̄is demonū multitudo tan-
q̄ victa euauit. Procedens ad locū aliū
vidit qđdā pontē sup̄ quē trāsire eū oportē-
bat. Qui qđez erat strictissim⁹. et instar gla-
ciei politus et lubricus. sub qđ flum⁹ ingens
sulphure⁹ et ignē⁹ fluebat. Sup̄ quēz dum
trāsire se posse oīno desperaret. tñ recorda-
tus ēbi qđ cū de tot malis eripuit p̄fidene
accessit. et vnū pedē sup̄ pontē ponēs Iesu
xpe zc. dicere cepit. Valid⁹ at̄ clamor a dō
eū terruit. vt subsistere vix valeret. Sz pre-
dictū p̄bum ptulit. et secur⁹ māsit. Deinde
aliū pedē poluit. et eadem p̄ba iterauit. Ad
quēlibz etiā passū eadē p̄ba ptulit. et sic se-
cur⁹ trāsiiuit. Cū ḡ trāsissz in qđdā pratum
amenissimū deuenit vbi diuersoz floz mi-
ra suauitas redolebat. Et ecce duo specio-
si iuuenes ei apparuerūt. qđ ipm̄ vsq; ad qñe-
dāz ciuitatē spectosissimā ex auro et gēmis
mirabiliter rutilantē pduxerūt. De cuius
porta odor mirabil⁹ emanabat. qđ illū adeo
recreauit qđ nullū dolorē vel fetozē sensisse
videbat. Dixert ei. qđ illa ciuitas paradysus
esset. In quē cū Nicola⁹ intrare veller die-
perūt ei p̄dicti iuuenes qđ p̄mo ad suos res-
dieret. et p̄ loca p̄ q̄ venerat eū redire oportē-
ret. demones tñ cū non lederent. sz eo viso
territi fugerent. et qđ post xxx. dies in pace
quiesceret. et tñc illā ciuitatē ciuis p̄petu⁹
introiret. Tñc nicola⁹ inde ascēdēs sup̄ a-
puteū se restitūtū inuenit. et om̄ia om̄ib; qđ
sibi p̄rigerant narrās. post. xxx. dies in do-
mino feliciter requieuit.

De annūciatione dominica.

Annunciatio do-

a minica dz. qz tali die ab āgelo ad
uēt⁹ filiū dei i carnē fuit annūcia-
tus. Congruū em̄ fuit vt incarnatōez filiū
dei p̄cederet angelica annūciatio triplici
rōne. Primo rōne ordinis p̄notandi. vt
scz ordo reparatōis responderet ordini p̄-
uaricationis. Unde sicut diabol⁹ tempta-
uit mulierē vt eam p̄raberet ad dubitatio-
nē. et p̄ dubitatōem ad p̄sensum. et p̄ cōsensum
ad lapsū. sic angelus nūciāuit h̄gini
vt nūciando excitaret ad fidem et p̄fidē ad
p̄sensum et p̄sensum ad p̄cipiēdū dei filiū

De annūciatōe dominica

Secūdo rōne mīsterij angelici. qz em̄ angel⁹ ē dei mīster ⁊ fū⁹. ⁊ brā p̄go electa erat vt cēt dei mī. ⁊ p̄gruū ē mīster dñe famula. ri. pueniens fuit vt brē p̄gini annūciatio p angelū fieret. Tercio rōne lapsus angeli ci reparādi. Quia em̄ incarnatio nō tm̄ faciebat ad repatōez hūani lapsus. s; etiā ad repatōez ruine angelice. ideo angeli nō de buerūt excludi. Vñ sic sex⁹ muliebz nō excludit a cognitōe mīsterij incarnatiōis et resurrectōis. sic etiā nec āgelic⁹ nūci⁹; imo de⁹ vtrūq; angelo mediāte nūciat mulieri scz incarnatōez p̄gini Marie. ⁊ resurrectiōē marie magdalene. Cū ḡ p̄go beata a tercio āno etat⁹ sue vsq; ad q̄rtūdecimūz annū i tēplo cū alijs p̄gibz extitiss; ⁊ votū de fūāda castitate emisiss; nisi deus aliter disponderet. eā ioseph despōsavit dño reuelāte. ⁊ ioseph p̄ga frondente sic in hystoria brē p̄gis plen⁹ p̄rinet. ⁊ in bethleem vnde oriūd⁹ erat necessaria nuptijs p̄uisur⁹ iuit. Ip̄a p̄o in nazareth i domū parētū redijt. Nazareth interpretat flos. Vñ dicit Bern⁹. qz flos nasci voluit de flore in flore ⁊ flor⁹ tpe Ibi igit⁹ angel⁹ ei apparuit ⁊ ip̄az salutauit dicēs Ave grā plena dñs tecū: bñdicta tu in mulieribz. Bern⁹. inuitat nos ad Marie salutatiōez gabrielis exēplū. Iohānis tri. pudic⁹ ⁊ resalutatiōis lucz. Sed h̄ p̄mo videndū est q̄re dñs matrē suā voluit despōsari. Sup̄ h̄ assignat Bern⁹. tres rōnes dicēs Necessario despōsata est maria ioseph. qm̄ p̄ h̄ mīsteriū a demōibz abscondit⁹: ⁊ a spōso p̄ginitas p̄probat⁹. ⁊ p̄gis tā verecundie q̄ fame puidet. Quarta rō est vt ab omī ḡdu mulier⁹ obprobriū tolleret. scz a p̄ngatis p̄ginibz ⁊ viduis. Vñ ip̄a p̄go in h̄ triplici statu fuit. Quinta vt viri ministerio vteret. Sexta vt matrimonij bonū cōprobaret. Septia vt p̄ viz genealogie series texeret. Dixit ḡ angel⁹ Ave grā plena. Bern⁹. In vetre grā deitatz. in corde grā caritatis. in ore grā affabilitatz. in manibz grā misericōdie ⁊ largitatz. Idē. Vere plēa. qz de plenitudi- dine ei⁹ capisit vniuersū. Captiui redēptiō nē. eger curatōem. tristes p̄solatōez. pctō- res veniā. iusti grāz. angeli leticiā. deniq; tota trinitas gliaz. fili⁹ hoīs hūane carnis substantiā. Dñs tecū. Dñs p̄ tecū q̄ ge- nuit quē p̄cipis. ⁊ dñs spūsanct⁹ de q̄ p̄ci- pis. ⁊ dñs filius quēz carne tua induis. sic

dicat Bern⁹. Bñdicta tu in mulieribz. id est. sup̄ omēs mulieres. qz scz eris mī ⁊ p̄go ⁊ mī dei. Triplici maledicto mulieres sub- lecte erāt. scz maledicto obprobrij. maledi- cto pcti. maledicto supplicij. Maledicto obprobrij q̄ ad nō p̄cipiētes. Unde dixit Rachel. abstulit de⁹ obprobriū meū. Ma- ledicto pcti q̄ ad p̄cipiētes. Vñ p̄s. Ecce i iniquitatibz p̄cept⁹ sū. Maledicto supplicij. q̄ ad parturientes. Vñ in Bern⁹. In dolore paries ⁊c. Sola at̄ p̄go Maria bñdicta ē int̄ omēs mulieres. cui⁹ p̄ginitati fecunditas addit⁹. ⁊ fecunditati in p̄ceptu sc̄ritas. ⁊ sc̄ritati in partu iocūditas. Dicit ḡ grā plena sic dicit Bern⁹. p̄ q̄tuor q̄ fulserūt in ei⁹ mēre. q̄ fuerūt deuotio hūilitatz. reuerē- tia pudor⁹. magnitudo credulitatz. marty- riū cordis. B̄ Dicit⁹ dñs tecū. p̄ alia q̄tuor q̄ ei fulserūt de celo. sic idē dicit. q̄ sūt Marie sanctificatio. angelica salutatio. spūsancti sup̄uētio. fili⁹ dei incarnatio. Dicit etiā: bñdicta tu in mulieribz. p̄ alia q̄tuor q̄ sic idē dicit fulserūt in eius carne. quia scz fuit p̄ginitat⁹ p̄miceria. sine corruptione fecūda. sine grauedine gūida. ⁊ sine dolore puerpera. Que cum audis- set turbata est in f̄mōe angeli: ⁊ cogitabat q̄lis esset ista salutatio. Hinc apparet laus p̄gis in auditu. i affectu: ⁊ cogitatu. In au- ditu laudat modestia. qz audit ⁊ tacet. In affectu fecūdia. Vñ turbata est. In cogi- tatu prudētia. qz cogitabat q̄lis eēt ista salu- tatio. Turbata est aut̄ de angeli f̄mōe. nō de ei⁹ visione. qm̄ brā p̄go angelos sepe viderat. s; nūq; talia loquentes audierat. Petrus rauen⁹. Venerat inq̄t angel⁹ blan- dus in specie. sed in f̄mōe terribilis. Vñ quā leuiter letificauit visus: nimis turbauit auditus. Bern⁹. Qz turbata est: fuit verē recundie virginis. q̄ nō p̄turbata. fortis- tudinis. q̄ tacuit ⁊ cogitauit prudentie et discretionis. Et tūc angel⁹ p̄fortas eam dixit. Ne timeas maria inuenisti grāz ap̄ dñm. Bern⁹. Quā grām. Dei ⁊ boim pacē. mortis destructiōem. vite reparationem. Ecce p̄cipies ⁊ paries filiū ⁊ vocab nō mē eius iherum. i. saluatorē. qz saluū faciet pplm̄ suū a pec. coz. Dic erit magn⁹ ⁊ fili⁹ altissimi vocabit⁹. Bern⁹. Hoc est. Ille qui magnus deus. futurus est magnus. scz ma- gnus bō. magn⁹ doctor. magnus p̄phet⁹.

De annūciatione dominica

Dixit ac maria ad angelū. Quō fiet istō
qm virū nō cogitō. i. me nō ppono cognitu
rā. Et ita fuit pgo mēte. carne. pposito. Sz
ecce maria interrogat. 7 q̄ interrogat dubitat.
Cur g sol? zacharias plagā taciturnitatis
incurrit. Sup h petr^{us} rauenens. affligit q̄cu
oz rōes dicēs. Ille pectorz cognitor nō p
ba sz corda puidit. Nō qd dixerit sz qd sen
serint iudicauit. Erat em interrogatiū causa
diffilis. spēs diuersa. Hec p naturā credi
dit. ille dubitauit p nata. Hec itegre ordi
nē qrit. ille q dō vult fieri nō posse pferibit
Ille impellētibz exēplis nō accedit ad fidē
hec sine exēplo pcurrit ad fidē. Hec mirat
de pta p̄gis. ille de pceptu disputat punga
li. Nō g dubitat de facto. sz modū qrit 7 or
dinē. Nā cū triplex sit mod^{us} cōcipiēdi. na
turalis spūalis 7 mirabilis. q̄ illoz picipiat
sciscitat. Et rīdēns angel^{us} dixit ei. Spūs
sanct^{us} supueniet i te. q̄ ipm tuū pceptū effi
ciet. vñ 7 dō de spūscō pcept^{us}. 7 h p̄p̄ q̄tu
or rōnes. Primo p̄p̄tōnē eximie
caritatz. vt scz oñdat q̄ ex ineffabili dei ca
ritate p̄buz dei caro factū est Joh. iij. Sic
de^{us} dilexit mundū zē. Et h rō est mgi sen
tentiaz. Scōdo p̄p̄tōnē grē absqz meri
tis. vt p h qd dō cōcept^{us} de spūscō. oñdat
q̄ sit ex sola grā quā nulla hoim pcellerūt
merita. Et h est rō augustini. Tercio p̄p̄t
p̄tutē opatōis. qz scz opatōe 7 p̄tutē spūs
sancti pceptus est. Et hec rō est Ambrosij.
Quarto p̄p̄tōnē motiū pceptōis. Et hec est
rō Hugonis de scrō victore. Motiū vt
ait ad pceptōem naturalē est amor viri in
mulierez. 7 amor mulieris in virū. Sic in
p̄gine inq̄. qz in ei^{us} corde amor spūsancti
singulariter ardebat. idō in ei^{us} carne amor
spūsancti mirabilia faciebat. Et viri^{us}
altissimi obumbrabit tibi. Hoc fm glo. sic
exponitur. Umbra a lumine 7 corpe obie
cro solet formari. 7 pgo sic purus hō pleni
tudine diuinitatis cape neq̄bat. sz p̄tus al
tissimi obumbravit dū in ea incorpea lux
diuinitatis corpe^{us} suscepit hūanitatē. vt sic
posset deū pati. Hāc exceptōez videt tan
gere Bern^{ardus}. q̄ sic ait. Quia de^{us} spūs est nos
pō vmbra corpeis sui. spauit se nob vt p ob
iectū viuifice carnis videam^{us} p̄bū i carne.
solē innube. lumē in testa. cereū in laterna
fm Bern^{ardus}. sic exponit. Quasi dicat. Illum
modū q̄ de spūsancto picipies. dei p̄t^{us} xps

in suo secretissimo p̄silio obumbrando oc
cultabit. vt sibi tm notum habeat et tibi.
Ac si dicat. Quid a me queris. qd in te mor
experieris. Scies scies 7 feliciter scies. sz
illo doctore q̄ auctore. Ego nunciare mil
sus sum p̄ginalē pceptū nō creare. Vel ob
umbrabit. i. te a viciōz estu refrigerabit.
Et ecce elizabet^h cognata tua zē. Ecce di
cit vt oñdat h esse magnū nouū vicinū.
Quatuor de causis pcept^{us} elizabet^h ma
rie nūciat fm Bern^{ardus}. Primo ē cumu
lericie. scōda p̄fectio scientie. tertia p̄fectio
doctrine. quarta obsequiū misericordie.
Dicit em sic Hiero. Sterilis cognate cō
cept^{us} marie nūciat. vt dum miraculū mira
culo addit. gaudio gaudiū cumulet. Vel
ideo qz p̄fecto decebat vt p̄bū mor diuile
gandū vbiqz. sciret pus pgo p angelum q̄
audiret ab hoīe. ne mater dei a p̄silijs fili
videret amota si corz q̄ in terris tam p̄p̄ ge
runt remansisset ignara. vel ideo p̄p̄t^{us} vt
dū nūc saluatoris nūc p̄cursoris cōocet ad
uent^{us}. rez tps 7 ordinē tenēs. ipa p̄p̄tōnē
dū scriptoribz atqz p̄dicatoribz referet ver
ritatē. Vel ideo vt audiēs cognatā vetu
lā 7 grauidā. cogitet iuuenula de obseq̄o
vt sic puulo. p̄p̄e detur loc^{us} obseq̄ndi dño
7 mirabili^{us} miraculū fiat de miraclo. Itēz
Bern^{ardus}. Da pgo nūsum festinanter. o dña re
sponde p̄bū 7 suscipe p̄bū. p̄fer tuū 7 susci
pe diuinū. emitte transitoriū 7 amplectere
sempiternū. surge curre aperi. Surge p̄p̄s
dē. curre p deuotōem. aperi p p̄sentationem.

Tūc maria expāsis manibz 7 oculis ad
celū eleuat^{ur} ait. Ecce ancilla dñi fiat mihi
fm p̄bū tuū. Bern^{ardus}. Alijs in ore. alijs in au
re. alijs in manu p̄bū dei factū fuisse memo
rat. Marie aut^{em} factū est in aure p angelicā
salutatōem. in corde p fidem. in ore p p̄fess
onē. in manu p p̄trectatōez. in ventre p in
carnatiōem. in gremio p sustentatiōem. in
brachijs p oblatōem. fiat mihi fm p̄. tuū.
Bern^{ardus}. Nolo vt fiat mihi aut declamato
rie p̄dicatū. aut figuraliter significatū. aut
imaginatozie somniatum. sed sicut in in
spiratum. personaliter incarnatū. corpe
liter inuisceratū. Statimqz fili^{us} dei in vte
ro illi^{us} pcept^{us} est. p̄fectus de^{us}. p̄fect^{us} hō. 7 i
ipa prima die pceptōis tante sapientie ac
potētie extitit q̄nte in tricesimo anno fuit.

Tūc surgens Maria abiit in montāz

De annūciatōe dominica

ad elizabeth. Et cū eam saluasset Iohes i ei⁹ vtero exultauit. Glo. Quia lingua non poterat aio exultare salutar. et sue pcurfio nis officiū inchoat. fuit at in ei⁹ obsequio tribu mēlibz donec Iohes nasceret. quē ma nibz suis de terra lenauit. sic in libro iusto rū legi. In hac die vt dicit p multa tēpoz curricula de⁹ multa opat⁹ est. Que quidaz egregijs p sibi sic dclaraui. Salue festa di es q vulnera nra coerces. Angel⁹ ē missus est passus in cruce xps. Est adā fact⁹. et eo dem tpe lapsus. Ob meritū decime cadit abel fratris ab ense. Offert melchisedech: ysaac supponit aris. Est decollatus xpi ba ptista beatus. Est petrus crept⁹. iacob sub herode pempe⁹. Corpa scōz cū xpo mltā resurgit. Latro dulce tamen: p xpm susci pit amen. E Miles qdā diues ac nobilis scō abrenūciauit. et ordinē cisterciensium introiuit. Et qz lras nesciebat: erube scentes monachi tam nobilem psonā inter laycos deputari: dederūt ei magistz si for te modicū addiscere posset. et sub hac occa sione in monachos pmaneret. Sz cū diu cū mgtō fuisset: et nihil omīno pter hec duo vocabula Aue maria: discere potuisset. hec tam auide retinuit vt qctūqz deambularet. qdāqz ageret. ea incessanter noīaret. Tandē morit. et in cimiterio cū alijs fratribz sepeli tur. Et ecce sup ei⁹ tumulū speciosū excre scit lilij et qdlibet foliū Aue maria: lris au reis habebat insepitū. Currētes oēs ad tā grande spectaculū. terrā de tumulo effode rūt. et radicē lilij de ore defuncti pcedere re pererūt. Intellexerūt q cū qnta deuotiōe illa duo pba dixerat. quē dñs tanti hono re pdigij illustrauit. Quidā miles qdā in via castz hēbat. et omēs trāseuntes sine miseratione aliq spoliabat. pginētū matrem dei qtidie salutabat. nec p aliq impedi men to emergēti ab ipa salutarōe aliq die cessa re volebat. Accidit aut vt qdā vir religio sus et scūs inde transitū faceret. et ipm pre dictus miles continuo expoliari iuberet. Vir autē scūs rogauit pdones vt ipm ad dñm suū deducant. qz ad ipm habet secre ta que perferat. Adductus autem rogauit militem vt omnes de familia sua et castro pgregari faceret vt eis verbū dñi predica ret. Cum aut pgregati fuissent. ille ait. Ne quaqz h estis oēs. sz aliqs ad huc deest. Qui

cū omēs se ibidē esse assererēt: aiebat. Dili genter pquirete et aliquē inuenieris abesse. Tūc vn⁹ exclamās dixit. qm sol⁹ camerari us illuc non venisset. Ille aut dixit. Vere ipse est q solus deest. Pro eo igit cito mittit et in mediū deducit. Cum aut virū dei vi disse. reuolutz terribiliter oculis caput in star insani agitabat. nec ppi⁹ accedere au debat. Vir aut scūs dixit ei. Adiuro te p nomen domini nri ihu xpi. vt qs sis nobis edisseras. et ob quā cām huc veneris palā pandas. Qui ille rñdit. Deu adiurat⁹ pro dere cogor inuitus. Ego em nō sum hō sz demon q formā hoīs accepi. et xiiij. annis cuz h milite sic pmāsi. Nam nī pnceps me huc misit vt diē qh sue Marie salutarōes nō diceret: diligēt⁹ obseruare vt i eū prāte accepta ipm pñno strāgulare. et sic in mas lis opibz vitā finēs nī esset. Quacūqz em die illā salutarōem dicebat in eū prāte ha bere nō poteram. Ecce at de diē in diē vilit genti⁹ obfauit. et nullā diē qn eam saluta uerit ptermisit. Hec miles audiens vebemēter obstupuit. et ad pedes viri dei se pñ ciens veniā postulauit. et in meli⁹ deinceps vitā mutauit. Vir aut scūs dixit demoni. Precipio tibi demon in noīe dñi nri ihesu xpi: vt hinc abscedas et talē hacten⁹ locum possideas vbi nulli gloriozam dei genitricem inuocanti nocere presumas. Hec vbi iussa dedit demon abscedens euauit. Et miles virum scm cū reuerentia et gratiarū actōne libez abire pmisit.

De passione domini.

Passio christi fuit

p ex dolore amara. ex illusione deo specta. et ex utilitate multiplici fructuosa. Dolor aut causabat ex qnqz pti mo ex eo q ipa passio fuit ignominiosa. et h pte ignominiosū locū. qz in caluaria vbi malefactores puniebant. Propt ignomi niosum suppliciū. qz morte turpissima pde nat⁹ est. Crux em suppliciū erat latronum. Et h crux tūc esset mte ignominie. nūc ē imēse glē. Vñ Aug⁹. Crux q erat suppliciū latronū. nūc trāsit ad frontes imperatorū Si tantū honozē de⁹ cōtulit supplicio suo qd pferet seruo suo. Propt ignominiosum

De Passione domini

fortiū. qz cū sceleratū deputatū est. i. cū la-
tronibz q̄ p̄mo erāt scelerati. s̄ postea vn̄
puerū est sc̄z Dismas q̄ erat a dextris. sic
d̄ in euangelio nicodemū. et aliū dānatū sc̄z
gesmas q̄ erat a sinistris. Vni s̄ dedit regnū
alteri supplicium. Amb. Autor pietat̄ i cruce
pendes i singulis negociis pietat̄ offici-
cia diuidebat. p̄secutionibz aplis. pacē disci-
pulis. corp̄ iudeis. crucifixoribz vestimēta.
p̄i sp̄m. p̄gini paranimphū. latroni padis-
lum. p̄cōribz infernū. crucē xp̄ianis peni-
tētibz p̄mēdabat. Ecce testamētū qd̄ fecit
x̄ps i morte pēdes i cruce. Sc̄do ex eo qd̄
fuit iniusta. qz p̄c̄m nō fecit. et nō est inuētū
dol̄ i ore ei. et iō q̄ v̄it indigne pena volē
da venit. De tribz em̄ iniuste p̄cipue eū ac-
cusabāt. p̄ic̄z qz tributū reddi phibebat. qz
se regē dicebat. et qz se filiū dī faciebat. Et o-
tra has tres accusatōes dicim̄ in parascē-
ue in p̄sona saluatoris tres excusatōes po-
pule me. qd̄ feci tibi rē. vbi exp̄obrat x̄ps
tria beneficia eis collata. sc̄z liberatōez ab
egypto. regimē in deserto. plantatōz vinee
in loco optimo. q̄si dicat x̄ps. Accusas me
de redditōe tributi poti⁹ grās agere debe-
res. qz liberaui te a tributo. Accusas me qz
dixi me reges poti⁹ deberes grās agere q̄a
regaliter paui te in deserto. Accusas me qz
me filiū dei dixi. poti⁹ deberes grās agere
qz te in vineā meā elegi. et in loco optimo pla-
taui. Tercio ex eo q̄ fuit ab amicis. tolerabi-
lior em̄ est dolor si pateret ab his q̄ aliqua
de causa deberēt eē ei⁹ inimici. v̄l ab his q̄
eēt alieni vel extranei. v̄l ab his q̄b̄ aliq̄ i-
comoda intulisset. S̄z in pat̄ ab amicis. i.
ab his q̄ deberēt eē sui aici. Irē a p̄imis. i.
ab his de q̄z stirpe nat⁹ est. De his duobz
d̄ i psal. Amici mei et p̄imi mei. Job. xxx.
Flori mei q̄si alieni recesserūt a me. Irēz ab
his q̄b̄ multa bona ptulerat. Johan. viij.
Multa bona opat⁹ sum eis. Bern. O bo-
ne ihu q̄ dulciter cū hoibz cōuersat⁹ es. q̄
magna et abundantissima eis largit⁹ es. q̄
dura et aspa. p̄ eis passus es. dura p̄ba du-
riora verbera. durissima crucis tormenta.
Quarto rōne tenerritudinis corp̄is. Vnd̄
in figura dauid d̄ de eo. ij. Reg. p̄nl. Ipse
est quasi tenerrim⁹ ligni p̄miculus. Bern.
D̄ iudei lapides est lapidē p̄curit molliorē.
de q̄ resonat tinnit⁹ pietat̄. et ebullit ole-
um caritat̄. Irē Hiero. Tradit⁹ est ihu mi-

litibz p̄berād⁹. et illud sacratissimū corp̄is
pectusqz dī capax flagella secuerūt. Quid
ex eo q̄ fuit vniuersalis. qz p̄ oēs p̄es et p̄
oēs sensus. Primo em̄ fuit h̄ dolor i oculis.
qz lacrimat⁹ est sic d̄ Heb. v. Bern. Alce-
dit in altū vt lōgi⁹ audiret. fortiter clama-
bat vt null⁹ excusaret. clamori lacrimas ad-
didit vt hō p̄pateret. Als etiā bis lacrimas
fudit. sc̄z in resuscitatione lazari. et sup̄ iherlm
Itaqz p̄melacrimae fuerūt amoris. Vnde
et q̄dam cū vidissent eū lacrimantē dixerūt
Ecce quō amabat eū. Sc̄de fuerūt cōpas-
sionis. S̄z he tertie fuerūt doloris. Sc̄do
fuit in auditu cū ei sc̄z obprobria et blasphe-
mie irrogate sunt. X̄ps em̄ specialiter q̄tuor
obprobria in q̄b̄ obprobria et blasphemias
audiuit. Habuit em̄ excellētissimā nobilita-
tē. qz q̄stū ad diuinā naturā fuit eterni re-
gis fili⁹. et q̄stū ad humanā de regia stirpe
genit⁹. ita q̄ etiā in q̄ntū hō fuit rex regū et
dñs dñantū. Habuit ineffabilē p̄tate. qz
ipse est via p̄ritas et vita. Vñ de se itēz dicit
Sermo tu⁹ p̄ritas est. Fili⁹ em̄ est fmo: siue
p̄bū p̄ris. Habuit insupabilem p̄tatez. qz oīa
p̄ ipm̄ facta sunt. et sine ip̄o factum est nihil
Habuit insup singulare bonitatē. quia ne-
mo bon⁹ nisi solus de⁹. In his x̄ps audiu-
it obprobria et blasphemias. Primo q̄
dem q̄ ad nobilitatē Math. xij. Nōne h̄ ē
fabri fili⁹. Nōne mater ei⁹ dicit Maria et
Sc̄do q̄ ad p̄tatez Math. xij. Hic non
ei⁹c̄it demonia nisi in beelzebub p̄ncipe de-
monior. Irēz Math. xxvij. Alios saluos
fecit. seipm̄ nō p̄ saluū facere. Ecce dicūt
ipm̄ impotentē. cū tñ adeo potēs extitit q̄
p̄secutores suos sola voce p̄strauit. Nā cū
interrogassz. quē q̄rissz. et illi r̄ndissent. ih̄m
nazarenū. et ip̄e dixisset. ego sum. p̄tinuo ce-
ciderūt in terrā. Aug⁹. Una vox turbam
od̄is plenā et ferocē. armis terribilē sine vl-
lo telo p̄cussit. repulit. strauit. p̄tute latētis
diuinitat̄. Quid iudicatur⁹ faciet. q̄ iudi-
candus h̄ fecit. qd̄ regitur⁹ poterit. q̄ mori-
tur⁹ h̄ potuit. Tercio. q̄ ad veritatē Joh.
vij. Tu de teipso testimonium p̄hibes. testi-
monium tuū nō est rex. Ecce qz dicūt eum
mēdace. cū tñ ip̄e sit via p̄ritas et vita. Hāc
p̄tate pilat⁹ scire vel audire nō meruit. q̄a
ipm̄ fm̄ p̄tatem nō indicauit. Inchoauit
quippe iudiciū a p̄tate. s̄z in p̄tate nō p̄mā
sit. et iō de p̄tate q̄stioez meruit inchoare.

De passione domini

hō meruit solutōez audire. Alia ratio est fm Aug. qre solutōez nō audiuit. qz cū illā qstionē fecissz subito venit illi in mentē cōsuetudo iudeoz q̄ solebat vn^o dimitti i pasca. z iō statim exiit z solutōez nō expectauit. Tertia rō est fm Lbryso. qz sciebat qz qstio tā difficilis indigebat mltro tpe z mltā discussione. z ipe ad liberatōez xpi pperabat. z iō statim exiuit. Legit tñ in euāgelio nicodemi qz cū pilat^o ihm interrogasset. qd est p̄tas. ihs ei rñdit. Veritas d̄ celo ē Et pilat^o. In terris nō ē p̄tas. Dicit ei ihs Quō p̄t p̄tas ēē in tris. q̄ indicat ab his q̄ p̄tatez hñt in tris. Quarta q̄ ad bonitatē. Dicebāt em̄ ipm ēē p̄ctōrez i corde Joh. ix. Nos scim^o qz h̄ hō p̄ctōz est. Seductōrē in fmōe Luc. xxiij. Lōmouit pplm dōcēs p̄ vnīuersā iudeā. incipiēs a galilea vsqz huc. Legis p̄uaricatōrē in ope Joh. ix. Non est h̄ hō a deo q̄ sabbatū nō custodit.

Tertio fuit in odoratu. qz magnū fetorē sentire potuit in loco caluarie vbi erant corpa ferida mortuoz. Vñ d̄r in scolastica historia qz caluaries pprie est os capitis humani nudū. Vñ qz ibi decollabāt rei z mltā ossa capitū ibi aspsa erāt. dicebat caluarie loc^o vel caluariū. Quarto fuit i gustu. Vñ cū clamaret: siccio. dederūt ei acetū cū mirra z felle mixtū vt ex aceto citi^o moreretur. z ipi custodes a custodia citi^o liberarēt d̄r em̄ crucifixos citi^o mori si acetū bibant. z ex mirra pateret olfact^o z ex felle gustus. Aug^o. Pro mero replet sinceritas a ceto. inebriat felle dulcedo. ad h̄c iñocētia reo. morit̄ vita p̄ mortuo. Quinto fuit i tactu. qz in oibz p̄tibz corpis a plāta pedis vsqz ad verticē nō fuit in eo sanitas. de h̄ at̄ q̄l̄r in oibz sensibz dolorē hñt dīc̄ Bern. Caput angelicū tremēdū spiritibz dēsitare spinaz pūgīf. facies pulcra p̄ filiis hoīm spūtis iudeoz deturpat. oculi lucidiores sole caligāt i morte. aures q̄ audiūt angelicos cāt^o audiūt p̄ctōz insult^o. os qd docet angelos felle z aceto potat. pedes qz scabelū adorāt qm̄ sanctū ē cruci clauo affigūt. man^o q̄ formauef celos sūt in cruce extēse z clauis affixe. corp^o vberat. lat^o lācea pforat. Et qd pla. Nō remasit in eo nisi lingua vt p̄ p̄ctōzibz exoraret z matrē disciplo cōmēdaret. **B** Scdō ei^o passio fuit ex illusione despecta. Quatuor em̄ vicibz fuit

sibi illulum. Primo in domo Annerbi recepit spura. aiapas. velationē oculorū. Bern. Vultū tuū bone iesu desiderabilē in quē desiderāt angeli p̄spicere spūtis in q̄nauef. manibz p̄cusserūt. velo p̄ derisio ne opuerūt. nec amaris vulneribz p̄p̄cerūt. Scdō in domo herodis q̄ eū fatiū z nō sane mētis estimās. ex eo qz nullū ab eorñsū h̄re potuerat. p̄ derisioe eū veste alba iduit. Bern. Tu hō es z habes sertū d̄ floribz. z ego de^o z habeo coronā de spinis. Tu habes cyrothecas in manibz ego habeo clauos dēfixos. Tu i albis vestibz tri pudias. z ego p̄te derisus fui ab herode in veste alba. Tu tripudias cū pedibz. z ego laboraui cuz meis pedibz. Tu in chorēis brachia extēdis i modū crucis i gaudiū. z ego ea i cruce extēsa habui in obprobriū. Ego i cruce dolui z tu i cruce exultas. Tu habes lat^o ap̄rū z pect^o i signū vane gl̄ie. z ego lat^o effōsū habui p̄ te. Tñ reuere ad me z suscipiā te. Sz qre dñs tpe sue passiois corā herode pilato z iudeis sic tacebat. hui^o triplex est rō. P̄ia rō est qz nō erāt digni audire suā rñsionē. Scdā: qz eua peccauerat p̄ loq̄citātē. z iō xps voluit satissacere p̄ taciturnitatē. Tertia qz qd m̄debat torū calūniabant z deprauabāt. Tertio in domo pilati vbi milites clamī dē coccineā circū dederūt ei. arūdinē i manu dederūt. z coronā spineā sup caput ei^o posuerūt z genu flexo dicebāt. Ave rex iudeozū. Illa aut̄ spinea corona dicit̄ fuisse de iūcis marinis. quoz acies nō min^o spinea est dura z penetratina. Vñ z sanguine de capite credit̄ illa corona spinea extraxisse. Vñ Bern. Caput illud diuinū multiplici spinarū dēsitare vsqz ad cerebrū cōfixū est. De aia sūt tres opiniones. vbi scz aia p̄ncipalē habeat sedē. s. vel in corde p̄pter illud. de corde exēit cogitatōes male zc. vel in sanguine p̄pter illud Leviti. Aia ois carnis in sanguine est. Vel in capite p̄pter illud. z iclinato capite tradidit spm̄ zc. Hanc triplicē opinionē iudei ipo facto vident̄ sciuisse. Nā vt ei^o aiam a corpore euellerēt q̄sierūt ipam in capite. cum spinas vsqz ad cerebrū infixerūt. Quēsierūt in sanguine. cū ei^o venas in manibz et pedibz aperuerūt. Quēsierūt in corde cuz ei^o lat^o p̄forauerūt. Cōtra has tres illusio

De Passione domini

nes in parascene p̄mittim⁹ ante reuelatōez
crucis tres adorādoes dicētes Agyos zc.
q̄si ter adorātes. ter illuſū p̄t nos. Quar-
to in cruce. Barth. xxvij. Principes sacer-
dorū illudētes eū cū seniorib⁹ z scribis di-
cebāt. Si rex isrl̄ est descēdat nūc de cruce
z credim⁹ ei. Berū. sup hūc locū. Interim
patientia magis exhibet. hūilitatē p̄medat.
obedientia implet. caritatē p̄ficat. In his
nēpe p̄tutū gēmis q̄tuor crucis cornua or-
nat⁹ z supeminētor caritas a dextris obedi-
entia a sinistr⁹ patia. radix oim p̄tutū hūi-
litas in p̄fundo. Hec oia q̄ xps passus est.
Berū. breuiter collegit di. Vemoro ero q̄
vixero laborz q̄s prulit in p̄dicādo. fa-
tigationū in discurrendo. vigiliāz i orādo.
tēptationū i ieiunādo. lacriāz i p̄paciēdo.
insidiāz in colloq̄ndo. postremo cōuicioz
spūtoz. collaphoz subsannationū. clauoz
exprobrationū. **T**ertio passio eius
fuit vtilitate multiplici fructuosa. Cuius
vtilitas p̄t esse triplex. scz p̄ctōz remissio.
grē collatio. z glē exhibitio. Et h̄ tria no-
tant⁹ in titulo crucis. qz ihs q̄ ad p̄mū. naza-
ren⁹ q̄ ad scdm. rex iudeoz q̄ ad tertiū. q̄a
ibi erim⁹ oīs reges. De ei⁹ vtilitate dicit
Aug. Eulpā deleuit xps p̄ntē p̄teritā z fu-
turā. P̄terita p̄ctā tulit ea remittēdo. p̄ti-
tia hoies ab eis retrahēdo. futura. grām q̄
vitarent p̄ferēdo. De ei⁹ etiā vtilitate dicit
Aug. Admiremur. gēlemur. amem⁹. lau-
dem⁹ adorem⁹. qm̄ p̄ redēptōz n̄ri mortez
de tenebris ad lucē. d̄ morte ad vitā. d̄ cor-
ruptōe ad icorruptōez. de exilio ad patriā
de luctu ad gaudiū vocati sum⁹. Q̄ vtil-
it̄ mod⁹ redēptōis n̄re fuerit. patz ex q̄tu-
or rōib⁹. vīcz: qz fuit acceptissim⁹ ad placā-
dū deū. p̄gruētissim⁹ ad curandū morbum
efficacissim⁹ ad attrahēdū gen⁹ humanū.
prudentissim⁹ ad expugnādū hūani gene-
ris inimicū. Primo ḡ fuit acceptissimus
ad placandū z recōciliandū deū. qz sic dicit
Ansel. in li. Cur de⁹ hō. Nihil asperius et
difficili⁹ p̄r hō pati ad honorē dei sponte.
z nō ex debito q̄s mortē. Et nequaquā magis
hō pōt se dare deo q̄s cū se mori tradit ad
honorē ip̄i⁹. z h̄ est qd̄ d̄r Eph. v. Tradidit
semetip̄m oblatōez z hostiā deo i odorem
suauitatz. Qualiter at̄ fuit sacrificium nos
deo placans z recōcilians dicit Aug⁹. de
trin. Quid tam grate suscipi posset q̄s ca-

ſo sacrificiū n̄ri corp⁹ effectū sacerdot⁹ n̄ri.
Ut qm̄ q̄tuor p̄siderāt in oīi sacrificio cui
offerat. qd̄ offerat. p̄ q̄b⁹ offerat. z q̄s offer-
rat. idē ip̄e vn⁹ vtriusq̄ mediator p̄ sacrifi-
ciū pacis recōcilians nos deo vnū cū ip̄so
maneret cui offerebat. vnū in se faceret p̄ q̄
bus offerebat. vn⁹ ip̄e eēt q̄ offerebat z qd̄
offerebat. De h̄ aut̄ etiā q̄liter p̄ xpm̄ su-
mus recōciliati idē dicit Aug. qz xps ē sacer-
dos et sacrificiū. de⁹ z tēplū. Sacerdos p̄
quē sum⁹ recōciliati. sacrificiū q̄ sum⁹ recō-
ciliati. de⁹ cui sum⁹ recōciliati. tēplū in q̄
sum⁹ recōciliati. Vñ q̄busdā h̄ac recōcilia-
tōez p̄uipēdētib⁹ Aug. i p̄sona xpi exp̄brat.
di. Cū esses inimic⁹ p̄i meo recōciliaui te
p̄ me. cū esses lōge ego veni vt redimerē te.
cū int̄ oēs mōtes z siluas errares q̄siui te. in-
ter lapides z ligna iueni te. z ne lupoz fera-
rūq̄ rapido ore laniarēt⁹ collegi te. būeris
meis portauī te. p̄i meo reddidi te. labor-
raui: sudauī. caput meū spinis opposui. ma-
nus meas clauis obieci. lancea lat⁹ aperui
tot non dicā iniurijs s̄z asperitōib⁹ lania-
tus sum. sanguinē meū fudi. animā meam
posui vt p̄iūgerē te mibi z tu diuider⁹ a me
Scdo fuit p̄gruētissim⁹ ad curandū
morbū. Cōgruitas at̄ attendit ex p̄te ip̄is
ex p̄te loci. ex p̄te modi. Ex p̄te ip̄is. qz adā
fact⁹ fuit z peccauit in mēse. Marcio. feria
sexta z hora sexta. z ideo xps pati voluit in
marcio. qz in die q̄ fuit annūciat⁹ fuit z pas-
sus. Itē in feria sexta z hora sexta. Scdo
ex p̄te loci. qm̄ loc⁹ sue passiōis tripl̄r p̄side-
rat. scz aut cōis. aut special⁹. aut singularis
Loc⁹ cōis fuit t̄ra p̄missiōis. specialis cal-
uariē loc⁹. singular⁹ crux. In loco at̄ cō-
muni p̄m⁹ hō fuit format⁹. qz in p̄tib⁹ illis
iuxta damascū in agro damasceno d̄r fuisse
se format⁹. In loco speciali fuit sepult⁹. qz
ibidē vbi xps passus ē adā d̄r fuisse sepult⁹
licet autenticū nō sit. cū f̄m Hiero. adā in
ebzon mōte sepult⁹ fuerit. sic etiam Josue
xii. exp̄sse habet. In loco singlari fuit dece-
ptus: nō q̄ in illo ligno in q̄ xps passus est
adam fuit decept⁹. s̄z p̄ tanto d̄r: q̄ sic adā
decept⁹ fuit in ligno ita xps passus fuit in
ligno. In q̄dam t̄i historia grecoz d̄r q̄ i
eodē. Tertio ex p̄te modi curādī. q̄ qdē mo-
dus fuit p̄ filia z p̄ p̄ria. Per filia. qm̄ sic di-
cit Aug. i li. de doctrina xp̄iana. Per femi-
nā decept⁹. p̄ feminā nat⁹. Homo hoies.

De passione domini

mortalis mortales. morte mortuos libera-
uit. Amb. Ex tra & gine ada. xps ex & gine.
Ille ad imaginē dei. h imago dei. Per mu-
lierē stulticia. p mulierē sapia. Quia adam
nud⁹ xps. Dors p arborē. vita p crucem.
In deserto adaz. in deserto xps. Per dria.
qm pm⁹ bō fm Breg. peccauerat p supbia
inobediētiā & gulā. Voluit em affilari deo
p seie sublimitatē. trasgredi pcepti dei limi-
tē. & gustare pomi suauitatē Et qm curatio
bz fieri p dria. iō iste mod⁹ satisfaciēdi con-
gruētissim⁹ fuit. qz fuit p būliatiōez. diuie
volūtat⁹ impletōez & afflictōez. De his tri-
bus ad Phil. ij. Būliauit semetipm q ad
pmū. fac⁹ obediēs q ad scdm. vsq ad mor-
tē q ad tertiū. E Tercio fuit efficacissi-
mus ad attrahendū gen⁹ būanū. Nunqd
em saluo libertat⁹ arbitrio mag⁹ ad amorē
suū & fiduciā gen⁹ būanū attrahere potuit
Qual⁹ at p h ad amorē nos attrahat dicit
Bern. Sup oia reddīt te amabilē bōe ihu
calix quē bibisti opus redēptōis nre. Hoc
omino amorē nostr⁹ facile vēdicat totuz ti-
bi. Hoc ē: qd nostrū amorē & blād⁹ allicit
& iusti⁹ erigit: & citi⁹ strigit. & rehemēti⁹ affi-
cit. Etem vbi te exinanisti vbi te naturalis
bus radijs exuisti. ibi pietas mag⁹ emicuit
ibi caritas pl⁹ effulsit. ibi grā apli⁹ radiauit
Qual⁹ at ad fiduciam dō Roma. viij. Qui
etiā ppo filio suo nō pepcit sz p nob omibz
tradidit illū. quō nō etiā omia cū illo nob
donauit. De h etiā Bern. Quis nō rapit
ad spem ipertadi fiduciā. q ei⁹ attēdit cor-
poris dispositōez. vicz caput inclinātū ad
osculū. brachia extēsa ad amplexū. man⁹ p
foratas ad largiendū. lar⁹ aptū ad diligen-
dū. pedū affixionē ad nobiscū cōmanēdū.
corpis extēsiōē ad se totū nob ipendēdū.
¶ Quarto fuit prudētissim⁹ ad expugnā-
dū būani gener⁹ inimicū Job. xxvj. Pru-
dētia ei⁹ pcussit supbū. Et vltio. Nūqd po-
teris cape leuiathan hāmo. Xps em hāmū
sue diuinitat⁹ abscođerat sub esca būanita-
tis. Et diabol⁹ cape volēs escā carnis ca-
prus est ab hāmo diuinitat⁹ De hac prudēti
captōe dicit ang⁹. Venit redēptor & vict⁹
est deceptor. Et qd fecit redemptor capti-
uatozi nro. Terēdit muscipulā crucē suaz.
posuit in ea escam sanguinē suū. Ipe at vo-
luit fundere sanguinē nō debitorū. ppe qd
recessit a debitoribz. Hmōi debitum apls

vocat cyrographū. qd qdē xps tulit & cruce
ci affixit. De q cyrographo dic Aug. Eua
pctm a diabolo mutuauit: cyrographū scri-
psit. fideiussorem dedit. & vsura posteritati
creuit. Tūc em a diabolo pctm mutuauit
qm pceptū dei sue prane iussioni vel sug-
gestiōi pscnsit. cyrographū scpsit. qm manum
ad pomū vetitū prerexit. fideiussorez dedit
qm adam pctō pscntire fecit. & sic vsura pec-
cati posteritati creuit. Cōtra igit ptenen-
tes hāc redemptōez q nos de inimici pta-
te reduxit. Bern. exprobrādo dic in plona
xpi. Popule me⁹ ait dñs. qd tibi facere po-
tui & nō feci. qd cause ē q inimico meo ma-
gis libet fūire q mibi. nec ille creauit vos
sz nec pascit. Si pua h vident ingrat⁹ nō
ille sz ego redemi vos. Quo pōio. Nō vti-
qz auro corruptibili vel argento. non sole.
aut luna. nō salte angeloz aliq. sz ppo vos
cruore redemi. Ceterz si neqz tam multipli-
ci iure debitū est a vob elicere famulatum
omissis omibz. mecū salte ex denario diuiti-
no puenite. Et qz i mortē xpm tradiderūt.
iudas p auariciā. iudei p inuidiā. pila-
tus p timorē. ideo videndū esset de pena a
deo his inflicta merito hui⁹ pcti. Sed de
pena & origine iude inuenies in legēda scilicet
Barbie. De pena & excidio iudeoz in lee-
gēda sancti Jacobi minoris. De pena at
& origine pilati in qdam historia licet apo-
crifa sic legi⁹. S fuit qdaz rex nomine
Tyros. q qndā puellā noie Pyla filia cu-
iusdā molēdinarij noie Arus carnalit⁹ co-
gnouit. & de ea filiū generauit. Pyla aut ex
noie suo & noie pris sui q dicebatur Arus
vnū nomē pposuit & nato puero imposuit
nomen pylat⁹. Eū autē pylat⁹ tres annos
hiet ipm pyla ad regē trāsmisit. Habebat
at rex filiū de regina piuge sua q fere pyla-
to coetane⁹ videbat. Isti dū ānos discreti-
onis attigissent. sepi⁹ luctamie pugna & fū-
da ad inuicē colludebāt. Sed regē legitimi-
mus fili⁹ vt genere erat nobilior. sic in omi
loco pylato inueniebat strēnuior. & omi ge-
nere certaminis aptior. Ob h pylat⁹ inuis-
die liuore pmo⁹ & felleo dolore stimulat⁹
fratrē suū larēter occidit. Qd rex audiens
rehebement⁹ doluit. & cōcione puocata qd
de scelerato & homicida facienduz sit filio
requisiuit. Qui em omes resū mori esse vna-
nimiter acclamauerūt. Rex aut ad se reuer-

De Passione domini

sus iniquitate iniquitate noluit duplicare. sed
ipm. p. tributo qd annuatim debebat roma-
nis obsidem misit. cum volens innoxius esse
ab occisione filij. tum a tributo romanoz
cupiens liberari. Tunc em ipis erat rome si-
lius regis fracie que silt rex miserat roma p
tributis. Huic pilatus associat. cu se ab eo
moribz et industria pcellu videret. eum inui-
die stimulis agitar. occidit. Sz cu roma-
ni qd de eo faciendū essz inq̄rerent: dixerūt.
Hic si supuixerit q frēm necauit: obsidem
ingulauit: reipublice plurimū vtilis erit. et
colla ferocū hostiū feror ipse domabit. Di-
xerūt g. Eū re mortis habeat in pōtos insu-
lā geribz illis q nullū patitū iudicē. iudex
p̄ficiat. si forte ei nequicia eoz cōtumacia
edomet. si non. qd meruit patiat. Dissus
igit pilatus ad gentē ferocē et suoz iudicū p-
ēpricē. nō inicit ad qd missus sit. et qd pēdu-
la vite sue snia. tacite re p̄sideras vitā sua
re voluit. et gentē nequā ipse minis et p̄mis-
sis supplicio et p̄cio p̄cit subingauit. Quia
igit tā dure gēz victor extitit: a pōtos isu-
la pontius pilatus nomē accepit. Herodes
at hominis illi industriā vt audiuit p̄lucis
ei p̄gaudēs. ipse p̄lucē eū ad se muneribz et
internūcijs inuitauit et sup indeam et irsm
p̄tates et vicē suā ei tradidit. Qui cū pecu-
niā innumerabilem p̄gregasset. nesciente hero-
de romā adijt. et infūctā pecuniā tyberio i-
peratori obtulit. et ab eo sibi dari qd ab he-
rode tenebat muneribz ipetrauit. Huius-
cemodi causa facti sunt inimici pylatus et
herodes q adusqz tpe passionis dñi eū sibi
recōciliauit eo q dñm ad semisit. Alia cā
inimicie affigit in historia scolastica. Qui
dā em se filiū dei faciēs multos d galileis
seduxerat. qd cū in garizim deduxisset vbi
dixerat se ascensurū in celū supueniēs pyla-
tus ipm cū oibz occidit. timēs ne silt iude-
os seduceret. Ob h facti sūt inimici. qz he-
rodes p̄sīdebat galileis. Et vtraz causa
potuit esse p̄a. Eū at pylatus dñm iudeis
crucifigēdum tradidissz. timēs tamen of-
fensam tyberij cesarē eo q p̄dēnassz sangui-
nē innocentē. qndā sibi familiarē p sui ex-
cusatione ad cesarē destinauit. Interea cū
tyberi⁹ morbo gūi teneret. nūciat eidē q
hierosolimis qdā medic⁹ esset q omēs mor-
bos solo p̄bo curaret. nesciēs q eū pylatus
et iudei occidissent. Dixitqz volusiano sibi

puato. Vade citi⁹ trans ptes marinas. di-
cesqz pilato vt hūc medicū mihi mittat. q
me p̄stine sanitati restituat. Cum at ille ad
pylatū venisset et mādātū impatoris expo-
suissz eidē. territ⁹ pylatus. xliij. diez induci-
as postulauit. Infra qd spaciū dū volusia-
nus qndā matronā q fuerat familiaris ihu
noie veronicā vbi nā xps ihs inueniri pos-
set inrogasset ait. Ven dñs me⁹ et dñs me⁹
erat quē pylatus p inuidiā traditū p̄dēnauit
et crucifigi p̄cepit. Tunc ille nimis dolens
ait. Vehemēter doleo. qz qd mihi dñs me-
us iusserat explere nō valeo. Qui veronica
Dñs me⁹ cū p̄dicādo circūiret. et ego ei⁹ p-
sentia nimis inuite carere volui mihi ipsi⁹
p̄pigi imagiez vt dū ei⁹ p̄uaret p̄ntia mihi
salte p̄staret solaciū imagis sue figura. Eū
qz lintheū pictori d̄ferre pingēdū. dñs mi-
hi obuiauit. et q tenderez req̄siuit. cui cum
vie cām aperuissem a me petijt pannū et ip-
sum mihi venerabili sua facie reddidit in-
signitū. Imagis g hui⁹ aspectū si dñs tu⁹
deuote intuebit p̄tinuo sanitas beneficio
potiet. Qui ille. Est nehmōi imago auro
vel argento compabilis. Qui illa. Non. sz
pio affectu deuotōis. Tecū igit p̄ficiscar.
et videndaz cesari imaginē deferā. et reuer-
tar. Venit igit volusian⁹ cū veronica ro-
mam. dixitqz tyberio impatori. Ibm a te
diu desideratū pylatus et iudei iniuste mor-
ti tradidit: et p inuidiā crucis patibulo af-
fixerūt. Venit igit matrona qdā meū ip-
sius ihu imaginē deferēs. quā si deuote p-
spexeris. mor sanitas tue bñficiū obtineb
Cesar igitur p̄ntis series viā sterni fecit. et
imaginē sibi p̄ntari p̄cepit. Qui mor vt eā
fuit intuit⁹ sanitatē p̄stinā est assecut⁹. Pō-
tius igit pylatus imperio cesarē capiet et ro-
mā pducit. Audiēs cesar pylatū aduenisse
nimio furore eū repletus eū ad se adduci
fecit. Pylatus aut tunicā dñi incōsulē secū
detulit quā indutā coram impatore porta-
uit. Vix vt impator eū vidit oēz irā des-
posuit. et ei p̄tin⁹ assurrexit. nec sibi dure in-
aliq loq̄ pualuit. et q in ei⁹ absentia videba-
tur tam terribilis et ferus. nunc in ei⁹ p̄ntia
inuenit qdāmodo māsuet⁹. Eūqz eū licen-
ciassz mor p̄ eū terribiliter excādescit se mi-
serū clamās q ei furorem sui pectoris mime-
ostēdisset. Statimqz eū reuocari fecit. iur-
rās et p̄testās q fili⁹ moris eēt. nec p̄bas sit

De passione domini

est vivere super terram. Qui ut est vidit continuo est saluatus et omnes animi ferocitate abiecit. Mirant omnes mirabantur et ipse quod sic per pilatum dum abesset excelsa descenderet. et dum prius esset nihil ei aspe loqui posset. Tunc diuino nutu vel forte alio christiani suasu ipsum illa tunica expoliari fecit. et deinde perstinam animi ferocitate mori resumpsit. Cum de hoc impator plurimum miraretur. dictum est sibi quod illa tunica fuisse domini ihesu. Tunc impator ipsum in carcere recipi iussit donec sapientium consilio deliberaret quid de eo fieri oporteret. Data est igitur in pilatum sententia ut mori turpissima damneretur. Audientibus per pilatum cultello proprio se necauit et tali morte vitam finiuit. Cognita cesar morte pilati dixit. Vere mortuus est morte turpissima. cui propria manus non pepercit. Vole igitur ingenti alligatus et in tyberim fluvium immergit. Spiritus pro maligni et sordidi corpori maligno et sordido pergaudentes et nunc in aquis nunc in aere rapietes: mirabiles inundationes in aquis mouebantur. et fulgura tempestates tonitrua et grandines in aere terribiliter generabantur. ita ut cuncti timore horribili teneretur. Quapropter romani cum a tyberis flumio extrahentes derisionis causa ipsum vigennam deportauerunt. et rodano flumini immerferunt. Vigena enim dicitur quasi via gehene. quod erat tunc locus maledictionis. vel potius dicitur bienna eo quod ut dicitur bienna sit constructa. Sed ibi neque spiritus non defuerunt ibi de eadem operantes. Hoies igitur illam tam infestatione demonum non ferentes vas illud maledictionis a se remouerunt. et illud sepeliendum iohanne ciuitatis territorio commiserunt. Qui cum nimis profusus infestationibus gauderent. ipsum a se remouerunt et in quadam puteo mortibus circumsepto immerferunt. ubi adhuc relatione quondam quadam diabolice machinationes ebullire videntur. Hucusque in predicta historia apocrypha legimus. Que vix recitata sit lectoris iudicio relinquamus. Nota tamen quod in historia. scilicet legimus quod pilatus a iudeis accusatus est apud tyberium de violenter innocentium interfecione. et quod iudeis reclamantibus imagines gentiliu in templo ponebat. et quod pecuniam repositam in corbona in suos redegerat versus inde faciens adductum in domum suam. Et per his omnibus deportatus est lugdunum in exilium rursus oriundus fuerat. ut ibi in obprobrium gentis sue moreretur. Potuit esse si tamen illa historia continet veritatem. quod primo iam edictum dederat ut lugdunum in

exilium deportaretur. et quod ante reuersionem romanuliani ad impatorem ibi fuerit deportatus. Sed postmodum tyberius audiens quod christum occidisset ipsum de exilio educi et ad se romam adduci fecit. Eusebius autem et Beda in suis chronicis non dicunt ipsum in exilium relegendum sed tamen quod in multas calamitates incidens propria manu se peremit.

De festiuitatibus que occurrunt infra tempus reconciliacionis

Acto de festiuitatibus que occurrunt infra tempus deuotionis.

Acto de festiuitatibus que occurrunt infra tempus deuotionis. quod incepit ab adā et durauit versus ad moysen. quod tempus reputat ecclesia a septuagesima versus ad pascha. Sequitur videre de festiuitatibus que eueniunt infra tempus reconciliacionis. quod tempus reputat ecclesia a pascha versus ad octauam penthecostes.

LII

De resurrectione christi

Resurrectio christi

tertia die a passione ipsius facta est. Circa autem ipsa resurrectione. vnicam septem ordinem sunt consideranda. Primo quod quod sit quod tribus diebus et tribus noctibus in sepulcro iacuit. et in tertia die resurrexit. Secundo quod non statim ut mortuus est resurrexit. sed versus in die tertium expectauit. Tercio quod resurrexit. Quarto quod resurrectionem suam accelerauit nec versus ad generale resurrectionem distulit. Quinto quod resurrexit. Sexto quod apparuit resurgens. Septimo quod sanctos patres qui erant in limbo inde eduxit et quod ibi egit. Circa primum notandum quod tempus tribus diebus et tribus noctibus in sepulcro fuisse dicitur secundum Augustinum per sinodochum. ut prima dies accipiat secundum patrem sui postremam. secunda dies secundum se totam et integram. tertia secundum patrem sui primam. et sic erunt tres dies. Et quilibet horum dierum suam noctem habuit precedentem. Tunc enim secundum Bedam mutatur est ordo et cursus dierum ac noctium. Antea enim dies precedebant et noctes sequebantur. post passionem autem hoc ordo mutatur est ita quod noctes precedunt et dies sequuntur. Et hoc mysterio congruit. quoniam homo primo de die gratie cecidit in noctem culpe. per christi autem passionem

De resurrectione domini

et resurrectio de nocte culpe rediit ad diē
grē. Circa scdm sciendū est q̄ pueniens
fuit vt nō statim qm̄ mortuus fuit xps res
surgeret. sed vsq; in diem tertiū expectaret
ppter qnq; rōnes. Prima p̄ significatio
nem. vt scz ex h̄ significaret q̄ lux sue mor
tis curauit nrām duplā mortem. et iō vna
die integra et duab; noctib; iacuit in sepul
cro. vt p̄ diē intelligat lux sue mortis. p̄ du
as noctes nra duplex mors. Et hanc rōez
assignat glo. sup illud Luc. xxiij. Oportu
it xpm̄ pati. etc. Scdo p̄ p̄bationem.
quia sic in ore duoz vel triū testiū stat om̄e
q̄bum. sic in trib; dieb; experitur q̄s omne
factū. et ideo vt mortē bñ p̄baret et se pro
basse ostenderet trib; dieb; iacere voluit in
sepulcro. Tercio p̄pter sue p̄tātis ostensio
nem. qz si statim resurrexisset: nō videretur
p̄tatem habere ponendi animā suam sic re
surgendi. Et hec rō videt t̄gi. i. 1. Cor. xv.
sup illo. qm̄ xps mortuus est etc. Ideo inq̄t
de morte p̄mittit vt sic vera mors ostendit
ita p̄a resurrectio ostendat. Quarto p̄
restaurandoz p̄figurationē. Hanc rōnem
assignat Petr⁹ rauen. di. Tres dies voluit
esse sue sepulture. q̄ in celo sunt restauratu
rus. q̄ in terra reparatur⁹. q̄ apud inferos
redemptur⁹. Quinto p̄ triplicē stat⁹ iu
stoꝝ representatōem. Hanc rōem assignat Bre.
sup Ezech. di. Sexta feria xps passus est.
sabbato q̄ruit in sepulcro. dñico autē die re
surrexit a morte. Presens autē vita adhuc
nob; sexta feria est. qz in angustis et doloꝝ
bus cruciamur. Sed sabbato q̄si in sepul
cro q̄scim⁹. qz requiē anime post mortē in
ueniem⁹. Dñico autē die a p̄ditiōe octauo.
cū corpe a morte resurgim⁹. et in glā anime
etiam cū carne gaudem⁹. Doloꝝ ḡ nos in
sexta feria. req̄es in septima. et glā excipit i
octaua. Hec Gregori⁹. Circa tertiū scz
q̄liter resurrexit Notandū q̄ p̄mo surrexit
potenter. qz p̄tute p̄pria Joh. x. Prātez ha
beo ponendi animā meā et iter sumēdi eā.
Joh. ij. Soluite templū h̄ et in trib; dieb;
excitabo illud. Scdo feliciter. qz deposita
om̄i miseria Bath. xxvj. Postq̄s autē sur
rexero p̄ce. vos in galileā. Galilea interp̄
tat trāsmigratio. Xps ḡ qm̄ resurrexit i ga
lileam p̄cessit. qz de miseria ad gloriā. de
corruptione ad incorruptionem transiuit.
Leo papa. Post passionē xpi ruptis vincu

lis mortis infirmitas in virtutē. mortali
tas in eternitatē. p̄tutelia transiit in glā.
Tercio vtiliter. qz capta preda. Ihere. iij.
Ascendit leo de cubili suo et predo gentiū
seleuauit. Item Joh. Cum exaltat⁹ fuero
a terra om̄ia trahā ad meipsum. id est. cum
exaltat⁹ fuero a terra animā meā scz educē
do de limbo et corp⁹ de sepulcro oia tra. etc.
Quarto mirabiliter. qz remanente clauso
sepulcro. Sicut em̄ existente clauso mact⁹
vtero exiuit. et ad discipulos ianuū clau
sis intrauit. sic nimirū existente clauso se
pulcro inde exire potuit. Unde legitur in
historia scolastica q̄ cuidaz monacho scri
laurentij rome extra muros āno ab incar
natione dñi. B. cxj. miranti de cingulo
suo q̄ accinctus erat insoluto p̄iecto ante
illū. vox in aere est facta. Sic potuit xpus
clauso exire sepulcro. Quinto veraciter. qz
in corpe vō et p̄prio. Sex autē modis se
resurrexisse p̄bavit. Primo p̄ angelū q̄ non
mentitur. Scdo p̄ frequentem apparitiōem.
Per h̄ duo ostendit se se resurrexisse. Terc
tio p̄ comestiones. p̄ qd p̄bavit q̄ non arte
magica. Quarto p̄ palpationem. p̄ qd pro
bavit q̄ in vō corpe. Quinto p̄ cicatricum
ostensionē. p̄ qd p̄bavit q̄ in eodem corpe i
q̄ mortu⁹ fuit. Sexto p̄ domus clausis ia
nuis ingressiōem p̄ qd ostendit q̄ glorifica
tus surrexit. Hec em̄ om̄es dubitationes
circa xpi resurrectiōem vident fuisse i disci
pulis. Sexto surrexit immortaliter. qz nū
q̄ de cetero moritur⁹. Roma. vi. Xps resur
ges ex mortuis iam nō mori. etc. Dicit tñ
Dyonisi⁹ in epla ad Demophilū. xpm̄ etiā
post ascensionē cuidam sancto viro nomie
Larpo dixisse. Parat⁹ sū rursus p̄ homini
bus saluandis pati. Per qd videt si possi
bile esset adhuc p̄ hominib; mori paratus
esset. Retulit em̄ p̄dict⁹ Larpus vir mire
sanctitat⁹ b̄to Dyonisio vt in eadē epla cō
tinetur: q̄ cū qdam infidelīū fidelē qdam
puerū esset. adeo carpus moleste tulit. vt ex
h̄ infirmitatē incurreret. Tante at̄ scitatis
erat: vt nūq̄ celebraret qn̄ sibi celestis vi
sio inferretur. Sed cum p̄ vtriusq; conuer
sione ozare deberet: deū tamē quotidie ex
orabat vt combustiōe qdam amboꝝ simul
imisericorditer abrumperet vitas. Et ecce
circa noctis mediū dum euigilaret et hanc
orationē faceret subito domus in qua erat

De resurrectione domini

in duo diuisa fuit. et quidam fornax immensa ibidem apparuit. Respiciensq; sursum vidit celum apertum. et ibidem ihm circumdatum multitudinem angelorum. Deinde iuxta fornacem predicti duo viri tremuli stare cernunt. qui a serpentibus de fornace. precedentibus moribus et inuolutis violenter in fornacem traherant. necnon a quibusdam alijs viris impingebantur. Hec videns carpo adeo in istorum vindicta delectabatur ut superiorem quidem visionem intueri preteriret. et in horum vindictam totum intentum maneret. ita quod plurimum moleste ferebat quod in fornacem non cito cadebant. Tandem cum diffidulter in celum resperisset et predictam visionem ut prius vidisset. ecce ihesus hominum illorum misertus. ex supercelesti throno surrexit et usque ad illos cum multitudinem angelorum descendens manum extendit et ipsos eripuit. Dixitque ihesus carpo. Manu extenta percutite me. de cetero enim paratus sum rursus per hominibus salutem dari. et mihi amicis non quod alij peccent homines. Hanc autem visionem quam recitat dyonysius gratia huius probi posuimus. Et circa quartum quod non expectauit cum alijs resurgere quoniam scilicet fiet generalis resurrectio. Sciendum est quod propter tres rationes noluit differre. Primo propter corporis dignitatem. Cum enim illud corpus esset dignissimum ex eo quod erat deificatum siue diuinitati unitum. non fuit decens ut tadium sub puluere iaceret. Unde psalmista. Non dabis sanctum tuum. id est corpus sanctificatum. id est deificatum. videre corruptionem. Item psalmista. Surge domine in requiem tuam tu et archa sanctificationis tue. Et vocatur archa sanctificationis corpus illud quod fuit potentium diuinitatis. Secundo propter fidei firmitatem. Si enim tunc non resurrexisset fides perisset. nec vix deum eum aliquis credidisset. quod patet ex hoc quod in passione excepta beata virgine omnes fidem amiserunt. sed cognita resurrectione ipsam recuperaverunt. Item. Ezechiel. Si christus non resurrexit vana est fides nostra. Tercio propter nostre resurrectionis exemplaritatem. raro enim inueniret quod resurrectionem futuram speraret nisi eam in exemplo percessisse videret. Et propter hoc dicit apostolus. Quia si christus resurrexit et nos resurgemus. Quia eius resurrectio est causa exemplaris nostre resurrectionis. Gregorius. Exemplum dominus monstrauit quod promissit in primo. ut sicut omnes ipsum resurrexisse fideles cognoscerent.

ita in seipsis in fine mundi prima resurrectionis speraret. Idem. Non plus quam triuianam esse mortem voluit. ne si in illo resurrectionis differret in nobis oino desperaret. Ideo habemus spem resurrectionis nostre considerata gloria capitis nostri. Circa quintum scilicet propter quod resurrexit. sciendum quod propter quatuor magnas utilitates nostras resurrexit. Est enim eius resurrectio operans iustificationem peccatorum docens nouitatem morum. generans spem de receptione remunerandorum et causans resurrectionem omnium. De primo Romanorum. iij. Traditus est propter delicta nostra. et resurrexit propter iustificationem nostram. De secundo Romanorum. vi. Sic christus resurrexit a mortuis per gloriam patris. ita et nos in nouitate vite ambulemus. De tertio. i. Petri. ij. Qui propter magnam misericordiam suam resuscitauit nos in spem vite per resurrectionem christi a mortuis. De quarto. i. Cor. xv. Christus dominus resurrexit a mortuis per meritum dormientium. quoniam quidem per homines mortui et per hominem resurrectio mortuorum. Et notandum quod sicut patet per predicta. christus in sua resurrectione quatuor habuit propria. Primum est quod nostra resurrectio usque in finem differtur. sua vero die tertia celebrata est. Secundum quod nos per illum resurgimus. ille pro plebe. Unde Ambrosius. Quod potuit adiutorium sui corporis querere suscitandi quod alios suscitauit. Tertium est quia nos incineramur. sed corpus eius incinerari non potuit. Quartum est. quod sua resurrectio est nostre resurrectionis causa efficiens exemplaris et sacramentalis. De prima causa gloria super psalmista. Ad vespertum demorabitur fletus. et. Resurrectio christi est causa efficiens resurrectionis anime in presenti. et corporis in futuro. De secunda. i. Cor. xv. Si christus resurrexit. et. De tertia Romanorum. vi. Ut quod christus. et. De circa sextum scilicet quotiens resurgens apparuerit. notandum est quod ipsa die resurrectionis apparuit quinq; vicibus. et alijs diebus sequentibus etiam quoniam vicibus. Primo enim apparuit Marie magdalene. Joh. xx. Ite Marci vlti. Surgens ihesus mane prima sabbati apparuit primo marie magdalene et. que typum gerit penitentium. Voluit autem primo apparere Marie magdalene quoniam de causis. Primo quod ardentius diligebat. Luc. vii. Dimissa sunt ei peccata multa quoniam dilexit multum. Secundo ut ostendat

De resurrectione domini

deret se mortuū p peccatoribz. **Matth. ix.**
Non veni vocare iustos sed peccatores.
Tercio quia meretrices pcedunt sapiē-
tes in regno celoz. **Matth. xxj.** Amen dico
vobis qz meretrices pcedūt vos in regno
dei. **Quarto** vt sicut mulier fuit nun-
cia mortis. ita esset nūcia vite. fm glosam.
Quinto vt vbi abundauit delictū sup-
abundaret et grā. sic dicit **Romanoz. v.**
Secūdo apparuit mulieribz redeuntibz
a monumento quādo dixit eis. **Auete. Et**
accesserūt et tenuerūt pedes eius. **Matth.**
ultimo. Et typum gerunt humiliū quibz
apparet. Tum rōne sexus. tum rōe affectus.
quia tenuerūt pedes eius. Tercio appa-
ruit **Simoni.** sed vbi aut qm nescitur. nisi
forte quando redibat a monumento cū Jo-
hanne. potuit em esse q petrus a iohanne
alicubi diuertit. et ibi dñs sibi apparuit **Lu-**
ce ultimo. Vel forte qm ad monumentū so-
lus intrauit. sicut dicit in historia scolastica.
Vel forte in cauea siue spelūca. Dicitur ei
in eadem historia. q qm xpm negauit fugit
in caneam. q modo dicit gallicantus. in qua vt
dicit p tres dies fleuit. ex eo q xpm negauit.
et ibi xps sibi apparuit et eū pfortauit. **Pe-**
trus aut interpretatur obediens et gerit ty-
pum obedientiū qbz dñs apparet. Quar-
to apparuit discipulis in emaus. qd interp-
tatur desiderii consiliū. et significat paupe-
res christi q volūt illud consiliū adimple-
re. vade et vende omnia q habes et da paupi-
bus. **Quinto** apparuit discipulis con-
gregatis in vniū. et significat religiosos cū
foribz qnqz sensu clausos. **Joh. xx.** De qn-
qz apparitiones ipa die resurrectionis facte
sunt. Et has repūtat sacerdos in missa qn-
quies se vertens ad p̄lm. sed tertia versio
est cum silentio. quia p̄cat tertiā apparitio-
nem factam **Petro** q nescitur vbi vel quā-
do facta fuerit. Sexto apparuit octauo
die discipulis congregatis p̄nte **Thoma.** q
dixerat se nō credere nisi videret. et signifi-
cat hesitantes in fide. **Joh. xx.** Septio
discipulis piscantibz **Joh. ultimo.** et signi-
ficat predicantes qui sunt piscatores ho-
minum. Octauo discipulis in mōte tha-
bor. **Matth. ultimo.** et significat contēpla-
tiuos. quia in predicto mōte transfigura-
tus fuit. Nono yndecim discipulis re-
cubentibz in cenaculo vbi incredulitatem

eorz et duriciā cordis exprobrauit. **Barth.**
ultimo. p q̄s intelligim⁹ pctōres in vnde-
nario trāsgressionis positos. q̄s dñs aliquā
visitat misericorditer. Decimo et ultimo
apparuit discipulis existentibz in mōte olis-
ueti. **Luc. vlti.** p q̄s p̄cant misericordes et
miscōdie oleū diligētes. De h loco ascendit
in celū. qz pietas ad oia valet pmissionem
habēs. **2. Thim. iij.** E Sūt et alie tres
apparitiōes q referunt in ipa die resurrecti-
onis facte. s; cū h ex textu n̄ habet. Prima
q apparuit **Jacob iusto.** i. iacobo alphei. de
q apparitiōe inuenies i legēda ipi⁹ **Jacobi.**
Alia q ipa die apparuisse dicit **Joseph.** sic
legit in euangelio **Nicodemi.** Nam cū au-
dissent iudei q **Joseph** corp⁹ ihu a pylato
petisset. et ipm in monumento suo posuisset.
indignati aduersus eū ipm ceperunt. et in
qdam cubiculo diligēter clauso et sigillato
recluserunt. post sabbatū eū occidere volē-
tes. Et ecce ihs in ipa nocte resurrectionis
suspensa domo a q̄tuor angulis ad eum in-
trauit et faciez ei⁹ extersit. et osculū dedit. et
inde saluis sigillis eū educens in domum
suā in arimathia ipm adduxit. Tercia q
ante ceteros p̄gini matri apparuisse credit.
licet h ab euangelistis taceat. Hoc roma-
na ecclesia approbare videtur q statim ipa
die apud sanctā **Mariā** celebrat stationē
Si em h ideo nō creditur. qz null⁹ euāge-
lista testat. p̄ns est vt post resurrectiōez nū-
qz sibi apparuerit. qz vbi vel qm null⁹ euan-
gelista edisserit. s; absit vt talē matrē talis
fili⁹ tali negligētia dehonozauerit. S; iō
forzan h euangeliste subticuerūt. qz eoz fu-
it officiū solūmodo resurrectionis testes in-
ducere. matrē aut ad testificandū p filio in-
ducere eos nō decuit. Si em verba extra-
neaz feminaz deliramēta visa sūt. quō nō
magis matrē p filij amore crederēt delirare
Hoc igit euangeliste scribere noluerūt. sed
p̄stanti reliquerūt. Debit em matrē pus-
letificare de resurrectione quaz ampli⁹ ce-
teris constat voluisse de morte ne matrez
p̄tereat q sic alios consolari festinat. Hoc
etiam **Ambrosi⁹** testatur in libro. iij. de vir-
ginibz dicens. Vidit mater resurrectionē
dñi et p̄ma vidit et credidit. Vidit maria
magdalena q̄uis adhuc ipa nutaret. Se-
dulus quoqz agens de christi apparitio-
ne sic dicit. Semper p̄go manens hui⁹ se

De resurrectione domini

visibus astans. Luce palam dñs prius ob
tulit bona mater. Brandia diuulgans mi
racula. q̄ fuit olim. Aduenientis iter. h̄ sit
redeuntis et index. § De septimo autē
et vltimo h̄ p̄siderando qualiter sc̄os pas
tres qui erant in limbo x̄ps eduxit. et quid
ibi egit euangelii aperte non explanauit.
Augustinus tamen in q̄dam s̄mone et Nic
odemus in suo euangelio aliquaten⁹ hoc
ostendūt. Aut em̄ sancti⁹ Augustin⁹. Vox
vt christus sp̄m tradidit. vnita sue deitati
anima ad inferoz profunda descendit. Cū
q̄ tenebraz terminū q̄si q̄daz depredator
splendidus ac terribilis attigisset. aspiciē
tes eum impie ac tartaree legiones terrere
inquirere ceperūt dicentes. Unde est iste
tam fortis. tam terribilis. tam splendidus
tam p̄clarus. Mundus ille q̄ nobis subdi
tus fuit. nūq̄ nobis talem mortuum misit
nūq̄ infer⁹ talia munera destinauit. Quis
est ergo iste q̄ sic intrepidus nostros fines
ingreditur. et nō solum nostra supplicia nō
veretur. verū etiam alios de nostris vincu
lis absoluit. Ecce ipsi qui sub nostris sole
bant suspirare tormentis. insultant nobis
de p̄ceptione salutis. et nō solum iam nihil
verentur. sed insuper nobis minant. Nun
q̄ hic sic mortui sup̄bierūt. Nec aliquādo
sic porcu eructi leti esse captiui: vt quid buc
istum adducere voluistis. O princeps nos
ster perijt om̄is leticia tua. in luctum con
uersa sunt gaudia tua. Dum tu christū su
spendis in ligno: ignoras quanta damna
sustineas in inferno. Post istas crudelium
voces infernaliū: ad imperiū domini om̄
nes ferrei contracti sunt vectes. et ecce in
numerabiles sanctorū populi eius genib⁹
prouoluti lacrimabili voce dicebant. Ad
uenisti desiderabilis redēptor mundi. Ad
uenisti quē desiderantes quotidie expecta
bamus. Descendisti p̄ nobis ad inferos.
noli nobis deesse cū reuersus fueris ad su
peros. Ascende domine iesu inferno expo
liato et autore mortis suis vinculis irreti
to. redde iam leticiam mūdo. succurre in
quiunt. iam seuas exstingue penas. et mise
rando resolue captiuos dum hic es absol
ue reos. dñ ascenderis defende tuos. Nec
Augustin⁹. In euangelio autē Nicodemi
legit q̄ Carinus et Leucius filij Simeon
nis senis cum christo resurrexerūt. et Anne

et Layphe et Nicodemo et Joseph et Ba
maliei apparuerunt et ab eis adiurati que
christus apud inferos gessit narrauerunt
dicentes. Cum essemus cum om̄ib⁹ patri
bus n̄ris patriarchis in caligine tenebraz
subito fact⁹ est aure⁹ solis color purpureū
q̄: et regalis lux illustrās sup̄ nos Statim
q̄ adam h̄māni gener⁹ p̄ exultauit dicens
Lux ista est auroz lūis sempiterni. q̄ nob
pmisit mitte lumē coeternū suū. Et exclā
mauit Isaias dicens. Hec est lux p̄ris. fili⁹
dei sic p̄dixi cū essem viu⁹ in terris. Popu
lus q̄ ambulabat in tenebris vidit lucē ma
gnā. Tūc sup̄uenit genitor n̄r Simeon. et
exultans dixit. Glorificate dñm. quia ego
x̄pm infantē natū in manib⁹ suscepi in tem
plo. et cōpulsus sp̄s sancto dixi. Nūc vider
rūt oculi mei salutare tuū. Qd̄ parasti. et
Post h̄ sup̄uenit q̄dam heremi cultor. et ino
terrogat⁹ a nob⁹ q̄s essz dixit. Ego sum Jo
hannes q̄ x̄pm baptizauī. et ante faciem ei⁹
parare viā eius p̄ui. et ip̄m ostendi digito
dicens. Ecce agn⁹ dei et. et descēdi nūcia
re vob⁹. q̄ in proximo est ip̄m visitare vos.
Tunc Seth dixit. Cum iuissē ad por
tas paradisi rogare dñm vt transmitteret
mibi angelū suū vt daret mibi de oleo mi
sericordie vt inungerē corp⁹ p̄ris mei ade
cū essz infirm⁹ apparuit michael angel⁹ dei
dicens. Noli laborare lacrimis orādo p̄
oleū ligni miscēre. q̄ nullo mō poteris de
illo accipere nisi qñ cōpleti fuerint qñq̄ mil
lia ducenti anni. Nec audiētes om̄es pa
triarche et p̄phete exultauerūt magna exul
tatione. Tūc sathan p̄nceps et dur⁹ mort⁹
dixit ad infernū. Prepa te suscipe ihm q̄ se
gloriat x̄pm filiū dei esse. et homo est timēs
mortē dicens. Tristis est aia mea vsq̄ ad
mortē et. Et multos q̄s feci curuos sana
uit. et claudos erexit. Respōdens infern⁹
dixit. Si potens es tu q̄lis est homo ille
ih̄s q̄ timens mortē. potentie tue aduersat
Nam si dicit se timere mortē cape te vult
et vt tibi erit in sempiterna secula. Cui sa
than. Ego illū temptaui. et pplm aduersus
illū excitaui. iam lanceā exacui. fel et acetū
miscui. lignum crucis prepaui. in primo est
mors ei⁹ vt pducā eū ad te. Cui infernus.
Ip̄e ne est q̄ suscitauit Lazaz quē tenebā.
Cui sathan. Ip̄e est. Cui infernus. Cono
iuro te p̄tutes tuas et meas ne pducas eū

De resurrectione domini

ad me. Ego em̄ cū audiui imperiū tibi ei⁹
premeui. nec ipm̄ Lazarū prinerē potui. sz
excitans se vt aq̄la sup̄ omnē agilitatē sa-
liens exiuit a nob̄. Et cū h̄ loq̄ret facta est
vox vt tonitruum dī. Tollite portas p̄nci-
pes vias. ⁊ eleuamini porte et̄nales: ⁊ intro-
ibit rex gl̄ie. Ad hāc vocē p̄currerūt demo-
nes ⁊ hostia enea cū rectoribz ferreis clausē-
rūt. Tūc dixit dauid. Rōne ego p̄phetaui
dicēs. Cōfiteant̄ dñorē. qz p̄trinit portas
ereas ⁊c. facta ē itēz vox maḡ dicēs. Tol-
lite portas p̄ncipes ⁊c. Vidēs inferos qz
duobz vicibz clamauerat q̄i ignorās dixit.
Quis ē iste rex gl̄ie. Lūi dauid. Dñs fortis
⁊ potēs: dñs potēs ī p̄lio. ip̄e est rex gl̄orie.
Tūc rex gl̄ie sup̄uenit. ⁊ et̄nas tenebras
illustrauit. Et extēdens dñs manū ⁊ tenēs
dexterā ade dixit. Pax tibi cū oibz filiis tu-
is iustis meis. Et ascendit dñs ab inferis ⁊ es-
oēs sc̄ti sūt cū secuti. Dñs at̄ tenēs manum
ade tradidit michaeli arch̄angelo ⁊ introdu-
xit eos in paradisu. Quibz occurrerūt duo
viri vetusti diez ⁊ interrogati sunt a sanctis.
Qui estis vos q̄ nobiscū in infernis mortui
non dū fuistis. ⁊ ī paradiso corpe collocati estis
Et r̄spondit vn⁹ ex eis. Ego sum enoch q̄ buc
trāslat⁹ sum. Hic at̄ est helyas q̄ buc curru
igneo assūpt⁹ est ⁊ adhuc mortē nō gusta-
uim⁹. sz vsqz in aduentū antichristi refua-
ti sum⁹ cū eo p̄liaturi. ⁊ ab eo occidendi. et
post tridū ⁊ dimidiū diem in nubibz assu-
medi. Et cū h̄ diceret. ecce sup̄uenit alius
vir portās in humeris crucis signū. Qui in-
terrogat⁹ q̄s esset: dixit. Ego latro fui ⁊ cū
ih̄u crucifix⁹ fui. ⁊ credidi ip̄m esse creatos
rē. et orauī dicēs. Demor esto mel dñe qm̄
veneris in regnū tuū. Tūc dixit mibi. Amē
dico tibi. hodie mecū eris in paradiso. Et de-
dit mibi istud crucis signū dicēs. Hoc por-
tans ambula in paradiso. ⁊ si nō dimiser-
is te ingredi angel⁹ custos paradisi ostende-
rit te ingredi angel⁹ ⁊ dices ad illū. Quia x̄ps q̄
illi signū crucis ⁊ dices ad illū. Quia x̄ps q̄
hūc crucifix⁹ est trāsmisit me. Et cum h̄ fe-
cissē ⁊ dixissē angelo statim aperies in-
troduxit me ⁊ ad dexterā paradisi colloca-
uit me. Lū h̄ carinus ⁊ leucius locuti fu-
sēnt. subito trāsfigurati sūt. ⁊ amplius visi
nō sunt. Gregori⁹ qz nicenus. vel fm̄ q̄s
dam libz. Aug⁹. de h̄eodē sic ait. Cōfes-
sum et̄na nox inferoz x̄po descendēte res-
plēdiuit. mox ferruginei ianitores talia īe-

se ymbrosa silētia metu incubēte submur-
murāt. Quis nā est iste terribilis et nimis
splēdore corusc⁹. Alit̄qz talē n̄ excepit tar-
tar⁹. Alit̄qz in nrām cauernā talē euomuit
mūd⁹. Inualor est iste nō obitor. effractor
est ⁊ destructor. nō peccator sz p̄dator. ius-
dicē videm⁹ nō supplicē. venit pugnare nō
succumbere. erige nō manere.

LIII

De sancto Secundo martyre.

Secundus dicitur

quasi se condens. i. se honestate
moriū componens. Vel secun-
dus dicitur quasi secundās. i. obsecundans. id
est. mandatis dñi obtemperans. Vel secū-
d⁹ q̄li secū dux fuit em̄ suus dux. qz rōne sen-
sualitati bene p̄fuit. et ipsam ad offīe op⁹
bonū perduxit. Vel secundus dicitur re-
spectu primi. Due enim sunt vie eundi ad
vitam. Prima per penitentie lamentum.
Secunda per martirium. Iste autē mar-
tyr p̄ciosus nō solum iuit per p̄mā sed etiā
per secundam.

Secundus miles strenuus et athle-
ta x̄pi egregi⁹ martyrs dñi glo-
riosus in ciuitate Asteni martirio
coronatus est. Cuius gloriola p̄sentia p̄-
dicta ciuitas illustratur: ⁊ eo velut singu-
lari patrono letatur. Hic a beato Coloco-
ro qui a Sambzicio p̄fecto in citate asten-
si in carcere tenebat fidem x̄pi edoctus est.
Lū igit br̄s Darcian⁹ in Terdonēsi ci-
uitate detineret in carcere. sambzici⁹ illuc
p̄ficisci voluit vt eū faceret imolare. Se-
cū dus aut̄ tanqz causa solaciū secū ē p̄fect⁹
br̄m Darcianū videre desiderās. Cum ḡ
extra ciuitatē Astensem fuissent. columba
super secundū descendit et capiri eius in-
sedir. Lū dixit Sambzicius. Vide Se-
cunde qz dñi nostri te amant. vt etiā aues
celestes ad te visitandū transmittant. Lū
aut̄ ad ranagz flumiū puenissent vidit Se-
cundus angelū dñi sup̄ aquā ambulantez
⁊ sibi dicentē. Secunde fidem habear: et
sic super ydolorū cultores ambulabis. Lū
Sambzicius. Frater secunde deos audio
ad te loq̄ntes. Lū secundus. Ambulem⁹
ad desideria cordis nostri. Lū p̄o ad buri-
mam flumen puenissent. angelus similiter

De sancto Secundo martire

ibidem sibi apparuit. eiꝯ dixit. Secunde credis in deū an forte dubitas. Cui secunduꝯ. Fredo vitare passionis ⁊ resurrectionis eiꝯ. Cui sambziciꝯ. Quid est qđ audio de te. Cū autē terdonā ingrederet. marciꝯ nūꝯ ad p̄ceptū angeli de carcere exiens secundo apparuit. eiꝯ dixit. Intra secunde viā vitare ⁊ p̄ge vt accipias palmam fidei. Sambziciꝯ dixit. Quis est h̄ qđ nob̄ qđ somnias loq̄r. Cui secunduꝯ. Tibi somniū s̄z mihi amonitio ⁊ p̄fortatio est. Post h̄ secunduꝯ mediolanū iuit. ⁊ faustini ⁊ ionitā qđ in carcere detinebāt angelꝯ dñi ad se extra ciuitatē adduxit. ⁊ ab eis baptisma qđaz nube aquā p̄bete suscepit. Et ecce subito colūba d̄ celo vēit. ⁊ corpꝯ ⁊ sanguinē dñi deferēs ea faustino ⁊ ionate tribuit. Dedit at̄ faustini corpꝯ ⁊ sanguinē dñi secunduꝯ vt ad marciꝯ cianū deferret. Rediēs igit̄ secunduꝯ cū iam nox eēt ⁊ ad ripā padi venisset. angelꝯ dñi frenū accipies eq̄ sup padū ip̄m transiit ⁊ vsqꝯ ad terdonā in carcerē ad marciꝯ cianū eū introduxit. Deditqꝯ secunduꝯ marciꝯano munꝯ faustini. ⁊ ipe illud sumēs dixit. Corꝯ pus ⁊ sanguis dñi mecuꝯ sit in vitā eternā. Tūcad mandatū angelisecunduꝯ de carcere exiuit ⁊ ad suū hospitū iuit. Post h̄ marciꝯanꝯ capitale s̄niaz accepit. ⁊ secunduꝯ corꝯ pus eiꝯ rapiēs sepelini. Qđ audiēs sambziciꝯ ip̄m ad se vocauit. eiꝯ dixit. Quā tū video xp̄ianū te esse p̄fiteri. Cui secunduꝯ. Vere xp̄ianū. p̄fiteor me esse. Cui sambziciꝯ. Quā tū video malā mortē desideras. Cui secunduꝯ. Illa potiꝯ tibi debet. Cūqꝯ sacrificare nollet iussit eū expoliari. Statimqꝯ angelꝯ dñi affuit ⁊ vestē sibi paui. Tūc sambziciꝯ eū in eculeū suspensum tādiu torq̄ri fecit donec eiꝯ brachia a suis cōpaginibus soluerent. S̄z cū fuisset sanitati p̄stine a dño restituit. iussit eū in carcerē reduci. Ubi dum esset angelꝯ dñi ad eū venit eiꝯ dixit. Surge secunde seq̄re me ⁊ ducā te ad creatoreꝯ tuū. Tūc ip̄m vsqꝯ in ciuitatē astē sem p̄duxit. ⁊ eū in custodia vbi erat colocerus ⁊ saluator cū eo posuit. Quē videns secunduꝯ ad eius pedes se p̄iecit. Cui saluator. Noli timere secunde. qz ego sum dñs deus tuus qui te de om̄ibz malis eripiam. B̄ndicensqꝯ eis ascendit in celum. Hanc igitur sambziciꝯ ad carcerem misit. Qui carcerē qđem signatū inuenerūt. secunduꝯ

qđ nō inuenerūt. Pergēs autē sambziciꝯ de terdonā ad ciuitatē astensem vt saltem colocerū puniret. iussit vt p̄dictꝯ colocerꝯ sibi p̄sentaret. Et ecce nūciauerūt sibi qđ secunduꝯ cū colocero esset Quo audito eos ad se adducifecit. eisqꝯ dixit. Qm̄ dñi n̄rī sciunt vos esse p̄emptores suos vos inīsimul mori volunt. Cum autē sacrificare nolent. picem cum resina liquifi fecit ⁊ super eorꝯ capita fundi. ⁊ in ora eorꝯ iactari. Illi autē h̄ tanqꝯ aquā suauissimā cū magno de siderio bibebant. ⁊ voce clara dicebāt. Qđ dulcia faucibz meis eloquia tua domine. Tūc sambziciꝯ sup eos dedit sententiā vt secunduꝯ in ciuitate astensi decollaret. Colocerus qđ albiganū mitteret ⁊ ibidē puniretur. Cum autē b̄tūs secunduꝯ decollatus fuisset. ecce angeli dñi corpꝯ eiꝯ tulerūt ⁊ ip̄m cū multis laudibz ⁊ cantu sepulture dederunt. Passus est autem tertio kalē. aprilis.

LIII

De sancta Maria egiptiaca.

Maria egiptiaca

que peccatrix appellatur. et xxi. annis in heremo artificiam vitam duxit. quā circa annos dñi. cclxx. tpe Claudi intrauit. Quidā autē abbas noie Zozimas dum iordanem transisset. ⁊ heremū magnā p̄curreret. si forte aliquē sanctū patrem inueniret. vidit qñdam ambulante nudo nigroqꝯ corpꝯ. ⁊ ex incēdio solis exusto. Hec autem erat maria egiptiaca. Statimqꝯ hec fugā arripuit. et Zozimas post eam velociꝯ currere cepit. Tūc ait illa Abba zozima qđ me p̄sequeris Ignosce mihi nō possum faciem meā ad te p̄uerrere eo qđ mulier sum ⁊ nuda. sed palliū tuum mihi porrige vt possim sine verecūdia te videre. Qui se noiari audiēs stupefactꝯ palliū tribuit. ⁊ in terrā p̄stratꝯ vt se b̄ndiceret rogauit. Cui illa. Ad te pater benedictio magis spectat. quem sacerdotū dignitas ornat. Ille vt audiuit qđ nomen ⁊ officiū eiꝯ sciret amplius mirabatur ⁊ se benedicti obnoxius precabatur. Tūc illa. Benedicte deus redemptor animarum nostrarū. Cūqꝯ illa exrensis manibus oraret vidit eam quasi vniꝯ cubiti mensura eleuari a terra.

De sancta Maria egiptiaca

Tunc senex dubitare cepit ne forte spiritus esset. et fingendo orationem faceret. Cui illa. Satisfaciat tibi deus qui me peccatricem mulierem immundum spiritum existimasti. Tunc Zozimas illa per dominum iuravit ut additionem suam ei narrare deberet. Cui illa. Ignosce mihi pater. quia si tibi statim meum narraueram velut a serpente territus fugies et aures tue a finibus meis contaminabuntur. et aer a sordibus polluetur. Tunc ille vehementer instaret dixit. Ego frater in egipto nata sum. duo decimo etatis mee anno alexandriam veni. ibique. xvij. annis publice libidini me subieci. et nulli vllatenus me negavi. Cum autem bozmines regionis illius pro adoranda sancta cruce hierosolimam ascenderet. rogavi nautas ut me secum dimitteret periculis. Cum vero me de navulo requireret dixit. Non habeo fratres aliud navulum sed per navulo corpus habeatis meum. Sicque superstit me et corpus meum navuli gratia habuerunt. Cum autem hierosolimam pervenissem et per adoranda cruce usque ad fores ecclesie cum alijs devenissem. subito et inusibiliter repulsam patior nec intra perire mitior. Iterum autem atque iterum perveni usque ad limen ianue. et subito iniuriam patiebar repulse. cum tamen oes libere haberet aditum. nec aliquis inveniunt impedimentum. Rediens igitur ad me. et cogitans quod mihi ob scelestorum meorum immitatem accideret. pectus meum cepi maibus tundere. lacrimas amarissimas fundere. et a cordis intimo gemitu suspirare. Respiciensque vidi ibi imaginem beate virginis Marie. Tunc ipsa lacrimabiliter exorare cepi: ut peccatorum meorum veniam impetraret. et ad adorandam crucem sanctam me intrare permitteret. promittens me seculo abrenunciaturam et de cetero castam mansuram. Tunc hoc orassem et in nocte beate virginis fiduciam recepisset. fores iterum ecclesie aditum et sine aliquo impedimento ecclesiam intraui. Cum autem sanctam crucem devotissime adorassem: quidam mihi tres numismos tribuit. de quibus tres panes emi. Audiuique vocem dicentem mihi. Si iordanem transieris salva eris. Iordanem igitur transiit: et in deserto veni ubi. xlvij. annis nullus penitus hominem videns mansi. Illi autem tres panes quos mecum detuli instar lapidis per tempora duraverunt. et. xlvij. annis mihi ex his comedendo suffecerunt. Vestimentum autem meum iam dudum putrefactum sunt. Dece-

septem primis annis in hoc deserto a temptationibus carnalibus molestata fui. sed nunc per dei gratiam omnes vici. Ecce omnia opera mea tibi narraui. et rogo ut per me ad deum preces fundas. Tunc senex ad terram prostratus in famula sua dominum benedixit. Cui illa. Obsecro te ut in die dominice cene ad iordanem redeas et corpus dominicum tecum feras. Ego autem tibi ibidem occurrā et de manu tua corpus sacrum suscipiam. Nam a die qua huc veni communionem domini non accepi. Rediens igitur senex ad monasterium cuoluto anno dum dies cene appropinquaret. tulit corpus dominicum. et vique ad ripam iordanis veniens ex alia ripa mulierem stantem perspexit. Que supra aquas facto crucis signaculo iuit. et ad senem usque pervenit. Quam videns senex obstupuit et ad pedes eius humiliter se prostravit. Cui illa. Vide ne feceris. cum sacramenta dominica penes te habeas. et sacerdotum dignitate refulgeas. sed obsecro ut sequenti anno ad me pater redire digneris. Tunc illa sancto signum crucis super iordanis aquas iuit et heremi solitudinem petiit. Senex vero ad suum monasterium rediens. sequenti anno ad locum in quo secum primo locutus fuerat pervenit. et eam ibidem expirasse reperit. qui lacrimari cepit. et ipsam tangere non presumpsit. Dixitque intra se. Ego quidem corpusculum sancte sepelire volebam. sed timeo ne hoc sibi displiceat. De eo cogitante vidit iuxta caput suum litteras in terra descriptas. ita continentes. Sepeli Zozima marie corpusculum. redde terre pulverem suum. et ora per me ad dominum. ad cuius preceptum secunda die apostolis reliquit hoc seculum. Tunc senex per certo cognovit quod mox ut domini sacramenta accepit et ad desertum rediit vitam finivit. Illudque desertum quod Zozimas per. xxx. dies spaciatus viam ambulavit. illa in una hora pervenit et ad deum migravit. Tunc senex terram fodere sed nequiret vidit leonem ad se venientem mansuere. dixitque illi. Sancta hec mulier precepit sepeliri corpus suum. et ego cum sim senex fodere non possum. nec etiam apostoli habeo fermentum. Tu ergo terram fode ut possimus eius corpus sanctissimum sepelire. Tunc leo cepit fodere et apostoli foueam preparavit. Quo peracto: leo ut agnus mansuetus abiit. et senex ad suum monasterium glorificans deum venit.

De sancto Ambrosio

LV

A

De sancto Ambrosio.

Ambrosius dicitur

ab ambra qđ est species valde re-
dolens et p̄ciosa. Ip̄e em̄ ecclesie
valde p̄ciosus extitit. et in dictis et in factis
suis valde redoluit. Vel dicitur Ambrosius ab
ambra et syos quod est deus. q̄si ambra dei.
Deus nāq; p̄ eum q̄si p̄ ambra ybiq; res-
dolet. Fuit em̄ et est bonus odor xp̄i in om-
ni loco. Vel dicitur ab ambro qđ est pater lu-
minis. et syos qđ est paruulus. qz p̄ in mul-
toz filioz sp̄iali generationi. luminosus i
sacre scripture expositione. et paruulus in sua
hūili puerlatione. Vel sicut dicitur in glosario
Ambrosius odor vel sapor xp̄i celestis. am-
brosia esca angeloz. ambrosiū celeste mel-
lis fauū. Fuit em̄ celestis odor et odorife-
ram famā. sapor p̄ contemplatōez internā. ce-
leste mellis fauū p̄ dulcē scripturaz expositi-
onē. esca angelica p̄ gloriozam fruitionem.
Eius vitam scripsit Paulinus nolanus ep̄s
ad Augustinum.

B Ambrosius filius Ambrosij p̄fecti
rome. cū in cunabulis in atrio pre-
torij esset positus et dormiret. examē-
apum subito veniens faciē eius et os ita cō-
pleuit vt quasi in alueolū suū intrarent pa-
riter et exirent. que postea euolantes in tan-
tam aeris altitudinē subleuante sunt vt hū-
manis oculis minime viderent. Quo pa-
cto territus pater ait. Si vixerit. infantus
iste aliqd magni erit. Postea cū adoles-
uisset et videret matrē et sororē sacrā p̄ginē
manus sacerdotibz osculari. ip̄e ludēs sorori
dexteram offerebat. asserēs et sibi id ab ea
fieri oportere. illa p̄o vt adolescēre et nesciē-
tem quid diceret respuebat. Rome igitur
lris eruditus cū causas p̄torij splendide p̄-
oraret. a valentiniano impatore ad regen-
dum Liguriā emiliāq; p̄uincias dire-
ctus est. Lūq; mediolanū venisset. et ibidē
ep̄s tunc deesset. conuenit p̄plus vt sibi de
ep̄o p̄videret. sed cum inter arrianos et ca-
tholicos de eligendo ep̄o seditio non mo-
dica oziretur. illuc ambrosius causa sedande
seditiois prexit. Et statim vox infantis in-
sonuit dicens. Ambrosiū ep̄m. Lūius vo-
ci omēs vnanimēs p̄senserunt. Ambrosiū

ep̄m acclamātes. Quo ille cognito vt eos
a se terroribz remoueret ecclesiā exiens tri-
bunal p̄scendit et cōtra p̄suetudinē suā to-
menta p̄sonis adhiberi iussit. Qđ cū facer-
et. p̄plus nihilominus acclamabat. Peccasti
tuū sup nos. Tūc ille turbatus domū rediit
et p̄hiam p̄fiteri voluit. qđ vt ne faceret res-
uocatus est. Publicas mulieres publice ad
se ingredi fecit. vt his v̄s ab ei⁹ electioe
p̄lim reuocaret. Sed cū nec sic proficeret
sed semp p̄lim p̄ctm tuū sup nos acclama-
re videret. fugam media nocte petiit. Lū-
us ticinū p̄gere se putaret mane ad portā
ciuitatis mediolanensis q̄ romana dicitur
inuenitur. Qui inuentus cū custodiretur
a populo missa ē relatio ad clementissimū
imperatorem valentinianū. Qui summo
gaudio accepit q̄ iudices a se directi ad sa-
cerdotium peterentur. Letabatur em̄ p̄o-
bus p̄fectus q̄ verbum suū fuerat in eo ad-
impletū. Dixerat em̄ cū p̄ficienti manda-
ta donaret. Vade age nō vt iudex s; vt ep̄i-
scopus. Pendente relatōe itez abscondit.
sed inuentus cū adhuc esset cathecuminus
baptizatur et octauo die in ep̄alem catho-
drā sublimatur. Lū aut post ānos quoz
romam venisset et soroz sua sacrā p̄go eius
dexterā oscularetur. subridēs ait. Ecce vt
dicebā tibi sacerdotis manū oscularis.
Lum at in q̄ndam ciuitatē p̄ quodā
ep̄o ordinando iussit. et eius electioni in-
stina impatrit et alij heretici cōtradiceret.
volentes vt aliq̄s de sua secta ordinaret.
vna d̄ arrianoz virginibz impudentior ce-
teris tribunal cōscendit et b̄m ambrosiū p̄-
vestimentū apprehendit. volens ipsum ad
pariem muliez trahere. vt ab eis celsus de
ecclesia cū iniuria pelleretur. Lū ambrosi-
us ait. Et si ego indignus sum tanto sa-
cerdotio tibi tū nō p̄uenit in qualem cūq;
sacerdotē manus inijcere. Vnde timere de-
buiſti iudiciū d̄i ne tibi aliqd p̄tingat. Qđ
dictū exitus p̄firmavit. Nam die alio mor-
tuam ad sepulchz vsq; deduxit. grām p̄o-
ptumelia rependēs. Quod factū omēs p̄-
terruit. Post h̄ mediolanū reuersus in-
numeras insidias a Iustina impatrice p̄-
tulit. muneribz et honoribz aduersus eū po-
pulos excitare. Lū ḡ multi eū in exiliū pel-
lere niterent vñ eoz ceteri infelicioz in tā-
tū furore excitat⁹ est vt iuxta eccliaz domū

De sancto Ambrosio

sibi locaret ac in ea quodriga patā hiet. quoniam pen-
rāte iustina facili⁹ raptū ad exiliū deporta-
ret. Sed dei iudicio ipso die quod eū rape arbi-
trabatur in eadē quodriga de eadē domo i exi-
liū pulsus est. Cui tū ambrosi⁹ reddēs bo-
na p malis. sumpt⁹ et necessaria misitavit.
Eant⁹ et officiū in ecclesia mediolanesi. p mū
celebrari instituit. Erāt et tūc tps medio-
lani multi a demonibz obsessi quē torqueri
ab ambrosio magnis vocibz clamabāt. Ju-
stina at et multi arrianorū cū simul habita-
rēt. dicebāt ambrosium pecunia boies cō-
parare quē se ab imūdis spiritibz vexari mē-
trent⁹. et ab ambrosio dicerēt se torq̄ri Tūc
subito vn⁹ ex illis arrianis quāstabāt arre-
ptus a demonio i mediū p̄silijt atqz clama-
re cepit. Utinā sic torq̄rent⁹ vt torqueor quod
nō credit ambrosio. At illi p̄fusi i piscinā
dimerūt boies necauerūt. Quidā hericus
acerrim⁹ disputator. et dur⁹ et inqueritibil⁹
ad fidē. cū audiret ambrosiū p̄dicantē vi-
dit angelū ad aures ei⁹ loq̄ntē p̄ba quā p̄lo p̄-
dicabat. Quorū fidez quā p̄leq̄bat cepit
defendere. D Quidā aruspex demoni-
nes aduocabat. et ipos ad nocendū ambro-
sio trāsmittebat. Sed reuersi demones re-
nūciabāt. quod nō solū ad ipm sed nec etiā ad
fores dom⁹ sue appropinq̄re valebant. quā
ignis insupabilis omne illud edificium cōmu-
nirēt vt etiā longe positi viderent. Predi-
ctus p̄o aruspex cū a indice p̄pter quedam
maleficia torq̄ret⁹ clamabat ampli⁹ ab am-
brosio se torq̄ri. Quendā demoniacū me-
diolanū ingredientē demon dimisit. egre-
diētē inuasit. Interrogat⁹ de h⁹ demon ait
ambrosiū se timuisse. Alius quādam nocte
ei⁹ cubiculū adiit vt gladio ipm necaret. p̄-
ce ac p̄cio a iustina induct⁹. Sed cū dexte-
ra gladiū eleuasset vt ipm p̄cuceret p̄tinuo
aruit manus ei⁹. Cū viri thessalonice
ciuitatē impatori aliqd deliquissent. et eis im-
perator p̄cibz bti ambrosiū indulgiss⁹. clam-
agente curialiū malicia p̄ iussū impatoris
nesciente ambrosio plurimū sūt occisi. Quō
vt ambrosi⁹ p̄git impatori copiā intrandi
ecclesiaz denegauit. Cui cū impator diceret.
quod dauid adulteriū et homicidiū cōmississ⁹
rēdit. Qui secut⁹ es errantē seq̄re corrigē-
rē. Quō cū audisset clemētissimus impator.
ita grānter suscepit. quod purā p̄nā agere
nō negauit. Quidā a demonio arrept⁹ cla-

mare cepit ab ambrosio se torq̄ri. Cui am-
brosius Obmutescē diabole. quod nō te tor-
quet ambrosi⁹: sed tua inuidia. quod illuc bo-
mines ascendere p̄spicis. vñ tu turpit cor-
rui. Nam ambrosi⁹ nescit inflari. At ille
statim obmutuit. E Quadā vice cum
brius ambrosi⁹ p̄ ciuitatē p̄geret casu quādam
lapsus est et in terra p̄strat⁹ iacebat. quō vi-
dens alter ridere cepit. Cui ambrosi⁹. Et
tu quod stas vide ne cadas. Quo dicto statim
lapsus suū voluit quod riserat alienū. Quadā
etiā vice ambrosi⁹ ad palaciū macedoniū
magi officiorū. vt p̄ quādam intercederet venit.
Sed cū fores clausas inuenisset. nec intran-
di copiā hie potuisset at. Et tu quod veni-
es ad ecclesiaz et nō clausis ianuis sed ap̄tis in-
trare nō valebis. Elapso aliq̄ tpe metuens
inimicos macedoni⁹ ad ecclesiaz fugit. et pa-
tentibus ianuis aditum rep̄ire non potuit.

Fuit etiā tante abstinentie quod quidie nisi
in sabbato et die dñico et festis p̄cipuis ieiun-
nabat. Tante etiā largitatē erat quod omnia quā
hie poterat ecclesijs et paupibz nil sibi reti-
nens tribuebat. Tante cōpassionis vt cū
aliq̄s lapsum suū sibi p̄fitebat sic amariss⁹
me fleuit quod illū similiter flere compellebat.
Tante hūilitatis ac laboris. vt libros quos
dictabat p̄pria manu scriberet. nisi cū infir-
mitate corpis grauaret. Tante at pietatē
et dulcedinis vt cū aliq̄ scriba sacerdotis vt
ep̄i sibi obitus nūciaret. sic amarissime fle-
bat vt vix p̄solari valeret. Cū autē interro-
garetur cur viros sc̄tōs quod ad gliaz p̄ficebā-
tur sic flecteret. aiebat. Ne putetis me flere quod
recesserint. sed quod me p̄cesserint. et quia vñ
facile inuenit quod tam dignus ei⁹ officio ha-
beat. Tante etiā p̄stantie et fortitudinis
quod impatoris vel p̄ncipū vicia nō palpabat.
sed eos voce libera p̄stantissime arguebat.

Cum quādam vir quādam flagiciū perpe-
trasset. et corā eo adduct⁹ fuisset. dixit am-
brosi⁹. Oportet illū tradi sathane in inter-
ritū carnis ne talia deinceps audeat p̄pe-
trare. Quē eodē momēto cū adhuc sermo
eēt in ore ei⁹ immūd⁹ spūs discerpe cepit.

Quadā vice vt aiūt cū beat⁹ ambrosi⁹
romam pergeret. et in quadam villa tuscie
apud quendā hominē nimis locupletē ho-
spitatus fuisset. illū hominem super statu suo
solicite requisinit. Cui ille respōdit. Sta-
tus me⁹ dñe semp felix exiit et gloriosus.

De sancto Ambrosio

Ecce enim diuitijs infinitijs abundo: seruos et famulos quos plures habeo. copiosam filiorum et nepotum turbam possideo. et omnia spem vota habui. nec vnquam mihi aliquid aduersus acciderit. vel quod contristaret euenit. Quod audiens ambrosius vehementer obstupuit. et his qui erant secum in comitatu dixit. Surgite et hic quoniam totum fugiamus quia dominus non est in loco isto. festinate filij festinare: nec in fugiendo moram facite ne nos habeamus diuinam ultionem apprehendat. et in peccatis illorum propter nos inuoluatur. Cum ergo fugerent et aliquiculi percessissent. subito se terra apertit et homines illum cum vniuersis qui ad illum pertinebant ita absorbit ut nullum inde vestigium remaneret. Quod cernens ambrosius dixit. Ecce fratres quod misericorditer deus propter eum. cum habuisset aduersa tribuit et quod seuerius irascitur cum se propter se elargitur. In eodem autem loco fouea quidam profundissima remansisse dicitur. quod versus hodie in hoc facti testimonij plenuerat. Et cum autem sanctus ambrosius radice omnium malorum auaricia magis ac magis in hominibus crescere cerneret et maxime in his qui erant in pretantibus constituti apud quos omnia pro redebant. nec non et in his qui erant sacris ministerijs deputati. vehementer ingemuit. et se de hoc seculi erina liberari instanter exorauit. Qui cum se id obtinuisse gauderet. reuelauit fratribus quod versus ad resurrectionem dominicam cum eis esset. Ante hoc paucos dies quod lectulo detineretur cum plurimum psalmum cum notario dictaret. subito ipso vidente notario in modum scuti breuis ignis caput eius operuit atque paulatim per os eius tanquam in domum hitatorum irruit. Tunc facies eius tanquam nix effecta est. sed postmodum ad suam speciem reuersa est. Ipso igitur die scribendi et dictandi finem fecit. nec ipsum psalmum explere potuit. Post igitur paucos dies infirmitate corporis laborare cepit. Tunc comes italie cum mediolani esset nobiles puocauit dicens. quod tanto viro recedere periculum esset ne italiam interiret immineret. Rogauitque ut ad virum dei accederet rogantes ut sibi adhuc spacium viuendi vno anno a domino impetraret. Quod ille ut ab illis audiuit respondit. Non ita in vos vixi ut me vivere pudeat. nec mori timeo cum bonum dominum habeamus. Eo tempore quatuor eius dyaconi inuicem puenere tractantes in se quod post eius obitum bonus esset episcopus. Cum ergo a loco in quo vir dei ambrosius iacebat longe essent et simplicianum ira silentio notassent versus inuicem se audiret ille ab eis longe posuit. tertio exclamauit. Senex sed bonus

Quod audientes territi fugerunt. et non nisi alia post eius obitum elegerunt. In loco autem in quo iacebat vidit ipsum ad se venientem et sibi vultu alacri arridentem. Honorat pro episcopo percellens. qui beatus ambrosius obitum expectabat. cum se sopor dedisset vocem tertio se clamantis audiuit. Surge quia mori est recessus. Qui perurgens mediolanum peruenit et ei dominici corporis sacramentum dedit. Moris ille mansit in morum dum crucis expanderet et ultimum spiritum inter verba orationis efflauit. Floruit circa annos octingentes. Cum autem in nocte pasche corpus eius ad ecclesiam fuisset delatum. plurimi infantes baptizati eum viderunt. ita ut aliqui eum sedentes in cathedra tribunali dicerent. alij ascendentes digito suis pentibus demonstrarent. nonnulli pro stellam super caput eius se videre narrarent. Quidam per byther cum in puuio cum multis alijs esset. et sancto ambrosio detrahere cepisset. eum continuo plaga percussit. et de conuiuio ad lectum ducit vitam finiuit. In urbe carthaginesi. cum tres episcopi simul puuaret et vnum eorum beatus ambrosio detraheret. relatus est quod illi per bium qui libi detraherat accidisset. Quod cum ille videret subito letale vulnus accepit et extremum continuo diem clausit. Florandum quod beatus ambrosius in multis commendabilis fuisse videtur. Primo in liberalitate. quia omnia que habebat pauperibus erat. Unde refert de seipso quod imperatori petenti basilicam sic respondit. est in decreto. conuenior. xxij. q. viij. Si a me peteret quod meum esset. i. fundum meum. argentum meum. et hominem meum non refragarer quod omnia mea sunt pauperibus sunt. Secundo in mundicie puritate. fuit enim ego. Unde refert Hieronymus dixisse. Virginitatem non solum effertim sed suam. Tertio in fidei firmitate. Unde videtur cum imperator peteret basilicam. et est in eodem capitulo. Prius est ut aiaz mihi quod fides auferat. Quarto in martirij audacitate. Unde legitur in epistola sua de basilica non tradenda. quod prepositus valentiniani ambrosio mandauit dicens. Tu premnis valentinianum. caput tibi tollo. Cui ambrosius. Deus permittat tibi ut facias quod minaris. Atque vltima deus auertat eos ab ecclesia et in me omnia tela sua puerat et meo sanguine firim suam expleat. Quinto in orationis instantia. Unde dicitur de eo et habet in. xj. li. historie ecclesiastice. Ambrosius aduersum regine furorē non se manu defendebat aut telo sed ieiunijs et continuas vi-

De sancto Ambrosio

gillis. sub altari posuit? p obsecratōes defen
sorē sibi atq; ecclie dēi parabat. Sexto
in lacrimaz abūdātia. Habuit em̄ tria ge
nera lacrimaz. scz lacrimas ppassiōis p alio
rū culpis. vñ dicit paulin⁹ de eo in legēda
q; cū aliq; lapsū sibi cōfitebat. sic amariss
me flebat q; illū flere sūt cōpellebat. Lacri
mas deuotiōis p cōnis desiderijs. vñ supra
dictū est a paulino q; cū interrogaret cur san
ctos q; moriebāt sic fleret rñdit. Ne me pu
teris flere q; recesserint. sz q; ad glāz me p
cesserint. Lacrimas cōpassiōis p alioz in
iurijs. Vñ ipse dicit de se. 7 est in decreto i
supiori caplo. Aduersus milites gothos
lacrimae mee arma mea sūt. Talia em̄ mu
nimēta sunt sacerdotz aliter nec de beo nec
possum resistere. 7 Septimo in forti
tātia. cui⁹ pstatia maxie in tribo apparet.
Primo in defensiōe catholice fidei. vñ dicit
in li. xi. ecclesiastice historie. q; Justina ma
ter valētiniani impatorz arriane hereseos
alūna. pcurbare cepit ecclaz statū. cōmina
ri sacerdotibz depulsiōes 7 exilia. nisi ari
minens p ciliū decreta reuocaret. Quo bel
lo ecclie murū ac turrim validissimā pulsa
bat ambrosiū. In ei⁹ q; pstatōe sic de eo cā
rat. Tātā ambrosiū p tute solidasti pstatie.
tātō mūere celit⁹ decorasti. vt p cū exclusa
torq; rent demonia. arrianoz impietas pro
pulsa tabesceret. ac seculariuz principum
colla tuo iugo subacta redderet hūillima.
Scdo in tuitōe ecclesiastice libertat. Vñ
cū impatorz auferre vellet qndā basilicā op
posuit se ābrozi⁹ 7 impatorē. sic ipse testat.
7 est in decreto. xxiij. q. viij. Cōuenior ipse
a comitibz vt per me basilice fieret matura
traditio. dicētibz impatorē iussisse iuri suo
tradi debere. rñdi. Si patrimoniu petis i
uadite. si corp⁹ occurrā. Vult⁹ in vincula
rape. vult⁹ i mortē. volūtāt⁹ est mihi Non
ego me vallabo circūfusiōe plox. nec alta
ria tenebo vitā obsecrās. sz p altaribz gra
ti⁹ imolabor. Vādāt tradere basilicā Ur
gemur itaq; pcept⁹ regalibz. sz pfirmamur
scpture fmoibz. q; rñdet. Tāz vna ex insi
pientibz locuta es. Noli gūare te ipator. vt
putes te i ea q; diuina sūt impiale aliq; ius
bie. Ad impatorē palatia pñet. ad sacer
dotes ecclie. Scit⁹ naboth vineā suo ppo
cruore defendit. Si ille vineā nō tradidit
suā. nec nos tradem⁹ xpī eccliaz. Tributū

cesar⁹ est. nō neget. ecclia dei est. cesari vtiq;
nō donec. Si de me aliq; pelleret 7 po
sceret aut fund⁹ aut dom⁹. aut aux aut ar
gentū. id q; iur⁹ mei esset libent offerrem.
Tēplo dī nihil possū decerpe nec detrahe.
cū illō custodiēdū nō tradēdū acceperim.
Tertio i obiurgatōe vicij 7 ois iniquitat.
Vñ legit in historia triptita i qdā cronica
q; cū apd thesalonicā orta seditōe qdā iu
dices fuissent a ppo lapidati: theodosi⁹ im
pator indigē iussit oēs interimī. nocentes
ab innocētibz nō secernēs. vbi fere qnq; mi
lia hoim sūt occisa. Cū igitur impator me
diolanū venisset 7 ecclaz intrare vellet oco
currit ei ambrosi⁹ ad ianuā. ei⁹ aditū pbi
buit dicēs. Cur impator post causaz tantī
furoz nō agnoscis molē tue pspiciōis Sz
forte recognitiōes pcti pbiher ptās impij.
Decet te vt vincat rō ptātez. Princeps es
o impator sz pseruoz. Quibz g oculis aspi
cies cōmunis dñi tēplū. q; pe dibo calcab
scm pauimētū. Quō man⁹ extēdes de q; b
adhuc sanguis stillat iniust⁹. q; psumptōe
ore tuo poculū sanguis ei⁹ picipies dñi fu
rore tuo 7 fmonū tāt⁹ iniuste sit sanguis ef
fusus. Recede g recede. ne scdo pctō poret
neq; ciā augere ptēdas. Suscipe vinculū q;
te dñs nūc ligauit. est em̄ medicia maxima
sanitat⁹. His fmoibz impator obediēs. ge
mēs 7 flēs ad regalia remeauit. Cū g diu i
fletu māsisset. rufin⁹ mgr militū cām cance
tristicie reqsiuit. Cui ille. Tu inqt mea ma
la nō senes q; seruis 7 medicātibz apta sunt
tēpla. mihi 7o ad ea ingressus nō est. Et h
dicēs singula pba singulibz interrūpebat
Cui rufin⁹. Curro si vis ad ambrosiū vt
tibi soluat vinculū q; te ligauit. Et ille. Nō
poter⁹ suadere ambrosio: q; nō verebitur
impiale ptātez vt legē possit puaricari di
uinā. Sz cū ille pmitteret q; eum flecteret
cū impator ire pcept⁹. 7 ipse post paululum
est secut⁹. Dor at vt ambrosi⁹ rufinū vis
dit ait. Impudentiā canū imitat⁹ es. o ru
fine tātē vicz nec⁹ autor exñs. 7 nec pudorē
ex frōre detergēs nō erubescis 7 maiesta
tē latrare diuinā. Lūq; rufin⁹ p impatore
supplicasset 7 diceret cū seq. supno zelo accē
sus amb. ait. Ego tibi p dico qm igredi eū
sacra limia pbihero. Si 7o ptātez i tyrānis
dē mutaucrit necē libētē suscipio. Qd cū
rufin⁹ impatorē renūciassz. pergam inqt ad
k

De sancto Georgio

est ut iustas in facie ptumelias recipiam. Eū
 ē vīsūz et sua solui vincla postulassz. occur-
 res amb. et ingressū pibēs ait. Quā pniaz
 oñdisti post tācas iniqtates. Et ille. Tuū
 est imponere. meū obtpare. Uez cū impa-
 tor allegaret: qz et dauid adulteriū et homi-
 cidiiū pmisissz. ait amb. Qui securus erras
 te seqre penitentē. qd ita gratāter impator
 suscepit q publicā pniā agere nō recusa-
 uit. Eū igit recōciliat⁹ ecclāz intrassz et in-
 tra cācellos staret reqrit amb. qd ibi expe-
 ctaret. Eui cū diceret se pceptōem sacroz
 mysterioz expectare. ait amb. O impator
 interiora loca tm sacerdotibz sunt collata.
 Egredere igit et hāc expectatōez cū ceteris
 habe cōem. Purpura nāqz ipatores fac nō
 sacerdotes. Eui ipator pūm obediuit Eū
 gōstātinopolim reuersus extra cancellos
 staret mādauit eidē ep̄s vt intraret. Et ille
 ait. Vix discere potui q dñā sit ipator et
 sacerdos. Vix em p̄tatz inueni magistz.
 Amb. nāqz solū noui vocari pōfice. **I**
 Octauo in sana docteria. Ei⁹ nāqz doctri-
 na bz altā pfunditatē. Ibero. d. xij. docto-
 ribz. Amb. sup pfūdoz pinna rapē et aeris
 volucer q̄d iū pfundū ingredit fructū de
 alto cape videt. Firmā soliditatez. Ibero.
 ibidē. Ei⁹ oēs snie fidei et ecclie. et oim p̄tu-
 tū firme sūt colūne. Elegante venustatem
 Aug⁹. in li. d nuptijs et p̄scribz. Pelagi⁹ be-
 restiarca sic laudat amb. vt dicat. Beat⁹
 amb. ep̄s i cui⁹ p̄cipue libris romana lucz
 fides. q̄ septoz in latinos flos qdaz emi-
 cuit. Et subdit Aug⁹. Eui⁹ fidē et puriss-
 mū i sc̄ptis sensū. nec inimic⁹ qdē ausus ē re-
 phēdere. Vagnā autoritatē qz antiq̄ do-
 ctiores: sic aug⁹. p̄ba sua p maḡ autoritate
 habebant. Vñ refert aug⁹. ad ianuariū. q
 cū mī ei⁹ mirata fuisset cur mediolani sab-
 bato nō ieiunaret. et de h aug⁹. amb. in t̄ro-
 gasset: ait amb. Eū venio romā ieiuno sab-
 bato. Sic et tu ad quā forte ecclāz veneris
 ei⁹ morē sua. si cuiqz nō inde vis scandalū
 esse. nec quēqz tibi. Et subiūgit aug⁹. Ego
 de hac snia etiā atqz etiā cogitās ita sp̄ ha-
 bui tāqz eā celesti oraculo acceperim.

Elita et passio tyburcij et valeria
 ni in passiōe sc̄te Decilie cōtinetur.

LVI

De sancto Georgio

Georgius dicitur

G geos qd est t̄ra et orge qd ē colere
 q̄i colēs t̄rā. i. carnē suā. Aug⁹. ac
 il. de tri. diē. q̄ bōa t̄ra est i altitudine mon-
 tiū t̄pamēto colliū. planicie cāpoz. Prima
 em ē bōa ad virētes herbas. sc̄da ad vineas
 tertia ad fruges. Sic. b. georgi⁹ fuit altus
 despiciēdo iferiora. et iō būit virozē purita-
 tis. T̄par⁹ p̄ discretōz. et iō būit vinū int̄ne
 tocūditatē. Plan⁹ p̄ hūilitatem. et iō p̄ulic
 fruges bōc opatōis. Vñ georgi⁹ d̄r a gerar
 qd ē sacz et gion qd ē arena q̄si sacra arena
 fuit ei arena qz ponderosus mox gūitate
 minur⁹ hūilitate. et sic⁹ a carnali volupta-
 te. Vñ georgi⁹ d̄r a gerar qd est sacz et gion
 qd ē luctatio. q̄si sacer luctator. qz luctat⁹
 ē dracone et carnifice. Vel georgi⁹ d̄r a geo-
 ro qd ē pegrin⁹. et gir p̄ciosus. et us cōsilia-
 tor. Ipe em fuit pegrin⁹ i p̄ceptu mīdi. p̄-
 ciosus i corona martyriū. et p̄siliator in p̄di-
 catōe regni. Ei⁹ legēda in sc̄pturas apo-
 crifas i Aliceno p̄cilio p̄nificat. ex eo q̄ ei⁹
 martyriū certā relatōz nō bz. Nā i kalēda-
 rio bēde d̄r q̄ sit passus i ghda citate dya-
 spoli. q̄ p̄ lidda vocabat. et est in t̄ra iopen-
 Alibi d̄r q̄ passus sit sub dyocleciano et ma-
 ximiano ipatozibz. Alibi legit q̄ sub dyo-
 cleciano ipatore p̄saz p̄ntibz. lxx. regibz im-
 perū sui. Hic d̄r q̄ sub daciano p̄side. ipe⁹
 rātibz dyocleciano et maximiano.

Georgi⁹ tribun⁹ genere capador p-
 uenit qdā vice i puinciā libie i ciuita-
 tatē q̄ d̄r silena. iuxta quā ciuitatē
 erat stagnū instar maris. in q̄ draco pestifer
 latitabat. q̄ sepe pplm p̄ se armatū i fugā cō-
 uerterat. statuz luo ad muros citatē accē-
 dēs. oēs ificiebat. Quapp̄ p̄puli ciues du-
 as oues q̄tidie sibi dabāt vt ei⁹ furozē seda-
 rēt. alioqn sic muros citatē iuadebat et ac-
 rē inficiebat q̄ plimi int̄ibāt. Eū ḡ iā oues
 pene deficerēt maxle cū hāz copiā bz nō
 possent. inito p̄silio ouem cū adiūcto hoie
 tribuebāt. Eū igit forte oim filij et filie da-
 rēt. et sors neminē excipet. et iā pene oēs filij
 et filie ppli eēt p̄supti. qdaz vice filia regis
 vnica forte ē dephēsa et draconi adiudica-
 ta. Tūc rex p̄ristat⁹ ait. Tollite aux et ar-
 gētū et dimidiū regni mei et filiā meā mibi
 dimittite ne talit moriat. Eui p̄ls cū furozē
 remittit Tu o rex h edictū fecisti. et nūc oēs

De sancto Georgio

pueri nri mortui sūt et tu vis filiā tuā salua
re nisi i filiā tuā ppleueris qđ i alijs ordina
sti succedem te et domū tuā. Qđ rex audis
ens cepit filiā suā flere dicēs. Deu me filiā
mea dulcissima qđ de te faciā aut qđ dicā.
qñ pl^o videbo nuptias tuas. Et puer^o ad
plm dixit. Oro vt i ducas. viij. diez luge
di mibi filiā tribuat. Qđ cū ppls admissis
in fine. viij. diez reuersus est ppls cū furore
dicēs. Quare pdis plm tuū p filiā tuam
En oēs afflatu draconis morimur. Tunc
rex vidēs qđ nō possz filiā libare induit eā
vestib^o regalibz amplectat eā cū lacrimis
dixit. Deu me filiā mea dulcissima de te fi
lios i regali gremio nutrire credebā et nūc
vadis vt a dracōe deuorers. Deu me filiā
mea dulcissima. spabā ad tuas nuptias pn
cipes inuitare. palatiū margaritis ornare.
timpana et organa audire. et nūc vadis vt a
dracone duorers. Et de osculās eā dimisit
eā di. Utinā filiā mea ego ante te mortu^o
esset qđ te sic amississet. Tūc illa pcedit ad
pedes pns perēs ab eo bñdictōz suā. Quā
cū p^o cū lacrimis bñdixisset ad lacū pcessit.
Quā bris georgi^o casu inde trāsīās vt plo
rantē vidit. eā qđ hiet interrogauit. Et illa.
Bōc inuenis velocit^o equū ascēde et fuge ne
mecū p^o moriar. Lūi georgi^o. Noli time
re filiā sz dic mibi qđ h p^otolat omi p^obe
spectare. Et illa. Ut video bone inuenis
magnifici cordis es tu sz cur mecū mori
desideras. fuge velocit^o. Lūi georgi^o. Hic
ego nō discedā donec mibi qđ hēas icima
bis. Lūi g^o torū sibi exposuisset. ait georgi^o.
Filiā noli tiere qđ i xpi noie te inuabo. Et
illa. Bōc miles mecū ne p^oas. sz teipm sal
uare festines. sufficit em vt sola peā. nā me
liberare nō posses et mecū pires. Dū heclo
qref. ecce draco veniēs caput de lacu leua
uit. Tūc puella tremefacta dixit. fuge bo
ne dñe fuge velocit^o. Tūc georgi^o equū ascē
dēs et cruce se muniēs draconē p se venien
tē audacē aggredit. et lācēā fortit vibrās et
se deo pmendās ipm gñit vulnerauit et ad
trā deiecit. Dixitqz puelle. pñce zonā tuā
in collū draconis nihil dubitās filiā. Qđ
cū fecisset seqbat eā velut māsuerissim^o ca
nis. Lūi gēu in citatē duceret p^o h videt
p mōtes et colles fugere ceperit dicētes. Ve
nob qđ iā oēs pibim. Tūc. b. geor. innuit
eis di. Nolite tiere. ad h em me misit dñs

ad vos vt a penis vos liberare draconis.
Tantūmodo i xpm credite et vnusqz v^o
strū baptizet et draconē istū occidat. Tunc
rex et oēs p^oli baptizati sūt. Bris at geor.
euagiato gladio draconē occidit et ipm ex
tra citatē efferri pcepit. Tunc quatuor paria
boū ipm extra citatē in magnū cāpū foras
duxit. Baptizati at sūt i illa die. xx. milia
hoim exceptis puulis et mulieribz. B Rex
at i honore brē marie et brī georgi^o ecclesiā
mire magnitudis cōstruxit. De cui^o altari
fons viu^o emanat. cui^o por^o oēs lāguidos
sanat. Rex p^o infinitā pecuniā b. geor. ob
tulit. quā ille recipe nolēs paupibz eā dari
pcepit. Tūc georgi^o regez de quatuor breuit^o
instruxit. scz vt ecclāz dei curā hiet. sacers
dotes honoraret. diuinū officiū diligēt au
diret et sp paup^o memor eēt. Et osculato
rege inde recessit. In aliqđo tñ libris legit^o
qđ dñ draco ad deuorādū puellam pgeret.
georgi^o se cruce muniuit et draconē aggre
diēs interfecit. Eo tpe ipantibz dyoclecia
no et maximiano. sub plide daciano tāta p
secutio xpianoz fuit vt ifraynū mēsez. xvij
milia martyrio coronaret. Tū int tot toz
mēroz genera multi xpianoz deficiebāt et
ydolis imolabāt. Qđ vidēs scūs georgi^o
tact^o dolore cordis intrinsec^o. oia q hēbat
dispsit. militārē habitū abiēc. xpianoz ba
bitū induit et i medium psiliēs exclamauit
Dēs dñi gētiū demonia. dñs at celos fecit
Lūi p^oes irat^o dixit. Quā p^optiōe audes
deos nros demōia appellare. Dic tñ vñ es
tu. aut q noie vocat. Lūi geor. ait. Geor
gi^o vocor ex nobili capadocū psapia ori^o.
Palestinā xpo fauēte demici sz oia deserui
vt fuitre posses liberi^o dō celi. Lū aut p^oes
eū ad se incliare nō possz. iussit eū in eculeū
leuari et mēbratim corp^o ei^o yngul^o laniari.
Apposit^o insup ad lata facibz patētibz visce
rū rimis sale plagas ei^o fricari iussit. Eadē
nocte dñs cū ingēti luie ei apparuit et ipm
dulciter pfortauit. Lūi melliflua visione et
allocutōe sic pfortat^o ē vt p nibilo duceret
cruciat^o Vidēs dacian^o q cū penis supas
re nō posset. qndā magū accersiuit. eiqz di
xit. Xpiāni suis magicis artibz tormēta lu
dificāt et deoz nroz sacrificia pūpendunt
Lūi mag^o Si artes et supare nequero. ca
pit^o re^o ero. Ipse maleficis suis iniectis et
doz suoz noibz inuocat^o venciū vino im
k 2

De sancto Georgio

miscuit et sancto georgio sumendum porrexit. Et
quod vir dei signum crucis edidit. haustusque eo
nil lesiois sensit. Rursum magis porrexit
venenum miscuit. Quod vir dei signum crucis edi-
to sine lesione aliquo totum bibit. Quo viso ma-
gus statim ad pedes eius cecidit veniam lamē-
tabiliter petiit. et se christianum fieri postulavit.
Quem mox iudex decollari fecit. Sequenti
die iussit georgium poni in rota gladiis bis
acutis undique circumsepta. Et statim rota fragilis
et georgii penitus illevis iuenit. Tunc iratus
iussit eum in sarcagine plumbi liquore plenam
poni. Qui factus signum crucis in ea intravit. Et puer
dei cepit in ea quasi in balneo refoueri. Quod vi-
dens dacia cogitavit eum emollire blandi-
cibus quem minis superare non poterat et tormētis.
dixitque illi. Vides fili georgii. quāte māsuetu-
dinis sunt dum nri quod te blasphemum tā patienter
sustinet. pati nihilominus si pueri volueris in-
dulgere. Age ergo dilectissime fili quod hortor
ut suppositione relicta deus nris sacrifices ut
magnos ab ipsis et a nobis plebis honores.
Lui georgii subridens ait. ut quod a principio non
magis mihi persuasisti blandis sermōibus quam tor-
mentis ecce paratus sum facere quod hortaris. Hac per-
missionem dacia delusus letus efficit. Iussitque
sub voce preconiis ut omnes ad se puerum et ge-
orgium tandem reluctantem tandem cedere et sacrifi-
care videretur. Ornata igitur tota civitate pre
gaudio. cum georgii idolorum templum sacrificatus
rus intraret. et omnes ibidem gaudentes astarent.
flexis genibus dominum exoravit ut templum cum ydol-
is oino destrueret. Quatenus ad sui laudem et populi
puerionem nihil periret de eo remaneret. Sta-
tisque ignis de celo descendens templum cum diis et
sacerdotibus cremavit. Eratque se apiens omnes
eorum reliquias deglutivit. Hic exclamavit
Ambrosius in prelo diei. Georgii fidelissimus miles
christi dum christianitatis professio silentio tegeretur. so-
lus inter christianos irreprehensibilis filius est professus
Lui et tanta constantia gratia divina processit ut et
tyrannice precepta preteriret. et intuerabi-
lium non formidaret tormēta preterire. O felix et
inclinatus domini prelatorum quem non solum temporalis regni
blandia non persuasit. promissio. sed persecutore delu-
so. silacorum eius portera in abyssum dicitur. Hec
ambrosius. Hoc audies dacia georgii. ad se addu-
ci fecit. eius dixit. Que sunt maleficia tua per-
sime hominem quod tantum facinus commisisti Lui georgii.
Non credas me non sacrificare sed mecum pergeris
iterum me imolare vide. Lui ille. Intellego

fraudem tuam. quia vis me facere absorberi. sic te
plum et dos meos absorberi fecisti Lui georgii.
Dic mihi miser. dum tui quod se iuvare non potue-
runt quomodo te iuvabunt. Fratres rex nimis dixit
alexandrie regi sue. Deficiens moriar. quia ab
homo me superatum cerno. Lui illa. Tyrannus
crudelis et carnifex. numquid non dixi tibi sepius
ne christianis molestus esses. quia dos eorum per ipsis
pugnet. et nunc scias me velle fieri christianum.
Stupescit rex ait. Deum percho dolor. numquid
et tu es seducta. Fecitque eam per capillos suos
spēdi. et flagellis durissime cedi. Que dum
cederet dixit georgio. Georgii lumen preterit.
quod putas puerum non dum aqua baptismi renata.
Lui georgii. Nihil desites filia quia sanguinis
tui effusio baptismus tibi reputabit et coror-
na. Tunc illa orans ad dominum emisit spiritum. Hic
attestatur ambrosius in prelo diei. Quod huius et genitricis regia
plena. crudeli a viro dictata iniuria non dum bap-
tismi gratia persecuta gloriose passionis meruit
palmam. Vnde nec dubitare possumus quia rosca
pulsus sanguis vnda. reseratas poli ianuas
ingredi meruit regnumque possidere celorum.
Hec ambrosius. Et sequenti die georgii
talē accepit sniaz. ut per totam civitatem traheret
postmodum capite puniret. Oravit autem ad
dominum ut quicquid eius imploraret auxilium peticio-
nis sue preteriret effectum. Divina autem vox ad eum
venit quia sic fieret ut oravit. Completa oratione
capitis abscisione martyrium consumavit. sub
dyocleciano et maximiano. quod cepit circa
annum domini. cclxxvij. Dacia autem cum de lo-
co in quo decollatus est ad palatium rediret. igitur
nis de celo cecidit et ipsum cum ministris suis cor-
pus suppositum. Refert Bre. turonensis. quia cum quidam quidam
reliquis sancti georgii. deferretur et in quidam orato-
rio hospitari fuissent. mae nullam capiam
movere potuerunt donec ibidem reliquias per-
culam dimiserunt. Legitur in historia antiochiorum
cena quia cum christiani ad obsidendum irrum perge-
rent. quidam iuuenis speciosissimus cuidam sacer-
doti apparuit quod sanctum georgium ducem christiano-
rum esse se dicens. monuit ut eius reliquias secum
in irrum deportaret. et ipse cum eis esset. Cum
autem irrum obsidissent. et saracenis resisteribus
per scalas ascendere non auderent. beatus georgii
armis albis indutus et cruce rubea insigni-
tus apparuit. innuens ut post se securi asce-
derent. et civitatem obtinerent. Qui ex his an-
tichi civitatem ceperunt et saracenos occi-
derunt.

De sancto Marco euangelista

LVII

21

De scto Marco euangelista

Arcus interpretatur

m sublimis mandato. cert. declinat. et amar. Sublimis mandato rōe cōia s; etiā sublimia. sic sūt p̄silia. Cert. rōe certitudis i doctrina. q; doctrinā euāgelij sui certam tradidit vspote quā a petro m̄ḡro suo didicit. Declinat. rōne p̄fide hūi litat. Nā p̄p̄nitiā hūilitatez pollicē sibi amputasse d; vt sacerdotio reprobo h̄iet. Amar. rōe acerbitat; pene. q; vbiq; p̄citra tē tract. fuit. in h̄ toz m̄ta sp̄m tradidit. vlt. marc. d; a marto qd est malle. maior. qui qdē eodē ictu ferrū dōat. melodīā generat. incudē firmat. sic marc. vnica doctrina sui euāgelij domat h̄eticoz p̄fidia. dilatat laudē diuinā. p̄firmat ecclāz.

B Arcus euangelista. leuitic. genere et sacerdos. petri apli i baptis mate fili. atq; in diuio f̄mōe discipul. cū ip̄o. b. petro romā p̄fect. est. Lū aut petri ibidē euāgelij p̄dicaret rogauit fideles q; erāt romē. b. marcū vt euāgelij ad p̄petuā fidelij memoriā dīet p̄scribere. qd ille qdē vt ex ore m̄ḡri sui petri audierat fidei stilo p̄sc̄psit. Pet. at illō diligētē examinans vbi om̄i v̄itate plenū p̄sperit. recipiendū ab oib; fidelib; cōprobauit. Vidēs at petrus marcū p̄stātē i fide ip̄m aq̄legiā destinauit. Vbi p̄bū dī p̄dicās innūeras gētiū multitudines ad fidē xpi p̄uertit. ac euāgelij suū sūt ibidē p̄sc̄psisse d; qd qdē vsq; hodie in aq̄legiēsi ecclā oñ dī et deuotōe p̄grua re seruaf. Tādē b̄tūs marc. aq̄legiēsem ciuē scz ermagozā quē ad fidē xpi p̄uertit romā ad. b. petz adduxit vt eū in aq̄legie ep̄m cōsecraret. Suscepto itaq; ermagozas pōtīficat. officio. cū aq̄legiēsez ecclāz optie gubernasset. tādē ab infidelib; capif. et ibidez martyrio coronat. Marc. p̄o a b̄ro petro alexandriā missus ē. et ibi p̄m p̄bū dei p̄dicauit. In p̄mo at introitu suo alexandriāz vt ait philo disertissim. iudeoz maria m̄tudo i fide i deuotōe et p̄tinerie obseruatione adunata est. Papias q; hieropolitana ep̄s valde p̄clara ei p̄conia p̄cipuo de lucidat stilo. Pet. p̄o damiani sic ait d; eo

Tantā eidē d; ap̄d alexandriā grāz progauit. vt oēs q; tūc ad fidei rudimēta p̄suerēt mox p̄tineriā ac toti. sctē p̄uersatiōis instantiā tāq; ad mōastice p̄fectōis fastigiū p̄uolarēt. ad qd nō solū miraculoz p̄digis. nō solū p̄dicatōis eloquijs. s; etiā eximijs puocabat exēplis. Et ista. factū est aut vt post mortē ad italiā deinde sit reuersus vt tra in q; datū ē sibi euāgelij scribere sacras mereat ei. reliq;as possidere. B̄tā es o alexandria triūphali h̄ sanguine purpurata. felix et tu italia corpis h̄ thesauro diues effecta. Tādē at humilitat; d; fuisse vt pollicē sibi ap̄putauerit ne ad ordīnē sacerdotij posset hūano iudicio p̄moueri. Vlt. tū dispositio dei et auctoritas scti petri p̄uoluit q; ip̄m alexandriā ep̄m destinauit. Dōc at vt alexandriā est ingressus. subito calciamētū ei. ruptū est atq; solutū. Qd i spū intelligens ait. Vere expeditū fecit dñs iter meū. nec me sathanas impedire poterit quez ab opib; mortuis dñs iā absoluit. Vidēs at marc. qndā vetera p̄suentē. eidē calciamētū tradidit corrigēduz. Qd cū faceret sinistra manū suā vulnerauit ac fortit exclamare cepit vñ. dñs. Quo audito vir delir. Vere p̄sper fecit dñs iter meū. factoz luto ex spūto manū ei. vñxit et p̄tinuo sanitatē recepit. Vidēs hō ille tantā ei. efficaciā in domū suā illū introduxit et qd eēt vñ p̄cūctari cepit. At ille se dñi ihu xpi seruū p̄sc̄sus est. Cui ille ait. Vellē ego viderē eū. Et marc. Ego eū tibi demonstrabo. Incipiensq; marc. xpm ei euāgelizauit. et ip̄m cū tota domo sua baptisauit. Audientes at viri citat; illi. qndā galileū q; deozū sacrificia p̄tēneret aduenisse. ei insidias posuerūt. qd ille cōgscēs hoiez illū quē curauerat q; dicebat anian. ibidē ep̄m ordinauit. et ip̄e p̄etapolim p̄rexit. Et cū ibidez duob; ānis stetit itez alexandriā rediit. q; et iuxta mare i rupib; ecclāz p̄struxerāt in loco q; d; bucculi. et fideles ibidē m̄ultiplicatos inuenit. Pōtīfices at rēploz eū p̄phēdere conabant. Cū aut i solēnitare pascale. b. marcus missam celebraret p̄uenit illuc oēs. et fune i collo ei. missio ip̄m p̄ciuitatē trahēbāt dicētes. Traham. bubalū ad loca bucculi. Carnes aut ei. in terrā fluebāt. et sanguine lapides rigabant. Post h̄ in carcere recludit. et ibidē ab angelo p̄fortat. Sed et

De sancto

Ipse dñs ihs xps eū visitauit. eūq; pforta-
uit dicens. Pax tibi. Marce euāgelista me-
noli timere qz ego tecum sum vt eruam te.
Vane g factio funē itez collo ei⁹ immittūt
z buc illucq; raptim eū perabūt exclaman-
tes. Trahite bubalū ad loca bucculi. Ipse
aut̄ dum traheret grās agebat dī. In ma-
nus tuas cōmendo spiritum meū. Et hoc
dicens spiritum exalauit. sub Herone qui
cepit circa annum domini. lviij. Cum autē
pagani cum vellēt cōburere subito aer tur-
batur. grando exoritur. tonitrua intonāt. ful-
guraq; choruscant. ita vt qlibet euadere ni-
teret. et sc̄m corp⁹ ibidem intactū relinqui-
rūt. Epiani p̄o corp⁹ eius rapuerūt z in ec-
clesia cū omī reuerentia sepelierūt. Fuit
autē forma bti Marci hmōi. Longo naso
subducto supercilio. pulcris oculis. recalua-
ster. plūta barba. habitudinis optime. eta-
tis medie. canis aspersus affectione conti-
nens gfa dei plen⁹. Bt̄s aut̄ Ambrosius
de eo sic ait. Dum bt̄s Marc⁹ innumer⁹
choruscaret miraculis cōtigit vt futor cui
calciamentū tradiderat corrigendum. sini-
strā sibi in ei⁹ labore prunderet manū. Hic
cum inflicto vulnere vn⁹ dñs clamauit. dei
famulus audiēs letus affuit. lutum ex spu-
to factū accepit eiusq; manū inunxit. sanā-
q; ilico reddidit. z labori tradidit. illi⁹ nē-
pe cuius p̄dicabat euāgelium simul imita-
tur miraculū. ceci vici⁹ a natiuitate illumi-
nati a dño factū. Hec Amb. D Anno
ab incarnatiōe dñi. cccclxviij. tpe leonis i-
peratoris. veneti corp⁹ sc̄i marci de alexā-
dria trāstulerūt. vbi ecclā in honore sancti
Marci mire pulcritudinis fabricata est.
Quidaz nāq; mercatores veneti q̄ alexan-
driam prexerāt duos p̄byteros custodes
corpis sc̄i Marci p̄cib⁹ z p̄missiōib⁹ indu-
xerūt. vt occulte corp⁹ illd tolli pmitteret
z venetiā trāsportaret. Verū cum corp⁹
de tumulo leuaret. tant⁹ odor totā alexan-
driā sic pfudit vt omēs vnde tanta p̄diret
odoris suauitas mirarent. Cum aut̄ na-
uigarēt. z qualiter corp⁹ sancti Marci de-
ferrent. alijs nauib⁹ reuelassent. vnus illo-
rū ait. Forsitan alie⁹ egiptij corp⁹ vob⁹ da-
tū defecis. z sancti Marci corp⁹ vos des-
ferre putat. Cōtinuo igit̄ nauis in q̄ erat
corp⁹ sancti Marci p̄ seipsam mira celeri-
tate se p̄rit. z in nauē in q̄ ille residebat in-

surgens later⁹ p̄te fregit nō pus illā dimi-
tēs donec oēs se ibidez corp⁹ esse bti marci
credere acclamarent. E Cum quadā
nocte naues cursu velocissimo ducerentur
z naute tempestate conquassati et tenebris
obuoluti quo pergerent ignorarent. sano-
ctus Marcus cuidam monacho custodi
corpis sui apparuit dicens. Dic hominib⁹
istis vt velociter vela deponāt qz nō longe
a terra distāt. Quib⁹ deposit⁹ mane facio
se iuxta q̄ndam insulā inueniēt. Verū cū
plittora diuersa trāsiret z sc̄m thesaurum
oib⁹ occultaret. veniētes incolae conclama-
bāt. Q̄ bti est⁹ q̄ sc̄i Marci corp⁹ porta-
tis. Sinite vt ipm suppliciter adoremus.

Quidam naua adhuc omīno incredulo-
sus a demone arripit. z tādū verat̄ donec
ad corp⁹ sancti adduct⁹ se credere p̄fetur
Qui liberat⁹ glāz deo dedit. z bti marci
in deuotiōe mag⁹ deinceps habuit. Quo-
dā tpe dū corp⁹ sc̄i Marci intra q̄ndā co-
lūnā de lapidib⁹ marmoreis factā paucis
p̄scis eēt repositū vt ibi cauti⁹ fuaret. p̄-
git vt testib⁹ illis ex hac luce sublat⁹ p̄-
vbi nam sc̄us esset thesaur⁹ posset cognos-
cere nec aliq̄b⁹ indicij inuenire. Fit ex
planci⁹ in clerici. desolatio ingēs in laici-
meroz imminet vniuersis. Formidabat sū
q̄dem plebs deuota ne patron⁹ tam incli-
tus furtiue fuisset sublat⁹. Ideoq; ieiunij
solēne indicij. p̄cessio solēnior ordinat. Et
ecce cūct⁹ vidētib⁹ z stupētib⁹ lapides a co-
lūna p̄siliūt. z archā vbi corp⁹ eius latebat
oib⁹ euidenter ostēdūt. Vox deuotas lau-
des agūt creatori oim q̄ suū eis digt⁹ est re-
uelare patronū. Sicq; dies illustrata rati-
p̄digij glā singulis annis decurrētib⁹ po-
ster⁹ sit festina. Iuuenis q̄dā cancri mor-
bo i mamilla p̄mib⁹ corrodētib⁹ cruciat⁹
cepit beati Marci suffragia mente implo-
rare deuota. z ecce sibi dormienti quidam
p̄grino habitu insignit⁹ apparuit. qui gra-
du p̄cito aliq̄ p̄gere videbat. Qui ab eo in-
terrogat⁹ q̄s esset z q̄ tam velociter festina-
ret. Marcū se esse asseruit. qui tam veloci-
ter pergeret vt cuidā nauī se iuocanti peri-
culo subueniret. extensaq; manu infirmum
tetigit. qui mane emigilās penitus se sana-
tum sensit. Post modicum nauis illa por-
tum venetiārum intravit. narrans z suum
periculū et Marci adiutoriū. Pro vcl⁹

Barco euangelista

igitur beneficio deo gratiarū actio exoluit
 et in scō suo Barco dōs mirabiliter p̄dicat.
 Dum quidam mercatores veneti supra
 quādam nauem saracenoꝝ Alexandriā per
 gerēt et imminēs piculū euidēter viderent.
 moꝝ sup scaphā ascēdūt et funē p̄cidūt. Ita
 timē nauis illa fluctuū inundatōe p̄iit. et
 vniuersos saracenos vnda vorax inuoluit.
 An? at ex eis bñm Marcū inuocās voto
 q̄ potuit se astrinxit. q̄ si suū sibi p̄ferret au
 xiliū. et sacꝝ baptisina suscipet et ipi? limina
 visitaret. Vox sibi vir sp̄s dēdus q̄dā ap
 paruit. q̄ ereptū de fluctibz in scapha cū ce
 teris collocavit. Ille autē alexandriā veni
 ens s̄z liberatoꝝ suo ingrat? existēs. nec sc̄i
 marci festinat ad limia: nec n̄re fidei susci
 pit sacramēta. Cui denuo marc? apparuit
 et ipm de sua ingratitudine increpauit. Re
 dies igit ad se venetiās venit. et ibidē sacro
 baptisimat? fonte renat? et marc? appellat?
 et in xpm p̄fecte credidit. et i bonis opibz vi
 tā finiuit. Vir q̄dam dū in sūmitate cam
 panilis sc̄i marci de venetijs q̄d daz opis
 exerceret subito cadit impuide. mēbratim
 toto corpe laniat?. In ipō tñ casu suo san
 cti Marci nō immemor ei? patrociniū im
 ploꝝauit. Qui cadēs ex insperato cuidam
 ligno p̄minēti substitit. et dato fune illesus
 euasit. et ad op? p̄stinū p̄sumanduz deuot?
 assurgit. Quidā cuiusdam nobilis puin
 cialis t̄paliter fu? dū voto astrict? corpus
 sc̄i marci visitare vellet s̄z a dño suo licen
 tiā obtinere nō posset. tandē timorē carna
 lis dñi sui timorē celest̄ postposuit. et in sa
 lutate dñi ad sc̄m visitandū deuot? acces
 sit. Qd dñs egreferēs ipm reuersū exocula
 ri mādauit. fauēt q̄ntoti? crudeli dño cru
 deliores satellites. et dei famulū sc̄m mar
 cū inuocantē ad terrā p̄ciūt. et acutos pa
 los oculis effodiēdis apponūt. s̄z nihil pa
 loꝝ p̄ficiēbāt conamine. qz i se tabescebant
 subita fractōe. Iubet igit vt securibz crura
 frāgāt et pedes p̄cidant. s̄z indomabile fer
 rū securiū prin? mollescit i plumbū. Iubet
 malleis ferreis os et dentes p̄ci di. sed ferz
 sue p̄tut? obliuiscit et dei potētia hebetat.
 Qd dñs vidēs et stupens veniā petiit et cū
 suo sepulcꝝ sc̄i marci deuotōe sedula visi
 tauit. Viles q̄dam in plio sic vulnerat?
 in brachio vt man? a brachio dependeret
 adeo vt ipsam precidendā medici et amici

cōsulerent. Ille vero erubescens fieri man
 cus q̄ consuevit haberi tam probus manū
 in locū suū restitutā pānis siue medicamē
 tis ligari fecit. Inuocauit igitur bñ marci
 suffragia. et manus cōtinuo sanitari p̄stine
 est restituta. sola tñ cicatrix remansit. et in
 tanti miraculi testimoniū et in talis benefi
 cij monumentuz. Vir q̄dam de ciuitate
 mantue falso ab inuidis accusat? in carce
 re est reclusus. Qui cū. xl. dies pegisset ibi
 dem. et nimio afficeret tedio. tandē tridua
 no ieiunio se macerās bñ marci patrocini
 um inuocauit. Qui sibi apparens. iubet vt
 de carcere secur? abscedat. Ille p̄o dormis
 tās p̄ tedio neglexit parere iussionibz san
 cti. existimās illusionibz se deludi. Deinde
 secundo et tandē tercio sibi apparuit. et eadē
 s̄lū impauit. Qui ad se rediens. et hostium
 aptū p̄spiciens de carcere secur? exiit. et in
 star stupe cōpedes moꝝ p̄fregit. Ibat igit
 die media p̄ mediū custodū. ceterozqz om
 niū. ita vt ipe cūctos vidēs a nemie vide
 ret. Qui veniēs ad sc̄i marci tumulū. exol
 uit deuote debitum gratiarum. Cum
 totam apuliam. sterilitas magna inuades
 ret. nec terrā illā bñdictiōis pluuiā irriga
 ret reuelatū est q̄ tali plaga p̄cuteret: eo q̄
 ibi sc̄i Marci festiuitas nō coleret. Dum
 igit sc̄m marcū inuocaret. et festū ei? festiue
 se celebraturos p̄mitteret. sterilitatē ab eis
 marc? depulit: et insup abundantia mīstra
 uit. dans eis salubre aerem et pluuiā p̄gruē
 tem. Circa annū dñi. M. cclj. apō pa
 piam in p̄uētū ordinis fratꝝ p̄dicatoꝝ. fu
 it q̄dam frater religiose ac sc̄e vite noie Ju
 lian?. natione fauētū. iuuenis corpe. sed
 canus mente. q̄ infirmitate vltia elaborās
 cū p̄orem dom? sup statu suo req̄sisset. et ille
 mortē vicinā sibi imminere diceret. statim
 facie exbilaratus et manibus ac toto cor
 pore applaudens clamare cepit. Date locū
 fratres. quia p̄e nimia leticie abundantia
 anima iam p̄siliet extra corpus ex eo q̄ iā
 iocūdos rumores audiri. Et eleuat? in ce
 lum manibz dicere cepit. E duc de carcere
 animā meā et. Infelix ego hō q̄s me libe
 rabit de corpe mortis hui?. Inter hec ille
 leni somno obdormiēs vidit bñm Marcū
 ad se venisse. et se iuxta ei? lectū collocasse.
 et ecce vox ad eū di. Quid ibi agis o mar
 ce. Et ille. Ad morientē accessi istum: quis

De sancto Marcellino et Vitali

deo ei^m mysteriū est acceptū. Et itez vox ad eum Quare int^r cetos sc^tos ad eū maxie tu vēisti. Et ille. q^z i me spālē deuorōz hūit z locū ybi corp^m meū q^zscit duorōe sedula vi sitauit. z iō veni eū i hora sui exitⁱ visitare Et ecce qdā albari torā domū implenerūt Quib^z ait mar. Quare huc venisti. Et illi Ut isti⁹ aiaz i p^spectu dñi pūtem⁹ Euigilās at p^dict⁹ s^t p^ore dom⁹ a q^z ego ista audiui. p^rinuo misit z oīa q^z vidat sibi recitās cū mīto gaudio i dño felicit^r obdormiuit.

LVIII

De sancto Marcellino papa

Marcellin⁹ ānis. ix

m

z mēlib⁹. iiii. romanā ecclāz rexit hic iussu diocleciani z maximiani capif. z ad sacrificiū adducit. Lū at n^o assentiret. z ex h⁹ diuersoz tormtoz genera sustinere dīet. metu passiōis duo gⁿa incēsi i sacrificio posuit. Tūc mag⁹ adest infidelitū leticia. s^z fideles igēs tristitia p^oculsit. verū tū capite ifirmato fortiora mēbra resurgūt z minas p^rncipū pūpēdūt. Tūc fideles ad sūmū pōrificē pueniūt z ipm plimū redar⁹ guūt. Qd ille cernēs i p^rilio epōz se suppo suit iudicandū. Ad quē illi. Absit v^r sūm⁹ pōrifex ab aliq⁹ iudicē. s^z tu i te collige cāz tuā. z p^o ore te diiudica. Ipse at iā pēitēs plimū igemuit z seipz op^oosuit. s^z tū cū oīs turba itez reelegit. Qd cesares audientes itez eū capi fecerūt. z dñi nllaren⁹ sacrificare veliz eū dcollari mādauerūt. Et itez creuit furor hostiū. vt ista mēse x^o. milia xpiano rū pimerēt. Marcellin⁹ at cū dcapitari deberet se xpiana sepulsa idignū eē asseruit. z ideo oēs q^z se sepelire p^rsumerēt excōicauit. Quapp^r corp^m ei⁹ isepultū. xxxv. dieb⁹ remāsit. Post h⁹. b. petr⁹ ap^ls marcello succes^r sozi ei⁹ apparuit di. s^t marcelle q^re n^o sepel^r me Lū ille. nōne dudū sept^r es dñe. Lū ap^ls. me isepultū reputo q^z diu marcellinū isepultū videro. Lū ille. nōne dñe nosti q^z ille oēs q^z eum sepelirēt anathematizauit. Lū petr⁹. Nōne septū ē. q^z se hūiliat exaltabit. vnde h⁹ attrēdere debuisti. Vade igif z ipm ad pedes meos sepelias Qui statim iuit z iussa laudabiliter cōpleuit.

LIX

De sancto Vitali

Ital^{is} quasi ui⁹

v

uēs talis. q^z q^zlis vinebat exeri⁹ in ope talis erat int^r i corde. Vel vitalis a vita: v^r vitalis vinēs alis. i. tuēs se alis p^rtutū. Ipse ei fuit tāq^z vnū d⁹ aialib⁹ dei q^z vidit Ezechiel hñs i se q^ztuor alas. s. alam spci. q^z volabat i celū. alam amoris q^z volabat in deū. alam timoris q^z volabat i infernū. alam cognitiōis q^z volabat i seipm. Eius passio in libello Gerualij z Proasij repta fuisse putat.

Ital^{is} miles consular⁹. ex valeria vxore gerualij z prasiū gēuit. h⁹ cū paulino iudice raennā ingressus cū q^zndā ibidē xpianū medicū noie v^rsiciniū. post mīta tormtoz genera iussū decolari videret. z ille medic⁹ nimū expauisset exclamauit ad eū sc^tus vitalis di. Noli v^rsicine medice q^z alios curare p^ruenisti teo ipm etna morte occidere. et q^z ad palmam martyrij p^rmltas passiōes venisti noli coronā amittere tibi a deo patā. Qd v^rsicin⁹ audiēs p^rfortat⁹ est z de pauore suo penitēs martyriū libēter accepit. Sc^tus at vitalis eū honorifice sepeliri fecit. z post h⁹ ad paulinū dñm suū vltra venire p^rēpsit. Ille p^o nimū indig⁹. tū q^z ad se vēire noluit. cum q^z v^rsicinū sacrificare volētē retraxit. cum q^z xpianū se eē oñdit. iussit eū i eculeū leuari. Lū dixit vitalis. Sc^tul^rissim⁹ es si me putas decipe. q^z alios sp⁹ studui liberare Et ait paulin⁹ mīstr⁹. Ducite eū ad palmā. z si sacrificare noluerit: foueā p^rfundissimā dor⁹ nec puenierit ad aquā ibidē facite. et ibi eū viuū z supinū sepelire. Qd z fecerūt: z bñm vitalē ibidē viuū sepelierūt. sub Nerone q^z cepit circa annū dñi. lviij. Sacerdos aut⁹ q^z h⁹ p^rsiliū dederat statim a demone arrept⁹ p^r septē dies insaniēs. i illo loco exclamabat di. Incēdis me sc^tē vitalis. Die aut⁹ septia in flumē a demone p^rcipitat⁹ miserabiliter p^rirauit. Vxor at sc^ti vitalis cū mediolanū rediret: inuenit q^zdā ydolīs imolantes Qui cū eam horrent^r vt ydolīs imolares comederet: respondit. Ch^ristiana sum non licet mihi de vestris sacrificijs māducare. Qd illi audiētes. tam dīre eā verberauerūt q^z hoīes sui q^z cū ea erāt v^rsq^z mediolanum eam seminiuā deduxerūt. vbi infra tridūū feliciter migravit ad dñm.

De uirgine quadā anthiocena

EX

A

De uirgine quadā anthiocena.

Virgo quedā fuit

antiochie. cui⁹ historiā amb. in. ij. li. de p̄gibz recitat i b̄ p̄ba. Antiochie nup̄ p̄go qdā fuit fugitās publici visus offeratōez. Sed q̄ magis viroz vitabat oculos incēdebat affect⁹ eo apli⁹ ipudicos. Pulcritudo ei audita nec visa pl⁹ dīderat duobz stimulis cupiditatū amoris et cognitio nis dū et nihil occurrit qd min⁹ placeat. et pl⁹ putat eē qd placeat. qd nō index ocul⁹ explozat sed anim⁹ amator exoptat. Itaqz scit p̄go ne diut⁹ aleret ponēde spes cupiditat⁹ integritatē pudor⁹ p̄fessa sic restrinxit improbor⁹ facies. vt iā nō amaret sed p̄deret. Ecce p̄secutio. Puella fugere nescia. erate pauida. ne icideret i insidiatores pudoris aim ad p̄curē pauit. tā religiosa vt mortē n̄ timeret. tā pudica vt mortē expectaret. Vēnit ei corone dies maria oim expectatio. p̄ducit puella duplex p̄fessa certamē et castitat⁹ et religiōis. s̄z vbi videt p̄statiā p̄fessio nis: metū pudor⁹. patā ad cruciat⁹. crube scētē ad aspect⁹: excogitare ceperit quēad modū spe castitat⁹ religionē tollerēt. vt cū id abstulissent qd erat apli⁹: etiā id erigent qd derelinq̄rēt. Aut sacrificare p̄ginez. aut lupanari p̄stitui iubēt. quō colunt deos suos q̄ sic vindicāt. aut quēadmodū ipsi vis uūt: q̄ ira iudicāt. Hec puella nō q̄ de religiōe abigeret: s̄z q̄ d pudore trepidaret ipa lectū inq̄t. Quid agim⁹ hodie. aut martyr aut p̄go. alia nob inuident corona. s̄z nec p̄ sinis nomē agēs vbi p̄gitat⁹ auroz negat. Nam quēadmodū p̄go si meretricē colas. quēadmodū p̄go si adulterū diligas. quēadmodū p̄go si amorē petas. Tolerabili⁹ ē mentē p̄ginē q̄ carnē h̄re. Vtrūqz bonuz si liceat. et si nō liceat. saltē nō h̄oi caste sed do sim⁹. Et raab meretrix fuit. s̄z p̄ q̄ dñō credidit salutē inuenit. Et iudith se vt adultero placeret ornauit. q̄ tñ qz b̄ religiōe nō amore faciebat. nemo eā adulterā iudicabat. bñ successit exēplū. Nā si illa q̄ se p̄mi sit religiōi et pudorē fuauit et patriā. fortas sit et nos fuado religionē fuabim⁹ etiā castitatē. Qsi iudith pudiciā religiōi p̄ferre voluiss̄. p̄dita patria etiā pudiciā p̄di

dist̄. Itaqz talibz informata exēplis simul aio tenēs p̄ba dñi q̄b ait Quicūqz p̄diderit aiaz suā p̄ me iueniet eā. fleuit et tacuit ne eā vel loq̄ntē adult⁹ audiret. nec pudor⁹ elegit iniuriā: s̄z xpi recusauit. Estimare vtrū adulterare potuerit corpe q̄ nec voce adulterauit. Jā dudū p̄cūdabat oro mea et q̄si adire gestoꝝ seriē criminosaꝝ atqz explanare formidat. Claudite aures p̄gines dei. ducit puella dei ad lupanar. sed apite aures p̄gies dī. p̄go p̄stitui p̄r. adulterari n̄ p̄r. Ubicūqz dei p̄go est tēplū dei ē. nec lupanaria ifamāt castitatē. s̄z castitas etiā lo ci abolet infamiā. Ingēs petulantiū cōcur sus sit ad fornicē. Discite martiz miracula scētē p̄gies. Discite hoz vocabla. Claudite int⁹ colūba. strepūt accipitres forz. Certāt singli q̄ p̄dā p̄m⁹ inuadat. B At illa manibz ad celū leuat. q̄si ad domū orōis vēiss̄. nō ad libidinis diuersoriū. xpe inq̄t domuisti p̄gini feros leones. pores domare etiā hoim feras mētes. Chaldeis roza uit ignis. iudeis sese vnda suspēdit. misericordia tua nō nasa sua. Susāna ad suppli cū genua flexit. et de adulter⁹ triūphauit. Aruit dextera q̄ templi tui dona violabat. Nūc tēplū ipm attrectat tuū. ne patiar⁹ in cestū sacrilegū q̄ nō passus es furtū. Bñdī cat et nūc nomē tuū. vt q̄ ad adulteriū p̄go vēi p̄go discedā. Vix p̄plenerat orōez. et ecce miles spē tribilis irrupit. quēadmodū p̄go tremuit. cui p̄pls tremēs cessit. S̄z illa nō imemor lectōis. Et daniel inq̄t suppli cū susanne spectat⁹ aduenerat. et quā p̄pls dānauerat yn⁹ absoluit. Potest et in b̄ lupi bitu ouis latē. Habz et xps milites suos q̄ etiā legiōes h̄z. Aut fortasse p̄cussor intra uit. ne vercar⁹ aia et tales solēt martires facere. Q p̄go fides tua te saluā fecit. Cui mis les. Queso ne paucas soroz. huc veni saluare aiaz n̄ p̄dere. Serua me vt ipa fueris. Quasi adult⁹ ingressus si vis martyr egrediar. Vestimenta mūtē. Cōueniūt mea tibi et tua mihi. s̄z vtracqz xpo. Tua vestī me verū militē faciet. et mea te p̄ginez. Bñ tu veniē. ego meli⁹ etuar vt me p̄secutor agnoscat. Sume habitū q̄ abscondat feminā. trade qui cōsecrēt martyrē. Indue clamidē q̄ occultet mēbra virginis et seruet pudorē. sume pileum q̄ tegat crines. abscondat ora. solent erubescere q̄ lupanar intras

De uirgīe quādā anthiocena

uerūt. Sane cū egressa fueris. ne respicias
retro. memorororū loth q̄ nāz suā: qz im
pudicos lz castis oculis asperit: amisit. nec
verere ne qd peat sacrificio. Ego p te ho
stia dō meo reddā. tu p me militē xpo hīs
bonā militiā castitatis. q̄ supēdīs militat
sempiternis lorica iusticie q̄ spūali munimie
corp⁹ induat. scutū fidei q̄ vuln⁹ repellas.
galeā salutis. Ibi em̄ ē p̄sidiū nre salutis vbi
ē xps. qm̄ mulieris caput ē vir. ḡginum xps
Et int⁹ h̄ ḡba clamidē exuit. suspect⁹ tñ ad
huc bit⁹ p̄secutoris et adulteri. Virgo cer
uicē. clamidē cepit miles offerre. Que pō
pa illa. q̄ grā cū in lupanari dō martirio cer
tarēt. Addat p̄one miles et ḡgo. De dissim
iles int⁹ se nāz. sz dei miseratōe p̄siles. vt
p̄pleat oraculū. Tūc lupi et agnifil pascēt.
Ecce agna et lup⁹ nō solū sil pascūt. sz etiā
imolant. Quid plā. Mutato hitu euolat
puella de laqueo. iā nō suis alis: vtpote q̄
spūalibz ferebat. Et q̄ nulla vnq̄ viderūt
secula. Egrediet de lupanari ḡgo xpi. At il
li q̄ videbāt oculis et nō videbāt corde. ceu
raptores ad agnā lupi fremuere ad p̄dam
vn⁹ q̄ erat imodestior itroiuir. Sz vbi hau
sit oculis rei textū. qd h̄ inq̄t est. puella in
gressa est vir videt. Ecce nō fabulosū illud
cerua p̄ ḡgie. sz qd vez est miles ex ḡgine.
At etiā audierā et nō crediderā q̄ aqs xps
in vīna puerit. iā mutare cepit sexū. Rece
dam⁹ hinc dū adhuc qd suim⁹ sumus. Flū
qd et ipe mutat⁹ sum q̄ aliū cerno q̄ credo.
Ad lupanar veni cerno vadimonium. et tñ
dū mutat⁹ egrediar. pudic⁹ exibo q̄ adul
ter intraui. iudicio rei qz debebat tanto co
rona victori. damnat⁹ est p̄ ḡgie q̄ p̄ ḡgine
p̄phensu est. ita de lupanari nō solū ḡgi
nes sz etiā martyres exierūt. L fertur
puella ad locū supplicij cucurrisse. certasse
ambos de nece. Lū ille diceret ego sū ius
sus occidi te absoluit snia qm̄ me tenuit At
illa clamanit. Nō ego te vadē moris elegi.
sz p̄sidē pudoris optaui. Si pudor q̄ritur
manet sex⁹. si sanguis exponit fideiussorē
nō desidero. Vñ dissoluā habeo. in melas
ta est snia q̄ p me lata est. Certe si pecunie
te fideiussorē dedissem. et absente me iudex
tuū censum feneratori adiudicasset eadem
me snia pvinceres meo patrimonio solue
re tuos nex⁹. Si recusarē. qd me indignaz
morte censeret. Quāto maior est capis h̄

censura. Doziar innocens ne moriar no
cens. Nihil medium est hodie. aut rea ero
sanguis tui. aut martyr mei. Sicuti redi
qd me audeat excludere. Si morā feci qd
me audeat absoluerē. Pl⁹ legibz debeo rea
nō solū fuge mee. sed etiā cedis aliene suffi
ciūt mēbra mori q̄ nō sufficiebāt iniurie.
est in ḡgine vulncri loc⁹ q̄ nō erat p̄tumelie
Ego obp̄briū declinaui nō martyriū. Tibi
cessi vestē nō p̄fessionē murauī. q̄ si mihi p
ripis mortē nō redemisti me. sz circūueni
sti Laue ḡso ne p̄tēdas. caue ne dīcere au
deas. Noli eripe bñficiū qd dedisti. Dum
mihi hāc sniaz negas illā restituīs supiorē
Snia em̄ snia supiore mutat. Si postero
or me nō tenet supior snia tenet. Possum⁹
vtriq̄ satisficere snie si me pus patiars oco
cidi. In te habent aliā quā exerceat penas
in ḡgine obnox⁹ pudor est. Itaqz glorio
sior eris si videaris de adultera martyre te
cisse q̄ de martyre adulteram reddidisse.
Quid expectatis. duo prenderūt et ambo
vicerūt. nec diuisa est corona sed addita.
Ita sancti martyres inuicē sibi bñficia cō
ferētes. altera p̄ncipiū matyrio dedit alter
effectū. D At etiā phoz gymnasia vas
monē et sine bea pictagoreos incolas ferūt
Quoz vn⁹ cū esset mori adiudicat⁹ come
mēdandoz suoz temp⁹ poposcit. Tyrān⁹
aut astutissim⁹ cū repiri nō posse existima
ret petiuit vt sponzorē daret q̄ p se feriret si
ipe morā faceret. Quid de duobz p̄claris
nescio vtrūq̄ p̄clarz alter vadem moris in
uenit alter se obtulit Itaqz cū re⁹ morā sup
plicio faceret fideiussor sereno vultu mori
tē n̄ recusauit. Lū ducere⁹ amic⁹ reuersus
est. ceruicē substituit. colla subiecit. Tunc
ammirat⁹ tyrān⁹ cariorē phis amicitia q̄
vitā fuisse. petiuit vt ipse ab ipis qd dāna
uerat i amicitia recipet. tantā p̄ruit eē gra
tiā vt tyrannū inclinaret. digna laude sed
minora nris. Nā illi ambo viri. b vna ḡgo
q̄ pmo etiā sexū vinceret. illi amici. isti inco
gniti. illi tyrāno se vni obtulerūt. isti tyrā
nis pluribz ac etiaz crudelioribz. q̄ ille pe
percit isti occiderūt. Inter illos in vno ob
noxia necessitas. in his amboz volūtas li
bera. Hoc qz isti prudentiores. qz illi stu
diū sui finis amicitie grā. istis corona mar
tyriū. Illi em̄ certauerūt hominibz. isti do
mino. Nec Ambrosi⁹.

De sancto Petro nouo martire

LXI

De sancto Petro nouo martyre.

Etrus interpreta

Petrus agnoscens vel discalciās. Vel
dicitur petrus a petros quod est firmus. Per
hunc intelligitur tria privilegia quae fuerunt in b. petro.
Fuit enim predicator egregius. et inde dicitur agnoscens
quod et perfectus scripturarum noticiā habuit. et in predi-
catione quod cuius conveniret agnouit. Secundo
fuit homo purissimus. et inde dicitur discalciās. quod a
pedibus suarum affectionum omni amore mortuū
discalciavit et exiit. ut non solum corpus etiam
mēte homo esset. Tercio fuit martyr domini glo-
riosus. et in fuit firmus. quod martyrium per defen-
sione fidei postulat iustitiam.

Etrus novus martyr dicitur ordie predica-
tor. fidei pugil egregius de ciuita-
te veronensi. exiit ordinis. Hic tam
splendidum lumen de fumo. liliū cadēs de sen-
tibus. rubēs rosa de spinis exoritur. dum de pen-
tibus per errorem excecatur. lucidus predicator exur-
git. et de sauciis mēte. corpus corruptum. et gi-
nale decus percedit. ac de spinis. id est de ceno in-
cedit de putat. igitur martyr ascendit. Parē-
tes namque suos infideles et hereticos. b. pe. ha-
buit. a quibus in errore se penitens mundus suavit.
Cum autem adhuc esset septem annorum et a scolis re-
dierat a patruo suo quod belum sapiebat. quod nam
i scolis didicerit interrogat. Qui respondit se di-
dicisse. Eredo in deum piez oī. cr. ce. et tre. et.
Et ille. Noli dicere: creatores celi et tre. cum
invisibiliū creator non fuerit. sed dyabolus
oīa ista quidē creauerit. Ipse homo puer se po-
tē velle dicere sic legerat affirmabat. et sic
septem erat se potē credere velle dicebat. Tūc
ille per autoritates dei ei persuadere ut poterat
nitebat. Quas omnes puer spiritus sancto repletus sic
deus puerit. eūque pro gladio iteremur. ut
ille qui diuerteret non hiet. Qui indigne ferēs
a puero se pūsus. pū totū quod in se gestū fue-
rat retulit. et ut petrinū a scolis remoueret
modis oībus persuasit. Timeo enim ait. ne cum
petrinus bene fuerit eruditus ad meretricē illaz
romanā ecclāz se pferat. et sic fidē nrām de-
struat et pūdat. Qui nesciēs verū dixit. dū
petrus hericorū pfidiaz destructurū esse tāq̃
alter cayphas pphauit. Sed quod res a deo fie-
bat. per fratris monitū assensum non pūbit.
sperās quod per aliquē hereticarū ad suā sectā

est trahi faceret. cum in grammatilibus fieri
eruditus. **B** Vidēs igitur puer scilicet non esse
tūc cum scorpiōibus habitare mundū parent
religiosus despiciēs. mundus ipse fratrum predicatorum
ordinē introiuit. In quo quod ordinē quod lau-
dabiliter vixerit Innocentius papa in sua
epistola apertū dicit. Cum enim brūis petrus a mundi salu-
lacis in adolescentie annis pūde declinasset.
ad ordinē fratrum predicatorum se trāstulit. In quo
quod ordinē. xxx. fere annorum spacio fuit cetero-
ua pūctū. fide pambula. spe astate. comitā-
te caritate sic pualuit et pfectus circa desēso-
nem ipsius fidei. per quod totus ardebat quod illi de-
ros hostes mente intrepida. seruētiq̃ spū
ptinū certamē exercēs. suū tan dē agonez
diutinuūz victrici supante martyrio felicitē
cōsumauit. Et sic petrus firmus in petra fidei
petra demū passiois allitus ad petram xpm
digne laureandus ascendit. Virginitatez quod
mētis et corpis spū illibatā suavit: nec alio
mortalis criminis vnq̃ sensit pūctū sicut
suo pūctioz fidei testimonio est pbatum.
Et quod seruus delicate nutritus pūit in dñm.
carnē suā assiduā cibi et potus pūctate restrin-
xit. Ne homo per oīum desideria hostilibus pareret is-
sidiis. iustificatōibz dñi exercebat assidue
ut eo circa licita totaliter occupato. locū in
ipso illicita non haberet. et a spūalibus nequitiis
tutus esset. Nocturna quod silentia hūane de-
putata quieti post dormitionem breuē de-
currebat in studiis lectionū et somni tēpō-
gillīs occupabat. Dies autem impendebat cō-
modis aīaz. vel sedulis imminēdo pūctas-
tiōibz. vel pūctiōnū audietie insisteredo. aut
hericorū dogma pūctifex validis rōibz pū-
tādo. In quibus specialis grē dono nōscit cla-
ruisse. Denotione insup gratia. hūilitate le-
nis. obediētia placidus. benignitate suavis
pietate pūctiēs. patia pūctās. caritate pūctas-
bilis. et in cūctis morū maturitate pūctus.
alios pūctis pūctū aromatibz attrahēbat.
seruēti quod amator fidei. cultor pūctipus. pū-
pūctator ardens. Sic aīo suo fidei impūctile
rat. sic se totū in illi mancipauerat obsequi-
um quod quēq̃ ipsius opera et verba virtute
fidei redolebant. Pro hac quoque mortem
subire cupiens. hoc principaliter a domo
no attentis et crebris postulationibz sup-
plicasse. pbatum quod non sineret eū ex hac luce
migrare: nisi sumpto pro illo calice passio-
nis. Nec fraudatus est tādē a desiderio suo.

De sancto Petro nouo martire

E Dules p̄o in vita sua miraculis clari-
ruit. Nam cū apud mediolanū q̄ndā ep̄m
hereticorū a fidelibz captū. b. pe. examina-
ret. et multi ep̄i et religiosi et maxia ps ciuita-
tis illuc puenisset. et dies tū p̄dicatōe. tum
examinatōe in lōgū p̄tracta fuisset. et maxi-
mus est cūctos affligeret. dixit heresiarcha
corā oīmbz. O petre puerse si tu es ita
scitū sicut h̄ stultus p̄ls te esse affirmat. cur eū
estu mori p̄mittis. et nō rogas dñm vt nubē
aliquā interponat. vt nō moriat h̄ stultus
p̄ls tāto estu. Ad quē. b. pe. r̄ndit. Si vis
p̄mittere te abnegarū heresim tuā et fidem ca-
tholicā receptū rogabo dñm. et faciet qd
dixisti. Tūc fautores hericorū p̄clamantes
heresiarche dixerunt. P̄mitte. p̄mitte.
Credebāt em̄ qd fieri nō posset. qd b. pe. se
factū corā oībz spopōdit. et maxime cum
nulla vel mīma nubecula in aere appareret
Catholicā at sup̄ p̄missiōibz b̄i petri trista-
ri ceperit timētes ne fides catholica ex hoc
p̄fusione pateret. Cum ḡ hereticus se obligare
nollet. b̄iū petri cū maḡ fiducia dixit Ad
h̄ qd verus visibilis et inuisibilis creator
mōstret. et ad p̄solatōez fidelū et ad p̄fusio-
nē hericorū rogo deū vt aliq̄ nebula ascen-
dat et se in se solē et p̄lm̄ in t̄ponat. Qd mox
p̄misso crucis siḡculo factū fuit p̄ magnā ho-
rā in modū papilionis p̄lm̄ nubecula p̄e-
gēte. Cōtract̄ qdā noie Asserbo: cū p̄
q̄ncq̄ ānos māsiss̄ p̄cet. ita qd p̄ terrā i sexta-
rio traheret. mediolanū ad b̄m̄ petrū du-
ctus fuit. Quē cū b. pe. siḡisset p̄tinuo sana-
tus surrexit. Quedā etia miracula q̄ p̄ eū
dñs dū viueret fecit Innocenti in p̄dicta
eplā recitat di. Cuiusdā nobilis filiū p̄ ni-
mio et horribili tori gule tumore nec loq̄
nec spirare valentē. leuat̄ ad dñm m̄ibz
crucis in eo facto siḡculo: illoq̄ accipiente
ip̄i capā et infirmo supponēte eū ilico sa-
nauit. Idem nobilis vehementi postmo-
dum corpis rorsione grauat̄. credēs et me-
tuens exinde sibi mori imminere discrimen
capā ip̄az quā extūc p̄seruauerat reuerentē
fecit afferri q̄ suo apposita pectori. mox ver-
mē q̄ndam duo habentē capita. et pilorum
densitate villosū. euomuit. plena libera-
tiōe secuta. Euidā iuueni muto. imisso
in os ei digito lueq̄ lingue soluto ligami-
ne b̄ficiū loq̄le p̄cessit. Nec et alia p̄la dū
viueret dignat̄ est p̄ eum dominus opari.

D Verum cū pestis heretica in lombardi-
e puincia pullularet et multas iam ciui-
tates p̄tagiōe pestifera infecisset. sūm̄ p̄n-
fex ad pestē dyabolicā abolendā diuersos
inq̄sitores de ordine p̄dicatoz in diuersis
lombardie p̄tibz delegauit. Sed cū apud
mediolanū heretici nō solū multi numero
s̄ etia magni seculari potētia. acuti fraudu-
lenta eloq̄ntia. et pleni dyabolica scia resis-
derēt. sūm̄ p̄ntifex sciēs et intelligēs bea-
tū petz virū esse magnanimū qd ad hostiū
multitudinē nō paueret. animaduertēs q̄
ei p̄stantē p̄uē p̄ quā aduersarioz potē-
tie nec in modico cederet. cognoscēs etia
ei facundia p̄ quā facile hereticorū fallacia
as detegeret. nō ignorās insup̄ ip̄m in di-
uina plene sapia eruditū. p̄ quā friuola he-
reticorū argumēta rōnabili p̄futaret. ip̄m
tam strenuū fidei pugilē. et tam indefessū
dñi bellatorē in mediolano et ei comitatu
instituit. et inq̄sitorē suū auctoritate cōcessa
plenaria ordinauit. Ip̄e igit in iunctū offi-
ciū diligētē exercens hereticos vbiq̄ p̄gre-
bat. nullā eis requiē tribuēs s̄ mirabiliter
oēs p̄fundēs. potēter expellēs. sapiētē cō-
uincens. ita vt nō possent resistere sapiēcie
et spūi qd p̄ eū loq̄bat. Qd videntes heretici
et dolētes. de ip̄i morte cū suis fautoribz
tractare ceperūt arbitrātes se posse pacifi-
ce viuere: si eoz tam valid̄ p̄secutor de me-
dio tollerēt. Cū igitur p̄dicator intrepid̄
mox martyr futur̄ de cumis mediolanū p̄
inq̄rendis hericis p̄geret. in ip̄o uinere pal-
mā martyrii affecur̄ est. sic Innocenti p̄re-
plicat in hec v̄ba. Cum de ciuitate cumas
na vbi frat̄z sui ordinis ibi morantur por-
erat. mediolanū p̄geret p̄ exēq̄nda inq̄sicio-
ne s̄ hereticos sibi ab ap̄lica sede p̄cessa. sic
in publica p̄dicatōe p̄dixerat. qdā de ip̄o
rū hericorū credentibz p̄ce illoz inductus
p̄cio. in eū salutar̄ p̄positi iter p̄seq̄ntem fu-
nestus insiliit. in agnū vtiq̄ lup̄. ferus in-
mitem. impī in piū. furibūdus in māsue-
tum. in modestū effrenis. p̄pban̄ in sc̄m̄
p̄sumit insultū. exercet conatū. mortem in-
tētat. sacz aūt caput illi crudeliter impe-
tens et diris in ip̄m imp̄ssis vulneribz. et sa-
ciato sanguine iusti ense. venerandū illū
nō diuerentē ab hoste. s̄ exhibentē se p̄u-
nus hostiā. et celozis sustinēt in patientia
truces ictus dimisit. spū superna petente

De sancto Petro nouo martire

in ipso loco passionis occisum. Ipso quoque sacris
lego percussuras in christi ministrum gemas in
culcare. ille non quare voce gemas vel mur-
muras sed sufferens omnia patienter suum domino com-
mendabat spiritum. d. In ma. tu. d. p. s. m. Sim-
bolus etiam cepit dicere fidei. nec in hunc articu-
lo desist. esse pro. put ipse nephadus quod a fide-
bus capere fuit. et quodam fratrem dominum quod comes il-
lus erat. et ab ipso licet percussus diebali quo
suppliciter postea retulerunt. Sed cum adhuc
martyr domini palpitaret. cultellum crudelis li-
ctor arripuit. et per latera eius transiit. In ipsa
autem die sui martyrii confessor martyr propheta et
doctor quodammodo esse promeruit. Confessor in
eo quod fide christi inter tormenta pristissime confes-
sus fuit. et in eo quod ipsa die professione more so-
lito facta oblitus deo sacrificium laudis.
Martyr in eo quod per defensionem fidei sanguinem
suum fudit. Propheta in eo quod cum ipse tunc quere-
ram patere. et socii dicerent quod non possent
mediolanum applicare. Ille respondit. Si non po-
terim ad domum fratrum peruenire. apud sanctum
simplicianum poterim hospitari. Quod et fa-
ctum est. Nam cum sacrum eius corpus deferretur
fratres propter nimiam populi frequentiam non potuerunt
illud eadem die ad domum deducere. sed apud
sanctum simplicianum deposuerunt. et ibidem ea no-
cte permansit. Doctor in eo quod etiam cum patere
fide veram edocuit. dum symbolum fidei clara
voce cecinit. Eius quoque passio veneranda
domini passioni similis multis fuisse videtur
Christus enim passus est pro veritate quam predicabat.
Petrus pro veritate fidei quam defendebat. Christus
passus est ab infideli populo iudeorum. Petrus
ab infideli turba hereticorum. Christus in paschali
tempore crucifixus. Petrus eodem tempore martyrium
passus. Christus cum patere. Petrus cum occi-
deretur. Verba eadem clamitabat. Christus per. xxx. de
nariis traditus fuit ut crucifigeretur. Petrus per
xl. libris papientium fuit venditus ut interfice-
retur. Christus per passionem suam ad fidem multos ad-
ducit. Petrus per martyrium hereticos multos
conuertit. Quis enim egregius doctor et fidei
pugil hereticorum dogma pestiferum in vita sua
plurimum eradicaueit. post mortem in suam
eius meritis et choruscantibus miraculis fuit
adeo extirpatum. ut quod plurimum errorem suum re-
linquerent et ad gremium sancte ecclesie conuolarent
ita ut ciuitas mediolanum et comitatus eius-
dem: ubi tot hereticorum puercula residebant

adeo purgata est ut alijs expulsis et alijs ad-
fidem peruersis nullus ibidem auderet aliquem
comparere. Plures etiam de eis maximi et fa-
mosi. predicatorum ordine sunt ingressi. qui usque
nunc cunctos hereticos et fautores feruore mi-
rabili persequuntur. Sic nam samson plures philis-
teos interfecit moriens quos occideret viues.
Sic granum frumenti cadens in terram et in fi-
delium manibus compressum. et mortuum. verberem
resurgit in spicam. Sic borra in torculari cal-
cat. liquoris redundat in copiam. Sic aro-
mata pilo trusa. odorem pleni circumfundit.
Sic granum sinapis primum paruum suum multi-
pliciter demonstrauit. Post sancti viri
gloriosum triumphum multis cum dominis mira-
culis illustrauit. quod quodam summus pontifex res-
fert dei. Post mortem ipsius lampades ad se-
pulchrum eius dependentes plures per seipsas absque
omni humano studio et misterio diuinitus sunt
accense. quod perueniens nimis erat ut quod igne et
lumine fidei excellenter claruerat. singula-
re de ipso ignis ac luminis miraculum appa-
reret. Quidam autem cum vellet cum alijs et eius
sanctitate et miracula deprauaret. sumpto
quodam sub attestacione morsello quod eum non
posset si circa hunc delinqueret transglutire. sen-
sit mox ipsum sic gutturi inherere ut illum in-
ducere vel educere non valeret. Quare ilico
penitens. et iam vultu mutato colore. quasi
sentiens vicinum mortis euentum. facto intra se
voto quod lingua de cetero ad talia non laxa-
ret. fuit primum illo euomito liberatus. Hys
dropica quodam ad locum passionis eius auxi-
lio viri sui vir perueniens fusa ibi oratione sani-
tatem integram mox recepit. Obsessos a de-
monibus martyr ipse deiecit illis cum multo
sanguine vomitu de corpore liberauit. febres
expulit. languoresque curauit plurimos et di-
uersos. Quidam sinistre manus digitorum ex
morbo fistule plurimorum foraminum concan-
tate defossum mira consolidatione sanauit.

Quidam insuper puer ex casu grauissimo
oppressus. ut motu et sensu penitus destitutus
tam mortuus deieceret. mox supposita de tra-
suo pectori sacro eius martyris cruore cotas-
ta incolumis resurrexit. Quedam etiam
mulier cuius carne cancer edax sedula cor-
rosione vorabat. linitus humidi tra vulneribus
est curata. Alij etiam diuersis infirmitatis
bus occupati. quod sepulchrum eius in vehiculis et
alijs sustentaculis adierunt exinde postmodum

De sancto petro nouo martire

plena incolumitate recepta sine aliqbo sub
sidijs rediere. **S** Cū aut summ^o ponti
fex Innocenti^o q^urt^o b^en^edⁱc^tū petz martyrē scōz
cathalogo ascripsisset. frēs ap^o mediolanuz
ad caplm puenēr. Volētes at ei^o corpus
ad altiorē locū trāssere. cū pl^o q^u p annum
sub t^ra iacuisset. ita sanū z integz atq^{ue} sine
alic^o exalatōe fetoz reperiū est. ac si eadē die
fuisz sepultū frēs igit sup magnū pulpitū
iuxta plateā corp^o ei^o cū mag^o reuerētia de
duxēr. z ibidē sic sanū z integz corā oī p^olo
est ostensum. z ab eo suppliciter inuocatum.

P^reter miracula supradicta i l^ris sūmi
pōtificis posita plā alia sūt p^rpta. Nam sup
locū passōis ei^o sepe lūiaria de celo descen
dencia plures religiosi aliq^{ue} q^{ue} plures visi
biliter p^rsperēr. Int^r q^{ue} lūiaria duos frēs in
bitū pdicatorz se vidisse testati sūt. Qui
dā iuuenis noie guifred^o. als guifred^o de
citare cumana. dū de pāno tunice scⁱ Pet
ri hiet. z qdā heric^o eidē deridēdo diceret
vt si scⁱm eū crederet in ignē pannū ipsum
pūceret. z si cōburi nō ptingeret: absq^{ue} du
bio scⁱus eēt z ipe sue fidei adheret. Dor
q^{ue} sup carbones accēlos pānū scⁱ Petri pie
cit. s^z ab ipō igne alit^o resiliūt. deinde p se
sup ipos carbones resiliēs: ipsos ardentes
penitus extingit. Tūc incredul^o ille dixit.
Sic poia pān^o tunice mee faciet. Positus
est igit sup alios carbones ex vna pte pān^o
herici: z ex alia pte pān^o scⁱ Petri. Pān^o at
herici mox vt ignis calorē sensit penit^o est
p^rbu^o. pān^o vō scⁱ Petri i igne p^rualuit. et
ignē ipm extingit. ita q^{ue} nec pil^o aliq^{ue} p^rbu
stus fuit. Qd vidēs heric^o ad viā p^rat^o re
diūt z miraculū omib^{us} publicauit. Apud
florentiā iuuenis qdā herica p^rauitate cor
rupt^o. cū i ecclā frat^u d^o florentia cū qbusdā
alijs iuuenib^{us} añ qndā tabulā vbi est depi
ctū martyriū scⁱ Petri staret. vidēs lictorē
eū pcutientem euagiato gladio ipse dixit.
Utinā ego ibi fuissē. q^{ue} valid^o p^rcussisēz
Duo dicto statim mut^o effect^o est. Lūq^{ue} so
cū redirēt qd hiet. z ipe nihil rīdere possz
eū domū reduxēr. S^z cū in via ecclāz qn
dā scⁱ michaelis vidissz. elapsus d^o manib^{us}
socior ecclāz intrauit. z flectēs genua corā
de scⁱm petz rogauit vt sibi p^rceret. voto sic
potuit se obligās q^{ue} si libaret p^rctā sua p^rio
teret. z omnē hēsim abnegaret. Tūc subito
loqlā recupauit. z veniēs ad domū fratru

abiurata hēsi p^rctā sua p^ressus est. data lice
tia p^ressori q^{ue} h^o in p^olo p^rdicaret. Ipse q^{ue} in
publica frat^u p^rdicatōe surgēs corāz omni
multitudine h^o p^ressus est. Flauis qdam
dū in medio marz pene naufragiū pateret
seua fluctuū inundatōe q^{ue}ssata. omesq^{ue} ca
liginose noctz tenebris tenerent diuersor
scōz suffragia postulabant. s^z cū nullū sue
liberatiōis viderēt indicium. seq^{ue} p^rictari
plurimū formidarēt. qdam de eis natione
ianuēsis facto silentio sic eos alloq^{ue}. Viri
frēs nūqd nō audist^{is} qlit quidā frater d^oz
dine p^rdicatoz noie frater petr^o nup ob de
fensionē fidei catholice sit ab heric^o interfe
ctus. multaq^{ue} p eū dīs signa ostēdat. Nūc
igit deuote ei^o patrociniū imploremus. q^{ue}
spero q^{ue} a n^ra nequaq^{ue} postulatōe fraudā
bimur. Assentitū vniuersi. b. petz i sui au
xiliū deuot^o p^rictū inuocatēs. Illis sic orā
tib^{us} mox antēna nanis in q^{ue} velū appendit.
cereis accēsis tota plena p^rspicit. ita q^{ue} oīs
obscuritas ipsoz cereozū mirabili fulgore
fugat. noxq^{ue} illa tam caliginosa in die cla
rissimū cōmutat. Respiciētes vidēt qndā
cū bitu frat^u p^rdicatoz sup velū stantē d^o q^{ue}
nulli dubiū fuit qn. b. pe. extiterit. Cum
p^rdicti naute iannā incolumes aduenissent
ad domū frat^u p^rdicatoz venerūt. z deo et
brō petro grās referētes. eisdem fratrib^{us}
toti^o miraculi seriem narrauer. Mulier
qdam in flandria cū iam tres filios mortu
os pepisset et ex h^o viro odio hiet. rogauit
scⁱm petz vt sibi i auxiliū fieret. Cū q^{ue} q^{ue}ritū
filiū pepisset silt mortu^o est rept^o. Quē ma
ter accipiēs ad rogandū scⁱm petz totā se
p^rculit. eū vt filiū suū reuiuiscere faceret: p^r
cib^o deuot^o exorās. Vix orōez cōpleuerat
z ecce q^{ue} erat mortu^o apparuit viu^o. Cū igit
ad baptisimū portat^o fuisset. z vt iohannes
vocaret diffinitū esset: sacerdos cū ei^o no
men dicere debuit. nesciēs dixit petr^o. Uū
istud nomē postmodū ex deuotiōe scⁱ Pet
ri sp^retinuūt. In puicia theutonice ap^o
traiectū. mulieres qdam vidētes ad ecclē
siā frat^u p^rdicatoz in honore scⁱ Petri mar
tyris magnū p^rcursuz fieri p^oloz. dū ipse in
platea p^rsisterēt z filaret astātib^{us} sic dicebat
Ecce isti p^rdicatores oēs modū lucrādi no
uerūt. nā vt magnā possint pecuniā cumu
lare. z lata edificare palacia. vnum nouum
martirē inuenerūt. Dū h^o z filia dicerent ecce

De sancto Petro nouo martire

subito filū totū sāguie cruētat et digiti q̄bo
filū totūbāt sāguie mox replēt. Qd̄ ille vi
dētes ⁊ admirātes digitos diligēt exēgūt
ne forte i eis accidissz aliq̄ incisura. Sz cū
digitos oīno sanos p̄spicerēt. ⁊ filū sic san
guinolentū viderēt tremētes ac penitētes
dicere ceperūt. Vere qz p̄ciosi martyris san
guini detraxim⁹. nob̄ h̄ sāguis miraculū
tā stupēdū euenit. Currētes igit ad domū
fratz p̄oio oia exposuerūt. ac filū sāguie cruē
tatū eidē p̄ntauerūt. P̄rior at̄ ad multoz in
stantiā solēnē p̄dicatiōez puocauit. ⁊ q̄cqd̄
p̄dicti mulieribz accidat corā oībz retulit.
filū ip̄m sic cruētatū oībz oīdit. Uerū qdā
mgt̄ artz grāmatice i eadē p̄dicatiōe p̄sistēs
factū ip̄z cepit plurimū deridere ⁊ astātibz
dicere. Videte mō q̄r istī frēs simplicium
corda decipiūt. Nā cū aliqbz mulierculis
de suis familiaribz p̄duxerūt vt filū ip̄z aliq̄
sāguie tingerēt. ⁊ sic miraculose accidisse
narraret. Dū h̄ ille diceret p̄tin⁹ vltōis di
uine plagā accepit. ⁊ ip̄m validissimaz fe
bris est mltis aspiciētibz sic vexauit. vt a p̄
dicatiōe ip̄a int̄man⁹ amicorū i p̄p̄riā domū
deferret. Sz cū rehemēt febrz exresceret
⁊ ille mortē vicinā timeret. p̄dictū p̄ore ac
cerfiri fecit. ⁊ reatū suū p̄fites deo ⁊ brō pe
corā dicto p̄ore votū vouit. q̄ si ei⁹ meritū
sanitatis reciperet. cū sp̄ in sp̄ali deuotiōe h̄iet
⁊ d̄ certo linguā ad talia nō laxaret. Mira
res mox vt p̄dictū votū ptulit. sanitatē in
tegrā recepit. Quada vice cū sup̄prior p̄
dicti loci q̄sdā lapides pulcerrimos ⁊ ma
gnos in qdā nauī p̄structiōe p̄dicte eccle
duceret. nauis ip̄a ex ip̄rouiso cuidā litorē
sic inhesit. vt nllaten⁹ possz moueri. Descē
dētes p̄o nautē oēs vnanimiter ip̄az ipelle
bāt. sz nllaten⁹ mouere poterāt. Eū ḡ nauē
se amississe putaret. p̄dict⁹ sup̄prior oībz alijs
licēciatis manū ad nauē apposuit. ⁊ leniter
ip̄az ipellēs dixit. In noīe scti petri marty
ris i cui⁹ honore lapides istos deferim⁹ va
de. Stratis nauis velocissime se mouit. et
d̄ litore sana recessit. Sup̄ quā nautē ascē
dētes. oēs sani ⁊ hylares ad p̄p̄a remearūt.
In puincia frācie citate senonis. puel
la qdā cū in aquā rapim trāseuntē cecidit
set. ⁊ p̄ magnū spaciū tp̄is sterisset. tandē d̄
simie mortua est extracta. Dori⁹ cui⁹ erāt
q̄tuor argumta. scz magnū spaciū tp̄is. ⁊ ri
giditas corpis. ⁊ frigiditas. ⁊ nigredo. De

lata est ḡa q̄busdā ad ecclaz fratz. q̄ cū eam
sctō petro vouissent. p̄tinue vite ē reddita
⁊ saluti. Frater iohes polon⁹ cū apud bo
noniā q̄rtana laboraret. ⁊ i isto festo scti pe
tri martyris f̄monē ad clez facere diet. ac
cessiōē eadē nocte iuxta cursū naturalē ex
pectās timere valde cepit ne i iniscto sibi
f̄mōe deficeret. Ad scti igit petri p̄uersus
suffragia. ad altare ip̄i⁹ cū deuotiōe accessit
orās vt ei⁹ meritū iuuaret cui⁹ debebat glāz
p̄dicare. Sicqz factū est q̄ illa nocte febris
penit⁹ cessauit. ⁊ postea nūqz eum inuasit.

Matrona qdam noīe Sirola vxor Ja
cobi de valle sana. cū p̄. xiiij. annos ab im
mūdis spiritibz fuisz obfessa. venit ad qn
dam sacerdotē di. Ego sum demoniaca. ⁊
spūs malignus vexat me. Dori⁹ sacerdos
territ⁹ fugiēs sacristiā intrauit ⁊ libz qndā
in q̄ erāt p̄iuratiōes demonū ⁊ stolā latēret
sub capa deferēs cū bona societate ad mu
lierez redijt. Quē mox vt vidit ait. Latio
pessime q̄ iuisti. Quid ē qd̄ sub capa occulo
te portasti. Cū at̄ sacerdos adiuratiōes su
as faceret. ⁊ nil curatiōis afferret. venit illa
ad bñm petz dum adhuc viueret ab eo po
stulās adiuuari. Cui ille p̄phetica voce rñ
dit. Cōfide filia ne despēs. qz ⁊ si qd̄ postu
las ad p̄ns pficere nō valeo. tps tñ veniet
q̄ id qd̄ a me petz plenarie obrinebis. Qd̄
⁊ factū est. Nā post passiōē ei⁹ cū ad sepul
crū ei⁹ p̄dicta mulier accessisset ab illa infer
statōe demonū fuit penit⁹ libata. Mul
ier qdā noīe eufemia de loco corriongo me
diolane. diocef. viij. annis est a demonibz
vexata. Sz cū ad sepulcrū scti petri ducta
fuisset. ceperūt demōes eā ampli⁹ agitare et
p̄ os ei⁹ cūci⁹ audietibz clamare. Mariola
mariola. petrine petrine. Tūc demōes ex
eūtes. eā q̄i mortuā dimiserūt. Sz modicū
post plene sanata surrexit. Asserebat aut̄ q̄
diebz dñicis ⁊ festiuis ⁊ marie qñ missa cele
brabat eam demones ampli⁹ molestabant

Queda mulier noīe verbona d̄ beregno
p̄. vij. ānos a demōibz agitata. cū ad sepul
crū scti petri fuisset adducta vix a multis vi
ris detineri poterat. Inē q̄s erat qdaz cre
dens hericoz noīe conradus de ladriano
q̄ illuc aduenerat vt scti petri miracula de
rideret. Qui cū p̄dictā mulierē cum ceteris
detineret. demōes eidē p̄ mulierē dixerūt.
Cur tenes nos. Nonne n̄ es. Nōne te ad

De sancto petro nouo martire

talē locū portauim⁹ ⁊ ibi tale homicidiū p
petraſti. Nōne te ad talē ⁊ talem locū duxi
mus. ⁊ ibi tale ⁊ tale flagiciū ꝓmiſiſti. Lun
qꝫ multa pctā ſibi dicerēt q̄ null⁹ aliū niſi
ipſe ſol⁹ ſciebat. uehemēter expaui. Dōx
āt demones collū ⁊ pect⁹ mulier⁹ excoꝛian
tes ⁊ inde exēſtes ſeminiū eā dimiſerunt
ſed poſt modicum penit⁹ ſanata ſurrexit.
Predict⁹ at cōrad⁹ heretic⁹. H vidēs ⁊ ſtupēs
ad fidē catholicā eſt puerſus. Vir q̄dam
noīe Opiso. credens hericoꝝ. cū occasione
cuiuſdā ꝓſanguinee ſue ad ecclāz fratꝝ ve
niſſet. ⁊ ad tumbā ſancti petri ꝓgens duos
ibi denarios ꝓſperaiſſ. ipſos denarios acci
piēs dixit. Bonū eſt vt bibam⁹ iſtos. Sta
timqꝫ tot⁹ cepit tremere. nec de loco codeꝝ
aliq̄ten⁹ potuit ſe mouere. Qui territ⁹ ꝓdi
ctos denarios i loco ſuo moꝝ reſtituit ⁊ ſic
inde abſceſſit. Vidēs aut bti petri ꝓutem
beſim deſeruit ⁊ ad fidē catholicā ſe cōuer
tit. Sanctūmonialis q̄dā erat in alema
nia ⁊ in clauſtro oetenbach. ordiſ ſcti ſixti
cōſtantiē. dioceſ. q̄ ꝓ annū ⁊ āpli⁹ q̄uē gut
eā in genu ꝓpeſſa ē. ita qꝫ nullo remedio po
terat liberari. Hecqꝫ ſepulcꝝ ſcti petri cor
poraliꝝ viſitare nō poterat. vt pote q̄ erat ſub
obediēcia ꝓſtituta. ⁊ q̄ infirmitate quīſſima
vꝛgebat cogitauit ſalutē ꝓdictū ſepulcꝝ mē
tali grefſu adire ac deuotōe ſedula viſitare
Diſcens ꝓo qꝫ in. xiiij. dietꝝ de loco illo me
diolanū poſſꝫ adiri. q̄tidie ꝓ q̄libꝫ dietā. c.
ꝓi nꝛ: ad bonorē ſancti petri dicere cepit.
Dix imodū. cū iſtas mētales dietas talit
cepit facere ſucceſſine ſꝓet paulatim cepit
ſe meli⁹ hie. At vbi vltimā dietā ꝓfecit. et
ad tumbā mētali grefſu puenit. flexis geni
bus ac ſi ꝓſtialit corā tumba aſtaret ꝓſalre
rū cū deuotōe maria tortū legit. Quo ex
pleto ab illa infirmitate adeo liberatam ſe
ſenſit. vt iam inde modicū qd ſentiret. Re
diēs ꝓo eo mō q̄ iuerat: añqꝫ oēs dietas ex
pleuiſſet penit⁹ eſt ſanata. Vir q̄daz de
canapicio de villa mazati. noīe ruſin⁹. q̄uē
valde infirmitatē incurrit. Nā vena fracta
in inferioribꝫ ꝓtibꝫ anteri⁹ ſine ceſſatōe ſan
guinē emittebat ita qꝫ a nullo medico aliq̄d
ſibi remediū poterat adhiberi. Cū q̄ ſanguis
ꝓ ſex dies ⁊ noctes ꝓtinue effluuiſſ. ille. b.
ꝓe. deuote i ſui adiutorū inuocauit. Qui
tam ſubito ſanat⁹ eſt vt inter effuſam orōē
⁊ receptā liberatōē nullū pene fuerit in

uallū. Cū aut ſe ſopori dediſſ vidit q̄ndā
frēm in habitu ordiſ fratꝝ ꝓdicatoꝝ groſ
ſum facie atqꝫ brunū. quē ſociū ſcti ꝓe. mar
tyꝝ exiſtimabat. ſic ꝓe ⁊ talis forme extite
rat. Qui cū expaſiōe palmas plenas ſan
guine cū q̄dam ſnauī yngueto eidē offerre
bat dicēs. Sāguis adhuc recens eſt. Vē
ni igit ad recentē ſanguinē ſcti petri. Qui
euiſilās ſepulcꝝ ſcti petri ſtatuit viſitare.

Quedā comitiſſe de caſtro maſſino by
pozenſ dioceſ. cū in bti ꝓetꝝ ſpecialē de
uotōem hie. ⁊ ei⁹ vigiliā ieiunaret. cū ad
ſuam ecclāz vt audirēt veſpas acceſſiſſent.
vna eaz candelā q̄ndā in bonorē bti petri
martyꝝ añ q̄dā altare bti petri apli ꝓ
ſuit cōburendā. Que cū domū rediſſent. ſa
cerdos auaricia duct⁹ in ipaz candelā ſuſ
flans eā extingit. ſꝫ moꝝ lumē redijt et de
nuo ipaz accēdit. Scōꝝ tertio eam extin
guere voluit. ſꝫ lumē vt ꝓus redijt. Unde
tedio affect⁹ choꝝ intrauit ⁊ añ mai⁹ altaz
re aliā candelā inenit. quā cleric⁹ i bonorē
ſcti petri ꝓſuerat. q̄ ei⁹ vigiliā ſilr ieiunae
bat. Quā ſacerdos bis extinguerē voluit
ſꝫ nequit. Qd videns cleric⁹ iratus dixit.
Diabole: apꝛū miracū nō viderꝫ. ⁊ qꝫ ſan
ctus ꝓetꝝ nō vult vt ſua extinguatꝫ candē
lā. Territi igit ⁊ ſtupentes ſacerdos ⁊ cle
ric⁹ caſtꝝ aſcendē ⁊ ꝓdictū miracū omi
bus narrauerūt. Vir q̄dā noīe Roba. de
meda. cū vſqꝫ ad veſtes in ludo oīa ꝓdiſſ
ſet: domū in ſero rediēs cū lucerna accēſa
lectū ſuū adiit ⁊ videns ſe tā viles pannos
hie: ⁊ ſe tantū amiſiſſe conſiderās. ꝓ nimia
deſperatōe cepit demones inuocare. ac ſe
eiſdem ore nephario ꝓmēdare. Statimqꝫ
tres demōes aſſueſt. q̄ lucernā accēſaz in
ſolariū ꝓiciētes. cū ꝓ collū arripueſt. tam
fortiter ipm ꝓſtringētes vt nullatenus loq̄
poſſet. Quē cū plurimū agitarēt. q̄ erat in
domo inferiori ad eū aſcēdentes dixerunt.
Quid eſt qd agis o roba. Quibꝫ demones
rñderunt. Ite in pace via. ⁊ lectos veſtros
intrate. Illi at vocē eſſe credētes ꝓdicti vꝛ
ri ꝓin⁹ redierunt. Illis recedentibꝫ cepit
multo fortꝫ a demōibꝫ agitari. Qd illi co
gnoſcētes: ſacerdotē ꝓin⁹ aduocauerunt.
Qui cum ꝓ bti ꝓetꝝ demones adiuaſſet.
duo ꝓin⁹ extierūt. Seq̄nti at die ad ſepul
crū ſancti petri adduct⁹ eſt. Ad quē frater
Guilhelm⁹ ꝓcellē. accedēs. cepit demonē

De sancto Philippo apostolo

incredere. Qui eū quē nūq̃ viderat ex nomine vocās ait. Frater guilhelme p te nūq̃ exibo. qz h n̄ est n̄ra opa fecit. Quē cū interrogassz q̄ noīe vocaret ait. Vocor balcefas. Uerū cū p bñm petz adiurat⁹ fuisset. ipm in trāpūciēs mor exiuit Ipe at pfecte san⁹ remāsit. ⁊ pniaz salutarē accepit. **L**

Eū qdam heretic⁹ acerrim⁹ disputator ⁊ eloq̄ntie singlar⁹ cū bñō petro cū adhuc viueret disputaret. ⁊ errores suos subtiliter ⁊ acute pposuissz i mediū. ac bñm petz vt rñderet ad pposita ipozun⁹ purgeret. ille de liberatōz petēs. oratorū qdā qd ppe erat intrauit cū lacrimis orās deū. vt cāz fidei sue defenderet ⁊ loq̄cē tumidū. aut ad fidei p̄tate reduceret. aut ligue p̄uatōe puniret ne p eā de ceto p̄ fidei p̄tate tumeret. Res dīct⁹ ad hereticū corā oībo palā dixit. vt suas itez pponeret rōes. Qui ita penitus factus est mut⁹ vt nec vnū solū p̄bū aliq̄ten⁹ pferre valeret. Vñ heretic⁹ p̄fusi recesserūt. ⁊ catholici deo grās retulerūt. Eū i ramis palmarū dū adhuc viueret mediolani p̄dicaret. ⁊ ibi vtriusq̄ sex⁹ essz maria multitudine. dixit publice alta voce. Scio p certo. q̄ heretic⁹ tractāt mortē meaz. ita q̄ p morte mea iam pecunia data est. Sz faciāt q̄cqd p̄nt. qz mag⁹ p̄sc̄r eos mortū q̄ viu⁹. Qd vez fuisse manifestū est. Apud florentiā in monasterio de ripulis sc̄timonalis que dā in orōne posita. ea die q̄ bñs petr⁹ mortem sustinuit. vidit brām p̄ginez in excelso throno i gl̄ia residere. ⁊ duos frēs de ordine p̄dicatoz i celū ascendere. ⁊ hincinde iuxta eam collocatos esse. Et cū inq̄reret q̄ nam essent. audiuit vocē dicentē sibi. Hic ē frater petr⁹ q̄ in p̄spectu dñi tāq̄ sum⁹ aroma tū gloriosus ascendit. Repert⁹q̄ est p certo q̄ eadez die mortē subiit q̄ dicta sanctimonialis visionē vidit. Vñ cū lōga ⁊ gūi infirmitate laboraret. ad rogandū bñm Petrū tota deuotōe se p̄tulit. ⁊ sanitatē integram morē recepit. Scolar⁹ qdā cū de magalona ad mōrē pessulanū rediret ex qdā saltu adeo ē rupt⁹ in iguine vt dolore nimio vexaret. ⁊ incedere non valeret. Hic aliquñ audīcs p̄dicare q̄ qdam mulier terrā sanguine bñi petri resp̄sam sup cancri corrosio nem ponēs fuerat liberata dixit. Dñe de⁹ de terra illa nō habeo sz q̄ illi t̄re meris. b. petri tantā dedisti p̄tate. potes ⁊ isti dare.

Accipies igit de terra. cū sig crucis et inuocatione martyris loco supraposuit. ⁊ statim curat⁹ fuit. Anno dñi. M. cclix. in ciuitate cōpostellis. fuit qdā vir noīe Bñdict⁹ q̄ tibias inflatas habebat in modum vtrius ventrē tumentē instar p̄gnanz. facie p̄ nimio tumore horribilē. totūq̄ corp⁹ inflatū ita vt mōstz aliq̄d videret. Hic cū a qdāz matrona vix sup baculū se sustentās elemosynā peteret. illa rñdit. Mag⁹ fossa q̄ aliq̄ cibo indigeres. sed meo p̄silio acq̄sce ⁊ ad domū fratrz p̄dicatoz p̄gēs ⁊ p̄ctā p̄frens bñi petri patrociniā inuocato. Ille at cum mane ad domū fratrz p̄dicatoz venisset. et hostiū ecclē clausū essz. sec⁹ portā se posuit ⁊ dormiuit. Et ecce qdā reuerēd⁹ i habitu p̄dicatoz eidē apparuit. ⁊ capa ipm coope riens eū in ecclāz introduxit. Ille autē euiz gilās ⁊ in ecclā se reperit et p̄fecte se sanatū inuenit. Qd multis admiratōez intulit et stuporē. cū videret hoīez pene mortuūz tā subito a gūi infirmitate fuisse liberatū.

LXII

De sancto Philippo apostolo.

Philipp⁹ dicit⁹ os

p lapadis. v̄ os manuū. v̄ os a p̄bi los qd ē amor. ⁊ p̄per qd ē sup. q̄si amator supnoz. Dicit⁹ igit os lapadis p̄p suam luculentāz p̄dicatōez. os manuū p̄p assiduā opatōz. amator supnoz p̄p celestē p̄emplatōem.

Philipp⁹ ap̄ls cū. xx. ānis p̄sibiā p̄ dicasset a paganis tenet. et ad imolandum statue marci ab eis dē cōpel litur. Tūc subito draco qdam ingēs d̄ sub base exiuit q̄ filiū p̄tific⁹ q̄ ignē mīstrabat i sacrificio interfecit. duosq̄ tribunos quoz mīstri philippū in vinculis detinebāt extrinxit. ceterosq̄ adeo sui stat⁹ fetore infecit. vt omnes morbidī redderent. Dixitq̄ philipp⁹ pus. Credite mibi ⁊ statuā istā p̄stringite. ⁊ in loco ei⁹ crucez dñi adorare. vt infirmi v̄i sanent⁹ ⁊ mortui suscitent⁹. At hi q̄ cruciabant clamabant. Tūc fac vt sanemur et hunc martē prin⁹ p̄stringem⁹. Tūc philipp⁹ pus draconi p̄cepit vt in locū deserit⁹ discederet. ita vt nulli oīno noceret. Qui statim recessit et v̄teri⁹ nō cōpuit. Tūc philipp⁹ oēs sanauit. ⁊ illis trib⁹ mortuis vite

De sancto Iacobo minore.

beneficium impetravit. Sicq; vniuersis credentibus p annū vnū eis adhuc pdicauit. et in eis presbyteros et dyaconos ordinās in Asiam ciuitatē ierapolim venit. ibiq; heresim bebeonitaz. q xp̄m carnē fantastica al-
suppisse dogmatizabāt extinxit. Erant autē illi due sacratissime p̄gines filie ei⁹. p quas dñs multos ad fidē puerit. Philipp⁹ autē ante. vij. dies obiit. sui ep̄os et presbyteros puocauit. eisq; dixit. Hos septē dies ppter ammonitionem vestram mihi dñs pcessit. Erat autē annoz. lxxxvij. Post h infideles ip̄m tenuerūt et cruci ad instar m̄gr̄i sui quē pdicabat affixit. et sic ad dñm migravit. et feliciter vitā cōpleuit. Juxta atē eū due filie ei⁹ vna a dextris et alia a sinistris sūt sepulte De isto philippo sic dicit Iñs. in li. de vita ortu et obitu scōz. Philippus gallis pdi-
cabat xp̄m. barbaras gētes vicinasq; tenebris et tumentis oceano coniunctas ad sciē lumē fideiq; portū deduxit. Demū in ierapoli frigie puincie vrbe crucifix⁹ lapidatusq; obiit. simulq; cū filiis suis ibi req̄scit. Nec yñs. De philippo autē q fuit vnus de septem dyaconis dicit Hiero. in mar-
tyrilogio. q. viij. idus iulij signis et prodigijs inclitus apud cesaream req̄scit. iuxta quē tres filie ei⁹ tumulate sunt. nam quar-
ta apud ephesum req̄scit. Prim⁹ q philippus ab isto differt. qz ille fuit ap̄s. iste dyacon⁹ Ille req̄scit apud ierapolim. iste apud cesaream. Ille habuit duas filias pphetissas. iste quatuor. Licet historia ecclesiastica videat dicere q fuit philipp⁹ ap̄s q habuit quatuor filias pphetissas. s; in h magis Hieronymo est credendum.

LXIII

De sancto Iacobo apostolo minore.

Iacobus dicitur

supplantator vel supplantās festi-
nantē. v. preparās. Vel dicitur Iacob⁹ a iā qd est de⁹ et cobar qd est onus vel pōdus. Vel iacob⁹ q̄i iacop⁹. a iaculo et cope qd est celsio. q̄i celsus iaculis. Dicit q̄ supplantator mūdi p p̄ceptū supplantans festi-
natē diaboli. pparās ad omne bonū corp⁹ suū. Vale em̄ passioes nob insunt ex tribus sic dicit Greg⁹. nisen⁹ ex mala educatione

sive puerfatioe. ex corpis mala habitudine ex vicio ignorantie. Curant autē vt dicit bona p̄suetudine. bona exercitatioe studio doctrine. Sic bt̄s iacob⁹ se curauit. et ideo corp⁹ ad omne bonū paratū habuit. Dicit etia pondus diuinū p grauitatē moz iaculis celsus p martirium.

Iacob⁹ iste ap̄s vocat⁹ est iacobus alphei. scz fili⁹. Iacob⁹ frater dñi.

Iacob⁹ minor. et iacob⁹ iust⁹. Iacob⁹ alphei dicitur nō tñ fm carnē. s; etia fm nois interpretatōez. Alphei em̄ interpretatur doct⁹ vel documētū vel fugitiu⁹ vel millesim⁹. Dicit q̄ iacob⁹ alphei. qz fuit doct⁹ p scie inspiratōez. documētū p altorū eruditionē. fugitiu⁹ de mūdo p despectōz. et millesim⁹ p bñilitatē reputatōez. Frater qdaz dñi dicitur ex eo q filim⁹ sibi fuisse p̄hibet. adō vt pleriq; in eoz specie fallerent. Vñ cum iudei ad capiendū xp̄m pgerēt. ne forte iacob⁹ i psona xp̄i caperent. a iuda q xp̄m a iacob⁹ itaq; eoz familiarē op̄ie discernebat signū osculi acceperit. Hoc etia testat Iñs in eplā ad iohēz enāge. sic dicit. Siliciū est mihi apud te ad hierosolimē pres volo ascende vt videā illū venerabilē iacobū q cognouit iust⁹. quē referūt xp̄o ihu filim⁹ facie. vita et mō puerfatiois. ac si eiusdē vris frater esset gemell⁹. Quē dicūt si videoz video et ip̄m ih̄m fm omnia corpis ei⁹ linea mēta. Vel dicitur frater dñi. qm̄ xps et Iacob⁹ sic a duabz sororibz descenderāt. sic a duobz fratribz. scz ioseph et cleopha descendē putabant. Non em̄ dicitur frater dñi qz fuerit fili⁹ ioseph sponsi Marie de vxore alia. sic aliq; voluerit dicere. s; qz erat fili⁹ marie filie cleopbe. Qui qdēz cleophas fuit frater ip̄i ioseph sponsi marie. licet m̄gr̄ iohānes belet̄ dicat. qz alphei p̄ ip̄ius iacobi fuit frater ioseph sponsi marie. qd vix nō creditur Iudei q̄ fr̄es vocabāt. q se ex vtrazq; p̄e sū guinis cōtingebant. Vel dicitur frater dñi. p̄ progatiuā et excellentiā sanctitatis. ob quā p ceteris ap̄lis hierosolimis est ep̄s ordinat⁹. Dicit etia iacob⁹ minor ad differentia iacobi filij zebedei Licet em̄ iacob⁹ zebedei nat⁹ sit p̄or. fuit tñ vocatōe posterior. Vñ etia h p̄suetudo in plerisq; regiōibz obseruat. vt ille q p̄or ingreditur maior voce tur. et ille q posterior minor. licz sit p̄or. aut etate maior. aut sanctitate dignior. Dicit

De sancto Iacobo minore

etiā iacobus iust^{us} p^{ro} meritū excellentissime sanctitatis. Nam s^{ecundum} Hiero. tate reuerētie et sanctitatis in p^{ro}p^{rio} exercit. vt fimbria vesti^{is} mēti ei^{us} certatim cupent tangere. Vñ et de ei^{us} scititate sic sc^{ri}p^{si}t. Egilip^{us} ap^{osto}lo^{rum} vicin^{us} sic in ecclesiasticis historiis legi^t. Suscepit inq^{ui}t eccl^{esi}az frater dñi iacob^{us} q^{ui} ab oib^{us} noia tus est iust^{us} ab ip^{si}s ip^{si}o^{rum} dñi p^{er}durans vsq^{ue} ad nos. Hic ex vtero matris sue sc^{ri}us fuit vinū et sicerā nō bibit. carnes nūq^{ue} manducauit. ferrū in caput eius nō ascendit. oleo nō est vnct^{us}. balneis nō est vsus. sindone. i. veste linea sp^{iritu} induit^{us}. Toriens in orōne genua flexerat. vt callos in genib^{us} sic i calca^{mentis} videret hie. Pro hac incessabili et summa iusticia appellat^{us} est iustus et abba. q^{ui} ē interpretat^{us} munimentū p^{ro}p^{ri}i et iusticia. Hic solus inter ap^{osto}los p^{ro}p^{ri}e nimia scititate p^{ro}mittebatur intrare in sancta sc^{ri}to^{rum}. Hec egilip^{us} pus. Dicit etiā q^{ui} p^{ro}p^{ri}e inter ap^{osto}los missam celebravit. Nam p^{ro}p^{ri}e sue excellentia sanctitatis hūc sibi honore apostoli fecerit vt post ascensionē dñi p^{ro}p^{ri}e inter eos missam hierosolimis celebraret. etiā anteq^{ue} esset ep^{iscop}us ordinar^{us}. cū ante ei^{us} ordinatōis in actib^{us} dīcatur. q^{ui} discipuli erant p^{ro}seuerantes in doctrina ap^{osto}lo^{rum} et cōicatione fractionis panis. q^{ui} de missa celebratōe accipit. Vel forte tō p^{ro}p^{ri}e celebrasse d^{icitur}. q^{ui} p^{ro}p^{ri}e in p^{ro}p^{ri}etualib^{us} eā dixisse phibet. sic et pet^{rus} postmodū p^{ro}p^{ri}e in antiochia missam celebravit. et Marcus in alexandria. Hic p^{ro}p^{ri}e p^{ro}p^{ri}e p^{ro}p^{ri}e extitit. sic testat Hiero. in li. p^{ro}p^{ri}e Iouinianū.

In parascene aut^{em} mortuo dñō. sic dicit Ioseph^{us} et Hiero. in li. de viris illustrib^{us}. Iacobo votū vouit senō comesturū donec videret dñm a mortuis surrexisse. In ipsa aut^{em} die resurrectōis: cū vsq^{ue} ad diem illam iacob^{us} nō gustasset cibū. eidē dñs apparuit ac eis q^{ui} cū eo erāt et dixit. Ponite mensam et panem. Deinde panē accipies benedixit et dedit Iacobo iusto dī. Surge frater mi comede. q^{ui} fili^{us} hoīs a mortuis surrexit. Septimo igit^{ur} anno ep^{iscop}at^{us} eius cū ad diē pasce apostoli hierosolimis puenissent. in^{ter}rogare eos iacobo quanta p^{ro} eos feciss^{et} dñs corā p^{ro}p^{ri}o referebat. cum g^o vñ. diebus iacob^{us} cū alijs ap^{osto}lis in tēplo p^{ro}p^{ri}icasset corā caypha et alijs iudeis. et iam p^{ro}p^{ri}e esset vt baptizari veller^{et}. repente q^{ui}dā templū ingre^{ssus} diēs clamare incepit. Q^{ui} viri israhelire q^{ui}d

faci^{et}. Cur ab ist^{is} vos mag^{is} decipi p^{ro}mittis^{is}. Incantū aut^{em} p^{ro}p^{ri}im p^{ro}curauit vt ap^{osto}los lapidare veller^{et}. Ascendit aut^{em} hō ille sup^{er} g^{radu} vbi iacob^{us} p^{ro}p^{ri}icabat et ip^{se}m p^{ro}capitavit deoz sum. et extrūc plurimū claudicauit. Hec at^{que} vñ. āno post ascensionē dñi b. iaco. passus ē.

D^{icitur} In anno at^{que} ep^{iscop}at^{us} sui. xxx. videtes iudei q^{ui} paulū nō possent occidere eo q^{ui} celsarem appellasset et romā missus fuisset p^{ro}p^{ri}ecutionis sue tyrannidē in iacobū p^{ro}uerterūt. p^{ro} cum occasione q^{ui}retes. et sic p^{ro}p^{ri}icet^{ur} egilip^{us} pus ap^{osto}lo^{rum} p^{ro}tempane^{us} refert. s^{ecundum} q^{ui}d i ecclesiastica historia inuenit^{ur}. iudei ad cū puenērūt dicētes. Q^{ui}am^{us} te vt reuoces p^{ro}p^{ri}im. q^{ui} ip^{se} errat in ihu: putans q^{ui} ip^{se} sit xps. p^{ro}p^{ri}ca mur g^o vt dissuadeas oib^{us} puenientib^{us} in die pasce de iesu. tibi em^{en} obrepabim^{us} oēs. et d^{icitur} te tam nos q^{ui} p^{ro}p^{ri}is testimoniū ferim^{us}. q^{ui} iust^{us} es et p^{ro}p^{ri}onā nulli^{us} accipis. Statue^{re} igit^{ur} illū sup^{er} pinnā templi. et voce magna clamantes dixerūt. Viros iustissime cū nos omnes obtemperare debem^{us}. q^{ui}m p^{ro}p^{ri}is errat post ihū q^{ui} crucifix^{us} est. enūcia nob^{is} q^{ui}d tibi viderur^{ur}. Tunc iacob^{us} cū ingenti voce rēdit. Quid me interrogatis de filio hoīs. Ecce ip^{se} sedet in celis a dextris summe p^{ro}p^{ri}it^{us} vērur^{us}. iudicare viuos et mortuos. Hec audientes xpiani valde gauisi sunt et libet^{er} eū audierūt. Pharisei at^{que} et scribe dixerūt. Vale fecimus tale testimoniū p^{ro}p^{ri}icare iesu. S^{ed} ascendam^{us} et p^{ro}capitem^{us} eū deorsum vt ceteri terreat^{ur} et ei credere nō p^{ro}p^{ri}umāt^{ur}: et simul mag^{is} voce exclamauerūt dicētes. Q^{ui} o^{mn}i iustus errauit. Ascendete g^o et p^{ro}capitauerūt eū. Lū g^o p^{ro}capitassent lapidib^{us} eū obruebāt dicētes. Lapidem^{us} iacobū iustū. Qui delectus nō solū mori nō potuit. sed p^{ro}uersus et sup^{er} genua p^{ro}cubens dicebat. Rogo dñe dimitte eis q^{ui} nesciūt q^{ui}d faciūt. Tūc vnus ex sacerdotib^{us} ex filijs rechab exclamauit. Parcite q^{ui}so q^{ui}d faciūt p^{ro} vob^{is} orat^{ur} h^{ic} iust^{us} quē lapidatis. Tūc vn^{us} ex ip^{si}s p^{ro}p^{ri}icā fullonis arripens valido ictu caput ei^{us} impetijt. et ce^{re}brū excussit. Hec egilip^{us}. Taliq^{ue} martyrio migravit ad dñm sub Nerone. qui cepit anno dñi. lvij. sepult^{us} ibidem p^{ro}p^{ri}e tēplū Eum aut^{em} p^{ro}p^{ri}is veller^{et} ei^{us} moriē vindicare et malefactores cape et punire: p^{ro}p^{ri}in^{us} aufugerunt. Refert ioseph^{us} q^{ui} p^{ro}p^{ri}e p^{ro}p^{ri}im mortis iacobi iusti factū est excidū i iherl^{usalem} et dispersio iudeoz. sed non solum ob mortē iacobi

De sancto

Ma. de sancto
sed etiā ob mortē dñi p̄cipue destructio facta est s̄m qđ dñs dicit. Nō relinquent in te lapidem sup lapidem. eo qđ nō cognoueris tps visitationis tue. Sed qm̄ nō vult dñs mortē pctōris. 7 vt ipsi excusatores nō haberent. p. xl. annos eoz p̄niaz expectauit. 7 p aplos maxime p Jacobū frēm dñi inter eos p̄tinue p̄dicantē eos ad p̄niaz reuocabat. Sed cū p ammonitōem eos non posset reuocare. voluit eos saltem p̄digis exterrere. Nam in his. xl. annis sibi ad penitentiaz dātis. multa mōstra 7 p̄digia. sic refert Joseph^{us}: euenerūt. Nam stella p̄fulgens gladio p om̄ia s̄lis visa est ciuitati de sup imminere. ac p totū annū exitialibz flāmis ardere. In qđā festo azimoz hora noctis nona tātus fulgor aram templiqz circūdedit. vt oēs diem clarissimū sc̄m putarēt. In eadē festinitate vitula ad imolādū adducta. inter mīstorū man^{us} agnā subito est enixa. Post aliqđ dies p̄p̄ solis occasum. visi sunt curr^{us} 7 qđrige in om̄i regiōe pacrem ferri. 7 armatoz cohortes misceri nubibz 7 vibes circū dare agminibz impromissis. In alio die festo q̄ penthecostē appellat noctu sacerdotes tēpluz ingressi ad ministeria ex more cōplenda. mot^{us} qđdam strepitusqz senserūt ac voces subitas audierunt dicētes. Trāseamus ab his sedibus. Ante quartum etiā annū belli. qđam vir nomine Iesus. Ananie fili^{us}. in festo tabernaculozū repente clamare cepit. Vox ab oriente. vox ab occidente. vox a quatuor ventis. vox sup hierosolimā 7 sup templū. vox sup sponsoz et sponsas. Vox sup pplm̄ vnūuersum. P̄dict^{us} igitur vir capis. cecidit. verberat. Sed ille aliud dicere nequiens quanto pl^{us} verberatur tanto fort^{ius} clamabat. Ad iudicem igit adducit^{us} to: ment^{is} diris afficit vsqz ad patefactionem ossium laniatur. Sz ille nec preces nec lacrimas effundebat: sed cum quodā vllulatu p singula pene verbera eadem proferebat. Ad dēns etiā hoc. Vē vē hierosolimis. Nec Josephus. E Cum autem iudei nec ammonitionibz puerterentur. nec tant^{is} p̄digis terrentur. post quadragesimū annum domin^{us} Vespasian^{us} et Tytum irīm adduxit. qui ipsam ciuitatez funditus destruxerūt. Nec autē fuit causa aduent^{us} iporum in irīm sicut in qđam historia inuenio

tur. licet apocryfa. Aldēs pylatus qz ihm̄ innocentē p̄demnauerat timēs offensaz tyberij cesar^{is} p se excusando nunciū noie Albanum ad cesarem destinauit. Eo autē tpe Vespasian^{us} monarchiam in galacia a Tyberio cesare tenebat. Nūci^{us} igit pylati a tyberio cesare pellitur 7 ad vespasianū adducit. Talis autē ibi seruabat consuetudo vt quicūqz ibidem naufragiū pateretur rebz seruituti p̄ncipis subderetur. Quē vespasian^{us} qz esset aut vnde veniret: seu quo tenderet requisit. Lui ille. Hierosolimitan^{us} sum. de p̄tibz illis veni romā vsqz tendebam. Lui vespasian^{us}. De terra sapientiū venis. artes nosti medicaminis. medicus es. curare me debes Vespasian^{us}. em̄ quoddā gen^{us} vermiū naribz insituz ab infantia gerebat. Vnde 7 a vespis vespasianus dicebat. Lui vir ille respōdit. Artē medicaminis dñe nescio. et ideo curare te nō valeo. Lui vespasianus. Nisi me curaueris morte morieris Lui ille ait. Ille qui cecos illuminauit. demones effugauit. mortuos suscitauit. ille nouit qz artem me dendi ignoro. Lui vespasianus. Quis est ille de quo tanta p̄fari. Et ille. Iesus nazarenus: quē iudei p inuidiam occiderūt. in quem si credideris sanitatis grām cōsequeris. Et vespasian^{us} ait. Credo quia qui mortuos suscitauit. me etiā de infirmitate hac liberare poterit. Et hec dicēdo vespētē recepit. Tūc vespasianus ingēti gaudio replet^{us} ait. Certus sum qz fili^{us} dei fuit qui me curare potuit. petita igit a cesare licentia hierosolimā cū manu armata pergā. et oēs p̄ditōres 7 occisores funditus euertā. Dixitqz albano nūcio pylati. Rebz 7 vitasalanus 7 incolumis domū tuā mei licentia reuertaris. Vespasian^{us} igit romā adit. 7 destruēdi iudeā 7 hierīm a tiberio cesare licentiā ipetrauit. Per annos igit plures exercitū p̄gregauit. tpe. s. neronis ip̄eratoris cuz iudei ip̄erio rebellassent. Tūc s̄m cronicas nō fecit hoc zelo xpi. Sz qz a dñio recesserāt romanoz. Hierīm igit cū copioso exercitu Vespasian^{us} aduenit. 7 in die pasce hierīm p circūitū potēter obsedit. ibiqz infinitam multitudinē qđ ad diē festū puenierat cōclusit. Per aliquod autē tēpus anteqz vespasianus hierīm adueniret. fideles qui ibi

Iacobo minori.

erāt a spiritu sancto admonent vt inde rece-
dāt. et in qdā opido trās iordanē qd Pel-
lan vocat secedāt. vt ablati ab vrbē scis
viris celesti vindicte fieret loc⁹. tā de vrbē
sacrilega. qd de pplo scelerato. Quādā autē
ciuitatē iudee noīe ionapatā in q iosephus
et dux et pnceps erat. primo oīm est aggress⁹
sus. Sed ioseph⁹ cū suis virilr resistebat.
Tādē vidēs ioseph⁹ imminere excidiū ciui-
tatis. assumptis. xj. iudeis subterraneā do-
mū itrauit. vbi qdriduana fame afflictī iu-
dei nō pscntiēte iosepho malebāt ibidē mo-
ri qd vespasianū se subijcere seruituti. Vole-
bantq; se mutuo interficere et sanguinē suū
in sacrificiū deo offerre. Et qm iosephus
inter eos dignior erat. volebāt eū pmitus
occidere. vt ei⁹ effusio sanguinis deus ci-
tius placaret. vel vt in qdā cronica dicit. ido
se mutuo interficere volebāt. ne darent in
manib; romanorū. At iosephus vir prudēs
et mori nolēs. iudicē mori et sacrificiū se psti-
tuit. et qd pōr alio occidēd⁹ esset iter binos
et binos sorre mittere iussit. missis igit sor-
tib; soris nūc vnū nūc aliū morti tradidit
donec ventū est ad vltimū cū q iosephus
sorē missur⁹ fuit. Tūc ioseph⁹ homo stre-
nuus et agilis gladiū illi abstulit. et qd ma-
gis eligeret vitā. s. aut mortē reqsiuit. et vt
line dilatioē eligeret pcepit. Et ille timēs
respōdit. Viuere nō recuso si grā cui vitā
cōseruare valeo. Tūc iosephus vni fami-
liari Vespasianī et sibi etiā familiari laten-
ter locutus est. et vt sibi vitā donaretur pe-
tijt. Et quod petijt impetrauit. Cū autē
ad vespasianū iosephus esset adduct⁹. Di-
xit ei vespasianus. Mortē meruisses si bu-
ius peritionib; liberatus nō esses. Et iose-
phus. Si quid perperā actum est in meli-
us cōmutari potest. Et vespasianus. Qui
victus est quid facere potest. Et iosephus.
Aliquid facere potero si dictis meis aures
tuas demulsero. Et vespasianus. Cōceda-
tur vt verbis tuis inhercas. et quicqd boni
dicturus es pacifice audiat. Et iose-
phus. Imperator romanus interiit. et se-
natus imperatorem te fecit. Et vespasian⁹
Si propheta es: quare nō es vaticinatus
huic ciuitati q mee sit subijcienda ditioni
Et iosephus. Per quadraginta dies hoc
eis predicti. In creā legati romanorū ve-
niant. vespasianum in imperium sublima-

tum asserūt. eumq; romam deducūt. Hoc
quoq; Eusebius in cronica testatur q scz
Iosephus vespasianō predicti. tam de im-
peratoris morte q de sua sublimitiōe. Re-
liquit autē vespasianus tytum filium suū
in obsidione hierusalem. Tytus autē vt
in eadem historia apocrypha legitur. audiēs
patrem suum in imperiū sublimatū. tanto
gaudio et exultatione repletur. q nervorū
contractione et frigiditate corripitur. et al-
tero crure debilitatus paralisi torquetur.
Iosephus autē audiens tytum paralisi
laborare. causam morbi et tempus morbi
diligenter inquiri. Causa nescitur. mor-
bus ignoratur. De tempore autē quoniā
audita patris electione hoc sibi acciderit
aperitur. Iosephus autē vir prouidus
et sapiens ex paucis multa coniecit. et ex
tempore morbum et causā inuenit. sciens
quia gaudio et leticia superabūdanti de-
bilitat⁹ fuerit. Animaduertens itaq; quia
contraria contrarijs curātur. sciens etiā
quia quod amore conquiritur dolore fre-
quēter amittitur. querere cepit an aliquis
esset qui principis inimicijs obnox⁹ te-
neretur. Et erat ibi seruus adeo Tyto mo-
lestus vt sine vehementi cōturbatiōe nul-
latenus in eum posset respicere. nec etiā
nomen eius audire. Dixitq; Tyto. Si cu-
rari desideras omnes qui in meo comita-
tu venerint saluos facias. Cui ty⁹. Quo-
cūq; in tuo comitatu venerit securus ha-
beat et saluus. Tūc ioseph⁹ cito pran-
dium fieri precepit. et mensam suam men-
se Tyti oppositā locauit. et seruū a dextris
suis sedere fecit. Quem tytus respiciens
molestia conturbatus infremuit. et q prius
gaudio infrigidatus fuerat accensione fur-
oris incaluit. nervosq; distendens cura-
tus fuit. Post hoc Tytus et seruū in sui
grāz et iosephū i sui aiciciā recepit. Vtq; at
h historia apocrypha narrāda sit: lectori iudi-
cio relinquat. **B** Biennio igit a Tyto
hierusalem obsessa: inter cetera mala q ob-
sessos grauiter perurgebant: tanta fames
omnes tenuit q parentes filijs: et filij pa-
rentibus. viri vxoribus: et vxores viris
cibos non tm e manibus: sed etiā ex ip-
sis dentibus rapiebant. Iuuenes etiā
etate fortiores velut simulacra per vias
oberrando pre fame exanimēs cadebant.

De inuentōe sancte crucis

Qui mortuos sepeliebant sepe super ipsos mortuos mortui cadebāt. Ferozē itaq; cadauerū nō ferētes ex publico sumptu ipsa sepeliebant. S; deficiente sumptu. vincēte cadauerū multitudīe de muro cadauerā precipitabāt. At tytus circūiens cū vidisset valles repletas cadauerib; .z totam patriam ex eoz ferore corruptā. man⁹ suas cū lacrimis ad celū leuauit dī. De⁹ in vides qz ego h nō facio. Tanta cū ibi fames erat qz calciamēta sua z corrigias comedebant. Barrona qdaz insup genere z diuitijs nobilis. sic in historia ecclesiastica legi. cū p̄dones in ei⁹ domū irruētes. eam oib; expoliassent. nec sibi vltra qd comederet remāssisset. paruulū lactentē tenēs in manib; ait. Infelic; matris infelicioz fili in bello. i fame. in direptōe cui te reseruabo. Veni g nūc o mi nate. esto matri cibis. p̄donibus furor. seculis fabula. Et his dict; filiū iugulauit z corit. z dimidiū comedens p̄tez alterā occultauit. Et ecce p̄festim p̄dones odorē carnis coctę sentientes in domū irruunt. z nisi carnē prodat mortē minatur. Tūc illa detegēs infantis mēbra. ecce inq; q̄t vob p̄tem optimā reseruauit. At illos tātus horroz inuasit qz nec loq; potuerūt. Et illa. Deus est inq; fili h. meū est peccatū. Securi edite. qz p̄or ego comedi quem genui. Nolite fieri aut matre religiosiores. aut feminis molliores. Qsi vicit vos pietas z horretis. ego totū comedā q̄ dimidiū iam comedi. Illi hō remētes z terrū discesserūt. Tandē scōo anno impij res p̄siani Ty⁹ iſlm cepit. z caprā subuertitēplūq; fundit⁹ destruxit. Et sic iudei xpm p̄xx. denarijs emerāt. sic z ipe vno denario p̄xx. iudeos vendidit. Sic autē narrat Joseph⁹ nonagita septē miliaria iudeoz vendita sunt z vndecies centena milia fame et gladio pierunt. **N** Legit qz qz tytus intrās hierusalem qndam murū densissimū vidit. ipsumq; p̄forari p̄cepit. factozq; foramine qndam intus senē aspectu z canicie venerabilē inuenerūt. Qui requisit⁹ qd esset. r̄ndit se esse Joseph ab arimathia ciuitate iudee. seq; a iudeis ibidez clausum z muratū fuisse. eo qz xpm sepeliss; . Addidit qz qz ab illo tpe vsq; nūc celesti sit cibo pascus. et diuino lumine p̄fortat⁹. In euāgelio tamen Nicodemi dicitur qz cum iudei

ipm reclusissent: christus resurgēs est inde eripuit z in arimathiam duxit. Potest dici qz cū educi⁹ a p̄dicatione xpi nō cessaret a iudeis itez est reclusus. Mortuo quoq; Vespasiano impatore Tytus filius ei⁹ eidem in impio iucessit. Qui fuit vir clementissimus ei multe liberalitat;. Tanteq; bonitatis fuit sic ait Eusebi⁹ cesariē. i cronica. et testatur Hiero. qz dum qdam serore cordatus fuisset qz illo die nil boni egisset. aut nihil dedisset ait. Q amici hūc perdidit. Post lōga tpa qdam iudei iſlm recedificare volentes. exeuntes p̄mo mane plurimas cruces de roze inuenerūt. Quas teretici fugiētes. z in scōo mane redeūtes vñ quicq; vt ait Hil⁹ in cronica sua cruces sanguineas vestibus suis insitas inuenit. Qui vehementer territi in fugā itez reversi sunt. sed tertio die reuersi. vapore ignis de terra p̄deūtis penit⁹ sunt exusti.

EXIII

De inuentōe sancte crucis.

Quentio sancte

crucis dz. qz tali die crux inuenta fuisse refert. Nā z anrea fuit inuenta a Seth filio Adam i ter

restri paradiso. sic infra narrat. a Salomone in libano. a regia saba in salomonis templo. a iudeis in aqua piscine. hodie ab Helena in mōre caluarie.

Quentio sancte crucis post annos .cc. et ampli⁹ a resurrectione domini facta est. Legitur em̄ in euangelio Nicodemi qz cum Adam infirmaretur Seth filius eius portas paradisi adiit. et olivū ligni miscōdie qz corp⁹ patris pungeret et sanitatē reciperet postulauit. Qui appares Michael archangelus ait. Noli laborare neq; flere pro oleo ligni misericordie obtinendo. quia nullatenus illud assequi poteris nisi qñ completi fuerint qñq; milia qñ genti anni. licet ab Adam vsq; ad passionem christi anni cū quinq; milia centū nonaginta nouem fluxisse credant. Legit qz alibi qz angel⁹ eidē ramusculū qndā obtulit. z iussit qz in monte libani plantaret. In quodam hō historia grecorum. licet apostropha legi. qz angel⁹ de ligno in qz peccauit Adam. eidem tradidit dicens. qz qñ faceret

De inuentione sancte crucis

fructū p̄ sanare. Qui rediens ⁊ p̄ez mor-
tū inueniēs. ip̄m ramū sup̄ tumulū p̄is
plātavit. Qui plātāt⁹ in arborē magnā cre-
uit. ⁊ vsq; ad Salomonis tēpa p̄durauit.
Atq; at hec p̄a sint. lectoris iudicio relinq̄t
cū in nlla cronica vel historia autētica h̄ le-
gant. Salomon at arborē tam pulcrā p̄si-
derās ipsam p̄cepit incidi ⁊ in domo salt⁹
locari. Namq; tū vt ait iohes beletb locari
poterat nec alicui loco apta repiri valebat.
S̄ mō aut excedebat lōgitudine aut deficie-
bat nimia breuitate. Si qū h̄o f̄m loci exi-
gentiā ip̄az rōnabiliter decurrassent. a deo
breuis videbat q̄ oīno incōgrua habebat.
Ob h̄ indigēti artifices ip̄az reprobaueſt. ⁊
sup̄ q̄ndā lacū vt esset pons trāseūtib; p̄ie-
cerūt. Regina at saba cū veniss̄ audire sa-
pientiā Salomonis. ⁊ p̄dictū lacū trāfire
vellet. vidit ī spū q̄ saluator mūdi in ligno
suspendend⁹ fuerat. ⁊ iō sup̄ illō lignū trās-
ire noluit. s̄ ip̄m p̄in⁹ adorauit. In histo-
riā scolastica legi q̄ p̄dictū lignū regia sa-
ba in domo salt⁹ vidit. Lūq; ad domū suā
redisset. intimauit salomoni q̄ ī illo ligno
q̄dam suspendend⁹ eēt p̄ cui⁹ mortē regnum
iudeoz deleri deberet. Salomon igit̄ p̄di-
ctū lignū inde sustulit. ⁊ ī pfundissimis t̄re
viscerib; illud dimerſi fecit. Postea p̄bati-
ca piscina ibidē facta est. vbi nathinnet ho-
stias abluēbāt. ⁊ nō solū ex descensu angeli
s̄ etiam ex p̄tute ip̄i ligni tradit̄ ibi fieri ⁊
aque p̄motionē ⁊ infirmoz curatiōez. Ap̄-
propinq̄nte h̄o passiōe xp̄i p̄dictū lignum
sup̄natasse p̄hibet. Cū aut̄ illō indei vidis-
sent ipsum acceperūt ⁊ crucē dño pauerūt.
Ipsa at̄ crux xp̄i ex q̄tuor generib; ligno-
rū fuisse p̄hibet. scz palme. cip̄ssi. oliue. ⁊ ce-
dri. Vñ p̄sus. Ligna crucē palma cedr⁹ ci-
pressus oliua. In cruce em̄ fuit h̄ q̄druplex
differētia lignoz. scz lignū erectū. lignum
trāuersum. tabula supposita. ⁊ trūcus cui
crux erat infixa. Vel f̄m Bre. turoneſi. Ta-
bula trāuersa q̄ fuit sub pedib; xp̄i. vñ q̄d-
libet hoz potuit esse aliē⁹ p̄dictoz lignoz.
Hāc differētiā lignoz videt̄ ap̄ls innue-
re cū dicit. vt possit̄ p̄phēdere cū oib; san-
ctis q̄ sit lōgitudō. latitudo. sublimitas. et
pfundūz. Que p̄ba Augusti. ibidē doctoz
egregi sic exponit. Crucē inq̄t dñi cui⁹ la-
titudō ēz in trāuersio ligno q̄ extenditur
man⁹. lōgitudō a t̄ra vsq; ad ip̄az latitudi-

nem q̄ a manib; infra totū corp⁹ affigitur.
altitudo a latitudine vsq; sursum cui adhe-
ret caput. pfundū h̄o q̄d t̄re infixum ab-
scondit. Quo signo crucē offiis actio hūa-
na ⁊ xp̄iana describit̄. bñ opari ī xp̄o ⁊ ei p̄-
seuerāter inherere. spirare celestia. sacramē-
ta nō p̄phanare. B̄ Istud lignū crucis
p̄ciolum p̄ annos. cc. ⁊ vltra sub t̄ra latuit.
sed ab Helena matre Cōstantini impato-
ris h̄ mō reptū fuit. In t̄pe illo p̄gregata ē
iuxta danubiū flumiū multitudo innume-
rabilis barbaroz volēs flumiū trāfire ⁊ om-
nes regiōes vsq; ad occidēte suo dño sub-
iugare. Qd̄ vbi constantin⁹ impator cōpit
castra mouit. ⁊ d̄ danubiū se cū suo exerci-
tu collocauit. At barbaroz crescētē multi-
tudo ⁊ iā flumiū trāseuntē. Cōstantinus
nimio terrore p̄cutit̄ vidēs qz eēt die cra-
stino cū eo plū cōmissuri. Seq̄nti igit̄ no-
cte ab āgelo excitat̄. ⁊ vt sursum respiciat ad
monet̄. Qui in celū aspiciēs vidit signum
crucē ex clarissimo lumie factū l̄ris aureis
hunc titulū h̄ns sc̄ptū. In h̄ signo vinces.
Qui celesti visione p̄forat⁹ similitudinē cru-
cis fecit. ⁊ ip̄az ante suū exercitū ferri iussit
Irruēsq; in hostes ipsos in fugāz vertit. et
multitudinē maximā interfecit. Tūc con-
stantin⁹ oīs temploz p̄tiffices puocauit
et cui⁹ dei h̄ signū esset diligenti⁹ inq̄siuit.
Quib; se nescire dicentib;. quidā christia-
ni aduenerūt. ⁊ ei sc̄tē crucē mysteriū. et fi-
dem trinitatē plenius narrauerūt. Qui in
xp̄m p̄fecte tūc credidit. ⁊ ab Eusebio pa-
pa. vñ f̄m q̄sdā libros a Cēsariēsi ep̄o sacrū
baptisma suscepit. S̄ in hac historia mul-
ta ponunt̄ q̄b; p̄dicat̄ historia triptita ⁊ eco-
clesiastica. ⁊ vita sc̄ti Siluestri. ⁊ gesta p̄-
tifficū romanoz. Scdm̄ quosdam nō fuit
iste Constantin⁹ impator q̄ a br̄o Silue-
stro papa fuit baptizatus et ad fidem p̄uer-
sus. sic aliquē historie videntur innuere. s̄
fuit Constantinus pater ip̄i. Cōstantini
sic in aliq̄b; historiis inuenit̄. Ille em̄ Con-
stantin⁹ alio mō ad fidem venit. sic ī histo-
ria sc̄ti Siluestri legit̄. nec ab Eusebio. s̄
a Siluestro baptizatus fuisse narratur.
Vortuo tamen ip̄o constantino. Con-
stantinus memor victorie patris quā vir-
tute sancte crucis habuerat Helenā ma-
trem suāz hierosolimā pro ipsa cruce inue-
nienda transiussit. sic inferi⁹ est notatum.

De inuentōe sancte crucis

L Historia tñ ecclesiastica hāc victoriā alie factā narrat. At em̃ q̃ cū maxenti⁹ ro manū impiū inuasissz Constantī⁹ impator iuxta pōtē albinū cū maxērio p̃sictur⁹ ad uēit. Cū igit̃ anxi⁹ multū essz. ⁊ p̃ sibi mitēdo auxilio ad celū oculos crebro lenaret: vidit p̃ soporē ad orientē p̃tē i celo signum crucis fulgore igneo rutilare. āgelosq̃ astare. ⁊ sibi dicere. Constantine i h̃ vinctes. Et vt d̃r in historia triptita. dū cōstantin⁹ qd̃ h̃ esset miraret. Xps nocte supueniēte eidē apparuit cū signo qd̃ vidit i celo. iussitq̃ vt fieret ei⁹ signi figuratio. q̃ foret auxiliū i cōgressibz p̃loz. Tūc cōstantin⁹ let⁹ reddidit: et de victoria iā secur⁹ signū crucis qd̃ in celo viderat. in sua frōte designat. vexilla militaria i signaculū crucis trāsformat. ⁊ i manu dextra aureā crucē portat. Post h̃ dñm exorauit ne dexterā suāz quā sig̃ crucis munerat saluari cruore romani sanguis maculari pmitteret. sz sine sanguis effusioe victoriā sibi de tyrāno p̃staret. Maxenti⁹ at̃ iussit nauibz ad decipulā cōpositā fluium sterni ⁊ suppositis pōtibz exeq̃ri. Cū at̃ cōstantin⁹ iā ad fluiū appropinq̃ret. maxenti⁹ iocursū cū paucis veloci⁹ ei⁹ p̃git. iubēs vt ceteri se seq̃nt. suiq̃ opis pontē cū paucis p̃scendit. ⁊ decipula q̃ cōstantinū decipe voluit est decept⁹. ⁊ in fluiū p̃funduz demersus. Cōstantin⁹ p̃o ab oibz vnanimitē suscept⁹. Et sic legit̃ in cronica satz autētica Cōstantin⁹ tūc p̃fecte nō credidit. nec tūc sacz baptismā suscepit. sz aliquāto ip̃is interiecto. visionē illā petri ⁊ pauli vidit: ⁊ sacro baptismate p̃ Siluestz papā renat⁹ ⁊ a lepra mūdat⁹ i xpm̃ deinceps p̃fecte credidit. et sic matrē suā Helenā hierosolimā misit vt crucē dñi req̃reret. Ambrosi⁹ tñ in epla de obitu theodosij: ⁊ historia triptita dicunt. q̃ in vltimis p̃stitut⁹ baptismā suscepit. baptismū differēs vt posset in iordanis flue baptizari. Hoc idē dicit Hieronym⁹ i cronica Terrū est at̃ q̃ sub siluestro papa xp̃ianus effect⁹ est. Vt at̃ baptismū distulit in dubiū p̃tritur. Vñ de illa legēda scri siluestri q̃ ad plura sūt dubitat. Hec igit̃ historia de inuentioe sc̃te crucis q̃ in ecclesiasticis historiis inuenit̃ cui etiam p̃sonat̃ cronice. videt̃ esse magis autētica q̃ illa q̃ peccatias recitat. Cōstat em̃ multa ibidē esse q̃ nō cōsonat̃ veritati. nisi forte q̃s vellet dicere vt

superi⁹ dictū est. q̃ non fuit Constantinus ille. sed Cōstantin⁹ pater ei⁹. qd̃ tñ multū autenticū nō videt̃. licet in q̃busdā vltis marinis historiis sic legat̃. **D** Cū aut̃ Helena irim aduenisset. omēs indeoz sapientes q̃ p̃ totā regionē repti sunt ad se congregari p̃cepit. Hec aut̃ helena pus stabularia fuerat. sz p̃t ei⁹ pulcritudinē Cōstantin⁹ sibi eam p̃iūxit. fm̃ q̃ dicit ambrosius in hec p̃ba. Stabulariā hanc fuisse asserit. Sed p̃iūcta est Cōstantino seniori. q̃ postea regnū adeptus est. Bona stabularia q̃ tam diligēter p̃sepe dñi req̃siuit. Bona stabularia q̃ illū stabulariū nō ignorauit qui vulnera curauit a latronibz vulnerati. Bona stabularia q̃ maluit om̃ia estimare stercoza. vt ip̃m lucrificeret. Ideo illā xps de stercore lenauit ad regnū. Hec ambrosi⁹. Alij p̃o asserūt ⁊ in qdā cronica satis autētica legit̃. q̃ ip̃a helena fuit filia choelis regis britonū. Quā constantin⁹ in britaniā veniēs cū esset vnica patri suo duxit vxorē. vnde insula post mortē choelis sibi deuēnit. Hoc ⁊ ip̃i britones attestant. Licet alibi legat̃ q̃ fuerit treueren. Iudei igit̃ nimis formidantes dicebant ad inuicem. Quare putat̃ q̃ regina nos ad se faciat cōgregari. vñ at̃ ex eis noie iudas dixit. scio em̃ qz vult a nob̃ discere vbi nam sit lignū crucis in q̃ xps crucifix⁹ fuit. Videte ergo ne aliq̃s sibi p̃fiteri p̃sumat. Sin at̃ certissime sciatis q̃ lex n̄ra euacuabit̃. ⁊ paterne traditōes fundit̃ destruent. Zacheus em̃ auus me⁹ p̃nunciavit patri meo symoni. et p̃r me⁹ moriēs dixit mibi. Vide fili qñ inquirēt crux xpi. illaz manifesta anteq̃ aliq̃ patiaris tormenta. Nulq̃ em̃ extunc gens indeoz regnabit sz illi q̃ crucifixū adorāt. qz ip̃e xps fili⁹ dei erat. Cui ego dixi. Pater mi. si de p̃res n̄ri ip̃m esse dei filiū cognouerūt. cur ip̃m crucis patibulo affixerunt. Et r̄ndit. Nonit dñs. qz nūq̃ in consilio eorū extiti. sed eis sepius p̃radixi. Quia p̃o ip̃e phariseoz vicia exprobrabat ip̃m crucifigifecerūt. Ip̃e p̃o die tertia resurrexit ⁊ celos discipulis videntibus penetravit. In quē stephanus frater meus credidit. quem iudeorum vesania lapidauit. Vide ergo fili ne ipsum vel discipulos eius audeas blasphemare. Non videtur autē multum p̃babile q̃ pater isti⁹ Iude tempe passiois

De inuentione sancte crucis

xpi esse potuerit. cum a passioe xpi vsq; ad
helenā sub q̄ iudas fuit. fluxerit pl⁷ q̄ dūce
ri septuaginta āni. nisi forte diceret: q̄ tunc
hoies pl⁷ q̄ mō uiuebāt. Dixerit ḡ iudei ad
iudā. Nos talia nūq̄ audiui⁷. Vexit si
de h̄ regia q̄sierit. vide ne h̄ sibi aliq̄ten⁷ cō
fitear⁷. Eū ḡ illi aū reginā stetitissent. et illa
eos interrogass⁷ de loco vbi fuerat dñs cruci
fisc⁷. et ipi locū nllaten⁷ indicare vellēt ius
sit eos oēs igne cremari. At illi oēs timētes
tradiderūt iudam dicētes. Hic dñs iusti et
p̄phe fili⁷ op̄ie nouit legē. et tibi oia q̄ q̄sier⁷
ab eo indicabit. Tūc illa oēs dimittens tes
nuit iudā solū. cui dixit. Vxor et vita tibi
apposita sūt: qd̄ maluer⁷ elige. Ostende igit⁷
mibi locū q̄ golgatha d̄r vbi fuit dñs cruci
fisc⁷ vt crucē ei⁷ inuenire possim. Rūdit iu
das. Quō locū scire valeā cū ducenti anni
iā r̄ apli⁷ fluxerit: nequaq̄ illo tpe nat⁷ eēz
Lui regia. Per crucif. xū fame te p̄mā nisi
mibi dixer⁷ vitarē. Ip̄m igit⁷ in puteū siccū
iussit p̄ici et ibidē famis molestia cruciari.
Eū ḡ ibidē sex dieb; sine cibo mansiss⁷. die
septio extrahi petiit. et crucē se indicaturuz
pmisit. Eū ḡ extract⁷ ad locū veniss⁷. et ibi
dē orass⁷. loc⁷ subito cōmouet. et fum⁷ aro
matū miri odor⁷ sentit. ita vt mirat⁷ iudas
abab; manib; plauderet et diceret. In p̄ita
te xpe tu es saluator mūdi. Erat aut⁷ i loco
illo sic in ecclesiasticis historiis legi⁷. repluz
vener⁷ qd̄ adrian⁷ imp̄ator ibidē cōstrux
rat. vt si q̄s xp̄iano⁷ i loco illo adorare vo
luisset. videret venerē adorare. et ob hoc in
freqns et pene obliuioni dat⁷ fuerat locus.
Regina at̄ replū fundit⁷ fecit destrui et lo
cū inarari. Post h̄ iudas p̄cingēs se virilit⁷
fodere cepit. et xx. passus fodiens tres cru
ces absconditas repperit. q̄s ad reginā p̄ti
nus deportauit. Eū aut⁷ crucē xpi ab alijs
latronū nescirēt discernere eas i medio ci
uitat⁷ posuerūt: ibidē gl̄az dñi p̄stolātes. Et
ecce cū circa horā nonā qdā iuuenis mor
tu⁷ deferret iudas feret⁷ tenuit. et p̄mam et
scdaz crucē sup corp⁷ defuncti apposuit. s; ne
qua⁷ ille surrexit. Apponēs at̄ tertiā crucē
prin⁷ rediit defunct⁷ ad vitā. E In hi
storijis at̄ ecclesiasticis legi⁷ q̄ cū qdā mu
lier p̄maria ciuitat⁷ semiuiua iaceret. Ba
thari⁷ ep̄s hierosolimitan⁷ p̄mā et scdaz
crucē adhibuit. s; nihil p̄fecit. tertiā p̄o ap
posuit. et mulier ap̄tis oculis prin⁷ sanata

surrexit. Ambrosi⁷ p̄o dicit q̄ discreuit ip̄
sam crucē dñi p̄ titulū quē posuerat pylat⁷
quē titulū ibidem inuenit et legit. Diabo
lus aut⁷ in aere vociferabat dicēs. Q iuda
qd̄ h̄ fecisti. inde meo p̄traria opat⁷ es. Hā
ille me suadente fecit p̄ditōem. et tu me reo
nuente ihu inuenisti crucē. Per illū multos
rū lucrat⁷ lum aias: p te p̄dere videor sā lu
cratas. p illū regnabā in p̄plo. p te iā expel
lar a regno. Vexit tibi vicem rependam.
et p te regē aliū suscitabo. q̄ fidē deserēs cru
cifisci. cū tormēt⁷ te negare faciet crucifixū.
Qd̄ qdē de iuliano apostata dictū videt⁷. q̄
iudam ep̄m hierosolimis factū multis tor
mētis affecit. et martyrē xpi fecit. Audiens
iudas vociferantē diaboliū nihil extimuit
s; p̄stāter diabolo maledixit dicens. Xps
te damnet in abissum ignis eterni. Post h̄
iudas baptizat⁷. Quiriac⁷ appellat⁷. et hiero
solimoz defuncto ep̄o ibidē in ep̄m ordiat⁷.
Verum cū brā helena clauos dñi nō ha
beret. rogauit ep̄m quiriacū vt ad locū per
geret et clauos dñi q̄reret. Qui cum venis
set et ad dñm p̄ces fudisset. p̄tinuo velut au
rū clauū fulgētes i terra apparuerūt. Quos
ille accipiens regine detulit. Illa at̄ genua
figens in terra et caput inclinans. eos cuz
multa reuerentia adorauit. Crucē ḡ p̄tem
Helena detulit filio. partē p̄o ibecis argē
reis p̄ditam reliq̄t in loco. Clauos p̄o q̄b;
dominicū corp⁷ fuerat affixū portat ad fi
liū. Ex q̄b; vt Eusebi⁷ cesariē. refert frena
q̄b; vteretur ad bellū composuit. et ex alijs
galeam suā armauit. Nonnulli autē asse
rūt vt Gregori⁷ turonē. clauos q̄tuor in
dominicō corpore fuisse. ex q̄b; Helena du
os in freno imperatoris posuit. tertium in
imagiē constantini q̄ rome supeminet vbi
locavit. et quartū in mare adriaticū. quod
vsq; tunc fuerat nauigantiū porago piecit
p̄cipiens hoc festū de inuentione sciē cru
cis singulis annis solēniter celebrari. Am
brosius p̄o sic ait. Quesiuit helena clauos
dñi et inuenit. Et de vno frena fieri p̄cepit
et de altero dyadema interxit. Recte cla
uus in capite. corona in vertice. et in ma
nu habena. vt sensus p̄mineat. fides lu
ceat. potestas regat. Sanctū aut⁷ quiria
cum ep̄iscopū Iulianus apostata postmo
dū interfecit. ex eo q̄ sanctā crucē inuenit.
cū vbiq; signū crucis destruere niteretur.

De inuentōe sancte crucis

Et cū p̄p̄as p̄gerz cepit q̄riacū inuitare ad sacrificia ydolorū. Qd̄ cū ille renueret: dexterā sibi abscidi fec̄ di. Hac māu mltas epl̄as sc̄psit. q̄b̄ mltos a deoz sacrificijs reuocauit. Cui dixit q̄riac⁹. Vultū mibi canis insensate pfuisti. qz p̄usq̄ i xpm credere sepi⁹ ad synagogas indeoz scribebā epl̄as. vt null⁹ i xpm crederet. Et ecce nūc scādālū mei corpis abscidisti. Tūc iuliā plūbū fec̄ liq̄ri ⁊ i os ei⁹ infūdī. Deinde lectū ferreuz iussit afferri ⁊ eo q̄riacū extēdi: ⁊ d̄sup car bones salē ⁊ adipē spargi. Sz cū q̄riac⁹ i mobilis pmaneret: dixit ei iulian⁹. Si nō vis sacrificare dñs: salte dic te xpianū nō esse. Qui cū exēcrās reculareret. iussit altā foueā fieri ⁊ serpētes venenatos ibidē poni. ⁊ q̄riacū in eandē iaccari. sz m̄ serpētes p̄tino mortui sūt. Iussitqz iuliā quiriācū in caldariam oleo feruētissimo plenā mitti. Qui dñs se signās sponte intrare vellet rogās dñm vt eū itez i martyrij lauacro baptizaret. irat⁹ iulian⁹ iussit pect⁹ ei⁹ gladio p̄forari. Et sic i dño p̄sumari p̄meruit.

Quāta at sit p̄tē crucis i illo fideli notario p̄z. quē qdā mag⁹ d̄cepit. ⁊ ad qndā locū in quē demōes aduocauerat duxit. p̄mittēs ei q̄ mults diuitijs abundaret. Et ecce vidit qndā magnū ethiopē super excelsum thronū sedentē. ⁊ i circuitu ei⁹ alios ethiopes circa eū cū lāceis ⁊ fustibz stātes. Tūc ille magū p̄dictū interrogauit dicēs. Quis est iste puer. Et ille. Dñe seru⁹ n̄r est. Cui demon. Si vis me adorare ⁊ seru⁹ me⁹ esse et xpm tuū negare facias te sedere in dextera mea. Ille autē signū crucis mox edidit. ⁊ se xpi saluatoris seruū libe eē exclamauit. statimqz vt edidit signū crucis ois illa demōnū multitudo euauit. Post h̄ cū quadam vice replū sc̄tē sophie p̄dict⁹ notari⁹ cum dño suo intrassz ⁊ aī saluatoris imaginē ambo starēt. vidit dñs su⁹ q̄ p̄dicta imago super notariū oculos fixos h̄iet ⁊ ipm attēte respiceret. Qd̄ vidēs dict⁹ dñs ⁊ admirās iuuenē ex pre dextera stare fecit. Viditqz q̄ imago i illā itez p̄re oculos voluissz ⁊ super notariū fixos h̄iet. Rursusqz fecit ipm ire ex pre sinistra. ⁊ ecce itez imago oculos voluit et notariū vt p̄us respicere cepit. Tūc adiurat⁹ a dño vt sibi diceret qd̄ ap̄d deū meruisset. p̄p̄ qd̄ sic eum imago respiceret. dixit se nulli⁹ boni p̄scium esse nisi q̄ eū co-

ram diabolo negare noluisse.

LXV

De sancto Johanne apostolo ante portam latinā.

Iohānes aposto

lus ⁊ euāgelista dū ephesi p̄dicaret a p̄cōsule capīt. ⁊ vt dñs imollet inuitat. Qui dū renueret in carcerē mittitur. ⁊ ad Domicianū impatorē eplā mittitur. in q̄ magn⁹ sacrileg⁹ ⁊ deoz p̄p̄tor: ⁊ crucifixi cultor nominat. Iussu igitur domiciani romā deducit. ⁊ deducto omnes capilli p̄ derisione a capite p̄cidunt. ac aī portam vrbis q̄ latina d̄r i doliū feruentis olei igne de subter candente mitti iubet. Paulū m̄ ibidē dolore sensit sz penit⁹ ille suscipiuit. In illo igitur loco ecclesia xpianis fabricatur. ⁊ dies illa tāqz dies sui martyrij solennizat. Cum ḡ nec sic a p̄dicatōe xpi cessaret. iussu domiciani i pathmos insulā relegat⁹ est. Nec tñ impatores romani apostolos p̄seq̄bant. qz xpm p̄dicabant. cū ipsi nullū deū respueret. sz qz ipm sine senatus auctoritate deificatū aiebant. qd̄ ipi de ne mine fieri p̄hibuerat. Vñ legit in historia ecclesiastica. q̄ cū pylat⁹ qdā vice ad Tyberij epl̄as de xpo misisset. ⁊ ipse tyberius ei⁹ fidē a romanis recipi assentiret. senat⁹ omnino respuit. ex eo q̄ nō sui auctoritate de⁹ vocat⁹ fuit. Alia cā est q̄ legit in qdam cronica ex eo q̄ romanis p̄us nō apparuerat. Alia causa est ex eo q̄ oim deoz cultū cui romani inscribāt euacuabat. Alia cā est ex eo q̄ mūdi despectū p̄dicabat ⁊ romani auari ⁊ ambiciosi erāt. Xps etiā h̄ fieri non p̄misit ne h̄ b̄iane potētē ascriberet. Alia causa fm magistz Johanne beletb. quare impatores ⁊ senat⁹ xpm ⁊ aplos p̄seq̄bant erat. qz videbat eis de⁹ nimis supbo ⁊ inuidus. eo q̄ p̄sortē habere nō dignaret. Alia cā est quā Orosi⁹ refert. qz senat⁹ indigne tulit q̄ pylat⁹ ad Tyberij ⁊ nō ad senatū de xpi miraculis l̄ras destinauit. ⁊ iō eius p̄secrationē inter deos fieri noluit. Unde iratus Tyberius multos de senatoribus occidit. et quosdam exilio damnanit.

Daret aut ipsius Johis audiens filium romae detineri. materna compassione p̄ mora. romam ad eum visitandum accessit.

De letanijs

20

Sed dum venisset. et ipse in exilium relegatus
tum audisset indeque rediret in capania ci-
uitate vetulana migravit ad xpm. Cuius
corpus in quadam specu sepultum multo tempore iacuit.
sed postmodum a filio suo iacobo reuelatum fu-
it. Quod quidem multo odore redolens ac miracul-
mule resurgens. ad predictam civitatem cum mul-
to honore translatum est.

LXVI De letanijs

Etanie in anno

bis fiunt. scilicet in festo sancti marci
quod est letania maior. et tribus die-
bus ante ascensionem domini quod est
minor. et interpretatur letania supplicatio vel
rogatio. Prima igitur letania triplici vocatur
Primo letania maior. secundo est processio septi-
formis. tertio est cruce nigra. Dicitur autem
letania maior propter tres causas. scilicet ratione illi-
a quod instituta est. scilicet a magistro Bre. papa. Ratione
loci in qua instituta est. quia rome quod est domus et ca-
put mundi. ex eo quod ibi est corpus principis aposto-
lici et apostolice sedes. Ratione cause pro qua instituta
est. quia pro magno et gravissimo morbo. Roma
nisi enim cum in quadragesima trinent vixissent.
ut in pascha corpus domini recipere. postmodum
comestatoribus ludis et luxurie frena laxabantur.
Ideoque deus provocat pestem maximam in eos mi-
sit quam inguinariam vocant. id est apostema siue
inflaturam in inguine. Tam seiva autem illa pestis
fuit. ut boves in via. in mensa. in ludis. in col-
loquijs subito morerentur. ita quod cum aliquis ut
est sterneretur sepe cum ipsa sternutatione spi-
ritum exalabat. Unde cum aliquis aliquem sternuta-
rem audiebat. statim accurrens. deus te adiu-
vet. exclamabat. Et abinde ut dicitur adhuc
hec consuetudo fuit. ut cum aliquem sternutan-
tem audiret. deus te adiuverit. exclamaret. Rur-
sus ut ferretur cum aliquis oscitabat frequenter pro-
nuo et subito spiritum emittebat. Unde cum aliquis
se velle oscitare sentiebat continuo signum cru-
cis sibi imprimere festinabat. Et hanc consuetudo-
nem habuerit in vita sancti Gregorii reperitur
Secundo est processio septiformis. ex eo quod
beatus Gregorius processiones quas tunc faciebat pro
vii. ordinibus disponebat. Nam in primo or-
dine erat omnis clerus. In secundo omnes mo-
nachi et religiosi. In tertio scilicet moniales.

In quarto omnes infantes. In quinto omnes
laici. In sexto omnes vidue et continentes.
In septimo omnes iugati. Sed quod modo
non possumus in numero personarum supplemus
in numero letaniarum. quia septies dici de-
bent antequam insignia deponant. Tertio
est cruce nigra. quam in signum meroris ex
tanta strage hominum. et insignum peniten-
tie homines nigris vestibus induebantur.
Et forte propter eandem causam cruce et al-
taria saccis cilicinis velabant. Homines
etiam fideles vestes penitenciales debent as-
sumere. B. Alia autem est letania minor
que fit tribus diebus ante ascensionem. quam bea-
tus Damertus episcopus viennensis tempore Leo-
nis imperatoris qui cepit anno domini. cccclviij.
ante institutionem prime instituit. Que est let-
tania minor. rogationes et processio. Dicitur autem
letania minor ad differentiam prime. quia scilicet
instituta est a minori episcopo. in minori loco. et
pro minori morbo. Causa autem institutionis haec
fuit. Tunc enim apud viennam frequentes
et maximi terremoti fiebant quod domos et ec-
clesias plurimas subvertebant. et nocturni
sonitus et clamores sepe audiebant. Tunc etiam
aliud terribile accidit. quia in die pasche ignis
de celo cecidit. et regis palacium precremavit
Aliud insuper mirabile fiebat. Sic enim de-
mones porcos dei permissione olim intraue-
runt. sic permissione domini propter peccata hominum
lupos et alias feras irrabant. et nullos homines
non solum per vias sed per civitatem publice dis-
currebant. et passim pueros et senes. viros
et feminas deuorabant. Cum igitur tam
dolorosi casus quotidie fierent. predicatus episcopus
triduanum ieiunium indixit. letanias insti-
tuit. Et sic predicta tribulatio prosequitur. De-
inde statutum est ab ecclesia et firmatum ut haec
letania vniuersaliter obseruetur. Dicitur etiam
rogationes. quia tunc omnium sanctorum suffragia
implorentur. Et merito talis observantia his
tribus diebus seruanda est. et rogationibus sanctorum
et ieiunijs his diebus insistendum multiplici ratione.
Primo ut deus bella pacificet. quod in vere fre-
quenti precantur. Secundo ut teneros adhuc
fructus conservando multiplicet. Tertio
ut motus carnales quod hoc tempore magis fer-
uent in se quisque magis mortificet. In ve-
re enim sanguis magis fervet. et illiciti mo-
tus magis pullulant. Quarto ut ad recep-
tionem sancti spiritus se quisque magis habiliter.

De letanijs

Nam p ieiuniū bō magis habilitat. et p ro
garō es dignior reddit. Duas alias rōnes
affligit mgt̃ Basil. altissiodoren. Prima vt scz
xpo ascendente et dicere. Perite et accipietis
pfidēti petat ecclā Scdo qz ecclā ieiunat
et orat vt paz beat de carne per ipi carnis
maceratōez. et acqrat sibi alas p orōnez. qz
oio est ala aie. q̃ volat in celum. vt sic xpm
ascendentē libe possit asseq. qui ascēdit. pā
dens ante nos iter et volauit sup pēnas vē
toz. Quis em̃ q̃ multū abundat in carne et
paz in plumis bñ volare nō p̃t. sic patet in
strucone. **E** Dicit etiā pcessio. qā tūc
ecclā generalē facit pcessionē. In hac at p
cessione crux defert. cāpane pullant. vexil
lū portat. draco qdam cū ingēti cauda in
qbusdā ecclesijs baiulat. et oim scōz singu
lariter patrocina implozatur. Jō at ibidē
crucē deferim⁹ et cāpanas pullam⁹. vt de
mones territi fugiāt. Nā sic rex i suo exer
citu hz insignia regalia. scz tubas et vexilla
Sic xps rex etern⁹ in sua ecclā militati hz
cāpanas p tubis. et cruces p vexillis. Et sic
aliqs tyrān⁹ valde timeret q̃ alie⁹ regis po
tētis et sibi inimici tubas i sua trā audiret.
et vexilla videret. Sic demōes q̃ sūt in isto
aere caligioso vehemēter metuūt qñ tubas
xpi. scz cāpanas pulsari sentiūt. et vexilla. i.
cruces pspiciūt. Et ista dr̃ esse rō qre eccle
sia cāpanas puenit pulsare. qñ tēpestates
pcitari videt. vt scz demōes q̃ h̃ faciūt. tu
bas etnī regis audiāt. et sic territi fugiant. et
a tempestatē pcitatōe q̃escāt. Licet alia rō
sit. qz cāpane tūc fideles admonēt et puo
cāt. vt p instāte piculo oīoni insistāt. Alio
etiā vexillū eterni regis est ipa crux fm̃ illō
Vexilla regis pdeūt. rē. Nō qdam vexillū
demōes valō timēt fm̃ qd̃ dicit Eryf. Vbi
cūqz inq̃ demōes signū dñicū viderint fu
giūt. timētes baculū q̃ plagā acceperē. Et
h̃ est rō qre in qbusdā ecclesijs tpe tēpestatē
crux de ecclā extrahit et tēpestati opponit.
vt scz demōes vexillū summi regis videant
et territi fugiāt. Jō igitur crux i pcessiōe de
fertur et cāpane pullant vt demōes in ipso
aere existētes territi fugiāt. et a nra infesta
tione delistāt. Vexillū at ibidē defertur p
pter representandā victoriā resurrectionis et
victoriā ascensionis xpi. q̃ cū magna preda
celos ascēdit Unde p aera vexillū incedēs
est xps in celū ascendens. Et sicut vexillū

qd̃ in pcessione defertur multitudo fidelū
sequitur. sic xpm ascendente magna scōz
collectio comitat. Lantus at̃ qui ibi sūt ne
fiant cant⁹ et laudes angeloz. q̃ xpo ascen
dēti obuiauerūt. et ipm cū sua societate vsqz
in celū cū multis laudibz pduxerūt. In q̃
busdam aut̃ ecclesijs et maxime in ecclesijs
gallicanis p̃suetudo habet q̃ draco qdam
cū lōga cauda et inflata plena scz palea. vel
aliq̃ tali. duobz diebz p̃mis ante crucem et
tertio cū cauda vacua post crucē defertur.
p qd̃ fcat q̃ in pmo die ante legē. et in scdo
sub lege diabol⁹ in h̃ mūdo regnauit. in ter
tio aut̃ die. scz g̃fep passionē xpi de suo res
gno expulsum fuit. Rursus in ipsa pcessiōe
oim scōz pariter patrocina postulamus
D Quare aut̃ tunc scōs rogam⁹ plures
cause sunt supi assignate. Sūt autē et alie
cause generales p̃t q̃s de ordiauit vt sano
ctos orem⁹. scz p̃t nostrā inopiam. sanctorū
gloriā. et dei reuerentiā. Sancti em̃ vō
ta supplicantiū scire p̃t. qz in illo etno spe
culo intelligūt q̃ntū vel illis p̃tinet ad gau
diū vel nob̃ ad auxiliū. Prima ergo rō
est p̃t nostrā inopiam. et h̃ vel p̃t inopiam
quā habem⁹ in merendo. vt ibi nra nō sup
petūt merita patrocinent aliena. Vel p̃t
inopiā quā habem⁹ in p̃tēplando. vt q̃ nō
possum⁹ summā lucē respicere in se saltem
in sc̃tis aspicere valeam⁹. Vel p̃t inopiaz
quā habem⁹ in amādo. qz plerūqz imperfe
ctus hō magis sentit se affici circa vnū san
ctū q̃ etiam circa deū. Scda rō est p̃t
scōz gloriā. Vult em̃ de⁹ vt scōs inuoca
mus. vt dū p̃eoz suffragia qd̃ petim⁹ in
petram⁹. ipsos magnificem⁹. et glorificamo
do collaudem⁹. Tertia rō est p̃t dei re
uerentiā. vt pctōr q̃ deum offendit q̃si nō
audeat ipm in p̃pria p̃sona adire. s̃ amicos
possit patrocina implozare. In h̃mōi aut̃
letanijs esset illud angelicū canticū freq̃
randū Sancte de⁹. sc̃tē fortis. sc̃tē et imozo
talis miserere nob̃. Refert em̃ Iohannes
damascen⁹ li. iij. q̃ cum apud constantino
polim p̃pter q̃ndaz tribulatōem letanie fie
rent. qdam puer de medio ppli in celum est
raptus et istud canticū ibidem edoct⁹. De
inde ad pplm rediēs illō angelicū canticū
in p̃spectu ppli decantauit. et mox om̃is tri
bulatio cessauit. In calcedonenſi q̃z syno
do fuit istud canticū approbatū. Et cōclū

De ascensione domini

dit ita damascen⁹. Nos autē dicim⁹ q^d per istud canticū demones recedant. Hui⁹ ergo canticū laus et autoritas ex quatuor colligit. Primo ex eo q^d angel⁹ illud edocuit. Secūdo ex eo q^d ad ei⁹ platiōez illa tribulatio p^{er}uenit. Tercio ex eo q^d calcedonen⁹ si nodus illud approbavit. Quarto ex eo q^d demones illud timent.

LXVII

De ascensione domini

Ascensio domini

Quadragesima die a resurrectione facta est. Circa quā ascensione septē p^{er} ordinē p^{er}siderāda sunt. Primo vñ ascendit. Secūdo q^ure nō statim post resurrectionē ascendit. s^{ed} tot dies expectavit. Tercio q^uare ascendit. Quarto cū q^uo ascendit. Quinto q^u merito ascendit. Sexto q^u ascendit. Septimo q^ure ascendit. Circa p^{ri}mū notandū q^uā d^{omi}n^us mōte oliueti p^{er}sus bethaniam celos ascendit. Qui mons p^{ri}mā trāslationem d^{omi}n^us monti luminū. Nam de nocte ex p^{ar}te occidentis illuminabat igne templi. q^u erat ignis iugis in altari. Vane ex p^{ar}te orientis p^{ri}m^o ex^{er}ciebat radios solis anteq^uam illuaret ciuitatē. Habebat insup^{er} in se copiā olei. q^uod est fomentū luis. Et iō d^{omi}n^us mons triū luminū. In hūc igit^{ur} mōte x^{pi}s discipulos ire p^{re}cepit. Nam in ipa die ascensionis bis apparuit. scilicet vñdecim aplis comedētib^{us} i cenaculo. D^{omi}n^us q^ude tam apli q^u alij discipuli. neq^u et mulieres habitabāt in illa p^{ar}te i^{er}lm q^u dicebat mello. scz in mōte syon. vbi dauid p^{re}struxerat sibi palatiū. Et erat ibi illud cenaculū grande stratū in q^u d^{omi}n^us p^{re}cepit sibi pari pascua. et in illo cenaculo tūc vñdecim apostoli habitabāt. Ceteri autē discipuli et mulieres habitabāt circūquaq^{ue} p^{er} diuersa hospitalia. Dum igit^{ur} in illo cenaculo comedere^{nt}: dominus eis apparuit: et incredulitatem eorum exprobrauit. Et cum comederet cū eis et p^{re}cepisset vt in mōtem oliueti p^{er}sus bethaniā irent. ibidē eis itez apparuit. ac indiscrete querētib^{us} r^{es}pondit. Et eleuatis manib^{us} eis b^{en}edixit et inde corā eis i celū ascendit. De loco at^{que} ascensionis d^{omi}n^us Sulpicius ep^{iscop}us hierosolimitan⁹. et habet i glo. Quia cū ibi postea edificata esset eccl^{esi}a loc^us ille in q^u steterūt vestigia x^{pi}i ascendentis.

nūq^{uam} potuit sterna pavimento. imo resiliēbāt marmora in ora collocantiū. Calcantiā pulueris a d^{omi}no h^{ab}et dicit esse documētū. q^u vestigia imp^{er}ssa cernūt. et eandem adhuc spēm velut p^{re}ssis vestigijs terra custodit. B^{ea}t^us Circa scōm quare scz nō statim ascendit vt resurrexit. s^{ed} p^{er} xl. dies expectare voluit. Notandū q^u h^{ab}et fecit p^{ro} tres rōes. P^{ri}mo p^{ro} resurrectionis certificatioez difficult^{er} em erat p^{ro}bare v^{er}itatē resurrectionis q^u passio nis. q^u a p^{ri}ma die vsq^{ue} ad tertiā p^{er} poterat p^{ro}bari passio. s^{ed} ad verā resurrectionē p^{ro}bam^us dam plures dies req^uerebant. Et ideo maius tps req^uerebat inter resurrectionē et ascensionē q^u inter passionē et resurrectionē. De h^{ab}et sic dicit Leo papa in s^{er}mōe de ascensione. Quadragesim^us hodie d^{omi}n^us replet⁹ est numer⁹. sacratissima ordinatio dispositus. et ad vtilitatē n^{ost}re eruditiois imp^{er}sus. vt dū a d^{omi}no in h^{ab}et spacio mora p^{er}itue corporalis extēdit. fides resurrectionis documentis necessarijs muniret. Grās agim⁹ diuine dispensationi. et sc^{ri}pt^{ur}az pat^{er}z necessarie tarditati. Dubitatū est ab illis. ne dubitaret a nob^{is}. Sc^ucūdo p^{ro} ap^{osto}loz p^{ro}solatioez. q^u em p^{ro}solatioes diuine sup^{er}abūdant tribulationib^{us}. et temp^{us} passionis fuit tps tribulationis ap^{osto}loz. ideo plures debuerūt esse dies isti q^u illi. Tercio p^{ro} mysticā f^{er}cationē. vt p^{er} h^{ab}et daret intelligi q^u p^{ro}solatioes diuine p^{ro}pan^us ad tribulationes sic ann⁹ ad diē. dies ad horā. hora ad momentū. Q^uem p^{ro}sent sic ann⁹ ad diē. p^{ri}z p^{er} illud q^uod legit ysaiē. lxj. Predicare annum placabilē d^{omi}no et diē vlt^{im}is d^{omi}no n^{ost}ro. Ecce p^{er} diē tribulationis reddit annum p^{ro}solatiois. Q^uat^{or} p^{ro}sent sic dies ad horā p^{er} p^{er} d^{omi}n^us xl. horis mortu⁹ iacuit. q^uod fuit tribulationis. et p^{er} xl. dies resurgens discipulis apparuit. q^uod fuit p^{ro}solatiois. Vñ glo. Quadragesinta horis mortu⁹ fuerat. p^{ro} p^{er} xl. dieb^{us} se viuere p^{ro}firmabat. Q^uo p^{ro}sent sic hora ad momentū insinuat ysaiē. lxj. In momento indignationis mee abscondi faciē meā tē. C^{ir}cū tertiū notandū q^u ascendit p^{ri}mo potent^{er}. q^u p^{ro}p^{ri}is virib^{us} ysaiē. lxij. Quis est iste q^u venit de edom tē. gradiens i multitudine p^{ro}trus^{us} sue. Irē Jobes. Nemo ascendit in celū. scz p^{ro}p^{ri}a p^{ro}trute. nisi q^u descendit de celo fili⁹ hois q^u est in celo. Licet em q^uli in q^udam globo nubis ascēderit. h^{ab}et nō fecit q^u nubis ministerio indigeret: s^{ed} vt p^{er} h^{ab}et m

De ascensione domini.

ostenderet q̄ ois creatura pata est obsequi creatori suo. Ip̄e em̄ potētia diuinitatis sue ascendit. Et in h̄ notat differētia fm̄ quod d̄r in historia scolastica: xp̄i ad enoch ⁊ heliam. Nam enoch trāssat⁹ est. Helias subuectus est. sed Iesus pp̄ia p̄tute ascendit. Prim⁹ fm̄ Breg. p̄ coitum generat⁹ et generans. Secundus generat⁹ h̄ nō generās Tertius nec generat⁹ nec generās. Scdo ascendit patenter. q̄r videntib⁹ discipulis. Un̄ d̄r videntib⁹ illis eleuatus est. Item Joh. xvj. Vado ad eū q̄ misit me. et nemo ex vob̄ interrogat me q̄ vadis. Glo. Ita palam vt nemo interroget qd̄ vltu corpali fieri cernat. Ideo em̄ illis videntib⁹ ascendere voluit. vt ip̄i testes ascensionis existerēt. ⁊ naturā hūanā in celū ferri gauderēt ⁊ ip̄sum seq̄ desiderarēt. Tercio letanter. q̄r iubilantib⁹ angelis. Un̄ psal. Ascēdit de⁹ in iubilatione. Aug⁹. Ascendente xp̄o pauet om̄e celū. astra mirant. plaudent agmina. tube sonāt. et letis se admiscunt blāda modulamia choris. Quarto velociter. Psal. Exultauit vt gigas ad currendam viam. Valde em̄ velociter ascēdit qm̄ tantū spaciū q̄si in momēto pcurrit. Refert em̄ rabi moyses maxim⁹ ph̄s q̄ qlibet circū siue qd̄libet celū cuiuslibet planete h̄z in spissitudine viā q̄ngētoz annoz. i. spaciū tantū q̄tū posset aliq̄s ire via plana in q̄ngentis annis. Et distātia inter celū ⁊ celū est silt vt dicit viā q̄ngentoz annoz. Et ideo cū sint septem celi. erit fm̄ ip̄m a centro terre vsq̄ ad p̄cauū celi saturni. qd̄ est celū septimū via septem miliū annoz ⁊ septingētoz annoz. i. tantū spaciū q̄tum de via plana aliq̄s iret i. vij. milib⁹. dec. ānis si tātū viueret. ita q̄ qlibet ann⁹ pponat ex. ccclxv. diebus ⁊ iter cuiuslibet diei sit. xl. miliarium. ⁊ qd̄libet miliare sit duozū miliū passuum siue cubitoz. Hec rabi moyses. Vtrū aut̄ h̄ vez sit de⁹ scit. Hanc em̄ mēsuratiōem ille nouit: q̄ om̄ia fecit in numero pondere ⁊ mensura. Ip̄e igit fuit magn⁹ saltus quē fecit xp̄s de terra. sc̄z in celū. Et de h̄ saltu ⁊ q̄busdam alijs saltib⁹ xp̄i sic dicit Amb. Saltu q̄dam xp̄s venit in hūc mundum. apud p̄rē erat. ⁊ in p̄ginē venit. ⁊ ex p̄gie i p̄sepe trāsilī. descēdit in iordanē. ascēdit in crucē. descēdit in tumulū. surrexit e tumulo. ⁊ sedet ad dextrā patris. D. Lir

ca q̄rtū cum q̄b⁹ sc̄z ascēdit. Notandum q̄ ascēdit cū magna p̄da hoīm ⁊ magna multitudie angeloz. Q̄ em̄ cū p̄da hominūz ascenderit. patet p̄ illud qd̄ dicitur i psal. Ascendisti in altum cepisti captiuitatē ⁊c. Q̄ aut̄ ascenderit cum multitudie angelorū p̄z p̄ illas interrogatiōes q̄s xp̄o ascēdēte minores angeli fecerūt maiorib⁹. vt habetur ysa. lxij. Quis est iste q̄ vēit d̄ edom tinct⁹ vestib⁹ de bostra. Vbi dicit glo. q̄ q̄dam angeli nō plene cōscientes mystēriū incarnatiōis. passionis. ⁊ resurrectionis. videntes ascēdere ad celos dñm cū multitudie angeloz ⁊ sc̄toz hoīm pp̄ia p̄tute. ip̄sum incarnatiōis ⁊ passionis mystēriū admirant ⁊ angelis comitantib⁹ dñm dicūt. Quis est iste q̄ venit ⁊c. Et in psal. Quis est iste rex gle. Dionisi⁹ aut̄ in libro angeli ce hierarchie cap. vij. insinuare videtur qd̄ dū xp̄s ascēderet tres q̄stiones ab angelis facte sunt. Primā fecerunt maiores angeli ad inuicē sibi ip̄s. Secundā fecerūt maiores xp̄o ascēdenti. Tertiā fecerūt minores maiorib⁹. Querūt igit inter se maiores videntes. Quis est iste q̄ venit de edom tinct⁹ vesti. ⁊c. Edom sanguinea interpretat. bostra munita. q̄si dicant. Quis est iste q̄ venit de mūdo sanguineo p̄ p̄ctm̄. ⁊ munito p̄ maliciā p̄tra deū. vel q̄ venit de mūdo sanguineo ⁊ inferno munito. Rndit domin⁹. Ego q̄ loquor iusticiam ⁊c. Dionisi⁹ ponit talē lram. Ego em̄ dicit disputo iusticiam ⁊ iudiciū salutarē. In redēptione humani generis fuit iusticia inq̄stū sc̄z factor creator rā suā a dño alieno reduxit ⁊ fuit iudiciū inq̄stū diabolu inuasorē alieni iuris ab eo quē possidebat hominē potēter eiecit. S̄ fm̄ h̄ facit Dionisi⁹ q̄stionē h̄. Cū ip̄i superiores angeli sint deo p̄rimi et imēdiare a domino illuminent. quare ab inuicē q̄rūt q̄si ab inuicē discere cupiētes. Sed sic ip̄se soluit ⁊ cōmentator exponit. in eo q̄ interrogāt f̄cant se sciam appetere. In eo aut̄ q̄ p̄mo inter se p̄ferūt. demonstrāt q̄ diuina in se p̄cessionē nō audent p̄uenire. Apud se q̄ p̄mo interrogare deliberant. ne forte illi minatiōem q̄ ip̄is a deo fit nimis festina in interrogatione p̄ueniāt. Hec igitur q̄stio nō est doctrine inquisitiō s̄z ignoratiē p̄fessio. Secūda questio est quā fecerūt ip̄i sup̄mi angeli ad xp̄m dicētes. Quare q̄ rubrū est

De ascensione domini

Indumentū tuū. ⁊ vestimentū tuū sic calcātū
i torculari. Dñs dñ bñisse indumentū. i. cor-
pus suū rubrū. i. sanguine cruciatū ex eo q
dñ ascēderet in corpe suo cicatrices hēbat.
Voluit ei cicatrices i corpe suo fuare fm
qd dñ Beda qñq de cau. Ait em sic. Li
carrices dñs fuauit. ⁊ i iudicio fuatur est
vt fidē resurrectōis astruat. vt p hoib sup
plicādo eas pñ repñret. vt boni qñ mīscdīe
sint redēpti videāt. vt reprobi qñ iuste sint
dñnati recognoscāt. vt ppetue victorie sue
certū triumphū deferat. Huic qñ dñs
sic rñdet. Torcular calcavi sol⁹ ⁊ de gē. nō
est vir me. Et p vocari torcular crux. in q
tāq in plo sic pñsus ē vt etiā sanguis effun-
deret. vt torcular vocat dyabolū. qñ bñanū
gen⁹ sic funib pctorū inuoluit ⁊ stringit. vt
qd in eis spñale erat expmeret. ⁊ solū vi-
nacia remanerēt. Sz nñ bellator torcular
calcavit. vincā pctorū dirupit ⁊ i celū ascē-
des postmodū tabernā celi apuit ⁊ vinum
scīspñs effudit. Tertia qñtio est quā fecerit
maiores angeli maiorib dicētes. Quis est
iste rex glē. Quib illi rñderūt. Dñs pñtū
ipe ē rex glē. De hac angeloz qñtio ⁊ alioz
rñ pueniēti rñsione sic dñ Aug. Scīficat
diuio comitatu imēsus aer. ⁊ oīs illa volū-
tās p aera demonū turba xpō ascendente
trāsugit. Cui accurrentes angeli qñ esset
scīficat dicētes. Quis ē iste rex glē. Quib
alij rñdentes dixerūt. Hic est ille valde cā-
didus ⁊ rose⁹. H est ille qñ nō hñit spēs neq
decoris. Infirm⁹ in ligno. fort⁹ in spolio.
Uilis i corpulculo. armat⁹ in plio. fedus
in morte. pulcr⁹ in resurrectiōe. Landid⁹
et pñgie. rubicūdus in cruce. fuscus in ob-
probrio. clar⁹ in celo. Circa qñtū. qñ scz
merito ascēdit. notandū qñ triplici merito
ascēdit. de qñ sic dñ Hiero. Propter pñtātē
qñ illa qñ pñphas pñmiseras adiplesti. ⁊ man-
suetudinē. qñ sic ouis p vitā ppli imolaris.
⁊ iusticiā quia nō ptātē sz iusticia eripuisti
hoies. ⁊ deducere te mirabiliter dextera tua.
potētia siue pñtē deducere te. H est in celum.
E Circa sextū. qñ scz ascēdit. notandū qñ
sup oēs celos ascēdit. fm qñ dñ Eph. iij.
Qui descēdit ipe est ⁊ qñ ascēdit sup oēs ce-
los vt adimpleret oīs. Sup oēs celos dñ
qñ pñes sūt celi sup qñ ipe ascēdit. Est em ce-
lū materiale. rōnale. intellectuāle. ⁊ super-
substantialē. Celū materiale multiplex ē

scz celū aereū. ethereū. olimpiū. igneū. sīde-
reū. cristallinū. ⁊ empireū. Celū at rōnale
est hō iust⁹. qñ dñ celū rōe inhabitatōis diuī-
ne. qñ sic celū est sedes ⁊ habitatio dei. fm
qd dñ ysa. lxxij. Celūz mibi sedes est. Sic
aīa iusti. fm qñ dñ i li. Sapie. Aīa iustise-
des est sapie. Rōe pñerlatōis scīe. qñ scī p
pñerlatōez ⁊ desiderū sp bñant i celo. sic
dicebat apłs. Pñra pñerlatio i celis ē. Rōe
oparōis pñtue. qñ sic celum pñtue mouet
sic ⁊ scī p bona opa pñtue mouet. Celum
intellectuale est angel⁹. Angeli em dicunt
celū. qñ instar celi sunt altissimi rōe digni-
tat⁹ ⁊ excellētie. De qñ dignitate ⁊ excellē-
tia dñ Dyonisi⁹ in li. de diuīs noib. c. iij.
Diuie mētes sūt sup reliq existētia. ⁊ viuūt
sup reliq vitētia. ⁊ intelligūt ⁊ cōscūt sup
sensū ⁊ rōez. ⁊ pl⁹ qñ oīs existētia pulcr⁹ et bo-
nū desiderāt ⁊ eo pñcipāt. Scōo sūt pul-
cerrimi rōne nature ⁊ glē. De qñ pulcritū-
dine dñ dyonif. codē li. Angel⁹ est manife-
statio occulti luis speculū purū clarissimū
incōtaminatū. incōinqnatū. imaculatū.
suscipiēs. li fas est dicere pulcritudinē bo-
niformis deiformitat⁹. Tercio sūt fortissī-
mi rōe pñt⁹ ⁊ potētie. De qñ fortitudie di-
cit Damascē. li. ij. c. iij. Fortes sūt ⁊ parī ad
dei volūtāt⁹ expletōz. ⁊ vbiq pñestim inue-
niūt vbiq diuin⁹ iussit nūc. Celū em
bz altitudinē. pulcritudinē. fortitudinem.
De duob pñis Ecclī. xliij. Altitudis fir-
mamentū rē. De tercio Job. xxxvij. Tu fore
sitā cū illo fabricat⁹ es rē. Celū at sup
substantialē eqūlitas diuie excellētie. De quo
xp̄s venit. ⁊ vsq ad illud postmodū ascen-
dit. de qñ dñ in psal. A sūmo celo egressio ē
⁊ oc. e. vs. ad sū. ei⁹. Sup oēs igit hos ces-
los vsq ad ipm celum supsubstantialē xp̄s
ascēdit. Qñ em ascēderit sup oēs celos ma-
teriales habet p illō qñ dñ i psal. Elenata
est magnificētia tua sup celos dñs. Super
oēs em celos materiales vsq i ipm celum
empireū ascēdit. nō sic Helias qñ in currū
igneo ascēdit vsq ad sublunare regionem.
nec eā trāscendit. sz in paradisu terrestrem
trāscat⁹ ē. qñ adeo eminet vt pñngat ad sub-
lunare regionē nec eā trāscēdit. In h g ces-
lo empireo xp̄s residet. ⁊ est spēalis ⁊ pñia
ei⁹ mālio ⁊ angeloz ⁊ alioz scīoz. Et cono-
grue puenit h habitatio habitatorib. Il-
lud em celū ceteros celos excellit dignitatē
m 2

De ascensione domini.

te. poritate. situ et ambitu. et ideo est pueriens
habitatio christi qui omnes celos rationales et intelle-
ctuales transcendit dignitate eternitate. situ
immutabilitatis et ambitu patris. Sicut est co-
grua habitatio sanctorum. Illud enim celum est vni-
forme. immobile luminositatis perfecte et capa-
citas inmensa. Et recte congruit angelis et sanctis
qui fuerunt uniformes in operatione. immobiles in di-
lectione. lutosi in fide sine cognitione. capaces
in spiritus sancti receptione. Quia super omnes celos ra-
tionales. id est omnes sanctos ascenderunt patris pro illud
quod dicitur *Ecce iste venit saluus in nomine
domini*. Et vocantur motes angeli. colles
pro viri sancti. Quia pro super omnes celos intelle-
ctuales. id est angelos ascenderunt. patris pro illud quod
dicitur in psalmo. Qui ponis nubem ascensum tuum.
qui ambulat super pedes ventorum. Ite ascendit super cheru-
bin et volauit super pennas ventorum. Quia ut videtur
ad celum super substantialem. id est dei equitatem ascende-
rit. patris pro illud quod dicitur *Barci vlt*. Et dominus qui
de ipsis postquam locutus est eis assumpsit est in celum
et sedet a dextris dei. Dextera enim dei est
equitas dei. *Bernardus*. Domino meo singulariter
a domino et dictum et datum est sedere a dextris
glorie ipsius. utpote in gloria coequali. in essentia co-
substantiali. per regnationem patris. maiestate non
dispari eternitate non posteriori. Vel potest dici
quia christus in ascensione sublimis fuit quadrupli-
ci sublimitate. scilicet locali. remuneratione pre-
mium. cognitionalis et virtuali. De primo *Eph.*
iii. Qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes
celos. De secundo *Phil.* *ii*. Factus obediens etc.
Ubi dicit *Augustinus*. Humilitas claritas est meri-
tum. claritas humilitatis est premium. De tertio
psalmo. Ascendit super cherubin. id est super omnes scientie
plenitudinem. De quarto *ps.* quia ascendit etiam super
seraphim *Eph.* *ii*. Scire etiam supereminet
charitatem christi. Circa septimum. quare scilicet ascen-
dit. Notandum quod ascensionis sue novem sunt
fructus siue utilitates. Prima utilitas est
persecutio amoris divini *Joh.* *xvi*. Nisi ego
abiero pacem non veniet. Ubi dicit *Augustinus*.
Si carnaliter mihi adhaeritis capaces spiritus
sancti non eritis. Secunda est maior cognitio dei
Joh. *xiii*. Si diligere me gauderetis utique
quia vado ad patrem. Ubi dicit *Augustinus*. Ideo
subtraho formam istam serui in qua per maiorem me
est. ut deum spiritualiter videre possitis. Tertia est
meritum fidei. De hac sic dicit *Leo* in sermone de
ascensione. Tunc ad equalem patri filium eruditior si-
des gressu mentis cepit accedere. et directas

tionem corporee in christo subire in qua per maiorem
est non egere. Magna enim vigor est men-
tis incunctanter credere quod corporeo non videtur
intuitu. et ibi fingere desiderium qui nequeas in-
ferre prospectum. *Augustinus*. *li. i. ps.* Exultavit ut
gigas ad currendam viam suam. Non enim tardauit
sed cucurrit clamans. dicis. factus. mortuus.
vita. descensus. ascensus. Clamans ut redeam
ad eum. et discessit ab oculis ut redeam ad
cor et inueniam eum. Quarta est nostra secu-
ritas. Ideo enim ascendit ut non aduocaretur
apud patrem: Valde enim securi esse possumus
quia talis aduocatus apud patrem nos habere consue-
deramus. *Joh.* *ii*. Aduocatus habemus apud pa-
tre ipsum christum iustum et ipse est propitiator peccatis
nostris. De hac securitate dicit *Bernardus*. Securus
accessum habes o homo apud deum. ubi mihi ante
filium et filius ante patrem. mater ostendit filio pec-
tus et verba. filius ostendit patri lacrimas et vul-
nera. Nulla ergo poterit esse repulsa ubi tot sunt
caritatis insignia. Quinta est nostra di-
gnitas. Maxima quidem nostra dignitas
est quia natura nostra usque ad dextram dei ex-
altata est. Unde et angeli hanc dignitatem in ho-
minibus considerantes deinceps prohibuerunt se
adorari ab hominibus. sic dicitur *Apoc.* *xix*. Cecidi
inquit ante pedes eius ut adorarem eum et dixit
mibi. Vide ne feceris: per seruatum suum et fra-
trum tuorum. Ubi dicit *glossa*. In veteri lege non
prohibuit se adorari. sed post ascensionem videtur
super se exaltari hominem timuit adorari. *Leo*
papa in sermone de ascensione. Hodie natu-
ra nostre humanitatis ultra cunctas altitudines
pratum ad dei patris est puerca processus ut
mirabilior fieret gratia dei. cum remotus a spec-
ctu hominum qui merito reuerentiam sui sentiebant
indicere. fides non diffideret. spes non flue-
sceret. caritas non repperet. Sexta est spei
nostre soliditas. *Deb.* *iii*. Habentes ergo pontifi-
cem magnum qui penetravit celos Jesum filium
dei teneamus spei nostre professionem. Item
Deb. *vj*. Qui profugimus ad tenendam propo-
sitam spem. quam sic anchoram habemus anime
tuta ac firmam et incedentem usque ad interiora
velaminis. ubi percursor pro nobis introiit
uit ihesus. De hac iterum *Leo*. Christi ascensio
nostra est puerctio. et qui processit gloria capitis. eo
spes tendit et corporis. Septima est vie offe-
sio *Nich.* *iii*. Ascendit pandens iter ante
eos. *Augustinus*. Via tibi factus est ipse saluator.
surge et ambula habes quo. noli pigrescere

De spiritus sancto

Octava Ianue celestis aptio. Sicut em̃
p̃m̃ adam aperuit ianuas inferni. sic sc̃s
paradisi. Vñ ecclesia cātat. Tu deuicto mor
tis aculeo rē. Nona loci preparatio Joh.
xiiij. Vado parare vobis locū. Aug. Do
mine para qđ paras. nos em̃ tibi paras: et
te nobis paras. qñ locū paras ⁊ tibi in no
bis et in te nobis.

LXVIII De spiritus sancto.

Spiritus sanctus homo

dierna die vt sacra actuum testat
bistoria in aplos in linguis igne
missus est. Circa cui⁹ missionē siue aduē
tū octo p̃siderāda sunt. Primo a q̃ missus
est. secūdo q̃t modis mittit siue missus est.
tertio q̃t ipe missus est. quarto quoties mis
sus est. q̃nto qualiter missus est. sexto in q̃s
missus est. septimo p̃p̃ qđ missus est. octa
uo p̃ qđ missus est. Circa p̃m̃ sc̃z a quo
missus est. Notandū q̃ ip̃m sp̃m̃ pater mi
sit. et filius misit. et ipe sp̃s sanct⁹ seip̃m de
dit et misit. De p̃mo Joh. xiiij. Paraclit⁹
aut sp̃s sanct⁹ quē mittet pater in nomine
meo rē. De sc̃do Joh. xvi. Si autē abiero
mittam eū ad vos. Missio em̃ in istis infe
rioribz habet comparōem ad suū mittentē
sub triplici habitudine. sc̃z vt ad dantē esse
et sic mittitur radi⁹ a sole. vt ad dantē vir
tutem. et sic mittitur iaculuz a p̃ectore. vt
ad dantē iurisdictōz siue auctoritatem. et sic
mittit nunci⁹ a p̃ceptore. Sc̃dm̃ hunc tri
plici modū missio potest puenire sp̃s sanct⁹.
Dicitur em̃ a patre et filio tāq̃ ab eis ha
bens esse et virtutē et auctoritatē in operā
do. Nihilomin⁹ ⁊ ipe sp̃s sanct⁹ seip̃m de
dit et misit. qđ videtur insinuari Joh. xvi.
cum d̃r. Cum autē venerit ille sp̃s verita
tis rē. Nam sic dicit Leo papa in f̃m̃oe d̃
pent̃. Beata trinitas incōmutabilis dei
tas vna est in substantia indiuisa in opere.
p̃fōz in volūtate. par in om̃ipotētia. eq̃lis
in gl̃a. Diuisit autē sibi opus n̄re redempti
onis miscōia trinitatis. vt pater p̃ficiaret.
filius p̃ficiaret. sp̃s sanct⁹ ignior. Quia ei
sp̃s sanct⁹ de⁹ est. ideo recte d̃r seip̃m dare.
Hoc at̃ q̃ sp̃s sanct⁹ d̃s sit ostendit Amb.
in li. de sp̃s sanct⁹ sic di. Ex q̃tuor istis manife
stis diuinitatis ei⁹ gl̃a p̃probat. De⁹ em̃ esse

cognoscitur. aut qđ sine pctō est. aut qđ pec
cata p̃donat. aut qđ creatura nō est. s̃z crea
tor est. aut qđ nō adorat. s̃z adorat. Et in b̃
ostendit q̃liter br̃a trinitas se totaliter no
bis exhibuit. Pater em̃ oia q̃ h̃uit nob ex
hibuit. qđ sic dicit Aug. misit nob filiū suū
in p̃ciū n̄re redēptōis. sp̃s sanct⁹ in p̃uile
giū n̄re adoptōis. ⁊ seip̃m totū reseruat in
hereditatē adoptōis. Sitr fili⁹ se totalit
nob exhibuit. qđ sic dicit Bern. ipse pasto
r ipe pasqua. ipse redemptio. Dedit em̃ nob
animā in p̃ciū. sanguinē in potū. ⁊ carnē in
cibum. ⁊ deitātē in p̃miū. Sitr ⁊ sp̃s sanct⁹
totaliter oia sua dona nob exhibuit ⁊ exhi
bet. qđ sic d̃r. j. Loz. xij. Alij p̃ sp̃s sanct⁹
datur f̃mo sapie. alij f̃mo scie. f̃m̃ eūdē sp̃i
ritū. alteri fides in eodem sp̃i. Leo papa.
Sp̃s sanct⁹ inspirator ē fidei. doctor scie.
fons dilectōis. signaculū castitatis ⁊ totius
causa salutis. B Circa sc̃dm̃ q̃t sc̃z mo
dis mittit siue missus est. Notandū q̃ sp̃s
sanct⁹ duobz modis mittit. sc̃z visibiliter ⁊
inuisibiliter. Inuisibiliter cū mētibz sanctis
illabit. Visibiliter cū in aliq̃ signo visibili
demonstrat. De missione inuisibili d̃r Joh.
iij. Sp̃s vbi vult spirat ⁊ vocē ei⁹ audis
s̃z nescis vnde veniat aut q̃ vadat. Nec mi
rum. qđ sic dicit Bern. de verbo inuisibili.
Per oculos nō intrauit. qđ nō est coloratū
sed neq̃ p̃ aures. qđ nō sonuit. s̃z neq̃ p̃ na
res. qđ acri nō misceť sed menti. nec inficit
aerem sed fecit. neq̃ f̃o p̃ fauces. qđ non est
mansum vel haustū. nec p̃ tactū corpis. qđ
illud palpabile nō est. Queris igit cum ita
sint inuestigabiles vie eius vñ adesse noue
rim. Nempe ex motu cordis intellexi p̃fen
tiam ei⁹ ⁊ ex fuga vicioz aduerti potentia
p̃ruit ei⁹. ⁊ ex discussione siue redargutōe
occultoꝝ meoꝝ admirat⁹ sum p̃funditatez
sapie ei⁹. ⁊ ex q̃ntulacūq̃ emendatōe moꝝ
meoꝝ expeť sum bonitatē mansuetudinis
ei⁹. et ex reformatōe ⁊ renouatōe sp̃s mē
tis mee p̃cepi vtcūq̃ speciem decoris ei⁹
⁊ ex p̃uitu boꝝ om̃iū simul expani mul
titudinem magnitudinis ei⁹. Hec Bern.

Missio at̃ visibilis est cum in aliq̃ signo
visibili ostendit. Et notandum q̃ in q̃ntu
plici specie visibili sp̃s sanct⁹ mōstrat⁹ est.
Primo in specie colūbe sup̃ xpm̃ baptiza
tum Luce. iij. Descendit sp̃s sanct⁹ corpa
li specie. sic colūba in ip̃m. Sc̃do in specie

De spiritus sancto

nubis lincide sup xpm trāfigurātū. Dar-
thei. xvij. Adhuc eo loqnte ecce nubes lu-
cida obūbrauit eos. Ubi sic dicit glo. Si
cur baptizato dño. sic ⁊ glorificato mysteri-
um scē trinitatē ostendit. spūscctūs ibi i co-
lumba. h i nube lucida. Tercio in specie fla-
tus Joh. xx. Insufflauit ⁊ dixit eis. Acci-
pite spūsanctū ⁊c. Quarto in specie ignis.
Quinto in specie lingue. Et in hac duplici
specie apparuit hodierna die. Ideo autem
in hac qntuplici specie rerum mōstrat⁹ est:
vt detur itelligi q̄ hāc rez. p̄prietates ope-
ratur in cordib⁹ q̄b⁹ illabit. Primo mōstra-
tus est in specie colūbe. Colūba gemitum
p cantu habet. felle caret. in foraminib⁹ pe-
tre manet. Sic spūsanct⁹ illos q̄s replet
facit. p suis peccat⁹ gemere. ysa. lix. Rugie-
mus q̄si vñ omēs. ⁊ q̄si colūbe meditatēs
gemem⁹. Romanoꝝ. viij. Ipse spūs postu-
lat pro nobis gemitib⁹ inenarrabilibus. id
est. nos postulantes et gementes facit. Se-
cundo sine felle amaritudinis esse. Sapie-
rij. O q̄ bonus et suauis est dñe spūs tu⁹
in nobis. Item eodem. vij. vocatur suauis
benignus. humanus. ex eo q̄ suauis benig-
nos ⁊ humanos faciat. Suauis in fmo-
ne. benignos in corde. ⁊ humanos in ope.
Tercio in petre foraminib⁹. i. in xpi vulne-
rib⁹ habitare. Lanti. ij. Surge amica mea
sponsa mea: ⁊ veni columba mea. Glo. fo-
uens mibi pullos meos infusione spūsccti.
in foraminib⁹ petre. Glo. id est. in xpi vul-
nerib⁹. Trefi. vltimo. Spūs oris nri xps
dñs captus est in peccatis nostr⁹. cui dixi-
mus in ymbra tua viuemus in gentib⁹. q̄si
dicat. Spūsanct⁹ q̄ est oris nostri. qd os
nostrum est xps dñs. quia est os nostrum ⁊
caro nostra facit nos dicere xpo. In ym-
bra tua. id est. in passione tua in qua christ⁹
fuit tenebrosus ⁊ despect⁹ viuem⁹ p iugem
memoriā. Scdo mōstrat⁹ est in specie
nubis. Nubes a terra eleuatur. refrigeriū
prestat. et pluuiam generat. Sic spūscctūs
q̄s replet a terra eleuat p̄temptū terreno-
rum. Ezech. viij. Eleuauit me spiritus in-
ter celū et terram ⁊c. Item Ezech. j. Quo-
cunq̄ ibat spiritus illuc eunte spiritu ⁊ ro-
te pariter eleuabantur sequentes eum. spi-
ritus enim vite erat in rotis. Item Greg⁹.
Bustato spiritu desipit omis caro. Secū-
do refrigeriū p̄stat p̄ra incentina vicioꝝ.
Unde et Marie dictū est. Spūsanct⁹ in

perueniet in te. ⁊ viri⁹ altissimi obūbrabit
tibi. id est. te ab omni estu vicioꝝ refrigerat
bit. Unde ⁊ spūscctūs vocat⁹ aqua q̄ habet
vim regeneratiuā. Joh. viij. Flumina de vē-
tre eius fluent aque vite. Hoc autē dixit q̄
spūscctō quem erāt recepturi credētes in cū
Tercio generat pluuiā lacrimaz. Ps. ysa.
uit spūs ei⁹ ⁊ fluent aque. scz lacrimaram.

Tercio mōstrat⁹ est in specie flar⁹. Fla-
tus est mobilis. calidus. lenis. ⁊ ad respirā-
dum necessarius. Sic spūsanctus mobilis.
i. velox est ad se diffundendū. omnib⁹
cū mobilib⁹ mobilior est. Glo. super illud.
Factus est repente d celo sonus ⁊c. Rescit
tarda molimina sancti spūs gratia. Scdo
calid⁹ est ad inflāmandū. Luce. xij. Ignis
veni mittere in terrā: ⁊ qd volo nisi vt ar-
deat. Unde et austro vērō calido compa-
ratur. Lanticoꝝ. iij. Surge aquilo et veni au-
ster perfla ⁊c. Tercio lenis est ad demulcē-
dum. Unde et ad eius lenitatē insinuādā
vocatur noie vnctionis. j. Joh. ij. Vnctio
eius docet vos de omnib⁹. Nomine rois
Unde cantat ecclesia. Et sui rois intima
asperisōe fecūdet ⁊c. Nomine aure tenuis.
iij. Reg. xij. Et post ignē sibil⁹ aure tenuis
⁊ ibi dominus. Quarto necessari⁹ est ad re-
spirandū. Adeo quippe flatus necessarius
est. q̄ si ad horā subtraheret homo primus
moreret. Sic et de spūsancto intelligē-
dum est. Ps. Auferes spūm eoz ⁊ deficiet. et
pulue. suū reuer. Emitte spūm tuū ⁊c. Joh.
vj. Spūs est q̄ viuificat. Quarto mō-
stratus est in specie ignis. Quinto in spe-
cie lingue. Quare autē in hac die duplici
specie apparuit dicitur infra. L Circa
tertium. scz q̄ tpe missus est. Notandum q̄
missus est in qnq̄gesimo die a pasca. Ideo
āt in die qnq̄agesimo missus est. vt detur
intelligi qm a spūsancto est legis perfectio
eterna remuneratio. ⁊ peccatoꝝ remissio.
Legi pfectio. qm fm glosam a die agni
immolati qnq̄agesimo die data est lex in
igne. In nouo etiā testamento qnq̄agesimo
die a pascha xpi descendit spūsanctus
in igne. Lex in monte synai. spūs in mon-
te syon. Lex in sublimis montis loco. spi-
ritus datur in cenaculo. Vñ p h insinuat⁹
q̄ ipse spūscctūs est pfectio toti⁹ legis. quia
plenitudo legis est dilectio. Scdo eter-
na remuneratio. Vñ glo. Sic. xl. dies q̄b⁹
post resurrectōez xps cū discipulis pueria

De spiritus sancto

tus est. pñtez eccliaz designat. ita qñq̄gesimus dñs q̄ spūs sc̄tus dat denariū etne remunerationis exp̄mit. Tercio pctōz remissio. Vñ glo. ibidē. Jō in qñq̄gesimo. qz indulgētia fiebat in iubilēo 7 p spūs sanctum pctā remittunt. Et sequit̄ in glo. In spūali iubilēo rei mortis solunt. debita dimittūt erules in patriā reuocant. hereditas amissa reddit. serui. i. hoies pctō venūdati a iugo futuris liberāt. Vñ glo. Rei mortis solūt 7 liberāt. Vñ Ro. viij. Lex spiritus vite in xpō liberauit me a lege peccati 7 mortis. Debita pctōz dimittunt. Erules in patriā reuocant. Ps. Spūs tu⁹ bonus deducet me i terrā rectā. Hereditas amissa reddit. Ro. viij. Ip̄e spūs testimoniu⁹ reddit spūi nro q̄ sum⁹ fili⁹ dei. Si aut fili⁹ et heredes. Serui a peccato liberāt. ij. Ro. iij. Vbi spūs dñi ubi libertas. **D** Circa q̄rtū. scz q̄ciens aplis missus est. Sciendū est fm̄ glo. q̄ tribz vicibz eis datus est. scz ante passionē. post resurrectionē 7 post ascensionē. Primo ad faciendū miracula. Secūdo ad relaxandū peccata. Tercio ad p̄firmandū corda. Primo quando eos ad predicandū misit. et sup̄ omnia demonia: 7 vt languores curaret eis p̄tatem dedit. Nec enim miracula p̄ spūs sc̄tū fiūt. fm̄ qd̄ dicit Math. xij. Si autē in spiritu dñi cūcio demonia rē. Non tñ p̄sequens est vt quicūqz habet spūs sanctū faciat miracula. qm̄ sic Greg. ait miracula hoiez sanctū non faciūt scz ostendūt. Nec q̄cūqz facit miracula habet spūs sanctū. qm̄ 7 mali asserūt se fecisse miracula dicentes. Dñe dñe nōne in noie tuo p̄phetauim⁹ rē. Deus em̄ facit miracula p̄ autoritate. angeli p̄ materie abilitatiōem. demones p̄ virtutes naturales rebus inficis. magi per oculos p̄tractus cum demonibz. boni christiani p̄ publicam iusticiam. mali christiani per signa publice iusticie. Secundo dedit eis spiritū sanctum. quando in eos insufflauit dñs. Accipite spūs sanctum quoz remiseritis peccata remitt. rē. Non tamen potest quis peccatū remittere quantū ad maculā que est in anima. aut quantū ad reatum. id est. obligatiōem ad penāz eternam. aut quantum ad dei offensam. que solum ex infusione gratie et virtute contritiōis remittunt. Dicitur

tamen sacerdos absolueret. tum quia a culpa absolutum esse insinuat. tum quia penā purgatoriā in temporale cōmutat. tum qd̄ de ipsa tempali partem relaxat. Tercio dedit eis hodierna die quando eoz cor da sic solidata sunt vt nil tormenta timeerent. Psal. Spiritu oris eius omnis virtus eoz. Augustin⁹. Talis est gratia spiritus sancti q̄ si tristitiam inuenit dissoluit. si deliderium p̄nciosum cōsumit. si trepidationēz abijcit. Leo papa. Sperabatur ab apostolis spiritus sanctus. non vt tunc p̄mū sanctoz habitator esse in ip̄er. sed vt sacra tibi pectora et seruientius accenderet et copiosius mundaret. cum plāns sua dona. non inchoans. nec ideo nouus op̄. quia ditior largitate. **E** Circa quintum qualiter scz missus est. Notandum q̄ missus est cū sōno in linguis igneis. et ip̄e lingue apparuerūt sedendo. Sonus autem fuit repentin⁹. celestis. vehemens. 7 replens. Repentin⁹. qz sc̄tū spūs tarda molimina nescit. Celestis. qz celestes efficit. Vehemens. qz timorē filiālē inducit. Vel qd̄ eternū ve adimit. Unde vehemens quasi ve adimens. Vel quia mentē ab omī carnali amore vebit. Unde vehemens quasi vebens mentem. Fuit et replens. qz spiritus sanctus om̄es apostolos repleuit. Vñ. Repleti sunt om̄es rē. Triplex est aut signū plenitudinis quod fuit in aplis. Primum est nō resonare. vt p̄t̄ in dolio. qd̄ dñs plenū est nō resonat. Job. vi. Nunqd̄ mugiet bos cum ante p̄sepe plenū steterit. quasi d. Cum p̄sepe cordis plenitudinē habet grē locum nō habet mugit⁹ impatientie. Hoc signū habuerūt apli. qz in tribulationibz p̄ impatientiam non resonabant. imo ibant gaudentes a conspectu p̄cili⁹ rē. Secundū signū est nō plus recipe siue sactietatem habere. Quando em̄ vas aliq̄ liquore plenū est aliud recipe nō potest. Similiter hō satur nō appetit ampli⁹. Sic sancti q̄ hñc plenitudinē grē nō pñt recipe aliū liquorē dilectionis terrene. ysaie. i. Plenus sum: ideo olocaula rē. Similiter quia gustauerunt celestem suauitatē. ideo nō sitiunt terrenam voluptatem. Augustin⁹. Qui biberit de fluuiio paradisi cui⁹ vna gutta maior est oceano. restat vt in eo sitis bui⁹ mūdi extincta sit. Hoc signū habebant apli q̄

De spiritus sancto

nihil prius voluerunt habere. sed in comuni omnia diuidere. Tercium signum est superfluere. ut patet in flumino inundante. Eccl. xlii. Qui implet quasi phison sapientia. Ad iram illi flumini prius est effluere et circa diaceteria irrigare. Sic apostoli ceperunt effluere. quia ceperunt loqui varijs linguis. Unde dicitur glo. Ecce signum plenitudinis. plenum vas erumpit. ignis in sinu non potest occultari. Ceperunt iterum adiacentia irrigare. Unde statim petrus predicare cepit. et tria milia puerit. Secundo missus est in linguis igneis. Circa quod tria videnda sunt. Primo quare coniunctim in linguis igneis. Secundo quare in igne potius quam in alio elemento. Tercio quare in lingua potius quam in alio membro. De primo sciendum quod triplici ratione apparuit in linguis igneis. Primo ut per haec ignea perferrent. Secundo ut legem igneam predicarent. scilicet legem amoris. De his duobus Bernardus. Venit spiritus sanctus in linguis igneis. ut linguis omnium gentium per haec ignea loquerentur. et legem igneam lingue ignee predicarent. Tercio ut spiritus sanctum qui ignis est per eos loqui cognoscerent. et ne hoc diffiderent: et ne aliorum peruersione sibi attribuerent. et ut omnes eorum verba tamquam dei audirent. **f** De secundo sciendum quod missus est in specie ignis multiplici ratione. Prima sumitur penes eius septemplex gratiam. Spiritus enim ad modum ignis alta humiliat per donum timoris. emollit dura per donum pietatis. illuminat obscura per scientiam. restringit fluida per consilium. consolidat mollia per fortitudinem. clarificat metalla tollendo rubiginem per donum intellectus sursum tendit per donum sapientie. Secunda sumitur penes eius dignitatem et excellentiam. Ignis enim excellit omnia elementa specie ordine et virtute. Specie ratione pulcritudinis in luce. ordine ratione sublimitatis in situatione. virtute ratione vigorositatis in actione. Sic et spiritus sanctus in his omnia excedit. Propter primum spiritus sanctus incoquinatur. propter secundum quia capiat omnes spiritus intelligibiles. propter tertium habens omnem virtutem Sap. vii. Tercia sumitur penes eius multiplicem efficaciam. Hanc rationem assignat Rabanus sic dicens. Ignis quatuor habet naturas. Urit. purgat. calefacit. et illuminat. Sic spiritus sanctus exurit peccata. purgat corda. teporem excutit. ignorantias illustrat.

Hec Rabanus. Exurit peccata. Unde Zach. xii. Per ignem uram eos sicut uritur argentum. Hoc etiam igne uritur peccata propheta dicens. Ure renes meos etc. Purgat corda. ysa. iiii. Si sanguinem hierusalem lauerit de medio eius in spiritu iudicii et spiritu ardoris. Teporem excutit. Unde dicitur de illis quos replet spiritus sanctus. Rom. xii. Spiritu feruentes etc. Gregorius. In igne apparuit spiritus sanctus. quia ab omni corde quod replet. corporis frigoris excutit. et in desiderio sue eternitatis accendit. Ignorantes illustrat. Sap. ix. Sensum autem tuum quis sciet. nisi tu dederis sapientiam et miseris spiritus sanctum tuum de altissimis. Et. j. Cor. ii. Vobis autem reuelauit per spiritum sanctum. Quarta sumitur penes ipsius amoris naturam. Amor enim per ignem habet significari triplici ratione. Primo quia ignis semper est in motu. sicut amor spiritus sancti quos replet semper facit esse in motu. bone operationis. Unde Gregorius. Nunquam est amor otiosus. operatur enim magna si est. si autem operari negligit amor non est. Secundo quia ignis inter cetera elementa est maxime formale. et modicum habet de materia et multum de forma. sic amor spiritus sancti quos replet facit bene modicum de amore terrenorum et plurimum de amore celestium et spiritualium. ut iam non carnalia carnaliter. sed potius spiritualia spiritualiter diligat. Distinguit enim Bernardus quatuor modos diligendi. scilicet diligere carnem carnaliter. spiritum carnaliter. carnem spiritualiter. et spiritum spiritualiter. Tercio quia ignis habet alia inclinare. sursum tendere. fluida adunare et congregare. Per hec tria intelligitur triplex vis amoris. Amor enim sicut habetur ex verbis Dionysii super in li. de diuinis nominibus: habet triplices vias. scilicet inclinatiua. eleuatiua. et coordinatiua. Inclinatiua. quia inclinat superiora inferioribus. eleuatiua. quia eleuat inferiora superioribus. coordinatiua. quia coordinat equalia equalibus. Hec Dionysius. Hanc enim triplicem viam amoris spiritus sancti efficit in his quos replet. quia inclinat eos per humilitatem et sui contemptum. eleuat in desiderium superiorum. et coordinat inuicem per uniformitatem morum. De tertio sciendum quod apparuit potius in lingua quam in alio membro triplici ratione. Lingua enim est membrum ignegebene inflatum. difficile ad regendum. et utile bene rectum.

De spiritu sancto

Quia gligua igne infernali inflamata erat
io igne spūscū idigebat Jaco. iij. Ligua
nra ignis est. Quia difficile regit. io p ce
teris mēbris grā spūscū indiget. Jaco. iij.
Dis natura bestiaz. Quia utilis valde
si bñ regit. idō necesse fuit vt spūsanctū re
ctorē hret. In ligua etiā apparuit. ad signi
ficandū q p dīcatibz valde necessarius fuit
Predicantibz em necesse est. qz facit eos
loq feruēter absqz trepidatōe. et iō missus ē
in specie ignis. Bern. Venit spūscū sup
discipulos i linguis igneis vt pba ignea lo
queret. et legē ignē lingue ignee p dīcarent.
Cōfident absqz pusillanimitate Actu. iij.
Repleti sūt oēs spūscō. et ceperūt loq cū si
ducia p bñ dei. et. Multipli ppter capacita
tis auditorū diuersitatē. et idō dōz Act. ij. q
ceperūt loq varijs linguis. Vt ad edifi
catōē et utilitatē ysa. lxj. Spūs dñi sup me
eo q vnixerit me. et. Tercio ipe lingue ap
puerūt sedēdo. ad significandū q p dīcēbz
necessarij erat. Presidētibz qz i iudicijs ne
cessarij est. qz ppter auctoritatē ad pctm re
mittēdū. iohis. x. Accipite spūscū qz re
mi. pec. et. Sapiam ad indicandū ysa. xliij.
Ponā spū mēū sup eū. iudiciū gētibz pfer
ret. Vāsuētudinē ad supportandū Rūe. xj.
Dabo eis d spū q in te est. vt supportēt on
ppli tecū. Spūs molli erat spūs māsuētudis
vt p p p Rūe. xij. Erat moyses māsuētudis.
Dīnatū scitatis ad informandū Job. xxxij.
Spūs dñi ornavit celos. B Circa sex
tū. in qz scz missus est. Notandū q missus
est in discipulos. q fuerūt receptacula mūda
em q de eis cantat. fuerūt em receptacula
mūda et habilia ad susceptiōem spūsan
cti ppter septē q fuerūt in eis. Ipi em pmo
fuerūt animo quierī. qd notat in hoc q dō.
Dum pplerent dies penthe. i. dies requie
tionis. Illud em festu erat ad requiē depu
tatū. ysa. lxvj. Sup quem requiescet spūs
me? nisi sup humilē et quierū. et. Scdo
dilectōe vniti. qd notat in h q dō. Erant
oēs pariter. Erat em eis cor vñ et aia vna
Sic em spūs hoīs nō viuificat mēbra cor
poris nisi sint vnita. sic nec spūscū mem
bra spūalia. Et sic ignis lignoz diuisione
extinguit. sic spūsancti p discordiā in hoī
bus. Et ideo cantat de aplis. Inuenit eos
cōcordes charitate. illustrauit eos mūdās
diuitas deitatis. Tercio loco secreti. qd

notat in h qd dō. In eodē loco. scz in cena
culo. Qsee. ij. Ducā eam in solitudinē. et ibi
loquar ad cor ei. Quarto orōne assidui.
Vñ pmittit. Erāt plenerātes vnanimiter
in oratione. Vñ cantam de eis. Orantibz
aplis deū venisse nūciat. Qem oio neces
saria sit ad susceptiōem spūsancti ostendit
Sapie. vij. Inuocaui et venit in me spūs
sapie. Item Job. xliij. Rogabo p m mē
et aliū paraclitū dabit vobis. Quinto hui
militate p dīti. qd notat in h qd dō Seden
tes. Psal. Qui emittit fontes i puallibus. i.
grām spūsancti in hūilibz. Et sup quem re
quiescet spūs me? et. Sexto pace diuine
cti. qd notat in h qd erāt in iherlm. q interpre
tur visio pacis. Qz ad recipiendū spiritū
scm par necessaria sit osidit dñs Job. xx.
vbi pmo pacē obtulit dicēs. Pax vob. De
inde statim insufflauit et dixit. Accipite spū
scm. Septimo i pteplatōe erecti. qd no
tat in h qd spūsanctū receperūt in supiori ce
naculo. Vñ dīc glo. ibidē. Qui spūsancti
desiderat carnis domiciliū mēz ptempla
tione trāscendēs calcat. H Circa septi
mū ppter qd scz missus est. notādū q missus
est ppter sex causas. q notant in hac autorita
te. Paraclit? at spūsancti? et. Primo ad
psolādū mestos. qd notat cū dō. Paraclit?
qd idē est qd cōsolator. ysa. lxj. Spūs dñi
sup me. et. Et seqt. vt ponere psolatorē lu
gētibz syon. Greg. Cōsolator spūscū
dō. qz de pcti perpetratōe merentibz dum
spem venie prepar. ab afflictōe et tristitie mē
tem leuat. Scdo ad viuificandū mortu
os qd notat cū dō. spūs. quia spiritus est q
viuificat Ezech. xxxvij. Ossa arida audite
verbum dñi. et. Ecce ego immittā in vos
spū et viuetis. Tercio ad sanctificandū
imundos. quod notatur cū dō sanctus.
sicut em dō spūs quia viuificat. ita scūs qz
sanctificat et mūdāt Vñ sancti? idē est qd
mūdus. Psal. Flumis imper. i. inundans
et abundās grā spūsancti. letificat cinira
tem dei. i. ecclesiam dei. Et p istud flumen
sanctificauit tabernaculum suū altissimū.
Quarto ad confortandū amorem inter
discordes et odiosos. qd notatur cū dō. pa
ter. Pater em dicitur eo q naturaliter dili
git nos. Job. xvj. Ipse enim pater amat
vos. Si pater et nos fili et? et fratres ad in
uicē et inter frēs pfecta amicitia pseueret.

De sc̃is Nereo et Achilleo

Quinto ad saluandū iustos. qđ notatur in eo qđ d̃r. In noie meo. qđ est ih̃s ⁊ salus interpretat̃. In noie igit̃ ih̃u. i. salus. p̃i misit sp̃m. vt oñdat qđ ad saluandas gētes vēit

Sexto ad docendū ignaros. qđ notat̃ i eo qđ d̃r. ille vos docebit oia. Circa octauū notandū qđ dat̃ sine missus est in primina eccl̃a p̃mo p̃orōez. vii. Oratibz ap. 12. Et luc. iij. Orate ih̃u. descēdit sp̃s s̃c̃s. 12. Scđo p̃ p̃bi dei deuotā ⁊ attentā auditōz Act. x. Adhuc loq̃nte petro cecidit sp̃s. 12. Tertio passidua opatōez. qđ notat̃ in manuū impositiōe. Act. viij. Tūc imponebāt man⁹ sup̃ illos 12. Vel impositio manuū signat absolutōez qđ fit in p̃fessione.

LXIX

De sc̃is Gordiano et epimacho

Gordian⁹ a geos

G qđ est dogma sine dom⁹. et dyan qđ est claz. qđi clara dom⁹ in qua habitabat de⁹. Sic at̃ dicit Aug. in li. de ci. dei. Bona dom⁹ est p̃b̃o mēbris disposita. ampla ⁊ lucida. Sic ille sc̃s fuit p̃ter disposit⁹ p̃ p̃cordie imitatōez. ap̃l⁹ p̃ caritate. lucid⁹ p̃ vitatē. Epimach⁹ ab epi qđ ē supra. ⁊ machin qđ est rex. qđi sup̃ rex. vel ab epi qđ ē supra ⁊ machos qđ ē pugna. qđi p̃ sup̃nis pugnans.

Gordian⁹ vicari⁹ iuliani impatoris cū qñdā xp̃ianū noie Januariū ad sacrificandū cōpelleret. ad p̃dicationē tñ ip̃i ianuarij. ad fidē cū vxore sua. et liij. viris p̃uersus es. Qđ audies iuliā iussit Januariū in exiliū mitti. Gordia. p̃o si sacrificare nollet capite trūcari. Decollatus est igit̃. b. gordian⁹ ⁊ corpus ei⁹ ad canes p̃ octo dies p̃iectū est. Sz cū oīno remansisset intactū. tandē a familia sua rapit⁹ ⁊ cū brō epimacho: quē dudū p̃dict⁹ iulianus occidi fecerat. nō lōge ab vrbe miliario fere vno. circa annū dñi. cccx. sepelit̃.

LXX

De sc̃is Nereo et achilleo

ereus interpretat̃

a lucis p̃siliū. Vel nere⁹ a neretb qđ est lucerna. et vs festinans. vel nereus qđi ne. i. nequaquē reus. fuit g̃ p̃siliū lucis in p̃ginitat̃ p̃dicatione. lucerna i b̃o

hesta p̃uersatione. festinans in zeli seruoze. Nereus. i. nequaquē reus in p̃scie puritate. Achille⁹ ab achi qđ est frater me⁹. ⁊ lesa qđ est sal⁹. qđi frat̃ salus. Hoz passionem Euthices victorin⁹ et Baro: als maro serui xp̃i sc̃pserūt.

Ereus et achilleus eunuchi et cubicularij domicille nep̃is Domiciani imperatoris fuerunt. Quos br̃s petrus ap̃lus baptizauit. Cum ergo p̃dicta domicilla aureliano filio consulis nupta esset. et gēmis ⁊ purpureis vestibus tegetetur. Nereus et achilleus eidē fidem p̃dicauerūt. et p̃ginitatem multipliciter cōmendauerūt. ostendentes virginitatē deo esse primā. angelis germanā. hoibz innatā vxorez viro subijci pugnis et calcibz cedi. deformes ptus sepius p̃creari. rursus que vix matris pia monita sustinere potat opoz tere graua p̃uicia pati mariti. Illa autē inter cetera dixit. Scio p̃rēm meum fuisse zelotipū et matrē meā ab eo conuicia pluri ma passam esse. Nunqd vir me⁹ talis futurus est. Cui illi. Qm̃ qđiū sunt spoñi vident esse benigni. sed mariti effecti crudeliter dominant. et aliqñ ancillas p̃ferūt dominabz. Om̃is autē sc̃itas amissa p̃ penitētiā reuocari p̃t. sola at̃ p̃ginitas ad suum statū reuocari nō p̃t. Reatus cū p̃pniaz et pelli p̃t. p̃ginitas reuocari nō p̃t vt ad statū p̃stine sc̃itatz attingat. Tunc flauia domicilla credidit. et p̃ginitatem vout. et a sc̃o clemente velata est. Qđ sp̃s s̃c̃s ei⁹ audiens. licentia a domiciano impetrata. virginē cū sc̃is Nereo et achilleo in p̃otianā insulā relegauit. putās se p̃ posse virginis p̃positū immutare. Post aliquod temp⁹ cū ipse ad insulam p̃rexisset. et multis muneribz sc̃os vt virginē suaderent induceret. ipsi hec penit⁹ respuentes mag̃ eam i dño p̃fortabant. Quapp̃ cū ad sacrificia p̃pellerent ⁊ dicerent se a brō petro ap̃lo baptizatos nulla rōne posse ydolis immolare capite celi sunt. circa annum domini. lxxx. Quoz corpora iuxta sepulcrum petronelle posita sunt. Alios etiā sc̃z Victorinū Euthicē ⁊ Baronē qđb̃ Domicilla adhecebat. tanq̃ seruos tota die in suis p̃dictis laborare faciebat et vesp̃e cātabz ad manducandū eis dabat. Tandem Euthicem cedi iussit quousq̃ sp̃m exalaret. victorinū

De sancto Pancracio

vero in aq̄s ferentibz suffocari. maronē p̄o
sapo ingēti opprimi iussit. Cum at̄ imanissi
mā petrā quā vix. lxx. viri mouere poterāt
sup̄ eū iactassent. ip̄e p̄dictū lapidē in hūe
ros accepit: et q̄si leues paleas ad duo mī
liaria portauit. Et cū plurimi credidissent
p̄sularē eū occidi fecit. Post h̄ aureliā^o do
micillā d̄ exilio reduxit et duas p̄gies Eu
frosinā et theodorā collactaneas ei^o vt ei
suaderēt misit. q̄s tū domicilla ad fidē con
uertit. Tūc aureliā^o cū sponsis p̄dictarū
puellaz et tribz ioculatoribz ad domicillaz
venit vt ei^o nuptias celebraret. et ip̄az saltē
violēter opprimeret. S3 cū domicilla p̄di
ctos duos iuuenes puerissz. aureliā^o do
micillā in thalamū introduxit. et ibidē mi
mos canere fecit. et ceteros secū saltare ius
sit volēs eā postmodū violare. S3 cū desi
cerēt mimi i canēdo et ceteri i saltādo: ip̄se
tū p̄ duos dies nō cessauit. q̄usq̄ i saltādo.
deficiēs expirauit. Luxuri^o p̄o frater eius
impetrata licētia oēs q̄ crediderāt interfec
it cubiculo vbi p̄dicte p̄gies morabāt ignē
supposuit. Que orātes sp̄m emisit. Quaz
corpa sanct^o Celsarius mane illesa repiens
sepeliuit.

LXXI

De sancto Pancracio.

Pancracius a pan

p qd̄ est totū. et grat^o et citi^o. q̄si tot^o
cito grat^o. qz i sua puericia grat^o.
Vel sic d̄r in glosario. pancras d̄r rapina.
pancranari^o flagellis subiect^o. pancrus la
pis varie colorat^o. ip̄e em̄ rapuit p̄dā capti
uoz: fuit subiect^o flagellis tormētōz. colo
rat^o varietate p̄tutū.

Ancraci^o nobilissimis or^o pentibz
dū apud frigiā et p̄re et m̄re orbat^o
esset sub cura dyonisiū patrui sui re
lict^o est. Ambo ḡ romā vbi largū habebāt
patrimonii rediit. In q̄z vico cornelius
papa cū fidelibz latitabat. A q̄ q̄dez corne
lio cū p̄dicte dyonisi^o et p̄craci^o fidē xp̄i re
cepissent tandem dyonisi^o in pace morit^o. et
pancraci^o capit^o et cesari p̄stat. Erat autē
pancraci^o q̄li annoz. xiiij. Cui dixit Dyos
clecian^o cesar Infantule suadeo tibi ne ma
la morte moriaris. qz cū puer sis facile des
ciperis. et qz nobilis cōprobaris et charissio

mi mei fili^o extitisti. rogo te vt recedas ab
hac vesania. vt velut filiū meū te habeam.
Cui p̄craci^o. Et si puer sum corpe. cor tū
gero senile. Et p̄tute dñi n̄ri ihu xp̄i terroz
vester tantū ap̄d nos est q̄tū h̄ pictura quā
cernim^o Dñi at̄ tui q̄s me hortat^o colere. de
ceptozes et germanaz stupratores fuerūt.
q̄etiā nec pentibz peccēt. Qsi hodie fuos
tuos talia cogitantes facere. prin^o occidi iu
beres. Tales deos miroz quō colere non
erubescis. August^o igit putās se a puero vi
ctū iussit eū in via aureliana decollari. cir
ca annos dñi. cclxxxvij. Cui^o corp^o coca
uilla senatrix diligēt sepeliuit. Ad ei^o sepul
crū vt ait Breg. turoñ. si q̄s falsū iurare vo
luerit añq̄ ad cancellū chozi pueniat. aut
statim a demone capt^o insanit. aut cadens
in paup̄erū. prin^o vitā p̄dit. Lis nō mo
dica int̄ duos erat. et iudex reū mime igno
rabat. Zelo igit iusticie iudex duct^o ambos
ad altare sc̄ti pe. deduxit. et ibidē reū inocē
tiā suā quā p̄tendebat iuramēto expiare
coegit. rogās aplm vt aliq̄ indicio ostende
ret p̄ritatē. Cū autē ille iurassz. et nihil malī
passus fuissz: iudex ei^o malicie p̄cius. zelo
accensus iusticie exclamauit. Senior iste
petr^o aut nimis misericors ē. aut minori de
sert. eam^o ad p̄craciū iuuenē et ab eo req̄ra
mus. Cū ḡ venissent et sup̄ tumultū re^o iura
re falsū p̄sumpssit manū inde trahē nō po
tuit. et ibidē postmodū expirauit. Cū vq̄z
hodie pleriq̄z obseruat vt super reliq̄as. b.
p̄craciū. p̄ arduis iuramentū fiat.

De festiuitatibz que occurrūt infra tē pperegrinatōis.

Acto de festiui

d̄ tatibz q̄ occurrūt infra tps recō
ciliatōis. qd̄ tps rep̄ntat ecclesia
a pasca vsq̄ ad octauā penthe. sequitur vi
dere de festiuitatibz q̄ euēniūt infra temp^o
peregrinationis. quod tps rep̄sentat eccle
sia ab octaua penthe. vsq̄ ad aduentum.
Principiū autē hui^o tps non sp̄h incipit.
s3 iuxta pascālē terminū variat.

LXXII

De sancto Urbano

Urbanus ab ur̃

Ubanitate dictus. Vel urban⁹ ab
vz qđ est lumen vl̃ ignis. ⁊ banal
responsio. fuit em̃ lumen p̃ puerfatiōez ho
nestā. ignis p̃ caritatez succensam. respōsio
p̃ doctrinam. fuit lumen sine lux. qz lux est
in aspectu amabilis. in essentia imaterial.
in situ celestis. in actu putilis. Sic ille san
ctus fuit amabilis in puerfatiōe. imaterial
in mūdi despectione celestis in p̃templati
one. vtilis in p̃dicatione.

Uban⁹ calixto pape successit. Lu
ius tpe cū fuisset maria p̃secutio in
xp̃ianos tandē alexander cui⁹ ma
ter Hamea xp̃iana erat. quā origenes cō
uerterat impiū sumpsit. Ipsa igitur filium
p̃cibz maternis induxit vt a p̃secutiōe xp̃ia
noz cessaret. Vex̃t̃ almachi⁹ vrbis p̃fe
ctus q̃ br̃az ceciliā decollauerat. i xp̃ianos
crudeliter semiebat. Sc̃m̃ g̃ vrbānū dill
gēter indri fecit. ⁊ in q̃daz antro pcurante
carpalio q̃dam ministerio cū tribz p̃sbyte
ris ⁊ tribz dyaconibz reptū in carcerē mitti
iussit. Post h̃ corā se ip̃m adduci p̃cepit. et
q̃ q̃nos milia hoīm cū sacrilega cecilia ⁊ il
lustribz viris Tiburcio ⁊ valeriano seduxe
rat. eidem obiecit. ⁊ thesauros cecilie req̃si
uit. Cui vrbān⁹ Ut video pl⁹ te ad seuien
dū in sc̃tōs ducit cupiditas q̃s cult⁹ deoz.
Thesaur⁹ cecilie p̃ man⁹ pauperz celos cō
scendit. Cū g̃ sc̃m̃ vrbānū cū socijs plūba
tis cederēt. ⁊ ip̃e nomen dñi elyon inuoca
ret. subridens p̃fectus ait. Sapiens vult
iste senex videri. ⁊ ideo nunc ignota loquit
Cū aut̃ supari nō possent. itez in carcerē
recludunt. Vbi tres tribunos ad se veniē
tes cū custode carceris anolino sc̃tū vrbā
nus baptizauit. Audito igit̃ q̃ Anolinus
xp̃ian⁹ factus ess̃ p̃fecto sistit. ⁊ sacrificare
renuēs decollat. Sc̃tū aut̃ vrbān⁹ cū so
cijs ad simulacrū ducit ⁊ thura imponere
vrgit. Tūc orante vrbano simulac̃z cecili
dit ⁊ xxiij. sacerdotes q̃ ignē mīstrabāt oc
cidit. Tūc grauissime laniantur ⁊ post hoc
ad sacrificandū ducunt. Qui in ip̃m idolū
expuētes frōtes cruce munier. ⁊ inuicem
dato pac̃ osculo capitalē sniaz acceperūt.
sub alexandro q̃ cepit circa annū dñi. cccx
S̃z statim carpalio a demone arripitur. ⁊
deos suos blasphemās ⁊ xp̃ianos inuitus

magnificās a demōe suffocat. Quē⁹ vroz
armenia videns. cū filia sua lucina et tota
familia et sacro fortunato p̃sbytero baptis
ma suscepit. ⁊ post h̃ sanctoz corpa honori
fice sepeliuit.

LXXIII

De sancta Petronella.

Petronella cui⁹ ui

Petronella sc̃tis Marcell⁹ sc̃psit. fuit filia
sc̃ti petri apli. Que cū nimis spe
ciosa eēt ⁊ ex voluntate p̃ris febriz labora
ret disc̃ib̃tibz ap̃d eū discipulis dixit ad
eum tyr⁹. Cū oēs a te sanēt infirmi. cur pe
tronellā iacere p̃mittis. Cui petr⁹ Quia sic
ei expedit. Vex̃t̃ ne putez impossibilitas
sanitatis ei⁹ meis s̃monibz excusari. ait ad
illā. Surge petronella veloci⁹ ⁊ ministra
nob. Que statim sanata surrexit ⁊ eis mini
strauit. Cōpleto at̃ ministerio dixit ei⁹ Pe
tronella redi ad lectū tuū. Que statim res
dixit ⁊ vt pus febriz laborare cepit. At vbi
in dei amore cepit esse p̃fecta. eam p̃fecte sa
nauit. Comes igit̃ flaccus ad eā venit. vt
ip̃az p̃r ei⁹ pulcritudinē acciperet i vrozem.
Cui illa r̃ndit. Si me in vrozē desideras.
iube ad me p̃gies venire q̃ me vsqz ad dor
mū tuā debeāt sociare. Quas cū ille paret.
petronella ieiunijs ⁊ orōibz insistere cepit.
⁊ corp⁹ dñi suscipiēs ac in lecto se reclinās
post tridū ad dñm migravit. Flaccus des
lusum se videns ad feliculam sociā petro
nelle se conuertit. ⁊ vt aut sibi nuberet aut
ydolis imolaret p̃cepit. Sed cū illa vrozē
q̃s renueret. p̃fect⁹ septem diebz sine cibo ⁊
potu in carcere eā esse fecit. ac postmodum
in eculo totā occidit. ac corp⁹ in cloacam
piecit. Quā tñ sc̃tū Nicodem⁹ eleuās se
peliuit. Vñ a flacco comite Nicodem⁹ ac
cerit. ⁊ sacrificare renuēs plūbarz cedit. et
in tyberim ei⁹ corp⁹ p̃ciit. s̃z a Iusto ei⁹ de
rico leuat ⁊ honorifice sepelit.

LXXIII

De sanctis Petro exorcista
et Marcellino.**Petr⁹ exorcista dñi**

Petr⁹ ab arthemio in carcere detineret
et p̃dicti arthemij filia a demone

De sancto Petro exorci. et mar.

veraret. et ob hanc patre sepius plageret. dixit
 ei petrus. si in christum crederet. statim sanita
 te filia eius recipiet. Cui arthemius. Viror qui
 ratione dominus tuus filia mea liberare poterit. et te
 rata patiente pro eo liberare non valet. Cui
 petrus. Poteris quidem est de me eripe me sed
 vult ut pro passionis transitoria pueniam ad
 gloriam sempiternam. Cui arthemius. Si me ca
 thenas super te duplicata dominus tuus te liberaue
 rit. et filia mea sanauerit. primum in christum credam
 Quod cum factum fuisset sanctus petrus candidis ve
 stibus induit. et tenes signum crucis eidem appa
 ruit. et ille se ei pedibus prestravit. et filia eius sa
 nata. ipse cum tota domo sua baptismum suscep
 pit. Permissis quoque alijs incarcerationis et exitus
 liberi. quousque vellent fieri christiani. Quibus multis
 et alijs creditibus a beato marcellio presbitero ba
 ptizati. Quod audientes prefectus omnes incarcerationis
 ad se adduci precepit. Quos arthemius conuo
 cas et manus eorum deosculans dixit. Ut si quis
 vellent venire ad martirium veniret iterum
 quod si quis nollet abiret ille sus. Exoptato autem
 iudex quod marcellinus et petrus eos baptizasset
 ipsos accersivit. et eos separti in carcere clau
 sit. Marcellinus quod nudus super virgulas fractus
 preternit. et ei lumina et aqua negavit. Petrus vero in
 alio carcere altissimo et artissimo cippo con
 stringitur. Angelus autem domini marcellinum induens
 et solvens ipsum cum petro in domum arthemii res
 tituit. et per septem diebus populum confortaret et po
 stea se iudici preteraret precepit. Cum ergo predictus
 iudex eos in carcere non inuenisset. accersit ar
 themium et sacrificare nolente in terra cum uxore
 sua obrui iussit. Quod sancti marcellinus et petrus
 audientes illuc venerunt. et illa cripta. septem die
 bus sanctus marcellinus christianis se pregentibus
 missam celebrauit. Dixit quoque sancti ad incredu
 los. Ecce arthemium potuissim liberare et
 nos abscondere sed neutrum volumus facere.
 Tunc irati gentiles. arthemium gladio necave
 runt. matrem quoque cum filia lapidibus obruerunt.
 marcellinum autem et petrum ad siluam nigram que nunc
 cadida. prope eorum martyrium vocat decollarunt
 prope dyocleciani. qui cepit anno domini. cccxxxvij.
 Quorum aias vestibus splendidis et gemis indu
 tas ab angelis in celum deferri spiculator
 noie dorothae vidit. Unde et christianus effectus
 postmodum in pace quieuit.

LXXV

A

De sanctis Primo et Feliciano

Rimus quasi su

mus et magnus. Felicianus quasi felix
 anus. id est felix senex. Ille cum de lum
 mus siue magnus dignitate prope martyrii pro
 pessionem. praeceperit miraculorum operatio. scri
 tate prope vite perfectio. felicitate prope gloriam
 fruitorum. Ille autem de senex non tamen prope ipis an
 tiqitate. sed etiam prope reuerentie dignitate. prope
 sapientie maturitate. et prope morum gravitate

Rimus et felicianus apud dyoclecia
 num et maximianum a reprobis pontifici
 bus accusant. quod nisi eos sacrificare
 fecerint nulla a deo beneficia obtinere vale
 bunt. Iussu igitur imperatorum in carcere reclu
 dunt. sed ab angelo visitant. et a vinculis quod
 bus erant ligati absolunt. et libere in carce
 re deambulantes. dominum clara voce collauda
 bant. Postmodum iteque imperatoribus preterantur.
 Qui cum in fide firmi persisteret. crudeliter las
 niati ab invicem separent. Dixit quoque preses felicia
 no ut siue senectuti presuleret et deus immola
 ret. Cui felicianus. Ecce iam. lxxx. annos ha
 beo. et xxx. anni sunt ex quibus vitam agnovi et
 elegi deo vivere quam me prope de tuis manibus li
 berare. Tunc iussu preses cum ligari. et claves
 in manibus et pedibus affigi. ei quod dixit. Tam
 diu sic eris donec nobis presens. Qui dum
 leto vultu presens. steterat cum ibidem torqueri iussit. et
 nihil penitus ministrari. Post haec cum primum
 adduci fecit. ei quod dixit. Ecce frater tuus im
 peratorum decretis presens. et ob hanc magnam in
 palacio veneratur. Tu ergo sustine. Cui ille.
 Licet diaboli filius sis. vix tamen in pre dixisti.
 quod frater meus imperatoris celestis decreto con
 sensit. Tunc iratus preses iussit facibus latera ei
 incendi. et plumbum bullas in os ei infund
 di. cernente feliciano. ut sic terreri posset.
 Ipse autem plumbum tamque frigidam aquam suavit bi
 bit. Tunc preses iratus duos leones ad eos mit
 ti precepit. Qui statim ad pedes eorum se pie
 cerunt et tamque agni mansueti coram eis steter
 runt. Rursus varias crudeles dimittit. et cum
 leonibus mansuescit. Aderant ad hoc specta
 culum plus quam. xij. milia viros. de quibus. d.
 viri in domino crediderunt. Preses autem
 sanctos fecit decollari. et eorum corpora canibus
 et avibus proijci. Sed tamen ab his illa a
 christianis honorifice sunt sepulta. Passi
 sunt autem circa annos domini. cccxxxvij.

n

De sancto Barnaba

LXXVI
De sancto Barnaba

Barnabas interpres

Bat fili⁹ veniet⁹. vel fili⁹ solatiois.
aut fili⁹ p⁹he. aut filius p⁹cludens
Quatuor vicib⁹ ponit fili⁹ p⁹ter q⁹tuor mo-
dos filiatōis ipi⁹. Dicit em⁹ fili⁹ in scriptura
rōe generatōis. eruditōis. imitatōis. et ad-
optōis. Fuit em⁹ a x⁹po regenerat⁹ p⁹ baptis-
mū. erudit⁹ p⁹ euāgelii. ipm⁹ imitat⁹ p⁹ mar-
tyriū. et ab ip⁹o adoptat⁹ p⁹ celeste p⁹miū. et h⁹
q⁹ntū ad se. Quātū p⁹o ad alios fuit adue-
niēs. p⁹solās p⁹phetās et p⁹cludēs. Adueniēs
discurrendo et p⁹dicādo vbiq⁹. q⁹d p⁹z. q⁹z fuit
soci⁹ pauli. Cōsolans paupes et desolatos
q⁹b⁹ ex p⁹te ap⁹loz eplās destituit. p⁹rophe-
tās. q⁹z p⁹phetie sp⁹u claruit. Cōcludēs. quia
magnā multitudinē i fide p⁹clulit et aduna-
uit. sic p⁹z cū missus fuit i antiochiā De his
q⁹tuor Act. xj. Erat vir. i. virilis q⁹ntū ad p⁹-
mū. bon⁹ q⁹ntū ad scōm. plen⁹ sp⁹u scō q⁹ntū
ad tertiū. et fidelis q⁹ntū ad q⁹ntū. Et passio-
nē p⁹pleuit iohes q⁹z marc⁹ eius p⁹obrinus
et marie a visione ipi⁹ iohis vsq⁹ fere i finē
Quā Beda de greco in latinum creditur
translulisse.

Barnabas leuites cip⁹ genere. vñ⁹
de. lxxij. discipulis dñi. ab historia
Actū in multis extollit et laudat.
Fuit nāq⁹ optie informat⁹ et ordinat⁹. et h⁹
q⁹ntū ad se. et q⁹ntū ad deū. et q⁹ntū ad primū.
Quātū ad se ordinat⁹ extitit fm tres vires
scz rōnalē. p⁹cupiscibilē et irascibilē. Nabus
it nāq⁹ rōnalē illustratā lūie cognitōis. vñ⁹
d⁹ Act. xij. Erat autē i ecclā q⁹est antiochie
p⁹he et doctores. in q⁹b⁹ barnabas et simon
et. Scdo hūit p⁹cupiscibilē purgatā a pul-
uere mundane affectōis. vñ⁹ d⁹ Act. iij. q⁹
ioseph q⁹ cognouit⁹ e barnabas. cū haberet
ag⁹z vēdidit illū. et p⁹ciū attulit et posuit ad
pedes ap⁹loz. Vbi dic⁹ glo. Destituendū p⁹-
bat q⁹d tāgere veniat. et docet calcandū eē
a⁹z q⁹d subdit gressib⁹ ap⁹loz. Tertio hūit
irascibilē roboratā magnitudine p⁹bitatis.
et h⁹ vel viriliter aggrediēdo ardua. vel p⁹se-
ueratē agēdo fortia. vel p⁹stātē sustinēdo
aduersa. Viriliter aggrediēdo ardua. sic
p⁹z in h⁹ q⁹ illā maximā ciuitatē antiochiā

ad p⁹uertendū accepit. sic patz etiā Act. ix.
q⁹z cū post p⁹ersionē paul⁹ hierosolimā ve-
nisset. et discipulis se iūgere veller. et om⁹s
eū tāq⁹ lupū agni fugerēt. barnabas ip⁹s⁹
audacē apprehēdit. et ad ap⁹los duxit. Per-
seueratē opando fortia. q⁹z corp⁹ suū mace-
rauit. et ieiunijs afflicxit. Vñ⁹ d⁹ Act. xij. de
barnaba et q⁹b⁹sdā alijs. Ministrantib⁹ autē
illis dñō et ieiunantib⁹ et. Cōstantē sufferē-
do aduersa. sic apli p⁹hibēt ei testimoniū vi-
cētes. Cū carissimis n⁹ris barnaba et paulo
hoib⁹ q⁹ tradiderūt aias suas p⁹ noie dñi
nostri ihesu x⁹pi. Secundofuit ordinat⁹
tus q⁹ntū ad deū deferēdo dī autoritatē. ma-
iestatē. et bonitatē. Autoritati q⁹d p⁹z et h⁹ q⁹
officiū p⁹dicatōis sibi nō vsurpauit. s⁹ h⁹ et
autoritate dei accipe voluit. Sic habetur
Act. xij. Dixit sp⁹u scōs. Segregate mi-
hi barnaban et paulū in op⁹ ad q⁹d assūp⁹s-
eos. Scdo dei maiestati. Cū em⁹ sic habet
Act. xij. maiestatiē diuinā sibi q⁹dā vellent
attribuere. et ei tāq⁹ deo hostias imolare.
vocātes eū iouē tāq⁹ p⁹orē. et paulū mercuo-
riū tāq⁹ prudentē et eloq⁹ntē. p⁹tinuo barna-
bas et paulus p⁹scissis tunicis clamauerūt
Viri q⁹d facit⁹. et nos mortales sum⁹ siles
vob⁹ hoies: annūciantes vob⁹ ab his vanis
dñs p⁹ueri ad deū viuū. Tertio dei boni-
tati. Nam sic hēt Act. xv. cū bonitatē grē
dei q⁹ grat⁹ et nō ex lege sum⁹ saluati. q⁹dā
p⁹ueri de iudeis artare et diminuire vellent
asserētes h⁹ sine circūcisōe nequaq⁹ suffice-
re. paul⁹ et barnabas p⁹ eos viriliter restite-
rūt. et solā bonitatē grē dei sine lege suffice-
re oñdēt. Insup et q⁹onē ad ap⁹los dūleste
et p⁹ illoz errore ap⁹loz eplās ipetrauerūt.
Tertio fuit optie ordinat⁹ q⁹ntū ad p⁹-
mū. q⁹z gregē suū pauit. p⁹bo exemplo et bñ-
ficio. Verbo. q⁹z verbū dei sollicitē euāgelio-
zauit. Vñ⁹ dicit Act. xv. Paulus et barna-
bas demorabant⁹ antiochie docētes et enā-
gelizātes cū alijs plurib⁹ verbū dñi. Hoc
etiā p⁹z p⁹ illā maximā multitudinē quā an-
tiochie cōuertit⁹ adeo vt ibi p⁹mo vocarent⁹
discipuli xpiani. Scdo exēplo. q⁹z vita sua
fuit oib⁹ speculū scitatis et exēplar religio-
nis. fuit enī in oī suo ope virilis et strenu⁹
oim mox bonitate p⁹spicu⁹. oī grā sp⁹u scō
plen⁹. et oī p⁹te et fide p⁹clar⁹. De his q⁹tuor
et habet act. xv. Diserūt barnabā antio-
chiā. Et seq⁹t. Morabat⁹ omēs p⁹posito coo-

De sancto Barnaba

dis permanere in dño. qz erat vir bonus. ple-
nus spūs sancto et fide. Tercio beneficio. et h
dupl. Est em duplex bñficiū siue elemosy-
na. scz spalis. qz pñstet in necessariis submi-
nistratioe. et spūalis. qz pñstet in offense dis-
missione. Prīmā hñit. b. barnabas qñ elemo-
synā fratribz qz erāt i ierlm deculit. Nā sic dz
Act. xj. cum facta est fames maxia sub clau-
dio fm qd pphauerat agaby. discipuli pur-
qzqz hēbat. pposuerūt in misterii mite habi-
tatio in iudea fratribz. Qd et fecerūt. mittē-
tes ad seniores p manus barnabe et pauli.
Scdāz hñit. qz iohāni q cognouerat mar-
cus offensam dimisit. Lū em pñdicit disci-
puli barnabā et paulū reliqz. redēti tñ et
penitēti barnabas indulxit. et itez in disci-
puli assumptis. Paul⁹ at ipm itez assu-
me re in discipulū renuit. et ideo inter eos se-
paratio facta fuit. Uterqz em ex pia causa
et intentione fecit. Nā q barnabas ipm as-
sumpt⁹ fecit ex dulcedie miscdie. qz at pau-
lus ipm assumere noluit. h fecit ex feruorē
rectitudie. Nā sic ibidē dicit glo. Act. xv.
Qm in frōte aciei se cōstituēs nimis trepi-
dus steterat merito ipm paul⁹ abiecit. ne il-
li qñ ptagione vires alioz corūpēti. Illa
autē separatio nō est facta ex cōmotōe vicij. sz
ex instinctu spūis sancti. vt scz ab inuicē separē-
tur. et pluribz pñdicarent. sic et postmodū sa-
ctū est. D. Nā cū esset barnabas in ico-
nio citate. pñdico iohi ei⁹ plobzino vir qui
dā splēdid⁹ in visu apparuit di. Iohes con-
stās esto qz amodo nō iohes sz excelsus vo-
caberis. Qd cū ille barnabe retulisset. rñdit
ei. Laue diligēter ne cuiqz qd vidisti reue-
les. Nā et mihi silt dñs hac nocte apparuit
dicēs. Cōstans esto barnaba. qā etna pñ-
cia pñcipies. eo qz gentē tuā reliqisti. et aiaz
tuā p noie meo tradidisti. Lū ergo paul⁹ et
barnabas diu in antiochia pñdicassent.
angel⁹ qz dñi paulo apparuit dicēs. Festia
venire ierlm. qz qdā frēs aduentū tuū pñto-
lant ibidē Lū ergo barnabas cypriū vellet
pgerē et pñtes suos inuolere. paul⁹ at ierlm
pperare vellet. scdō sic instigāte spū ab inui-
cē discesserūt. Vex cū paul⁹ barnabe qd si-
bi dixerat angel⁹ idicassz. rñdit barnabas.
Fiat volūtas dñi. Nūc at cypz vado et ibi
dē vitā finiēns te ampli⁹ nō videbo. Et cū
frens ei⁹ pñdico se hñiliter volutaret. cōpa-
tiēs ei paul⁹ dixit. Noli flere. qz sic dñi est

volūtas. Nā et mihi dñs in hac nocte ap-
paruit di. Ne phibeas barnabā ire cypzū.
qz multos ibidē illūinabit et martyriū cō-
suminabit. Pergēs igit barnabas cypz cū
iohe. euāgelii scdī Barthei secū deculit. et
sup infirmos ponēs mltos dei pñte sana-
uit. Lū aut de cypzo exissent inuenerūt ely-
mā magū quē paul⁹ luie oculoꝝ ad tps pñ-
uauerat. Qui eis restitit et paulū itrare pñ-
buit. Die igit qdā vidit barnabas hoies et
mulieres nudas currētes et sua festa agen-
tes. Un indignat⁹ tēplo maledixit. et subi-
to ps ei⁹ corruēs multos oppressit. Tandē
salaminā deuenit et ibidē s eum pñdicit ma-
gus seditōez nō modicā excitauit. Comp-
hēdētes igit iudei barnabā. multz affectuz
iniurijs trāhebāt. et iudici ciuitatē punien-
dū tradē festiābāt. Lōpro at qz eusebi⁹ vir
mag⁹ et potēs de genere neronis illuc ad-
uenisset. timuē iudei ne ipm de maibz eoꝝ
rū eripet. et sic libez abire pñmitteret. Ligan-
tes igit funē in collo ei⁹. extra portam eum
traxerūt. et ibidē pñt cōbussert. Deniqz nec
sic impj iudei satiati ossa ei⁹ in qdam vase
plūbeo reclusert. in mare eadem pñcipitare
volētes. Iohes at discipul⁹ eius cū duobz
alijs de nocte pñrgēs ea raptit. et in qdāz
cripta occulte sepeliuit. Que ibidem vt ait
Sigibert⁹ vsqz ad tpa zenonis impatoris
et Belasij pape. et vsqz ad annū dñi. d. las-
tuerūt. Sz tñc ipō reuelātē repta fuerunt.
Brūs autē dorothē sic ait. Barnabas in
roma xpm pñm pñdicauit. episcopus De-
diolaneñ. factus.

LXXVII

Et

De scis Ulto et Modesto

Itus dicit a ui

ta. Distiguit at Aug⁹. in li. d. ci. di-
triplex gen⁹ vite. scz actiuosum qd
pñnet ad vitā actiua. ociosuz qd pñnet ad
ociū spūale vite pñeplatiue. et ex vtroqz cō-
positū. Et istud triplex gen⁹ vite fuit in eo
Vel vit⁹ qñ pñt. i. pñuosus. Modest⁹ qñ
stās in medio. h est i medio pñtus. quālibet
em pñtē tāqz mediū circūstant duo viciā
tāqz extrema. Nā extrema prudētie sūt do-
lositas et fatuitas. Extrema tñantie desir-
derioꝝ carnaliū adimpletio et oimoda sui
affliccio. Extrema fortitudinis pusillan-
tia

De scriis Wito et Rodesco

mitas et temeritas. Extrema iusticie cru-
delitas et remissio.

Verus puer egregi⁹ et fidelis. annos
rū. xij. in sicilia martyriū pass⁹ ē. h
a pze crebro pberat. ex eo q^d ydola
penebat nec ipa adorare volebat. Qd au-
diēs valerian⁹ pfect⁹ puez accersuit. et sa-
crificare nolētē sustib⁹ cedi iussit. Brachia
at pberantiū et man⁹ pfecti aruerūt. Clama-
uitq⁹ pfect⁹. Ne mibi qz manū amisi. Cui
vitus. Accedat dñi tui et te sanet si possunt.
Cui ille. Nūqd et tu facere vales h. Cui vi-
tus. In noie dei mei valeo. Statimq⁹ p eo
orauit. et sanitatē sibi obtinuit. Dixitq⁹ pfe-
ctus pii. Corripe puez tuū ne male peat.
Tūc eū in domū ducēs diuersi musicoz ge-
nerib⁹ et puellaz lusib⁹ aliazq⁹ deliciaz ge-
nerib⁹ imutare animū pueri satagebat. Tū
at eū in thalamū inclusiss⁹. mirabilis odo-
ris fragratia inde exiit. q^d pzem et totā fami-
liā nimio odore pfudit. Aspiciēsq⁹ pater p-
ostū vidit septē angelos circa infantē stan-
tes. dixitq⁹. Dñi venet i domū meā. Sta-
timq⁹ cecar⁹ est. Ad cui⁹ clamorē tota ciui-
tas lucana p̄mota est. ita vt valerianus ac-
curreret. et qd sibi accidiss⁹ interrogauit. Cui
ille. Deos vidi igneos et vultū eoz ferre nō
potui. Ad replū igit iouis deducit. et pre-
cupatōe luis ihanz eū cornib⁹ aureis pol-
licet. Sz cū nihil pficeret. filiū p sanatiōe
sua rogauit. et lumē suis precib⁹ recupauit.
Tū aut nec sic crederet sed poti⁹ filiū occi-
dere cogitaret. angel⁹ dñi Rodesco peda-
gogo ei⁹ apparuit. et vt nauē pscēdēs puez
ad aliā terrā deduceret impauit. Qd cū se-
cisset aqla eis ibidē cibū afferebat. Et mul-
ta ibidē miracula faciebāt. Interea filius
dyocleciani impatoris a demone arripit.
et nisi vit⁹ lucan⁹ veniat se nūq⁹ exire fatef.
Virius q⁹rit et inuēt⁹ ad impatorē ducitur.
Cui dyoclecian⁹. Puer puerū. meū sanare
vales. Cui ille. Nō ego sz dñs. Statimq⁹
sup eū man⁹ imposuit. et prin⁹ ab eo demon
aufugit. Et ait dyoclecian⁹. Puer psule ti-
bi et dñs sacrificare ne mala morte intercas.
Qd cū ille recusaret. et in carcerē cum mo-
desto missus fuisset. subito ferri moles que
eis erat imposita cecidit. et carcer immēso
lumie choruscavit. Qd cū impatori nūcia-
rū fuisset. educit⁹ in clibanū ardentē mittit.
sz tñ ille sus egredit⁹. Tūc leo terribilis ad

eū deuoradū mittit. sz tñ ab eo fidei p̄rate
placat. Tandē ipse cū modesto et crescentia
nutrice sua q^d sp eū secuta fuerat. in eculeū
suspēdi iubet. Sz subito aer pturbat. terra
pcurit. tonitrua mugiūt. idolorū tēpla cor-
rūt et mltos occidūt. Impator at terrē
fugiēs pugnis se pcuriebat dicēs. Ne mi-
bi q^d ab vno puero vict⁹ sum. Illi at ab an-
gelo p̄tinuo soluti iuxta qddā flumē se in-
ueniūt. et ibidē pausatēs et orātes aīas dñi
reddiderūt. Quoz corpa ab aqlis custodi-
ta florentia illustris matrona scro viro re-
uelante repit. et ea accipies honorifice sepe-
liuit. Passi sunt at sub dyocleciano q^d cepit
circa annos dñi. cclxxxvij.

LXXVIII

De scriis Quirico et Iulita

Viricus querens

arcū. Vel a chisil. qd est fortitudo
et cus niger. vl a qris qd ē hasta. vl
a qriles qd d^r sedile. Ipe ei fuit arc⁹. i. cur-
uus i sui hūiliatōe. fort⁹ i tormētoz passio-
ne. niger i sui despectōe. hasta i inimici des-
bellatiōe. dei sedile ex dei habitatiōe. Nec
ei in eo gratia suppleuit. que etas negauit.
Iulita iuuans vita. qz vita spūali vixit.
et p hanc multis pfuit.

Viricus fuit fili⁹ iulite illustris
q^d me matrone iconij. Que psecutiōez
declinare volēs in tharsū cilicie cu-
puero suo quirico q^d erat triū annoz venit
sz tñ alexandro p̄sidi p̄ntat. in vlnis suis
puer gestās. Qd due famule sue videntes
fugerūt et eā prin⁹ reliq̄rūt. P̄ses igit puez
in vlnis suis suscepit. et matres sacrificare
nolentem crudis nervis flagellari pcepit.
Puer at matrem flagellari p̄spiciēs amare
flebat. et lamētabiles voces dabat. At p̄-
ses puez quiricū in vlnas et sup genua po-
nēs eū osculis et alijs blādictijs demlcebat.
Infans at ad matrē respiciēs p̄sidiis oscu-
la abhorrebat. et caput cū indignatōe auer-
tens. vultū ei⁹ vngulis laniabat. et matri
psonas voces dabat. q̄si di. Et ego xp̄ia
sum. Tandē diu reluctās p̄sidem in scapu-
lis momordit. Tūc p̄ses indignat⁹ dolore
cruciat⁹. puez ab alto p grad⁹ p̄cipitavit.
ita vt tribunali tenellū cerebrū adhereret.
Iulita p̄o filiū ad regnū p̄cessisse vidēt⁹.

De sancta Marina

leta grās deo reddidit. Tūc iulita iussa est
excoziari. ⁊ bulliēti pice p̄fūdī. ⁊ demū capi
re trācari. In q̄dā aut legēda iuenit q̄ q̄ri
cus tyrānū blādiēte eq̄ vt minātē pūpen
dēs xpianū se esse p̄fitebat. fm q̄dē ip̄s elin
guis infantulus. I3 in eo loq̄bat sp̄s sct̄s.
Quē cū p̄ses interrogaret q̄s eū docuisset
ait. Tuā o p̄ses miror insipientiā q̄ meā rātil
lā cernēs etatulā. nec dū ip̄s circlo triēnē
p̄cūctaris q̄s me docuerit diuinā sapiam.
Qui cū cederet clamabat. Xpian⁹ sū. Et q̄
tiēs β clamabat. totiens vires int̄ tormēta
recipiebat. P̄ses aut m̄res cū puero mē
bratim scindi fecit. ⁊ eoz mēbra ne a xpia
nis sepelirēt disp̄gi mādauit. S3 tū ab an
gelo sūt collecta ⁊ nocte a xpianis sepulta.
Dox corpa tpe Cōstantini magni cū par
et reddita ecclē. ab yna de ancillis que ad
huc superat reuelant. ⁊ in deuotiōe magna
ab omī p̄lo habēt. Passi at sūt circa annos
dñi. ccc. x. sub alexandro impatore.

LXXIX

De sancta Marina.

Marina uirgo uni

ca erat patri suo. Cū at p̄ q̄ddaz
monasteriū intrasset. mutauit ba
bitū filie sue vt nō femina I3 mascul⁹ vide
ret. rogauitq̄ abbatē ⁊ frēs vt filiū suū vni
cū recipent. Quib⁹ ei⁹ p̄cib⁹ annuentib⁹. in
monachū est recept⁹. ⁊ frater marin⁹ ab oi
bus est appellat⁹. Lepit at valde religiose
viuere et valde obediens esse. Cū aut esset
xxvj. annoz. et pater ei⁹ se morti appropi
q̄re sentiret. filiā suā vocauit. et ip̄az in bo
no p̄posito p̄firmās p̄cepit: ne aliq̄n alicui
reuelaret q̄ mulier esset. Ibat igit frequen
ter cū plaustro et bob⁹. et ligna monasterio
deferēbat. Cōsueuerat aut hospitari i do
mo cuiusdā viri. cui⁹ filia cū de q̄dā milite
p̄cepisset: interrogata marinū monachū se
violasse asseruit. Inrogat⁹ at marin⁹ cur
tantū flagiciū p̄petrasset. se peccasse fatef. ⁊
veniā p̄catur. Statim de monasterio eie
ctus. ad ostiū mōasterij māsīt. ⁊ trib⁹ annis
ibidē p̄manēs. buccella panis sustentabat.
Postmodū fili⁹ ablactat. abbati mittitur.
⁊ marino educad⁹ tradit. ⁊ ibidē cū eo per
duos annos cōmorat. Omīa at cū marcia
patiētia recipiebat. ⁊ in oībo grās deo refe

rebat. Tandē ei⁹ hūilitat⁹ ⁊ patientie frēs
miserti eum i monasteriū recipiūt. ⁊ que
q̄s officia viliora sibi iniungūt. Ipse at oīa
bilariter suscipiebat. ⁊ cūcta paciēter ⁊ de
uote agebat. Tandē in bonis opib⁹ vitā du
cēs migravit ad dñm. Cū aut corp⁹ ei⁹ la
uarent ⁊ in vili loco sepelire disponerent.
respiciētes mulierez ip̄m esse vidēt. Stu
pefacti sūt oēs ⁊ p̄teriti se in dei famulam
plimū deliq̄sse fatef. Currūt omēs ad tam
grāde spectaculū ⁊ veniā postulāt ignoran
tie ⁊ delicti. Corp⁹ igitur ei⁹ in ecclā bono
rifice posuerūt. Illa aut q̄ famulā dei infā
mauerat a demone arripitur. et scelus suū
p̄fitens et ad sepulcr⁹ virginis veniēs libe
ratur. Ad cuius tumulum p̄li vndiq̄ cō
fluunt. ⁊ mltā miracula ibi hunt. Obijt at
xiiij. kal. Julij.

LXXX

De natiuitate sancti Johan
nis baptiste.

Iohannes bapti

i sta multipliciter noīa f. Dicit em̄
p̄pha. amicus sponsi. lucerna. an
gelus. vox. helias. baptista saluatoris. pre
co iudicis. ⁊ p̄cursor regis. In p̄pha designat
p̄rogatiua cognitiōis. In amico sp̄si p̄ro
gatiua dilectiōis. In lucerna ardētī p̄ro
gatiua scitatis. In angelo p̄rogatiua p̄gitat⁹.
In voce p̄rogatiua hūilitat⁹. In helia pre
rogatiua feruoris. In baptista p̄rogatiua
mirabilis honoris. In preconē p̄rogatiua
predicationis. In p̄cursoze p̄rogatiua pre
parationis.

Atriuitas Iohānis baptiste ab ar
n changelo gabriele h̄ mō annūciat
ta fuit. Dauid em̄ rex sic habetur i
historia scolastica volēs cultū dei amplia
re. xxiij. sūmos sacerdotes instituit. quoz
tū vn⁹ maior erat: q̄ p̄nceps sacerdotū di
cebat. Statuit at. xvj. viros de Eleazar
et. viij. de Ithamar. ⁊ fm sortes dedit vni
cuiq̄ hebdomadā vicis sue. Abias autem
octauā hebdomadā habuit. de cui⁹ genere
Zacharias fuit. Erant autē Zacharias et
yroz eius senes ⁊ absq̄ liberis. Cum ergo
Zacharias templū dñi vt incensū poneret
ingressus fuisset ⁊ multitudo p̄li de for⁹ ex
pectaret: apparuit ei gabriel archangelus.

n 3

De natiuitate sancti Johānis baptiste

Cum autē zacharias in ei⁹ visione timeret
ait angel⁹. Ne timeas Zacharia qm̄ exau-
dita est orō tua. Propriū est em̄ bonorū an-
gelorū fm̄ qd̄ dic̄ glo. ex sua visiōe terribitos
benigna exhortatōe prin⁹ solari. Ecōtra
mali angeli se in lucē angelos trāfiguran-
tes si q̄s ex sui p̄ntia terribitos senserit. am-
pliori eos horrore p̄cutiūt. Annūciat igit̄
gabriel zacharie se filiū habiturū cuius no-
mē Johānes esset. Qui vinū ⁊ sicerā nō bi-
beret. ⁊ ante dñm in spū ⁊ p̄rute helie p̄ce-
deret. Johānes vocat helias rōe situs. q̄a
ambo in deserto. rōe vict⁹. q̄z ambo victu
parci. rōne cultus. q̄z ambo vestitu inculci.
rōne officij. q̄z ambo p̄cursores. sz ille p̄cur-
sor iudicij. iste saluatoris. rōe zeli. q̄z viriusq̄
p̄bū q̄si sacula ardebat. Zacharias at̄ con-
sideras sui senectutē ⁊ vxoris sterilitatē du-
bitare cepit. ⁊ more iudeorū signū ab ange-
lo req̄siuit. Angel⁹ at̄ p̄ eo q̄ p̄bis suis non
credidit ip̄m taciturnitatē plaga p̄cussit.
B Notandū at̄ q̄ dubitatio p̄uenit fieri
⁊ excusari. aliquñ p̄r p̄missorū magnitudiez
sic legit̄ de abraā. Cū em̄ dñs sibi p̄misissz
q̄ semen suū terrā chanaan possideret. di-
xit ad eū abraam. Dñe d̄s vñ scire possum
q̄ possessor sum eam. Et rñdens domin⁹
Sume inq̄t tibi vaccam triennē ⁊ c. Aliqñ
p̄r fragilitatē p̄rie p̄sideratōez. sic patz in
gedeone q̄ ait. Obsecro mi dñe in q̄ libera-
bo istē. Ecce familia mea infima est in ma-
nasse ⁊ ego minim⁹ i domo p̄ris mei. Et ex
B signū petijt ⁊ accepit. Aliqñ p̄r nature i
possibilitatē. sic p̄z in sara. Cum em̄ dixissz
dñs. reuertēs veniā ad te. ⁊ habebit sara fi-
liū. risit sara post hostiū dicēs. Postq̄ con-
senui et dñs me⁹ vetulus est ⁊ c. Quid est q̄
q̄ sol⁹ zacharias ex eo q̄ dubitauit plagaz
incurrit. cū ibi esset ⁊ magnitudo p̄missio-
nis. ⁊ p̄sideratio p̄rie fragilitatē q̄ talem fi-
liū se habiturū indignū reputabat. ⁊ impos-
sibilitas naturalis. Hoc multiplici d̄ causa
factū fuisse putat. Primo fm̄ bedā. qm̄ dis-
credendo locut⁹ est. iō silentio plectitur vt
tacēdo credere discat. Scdo qm̄ iō mir⁹
effect⁹ est. vt mai⁹ miraculū in natiuitate fi-
lij appareret. Cum em̄ in natiuitate Johā-
nis patri loquela reddidit. miraculū miracu-
lo cumulauit. Tercio q̄z p̄gruū fuit vt voces
amitteret qm̄ vox nascebat ⁊ legi silentium
imponebat. Quarto qm̄ ip̄e a dño signum

petijt: ⁊ ip̄az taciturnitatē in signū accepit
Cū at̄ zacharias foras ad pplm̄ exisset ⁊ cū
factū mutū viderēt. cognouit ip̄o innuen-
te q̄ visionē vidissz i tēplo. Cōpleta autē
septimana officij sui. abiit in domū suam. ⁊
cōcepit elizabet. ⁊ mensibz q̄nqz se occul-
tauit. q̄ sic ibi dicit Amb. part⁹ sui erubes-
cebat etatē ne in senectute vacasse libidini
videret. ⁊ tñ gaudebat sterilitatē carere ob-
p̄zio. q̄z obp̄zobriū est mulieribz nō h̄ie p̄-
miū nuptiarū. p̄r qd̄ nuptie celebrantur. ⁊
carnalis coit⁹ excusat. Mense at̄ sexto brā
Maria q̄ iam dñm p̄cepar: p̄gratulas vir-
go secunda ablata sterilitati ⁊ compatiens
senectuti. venit ad elizabet. Et cū eam la-
lutasset. brūis Johānes iam spūscō reple-
tus sensit filiū dei venire ad se. ⁊ p̄ gaudio
in matris utero exultauit ⁊ tripudauit. et
motu salutauit quē vocē nō potuit. Exul-
tauit em̄ q̄si gestiens salutare ⁊ dño suo als
surgere. Mansit ḡ vgo brā cū cognata sua
tribz mensibz ministrans ei. natūqz puerū
suis sanctis manibz de terra leuauit. vt ha-
beret in historia scolastica. ⁊ q̄si morē geru-
le officiosissime p̄git. **E** Hic vñ p̄r
cursor brūis nouē specialiter ⁊ singulariter
p̄uilegijs claruit. Nam idem angelus qui
dñm annunciauit ip̄m annūciat. In vte-
ro matris exultat. Mater dñi ip̄m a tra le-
uat. Lingua p̄ris referat. Baptismū p̄m
ordiat. Xpm̄ indice demonstrat. Xpm̄ mani-
bus suis baptizat. Ip̄m p̄r omibz laudat
xps. In limbo posuit xpm̄ v̄tūz p̄nūciat.
Propter h̄ nouē p̄uilegia vocat ab ip̄o do-
mino p̄pha ⁊ pl⁹ q̄ p̄pha. Chrys. etiā q̄re vi-
cat pl⁹ q̄ p̄pha sic ait. Prop̄ete est b̄ficiū
p̄betia a deo accipe. nūqd̄ p̄be est b̄ficiū
baptismat⁹ deo dare. Prop̄ete est vt ip̄e
de deo p̄betet. nūqd̄ p̄betet est vt de deo
illo p̄betet. Om̄es p̄be p̄betauerūt de xpo
de illis aut̄ p̄betari nō est. Ip̄e at̄ nō solū
p̄betauit de xpo sed etiā alij p̄be p̄betat⁹
uerūt de illo. Om̄es portitores p̄bi fuerūt
iste at̄ ip̄a vox. Quantum at̄ vox p̄rimorū
p̄bo nō tñ p̄bū. tñ Johānes p̄inq̄or xpo
nō tñ xps. Scdm̄ Amb. laus Johānis
ex q̄nqz colligitur vel comp̄enditur. scilz
ex parētibz. ex miraculis. ex moribz. ex mu-
nere. ⁊ ex p̄dicatōe. Laus aut̄ parentum
fm̄ eundem Amb. ex q̄nqz manifestat. Aut̄
em̄ sic. Plena laudatio est q̄ gen⁹ in moribz

Sancte
Johanne

De nativitate sc̃i Johānis baptiste

mores in equitate. officiū in sacerdotio. factum in mandatis. iudiciū in iustificatio-
nibus comprehendit. Sc̃do ex miraculis. Quorū quedā fuerūt ante eius p̃ceptiōem in vtero. sc̃z angelica annūciatio. nois impositio et loquēle patris amissio. Quedaz q̃sum ad eius p̃ceptiōem in vtero. sc̃z sup̃ naturalis p̃ceptio. eius in vtero sanctifica-
tio et p̃phetalis doni repletio. Quedā q̃ntum ad eius nativitatem ex vtero. sc̃z virtus q̃s parentis sp̃s p̃phetalis adeptio. quia et mater nomen sciuit et pater canticū edidit. Loquēle patris referatio et sp̃s sancti repletio. Unde et Zacharias pater eius repletus est sp̃s sancto r̃c. Ambro. Respicite Johannē quanta vis sit in eius vocabulo cuius nuncupatio reddidit muto vocē. pater p̃phetes. et p̃lo sacerdotem. Prius enim erat tacens lingua. sterilis filio. priuat^o officio. At vbi Johānes nascitur. fit repente pater p̃pheta. loquēle vsum recipit. p̃tolem a sp̃s sancto suscipit. sacerdotem functio recognoscit. Tercio ex moribz. qz sanctissimi merite fuit. De cui⁹ sanctitate dic̃ Chrys̃s. Conuersatio Johānis omnium vitā culpabilē faciebat apparere. Quāmodum em̃ si videres albam vestez dicis satis cādida vestis. Si vero posueris eam iuxta niuem incipit tibi sordida apparere. et si vere sordida nō est. Sic quantū ad comparatōez Johannis omnis hō videbat immundus. Quis q̃dem sanctitas triplex habuit testimonii. Primo a sup̃celestibz. id ē. ab ipsa trinitate. Et p̃mo a patre qui vocat eum angelū Malach. ij. Ecce ego mitto angelum meū r̃c. Angelus autē nomen est officiū nō nature. Et ideo dicitur angelus rōne officiū. ex eo q̃ omnium angelorum officium exercuisse videtur. Habuit enim officium seraphin. Interpretatur em̃ seraphin ardens. quia illi nos ardētes faciūt. et in dei amore plus ardent. Et de Johanne d̃r in ecclesia. Surrexit belias quasi ignis r̃c. Ipse enim venit in sp̃itu et virtute belie. Secundo habuit officiū cherubin. Cherubin em̃ interpretatur plenitudo scientie. Et iohannes d̃r lucifer Job. xxxviii. ex eo q̃ fuit termin⁹ noctis ignorantie. et incium lucis gratie. Tercio habuit officium thronoz. quoz officiū est iudicare. Et de Johanne d̃r q̃ arguebat Herodē dicens.

Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Quarto habuit officiū dominationū. que docent nos erga subditos dominū gere-
re. Et Johannes erga subditos habebat in amore. erga reges in timore. Quinto officiū p̃ncipatus. q̃ docent nos sup̃iores reuereri. Et Johānes de se dicebat. Qui de terra est de terra loquit. De christo autem. Qui de celo venit sup̃ omes est. Item. Tu ius nō sum dignus soluere corrigiā calciamenti eius Sexto officiū potestatum. per quas potestates aeree vel cōtrarie arcētur que nō potuerūt nocere sibi iam sanctificato. A nobis etiā arcebat. cū ad baptismū penitentie nos disponebat. Septimo officiū virtutū. p̃ quas fiūt miracula. Et b̃tus Johannes multa miracula in seipso ostendit. Magna em̃ miracula mel siluestre et locustas edere. pilos camelozū induere. et h̃mōi. Octauo officiū archangeloz. quando reuelabat maiora. sicut ea que spectant ad nostrā redemptiōem. cum dicebat Ecce agnus dei r̃c. Nono officiū angeloz. quando annūciabat minora. sicut ea q̃ spectant ad mores. vt illud Penitentiam agite r̃c. Item. Neminē p̃curatis r̃c. Secundo habuit testimoniū a filio. sicut p̃r̃z Mat. xj. vbi eum christus multipliciter et mirabiliter cōmendat dicēs inter cetera. Internatos muliez nō surrexit maior Jo. bapt. Petrus damiani. Ab illo verbo Johannis sunt deprompta p̃conia. per q̃d fundata est arida. et mouentur sidera. et sunt condita elementa. Tercio a sp̃s sancto cum p̃ patrem suū dixit. Tu puer p̃pheta altissimi vocaberis r̃c. Sc̃do a celestibz. i. ab angelis. sicut patet Luce. j. vbi eum angelus multipliciter cōmendabat. ostendens quante sit dignitatis. quo ad deū cū dicit Erit em̃ magnus coram d̃no. Quante sanctitatis q̃ ad seipsum cū subdit. Unum et siceram non bibet. et sp̃s sancto replebit ex vtero matris. Quante vtilitatis q̃ ad p̃m mū cum dicit. Et multos filioz israel conuerteret r̃c. Tercio a subcelestibz. id est. ab hominibz. sic a patre suo et vicinis. cum dicebant. Quis putas puer iste erit. r̃c. Quarto comprehendit laus Johānis ex munere. Habuit em̃ mun⁹ in statu. in vtero. in egressu ex vtero. in mūdi p̃gressu. et in mundi egressu. In vtero habuit triplex

De natiuitate

mirabile mun⁹ grē. Primo grām q̄ in vtero sanctificatus fuit. Unde fuit ante sanctus q̄ nat⁹. Hier. j. Priusq̄ te formare in vtero noui te. et anteq̄ exires de vtre sanctificauit te. Scdo grām q̄ pphetare meruit. sic qm̄ in vtero matris exultās deū adesse coguit. Un̄ Cris. volēs ostēdere q̄liter fuerit pl⁹ q̄ ppha dicit. Propheeta est p merito cōuersarōis et fidei pphetiā accipe. Nunquid pphē fuit vt p̄us fieret ppha q̄ hō. Et quia p̄suetudo erat vt pphē inungerent. tunc qm̄ bēa virgo Elizabeth salutauit: xps iohannem in vtero in pphaz inunxit. fm̄ q̄ dicit Lhrys. in bec p̄ba. Ideo xps fecit Mariā salutare elizabeth: vt fmo pcedens de vtero matris vbi habitabat dñs. et paucos elizabeth ingressus. descendere ad Iohannē vt illic eum vngeret in pphaz. Tertio grāz qua suis meritis matri pphetie spm̄ tradidit. Unde Lhrys. volēs ostendere q̄liter fuit pl⁹ q̄ ppha ait. Quis pphaz cū esset ppheta. pphetam facere potuit Helias qdē vnxit heliseum in ppham. nō tñ pphetandi grām prulit. Iste at in vtero matris exstēs diuini introit⁹ sciaz matri donauit. et os illius in p̄bo p̄fessōis aperuit. vt cui⁹ nō videbat psonā cognosceret dignitatē dicēs. Unde hoc mihi vt mater dñi mei veniat ad me. In egressu ex vtero habuit triplex munus grē. qm̄ ortus ei⁹ fuit miraculosus sanctus et iocundus. Quia miraculosus excluditur defect⁹ impotentie. quia sanctus reat⁹ culpe. qz iocundus lamentū miserie. Celebratur autē ortus eius siue natiuitas fm̄ magistz Builhelmū alrifiodorozē. triplici rōne. Primo rōne sanctificationis in vtero. Scdo rōne dignitatis in officio Ipse em̄ tāq̄ lucifer venit. et eternum gaudium nobis primus nūciauit. Tertio rōne iocunditatis in ortu suo. Dixerat em̄ angelus. Et multi in natiuitate eius gaudebunt. Et ideo dignū est vt et nos in natiuitate eius gaudeam⁹. In pgressu habuit silt multiplex mun⁹. In h autē patent ei⁹ excellētissima et diuersa munera grē. qm̄ hūit pfectōz omnū sanctorz. Nam ppheta fuit qm̄ dixit. Qui post me venturus est etc. Pl⁹ q̄ ppha qm̄ xpm̄ digito demonstrauit. Apostolus. quia a deo missus fuit. Ap̄lus em̄ idem est qd̄ missus. Unde. Fuit homo missus. etc. Martir. quia p iusticia mortē

sustinuit. Confessor. q̄a confessus est et non negauit. Virgo. Unde et ppter ipsius virginitatē angelus est appellat⁹ Malach. ii. Ecce ego mitto angelū meū qui. etc. In egressu de mundo habuit triplex munus. Quia efficitur martyr inuictus. Tunc em̄ palmā martyrii adeptus est. Dirigit nuncius p̄ciosus. Ipse em̄ tunc illis qui erant in limbo p̄ciosum nunciū attulit. scz de aduentu xpi et redemptōe ipsorz. Et colit exultus gloriozus. Eius em̄ exit⁹ de omnibz q̄ ad limbū descendit specialiter ab ecclesia solēnizat et gloriose colit. f. Quinto ex p̄dicatione. Circa cui⁹ p̄dicatōez angelus q̄tuor ponit cū dicit. Et multos filioz isrl̄ p̄uertet ad dñm deū ip̄orz. et ip̄e p̄cedet etc. scz fructū. ordinē. virtutē et finē. sic p̄z i lra. Et notandū q̄ p̄dicatio iohānis triplex fuit p̄medabilis. Ip̄e nāq̄ p̄dicauit feruēt efficacit et prudent. Feruēt cū dicebat. Benigna viperarū etc. Qui qdē feruor fuit inflāmat⁹ caritate. qz erat lucerna ardens. Un̄ dicit in p̄sona ip̄i⁹ Hieremias. Posuit os meū q̄si gladiū acutū Informatus veritate. qz erat lucerna lucēs. Unde Joh. v. Vos misisti ad iohannē et ille p̄buit testimoniū veritati. Direc⁹ discretione siue scientia. Un̄ turbis et publicanis et militibz. fm̄ vniuersisq̄ exigentiā p̄piaz legem dedit. Firm⁹ p̄stantia. Unde et tam p̄stanter p̄dicauit q̄ ex h vitā amisit. Dec em̄ quatuor debet habere zelus fm̄ qd̄ dicit Bern. Zelū tuū inflāmet caritas. informet p̄ritas. regat scia. et firmet p̄stātia. Scdo efficaciter. qm̄ ad p̄dicatōez ei⁹ multi conuersi sunt. P̄dicauit em̄ p̄bo p̄ assiduitatē doctrine et exemplo p̄ sanctitatē vite. p̄dicauit et p̄uertit meritis et orōnibz deuot⁹ Tercio prudent. Cui⁹ prudētia p̄dicationis in tribz fuit. Primo in eo q̄ vsus fuit cōminatōibz. vt malos terreret dicē. Jam em̄ securus ad radicē arborz posita est. Scdo p̄missionibz. vt bonos alliceret dicē. Penitentiā agite appropin. cū re. ce. Tertio moderationibz. vt mediocres paulatim ad p̄fectōem attraheret. Unde turbis et publicanis et militibz leuia imponebat. vt postmodū ad maiora p̄ueberetur. turbis vt opibz miscdie insisterent. publicanis vt se ab alienoz appetitu abstererent. militibz vt neminē p̄cuterent. nulli calūniam

sancti Johānis baptiste

facerent. et suis stipendijs contenti essent.

S Et notandū q̄ sc̄tus iohānes euāge-
lista hac die migravit ad dñm. s̄ eccl̄a ip̄i
festū in terciū diē post christi natiuitatē ce-
lebrandū instituit. q̄ tūc ei⁹ eccl̄a dedica-
ta fuit. Et solēnitas natiuitat̄ sc̄ti Johan-
nis baptiste in suo die remāsit. Nimirū q̄a
hec dies ab angelo gaudio natiuitatis p̄-
cursoris autenticat⁹ fuit. Ad autē dogma-
tizandū est q̄ euangelista baptiste cesserit
tanq̄ minor maiori. Non em̄ decēs est q̄s
eorū maior sit disputare. Qd̄ etiā q̄dam ex
emplo diuinit⁹ est ostēsum. Erant enī vt le-
gitur duo doctores theologi. q̄p̄ vnus Jo-
hannē baptistā: alter p̄o Johannē euange-
listā p̄ferebat. Tandē sup̄ h̄ solēni disputa-
tiōe indicta. quilibet valde sollicit⁹ erat au-
toritates et efficaces rōnes inuenire quib⁹
suū Johannē posset p̄ferre. Adueniēte autē
disputatiōis die. quilibet sc̄tōrū emulatozī
suo apparuit: ei⁹ dixit. Bene p̄cor des su-
mus i celis. de nobis nō disputet̄ i terris.
Tunc illi sibi adinuicem et om̄i p̄plo visio-
nem publicanerūt et dominū benedixerūt.

Paulus historiographus lōgobardoz
romane eccl̄e dyaconus et cassinensis mo-
nachus. cum deberet q̄dam vice cerei cō-
secrare. fauces eius rauce facte sunt cū pus
vocalis esset. Ut ergo vox sibi restitueret̄
hymnū sc̄z Ut queant laxis rē. ad honorē
beati Johānis composuit. Vbi i p̄ncipio
petit sibi vocē restitui. sicut et Zacharie re-
stituta fuit. Ossa mortuoz animalū vn-
decūq̄ collecta in hac diē ab aliquib⁹ com-
buruntur. Cuius duplex est causa. vt ait
Johannes beletb. Una est ex antiq̄ insti-
tutionis obseruantia. Sūt em̄ q̄dam ani-
malia q̄ dracones vocant̄. que in aere vo-
lant. in aq̄s natāt. in terra ambulāt. Nūq̄
autē dum per aera ambularēt ad libidinem
p̄c̄rabant. et in puteis et aquis fluuiatibus
sperma iactabant. et inde sequebat̄ letalis
annus. Contra hoc ergo istud inuentū fu-
it remediū vt de ossib⁹ animalū rogos fie-
ret. et sic talia animalia fumus fugaret. Et
quia istud maxie h̄ spe fiebat. ideo istud ad
huc ab aliquib⁹ obseruatur. Alia causa est
ad representandū. quia ossa sancti Johan-
nis in sebastē ciuitate ab infidelib⁹ combu-
sta fuerunt. Ferūtur etiā facule ardētes.
quia Johannes fuit lucerna ardens et lu-

cens Et rota vertitur. quia sol tūc in circu-
lo descendit. ad significandū q̄ fama Jo-
hannis qui xp̄us putabatur descendit. s̄m
q̄d ipse testimonium p̄hibuit dicens. De-
oporet minui illum autē crescere. Hoc si-
gnificatum est s̄m q̄d dicit Augustinus in
eorū ortib⁹: et in eorū mortib⁹. In eorū orti-
bus. quia circa natiuitatem Johannis di-
es incipiunt decrescere. circa natiuitatem
christi crescere. Iuxta illud. Solstitiū de-
cimo christum p̄cit atq̄ Johannem. Itē
in eorū mortib⁹. quia corp⁹ christi in cruce
fuit exaltatū. corpus Johannis capite nu-
notatū. Refert paul⁹ in historia lōgobar-
doz q̄ rocharith rex longobardoz iuxta
eccl̄az sc̄ti Johānis bap. cū multo ornatu
sepult⁹ fuit. Quidā p̄o cupiditate illectus
nocte sepulchz aperiens abstulit vniuersa.
Cui br̄is iohānes apparēs dixit. Cur au-
sus fuisti tangere mibi cōmissum. Eccl̄iam
meā de cetero ingredi nō valebis. Quod
vtiq̄ sic euenit. Nam quādo cūq̄ p̄dictā
eccl̄iaz intrare volebat q̄si a validissimo
pugile guttur eius feriebat. et sic subito re-
tro ruebat.

LXXXI

De sanctis Eruasio
et Prothasio.

Eruasi⁹ a gerar

S q̄d est sacz et vas. vel a gena q̄d
est incolat⁹ et syoz paruul⁹. q̄si
sacer p̄ vite meritū. vas p̄ virtutū recepta-
culū. pegrinus p̄ mundi contemptū. puul⁹
p̄ sui despectum. Prothasius a prothos
q̄d est premiū et sios deus. siue diuin⁹. vel
a procul et stasis q̄d est positio. q̄si p̄mus p̄
dignitatē. diuinus p̄ dilectōem. procul po-
situs a mundi affectione. Hoz passionem
Ambrosius in libello ad caput eoz posito
scriptam inuenit.

Eruasius et Prothasius gemini
fratres. filij fuerunt sancti Vala-
lis. et beate Valerie. Qui om̄i-
nia sua pauperib⁹ erogātes. ma-
nebant sc̄i sancto Nazario qui apud ebru-
dunum oratorium construebat. et ei Lel-
sus puer lapides porrigebat. Q̄vero Na-
zarius iam Lellsum habuisse narrat. forte p̄
n 5

De sanctis Geruasio et Prothasio

anticipatōez accipitur. cū lōge post eū sibi fuisse oblatūz ex historia Nazarij colligat. Cū autē oēs ad neronē imperatorē ducerētur. seq̄bat eos eiulās puer cellus. Quē cū vn⁹ militū alapis cederet et cedētē nazarij us increparet. irati milites nazariū calcibz ceciderūt. et ipm cū alijs in carcere reclusērūt. et postmodū in mare p̄cipitauerūt. Geruasij⁹ et prothasij⁹ mediolanū duxerunt. Nazari⁹ p̄o miraculose liberatus mediolanū venit. Eo tpe superueniēte comite astasio q̄ marchomannos p̄ficiscebāt ad bellū. deoz cultores eidē occurrent asserētes q̄ dñ sibi rñdere p̄temnerēt. nisi prius geruasius et prothasius immolarēt. Continuo igitur tenent. et vt sacrificēt inuitāt. Cui cū geruasius oīa ydola surda et muta diceret. et ipm ab oīpotente deo victoriāz req̄rere debere doceret. irat⁹ tamdiu eum plumbatis cedi iussit q̄ diu spm exalaret. Deinde prothasij⁹ accersiri fecit ei q̄ dixit. Miser vel tu vivere stude. et noli cū fratre tuo mala morte p̄ire. Cui prothasij⁹. Quis est miser: ego qui te non timeo. aut tu q̄ me timere p̄bari. Cui astasij⁹. Ego te miser hō quō timeo. Cui prothasij⁹. In h̄ me time re et te ledi p̄baris. si nō sacrificauero dñs tuis. Si em̄ te ledi a me nequaq̄ timeres. nūq̄ ad sacrificiū idolorū me ipse p̄pelleres. Tūc cū comes in eculeū suspēdi p̄cepit. Cui prothasij⁹. Non tibi comes irascor. qm̄ cecos oculos tui cordis attendo. qn̄ poti⁹ tui misereor. qz nesci qd facias. Age igitur qd cepisti vt mihi cū fratre meo occurrere possit benignitas saluatoris. Tūc comes iussit eū decollari. Philippus at seruus xpi cū filio suo corpa eoz rapuit. et occulte i domo sua in archa saxea sepeliuit. et libellum eoz ortum finē et vitam p̄tinentē ad eoz caput posuit. Passi sunt autē sub Nerone q̄ cepit circa anm̄ domini. lviij. Horum corpa multa tempe latuerūt. sed tempe beati Ambrosij h̄ modo reperta fuerunt. Ambrosio nāq̄ in ecclā scrōz Nabozis et felici in orōne posito. ita vt nec vigilaret aperte nec dormiret integre apparuit ei duo pulcherrimi iuuenes vestibz candidis. i. collo b̄io et pallio induti. caligulis calciati. secū manibz extensis orantes. Orauit igit Ambrosij⁹ vt si est illusio non vltra appareat. si autē veritas denuo reueletur. Simili igit

modo canente gallo. orantes secū iuuenes apparuerunt. Tertia vero nocte defecto iā corpe ieiunij nō dormiēti sed stupenti cū tertia sibi apparere p̄sonā q̄ similis paulo apostolo videbat. fm̄ q̄ in pictura p̄p̄erarat. Illisq̄ tacentibus ap̄ls sibi dixit. Isti sunt q̄ nihil terrenum desiderātes. monita mea secuti sunt. Quoz corpa in eo loco reperies in q̄ stas. Duodecim pedum altitudine terra coopertā archam inuenies. et ad caput eoz libellū in q̄ ortus eoz p̄tinetur et finis. Cōuocatis igitur vicinis ep̄is. ipe p̄or terre fossor accessit. et oīa put dixerat sibi paul⁹ inuenit. Et licet iam trecenti anni et vltra fluxissent. ita tū corpa eoz sunt reperta. ac si ipa hora ibidem fuissent posita. Insuper p̄o odor suauissim⁹ et mirabilis inde fragrabat. B. Cecus autē quidam tangēs feret⁹ illuminat⁹ est. Et multi alij meritis eoz curati sunt. In hoz solennitate pax inter lōgobardos et romanū imp̄iū reformata fuit. et ideo Gregori⁹ papa. Loquet dñs pacē in plebe suā. in introitu milie cātari instituit. Vñ et officia partim sanctoris pueniūt. p̄tim euenibz q̄ ipis contingere diebz. Refert Aug⁹. in li. x. de ci. dei. q̄ ipso plente et impatore et multa turba. qdam cecus apud mediolanū ad corpa martyru geruasij et prothasij lumen recepit. Vñ at sit p̄dict⁹ cecus an ali⁹ ignorat. Idē q̄ refert ibidē q̄ qdam iuuenis in villa vicoriana q̄ ab ipozegio triginta miliaribz distat. cū in qdam flumine equū lauaret. cōtinuo eum diabol⁹ vexauit. et in flumē tanq̄ mortuū eū piecit. Cū autē vesp̄e in ecclesiā brōz geruasij et prothasij q̄ppe erat cantaretur. ille vocibz illis q̄si p̄cusus cū grandifremitu ecclesiā intrās altare tenebat inde amoueri nō valens tanq̄ si ibidem alligatus fuisset. Et cū demon vt inde exiret adiuraret. ille se ei⁹ membra amputare cū exiret minabatur. Cū ergo adiurat⁹ exiret. oculus eius in maxillā fusus tenui venula dependebat. sed in locū suū sic potuerūt oculū reuocauerūt. Et ecce intra paucos dies meritis sanctorū geruasij et prothasij plene sanatus est. Amb. q̄ in p̄fa. sic ait. Hi sunt q̄ vexillo celesti signati victricia apostoli arma sumpserant. et a mūdānis nexibz ab soluti. nequissimi hostis vicioz acie p̄sternētes liberi et expediti xpm dñm sūt secuti

De sanctis Iohanne et Paulo

De sanctis Iohanne et Paulo.
 Dicitur felix germanitas. quod sacris inheredo elo-
 quio nullo potuit interpellari stagio. Dicitur
 gloriosa certaminis causa. ubi parit coronat
 quod vult vterque maternus effudit.

LXXXII

De sanctis Iohanne et Paulo.

Iohannes et paulus

Iohannes pater et pater constantie fi-
 lio constantini augusti fuerit. Eo aut
 tunc cum gens cythica daciam et traciam occupa-
 ret. et gallicanum dux romani exercitus. Propter di-
 ctam gentem mitti deberet. constantiam filiam con-
 stantini pro mercede laboris sibi in uxorem dari
 petebat. Quod etiam romani principes instati
 fieri postulabant. Pater aut plurimum tristis
 erat. scilicet filiam suam postquam a beatissima agnete sana-
 ta fuerat in virginem apostolito positam facilius
 occidi posse quam ad plenum inclinari. Virgo
 tamen de deo confidens pro se posuit ut ea sibi pro-
 deat cum victor rediret. Vixit duas filias
 suas quod ex uxore defuncta suscepit: idem gal-
 licanum secum manere permittit. ut per eas mores
 et virtutis pro se scire posset. Et ipsa duos pro-
 prios suos Iohannem et Paulum sibi concederet
 in spe quasi maioris firmitatis. rogans deum ut
 ipsam et filias converteret. Quod ubi omnibus pla-
 cuit: gallicanum assumptis Iohanne et Paulo
 et copioso exercitu proficiscitur. Sed tamen
 a cythicis gente ei exercitus frangitur. et in
 urbe traciam ab hostibus obsidetur. Tunc ac-
 cedentes Iohannes et Paulus eidem dixerunt.
 Fac votum deo celi et eris victor melior quam
 fuisti. Quod cum fecisset: iuuenis in humero
 ferens crucem statim sibi apparuit. eique di-
 xit. Summe gladium tuum et sequere me. Quem
 ille accipiens. per media castra iuit. et ad re-
 gem usque deveniens. illum occidens. solo ti-
 more universum exercitum subiugavit. et ro-
 manis tributarios fecit. Duoque milites ar-
 mati eidem apparet cum hinc inde profirma-
 bant. Factus igitur christianus romam rediit. et cum
 multo honore susceptus. rogavit Augustum
 ut sibi indulgeret si filiam minime desponsa-
 ret. eo quod de cetero propter continenter vivere pro-
 poneret. Quod cum angusto plurimum placuisset
 et due filie gallicani a Constantia virgine ad
 christum per se essent: ipse Gallicanus ducatu
 cessit. et omnia pauperibus tribuens propter curam alios
 servus dei in paupertate servavit. Multa au-

tem miracula faciebat. ita ut solo visu de-
 mones de obsessis corporibus effugaret.

Huius sacre opinionis fama in toto orbe terrarum instantum excrevit: ut ab oriente et
 occidente venientes videretur virum ex pa-
 tricio consule lavantem pedes pauperum. ponens
 tem mensam. aquam manibus effundentem. lan-
 guentibus sollicitum ministrantem. et cetera sancte
 servituti officia exhibentem. Constantino igitur
 defuncto: Constantinus constantini magni fili-
 us arriana heresi depravatus impius tenuit.
 Vixit cum Constantinus frater constantini duos fi-
 lios scilicet Gallum et Iulianum reliquisset. Constantinus
 imperator dictum Gallum cesarem fecit. et indeaz
 rebellantem misit. Quem tamen postmodum interfecit
 Iulianus pro timore ne exemplo fratris a con-
 stantio pateret monasterium ingressus est
 Ubi magnam religionem simulans lector ordi-
 natus est. Qui per maleficium demonem consuluit.
 rursus accipiens quod ad impium sublimandus
 esset. Post aliquot ipsi urgentibus aliquibus nego-
 ciis Constantinus Iulianum cesarem fecit. et ipsum in
 galliam destinavit. Qui omnia strenue age-
 bat. Porro autem Constantinus et Iuliano apo-
 stata in impium a Constantino sublimato. iussit
 sit Iulianus ut gallicanus aut deus immolaret
 aut abscederet. Tanto enim viro non audebat
 necem inferre. Ille igitur Alexandria precepit
 et ab infidelibus per cor transfusus martyrii co-
 ronam precepit. At Iulianus captus cupiditate
 sacrilega avaricia suam euangelii testi-
 monio colorabat. Nam facultates a chris-
 tianis auferens dicebat. Christus vester
 dicit in euangelio Qui non renuntiaverit
 omnibus que possidet non potest me esse disci-
 pulus. Audiens igitur quod Iohannes et paulus
 ex opibus quas virgo Constantia relique-
 rat christianos pauperes sustentabant. Mandavit
 eisdem quod sicut Constantinus ita et
 sibi adherere deberent. At illi dixerunt. Dum
 gloriosi imperatores Constantinus et filius
 eius Constantinus se esse servos christi glo-
 riabantur: nos famulabamur eisdem. Tu
 vero quia religionem plenam virtutibus
 reliquisti: a te omnino recessimus et tibi obe-
 dire pretemnimus. Quibus Iulianus mandavit.
 Ego in ecclesia clericatum obtinui. et si vo-
 luissem ad primum ecclesie statum pervenis-
 sem. Sed considerans vanum esse inertiam
 sectari. et otium. militie animum dedi. deus
 quod sacrificans eorum suffragiis imperium

De sancto Leone papa

obtinui. Un̄ vos in aula regia nutriti: nō debet̄ lateri meo deesse. vt p̄mos vos i palacio meo habeā. Qd̄ si a vob̄ p̄cept̄ fuero agā vt necesse est vt p̄tēni nō possim. Qui r̄ndētes dixer̄t. Deū tibi p̄ponētes minas tuas nequaquā timē: ne regē et̄ni inimicici as incurram. Ad h̄ iulian̄. Si infra decē dies vltro ad me venire cōtēpserit̄. coacti postmodū faciet̄ qd̄ spōte facere nō curat̄. Cui sc̄ti r̄ndērt. Jā decē dies p̄terisse est̄: ma: et̄ hodie facito qd̄ tūc te factur̄ eē minaris. Quib̄ iuliā. Purat̄ qz martyres vos faciāt xp̄iani. Nisi mihi p̄senserit̄ puniam vos. nō vt martyres: s̄ vt publicos hostes. Tūc iohes et̄ paul̄ p̄ totos decem dies elemosynis insistentes oīa sua paup̄ib̄ erogabāt. Decia at̄ die missus ē ad eos therēciā. q̄ dixit eis. Dñs n̄r iuliā. statimculū aureū iouis ad vos misit vt eidē thura incēdar̄. alioq̄n ambo sit̄ pibit̄. Cui sc̄ti dixer̄t. Si tu dñs est iulian̄ habeto pacē cū illo. nob̄ alius dñs non est nisi dñs ihs x̄ps. Tunc iussit eos occulte d̄collari. et̄ in fouea intra domū sepeliri. famaz faciens q̄ in exilium essent missi. B̄ Post hoc filius therenciani a demone arripit̄. et̄ intra domū clauis mare cepit q̄ a demone vreret̄. Qd̄ vidēs therēcian̄ scelus p̄fiteretur. et̄ xp̄ian̄ efficit̄. passio sc̄rōz ab eo p̄scribit̄. et̄ eī filī liberat̄. Passi sunt autem circa annū dñi. ccc̄xiiij.

Refert Greg. in omelia euāgelij Si q̄s vult venire post me. q̄ qdā matrona dñi ecclesiā istoz martyz frequētī visitaret. et̄ die qdā inde rediret duos stantes monachos sub pegrino habitu inuenit. q̄s pegrinos credens elemosynā sibi dari p̄cepit. Sed postq̄ disp̄sator eis ad largiēdū elemosynā appropinquāss̄. astiter̄ ei vicini et̄ dixer̄t. Tu nos mō visitas. nos te in die iudicij requirē. et̄ q̄cqd̄ poterim̄ tibi p̄stābimus. Quo dicto ab oculis eius ablati sunt.

Ambrosī de his martyrib̄ in p̄fatiōe sic dicit. Beati martyres iohānes et̄ paul̄ veraciter impleuer̄t quod dauidica voce d̄r. Ecce q̄ bonū et̄ q̄ iocundū habitare fr̄es i vñū. Ascendi lege p̄sortes. fidei societate iuncti passionis equalitate cōsimiles. in vno semp̄ dño gloriosi.

LXXXIII
De sc̄to Leone papa

Eo papa ut i mi-

raculis beate p̄ginis legitur in ecclesia sancte Marie maioris i dei resurrectionis missam celebrabat. et̄ dum fideles p̄ ordinē cōmunicaret. et̄ qdā matrona manū eius osculata fuisset ex hoc in eum vehemēs carnis temptatio insurrexit. At vir dei in semetipsum seuisissimus vltor insurgit. et̄ eadē die manū se scādalizātē occulte penit̄ amputauit et̄ a se reiecit. Interea murmur oriebat̄ in p̄plo cur summ̄ p̄ditifer diuina more solito nō celebraret. Tūc leo ad brām p̄ginē se p̄uertit. et̄ eī p̄uidētie totaliter se cōmisit. Tūc illa p̄tinuo sibi astitit et̄ manū suā suis sc̄tissimis manibus illi restituit et̄ reformauit: iubens vt p̄cederet et̄ filio suo sacrificium immolaret. Leo igitur om̄i p̄plo qd̄ sibi p̄tigerit p̄dicauit. et̄ manū restitutā om̄ib̄ euidenter oñdit. Hic calcedonē. p̄ciliū celebrauit. solas p̄gies ibidem velari instituit. Ibi et̄ia statutum fuit vt virgo Maria mater dei appellaret̄.

Eo q̄z tpe attila italiā deuastabat. Iḡit sc̄tus Leo in ecc̄la ap̄loz trib̄ dieb̄ et̄ trib̄ noctib̄ orōni vacās. Post h̄ dixit ad suos. Qui vult me seq̄ sequat̄. Tū iḡit ad attilā appropinquasset ille vt b̄m̄ Leonē vidit de equo descēdit. eiusq̄ pedib̄ p̄uolūt̄ rogauit vt peteret quicqd̄ vellet. Qui pet̄it vt ab italia discederet et̄ captiuos relaxaret. Et dum argueretur a suis q̄ triūphator orbis a sacerdote victus esset respōdit. Prouidi mihi et̄ vobis. Vidi em̄ a dextris eius fortissimum militem euaginato gladio stantem mihiq̄ dicentē. Nisi huic parueris cum omnib̄ tuis interibis. Cum br̄s Leo epistolam ad Fabianū ep̄m̄ constantinopolitanū aduersum eut̄hiciū et̄ neostorziū scrip̄sisset. sup̄ sepulc̄z beati petri ipsam posuit et̄ ieiunij et̄ orōnib̄ insistent d̄xit. Quicqd̄ in hac eplā vt hō errauit. cui ecclesie cura cōmissa est corrige et̄ emenda. Et post dies q̄draginta orāti illi pet̄ apparuit dicēs. Legi et̄ emēdaui. Accipies q̄ Leo eplāz inuenit eam manib̄ apli cor̄ rectā et̄ emendatā. Alias et̄ia sepulcro b̄i petri q̄dragita dieb̄ ieiunij et̄ orōnib̄ vacās Leo astitit obsecrans vt suoz sibi peccatoz veniā ipetraret. Cui pet̄ apparēs d̄xit. Dep̄cat̄ sum p̄ te dñm et̄ oīa peccata

De sancto Petro apostolo

ma dimisit. Solūmodo de manuū imposi-
tione debet inquiri. i. si bene siue aliter ali-
cui manus imposueris exigeris. Obiit cir-
ca annos dñi. cccclx.

LXXXIII

De sancto Petro apostolo.

Petrus trinominus

extitit. Vocat^r ē em̄ symon bario-
na. Symon interpretat^r obediēs vel
ponens tristitiā. bariona fili⁹ colūbe. Bar
lingua sira fili⁹. iona hebraice colūba. Fuit
em̄ obediēs qñ xps eū vocauit. qz ad vni⁹
iussiois vocē dño obediuit. ponēs tristitiā
qñ xpm negauit. quia egressus foras fleuit
amare. fili⁹ colūbe. qz deo simplici intētiōe
fuit. Scdo vocat^r est cephas qd inter-
rat caput. vel petra. vel increpās ore. La-
put rōe pncipat^r in platōe. petra rōe firmi-
tat^r i passiōe. increpās ozerōe pstatie in p-
dicatōe. Tercio vocat^r est petr⁹. qd inter-
rat agnoscēs. siue discalciās vel dissoluēs.
qz xpi diuinitatez agnouit cū dixit. Tu es
xps fili⁹ dei viui. Et pedes affectuū suoz i
ope oī mortuoz treno discalciavit cū dixit
Ecce nos reliqm⁹ oīa rē. Et vincla petroz
a nob⁹ dissoluit. r h p clauēs q̄s a dño acce-
pit. Habuit at^r triplex cognomē. Dict^r ē
em̄ symon iobāna. qd interpretat^r dñi pulcri-
tudo. Scdo symō iobis. qd interpretat^r cui
donatū est. Tercio symō bariona. qd inter-
prat^r fili⁹ colūbe. Per qd dñs intelligi q ip-
se hñt pulcritudinez mox. dona p̄tutum.
abundantiā lacriaz. qz colūba hz gemitū p
cantu. Istō at^r nomē petr⁹ ihs pmo sibi i
ponēdū pmisit cū dixit Joh. i. Tu vocabe-
ris cephas. qd interpretat^r petr⁹. Scdo pro-
missum imposuit. sic dñs Mar. iij. Et im-
posuit symoni nomē petr⁹. Tercio imposituz
firmavit. cū dixit Math. xvj. Ego di-
co tibi. qz tu es petr⁹. r sup hāc pe. rē. Et
martyriū Marcell⁹. Lin⁹ papa. Egesip-
pus. et Leo papa sc̄pserūt.

Petrus apls int^r ceteros et supra ce-
teros aplos maioris seruioris exti-
tit. Nā et scire dñi p̄dicozē voluit.
qz vt dicit Aug⁹. si eū sciuisset dētibz dis-
cerpissz. Et ob h dñs p̄dicozē suū noīare
noīebat. qz vt ait Eryf. si ipm noīasset pe-
trus cōtinuo surrexisset. r ipm p̄m⁹ truci-

dasz. Hic sup mare ad dñm ambulauit
in dñi transfiguratiōe r puelle suscitatiōe a
dño elect⁹ fuit. staterē in ore piscis inuenit.
clauēs regni celoz a dño accepit. r pascen-
das oues a xpo suscepit. tria milia homi-
nū in penthecosten sua p̄dicatiōe puerit.
ananie r saphire mortē p̄dixit. enēā paralī-
ticū curauit. corneliū baptizauit. tabitā su-
scitauit. ymbra sui corpis ihermos sanauit.
ab herode incarcerat^r. sz ab angelo liberat^r.
Qualis at^r ei⁹ cib⁹ vñ indumentū fuerit ipse
h in libro clemētis testat^r. Panis inqt sol⁹
est mihi cū oliuīa. r raro cū oleribz in vsu ē
Indumentū aut^r h est mihi qd vides tuni-
ca cū palleo. r h habens nihil aliud req̄ro.
Fert^r qz qz in sinu sp̄ sudariū portabat quo
crebro fluētes lacrimas tergebat. qz qñ doli-
cis allocutiōis r p̄ntie dñi memor erat. p̄ ni-
mia amoris dulcedie lacrimas p̄tinere nō
poterat. Nū etiā culpā negatōis ad memo-
riā reducebat vberimal emittebat. Unde
adeo in p̄suetudine habuit flere vt eius fa-
cies tota adusta lacrimis videret^r. sic dicit
Clemens. Idem etiā dicit q audito in no-
cte gallicantu ad orōnez surgere cōsueue-
rat. r tūc silt^r vt dñs ad fletum p̄mpe cōsue-
uit. Refert qz Clemens fm qd in ecclesia
stica historia inuenit. q cum vxor petri ad
passiōē duceret. petr⁹ ingēti gaudio exul-
tauit. ac eam p̄prio vocās noīe. post eā cla-
mauit. O p̄mpe memēto dñi. Quadam
vice dñs petr⁹ apls duos de discipulis suis
misisset ad p̄dicandū. dum. xx. dietas iuis-
sent. vn⁹ illoz defunct⁹ est. alter vero ad pe-
trum redijt. et qd acciderat nūciauit. Hic
dñs fuisse beāt⁹ Marcialis. vel fm quosdaz
Waternus. Alibi legitur q pm⁹ fuit bea-
tus fronto. socius qui defunct⁹ est secūd⁹
fuit p̄sbyter Georgi⁹. Tūc petrus suum
baculū sibi tradidit. precipiens vt ad soci-
um p̄geret. et eum sup illum poneret. Qd
cum fecisset. ille qui iam p̄ q̄draginta dies
iacebat mortu⁹ p̄tinus surrexit viu⁹. B

Eo tpe erat in hierusalē qdaz mag⁹ noīe
Symon. q se p̄mā p̄tate dicebat. r sibi cre-
dentes p̄petuos effici asserebat. r nulla sibi
bi impossibilia dicebat. Legitur etiam in
libro Clementis ipsum dixisse. Adora-
bor vt deus. publice diuinis donabor ho-
noribus. et quicquid voluero facere po-
tero. Aliquando cum mater mea Rachel

De sancto Petro apostolo

iuberet me episcopo ad caput ut meterem. ego facie videns positam. precepi facit ut per se meteret. et messuit decuplo amplius ceteris. Addidit quoque et hoc secundum quod dicit Hieronymus. Ego sum primo dei ego speciosus. ego pacificus. ego omnipotens. ego omnia dei Serpentes quoque eneas faciebat se mouere. statuas eneas et lapideas ridere et canes catiare. Hic igitur ut Linus ait volens disputare cum petro et ostendere quod deus esset. statuta die venit petrus ad locum certaminis et assistentibus petrus dixit. Pax vobis fratres qui veritatem amatis. Cui symon. Flos tua pace operi non habemus. Si enim pax sit et concordia ad inueniendam veritatem nihil proficere poterimus. Habet enim inter se pacem latrones. propter quod noli inuocare pacem: sed pugna. Duobus enim dimicantibus tunc erit pax cum alter fuerit superatus. Et petrus. Cur times audire pacem. Ex peccatis enim bella nascuntur. ubi autem peccatum non sit. pax est. In disputantibus veritas: in operibus iusticia inuenitur. Et symon. Nihil dicis. sed ego ostendam tibi deitatem mee potentiam ut repente adores me. Ego sum prima fructus. et possum volare per aera. nouas arbores facere. lapides in panem mutare. in igne sine lesione durare. et omnia quae volo possum facere. Contra hunc igitur symonem petrus disputabat et omnia eius maleficia detegebat. Tunc symon videns quod petro non posset resistere. omnes libros sue magice artis ne forte magister perderet in mare proiecit. et romam ut ibi deus habere precepit. Quod ubi petrus contempnit. ipsum insequitur et romam usque proficiscitur. Quarto igitur anno claudii imperatoris petrus romam applicuit. et ibi annis xxxv. sedit. et duos episcopos Linum et Cletem sibi coadiutores ut ait iohannes beletius. unum extra muros urbis. alium intra ordinauit. Predicationi autem insistens multos ad fidem peruertebat et infirmos multis curabat. Sed et in predicatione sua splendidas et preclaras castitates quatuor concubinas agrippe perfecti ab eo peruertere quod ad perfectum redire vultum recusarent. Unde iratus perfectus aduersus petrum occasione querebat. Post hoc apparuit dominus petro dei. Symon et Herodas te cogitant. sed ne timeas. quia tecum sum ut eruam te et dabo tibi seruum meum pauli solacium. quod cras romam ingredieris. Sciens igitur petrus (ut ait Linus) quod velox esset depositio tabernaculi sui in peruentu fratrum posuit: manum clementis apprehendit. et eum in episcopum ordinauit. et in cathedra loco sui sedere

re coegit. Post hoc paulus sic dominus predixerat romam venire et cum petro christum predicare cepit. Symon autem magister instanti a Herone amabatur quod vite eius et salutis et totius ciuitatis custos sine dubio putabatur. Quadam autem die (sic dicit Leo papa) dum ante Heronem astaret: eius effigies subito mutabatur. et maior senior modo adolescentior videbatur. Quod cum videret Herodas. verum hunc esse dei filium estimabat. Dixit itaque symon magister Heroni (sic idem Leo testatur) ut scias optime imperator me dei filium esse. iube me decollari et tertio die resurgam. Precepit igitur Herodas carnifici ut eum decollare deberet. Qui cum puraret se decollare symonem decollauit arietem. Symon autem arte magica illesus euasit et arietis membra colligens ea abscondit. et tribus diebus se occultauit. Sanguis autem arietis ibi de pergelat remansit. Die autem tertio ostendit se Heroni dei. fac sanguinem meum qui effusus est extergi. quia ecce ego qui decollatus fueram sic permissi die tertia resurrexi. Quod nero videns obstupuit. et ipsum verum dei filium putauit. Hec Leo. Aliquando etiam cum in perclauis cum herone esset demon in eius specie foris populo loquebatur. Denique romani in tanta veneratione eum habuerunt: quod eidem imaginem fecerunt: et hunc titulum superscripserunt. Symoni deo sancto. Petrus autem et paulus (ut Leo testatur) ad heronem introierunt. et omnia eius maleficia detegebant. Addidit quoque petrus quod sicut in christo sunt due sube. scilicet dei et hominis. sic et in isto mago sunt due sube. scilicet hominis et diaboli. Dixitque symon (ut testatur. s. marcellus et leo) Herodas diuinitatem hunc peritiam inimicis: precipiam angelis meis ut vindicent me de isto. Cui petrus Angelos tuos notico: sed ipsi me timeant. Herodas dixit. Non times symonem qui diuinitatem suam rebo affirmat. Cui petrus Si diuinitas est in ipso dicat tunc mihi quid cogito vel quid facio. quam cogitationem meam prius auribus tuis insinuo. ut non audeat mentiri. Herodas dixit. Accede huc et dic mihi quid cogitas. Petrus autem accedens secreto dixit. Iube mihi panem ordeaceum afferri et occultere dari. Qui cum allatus fuisset et petrus eum benedixisset et sub manica abscondisset dixit. Dicat symon qui se deum fecit quid sit cogitatum. quid dictum. et quid factum. Respondit symon. Petrus magis dicat quid cogitem ego. Dixitque petrus. Quid cogites symon me scire docebo. dum quod cogitaueris

De sancto Petro apostolo

fecero. Tunc simon indignatus clamauit. Procedant canes magni et deuoret eum. Et subito canes magni apparuerunt et in petrum impetum fecerunt. Ille pro pane benedicti cruci obtulit et subito ipsos in fugam conuertit. Tunc dixit ad heronem petrus. Ecce ostendi tibi me nosse quod contra me cogitauerat simon non verbis sed factis. Nam quod promiserat contra me angelos venturos exhibuit canes. ut ostendat se diuinos angelos non habere sed canes nos. Dixitque simon. Audite petre et paulus. Si hic vobis nihil possum facere. veniemus ubi oportet me vos iudicare. Ego autem modo vobis pro hoc. Tunc simon ut ait egessipus et linus in superbia elatus. ausus est se iactare quod posset mortuos suscitare. et accidit quod quidam iuuenis moreretur. Vocatis ergo petro et simone. habentes omnes de voluntate simonis sententiam firmanerunt. ut ille occideretur quod mortuos suscitare non posset. Simon igitur dum super mortuum suas incantationes faceret visus est a circumstantibus caput agitare defuncti. Tunc omnes exclamantes petrum lapidare volebant. Petrus autem vix imperato silentio dixit. Si viuunt defuncti surgat ambulet et loquat alioquin sciatis fantasma esse quod caput mortui promouet. Separat simon a lectulo. ut plene figmenta diaboli denudetur. Separat igitur simon a lectulo et puer immobilis remansit. Petrus autem a longe stans. et oratione facta exclamauit dei. Adolescens in nomine iesu christi nazareni crucifigi surge et ambula. Et statim viuus surrexit et ambulauit. Cum autem populus vellet simonem lapidare ait petrus. Satis est illi ad penam quod se in suis artibus agnoscat superatum. Magister autem non nos docuit ut per malis bona reddam. Dixit autem simon. Scitote vos petre et paulus non vobis continget quod cupitis ut martyrio vos digner coronare. Qui dixerunt. Adueniat nobis quod cupimus. tibi autem nunquam bene sit. quod quicquid loquaris mentiris. Tunc simon ut ait sanctus marcellus iuit ad domum marcelli discipuli eius ligauitque maximam canem ad ostium domus eius dicens. Nunc videbo si petrus qui ad te venire presuevit ingredi poterit. Post paululum venit petrus et facto signo crucis canem soluit. Canis autem omnibus alijs blandus. solum simonem plequebatur. Qui apprehendens eum ad terram subitus se deiecit. et eum strangulare volebat. Accur-

rens autem petrus cani clamauit ne ei noceret. Et canis quod de corpore eius non lesit. sed vestes adeo lacerauit. ut ille nudus posset remaneret. Populus autem et maxime pueri cum cane tam diu post eum cucurrerunt donec illum quasi lupum de ciuitate fugarent. Cuius obprobrium pudorem non ferens per annum nusquam comparuit. Marcellus autem habens miracula videns deinceps petro adhaesit. Postea autem symon rediens iterum in heronis amicitiam est receptus. Simon igitur ut refert Leo populum prouocauit. et se a galileis grauius offensam prouocauit. et idcirco vrbem quaz tueri solebat se deserere velle dixit et die statueret quod in celum deberet ascendere. quod non dignabatur in terris amplius habitare. Statuto igitur die turrim excelsam. vel secundum Linum capitoliu ascendit. et inde se deiciens coronatus lauro volare cepit. Dixit autem paulus ad petrum. Bene est orare et tuum est impare. Dixitque nero. Verax est homo. vos autem seductores estis. Petrus autem dixit ad paulum. Paule erige caput et vide. Cuius eleuasset caput et vidisset symonem volantem dixit ad petrum. Petre quod cessas. prope quod cessasti. iam ei vocat nos dominus Tunc petrus ait. Ad iuro vos angeli sathane quod eum in aera fertis per dominum nostrum iesum christum ut ipsum amplius non teratis. sed corruiere dimittatis. Et continuo dimissus corruit. et fractis cervicibus exprobrauit. Audiens huiusmodi heronem talem virum se perdidisse doluit. Dixitque apostolis. Suspecto aio me fecistis propterea malo exemplo vos perdat. Hec Leo. Deditque eos in manibus paulini viri clarissimi. et paulinus tradidit eos in custodia mamertini sub cura militum processit et martiniani. Quos milites petrus adfuerunt puerit. Unde carcerem aperuerunt et eos liberos dimiserunt. Quapropter paulinus post passionem apostolorum processum et martinianum accersiu. Et comperto quod christiani essent iussu heronis capite celsi sunt. Rogabant ergo fratres petrum ut inde discederet. Et cum discedere noller. tandem victus precibus abcessit. Et cum venisset ad portam (ut Leo et linus testantur) ad locum ubi nunc dicitur sancta maria ad passum. vidit christum sibi occurrentem. et ait. Domine quo vadis. Qui respondit. Venio romam iterum crucifigi. Cui petrus. Domine iterum crucifigeris. Cui dominus. Etiam. Petrus vero ait. Ergo domine reuertar ut res-

De sancto Petro apostolo

est crucifigat. His diebus dominus videtur petro
et lacrimante in celum ascendit. Quod cum de sua
passione dictum intelligeret rediit. Luncus h
fratribus retulisset. a ministris Hieronis capi
tur et profecto agrippe prestat. Factaque est eius
facies sicut sol. ut ait luncus. Cui dixit. Tu ne
es ille qui in plebibus et mulierculis quasi a thoro
ro viros sepas gloriaris. Quod apostolus incre
pans dicebat se in cruce domini gloriari. Tunc
petrus tam alienigena iussus est crucifigi.
paulus pro quo quis erat romanus iussus est ca
piti truciari. De hac autem sententia in ipso
dara dicit Dionysius in epistola ad thimotheum
de morte pauli in his verbis. O frater mi Thimo
thee si vidisses agones presumptoris ipso
rum defecisses quod est tristitia et dolore. Quis
non fletet illa hora quando preceptum finis egressum
in eos est ut petrus et crucifigeret et paulus
decollaret. Vidisses tunc turbas gentilius
et iudeorum percutientes eos et expuantes in faci
es eorum. Adveniente autem terribili tempore presump
tionis ipsorum cum separantur ab invicem ligaverunt
collum munda non vixit ab his fratrum gemis
tu et planctu. Tunc inquit paulus petro. Par
tecu fundamentum ecclesie et pastor ovium et
agnorum christi. Petrus autem ad paulum ait. Uade
in pace predicator bonorum morum. meditator et
dux salutis iustorum. Cum autem elogassent eos
ab invicem securum magistrum meum non enim
in eorum vico occideris eos. Nec Dionysius
Petrus autem ut Leo et marcellus testatur.
dum venisset ad crucem ait. Domine deus meus de
celo ad terram descendit recta cruce sublima
tus est. De autem quod de terra ad celum voca
re dignatus crux mea caput meum in terra des
bet ostendere. et pedes ad celum dirigere.
Ego quidem non sum dignus ita in cruce esse ut dominus
meus. cruce mea girare et capite demisso me
crucifigere. Tunc illi cruce verterunt et pedes
sursum. manus autem deorsum fixerunt. Tunc po
pulus furore repletus volebat nerone et pre
secuti occidere et apostolum liberare. Qui eos ro
gavit ne passionem suam impedire deberent.
Dominus autem ut ait Egelippus et Linus aperuit
oculos eorum qui ibi stabant. et viderunt angelos
stantes cum coronis de floribus rosarum et liliorum
et petrus in cruce stantem cum eis. et librum a ipso
accipientem. et ea verba que loquebatur ibi legentem.
Tunc petrus ut testatur idem Egelippus de cruce
dicere cepit. Te domine imitari optavi. sed
rectus crucifigi non usurpavi. Tunc ipse rectus ex

cellus et altus. Non propter hominis filium qui caput
suum dimiserit in terram cuius lapsum fecit spes
cies generantis humane. sic enim nascimur et
propterea in terram videamur effundi. Quia
quod additio est ut si putet mundus deum. quod
placet esse finis. Tu et sic in hi omnia es. totus
tuus quod es tu mihi totus. et nihil aliud nili tu
solus. Bras tibi ago spiritum roto qui vivo. quo
intelligo. qui interpellor. Ubi due alie rationes
tagant. que rectus noluit crucifigi. Videlicet
petrus quod fideles gloriis suis vidissent. gratias
agens et deo fideles commendans spiritum emisit.
Tunc marcellus et apuleus fratres et discipuli
ei de cruce cum deposuerunt. et diuiter con
dientes aromatibus sepelierunt. Ysidorus
in libro de ortu et obitu sanctorum sic ait. Petrus
postquam antiochenam subavit ecclesiam sub clauo
dio cesare Symone magno romam pergit. ibidem
predicans evangelium. xxx. annis eiusdem
bis pontificatum tenuit. Tricesimo sexto autem
anno a passione domini a nerone deorsum ut
ipse voluit crucifixus est. Nec ysidorus. In ipsa
autem die petrus et paulus dyonysio apparue
runt finis quod ipse ait in predicta epistola in his verbis.
Attende miraculum. vide prodigium frater mi
thimothee dici victimationis ipsorum. Nam
presto fui in tempore separationis ipsorum. Post mortem
autem illorum vidi eos invicem manu ad manum in
transantes portas urbis et in duros vestes lu
minositas. vel veste luminis. et coronis
claritatis et lucis ornatos. Nec Dionysius.
Sed Nero autem impunitus non exitit. sed per
hunc scelere et aliis que commisit manu propria se per
emit. Quorum scelerum hanc breviter inferam.
Cum seneca magister suus ut in quadam his
toria licet apocrypha legitur. prodignam merce
dem laboris sui spectaret. iussit Nero ipsum
eligere in cuius arboris ramo suspendi ut af
fectaret. dicens quod hoc propter laboris sui ab
eo recepturus esset. Cum autem seneca requi
reret unde hoc mortis supplicium meruisset.
acutum gladium super ei vertice crebro vibrari
fecit. Seneca autem nutu capitis minantem gla
dio cedebat. vehementer timens piculati mori
tis piculo. Cui Nero ait. Vigila ut quod nunc
tu capitis minanti gladio cedis. Cui Se
neca respondit. Homo sum et ideo mortem re
teor et inuius mortior. Cui Nero ait. Sic
ego ad huc te memento. ut puer metueret con
suevi. Quare te vivente quiete non potero
vivere. Dixitque seneca Si me mori necesse

De sancto Petro apostolo

est saltē mihi pcedere qd voluero eligā ge-
nus mortis. Cui nero. pcedit eligas tū mo-
ri ne differas. Tūc seneca balneo i aq feto
i vtroqz brachio sibi minui fecit. et sic nimio
sanguis fluxu ibidē vitā finivit. et sic qdaz
plagio seneca nomē hūit qsi se necās. qz qd
dā mō lz coactū māu ppa se necauit. Hic
seneca duos frēs hūisse legi. vnū fuit iuli
gallio declamator egregiū q māu ppa se p-
emit. aliū mela p lucani poete. Qui lucā
iussu neronis incisione venaz obijisse legi.
Rursus nero nefaria mēz vesania ducit
vt i eadē bisto. apocri. repit matrē occidi et
scindi iussit vt videt qst in ei vfo fouebat.
Philici pō cū de matrē peditōe arguētes di-
cebāt Jura negāt et phas phibz vt filiū ma-
trē necet. q ipm cū tanto dolore pepit. et cū
tāto labore et sollicitudine enutrit. qbz ne-
ro. faciat me puero ipregnari et postea pa-
rere. vt qntū dolor matri mee fuerit possim
scire. Hāc insup volūtate pariendi pcepit
eo q p vrbē trāsītōs qndā mulierē parientē
vociferantē audierat. Dicūt ei. Nō ē possi-
bile qd nature pūū est. nec est scibile qd ra-
tiō nō est pntaneū. Dixit g eis nero. Nū-
si me feceritis impgnari et pere: oēs vos fa-
ciā crudeli morte iterire. Tūc illi eū impo-
tionātes ranā sibi occulte ad bibendū de-
derūt. et eam artificio suo in ei vtre excre-
scere fecerūt. Et subito vter ei nature pūa
nō sustinēs icumuit. ita vt nero se puero g-
nidū estiarēt. Faciebātqz sibi fuare dietaz
qlē nutriende rane nouerāt puenire. dicētes
q pceptū talia eum obfuarē oportet.
Eadē nimio dolore vexatū medicū ait. Ac-
celerate tps p. qz lāguore pariēdi vix an-
helitū habeo respirādi. Tūc ipm ad vomī-
tū impotionauerūt. et ranā visu terribilē hu-
moribz infectā et sanguine edidit cruentatā.
Respiciesqz nero pūū suū ipm abhorruit. et
mirabat a deo mōstruosū. Dixit atq tam
mōstruosū et deformē fetū pulerit ex eo q
tps p noluērit expectare. Et ait. Fui ne
talīs de matrē egressus latibulis. Et illi.
etiā. Precepit g vt fetū suū aleret. et testu-
dini lapidū suādū includeret. Hec atq i cro-
nicis nō legūt s; apocrita sūt. Deinde mi-
rarū qst qnta fuerit succensio troye. ro-
mā p. vij. dies et noctes succēdi fecit. Qd ex
altissima turri prospectās. letatūqz flāme
pulcritudine turgido habitu helyadaz de-

cātabat. Hic sic habet in cronicis retibz au-
reis piscabat. cātibz intēdebat ita vt oēs ci-
tharistas et tragedos suparet. Vix i vxorē
duxit. ipse a viro vt vxor acceptū est. vt ait
Drosi. Romani pō ei vesaniā vltiori nō
ferētes in eū ipetū fecerūt et vsqz extra citatē
psecuti sūt. Qui vidēs q euadē nō possz fa-
līt dēntiū morsibz exacuit. et se p mediū pa-
lo trāsfixit. et tali morte vitā finivit. Alibi
tū legi q a lupis deuoratū sit. Redeuntes
igī romani ranā in testudine latitatē inue-
nērūt. et ipaz extra citatē pūciētes pbusserūt.
Vn et pō illa citatē vt aliq dicūt vbi latue-
rat rana lateranis a latēte rana nomē acce-
pit. H Tpe scī corneliū pape greci fi-
deles aploz corpa furati eadē asportabāt.
S; demōēs i ydolis habitātes. diuina cor-
actū pte clamabāt. Viri romani succu-
rite qz dū vī auferūt. Quapp fidelibz itelo-
ligētibz de aplis. gētilibz pō d suis dīs mē-
ritudo adunata fidelīū et infidelīū illos pse-
quūt. vnd greci timētes apud cathacūbas
aploz corpa i puteū piecēt. s; a fidelibz iū
postmodū sūt extracta. Greg. tū i registro
di. q tāta eos vis tonitruū atq fulgur ter-
ruit ac dispsit. vt ea apd cathacūbas di-
mitterēt. S; cū dubitarēt q ossa eēt. b. pe-
tri. et q. b. pauli. orātibz fidelibz et ieiunjs o-
sistētibz de celo eis rīsum est. Maiora ossa
sūt pdicatoz. miora pō piscatoz. Et sic os-
sa ab inuicē sepauerūt. et i suis ecclesijs quas
cuilibz edificauerāt posuerūt. Alij pō dicūt
q silvester papa volēs ecclās psecrare tam
mag qz pua ossa i lāce sūma reuerētia pōde-
rauit. et medieratē in vna ecclā et medieratē
in alia collocauit. Refert Gre. i dialogo
q in ecclā scī petri vbi corp⁹ eius reqescit
vir qdā erat Agōti⁹ noie magne hūilitatē
et scitātē exis. Cū pō qdā puella palitica
in ei ecclā pmanēs mātū reperit. et dissolutū
renibz et pedibz corp⁹ p terrā trahet. diuq a
brō petro sanitatē petet. ei p visionē assistit
di. Vade ad agontīū mātionariū. et ipse te
saluti restituet. Lepit igī illa p ecclie loca
se huc atq illuc trahet. et qd eēt agōti⁹ inue-
stigare. Cui repēte obuiā ipse faci⁹ ē quē q-
rebat ei⁹ dixit. Pastor et nutritor nūc bñs
petr⁹ apls ad te me misit vt ab infirmitate
me liberes. Cui ille rīdit. Si ab ipō mis-
sa es surge. apprehēsaqz ei⁹ manu ipaz leua-
uit Illaqz nullo lāguoz vestigio remanente

De scō Paulo apostolo

plene sanata fuit. In eodē li. ait Greg. q. Balla vrb rome nobilissima puella symaschi p̄sulis ac patricij filia marito tradita. i. vni. āni spacio ei⁹ est morte viduata. Quā dñi ad iterandū thalamū etas ⁊ opes vocaret. elegit magis spūalib⁹ nuptiis copulari dō. i. q̄b⁹ a luctu icipiē. s. ad etna gaudia p̄ueniē. q̄ carnalib⁹ nuptiis subijci q̄ a leticia sp̄ incipiūt ⁊ ad finē cū luctu tendūt. Huic at cū valde ignea p̄sp̄io corpis inesset. ceperūt medici dicere. qz n̄ki ad āplex⁹ viri r̄di ret. calore nimio p̄ naturā barbā habitura esset. Qd̄ ita post factū est. S. illa nihil ex teri⁹ deformitatis timuit. q̄ interiorē specie amauit. Nec verita ē si h̄ in ea fedaret qd̄ a celestio sp̄so nō amaret. Abiecto igit sc̄lari bitu ap̄o eccl̄az. s. petri. mōasterio se dedit ibiq; mult⁹ ānis i simplicitate orōib⁹ ⁊ elemosynis dō fuit. Tādē cācri vlcere i ma milla p̄cussa. dñi ān ei⁹ lectū duo cādelabra sp̄ lucerēt. qz velut aīca lucē. nō solū spūales sed etiā corpales tenebras odio hēbat. vidit. b. pe. ap. int̄ ip̄a duo cādelabra ān ei⁹ lectū p̄stitisse. Que ex amore sumēs audaciā exultauit ⁊ dixit. Quid est dñe me⁹. Dimissa sūt mibi p̄ctā mea. Qui ille benignis limo vultu icliato capite annuit di. Dimissa veni. Et illa. Rogo vt soror b̄ndicta reiat mecū. Et ille. Nō. s. talis veniat tecū. Qd̄ illa abbasisse indicās die t̄cia cū illa defuncta est. In eodē insupli. Gre. ait. q. dñi p̄sbyter qd̄az magne sc̄ritat⁹ ad extrema deduc⁹ esset. cū maḡ leticia clamare cepit dicēs. B̄nueuiūt dñi mei. b̄nueuiūt dñi mei. Quid ad tantillum fuū vestz dignati est⁹ venire. Venio. venio. grās ago. grās ago. Quis q̄ astabat q̄b⁹ h̄ diceret interrogaret. ille admirādo r̄ndit. Nūqd̄ p̄uenisse h̄ sc̄tōs ap̄los petz ⁊ paulū nō videt⁹. Cū p̄o itez vt p̄us repetet. sc̄tā illa aīa e carne soluta ē. Dubitatur at ab aliq̄b⁹ vtz eadē die petrus ⁊ paul⁹ passi sint. Dixit at qd̄ā q. eadē die reuoluto āno. Sed Hiero. et om̄s fere sc̄ti q̄ de h̄ tractāt in h̄ p̄cordāt q. eodē die ⁊ āno passi sūt. sic etiā manifeste h̄et ex eplā Dyonisi⁹. ⁊ sic dicit Leo vel Bari⁹ p̄m qd̄ā in emōe vbi sic ait. Nō em̄ sine cāfaciū putam⁹ q. vna die. i. vno loco. vnius tyranni tolerauere sn̄iaz. In vno die passi sūt vt ad xpm p̄uenirēt. vno loco: ne aliteri roma decisset. sub vno p̄secutore. vt eq̄l

crudelitas vtriusq; p̄strigeret. Dies sp̄m̄to. loc⁹ at p̄ glā. p̄secutor at idē decret⁹ ē p̄tute. Hec Leo. Licet at eadē die et hora passi sint. nō tñ eodē loco. s. i diuers⁹. Et qd̄ dicit Leo q. eodē loco passi sūt. h̄ di. ex eo q. ambo rome passi fuerit. De h̄ qd̄ā sic ver sibi dixit. Ense coronat paul⁹. cruce petz eodē. Sub duce luce loco. dux nero roma loc⁹. Itē alius. Ense sacrat paulū par lux. dux. vrb. cruce petz. Licet at eadem die passi fuerit. ordinauit tñ Gre. vt ip̄a die specialit⁹ fieret q̄ ad officiū solēnitatis petri. et i seq̄nti die cōmemoratio pauli. Tum qz eadē die fuit d̄dicata eccl̄a. s. pe. tñ qz maior est dignitate. tñm quia p̄ior cōuersione. tum quia p̄matū tenuit rome.

LXXXV

De scō Paulo apostolo

Paul⁹ interpretat⁹

p̄ os tube. vel os eoz. seu electū mirabile. vel electōis miraculū. vel paul⁹ a paula qd̄ est reges bebraice. ⁊ mo dic⁹ latine. Per h̄ itelligūt sex p̄rogative q̄s h̄uit paul⁹ p̄ ceter⁹. Prīmū ē ligua fructuosa. qz ab ilirico vsq; ad ir̄m p̄dicauit euāgelium ⁊ iō d̄ os tube. Scdm̄ caritas viscerosa. qz q̄s ifirmat ⁊ ego nō ifirmor. ⁊. ⁊ inde d̄ os eoz. os. s. cordis. de q̄ ip̄e dic̄. Qs nō strū p̄z ad vos o Corinthi. cor n̄m dilatatū est. Tertiū ē p̄uersio miraculosa. ⁊ in d̄ electū mirabile. qz mirabiliter elect⁹ ⁊ cōuersus est. Quartū est man⁹ op̄osa. ⁊ in d̄ electionis miraculū. Magnū em̄ miraculū fuit qū elegit sibi p̄p̄is manib⁹ sup̄ acq̄re ⁊ incessantē p̄dicare. Quintū fuit p̄tēplatio delictiosa. qz rapt⁹ ē vsq; in tertiu celū. ⁊ inde fuit dñi reges. qz in p̄tēplatioe exigitur reges mēt̄. Sextū ē h̄uilitas p̄uola. ⁊ in d̄ modic⁹. De h̄ at noīe paul⁹ tres sūt opiniōes. Origenes vult q. sp̄ fuerit bino mi⁹. et vocat⁹ sit sp̄ saul⁹ ⁊ paul⁹. Rabā p̄o vult q. ante dict⁹ ē saul⁹ a saule rege sup̄bo s. post p̄uersionē vocat⁹ ē paul⁹ q̄i paul⁹ a modico. ⁊ h̄uili spū. Vñ ⁊ nomē suū interp̄tādo dicebat. Ego sum minim⁹ ap̄loz. Beda aut vult q. dicit⁹ est paulus a sergio paulo proconsole quem ad fidem cōuertit. Passionem sancti Pauli Linus cōscripsit.

De sancto Paulo apostolo

Paulus apłs post sui puerfionē mul-
tas psecutōes passus ē. Quas bea-
tus Hylari⁹ breuiter enūerat dicens.
Paulus apłs in philippiis p̄p̄s cedit. in car-
cere ponit. et ligno pedibz affigit. in listris
lapidat. i iconio et thessalonica ab iniq̄s p̄-
fect. in epheſo feris dat. in damasco p̄spor-
ta e muro deponit. in irlm sistit. cedit. ligat
insidiat. in cesarea claudit. crimiat. Paul⁹
gās in italiā piculo dirigit. Romā veniēs
sub Nerone iudicat. et occisus finit. Hec
Hylari⁹. Apostolatū int̄ gētes accepit.
Quendā sc̄rū in listris erexit. Iuuenē qui
de fenestra ceciderat et expirauerat suscita-
uit. et mltā alia miracula fecit. Ap̄d milite-
nē insulā vipera manū ei⁹ inuasit sed nihil
eū lesit. qn̄ poti⁹ in ignē ipaz excussit. Dicit
q̄z q̄ oēs q̄ de p̄genie illi⁹ hoīs q̄ paulū ho-
spitio suscepit nascūt. a venenosis nullate-
nus ledunt. Un̄ cū pueri nati sūt in cunis
eorz p̄res serpētes ponūt vt p̄bēt si veri eo-
rū filij sint. Inuenit aut̄ aliq̄n q̄ paul⁹ ē mi-
nor petro. qn̄q̄ maior. qn̄q̄ eq̄lis. Sed re-
uera minor dignitate. maior p̄dicatōe. eq̄l⁹
sc̄ritate. Refert haymo q̄ paul⁹ a pullo-
rū cātū vsq̄ ad q̄ntā horā labori manū i-
stibat. Dein p̄dicatōi vacabat. ita q̄ plez
q̄z vsq̄ ad noctē p̄mōez p̄rabebat. residuū
p̄o r̄gis comestioni somno et orōni satis ne-
cessariū erat. Dū p̄o venisset romā cū nero
nōdum cēt in impio p̄firmat⁹. et etiā audi-
ens q̄ de lege iudeoz et fide xp̄ianoz inter
paulū et iudeos q̄stio p̄rebat. nō mltū inde
curauit. et sic paul⁹ q̄ volebat libere ibat et li-
bere p̄dicabat. Nicro. q̄z i li. de virz illustri-
bus ait. q̄. xxv. āno a passiōe dñi h̄ est nero
nis sc̄do. paul⁹ romā vincit⁹ mittit. et p̄biē-
niū in libera manēs custodia aduersus iu-
deos disputauit. Deinde a nerone dimis-
sus euāgelii i occidētz p̄tibz p̄dicauit. De
cimoq̄rto p̄o neronis anno eodē āno et die
q̄ crucifixus est petrus. capite trūcat. Hec
Diero. Eius at sapiētia et religio vbiz
diuulgabat. et ab oibz admirabilis habeba-
tur. Multos etiā d̄ domo cesarz sibi i ami-
ciciā copulauit et eos ad fidem xp̄i p̄uertit.
Quedā etiā sc̄pra ei⁹ corā cesare recitata fē.
et ab oibz mirabilē cōmendata. Senatus
etiā de illo alta nō mediocriter sentiebat.
Quadā p̄o die dū paul⁹ circa vespas in
q̄dam solario p̄dicaret. q̄daz iuuenis noie

Patroclus p̄incerna neronis et sibi admo-
dū dilect⁹. vt paulū p̄p̄ multitudinē cōmo-
dius audiret fenestrā alcēdit. et paululū ibi
dormitādo decidens expirauit. Qd̄ audis-
ens Nero plurimū de ei⁹ morte doluit. et
statim aliū in ei⁹ officiū ordinauit. Paul⁹
p̄o p̄ sp̄m̄ h̄ cognoscēs dixit astātibz vt illuc
irent et patroclū cesarz carissimū ad se de-
functū afferrent. Quē allatū. paul⁹ suscita-
uit. et ad cesarē cū socijs suis misit. Qui cū
d̄ morte ei⁹ lamētaret. ecce patrocl⁹ viuēs
adesse p̄ foribz nūciat. Audiēs nero patro-
clū viuū quē paulo ante nouerat mortuū
plurimū q̄dem expauit. et eū ad se ingredi
recusauit. h̄ tandē p̄uasū amicorū inire
pmisit. Qui nero ait. Patrocle uiuis. Et il-
le. cesar uiuo. Et nero. Quis te fecit uiuē-
re. Qui ille. Dñs ihs x̄ps rex oīm seculorū.
Irat⁹ nero dixit. Ergo ille regnabit i sc̄la.
et resoluet oīa reḡmūdi Qui patrocl⁹ Etia
cesar. Tūc nero dedit ei alapā dicens Ergo
militas illi regi. Et ille. vtiq̄ milito. quia
me a mortuis excitauit. Tūc q̄nq̄ ministri
impatoris q̄ ei iugiter assistebat. dixerūt ei
Cur impator p̄cuti iuuenē prudēt et vera-
citer rudentē. Nam et nos illi regi inuictis-
simo militam⁹. Qd̄ audiēs nero eos reclu-
sit in carcerē vt eos nimīū torq̄ret q̄s an̄ ni-
mis dilexerat Tūc oēs xp̄ianos fecit inq̄ri
et oēs sine irogatōe p̄ tormēta varia puniri.
B Tūc paulus vincit⁹ int̄ ceteros ante
Nerone duct⁹ est. Qui nero. O hō magni
regi fuus mihi aut̄ vincit⁹. cur milites meos
mibi subtrahis et tibi recolligis. Qui
paul⁹. Nō solū de tuo angulo milites col-
legi. s̄ etiā de orbe vniuerso. q̄b̄ rex n̄ dor-
na talia q̄ nūq̄z deficiēt et q̄ oēs excludēt in-
digentiā largiet. Huic si subiect⁹ ēē volue-
ris salu⁹ eris. q̄ tante extat potētie vt iudez
oīm veniat et mūdi b̄ figuram p̄ ignē resol-
uat. Hoc audiēs nero et ira succēsus. q̄a fū-
gurā mūdi p̄ ignē paul⁹ dixerat dissoluēdā
omēs milites xp̄i ignē iussit cremari. paul⁹
lū p̄o tāq̄z maiestatz reū capite trūcari. Tā-
ta aut̄ xp̄ianorū tūc occisa est turba. vt p̄p̄s
roman⁹ palaciū p̄tute irrūpet et seditiōem
p̄ eū excitare moliet̄ p̄clamaret. Pone mor-
dū cesar ipa occisiōnē vel iussione. nostras
res sunt q̄s p̄dis. romanū tuent̄ imperium
Timēs impator mutauit edictū. vt null⁹
xp̄ianos tāgeret donec impator de eis ple-

De sancto

nus iudicaret. Quapp̃ paul⁹ itez est redu-
ctus et aspectui neronis oblat⁹. Quē vt
nero vidit vehemētissime exclamauit. Tol-
lite maleficiū. decollate impostorē. nec lini-
te viuere criminatōrē. p̃dite sensuū aliena-
torē. auferre d̃ sup̃ficie t̃re mentiū immuta-
torē. Ad quē paul⁹ ait. Nero tpe modico
patiar. s̃z viuā etnalit̃ d̃ño ihu xpo. Nero
dixit. Auferre ab eo caput vt me rege suo
fortiorē intelligat q̃ eū deuici. et videam⁹
si sp̃ viuere valeat. Eui paulus. Ut scias
me p̃ mortē corp̃is etnalit̃ viuere cū mihi
caput abscisum fuerit. viu⁹ tibi apparebo. ⁊
tūc cognoscere poteris qz xps est d̃s vite et
nō mortis. Et his dictis ad locū supplicij du-
cit. Qui cū ducere dixerit ei tres milites
q̃ eū ducebant. Dic nobis paule q̃s est ille
rex vester quē tantū diligitis q̃ p̃ eo magis
mori q̃ viuere eligitis. ⁊ q̃lē inde mercedē
habebitis. Tūc paul⁹ de regno dei ⁊ pena
infernī adeo eis p̃dicauit q̃ eos ad fidē cō-
uertit. Qui cū rogaret eū vt libere abiret q̃
vellet ait. Absit fr̃es vt fugiā. Nō enī suz p̃
fugus s̃z miles xpi legitim⁹. Scio enī q̃
p̃ hāc vitā trāsitoria ad vitā trāsibo etnaz
Dox autē vt fuero decollat⁹ viri fideles
rapiēt corp⁹ meū. Vos at̃ locū notate ⁊ il-
luc cras mane venite. inuenietis enī iuxta
sepulcrū meū duos viros orātes. scz titū ⁊
lucā. Quibz cū dixeritis q̃ de cā vos ad e-
os misi ip̃i vos baptizabūt ⁊ regnī celestis
faciēt cōsortes ⁊ coheredes. Qd̃ cū loqr̃et̃
misiit Nero duos milites vt viderēt si ad-
huc esset occisus. Et cū eos vellet cōuer-
tere illi dixerūt. Cū mortu⁹ fueris ⁊ resurre-
xeris. tūc credem⁹ tibi de his q̃ dicis. Rūc
autē cito veni ⁊ qd̃ meruisti accipe. Lūqz
ad locū passiōis ducere in porta hostiensī
cuidā matrone noīe plātillē discipule pau-
li. q̃ f̃m dionysii alio noīe dicebat Lemo-
bia. qz forte binomia fuit obuiā dedit. Que
flēs suis orōnibz se recōmēdare cepit. Cui
paul⁹. Vale plantilla et̃ne salutis filia. cō-
moda mihi velū q̃ caput tuū tegis. et inde
oculos meos ligabo ⁊ postmodū tibi resti-
tuā illd̃. Qd̃ dū sibi tradet irridebāt ei car-
nifices di. Quid imposteri isti ⁊ mago taz
p̃ciosū pānū tribuis vt ip̃m amittas. Lūm
ergo ad locū passiōis paul⁹ venisset. ad or-
ientē vers⁹ ⁊ manibz in celū extēsis diutis-
sime cū lacris patria voce orauit. ⁊ gratias

egit. Post hoc valesaciēs fr̃ibz oculos sibi
de velo plātillē ligauit. ⁊ vtrūqz genu i ter-
rā figēs collū extendit. ⁊ sic decollatus est.
Dox ei⁹ caput de corpe exiliēs. Jes⁹ xps
qd̃ sibi i vita tā dulce extiterat. ⁊ tā crebro
noīauerat. hebraice clara voce insonuit. di-
cit enī ip̃m in suis epistolis xpm vel iesum
vel vtrūqz q̃ngentis vicibz noīasse. De eius
autē vulnere vnda lactis vsqz in vestimenta
militis exiliuit. ⁊ postea sanguis effluxit. in
aere lux imnēsa emicuit de corpe odor sua-
uissim⁹ emanauit. E Dyonisi⁹ at̃ i epla
ad thimothēū de morte pauli sic di. In bo-
ra at̃ illa tristitie plena. frater mi dilecte di-
cente carnifice paulo. collū para. Tūc bea-
tus ap̃ls suscepit in celū inuies frontez ⁊
pect⁹ suū signo crucis ⁊ dixit. Dñe mi ibesu
xpe in man⁹ tuas cōmendo sp̃m meū. Et
tūc absqz tristitia ⁊ cōpulsione extēdit colo-
rū suū ⁊ suscepit coronā. Percutiente autē
carnifice ⁊ amputante pauli caput. tūc bea-
tissim⁹ in ipo ictu explicuit velū. ⁊ collegit
sanguinē p̃xiū in velo. ⁊ ligauit eum ⁊ ob-
uoluit et tradidit illi femie. Et reuerso mi-
liti carnifici dixit lemobia. Ubi dimisisti
magistrū meū paulū. Rūdit miles. Cū so-
cio iacet ibi extra urbem in valle pugilum
et velo tuo velata est facies ei⁹. Ipsa autē
respondens ait. Ecce intrauerūt nūc pet-
rus ⁊ paul⁹ induiti veste p̃clara ⁊ coronas
fulgētes luce radiantes habebāt in capiti-
bus suis. Et ptulit velū sanguine cruenta-
tū ⁊ mōstrauit eis. Propter qd̃ opus mulo-
ti crediderūt d̃ño et xpiani facti sunt. Hec
Dyonisi⁹. Audiens nero q̃ trigerāt ves-
hemēter extimuit. et de his omibz cū ph̃is
⁊ amicis loqui cepit. Dum hec inuicē loq̃-
rentur venit paul⁹ ianuis clausis. et ante
cesarem stans ait. Cesar ecce paul⁹ regis
eterni ⁊ inuicti miles. Vel nūc crede qz nō
sū mortu⁹ sed viuus. Sed tu miser eterna
morte morieris. eo q̃ sc̃tōs dei iniuste in-
ficis. et his dictis disparuit. Nero autē et
nimio timore velut amens effect⁹. qd̃ age-
ret ignorabat. et suasu ⁊ p̃silio amicorū p̃o-
troclum et barnabā cū alijs soluit. ⁊ q̃ velo
lent libere abire p̃misit. Illi p̃o milites. scz
longin⁹ mgr̃ militū. et accessus ad sepulcrū
pauli mane venerūt et duos viros scz titū
et lucam orātes. ⁊ in medio eorū paulū stan-
tem viderūt. Quos titus et lucas vidētes

vehementer territi fugere ceperunt. et paulus disparuit. Illi autem post eos clamantes dicebant. Non ut putatis vos persequimur. sed a vobis baptizari volumus sic paulus nobis dixit. quem modo vobiscum orantem vidimus. Hoc illi audientes reuerſi sunt et cum magno gaudio eos baptizauerunt. Caput autem pauli in quidam valle piectum est. et propter multitudinem aliorum qui in perfecti fuerunt et illuc piecti inueniri non potuit. Legitur autem in eadem epistola dyo. quod cum quidam vice fouea mundaret. et caput illud pauli cum alijs purgamentis piectum fuisset. quidam pastor illud in fossa sua leuauit. et iuxta caulas ouium fixit. Vidit autem per tres noctes continuas ipse cum domino suo supradictum caput lucem inefabilem refulgere. Quod cum episcopo et fidelibus nuntiatum fuisset dicebat. Vere hoc est caput pauli. Egressus igitur episcopus et vniuersa fidelium multitudo caput illud secum detulit et in quidam mensa aurea illud deponentes illud corpori coniungere attemptabant. Quibus patriarcha respondit. Nos scimus quod multi fideles occisi sunt. et eorum capita sunt dispersa. Vnde dubito caput illud corpori pauli coniungere. Sed caput hoc ad pedes corporis ponam. et oporteret dominum exorere. ut si caput suum est puertat corpori et capiti coniungatur. Quod cum omnibus placuisset. caput ipsum ad pedes corporis beati pauli posuerunt. Et ecce cunctis orantibus et stupentibus corpus se vertit. et in loco suo capiti se iunxit. Et sic omnes dei benedixerunt. et hoc esse caput pauli veraciter cognouerunt. Hec dyonisi. D. Refert Gregorius. turonensis. quod tempore iustini iunioris clauit. quod quidam desperans laqueum sibi parabat. nomen tamen pauli inuocans semper dicebat. Adiua me sancte paulus. Tunc affuit quidam umbra squalida hortans eum ac dicens. Eya bone vir age quod agis moram ne feceris. At ille semper parans laqueum dicebat. Beatissime paulus adiua me. Expedito iam laqueo affuit alia umbra tamquam hominis dicens illi quod hominem hortabatur. Fuge miserrime quod paulus aduocat aduenit. Tunc squalida umbra euauit. et homo ad se rediens et laqueum precipiens prius dignam accepit. Gregorius. in registro. Ex cathenis beati pauli multa miracula demonstrant. et dum multi parum quod ex limatura petunt. assistit sacerdos cum lima. et aliquibus petentibus ita precare aliquid de cathenis ipsius excutit ut nulla mora sit. Quibusdam petentibus diu per cathenas ipsas lima du-

citur. et tamen ut aliquid inde exeat non obtinet.

In eadem quoque epistola quam supra dicta est. beatus dyonisius mortem pauli magistri sui prius verbis deplorat dicens. Quis dabit oculis nostris aquas et pupillis nostris fontem lacrimarum. ut ploremus die ac nocte lumen ecclesiarum quod extinctum est. Quis non induet fletum et gemitum aut non vestiet lugubribus. et mente attonitum non obstupescet. Ecce etenim petrus fundamentum ecclesiarum. gloria sanctorum apostolorum a nobis recessit. et nos orphanos dereliquit. Paulus quoque gentium familiaris et consolator pauperum deficit nobis et vltimus non inuenit. Qui fuit pater patrum. doctor doctorum. pastor pastorum. Abyssum sapientie. fistulam altisonam predicatores veritatis infatigabilem. paulum dico nobilissimum apostolum. hic angelus terrestris et homo celestis. imago et similitudo deitatis. et spiritus deiformis. omnes nos dereliquit. nos inquam inopes et indignos in hoc mundo contemptibili et maligno et ingressus est ad deum suum dominum et amicum. Deu frater mihi thimothee dilecte anime mee. ubi est pater tuus magister et amator. Unde te vltimus salutabit. Ecce enim orphanus factus es et remansisti solus. iam nequaquam scribet tibi sua sanctissima manu dicens tibi. Fili carissime. Ve mihi frater mihi thimothee. Quid hoc accidit tristitie et tenebrarum et damni. quia orphanus facti sumus. Jam non venient ad te epistole eius in quibus scriptum sit. Paulus mortuus seruus iesu christi. Jam non scribet de te vltimus ciuitatibus dicens. Suscipite filium meum dilectum. Complica frater liberos prophetarum et signa super eos. quia neminem habemus interpretem parabolarum et paradigmatum et eloquiorum ipsorum. David propheta plangebat filium suum et dicebat. Ve mihi pro te fili mi. Ve mihi. Ego autem. Ve mihi magister mihi. vere ve mihi. Amodo defecit et cessauit concursus discipulorum tuorum romam venientium et querentium nos. Jam nemo dicturus est. eamus et videamus doctores nostros et interrogemus eos qualiter nos regere oporteat ecclesias nobis commissas. et interpretabunt nobis eloquia domini nostri iesu christi et eloquia prophetarum. Vere ve his filiis frater mihi qui putati sunt patribus spiritualibus quibus puari magistri nostri spiritualibus qui collegerant intellectum ac scientiam veteris ac noue legis. et colliga-

De sancto

uerat in suis epistolis. Ubi est cursus pauli. et labor sanctorum pedum eius. Ubi est os loquens. et lingua consulens et spiritus benedicens deo suo. Quis non ploret et ululet. Nam qui meruerunt gloriam et honorem apud deum. tanquam malefactores traduntur in mortem. Ue mihi quoniam in illa hora intui sum cor pus sanctum sanguine innocenti cruentatum. Deum mihi pater mi magister et doctor non quidem reus tali morte extitisti. Nunc ergo quo ibo te querere gloria christianorum et laus fidelium. Quis conticescere fecit vocem tuam. fistula ecclesiarum et fistula altisona plectrum psalterii decacordi. Ecce introisti ad dominum deum tuum quem desiderasti. et toto affectu concupisti. Hierusalem et roma praua amicitia equales facere sunt in malo. Hierusalem crucifixit dominum nostrum ihesum christum. Roma vero apostolos eius interemit. Hierusalem autem seruit ei quem crucifixit. Roma autem solennizando glorificat quos interemit. Et nunc frater mi thimothee. quos dilexisti et toto corde desiderabas. Saul dico regem et Ionatham. in vita sua non sunt separati nec in morte. Et ego non sum sepatus a domino magistro meo nisi cum separauerunt nos homines pessimi et iniqui. Et separatio huiusmodi non erit semper. Anima eius cognoscit dilectos etiam sine hoc quod eis loquatur quoniam nunc ab eo elogati sunt. In die autem resurrectionis magna iactura esset separari ab eis. Hec Dionysius. Iohannes chrysostomus in libro de laudibus pauli hunc gloriosum apostolorum multipliciter commendat sic dicens. Nihil proxius errauit qui primum insigne virtutum ac paradysum spiritalem pauli animam nuncupauit. Que autem lingua laudibus eius inueniatur equalis. cum omnia que in omnibus sunt bona anima sua una possideat. et ea cuncta plene accumulet nec solum hominum sed etiam quod est amplius angelorum. Nec tamen ideo reticebimus quoniam potius pauca dicemus. Est enim hoc maximum laudis genus cum orationis copiarum virtus superat et magnitudo laudari. Sicque vinci multo est nobis gloriosius quam sepe vicisse. unde igitur oportuit laudum eius summum exordium nisi ab hoc ipso primo. ut ostendam eum bona omnium possidentem. Et Abel obtulit sacrificium et inde laudatur. sed si pauli hostiam adducamus in

medium quantum celum a terra superior apparebit. Siquidem semetipsum per dies singulos immolabat. Quam tamen hostiam dupliciter offerebat. cum in corde. tum in corpore mortificationem circumferens. Non enim oues offerebat aut boues. sed se ipsum dupliciter immolabat. neque his preter fuit. sed etiam orbem vniuersum studuit offerre qui terram ac mare. greciam atque barbariam. omnemque sub sole regionem quasi volitans circumiuit. ex omnibus angelos faciens. quoniam ipso homines quasi ex demonibus in angelos prouehens. quid huic hostie reperiatur equale quam paulus gladio spiritus sancti immolauit. et in illo altari quod super celum locatum est obtulit. Sed abel dolo germani percussus occubuit. Paulus vero ab eis interfectus est quos ab innumerabilibus cupiebat eruere. Vis autem eius innumeratas tibi ostendam mortes. tot videlicet quod etiam dies vixit. Hoc se tamen in archa legitur seruasse cum liberis. hic autem multo feruore inuadente diluvio non archam cooperando compaginibus tabularum. sed epulas componendo pro tabulis. vniuersum orbem perclitantes ex medijs fluctibus liberauit. Hec autem archa non vno loco circumfertur. sed spiritu orbis terminos comprehendit. nec bitumine ac pice. sed spiritus eius tabule sunt pontifex. Hec suscipiens pene irrationabilibus animalibus stultiores. imitatores efficit angelorum. Hinc quoque illam vincit archam. quia illa cornu recipiens cornu rursus emittit. et includens lupum feritatem eius mutare non potuit. Hec vero accipitres miluosaque suscipiens fecit columbas et excludens omnem feritatem mansuetudinem spiritus intro duxit. Abraham mirantur omnes quia ad dei preceptum patriam atque cognatos reliquit. Sed quomodo paulo possit equari qui non tantummodo patriam vel cognatos sed ipsum quoque mundum reliquit. imo etiam celum et celum celi. et hec omnia christum suscipiendo desperit. Unde pro cunctis istud solus id est christi caritatem requirens neque presentia inquit. neque futura. neque altitudo. Sed et Abraham in periculum se tradens hostibus filium fratrem eripuit. At paulus ut vniuersum orbem de ipsa diaboli extraheret manu. innumerabilia pericula sustinuit. propterque mortibus maximam securitatem aliam

comparauit. Filium quoque abraham voluit immolare. paulus vero semetipsum milles immolauit. In ysaac patientia aliqui admirantur. quoniam puteos a se factos obstrui patiebatur. At paulus non puteos cernēs lapidibus obrutos. sed proprium corpus non solum sicut ille cedebat. sed eos etiam a quibus patiebatur in celum studebat euehere. Quanto enim amplius obruebatur iste fons tanto magis erumpebat. ac plures a se fluuios effundendo emanabat. De longanimitate quoque patientia Jacob scriptura miratur. Et quoniam illa est tam adamantina anima que pauli patientiam possit imitari. Nec septem annorum. sed totius vite seruitium per ipsam perculit christi. non adustus solum estu diei et noctis gelu sed temptaciones mille perperiens. et nunc quidem verberibus. nunc vero lapidibus scissus atque collisus. et inter certamina ubique proficiens. captas oues ex diaboli faucibus abstraherebat. Sed et ioseph pudicie virtute decoratus est. et ego verborum ne iam ridiculum sit hinc etiam paulum laudare. quod semetipsum crucifigens non solum humanorum corporum pulcritudines. sed omnia etiam quod videntur rebus clara ac decora cernebat que admodum nos fauilla cinerumque aspiciamus. quod quasi mortui prius ad mortuum immobilis permanebat. Stupent Job omnes homines. Est enim athleta mirabilis. At paulus non mensibus tantum. sed annis pluribus in agone perdurans tam clarus emicuit. non teste gleba sanguinem carnis radens. sed in ipsi intelligibile os leonis frequenter incurrēs et pugnas aduersus temptaciones innumeras omni erat laude tolerantior. Qui non a tribu et a quatuor amicis. sed a cunctis infidelibus. a fratribus etiam obprobria sustinebat. consputus ab omnibus atque maledictus. Et illi erat magna hospitalitas et cura pauperum. Sed quam ille curam impendebat carne debilibus. hanc iste animis morbidis exhibebat. Illius omni aduenienti aperiatur domus. huius vero anima vniuerso patebat orbi. Et ille quod cum oues et boues haberet innumeros erat in pauperes liberalis. huius vero nihil amplius corporis suo possides de se sufficienter indigentibus ministrabat. Quod alicubi commemorans. necessitatibus inquit meis et his que mecum erant ministrauerunt manus iste. Sed etiam vermes atque vulnera seuos sancto iob

inferebant dolores. Sed si pauli verbera famem. carbenas. periculaque consideres que a domesticis: ab extraneis ac a cetero patiebatur orbe. sollicitudinem quam ipse pro ecclesiis visionem quam pro scandalizantibus singulis preferbat videbis quod omni erat saxo durior. Anima illa et ferrum atque adamantem firmitate superabat. Que enim ille corpore hec mente paulus sustinuit. Que omni merore molestior de singulis quibuscumque labentibus mesticia premebat. Unde et iuges ex eo fontes lacrimarum non diebus solum sed etiam noctibus effluebant. Omnique muliere parturiente vehementer affligebatur in singulis propter quod etiam dicebat. Filioli mei quos iterum parturio. Moyses pro iudeorum salute deleri elegit deli. Moyses itaque se cum ceteris obtulit perire paulus pro ceteris. Non enim cum peccatis perire voluit. sed ut alii saluarentur ipse de glorie eternitate decideret. Et quidem ille pharaoni. hic diabolo quotidie repugnabat. Ille pro vna gente. iste pro vniuerso orbe certauit. non sudore sed sanguine. Iohannes in cibum locustas et mel siluestre sumebat. sed paulus ita in medio mundi strepitu quemadmodum ille in heremo quiete versatus est. non quod pastus locustis aut melle siluestri. multo autem his victu viliori contentus est. ac necessario quidem indulgens cibo. seruetur studio predicandi. Verum illius aduersus herodiam apparuit magna constantia. et ille non vnum aut duos. aut tres. sed innumeros et simili positos potestate corripuit: imo longe illo seuiorē tyrannos. Restat ut Paulum iam angelis comparem in quibus magnificum predicam. quod cum omni cura deo obedivit. Quod dauid ammirando dicebat. Potētes virtute facientes prebui ei. Quid hoc aliud propheta in angelis miratur. Qui facit inquit angelos suos spiritus et ministros suos ignem ymentem. Sed hoc in paulo possum inuenire. qui velut ignis ac spiritus totum terrarum percussit orbem et percurrente purgavit. sed non dum celum iste sortitus est. et hoc est omnino mirabile quod talis versatur in terris etiam mortali adhuc carne circumdatus. Quanta ergo nos condemnatione digni sumus cum vno homine bona in se omnia congregante nec minimam quidem partem eorum studemus imitari. Non enim

De sancto

aliā est iste sortit⁹ nafaz. nec diffilēz nactus aiaz. nec altez habitās mundū. ſz in eadez terra eadēqz regiōe. ſub eiſdē etiā legibz nutrit⁹ z moribz. cūctos q̄ nūc ſunt hoies vel fueſt animi p̄tute trāſcēdit. Nec p̄o ī illo ſolū mirabile eſt q̄ p̄ abundācia deuotiōis q̄dāmō nō ſēſit dolores. p̄ p̄tute ſuſceptos ſz etiā q̄ p̄tute ipaz p̄ mercede p̄ſauit. Nā z nos q̄dez p̄tē eā p̄poſita mercede certam⁹ quā ille cōplectēs etiā ſine p̄mio diligebat. Eūctā illa q̄ aſperitate ſui vidēt⁹ impedire p̄tute cū omī māſuetudie perpetiēs q̄ti die cellioz. q̄tidie aſſurgebat ardētioz. Et ī rētarz ſibi picul⁹ noua ſp̄ alacritate pugna- bat. Qui cū ſibi mortē iā imminētē videt. ad cōiōnē delectatōemqz gaudiū alios pro uocabat dicēs. Gaudente z p̄gratulami mihi. Itaqz ad p̄fuſionē z iniurias q̄s ob p̄di cādū ſtudiū ſuſtebat magz q̄ ad honoz oblectamēta p̄perabat. mortz poti⁹ q̄ vīe de ſideriū appetēs paup̄tarz q̄ opulētie. z mul to āpli⁹ laborē q̄ alij requiē poſt laborē. ac merozē magz eligēs q̄ alij voluptatē ſtudi oſi⁹ p̄ inimicis z fructuoſi⁹ ozās q̄ alij ad uerſus inimicos. vñ illi formidādū erat atqz metuendū offēſa nimiz dei. nec deſiderabile illi aliud erat niſi placere deo ſp̄. Nō dico at̄ q̄ nihil p̄ſentiū deſiderabat. ſz nec aliquid futuroz. Nō em̄ mihi dicas merces. ingētes exercit⁹ pecunias. puinci as. p̄tates. hec em̄ q̄ſi araneaz ſila reputa- uit. ſz ea q̄ p̄mittunt in celis. z tūc ei⁹ ardē- tē in xpo amorē videbis. Tūc ſi q̄dē p̄ illi⁹ dilectōe nō angeloz nō archāgeloz digni- tatē nec q̄cūqz hoz ſilē p̄cupiuit. Qd̄ ei erat mai⁹ oibz xpi amore fruebat. cū ſ em̄ bea- tiōzē cūctz ſe putabat. ſine ſ at̄ neqz domi- nantiū. neqz p̄ncipatū ſoci⁹ eſſe cupiebat. ſz cū hac dilectōe magz eſſe vel extremus. imo etiā ex numero punitoz q̄ ſine hac inē ſūmos honozes et ſublimēs. Hoc em̄ erat illi maximū ac ſingulare tormentū ab hac caritate diſcedere. ſ illi erat gehenna. ſ ſo- lū pena. ſ infinita et intoleranda ſupplicia. Sed p̄frui caritate xpi. ſ illi vita. ſ mūd⁹ ſ regnū. ſ p̄miſſio. ſ bona videbant innu- mera. Sic deſpiciebat vniuerſa q̄ timem⁹ vt ſolet herba iam putrefacta p̄tēni. Ty- rānos p̄o ac p̄ſos ſpirātes furozē velut q̄ſ- dam eſſe culices eſtimabat. Mortē p̄o atz cruciat⁹ z mille ſupplicia q̄ſi ludū putabat

eſſe pueroz dūmodo p̄ xpo aliquid ſuſtine- ret. Decorabatur enim magis vincus ca- thena q̄ diademate coronatus. Etenim coartatus carcere habitabat in celo. Ac libentius verbera recipiebat et vulnera q̄ alij braua diripiant. z dolores nō min⁹ q̄ alij premia diligebat. cūz vtiqz ipſos dolores loco duceret p̄mioz p̄pterea ipſos etiā gra- tiā noiabat q̄m que nobis ſunt cauſa triſti- cie hec illi maximam piebant voluptatem. Veroze q̄z maxio vzebat. p̄pter qd̄ z dice- bat. Quis ſcandalizet et ego nō vroz. Etiaſ ſi in meroze dicat quis ineſſe aliquā volu- ptatem. Multi em̄ qui filioz mortibz vul- nerantur aliquid p̄ſolationis accipiūt. cū ſuis ſletibus relinquūtur: magiſqz dolent cum dolere prohibentur. Sic z paul⁹ no- cre ac die conſolatōem accipiebat ex lacri- mis. Nullus quippe tanto affectu mala p̄- pria q̄nto ille deſtebat aliena. Quēadmo- dum em̄ illū opinariis afflictū cum p̄dītōz deſereret peccatoz. qui vt illi ſalui fierent a celoz gloria cupiebat excludi. Nam nō ſal- uari illos multo acerbius eſtimabat q̄ ſe- metipſum perire. Hunc ergo cuiam rerū poterit quis compare. cui ferro. cui adamā- ti. Quidnam illam aliqz appeller animam aureā vel magis adamantinā. Nam z omī erat adamantē fortioz. auro gēmīſqz p̄cio- ſioz. z alterā quidē materiā firmitate alte- ram ſupabat p̄cioſitate. Cui igitur rei hu- ius ab aliquo anima competur. Eaz q̄dez q̄ ſunt omīno nulli. Qui vel auro adaman- tis fortitudo vel adamantī honoz dareſ au- ri. tūc forte aliq̄ modo compatio eius pau- li poſſet anime puenire. Sed qd̄ ego ada- mantē z aurū ad ſimilitudinē adduco pau- li. Vundū ſi ex aduerſo appendas omnez etiā tūc videbis a p̄e pauli ingens pond⁹ examinis. Vundo igit⁹ z omībz q̄ in mun- do ſunt paulū dicim⁹ digniozē. Si igitur mūd⁹ eo dignioz nō eſt ſed forte vel celoz. ſz iſtō q̄z inuenitur inferi⁹. Si em̄ nō ſolū celū ſed etiā q̄ habēt in celis dei poſtponit caritati quō nō magz dñs q̄ tato ē benigni- or paulo q̄nto maliciā bonitas antecellit. innumeris celis eum iudicat digniozem. Nō em̄ nos tātū diligit de⁹ quantū a nob- ipe diligit. ſed tanto effuſius quanto nec ſermo ſufficit explicare. In paradīſū q̄z hūc de⁹ rapuit. z in celū terciū ſubleuauit.

Paulo apostolo

Nec immerito. Siqdem paulus in terra gradies sic se gerebat in cunctis qsi angeloz locietate fruere. Na visibili adhuc corpi colligat illoz pfectoe gaudebat. Tatis fra gilitatibz corporis subdit in illo iserior sup nis pmutibz apparere certabat. Nam z tacs penat totu docedo puolanit orbe. z velut incorpore labores piculaz ptepsit. et qsi ia celu possides cucta pmsus trena desperit z tacs cu ipis ia incorporeis pmutibz deges iugi mentis intentoe vigilauit. Et angelis qde sepe diuersa z gentiu cura comissa est. sz nulli illoz ita creditu sibi plm governa uit vt pauli vniuersu orbe. Sic at aliqs idulgerissim pff afficit erga filiu frenesi co prebensu. cui qnto magi puicis ictibusqz pulsati. tato ei poti miseret z dñet. ita paulus istz a qbz affligebat maiora adhibebat fometa pietatis. Flaz sepe p illis q eum qn quies pberauerat. z ei sanguine sitiebant. lacrimabat z vebement dolebat. z p eis ora bat. frs inqt volutas qde cordis mei. zc. Vebement qz mordebat. ac penit disseca bat. cu eos peuntes videret. Ut em missus in igne ferru totum pfecto ignis efficit. sic pauli caritate succelus effect est tot caritas. Qui qsi cois toti mudi esset pz. ita in amore hoim z ipos eoz imitabat parates. imo cñctos nō solū carnales vezetia spūa les pñs sollicitudie z pietate supabat. Dñz em pñs hoies deo exhibere cupiebat. qsi em vniuersū mundū ipe genuissz. sic oēs in regnū dei festinabat inducere. corp z aiaz pñs qz diligebat impēdes. Nō iste ignobilis z circūferari q artē exercebat i pelli bus tāta pñte pgressus est. vt vix. xxx. annoz spacio z romanos z plas z parthos z medos indos z scitas. ethiopes z saramas rhas atqz saracenos. z oñe pñs hoim genus sub iugo mittere pñtaz. Et sic in stipulas aut fenū ignis imissus. sic oia demonū opa psupsit. Paulo em insonate lingua et omi igne vebementi irruēte cedebat oia atz fugebat. z demonū cult z tyrānoz mine z domesticoz insidie. Magi at sic radijs solis oriētibz z tenebre fugāt z adulteri ac fures foueis pduntur. z latrones recedūt. homicide ad antra fugiūt. oiaqz lucida efficiūt z clara. desup illustatibz radijs. Sic vbiqz euangelii disseminat paulo: fuga batur error z pñtas remeabat. adulteria et

alia dictu feda defecerūt atqz consumpta sunt isto ignis vapore palearu vice pereūtes. Clara vero inter hec veritatis flāma surgebat. resplendens et vsqz ad celi sublimitatem cōscendens. ab his potissimū subleuata qui eam opprimere videbātur. Nec pericula aut imperus processum ei impēdire potuerūt. Erroris vero talis est conditio q nullo sibi obssistente consenescit ac defluit vel desinit. Talis autē e diuerso veritatis status q multis impugnantibz suscitatur et crescit. Quoniā igitur gen^o nō strū nobilitauit deus ei similes studeam^o inueniri. neqz impossibile istud putemus. quoniā tale illi quale nobis corp^o fuit. talis anima. tales cibi. idem illū teqz firmavit. et quēadmodū illius ita est z de^o tuus.

Vis dei dona in paulo cognoscere. vestimenta ei^o terror demonibz erant. hec vō ampli^o admiranda quia pauli nec cum in picula irrueret temeritatis argui poterat. nec cū pericula fugeret timiditaz. amabat em presentē vitaz ob lucrum docendi. Et rursus eā valde despiciebat ob phiam. ad quā illum mudi ptempt^o euexerat. Deniqz cū videris paulū picula fugientē nō min^o illum admireris qz cū se periculis gaudet opponere. Ut em hoc fortitudinis: ita illd est sapientie. Et cum videris illū de seipso aliqua sonantē. similiter admireris ac si videris illum semetipsuz despiciere. vt enim illud humilitatis est. ita istud magnanimitatis. Magis em merebat loquendo de se qz tacendo laudari. qm nisi fecisset istd culpabilior illis esset q seipos impotune laudare didicerūt. Nisi em gloriat^o fuisset creditos sibi omes pdidisset. qz dñ se hūiliassz eos extulisset. Amplius tūc pauli placuit gloriando qz alter laudes pprias occultando. Nec tantū quisqz pfuit cū sua merita celaret qz tum iste cū proderet. Est at grande malum de seipso grande aliquid dicere atqz mirabile extremeqz dementie est nulla imminente necessitate rezū violētis prosus laudibz velle decorari. Nō h fm deū loqui indicū est. sz poti^o insanie est. h em oēs mercedē euacuat laboribz sudoribzqz qsitam. Etem aliis de se efferre sermonē gloriofi est z insolentis seseqz iacrantis. dicere autē illa q pñti cause tantūmō necessaria sūt. fru cū amāt^o z multoz remedia cogitant^o est.

De sancto Paulo apostolo

Sic et fecit paulus. qui dum a pseudo carperet. i. laudes suas ire impulsus est. maxie qui digressus suam ostenderet. Plura autem maiora celauit. et. Veniam inquit ad visiones et re. d. pco. et. Tanta paulus tamque crebra cum deo habens colloquia quanta nec propheta nec apostolorum ullus habuit. per a ipse humilior reddebat. Vilius est plagas metuere. ut disceres quod finem naturam vnde erat ex plibus voluntate non solum supra multos homines verecundia vnde ex angelis erat. Neque pro metuere plagas reprehensione dignum. sed plagas metu aliud indignum pietate committere. si ipso enim qui plagas tunc qui in certamine non vincit admirabilior ostendit quam ille qui non tunc. Sic nec merere culpabile est. sed per merorem dicere aut facere aliud eorum qui deo displicet. Hic quilibet fuerit paulus ostendit. quod in tali natura viues potuit quodammodo supra naturam. Quasi mortem timuit nec ipsa quodammodo recusabat. Non enim naturam habere infirmitatibus subditam. sed fuisse infirmitatibus criminis noli est. ut merito ille mirabilis habeatur qui imbecillitate nase voluntate perire supavit. Quasi iohannem qui dicebat marci a perfortio sepauit. si itaque rectissime per predicationis officio effecit. Eum siquidem qui istud suscipit officium non oportet esse molle aut resolutum. sed forte et per cuncta robustum. Neque enim aliquis debet attingere periculi huiusmodi muneri functionem nisi per sit aiaz milles tradere in mortem ad discrimina. Qui enim non tali aia est. multos alios suo per exemplo magisque utile est si descat. si bius tamen vacet. Non ita gubernatorem non ad bestias dimittantem. non ludo gladiatorio destitutum. non quapiam oino sic ad discrimina atque mortes paratam atque dispositam aiaz oportet habere ut eum qui officium suscepit predicationis. Nam pericula perfectio maiora. et aduersarii seuiores nec vltis. prius sibi perditione certat. Celum namque in primo. in supplicio gehenna ponit. si vero aliquis inter eos commotio facta est noli per delictum putare. Non enim commoueri malum est. sed irrationabiliter nullos iusto flagitante negocio commoueri malum est. Hunc enim affectum prouidus nobis creator inseruit. ut docti mientes aiaz atque resolutas ab inertia atque desidia suscitaret. qui enim gladio aciem: ita meti nunc ire acumen imposuit. ut cum oportet utamur. Benignitas autem spiritus bona est. sed cum illa spiritus efflagitat. Quia pro id non adest: etiam illa viciosa est. Ita et paulus sepe humilis est affectu et immodeste loquentibus me-

lior erat iratus. Hoc autem in eo erat mirabile. quia cum vinculis verberibus atque vulnere longe splendidior erat dyademate purpureis fulgentibus. Quis vincitus per tam vastum pelagus ducebat. ita gaudebat tamquam in maximum impium duceret. Postquam vero romanum ingressus est. nec ibi stare contentus est. sed in hispaniam percurrit. Nec vnde quidem die in ocio passus est et quete transire. sed in predicationis ardore ipso igne ardentior nec pericula timeuit nec irrisiones erubuit. Hoc pro maiori admiratione dignum est quod cum tam audax esset ac velut ad pugnam se accinctus. et ignem quendam belli spiras. rursus placabile atque flexibile se prebebat. Nam seueri vel potius ferociter precepit ut iret tharsum non recusauit dixerunt per murum eum oportere deponi et passus est. Huius rei gratia ista faciebat. ut predicationi diutius insisteret. et cum multis incredulis iret ad christum. Veruebat perfecto ne forte pauper hinc atque inops salutis multorum abscederet. Ceterum cumque hi qui sub vno pugnant magistro viderint in seculo infixa vulnera. fluentem sanguinem et nec sic ipsum hostibus aliquando cedentem sed stantem fortiter: hastamque vibrantem. et crebris ictibus aduersarios corrumpere facientem. nec omnino dolori parcentem. maiori absque dubio tanto duci alacritate subduntur. Hoc ita factum est in paulo. Videntes enim illum ligatum catenis. et nihilominus in carcere predicantem. videntes etiam vulneratum et tamen verberantes ipsos sermone capientem. maiorem perfectio fiducia colligebant idque significans ait. ita ut plures ex fratribus confidentes in vultibus meis abundanter auderent sine timore verbum dei loqui. Tunc certior alacritatem et ipse capiebat ac vehementer in aduersarios ferebat. Sic enim ignis in diuersas plerumque materias incidens auget materiam et incrementa sortitur. sic etiam lingua pauli quibuscumque fuisset admota ad se eos continuo transferebat. Impugnatores quoque eius pabulum spirituale huic efficiebatur igni. quia per ipsos euangelii flamma magis excrecebat. Hec Chrysostomus.

LXXXVI

De septem fratribus qui fuerunt fili beate Felicitatis,

De septem filiis beate felicitatis

100

Epitez fratres fue

runt filij bte felicitatis. qz noia sunt
ianuari⁹. felix. philippus. siluanus
alexander. vitalis. z marcialis. Hos oēs
cū matre iussu ipator⁹ anthoni⁹ publi⁹ pfe-
ctus ad se vocari fecit. Sualitqz matri vt
sui z filioz suoz misereri deberet. Que ait.
Necqz bladicis tuis poro allici. nec tioribz
frāgi. Secura em̄ sū de spūscō quē hēo q
te supabo viua. z meli⁹ vincā occisa. Et cō-
uersa ad filios ait. Videte filij i celū. z sur-
sū aspiciate carissimi. qz ibidē xps nos expe-
ctat. Fortit⁹ p xpo pugnate. z fideles vos in
xpi amore exhibete. Qd pfect⁹ audies eam
alapis cedi iussit. Lū g m̄ z filij i fide psta-
rissime apparerēt. oēs m̄se vidēter pfortate
diuersi sūt supplicij iterēpti. Hāc brāz feli-
citatē vocat Greg. pl⁹ qz martyre. qz septi-
es passa est in septē filiis. z octauo in corpe
suo. Greg. i omel. Brā felicitas q credēdo
extirrit ancilla xpi. p dīcādo etiā scā ē mar-
tir xpi. Septē quippe filios sic p se reliqre
timuit viuos i carne. sic carnales pntes so-
lēt metuerene mortuos pmittāt. Parturi-
uit spū qz carne peperat vt p dīcādo pare-
ret dō qz carne peperat mūdo filios suos
qz carnē suā esse nouerat sine dolore n̄ pos-
terat morietes videre. sz erat vis amoris in-
terior q dolorē viceret carnis. Recte g hāc
feminā pl⁹ qz martyre dixerim q toties i fi-
liis est z tam desiderāter extincta Dum em̄
multiplex martyriū obtinuit. ipa qz marti-
riū palinā vicit. Qz amore xpi sola mors
sua ei minime sufficit. Passi sunt circa an-
nos domini. cx.

LXXXVII

A

De sancta Theodora

Theodora nobi

lis mulier z speciosa apō alexan-
driā tpe Zenonis impator⁹ virū
hēbat diuitē ac timentē deū. Diabol⁹ autē
theodoro inuidēs scitari: viz qndā diuiti-
tē in illi⁹ pcupiscenciā incitauit. Qui eam
crebris nūciis z mūeribz molestabat: vt af-
fensū sibi pberet Sz illa nūcios respuebat
z munera pteuebat. Instanti at eā molesta-
bat. q ipaz qetē hie nō pmitteret. z pene de-
ficere videret. Tandē qndā magā ad eam

misit. q eam vt viri illi⁹ misereret sibiqz con-
sentiret plurimū hortabatur. Que cū diceret
se corā oculis dei cūcta cernēs tam grāde
pctm nūqz cōmitte. malefica adiūxit. quic-
qd in die sit h̄ vtqz dō scit z videt. qcqd at
aduespascēte et occidēte sole cōmittit dō
minime incuetur. Dixitqz puella malefice.
Nūqd pītate dicis. Et illa. Etia dico pītā-
tē. Decepta puella p̄bis malefice dixit. vt
aduespascēte die viz ad se venire faceret.
et volūtātē suā adimpleret. Qd cū viro re-
tulissz ille rehemēter exultās hora q cōdi-
xerat ad eam venit secūqz p̄cubuit z absces-
sit. Theodora at ad seipaz rediēs amarissi-
me flebat z faciē suā pcutiebat dicēs. Heu
heu me. p̄didi aīaz meā. destruxi aspectum
decori mei. Vir at ei⁹ domū rediēs. z vxo-
rē suā sic desolatā z merentē vidēs. cām m̄
nesciēs eā p̄solari nitebat. sz illa nullā cōso-
latōez p̄cipere volebat. Vane at facto qd dā
monasteriū monialiū adiūt. et abbatissam
interrogauit an de⁹ qd dā graue delictum
qd die aduespascēte p̄miserat scire posset.
Lui illa. Nihil deo abscondi potest. et de⁹
scit z videt om̄e qd sit qēqz hora illud cō-
mittat. Que flens amare dixit. Da mihi li-
brū sancti euangelij vt sortiar memetipaz.
Aperiens reperit. Quod scripsi sc̄psi. Re-
diēs ergo domū dū qdaz die vir suus ab-
esset comā suā p̄scidit vestimēta viri assu-
mens ad qddam monasteriū monachozū
qd p. xlvij. miliaria distabat festinauit. z vt
ibidē cum monachis reciperet petijt. z qd
petijt impetrauit. Interrogata de nomie
dixit se Theodorā nuncupari. Illa p̄o of-
ficia om̄ia humiliter faciebat. z ei⁹ seruitiū
omnibz gratum fuit. Post aliqt ergo ānos
abbas frēm theodorā vocauit. et vt boues
coniungeret et oleū de ciuitate afferret p̄-
cepit. Vir autē eius plurimū flebat timēs
ne cum viro altero recessisset. Et ecce an-
gelus dñi sibi dixit. Surge mane et sta in
via martyrij petri apostoli. et que tibi ob-
uiauerit ipa vxor tua est. Quo facto: theo-
dora cum camelis venit. et virum suū viz
dens et recognoscens intra se dixit. Heu
me vir bone meus q̄stum laboro vt eripiar
a peccato quod feci in te. Tum autem ap-
propinquasset salutauit eum dicēs. Bāu-
deas dñe me⁹. Ille autē eam penit⁹ nō co-
gnouit. Sed cū diutissime expectaret: z se

De sancta Theodora

deceptū clamaret. facta ē vox ad eū dī. **I**le q̄ te heri mane salutauit v̄xor tua erat. **B** Tūc at̄ scitatus fuit br̄a theodora vt mlt̄a miracula faceret. Nā z hoīez a bestia laceratū eripuit z suis p̄cibz suscitauit. Ip̄s sam q̄z bestiaz infecuta maledixit. q̄ subito mortua corruit. Diabol⁹ at̄ scitatus suā ferre nō valens eidē apparuit dī. Veretrix p̄ oibz adultera. reliq̄sti v̄z tuū vt buce venires z me p̄cēneres. Per p̄cutes meas tremēdas in te suscitabo plū. z si te nō fecero crucifixū negare. nō dicas qz ego sū. Ipsa aut̄ signū crucis sibi edidit. z p̄m⁹ demon euasnit. Quadā vice cū d̄ citate cū camelis rediret. z in q̄dā loco hospitata fuisset. puel la q̄dā nocte ad eā venit dī. Dormi mecum. Que cū respueret iuit ad alēz q̄ in eodem loco iacebat. Tū at̄ ei⁹ v̄ter intumuisse. et de q̄ p̄cepisset interrogata fuisset ait. Vona cibus ille theodor⁹ dormiuit mecum. Natuz igit̄ puez ad abbatē mōasterij trāsmiserūt. Qui cū theodor⁹ icreparet z ille sibi indulgere p̄fere. scapulis suis puez iposuit. z de mōasterio p̄iecit. Illa at̄ abiecta. p. vii. annos extra mōasteriū māsit. de lacte pecorū infantē nutriuit. Diabol⁹ aut̄ tāte patiētie ei⁹ inuidēs i sp̄ez viri sui se trāfigurauit. ei⁹ qz dixit. Quid h̄ agis dñā mea. Ecce languē p̄ te nec aliquā solatōz recipio. Veni gl̄ux mea. qz si cū viro alio iacuiſti h̄ tibi indulgeo. At illa credēs v̄z suū esse dixit ad illū. Nūq̄z ampli⁹ tecū manebo. qz fili⁹ ioh̄is militē iacuit mecum. z volo agere penitentiā de eo q̄ i te peccaui. Et cū orasset ita tim euauit. z demonē fuisse agnit. Altera itez die diabol⁹ voluit eā erere. Nā in fili tudie feraz tribiliū demones ad eā venerūt z vir q̄dā instigās eas dicebat. Comedite meretricē hāc. Illa at̄ orauit z euauerūt. Altera vice multitudo militum veniebat. quā p̄nceps p̄cedebat. z eū ceti adorbāt. Direxerqz milites theodore. Surge z adora p̄ncipē nostrū. Que r̄ndit. Dñm deū adoro. Qd cū p̄ncipi nūciatū fuisset. iussit eam adduci z tot tormētis affici. vt mortua putaret. Et postmodū oīs turba euauit. Alia iterū vice vidit ibidē aux multū. q̄ signās se illō refugit. z dō se recomēdauit. Alia etiā vice vidit q̄ndā ferētez canistz plenū omī genere ciboz z dicentē sibi. Dic p̄nceps q̄ te cecidit. Tolle comede. q̄a

nesciēs fecit h̄. Illa at̄ se signit z p̄m⁹ euasnit. Complez at̄ septē annis abbas patentiā ei⁹ p̄siderās eā recōciliauit. z cū puero suo in mōasteriū introduxit. Vbi cum duos postmodū ānos laudabiliter p̄gisset. puez accepit z secū illū in cella sua clausit. Qd cū abbati reuelatū fuisset. misit q̄sdam mōachos q̄ diligētī auscultaret q̄dnaz cū eo loq̄ret. Illa at̄ puez amplexās z deosculans dixit. Fili mi dulcissime tps vite mee venit. Relinq̄ te deo. ip̄m p̄m adiutores habear. Fili dulcissime ieiunijs z orōnibz insistas. z fratribz tuis deuote fuitas. Et h̄ dicēs sp̄m tradidit. et in dñō feliciter obdormiuit. circa annos dñi. cccc. lxx. Quod puer cernēs plurimū flere cepit. In ipsa aut̄ nocte visio abbati mōasterij mōstrata est in hūc modū. Auptie maxie pabāt. z veniebāt ordies angeloz z p̄phaz z martirz z oīm sc̄tōz. Et ecce i medio eoz mulier sola gl̄a ineffabili circūdata. z venit vsqz ad nuptias. z sedit sup lectū z oēs astātes adorabāt eam. Et ecce vox dicēs. Hic est abba theodor⁹ q̄ falso de puero accusatus est. Septē tpa sup eā mutata sūt. castigata est em. qz cubile viri sui coinquinauit. Excitatus aut̄ abbas p̄cit cū fratribz ad cellā ei⁹ iuit z eam iam defunctā inuenit. Et intrantes z discoopientes ip̄az esse seiaz inuenērūt. Visitqz abbas p̄ p̄e puelle q̄ eam infamauerat. z dixit illi. Vir filie tue mortuus est. Et auferēs vestimentū mulierē eē coq̄uit. Fact⁹ est igit̄ timor magnus sup oēs q̄ h̄ audierūt. Angel⁹ aut̄ dñi abbati locutus est. Surge velociter equū p̄scende et vade in ciuitatē. z si q̄s tibi obuiauerit assume z tecū adduc. Qui dñi p̄geret. q̄dam vir currēs sibi obuiauit. Quē cū abbas interrogaret q̄ p̄geret. ille ait. Mulier mea mortua est et vado videre eam. Et assumpsit abbas v̄z theodore in equū. z veniētes plurimū fleuerūt. z ip̄az cū multz laudibz sepelierunt. Vir autez ei⁹ cellam vxoris sue theodore accepit. et ibidē p̄manēs. tandē in dñō obdormiuit. Puer at̄ theodore nutrice seāns oī morū honestate pollebat. ita qz mortuo abbate mōasterij in abbatē ipse vnanimiter est electus.

LXXXVIII
De sancta Margaretha

De sancta Margaretha

Margaretha dici-

m tur a q̄dā p̄ciosa gēma q̄ margas-
rita vocat. q̄ gēma est cādida par-
ua et p̄tiosa. Sic brā margaretha fuit can-
dida p̄ p̄ginitatē. pua p̄ bñilitatē. p̄tiosa p̄
miracloz opatōez. p̄tus at̄ hui⁹ lapidis dē
esse p̄ sanguis effusione. p̄ cordis passionē.
et ad sp̄s p̄fortatōz. Sic brā margaretha
huit p̄tutē p̄ effusione sui sanguis p̄ p̄tatiā
q̄ in suo martyrio p̄tatiā exercit. p̄ cor-
dis passionē. i. demonis tēptatōez p̄ victo-
riā. q̄ ip̄a diabolū supauit. Ad sp̄s p̄forta-
tionē p̄ doctrinā. q̄ p̄ suā doctrinā mltōz
aios p̄fortauit et ad fidē xp̄i p̄uertit. Cui⁹
legēdaz theotin⁹ vir erudit⁹ sc̄psit. **B**

Margaretha de citate antiochie. fi-
lia fuit theodosij gētiliū p̄iarce.
Hec nutrici tradit et ad adultā eta-
tē veniēs baptizāt. et p̄t p̄ exosa p̄i plimū
habebat. Quādā igit̄ die dū iā annū. xv. at-
tigiss. et cū alijs p̄gib⁹ oues nutrici custod-
diret. p̄fect⁹ Qlibz⁹ inde trāsitiū faciens et
puellā tam speciosam p̄siderās. mox in ei⁹
amore exarsit. et pueros ad eam p̄cit⁹ misit
dicens. Ite et eā p̄p̄hēdite. vt si libera est eā
mibi i⁹ vxorē accipiā. si ancilla est eam mibi
in p̄cubinā habeā. Cū igit̄ ei⁹ fuisset p̄spectul-
p̄tata eā de genere suo ac noīe et religiōe
requisiuit. Illa at̄ r̄ndit se genere nobilē. no-
mine margarethā. ac religiōe xp̄ianā. Cui⁹
p̄fect⁹. Duo p̄ma tibi recte pueniūt. q̄ no-
bilis haberis. et pulcerrima margarita cō-
probari. s̄z tertiū tibi nō puenit. vt puella
tā pulcra et nobilis deū habeat crucifixum
Cui⁹ illa. vñ scis xp̄m fuisse crucifixū. Et il-
le. Ex libris xp̄ianoz. Cui⁹ Margaretha.
Cū igit̄ legat̄ pena xp̄i et glia. q̄ verecūdia
est via vt vnū credat⁹ et alter⁹ denegat⁹. Cū
at̄ margaretha eū sp̄ote crucifixū fuisse pro
redemptōe n̄ra assereret. s̄z nūc eū in eternū
vivere affirmaret. irat⁹ p̄fect⁹ eā in carcerē
mitti iussit. Sequēti at̄ die eā ad se vocari
fecit. ei⁹ dixit. Vana puella misere pul-
critudinis tue. et deos n̄ros adora vt tibi
bñ sit. Cui⁹ illa. Illū adoro quē tra p̄tremi-
scit. mare formidat. et oēs creat̄e timēt. Cui⁹
p̄fect⁹. Nisi mibi p̄sentias. corp⁹ tuū facias
laniari. Cui⁹ margaretha. Xps̄ i mortem se
metip̄m p̄ me tradidit. et iō p̄ xp̄o mori de-
sidero. Tūc p̄fect⁹ iussit eā in eculeū suspē-

di. et tam crudeliter p̄mo p̄gis: deinde pe-
ccinib⁹ ferreis vsq̄ ad nudatōez ossiū lania-
ri. q̄ sanguis de ei⁹ corpe tāq̄ de fōre puris-
simo emanauit. Flebāt at̄ q̄ ibi aderāt et vi-
cebāt. O margaretha p̄e de te dolem⁹. q̄a
corp⁹ tuū tam crudeliter laniari p̄spicim⁹.
O q̄lē amissi pulcritudinē p̄t tuā incre-
dulitatē. Tū nūc saltē crede vt viuas. Qui-
bus illa. O mali p̄siliarij recedite et abite.
Hec carnis cruciatio est aīe saluatio. Di-
xitq̄ ad p̄fectū. Impudēs canis et insana-
bilis leo. in carnē p̄rātez hēs s̄z aīaz xp̄s res-
seruat. P̄fect⁹ at̄ faciem clamide oplebat
nec tātaz sanguis effusione videre poterat
Deinde eam deponifecit et eā in carcerē re-
cludi iussit. et mira ibi claritas fulsit. Vbi
dū esset orauit dñm vt inimicū q̄ secū pug-
sibi visibiliter demonstraret. Et ecce draco
īmanissim⁹ ibidē apparuit. Qui dū eam de-
uoratur⁹ impet̄et signū crucis edidit. et ille
euanuit. Vel vt alibi legis os sup caput ei⁹
ponēs et linguaz sup calcaneū porrigēs eā
p̄tin⁹ deglutiuit. S̄z dū eā absorbere vel-
let signo crucis se munivit. et iō draco p̄tute
crucis crepuit. et p̄go illesa exiuit. Istud aut̄
q̄d d̄ dracois deuorātōez ip̄i crepatōe
apocrisum et frivoluū reputat. **E** Diabo-
lus itez vt eam decipe possz i sp̄em hoīs se
mutauit. Quē vidēs in orōez se dedit. et dū
surrexisset diabol⁹ ad eam accessit et manu
tenēs dixit. Sufficiāt tibi q̄ fecisti. iā nunc
cessa de mea p̄sona. Illa at̄ eū p̄ caput ap-
prehēdit et sub se ad terrā deiecit. et sup cer-
uicē ei⁹ dextrā pedez posuit et dixit. Ster-
nere supbe demon sub pedib⁹ semie. Demō
at̄ clamabat. O brā margaretha supat⁹ sū.
Si iuuenis me vinceret nō curassem. ecce
a tenera puella supat⁹ sū. et inde pl⁹ doleo.
q̄ p̄ tu⁹ et m̄ tua amici mei fuert. Illa p̄o
eū coegit vt diceret cur venisset. Qui se ve-
nisse ait vt sibi consuleret q̄ monit⁹ p̄sidiis
obediret. Coegit q̄z vt diceret cur xp̄ianos
tā mltiplr tēptaret. Qui r̄ndit natale odiū
sibi esse p̄ viros p̄tiosos. et q̄uis ab eis se-
pe repellat. tū desiderio seducēdi ip̄e ifest⁹
existit et q̄z inuidet hōi de felicitate quā ip̄e
amissit. q̄uis eā recuperare nō possit ipsaz tū
alijs auferre p̄tēdit. Ad diditq̄ q̄ salomon
infinitā demonū multitudinē in q̄dā vase
inclusit. Post mortē suā cū de illo vase des-
mones ignē mitteret. et hoīs ibidē magnū
p

De sancto Alexio

esse thesaurum putaret. vas p[ro]fregit et demon
nes exiit[er]es aerē impleuit. His dictis vir
go pedē subleuauit et dixit. Fuge miser. Et
demon statim euauit. Secura igit[ur] efficit[ur]
q[uod] q[ui] p[ri]ncipē vicerat: mist[us] p[er]culdubio sup[er]
ret. Seq[ue]nti igit[ur] die pueniētib[us] p[ro]p[ri]is iu
dici p[re]fatus. et sacrificare p[re]tens exiit. cor
pusq[ue] facit[ur] ardētib[us] p[ro]buris. ita vt cūcti mi
rarēt quō tā tenera puella tot poss[et] tormē
ta sustinere. Deinde i vase magno pleno aq[ua]
ip[s]az ligari et poni fecit vt ex penaz p[er]muta
tione cresceret vis doloris. Sed subito tra
p[er]cutit[ur]. et cūctis vidētib[us] p[ro]go illesa egredit[ur].
Tūc q[ui]nq[ue] milia viroz crediderūt et p[er] nomie
xpi capitalē sniaz acceperūt. Prefectus at[er] ti
mēs ne aliq[ui] puererēt: p[re]c[us]it[ur] b[ea]tā margare
thā de collari p[re]cepit. Illa at[er] impetrato spa
cio orād[i] p[er] se et suis p[er]secutorib[us] necnō et p[er]
ei[us] memoriā agētib[us] et se inuocātib[us] deuote
orauit. addēs vt q[ui]cūq[ue] i p[er]u p[er]iclitās se iuo
carer[et] illesam p[ro]lē emittet. Factaq[ue] est vox
de celo q[uod] i suis se nouerit petitiōib[us] exaudi
tam. Surgēsq[ue] ab orōe dixit spiculatori.
Frater tolle gladiū tuū et p[er]cute me. Qui p[er]
cutiēs caput ei[us] vno ictu abstulit. et sic mar
tyriū coronā suscepit. Passa est at[er]. xij. kal.
augusti. vt in ei[us] h[isto]ria inuenit[ur]. Alibi les
git[ur] q[uod] iij. id[us] iulij. De hac s[an]c[t]a p[re]g[re]s sic di
cit q[uod] dā s[an]c[t]us. B[ea]tā margaretha fuit timor
is dei plena. iusticia p[re]dita. religioe cōpta
p[er]p[et]uē p[er]fusa. honestate laudabil[is]. patien
tia singular[is]. nihilq[ue] in ea p[er]trariū religio
ni christiane inueniebat[ur]. odiosa patri suo.
dilecta d[omi]no ihesu christo.

LXXXIX De sancto Alexio

Alexi[us] dicitur ab a

a q[uod] est valde et lexis q[uod] est fmo. in d[omi]no
alexi[us]. q[ui]si valde in p[ro]bo dei robu
stus.

Alexius fuit fili[us] eusemiani viri no
bilissimi romanoz. et in aula imp[er]a
toris p[ri]mi. Cui tria milia puerorū
assistebat. q[ui] zonis aureis cingebat[ur]. et vesti
mētis seriez induebant[ur]. Erat at[er] p[re]fect[us] eu
semian[us] valde misericors. et singulis dieb[us]
in domo sua tres mense paup[er]ib[us] orphanis
viduis et pegrinis pabatur. q[uod] strenue fuit
bat. et hora nona ip[s]e cū viris religioz cibū

in timore d[omi]ni capiebat. Cui vxor nomine
aglaes eiusdē religiois ac p[ro]positi erat. Cū
at[er] filiū nō haberet. ad p[re]ces tñ suas d[omi]n[us] ei[us]
p[re]tulit filiū. Post quē ip[s]i deinceps in casti
tate viuere firmauerūt. Tradit[ur] aut[em] puer
liberalib[us] disciplinis. cū omib[us] p[ro]bie artib[us]
ip[s]e flozeret et iā ad puberē etatē venisset: pu
ella sibi de domo imp[er]iali eligit[ur] sibi in pu
gē copulat[ur]. Venit nox in q[ua] cū sp[er]sa sua su
scepit secreta silētia. tunc s[an]c[t]us inuenis ce
pit sponsam suā in dei timore instruere: ac
ip[s]az ad p[er]ginitatē puocare pudorē. Deide
anulū suū aureū et caput balthēi q[ui] cingeba
tur sibi suāda tradidit dicens. Suscipe h[oc]
et tua donec d[omi]no placuerit et d[omi]n[us] sit in nos
Post h[oc] de suba sua accipiens ad mare dis
cessit. ascendēsq[ue] occulte nauē Laodiciam
v[er]sq[ue] deuenit. indeq[ue] p[er]gens in Edissam ci
uitatē sirie p[re]fect[us] est. vbi imago d[omi]ni nostri
ihu xpi sine hūano ope facta in sindone ha
bebat[ur]. Quo pueniēs oia q[ui] secū detulerat
paup[er]ib[us] distribuit. et vestimēta vilia induo
ens cū ceteris paup[er]ib[us] in atrio dei genitricis
Marie sedere cepit. De elemosynis vero
q[ui]tū sibi sufficere poterat retinebat. cetera
p[ro] alijs paup[er]ib[us] erogabat. At p[ro] pater
de recessu fili[us] plurimū ingemiscens p[er] vni
uersas mūdi p[ar]tes pueros suos misit q[ui] euz
inquirerēt diligēt[er]. Quoz cū aliq[ui] ad ciui
tatez Edissam venissent. ab eo cogniti. sed
ip[s]i eū minime cognoscētes. eidem cū ceteris
ris paup[er]ib[us] elemosynas tribuerūt. Quos
accipiēs deo grās agens dixit. B[ea]t[us] tibi
ago d[omi]ne. q[uod] a seruis meis elemosynā recipere
fecisti. Reuerfi at[er] pueri nunciant patri
q[uod] nūq[ue] valeat repiri. Vater igit[ur] sua a die
sui recessus saccum in pauiamento cubiculi
sui strauit. vbi eiulans lamentabiles voces
dabat dicēs. Hic sp[iritus] in luctu manebo: do
nec filiū meū recupaueo. Sp[er]sa p[ro] ad so
crū dixit. Donec audiā de sp[er]so meo vultu
cissimo. instar turturis solitaria tecū mane
bo. Cū igit[ur] alexi[us] in predicto atrio. xvij.
annis maneret in dei fuitio. imago tandē
b[ea]t[us] p[re]g[re]s q[ui] ibidem erat custodi eccl[esi]e dixit.
Fac introire hoīez dei. q[uod] dignus est regno
celoz. et sp[iritus] dei req[ui]scit sup[er] eū. Nam oīo
ei[us] sic incensum in p[re]spectu dei ascēdit. Cū
at[er] custos de q[ui] nam diceret ignoraret. itez
ei dixit. Ille q[ui] foris sedet i atrio ip[s]e ē. Tūc
custos festin[us] exiit. et ip[s]m in eccl[esi]az introdu

De sancto Alexio

pit. Quod factum dum cunctis innotesceret. et ab omnibus venerari cepisset humanam gloriam fugiens inde recessit et laodiceam venit. Ibiq; nauem ascendens cum in tharsum cilicie vellit pergere. dispensante deo nauis a ventis pulsa in romam portum deuenit. Quod cernens alexius ait intra se. In domo patris mei ignotus manebo nec alteri onerosus ero. Primum igitur a palatio redeunte multitudine obsecrantium circumdatus obuium habuit ac post eum clamare cepit. Serue dei me pegrinum in domo tua suscipi iubeas. et de micis mense tue me nutririfacias. ut tui quod pegrini dignetur dominus misereri. Quod audiens pater ob amorem filii sui eum suscipi iussit. et locum proprium in domo sua sibi prout. et cibum de mensa sua sibi tribuit. et ministrum proprium delegauit. Ipse autem in orationibus pleuerabat. et corpus suum ieiuniis et vigiliis macerabat. famuli autem domus ipsius multipliter deridebant et aqua utensilium super caput eius frequenter fundebant. et multas iniurias irrogabant. sed ipse ad omnia patiens valde erat. Decem septem igitur annos in domo patris permansit sic ignotus. Videns ergo populum qui appropinquaret terminum vite sue. cartam cum atramento petiit. et totum ordinem vite sue ibidem descripsit. Dominica igitur die post missam solennem in sanctuario vox de celo insonuit dei. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Quod audientes omnes in facies suas territi ceciderunt. Et ecce vox secundo dices. Querite hominem dei ut orietur per romam. Querentibus illis et minime inuentis. ite rursus dictum est. In domo Eusebii querite. Tunc requisitus ille se nihil scire de hoc dicebat. Tunc impatores Archadius et Honorius una cum pontifice Innocentio ad domum predicti viri venerunt. Et ecce minister alexii ad dominum suum venit dicens. Vide domine ille noster pegrinus sit. quod magne vite et patientie homo est. Currerunt igitur Eusebii eum defunctum reperiit. et vultum eius tam angelum rutilantem vidit. Voluitque cartam quam in manu habebat accipere sed nequirit. Exeunte igitur eo cum his impatoribus et pontificibus retulisset. et illi ad eum intrassent dixerunt. Quis peccatores similis: regni tui gubernacula gerimus. et hoc curam vniuersale regiminis pastoralis. Da igitur nobis cartam ut sciamus que in ea scripta sunt. Et accedens pontifex cartam de manu sua accipiebat. et ille eam statim sibi dimisit. Fecitque eam legi coram omni populo

et multitudinem et patre ipsius. At eusebii huiusmodi audientes. nimio dolore turbati obitupuit. et factus exanimis resolutusque viribus in terram decidit. Cum pro aliquantulum ad se redisset. vestimenta scindit. cepitque canos capitis sui euellere. barbaram trahere. atque semetipsum discerpere et super filium sui corpus corruens exclamabat. Deum me fili mi. quod me sic tristat et per tot annos mihi dolores et gemitus incussisti. Deum me miserum quod te video baculum senectutis mee in grabato iacentem et non loquentem mihi. Deum me quod solatio de certo hinc potero. Mater pro ei? huiusmodi audiens quasi leonem rumpens rete. ita scissis vestimentis ruens. comam dissoluta ad celum oculos leuabat. Et cum per nimiam multitudinem scripti corporis adire non posset. clamauit dei. Date mihi viri aditum ut videam filium meum. ut videam solatio de anime mee et quod luxit verba mea. Et cum peruenisset ad corpus incubens super illud clamabat. Deum me fili mi lumen oculorum meorum quod me sic nobis fecisti: et tam crudeliter nobiscum egisti. Videbas preces tuas et me miseram lacrimantes et non ostendebas teipsum nobis. Serui tui iniuriabant tibi et sustinebas. Et iterum atque iterum prosternebat se super corpus et nunc brachia super illud expandebat. nunc manibus angelicum vultum precebat osculansque clamabat. Plorate mecum omnes qui adestis quod per xvii. annos cum in domo mea habui et non cognoui quod vnice filius meus esset. Serui eius cum etiam cruciabantur et alapis percutiebant. Deum me quod dabit oculis meis fontem lacrimarum ut plagas die ac nocte dolorem anime mee. Spouse pro ei? induta veste ad raurica cucurrit plorans et dicens. Deum me quia hodie desolata sum et apparui vidua. iam non habeo in quem conspiciam. nec in quem oculos leuem. nunc ruptum est speculum meum et perijt spes mea. Amodo cepit dolor quod finem non habet. Populus autem audientes huiusmodi lacrimabiliter flebat. Tunc pontifex cum impatoribus posuerunt corpus in honorato feretro et duxerunt in mediam ciuitatem. et nuntiatum est populo inuentum esse hominem. Que ciuitas tota querebat. et omnes obuiam currebant sancto. Si quis autem infirmus huiusmodi corpus sacratissimum tangebatur. primum curabatur. ceci vultu fici piebant. demoniaci liberabantur. et omnes infirmi quicunque infirmitate terri tacto corpore secundo curabantur. Impatores autem tanta mirabilia videntes ceperunt per se cum pontifice lectum portare. ut et ipsi sanctificarentur ab eodem corpore sancto

De sancta Maria magdalena

Tūc ipatores iusserūt copiam auri et argenti in plateis spargi ut turbe occuparetur amore pecuniarum et sineretur corpus sanctum produci ad ecclesiam. Sed plebs amore pecuniarum seposito magis ac magis ad tactum sacratissimi corporis irruebat. Et sic cum magno labore ad templum sancti Bonifacii martyris illud tandem produxerunt. Et illic per vii dies in dei laudibus persistentes operati sunt monumentum ex auro et gemis et lapidibus preciosis in quo sanctissimum corpus cum magna veneratione collocaverunt. De ipso quoque monumento ita suavissimus odor fragrauit. ut omnibus videretur aromatibus esse plenum. Obiit autem .xviij. kal. augusti circa annos domini .cccxcviij.

XC

XI

De sancta Maria magdalena.

Maria interpreta-

mur a mare. vel illuminatrix aut illuminata. Per tria intelliguntur tres partes optime quae elegit. scilicet per penitentiam preplatoris interne. et per celestem gloriam. De triplici pre intelligitur quod dicit dominus Maria optimam partem elegit quam non auferet ab ea. Prima enim pars non auferet ratione finis. quae est persecutio beatitudinis. Secunda ratione continuitatis. quae preplatio vie continuatur cum preplatione patrie. Tertia ratione sue eternitatis. In quantum igitur elegit optimam partem penitentiam dicitur a mare. quod ibi multam amaritudinem habuit. quod patet ex eo quod tot lacrimas fudit quod inde pedes domini lauit. In quantum elegit optimam partem preplatoris interne dicitur illuminatrix. quod ibi hausit auidem quod postmodum effudit abunde. ibi lumen accepit quod postmodum ceteros illustravit. In quantum elegit optimam partem celestem gloriam dicitur illuminata. quod nunc illuminata est lumine perfecte cognitionis in mente et illuminabitur lumine claritatis in corpore. Magdalena dicitur quasi manens rea. vel magdalena interpretatur munita. vel invicta. vel magnifica. per quam insinuat quod fuit ante conversionem. quod fuit in conversione. et quod fuit post conversionem. Nam ante conversionem fuit manens rea per obligatos ad penam eternam. In conversione munita. vel invicta per penitentiam armaturam. Optime enim omnibus armis penitentiae se munivit quod quod in se habuit oblectamenta: tot de se repit olocauit. Post conversionem magnifica per gratiam superabundantiam. quod ubi abundavit delictum superabundavit et gratia.

Maria magdalena a magdalo castro in cognominata. clarissimis est orta nata lib. utpote ex regia stirpe descendens. tibi. Cuius pater Sirus: mater vero Eucharistia nuncupata est. Hec cum fratre suo Lazaro et sorore sua Martha magdala castri quod est secundo miliario a Benezareth. et Bethaniam quod est iuxta iherosolimam. et magnam hierosolimorum partem possidebat. quam tamen omnia inter se taliter diuiserunt quod Martha magdala a qua et magdala nuncupata est. Lazarus partem urbem hierosolymam et Martha bethaniam possederunt. Cum autem magdalena delictis corporis se tota exponeret. et Lazarus pro militie vacaret. Martha prudens partes sororis et fratris suae strenue gubernabat. et militibus et famulis suis ac pauperibus necessaria ministrabat. Omnia tamen haec post ascensionem domini vendiderunt. et ad pedes apostolorum pecuniam posuerunt. Cum igitur magdalena diuitijs abundaret. quod rerum affluentiam voluptas comes sequitur quanto diuitijs et pulchritudine splenduit. tanto corpus suum voluptati subtrauit. Unde iam proprio nomine peccatrix consueuerat appellari. Sed cum Christus illic et alibi predicaret. ille nutu inspirata diuino ad domum Simonis leprosi ubi audiuit eum discubere peruenit. et non audens ut peccatrix inter iustos conciperet. retro secus pedes domini misit ubi pedes eius lacrimis lauit. capillis tersit. et vnguento precioso perungit. Nam incole regionis illius propter verberamentissimum solis ardorem vnguentis et balneis utebantur. Cumque simon phariseus intra se cogitaret. quoniam huius esset propheta a peccatrice tangi se nequaquam permitteret. Dominus illum de suis perba iusticia redarguit et mulieri omnia peccata dimisit. Hec igitur illa maria magdalena cui dominus tam magna beneficia contulit. et tanta signa dilectionis ostendit. Nam ab ea septem demonia expulit. in suo amore eam totaliter accendit. familiarissimam eam sibi constituit hospitam suam fecit. et procuratricem suam eam in itinere bene voluit. et eam sepe dulciter excusauit. Nam excusauit eam apud phariseum. qui dicebat ipsam immundam. et apud sororem suam qui dicebat ipsam ociosam. et apud Judam qui dicebat eam prodigam. Lacrimantem videns lacrimas continere non potuit. Cuius dilectione quadriduanum fratrem suum resuscitauit. Cuius amore Martham sororem suam a fluxu sanguinis quem duodecim annos per-

De sancta Maria magdalena

peffa fuerat liberauit. Cui⁹ merit⁹ martiri-
lā soror⁹ sue famulā vt illō tā bñm et tā dul-
ce pñū dñs vñer⁹ q̄ te portauit et. excla-
mās diceret. dignā fecit. Nā pñm dñm illa
fuit martha. et hēi⁹ famula. Hec est inq̄ illa
q̄ pedes dñi lacrimis lauit. capillis cersit.
et vngēto punxit. q̄ in tpe gte solēnez pñiaz
pñmo fecit. q̄ optimā ptez elegit. q̄ ad pedes
sedēs dñi pñū ei⁹ audiuit. et dñi caput pun-
xit. q̄ iuxta crucē in dñi passiōe fuit. que vn-
guēta parās corp⁹ eius vngere voluit. q̄ a
monumēto discipulis recedentib⁹ non re-
cessit. cui xps resurgēs pñmo apparuit et apo-
stolor⁹ apostolā fecit. **B** Post ascēsiō-
nē igit⁹ dñi. scz āno. xliij. a passiōe. cū iudei
stephanū tā diu occidissent. et ceteros disci-
pulos a iudee finib⁹ eiecissent diuersaz gē-
tū discipuli subeūt regiōes. pñū dñi ibidē
seminātes. Erat at⁹ tūc tps cū aplis beat⁹
Daximin⁹ vnus de. lxxij. dñi discipulis.
cui a beato petro maria magdalena fuerat
comendata. In hac igit⁹ dispōsione beatus
Daximin⁹. Maria magdalena. Lazar⁹
frater ei⁹. Martha soror ipsi⁹. et Martil-
la pedisq̄ marthe. necnō et bñs Cedon⁹
q̄ cec⁹ a natiuitate extiterat. sz a dño fuerat
libat⁹. oēs bi insil⁹ et plures ali⁹ xpiani nauī
ab ifidelib⁹ impositi. et pelago sine aliq̄ gu-
bernatore expōsi. vt oēs scz simul submer-
gerent. diuio tandē nūru martiriā aduene-
rūt. Vbi cū nullos q̄ eos hospitio recipere
veller⁹ inuenissent. sub q̄daz porticu q̄ fano
gēz illi⁹ perat morabāt. Cū aut⁹ brā maria
magdalena videt pplm ad fanū pñuere vt
ydolis imolaret assurgēs vultu placido. fa-
cie serena. lingua disertā. eos ab ydoloruz
cultura reuocabat et xpm pñstantissime pñdi-
cabat. et ammirati sunt vniuersi p̄ specie. p̄ fa-
cundia. p̄ dulcedie eloq̄ntie illi⁹. Nec mir⁹
si os q̄d tā pia et tā pulcra pedib⁹ saluator⁹
insperat oscula ceter⁹ ampli⁹ pñbi dei spira-
ret odorē. **L** Post hāc aduenit pñm
ceps puincie illi⁹ cū vxore sua vt p̄ habēda
p̄ydolis imolaret. Cui magdalena xpm
pñdicās sacrificia dissuasit Interea euolut⁹
aliq̄ diez curriculum apparuit i visu mag-
dalena illi matrone di. Quare cū tot di-
uitijs abūdet⁹ scōs dei fame et frigore mo-
ri pñmittit. addiditq̄ minas: nisi marito
suo pñuaderet vt scōz inopiā subleuaret.
irā dei omipotent⁹ incurreret. Ip̄s aut⁹ viro

suo vñsionez indicare timuit. Seq̄nti igit⁹
nocte eidē similia dicēs apparuit. sz adhuc
viro suo h̄ indicare neglexit. Tercio pñmo sub
intēpēste nocti silentio apparuit vtriq̄ fres-
mēs et irata vultu igneo ac si tota dom⁹ ar-
deret et ait Dormis ne tyrāne mēbz patris
tui sathane cū vīpa pñnge tua. q̄ tibi indica-
re noluit pñba mea. Quiescis ne crucis xpi
inimice. diuersis ciboz generib⁹ vñctis tui
refecta ingluuie et scōs di fame et siti pñmit-
tis pñre. Jaces ne in palatio pñis inuolu-
tus seric⁹. et illos dñsolatos sine hospicio vi-
des et pñteris. Nō sic inq̄ nō sic euades. nec
impune feres q̄ tantū eis bñfacere distul-
isti. Sic locuta est et abscessit. Tūq̄ matroz
ha euigilās suspiraret et tremere: viro suo
eadē de cā suspirātū ait. Dñe mi: vidisti ne
somniaz q̄d vidi. Vidi inq̄ et admirari et
pñuere nō desino. Quid inde faciem⁹ Cui
mulier. Utili⁹ est ei obrepere. q̄ irā dei sui
quē pñdicat incurrere. Quap̄t ip̄os hospis-
cio receper⁹ et eis necessaria mīstrauerunt.
P Cum aut⁹ q̄dam die Maria magda-
lena pñdicaret: pñdict⁹ pñnceps dixit ei. Pu-
tas posse defendere fidem quā pñdicas Cui
illa. Equidē illā defendē pñsto sum. vtporē
q̄ridianis miraculis et pñdicatiōe mgi mei
petri. q̄ rome pñsident roborataz. Cui pñn-
ceps cū cōiuge dixit. Ecce dic⁹ tuis pñda
obtpare parati sum⁹ si a deo quem pñcas
nob⁹ filiū impetrabis. pñter hoc inq̄ mag-
dalena nō remanebit. Tūc brā maria mag-
dalena p̄ ip̄is dñm exorauit vt sibi filiū cō-
cedere dignaret. Cui⁹ pñces dñs exaudiuit
et matrona illa pñcepit. Tūc vir ei⁹ cepit vel-
le pñficisci ad petrū vt pñbarer si vt Maria
magdalena de xpo pñdicauerat sic pñtas se
haberet Cui vxor dixit. Quid est domine
Putas ne sine me pñficisci. Absit. Te cū res-
cedente recedā: te veniente veniā: te dñscēs
te dñscam. Cui vir ait. Nō sic fiet dominat⁹
eternū cum sis grauida et in mari sint infin-
ta picula. de facili pñclitari posses. Domi-
igitur quiesces et possessionib⁹ nostris curā
impendes. Ecōtra illa instabat. Femineū
nec mutās femina morem. Et cū lacrimis
pedib⁹ ei⁹ obuoluta q̄d petebat tandē ob-
tinuit. Maria ḡ humeris eoz signū cruc⁹
imposuit. ne eos antiqu⁹ host⁹ in aliq̄ i itū-
nere impediret. Hanc igit⁹ oib⁹ necessarijs
copiose onerātes. cetera q̄ habebāt i marie

De sancta Maria magdalena

magdalene custodia relinquentes pficisci ce-
perit. Jāq̄ vni⁹ diei et nocti cursu p̄sumato
cepit nimis mare intumescere. vent⁹ flare.
ita vt oēs et maxie matrona guida et debil.
tā sua inundatiōe fluctuū quassari gūissi-
mis angustijs vgerent intantū q̄ in eam
subito dolor part⁹ irruit et inter angustias
vētris et pressuras t̄pis filiū p̄turēs expira-
uit. Natus igit⁹ puerul⁹ palpitabat. et mā-
millaz maternaz q̄rēs solatia lamētabiles
dabat vagit⁹. Proch dolor et nat⁹ est infās
vīu⁹ et matricida effect⁹ mori eū puenit cū
nō sit q̄ vite tribuat alimentū. Quid faciet
pegrin⁹. cū et v̄xorē mortuā videat et puez
vagiētē q̄rulis vocib⁹ matris māmās ap-
petentē. Lamētabatur plurimū et dicebat
Heu heu miser qd facies. filiū h̄ie deside-
rasti et matrē cū filio p̄didisti. Haute accla-
mabāt dicētes. Projiciat in mare h̄ corp⁹
anteq̄ insit peam⁹. q̄diu ei nobiscū fuerit
h̄ q̄ssatio nō cessabit. Et cū corp⁹ appren-
dissent vt illd in mare iactaret. parcite inq̄t
pegrin⁹ p̄cite. Et si nec mihi nec m̄ri p̄cere
volueris misereamī saltē p̄uuli vagientis.
finire modicū et sustinete: si forte mulier p̄ do-
lore in extasi posita adhuc valeat respirare
Ecce nō p̄cul a nauī qdā collis apparuit
q̄ visio vili⁹ esse credidit corp⁹ et puerulū il-
luc deferri q̄z marinis beluis ad deuorādū
dari. Et vix a nautis p̄ce et p̄cio extorsit vt
illuc applicaret. Lūq̄z illuc p̄ duricia foueaz
nō potuiss⁹ effodere. in secretiori p̄te collis
clamide supposita corp⁹ collocavit et pue-
rulū māmīs ei⁹ apponēs cū lacrimis ait O
maria magdalena cur ad p̄dicōis et miserie
mee cumulū marfilie p̄tib⁹ applicuisti. Cur
infelix amonitōe tua h̄iter arripui. Petisti
ne deū vt mulier mea hac de cā cōcipet vt
piret. Ecce cū p̄cepit et p̄iēdo mortē subiit
Lōceptusq̄ est nat⁹ vt peat cū nō sit q̄ enu-
triat. Ecce qd p̄ce tua obtinui tibi cui oīa
mea p̄mēdauit: docq̄ tuo p̄mēdo. Si potēs
est memor sit aīe matris et p̄ce tua misereat
ne peat nat⁹. Tūc clamide sua corp⁹ cū pu-
ero circūquaq̄ operuit et postmodū nauez
p̄scēdit. Et Lūq̄z ad petz venisset petr⁹
ei obui⁹ fuit. Qui viso signo crucis hūeris
ei⁹ affixō q̄s esset et vñ veniss⁹ sciscit⁹ est.
Qui oīa sibi p̄ ordinē narrauit. Lūi petr⁹.
Par tibi fiat bñuenisti. et vili p̄silio credi-
disti. Nec moleste feras si mulier tua dōz-

mit. si p̄uul⁹ cū ea q̄scit. potens cū est offi-
cui vult dona donare: data auferre. ablata
restituere: et merorē tuū in gaudiū cōmuta-
re. Petrus at ipm hierosolimā duxit. et oīa
loca in q̄b⁹ x̄ps p̄dicauit. miracula fecit. lo-
cū etiā in q̄ passus est et in q̄ celos ascendit
eidem ostēdit. Lūq̄z de fide a petro dilige-
ter instruct⁹ fuisse. biennij spacio iā claspō
nauē ascendit. repatriare curās. Lūm igit⁹
nauigarēt dñō disponente iuxta collē in q̄
corp⁹ v̄xorīs cū puero positū fuerat puen-
rūt. Qui p̄ce et p̄cio eos ad ibi applicandū
induxit. Puerul⁹ at ibidez a brā magdale-
na incolumis p̄seruat⁹ frequē ad litt⁹ maris
p̄cedebat. et ibidē vt pueroz moris est euz
lapillis et glareis ludere solit⁹ erat. et cū ap-
plicuisset vidit puerulū more solito i littorē
re maris cū lapillis ludentē. et qd nam esset
admirari nō desinēs d̄ scapha exiit. Quē
videns puerul⁹ cū nūq̄ tale qd vidisset ex-
pauit. et ad solita maris recurrēs vbera oēs
culte sub clamide latitabat. Peregrin⁹ p̄o
vt manifest⁹ videret illuc accessit. et pueru-
lū pulcerrimū matris vbera sugentē inue-
nit. Et accipēs puez ait. O beata maria
magdalena q̄z felix essem q̄z mihi cūcta p̄-
spere aduenissent. si mulier respiraret et me
cum repatriare valeret. Scio eq̄dem scio:
et p̄culdubio credo q̄ tu q̄ puez dediti et i
bac rupe p̄ biennij pauisti. poteris matrem
suā p̄ce tua p̄stine restituere sanitati. Ad h̄
q̄ba mulier respirauit. et q̄si a somno euigila-
ns ait. Magni meriti es brā maria mag-
dalena et gloriosa. q̄ in part⁹ mei p̄sturi obo-
stetricis implesti officiū. et in oib⁹ necessitati-
bus ancille seruitiū explesti. Quo audito
pegrin⁹ admirans ait. Viuis ne v̄xor mea
dilecta. Lūi illa. Viuo eq̄dem. Et nūc p̄i-
mo de pegrinatōe de q̄ et tu venisti venio.
Et sic br̄is petr⁹ te hierosolimam duxit. et
oīa loca in q̄b⁹ x̄ps passus est: mortuus et
sepult⁹. et p̄la alia loca ostēdit. sic et ego vñ
cum brā maria magdalena duce et comite
vobiscū fui et singula loca p̄spexi. et p̄specta
memorie p̄mēdauī. Et incipēs omnia loca
et miracula q̄ vir viderat adeo plene explis-
cuit vt nec in vno articulo deuiaret. Tūc
pegrin⁹ recepta p̄iuge et puero nauim lei-
p̄scendit. Et paulo post marfilie portibus
applicuerūt. Et nauim egressi inuenerunt
brām mariā magdalēnā cū suis discipulis

De sancta Maria magdalena

pdicantē. Et ei⁹ pedib⁹ cū lacrimis puolu
ti oia q̄ eis acciderāt narrauerūt. ⁊ a b̄to ma
rimino sac⁹ baptisma suscepit. Tūc in ci
uitate mariilie oia idolor⁹ tēpla destruētes
xpi eccl⁹as pstruxerūt: ⁊ b̄m Lazaz in eius
dem ciuitatē ep̄m vnanimiter elegerūt. Tā
dē diuino nutu ad aquēsem ciuitatē reuertit:
⁊ pplm illū ad fidē xpi p multa miracula ad
duxerūt. Ubi etiā b̄m maximin⁹ in ep̄m
ordinat⁹ est. ¶ Interea brā maria mag
dalena sugne p̄tēplatois auida. asperimā
hemū petijt. ⁊ in loco angelic⁹ manib⁹ pre
parato p. xx. ānos incognita mansit. In q̄
q̄dam loco nec aq̄z fluēta. nec arborū nec
herbaz⁹ erat solatia. vt ex h̄ manifestaret q̄
redēptor n̄r ipaz nō terrenis resectiōib⁹: s̄
tm̄ celestib⁹ epul⁹ disposuerat satiare. Qua
libet āt die i septe⁹ horis canonic⁹ ab ange
lis in ethera eleuabāt. ⁊ celestiu agminum
gloriosos p̄ctus etiā corpali⁹ aurib⁹ au
diebat. Uñ dieb⁹ singulis his suauissimis
dapi⁹ faciat. ⁊ inde p eosdē angelos ad
locū p̄ziū reuocata corpali⁹ alimēt⁹ nul
laten⁹ indigebat. Sacerdos āt q̄dam soli
tariā vitā agere desiderans ad duodecim
stadia loco eidē vicinā sibi cellam locauit.
Die igit⁹ q̄dā dñs p̄dicti sacerdot⁹ oculos
aperuit. ⁊ corporeis oculis euidenter aspe
xit q̄lit⁹ angeli ad p̄dictū locū i q̄ brā maria
morabāt d̄scēdebāt ⁊ eā i ethera s̄biuabāt
et post hore spaciū ad eundē locū cū diuinis
laudib⁹ reuocabāt. Volēs autē sacerdos tā
admirabilis visiōis p̄tate agnoscere. crea
tori suo p̄cib⁹ se p̄mēdans ad p̄dictū locū
audaci deuotōe p̄perabat. Lūq⁹ ad vnius
lactū lapidis appropinq̄ret ceperūt ei⁹ cru
ra resolui: ⁊ timore valido ipi⁹ p̄cordia me
dullit⁹ anhelare. Lūq⁹ retro rediret ambu
landi ysum crura cū pedib⁹ simul p̄bebant
S̄ si p̄so tramire ad p̄dictū locū accedere
conaret. toti⁹ eū lāguoz corpis ⁊ hebetudo
ment⁹ modis oib⁹ phibebāt. Intellexit igit⁹
tur vir dei illō pculdubio celeste esse sacra
mentū. ad qd accedere hūanū nō poterat
expimentū. Inuocato igit⁹ saluatoris noie
exclamauit. Adiuro te p dñm vt si hō es
vel aliq̄ rōnalis creatura q̄ in illa spelunca
habitas mihi r̄ndeas: ⁊ cui edisseras p̄tate
Lūq⁹ h̄ tertio repetiss⁹. brā maria magda
lena ei r̄ndit. Accede p̄pi⁹: ⁊ oim q̄ deside
rat aia tua scire poter⁹ p̄tate. Lūq⁹ ille tre

mēs vsq⁹ ad medij spaciū terminū appropi
quasset ait ad eū. Deministi ex euangelio
de maria illa famosa peccatrice que pedes
saluatoris lacrimis lauit et capillis terxit.
⁊ suoz delictoz veniā pmeruit. Cui sacer
dos. Demini. et pl⁹ q̄. xxx. ānoz euoluta
sūt curricula q̄ h̄ factū esse sancta credit et
cōfiteatur eccl⁹. Ego inq̄t sum illa q̄ p. xxx.
ānoz spaciū omnib⁹ hoib⁹ ignota pmanli.
⁊ sic heri cernere tibi pmissum est. sic singu
lis dieb⁹ angelic⁹ manib⁹ in ethera suble
uata. celestiu agminū dulcissimā iubilatio
nē septenis vicib⁹ p singulos dies corpeis
aurib⁹ audire pmerui. qz igit⁹ a dñō mihi re
uelatū est q̄ ex h̄ migratura sum seclō. b̄m
maximinū adeas ⁊ ei h̄ studeas intimare.
Proximo die resurrectiōis dñice tpe q̄ ad
maturinū surgere p̄sueuit. oratoriū sol⁹ in
grediat⁹ ⁊ me illic p angeloz misteriu inue
niet p̄sistēre. Sacerdos āt vocē ei⁹ velut
vocē angeli audiebat: neminē autē videbat
Concū igit⁹ b̄m maximinū adijt ⁊ ei oia
p ordinē enarrauit. Sc̄tis āt maximinus
nimio repletus gaudio. saluatori grās im
mensas retulit. Et illa die ac hora vt sibi
iussu fuerat oratoriū solus ingressus: vis
dit brām mariā magdalena in choro stātē
in medio eoz q̄ eam adduxerant angeloz.
Erat autē spacio duoz cubitoz eleuata a
terra stans in medio angeloz ⁊ extēsis ma
nib⁹ deū exorās. Cum āt b̄m maximin⁹
ad eaz accedere trepidaret. puerla dixit ad
eum. Accede huc p̄pi⁹ ne fugias filiā tuam
p̄i Appropinq̄nte autē illo (sic in ipi⁹ b̄m ma
ximini legi libris) ita vult⁹ dñe ex p̄tinua
⁊ diuturna visione angeloz radiabat vt fa
cili⁹ solis radios q̄ ipsi⁹ faciē intueri quis
posset. Cōuocato igit⁹ vniuerso clero et sa
cerdote p̄dicto. corp⁹ ⁊ sāguinē dñi ab ep̄o
brā maria magdalena cū multa lacrimarū
inundatione suscepit. Deinde toto corpus
sculo ante altaris p̄strato crepidinē sanctis
sima illa aia migravit ad dñm. Post cuius
exitū tantus odor suauitatis ibidem remā
sit. vt p. vii. dies fere ab ingreditib⁹ orato
riū sentiret. Cui⁹ sc̄tissimū corp⁹ b̄m ma
ximin⁹ diuersis p̄dictū aromatib⁹ honorifi
ce sepeliuit. ⁊ post mortē suā iuxta ipsam se
sepeliri p̄cepit. ¶ Egesippus autē (vel
p̄m q̄sdam libros Ioseph⁹) satis cū p̄dicta
h̄istoria p̄cordat. Ait em̄ in q̄dā suo tracta

De sancta Maria magdalena

tu q̄ maria magdalena post dñi ascēsiōē
p̄ ardore caritatis xpi ⁊ redio qđ habebat
nūq̄ hoiez videre volebat. Sed postq̄ ad
aqueſe territoriū venit. in deſertū abiit. et
ibi. xxx. ānis incognita māſit. vbi vt ait q̄
libet die i ſeptē horis canonicis ab angelis
iacta eleuabat. Addidit tñ q̄ ſacerdos dñi
ad eā veniſſet. repit eam in cella clauſam.
Qui ad ei⁹ petitoz veſtē ſibi porrexit. Quā
indūēs ad ecclāz ſectū iuit. ⁊ ibi cōione pce
pta eleuat⁹ in orōne manib⁹ iuxta altare in
pace q̄uuit. Tpi⁹ aut karoli magni. ſc3
anno dñi. dccclxx. Girard⁹ dux burgū die
cū de vxore ſua filiū hic nō poſſz. larga ma
nu res ſuas paupib⁹ erogabat. et eccleſias
multas ⁊ mōaſteria pſtruebat. Cū ergo vi
celiacenſe monaſteriū pſtruxiſſet. miſit ipſe
⁊ abbas ipi⁹ monaſteriū monachū qñdā cū
decenti comitatu ad aquenſem ciuitatem.
vt inde ſi poſſet brē marie magdalene re
liquias trāſportaret. Veniens igiſ p̄dict⁹
monach⁹ ad p̄dictā ciuitatē cū ipaz fundi
tus a paganis deſtructā repiſſz. caſu qđdā
inuenit ſepulcz⁹: cui⁹ ſculptura marmorea
demonſtrabat q̄ corp⁹ brē marie magdale
na repositū intus erat. In ipō aut ſepulcro
hystoria ei⁹ miro ope ſculpta erat. Nocte
igiſ illud effringēs aſſūptas reliq̄as ad ho
ſpitiū deportauit. In ipā at nocte brā ma
ria magdalena eidē monacho apparuit di
cēs ne timeret. ſ3 ceptū opus pficeret. Re
diēs igiſ cū ad mediā leugā a mōaſterio ve
niſſet. nullo modo inde reliq̄as mouere po
tuerūt. donec veniēte abbate cū mōachis
cum proceſſione honorifice ſunt recepte.

Miles qđaz q̄ ſingulis annis ad corp⁹
brē marie magdalene venire pſueuerat. in
plio occiſus eſt. Qui dum in ſeretro a pa
rentib⁹ ploraret. magdalene pijs q̄relis op
ponebant. cur deuotū ſuū mori ſine p̄ſſio
ne et p̄niā p̄miſſet. Tūc ſubito q̄ deſūce⁹
fuerat: ſtupentib⁹ cunctis ſurrexit. ⁊ ſacer
dotē ad ſe vocari p̄cepit. Lūq̄ deuote cō
feſſus fuiſſet ⁊ viaticū recepiſſet. prius in
pace q̄enit. Nauis qđaz viris ⁊ feminis
onerata naufragiū ptulit. Una at femina
cum eſſet pregnās. ⁊ ſe in mari piclitari cō
ſpiceret. magdalenā inq̄ntū poterat accla
mabat. vouens q̄ ſi ſuis meritis a nauſtra
gio euaderet et filiū pareret ipm ei⁹ mona
ſterio p̄donaret. Statimq̄ femina quedā

ſpecie et habitu veneranda ei apparuit que
eam p̄ mentum arripiens piclitantib⁹ alijs
incolumē ad ripā p̄duxit. Illa at poſtmo
dū filiū pepit ⁊ votū ſuū fidelit̄ adimpleuit.

Alit̄ qđam mariā magdalenā ſponſam
fuiſſe Johānis euāgeliste. quā duxerat tūc
qñ de nuptijs xps eum vocauit. Ex h̄ ipā
indignata q̄ ſc3 ſpōſum ſuū ſibi abſtulerat
abiit ⁊ omī voluptati ſe dedit. Sed qz cō
grui nō erat vt Johānis vocatio damna
tionis ſibi occaſio fieret. dñs ad penitenti
am ipſam miſericorditer puerit. Et quia
a ſumma delectatiōe carnali eam remouit
ideo ipaz ſumma delectatione ſpūali q̄ eſt
in dei amore p̄ ceteris eam impleuit. Qđ
de Johanne qđam fatentur q̄ ideo dulce
dine ſue familiaritat⁹ eum p̄ ceteris deco
rauit. qz a p̄dicta delectatiōe eum remouit.
Hec aut falſa ⁊ friuola reputant. Quia fra
ter Albertus in p̄hemio ſup euangelii Jo
hannis ponit q̄ h̄ ſpōſa d̄ cui⁹ nuptijs vo
cat⁹ fuit idē Iohes in ſgitate p̄māſit. et in
ſocietate brē Marie ſḡis matris xpi poſt
modū viſa fuit ⁊ tandē ſine bono quieuit.

Vir qđam oculoꝝ lumine priuat⁹. cum
ad monaſteriū viceliacenſe cauſa viſitad⁹
corp⁹ beate marie magdalene veniret. ⁊ ſu
us ei ductor diceret ſe eccleſiam iam vider
re. ille magna voce exclamauit. O ſectā ma
ria magdalena vtinam aliqñ videre mere
ar eccleſiam tuam. Statimq̄ oculi ei⁹ ſūc
aperti. Quidam dum peccata ſua in qđ
dam cedula ſcripſiſſet. eam ſub palla altari
beate marie magdalene poſuit. rogans eā
vt ſibi indulgentiaz impetraret. Qui poſt
modum cedulaz accipiens. peccata ſua de
ipā cedula omīno deleta inuenit. Quidā
dum ob pecunie exactionē in compedibus
teneretur. mariā magdalenam in ſui adiu
torium inuocabat. Et ecce quadam nocte
mulier quedam ſpecioſa ſibi apparuit. que
vincula frangens et hoſtium reſerans ſibi
vt fugeret impauit. Qui ſe abſolutū vidēs
protinus inde auſugit. Clericus qđam
de ſlandria ſtephanus nomine in tantam
ſcleris immanitatez ceciderat q̄ omīa ex
ercens flagicia ea que ſalutis erant nō ſo
lum non facere: ſed nec audire volebat. In
beatam tamen mariā magdalenā deuotio
nem magnam habens ei⁹ vigiliam ieiunia
bat ⁊ feſtum colebat. Dum igitur ei⁹ cum

De sancto Apollinari

lum videret: maria magdalena nec ex toto
dormienti nec ex toto vigilant. tunc mul-
lier formosa lugubres gerens oculos et duo
rum angelorum dextra leuans sustentata pre-
sidio apparuit. ei quoque dixit. Cur queso Ste-
phane indigna meis meritis facta repen-
dis. cur labiorum meorum instantia nulla co-
punctione moueris. Ex quo enim deuotio-
nibus in me habere cepisti. pro te dominum
semper instantem exorauimus. Surge igitur et
penitere: neque enim ego te deseram donec
deo fueris reconciliatus. Ille igitur mor-
tali se infundit tantam gratiam sensit: quod seculo
abrenunciando religionem introiuit: et per
seculum vite fuit. In cuius morte visa est
maria magdalena iuxta feretrum cum ange-
lis assistisse. et eius animam quasi columbam
candidam cum laudibus in celum sustulisse.

XCI

De sancta Praxede.

Praxedis dicta

quasi viridis. a prasin quod est
viride Inde praxedis quasi pra-
sin virens. quia viruit et floruit flore virgi-
nitatis.

Praxedis virgo fuit beate Poten-
tiane soror. que fuerunt sorores san-
cti Donati et Thimothei. quae ab apo-
stolis in fide eruditi sunt. Que cum persecutio-
ne multorum christianorum corpora se-
pelissent. et facultates suas pauperibus ero-
gassent. tandem in pace quieuerunt. circa
annos domini. clxv. sub Marco et An-
thonio secundo.

XCII

De sancto Apollinari.

Apollinaris dicti

tur a pollens et ares quod est vir-
tus. quasi pollens virtutibus. Vel
dicitur ab appollo quod interpretatur mi-
rabilis. et naris: per quam intelligitur di-
cretio. quasi mirabilis discretio viri. Vel
ab a quod est sine et polluo. et ares virtus.
quasi virtuosus sine pollutione viciorum.

Apollinaris petri apostoli discipulus fuit.
a et ab eo rauenam a roma missus est
vbi prope tribunum ab eo sanata ip-
sam cum viro et eius familia baptizauit. Quod quidem
iudici nuntiatus et ab eo apollinaris primus accer-
sit. Ductusque ad templum iouis ubi ibi immola-
ret. cum diceret sacerdotibus idolorum auxilium et ar-
gentum idolis appensum melius pauperibus dari quam
ante demones sic appeti. primus caput et susti-
bus celus seminum relinquit. sed a discipulis
collectus in domo cuiusdam vidue. vii. mensibus
refouetur. Tunc autem venit ad civitatem classensem
ut quendam nobilem mortuum ibidem curaret. Cum autem
domum ingrederetur puella quidam immundum spiritum
hunc exclamauit dicens. Recede hic fuge dei
nam faciam te ligatum manibus et pedibus de ciui-
tate extrahi. quam apollinaris increpans pri-
mus demonem exire ex ea coegit. Cum igitur super
mortuum nomen domini inuocasset et curatus fuisset:
plures angelorum homines crediderunt. Pagani autem
eum sustibus celum prohibebant ne ibi noia-
ret. Ille pro in terra iacens clamabat Domine ipse ve-
rus es deus. Tunc nudis pedibus super prunas
eum stare fecerunt. sed cum adhuc christum potissime
predicaret extra urbem eum piecerunt. B. Eo-
tpe dum rufus patricius rauenae filiam infir-
mam haberet. et ad eam sanandam apollinarem
vocasset. mortuus domum ingressus est defun-
cta est. Cui rufus. Utinam domum meam non
introisses. dum enim magni irati sunt et filiam
meam sanare noluerunt. Tu vero quid ei facere
poteris. Cui apollinaris. Noli timere. tamen
mibi iura quod si puella surrexerit: eam creatorem
suum sequi nequaquam prohibeas. Quod cum fe-
cisset. facta oratione puella surrexit. et no-
men christi confitens: cum matre et magna multi-
tudine baptismum suscepit et virgo permansit.
Quod audiens cesar scripsit ad prefectum preto-
rij ut apollinarem aut sacrificare faceret. aut
in exilium mitteret. Prefectus igitur eum sacrifi-
care nolentem sustibus cedi fecit. et in ecu-
leo extensum torqueri mandauit. ubi dum
dominum constantissime predicaret. aquam fer-
uentem in eius vulneribus recentibus iactari
iussit. et sic graui pondere ferri vincum in
exilium mittere voluit. Videntes autem christi-
ani tantam impietatem accensio in paga-
nos irruerunt. et plures. cc. viros ex ipsis occi-
derunt. Quod videns prefectus abscondit
se et apollinarem in artissimum carcerem trus-
sit. Deinde catenatum in nauim posuit et

De sancta Cristina

cum tribus clericis cum sequentibus in exilium destinavit. ubi solimodo cum duobus clericis et duobus militibus periculum tempestatis evadens ipsos milites baptizavit. Deinde Ravennam rediens a paganis capitur et ad templum Apollinis ducitur. Cuius simulacrum videns maledixit et subito corruit. Quod videntes pontifices ipsum Taurorudici presentaverunt. Qui iudex cum filium suum cecum illuminasset credidit. et ipsum annis quatuor in suo predio manere fecit. Post hoc cum pontifices apud Vespasianum eum accusassent. iussit Vespasianus ut quicumque deus irrogaret iniuriam: aut sacrificet: aut urbe priuatur. Non enim iustum est ut deos vindicemus. sed ipsi de inimicis suis se viles fieri poterant si irascantur. Tunc Demosthenes patricius eum nolentem sacrificare cuidam centurioni iam christiano tradidit cuius rogatu pergens in vicum leprosozum ut ibidem propter furorē gentilium latitaret a paganis insecutus est et usque ad mortem diutissime cecus. ubi septem dies supervisus et discipulos admonens spiritum tradidit et ibidem a christianis honorifice sepultus est sub Vespasiano. qui cepit circa annos domini. lxx. De huius martyre sic dicit Ambrosius. in prefatione. Apollinaris dignissimus presul a principe apostolorum petro Ravennam mittitur Jesu nomen incredulis nunciare. Qui dum illic mira virtutum signa preberet in christo credentibus. seuis verberum flagellis sepe conteritur. et senile iam corpus ab impiis horrendis cruciatibus laniatur. sed ne de suis vexationibus fideles trepident in prete domini nostri ihesu christi signa apostolica perficit. Post tormenta puellam resuscitat mortuam. visum conspicuum cecis reddit. et muto restituit loquelam. obsessam a demonio liberat. contagionem mundat leprosi. dissoluta morbo pestifero sanat membra portentum simulacri simul cum templo deiecit. O dignissimus admiratione preconij pontifex. qui cum pontificis dignitate apostolicam promeruit accipere preteritatem. O fortissimus athleta christi qui etatis iam frigescens calore constanter in penis ihesu christum mundi predicat redemptorem.

XCIII De sancta Cristina.

Cristina quasi a

cristinate vincta. Habuit enim balsamum boni odoris in conuersatione. et oleum deuotionis in mente. et benedictionis in ore.

Cristina nobilissimis parentibus orata. in tyro italie a patre suo in quadam turri cum. xij. pedisequis collocata est. deos argenteos et aureos secum habens. Et cum pulcherrima esset et a multis in pugnam peteret. pariter ei nulli eam volebant concedere. volentes ut in deorum cultura maneret. Ipsa autem a spiritu sancto docta et dolo sacrificia abhorrebat. et incensa deus immolanda in fenestra abscondere. Venienti autem patris eius pediseque dixerunt. Filia tua domina nostra deus nostris immolare preterit. sed christiana se esse asserit. Pater autem ei blandiens ad deorum culturam eam provocabat. Cui illa. Noli me vocare filiam tuam sed eius quem sacrificium laudis decet. Non enim deus mortalibus sed deo celi sacrificium offero. Cui pater. Bene filia ne uni deo tantum sacrificium offeras ne tibi alij irascantur. Cui illa. Bene locutus es nesciens veritatem. Offero enim sacrificium patri et filio et spiritui sancto. Cui pater. Si tres deos adoras cur etiam alios non adoras. Cui illa. Tres illi una deitas sunt. Post hoc cristina patris sui deos confregit et aurum et argentum pauperibus erogavit. Rediens pater ut deos adoraret. sed ipsos non inueniens et ab ancillis quid de illis cristina fecerit audiens. iratus eam iussit expoliari et a duodocim viris cedi. adeo ut ipsi ministri deficerent. Tunc cristina patri dixit. Si non honore et pudore et abominabilis doqui me cedunt deficiunt. pete illis a deus tuis virtutem si valeas. Tunc cathenatam eam in carcerem mitti iussit. Audiens huius mater vestimenta sua scidit. et ad carcerem pergens filie pedibus se prestravit dicens. Filia mea cristina lumen oculorum meorum miserere mei. Cui illa. Quid me dicis filia tuaz. Respondeo quia nomen dei mei habeo. Nunquam nil sibi persuadere posset. ad virum redire. et quid sibi responderit indicavit. Tunc pater iussit eam ante tribunal suum duci. Cui dixit. Sacrifica deus. sin autem multis afflicteris supplicibus. et mea filia non diceris. Cui illa. Dignam mihi gratiam prestitisti. quia me

De sancto Iacobo maiori

nō vocas filiā diaboli. Qd̄ at̄ de diabolo nascit̄ demon ē. Tu es p̄r ip̄i sathane Tūc ille iussit carnes ei⁹ vngulis radi. et mēbra ei⁹ tenera dirūpi. Cristina at̄ de carnibus suis accipies i vultū p̄ris piecit dī. Accipe tyrāne ⁊ carnē a te genitā comede. Tūc p̄r sup̄ rotā eā posuit ⁊ ignē cū oleo supposuit. S̄z flāma exiliēs mille q̄ngētos viros occidit. P̄r at̄ ei⁹ oīa h̄ magic̄ artib⁹ ascribēs ip̄az itez i carcerē mitti fecit. ⁊ facta nocte iussit puer̄s suis vt lapidē grandē ad collū ei⁹ ligarēt ⁊ in mare pūcerēt. Qd̄ cū fecisset p̄rin⁹ angeli eā assūmūt Xps at̄ ad eā descēdit: ⁊ eā i mari baptizauit dicēs. Baptizo te in deo p̄re meo ⁊ i me ihsu xpo filio ei⁹. et in sp̄sctō. Et p̄misit eā Michaeli archangelo q̄ eā ad terrā adduxit. Qd̄ audiens p̄r fronte suā pcutiēs dixit. Quib⁹ maleficijs h̄ facit vt i mari maleficijs tua exerceas Lū illa. Stulte ⁊ infelix a xpo hāc accepi grāz Tūc in carcerē eā misit: iubēs vt i crastino debeat decollari. B̄ Ipa aut̄ nocte p̄r su⁹ mortuus est inuēt⁹. Huic q̄dam iudeus iniqu⁹ successit noīe Eli⁹ q̄ cunā ferreā succēsz cū oleo resina ⁊ pice pari fecit ⁊ cristianā ibidē iactari. cunāq⁹ a viris q̄tuor agitari: vt citi⁹ p̄sumeret. Tūc cristia deū laudauit q̄ eā nup̄renatā denuo volebat vt in fantulam in cunabulis agitari. Tūc iudeus irat⁹ fecit radi caput ei⁹. ⁊ nudā p̄ ciuitatē vsq⁹ ad appollinē duci Vbi idolo impauit ⁊ corruēs i puluērē est redactū Qd̄ audiēs iudeus expauit ⁊ sp̄m tradidit. Huic successit iuliā q̄ fornacē succēdi fecit cristianā in iactari. vbi p̄ q̄ncp̄ dies cū āgelis cōstās ⁊ deambulās illesā p̄mālit. Qd̄ audies iuliā nus et magic̄ artib⁹ h̄ ascribēs duas aspides. duas vipas. duosq⁹ colubros ad eā dī mitti fecit. s̄z serpētes ei⁹ pedes ligūt. aspides nil nocētes ad vbera pendent. colubri collo se volūētes sudorē lingūt. Iuliā aut̄ incantatori dixit. Nūqd̄ ⁊ tu mag⁹ es. irrita bestias. Qd̄ cū faceret: serpētes i eū ip̄ez tū fecerūt. ⁊ eū p̄rin⁹ occiderūt. Tūc serpētib⁹ impauit cristina ⁊ ad desertū locū ire fecit. et mortuū hoīez suscitauit Tūc iuliā mamillas ei⁹ p̄cidi mādauit. de q̄b⁹ lac p̄ sanguīe fluxit. Deinde linguā ei⁹ p̄cidi fecit. Cristina po nequaquē loq̄lā amittēs. p̄cisurā linguae accipies in faciē iuliani piecit. ⁊ oculū ei⁹ inde pcutiēs eū excecavit. Fratulusq⁹ iu-

lian⁹ duas sagittas circa cor ei⁹ ⁊ vnā in lat⁹ ei⁹ dimisit. Et illa p̄cussa sp̄m deo tradidit circa ānos dñi. cclxxxvij. sub dyocleciano. Requiescit at̄ corp⁹ eius in q̄dā castro qd̄ bullenū vocat̄ inter urbē veterē ⁊ viterbium sito. Tyrus em̄ q̄ iuxta castrum illud erat funditus est euerſa.

XCIII

21

De setō Iacobo apostolo maiori

Iacobus iste apo

stolus dicit⁹ est iacob⁹ zebedei. Iacob⁹ frater iohānis boanerges. id est. fili⁹ tonitruī. et iacob⁹ maior. Dicit⁹ em̄ Iacob⁹ zebedei. s̄z filius nō tm̄ carne: sed etiā noīs interpretatione. Zebedeus interpretatur donans siue donatus. et b̄ns Iacob⁹ bus seipsum christo donauit p̄ mortē maritimum. et a deo nobis donatus est in spiritalē patronū. Dicit⁹ autē Iacob⁹ frater iohis. q̄ fuit ei⁹ frater. nō tm̄ carne s̄ etiāz mox similitudine Ambo em̄ fuerūt ei⁹dē zelī ei⁹dē studiū. ei⁹dē voti. Ei⁹dē zeli ad dñm vlciscendū. Cum em̄ samaritani xpm nō recipient Iacob⁹ ⁊ Iohannes dixerunt. Vis dicim⁹ descendat ignis de celo et cōsumat illos. Et ei⁹dē studiū ad discēdū. Unde isti p̄cip̄e fuerūt q̄ xpm de die iudicij ⁊ alijs venturis interrogauerūt. Ei⁹dē voti ad obrinendū. q̄z sessionē ad dexteram ⁊ sinistrā christi embo habere voluerunt. Dicit⁹ filius tonitruī rōne sonore p̄dicatiōis. q̄z malos terrebat. pigros excitabat omēs sua altitudine in ammirationēz cōuertebat. Unde dicit Beda de Iohanne q̄ tam alte intonuit vt si aliquantulum altius intonuiſſet totus mūdus eū capere nō potuisset. Dicit⁹ iacob⁹ maior sicut alter minor. Primo rōne vocationis. qm̄ prius vocat⁹ est a xpo. Secundo rōne familiaritatis. qm̄ maiorē familiaritatē videt xps habuisse cū isto q̄ cū illo. sicut patet. q̄z ipsuz ad secreta sua admittebat. sicut fuit ad puellē resuscitationē. et ad gloriosam transfigurationem. Tertio ratione passionis. q̄a primus inter ceteros apostolos passus est Sicut ergo dicitur maior alio ex eo q̄ prius vocatus est ad apostolat⁹ grām. ita pōt dici maior ex eo q̄ prius vocat⁹ est ad eternitatis gloriā.

De sancto Iacobo maiori

Iacobus apłs fili⁹ zebedei p⁹ ascēsiō
nē dñi dñi p iudeā z samariā pdica
ret. in hispaniā tādē iuit. vt ibi
bñ dñi semiarēt. Sz dñi ibi se pficere nil vi
deret. z solūmodo ibidē. ix. discipulos acq
siuissz. duos ex illis causā pdicādi reliqt. z
alios septē secū assumēs itēz i iudeā redijt
Vgť aut iohēs beletb dicit q tñ vnum
ibi puerit. Eū g i iudea pñ dñi pdicaret
mag⁹ qdaz noie hermogenes cū pbariseis
discipulū suū noie philetū ad Iacobū mi
sit vt ipm philet⁹ corā iudeis puinceret q
sua pdicatio falsa essz. Sed cū apłs coram
oibz rōnabilē eū puicissz z mltā corā eo mi
racula fecissz. redijt philet⁹ ad hermogenē
doctrinā iacobi approbās. z miracula reci
tās ac ei⁹ discipulū se velle fieri prestans. z
vt ipse silt efficeret discipul⁹ psuadens Tūc
hermogenes irat⁹ arte sua magica ita eum
immobilē fecit vt se nullaten⁹ mouere pos
set dicēs. Videbim⁹ si iacobu tu⁹ te soluat.
Qd cū philet⁹ iacobo p puez suū nūciassz.
misit ad eū sudariū suū dicēs. Accipiat su
dariū z dicat. Dñs erigit elisos ipse soluet
cōpeditos. Statimqz vt de sudario tact⁹
est solutus a vinculis magicz artibz hermo
genis insultauit. z ad iacobū pperauit. Ira
tus hermogenes demones aduocauit. pci
piēs vt ipm iacobū vinctū cū philetō ad
ducant vt de ipis se vindicet. ne discipuli
ei⁹ de cetero sibi audeant taliter insultare.
Venientes aut demones ad iacobū in aere
ylulare ceperūt dicētes. Iacobe apłe dñi mi
serere nob. qz anteq tps nostz aduenit iā
ardem⁹. Quibz iacobus ait. Ut qd venistis
ad me. q dixerūt. Hermogenes misit nos
vt te z philetū ad ipm ducerem⁹. sed mox
vt ad te venim⁹. angel⁹ dei nos cathenis
igneis religauit z plurimū cruciauit. Qui
bus iacobus. Exoluat vos angel⁹ dñi. z ad
ipm redire z eū ad me vinctū adducite. sed
illesū. Qui cū abissent. apprehēdētes Her
mogenē man⁹ ei⁹ a tergo ligauēz. z ipm sic
vinctū ad iacobū adduxerūt dicētes. Vili
sti nos vbi incēsi sum⁹ z grauiter cruciati.
Dixitqz demōes ad iacobū. Da nob i eū
prātez vt possim⁹ tuas iniurias z nra incē
dia vindicare. Quibz ait iacobus. Ecce phi
letus añ vos est cur eū nō tenerz. Cui illi.
Nos nō possum⁹ nec formicā q in cubito
tuo est manu cōtingere. Dixitqz iacobus ad

philetum. vt bona p malis fm qd xps nos
docuit reddam⁹. Hermogenes te ligauit
tu eū solue. Solut⁹ hermogenes pñl⁹ steo
tit. Et iacobus apłs ei dixit. Vade liber q
cūqz voluerz. Nō em disciplic nre est vt ino
uit⁹ aliqz puertat. Dixitqz ei hermogenes
Ego noui iras demonū. nisi mibi aliqd de
deris qd mecu habeā occidēt me. Cui ia
cobus baculū suū dedit. Ille ac prexit et oēs
libros artis sue magice ad apłm cremādos
attulit. Iacobus at ne forte odor incēdi⁹ ve
raret incautos. eos i mari pñci fecit. Pro
fectz g libris ad apłm redijt z plātas ei⁹ re
nens dixit. Animaz liberator accipe peni
tentē quē inuidentē z derrabentē acten⁹ su
stinuisti. Lepit igit in dei timore pfect⁹ ēē.
adeo vt pñtes plurime p eū fierēt. Viden
tes aut iudei hermogenē puerum: zelo cō
moti iacobū adierūt. z cur ihm crucifixum
pdicaret increpauēz. Ille pō cū eis pscr
pturas aduentū xpi z passionē euidenter po
basset plurimi crediderūt. B Abyathar
pō pñtifer anni illi⁹ seditōez in pñlo excita
uit z misso fune in collo apłi. ipm ad heros
dē agrippā adduci fecit. Eūqz iussu ei⁹ ad
decollandū duceret. qdā palitic⁹ in via ias
cens ad eū clauauit vt sibi sanitatē confer
ret. Cui iacobus ait. In noie ihu xpi p cur
fide ducoz ad decollandū: exurge sanus et
bñdic creatorē tuū. Et statim sanatus sur
rexit z dñm bñdixit. Scriba at q funes in
collo suo miserat z trahēbat noie Josias b
videns ad pedes ei⁹ se piecit et veniam pe
tens se xpianū fieri postulauit. Qd videns
abiathar eum teneri fecit. sibiqz dixit. Fili
nomen tui bñdicti maledixeris cū ipo Iacobo
decollaueris. Cui Josias. Baledict⁹ tu
et maledicti omēs dies tui. nomen aut dñi
ihu xpi sūt bñdictum in secula. Tūc abyathar
os ei⁹ pugnīs cedi iussit. et missa de
eo legatione ad Herodem: impetrauit vt
cum Iacobo decollaretur. Cum aut am
bo decollari deberent. iacobus a spiculatorē
lagenā aque petijt z ibidē Josiam primus
baptisauit. z statim capit⁹ obrūcatōe vter
qz martyriū consummauit. E Decola
tus est autē beatus Iacobus. viij. kal. apł
lis in annunciatione dñica. et. viij. kal. an
gusti compostellam translatus est. et. iij. ka
lendas Januarij sepult⁹. quia sepulcri ei⁹
fabrica fuit ab augusto vsqz ad ianuarium

De sancto Iacobo maiori

prelata. Statuit igitur ecclesia ut festum eius. viii. kal. augusti in ipse scilicet magis congruo deberet vniuersaliter celebrari. Decollatio autem iacobi ut iohannes beletus ait. quod habet translationem diligenter crederetur. discipuli eius corpus nocte timore iudeorum rapietes nauim illud imposuerunt. et se pulturam diuine prouidentie committentes nauim sine regimine preceperunt. et angelo domini duce in galicia in regno lupe applicuerunt. Erat enim in hispania regina quidam sic dicta noie et merito vite. Deponentes igitur corpus de nauim super quamdam magnam lapidem illud deposuerunt. Qui lapis mox ut cera corpi cessit et in sarcophagum corpi se mirabiliter coaptauit. Ingredientes igitur discipuli ad lupam discesserunt. Dominus ihesus christus mittit ad te corpus discipuli sui ut quod noluit suscipere vinum suscipias defunctum. Et narrantes et miraculum qualiter illud sine regimine illuc aduenisset. locum ad eius sepulturam congruum petierunt. Quod dum regina audisset (ut dicit idem Iohannes beletus) eos in dolo ad quamdam viam crudelissimam (vel secundum alios) ad regem hispanie destinauit. ut eius super his pensum haberent. Qui eos cepit et in carcerem reclusit. Cum autem ille discerneret: angelus domini carcerem aperuit et eos libere abire permisit. quod cum ille cognouisset. velociter post eos milites quod eos cogent destinauit. Cum autem milites illi pontem transirent. fracto ponte omnes in flumine sunt submersi. Quod ille audiens primum ducens sibi et suis metuens misit post illos rogans ut ad se redirent et quicquid vellent ad libitum impetrarent. Illi autem redierunt et primum civitatem ad fidem domini peruerterunt. Quod lupus audiens vehementer doluit. et redeuntibus ad se discipulis et assensum regis apientibus illa respondit. Accipite boues quos habeo in tali loco vel mote et plaustrum iungite et corpus domini vestri deferre. et locum sic volueritis edificare. Hec autem lupina cogitatio dices bat. Sciebat enim boues thauros esse indomitos et siluestres. et ideo putauit quod non possent iungi. nec applicari. vel si iungerentur buccas illorum discurrerent. et sic currum dissiparet. et corpus deiceret et ipsos necarent. Sed non est sapientia contra deum. Illi autem dolum eius non cogitantes montem ascendunt et dracorem quamdam spirantem in eos irruentem crucem opposita per medium ventrem scindunt. Facto etiam signum crucis super tauros velut agni subito

mansuescunt. et eos iungentes corpus sancti iacobi cum lapide super quem positum fuerat in currum posuerunt. Boues autem sine alio regimine corpus in medium palatii lupe detulerunt. Quod illa audiens et stupens credidit. et christiana effecta omnia quod petierunt tribuit. et palatium in ecclesiam sancto iacobo dedicans magnifice ipsam dorauit et in bonis operibus vitam finivit. Vir quidam nomine bernardus de episcopatu mutinensi. ut ait. Calixtus papa. dum captus et catenatus in profundo turris positus esset et spiritum sanctum iacobum innocaret. apparuit ei sanctus Iacobus dei. Veni seque me in Galiciam. et piractis cathenis cum disparuisset. ille vinculis ad columbam suspensus ad summitatem turris ascendit. et inde sine aliquo leione vnicui saltum fecit. cum tamen turris. id est cubitoz altitudine possideret. Quidam (ut ait Beda) cum enormem peccatum plurimum commisisset. et episcopus penitentem absolvere timuisset. hominem illum cum cedula in qua illud peccatum scriptum erat ad sanctum iacobum misit. Cum igitur in festo eiusdem cedula super altare posuisset. et sanctum iacobum ut illud peccatum deleteret suis meritis exoraret. cedulam postmodum aperuit. et penitus deletum inueniens. de oratione sancto iacobo gratias reddidit. et factum omnibus publicauit. Triginta viri de Loraringia (ut ait vbertus bisuntinus) circa annum domini. M. lxx. ad sanctum iacobum perantes omnes viros excepto fidem sibi mutui seruiturii promiserunt. Unus igitur illorum infirmatus. quoddecim diebus a sociis expectatur. sed tandem a cunctis relinquitur. et a solo illo qui fidem non promiserat ad pedem mortis sancti Michaelis custoditus. sed ad uespascente die moritur. Viuus autem propter illius loci solitudinem et defuncti precia et imminentem noctis caliginem et gentis barbarie feritatem valde timuit. sed statim beatus Iacobus in specie equitis sibi apparens et eum consolans ait. Trade mihi hunc mortuum: et tu ascende post me super equum. Sicque illa nocte ante solis ortum dietas. xv. peragentes ad motum gaudij qui est dimidia leuca circa sanctum Iacobum perueniunt. ibique sanctus Iacobus utrumque deposuit precipiens ut canonicos sancti Iacobi ad sepeliendum peregrinum mortuum conuocaret: et suis sociis diceret quod propter fidem fractam eorum peregrinatio nihil valeret. Qui iussa compluit: et stupentibus sociis de eius itinere ea quod sanctus Iacobus dixerat intimauit.

De sancto Jacobo maiori

E Theutonicus quidam ut ait Calixtus papa cum filio suo circa annum domini. M. xx. ad sanctum Jacobum perges et in urbe Tholosa gratia hospitandi diuerteret ab hospite inebriatus. et ab eo in malba argente cyphus abscondit. Vane igitur exentes quasi latrones insequens reuocauit. et quod cyphus argenteus furati fuerit eiusdem obiecit. Cui cum diceret quod punire eos faceret si apud eos cyphum inuenire posset. et cum aperta malba inuenerit fuisse. prius ad iudicem rapit. Data ergo sententia omnia que habebant hospiti traduntur. et vni eorum ad suspendium iudicatur. Sed cum pater pro filio et filius pro patre mori vellet. tandem filius suspenditur. et pater ad sanctum Jacobum merens pergit. Igitur post. xxx. dies rediens et ad corpus filii diuertens. super eius lamentabiles voces premebat. Et ecce filius suspensus solari cepit ipsum dicere. Dulcis sime pater ne fleueris. quia nunquam mihi sic bene fuit. quam hucusque sanctus Jacobus me sustentat. et celesti dulcedine me refocillat. Quod pater audiens ad urbem cucurrit et venientes populi filium pegrini incolumem deposuerunt et hospites suspenderunt. Refert Hugo de sancto victore quod cuidam pegrino ad sanctum Jacobum pergenti diabolus in specie sancti Jacobi apparuit et de miseria presentis vite plura memorans felicem se esse. si ob honorem suum se necaret asseruit. Qui mox gladium arripuit et prius se ipsum occidit. Et cum ille in cuius domo hospitatus fuerat suspectus haberetur et mori plurimum formidaret. continuo quod mortuus fuerat reuixit. asserens quod dum demon quod mortem suam ferat ad supplicium ipsum duxisset. beatus iacobus mox occurrit et ereptum ad thronum iudicis duxit. et accusantibus demonibus ut vite restituere obrinnit. Quidam iuuenis de territorio lugdunensi. ut narrat Hugo abbas cluniacensis. qui ad sanctum iacobum frequenter cum deuotione magna ire solebat. quidam vice dum illuc tendere vellet. nocte illa in fornicationem lapsus est. Pergenti igitur nocte quidam diabolus in specie sancti Jacobi apparuit dixit. Hosti quid sum. Neganti illi: dixit diabolus. Ego sum Jacobus apostolus quem singulis annis visitare consueuisti. Scias quod multum de deuotione tua gaudebam sed nunc de domo tua egrediens in fornicationem incidisti: et non professus ad me accedere presumpsisti. Quia tua pegrinatio deo et mihi placere possit. Non sic expedit. sed quicquid ad me pegrinando venire desiderat: per peccata sua per confessionem debet parere et per pegrinandum eadem commissa punire. Et bis dictis demon euasit. Tunc iuuenis anxiatus domum suam rediit et peccata sua confiteri: deinde iter reincipere disponebat. Et ecce diabolus apparet iterum in specie apostoli hominem omnino dissuasit. asserens quod peccatum illud nullo modo sibi remitteretur. nisi penitus genitalia sibi membra secaret. beatorum autem fortis si se vellet occidere. et pro eis nolle martyr esse. Iuuenis igitur nocte sociis dormientibus gladium accipiens genitalia sibi percudit. Deinde eodem cultro se per ventrem transfixit. Expergescit socius hoc videntes et plurimum formidans. protinus aufugerit ne suspecti de homicidio haberentur. Verum cum fonea ei pararetur. qui fuerat defunctus reuixit. et cunctis surgentibus et stupentibus que sibi acciderant enarrauit dicens. Cum me ad suggestionem demonis occidisset: demones me capientes versus romam deducebant. Et ecce post nos beatus Jacobus protinus cucurrit et demones de fallacia plurimum increpauit. Tunc ad inuicem diuini disceptaret. cogere beatus Jacobus ad quiddam pratum venimus. ubi virgo beata cum multis sanctis colloquens residebat. Cui cum beatus Jacobus per me conquestus fuisset. illa plurimum demones increpauit et me vite restitui precepit. Beatus igitur Jacobus me suscipiens vite reddidit. ut videtis. Post triduum ergo solis in illo citricibus remanentibus iter arripuit. et inuentis sociis omnia per ordinem enarrauit.

Francus quidam ut ait Calixtus papa circa annos domini. M. c. cum uxore et filiis ad sanctum iacobum ibat. tum volens mortalitates querat in fratria fugere. tum sanctum Jacobum cupiens visitare. Qui cum ad urbem pampilonam venisset uxor eius ibidem obiit. et hospes totam illius pecuniam sibi cum iumento que rebebantur pueri usurpauit. ille autem desolatus incedens. pueros quosdam in humeris portauit. quidam ad manum traherat. Cui vir cum asino compassione commotus occurrere sibi asinum commodauit ut super illum pueri reberentur. Qui cum ad sanctum Jacobum uenisset eidem vigilanti et oranti sanctus iacobus apparuit. et an se cognosceret requisit. Cui neganti ait. Ego sum Jacobus apostolus qui tibi meum asinum commodavi et iterum ac commodum reuertenti. Sed scito pronoscens quod

De sancto Iacobo maiori

hospes tu⁹ de solario corruēs moriet. et oia
q̄ tibi abstulerat rebabebis. Que cū oia pri
gissent. ille domū letus rediit et pueris de
asino depositis asinus statim disparuit.

Quidam mercator a quodā tyrāno in
iuste spoliatus in custodia tenebatur q̄ deuote
sc̄m iacobū in sui auxiliū inuocabat. Cui
sc̄m iacobus vigilātibz custodibz apparuit. et
vsqz ad turris sūmitatē ipm pduxit. Sta
timqz turris adeo se inclinauit q̄ ipi sūmi
tas terre eq̄lis fuit. de q̄ sine saltu descēdēs
solus recessit. Quē custodes insequētes licz
turra eū pgeret tñ ipm videre nō poterāt.

Dū tres milites vt ait vbert⁹ bysuntin⁹
lagduū. dy oc. ad sc̄m iacobū pgerent. vn⁹
eoz a q̄daz muliercula rogat⁹ sacculū ipi⁹
amore sc̄i iacobi sup equū suū portabat.
Deinde q̄ndam infirmū in via deficientē
inuēiēs ipm sup equum posuit. et infirmi
burdonē cū sacculo mulier⁹ accipiēs equū
pariter seq̄bat. Sed feruore solis et labore
itiner⁹ fract⁹ cū galiciam aduenisset infir
mitate grauissima laborauit. Cūqz a socijs
de salute aie rogaret ille tribz diebz exstitit
mur⁹. sz q̄rto die socijs ei⁹ mortē expectan
tibz grauiter suspirans ait. Brās deo et san
cto iacobo qz ei⁹ sum meritis liberat⁹. Cum
em qd moncbatis facere velle: demōēs ad
me venerūt me tam grauiter pstringentes
vt nihil qd ad salutē aie p̄tineret aliq̄ten⁹
loq̄ possem. Vos quippe audiebā sz p̄sus
rūdere nō poterā. Nūc autē sc̄us iacobus
huc intrauit. ferens in sinistra manu saccu
lū mulier⁹. in dextera baculū paupis. quos
in via adiuneram. ita vt burdonē pro lan
cea et sacculū p scuto haberet. et demones
q̄si irat⁹ aggrediēs elevato baculo terruit.
et in fugā puerit. Nūc ecce beati Iacobi
grā me liberauit et loq̄laz restituit. Vocate
sc̄ sacerdotē ad me qz diu in hac vita esse nō
possum. Et puerus vni eoz dixit. Amice
noli amodo dño tuo militare. qz veraciter
est damnat⁹: et mala morte in p̄mo mori
turus. Sepulto at socio cum ille dño suo
hoc dixisset. ille p̄nibilo h̄ ducēs et semen
dare p̄tēnēs. post modicū lācea in bello
p̄fossus interiit. **S** Cū cuidā viro de
vizilaco vt ait calix⁹ papa ad sc̄m iacobū
p̄peratū pecunia defecisset. et ille mendicare
erubesceret. sub quadam requiescēs arbor
resomniabat q̄ sc̄us iacobus eū p̄scebatur.

Enigilans igitur subcinericiū panē ad ca
put reperit. de q̄. p̄. diebz vixit. Quisqz ad p
pria remeauit. Singulis em diebz sufficiē
ter bis de eo comedens sequēti die ipsum
in sacculo integrū inueniebat. Refert ca
lix⁹ papa q̄ cuius q̄dam bar. chindone v⁹
bis circa annū dñi. D. c. ad sanctū Jaco
bum veniēs hoc solū postulasse dī. ne vein
ceps ab aliquibz hostibz caperet. Rediens
igitur p̄siliā in mari a saracenis capitur:
et pluries ab eis p̄ nundinas vendit. sed tñ
semp catene quibz ligat⁹ fuerat soluebatur
Cum aut iam. xij. vicibz venditus fuisset
et duplicibz cathenis astrict⁹ esset. et ille bea
tum Jacobū inuocaret. sanctus Iacobus
eidem apparuit dicens. Qm̄ in ecclia mea
psistens postposita salute anime. liberatio
nē tñ corpis postulasti. id in hec picula in
cidisti. Sz qz dñs misericors est. misit me
vt te redimā. Scatimqz ruptis cathenis.
p̄ terras et castella saraceno⁹ p̄tem q̄ndam
cathene in testimoniū hui⁹ miraculi ferēs
ad terram suā cūctis videntibz et stupentibz
bus rediit. Cum em eum aliquis cape vo
lebat. visa cathena territus protin⁹ fugie
bat. Sz cū leōēs alioqz fere in eū p̄ deserta
gradientem vellent insurgere. mox visa ca
thena p̄cutiebant terrore nimio et in fugā
ptinus vertebantur. Anno dñi. D. cc.
xxxvij. in vigilia sancti Iacobi in q̄dam
castro quod dī prātū inter florentiā et pisto
rium sito. iuuenis q̄dam rustica quadā sim
plicitate deceptus in segetes tutoris sui ig
nem apposuit eo q̄ hereditatē suā sibi vsur
pare volebat. Tent⁹ igit et p̄fessus ad cau
dā eq̄ trahēd⁹ incendio adiudicat⁹ est. Qui
p̄ctm p̄fitens et sancto Iacobo se deuouēs
cū sup terram petrosā in sola camisia diu
tius tract⁹ fuisset. nec in corpe nec in cami
sia sensit aliquā lesionem. Tandem ad pa
lum ligatur. ligna vndecūqz congeruntur
igne supposito ligna et vīcula comburun
tur. sed ipso semper beatum Jacobū inuo
cante. nec in camisia nec in corpore aliqua
lesio reperitur. Quem dum in ignē vellent
iterato iactare a populo eripitur. et de⁹ in
apostolo suo magnifice collaudatur.

XCV

De sancto Eustofero.

21

De sancto Christofero

Christoferus ante

C baptisimū dicebat reprobo. sz post modū christofer⁹ dicit⁹ est q̄si xpm ferens ex eo scz q̄ xpm q̄tuor modis porta uit. scz in būeris p̄ traductōez. in corpe per maceratōez. in mēte p̄ deuotōez. i ore p̄ cōfessionē siue p̄dicatōez.

Bristofer⁹ genere chanane⁹ p̄ceris siue stature. vultuq; terribilis erat. z. xij. cubitos in lōgitudinē possidebat. Qui vt in q̄busdā gestis suis legit cum staret cū q̄dā rege chananeo: venit sibi in mentē vt maiore p̄ncipē q̄ in mūdo eēt q̄reret. z ad eundē secum moratur⁹ accederet. Venit igit ad q̄ndā maximū regē. de q̄ generalis fama habebat q̄ maiore mūd⁹ p̄ncipē nō hiet. Quē rex vidēs libēter recepit z in sua curia manere fecit. Quadā aūt vice ioculator q̄dā cantionē corā rege cantabat in q̄ frēq̄ntē diabolū noiabat. Rex at cū fidem xpi hiet. q̄ncūq; diabolū noiari audiebat p̄rin⁹ i faciē suā crucis signaculū imprimebat. Qd vidēs cristofer⁹ p̄limū admirabat cur h rex ageret. z qd nā bmoī signū sibi vellet. Cū aūt de hac re regē interrogaret. ille h sibi manifestare nollet. r̄ndit cristofer⁹. Nisi h mibi dixeris tecū ulterius nō manebo. Quapp̄ coact⁹ rex dixit ei. Q̄ncū q; diabolū noiari audio: hoc signo me munio. timēs ne in me p̄rātez accipiat mibiq; noceat. Cui cristofer⁹. Si diabolū ne tibi noceat metuis. q̄ ille maior z potētior te eē puincit. quē tu intantū formidare p̄baris. Frustrat⁹ igit sū spe mea. putās q̄ maiorez z potentiorē mūdī dñm inuenissez. Sz iā nūc valeas. qz ipm diaboluz q̄rere volo vt ipz mibi in dñm assumā z ei⁹ fuus efficiar. discessit igit ab illo r̄ge z diabolū q̄rere p̄perabat. Cū aūt p̄ q̄ndā solitudinē p̄geret. v̄dit magnā multitudinē militū. q̄z q̄dā miles ferus z terribilis veniebat ad eū z q̄ nā p̄geret req̄siuit. Cui cristofer⁹ r̄ndit. Vado q̄rere dñm diabolū vt ipm in dñm mibi assumā. Cui ille. Ego sū ille quē q̄ris. Bani sus cristofer⁹ se sibi in seruū p̄petuū obligauit: z ipm p̄ dño suo accepit. Cū gāambo p̄geret z in q̄dā via cōi q̄ndam crucē erectā inuenissent mor vt diabol⁹ ipsaz crucē v̄dit terrū fugit z viā deserēs p̄ asperā solitudinē cristoferū duxit. z postmodū ipsum

ad viā reduxit. Qd vidēs cristofer⁹ z admīrās interrogauit illū cur intantū timēs viāz planā reliq̄rit. z tantū deuians p̄ rā asperā solitudinē ierit. Qd cū ille nullaten⁹ sibi idicare vellet. dixit cristofer⁹. Nisi mibi h indicaueris statim a te discedā. Quapp̄ com̄pulsus diabol⁹ dixit ei. Quidā hō q̄ dō: xps in crucē affix⁹ fuit. cui⁹ crucis signum cū viā deo plurimū p̄timesco z trit⁹ fugio. Cui cristofer⁹. Ergo ille xps maior et potētior te est cui⁹ signū intantū formidas. Inuaculū igit laboraui. nec adhuc maiore p̄ncipem mūdī iueni. Jam nūc valeas. qz te volo deserre z ipm xpm inq̄rere. **E** Cū igitur diu q̄sisset q̄s nā sibi xpi noticiā indicaret. tandē ad q̄ndā hemitā deuenit q̄ sibi xpm p̄dicauit. z in ei⁹ fide ipm diligēter instruxit. Dixitq; hemitā cristofero. Rex iste cui fuore desideras istō req̄rit obsequiū. qz te frēq̄nter ieiunare oportebit. Cui cristoferus. Aliud a me req̄rat obsequiū. qz istā rē neq; q̄s agere valeo. Rursus hemitā. Vltas q̄s orōes te sibi facere oportebit. Cui cristoferus. Nescio qd sit h nec bmoī obsequiū p̄cere possum. Cui hemitā. Posti talē fluuiū in q̄ multi trāseñtes piclitāt z peunt. Cui cristofer⁹. Floui. Et ille. Cū p̄cere stature sis et fortis viribz. si iuxta fluuiū illū resideres z cūctos traduces regi xpo cui fuire desideras plurimū gratū eēt. z spero q̄ tibi dē se tibi manifestaret. Cui cristofer⁹. Vt qz istō obsequiū agere valeo. z me sibi in b fuitur p̄mitto. Ad p̄dictū igit fluuiū accessit. z ibidē sibi habitaculū fabricauit. p̄ortāsq; loco baculū q̄ndā p̄ricā in manibz q̄le in aq̄ sustērabat. z oēs sine cessatōe trāssere bat. Euolut⁹ multz diebz cū in domūcula sua q̄scceret. audiuit vocē cuiusdā pueri se vocāt⁹ z dicēt⁹. Cristoferē veni foras z me ipm traducas. Tōcit⁹ cristofer⁹ exiit sed neminē repit. Rediēsq; in domūculā suā p̄dictā itēz vocē se acclamāt⁹ audiuit. Qui rursus foras cucurrit. sed neminē inuenit. Tertia vice ab eodē vt p̄us vocatus exiit. z puez quendā iuxta ripā flumīs inuenit. Qui cristoferū vt se traduceret obnix⁹ rogauit. Cristofer⁹ igit puez sibi in humeris eleuās z baculū suū accipiēs. flumē trāssit rus intrauit. Et ecce aq̄ flumīs paulatim i tumescebat z puer instar plūbi grauissime pōderabat. Quātoq; magis p̄cedebat tāto

De sancto Chriſtoſero

ampli⁹ vnda creſcebat ⁊ puer magi ac ma
gis criſtoſeri hūeros pōdere itolerabili de
pmebat. adō vt xpōfer⁹ i anguſtia mltā po
ſit⁹ eſſet: ⁊ ſe piclitari plurimū formidaret.
Sꝫ cū vix eualiſſet ⁊ fluuiū trāſſi et aſſet pue
rū i ripa depoſuit eiꝫ dixit. In mag⁹ piclo
puer me poſuiſti. ⁊ adō pōderāſti q⁹ ſi totū
mundū ſup me habuiſſet vix maiora pōde
ra pſenſiſſet. Ad quē puer rēdit. Ne mirer⁹
xpōfere. qz nō ſolū ſup te totū mūdū habui
ſti: ſꝫ etiā illū q⁹ creauit mūdū tuiſ humer⁹
bauiſtaſti. Ego ei ſū xpō rex tu⁹. cui i hōpe
ipe deſeruſ. Et vt me verū dicere cōpro
bes: cū ptraſſer⁹ baculū tuū iuxta domūcu
lā tuā i terrā fige ⁊ mane ipm floruiſſe ⁊ fru
ctificāſſe videb. Statimq⁹ ab oculis ei⁹ eua
luit. Veniēs igi⁹ xpōfer⁹ cū baculū ſuū in
terrā fixiſſet mane ſurgēs inuēit ipm ad mo
dum palme fronde ⁊ dactiloſ protruliſſe.
Poſt hāc ſamon ciuitatem licee venit
ubi dum eoꝝ liguā nō intelligeret orauit
dñm vt illi⁹ lingue ſibi pcederet intellectū. Dñ
ā i pce pſiſteret. iudices eū inſanū putātes
eum reliq⁹rūt. Aſſecut⁹ xpōfer⁹ qd petebat.
vultū operiēs ad loca certamiſ vēit. ⁊ xpia
noſ q⁹ corq⁹bat in dño pfortabat. Tūc vn⁹
ex iudicib⁹ i faciē eū pcuſſit. Lui xpōferuſ
vultū diſcoopiens dixit. Aſſi xpian⁹ eſſem
meā p⁹in⁹ iniuriā vidicaſſet. Tūc xpōfer⁹
p⁹ga ſuā in terrā fixit. ⁊ vt p⁹ pueriōez p⁹li
frōder dñm exorauit. Qd dñ p⁹in⁹ factuz
fuſſet. viij. milia hoim crediderūt. Rex āt. cc.
militeſ q⁹ eū ad ſe adducerēt miſit. Et cuꝫ
eū orante inueniſſent. ⁊ ſibi h⁹ irimare time
rēt itez totidē miſit. Qui ⁊ ipi cū eo orante
p⁹in⁹ orauerūt. Surgēs xpōfer⁹ dixit eiſ.
Quid q⁹riſ. Qui ei⁹ vultū vidētes dixert.
Rex miſit noſ vt te ad ipm vinctū ducā⁹.
Quib⁹ xpōfer⁹ Si ego voluero nec ſolut⁹
nec ligat⁹ a vob⁹ duci porō. Dicūt ei. Si g⁹
nō viſ vade liber q⁹cūq⁹ voluer⁹. ⁊ noſ regi
dice⁹ q⁹ te neq⁹ inuenim⁹. Nō ita inq⁹ ſꝫ
ego vobiſcū vadā. Ipe āt eoſ ad fidē puer
tic ⁊ ab eiſ man⁹ ſibi tergo ligari fecit. et ſe
vinctū regi p⁹itari. Quē rex vidēs trit⁹ ē ⁊
de ſede ſua p⁹in⁹ corruit. Deinde a ſuiſ ſu
is leuat⁹ d⁹ noie ſuo ⁊ patria eū interrogauit.
Lui xpōfer⁹. An baptiſmū repb⁹ dicebar:
nūc āt xpōfer⁹ vocor. Lui rex Stultū tibi
nomē ipoſuiſti xpī ſꝫ crucifixi q⁹ nec ſibi p⁹
fuit nec tibi p⁹deſſe porit. Nūc g⁹ chanavee

malefice q⁹re non ſacrificas diſis n⁹riſ. Lui
xpōfer⁹ Recte vocar⁹ dagn⁹ qz tu es moriſ
mūdi. ſoci⁹ diaboli. dñ aut⁹ tui ſūt opa ma
nuū hoim. Lui rex. Inſeras nutrit⁹ es et
nō poteſ niſi ſeralia ⁊ hoib⁹ incognita loq⁹
Nūc g⁹ ſi ſacrificauer⁹ mag⁹ honoreſ a me
pſeq⁹r. ſin āt ſupplicijſ pſumer⁹. Nolentē g⁹
ſacrificare i carcerē mitti iuſſit. ac illoſ mu
litiſ q⁹ ad xpōfer⁹ miſſi fuerāt p xpī noie de
collari ſec. Deinde duas formolaſ puellaſ
q⁹ vna dicebat nicea ⁊ alia aqlina ſecū in
carcere recludi fecit. p⁹mittēs eiſ mltā mu
nera ſi eū ad peccādū ſecū allicerēt. Qd vi
dēs xpōfer⁹ p⁹in⁹ i orōez ſe dedit. Sꝫ cū a
puell⁹ vgeret ſurrexit ⁊ ait illiſ. Quid q⁹ri
tiſ ⁊ ob quā cāz huc itroducte eſiſ. At ille
claritate vult⁹ ei⁹ p⁹errite dixert. Viſere
re n⁹ri ſctē dei. vt i deū quē p⁹dicat credē va
leam⁹. Qd audiēs rex eaſ ad ſe duci fecit
di. Ergo ⁊ voſ ſeducite eſiſ. Per deoſ inro
qz niſi diſ ſacrificauerit⁹ mala morte pibi
tiſ. Quē rñdeſt. Si viſ vt ſacrificē⁹ inbe
plateaſ mūdari ⁊ omēſ ad rēplū pgregari
Quo facto cū ille itroiſſent rēplū ſoluētēſ
cingulū ſuū poſueſt i colla deoꝝ ⁊ ad terrā
trabēteſ i puluerē pſregeſt. dixertq⁹ aſtan
tib⁹. Ite ⁊ vocate medicos vt curent deoſ
v⁹ioſ. Tūc iuſſu reg⁹ aqlina ſuſpēdit ⁊ liga
to ad ei⁹ pedes ingēti ſaxo mēbra ei⁹ oia di
rūpūnt. Quē cū migrāſſet ad dñm ſoror ei⁹
nicea i ignē p⁹ciſ. ſꝫ inde illeſa exiēs p⁹in⁹
decollat. Poſt h⁹ xpōferuſ regi p⁹itrat. Qui
iuſſit eū p⁹g⁹ ferreſ cedi. ⁊ caſtidē ferreā et
igneā i caput ei⁹ poni. Deinde ſcamnū fer
reū fieri fecit ⁊ xpōfer⁹ ibidē ligari ⁊ ignem
iniecta pice ſuccēdi. Sꝫ inſtar cere ſcamnū
p⁹fringit. ⁊ xpōfer⁹ illeſuſ egredit. Deinde
iuſſit eū ad ſtipiteſ ligari. ⁊ a. cccc. milib⁹
ſagittari. Sagitte āt oēſ i aere ſuſpēdebāt
nec ipm aliq⁹ p⁹tigere potuit. Rex āt putāſ
ipm a milib⁹ ſagittatū cū ei⁹ inſultaret.
ſubito vna de ſagitt⁹ ab aere veniēs ⁊ retro
ſe p⁹tens regē in oculo pcuſſit et ipm p⁹in⁹
excecavit. Lui xpōfer⁹ Craſtina die p⁹ſum
mād⁹ ſum. Tu igi⁹ tyrāne lutū de ſanguie
meo facieſ. oculū inungeſ. ⁊ ſanitatē recipi
eſ. Tūc iuſſu reg⁹ ad decollādū duciſ. ⁊
ibi ſuſa orōne decollat. Rex āt modicū de
ſanguie ei⁹ accipiēs ⁊ ſup oculū ſuū ponēs
ait. In nomie dei ⁊ ſcti xpōferi. Et p⁹inuo
ſan⁹ effectus eſt. Tūc rex credidit. dans p⁹

De septem dormientib⁹

ceptū vt si q̄s deū et sc̄m x̄pofez blasphemaret p̄tinuo gladio feriret. Amb. at in p̄sa. sic ait de h̄ martyre. Eristofero t̄te p̄tuz cumultū et doctrie gr̄az dñe p̄tulisti. vt p̄lyij. milia hoim de gentilitat̄ errore ad xp̄iani dogmat̄ cultū choruscantib⁹ miracul⁹ reuocaret. Quicq̄ niceā et aqlinā publico lupanari lōgo tpe sub meretricia forde famulātes: ad castitat̄ habitū puocauit. eas dēq̄ coronā p̄cipe edocuit p̄pterea inter igneū rogū ferro scamno p̄strict⁹ nimiam calozē nō timuit. atq̄ p̄ diē integz oim milieū sagittis trāssigi nō potuit. Legez vna ex his carnificis oculū collisit. cui tñ beati martyris cruoz mixt⁹ cū tra lumē restituit. et corp̄is cecitatē tollēdo illuinauit et mentem. Nā et ap̄d te veniā ipetrauit atq̄ vt morboz et infirmitates repellat supplicie obtinuit.

XCVI

De septem dormientibus

Septem dormien-

tes i ciuitate ephesi orti sūt. Decius at impator p̄sc̄q̄s xp̄ianos cū venissz ephesū iussit edificari tēpla i medio ciuitat̄ vt oēs cū eo miscerēt sacrificijs ydoloꝝ. Cū ḡ oēs xp̄ianos inq̄ri iussissz et vinctos aut sacrificare aut mori p̄pelleret tantus penaz terror cūct̄s inerat. q̄ aic⁹ aicuz et filij p̄i. et p̄iez fili⁹ abnegabat. Tūc i illa vrbe inueni sūt xp̄iani septē. Maximian⁹. malch⁹. marcian⁹. dyonisi⁹. iohes. serapiōn. et cōstantin⁹. Qui h̄ vidētes nimis dolebāt. Et cū eēt p̄mi palaciū sacrificia ydoloꝝ sp̄nētes i domo sua se celabāt et ieiunijs et orōib⁹ vacabāt. Accusati igit̄ añ Decii statuūt. et cōprobati facit xp̄iani dato eis resipiscēdi spacio vsq̄ ad reditū Decii dimittūt. At illi patrimoniu suū iterim in paupes expēdentes. inito p̄silio in monte celion secesserūt. et ibi eē secret⁹ decreuerūt. Diu ḡ sic latētes vn⁹ eoz sp̄ mistrabat. et q̄tēs irabat vrbe figura se medici et habitu vestiebat. Cū ḡ deci⁹ in vrbe redissz. et eos ad sacrificiādū p̄quiri iussissz malch⁹ mister eoz erit⁹ ad socios redijt et eis furozē ipatoris indicauit. Qui cū graui⁹ terreret malchus allatos panes eis apposuit vt cibo cōfortati fortiores ad p̄liū redderent. Postq̄ at cenabāt sedētes et colloq̄ntes i luctu et la-

crimis subito sic d̄s voluit dormire. Quā ne facto cū q̄siti fuissent et inueniri nō possent et deci⁹ doleret q̄ tales iuuenes p̄didisset. accusati sunt q̄ buculq̄ in mōte celion latuissent. et sua xp̄ianis paupib⁹ erogātes i suo p̄posito p̄manerēt. Iussit ḡ deci⁹ vt p̄rētes eoz adessent. et cōminat⁹ ē eis moriet̄ nisi de eis dicerēt q̄cqd̄ scirēt. Illi aut̄ eos sūt accusauerūt et diuitias suas paupib⁹ expēdisse p̄q̄si sūt. Tūc cogitās qd̄ de eis faceret. nutu dei iussit os spelūce lapidib⁹ obstrui vt ibi morerēt fame et inopia circūclusi. Qd̄ mistri qd̄ fecerūt. et duo xp̄iani i beo dor⁹ et rusin⁹ eoz martyriū d̄scribētes. caute in lapides posuerūt. Mortuo igit̄ decio et tota illa generatiōe post annos. cccxxij. anno. xxx. imp̄ij theodosij pullulauit heresilis eoz q̄ negabāt resurrectiōez mortuozū. Vñ p̄ristat⁹ theodosi⁹ xp̄ianissim⁹ ipator qz fidē tā impie agitari videbat. induit⁹ celicio sedēs in interiori loco p̄ singlos dies flebat. Qd̄ vidēs misericors d̄s p̄solari lugētes et p̄firmare spem d̄ resurrectiōez voluit mortuoz et thesaur⁹ sue pietat̄ aperies. ita p̄dictos martyres suscitauit. Vñ qd̄ eū cor cuiusdā ciuis ephesi vt i illo mōte edificaret stabula pastorib⁹ suis. Cementarijs spelūcā apientib⁹ surrexerūt sc̄ti et seinuicem salutātes putabāt se tñ vna nocte dormisse et p̄dianā tristitiā recordātes interrogauerūt malchū q̄ eis mīstrauerat qd̄ de eis decius decreuisset. At ille r̄ndit. Sic dixi in sero q̄siti fuim⁹ vt idolis imolē⁹. Ecce qd̄ d̄ nob̄ cogitat impator. R̄ndit maximian⁹. Et de⁹ scit q̄ nō sacrificabim⁹. Cūq̄ socios p̄fortasset. iussit malcho vt emptur⁹ panes ad vrbe descēderet et plures q̄s heri alferēs panes. qd̄ iussissz impator redies nūciaret. Tollēs ḡ malch⁹. v. solidos de spelūca exijt et vidēs lapides mirat⁹ est. h̄ alio uo cogitās paz de lapidib⁹ cogitauit. Veniēs igit̄ timid⁹ ad portā vrbis. valde mirat⁹ est vidēs suppositū signū crucis. Vnde p̄gēs ad alterā portā dū idē signū inuenit ultra modū mirat⁹ est. Vidēs oēs portas siḡ crucis apposito. et mutarā ciuitatē. signāq̄ se ad p̄mā portā redijt se existimās somnari. Vñ se p̄firmās et vultū op̄ies vrbe ingredit⁹. et veniēs ad veditores panū audiuit boies loq̄ntes d̄ x̄po. et apli⁹ stupēfact⁹ ait. Quid est inq̄t q̄ heri nēo audebat x̄pm

De septem dormientib⁹

120

noiare et nunc oēs xpm pfitent. Puto qd hec
nō est ephesoz ciuitas. qz aliē edificata est.
s; aliā ciuitatē nescio talē. Et cū interrogās
audis; hāc eē ephesū errare veracitē se pu-
tauit. et redire ad socios cogitauit. accessit
tū ad eos qd panē vēdebāt. et cū argēteos p-
tuliss; mirati vēditores dicebāt ad inuicē
q ille iuuenis antiquū thesaurū inuenisset.
Malch⁹ pō eos ad inuicē loqntes videns
parabat qd vellēt eū trahere ad impatorē. et
trī⁹ rogauit eos vt se dimitterēt et panes et
argēteos retinerēt. At illi tenētes eū dixe-
rūt ei. Vñ es tu. qz thesauros antiqz ipa-
toz inuenisti. indica nob et erim⁹ socij tecū
et celabim⁹ te qz aliē celari nō potes. Mal-
chus pō non inueniebat qd diceret illis p-
timore. Illi pō vidētes eū tacētē misso tu-
nei collo ei⁹ trahēbāt p vicos vsq; i mediū
ciuitatē. Et exiit rumor ad oēs qd qdaz iu-
uenis thesauros inueniss;. Cōgregatis g
ad eū vniuersi et cū miratib; volebat eis sa-
tisfacere qd nihil inueniat. Et circūspiciēs
oēs a nemie cognosci potat. Et pspiciēs in-
plum volebat cōgscere aliquē de psanguī-
neis suis. qd veracitē viuere putabat: et nul-
lū inueniēs. stabat qsi insā⁹ i medio ppli ci-
uitatē. Qd cū audis; scis martin⁹ eps et
anticipater pcosul q nup in vrbē aduenerat.
mādaueit ciuib; vt eū caute adducerent et
argēteos ei⁹. Quq; a mistris trahēt ad ec-
clesiā putabat qd duceret ad ipatorē. Eps
igit⁹ pcosul mirātes argēteos interrogaue-
rūt eū vbi thesaurū incognitū inueniss;. At
ille rñdit se nihil penit⁹ inuenisse. s; de sac-
culo parētū suoz eosdē denarios habuisse.
Et interrogat⁹ cui⁹ ciuitatē eēt. rñdit. Bene-
scio qd h⁹ ciuitatē sū si m h est ciuitas ephē-
soz. Procosul dixit. Fac venire parētes tu-
os vt testent⁹ p te. Quos cū noiaisset et nul-
lus eos cōgsceret dicebant eū se fingere vt
aliq mō euaderet. Et ait pcosul. Quō credi-
mus tibi qd h argētū pentū tuoz fuerit cuz
scptura ei⁹ habeat pl⁹ q. ccclxxvij. ānos. et
sit pmoz diez decij ipatoris. et in nullo siles
sint argēteis nris. et quō pentes tui ān tan-
tū tps fuerit. tu pō iuuenis vis decipe sapiē-
tes et senes ephesi. Jccirco iubebo te legib;
tradi donec pfitearis qd inuenisti. Tūc p-
cidēs malch⁹ ān eos dixit. Pro deo dñi di-
cite mibi qd vos interrogo. et ego dico vobis
qd est i corde meo. Deci⁹ impator qd fuit in

hac ciuitate vbi nūc est. Eps dixit. Fili nō
est hodie in tra qd deci⁹ noiet. impator autē
fuit ān lōgū tps. Malch⁹ at dixit. In hoc
dñe ita stupeo et nemo credit mibi: s; sequi
mini me et ego ostendā vob socios meos q
sūt in mōte celion et ipsis credite. Hoc em
scio qd a facie decij impatoris nos fugim⁹. et
ego sero vidi qd ingressus est deci⁹ in banc
vrbē si m h est ciuitas ephesi. Tūc eps co-
gitās in semetipso dixit pcosuli. Quia vis-
io est quā de⁹ vult ostēdere in iuvene isto.
Perrexit g cū eo et ciuitatē plurima mul-
titudo. Et ingressus est pmo malchus ad
socios suos. et post eū eps ingrediēs inuēit
int lapides lras sigillatas duob; sigill ar-
gēteis. et puocato ppo legit eas. et audierit-
bus et admiratib; cūctis. Et vidētes scōs
dei sedētes in spelūca et facies eoz tāq; ro-
sas florētes pidentes glorificauerūt deū.
Statimq; eps et pcosul miserūt ad theodo-
siū impatorē rogātes vt cito veniret et mira-
cula dei nup ostēsa videret. Qui pū⁹ sur-
gens de humo et de sacco in q lugebat. glo-
rificās deū venit a constantinopoli ephesū.
Et obuiatib; ei cūctis ascēderūt sili oēs ad spe-
luncā. Et mox vt sciti vidēti ipatorē respicē-
duerūt facies eoz sic sol. Et ingressus im-
perator pcidit ante eos glorificās deū. Et
surgēs amplexat⁹ est eos. et sup singlōs fle-
uit dicēs. Sic video vos tāq; si viderem
dñm resuscitantē lazāz. Tūc dixit sanct⁹
Maximian⁹ ad eū. Crede nob qd ppēte re-
suscitauit nos de⁹ ān diē magne resurrecti-
onis. vt credas indubitāter qd resurrectio
mortuoz est. Vere em resurrectim⁹ et viuim⁹.
Et sic infans est in vtero matris non
sentīēs lesionē: et viuit. sic fuim⁹ viuētes ia-
centes et dormiētes et nō sentiētes. Et his
dictis vidētib; cūctis inclinantes capita in
terram obdormiēti et tradidēti spūs suos
fm dei imperiū. Surgēs at impator cecidit
sup eos flens et deosculans eos. Et cū
iussisset fieri loculos aureos in qb; mitterē-
tur. in ipa nocte apparuerūt impatori dicē-
tes. vt sic acen⁹ in terra iacuerāt et ex terra
resurrexerāt ita eos dimitteret donec deus
itez eos suscitaret. Iussit g impator locuz
illū inaurat; lapidib; adornari. et oēs epōs
resurrectōz pfitētes absolui. Q. ccclxxij.
ānis dormisse dicūt dubiū esse pō. qz anno
dñi. ccclxxij. surrexerūt. Deci⁹ antez regnauit
q 2

De sanctis Nazario et Celso

vno tñ anno et tribus mensibz. scz anno dñi
cclij. et ita nō dormierūt nisi. cxcvj. annis

XCVII

De sanctis Nazario et Celso

Nazarius dicit

N qñ nazare. qđ interpretat con-
secratus vel mundus vel sepatus vel
floridus aut custodiēs. In hoc repiuntur
hñqz. scz cogitatio. affectio. intentio. actio
et locutio. Cogitatio at dicitur scđ. affectio
munda. intentio recta. actio iusta. et locutio
moderata. Hec omnia fuerūt in brō nazario
Habuit em cogitatōez sanctā et inde dicit
psecrat. Affectioez mundā. et inde dicit
mundus. Intentioez rectā. et inde dicit
tūc. Intentio em est qđ separat opa. quia ex
oculo simplici corp⁹ lucidū. ex oculo neqz
corp⁹ tenebrosū creat. Actionē iustā. et
inde dicit florid⁹. qz iustus florebit sicut lilū
Locutionē moderatā. et inde dicit custodiēs
qz custodiuit vias suas vt nō delinqueret
in lingua sua. Celso qñ excelsus. qđ se
supra se extulit dñi etatē puerilē pte ani-
mi supauit. Hoz vitā et passionē Amb. in
li. Serualij et Prothasij repisse dicit. In quibz
dā aut libris legit qđ daz phs nazario
deuotus ei⁹ passionē pcepit. quā Leras
cuius qui scđoz corpora sepeliera ad caput
ipsoz posuit.

Nazarius fili⁹ illustrissimū viri noīe
Africanū. s; iudei. et brē Perpetue
christianissime et romanoz nobilis-
sime. et a brō Petro aplo baptizate. cū hiet
nouem annos plurimū mirabat vidēs pa-
trem suū et matrē in obseruatōe religionis
tam dissimiliter variari. et qđ mater sua legē
baptismi. pater pō su⁹ legē sabbati sequere-
tur. Vñ cui magis adherere deberet pluri-
mū dubitabat. cum yterqz ad fidē suā eum
attrahere niteret. Tādē nutu dei vestigiis
matris adhesit. et a brō Lino papa sacrum
baptisma suscepit. Qđ pī intelligēs cepit
ipm a scđo pposito auerte. et tormētoz gene-
ra qđ xpianis inferunt p ordinez explicare.
Qđ aut dicit eum a Lino papa baptizatum:
forte intelligit nō qđ tūc papa erat. s; qđ futu-
rus erat. Nazari⁹ em post baptismū (sicut
infra piz) annis multis supuixit. qđ tamē a
Herone martyriū pculit. qđ petri anno vlti-

mo sui impij crucifixit. Lin⁹ at post mortē
Petri papa fuit. Cū aut patri nullatenus
assentiret. sed poti⁹ xpm pstatissime predi-
caret. ad pces parentū qđ ne occideret time-
bant d vrbē roma exiit. et seprē saumarios
de parentū diuitijs oneratos accipiens. p
ciuitates italie venit et oia paupibz eroga-
uit. Decimo at anno disgressionis sue a ro-
ma placentiā et inde mediolanū adueniēs.
scđos Serualij et pthasij ibidem in carce-
re detineri repit. Audito at qđ nazari⁹ pā-
ctos martyres animaret. cito ad pfectū tra-
hitur. et in pessione xpi pdurās fustis tra-
berat. Et sic ex vrbē illa pect⁹. dñi de loco
ad locū pgeret. mater ei⁹ qđ obierat sibi ap-
paruit. et filiū suū pfortās vt ad gallias p-
peraret admonuit. Cūqz ad vrbē galie
qđ gemellus dicit aduenissz et ibidē plurimos
pueritisset. quedam matrona filiū suū noīe
celsum elegantē puez sibi obtulit. rogans
vt ipm baptizaret et secū duceret. Qđ p-
ctus galliaz audies ipm cū puero celso res-
tro manibz vinctū et collo catena pstricuz
in carcere reclusit vt eū in crastino tormē-
tis afficeret. Tūc vxor sua misit ad eū asse-
rens iniustū esse iudiciū vt innocētes occi-
deret. et deos omnipotētes vindicare pces-
meret. Quibz pbs pces correxit. scđos ab-
soluit. s; ne ibi pdicare psumeret admonu-
it et interdixit. Venit aut ad vrbē treueris
et ibi xpm p m p dīcās et multos ad fidē xpi
cōuerēs ibidē sibi eccliam edificauit. Qđ
audies corneli⁹ vicari⁹ Heroni impatori
mādanit. Qui cētū milites ad eū capiēdū
misit. Quē cū illi iuxta oratoriū qđ sibi cō-
struxerat inuenissent. man⁹ eius ligauerūt
dicētes. Vagn⁹ Herone te vocat. Quibus
nazari⁹. Incōposit⁹ rex incōpositos milites
h3. Quare cū veniētes honeste nō p-
xistis. nero te vocat. et venisse. Vincitū igit
ad heronē ducebāt. et puez cellū plorantē
alapis cedētes. vt seqret vgebant. Quos
cū nero vidisset iussit eos i carcere recludi
donec ipos supplicijs excogitat⁹ pimeret.
Interea cū nero qđā vice ad capiēdas feras
misisset venatores. subito feraz multo
tudo erūpens viridariū neronis intravit
vbi multos lacerauit et plerosqz occidit. in-
tantū vt nero turbat⁹ diffugeret. et vulne-
rato pede vix ad palatiū pueniret. Vult⁹
aut dieb⁹ illi⁹ vulneris dolore decumbēs.

De sancto Felice papa

tandem nazarij et celsi meminit. et putauit deos sibi iratos fuisse eo quod tandem ipsos uere promissit. Iussu igitur imperatoris milites nazarij calcibus tundentes et puerum perberantes. de carcere eduxerunt et coram imperatore stauerunt. Vides autem nero faciem eius instar solis se fantastice deludi putauit. et ut magicas artes deponeret sibi dixit. ac ut dixit imolaret precipit. Duci ergo nazarij ad templum rogauit ut omnes exirent. et sic eo orante omnia ydola sunt fracta. Quod audiens nero iussit eum in mare precipitari. precipites ut si forte euaderet ipsum insequentes igni combureretur et pulueretur in mare precipiteretur. Nazarij igitur et puer celsus naui imponunt et in medium pelagus educunt ibi precipitant. sed statim circa nauem tempestas maxima percutit. et circa sanctos tranquillitas magna cernitur. Cum illi piculitari timerent. et malorum quoniam sanctos miserarent. ecce nazarij cum puero cello super aquas ambulantes hilari vultu eiusdem apparuit ac super nauem ascendens ipsis iam credentibus oratione sua mare placauit. ac inde cum eis ad locum perpassus fere. de iuxta urbem ianuam sem peruenit. Ubi cum diutius predicasset mediolanum tandem ubi sanctos geruasium et protasium reliquerat venit. Quod cum anolinus presertus audiuisset cum remanente cello in domo cuiusdam matrone in exilium direxit Nazarij pro romana veniens et patrem suum iam senem et christianum inueniens. quod puerus fuerit inquisiuit. Cui dixit apostolus petrus sibi apparuisse et ut praecedentes se ad ipsum uxorem et filium sequeretur admonuisse. Deinde a templorum pontificibus ad urbem mediolanum uenit roma in exilium missus fuerat redire cum iniuria multa compellitur. ubi cum puero cello persequi peruenit. Qui educitur extra portam romanam in loco quod dicitur tres muri cum puero cello decollatus est. Quorum corpora cum christiani rapuissent et in ortis suis collocassent. in ipsa nocte sancti cuiusdam nomine Ceracio apparatus dixerunt ut eorum corpora in domo sua propter necessitates profundius sepeliret. Quibus ille. Quae sancti sanare possumus filia mea palitica. Quae cum continuo sanata fuisset corpora eorum tulit. et ut iusserant sepeliuit. Post longum pro tempore dominus corpora eorum beato Ambrosio reuelauit. Celsum pro in loco suo relinquens nazarij cum sanguine recenti quasi eadem hora sepultum miro odore fragrantem integrum et incor-

ruptum cum capillis et barba repiens ipsum ad ecclesiam apostolorum transtulit et ibi honorifice sepeliuit. Celsum quoque inde postmodum sustulit et in eadem ecclesia collocauit. Passi sunt autem sub nerone qui cepit circa annos domitiani. lxxij. De beato martyre sic dicit Ambrosius in praefatione. Martyr sanctis roseo lustratus cruore nazarij. celestem meruit ascendere regnum. Qui dum per innumera tormetorum supplicia crudeli vexaret. tyrannicam rabiem fidei patientia superabat. Nec potuit persecutorum illatis cedere minis quoniam per se certante ipse actor victoriae christi dominus dimicabat. Ducis interea ad templum ydolis plibare per phanis. quod portenta diuino fuit praesidio mori ut ingressus est redegit in puluerem. Ob hoc liquidas maris in undas longius a terra pictus angelici muneris famularum solida inter fluctus vestigia praefigebat. Quod felix et inclit dominus pliator qui mundi aggressus principem innumera apostoli multitudine vire locauit eterne. Quod magnum et ineffabile sacramentum. ut de illorum potius salute letetur ecclesia. quos punisse mundus exultat. Quod beata mater natum suorum glorificata tormetis quos non placent. non gemitu ad inferna deducit. sed ad celestia eterna migrantes perpetua laude persequitur. Quod testis fragrantissimus me. nitore celesti fulgide. cuius ineffabilis odor sabaicis prepollet aromatibus. Quod ambrosius repiens pennae patronum dedit et medicum. fidei pugnatorem. sacri plii bellatorem. Tu dudum multo latitante puluere dragma inuenis accesa verbi frute supna. Ut pateat cunctis tua christe munera sanctis. Angelicos cernant humanaque lumina vultus. Hec Ambrosius.

xcviii

De sancto Felice papa

Elix loco liberij i

papam eligitur et ordinatur. Cum enim Liberius papa nollet arianam heresim assentire missus est in exilium a Constantino filio constantini. et ibi per triennium moratus est. Quapropter vniuersus clerus romae volente et consentiente. Qui quidem felix concilio puocato coram. xlviij. episcopis constantini imperatorem arianum hereticum. et duos presbiteros

e sanctis simplicio et faustino

sibi fauantes pdenauit. Quapropter constā
tius indignat⁹ felicē de epatu suo deiecit.
et Liberiu eo pacto renouauit: vt scz solū
modo constātio et alijs q̄s felix dānauerat
cōicaret. Liberiu⁹ igit⁹ tedio affect⁹ exiliū in
heretica p̄auitate subsēpsit. et sic intantuz
psecutio excreuit vt q̄ plurimi sacerdotes
et clerici liberio nō phibēte intra ecclesiam
sunt necati. Felix p̄o de episcopatu deiecit⁹
cum in p̄sidio suo habitaret. inde eductus
martyriū capitis obtruncatione p̄meruit.
circa annos dñi. cccxl.

XCIX

De sc̄is Simplicio et Faustino

Simplici⁹ et Fau

stinus fr̄es cū sacrificare p̄temne
rēt sub Dyocleciano rome multa
supplicia p̄tulerūt. Tandē data sup eos sen
tentia decollati sunt et in tyberim corpa eo
rū piecta. Soror aut̄ eoz noīe beatrix eoz
corpa de flumie leuauit et honorifice sepeli
uit. Lucrecius aut̄ p̄fect⁹ et ei⁹ vicari⁹ dum
p̄diū ipsoz ambiret. eam teneri fecit. et vt
ydolis imolaret p̄cepit. Quā rennuentem
lucreci⁹ nocte a seruis suis p̄focari p̄cepit.
Qui⁹ corpus lucina virgo rapiēs iuxta fra
tres suos sepeliuit. Post h̄ p̄fect⁹ Lucre
cius p̄dictū ipm intrauit. vbi facto amicis
suis cōiuiuiū. cū martyribz insultaret infan
tulus quidā lactens pannis inuolutus de
gremio matris q̄ ibi aderat cūctz audienti
bus exclamauit. Audi lucreci. Occidisti et
inualisti. Ecce dat⁹ es in possessionē inimi
ci. Statimqz lucreci⁹ timens ac tremens
a demone arripit et per tres horas adeo est
vexat⁹ vt in ipso cōiuiuiū moreret. qd̄ vidē
tes q̄ aderant ad fidem p̄uersi sunt et narra
bant om̄ibz passionē sancte beatrix virgi
nis in p̄iuiuiū vindicatā. Passi sunt autem
circa annos dñi. cclxxvij.

C

De sancta Martha

Martha hospita

m christi Syro patre: Eucharis
matre regali ex p̄genie descendit

Pater ei⁹ serie et maritime multarūqz oraz
dux extitit. Tria aut̄ opida. scz magdalanū
et bethaniā vtrāqz et hierosolymitane vtr
p̄re martha cū sorore iure materne heditas
tis possidebat. Aliqz aut̄ legit vtr̄ habuisse
se. aut hoīm p̄tuberniū subūisse. Ministra
bat aut̄ dño nobilis hospita. et sorore parie
ministrare volebat. qz videbatur sibi q̄ ad
seruiendū tāto hospiti nō sufficeret etiā to
tus mūd⁹. Post ascensionē dñi cū facta ēēt
disp̄sio discipuloz. ipa cū fr̄e suo Lazaro et
sorore sua Maria magdalena: necnō bñs
Marimin⁹ q̄ eas baptizauerat. et cui a spū
sancto fuerāt cōmēdate. multiqz alijs ablati
remis velis et gubernaculis om̄ibz alimen
tisqz. ratibz ab infidelibz includuntur. Qui
dño duce marsiliā p̄uenerūt. Tandē terro
torū aquense adēit et ibidē p̄lm ad fidem
puertūt. Erat at̄ bñā Martha valde facti
da et oibz gratiosa. Erat at̄ tūc t̄pis sup ro
danū in nemore qdam in arelate et auinio
nē draco qdam medi⁹ aial medius piscis.
grossior boue. lōgior equo. bñs dentes vt
spata acutos. binis parmis ex vtrāqz par
te munit⁹. Qui latens in flumie oēs trans
euntes p̄mebat et naues submergebat. Ve
nerat aut̄ p̄ mare de galacia asie. generat⁹
a leuiathan. q̄ est serpens aquosus et ferocis
simus et bonacho animali qd̄ galacie regio
gignit. et qd̄ i insectatores suos p̄ spaciū in
geris sterco⁹ sūsi velut spiculū dirigit et qd̄
qd̄ tetigerit velut ignis exurit. Ad quem
Martha a p̄lis rogata accedēs ipsumqz i
nemore qndā hoiez māducantē reperiens
aquā bñdictā sup eū iecit et cruce qndā sibi
ostendit. Qui p̄tinus vict⁹ vt ouis stans a
sc̄ā Martha p̄prio cingulo alligat et ilico
a p̄lo lanceis et lapidibz p̄imitur. Vocaba
tur at̄ draco ab incolis tarasconus. Unde
in h̄ memoriā locus ille adhuc vocat⁹ ta
rascona q̄ ante vocabat⁹ nerluc. i. niger luc⁹
eo q̄ ibi erāt nemora nigra et ymbrosa. Ibi
igit̄ beata Martha de licētia magistri sui
marimini et sororis sue deinceps remansit
et orōnibz et ieiunjs indefinenter vacabat.
Deinde p̄gregato ibidē magno sororum
cōuentu et ad honorē beate Marie semper
virginis magna edificata basilica satis ibi
asperam duxit vitā. carnē et oēs pinguedi
nem oua caseū et vinum vitans. semel t̄m in
die edebat. Lenties in die toriensqz in no

De sancta Martha

cre genua flectebat. **B** Quadam vice
dñi apud auinionē int̄ vrbēz flumiū rodani
p̄dicaret. iuuenis qdā vltra flumiū p̄stēs
ei⁹ p̄ba audire desiderans. cū nauigio care
ret. nudat⁹ nat̄are cepit. s̄ subito vi flumis
rapitur ⁊ p̄tin⁹ suffocat⁹. Lūius corp⁹ vix
secūda die inuentū añ pedes sc̄tē Marthe
resuscit̄ andū p̄ntat. Illa p̄o in modū crucis
solo p̄strata taliter orauit. Adonay dñe ies̄
su x̄p̄e q̄ fr̄em meū laz̄ar dilectuz tuū olim
resuscitasti. respice mi hospes care ad fidez
circūstantiū. ⁊ resuscita puer istū Et appre
hensa eius manu dextera mox iuuenis sur
rexit ⁊ sacrum baptisma suscepit. Refert
Eusebi⁹ i li. v. histo. ecclesiastice. q̄ mulier
emorroissa postq̄ sanata fuit. in curia siue
viridario suo statua fecit ad imaginē x̄pi
cū veste ⁊ fimbria. sic ip̄m viderat. ⁊ eā plu
rimū reuerēbatur. herbe p̄o sub illa statua
crescentes q̄ ante nulli⁹ erāt p̄tūz. cum fim
bria attingerēt tante p̄tūz erāt vt multi in
firmi inde lanarent. Illa aut̄ emorroissam
quā dñs sanauit ambrosi⁹ dicit fuisse mar
tham. Refert aut̄ Hieronim⁹. ⁊ habet i
historia tripartita q̄ Julian⁹ apostata imas
ginem quā emorroissa fecerat inde sustulit
⁊ suā ibidem collocauit. q̄ ictu fulminis cō
fracta fuit. **L** Obitu aut̄ suū sibi dñs
ante p̄ annū reuelauit. In q̄ toto anno se
bris elaborās ante octauū diem sui exi
tus angelicos choros sororis sue in celum
animā deferētes audiuit. q̄ mox fratrum ⁊
sororū conuentu p̄gregato ait. Dei comi
tes ⁊ dulcissimi alūni mihi queso p̄gratu
lamini. qm̄ angelicos choros sororis mee
aiāz ad sedes politicas ferētes ouanter cer
no. **O** pulcerrima ⁊ mi dilecta soror viuas
cū magistro tuo ⁊ hospite meo in sede br̄a.
Statimq̄ beata martha exitū suū viciniū
p̄sentēs suos admonuit vt luminariū ac
censilis circa se vsq̄ ad obituū vīgilarēt. No
cte p̄o media ante transit⁹ sui diē custodib⁹
somnia grauat⁹ venit⁹ vebemens irruit et
luminaria cūcta extingit. Illa vero malis
gnorū sp̄rituū turbam cernēs orare cepit.
Si pater hely. mi hospes care. cōgregari
sunt ad deuorandum me seductores mei.
scripta tenentes mala que gessi. Hely ne
elongeris a me. sed in adiutoriuū meū inten
de. Et ecce sororem ad se venientēz vidit.
que manu facem tenens cereos et lampas

des inde accēdit. Dūq̄ altera alterā p̄p̄io
noīe vocaret. ecce christus aduenit dicēs.
Veni dilecta hospita ⁊ vbi ego sū illic me
cum eris. Tu me suscepisti in hospitio tuo
Ego te recipio in celo meo. Et inuocans
tes te exaudiam amore tuo. Appropin
quante vero hora sui trāsitus. foras defer
ri se fecit. vt celū possz videre. Iussitq̄ se in
terram sup̄ cinerē poni ⁊ signum crucis co
ram se teneri. et in hec verba orauit. Ho
spes mi care banc paupculam tuā custodi.
⁊ sicut mecū dignatus es hospitari. sic me
suscipe in hospitio tuo celesti. Iussitq̄ vt
passio fm̄ Lucam coram se legeret. Et cū
diceret Pater in man⁹ tuas cōmendo sp̄i
ritum meū. illa emisit sp̄m. Seq̄nti p̄o die
scz dñica dñi circa corpus ei⁹ laudes exol
uerent. circa horam tertiā apud petragori
cas br̄o frontoni missaz celebranti. ⁊ post
ep̄lāz i cathedra dormitanti dñs apparuit
dicēs ei. Dilecte mi fronto si vis adimple
re qd̄ olim hospite nostre pollicitus es sur
ge velociter et sequere me. Quo iussa com
plente subito ambo tarasconi venerunt ⁊
circa corpus ei⁹ psallentes. torum officiūz
ambo ceteris respondentib⁹ pegerūt. ⁊ cor
pus ei⁹ in sepulcro suis manib⁹ collocaue
rūt. Vex dñi apud petragoricas finit⁹ can
tū dyacon⁹ euāgelii lectur⁹ bñdicēz pe
tens ep̄m excitaret. ille vix excitat⁹ r̄ndit.
Fratres mei cur me excitastis. Dñs iesus
x̄p̄s ad corp⁹ Marthe hospite sue me dux
it et ipsam tradidit sepulture. Dirigite
igitur illuc velociter nuncios qui nobis
anulūz nostrum aureum et cyrothecas cri
seas deferant. que dum ad corpus sepeliē
dum me aptarem sacriste cōmendauī. ⁊ ex
obliuione dimisi. quia me tam cito excita
stis. Missi nuncq̄ et hoc vt episcopus dis
perat inuenientes. anulum solamq̄ cyro
thecam attulerūt. aliā vero in hui⁹ rei testi
monium sacrista retinuit. Addiditq̄ br̄us
fronto dicēs. Cum post sepulturā ab eccle
sia exirem⁹ frater quidam illius loci litte
ris pitus nos insecutus dominū interro
gauit q̄ noīe vocaret. Cui ille nihil respon
dens ostendit ei codicem quē in manu te
nebat apertū. in quo nihil aliud erat scri
ptum nisi versiculus iste. In memoria eter
na erit iusta hospita mea. ab auditiōe mala
nō timebit in die nouissimo. Cū p̄o codicē

De sancto Germano

reuolueret. cūctis folijs h̄ reperit scriptum

Lū aut̄ ad ei⁹ sepulcrū crebra miracula fierēt. Clodoue⁹ rex frācorū xpian⁹ effectus ⁊ a scto Remigio baptizat⁹. cū grauē renū pateret̄ dolorē. ad ei⁹ tumulū veniēs sanitate integā reportauit. Quāpter illū locū ditauit ⁊ trium miliarioꝝ spacio in giro ex vitraꝝ pte rodani terrā villas ⁊ castra dedidit: locūq; illū libez fecit. Marcilla p̄o ei⁹ famula vitā ipsi⁹ p̄scripsit. que postmodū in sclauoniā p̄gens. ⁊ ibi euangeliū xp̄i predicans post decimū annū a dormitōe Martine in pace quieuit.

CI

AI

De sctis Abdon et Sennen.

Abdon et Sennen

a sub Decio impatore martirium passi sūt. Cum em̄ deci⁹ imperator babyloniam cū alijs puincijs supasset. q̄sdaz christianos ibi inuenit q̄s secum ad urbem cordubā deducens diuersis supplicijs p̄summauit. et eos duos subregulā pientes. scz abdon et sennen sepelierit. vñ accusati et decio p̄ntati romā p̄ eū vincitacenis ducunt. ⁊ in p̄spectu deci⁹ ⁊ senat⁹ itroducti. aut sacrificare ⁊ rez suaz recipe libertatē. aut morsibz bestiaz deuorari iubent. Cōtēnentes itaq; et expuentes in simulacra ad theatꝝ p̄rabūt. ⁊ ad eos duo leones ⁊ vñ quatuor dimittunt. Qui cū sctōs nō tangerent. sed etiā custodirent in lectis i eos gladijs occidūt. et ligatis pedibz tracti sūt ⁊ iactati añ simulacꝝ solis. Qui cū ibi triduo iacuissent. quirin⁹ subdyaconus eos collegit. et in domo sua sepeliuit. Passi sūt aut̄ circa ānos dñi. cclij. Tpe at̄ Constantini ipi q̄tuor martyres eoz corpa reuelauerūt. ⁊ a xpianis trāsata sūt in cimiteriū pontiani. vbi dñs p̄ eos multa p̄stat bñficia p̄p̄o.

CII

AI

De sancto Germano

German⁹ dicitur a

germie et ang qd̄ est fursū. q̄si sup̄ nū germen. Tria em̄ repiunt in lege gete germināte. scz calor naturalis. hūoz nutrimentalis. et rō seminalis. Brūs igit̄

German⁹ d̄r q̄si semen germinās. qz in ip̄o fuit calor p̄feruorē dilectōis. humor p̄p̄in guedinē denotōis. ⁊ rō seminalis p̄p̄intez p̄dicatōis. p̄ quā multos in fide et moribz generabat. Lūi⁹ vitā constantin⁹ p̄s byeter ad sanctū Censurium episcopū altisiodorensem scripsit.

Germanus nobilissimus genere in vrbe altisiodoro nat⁹. et liberalibz studijs plurimū eruditus tandem romam ad dīcendū iuris scientiam est p̄fectus. Ubi tantum dignitatis accepit vt eum senatus ad Gallias transmitteret. vt apicem ducatus totius burgūdie obtineret. Cum ergo altisiodorensem ciuitatem ceteris diligentius gubernaret: arbozem quandam pinum in media ciuitate habebat: ad cuius ramos pro admiratione reu nationis ferarū capita suspendebat. Sed cum sanctus amator eiusdem ciuitatis episcop⁹ de tali cum vanitate sepe redargueret. monens vt etiā illam arbozem incidī mandaret: ne aliqua mala occasio ex hoc christianis eueniret. ille nullaten⁹ acquieuit. Quadam autē vice absente Germano arbozem incidit et incendio totam dedidit. Quod germanus audiens christianē religionis oblitus. vallat⁹ militibus illuc aduenit et mortē episcopo intētauit. Episcopus autē diuina reuelatione germanū sibi successurū agnoscens. furenti cessit. ⁊ augustinū studunum prexit. Postmodum altisiodorū reuersus germanū in ecclesia caure cōclūsit ⁊ ibidez eum tonsurās ipsum sibi successurū esse predixit. Qd̄ factū est. Nam panlopost episcopus feliciter obiit ⁊ germanū plebs om̄is in antistitem postulauit. Qui substantia paupibz erogata et vxore in sororem cōmutata corpus suū per. xxx. ānos sic afflixit. vt nunq; panem frumenti. nō vinum. nō oleum. nō sagimen. nunq; vel salē pro sapore comederit. Bis tñ in anno scz in pasca et natali vinū sūmebat. sed tamen ipsum vini saporem aq̄s nimis extinguebat. In refectione primo cinerem p̄clibabat. deinde panē ordeaceū sūmebat. Sēp autem ieiunans nūq; nisi vespere comederat. In estate vel hyeme nullā vestem habuit p̄ter ciliciū ⁊ tunicā vel cucullā. Que rebatur donec attritione nimia solueret.

De sancto Germano

Lectus suus cinere cilicio et sacculo or-
nabatur. Nullū pulvinar caput ab hūic ei?
leuabat. s; sp̄ gemens et scōz reliq̄as collo-
gerēs. nūq̄ vestimētū. raro calciamēta et
raro cingulum detrahebat. Sup̄ hoiez. si
quidē fuit om̄e qd̄ gessit. Talis em̄ ei? exte-
rior vicia. vt si miraculis caruisset incredibil?
videret. Et tāta fuerit miracula vt nisi me-
rita p̄cessissent fantastica putarent. **B**
hospitat? i qdā loco cū p? cenā mēsa itez
paret. admirat? interrogat cui venio prepa-
rent. cui cū diceret qd̄ bonis illis mulierib;
q̄ de nocte incedūt preparēt. illa nocte san-
ctus german? statuit vigilare. Et ecce vi-
dit multitudinē demonū ad mēlaz i forma
hoim et muliez veniētē. Qui eis p̄cipiens
ne abirēt. cūctos de failia excitauit inq̄rēs
si p̄sonas agnoscerent. Qui cū oēs vicinos
suos et vicinas eē dicerēt. misit ad domos
singloz demonib; p̄cipiēs ne abirēt. Et
ecce oēs i suis lectulis sūt innēti. Adiurati
igit se demones esse dixerūt q̄ sic hoib; illu-
debant. Eo tpe. b. lup? ep̄s tracalino flore-
bat. cui? vrbē cū attila rex obsideret. super
portā brūis lup? acclamās q̄s eēt q̄ eos sic
impeteret inq̄siuit. Qui ille. Ego sū attila
flagellū dei. Quo p̄ hūilis p̄sul dei ait ge-
mens. Et ego sum lup? heu vastator gregū
dei et indigēs flagello dei. Doroq; portas
referari iussit. Illi at diuic? excecati p̄ por-
tā ad portā trāierūt. neminē aut videntes
aut ledētes. Brūis igit german? assūpto p̄-
dicto ep̄o lupo i britannias vbi herici pullu-
lauit p̄fect? est. S; dū i mari eēt et tēpe-
stas maxima oriret ad orōez sc̄ti germani p̄ri-
mus trāq̄litas magna efficit. Honorifice
igit a pplis suscipiūt. q̄z aduentū demōes
tam p̄dixerāt. q̄s sc̄tus german? d̄ obsessis
expulerat: vtz cū hericos quicissent ad p̄-
pria rediēt. **L** Lū in qdā loco infir-
mus decūberet p̄tigit vt tot? ille vic? repē-
tino incēdio p̄flagraret. Qui cū rogaretur
vt inde asportat? ignē euaderet. ille incen-
dio se opponit. et vltra citraq; oia p̄sumēte
flāma hospitū ei? nō tetigit. Dū ad bri-
tānias iterato rediret vt hericos p̄faret.
qdā ex discipulis ei? gradu p̄cito ei? vesti-
gia seq̄bat. q̄ in apud cordomaz infirmat?
occubuit. Rediēs inde brūis germanus se-
pulcz ei? aperiri fecit. ipm; vocās ex noie
qd̄ ageret. an adhuc secū militare cupet res-

q̄siuit. Doro ille residēs cuncta sibi p̄stare
suauia: ac se nolle ecōtra vlti? reuocari re-
spondit. Tūc sancto annuente vt req̄sces-
cet. ille deposito capite rursum in dño ob-
dormiuit. Dum in britānia p̄dicaret et si-
bi et locijs rex britannie hospitū denegas-
set. subul? regl regressus a pascuis. recepo-
tam p̄bendam in palatio ad tuguriū p̄pitiū
referēs. vidit brūm germanū cū locijs tame-
et frigore laborantē. Quos in domo sua be-
nigne recepit. et vnicū vitulū quē habebat
hospitib; occidi p̄cepit. Post cenam sc̄tus
german? om̄ia ossa vituli sup̄ pellē compo-
ni fecit: et ad eius orationē vitul? sine mor-
ra surrexit. Sequenti die Germanus regi
festinus occurrit. et cur ei hospitū denega-
uit potenter inq̄rit. Tunc rex vehementer
attonitus sibi respondere nō potuit. Et il-
le. Egredere inquit et regnū meliori dimit-
te. German? igitur dei mandato subulcz
cum vxore venire fecit. et vniuersis stupen-
tib; regē p̄stituit. Et extunc reges de lub-
ulci genere p̄deutes dominant genti bri-
tonum. Lū saxones p̄tra britones dimi-
carent et se paucos viderēt sc̄tōs inde trās-
eutes vocauerūt et ab eis predicati certa-
tim om̄es ad baptisimū grām conuolabant
Die igitur pasce ex feruore fidei p̄iectis ar-
mis p̄ponūt fortiter p̄liari. Quod illi audi-
entes audacter p̄ inermes p̄perāt. sed Ger-
manus latens cū suis oēs admonuit vt cū
ip̄e alleluia clamaret oēs sibi vno clamore
respōdeant. Qd̄ cum factū esset: tant? ho-
stes sup̄ se iam irruentes terroz inuasit. vt
p̄iectis armis nō solū montes s; celum su-
per se ruere putarēt. cunctiq; diffugerent.

Quadā vice dum paugustudunū trās-
iens ad tumultū sancti cassiani ep̄i deueniss;
quō se haberet inq̄siuit. Ille statim ex tu-
mulo cunctis audientib; sic r̄ndit. Dulci
quiete perfruor. et aduentū redemptoz ex-
pecto. Et ille. Quiesce per longum in xp̄o
temp? et p̄ nob̄ attenti? intercede vt obti-
nere sacre resurrectionis gaudia mereamur

Dum apud rauennā deuenisset a regina
placida et filio suo Valentiniano honoris-
fice susceptus est. Hora vero cene regina
misit ei vas argenti amplissimū delicatior
ribus cibis plenum. quod ille sic suscepit
vt cibos famulis traderet: et sibi pro pau-
peribus ipsum vas argenteum retineret.

De sancto Eusebio

Loco 80 muneris misit regine scutellam
lignea panē ordeacei continentē. Quō illa li-
beter recepit ⁊ vas illud postmodū argēto
terit. D Quadā autē vice dū p̄dicta re-
gina eum ad p̄uiuiū inuitassz. ille benigne
annuēs ab hospicio suo vsqz ad palacium.
eo q̄ ieiunijs ⁊ orationibz ac laboribz esset
p̄fect⁹. asino deferente portat⁹ est. sed dum
comedet asinus sc̄i germani mortuus est.
Quō regina audiēs equū mire māsuetudis
ēp̄o p̄ntari fecit. Quē intuens ait. Deus
mibi asin⁹ p̄ntet. qz q̄ me huc attulit repoz-
tabit. Pergentes ad cadauer. surge inquit
muscio reuertamur hospicio. Stratiqz sub
siliens seipm̄ pcussit. ⁊ quasi nihil mali pas-
sus esset germanū ad hospiciū deportauit
Sed anteqz de rauenna exiret p̄dixit q̄
nequaqs in h̄ seculo diutius moraret. Post
modicū febre corripit. ⁊ die septimo ī dño
moritur. ⁊ corpus ei⁹ ad gallias sicut a re-
gina petierat transportat. Obijt circa an-
nos dñi. ccccxxx. E Verum cū sanct⁹
germanus beato eusebio vercellensi ep̄o p̄-
misisset q̄ in sui reuersiōe ecclesiā quā fun-
dauerat sibi dedicaret. cū intellexissz sc̄tus
eusebi⁹ b̄m̄ germanū ep̄isse de corpore eccle-
siā suā dedicaturus cereos accendi iussit.
S3 q̄nto pl⁹ accēdebant tāto pl⁹ extingue-
bant. Quō videns eusebi⁹ intellexit dedica-
tionē aut alio tpe fieri oportere: aut alteri
ep̄o reservari. Lū igit b̄i germani corpus
vercellas delatū fuissz. mox ī p̄dictā ecclāz
inducit. ⁊ statim cerei oēs diuinit⁹ inflam-
mant. Tunc sanct⁹ eusebius p̄missiōis be-
ati germani meminit. et quod viuens se fa-
cturum p̄miserat. mortuū fecisse cognouit
Hoc ita oportet accipi vt nō intelligatur
de magno eusebio vercellensi q̄ tpe ipsius
factum sit hoc. Nam ipse sub valente impe-
ratore mortuus fuit ⁊ a morte ipsius vsqz
ad mortē sancti germani vltra annos q̄n-
quaginta effluxerant. Fuit ergo alius Eu-
sebius sub quo istud quod enarrat enuenit.

CIII
De sancto Eusebio

Usebius dicitur

e ab eu qd est bonū. et sebe qd dicit
eloq̃ntia vel statio. Vel zusebius

sonat bonus cultus? Ipse namque fuit bonitatem
in sacrificatioe sui. eloquentiam in defensione si-
dei. stationem in praestantia martyrii. bonum cul-
tum in reuerentia dei.

tum in reuerentia dei.

Eusebius sp̃s ego ex̃s dum adhuc
cathecumin⁹ esset ab eusebio papa
baptisma ⁊ nomē suscepit. In quo
baptismo man⁹ angelice vīe sūt q̃ ipm de
sacro fonte leuauit. Matrōna q̃daz velle
pulcritudinē capta. cū ipi⁹ cubiculū velle
adire custodiētib⁹ angelis puenire nō po
tuit. Uñ facto mane ad ei⁹ pedes p̃cidit et
venīā ab eo petijt Ordinat⁹ p̃s byter tanta
sanctitate emicuit vt i missaz solēnijs iter
man⁹ ei⁹ mīsteriū angelicū appareret. Post
h̃ cū arriana hēsis totā italiā inficeret. imo
patoze cōstantino eidē hēsi saueret. Iulīa
papa eusebiū in vercellenē. ep̃m p̃secrauit.
q̃ tūc obtinebat int̃ alias vrbes italie p̃ncipio
patiū. Qd̃ herici audiētes omēs fores eccle
claudi fecerūt. At eusebi⁹ vr̃be ingressus aū
hostiū maiorē eccle q̃ ē br̃e marie genua fle
xit. ⁊ oīa ostia sua mor̃ orōne apuit. Das
centiuz mediolanenē. ep̃m herica prauitate
corruptū de ep̃atu elecit. ⁊ p̃ eo virū catho
licū dyonisiū ordinauit. Sicq̃ eusebi⁹ totā
ecclelāz occidētis ⁊ athanasi⁹ totā ecclesiam
orientis ab arrianoz peste purgabāt. Arri
nāq̃ p̃byter alexandrin⁹ fuit. q̃ xpm purā
creaturā esse dicebat. asserēs q̃ erat qm̃ nō
erat ⁊ q̃ p̃pter nos fact⁹ est vt nos p̃u tūq̃
p̃ instrumentū deus crearet. Et iō magn⁹
constantin⁹ celebrari fecit Nicenū cōciliū.
vbi error p̃demnat⁹ est. Ip̃e aut̃ postmodū
miserabili morte interiijt. quia omnia vīscē
ra et intestina per secessum emisit. Constā
tius aut̃ constantini fili⁹ ipsa heresi corrup
tus fuit. Quocirca constantin⁹ imperator
p̃tra eusebium plurimū indignatus multo
toz ep̃iscopoz conciliū p̃uocauit. ⁊ dyoni
siū accersiuit. multasq̃ ep̃istolas ad Euse
biū destinauit. qui sciens maliciā in multo
tudine p̃ualere venire contempsit et suam
senectutē opposuit. Unde imp̃ator statuit
p̃tra ei⁹ excusatoz i mediolanenē vr̃be que
p̃pe erat p̃ciliū celebrari. Vbi cū Eusebius
deesse videret. iussit arrianos fidē suaz ac
scribere. ⁊ dyonisiū ep̃m mediolanenē ac
xxiij. ep̃os eidē fidē s̃cribere. Quod au
diens eusebi⁹ de vr̃be sua mediolanū pro
fecturus exijt. ⁊ multa se passurū p̃dicat.

De sanctis machabeis

B Cū igitur ad quādam fluvium venisset ut me-
diolanū pgeret. nāvis pcul ex alia pte flu-
minis exiit eo iubere ad eū venit et ipm cū
socijs sine gubernatore alio trāsportauit.
Tūc ei p dicitur dyonisi⁹ obuiauit. et ad pe-
des ei⁹ p cides veniā postulauit. Cum igitur
eusebi⁹ ab impatore nec minis nec blandi-
cis flecti possit corā oib⁹ dixit. Vos dicite
fluvium minorem esse pie. cur g⁹ mibi filiū meū et
discipulū pculis. Nō est em̄ discipul⁹ sup
magistr⁹ nec fr⁹ sup dñm suū. nec fili⁹ sup
p̄m. Qua illi rōne p̄moti statim cyrogra-
phū quē sc̄pserāt. et cui dyonisi⁹ subsc̄pserat
et obtulerūt. At ille. neq⁹ post filiū scribas
cui auctoritate p̄sum. sed istū succēdite nos
nūq⁹ cui subscribā si vult⁹ p̄scribite. Sico
q⁹ nutu dei succēsus est cyrograph⁹. Cui
dyonisi⁹ et alij. xxiij. ep̄i subsc̄pserāt. Rur-
sus arriani aliū cyrographū p̄sc̄pserūt. et eu-
sebio et alijs ep̄is ut subscriberēt tradiderūt
s⁹ cū ab eusebio aiani nullaten⁹ p̄sentirent.
cep̄erūt plurimū gratulari q⁹ cyrographū
cui coacti p̄sc̄pserant penit⁹ cōbusti vides-
bāt. Tūc irat⁹ cōstanti⁹ eusebiū voluntati
arrianorū tradidit. Qui prin⁹ ipm de me-
dio alioz ep̄oz rapiētes et duri⁹ flagellans
tes eū p grad⁹ palaciū a sumo vsq⁹ ad imū.
et rursus ab imo vsq⁹ ad summū traxerunt.
Cum g⁹ capite p̄quassato multū sanguinē
fudisset. et adhuc nō assentiret. vinct⁹ post
tergū manib⁹ p collū cū fune ipm trabebāt
Ipe aut⁹ grās agēs dicebat se p̄ p̄fessione si
dei catholice mori esse paratū. Tūc cōstan-
tius Liberii papam. Dyonisiū. Paulinū.
et om̄es alios ep̄os q⁹ ei⁹ exemplo fuerant
animati in exiliū mitti fecit. Eusebiū vē-
ro apud scitopolim vrbē palestine arriani
duperant et ipm in qdam loco sic artissimo
reclusit. ut esset illo longitudine breuior.
latitudine angustior. ita ut curuatus nec
pedes extendere nec se in latus alter⁹ ver-
tere posset. capiteq⁹ depresso humeros tñ
et cubitos mouere valebat. Veruntamen
constantio defuncto Julian⁹ eidem succe-
dens et omnib⁹ placere volens. iubet exu-
latoz ep̄iscopos reuocari: et deozū templa
aperiri et pace frui sub lege qua q̄sq⁹ veller.
Et sic Eusebius inde exiens ad Athana-
sum venit. et quanta passus fuerat eidem
exposuit. Defuncto aut⁹ Juliano et Joui-
niano. regnante sopitis arrianis Eusebi⁹

vercellas rediit. et eum popul⁹ cū magna
exultatione suscepit. Sed iterum valente
regnante arriani repullulāt: et eusebi⁹ domū
vallantes. et extra domū supinum ipsum
trabentes lapidibus eum obruerunt. et sic
ad dominum feliciter migrans: in ecclesia
quā ipse construxerat sepultus est. Fertur
quoq⁹ hanc gratiaz sue ciuitati Eusebius
a deo suis precibus impetrasse. ut nullus
arrianus ibidem viuere possit. Vixit autē
fm cronicam ad min⁹. lxxxviij. annis. Flo-
ruit circa annos domini. ccc.

CIII

El

De sanctis machabeis.

Machabei fuerūt

m septē frēs cū m̄se reuerēda. et elea-
zaro sacerdote. q⁹ p obfuatione le-
gis cū carnē porcina nollēt comedere. inau-
dita supplicioz genera p̄tulit. fm qd in. ij.
Mach. plen⁹ p̄tinet. Et notāduz q⁹ eccle-
sia oriētalis facit festa d̄ sc̄tis vtriusq⁹ testamē-
ti. occidētalis at nō facit festa de sc̄tis vere-
ris testamēti eo q⁹ ad iferos descēderūt. p̄ter
q⁹ de innocētib⁹. ex eo q⁹ i ip̄is singulis oc-
cisi sunt xps. et de machabeis. Sūt at q̄ru-
or rōes q̄re eccle-
sia de istis machabeis licet ad
inferos descēderūt solēnizat. Prima est p̄p̄-
rogatiua martirij. Quia ei inaudita sup-
plicia int̄ sc̄tos veteris testamēti passi sunt.
iō p̄uilegiati sūt ut eoz passio merito cele-
bret. Nec rō ponit in histo. scola. Scda ē
p̄p̄ reph̄atōez mysterij. Septenari⁹ ei nu-
mer⁹ est numer⁹ vniuersitat⁹. Significant
g⁹ in istis oēs p̄res veteris testamēti celebritate
digni. Nā lz de ip̄is nō solēnizat eccle-
sia. tū
q⁹ ad limbū descēderūt. tū q⁹ multitudo mul-
toz nouoz subintrauit. in his tñ septē im-
pēdit oib⁹ reuerentiā. q⁹ p septē ut dictū ē
vniuersitas desiḡt. Tertia est p̄p̄ exemplū
patiēdi. p̄ponit em̄ i exēplū fidelib⁹. ut fm
boz p̄stantiā ad zelū fidei animet. et ad pa-
tiendū p lege euāgelij sic illi p lege Moysi
forti⁹ accingant. Quarta est p̄p̄ cām suppli-
cij. Nam p defensiōe legis sue talia supplicia
passi sunt. sic et xp̄iani p defensiōe legis euā-
gelice patiuntur. Has tres vltimas rōnes
assignat magister Iohannes belet⁹ i sum-
ma de officijs. cap. v.

Ad vincula sancti Petri

CV

21

Ad vincula sc̃i Petri.

Estu sancti petri

f apli qđ ad vincula d̃r. qđruplici de causa iſtitutū fuiſſe putat. ſc̃z i me moriā liberatōis petri. i meōriā liberatōis alexandri p deſtruēdo ritu gētiliū. 7 p ipe trāda abſolutōe ſpūaliū vincloz. Prima g̃ cā eſt i meōriā liberatōis petri. Nā ſic d̃r i hiſto. ſcola. Herodes agrippa romā adijt. 7 ibi gayo nepoti tyberij ceſarj familiariffi mus extitit. Quadā aut̃ die cū eēt herodes in curru cū gayo leuatj in celū manibj ait. Utinā viderē moriē ſenij. 7 te dñm toti⁹ orb. ſj h auriga herodis audiuit. 7 tyberio p̃tinuo intimauit. Quapp̃ indignat⁹ tyberij⁹ ceſar herodez recluſit in carcerē. vbi dñi qđā die iuxta arborē innij⁹ eſſet. cui⁹ frondibj inſidebat bubo. vn⁹ d̃ p̃captiuiſ p̃i augurijs dixit ei. Noli timere. qz cito liberaberj. 7 intantū ſublimaberj qz amicos tuos in tui inuidiā p̃citab. 7 i hac p̃ſperitate morierj. Quācito aut̃ h⁹ generj aial ſup te videris. vltra qñtū diē viuere nō valebis. Poſt aliqd̃ tps tyberij⁹ moriē 7 gajus i imperiū ſublimat. qđqđez herodē de vinculis liberauit. 7 magnifice ſublimatū regē in iudeā miſit. Lūqz veniſſj. miſit man⁹ vt affligeret qđdā de ecclia. Occiſo at̃ iacobo fratre iohis gladio ab eodē ante dies azimoz vidēs qz h gratū eſſet iudeis. in diebz azimoz perz apprehēdit 7 in carcerē miſit volēs poſt paſca pducere eū p̃ſo. Angel⁹ aut̃ noctu eidē aſſiſtēs mirabiliter eū a vinculoz nexibj liberauit 7 ad miſteriū p̃dicatōis libez ire iuſſit. Facin⁹ at̃ regj dilatoz nō patif vltōis. Seq̃nti ſo die cuſtodes ad ſevēnire fecit. vt p fuga petri diris eos penis afficeret. Hoc tñ impedit⁹ eſt facere. ne ſolutio petri alicui noceret. Nā p̃cit⁹ in ceſaream deſcēdit. 7 ibi p̃cuſſus ab angelo expiravit. Etem ſic refert ioſeph⁹ in. xix. anti quitatū libro. cū ceſaream adueniſſet. 7 ad eū toti⁹ puincie viri vnanimiter veniſſent. ille fulgēti veſte ex auro argētoqz mirabiliter p̃cepta induit. incipēte die p̃cedit ad theatrū. Ubi cū p̃mū ſolis radios veſtj argentea ſuſcepit. repcuſſo ſplēdore duplicatam ſpectantibus lucem fulgor metalli vibrā

tis effudit. vt intuentibj p̃ſtingeret acie terroz aspect⁹. Et p̃ h pl⁹ aliqd̃ d̃ eo qđ būane nature eſt artiſex arrogātia mēiret. Illico adulaiz vulgi p̃crepāt voces dicentj. buco uſqz vi boiem te tenuim⁹ ſj ex h iam ſupra humanā naturam te eſſe ſatemur. Et dum adulatorijs demulceret honoribj. 7 oblatos ſibi diuinos honores nō reſpueret. reſpiciēs vidit inſidentē ſup funiculū capiti ſuo. angelū. i. bubonē moriē ei⁹ p̃ime nunciū. reſpiciēs ad p̃ſm dixit. En ego deus veſter morior. Stiebat em̃ iuxta p̃dictōez augurj ſe infra qñqz dies moritur⁹. Et p̃tinuo p̃cuſſus p̃ qñqz dies p̃mibj cū corrodatibj expirauit. Hec ioſeph⁹. In meōriā igit̃ tam mire liberatōis p̃ncipis aploz a vinculis. 7 tam dire vindicte in tyrannum p̃tin⁹ ſubſecute. ecclia feſtū ſancti petri ad vincula ſolēnizat. Vñ 7 ep̃la in miſſa canitur in q̃ bec liberatio facta fuiſſe p̃hibetur. 7 ſm h videt qđ feſtū deberet vocari petri a vinculis. B Secunda cā iſtitutōis extitit. qm̃ alexander papa qđ ſectus poſt bñm petz rex eccliaz 7 hermes p̃fectus vrbis rome qđ alexandz ad fidē conuerſus fuerat. a quirino tribuno in diuerſis locis in cuſtodia tenebāt. Dixitqz tribun⁹ ad Hermē p̃fectū. Viroz te virū prudētē honore dimittere p̃fecture. 7 vitā aliā ſonariare. Cui hermes dixit. Et ego ante hos annos hec oia deridebā. 7 hāc vitā ſolā eē putabā. Rñdit quirin⁹. Fac g̃ p̃bare me qđ aliā vitā nouerj eſſe 7 p̃tinuo fidei tue diſcipulū me habebis. Cui Hermes dixit. Sc̃tis alexander quē tenes in vinculū ipe h meli⁹ te docebit. Tūc quirin⁹ maledicēs Hermē ait. Ego tibi dixi vt me p̃bare faceres h. 7 nūc me mittj ad alexandz quē p̃ ſuis ſceieribj teneo vinculatū. Verū ſup te 7 alexandrū cuſtodia duplicabo. et ſi ipm̃ tecū vl te cū ipō inuenire poterō. vere fidē tuis 7 ei⁹ dicj vel ſmōibj adhibeo. Fecit qđ dixit. Et alexandro h hermes p̃tin⁹ in dicauit. Quāte igit̃ ſc̃to alexandro angel⁹ ad eū venit 7 ipm̃ ad hermē in carcerē duxit. Et inueniēs eos quirin⁹ inſimul plurimū admirat⁹ eſt. Et cum hermes quirino narraret quō alexander filiū ſuū mortuū ſuſcitāſſj. dixit alexandro quirin⁹. Habeo filiā gutturoſam noie balbinā. Promitto igit̃ me tuā recipe fidē ſi filie mee impetraz

Ad uincula sancti Petri

re potes saluare. Cui alexander. Vade cito
ad ipaz ad carcerem meum adducito. Cui di
xit qrin. cum sis quod in carcere tuo te poro
inuenire. Ad quem alexand. Vade cito qz q
me huc adduxit: ille me illuc cito reducet.
Perge igit qrin? filia sua ad carcerem alex
andri adduxit. ibidem ipm inueniens: ad pe
des suos se prosternit. Tunc filia ei? cepit vin
cula sancti alexandri deuote osculari vt sani
tatem recipet. Cui alexander dixit. Noli filia
mea has meas osculari catenas. sz boias
sancti petri diligenter inque qz deuote osculans
recipies sanitatem. Quirinus igit in carcere
vbi petrus detentus fuerat diligenter boias inque
ri fecit. easque cum inuenisset filie sue osculanda
dedit. Illa mox vt osculata est vincula sa
nitatem integre beneficium assecuta. Tunc qrin?
venit petrus alexandrum de carcere extraxit. et
ipse cum filia et alijs pluribus baptisma suscep
it. Tunc. s. alexand. h. festum in kal. augusti cele
brandum instituit. et in honore apostoli petri ecclesiam
fabricauit. vbi vincula reposuit. et ad vincula
notauit. In hac solennitate ad predictam ecclesiam
magna multitudo confluxit. et ibidem populus vin
cula osculatus. Tertia causa institutionis
fuit Beda. h. est. Octavianus imperator et ar
thuri filius quicquid affinitate coniuncti. sic inter se mu
di tori? impium diuiserunt. vt octavianus? i occi
dere italia. galliam. et hispaniam arthuri? po
tente asiam. pontum. et affricam possideret. An
thuri? autem lasciuus et lubricus cum sorore Octa
uiani? vxore hiet. ipaz stuprauit. et cleopa
tra regina egypti? vxore accepit. Quibus in
digne octavianus manu armata iasiam? an
thuri? pcedit. et ipm in oib? superauit. Tunc
anthuri? et cleopatra victi fugerunt. ac semet
ipsos pro dolore nimio occiderunt. Egypti igit
tur regnum octavianus destruxit. et romanam
provincia fecit. In in alexandria prexit et oib?
b? ea diuitijs spolijs romam ipas trasuexit.
An? republicam auxit. ita q? pro vno denario
daret quod prius pro quattuor vendebatur. Et qz ciui
lia bella valde vrbem vastauerant. ita eam reno
uauit vt dixerit Inueni latericiam relinquo
marmoream. Quia igit interitum republicam au
xit. augustus? primo omnium vocatus est. An? et ab eo
augusti dicti sunt qui sibi in ipso successerunt. sic
a iulio cesare ei? auunculo cesares appellantur.
An? et hunc menses augustum qui prius sextilis di
cebatur. qz a martio sacer? erat populus suo nomine
titulauit eum augustum vocas. In memoriam

itaque et honorem victoriae illius? quam prima die
augusti octavianus? habuit. omnes romani hac
die solennizabant usque ad ipsos theodosius ipas
toris qui cepit regere anno domini. cccc. xlvij. Eu
dokia igit filia predicti theodosii imperatoris
vxor valentiniani hierosolymam ex voto per
rexit. Vbi quidam iudeus? pro magno munere du
as ei catenas obtulit. quibus sub herode? Pe
trus? apostolus vincitus? fuit. Cum igit romam redisset in
kal. augusti. et in honore imperatoris gentilis
romanos solennizare videret. dolens quod dam
nato homini tantus? honor exhiberetur. cogitans
quod non eos de facili a tali cultura et consuetudi
ne reuocare posset. cogitando tractauit vt
obseruancia quidam sic staret. sz in honore sancti pe
tri fieret. et illius die vniversus populus ad vino
cula notaret. Habita igit collatione cum beato
pelagio papa populum benedictionis exhortationibus in
duxit. vt obliuioni tradere? memoria? pnci
pis paganorum. et celebris fieret memoria pnci
pis apostolorum. Quod dum cunctis placuisset. illa ca
tenas quas de hierusalem attulerat protulit et
populo ostendit. Papa vero et illam catenam prulit
qui sub nerone idem apostolus vincitus? fuit. Hac ergo ill
sociata ita miraculose vna catena facta est
ac si spuma et eadem extitisset. Vnde papa et regi
na prius? statuerunt. vt quod hominum indiscreta re
ligio faciebat gentili? dano. in melius muta
ta faceret apostolorum pncipi petro ipsa igit vin
cula papa cum regia in ecclesia sancti petri ad vin
cula posuit. et ipaz muneribus multis et puile
gijs magnis dotauit. ac predictarum die vbiqz
celebre fore instituit. Hec beda. Idem dicit
Sigibertus? Quare autem prout? h. catena fu
it anno domini. cccclxiiij. apparuit. quendam enim
comitem imperatoris ottonis prope quoniam diabolus
ante oculos omnium tam crudeliter arripuit. vt se
ipsum dentibus laceraret. Tunc iussu imperatoris
ad iohannem papam ducit. vt catena sancti petri
ei? collo circumdaret. Sz cum quidam alia cathe
na furēt? collo fuisset imposita. et nihil ex hac
peruenisset salus. nimirum vbi nihil latebat prout
tis. tandem ipsa petri catena producit? et furēt?
collo imponit. Tante autem prout? pondus? diabolus
ferre non potuit. sz mox coram omnibus exclamans
abscissit. Tunc theodoricus? metens episcopus ipaz
catenam arripuit. et eam se nullatenus? dimissu
rum nisi manus? sibi precideret? asseruit. Cum igit
super his inter episcopum et papam aliosque clericos quibus
oriret? pretio. imperator tandem ipsum litigium se
dauit. et episcopo ex ipsa catena a papa anulum lo

De sancto Stephano papa

petrauit. Narrat miletus in cronica .et idē habet in hist. triptita. q̄ his diebꝫ ap̄d ep̄z draco ingens apparuit. i cui⁹ ore donat⁹ ep̄s frute insignis expues morē eū occidit. pus tñ añ ei⁹ faciē digitis crucē desigñās. ⁊ eidē oñdēs. Quē vir octo inga boꝝ um ne ei⁹ putredie aer iticeret ad locū incē dū trahere potuerit. Idē q̄z ait ibidē ⁊ i eadē triptita historia hēt q̄ in creta dyabol⁹ in specie Moyſi se posuit. Qui iudeos ynde cūq̄ pgregās sup magnū mōtū p̄cipitum iuxta mare eos duxit. Quos dū ad terraz pmissiōis sicco pede se p̄eunte. ducere polliceret innumerōs enecauit. Unū creditur q̄ dyabol⁹ indignat⁹. qz occasiōe iudei q̄ regi ne cathenā dederat plausus octauiani celsauit. de his se talit̄ vindicauit. Multi at̄ ex his q̄ euasēt ad baptisimū grāz puolarūt. Tū em̄ mons ip̄e decliuis incuberet. et illi sese euoluerēt. p̄ores tam acut⁹ rupib⁹ laterati q̄z in mari p̄focati mortui sūt. Cūq̄ reliq̄ idē facere vellēt. ⁊ de p̄orib⁹ qd̄ eis acciderit ignorarēt. qdā piscatores inde transēuntē malū qd̄ accidat narrauerit eisdē. et sic illi p̄uersi sūt. Hec i histo. triptita. D

Quarta cā institutiōis hassignari potest Dñs em̄ a vinculis petz miraculose absoluit. ⁊ eidē ligādū ⁊ absoluēdū p̄atēz dedit. Nos aut̄ vinculis peccatoꝝ obligari tene mur ⁊ absolui indigem⁹. Iō igit̄ ip̄m in solēnitatē q̄ d̄r ad vincula honoramus vt sic ip̄e a vinculis absolui p̄meruit. ⁊ sic absoluēdū a dño p̄atēz accepit. sic ⁊ ip̄e a pctōz vinculis nos absoluat. Hāc vltimā institutiōis cāz nōnullā extitisse q̄s defacili per p̄dere p̄t. si videat q̄ absolutōz a vincul⁹ i aplin factā eplā p̄memorat. absoluēdū p̄atēz sibi p̄cessaz euāgelista recitat. absolutiō nē ab ip̄o nob̄ fiēdā hodierna oīo postulat.

Q̄ at̄ p̄ claues q̄s accepit interdū etiaz dānandos absoluat. in qdāz miraculo qd̄ legi in li. miraculoꝝ btē p̄gis satis claret. Apud nāq̄z coloniā vrbē in mōasterio sc̄i petri erat qdā mōach⁹ leuis lubric⁹ ⁊ lasciuus. Hic dū subita morte fuisset p̄uentus demones ip̄m accusabāt. ⁊ q̄libz pctōz genera p̄ ip̄m clamabāt. Unū dicebat. Ego sum cupiditas tua. q̄ p̄tra dei p̄cepta tā frequenter cupisti. Aliud clamabat. Ego sū vana glia. q̄ te apud hoies iactāter exaltasti. Aliud ait. Ego sum mēdaciū in q̄ mentie

do peccasti. ⁊ cetera silt. Ecōtra qdāz bonā opa q̄ fecerat ip̄m excusabāt dicētia. Ego sum obediētia quā seniorib⁹ spūalib⁹ ep̄b⁹ buisti. Ego sū psalmoz cant⁹ quē frequenter deo p̄cinisti. Sc̄t̄s at̄ petr⁹ cui⁹ erat monach⁹ p̄ ip̄o dep̄catur⁹ deū adiit. Cui mōdū dñs. Nūqd̄ nō p̄ba me inspirante dixit Dñe q̄s habitabit in tabnaclo tuo. aut q̄s requē. i mōte tē. Qui ingredit̄ sine macula ⁊ gressus. nec sit iusticiā opat⁹. Rogāte igit̄ p̄ eo petro cū p̄gie m̄re dei. hāc dñs snians p̄tulit. vt ad corp⁹ rediret ⁊ ibi p̄nias ageret. Tūc p̄festim petr⁹ clauī quā manu tenebat dyabolū terruit ⁊ in fugā p̄uertit. Aliq̄ p̄o ei⁹ in manu cuiusdā q̄ in p̄dicto mōaste rio monach⁹ fuerat tradidit. ⁊ vt ad corp⁹ ip̄az reduceret p̄cepit. Qui ab eo p̄ mercedē redactiōis poposcit vt singulis diebus psalmū Miserere mei de⁹. diceret. ⁊ sepulturā ei⁹ sepe scobis mūdaret. Ip̄e q̄ mōte rediēs q̄ sibi p̄tigerāt oib⁹ enarrauit.

CVI

De sc̄to Stephano papa.

Stephanus papa

I cū multos gētiliū p̄bo ⁊ exēplo cōuertiss⁹. ⁊ multa corpa sc̄toꝝ martyruū sepelisset. a valeriano ⁊ galieno anno dñi. cclx. summo studio p̄q̄rit. vt eū ⁊ clericos aut sacrificare cogeret. aut supplicis diuersis punirent. Dedit it̄q̄z edictū vt q̄cūq̄ eos p̄deret totā eoz subaz possideret. Quapp̄ decē de ei⁹ cleric⁹ statim comprehensi sūt ⁊ sine audiētia decollati. Sequēti die stephan⁹ papa p̄p̄bēdit ⁊ ad tēplū martis ducit. vt ibi aut̄ idolū adoraret. aut caputale sniaz subiret. S̄z cū tēplū ingressus fuiss⁹ ⁊ deū vt ip̄z tēplū destrueret exorass⁹ statim mag⁹ ps tēplū corruit. ⁊ ois mltitudo p̄ nimio timore aufugit. Ip̄e p̄o ad cimiteriū sc̄tē lucie prexit. Qd̄ audis valerian⁹. milites p̄les p̄orib⁹ ad eū misit. Qui veniētes eū missā celebrātē inuenērūt. ⁊ stantē itrepidū ac incepra deuote p̄ficiētē in sua sede decollauerunt.

CVII

De inuentione sancti Stephani prothomartyris.

De inuentione sc̃i stephani prothomar.

Inuentio corpo-

ris prothomartyris stephani anno
dñi. cccc. vii. Honorij p̃ncipis an-
no. vii. facta fuisse narrat. Rep̃it at̃ ei⁹ inue-
nio trāslatio ⁊ p̃uicatio. Inuentio ip̃i⁹ b̃ordis
ne facta fuit. Nā cū q̃dā p̃sbr̃ noīe lucia⁹ (i
territorio hierosolymitano quē benadi⁹
in illustres viros p̃memorat ⁊ h̃ sc̃psit ihe-
ria sexta i stratu suo q̃esceret ⁊ pene euigila-
ret. q̃dā vir senex statura p̃cer⁹. vultu deco-
rus. barba p̃lita. pallio candido aict⁹. cui
gemule auree ⁊ cruces inerāt p̃repte. calcia-
tus calig⁹ i sup̃ficie deaurat⁹ eidē apparuit
Qui manu aureā p̃gā tenēs tetigit euz dī.
Sūma cū diligētia ñros patefacito tumu-
los. q̃z idē dē despecto loco recōditi sum⁹.
Vade igit⁹ ⁊ dic Jobāni ep̃o hierlitano vt
nos i honorabili loco reponat. q̃z cū sicci-
tas ⁊ tribulatio mundi p̃cussit. nostrorū
suffragijs de⁹ mūdo p̃iciari d̃creuit. Cui
lucian⁹ p̃sbr̃ dixit. Dñe q̃s es. Ego sū inq̃t
Gamaliel q̃ paulū aplm enutruui. ⁊ ad pe-
des meos legē p̃docui. Qui at̃ mecū iacet
sc̃tus est stephan⁹ q̃a iudeis lapidat⁹ extra
ciuitatē p̃iect⁹ est. vt a feris ⁊ anib⁹ deuor-
raret. S⁹ h̃ oīno ille p̃hibuit cui idēz mar-
tyr illē fā fide p̃uauit. Ego at̃ ip̃m cū reuerē-
tia multa collegi. ⁊ i meo nouo tumlo sepe
lini. Ali⁹ at̃ q̃ mecū iacet ē nicodem⁹ nepos
me⁹. q̃ nocte ihm̃ adijt. ⁊ a petro ⁊ ioh̃e sa-
erū bāp̃ma suscepit. Quapp̃ indigēti in euz
p̃ncipes sacerdotū eum occidissent. nisi ob
ñri reuerentiā destitissent. Verūm omnez
subaz ei⁹ diripuerūt. ⁊ a p̃ncipatu deposue-
rūt mltisq̃ eū afficiētes p̃berib⁹ semiuui⁹
reliq̃rūt. Tūc cū ego i domo mea duplis-
sieb⁹ aliq̃b⁹ sup̃uixit. ⁊ defunctū iuxta pe-
des b̃ri stephani sepeliri feci. Terti⁹ p̃o qui
mecū est. ip̃e est abibas fili⁹ me⁹ q̃ āno etat⁹
sue. p̃. mecū baptisma suscepit. ⁊ p̃go p̃ma-
nēs cū paulo discipulo meo legem didicit
Vxor p̃o mea ethea ⁊ selemyas fili⁹ meus
q̃z fide x̃pi noluerūt recipere. ñfā neq̃q̃ digni
sepulcra fuere. s⁹ eos alibi sepultos inuenies
et eorū tumulos vacuos ⁊ inanes. Hoc di-
cto. s. Gamaliel dispuir. Lucian⁹ p̃o eū
gilās dñm exorauit vt s̃i h̃ visio i p̃itate fie-
ret eidē sc̃do ac tercio appareret. In seq̃nti
igit̃ feria sexta eidē sic p̃us apparuit. et cur
ea q̃ sibi dixerat neglexerit req̃siuit. Non

inq̃t dñe neglexi. s⁹ rogavi dñm vt si hec vi-
sio ex dō esset mihi tercio appareret. Dixitq̃
ei gamaliel. Qm̃ i mēte tua cogitasti si nos
inuenires quō reliq̃as singlorū discernere
posses. ex his q̃ tibi sub similitudine offero. sin-
guloz loculos ⁊ reliq̃as edocebo. Q̃stēdit
q̃z ei tres calathos aureos ⁊ q̃rtū argenteū
q̃z vn⁹ erat plen⁹ rosis rubētib⁹. ⁊ ali⁹ duo
rosis albis. q̃rtū etiā ostēdit calathū argen-
teū plenū crocō. Dixitq̃ gamaliel. Vñ cas-
larbi ñri sūt loculi. ⁊ he rose ñre sūt reliq̃e.
Calathus plen⁹ rosis rubeis est locul⁹ sc̃i
stephani. q̃ sol⁹ ex nob̃ meruit martyrio co-
ronari. Ali⁹ duo rosis albis pleni: mei ⁊ tū
codemi sūt loculi. q̃ sincero corde i p̃fessioe
x̃pi p̃seuerauim⁹. Quart⁹ p̃o argente⁹ cro-
co plen⁹ est abibe fili⁹ mei q̃ cādore p̃gitat⁹
pollebat ⁊ mūd⁹ d̃ mūdo exiuit. His dict⁹
itez dispuir feria at̃ sexta seq̃nti hebdoma-
de eidē irat⁹ apparuit. ⁊ de dilardē ⁊ negligē-
tia sua eū g̃uit increpauit. Cōtinuo igit̃
lucia⁹ hierlimā adijt ⁊ ioh̃i ep̃o c̃sica p̃ oro-
dinē enarrauit. Pergit igit̃ cum alijs ep̃is
accerit⁹ ad locū p̃dictū luciano ostensum.
Lūc⁹ cepissent fodere terra p̃curit ⁊ suauis-
simus odor sentit. Ad cui⁹ odor⁹ mirā fra-
grantia meritis sc̃toz. lxx. hoīes a diuersis
infirmis liberat⁹. Sicq̃ in ecclāz syon
q̃ est in hierlm̃. vbi sc̃tus stephā archidya-
conat⁹ officio funct⁹ est. cū magno gaudio
sc̃toz reliq̃as trāstulit. ⁊ eas ibi honorifi-
ce p̃diderūt. Ea at̃ hora pluuia mag̃ descen-
dit. Hui⁹ visiois ⁊ inuentiois mentōz facit
Beda in cronica sua. B̃ Hec inuentio
sc̃i stephani facta est ea die q̃ ei⁹ passio cele-
brat⁹. ⁊ ei⁹ passio i hac die fuisse d̃r. Festa at̃
ab ecclā mutata sūt duplici rōne. Prima ē
qm̃ x̃ps iō nat⁹ ē i tris vt h̃o nasceret in cel⁹
Decuit igit̃ vt natiuitati x̃pi p̃tinuaret nā-
tale sc̃i stephani q̃ p̃m⁹ p̃ x̃po martyriū su-
stinuit q̃d est nasci in celo. vt p̃ h̃ notaretur
vnā ex alia seq̃. Vñ etiā cantat de ip̃o. He-
ri x̃ps nat⁹ est in tris vt hodie stephanus
nasceret in cel⁹. Sc̃da rō est. qm̃ festū de in-
uentioe solēni⁹ agebat q̃z festū de passione.
Et h̃ cum p̃r reuerentiā natiuitat⁹ dñi. tū
p̃r multa miracula q̃ in ip̃i⁹ inuentioe dñs
ostēdit. Quia h̃ passio ip̃i⁹ dignior est q̃ in-
uentio. ⁊ ob h̃ solēnior debet esse. iō ecclā
festū de passioe ad aliud tps trāstulit. in q̃
ampliori reuerētia babeat. Trāslatio at̃

De inuentione sc̃i stephani prothomart̃.

eius (vt ait Aug⁹) h̃ mō fuit. Nā alexāder
senator p̃stātinopolitan⁹ hierlm cū vxore
sua adiit. ⁊ p̃thomartyri stephano pulcer
rimū oratoriū cōstruxit. ac post ei⁹ obitum
iuxta ei⁹ corp⁹ se sepeliri fecit. Euolutis ḡ
septē ānis. iuliana ei⁹ vxor i patriā suā vo
lēs redire vt pote q̃ a p̃ncipib⁹ iniuriāz pa
tiebat corp⁹ viri voluit deferre. Qd cū ab
epo mult⁹ p̃cib⁹ postulass⁹. ep̃s duos locu
los argenteos p̃tulit di. Nō noui q̃s sit ex
his loculis viri tui. Et illa. ego noui. Et
imperū faciēs amplexata est corp⁹ sc̃i ste
phani. Sic ḡ dū corp⁹ viri putat accipere
casu corp⁹ p̃thomartyr⁹ accepit. Cū āt na
uim cū corpe p̃scēdiss⁹. hymni audiūt ange
lici. odor effragrat. clamāt demones seuā
suscitat tēpestatē di. Venob. qz p̃thomar
tyr stephan⁹ transit viro nos p̃berās igne.
Cū ḡ naute naufragiū formidarēt. stepha
nus inuocat. ⁊ p̃tinuo apparuit eis di. Ego
sum nolite timere. Statimq⁹ trāq̃litas ma
gna subsecuta est. Tūc audite sūt voces de
monū clamantiū. Impie p̃nceps nauē ac
cēde. qz aduersari n̄r stephan⁹ est i ea Tūc
p̃nceps demonū q̃nq⁹ demones q̃ nauē in
cenderēt misit. Sed angel⁹ dñi in pfundū
eos dimisit. Et cū calcedonez venissent.
demones clamabāt. Seru⁹ dei venit q̃ ab
iniq̃s lapidat⁹ est iudeis. Cōstātinopolim
igit incolumes puenērūt i in q̃dā eccl̃a cor
pus sc̃i stephani cū magna reuerētia cōdi
derūt. Hec Aug⁹. Cōiunctio āt corporis
sc̃i stephani cū corpe sc̃i laurētij h̃ ordine
facta fuit. Cōtigit em̃ Eudoxiā filiā theo
dosi⁹ ipator⁹ a demōe graui⁹ cruciari. Qd
cū p̃ri suo cōstātinopolim p̃stituto intima
tū fuisset. iubet filiā cōstātinopolim addu
ci vt sacrosctis p̃thomartyr⁹ stephani reli
quias tāgeret. Demon autē in ea clamabat
Nisi stephan⁹ romam veniat nō exibo. qm̃
sic est aploz volūtas. Qd cū impator au
diuisset a clero ⁊ p̃plo p̃stātinopolitano ob
tinuit vt corp⁹ sc̃i stephani romanis da
rēt. ⁊ ipi b̃ri laurētij corp⁹ accipient. Tūc i
pator pelagio pape sup h̃ sepsit. Papa p̃o
de p̃silio cardinaliū impator⁹ petitiōi p̃sen
sit. Dissi⁹ igit p̃stātinopolim cardinales
corp⁹ sc̃i stephani romā deferūt ⁊ greci p̃
accipiēdo corpe sc̃i laurētij p̃sequūt. La
pue igit corp⁹ stephani recipit ⁊ brachium
ei⁹ dext⁹ a capuanis deuor⁹ p̃cib⁹ obtinet

⁊ metropolitana eccl̃ia in ei⁹ honore fabri
cat. Cū autē romā venissent. ⁊ i eccl̃az sc̃i
petri ad vincula corp⁹ d̃ferre vellēt. recto
res subsistūt. nec vltra p̃cedere p̃t. Demō
autē i puella clamabat. Frustra laboras. q̃a
nō h̃ sz ap̃d fratrē suū laurētij sedē elegit.
Illuc igit corp⁹ deferet. ⁊ ad ei⁹ cactū puell
la a demōe liberat. At laurētij aduētū fra
tris sui q̃si p̃gratulās ⁊ arridēs. i alterā p̃
tē sepulcri secessit ⁊ medietatē illi⁹ vacuū
fratri reliq̃t. Greci p̃o dū man⁹ apponunt
vt laurētij ferāt ad trā velut exanimēs cor
ruerūt. Sz orātib⁹ p̃ eis papa clero ⁊ p̃plo
vix ad se ad vesperā redierūt. Dēs in ista
decē dies mortui sūt. Latini etiā q̃ sibi cō
senserāt i frenelīm versū sanari nō potuerūt
q̃adusq⁹ sc̃toz corpa insil̃ tumulata fuerūt.
Tūc vox de celo audita ē. O felix roma q̃
corp⁹ laurētij hispani. ⁊ stephāi hierlm̃ita
ni tā gl̃iosa p̃gra vno claudis mausoleo.
facta ē āt ista p̃iunctio. ix. kal. Maii. circa
ānos dñi. ccccxxv. L. Refert Aug⁹. in
li. xxi. de ciui. dei sex mortuos ad inuoca
tionē sc̃i stephani suscitatos. videlz q̃ndā
q̃ cū mortu⁹ sic iaceret vt ei tā pollices liga
rent. inuocato sup eū noīe b̃ri stephani p̃ti
nuo suscitāt⁹ ē. Itē q̃ndā puerū a planstro
p̃tritu. quē mater ad eccl̃iaz sc̃i stephāi de
ferēs. viuū ⁊ sanū recepit. Itē q̃ndā sancti
monialē q̃ cū i extremo spū p̃stituta ad ec
cl̃iā. s. stephāi. d̃lata fuisset i bidē expira
set. videtib⁹ oib⁹ stupētib⁹ sanata surrexit
Itē q̃ndā puellā ap̃d yponē⁹ tūcā cū p̃
ad eccl̃iaz. s. stephāi deponat⁹. ea postmo
dū sup corp⁹ defuncte puellē piec. ⁊ illa statim
surrexit Itē q̃ndā iuuenē ap̃d yponē⁹ cor
pus cū iunctu fuisset oleo. s. stephāi. statim
surrexit. Itē q̃ndā puer⁹ q̃ cū ad eccl̃iaz. s.
stephani mortu⁹ fuisset lat⁹ ad inuocationē
sc̃i stephani vite ē p̃rin⁹ restituit⁹. De hoc
martyre sic. d. Aug⁹. Martyrē istū gamali
el stolat⁹ reuelauit. Saul⁹ ipoliat⁹ lauda
uit. X̃ps p̃anis inuolūt⁹ ditauit. ⁊ p̃ciolo la
pide coronauit Idē. In stephano emicuit
pulcritudo corporis. flos erat eloq̃ntia fmo
cinātis. sapia scr̃issime mētis. ⁊ opatio diui
nitatis. Idē. Fortis colūna dei cū in lapidi
feras man⁹ captatorio forcipe teneret fide
fudabil⁹ igniebat. feriebat ⁊ p̃ducebat. p̃stri
gebat ⁊ angebat. cedebat ⁊ n̄ vicebat. Idē
sup illud. Dura ceruice ⁊c. Hic nō blādūt

De sancto Dominico

sed intuebit. nō palpat sed puocat. nō trepi-
dat s; instigat. Idem. Attende stephanum
pseruū tuū. bō erat sicut et tu. de massa petri
erat sicut et tu. eo p̄cio redemptus quo tu.
Et cum dyacon⁹ erat euangeliz⁹ legebat.
qđ legis vel audis et tu. Ibi inueni scriptū
Diligite inimicos vestros. Didicisti legens
do. perfecit obediendo.

CVIII

De sancto Dominico

Dominic⁹ dicitur

qđ dñi custos. vel a dño custodi-
dit⁹. Vel dicitur dominic⁹ qñtuz ad
etymologia huius nois qđ est dñs. Dicitur
ar custos dñi trib⁹ modis. scz custos bono-
ris dñi qđ ad deū. custos vinee dñi vel gre-
gis dñi qđ ad p̄mū. custos volūtatis dñi si-
ue p̄ceptoz dñi qđ ad seipm. Scđo dicitur do-
minic⁹ qđ a dño custodit⁹. Dñs em custos
diuit ipm qñtū ad triplicē statū suū. in qz
pmo fuit laic⁹. in scđo regularis canonic⁹
in tertio vir apostolic⁹. Nam in pmo eum
custodiuit faciēdo eū laudabiliter incipe-
re in scđo seruēter pficere. in tertio p̄fectōz
apprehēdere. Tertio p̄t dici dominic⁹ per
etymologia hui⁹ nois dñs. Dñs nāq; dicitur
qđ donans minas. vel donās min⁹. vñ do-
nās mun⁹. Sic bñs dominic⁹ fuit donās
p̄ donās minas p̄ iniuriarū dimissionem.
donās min⁹ p̄ corporis maceratōez. qz corpi
suo sp̄ min⁹ dabat qđ appetebat. donās mu-
nus p̄ libertatis largitōem. quia nō solum
sua pauperib⁹ tribuit. sed etiam seipm plu-
ries vendere voluit.

Dominicus ordinis p̄dicatoz dur-
et pater inclit⁹. ex hispanie p̄ribus
villa qđ dicitur Calaregia oxoniē dyo-
cesis. patre felice. matre s; Johāna noie
fm carnē origiez duxit. Lm̄r añ ipi⁹ ortū
vidit in somnis se catulū gestantē in vtero
ardentē in ore faculā bainlantē. Qui egres-
sus ex vtero totā mūdi machinā incende-
bat. Quidam etiā matrone qđ ipm ex sacro
fonte leuauerat videbat qđ puer dominic⁹
stellā p̄fulgidā haberet in fronte qđ totū or-
bem illustrabat. Dum adhuc esset puerul⁹
et sub nutric⁹ custodia p̄stitut⁹ dephensus
est sepe lectū dimitte et sup nudā humū ia-
cere. Dissus tandē paletiaz ad studium

amore sapiētie addiscēde. vinū p̄ decenniū
nō gustauit. Ubi cum fames valida esset li-
bros cū omī suppellectili vendidit et p̄cium
eoz paupib⁹ erogauit. Crescente iam eius
fama ab epō oxoniē. in sua ecclia canoni-
cus regular⁹ efficit⁹. et postmodū fact⁹ omī-
b⁹ vite speculū a p̄canonic⁹ sup̄rior ordia-
tur. Ip̄e at die ac nocte lectōni et orōni vac-
cabat assidue deū exorās vt sibi hāc grām
infundere dignaret⁹. qua se totū aliqñ salu-
ti posset impendere p̄rimoz. In libro qđ
de collationib⁹ patrū studiosissime legens
magnū p̄fectōis cumulū apprehendit. Per-
gens añt cū p̄dicto epō theoloziam. dephē-
dit hospitem suū heretica prauitate corru-
ptū. Quē ad fidem p̄uertit. et qđ qñdā p̄mi-
ciaz maiulū future messis dño p̄sentauit.

Legit in gestis comit⁹ montis fortis qđ
cū beat⁹ dominic⁹ qdam vice aduersus he-
reticos p̄dicasset. autorizates qđ in mediū
p̄duxerat redegit in scriptis. et cuidam heres-
tico cedulā illā tradidit. vt sup̄ obiect⁹ de-
liberare deberet. Illa at nocte ad ignē he-
retic⁹ p̄gregat⁹ cedulā quā recepat p̄duxit
in mediū. Cui socij dixerūt vt in ignē illam
p̄iceret. et si comburi cōtingeret eoz fides
imo p̄idia p̄a esset. Si p̄o cōburi nō possz
verā fidem romane ecclie p̄dicarent. Qua
p̄pter cedulā in ignē p̄icit. Quē cū aliqñ
tūlū moram in ignē fecisset. incombusta ab
igne p̄m⁹ p̄siliit. Stupētib⁹ cūctis. vnus
ceteris durior ait. P̄hiciat itez. et sic ex-
periētia plen⁹ replet et plen⁹ experiemur
veritatē. P̄hiciat itez. et itez p̄siliit incom-
busta. Itez ille dixit. Tertio p̄hiciat. et tūc
sine dubio rei exitū cognoscem⁹. P̄hiciat
tertio. et itez incombusta p̄siliit et illeia. He-
retici at in sua duricia p̄manētes. distric-
tissima int̄ se iuratōe firmauerūt ne si aliquis
publicaret. Quidā tñ miles qđ ibi aderat et
nre fidei aliqñtūlū adhibebat. istud mira-
culū postmodū publicauit. Factū est autē
h̄ apud montē victoriam. Simile qđ
dam dicitur accidisse apud fanū iouis indicra
ibidē in dieb⁹ illis p̄ hereticos qdam dispu-
tatione solēni. B̄ Ceteris igit ad p̄pria
redeūtib⁹ et epō oxoniē. defuncto sol⁹ ibi
dem sc̄tus dominic⁹ cū pauc⁹ remāsit p̄tra
hereticos p̄stanter verbū dei annuncians.
Iridebāt autē eū aduersarij p̄ritatis. sp̄uta
lūtū et b̄mōi villia p̄hiciētes in eū. et a tergo

De sancto Dominico

p' verisu sibi paleas alligates. Cum ac sibi interitū minarent impetrit' rñdebat. Nō ego martyrii dign' sum gl'a. nō dum merui istā mortē. Quapp' locū transiēs in quo sibi pate ferebant insidie. nō solū intrepid': veret' cantās & alacer pcedebat. Qd illi admirātes dixerūt illi. Nūqd nō tu mortis horrore pcuteris. Quid actur' eras si p'p' bēdissem' te. At ille. Rogassem vos ne repentinis me subito pimeret' vulnerib'. sed paulatim & successiue mēbra singla mutilātes. deinde ostēdis corā oculis meis detritū car' mēbroz p'culis. ipsos etiam oculos eruentes ad vltimū seminiū laceratūq; corp' sic p'mittētes in suo sanguine volutari vel p'ius ad libitū me necaret'. Cū qñdam repisset p'p' nūmā quā patiebatur in opia heticoz p'sortis adhesisse decreuit se ipm vendidare q'ren' ex accepto p'cio de se ipo & egestatis simul occasione p'cideret. & sub errore venditū liberaret. Qd & fecisset. nisi inopie ei' diuina miscōia aliter pui' disset. Alias etiā cū qdam mulier frēm suū i saracenoz captiuitate detentū. lamē tali sibi p'q'stione exponeret. nullūq; sibi ad ei' liberatōez fateret' p'siliū suasse. ille intima p'passiōe p'mot' seipm p' redēptōe captiui vendendū obtulit. Sz ds q' ipm necessarioz ad redēptōez spūalē mltōz captiuoz p'uiderat nō p'misit. Hospitatus in p'ib' tholosanis apud qsdā matronas ab heticis p' ostentationē religiōis deceptas. p' totā q'dragesimā vt sic clauū clauo retūderet. in pane solū & aqua frigida cū adiūcto sibi socio ieiunauit. Nocte v'o vigilās cum necessitas cogebat. lassa mēbra sup nudam tabulā reclinabat. Sicq; factū est vt illas matronas ad agnitōez veritat' p'duceret.

Post h' aut cepit de institutōe ordis cogitare cui' officiū eēt p' munduz p'dicando discurrere. & p' heticos fidem catholicā cōmunire. Cū igit in p'ib' tholosanis māsisset p' decē annos a trāsitu oronien' ep'i vsz ad tps q' lateranensē p'cilii debuit celebra ri. cū fulcone tholosano ep'o romā ad cōciliiū generalē adijt. ac a sūmo pōtifice Innocētio ordinē q' p'dicator' diceret et essz p'firmari sibi suisq; successorib' postulauit. Qui cū aliqñtulū se difficilē exhiberet. nocte qdam idem pōtifer videbat in somnis q' lateranēsis eccl'a grauē subito ruinā mi

naret. Qd dum tremēs aspiceret ex aduerso vir dei Dñic' occurrebat. hūerisq; suis supposit' totā illā casurā fabricā sustērabat. Euigilās at & visionē intelligēs petitiōem viri dei hilariter acceptauit hortans vt ad frēs suos rediēs. regulā aliquā approbatāz sibi eligeret. & sic ad ipm rediēs p'firmatōz ad libitū ipetraret. Regress' igit v'bū sūmū pōtific' fratrib' patefecit. Erāt at frēs nūmero circiter. xvj. Qui inuocato spū sancto regulā b'ri Augustini doctoris & p'dicator' eximij. ipi p'iter & re & noie p'dicator' r'i vñanimit' elegerūt. q'dā artior' qdē v'ite p'suetudines. q's sibi p'formā p'stutionū obseruādas statuerūt. insup assumētes. V'erū interea Innocētio defuncto. & Honorio in summū pontificē sublimato. p'firmatōz ordinis anno dñi. D. ccxvj. a p'dicto honorio impetravit. Dñ igit rome in ecclesia sc'ti petri p' dilatatōe sui ordis exoraret gloriosos p'ncipes aploz. Petz & paulū ad se veniētes aspexit. Quoz p'm' petr' vicz b'culū. paul' v'o sibi libz tradere videbātur. addēbātq; dicētes. Vade p'dica. qz a v'o ad h' misterij es elect'. Porz i momēto t'pis videbat ei' q' filios suos p' totū mūdū displos aspiceret incedētes binos & binos. Quapp' tholosan' rediēs frēs suos disper sit. & qsdam qdem in hispaniā. qsdaz vero parisiis. alios tandē bononiā destinauit. ipse v'o romā reuersus est. E' D'bach' qdaz ante ordis p'dicator' institutiōem in extrah' fact' vidit btām virginē flexis genibus & iūctis manib' p' hūano genere filium depcāntē. Qui dans sepe pie matri repul sam. tandē instante ea sic ait. Mater quid possum vel debeo ampli' eis facere. Vñi patriarchas & p'phas. & paz se emēdauērit. Veni ego ad eos. deinde misi aplos. et me & illos occiderūt. Vñi martyres & p'fesso res & doctores nec illis acq'uerūt. Sed qā nō est fas vt tibi aliqd denegem. dabo eis meos p'dicatores p' q's valeāt illuminari & mūdari. sin aut veniā p' illos. Similem visionē ali' vidit eodem tpe q. xij. abbates cisterciē. ordis tholosan' p' heticos sunt transmissi. Nam cū fili' matri oranti respōdisset vt supra. Dixit mater. Bone fili non fm eoz maliciā. sed fm tuā miscōiaz agere debes. Tūc fili' victus p'ib' ait. Ad v'itū tuū adhuc cū eis hāc miscōiaz faciā q' p'e

De sancto Dominico

dicatores meos eis mittā. q̄ eos moneāt et
informēt. et si se nō correxerint ampli⁹ eis
nō parcam. Quidaz frater minor q̄ mul-
to tpe soci⁹ sancti francisci extiterat. p̄libo
fratrib⁹ de ordine p̄dicatoz narravit. cum
b̄tis dominic⁹ rome. p̄firmatōe sui ordi-
nis apud papā instaret nocte orās vidit in
spū xp̄m i aere existentē et tres lāceas i ma-
nu tenentē et p̄ munduz eas vibrantē. Qui
felicitē mater occurrēs q̄dam vellet face-
re inq̄sivit. Et ille. Ecce tot⁹ mūd⁹ tribus
vicijs plen⁹ est. scz supbia. p̄cupiscentia et
avaricia. et ideo his trib⁹ lanceis ip̄m volo
p̄mire. Tūc p̄go ad ei⁹ genua p̄cides ait.
Fili carissime miserere et tuā iusticiā miseri-
cordia tēparō. Lūi xp̄s. Nōne vides q̄nte
mihi iniurie irrogant. Lūi illa. Tempa fi-
li furorē. et paulūp̄ expecta Habeo em̄ fide-
leserū et pugilē strenuū. q̄ vbiqz discurrēs
mundū expugnabit et tuo dominio subiu-
gabit. Alū qz seruū in adiutorū libi dabo
q̄ secū fidelit̄ decertabit. Lūi fili⁹. ecce pla-
cat⁹ faciez tuā suscepī. sz vellē ego videre
qz vis ad tantū officiū destinare. Tūc illa
p̄p̄osctm̄ dñicum p̄trauit. Lūi xp̄s. Vere
bon⁹ et strenuus pugil iste. et studiose faciet
q̄ dixisti. Obtulit etiā sc̄m franciscuz. Et
būc xp̄s sic et p̄mū p̄ter p̄mēdauit. Sc̄t⁹
autē dominic⁹ sociū suū in visione sua dili-
genter p̄siderās quē ante nō nouerat. i cra-
stino in ecclā inuentū ex his q̄ noctē vide-
rat sine indice recognouit. et ei⁹ amplex⁹ et
oscula pia ruens ait. Tu es socius me⁹. tu
pariter curres mecum stemus simul et nul-
lus aduersari⁹ p̄ualebit Visioem qz predi-
ctam sibi p̄ ordine enarrauit. Et ex tunc fa-
ctum est eis cor vnū et anima vna in dño.
q̄d et in posteris mādauerūt perpetuo ob-
seruari. P̄ Lūm q̄dam nouiciū apu-
lū ad ordinē recepissz q̄dam q̄ p̄dicti noui-
cij soci⁹ fuerāt eum a deo p̄uerterūt. q̄ ad se-
culum iam redire deliberans vestes suas
modis om̄ib⁹ expetebat. Qd b̄tis dñicus
audiens cōtinuo orōni se dedit. Igitur cū
dictum iuuenē iam religiosus vestib⁹ expo-
hassent et iā sua camisia induissent. ille mā-
gnis vocibus clamare cepit ac dicere. En
cūto. en ardeo. en rotus exuroz. Extrahi-
te extrahite hanc camisiaz maledictā q̄ me
totum exurit. Nullo ergo modo quiescere
potuit quousqz exutus camisia religios⁹ ve-

stibus denuo est indutus. et ad claustrū re-
ductus. Existente beato Dominico bo-
nonie cum frēs iam ad dormiēduz iuissent
q̄dam frater p̄uersus a dyabolo vexari ce-
pit. Quod cū frater Reynerius lausanen-
sis magister eius audissz beato Dominico
hec studuit indicare. Sanctus autēz Do-
minicus ad ecclesiam ante altare cum por-
tari fecit. Qui cum vix a fratrib⁹ decē fuissz
set deportatus. dixit beato Dominic⁹. Ad-
iuuro te miser. vt dicas mihi quare veras
creaturam dei. et quare et quōd huc intrasti
Qui respondit. Vero eum. quia meruit.
Bibit em̄ heri in cimiterio sine licentia prio-
ris. nō adhibito signo crucis. Unde tunc
intraui in eum in specie bibionis. q̄n poti⁹
ipse bibit me simul cum vino. Hoc autem
tunc eum bibisse verū compertum est. In-
ter hec factū est p̄mū signū ad marutinas.
Quo audito dyabolus q̄ in eo loquebatur
dixit. Amodo hic plus stare nō possum ex
quo capuciatī surgunt. Et sic ad orationē
beati Dominici exire cōpulsus est Lūm
in partib⁹ rhodofanis q̄daz flumen trāsil-
set. libri eius nullū habentes cōseruatoriū
in fluuiū ceciderūt. Die autem tertia q̄daz
piscator ibi hamū p̄iciēs. cū magnū piscē
se p̄dididisse putaret. libros ipsos extraxit.
penitus sic illesos ac si in aliquo armario
fuisent cū om̄i diligentia custoditi. Lū
ad q̄dam monasteriū venisset et frēs q̄selce-
rent. nolēs eos inquietare orōne fusa clau-
sis ianuis monasteriū cum socio introiuit.
Idem etiam compertū est cū in p̄slictu be-
reticoz cū quodā cōuerso cisterciē. fuisset
Nam cū sero ad q̄ndā ecclesiā deuenissent
et clausam inuenissent. orōne fusa a b̄to do-
minico intra ecclesiam se subito inuenerūt
et noctem illam totam in oratione duxerūt
Post laborem itineris anteqz ad hospiti-
ciū deuenisset sitim ad fontē aliquē extin-
guere p̄uenit. ne in domo hospitis pl⁹ bi-
bendo aliquam notam incurreret. E
Scolaris q̄dam lubricum carnis paries
venit in q̄dam festo ad domū fratrum de
Bononia vt ibi missam audiret. Cōstigit
autem tunc missam b̄m̄ Dominicum cele-
brare. Lūm autē ad oblationem ventū fuissz
dictus scolaris accessit. et manum eius
cum multa deuotione osculatus est. Quaz
cum osculatus fuisset. tantam ex illa p̄dure

De sancto Dominico

sensit odorū fragrantia. quantā in vita sua nūq̃ aliquē expertus est. Et extunc estus libidinis in eo mirabiliter refriguit adeo vt q̃ ante erat van⁹ ⁊ lubricus. efficeret postmodum continens atq; castus. O quanta mundicie puritare ei⁹ caro pollebat. cuius odor tā mirabiliter sordes mēt̃ purgabat.

Sacerdos q̃dam videns aliquē beatum Dominicū cū fratrib⁹ p̃dicationi tā seruenter insistere. deliberauit eis adherere dum modo nouū testamentū sibi ad p̃dicandūz necessariū hīc posset. Hec eo cogitare q̃dā iuuenis venale testamentū sub veste baiulans affuit. Qd statim sacerdos cū magno gaudio emit. Sed dū adhuc aliquñtulum dubitaret. fusa ad dēi p̃ce. impressa q; sup libzū exterius cruce. libz aperuit ⁊ oculos ad capitulū qd p̃mo se obtulit. mox piecit. et illud qd in actib⁹ Petro dictum est eidē occurrit. Surge descende ⁊ vade cum eis nihil dubitans. qz ego misi illos. Statim q; surgens eisdem adhesit. Cum apud tholosam in theologia regeret m̃gr q̃dam scientia et fama p̃clarus. q̃dam mane ante diē dum suas p̃videret lectiones oppressus somno caput suū in cathedra paululum reclinauit. visumq; est sibi q; septem stelle ei p̃ntarent. Qui cū de nouitate talis exten⁹ plurimū miraret. subito in lumine ⁊ quantitate p̃dicte stelle instantū creuerūt q; totū mundū illuminauerūt. Qui euigilans qd nam sibi hoc vellet plurimū mirabat. Et ecce dum scolā intrasset ⁊ legeret. beatus Dominic⁹ ⁊ cum eo sex fratres eiusdē habitus ad p̃dictū magistrū humiliter accesserūt et suū sibi p̃positum intimantes dixerūt. q; scolā suas cuperent fr̃quentare. Qui recognosens visionē. ipsos esse septem stellas quas viderat nō dubitauit. Rome viro dī dominico posito vir q̃dam magister reginaldus sancti Amiani aurelianē. decanus q; etiā parisi⁹ in iure canonico repperat. anis Inq; romā cū aurelianensi ep̃o mare trāsitus aduenerat. Dudum autē in p̃posito habebat. relictis omib⁹ p̃dicationi insistere. sed q̃ nam mō id p̃plere posset nec dum aduerterat. Cū autē q̃dam cardinali cui h̃mōi votū exp̃sserat de institutiōe p̃dicatorum didicisset. et brō Dominico accersito eidem suū p̃positū reuelasset. extūc ipsi⁹ ordinis deliberauit ingressū. Nec mora gra-

ui febris infirmitate corripit. ⁊ de ei⁹ salutē penit⁹ desperat. Perseueratē at in orōne brō Dñico ac btām p̃ginē cui tanq; specia- li patrone curā ordinis totā p̃miserat exorante. vt vel saltē modico tpe eū sibi concedere dignaret. Ecce subito reginā miscōie duab⁹ admodū speciosis comitatā puellis Reginaldus vigilans ⁊ mortē expectans ad se visibiliter venientem aspexit. blāda q; facie sibi dicentē. Pete a me qd vis ⁊ vābo tibi. Deliberanti qd peteret. vna ex p̃dictis puellis suggessit ne qd peteret. s; se totū regine miscōie voluntati cōmitteret. Qd dum fecisset illa manū extendens vngineam. aures ei⁹ ⁊ nares. manus ei⁹ ⁊ pedes salutari quā tulerat vinctiōe perunxit formulas p̃boz p̃prias ad singlas vinctiōes subinferēs. Ad renēs ait. Stringat renēs tui cingulo castitatis. Ad pedes autē ait. Vngo pedes tuos in preparatiōem euangelij pacis. Addiditq; Die tertia mittam tibi ampullam restitutiōis plenarie sanitatis. Tunc ei habitū ordinis ostendens. enīquit iste est habitus ordinis tui. Hāc ac visionem similiter beat⁹ dominic⁹ in orōe positus vidit. Hanc asit facto ad eum veniēs sc̃tus Dñicus ⁊ sanum repperit. ⁊ ab eodez totius visionis seriem audiuit. ⁊ habitū quē p̃go mōstrauerat assumpsit. Nam antea fr̃es suppelliceis vtebant. Die autē tertia dī m̃r affuit ⁊ corp⁹ Reginaldi adeo punxit q; nō solū estum februm. sed etiam ardorem cōcupiscentie sic extinxit. vt sicut ip̃e postmodū est p̃fessus. nec primus in cōmotus libidinis d̃ cetero pullulauit. Hāc visionē iterato exhibita q̃dam religiosus de ordine hospitalari⁹ p̃nte q; brō Dominico p̃p̃is oculis vidit et stupuit. Hāc visionē multis fratrib⁹ maxime post illi⁹ obitū beatus Dominic⁹ publicauit. Dis- sus igitur Reginaldus bononiam p̃dicationi ardentē instabat. et fratru⁹ numerus excrecebat. Post h̃ autē missus parisi⁹ us nō post multos dies in domino obdormiuit. ¶ Iuuenis quidam nepos dñi Stephani cardinalis de fossa noua. cum equo in foueā precipiti⁹ lapsus inde mortuus est educit⁹. Qui beato Dominico oblat⁹. orōne fusa vite p̃stine est restitutus. In ecclesia sancti Sixti architectū q̃dam dam conductū a fratrib⁹ sub cripta q̃dam

De sancto Dominico

129

ruina desuper resoluta cōtrivit. diuq; sub
comulo cadentis macerie iacentem extin-
xit. Sed vir dei Dñic⁹ corp⁹ de caverna
subactum ad se deferri iussit. orationum
q; suarū suffragio statim vite sil' & sanitati res-
tituit. In eadem ecclesia apud romam
dum fratres circiter quadraginta manē-
rent & quadam vice panis valde modicuz
inuenissent beatus Dominicus id modi-
cum quod habebat panis in partes diuidi
super mensam mandauit. Dumq; unusq; q;
buccellam panis cum gaudio frangeret
ecce duo iuuenes eiusdem habitus forme
q; consimiles refectorium intrauerūt pale-
lorum sinus qui a collo pendebant ples-
nos panibus deferentes. Quibus in capi-
te mense serui dei Dominici silenter obla-
tis ita subito discesserunt. vt nullus de ce-
tero vel vnde venerint vel quo abierint sci-
re posset. Tunc sanctus Dominicus ma-
nu ad fratres circūquaq; protensa. modo
inquit fratres mei comedite. Quib; bea-
tus Dominicus aliquando in itinere pos-
sit⁹ esset. & grauis pluuiarum inundatio fa-
cta esset. ille signum crucis edidit & a se &
socio suo omnes pluuiā adeo pulsauit. vt
quasi facto papillione de cruce. cū tota tra-
densa imbriuz inundatōe madereret. nec
vna gutta ad spaciū trium cubitoz eos cō-
tingeret. Quadam vice dum in partibus
tholosanis transisset nauigio quandā aquā
nauta ab eo denariū pro mercede transire
exigebat. Cui cum vir dei pro seruitio sibi
impensio celoz regnū pmitteret. addens q;
discipulus christi esset. nec aurum vel pe-
cuniam deportaret. ille cum per cappā tra-
bens. mihi inquit aut cappam aut denariū
dimittes. Tunc vir dei erectis ad celum
oculis paululum intra se orans mox in-
terram respiciens et diuino nec dubiū pro-
curatum nutu denarium iacentem videns
Ecce inquit frater quod postulas tolle et
me liberum in pace dimitte. Contigit
aliquando viro dei iter agente associari si-
bi religiosum quendam conuersatōis quis-
dem sanctitate domesticū sed loquela & lin-
gua penitus alienum. Dolens itaq; q; di-
uini eloquijs vna cum illo mutua se col-
latione refouere non posset. tandem a do-
mino vt vnus lingua loqueretur alterius
verbisq; sic alterutrum variatis sese p tri-

duum quo videlicet simul ituri erāt intel-
ligerent impetrauit. Quadaz vice cum
quidā multis obsessus demonijs sibi suis-
ser oblat⁹. ille stolam accipiens prius suo
per propriū collum posuit. deinde demo-
niaci collum cinxit. mandans illis vt de
cetero illū hominem non vexarent. Ipsi
vero in eiusdem obsessi corpore torqueri
statim fortiter ceperunt et clamare. Per-
mitte nos extorqueare nos cruciari hic cō-
pellis. At ille. Non dimittam vos inquit
nisi mihi fideiussorem dederitis q; vltra
nequaq; de cetero redeatis. Quos inquit
unt illi fideiussores poterimus tibi dare.
Et ille. Sanctos martyres quozum cor-
pora in ecclesia hac requiescunt. Et illi.
Non possum⁹. quia nostra merita contra-
dicunt. Quibus ille dixit. oportet vos da-
re. alioquin a cruciatu hoc nequaq; libe-
ros vos dimittam. Tunc responderūt ad
hoc operam se daturos. et post modicum
dixerunt. Ecce impetrauimus. licet im-
meriti q; sancti martyres fideiusserunt pro
nobis. Requirente autē eo hui⁹ rei signū
dixerūt. Eatis ad caplam in qua sunt res
condita capita martyru & eam inuenietis
inuerfam. Quersit⁹ est et ita inuentū est sic
illi fuerant protectati. **P**redicante
autem eo aliqui quedā matrone ab hereti-
cis deprauate eius pedib; puolute dicefr.
Serue dei adiua nos si vera sunt que ho-
die predicasti. iam diu mentes nostras er-
roris spiritus excecavit. Quibus ille. Eōs
stantes estote et expectate paulisper. vt vi-
deatis quali dño adbestitis. Statimq; vi-
derūt de medio sui castrū vnum teterrimū
prosilire qui magni canis quantitatē pre-
ferens habebat grossos oculos et flāman-
tes. linguam longam latamq; atq; sangui-
nolentam. & peractam vsq; ad vmbilicum.
Tandem hō habens curtā sursumq; pten-
sam posterioz turpitudinē quocūq; se ver-
teret ostēdebat. de q̄to feroz intolearbilis
exalabat. Tuncq; circa illas matronas se
aliqui diu huc illucq; trisser. tandem per cor-
dam capane in capanile pscēdens disquit.
feda post se vestigia derelinquēs Ille ergo
matrone deo grās agentes. ad catholicaz
fidem sunt conuerse. Cum in partibus
tholosanis q̄dam hereticos quicūq; & illi
cēt in cēdio deputari. aspiciens inter eos

De sancto Dominico

quendam Raymundū noīe ait mīstris. Istū
seruate ne aliq̄ mō cū ceteris cōburat. Con-
uersusq; ad eum blandeq; alloquens. scio
inq̄t fili mi scio q̄ adhuc licz tarde bonus
hō eris et sc̄tus. Dimissus itaq; p̄ annos vi-
ginti iberica prauitate pmāsit. Tandē cō-
uersus et frater p̄dicatoz effect⁹ in eodē or-
dine vitā suā laudabiliter duxit et feliciter
p̄sumauit. Cū esset in hispania q̄busdāz
sibi fratrib⁹ sociat⁹. apparuit ei p̄ visum im-
manissim⁹ draco q̄ frēs illos q̄ secū erāt ab-
sorbere ap̄t⁹ faucib⁹ nitebat. Qd̄ vir dei in-
telligēs frēs fortit⁹ resistere horrabat. Et p̄
modicū oēs illos excepto fratre adā et duo-
bus pueris ab eo recesserūt. Interrogat⁹ autē
q̄dam ex illis ab eo an s̄līr vellent abire: ait.
Absit p̄ vt relicto capite seq̄r pedes. et pri-
mo orōni se dedit. Et fere oēs post modi-
cū suā orōne puerit. Apud sc̄m Sixtum
in vrbe romana cū fratrib⁹ ex̄ns subito fa-
cto sup̄ eū spū dñi ad caplīm fratrib⁹ puoca-
tis palā oib⁹ nūciauit. q̄tuor frēs ex ip̄is in-
breui duos vicz in corpe. duos p̄o in ani-
ma morituros. Post modicū duo frēs ad
dñm migrauerūt. duo p̄o de ordine recesserūt.
Existente eo bononie. erat ibi q̄dam
m̄gr cunradus theutonic⁹: cuius ingressū
ad ordinē frēs mirabiliter affectabāt. Cū
autē br̄s Dominic⁹ cum priore monasterij
Lassamariē de ordine cisterciē. in vigilia
assūptōis b̄tē Marie sermocinaref familia-
ri q̄dam p̄sidentia exigēte materia int̄ alia
dixit ei. Fatcor tibi p̄or qd̄ n̄ adhuc nulli
exposui vnq̄. nec tu alteri q̄ diu vixero re-
uelabis. q̄ nūq̄ a deo in hac vita aliqd̄ pe-
tū. qd̄ nō assequer̄ iuxta votū. Cui cum p̄-
dictus p̄or diceret q̄ forsitan ante eū vitā
finiret. br̄s dominic⁹ spū p̄phetico q̄ ipse
prior post se diu viueret. sicut et factū fuisse
p̄stat p̄dixit. Tūc ille p̄or adiecit. Pete er-
go pater vt det tibi magist̄. Cunradū ad
ordinē cui⁹ frēs introitū tantū flagitare vi-
dent. At ipse rem inq̄t bone frater difficilē
postulasti. Finito cōpletorio ceteris fratri-
bus ad q̄scendū p̄gentib⁹ ip̄e in ecclesia re-
māsit. et in oratione more solito p̄noctauit.
Cōuenientib⁹ igit̄ fratrib⁹ ad p̄mā cū can-
tor incepisset Jam lucis orto sidere. ecce lu-
cis noue sidus nouū futur⁹ m̄gr cunradus
subito veniēs ad pedes beati Dominici se
p̄sternens. habitū ordinis instanter petijt.

et p̄seuerāter accepit. Hic fuit in ordie val-
de religiosus. et lector in ordine plurimūz
gloriosus. Qui tandem moriēs cū iā oculos
clausisset. et frēs eum migrasse crederet
ille ap̄tis oculis fratres circūspiciens: ait.
Dñs vobiscū. Quib⁹ r̄ndentib⁹. Et cū spū
tuo. adiūxit. Fidelū aīe p̄ miscōiaz dī recte
scāt in pace. Et sic p̄tin⁹ ille in pace q̄euit.
H Inerat autē seruo dei Dominico firma
valde mentis eq̄litas. nisi cū ad cōpassionē
et miscōiaz turbaret. Et qz cor gaudēs ex-
bilarat faciem placidāz interioris hoīs cō-
positionē manifesta deforis benignitate p̄-
debat. Tēpe diurno cū fratrib⁹ suis socijs
ve saluo q̄dem honestatis tenore nemo cō-
munior. nocturnis horis. vigilijs et orōnib⁹
bus nemo instantior. Diem imp̄iebat. pri-
mis. noctem deo. De oculis suis q̄si q̄ndāz
fontem effecerat lacrimaz. Freq̄nter quan-
do corp⁹ dñi eleuabatur in missa. in tantū
mentis rapiebat̄ excessum. ac si ibidem
xpm̄ incarnatum p̄sentem videret. p̄t qd̄
missam multo tempe cum ceteris nō audir̄
uit. Erat autē sibi in ecclesia pernoctan-
di consuetudo creberrima. vt vix aut raro
certum ad quiescendum locum videretur
habere. Et cum lassitudine succedēte som-
ni interpellaret necessitas siue ante altare
aut sup̄ lapidem capite reclinato paululū
quiescebat. Tres singulis noctibus accio-
piebat manu propria de quadam carbena
ferrea disciplinas. vnam videlicet pro se.
alteram pro peccatoribus qui versantur in
mundo. tertiam vero pro his qui in pur-
gatorio cruciantur. Electus aliquando
in coteroneñ. als citauieñ. episcopū om̄ino
renuit p̄testans se prius terram deferere q̄
electioni alicui de se facere aliq̄ren⁹ consen-
tire. Interrogat⁹ aliqui cur nō libēti⁹ tholo-
lose in tholosanaq; dyocesi. in ei⁹ videlicet
dyocesi. q̄ in carchasonensi dyocesi morar̄
retur respōdit. Quia in tholosana dyocesi
multos qui me honorant inuenio. apud
carchasonam vero omnes econtrario me
impugnant. Interrogat⁹ a quodāz in q̄
libro p̄l⁹ studuiss̄. r̄ndit. In libro caritatis
Quadam vice dum vir dei Dominicus
apud Bononiam p̄stiturus in ecclesia per-
noctaret. dyabolus in specie fratris eidem
apparuit. Quē sc̄tus Dominic⁹ frēm existi-
mās ei innuebat vt cum ceteris ad q̄scēdūz

De sancto Dominico

geret. Ille vō q̄si deridēdo eundē sibi nu-
 ribus rīdebat. Tūc sc̄tūs dñic⁹ q̄s nā esset
 q̄ suū mādātū prēneret scire volēs cādelaz
 ad lāpā dē accēdit. ⁊ in faciē ei⁹ respiciēs q̄
 diabol⁹ ess⁹ p̄stīm cognouit. Quare cum
 eū rebeimēti⁹ increpāss⁹. mox eidē diabol⁹
 de fractōe silētij insultare cepit. Sc̄tūs āt
 dñic⁹ vtpote fratr⁹ m̄grō sibi loq̄ licere asse-
 rens. coegit ip̄m vt sibi diceret de q̄ frēs in
 choro temptaret. Qui r̄ndit. Facio eos tar-
 de venire ⁊ cito exire. Deinde duxit eū ad
 dormitoriū. de q̄ ibidē frēs tēptaret inqui-
 res. Qui ait. Facio eos nimis dormire. tar-
 de surgere. sicq̄ a diuio offi. cio remanere. ⁊
 iterdū imūdas cogitatōes h̄re. deinde ad
 refectoriū ip̄m duxit. ⁊ d̄ q̄ ibidē frēs tēpta-
 ret q̄siuit. Tūc demon p̄ mētas salūes. pl⁹ ⁊
 min⁹. pl⁹ ⁊ min⁹ sepius reperendo dicebat
 Quē cū sc̄tūs dñic⁹ q̄d sibi h̄ veller intro-
 garet ait. Quosdā frēs tēpto vt pl⁹ come-
 dant. ⁊ sic ex nimis cibi sūptiōe delinquāt.
 Quosdā vt min⁹ sumāt ⁊ sic in dei furiō ⁊
 sui ordinis obfuriōe debiles fiāt. In du-
 rit eū ad locutoriū de q̄ ibidē frēs tempta-
 ret indrens. Tūc ille crebro linguā reuol-
 uens mirabilis p̄fusionis sonū promebat.
 Quē cū sc̄tūs dominic⁹ q̄d sibi h̄ veller in-
 q̄reret ait. Hic loc⁹ totus me⁹ est. Cū em̄
 frēs ad loq̄ndū pueniūt eos temptare stu-
 deo vt p̄fule loquāt. ⁊ multis sese inutilib⁹
 p̄bis p̄misceant. et vn⁹ alium nō expectet.
 Postremo duxit eū ad capitulū. Sed cū
 ante hostiū capituli fuiss⁹. demon nullatē⁹
 intrare voluit. s̄ ait. Huc nūq̄ ingrediar.
 q̄ loc⁹ maledictōis ⁊ infern⁹ mihi est. ⁊ to-
 tū ibi amitto q̄d in alijs loc⁹ lucro. Nam
 cū aliquē frēm p̄ aliquā negligentia delin-
 quere fecero. mox in loco h̄ maledictōis de
 ip̄a negligentia se purgat. ⁊ corā oib⁹ se p̄cla-
 mar. Nam h̄ monent. h̄ p̄fiter. h̄ accusant. h̄
 p̄berant. h̄ absoluunt. ⁊ sic totū amississe me
 doleo q̄d alibi me lucrātū gaudebam. Et
 bis dicit enauit. ⁊ Tandē appropin-
 quante pegrinatōis termio p̄stituit⁹ apud bo-
 noniam graui cepit corpis infirmitate lan-
 guere. Sui āt corpis dissolutio sibi in vi-
 sione mōstrata est. Vidit em̄ iuuenem pul-
 cerrimū bis p̄bis serocantē ⁊ dicentē. Ve-
 ni dilecte mi. veni ad gaudia veni. Quos-
 caris igit ex fratrib⁹ bononiens⁹ p̄uēt. xij.
 ne eos exheredes et orphanos dereliquet.

testamentū p̄didit dicens. Hec sūt q̄ vobis
 tāq̄ filijs hereditario iure possidēda relinq̄.
 Caritatē habere. hūilitatē seruare. paup̄ta-
 tē voluntariā possidere. Illa vō qua potuit
 districtiōe p̄hibuit. ne q̄s vn⁹ in suo ordie
 possessiones iduceret tpales. maledictōez
 dei omnipotent⁹ ⁊ suā terribiliter impcans
 ei⁹ q̄ p̄dicatoz ordinē tēnaz diuitiaz pul-
 uere p̄fumeret maculare. Fratrib⁹ vō d̄ ei⁹
 destitutiōe incōsolabiliter dolētib⁹ dulciter
 eos p̄solans ait. Ne vos mea filij corpalis
 turber discessio. nullatenus dubitātes vt
 liorē me vos mortuū habituros q̄ viuū.
 Proinde ad extremā horā veniēs āno dñi
 M. ccc. xj. dormiuit in dño. Quis q̄dem
 transiit⁹ eadez die eadēq̄ hora fratri Quili-
 tūc p̄ori fratr⁹ predicator⁹ de brixia. ⁊ post
 modū eiusdē ciuitat⁹ ep̄o h̄ mō mōstratus
 est. Nam cū in campanili fratrū capite ad
 murū inclinato leui somno dormitasset vi-
 dit celū apertū ⁊ duas scalas cādidās ad
 terram submitti. quaz sūmitates xp̄s cum
 matre tenebat. ⁊ angeli per eas iubilantes
 ascendebāt et descendebant. In medio āt
 scalarū in imo sedes posita erat. et super se-
 dem velato capite frater sedens. Iesus au-
 tem et mater eius sursum scalas trahēbāt
 donec sedente in celū eleuato apertura ces-
 li clausa est. Veniens igitur predict⁹ fra-
 ter Bononiam continuo eadem die et ho-
 ra patrem migrasse cognouit. Frater qui
 dam nomine Rabo positus apud Tybur
 eadē die et hora qua pater migrāuit a cor-
 pe missā celebratur⁹ accesserat ad altare cū
 audisset eum Bononie egrotasse. et ad lo-
 cum canonis veniens in quo de viuis mē-
 tio fieri consuevit. et veller pro eius salute
 orare. subito factus est in excessu mētis vi-
 ditq̄ virum dei Dominicū quadam coroz
 na laurea laureatum totūq̄ mirabili splen-
 dore fulgentem. duob⁹ quidem reuerēdis
 viris comitatum hincinde extra bononiā
 in via regia procedentem. Diem igitur no-
 tans et horam inuenit tunc seruum dei do-
 minicū a corpore migrasse. Cum igit cor-
 pus ei⁹ multo tpe sub terra iacuiisset et cres-
 censētib⁹ indefinēter miraculis nō posset
 vlti⁹ eius sanctitas occultari. fidelij di-
 gnū duxit deuotio corp⁹ ei⁹ ad altiozem
 locū transferre. Tuncq̄ monumentū fuit
 set fracto vix ferreis instrumētis cernēto.

De sancto Dominico

sublatore lapide patefactum. tanta ex ipso suauissimi odoris prupit fragrantia. vt non tam sepulchrum q̄ cella videret aromatū paruisse. Qui q̄dem odor cūcta supabat aromata. nec alio rei naturalis odor silis videbat. Nec solū ossibus aut pulueri sacri corporis inerat vel capse vixerat tre circūq̄ q̄ p̄gesse. ita vt ad lōginq̄s regiones postmodū delata odorē ipm lōgo tpe retineret fratres p̄o manibz maxie aliqd de reliquijs sacrosctis tāgētibz sic inbelit. vt q̄ntūcūq̄ lote vel etiā p̄fricare eēnt p̄ plures dies cōseruare fragrantie testimoniū p̄sentaret. R

In puincia vngarie vir q̄daz nobilis cū vxore sua et filio puulo ad reliq̄as bti Dominici q̄ in sydon habebat visitandas accessit. At filius ei infirmus ibidē ad extremū vice moriēdo puenit. Pater autē corp⁹ filij corā altari bti Dominici collocās lamētari cepit et dicere. Beate dominice letus veni ad te. en tristis redeo. Cum filio veni et orbatus recedo. Redde mihi q̄so filiū meū redde mihi leticiā cordis mei. Et ecce circa mediū noctis puer reuixit et peccelliam ambulauit. Iuuenis q̄dam cuiusdā nobilis dñe mancipiū dñi in q̄dam fluuio piscandi grā insisteret. in aqua lapsus et suffocatus disparuit. Vagno autē spacio tpsis interiecto eius corpus de pfundo fluuij est educitū. Dñs autē ip̄i p̄ ei⁹ resuscitatōe beati dominici inuocās. p̄misit se ad suas reliquias nudis pedibz accessurū et resuscitatū mancipiū libertati daturū. Statimq̄ q̄ fuerat mortu⁹ in mediū videntibz oibz vire reddidit. p̄siliit. vortūq̄ suū p̄ dicta dñs sic uti p̄miserat adimpleuit. In eadē puincia vngarie dum q̄dam vir filiū suū defunctū amare lugeret et bti dominici p̄ ei⁹ resuscitatōe inuocaret. circa pulloz cantum q̄ mortu⁹ fuerat oculos aperuit et patri dixit. Quid est pater q̄ sic habeo faciem madefactam. Et ille. Lacrimae patris tui sunt filij. q̄ tu mortu⁹ fueras et ego sol⁹ remanseram omni gaudio destituit⁹. Cui ille. Vultum fleuisti pater. s̄ bti dominici desolationi tue p̄patiens vt tibi viu⁹ redderet suis meritis impetrauit. Languid⁹ q̄dam et per xvij. annos cecus reliq̄as beati Dominici visitare desiderās. tanq̄s temptās ire de lecto surrexit. tanq̄s subito sibi sensit infundī virtutē q̄ passu concito gradū cepit.

Tantoq̄ magis in pualescētia corpis. et illa minatione oculoꝝ pficiens. q̄nto q̄tidie in itinere p̄cedebat. donec tandē ad locū destinatū pueniēs. p̄fectū recepit vtriusq̄ beneficiū sanitatis. In eadez puincia vngarie matrona q̄dam ad bonorē beati dominici missam disponens facere celebrari. sacerdotē hora debita nō inuenit. Quapprē cādelas tres ad hoc paratas manutergio mundo inuoluit. et in q̄dam vase reposit. Aliq̄ntulū autē diuertens. et postea rediēs candelas flāmis patentibus ardere vidit. Currētes omēs ad tam grande spectaculū tamdiu ibidē tremētes et orātes steterūt donec sine lesione manutergij penit⁹ exarsērūt. 2 Apud bononiā scolaris q̄daz noie Nicola⁹ graui renū ac genuū dolore adeo est vexat⁹ q̄ de lecto sargere nō valebat. Cui⁹ et femur leuū emarcuit instantum q̄ omis ab eo spes curatōis abscessit. Deo igit et bti dominico se deuouens. cū se filo de q̄fienda erat candela totū mensus esset in longū. cepit etiā corp⁹ collum et pectus cingere. cum tandem genu filo ambiente cinxisset. inuocato ad quālibet mensurationem nomine iesu et beati dominici. continuo se alleuiatū sentiens exclamauit. Ego sum liberat⁹. Exurgens et p̄ gaudio lacrimans. sine aliquo fulcimēto venit ad ecclesiam in q̄ corp⁹ sancti dominici quiescebat. In eadez q̄z ciuitate multa et fere innumērabilia miracula de p̄ suū seruū Dominici opat⁹ est. In sicilia apud augustā. cū puella q̄dam q̄ vicio lapidis laborabat incidi deberet. mater ei⁹ p̄ instanti piculo filiam suā deo et bti dominico cōmēdauit. Sequenti igit nocte dormiēti puella. b. dñs eius assistit et in manu ei⁹ lapides q̄ torq̄bat posuit et abscessit. Quē puella euigilans et se liberatā inueniēs matri dedit et visionē p̄ ordinē explicauit. Mater p̄o lapidē tā domū fratrum attulit. et ipm in memoriā tāti miraculi coram imagine beati dominici suspendit. In augusta ciuitate cū in festo translationis beati Dominici matrone quedā q̄ in ecclesia fratrum missaz solennis interfuere domū redirent et quandam mulierē p̄e foribus domus sue filantes viderent. ipsam charitatiue redarguere ceperunt. cur in festo tanti patris a seruii opere non cessaret. Illa p̄o indignata respondit.

De sancto Dominico

Uos q̄ estis hyzote fratꝝ festum colite vñ
 feri. Statimq; oculis i tumorē cū pruritu
 pueris. ex ipis cepit p̄mes prin⁹ scaturis
 re. ita q̄ vicina q̄dā deccē octo p̄mes eduxit
 ex ei⁹ oculis numeratim. Cōpūcta igit ad
 ecclāz fratꝝ venit. ibiq; pctā sua p̄fitens et
 votū emittens q̄ de cetero scō dei Dñico
 nūq; detraberet et ei⁹ festū deuote ageret. p̄
 tinus restituta est pristina sanitati. **A**

Sanctimonialis q̄dā noīe Maria ap̄d
 tripolim in monasterio q̄d dicitur magdalena
 validissimis infirmitatib; elaborās. at i ti
 bia gūiter p̄cussa q̄ncq; mēlib; cruciatu mī
 rabili v̄gebat. ita vt singulis horis exit⁹
 tumeret. Que intra se recolligēs semetipsā
 sic exorauit. **Vi** dñe nō sū ego digna orā
 rete. nec a te exaudiri. s; rogo dñm meum
 bñm dñicum. vt sit mediator int̄ me et te. et
 mihi impetret bñficiū sanitatis. Cū ḡ diu
 cū lacrimis exoraret. in extasi facta vidit
 bñm dñicum cū duob; fratrib; apta cortis
 na q̄ ante lectū ei⁹ p̄debat intrantē sibi q;
 dicentē. Quare tñ sanari desideras. Et il
 la. Dñe vt deo meo deuot⁹ seruire possim.
 Tūc ille de sub cappa vinctōz mire fragrā
 tie p̄ferens tibiaz ei⁹ vñxit et statim sanata
 fuit. Et ait. Hec vñctio est valde preciosa
 dulcis et difficilis. Cui⁹ p̄bi cū mulier req̄
 reret rōez dixit. Hec vñctio dilectiōis est
 signū q̄ vñz p̄ciosa est. qz nullo p̄cio emi p̄t
 et qz in donis dei nullū est meli⁹. Dulcē. qz
 nihil dulci⁹ caritate. Difficilis. qz cito per
 ditur nisi caute custodiā. Ip̄a etiaz nocte
 sorori sue in dormitorio descenti apparuit
 dicens. Ego sanauī sororē tuā. Que currēs
 ip̄az sanata inuenit. Que cū se etiā sensibi
 li vñctione inunctā sentiret. ip̄az cū bom
 bice et reuerentia multa exersit. Que cum
 abbatisse confessori et sorori omnia retul
 lisset et vñctōez in bombice p̄nisset. tanta
 et tam noua odoris fragrātia sūt p̄cussi. vt
 nulla eis possent aromata p̄pari. Ip̄az aut
 vñctōez cum multa reuerentia seruauerūt
 Q̄ grat⁹ aut deo existat locus in q̄ sacro
 sanctū corp⁹ bñi dñici req̄escit. s; ex miracu
 lis mult⁹ clauerit. vñū tñ h̄ posuisse suffi
 ciat. Refert m̄gr Alexander ep̄s vīdo
 nicē in postillis suis sup̄ illud verbū. **Vi**
 sericordia et p̄ritas obuiauerit sibi et c. q̄ qui
 dam scolaris degens bononie vanitatib;
 seculi dedicus vñtionem talem conspexit.

Uidebatur siq̄dem sibi q̄ in q̄dam campō
 magno p̄sisteret et ibidem tēptas ingens
 super ip̄m descenderet. Qui dum fugeret a
 facie tempestatis. ad q̄ndam domū perue
 nit. Quā cum clausaz inuenisset. et pulsans
 ad ostiū se ibidem recipi postulasset. q̄ dein
 tus erat hospita respondit. Ego sum iusti
 cia que h̄ habito. et hec dom⁹ mea ē. Quia
 at tu iust⁹ nō es. in ea habitare non vales.
 Ad cuius verba ille plurimū merens abs
 cessit. et aliam domū vltra illam cōspiciēs
 ad eam venit. et pulsans ad ostiū se ibidez
 recipi postulabat. Sed que deintus erat
 hospita respondit. Ego sum veritas q̄ hic
 habito. et hec domus mea est. Te aut̄ hos
 p̄ritio nō recipiam. quia veritas cū non li
 berat q̄ eam nō amat. Inde q; abscedēs ter
 tiam domū vltra illā p̄spicit. ad quam ve
 niens se similiter p̄tra impetū tempestatis
 recipi flagitauit. Cui q̄ deint⁹ erat dñia res
 pōdit. Ego sum pax que hic habito. Nō
 est aut̄ pax impiis sed hominib; bone volū
 tatis. Verum quia ego cogito cogitatio
 nes pacis et nō afflictōis. vtile cōsiliū ti
 bi do. Ultra me soror mea habitat que mi
 seris semper auxilium prestat. ad hanc ac
 cede et eius monita comple. Cum ergo ac
 cessisset que deintus erat respondit. Ego
 sum misericordia que hic habito. Si igit
 ab imminēte tempestate saluari desideras.
 vade ad domū in qua frēs p̄dicatores de
 Bononia habitant. ibiq; inuenies stabulū
 penitētie et p̄sepe p̄rinētie et pabulū doctri
 ne. asinū simplicitatis cū boue discretōis.
 Mariā illuminantē et ioseph p̄ficientē. et
 puez ihm te saluantē Cum igitur p̄dictus
 scolaris euigilasset. ad domū fratꝝ venit
 et vñtionem p̄ordinem recitans habitū or
 dinis petiit et accepit.

CIX

De sancto Sixto

Iustus dicitur a

Sixtus quod est de⁹. et status q̄li di
 uinus stat⁹. Vel sixtus a sisto si
 stis quasi firmus et fixus in fide passione et
 bona operatione.

Iustus papa arheniensis nationē.
 primo quidē phus sed postea disci
 pul⁹ xp̄i et pontifex summ⁹ electus

De sancto Donato

decio et valeriano cū duobus dyaconis suis felicissimo et agapito p̄fatus est. Quē cū decius nullis posset p̄suationibz inclinare: fecit eū duci ad tēplū martis vt aut sacrificaret: aut vt in custodia Damertini reciperet. Sed cū sacrificare renuens in custodia ducere: bñs laurenti post eū clamābat et dicebat. Quo p̄gredieris sine filio p̄ q̄ sacerdos sancte line ministro properas. Qui sicutus. Nō ego te desero fili neq; des relinquo. sed maiora tibi debent p̄ fide xp̄i certamina. Post tridū me sc̄q̄ sacerdotē leuita. Interim ergo thesauros ecclē accipe. et q̄b tibi videt diuide. Quos cum ille xp̄ianis paup̄bz distribuisz. Valerianus p̄fectus decreuit vt sicut ad tēplū martis sacrificatur duceret. Nō si renueret ibidem capite tr̄ficaret. Qui cū duceretur beatus Laurenti post eū clamare cepit ac dicere. Noli me d̄relinq̄re p̄i sancte. qz thesauros tuos iam expendi. Tūc milites audientes thesauros noiare laurentiū tenuerūt. sicutus p̄o cū felicissimo et agapito ibidez decollauerūt. In hac die ē festū trāsf̄guratōis dñi. et sanguis xp̄i de nouo vino si fieri p̄ot et inueniri in aliq̄bz ecclēsijs p̄ficat. vel salte de matura vna aliq̄ntulū in calice eliquat. In baceriā die racemi bñdicunt et p̄pls inde cōicat. Ratio aut̄ hui⁹ est. ex eo q̄ dñs discipulis suis dixit i die cene. Nō bibam amodo de h̄ genimie vitis donec bibā illū nouū i regno p̄is mei. Illa p̄o trāsf̄guratō dñi et qd̄ dixit nouū vinum. rēp̄sentat gloriofam innouatōem quam xp̄s post resurrectionē habuit. et ideo in hac die trāsf̄gurationis que resurrectionē dñi rēp̄sentat vinū nouū inquitur. nō q̄ in hac die (vt quidam aiunt) trāsf̄guratō sit facta. s; i hac die ab apostolis manifestata Trāsf̄guratō em̄ facta dicitur fuisse circa principium veris. Discipuli aut̄ p̄pter phibitionem eis factā ip̄az tādiu celauerunt et in hac die manifestauerunt. Sic legitur in libro q̄ d̄r Dicitale.

CX

De sancto Donato

Donatus dicitur

q̄si a deo natus. et h̄ p̄ regeneratōne et gr̄e infusione et glorifica-

tionē. q̄ est triplex generatio sp̄ialis a deo Nam cū sancti moriunt̄ tunc nasci dicunt̄ Unde obiit sanctoꝝ non mors sed natiuitas vocatur. Puer em̄ appetit nasci vt recipiat ampliorē locū ad manendū. yberiorē cibum ad vescendū. liberiorē aerem ad respirandū. et lucem ad videndū. et quia sancti cum de vtero matris ecclēsię p̄ mortem exeunt. illa q̄ttuor f̄m modū suū recipiunt. ideo nasci dicunt̄. Vel d̄r donat⁹ q̄li dono dei datus.

Donatus cū Iuliano impatore eruditus et nutrit⁹ est. ita q̄ predictus Iulian⁹ fuit tūc in subdyaconum ordinat⁹. Sed cū in impium sublimatus fuisset p̄m et matrē beati donati occidit. Donat⁹ p̄o in aretinā ciuitatez aufugit. et apud Hilariū monachū manēs multa ibidem miracula fecit. Nā cū p̄fect⁹ ciuitatis hñs filiū demoniacū eum ad donatū adduxisset. sp̄s immū d̄ clamare cepit accidere. In noie dñi ihu xp̄i noli mihi esse molestus. vt de domo mea egrediar. Donate quare me exire coartas cū tormētis. Sz orante Donato fuit protinus liberatus.

Vir quidā Eustasius noie. exactor fuit in tuscīa publicā pecuniā in custodia p̄oris noie Eustrosine derelict⁹. Sz cū p̄ulcra ab hostibz vigeret. pecuniā abscondit et dolore puenta vitā finiuit. Vir at̄ ei⁹ rediēs cū pecuniā inuenire nō posset et iā cū filiis suis ad suppliciū tradi deberet ad sanctum donatū p̄fugit. Donat⁹ at̄ ad sepulcrū p̄oris cū eo p̄ges orōe facta clara voce dixit. Eustrosina p̄ sp̄m sanctū te adiuro. vt dicas nobis vbi talez pecuniā posuisti. Et facta est vox de sepulcro dicēs. In ingressu domus mee ibi eā subfodi. Et eūtes eā ibi viderat inueniēte. Post aliq̄t at̄ dies Satirius ep̄s in dñio obdormiuit. et ois clerus donatū in ep̄m elegit. Cum autē (vt refert Grego. in dyalogo) quadā die missa celebrata p̄plus cōicaret. et dyacon⁹ cōmunicans christi sanguinē p̄pinaret. subito paganoꝝ impulsu dyaconus cecidit et calicē sanctum fregit. De quo cum ip̄e et oīs populus plurimū mest⁹ essz. donat⁹ fragmenta colligens calicis oratione facta ipsum in pristinā formā restaurauit. Una aut̄ p̄cula a diabolo absconsa fuit que in calice predicto defecit. que tū est ad testimonium

De sancto Eiriaco

miraculi huius. Pagani autem et visio miraculo
fuerunt pueri. et octuaginta baptisma suscepit.
Fons quidam adeo erat infectus ut quicumque de il-
lo biberet primum moreretur. Dum igitur sanctus Do-
natus super asinum suum illuc iret. ut oratione sua
aquam sanaret. draco terribilis inde erupit.
et pedes asini cauda inoluens et donatum se per-
tinere cepit. Quem donatus flagello quidam percussit
ens (vel secundum quod alibi legitur) in os eius expulsum
perpetuo interfecit. Draconem ad dominum et omne
venenum a fonte fugavit. Illi quoque fonte dum
ipse cum sociis suis valde sitiret. quadam vi-
ce sua oratione ibidem produxit. Et cum filia
theodosii imperatoris a demone vexaretur. et ad. s.
donatum adducta fuisset. Dixit donatus. Exi
inimice spiritus et noli in plasmate dei habitare.
Lui demon. Da mihi transiitum quem exeam aut quem
vadam. Lui donatus. Unum huc venisti. Lui
demon. Dehemo. Et sanctus. Illuc reuerte.
Et demon. Video signum crucis in te de quo
ignis erit in me. et priore ignoro quem vadam. sed
da mihi locum exeamus et exeamus. Lui donatus.
Ecce habes transiitum. redi ad locum tuum. Et vni-
uersa domum percussit. Cum quidam mor-
tuum efferret. aduenit quidam cum ciroglypho asse-
res debere sibi ab ipso ducere solidos. Unum
nullatenus ipsum sepeliri sinebat. Quod cum vxor
eius vidisset. b. donato cum lacrimis indicasset.
adiungens quod homo ille pecuniam totam receperat.
assurgens ad loculum iuit. et manu defunctus
tagens ait. Audi me. Qui respondit. Ego sum.
Et sanctus donatus ad eum ait. Surge et vide
quid agas cum homine isto quem sepeliri non sinis.
Lui respondit. des eum de solutione debiti coram omnibus
puicet. et ciroglyphum accipiens manu scidit.
Deinde dixit sancto donato. Iube me iterum
per dormire. Et ille. Vade amodo fili quem sece-
re. Et ipse cum fere annis tribus non pluisset. et steri-
litas magis esset. infideles ad imperatorem theodo-
sium perueniunt petentes ut sibi donatum traderet.
quod per artem magicam fecisset. Ad imperatorem igitur
instantiam donatus egressus dominum exorauit. et
pluviam copiosam dedit. sicque vestibulo ceteris
pluvia infusus domum rediit. Cum autem gorbi
eo rpe ytaliam deuastaret. et multi a fide christi
recederent. Euadratianus prefectus a. s. donato
et bilarino de apostasia rephesus sanctos ipsos
cepit compellere eos ut ioui immolarerent. Quod
cum renuerent bilarinum expoliatum tandem cedi
fecit. quosque spiritum exalarer. Donatum vero in car-
cere reclusit. et postmodum eum decollari fecit

circa annum domini. cccxxx.

CXI

A

De sancto Eiriaco.

Eiriaco a marcelo

lo papa dyaconus ordinatus copre-
hensus et ad maximianum deductus
inusus est cum sociis suis ut terras foderet. et
ad locum. scilicet terminas quem ibidem destruebat suis eam
humeris deportaret. Ubi erat sanctus Sa-
turninus senex. Quem cyriacus et sylinnus ad
portandum iuuabant. Tandem in carcere re-
clusum prefectus iussit sylinnum perire. Et
cum eum apronianus educeret. subito vox cum
luce de celo veniens dixit. Venite benedicti
patris mei etc. Et tunc apronianus credidit. et
baptizari se fecit. et ad prefectum peruenit christi-
anus venit. Lui prefectus. Numquid tu christianus
factus es. Qui respondit. De mihi quod perdidit
dies meos. Respondit prefectus. Vere modo perdes
dies tuos. Et misit eum decollari. Satur-
ninus vero et sylinnus cum sacrificare nollent. di-
uersis suppliciis affecti tandem decollati sunt
filia autem dyocleciani nomine Arthemisia cum a
demonio vexaretur. clamabat in eam demonio di-
ci. Non exeam nisi cyriacus dyaconus veniat.
Unum ad eam adduxit. Cyriacus cum demo-
ni imparet respondit. Si vis ut exeam da mihi
vas aliquod in quod intrem. Respondit cyria-
cus. Ecce corpus meum si potes ingredi. Lui demon. In vas tuum intrare non possum.
quod vndique est signatum et clausum. Sed si eum
me scito quod in babilonia faciam te venire.
Et cum coactus fuisset. Arthemisia clamavit di-
ces. quod deum quem cyriacus predicat videret. Cum
igitur illa cyriacus baptisasset. et ex gratia dyo-
cleiani et Serene vxoris eius in domo quam
dederat ei securus viueret. venit nunci a re-
ge persarum ad dyoclecianum. rogans ut
ad se Cyriacus mitteretur. quia filia sua a
demonio vexaretur. Ad preces igitur dyo-
cleiani cyriacus cum largo et smaragdo
navi impositis necessariis in babiloniam
letus iuit. Lunc ad puellam peruenisset
demon per os eius clamavit dicens. Fatiga-
tus es cyriace. Lui cyriacus respondit.
Non sum fatigatus. sed ubique dei auxilio
gubernatus. Ait demon. Tamen ego ad
quod volui te perduxi. Tunc sanctus cyriacus
dixit demoni. Imper tibi ihesus ut exeam.

De sancto Laurentio

Et statim exiens demon dixit. O nomen
terribile quod me coartat exire. Et sic sanata
puellam cum patre et matre et multis alijs baptiza
uit. Et cum multa sibi munera offerrent reci
pere noluit. sed quadraginta quibus diebus in pane
et aqua ieiunans: tandem romam rediit. Post du
os autem menses dyoclecianus defunctus est. Cui
maximianus succedens iratus de sorore sua ar
themisia ciriacum perhibuit. et nudum et catenis
ligatum ante currum suum trahi iussit. Iste maxi
mianus per tanto potest dici filius dyocleciani quod si
bi successit et eius filiam habuit in uxorem quam valeria
na nuncupata est. Deinde iussit carpasio vi
cario ut ipsum cum socijs sacrificare compelleret.
aut diuersis supplicijs occideret. Et cum ipse pi
cem super caput eius liquisset et in eculco suspenderit
fecit ciriacum cum omnibus socijs suis decollari.
Carpasius autem cum domum sancti ciriaci intrasset
et ad derisionem christianorum in loco ubi ciriacus
baptizabat se lauaret. epulasque cum decem nouem
socijs celebraret. subito omnes mortui sunt. Et
extincto clauso balneo gentiles christianos time
re et venerari ceperunt.

CXII

De sancto Laurentio

Laurentius dicit

Quasi lauream tenens. Que est corona
de lauro facta. quod olim de hominibus ra
mis victores coronabantur. Hec autem arbor est
victorie ostensiva continua viriditate ame
na. odore grata. et efficacia virtuosa. Bea
tus igitur Laurentius dicitur de lauro. quia vi
ctoriam obtinuit in sui passione. unde et co
fusus decius dixit. Puto quia iam victi su
mus. Viriditatem habuit in cordis mundi
cia et puritate. Unde et dixit. Beatus non ob
scure non habet rem. odorem habuit per memo
rie perpetuitatem. Unde dispersit dedit pau
peribus. et ideo iusticia eius manet in seculum
seculi. Beatus maximus. Quod non in eternum
huius manebit iusticia quam et sancto impleuit
opere. et gloriosissimo martirio consecrauit.
Efficacia habuit per virtuosas predicationes per
quam Lucillum episcopum et romanum pervertit.
Huiusmodi autem arboris efficacia est. quia
calculum frangit. surditati subuenit. fulmen
non metuit. Sic laurentius frangit cor durum
spiritalem reddit auditum. protegit a fulmine
sententie reproborum.

A

Laurentius martyr et leuita. genere
hispanus. a beato sexto romam deductus
est. Nam sic dicit magister iohannes beletus.
cum idem beatus sextus in hispaniam perfectus esset du
os iuuenes ibidem reprensos. scilicet laurentium et vin
centium eius cognatum. morum honestate compositos
et omni actione preclaros. ipsos secum romam
adduxit. Quod alter scilicet laurentius secum romam
sit. vincentius vero in hispaniam rediit. et ibi glo
rioso martirio vitam finiuit. Huic autem opinio
ni magistri iohannis beletus repugnat ipse martyr
vtriusque. Nam laurentius sub decio. vincentius
autem in iuuenili etate sub dyocleciano et dacia
non passus est. Sed inter decium et dyoclecianum
fluxerit anni circiter. et imperatores septem medi
um fuerit. ut tunc beatus vincentius non potuit iuu
nis existisse. Beatus autem sextus laurentium suum
archidiaconum ordinauit. Eodem tempore philip
pus imperator et filius suus nomine philippus fidei
christi receperant. et christiani effecti ecclesias sublima
re plurimum nitentur. Iste philippus primus impera
tor fuit qui fidei christi recepit. quem origenes (ut
dicitur) ad fidei christi pervertit. et alibi legatur quod beatus
potius eius pervertit. Regnavit autem anno millesimo
mo ab urbe condita ut millesimus annus romae
christo potius quam ydolis dedicaretur. Qui quidem an
nus millesimus fuit a romanis cum ingenti lau
dum et spectaculorum apparatu celebratus. Erat
autem philippo imperatori miles quidam nomine Decius
in armis bellicis plurimum strenuus et famosus.
Cum autem istud tempus gallia rebellaret illuc im
perator Decius misit. ut rebellantem galliam roma
mano impio subiugaret. Diffusus decius per
spe cuncta gessit. tandem libitum portum victoria
romam rediit. Audiens imperator eius adventum cum
aliqui honorificare voluit. et eundem a roma usque
ad veronam obuium iuit. Sed quod malorum metus
qui magis se honorari sentiant eo amplius per super
bia intumescunt. Decius in superbia elatus ipse
cepit ambire. et de morte sui domini pertractare.
Cum igitur imperator in stratu suo sub papilionem
quiesceret. Decius papilionem latenter introiit.
et dormientem dominum iugulauit. Exercitum autem
qui cum imperatore venerat ad se per se et percio mu
neribus et promissis attraxit. et ad urbem regiam
gradu cito peruenit. Audiens huius philippus
minor vehementer extimuit et totum thesaurum
pauis et suum (ut ait Sicardus in cronica sua)
beato sexto et laurentio commendauit. ut si ipsum a
Decio interfici peringeret thesaurum ipsum eccle
sijs et pauperibus erogaret. Nec te moueat

De sancto Laurentio

q̄ thesauri q̄s b̄t̄s Laurentius disp̄savit
nō dicūt thesauri imparoz̄ s̄z eccl̄e. q̄z potu
it esse q̄ cū ip̄s thesaur̄ philippi ip̄atoris
aliquē etiā thesaur̄ eccl̄e disp̄savit. Vel
forte iō dicūt thesauri eccl̄e. q̄z philipp̄ eos
reliq̄rat eccl̄e paup̄ibz disp̄sandos. licz ba
beat dubitatōez vebemētē vtz s̄ixt̄ tē ip̄s
fuerit sic infra dicit. Postea philipp̄ autu
git. et se a facie decij occultavit. Senatus
igit obuiā decio p̄cessit. et ip̄m i imp̄iū p̄fir
mauit. Ne p̄o p̄ditorie sed zelo idolatrie
dñm suū occidisse videt̄ xp̄ianos cepit cru
delissime p̄seq̄. p̄cipiēs illos sine vlla miseri
cordia trucidari. In hac p̄secutōe m̄lta mi
lia martyz corruerūt. int̄ q̄s etiā philippus
iunior martyrio est coronat̄. Post h̄ decio
de thesauro dñi sui inq̄sitōez facies oblat̄
est ei b̄t̄s s̄ixt̄ tāq̄ q̄ xp̄m coleret. et ip̄ator
ris thesauros h̄iet. Tūc decio iussit eū i car
cerē r̄cipi. vt p̄ illata tormēta xp̄m negaret
et thesauros p̄deret. B̄t̄s at̄ lauretiū ip̄m
seq̄ns. p̄ eū clamabat. Quo p̄gredere sine
filio p̄. q̄ sacerdos sc̄rē sine dyacono p̄perat
Tu nūq̄ sine m̄stro sacrificiū offerre p̄ue
ueras. Quid ḡ i me displicuit paternitati
tue. Nūq̄d degenerē me p̄basti. Expire cer
te vtz idoneū m̄str̄ elegeris. Cui cōmisisti
dñici sanguis disp̄satoez. Cui. b. s̄ixt̄ di
xit. Nō ego te desero fili. neq̄ derelinq̄. sed
maiora tibi debet̄ p̄ f̄idē xp̄i certamia. Hos
q̄ senes leuior̄ pugne cursū recipi. te autē
q̄ iuuenē manet de tyrāno gloriozior triū
ph̄. post tridui me seq̄r sacerdos leuita.
Deditq̄ ei oēs thesauros p̄cipiēs vt eccl̄e
lis et paup̄ibz erogaret. B̄t̄s igit lauretiū
xp̄ianos die ac nocte diligēter q̄siuit et vni
cuiq̄ put op̄ fuerat m̄stravit. Venitq̄ ad
domū cuiusdā vidue q̄ multos xp̄ianos in
domo sua absconderat. quā lōḡ dolor cap̄i
tis detinebat. Sc̄r̄s at̄ lauretiū p̄ imposi
tionē man̄ eā a dolore cap̄is liberauit. et
paup̄ez pedes lauās oibz elemosinā dedit.
Eadē nocte i domū cuiusdā xp̄iani veniēs
q̄ndā cecū ibidē reperit. et facto siḡ crucis eū
illuminat. Cui at̄ b̄t̄s s̄ixt̄ decio nol
let p̄sentire nec ydolis imolare. ip̄m ad de
collādū duci p̄cepit. Accurrēs at̄ b̄t̄s lau
retiū post ip̄m clamauit. Noli me derelinq̄
re p̄ sc̄rē. q̄z thesauros tuos iam exp̄edi q̄s
tradidisti mihi. Tūc milites audietes thes
auros: lauretiū tenuerunt. et parthemio

tribuno tradiderūt. Ip̄e at̄ eū decio p̄sentat̄
uit. Cui decio cesar ait. Ubi sunt thesauri
eccl̄e q̄s ap̄d te cognim̄ eē recōditos. Qui
cū sibi nō r̄nderet. tradidit valeriano p̄fe
cto vt aut thesauros p̄dat et idolis sacrifici
cet. aut diuersis eū int̄ire faciat supplicijs et
tormētis. Valerian̄ autē cuidā p̄fecto noie
ypolito i custodiā eū tradidit. Quē ille cū
multis alijs in carcere reclusit. Erat at̄ i cu
stodia ibi q̄dā gētilis noie lucill̄. q̄ ploran
do lumē oculoz̄ amiserat. Cui cū lauretiū
lumē restaurare p̄mitteret si i xp̄m crederet et
bap̄ma susciperet. ille se instāti baptizari po
stulauit. Accipies ḡ aquā lauretiū dixit ei.
Dia in p̄fessione lauāt. Tūc ip̄m de articu
lis fidei diligēter interrogass̄ et ille oia s̄ cre
de p̄fessus fuisset aquā sup̄ caput ei effudit
et ip̄m in xp̄i noie baptizauit. Quapp̄ m̄lti
ad eū cecū veniebāt. et ab eo illumiati redibāt
Hoc vidēs ypolit̄ dixit ei. Ostende mihi
thesauros. Cui lauretiū. o ypolite si i dñm
ih̄m xp̄m credideris et thesauros tibi oñdo
et vitā etnā p̄mitto. Cui ypolit̄. Si dicis
factis p̄p̄ses faciā q̄d horar̄. Eadē hora
ypolit̄ credidit. et sacrū bap̄ma cū familia
sua suscepit. Baptizat̄ at̄ ait. Vidi aīas is
nocētū letas gaudere. Post h̄ mādauit va
lerian̄ ad ypolitū vt lauretiū p̄staret Cui
lauretiū ait. Ambulē abo p̄iter. q̄z mihi et
tibi gl̄a p̄pat̄. Ad tribunal ḡabo veniunt. et
fit itez inq̄sitio de thesauro. Laurentius iāt
triduo inducias petiit. q̄s valerian̄ eidē sub
ypoliti custodia p̄cessit. In h̄ triduo laure
tiū paupes claudos et cecos collegit. et eos
i palatio salustiano corā decio p̄stauit di.
Ecce isti sūt thesauri etnī q̄ nūq̄ minuant̄
s̄z crescūt. q̄ in singulis disp̄gūt et i oibz lues
niūt. Hor ei man̄ thesauros i celū depoz
tauerūt. Valerian̄ p̄nte Decio dixit. Quid
variar̄ p̄ m̄lta. Jā nūc sacrificā. et magicā
arrē depone. Cui lauretiū. Quis dz ad ora
ri. q̄ facit̄ est an q̄ fecit. Irat̄ decio iussit eū
scorp̄iōibz cedi. et oē gen̄ tormētōz an ip̄m
deferri. Quē cū sacrificare iuberet vt h̄ tor
mēta euaderet. r̄ndit. Infelix has epulas sp̄
opraui. Cui decio. Si epule ista sūt. tibi si
miles p̄ade p̄phanos vt rectū p̄iter epulent̄.
Cui lauretiū. Jam celis noia sua dederūt.
et eoz aspectibz nō es dign̄. Tūc iubente
decio nud̄ sustibz cedit. et ardētes lamine
ad latera apponūt. Dixitq̄ lauretiū. Dñe

De sancto Laurentio

ihu xpe deus de deo miserere mei serui tui
Quia accusat? nō negauī nomē sc̄m tuū.
interrogat? te dñm p̄fessus sum. Dixit ei de-
cius. Scio qz p̄ artē magicā tormēta delu-
dis. me tñ delude diu nō valeb. Testor de-
os deasqz. qz nisi sacrificaueris diuersis sup-
plicijs punieris. Tūc iussit eū plūbari diu-
tissime cedi. Laurenti? at orauit di. Dñe ie-
su xpe accipe sp̄m meū. Tūc audire decio
vox de celo insonuit. Abduc tibi m̄sta cer-
tamina debet. Tē decio? furore replet? dixit.
Viri romani audistis? demonēs istū sacrile-
gū p̄olātes. q̄ nec deos colit nec tormēta
metuit. nec iratos p̄ncipes expauescit. Ius-
sitqz eū itez scorpiorū cedi. Subridēs at
laurenti? grās egit. et pro astatibz exorauit.
Eadē hora miles qdā noīe Romanus cre-
didit et b̄tō lauretio dixit. Video añ te iu-
uenē pulcerrimū stantē et mēbra tua cū lin-
theo extergētem. Adiuuro gte p̄ deū ne me
derelinqas. s̄ festina me baptizare. Dixitqz
deci? valeriano. Puto qz iā p̄ artē magicā
victi sum? Iussit g eū de catasta solui. et in
custodia ypolitī recludi. Roman? at affe-
rēs v̄cessū cū aqua ad pedes laurentij p̄ci-
dit: et sacz ab eo baptisma suscepit. Quod
vbi deci? p̄pit. Romanū fustibz cedi iussit.
Qui cū libere se xp̄ianū p̄fiteret iussu decij
decollat? est. Eadē nocte laureti? ad decij
adducit. Eū at ypolit? sc̄eret et se xp̄ianū cē-
vellet clamare. Dixit ad eū laureti?. In i-
teriori hōie magi xpm abscondē et dum cla-
mauerō audi et veni. Quia igit tormētoz ge-
nera afferūtur. Dixit g decio? lauretio. Aut
dñs sacrificab. aut nox ista in te cū suppli-
cijs expēdet. Qui laurenti?. Hea nox ob-
scurū nō h̄z. s̄ oīa i luce clarescūt. Dixitqz
deci?. Afferat lect? ferre?. vt req̄scat in eo
p̄tumar laureti?. Distri g eū exueit et sup-
cratē ferreā extendē et p̄unis suppositis
eū cū furcjs ferreis p̄sserūt. Dixitqz lauren-
tius valeriano. Disce miser. qz carbōes tui
sūt mibi refrigeriū. tibi at eternū suppliciū
p̄stant. Quia ipe dñs nouit qz accusat? nō
negauī eū. interrogat? xpm p̄fessus sum. assa-
tus grās ago. Dixitqz hilari vultu ad De-
cij. Ecce miser assasti vnā p̄te gira ad aliā
et mādūca. Et grās agēs dixit. Grās tibi
ago dñe. qz ianuās tuas ingredi merui. et
sic sp̄m emisit. Cōfusus deci? cū valeriano
abijt in palaciū Tiberij relicto corpe super

igne. Qd ypolit? mane rapuit. et cū iussu
p̄b̄io in agrō verano p̄ditū aromatico sepe-
luit. Xp̄iani igit ieiunātes triduo vigilas
celebrarūt. mugit? dātes et lacrias effūdētes
D Utr at h̄ vez sit qz laureti? sub isto
decio ipatore martyriū sit passus a multis
dubitāt. cū in cronis s̄ixt? lōge fuisse post
decij legat. Eutropi? at h̄ asserit di. Deci?
p̄secutorē in xp̄ianos mouens int̄ ceteros
beatissimū leuitā et martyre lauretiū extin-
xit. In qdā at cronica satis autērica d̄z qz
nō sub decio impatore qz philippo successit.
s̄ sub qdam decio minore qz cesar nō impa-
tor extitit. martyriū passus fuit. Nam im-
tor Decium impatore et b̄tō decij minore
sub quo laureti? d̄z passus. plurimi impa-
tores et sūmi p̄ntifices intermedij extiterūt.
Etem vt ibidē d̄z cū decio impatori Bal-
lus et volusian? eius fili? in impio successit.
sent. et valerian? cū galieno post eosdē impa-
toriū tenuissent. dicti valerian? et galien?
minore decij cesarē nō tñ impatore fecerūt.
Nā antiqz? qñqz aliq ab impatoribz fiebat
cesares. nō tñ augusti vel impatores: sicut
legit in cronis qz dyoclecian? maximianū
cesarē fecit. postmodū ex cesare augustum
creauit. Tempe at hoz impatorz. s̄z valen-
tiani et galieni s̄ixt? romanā sedē tenebat.
Hic igit deci? cesar appellat? non impator
effect? b̄tō lauretiū martyre fecit. Unde
nusqz in legēda b̄tī laurentij vocat? decius
impator. s̄z tñ deci? cesar. Deci? em impa-
tor duobz tñ annis regit. et b̄tō fabianū
papā martyre fecit. fabiano successit Cor-
neli? qui sub volusiano et gallo passus est.
Cornelio successit luci?. Lucio stephan?
qz sub valeriano et galieno qz annis. xv. im-
pauerūt passus est. Stephano successit s̄ix-
tus. Hec in cronica illa legunt. Dēs cro-
nice tam Eusebiū qz Bede et ysidori i hoc
p̄cordāt. qz s̄ixt? papa nō fuit tpe decij im-
patoris: s̄z galieni. Legit tñ in alia qdam
cronica qz p̄dict? galien? fuit binomi?. et
ctus em est Galienus et Decius. et sub illo
passi sunt S̄ixt? et laurenti?. circa annum
dñi. cclvij. Sodomus qz in libro suo qui
d̄z Pantheon idem asserit. qz s̄z galien?
vocat? est alio noīe deci?. et qz sub eo passi
sunt s̄ixtus et laurenti?. Et si hec vera sunt
tūc positio Johānis beletz h̄a posset esse.
Refert Gregori? in li. dyalogoz. qz in sa

De sancto Laurentio

bina qdam scrimonialis fuit. q carnis qdē
 prinentiā habuit. sz lingue pcacitātē nō de
 clinauit. Hec dū in ecclā scī laurētij fuissz
 sepulta añ altare martyri a demōibz secata
 ps illesa pmanet altera cremata ita vt ma
 ne visibūter adustio apparerz. Breg. qz tu
 roneñ. ait q dum qdam sacerdos qndam
 ecclāz scī laurētij reparerz trabs qdaz ni
 mū breuis esset. rogauit brī laurētiū vt
 qui paupes fouerat sue inopie subueniret.
 Que subito sic excreuit. vt ps non modica
 abūdaret Quā prem sacraos minutatim
 incidit. z mltas inde infirmitates sanabat
 Idem testat brīs fortunat. Factum est
 añ h apud poras castz italie. q qdā dum
 dolore dentiū pmetet. de illo ligno tangit
 z pūm dolor fugatur. Quidam insuper
 ptes byter noie Sanctulus (vt refert Bre.
 in dyalogo) sancti laurētij ecclāz a longo
 barais incēsz repare volēs: artitices mul
 tos pduxit Quadā añt die dū qd eis appo
 neret nō bier. pmissa orōne in clibanum re
 sperit z ibidem candidissimū panē iuenit.
 Sz cū vix ad vni prandij esum tribz pso
 nis sufficere videret: Laurenti artitices
 suos nolēs deficere. sic pdictum panē mul
 tiplicari fecit q in alimētū decē diez ope
 rarijs cūctis suffecit. In ecclā scī laurē
 tij apud mediolanū (vt refert vincētius in
 sua cronica) calix qdaz cristallinū mire pul
 critudinis habebat. q cū in qdaz solēnitas
 te ad altare a dyacono portaretur. elapsus
 e manibz in terrā cecidit. z statim cōminu
 tus fuit. At dyacon merēs fragmēta col
 legit. z sup altare ponens: brī laurētiū
 exorauit z fractū calicē integz z solidatuz
 recepit. **E** Legit qz in libris de mira
 culis brē hgis. q qdam iudex stephan^o no
 mine rome erat. q munera libēter accipiēs
 multoz iudicia peruertebat. Hic tres do
 mos ecclē scī laurētij. et vni orōi sancte
 Agneris violēter abstulit. z ablata iniuste
 possedit. Accidit añt vt moreret z ante dei
 iudiciū duceret. Quē scī laurēt^o cernēs
 ad eū cum nimia indignatōe accessit. z tri
 bus vicibz brachiū ei^o durissime strinxit. z
 dolore nimio cruciauit Sancta hō agnes
 cū ceret hginibz eū videre noluit. sz faciez
 suā ab eo auertit. Tūc iudex sup eum sniaz
 ferens dixit. Qm̄ aliena subtraxit. et m̄ne
 ra accipiens. veritatē vendidit. in loco Ju

de p̄ditoris tradatur. Sanct^o at p̄fect^o
 quē idem stephan^o in vita sua valde dile
 xerat. ad brī laurētiū z ad brām agnerē
 accedens p eo veniā precabatur. Illis hō et
 brā hginē p eo orantibz p̄cessum est vt eius
 anima ad corp^o rediret. et ibidem. xxx. die
 bus penitentiā ageret. Accepit insuper a
 beata virgine in mandatis vt psalmū Brī
 immaculati. lingulis diebz vite sue diceret
 Lūqz ad corp^o redisset brachiū ei^o ita erat
 liuiduz et adustum: ac si h in corpore passus
 esset. Qd signū in eo extitit qd dixit. **Da**
 le igitur ablata restituens. z p̄niam agens
 die. xxx. migravit ad dñm. Legit in vi
 ta sancti Henrici imp̄toris q dum ipse z
 kunegundis vxor ei^o hginēs int̄mul pma
 nerent. dyabolo instigante de qdaz milite
 vxorē suspectam habēs ipsam sup candē
 tes vomeres. xv. pedum nudis pedibz in
 cedere fecit. Qua ascendente dixit. Sicut
 me ab Henrico et omnibz int̄actā nouisti
 ita adiua me xpe. Henric^o vero verecun
 dia ductus eam in maxillam p̄cussit. Cui
 vox dixit. hgo maria te hgiez liberauit To
 ram igitur candentē massam illesa p̄currit.
 Cum ergo cesar obijisset multitu do maxia
 demonū ante cellā cuiusdā beremite trāsī
 bat. Qui aperta fenestra interrogauit vlti
 mū qui nam essent. Et ille. Legio demo
 num sumus. qd ad mortem cesaris p̄peram^o
 si forte aliqd p̄prium in eo rep̄ire possimus.
 Adiuraf igit vt ad se redeat. Qui rediens
 dixit. Nihil p̄fecimus. quia dum falsa vx
 oris suspicio z alia mala: z etiaz bona in sta
 tera fuissent posita. adustus ille laurēti^o
 ollam aureā immensi ponderis attulit. Et
 dum supasse videbamur illa iactata pars
 alia statere plurimū ponderauit. Tūc ego
 iratus vnā aurem olle p̄rupi. Ollam ca
 licem vocabat: quē dictus cesar in honozē
 sancti laurētij ecclē aystetensi fieri fecerat
 quem in speciali deuorōne habuerat. Cui
 p̄pter magnitudinē due aures inerant. Re
 pertumqz est z imp̄torē tūc obijisse. z vnaz
 aurē calicis fracta fuisse. Refert Bre. in
 registro. q dū p̄decessor su^o qdā ad corpus
 scī laurētij cupet meliorare. z vbi nam cor
 pus esset nesciret. subito corp^o eius ignorā
 ter opit. omnesqz q aderāt tam monachi q
 m̄sionarij q corp^o eius viderāt infra. x. di
 es mortui sūt. **f** Notādū q passio lau

De sancto Laurentio

rentij inter ceteras scōz martyz passiōes excellētissima videt ee in q̄tuor. sic ex dictis sc̄ti maximi ep̄i et b̄ti Augustini colligitur. Primo i passiōis acerbitate. sc̄do i effectu siue vtilitate. tertio in p̄stātia siue fortitudi-
dine. q̄rto in mirabili pugna et mō victorie.

Primo igitur excellētissima fuit in pene acerbitate. De cui⁹ pene acerbitate sic dicit b̄tus maxim⁹ ep̄s vel fm̄ q̄sdā libros Ambrosi⁹. Non em̄ fr̄es b̄tus laureti⁹ breui vel simplici passiōe patiūt. Nam q̄ gladio perit semel morit. q̄ i flāmaz camino mergit vno impetu liberat. Dicat lōga et multipli-
ci pena cruciat. vt mors ei nō desit ad sup̄plicij et desit ad finē. Legim⁹ b̄tos pueros in penaz suaz deambulasse flāmis et ignes globos pedibz pculasse. Vñ et beatus laureti⁹ nō minori glā pferēd⁹ est. Siq̄dez illi i penaz flāmis ambulabāt. h̄ in ip̄o sup̄plicij sui igne discubuit. Illi vestigijs pedū pculcauerūt incēdia. iste laterz suoz diffusionē restrinxit. Isti stātes i pena eleuati manibz orabāt ad dñm. Iste pstrat⁹ in sua pena toto corpe dñm dep̄cabat. Et notā dñ q̄ b̄tus laureti⁹ post b̄m stephanū. inter ceteros martyres p̄marū tenere d̄r. non q̄ maiorē penā sustinuerit q̄ ceteri martyres cū multi tantā penā. et aliq̄ etiā maiorē sustinuisse legant. sed h̄ d̄r p̄pter causas insit occurrētes. Primo p̄pter passiōis locū. q̄z romē q̄ est caput mūdi et vbi est sedes apostolica passus est. Sc̄do p̄pter p̄dicatōis officiū q̄z officiū p̄dicatōis diligēter impleuit. Tertio p̄pter laudabilē distributōez thesaurorū q̄s omēs paupibz sapienter distribuit. Has tres rōes ponit m̄gr Guilhelm⁹ althodori⁹. Quarto p̄pter autenticatū et approbatū ei⁹ martiriū. q̄z et si de aliq̄bz maiora tormēta legāt. tñ h̄ autenticū nō habetur. et aliq̄n in dubiū p̄rit. Hui⁹ at passiō in ecclesia valde est solēnis et approbata. Vñ et multi sancti in suis s̄mōibz ei⁹ passiōē approbāt et p̄firmant. Quinto p̄pter dignitatis gradū. q̄z fuit archidiacon⁹ sedis aplice. P̄ quē vt aiūt i romana sede archidiacon⁹ n̄ n̄ surrexit. Sexto p̄pter seuiā tormētorū q̄z grauissima supplicia p̄tulit. vtpote q̄ super cratē ferreā assat⁹ fuit. Vñ de eo dicit b̄tus Aug⁹. Laceratos artus et multa verbez sectiōe p̄ciosos subiecto p̄cepit igne terri. vt p̄ cratē ferreā q̄ iam de feruore cōti-

nua vim in se haberet videnti. cōuersor aliterna mutatiōe mēbroz fieret cruciatus et hemētor et pena pductior. S̄ Sc̄do fuit excellētissima in effectu siue vtilitate. Ip̄a em̄ pene acerbitas fm̄ Aug⁹. et maximū fecit eū glorificatōe sublimē. opinione et fama celebrē. deuotiōe laudabilē. et imitatione insignē. Primo igitur glorificatione sublimē. Vñ Aug⁹ dicit. Sc̄uisti p̄secutor in martyre p̄leuisti et auxisti palam dñ aggeris penā. Item maxim⁹ vel fm̄ quosdā libros Ambrosi⁹. Quāuis in fauillā membra soluant. fidei tñ fortitudo nō soluit. Lōz poris detrimentū sustinet. s̄z lucrū salutis acquirit. Item Aug⁹. Vere b̄tū corpe q̄ nō a fide xpi tormētū immutauit. s̄ ad requiē sancta religio coronauit. Sc̄do opinione et fama celebrē. Maxim⁹ vel fm̄ q̄sdam libros Ambrosi⁹. B̄m martyre lauretiū grano sinapis possum⁹ p̄pare. quia diuersis attritus passiōibz p̄ totū orbe grā sui meruit fragrare mysterij. Qui antea cōstituit⁹ in corpe b̄uili ignotus et vilis. postea q̄ vexat⁹ laceratus. exustus fuit. vñ uersis p̄ totū mundū ecclesijs odorē luc nobilitat⁹ infudit. Idem. Sc̄m est ac deo placitū. vt natale sancti laureti⁹ p̄cipuā deuotione veneratione. cui⁹ radiātibz flāmis victrix in hūc q̄z diē toto orbe xpi choruscet ecclesia. Idem. Tanta em̄ glā martiriū p̄clar⁹ extitit in passiōe sua q̄ mundū illūminauerit vniuersum. Tertio deuotiōe laudabilē. Quare at sit laudanda et cū deuotione suscipiendus ostēdit Aug⁹. tribz rōnibz sic d̄. B̄m vix lauretiū tota d̄m deuotiōe suscipe. Primo q̄z p̄ciosū sanguinē p̄pter deū tradidit. Deinde q̄ ei p̄rogatiua apud deū nostrz non minimā consulit ostendens qualis debet esse xp̄iana fides. de cui⁹ p̄sortio existere martyres meruerūt. Tertio q̄z idem tante et sancte puerlatiōis fuit vt coronā martiriū tpe pacis inueniret. Quarto fecit eū imitatione insignē. Vñ Aug⁹. Hec totū causa passionis p̄pter quā morti addict⁹ est vir sc̄tus vt sui siles ceteros esse hortaret. In tribz autē se nob̄ imitabile exhibet. Primo in aduersorū fortipessione. Vñ aug⁹. Ad erudiendū dei populū nullorū est vtilior forma q̄ martyruz. Eloq̄ntia facilis ad exhortandū sit rō effe-
cax ad suadendū. Validiora tñ sunt exem-

De sancto Laurentio

plā q̄ p̄ba. 2 pl^o ē ope docere q̄ voce. In q̄
excellētissimo genere doctrine bñs martyr
laurenti^o q̄ glorioſa polleat dignitate etiā
p̄secutores ip̄i^o sentire potuerūt q̄ illa mira-
bilis fortitudo animi nō solū nō cederet. ſz
etiā alios exemplo ſue tolerārie roboraret.
Scō i fidei magnitudie 2 feruore. *Da-*
xim^o vel Ambro. Dū in fide ſua p̄secutoris
flāmas vicit. ostendit nob̄ p̄ ignē fidei ge-
benne incēdia ſupare 2 amore xp̄i diē iudi-
cii nō timere. Tercio in ardenti deuotione
Idem vel Ambro. Illuminavit mundum
plane laurenti^o eo lumine q̄ ip̄e ſuccensus
eſt. 2 flāmis q̄s ip̄e prulit omnīū xp̄ianorū
corda calefecit. De his tribz etiā ſic dicit
Da-xim^o vel Ambro. ſm quosdāz libros.
Beati laurenti^o exemplo puocamur ad mar-
tyriū. accendimur ad fidem. incaleſcimus
ad deuotōem. 2 Tercio fuit excellen-
tiſſima in p̄ſtantia ſeu fortitudine. De cui^o
p̄ſtantia 2 fortitudine ſic dicit bñs aug^o.
Bñs laurenti^o māſit in xp̄o vſq; ad tem-
p̄ratōem. vſq; ad tyrannicā interrogatōez
vſq; ad acerrimā cōminatōem. vſq; ad p̄-
emptōez. In qua lōga morte. qz bñ mādu
cauerat 2 bñ biberat tāq; illa elca ſaginat^o
2 illo calice ebri^o fact^o. tormēta non ſenſit.
nō ceſſit 2 in regnū ſucceſſit. Adeo aut̄ fuit
p̄ſtans 2 firmus. q̄ nō ſolū tormētū nō ſuc-
cubuit. ſed etiā ex ip̄is tormētū (vt habetur
ex dictz bri *Da-ximini*) fact^o eſt p̄fectior i
timore. feruentior in amore. 2 iocundior in
ardore. De p̄mō ſic dicit. Extenditur ſup
flāmaz ignitos globos 2 ſepi^o verſatur in
latera. ſz q̄nto pl^o penaz patitur tāto am-
pli^o xp̄m dñm p̄timeſcit. Quantū ad ſcōm
ſic ait *Da-xim^o*. vel ſm q̄dā libros Amb.
Granum ſinapis cum atteritur accenditur
Laurenti^o cum patitur inflāmatur. Idez.
Novo admiratiōis genere alius illum tor-
quet. 2 alij ſeuientes tormēta p̄ficiunt. ſed
deuotiorē laurentiū ſaluatori ſupplicia at-
rocioza fecerūt. Quantū ad tertiū ſic diē.
Eoz eius tanta fide in xp̄i magnanimita-
te ſcaluit vt deſpectū p̄p̄ij corp̄is cruciati-
bus inſuauiffimo tortori ſuo 2 triūphans
eius ignibus let^o illuderet. 3 Quarto
fuit excellētiffima in mirabili pugna 2 mō-
victorie. Bñs nāq; Laurenti^o ſic ex p̄bis
beati *Da-ximi* 2 Aug. colligit. q̄nq; ignes
exteriores q̄dāmodo habuit q̄s tñ omnes

ſupauit fortiter 2 extirp̄it. Prim^o fuit ignis
gebenē. ſecundus ignis materialis flāme.
tertius carnalis p̄cupiſcentie. quartus ar-
dentis auaricie. quintus furentis inſanie.

De extinctione p̄mi ignis ſcz gebenne
ſic dicit *Da-xim^o*. Nūquid cedere potat
momentanee corporis vſtioni cuius fides
eternū gebēne extinguebat ardorez. Item
trāſiit p̄ ignem momentaneū atq; terrenū
ſed flāmam gebēne perpetuo expurētis eua-
ſit. De extinctione ſecūdi ignis ſcz mate-
rialis flāme ſic ait *Da-xim^o* vel Ambro.
ſm q̄ſdam libros corporali laborabat incen-
dio. ſz diuin^o ardor materialeſt reſtrinxit
ardorē. Item. Quāuis rex improbo ligna
ſubijceret. incendia maiora ſupponeret. tñ
ſc̄tis laurenti^o has flāmas fidei calore aco-
census non ſenſit. Item Aug^o. Superari
caritas xp̄i flāma nō potuit. 2 ſegnior fuit
ignis qui foris vſit q̄ qui intus accendit.

De extinctōe tertiū ignis ſcz carnalis cō-
cupiſcentie ſic dicit *Da-xim^o*. Ecce bñs
Laurenti^o trāſiit p̄ ignē nō q̄ aduſtus inbo-
ruit ſed illuminat^o effuſit. arſit ne ardere
et ne vzeretur vſtus eſt. De extinctione
quarti ignis. ſcz auaricie qualiter euauit
auaricia illoz q̄ theſauros cupiebāt 2 fru-
ſtrata eſt ſic dicit Aug^o. Armat gemia ſa-
ce hō cupidus pecunie. 2 veritatē inimic^o.
auaricia vt rapiat aurū. impietate vt auſe-
rat xp̄m. Nihil obrines. nihil p̄ficiis huma-
na crudelitas. Subtrahitur tormētū tuis
materia mortalis et laurentio in celū abeſ-
ſit tu deſicis flāmis tuis De extinctione
quinti ignis. ſcz furentis inſanie qualiter vic-
inſania p̄ſc̄ntium fruſtrata eſt 2 annihilata
ſic dicit *Da-xim^o*. Supatis flāmaz mini-
ſtris om̄e mūdane inſanie reſtrinxit incen-
dium. Ad h̄ vſq; diabolica p̄fecit intentio
vt vir fidelis ad dñm ſuū glorioſus aſcen-
dat 2 crudelitas p̄ſc̄ntiū cū ſuis ignibus
perfulſa torpeat Qd̄ em̄ p̄ſc̄ntium inſania
ignis fuerit oſtendit cū ait. Furoz gentilis
accensus craticulā p̄parat ignitā. vt indi-
gnationis ſue flāmas ignibus vendicaret

Nec mirū ſi hos q̄nq; ignes exteriores
ſupauit. q̄m ex p̄bis p̄dicti maximi habent
tria refrigeria q̄ int^o habuit 2 tres ignes in
corde portauit. p̄ q̄ om̄nē ignē exteriorē et
refrigerio mitigauit 2 maiori incēdio ſupa-
uit Primū nāq; refrigeriū fuit deſiderium

De sancto Laurentio

regni celestis. secundū meditatio diuine legi
terciū puritas sciētie. Per h̄ triplex refrige
geriū omnē ignē exteriorē extinctū fecit et
frigidū reddidit. De pmo refrigerio qd̄ ē
desideriū celestis gl̄e dic̄ Maxim⁹ vñ amb.
fm̄ q̄sdam libros Nec em̄ bñs laurentius
ignū sentire tormēta poterat q̄ in sensibus
refrigeriū paradisi possidebat. Item iacet
ante pedes tyrāni exusta caro corp⁹ exaie.
nihil tñ detrimenti patit̄ in terris cui⁹ ani
mus demorat̄ i celis. De scdo refrigerio
qd̄ est meditatio legi diuine sic dicit Ba
simus vel Amb. Dum xp̄i cogitat p̄cepta
frigidū est illi om̄e qd̄ patitur. De tertio
refrigerio qd̄ est puritas sciētie sic dicit
Ardet p̄fecto totis viscerib⁹ fortissim⁹ mar
tyr ⁊ vñtur. sz regnū dei p̄tractans refrige
rio sciētie victor exultat. Habuit ni
hilomin⁹ (vt idem Maxim⁹ ostēdit) tres
ignes interiores: p̄ q̄s om̄es ignes exte
rio res maiori incendio supauit. Prim⁹ fuit fi
dei magnitudo. secundus ardens dilectio.
tercius vero dei cognitio q̄ ip̄m irradiauit
janq̄ ignis. De pmo igne sic dicit idem
vel Ambro. Inq̄rum i illo fidei ardor fer
uet: instantū supplicij flāma frigescit. Item
esse saluatoris ignem feruorē fidei legimus
in euangelio. Ignem veni mittere in terrā
Hoc igitur igne bñs laurēt⁹ accēsus flā
marū nō sensit incendium. De secundo
igne sic ait idem vel Ambro. Ardebat ex
trinsecus martyr laurentius tyrāni seuiēt̄
incendij. sz maior illū intrinsec⁹ xp̄i amor
is flāma torrebat. De tertio igne sic dicit.
Fortissimū martyrem sensissima p̄secutoris
flāma supare nō potuit. qz lōge ardentius
veritatē radij mens ei⁹ accensa feruebat.
Item. Odio p̄fidie ⁊ amore veritatis accē
sus appositam sibi extrinsec⁹ flāmaz aut nō
sensit aut vicit. Habet aut̄ inter ceteros
martyres bñs laurēt⁹ tria p̄uilegia q̄ntū
ad officiū. Primū est in vigilia. Sol⁹ ei
int̄ martyres vigiliā h̄z. Sz vigiliē sancto
rū p̄ multas deordinatiōes hodie in ieiū
nia mutata sūt. Nos em̄ fuit olim vt refert
Iohes beletb vt i festiuitatib⁹ sc̄tōz hoies
cū vxorib⁹ ⁊ filiib⁹ ad ecclāz venirēt. ⁊ ibi
cū liuarib⁹ p̄noctarēt. Sz qz mltā adu尔
ria in his vigilijs fiebant. statutū fuit vt vi
gilie in ieiunia p̄uerterent. Nomē tñ anti
quū est retentū. qz nō ieiunia sz vigilie ad

buc appellant. Scdm̄ est in octaua Jpe
nāqz solus cum stephano habet octauam
inter martyres. sic Martin⁹ int̄ p̄fessores.
Tertiū est in regressionib⁹ antiphonaz.
quod solus ip̄e ⁊ paulus habet. Sed pau
lus p̄pter excellentiam predicationis: iste
p̄pter excellentiam passionis.

CXIII

De sancto ypolito

Politus dicitur

⁹ ab yper qd̄ est supra. ⁊ lyros qd̄ ē
lapis. q̄si supra lapidem. i. christū
fundatus. Vel ab in ⁊ polis qd̄ est ciuitas
Vel ypolitus q̄si valde politus. Fuit em̄
sup lapidem xp̄m bñ fundat⁹ p̄ p̄stantiam ⁊
firmitatē. Fuit in ciuitate supna p̄ desiderij
um ⁊ auiditatē. Fuit bene polit⁹. p̄ tormē
toz acerbiteratem.

Politus postq̄ corp⁹ beati lauren
tij sepeliuit. venit in domū suam ⁊
dans pacem suis seruis ⁊ ancillis.
om̄es de sacramento altaris qd̄ Iustinus
p̄el byter obtulerat cōicauerūt. Et appoli
ta mensa priusq̄ cibū sumeret. venietes mi
lites eum rapuerūt. ⁊ ad cesarem duxerūt.
Quem videns Decius cesar subridens di
xit ei. Nūquid ⁊ tu magus effect⁹ es q̄ cor
pus laurentij abstulisti. Cui ypolit⁹. Hoc
feci nō q̄si mag⁹ sed q̄si christian⁹. Tūc deci
cuius furore repletus p̄cepit vt habitu quo
vt christian⁹ utebatur: expoliaret. ⁊ os ei⁹
lapidib⁹ runderet. Cui ypolit⁹. Nō me ex
poliasti: sed magis vestisti. Cui deci⁹. Quō
insipiens effectus es. vt nuditatē tuā nō
erubescas. Nunc ergo sacrifica et viues ne
cum laurentio pereas. Cui ypolitus. Ex
emplū merear fieri beati laurentij quez tu
ore polluto ausus es noiare. Tūc Deci⁹
fecit eum fustib⁹ cedi ⁊ pectinib⁹ ferreis la
nari. Ille aut̄ se xp̄ianū esse voce clara p̄fi
tebat. Et cū tormenta bñōi derideret. ve
ste militari q̄ antea utebatur eum vestiri fe
cit. hortans vt amicitia ⁊ militiā p̄stinā re
tineret. Cui ypolit⁹ cum diceret se xp̄o mi
litare: decius ira repletus Valeriano p̄
fecto eū tradidit. vt om̄es facultates ei⁹ ac
ciperet. ⁊ diris tormentis eum interficeret.

De sancto Ipolito

Inuento quoque eius familia christiana esset adduci sunt omnes ante spectum eius. Qui cum ad sacrificia cogerent. Concordia nuntius ypoliti per omnes respondit. Nos cum domino nostro volumus mori potius pudice quam impudice viuere. Cui Valerianus. Vester seruos non nisi cum supplicibus emendatur. Tunc presente ypolito et gaudente iussit eam tadium plumbatis cedi quousque emisset spiritum. Dixitque ypolitus Gratias tibi ago domine quia nutrice meam ante spectum sanctorum tuorum promissisti. Deinde extra portam tiburtinam valerianus ypolitum cum familia sua duci fecit. ypolitus autem omnes confortans dixit. Fratres nolite metueri quia ego et vos unum deum habemus. Iussitque valerianus ut in conspectu ypoliti omnibus capita amputarentur. ypoliti vero pedes ad colla indomitorum equorum fecit ligari. et per carduos et tribulos trahi tadium donec spiritum exalaret circa annos dominici cclvi. Eorum corpora Iustinus presbyter rapuit. et iuxta corpus sancti laurentii sepeliuit. Eorum vero sancte Concordie inuenire non potuit. quia fuerat in cloacam proiectum. Viles autem quidam nomine Porphiriis. credens beatam Concordiam aurum aut gemas in vestimentis habere. ad quandam cloacarium nomine yreneum peruenit occulte christianus accessit et dixit. Secretum custodi et extrahere Concordiam. quia spero quod aurum aut gemas in vestibus suis habet. Cui ille. Ostende mihi locum et secreta habeo. et quicquid inuenero nuncia bo. Cum ergo corpus extractum fuisset et nihil inuenissent. miles ille protinus fugit. Et yreneus vocato quodam christiano nomine Habundo corpus ad sanctum Iustinum derulit. Quod ille deuote suscipiens iuxta corpus sancti ypoliti et aliorum sepeliuit. Quod valerianus audiens yrenem et Habundum tenuit. et ambos in cloacam viuos misit. Quorum corpora Iustinus rapuit. et cum alijs sepeliuit. **B** Post hoc Decius cum Valeriano in curram ascendit aureum. et pergunt ad amphitheatrum ut cruciarent christianos. Arreptus igitur Decius a demonio clamabat. O ypolite carbenis asperis vinctus me tenes. Valerianus similiter clamabat. O laureti igneis carbenis meligatus trabis. Et eadez hora Valeria-

nus expirauit. Decius autem domum reuersus triduo a demonio vexatus clamabat. Adiuro te laurenti modicum cessa a tormentis. Et sic miserabiliter mortuus est. Quod vxor eius Triphonia crudelis videns. dimissis omnibus ad sanctum Iustinum cum filia sua Cyrilla accessit. et ab eo cum multis alijs baptizari se fecit. Alia vero die cum oraret Triphonia emisit spiritum. Cuius corpus Iustinus presbyter iuxta corpus sancti ypoliti sepeliuit. Audientes vero quadraginta septem milites qui regina et eius filia christiane effecte essent: venerunt cum vxoribus suis ad Iustinum presbyterum ut baptismum susciperent. Quos omnes Dyonisius qui sancto Sixto successerat baptizauit. Claudius autem impator Cyrillam cum sacrificare nollet iugulari fecit. et ceteros milites decollari. Quorum corpora in agro verano cum ceteris sepeliuit. Et aduertendum quod expresse habetur hic quod illi Decio qui laurentium et ypolitum martyrizauit successit claudius. Claudius autem non successit Decio impatori. imo Decio successit secundum cronicas volusianus. Volusiano galienus. Galieno claudius. Oportet ergo dicere ut videtur quod aut Galienus fuerit binomius et quod dictus sit Galienus et Decius. sic dicit Vincentius in cronica sua. et Bodofridus in libro suo. quod aut Galienus i sui adiutorium quendam nomine Decium fecerit cesarem non tamen imperatorem. sic dicit Richardus in cronica sua. De hoc martyre sic dicit Ambrosius in prefatione. Beatus martyr ypolitus christum verum ducem considerans miles eius esse maluit. quam dux militum comprobari. Beatumque laurentium sue custodie mancipatum non persecutus est sed subsecutus. Qui cum thesauros ecclesie discuteret inuenit thesaurum quem non tyrannus eriperet: sed quem pietas possideret. inuenit thesaurum unde vere diuitie peterentur. spreuit fauorem tyranni ut cum regis perpetui gratia comprobaretur. membris diuidi non refugit ne noxiis diuelleretur eternis. Bubulcus quidam nomine petrus cum in festo sancte marie magdalene plaustrum iunxisset. et boues sequens ipsos maledictis irgeret protinus boues et aratrum a fulmine absumuntur. et ipse petrus qui huiusmodi fuerat supplicio atrociori torquatur

De assūptione beate marie uirgis

Nam ignis eū arripuit a deo q̄ carnis uir-
neruis tibiē et crurū p̄sup̄ ossa paterent. et
ip̄a tandē tibiā a sua cōpage penit̄ soluerē-
tur. Tūc ille ad q̄ndā ecclāz br̄e uirgis ac-
cedens tibiā ip̄az in q̄dam foramiē ipsius
ecclesie abscondit. et br̄am h̄ginē lacrimis et
p̄cibz p̄ sua liberatōe rogauit. Et ecce nocte
q̄dā br̄a h̄go cū br̄o ypolito ei in uisione af-
fuit. et eidē ypolito ut Petrū p̄stine sanita-
ti restitueret impauit. Statimq̄ sc̄t̄s ypo-
litus tibiā de foramiē accipiens. loco suo
q̄st̄i surculū arbori in momento inseruit. In
q̄ insitione tātos dolores sensit. ut suis cla-
moribz totā familiā excitaret. Qui surgen-
tes et lumē accēdētes. petrum duo crura et
duas tibiās h̄e p̄spiciunt. Sed se deludi
putantes ip̄m itez atq̄ itez cōtrectabant.
et membra uera ip̄m h̄e p̄spiciebant. Qui
uix eū excitantes unde sibi h̄ acciderit sc̄i-
scitauerunt. Sed ille eos ludere existimans
tandem victus rem vidit et extupuit. Sed
tū corā noua mollior q̄s uetusta. ad sustinē-
tiam corp̄is non poterat exequari. Uñ ad
publicatōem miraculi pannū claudicauit.
Et tūc itez br̄a uirgo eidem apparēs sc̄tō
ypolito dixit. ut quicq̄d curationi deesset
supplere deberet. Euigilās igitur et se plene
sanatū inueniēs reclusoriū introiuit. Cui
diabol⁹ in specie nude mulieris frequētissi-
me apparebat: et nudā ei se ingerens quāto
ille for̄ti resistebat tāta illa impudentius
incubebat. Cū ergo illa eū plimū uexaret:
tandē ille stolā sacerdotalē accipiens colluz
ei⁹ cingit. et mox diabolo abscedente cada-
uer putridū ibidē remāsit. Tātusq̄ fetor
inde exalauit ut nullus q̄ h̄ uidit ambige-
ret. q̄n corp⁹ alicui⁹ mulieris mortue fuissz
et q̄ diabolus assumpsisset.

CXIII

De assumptione beate Ma-
rie uirginis.

Assumptio beate

a Marie h̄ginis q̄liter facta sit ex
q̄daz libello apocriſo q̄ Johanni
euangeliste ascribit edoceſ. Aplis nāq̄ ob
p̄dicatōis grāz diuersas mūdi subeūtibz
regiones h̄go br̄a in domo iuxta montem
syon posita d̄z remāsisse. Omniaq̄ loca filij
suisq̄ locū baptisimi. ieiunij. orōnis. passio-

nis. sepulture. resurrectionis. et ascensionis.
q̄ad uixit deuotōe sedula uisitauit. Et fm
q̄ ait Epiphani⁹. xxiij. annis post ascen-
sionē filij sui supuixit. Refert q̄ br̄a uirgo
q̄n xpm p̄cepit erat annoz. xxiij. et in quinis
decimo ip̄m peperit. et uixit cum eo annis
xxxiij. et post mortē xpi supuixit. xxiij. annis.
Et fm h̄ q̄n obiit erat annoz. lxxij. Proba-
bili⁹ tū uidet q̄d alibi legit. ut. xij. annis fi-
lio supuixerit. et sic sexagenaria sit assūpta.
cū apli totidē annis p̄dicauerint in iudea
et circa p̄tes illas. sicut Ecclesiastica tradit
historia. Die igitur quadaz dñi in filij desideo
rū cor uirgis uehemētē accēdit estuans
anim⁹ cōmouet. et in exteriorē lacrimarū
abundantiā excitat. Cūq̄ ad tps subtracti
filij equanimiter nō ferret subtracta solatia.
Ecce angelus cū multo lumine eidez affu-
it et reuerētē utpote sui dñi matrē saluta-
uit. Que inq̄t benedicta Maria suscipiēs
benedictiōem illius qui mādauit salutem
iacob. Ecce autē rānum palme de paradī-
so ad te dominā attuli quez ante feretrum
portari inbeas: cum die tertia de corpore
assumeris. Nā fili⁹ tuus te matrē reuerēdā
expectat. Cui Maria respondit. Si inue-
ni grām in oculis tuis. obsecro ut nomen
tūū mihi reuelare dignerſ. Sed hoc peto
instantius ut filij et fratres mei apli ad me
pariter congregent. ut eos anteq̄ moriar
corporalibz oculis videam. et ab eis sepe-
liri valeam. et ipsis p̄ncibz sp̄m deo reddāz.
Hoc iterum peto et obsecro ut aia mea de
corpore exiens nullum sp̄m reterrimū uis-
deat: nullaq̄ mihi satane potestas occur-
rat. Cui angelus. Cur scire desideras do-
mina nomen meū: quod ammirabile est et
magnū. Ecce at omēs ad te hodie cōgre-
gabunt apostoli: q̄ nobiles tibi exhibebūt
exequias funeris. et in eoz p̄spectu spiritū
exalabis. Nam q̄ olim p̄phetam de Iudea
in Babilonē in crine attulit subito ip̄e pro
culdubio ad te aplos adducere poterit in
momento. Dalignū autē sp̄m uidere cur
metuis. cū caput ei⁹ om̄ino p̄triuers. et spo-
liaueris ip̄m sue potestatis imperio. fiat ra-
men voluntas tua ut ipsos non videas.
His dictis angelus cum multo lumine ce-
los ascendit. Palma autē illa nimis clari-
tate splendebat. et erat quidem uirge uir-
ditate p̄filla. s̄z folia ipsi⁹ ut stella matutina

De assumptione beate marie uirgis

fulgebāt. Factū est autē dñi iohes in epheso p
dicaret celū repēre in tonitru. et nubes cādiz
da ipm sustulit ac raptū ante marie ianuā
collocauit. pcutiēsq; ostiū interi⁹ introiuit.
et reuerēter ego pginē salutauit. Quē felix
maria pspiciēs vehemēter obstupuit. et p
gaudio lacrimas pterire nequit. Dixitq;
fili iohānes memor esto pboz mgrī tui. q;
bus me tibi matrē. et te mihi in filiū cōmen
daui. Ecce a dño euocata debitu hūma
ne pditionis exoluo. ac corp⁹ meū tibi cura
solicita recōmendo. Audiui em iudeos in
isse p filiū dicētes. Expectē viri frēs qad
uis illa q; ihm portauit subeat mortē. et cor
pus ei⁹ pūno rapiemus. ac in lectū ignibz
cōburem⁹. Tu igit hāc palmā deferri faci
es an feret⁹ cū corp⁹ meum duxeris ad se
pulcrū. Dixitq; iohes. Q; utinā h; eēt oēs
apli frēs mei. vt decēt tibi pare possē
ereq; ac exolue laudes dignas. Nec il
lo dicēte. oēs apli de locz in qbz pdicabāt a
nubibz rapiūt. et an marie ostiū collocāt.
Qui vidētes se ibidē insiml⁹ pgregatos mi
rabāt dicētes. Que nam causa est. ppter quaz
nos h; dñs insimul pgregauit. Iohes igit
ad eos exiit. et dñaz de corpe recessurā pdi
xit. Et addidit dicēs. Videte frēs ne cum
obierit aliq; eā defleat. ne h; vidēs pls cō
turbe⁹ et dicat. Ecce quō isti timēt mortē
q; in alijs pdicāt resurrectōez. B; Dy
nisi⁹ pauli apli discipul⁹ in li. de diuinis no
minibz h; idē asserit. aplos scz in dormitiōe
pginis puenisse. et se silr interfuisse. ac vnū
quēq; in laudē xpi et pginis fmonē fecisse.
Aut em sic loqns ad ierothēū. Hos vt no
sti et ipe et multi scōz nroz fratz puenim⁹
ad visionē corpi vite pncipis et qd deum
suscepit. Aderat aut et frater dñi iacobus et
petrus sūma et puectissima theologoz sū
mitas. Postea visū est post visionē vt vni
uerse gerarche laudarent. sic vnusq; erat
sufficiens. infinite pntz bonitatē thearchi
ce infirmitatē. Hec Dyonisi⁹. Cū aut brā
maria oēs aplos pgregatos vidissz. do
minū bñdixit. et in medio eoz ardētibz lam
padibz et lucernis pedit. Circa ho horam
noctis terciā ihs aduenit cū angeloz or
dinibz. patriarchaz cetibz. martyz agmi
nibz. pscloz acie. pginibz chozibz. et an tho
rū pginis acies ordināt. et dulcia cātica fre
quētant. Quales aut exequie ibidē celebra

te sint. ex pdicto libello q; iohanni ascribit
edocet. Nam pōr ipe ihs inchoauit et dis
xit. Veni electa mea. et ponā in te thronuz
meū. qz pcupiui speciem tuam. Et illa. Pa
ratū cor meū dñe paratū cor meum. Tunc
oēs q; cum ihs venerāt dulciter intonaue
rūt dicētes. Hec est q; nesciuit thoz in de
licis hēbit fructū in refectōe aiaz sanctorū.
Ipsa aut de semetipsa cecinit dicēs. Beatā
me dicēt oēs generatōes. Quia fecit mihi
mag; q; potēs est et scim nomē ei⁹. Tūc can
tor cātoz omibz intonauit excellēt⁹. Ue
ni de libano sponsa veni coronaberis. Et
illa. Ecce venio. qz in capite libri scptū est
de me vt facerē volūtatē tuā de⁹. qz exul
tauit spūs meus in te salutari meo. Sicq;
marie aia de corpe egredit. et in vnas fi
lij aduolauit. fuitq; tam a dolore carnis
extranea q; a corruptione extiterat aliena.
Dixitq; aplis dñs. Corpus pginis matris i
vallē iofaphat deferre. et in monumēto no
uo qd ibidē inueniet illud recondite. et me
ibidē triduo donec ad vos redeā expecta
te. Statimq; circūdederūt eā flores rosa
rū. scz cer⁹ martyz et lilia cōuallū. agmina
scz angeloz pscloz et pginū. Post eā apli
clamitāt dicētes. Virgo prudentissima q;
pgrederis. Esto nri memor o dñā. Tunc
ad pcentū ascendentiū cer⁹ q; remanserant
admirati pte obuiā pcesserūt. Videntē
q; regem suū femine animā in vlnis ppijs
baiulante illāq; sup illū innixā. obstupefa
cti clamare ceperūt dicētes. Que est ista q;
ascendit de deserto delictis affluēs innixa
sup dilectū suū. Quibz pcomitātes dixerūt.
Ista est speciosa inter filias hierusalem. sic
vidistis eam plenā charitate et dilectione.
Sicq; in celū gaudens suscipitur. et a dex
tris filij in throno glorie collocat. Aposto
li aut viderūt eius animā tanti esse cando
ris vt nulla mortaliū lingua possit effari.
L Tres aut pginēs q; ibidem erant cū
corp⁹ eius lauandi gratia expoliassent tam
ta statim corp⁹ eius claritate resplēdit. vt
tangi quidem ad lauandum posset. videri
aut nō posset. Tādū aut lux illa ibidem re
splenduit donec corpus a virginibz lotum
fuit. Apostoli autē corpus ei⁹ reuerenter
ceperūt et sup feretū posuerūt. Dixitq; Jo
hānes petro. Hāc palmā ante feret⁹ pe
tre portabis. quia dñs nobis te pterulit. es

De assumptione beate marie uirgis

suaz ouis pastore et pncipe ordinauit. Cui petrus. Hanc poti⁹ portare te puenit. qz ego a dño es elect⁹. et dignu est vt palma regis ego ferat. Tu sup pet⁹ dñi recumbere meruisti. et exinde sapiencie ac gre pl⁹ ceteris fluente potasti. Et instu uidet vt q a filio receperisti plus muneris impendas regini pl⁹ bonor⁹. Tu igit portare debes hanc palmam luminis ad exequas sanctitatis. q potat⁹ es poculo lucis de fonte perpetue claritatis. Ego at portabo cu feretro scim corp⁹. Leteri aut apostoli frs nri circūdantes feretru referat laudes deo. Paulus at dixit ei. Et ego q minim⁹ omnium vestru sum portabo tecu. Eleuantes itaq petrus et paulus feretru. Petrus incepit cantare ac dicere. Exiit israel de egypto alfa. Leteri at apostoli cantu dulciter psequunt. Dñs aut feretru et aplos nube prexit. ita q ipsi non videbant. sz tm eoz vox audiebat. Affuerunt et angeli cu aplis pcinētes. et tota terraz sonitu mire suauitatis replētes. Excitati oēs ad tam dulce sonu et melodia. de ciuitate veloci⁹ exeunt. et qdam hie diligēter sciscitant. Tūc exiit q diceret Maria illaz discipuli ihu efferunt mortua. circa illā hanc quā audis pcinūt melodia. Tūc ad arma omnes cucurrerunt. et se mutuo hortabant dicētes. Venite oēs discipulos occidamus. ac corp⁹ illud qd seductore illum portauit ignib⁹ cōburam⁹. Princeps at sacerdotuz h videns obstupuit. et ira replet⁹ ait. Ecce tabernaculū illi⁹ q nos et gen⁹ nostrū pturbauit. qlem gloriam nūc accepit. Et h dicens man⁹ ad feretru misit volens illū euertere ac ad terrā deducere. Tūc manus ei⁹ subito ambe aruerunt et lectulo adheserunt. ita vt ad lectulū manib⁹ penderet et nimio cruciatu vexat⁹ lamētabiliter eiularet. Reliquus at pps ab angelis q erāt in nubib⁹ cecitate pcussus est. Princeps aut sacerdotū clamabat dicēs. Sancte petre i hac tribulatione me nō despicias. sz pro me obsecro ad dñm pces fundas. Demor em debes esse qliter aliqui tibi astiri et qlie te accusante ancilla ostiaria excusauit. Cui petrus. In obsequiis dñe nre impediri sum⁹. et curatio ni tue insedere nō valemus. Vexatū si in dñm nostz ihm et in hanc q ipm genuit et portauit credideris. spero q continuo sanitatis beneficio potieris. Qui rñdit. Credo dñm Je

sum xpm verū esse filiū dei. et hanc sacrificiā matrē ei⁹. Statimq a feretro manus ei⁹ solute sunt. sz tm in brachijs adhuc aristas remāsit. et dolor rehemēs nō recesserat. Dixit ei petrus. Osculare feretru et dic. Credo in deum ihm xpm que ista in vtero portauit et post pñm ego gmasit. Qd cū fecisset. primum pñm est redditus sanitati. Dixitq ei petrus. Accipe hanc palmam de manu fratris nri Iohannis. et pones eam sup plūm execatū. et qcuqz et dēre voluerit recipiet visum. q autē credere noluerit videre nō poterit in eternū. Maria autē portantes apostoli in monumēto poluerunt. et intra illud vt dñs iusserat confederunt. Tertia aut die veniens ibs cum multis diuine angeloz ipsos saluauit dicens. Pax vobis. Qui rñderunt. Glā tibi de⁹ q facis mirabilia magna solus. Et dixit apostolis dñs. Quid gre et bonoris vob⁹ videret vt mee nūc pferā genitrici. Et illi Iustū videtur dñe seruus tuus vt sic tu deuicia mortu regnas in secula. sic tue resuscites matris corpusculum. et a dextris tuis colloques in eternū. Quo annuente Michael angelus cōtinuo affuit ei Marie animā corā dñō pñtavit. Tūc saluator locutus est dicēs. Surge prima mea. columba mea. tabernaculū glorie. vasculum vite. templū celeste. vt sicut p coitum labē nō sensisti criminis sic in sepulcro solutoz corpis minime pariaris. Statimq anima ad marie accessit corpusculū. et de tumulo pñt glorioz. Sicq ad etherē assumit thalamū. comitante secū multitudine angeloz. Thomas autē cū abesset. et rediēs credere recusaret. subito zonā q corp⁹ eius pcinctū fuerat ab aere recepit illesam. vt vel sic intelligeret q totaliter fuisset assūpra. D. Hoc aut totū quod predictum est videtur esse illud apocrysum. de q Hiero. in epla sine sermone ad paulā et eustochium sic ait. Ille sane libellus vere apocryphus est censendus. nisi quo ad aliq fide digna que videntur a sanctis approbata que sunt nouē. scz q pmissa sit et exhibita virgini omni moda consolatio. aploz omnium pgregatio. sine dolore pñmatio. sepulture in valle iosaphat preparatio. exequialis deuotio xpi et totū curie celestis obuiatio. iudeoz psecutio. miraculoz in omni causa decēte corpuscatio i aia simul et

De assumptione beate marie uirgis

corpe assumptio. Porro alia multa sunt ibi posita porro ad visitationem que ad pietatem. ut quod ibi mas non affuerit. et veniens dubitauerit. et his filia que se patet que sunt relinquenda potius que asserenda. Vestimenta autem ipsa ad solatium fidelium dicuntur in tumulo remansisse. Cum et de qua pre ipsa vestitu tale miraculum contigisse narrat. Cum dux normannorum verbe carnoten sui obsedisset. episcopus illi verbis tunicam beate marie que ibidem suabat more vetilli hastes impo-
suit. et subsequente populo securus ad hostes exiit. Stratisque ois hostilis exercitus amens et cecitate percussus est. stabatque tot corde tremul. et tot animo stupefactus. Quod illi de civitate videtes. diuino iudicio supradidit. et atrociter hostes cedunt. Quod beate marie plurimum displicuisse probatur ex eo quod per tunicam illam disparuit et visum continuo hosti recepit. In reuelationibus sancte elizabeth legitur. quod dum ipsa elizabeth quidam vice in spiritu rapta esset. vidit locum de remoto quidam sepulchrum multo lumine circumfulsum et quasi specie mulieris et eo. et circumstabat multitudo angelorum. et post pusillum de sepulchro erepta est. et in sublime cum illa instantium multitudinem eleuata. Et ecce in eius occursum vir quidam de celis admirabilis et gloriosus aduenit portans in dextera crucis vexillum. et cum eo infinita milia angelorum. Sicque elizabeth suscipiunt. cum magis percentu eam in celos deduxerit. Postmodum vero ipse elizabeth angelum cum quo sepe loquebatur de predicta visione interrogauit. Qui respondens ait. Ostensum est tibi in hac visione quod tam in carne quam in spiritu domina nostra in celum assumpta est. Dicit autem in eiusdem reuelationibus sibi reuelatum esse. quod per .xl. dies sui transiit in corpe sit assumpta. Nam beata maria secum colloquens ait. Post ascensionem domini anno integro et tot diebus quos sunt a die ascensionis usque ad diem mee assumptionis superuiui. Dies autem apostoli dormituri mee interfuerunt. et corpus meum reuerenter sepulture dederunt. Sed .xl. die postmodum resurrexi. Cum autem elizabeth ea interrogasset utrum si manifestare vel celare deberet dixit. Nec carnalibus et incredulis reuelanda. nec deuotus et fidelibus abscondenda. Et Notandum est quod quod gloria dei maria assumpta et exaltata est integraliter. honorabiliter. letant. et excellent. Assumpta est enim integre in anima et corpe sic pie credit ecclesia. Quod quidem multi sanctorum non solum asserunt. sed etiam probare apostolorum rationibus moluntur. Bernardi enim

ratio est. Quoniam sanctorum corpora depreciosa sublimantur. ut puta petri et iacobi. tam gloriose venerabilia reddidit et honore tam mirifico sublimantur. ut et ipsis deputet locum eorum venerationi congruum. et ad ipsam mundum pererit in uersus. Si igitur marie corpus super terram esse dicat et nec in deuota frequentem visitatione fidelium. nec eisdem locis deputet honorem. nimirum videbitur ipsorum honorem materni corporis preposuisse. cum tamen super terram aliorum sanctorum corpora sic honoret. Hieronymus etiam dicit quod .xviii. kalendas septembris Maria ad celos ascendit. Quod si dicitur de marie corpore assumptio ecclesia potius elegit pie dubitare quam aliquid temere diffinire in sequentibus credendum esse sic probatur. Si non desunt que dicuntur in his que cum christo resurrexerit perpetuam resurrectionem iam esse plenam et nonnulli credant custodem regis Iohannem etiam glorificata carne gaudere cum christo cur id non magis credendum est in re saluatoris Qui enim dixit. honora patrem et matrem. et non ueni soluere legem sed adimplere. profecto matrem suam super omnes honorauit. Nec nos de beata maria modo factum ambigimus. Augustinus. ac non solum hoc affirmat. sed etiam tribus rationibus hoc probatur. Et prima quidem est carnis christi et uirginis unitas. Ait enim sic. Putredo namque et vermis humane est obprobrium conditoris. a quo obprobrium cum Iesus alienus sit marie natura excipitur quam Iesus de ea assumpsisse probatur. Secunda ratio est corporis eius dignitas. Unde ait. Thronus dei thalamus domini tabernaculum christi dignum est ibi esse ubi ipse est. Tam preciosum thesaurum dignum est celo quam huiusmodi terra. Tercia est uirginalis carnis perfecta integritas. Ait enim sic. Letare maria leticia inenarrabili corpe et anima in proprio filio cum proprio filio per proprium filium. Nec sequi debet corruptionis eterna quam nulla secuta est tantum filium pariendo integritatis corruptio. ut sit semper incorrupta quod tanta perfudit gratia. sit integre uiuens que omnino integram perfectam genuit vitam. sit cum illo quem in suo gessit utero. sit apud illum illa que genuit. fouit et aluit illum Maria dei genitrix dei mistrix et seruitrix. De qua quod aliter sentire non audeo. aliud dicere non presumo. Ad hoc facit quod ille egregius versificator ait. Scandit ad ethera virgo puerpera. regula yesse. Non sine corpore sed sine tempore cedit ad esse. Secundo letat. De hoc dicit Bernardus episcopus

De assũptione beate marie uirgis

et martyri suis omeljis. Hodie p̃g̃ies b̃t̃az
celi suscepit letat̃er. angeli gaudento. ar-
changelus iubilando. throni exultando. domi-
nationes psallendo. p̃ncipat̃ armonizando.
pr̃ates cytharizando. cherubin et seraphin
hymnizando. atq; ad sup̃nũ diuine maiesta-
tis tribunal ducendo. ¶ Tertio honora-
bilit̃. qz ipe ihs et tot̃ militie celest̃ exerci-
tus eidẽ obuiã venit. Vñ Hiero. Quis il-
lud cogitare sufficiat q̃ gl̃ose hodie regina
mũdi p̃cessit. q̃nto deuot̃is affectu tota t̃
ei⁹ occur̃ũ celest̃ũ legionũ p̃dierit multi-
tudo q̃ntis ad thronũ c̃aticis sit deducta.
q̃ placito vultu q̃ serena facie q̃ diuinis
amplexib; a filio sit suscepta. et sup̃ oĩz crea-
turã exaltata. Idẽ. Hodierna die credẽdũ
est militiã celoz festine genitrici dei obuiã
aduenisse eãq; ing̃eti luie circũfuisse. et vsq;
ad dei thronũ cũ laudib; et c̃atic; sp̃ualib;
p̃duxisse. celestẽ q̃ militiã hierl̃m tũc inef-
fabili leticia exultasse et iocũdam tam inef-
fabili caritate et om̃i g̃rulat̃e iubilasse. q̃m
festiuitas h̃ q̃ nob; hodie reuoluit̃ annua. ill̃
oib; facta est p̃tinua. Credit q̃z q̃ ipe salua-
tor p̃ se tot̃ festiu⁹ occurrerit. et cũ gaudio
eã secũ i throno collocauerit. atq; q̃z nō im-
plesset qd̃ in lege ipe m̃adauit: honora pa-
trẽ tuũ et matrẽ tuã. Hec Hiero. Quar-
to excellẽter. Hiero. Hec est dies in q̃ vlt̃
ad throni celsitudinẽ intemerata m̃r et p̃go
p̃cessit. atq; i regni solio sublimata p̃ xpm
gl̃osa resedit. Quatr̃ at̃ in celesti gl̃ia subli-
mata et honorificata sit oñdit b̃t̃is Berar-
dus in suis omeljis di. Sol⁹ dñs ihs xps
p̃r h̃ac magnificare quẽadmodum fecit. vt
ab ip̃a maiestate laudem p̃tinue accipiat et
honorẽ. angelic; stipata choris. archange-
lic; vallata turmis. thronoz h̃incinde pos-
sessa iubilat̃ib;. dñationũ circũcincta tri-
pudijs. p̃ncipatuũ circũsepta obsequijs
pr̃atum amplexata plausib;. p̃tutũ girata
honorib;. cherubin circũstatiata hymnifi-
cat̃ib;. seraphin yndiq; possessa ineffabili-
bus cantat̃ib;. Ip̃a q̃z ineffabilissima tri-
nitas penni tripudio sibi applaudit ar̃z sua
gr̃a in ea tota redũdãte oēs eidẽ attrẽde fac̃
Aploz splẽdidissim⁹ ordo icesabili laude
eã extollit. Vart̃ et multitudo om̃imode
supplicat̃ t̃ate dñe. Cofessor̃ exercit⁹ innu-
merabilis p̃tinuũ sibi p̃sonat cantũ. Vir-
ginũ cãdidissima cõcio ing̃eboreã ad suã

celebrat gl̃az. Inuite etiã ifern⁹ sibi vlulat
et p̃caciissimi demões p̃clamāt. Quidaz
cleric⁹ p̃gini Marie deuot⁹ et dolorẽ q̃nos
vulnez xpi eam q̃tidie p̃ h̃ p̃ba q̃si cõsolari
studebat dicēs. Gaude dei genitrix virgo
imaculata. gaude q̃ ab ãgelo gaudiũ sulce-
pisti. gaude q̃ genuisti etni luis claritatem.
gaude m̃r: gaude sc̃tã dei genitrix virgo.
Tu sola m̃r inupta. te laudat ois creat̃a et
factura. genitrix luc̃. sis p̃ nob; q̃sũ perpe-
tua internẽtrix. Hic cũ nimio lãguore cor-
rept⁹ ad extrema venisset. pauore p̃turbati
cepit. Cui p̃go apparēs dixit Eursit t̃aro
timore trepidas q̃ toties gaudiũ mibi nũ-
ciasti. Gaude etiã tu et vt ethalit̃ gaudeas
veni mecum. B Miles q̃dam potens
valde et diues dñi oia bona sua indifcreta
liberalitate dispgeret ad tantã deuenit in-
opiã vt q̃ p̃suerat mag̃ tribuere iã incipe-
ret minimis indigere. Habebat aut̃ q̃ndã
vxořẽ pudicissimã et b̃rẽ Marie valde deu-
uotã. Appropinq̃nte at̃ q̃dã solẽnitare in q̃
p̃dic̃ miles m̃lta donaria p̃suerat clari-
giri. cũ iam qd̃ tribueret nō h̃ret: nimia cõ-
fusione et verecũdia duct⁹ quousq; p̃dic̃a
transisset solennitas desertũ locũ meroris
amicũ expetijt vt fortune sue incommoda
plãgeret. et verecundiam euicaret. Et ecce
subito qdã equ⁹ valde terribilis terribilio-
rẽ h̃ns sessorẽ ad eũ accessit. Cui⁹ sessor eũ
alloq̃t. et cãz tante tristicie sciscitat. Cui cũ
oia q̃ sibi p̃tigerat p̃ ordinẽ enarrasset. ille
ait. Si mibi in modico obipare volueris
mag̃ q̃ antea gloria et diuitijs abũdabis.
Sp̃oder ille p̃ncipi tenebrãz sc̃q̃cqd̃ iusse-
rit libẽter factũz dñimodo ipe sibi impleat
q̃ p̃mittit. Et ille. Ecce p̃gēs in domũ tuã
in tali loco req̃ras. et ibidẽ tot auri et argenti
pondera. tot lapides p̃ciosos inuenies.
Vibi at̃ h̃ facias vt tali die vxorẽ tuã huc
ad me adducas. Sub tali p̃missiõe miles
ad domũ reuertit̃. et in loco de q̃ sibi dice-
rat q̃rēs oia reperit q̃ p̃dixit. Que inueniens
mor̃ emit palatia. largit̃ dona. redimit̃ fun-
dos. p̃parat seruos. Appropinq̃nte p̃o die
statuta vxorẽ suã vocauit et dixit. Equũ cõ-
scẽdite qz aliq̃ lōgi⁹ mecũ p̃gere vos opor-
tet. At illa tremens ac pauēs. et viri impio
p̃dicere nō p̃sumens b̃rẽ Marie se deuore
p̃mẽdauit. et post virũ abire cepit. Cum at̃
lōgi⁹ p̃cessissent et in via q̃ndaz ecclesiã in-

De assumptione beate marie uirgis

uenissent. illa de equo descendens ecclesiam intravit. viro exteri⁹ expectante. Dñi vero beate marie se deuote cōmēdaret. illa subito obdormiuit. et ego gloriosa p̄dicte matrone in habitu et qlitate p̄ oīa siliis de altra r̄pcessit. et foras exiens equū p̄scendit. matrona illa in ecclesia dormiente et remanente. Vir autē suā esse vxorē arbitrās p̄fectus est. Cum autē ad locū statutū venisset. ecce princeps tenebrarū cū nimio impetu veniebat. et ad locū festinabat. Et cum appropinquasset statū ille infremuit. et tremēs ac paues accedere nō p̄sumpsit. Dixitq; militi. Infidelissime hoim cur me talit̄ illulisti et p̄ r̄as b̄nficij mibi talia p̄tulisti. Ego ei tibi dixerā vt ad me deduceres tuā p̄iugē et tu adduxisti dñi genitricē. Volebā vxorē tuā: et tu adduxisti mibi Mariā. Nā cū vxor tua mibi multas inferat iniurias de ea volebam expetere vltionē. Et tu ad me istā adduxisti vt me torqueat ad infernū mittat. Audiēs hoc vir vebemēter stupebat. et p̄ timore et admiratiōe nimia loq; nō poterat. Brā autē maria dixit. Qua temeritate nequā spūs deuote mee nocere p̄sūpsisti. Non h̄ tibi impune cedit. Et nunc te hac p̄lector snia vt in infernū descendas et alius cui me cū deuotiōe inuocāti nocere de cetero nō p̄sumas. Ille at cū multo ciulatu recessit. Et vir de eq; exiliens se ad ei⁹ pedes p̄trauit. Quē ego increpās ad suā vxorē et adhuc in ecclesia dormiuit iubet redire: et oēs diuitias demōis abh̄cere. Rediēs igit adhuc vxorē suā dormientē inuēiret eā excitauit. et sibi q̄ acciderāt enarrauit. Cū autē domū redissent et oēs demonis diuitias abieciissent. in laude p̄gis deuotissime p̄māserūt. et multas postmodū diuitias ip̄a largiēte p̄gie receperūt. Ad iudiciū dei q̄dā in visiōe rapit. q̄ peccatorū sarcina guabāt. Et ecce sathan affuit et dixit. H̄ bil in hui⁹ aīa h̄et p̄p̄ij. sed mei poti⁹ extat dñij. Habeo em̄ inde publicū instrumētū. Cui dixit dominus. Vbi est tuum instrumētū. Et ille. Instrumētum habeo qd ore p̄prio ipe dictasti. et p̄petuo duratur sanxisi. Dixisti em̄ q̄cūq; hora comederis mor te moriemini. Eū igit iste sit de p̄genie illoz q̄ cibū vetitū comedit iure instrumēti publici mecū in iudicio debet mori. Dixit at dñs. p̄mittit tibi o hō. p̄ te loq; Ille at ob

mutuit. Dixit itez demon. Dea est itez p̄ sc̄ptōe. qz eā iā. xxx. ānis possedi. tibi tāq; fū⁹ p̄p̄ij obediuit. et adhuc ille obmutuit. Demō itez dixit. Dea ē etiā qz et si aliq; bona fecerit: ei⁹ tñ mala incōpabiliter vincunt bona. Dñs at nolēs de eum cito p̄ferre sniam eidem terminū p̄cessit octo diez vt octauo die corā se p̄peret. et de his oibz rōs nē redderet. Cum igit a facie dñi timēs ac merens abiret. q̄dam ei obuiāuit. et causā tante tristicie req̄siuit. Cui cū ille oīa p̄ ordinē retulisset. Ait ille. Ne timeas. nec formides. qz de p̄mo viriliter te iunabo. Cūz at ab eo interrogaret q̄ noīe vocaretur: ait. Veritas est nomen meū. Inuenit qz sc̄dm q̄ p̄misit eū iuuare efficaciter de sc̄do. In terrogat autē q̄ noīe vocaret: r̄ndit. Iusticia vocor. Die at octauo ante iudiciū vēit. et demon ei p̄mū obiecit. Ad qd r̄ndēs veritas ait. Duplicem mortē esse nouim⁹ corporis. s. et gehēne. Illud ḡ instrumētū qd p̄ te demon allegas nō loq; de morte gehēne s; corporis. Qd q̄dem ex h̄ manifestū ē. q̄a cū oēs in illa snia includant. s; qd corporis re moriant. nō tñ oēs gehēne ignibz moriuntur. q̄tū em̄ ad mortē corporis est sp̄ duraturū. q̄tū vō ad mortē aīe est p̄ t̄p̄i sanguinez reuocaturū. Tūc demon videns qz in primo succubuit. sc̄dm sibi obh̄cere cepit. S; iusticia affuit et p̄ eo taliter r̄ndit. Licet eum multis annis seruū possederis. tñ rō sp̄ contradixit. sp̄ em̄ rō murmurabat q̄ tam crudeli dñō seruebar. Ad tertiū obiectū nemine h̄uit adiutorē. Dixitq; dñs. Afferat statera. et bona et mala oīa ponderent. Veritas at et iusticia p̄ctōri dixerūt. Ad matrem miscōie q̄ iuxta dñm sedet tota mēte recurrere. et eam in tui adiutorij inuocare stude. Qd cū ille fecisset. brā maria in ei⁹ adiutorij venit: et sup̄ staterā ex illa pte vbi erant pauca bona manū appoluit. Diabol⁹ at ex alia pte trahere conabāt. s; m̄ miscōie preualuit et p̄ctōrez liberauit. Ille igit ad se rediēs in meli⁹ vitā mutauit. In ciuitate bituricensi circa annos dñi. dccc. vij. cū xp̄iani in die pasce cōicarēt cū pueris xp̄ianoz q̄dam puer iudeoz ad altare accedēs corp⁹ dñi cū eis dē p̄cepit. Reuersus domū cū a pte vñ venisset interrogaret. r̄ndit se cū pueris xp̄ianis cū q̄bz ad scolas ibat ad ecclesiā iuisse et cū eis cōicasse. Tūc pater ei⁹

De assumptione beate marie uirgis

furore replet^r puer^r apprehēdit. et continuo in fornacē ardente q̄ ibidē erat piecit. Stati autē dei genitrix in specie imagis quā puer sup altare viderat eidē affuit. et eū illesū ab igne euauit. Mater p̄o pueri mltos iudeo rū et xpianoz suis clamoribz p̄gregauit. q̄ videntes puer^r i fornacē nil lesiōis bñtem ipm inde extraxerūt. et quō potuissz euadere interrogauerūt. Qui rñdit. Qm̄ illa reuerēda dñā q̄ sup altare stabat mihi auxiliū p̄buit et om̄e a me incendiū p̄pulsauit. Tē xpiani intelligētes esse imaginē bñe Marie p̄m pueri acceperūt et ipm i fornacē piecērūt. qui continuo p̄buit et p̄cērūt p̄supt^r est. Quidā mōachi añ diē iuxta fluiū stabāt et ibidez se fabulis et ociosis f̄mōibz resoluēbāt. Et ecce audiūt remiges p̄ flumen iperu nimio nauigātes. Quibz mōachi dixerūt. Qui estis vos. Et illi. Demōes sum^r q̄ aiaz Ebzoini p̄positi dom^r regz frācorz q̄ a monasterio sc̄i Galli apostatauit i infernū deferimus. Qd̄ audiētes monachi vebemētissime r̄muerūt et fortiter exclamauerūt. Sc̄a maria ora p̄ nob. Quibz demōes dixerūt. Bñ Mariā inuocastis. vos em̄ discerpe et submergere volebam^r. qz vos dissolute et extra horā p̄fabulātes inuenim^r. Tūc monachi redeūt ad cenobiū. et demōes p̄perāt ad infernū. Erat qdā mōach^r valde lubzicus. s; i brām Mariā valde deuor^r. Quadā nocte ad scel^r assuerū p̄gēs et corā altari trāsiens brām p̄ginē salutauit. et sic d̄ ecclā exiēs dū qdā fluiū vellet trāsire in aquā decidēs expirauit. Cui^r aiaz cū demones rapuissēt. affuerūt angeli vt eā liberarēt. Quibz demōes dixerūt. Ut qd̄ huc aduenistis: nihil in hac aia hēis. Statiq; brā maria affuit. et cur ei^r aiaz rape p̄supterāt icrepauit. Illi at dixerūt. qz eū finisse vitā i malis opibz inuenērūt. At illa. Falsa sūt q̄ p̄feratis. Scio em̄ q̄ aliq̄ p̄gēs me p̄mo salutabat. et rediēs s̄lī faciebat. Qsi dicis vobis vim fieri ponā^r i iudicio sūmi rigz. Cū de h̄ corā dño disceptarēt. placuit ei vt aia ad corp^r rediret et de suis actibz peniteret. Interea frēs vidētes matutias differri sacristā querūt. et vsq; ad fluiū p̄gētes submersum in aq̄ repiūt. Cūq; extracto corpore secū qd̄ factū fuerat mirarēt. ille repēte ad vitā rediit. et rem gestā referēs vitā i bonis opibz p̄sumauit. Quedā mulier a demōe

sibi visibiliter i forma hois apparēte mltas molestias sustinebat. mltaq; remedia nunc aque bñdicte aspersionē. nūc h̄. nūc illd̄ adhibebat. s; nec sic ille cessabat. Quidā autē vir sc̄us sibi p̄sultuit vt cū ad eā accederet. illa eleuat^r maibz. sc̄a Maria adiua me. prius exclamaret. Qd̄ cū illa fecissz. dyabolus q̄si lapide p̄cussus terric^r stetit. et postmodum dixit. Valus dyabolus intret in buccā illi^r q̄ te istud docuit. et statim euauit nec ad eā postmodū accessit.

Odus sacratissime assumptōis marie tradit in q̄dam f̄mone ex diuer^r sis dicis sc̄oz cōpilato. q̄ in pluribus ecclesijs solēniē legit. Ubi sic habetur. Que in sc̄oz patz narratiōibz i toto orbe de venerāda migratōe dei genitricis inuenire potui ad ipi^r laudē cōmemorare curauit. Sc̄us cosmas cognomēto vestitorz eā q̄ ab eoz posterz q̄ interfuerunt se vidisse certa relatōe cōmemorat obmittēdū nō ē. Ait em̄. Qm̄ em̄ xps ad se vite genitricem disposuit adducere. p̄ angelū p̄suetū ei p̄nūciat dormitōis exitū ne mors inopiate veniēs turbatōem ipi^r afferret. Obsecrauerat illa facie ad faciē cū adhuc in terra conuersaret filiiū. ne videt qnq; spūū malignorum. Premittit igit̄ angelū ad eā cū h̄mōi p̄bis. Temp^r est te assumēdi ad me matrem meā. Sic em̄ terrā gaudio replesti. ita fac celestia gratulari. patris mei m̄siōes iocūdas reddēs. sc̄oz meoz spūs cōsolare. Re turberis deserens cor r̄pendū cū suis concupiscentijs mundū. adeptura celeste patriā. Nec o mater terreat te carnis sc̄q̄stratio. q̄ ad vitam vocaris p̄petuā. ad gaudiū indeficiēs. ad pacē requiē. ad p̄uersationem securā. ad refectionē interminabilē. ad lucē inaccessibilē. ad diē nō vespascētē. ad gl̄iaz inenarrabilē ad me ipm cū filiā vniuersitat^r factorē. Ego em̄ sum vita eter^r na. dilectio incōpabilis. habitatio ineffabilis. lumen nesciens tenebras. inestimabilis bonitas. Da sine trepidatione terre qd̄ suū est. Non te q̄sq; de manu mea rapiet. qm̄ in manu mea sunt oēs fines t̄re. Depone mihi corp^r tuū qz in vtero tuo posui diuinitatē meā. Non gloriabit sup te mors. qz vitā genuisti. Non obfuscabit te caligis ymbra. qz lumen peperisti. Non p̄cisionis p̄trictio te attinget. qz meū vas fieri meruisti.

De assumptione beate marie uirgis

140

sti. Veni iam ad eū q̄ ex te nat⁹ est receptus
ramaterni vteri pignora. educatiois mer-
cedē. lacryz et esse vicissitudinē. habita cum
vniogenito. festina adherere filio. Nōu em̄
q̄ alteri⁹ affectu filij non angustieris. Qui
te p̄ginē matrem exhibui. toti⁹ mūdi exhi-
beo te murū. archā saluandoz. pontez flu-
ctuantū. baculū imbecillū. scalā ad celos
ascendentū. p̄piciatricē peccantiū. Addu-
cam aut aplos ad te q̄z ac si meis sepeliar⁹
manib⁹. Decet nāqz vt spūales mee lucis fi-
lij q̄b⁹ sc̄m tradidi sp̄m. tuū corp⁹ sepeliāt.
et ipi in tuo admirabili funere meā psonā i-
pleant. Post hoz narratōem dat angelus
p̄ginē brauiū palme missū ex paradisi p̄pagie.
ad certitudinē aduersus corruptōz mortē
victorie et vestimēta funebria. Alc celum q̄
venerat reperit. **B**eata Maria cō-
uocans amicos et cognatos dixit. Floruz
vob facio mea tempali vita fore trāsiturū.
Portet ḡ vigilare. qz vnoqz trāsēte di-
uina p̄t⁹ ageloꝝ et maligni spūs ad morien-
tis lectū veniūt. His dictis oēs flere ceperūt
ac dicere. Tu times facies spiritū q̄ auto-
ris oīm mī effici meruisti. q̄ p̄donē inferni
genuisti. q̄ sup cherubin et seraphin p̄patū
hie solū meruisti. Quid igit nos faciem⁹
aut q̄lib⁹ fugiē⁹. Aderat multitudo mulierū
fletū et dicentiū ne se orphanos derelin-
q̄ret. Bt̄a aut p̄go eas p̄solās ait. Si vos
corruptibiliū natoꝝ matres nō toleratis
ab eis modicū separi. quō ego mī et virgo
desiderare nō debeo ad meū p̄gere filium
dei p̄ris vniogenitū. Si q̄libz veltz aliq̄ oz
babī filio cōsolabī supstite vel nascituro.
ego at q̄ vnicū possideo et incorrupta ma-
neo. quō ad eū nō p̄perē anxia q̄ oīm ē vita
Dū at h̄ agerēt. b. iohes adueniēs quō res
se habeat p̄cūctat. Qui cū p̄go suā celestēz
migratōez annūciassz. ille in t̄ra p̄strat⁹ cū
lacrimis clamabat. Quid sumus nos dñe
qm̄ sup nos tātas tribulatiōes induc. Ut
qd poti⁹ de corpe me nō eduxisti. vt mag⁹
sepulc⁹ fuisset a dñi mei mīre q̄ ei⁹ funeri in-
teressem. Quē p̄go fletē in thalamū intro-
ducēs palmā et vestimēta oñdit. Et post h̄
in lecto sibi ad sepulturā strato requeuit. Et
ecce validissim⁹ tonitruison⁹ audīt. turbo
q̄si nubes candida generat⁹. et apli ante iā-
nuā dom⁹ p̄gis instar imbriū collocantur.
Qui cū de b plurimū mirarent. Jobānes

ad eos p̄grediens reuelat q̄ b̄tē p̄ginē p̄ an-
gelū nūciata erat. Qui cū oēs fletēt. Jobā-
nes eos p̄solat⁹ est. Deteris igit lacrimis
introierūt et b̄tāz p̄ginē reuerēter salutātes
eā adorauerūt. Et illa. Quete filij vniogeniti
mei. Et dū modū aducit⁹ eoz ab eis audiz-
uisset. illa eis oia manifestat. Qui apli. In
te celeberrima p̄go q̄si ipm dñm et magistz
nostrū aspiciētes p̄solabamur. Hoc solum
refrigeriū habem⁹. q̄ te mediatrice apud
deū nos hie speram⁹. Que cū paulū noia-
tim salutasset ille ait. Que impatry mei so-
laminis licet em̄ in carne xpm nō viderim
cū tñ te in carne video ac si ipm videā p̄sol-
lor. Usqz ad hūc diē deū te genuisse gēitū
p̄dicabā. amodo te ad ipm trāsstatā esse do-
cebo. Post h̄ ea q̄ angel⁹ attulit ei. p̄go ostē-
dit et de lucernis vsqz ad obitū nō extigūē
dis admonuit. Aderāt. cxx. p̄gies in ei⁹ ob-
sequiū occupate. Deinde vestimēta fune-
bria induēs et oib⁹ valedicēs. corp⁹ ad exi-
tum in lecto p̄ponit. petro ad caput posito
Iohē ad pedes locato. ceterz aplis lectum
ambientib⁹ et dei genitricē laudātib⁹. Pe-
trus igit inchoans dixit. Gaude celestium
thalamoz spōsa et trifidū arduū lumis can-
delabz p̄ quā est cēna claritas manifestata
Hoc at sez aplos ad dormitōez sacratis-
sime p̄gis puenisse testat. b. German⁹ con-
stantinopolitan⁹ archieps dicēs. Licet in-
evitabilē mortē o dei genitrix hūane natu-
re suscepis. nō tñ dormirabit neqz dormi-
et q̄ nos custodit oculus tu⁹. Non em̄ sine
testimonio trāsmigratio tua nec mendax
dormitio. Celū enarrat gl̄iaz eoz q̄ sup te
cecinerūt. t̄ra d̄ illis exhibet p̄ritatē. nubes
vociferat honorē q̄ ex eis tibi admīstrat⁹ ē
angeli factū in te obsequiūz p̄dicāt. q̄ vicz
apostoli ad te in hierusalem cōuenerunt.

Magn⁹ q̄z Dionys⁹ areopagita h̄ idēz
testat dicēs. Nos vt nosti et ipse et multi ex
fratrib⁹ n̄ris ad visionēz corpis qd̄ deū sus-
cepit puenim⁹. Presto at erat Jacob⁹ fra-
ter dñi et Petr⁹ eximīa et magia theologoz
sūmitas. Deinde placuit q̄ post visionē
vniuersi sūmi sacerdotes hymnisaret. put-
vniūqz esset sufficiēs immēse p̄ritatē boni-
tatē viuifice infirmitatē. **S**ubse-
cūt⁹ at serūs cosmas suā narrationem ait.
Post h̄ aut tonitruū magnū totā domū cō-
cussit. et spūs fragrās domū tāta suauitate

De assuptione beate marie uirgis

repleuit. vt cunctos q̄ aderāt exceptis aplis
 ⁊ tribus uirginibus lucernas gestantibus. ingens
 sopor opprimeret. Dñs em̄ cū multitudine
 angelorum descendens aiaz matris sue assum-
 psit. Tāta autē ei⁹ aia claritate resplenduit
 vt null⁹ aploz in eā respicere posset. Dixit
 q̄ dñs petro. Corp⁹ matris mee cū omni
 reuerentia sepelire. ⁊ tribus diebus illud cū di-
 ligentia custodire. Ego quippe tūc veniā et
 illud ad incorruptōez transferā. ⁊ sili mecum
 claritate induam vt id qđ acceptū est. ⁊ id
 qđ accepit piter pueniāt ⁊ pcedēt. Res-
 fert q̄ ⁊ idē sc̄tus cosmas terribile ⁊ mirabi-
 le mysteriū qđ nō indiget naturali discussi-
 one. nec curiosa inuestigatōe cū oia que de
 dei genitrice dictū sint supnaturalia: ⁊ ad-
 mirāda ⁊ tremēda potius q̄ inuestiganda
 Egressa vt ait de corpore ei⁹ aia h̄ pba ptulit
 corp⁹. Brās tibi ago dñe q̄ tua sum digna
 glā. Demēto mei qm̄ tuū sum figmentū ⁊
 tuū seruauī depositū. Exposita igit vt
 ait ceteri vidētes p̄gis corp⁹ exatē p̄rista-
 ri plurimū ac gemere cepē. Tollētes igit
 apli corp⁹ ad monumētū ferebāt. incipiēte
 petro psalmū In exitu isrl̄ d̄ egypto. Ebo-
 ri q̄ angeloz p̄ginē laudant. ita q̄ hierlm̄
 ad tantā glāz est p̄cussa. Tūc summi sacerdo-
 tes cū gladis ⁊ fustibus multitudinē mittūt
 Un⁹ at impetū faciēs ad grabatū accessit.
 cupiēs ad terrā trahē corp⁹ dei genitricis
 Marie. Qui q̄ indigne tāgere nitit. eius
 tactu manib⁹ merito puat. Utraq̄ nanq̄
 man⁹ a cubitis auulsa absciditur. Illisq̄ ad
 grabatū pendētib⁹ dolore horribili crucia-
 tur. Implorat at veniā ⁊ p̄mittit emendā.
 Qui petr⁹. Nullaten⁹ veniā p̄seq̄ poteris.
 nisi corp⁹ p̄petue p̄gis osculeris. ⁊ xpm̄ ex ea
 p̄paratū dei filiū esse p̄fitear. Qđ cū fecissz
 man⁹ vñ auulsa fuerāt cubitis sūt adiuncte.
 Accipiesq̄ petr⁹ vñ dactilū ex palma de-
 dit illi dicens. Vade ingredi cū uitate et
 pone sup infirmos. ⁊ oēs q̄ crediderint re-
 cipiēt sanitatē. Perueniētes igit apli ad p̄-
 diū Bethsemani. inuenerūt ibi sepulcz sile
 xpi sepulcro mirifico. vbi corp⁹ cū mltā re-
 uerētia posuerāt. illud sublimissimū vas tā-
 gere nō audētes. sz hinc inde. apprehēsa syn-
 done deponentes. Quo munito dñi apli et
 discipuli dñi iuxta mādātū dñi circa sepul-
 crū staret tertia die nubes splendissima se-
 pulcz circūdedit. voces angelice resonāt.

ineffabilis odor sentit. Fit oib⁹ stupor im-
 mēsus dñi dñm illuc cernerent descendisse. ⁊
 corp⁹ p̄gis cū glā tā imēsa trāsferre. Qsc̄
 lāres igit apli sepulcz in domū enāgeliste
 ⁊ theologi sc̄ti iohis fuerūt sūt. tāte p̄gis cu-
 stodē laudātes. Un⁹ at ex aplis tāis iolen-
 n̄is defuit. Qui tanta mirabilia audies et
 admirās. sepulcz sibi ap̄ri instāt. postula-
 bat. vt horz oim̄ cōgsceret p̄ratē. Qđ cum
 apli renuerēt sufficere sibi tātoz testiona-
 asserētes. ne forte si h̄ fideles itelligerēt cor-
 pus furto sublatū esse p̄dicarēt. ille p̄rista-
 tus dicebat. Cur mesilez vob⁹ p̄munis nri
 thesauri portōe fraudat. Tandē sepulcrū
 ap̄ietes corp⁹ mime inuenit. sz tñ vestimēta
 ⁊ sindonē repeit. H̄ In euthimiata q̄
 historia li. iij. c. xl. sc̄tus German⁹ constan-
 tinopolitan⁹ archieps se regisse dicit. qđ et
 magn⁹ damascen⁹ sūt attestat. q̄ sc̄re mēor-
 rie pulcherrima augusta cū ap̄d cōstan̄inor-
 polim mltas ecclias erepissz. inē cetras ap̄d
 balthernas admirabilē ecclāz tpe Marti-
 niani impatorz ad honorē sacre p̄gis edifi-
 cavit. Et puocās Iuuenalē archiepm̄ dīez
 rosolimitanū. ⁊ alios palestine ep̄os. q̄ tūc
 in vrbe regia morabāt. p̄p̄e sinodū q̄ sacra
 calcedonie dixit eis. Audiui⁹ corp⁹ sc̄ti
 sime p̄gis in p̄dio Bethsemani tumulatū.
 Volum⁹ igit ad custodiā h̄ vr̄bis corpus
 illō cū debita reuerētia huc trāsferre. Qui
 cū iuuenalis rñdisz corp⁹ illō sic ex antiq̄
 historiis cōperit i glāz eē trāslatū ⁊ sola ve-
 stimēta in monumēto cū sindone remāsisse
 ip̄a vestimēta dicit iuuenalis p̄stātinopoli
 misit. ⁊ i dicta ecclā honorifice collocāt.
 Nec me q̄sq̄ p̄prio h̄ arbitref sensu finxisse.
 sz ea posui q̄ p̄ doctrinā ⁊ studium lectōis
 eoz didici q̄ verissima traditōe a p̄orib⁹ ac-
 ceperūt. Hucusq̄ sūt p̄ba q̄ in p̄dicto p̄mo
 ne habent. Vex iohes damascen⁹ qui et
 ip̄e grec⁹ extitit plura mirāda de hac sacra-
 tissima p̄gis assumptōe. p̄secut⁹ est. Ait em̄
 in p̄monib⁹ suis. Hodie sacratissima p̄go
 celesti thalamo inuehitur. Hodie sacra ec-
 aiata archa q̄ intra se suū tulit artificē i tē-
 plo nō manu facto reponit. Hodie sacra-
 tissima colūba innocēs ⁊ simplex euolans
 ex archa. i. ex corpore. qđ deū suscepit pedib⁹
 suis requiez adinuenit. Hodie immaculata
 p̄go terrenaz passionū nescia imo celestib⁹
 intellectib⁹ eruditā nō in terrā abiit. sed p̄

De assumptione beate marie uirgis

celū animatū appellata in celestibz tabernaculis habitat. Licet enim naturaliter sacerri-
ma beata aia tua a glorioso tuo corpore sepe
tur et sepulture corpore tradat. uerū tamē nō
manet in morte nec dissoluūt in corruptōe
Lūc? em̄ pientis p̄ginitas inuolata p̄māsit.
hui? et migrat? corp? ir̄resolutū p̄ oia plene
rat. et ad meliorē sanctiorēq; uitā traducit
nō morte dissolutū. s; etiā in et̄na sc̄la per
māsur. Sic em̄ sol iste splēdid? ac luciflū?
sub lunari corpore latēs ad breuē horā uidet
quādamodo deficere tū ipe suo nō puabit lu-
mine hīs in se pennē fontē lūis. Sicet tu
fōs veri lūis. icōsūp? uite thesaur? s; quā
breui intervallo tēpis corp̄aliter mori sis
addicta tū copiose nob̄ infundis indeficiē-
tis lūis claritatē. Hinc sacra tua obdormi-
tio non est mors appellāda. s; trāsmigratio
siue recessus seu magis p̄prie aduēt?. Disce
dens em̄ a corpore aduenis celo. Tibi obui-
ant angeli et archangeli. ascēsum tuū hor-
rent spūs inūdi. Nō inuisti p̄go brā in celū
ut helyas. neq; ut paul? vsq; ad tertiū celū
ascēdisti. s; vsq; ad regalē thronum filiū tui
accigisti. Mors alioz sc̄roz b̄ndicti co q
ip̄os brōs exhibet. in te at̄ h̄ locū nō habet.
Mors em̄ tua nec beatitudo tua. nec trās-
migratio tua. nec p̄fectio tua. sed nec recessus
lūis largit tibi b̄ritudinis securitatē. Quid
em̄ bonoz q̄ hūanaz mentē excedūt. tu p̄n-
cipiū mediū et finis Tuae securitas et uera p̄-
fectio et sine semie p̄ceptio. diuina inhabitatio.
Uñ p̄e dixisti nō a morte s; ab ip̄a con-
ceptione ab oibz generatōibz te beatificari
Hinc te mors nō beauit. s; tu mortē clari-
ficasti. soluēs ei? mesticiā. mortēq; puertēs
in gaudiū. Si em̄ de? dixit. ne forte p̄tho-
plustus extēdat manū suā et arripiat de li-
gno et uiuat in eternū. quō q̄ ip̄az uitā por-
tauit: uitā sine p̄ncipio: uitā sine fine: non
uiuet in seculū sempiternū. Olim d̄s parē-
tes hūani generis in morte p̄cti dormientes.
inobediētie p̄cipitio iam sepultos p̄cti cra-
pula iā ferentes. exules de paradiso expulsi.
Plūc at̄ hāc q̄ tori hūano generi uitā attu-
lit dei ac p̄is obedientiā exhibuit. totius
passionis immissione excussit. quō paradisu
nō suscipiet. celū gaudēs ianuās nō pate-
faciet. Eua serpēti aurē exhibuit. pestiferū
virus hausit voluptatibz allicit p̄us do-
lori subijcit. et tū Adam p̄demnat. Hāc at̄

uere beatam: q̄ aurē inclinauit deo quā spūs
sanct? repleuit q̄ paternā miscōiaz i uero
bailauit. q̄ sine uiri tractu p̄cepit. sine do-
lore pepit. quō mors absorbet. quō corru-
ptio auert aliqd in corp? qd ip̄az uitā por-
tauit. O Addit q̄z idez damascen? in
eisdē f̄mōibz dicens. Uex aplos q̄ vbiq; ter-
raz disp̄si hoim piscariōi vacabāt. sagena
p̄bi hoies de p̄fūdis tenebris ad celestem
mēsam curie seu solēnes p̄is nuptias edu-
centes diuinū p̄ceptū q̄si sagena quādam uel
hubes e finibz t̄re ir̄lm̄ p̄tulit. ultra quādam
aq̄s p̄gregās et colligēs. Tūc qdē Adam et
Eua p̄imi p̄ntes exclamauerunt. Veni ad
nos osac? et salutifex cellariū tu nost? ad
implesti desiderii. Contra sc̄roz ceterua
q̄ corp̄aliter aderat dicebat. Vane nobiscū
psolatio n̄ra. ne derelinq̄s nos orphanos
quā hēm? laboz solatiū sudoz refrigeriū
tibi uiuenti p̄uere. tibi morienti cōmori
gloriosum. Nobis em̄ h̄ uita quō uita tua
destituit p̄ntia. Nec et his filia ut arbitroz
apli cū reliq; plenitudie ecclie crebris sin-
gultibz q̄relas interrūpētibz p̄ponebāt. Il-
la ad filiū p̄uersa ait Tu dilect? filiis quos
frēs appellare placuit de meo discessu uolē-
tibi fias psolator. et impositōi manū meā
rū appone b̄ndictōez sup̄ b̄ndictōez eorum
Deinde extendēs manū. fidelitū collegiū
b̄ndixit. et addidit. In mā? tuas dñe p̄mē-
sp̄m meū. Fili suscipe aīaz meā tibi dilectā
quā inculparā fuasti. tibi et nō t̄re cōmēdo
corp? meū. custodi illud integz qd tibi in-
habitare placuit. Trāffer me ad te. ut ubi
tu es visce? meoz p̄us. sim et ego tibi cō-
habitās. Illic itaq; talia sūt audita. Sur-
ge itaq; ueni dilecta mea. o pulcra i mulie-
ribz pulcra es aīca mea. et macula nō est i te
Nec beatissima p̄go audies. p̄mēdat in mā?
filiū sp̄m suū. Profusis aut lacrimis apli fi-
gūt oscula tabernaculo dñi b̄ndictione ac
sc̄ritate ex cōtactu sacri corp̄is adimpleri.
Tūc morbi et demones fugāt. aer et celum
sc̄rificat. spūs ascēsiōe. t̄ra corp̄is deposi-
tione. aq̄ uo corp̄is ablutōe. Abluit em̄ sa-
crū corp? aq̄ mūdissima. nō ab ip̄a munda-
tū. s; ab ipso sc̄rificata. Deinde sacz corp?
munda sindone inuolutū lecto superponit.
lāpades choruscāt. ynguēra redolēt. hym-
ni angelici resonāt. Aplis at̄ alijsq; sc̄ris q̄
aderāt diuinas odas modulantibz archa

De assumptione beate marie uirgis

dñi e monte syon sacris apostolorum cervicibus imposita ad sacratissimā villā Bethsemani adducit. angelis antecedentibus sub sequentibus. aliisque sacrum corpus velantibus tota ecclesie plenitudine comitate. Affuerunt et quidam iudeorum. sermone veteris consuetudinis obstinati. Refert etiam cum iam e monte syon descenderet sacrum corpus dei genitricis feretres. hebrei quandoque organum diaboli temerario actu imperu diabolique impulsu incursu ad sacrum corpus accessisse. ad quod angeli trepidabant accedere. ac utraque manu furibundum lectum arripientes ad terram traxisse. Fertur tamen manus illi tamquam ligna arida decidisse. Eratque videre tamquam truncum inutilem donec fides mentem alterauit. suisque sceleris penituit ingementem. Hi autem qui portabant feretrum steterunt donec miser imponens manum sacratissimo corpori ad tactum eius in statum pristinum reuocaret. Inde igitur ad Bethsemanem. ubi oscula. complexus. hymni sacri. lacrimarum sudoris gutte fluentes. et sic sacrum corpus venerabili in sepulcro ponitur. Sed non est derelicta anima tua in inferno. nec corpus tuum vidit corruptionem. Decebat autem dei sacrarium. fontem indefossum agrum inaratum. vineam non irrigatam. oliuam fructiferam terre gremio non teneri. Decuit matrem a filio sublimari. ut ad ipsum ascenderet sicut ad ipsam descenderat. ut qui in perenne fruauit virginitatem post mortem corporis non videat corruptionem. et qui creator portauit in sinu. in diuinis tabernaculis promoretur. et quam prius desponsauit in sponsam. in celestibus thalamis perueniat et a matre que sunt filii possideant. Hec Damascenus? **P** Sanctus quoque Augustinus. in quodam sermone eius sacratissimam assumptionem multipliciter ostendit dicens. De sanctissimo corpore perpetue virginis eiusque sacre anime assumptione loqui suscipientes si primum dicimus. quod in scripturis postquam eam dominus in cruce discipulo commendauit. nihil de ea reperitur propter quod Lucas commemorat in actibus dicens. Hi omnes erant perseverantes una nimirum in oratione cum Maria matre iesu. Quid ergo de morte quod de eius assumptione dicendum est. Unde scriptura nil commemorat nisi querendum ratione quod presentiat veritati fiat ergo ipsa veritas auctoritas sine qua nec valet auctoritas. Demores igitur predictio nis humane mortem illam subijisse temporalis dicere non metuemur. Sed si dicimus eam resolutam in communem putredinem vermem ac cinerem

deliberandum est si tante perveniat sanctitatis tante aule. diuini prerogative. Scimus enim dictum primo perit quod pulvis es et in pulvere reverteris. Hanc predictioem caro christi evasit quod corruptio nem non sustinuit. Excipit ergo ab illa generali sententia de origine supra naturam. Vulturi quoque dominus dixit. Multiplicabo erunas tuas. In dolore paries. Erunam Maria sustinuit. cuius animam gladius pertransiit. Sed sine dolore genuit. Maria ergo et sic communicat erunis eius. non tamen communicat parturienti cum dolore. Excipit ergo a quibusdam generalibus quam tanta attollit dignitatis prerogativa. Si ergo dicimus mortem eam subijisse. nec tamen vinculis eius retineri non quod impius erit si voluit dominus integram matris virginis servare pudorem. cur non velit incorruptionem a putredine servare ferore. Numquid non pertinet ad benignitatem domini matris suam bonorem. qui legem solvere non venerat: sed ad implere. Qui enim in vita per ceteris illarum gratia sui conceptus honoravit. pius est credere eam in morte singulari saluatione et specialiter gratia honorasse. Putredo et vermis humanus non est obprobrium predictiois. Ab hoc obprobrio cum Iesus sit alienus: natura Marie excipitur. quam ipse de ea assumpsisse probatur. Caro enim Iesu caro est Marie quam super astra transiit. honorans omnem humanam naturam. et multo magis maternam. Si natura matris est filii. perveniens est ut sit et filius mater non quantum ad unitatem personae. sed quantum ad unitatem corporalis nature. Si enim unitatem facere potest gratia sine proprietate specialis nature. quanto magis gratia unitas et corporalis specialis natiuitas. Unitas gratie est ut discipulorum in christo. de quo dicit. Et sint vni sicut et nos. Et postea. Pater vobis loquitur ut ubi sum ego et illi sint mecum. Si igitur secum habere vult eos qui hic sua fide uniti vnum cum eo esse indicant quid estimandum est de matre ubi digna sit haberi nisi in presentia filii. quantum igitur intelligo. quantum credo Marie anima excellentiori quamdam prerogativa a filio honoratur possides in christo corpus suum quod genuit glorificatum et quare non suum per quod genuit. Si non obviaverit nec dum precepta auctoritas vere credo et per quod genuit. Quia tanta sanctificatio dignior est celo quam terra. Thronus dei thalamum sponsi. domum domini atque tabernaculum

De assumptione beate marie uirgis

maculum christi. dignum est ibi esse ubi ipse est. Tam preciosum thesaurum dignum est celum quam terram seruare. Tantam integritatem merito incorruptibilitas: non putredinis ulla resolutio sequitur. Illud sacratissimum corpus in escam vermibus traditum. quod sentire non valeo. dicere primesco. Quam exstimationem procul pellit incorpabilis gratie manus. Quod me dicere multarum scripturarum consideratio inuitat. Suis aliquando ministris veritas ait. Ubi ego sum illic et minister meus erit. Si hec est generalis sententia omnium per fidem et operationem pro ministerium. quanto magis quodammodo specialiter Marie que absque dubio omni opere ministratrix exstitit. que hunc in utero gessit: partumque per se aluit et fouit et in presepio reclinauit. et fugiens in egyptum abscondit et omnem infantiam eius persecuta usque ad crucez ab eius non recessit seccatu. Non potuit autem eius diuinitatis non esse credula que se nouerat hunc non virili semine sed diuino spiramine conceptisse. Unde de filij potestate tantum de dei virtute non nutabunda deficiente vino dicit. Vinum non habent. sciens enim hoc potuisse quod eum mors contigit miraculo compleuisse. Ecce igitur Maria fide et opere pro ministeria. si ibi non fuerit ubi christus suis ministros suos vult esse. ubi ergo erit et si ibi fuerit. numquid equali gratia. et si equali gratia ubi equa dei censura qui reddit vnicuique secundum merita. Si merito pre omnibus Marie viuenti tanta est gratia donata. et gratia mortue erit minuenda absit. Si enim omnium sanctorum mors est preciosa: Marie sane est preciosissima. Confidendum igitur censleo Mariam ad eternitatis gaudium assumptam benignitate christi. et honorabilius suscepit ceteris. quam gratia honorauit pre ceteris. Atque ad communem humanitatem non esse abducram post mortem putredinis videlicet vermibus et pulueris que suum et omnium genuit saluatorem. Si elegit diuina voluntas inter ignium flamas puerorum vestimenta seruare illece: cur abnuat in matre propria quod elegit in veste aliena. Jonam seruare in ventre ceti incorruptum voluit sola misericordia. Mariam incorruptam non seruabit gratia. Seruatus est Daniel in desperatissima fame leonum. non seruanda est Maria tantis donata etiam meritis dignitatum. Hec ergo cuncta que diximus: quia naturam non serualle cognoscimus. in integritate quoque Marie plus gratiam quam naturam potuisse non dubitamus. Christus ergo letari facit Mariam anima et corpore in se proprio filio. nec ullam sequi corruptionis erunam quam nulla secuta est in pariendo filium integritatis corruptio. ut sit semper incorrupta quam tanta perfudit gratia. sic integraliter viuens quam omnium integritas genuit vitam. Si ergo dixi ut debui approbata christe tu et tui. Si vero non ut debui: ignosce obsecro tu et tui.

CXV

A

De sancto Bernardo

Bernardus dicitur

b a ber quod est puteus. vel fons et hardus. que ut dicit glosa super Cantica. herba est humilis et calide natare et odorifera. fuit enim calidus in seruenti amore. humilis in puerlatione. fons in doctrina emanatione. pure in scientie profunditate. et odoriferus in fame suauitate. Cuius vitam Huilhelmus abbas sancti Theodorici socius beati Bernardi. et Bernardus abbas Bonenallis scripserunt.

B ernardus in burgundia castrofontanis ex nobilibus valde ac religiosus parentibus ortus est. Cuius pater decelinus miles seculo strenuus. nec minus deo religiosus. mater vero Alaleth nuncupata est. Hec septem filios genuit. sex maiores et feminam unam. Vires autem omnes monachos futuros: feminam autem sanctimoniam promiserat. Vix autem ut filium produxerat. manibus propriis ipsum deo offerrebat. Alienis verbis ipsos nutrire refusiebat. quasi cum lacte materno: materni quodammodo boni infundens eis naturam. Cum autem creuissent quodam diu sub manu eius erant: herentio magis quam curie nutrebat clibus grossioribus et communibus pascens eos quasi continuo ad heremum transmittendos. Cum igitur tertium filium scilicet Bernardum adhuc gestaret in utero: vidit somnium presagium futurorum. catellum scilicet totum candidum. totum in dorso subrufum. et latrantem in utero se habere. Quod cum cuidam viro dei exposuisset. ille prophetica voce respondit.

De sancto Bernardo

Optimi catelli mater eris. qui domus dei custos futurus magnos contra inimicos dabit latratus. Erit enim predicator egregius. et multos medicinalis lingue gratia curaturus.

Cum autem beatus Bernardus adhuc puerulus esset: et gravi dolore capitis egrotaret. venientem ad se mulierculam ut dolorem suis carminibus mitigaret. cum indignatione nimia exclamans repulit et abiecit. Pueruli autem bono zelo misericordia dei non defuit. sed tunc continuo surgens liberatum se esse cognovit. In sacratissima dominice natiuitatis nocte cum puer Bernardus matutinale officium in ecclesia expectaret. et qua hora noctis christus natus fuisset scire cuperet. apparuit ei puerulus Iesus quasi iterum ante oculos suos nascens ex utero matris. Unde quod diu uirginem hanc fuisse horam natiuitatis dominice semper putauit. Ab illa ergo hora in his que ad illud pertinent sacramentum. et sensus ei profundior et sermo copiosior datus est. Unde et postmodum in laudem genitricis et geniti. inter ipsa suorum tractatum initia. insignis opusculum edidit in quo illa lectio nem euangelicam. Dissus est Gabriel angelus: explanauit. Videns antiquus hostis propositum pueri tam salubre. eius castitatis propositum inuidit. multosque sibi laqueos temptationis apposuit. Cum enim aliquando in quandam feminam oculos defixos aliquando tenuisset. continuo de seipso erubescens in semetipsum seuerissimus ultor insurgit. ac in stagnum gelidarum aquarum insiliens tam diu ibidem permansit donec pene exanimis effectus per gratiam dei a calore carnis concupiscentie totus refriguit. Et circa idem tempus instinctu demonis puella quedam in lectum dormientis se nudam iniecit. Quam ille sentiens cum omni pace et silentio partem lectuli quam occupauerat derelinquens ei cessit. et in latus alterum se conuertens dormiuit. Visera uero illa aliquando sustinens et expectans. deinde palpas et stimulas. nouissime cum immobilis ipse persisteret: illa licet impudentissima esset erubuit et horrore ingenti atque admiratione perfusa surgens aufugit. Cum iterum in domo cuiusdam matrone hospitaretur. illa adolescentem aspectu decorum considerans reuoluerit in concupiscentiam eius exarsit.

Cum autem seorsum lectum sibi sterni fecisset: ipsa impudenter et silenter de nocte surgens ad eum accessit. Quam ille sentiens protinus exclamauit. Latrones latrones. Ad quam vocem mulier fugit. familia surgit. lucerna accenditur. latro queritur. sed minime inuenitur. Ad lectulos singuli redeunt. Quiescunt ceteri sed non illa misera requiescit. Nam denovo exurgit. bernardi lectulum petit. Sed ille: latrones latrones denovo exclamauit. Latro iterum queritur. sed nequaquam ab eo qui solus nouerat publicatur. Usque tertio improba mulier sic repulsa. tandem metu vel desperatione victa cessauit. Cum autem sequenti die iter ageret. arduum eum socii qui totiens latrones somnauerit perquirebant. Quibus ille ait. Veraciter hac nocte insidias pressus sum latronis. quia hospita mihi nitebatur auferre thesaurum irrecuperabilem castitatis.

Perpendens igitur non esse tutum cohabitare serpenti fugam meditari cepit. et ordinem cisterciensium ex tunc ingredi de liberauit. Quod cum fratres eius cognoscerent. et eum ab hoc proposito modis omnibus prohiberent. tantam ei gratiam dominus contulit. ut non solum ipse a conuersione non prohiberetur. sed etiam omnes fratres suos et multos alios ad religionem domino lucraretur. Bernardus tamen ita ter eius miles strenuus: hec fratris uerba uana reputabat. et eius omnino monita repellerebat. Tunc Bernardus fide iam igneus et fraterno charitatis zelo mirrissimus. dum exasperatus. scio inquit frater mihi sola ueratio intellectum dat auditui. Digittumque lateri eius apponens. Veniet inquit dies et cito ueniet quando lancea latus hoc perforabit et ad cor tuum consilio quod ab his uiam dabit. Post paucos dies Bernardus ab inimicis capitur. et in loco cui frater digitum imposuerat infixam lanceam gestans trahitur et in custodia vinculatur. Ad quem Bernardus ueniens: cum sibi loqui non permetteretur ad eum exclamauit. Scito frater Berarde. quia in proximo ituri sumus et monasterium intraturi. Eadem nocte compedes de eius pedibus ceciderunt. et ostio per se aperto letus aufugit. Indicauique fratri se mutasse propositum et fieri uelle monachum. D

De sancto Bernardo

Anno ab incarnatione domini. D. cxij. a constitutione domus cisterciensium. xv. seruus dei Bernardus annos natus circiter viginti duos cum socijs amplius xxx. ordinem cisterciensium ingressus est. Cum autem Bernardus cum fratribus suis domum paternam egredere. Guido primogenitus videns Aluardum fratrem suum minimum puerum ludentem in platea cum pueris. Eya inquit frater Aluarde ad te solus respicit omnis terra possessionis nostre. Qui non pueriliter puer respondit. Vos ergo celum habebitis. et mihi solus terram relinquitis. Non ex equo diuisio facta est hec. Modico igitur tempore cum patre remansit. sed frater postmodum secutus est. Ingressus igitur ordine seruus dei Bernardus. ita totus in spiritu absorptus est. et deo totaliter occupatus. ut iam nullis sensibus corporis yteretur. Jam quippe annum in cella nouicioz exegerat. et ad huc an domum haberet testudine ignorabat. Multo tempore ecclesiam intras et exiens in capite ubi tres erant unam tamen putabat esse fenestram. Abbas autem cisterciensis. frater ad edificandum domum clareuallensem misit reus sanctum Bernardum in abbatem prefecit. Qui multo ibidem tempore in nimia paupertate degebant. et pulmenta sepius ex folijs fagi conficiebant. Vigilabat autem seruus dei ultra possibilitatem humanam. nullum enim tempus se magis perdere conqueri solebat quam quo dormiuit ydonea satis reputans comparatione somni et mortis ut sic dormientes videatur mortui apud homines: quomodo apud deum mortui dormientes. Unum etiam si quem forte durius stertentem audiret. seu minus compositum videret iacentem pacienter ferre vix potuit et carnaliter seu seculariter eum dormire causabatur. Ad comedendum vix aliqua voluptate traheretur appetitus. sed solo timore defectus. sic accedebat ad sumendum cibum quasi ad tormentum. Post cibum quantum comederit semper cogitare solitus erat. Si quando vel ad modicum mensuram solitam excessisset se deprehendit impune abire non poteratur. Sic gule illecebras edomuerat. ut ipsam quoque saporem discretionem ex magna parte perdiderit. Nam et oleum per errorem sibi aliquando propinatum bibit. et penitus ignorauit. nec prius id est cognitum donec

quidem labia eius miraretur inuncta. Sagimen insuper crudum per errorem sibi oblatum pro butiro multis diebus noscitur comedisse. Solam autem aquam sibi sapere dicebat. eo quod dum sumeret fauces et guttur ei refrigeraret. Quicquid in scripturis didicerat. maxime in siluis et in agris meditando et orando se confitebatur accepisse. et nullos se aliquando magistros habuisse. nisi quercus et fagos. inter amicos dicere solebat. Denique confessus est aliquando meditati vel oranti sacram omnes velut suppositam vel expositam sibi apperuisse scripturam. Quodam tempore sicut ipse in canonicis refert. cum interloquendum ex his que suggererat spiritus. et si non infidelis. minus tamen fidenti animo reseruaret ut haberet quid diceret denuo tractaturus. ecce vox ad eum venit dicens. Donec istud tenueris aliud non accipies. Et In rebus ei semper paupertas placuit. sordes nunquam nimirum animi forte indices aiebat aut negligentis aut apud se inaniter gloriantis. aut toris humanam gloriam affectantis. Pro uerbis illud in ore eius frequenter semper in corde erat. Qui hoc facit quod nemo. mirantur omnes. Unde et ceteris pluribus annis portauit. quod diu occultum esse potuit. Sed ubi hoc cognitum esse sensit. primo illud abiciens ad communia se conuertit. nunc quasi sic risit ut non potius ad ridendum quam ad reprimendum vim sibi facere oportere. et risu suo magis stimulum adhibere quam frenum. Cum autem patientie genus solitus erat dicere triptitum. videlicet ad verborum iniurias. ad damna rerum. ad corporis lesionem hanc ipse his exemplis se habere probauit. Cum enim cuidam episcopo amicaliter eum admonens quandam scripsisset epistolam: ille uehementer exacerbatu amarissimam ei scripsit epistolam in principio ita dicens. Salutem et non spiritum blasphemie. tanquam ex spiritu blasphemie illa scripsisset. Ad quod ille. Ego spiritum blasphemie me hunc non credo. nec maledixisse cuiquam. aut maledicere me velle scio presertim principi populi mei. Qui dam abbas per unum cenobium construendo septuaginta marcas eidem misit argenti. Sed tota pecunia dum deferret a peditibus sublata est. Quo audito. nihil aliud dixit: nisi benedictus deus qui nobis pepercit ab onere.

2. spm blasphemie

De sancto Bernardo

Sed illis inquit qui tulerunt. leuius est ferendū. tum qz hoc humana cupiditas stulit. tum qz magna pecunia magnam eis sēparatōis occasionem ingessit. Quidaz insuper canonicus regularis ad eum venit: et vt in monachū recipere instantē rogauit. Cui cum ille non acquiesceret: sed ad suam ecclesiaz redire persuaderet: ait ille. Ut quid ergo in libris tuis perfectionem tantopere cōmendasti si eam non exhibes cupienti. vnam illos tuos habere libros vt eos penit^r lacerarem. Cui ille. In nullo eorum legisti nō posse te in tuo claustro esse perfectū. Horum correctionē non lozorum mutatōem in libris omnibz cōmendauit. Ille vero infans in eum impetū faciens tam grauius maxillam eius percussit. vt succederet rubor ictui et tumor rubori. Jam qui aderant in sacrilegiū insurgēbāt. Sed preuenit eos seruus dei clamans et adiurans per nomen christi vt nullaten^r tangeretur. nec sibi quicqz iniurie inferret. *Quid bernardus*
inquit monachus
inquit dicitur
Rouicijs autē intrare volentibus diceret consueuerat. Si ad ea que intus sunt festinatis hic foris dimitte corpora que de seculo attulistis. Soli spiritus ingrediantur. caro autē nō prodest quicqz. Pater eius qui solus domi remanserat: ad monasteriū iuit. et ibidem post aliquod temp^r in senectute bona decessit. f. Soror autē eius seculo nupta. cum in diuitijs et delicijs seculo periclitaretur: quadaz vice fratres suos ad monasterium visitatura accessit. Cumqz venisset cum comitatu et apparatu superbo: ille eam tanqz rebe dyaboli ad animas capiendas abhorruit. nec ad videntū eam exire aliquatenus accevit. Videns illa qz nullus fratru suozū occurreret sed ab vno eorum qui tunc portarius erat sterus inuolutū diceretur: tota lacrimis resoluta. et si peccatrix sum inquit pro talibus christus mortu^s est. Quia em peccatricem me sentio. ideo consiliū et colloquium bonozū requiro. Et si despiciat frater meus carnem meam. ne despiciat seru^s dei animā meam. Veniat et precipiat. et quicqd preceperit adimplebo. Hanc ergo promissionem tenens exiit ad eam cū fratribus. et quia eam a viro separare non poterat: primo ei omnē mundi gloriā interdixit. et formā matris imitandā eidem

indicens illam dimisit. Illa vero rediens. ita repente mutata est vt in medio seculi vitam duceret heremiticam: et omni seculo prozsus se faceret alienam. Tandem precibus multis virum suum vicit. et ab ipso absoluta monasterium intrauit. Infirmatus aliquando vir dei cum extremum iam spirituz trahere videretur in excessu mentis sue ante tribunal dei visus est presentari. Affuit autem et sathan ex aduerso improbis eum accusatiōibz pulsans. Vbi vero ille omnia fuerat prosecutus. et viro dei pro sua fuit parte dicendū. nihil territus aut turbatus ait. Fateor nō sum dign^s ego nec prius possum meritis regnum obtrahere celozū. Ceterū duplici iure illud obtinens dominus me^s. hereditate. scz patris et merito passionis. altero ipse cōtē^t. alterum mihi donat. Ex cui^s dono iure illō mihi vendicans nō cōfundo. Confusus in hoc verbo inimicus. cōuentus ille solutus est. et vir dei in se reuersus est. Tanta ac abstinentia labore et vigilijs corpus suum attriuit. qz grauissima et fere cōtinua egritudine languens cōuentū vix sequi posset. Quadam vice dum grauissime infirmaretur. fratribz p eo instanter orantibus aliquantulū conualuisse se sensit. Congregatis autem fratribz dixit. Quid teneris miserum hominē. Fortiores estis et inualuitis. Parcite queso parcite et sinite me abire. A multis autē ciuitatibus vir dei in episcopum electus precipue a ciuitate lauden^si et ciuitate mediolanēsi. petentibz se nec annuens nec improbe reuēns dicebat se nō esse suū. sed aliorum seruitio deputatum. Fratres autē ex consilio viri dei sibi p uiderant. et sūmi pontificis auctoritate muniti erant. ne quis gaudiū suum ab eis tollere possz. Quodam tempe cum fratres cartusien^ses visitasset. et ipsi ab eo in omnibus plurimū edificati fuissent. vnus fuit quod pdicti loci priorem aliquantulū mouit. scilicet qz sella cui equitando insidebat minus neglecta erat et parū pferens paupertatem. Quod cū dictus p^r vnus ex fratribz et ille viro dei retulisset. non minus ipse mirat^s qualis esset sella querebat. Nam a claualle vsqz cartusiam venerat. et tū qualis esset sella penit^r ignorabat. Iuxta la cum lausanensem toti^s dei itinere pergens

De sancto Bernardo

144

penit? eū nō vidit. aut se videre non vidit.
 Cū em̄ sero facto de eodē lacu focij loqr̄r.
 interrogauit eos ubi nam lacus ille esset. Qd
 illi audientes plurimū admirati sunt. **B**
 vincebat sane in eo sublimitatem nois
 bilitas cordis. Nec tam potat vniuersus
 eū erigere mūd? q̄ seipse deicere sol? Sū
 mus reputabat ab oibz infimū ipse se repu
 tas. et quē sibi oēs ipse se nemini p̄ferebat.
 Deniqz sic sepi? fatebat inē sūmos q̄z hono
 res et fauores p̄loz aliez sibi mutuat? ho
 minē videbat. seqz poti? reputabat absente
 velut qdā somniū suspicat? Ubi p̄o iter
 simpliciores frēs erat. et amica semper lice
 bat bilitate frui. ibi se inuenisse gaudebat
 et in p̄riā redisse p̄sonā. Semp aut inue
 niebat aut orās aut legēs aut scribens aut
 meditās aut frēs p̄bo edificās. Quadā
 vice cū p̄lo p̄dicaret. et oēs p̄ba ei? attrēte et
 deuote susciperēt. ei? animo qdā talis irre
 psit reptatio. Vere nūc optie p̄dicat. et ab
 oibz libēter audier̄. et sapiēs ab oibz repu
 tar̄. At vir dei tali reptatōe pulsari se sen
 tiens. parūper substitit. et an p̄cederet v̄l fi
 nē faceret cogitare cepit. Statimqz diuio
 p̄fortat? auxilio reptatori silēter respondit
 Nec p̄ te cepi. nec p̄ te dimittā. Sicqz secu
 rus p̄dicationem vsqz ad finē p̄secut? est.
 Monach? qdā q̄ i seculo ribald? fuerat
 atqz lufor maligno stimulat? spū ad seculū
 redire voluit. Cū at b̄tūs bernard? eū reti
 nere nō possz interrogauit eū vñ victur? esset
 Qui r̄ndit. ad taxillos ludere scio et inde
 viuere potō. Et ille. Si tibi capitale p̄mis
 sero: vis singulis annis ad me redire et lu
 crum mecū diuidere. Qd ille audies gaudi
 sus est. et se libēter sic actur̄ p̄misit. Uigin
 ti igitur solidos ei dari p̄cepit. Et ille cum
 illis abiit. Hoc at faciebat vir sc̄tūs vt enz
 itez reuocare posset. sic et postmodū factū ē
 Ille igit abiens totū p̄didit. et ad portā cō
 fusus rediit. Quo audito vir dei ad eū let?
 exiit. extrēditqz gremiū vt simul diuiderent
 lucrū. Cui ille. Nihil pater lucrāt? sum. sz
 etiā capitali n̄o nudat? sum. Si vultis p̄
 n̄o capitali recipite me. Cui bernard? be
 nignerūdir. Si ita inq̄r est: meli? est vt hoc
 recipiā q̄ simul vtrūqz p̄dam. Quadam
 vice dñ b̄tūs bernard? iūmēro insidēs aliq̄
 p̄geret: cuidam rustico materia sic se offe
 rere de cordis instabilitate in orōne est cō

questus. Qd ille audiens mox eū desperit
 et in orōibz suis cor firmū et stabile habere
 se dixit. Volens aut bernardus eū conuin
 cere et a sua temeritate coercere dixit. Se
 questrare paulisper a nobis: et tota qua po
 teris intentione orationē dñicā inchoato.
 Quā si absqz aliq̄ cordis digressionē et va
 gatiōe finire poteris iumentū cui insideo
 tuū p̄culdubio mox habebis. Tu aut mibi
 in fide tua spondeas. q̄ si aliud ibidē cogi
 taueris. hoc mibi aliquaten? non celabis.
 Leratur ille. et tanqz iumentū iam lucrātū
 se reputans audacter secedit. et seipsum re
 colligens orationem dominicā dicere in
 choauit. Vix orōnis expleuit dimidium
 et ecce importuna cogitatio de sella cordi
 suo se ingerit vtrum eam habere debeat cū
 iumento. Quod ille aduertens. concu? ad
 bernardū rediit et qd in ipa oratione solis
 cite cogitauerit indicauit. et de se postea te
 mere nō p̄sumpsit. **H** frater robert?
 eius monachus et fm seculū p̄pinuus. in
 adolescentia sua quorundā p̄uasiōe des
 ceptus cluniacū se p̄tulerat. Venerabilis
 autē pater postqz aliquēdiu dissimulauit.
 eundē statuit per epistolaz reuocare. Quā
 cum sub diuo dictaret. et alius monachus
 eam ex ore suo conscriberet. subito inopi
 natus imber erupit. et hic qui scribebat car
 tam complicare voluit. Cui Bernardus.
 Opus dei est. scribere ne formides. Scri
 psit ergo epistolā in medio imbre sine im
 bre. Cum em̄ vnde qz plueret. ibidē tamen
 molestiam imbris virtus expulit caritatis.
 Cum quoddā monasteriū quod vir dei
 p̄struxerat occupassz muscayz incredibilis
 multitudo. ita vt oibz granē molestiā gene
 rarēt. ille dixit. ego excōico eas. Vane at
 omnes pariter mortuas inuenerūt. Cū
 a summo pontifice Mediolanum missus
 fuisset vt ipsos cum ecclesia reconciliaret.
 et iam papiam redisset. quidam vxorem su
 am demoniacā ad eum adduxit. Horqz
 pos misere mulieris dyabolus in cōtume
 lias eius prorupit dicens. Non me de ani
 cula mea hic porculos edens et braticas
 deuorans peller. At vir dei ipsam ad eccle
 siam beati Syri remisit. Beatus autē sy
 rus hospiti suo deferre voluit. nec eidē alio
 quid curatōis impēdit Sicqz itez ad bea
 tū bernardum adducta est. Tunc dyabol?

De sancto Bernardo

pos ei⁹ garrere cepit ac dicere. Nō me et-
peller serulus nec eijciat bernardin⁹. Ad h⁹
seru⁹ dei rñdit. Nec seru⁹ nec bernard⁹ te
eijciat. sz dñs ihs xps. *W*or vt ille ordē
effudit. spūs neq⁹ dixit. *N* libēter egrede-
rer ab hac anicula q̄uit molestat⁹ i ea. *N* li-
bēter egrederer. sz nō possū. qz nō vult ma-
gn⁹ dñs Lūi sc̄tis. Et q̄s est magnus dñs
Lūi ille. Ihs nazaren⁹. Ad quem vir dei.
Vidisti ne vnq⁹ eū. Quo rñdente. etiā. ait
Ubi eū vidisti. Et ille. In glā. Et sanct⁹.
Et tu i glā stisti. Quo rñdente. vtiq⁹. ait.
Quō in de existi. Et ille. cū lucifero mlti ce-
cidim⁹. Nec aut oia voce lugubri pos ve-
tule omib⁹ audiētib⁹ loq̄bat. Dixitq⁹ ei vir
dei. Nūq̄d i illā glāz redire velles. At ille
miro mō cachinnās ait. *V*odo tardatuz
est. Tūc orāte viro dei demon de muliere
eruit. Sz cū vir dei recess. sz. diabol⁹ ite-
rū ipaz inuasit. Vir at ei⁹ post eū accurrens
qd acciderat indicauit. Ille at collo ei⁹ al-
ligari cartulā p̄nente⁹ hec p̄ba p̄cepit. In
noīe dñi n̄ri ihu xpi p̄cipio tibi demon ne
hāc mulierē amodo p̄tingere p̄sumas. Nō
cū factū fuiss⁹ ad eā postea nō est ausus ac-
cedere. Apud aqtaniā qdā mulier misē-
rabilis erat. q̄ a qdā demone petulāte z in-
cubo verabatur. Sex em annis abusus ē ea.
z incredibili vepauit libidine. Adueniēte
at illuc viro dei demon mulieri ne ad eum
accederet vehemēter minas qz nil ei pdes-
se posset. z recedente eo ipse q̄ ei⁹ fuerat ama-
tori crudelissim⁹ fieret p̄secutor. At illa se-
cure ad viz dei accessit. z q̄ pateret cū mul-
to gemitu enarrauit. Lūi ille. Tolle hunc
meū baculū. z in tuo lectulo pone. et si qd
agere potest agat. Quod cum fecisset. z in
lectulo suo recūberet adest ille prius Sz
nec ad p̄uerti opus. nec ad spm cubile p̄e-
sumit accedere Sz acerrime minas q̄ illo
recedente se d ea atrociter vindicabit. Nō
cū illa bernardo retulisset. ille p̄lin puoca-
uit z oēs candelas in manu accēsas hīe p̄-
cepit demonēq⁹ cū vniuerso q̄ aderat cetū
excomunicauit. ac ne ad illā vel aliā deinz
ceps accessum habeat interdixit. Sicq⁹ il-
la a tali illusione penitus liberata est. *I*
Cū in eadem puincia vir sc̄tis legatōe
fingere. vt ducem aqtaniē ecclē reconci-
liaret. z ille modis oib⁹ recōciliari renue-
ret. vir dei ad altare celebraturus accessit

ipso duce tanq⁹ excōicato p̄ forib⁹ expectā-
te. Cum aut Pax dñi dixit. corpus domi-
nicū sup patenam ponit. et secū tollit. atq⁹
ignea facie z flāmeis oculis foras egredit.
et verbis terribilib⁹ comirē aggredit. Ro-
gauim⁹ te inquit z spreuisti nos. Ecce ad
te p̄cessit virginis fili⁹ q̄ est dñs ecclē quaz
tu p̄sequeris. Adest iudex tuus in cui⁹ no-
mine omne genu curuat. Adest iudex tu⁹
in cui⁹ manib⁹ illa anima tua deueniet. nū
quid z ipm sic seruos ei⁹ p̄temnis. Resiste
ei si vales. Statimq⁹ dux totus irruit.
z mēbris omib⁹ dissolutis. ad pedes eius
p̄tinus p̄siliuit. Quē vir sanct⁹ calce pul-
sans surgere iubet. et dei audire sniaz. Ille
aut tremebūdus surrexit. z quicqd vir san-
ctus p̄cipiebat. prius adimpleuit. Cū
regñū germanie p̄ qdam magna sedāda
discordia seru⁹ dei intrasset. archieps mo-
guntunen⁹ venerabilē qdam clericū ob-
uiū ei misit. Lūi dum cleric⁹ se sibi obuiū
a suo dño missum fuisse diceret. vir dei rñ-
dit. Alius dñs misit te. Virat⁹ ille. se nō
nisi a suo dño archiepo missum fuisse affir-
mabat. Ecōtra fu⁹ xpi dicebat. Faller⁹ fili
falleris. Maior dñs est q̄ misit te xps. Nō
cleric⁹ intelligens ait. Puras q̄ monach⁹
velim fieri. Absit hoc a me. Non cogitau-
i nec ascendit sup cor meū. Quid plura. In
eodem itinere seculo valescit. z a viro dei
habitū suscepit. Cum quendā militem
valde nobilem ad ordinē recepisset. et vi-
rum dei quodā tempe sequeretur. grauiss-
ma cepit temptatione pulsari. Cum autē
eū quidam de fratrib⁹ tam tristē videret
causaz tante tristicie requisivit. Lūi ille re-
spondit. Scio inquit scio q̄ nūq⁹ ampli-
letus ero. Quod verbū cum dictus frater
ad seruū dei retulisset. ille pro eo attenti-
orauit. Statimq⁹ ille frater qui tam graui-
ter temptatus z tam tristis erat. tantū ce-
teris apparuit iocūdior et hilarior quantū
prius ceteris tristior. Cum autē ei dictus
frater verbum mesticie quod locut⁹ fuerat
amicabiliter improparet. ille rñdit. Et
si tunc dixi nunq⁹ amplius letus ero. sed
nūc dico. Nunq⁹ amplius tristis ero. *R*
Cum sanctus Valachias episcopus
hybernice cuius vitam plenam virtutibus
ipse descripsit ad xpm feliciter in monaste-
rio suo migrasset. z vir dei pro eo hostiam

De sancto Simphorziano

salutare offerret. gloria eius dño reuelante
coguit. et eodem inspirate post cōionez for-
ma orōis mutauit. leta vocelice dices. De-
q̄ bñ Balachia scōz tuoz meritis coe-
quasti. tribue q̄sum. vt q̄ p̄ciose mori ei-
festa agim⁹ vite q̄z imitemur exempla. Qui
dam cantor innueret q̄ erraret ait. Nō er-
rosz noui qd̄ dico. Deinde accedens sacra
ei⁹ vestigia osculā. Eū instante q̄dragesi-
ma a multis fuisset tyronibz visitat⁹. roga-
uit eos vt in illis saltem sacris diebz a suis
vanitatibz et lasciujs abstinerēt. Quibus
nullo modo acquiescentibz iussit eis ppina-
ri vinū dicens. Bibite poculū animarum.
Quo hausto subito mutati recedūt. Et q̄
modicū temp⁹ denegauerant: totū temp⁹
vite sue deo dederūt. Tandem beatus
Bernardus mortī feliciter appropinquas
ait fratribz suis. Tria vobis obseruāda re-
linq̄: que in stadio p̄stitis vite q̄ cucurri me-
mini me p̄ viribz obseruasse. Remini scan-
dalū facere volui. et si aliqui accidit: sedavi
vt potui. Vinus semp̄ sensui meo q̄z alteri
us credidi. Lesus de ledente nūq̄z vindi-
ctam expectij. Ecce caritate: humilitate: et
patientiaz vob̄ relinquo. Deniq̄z postq̄z
multa miracula ppetrasset. et centū sexagi-
ta monasteria pstruxisset. multosq̄z liberos
et tractatus cōpilasset: consummatis vite
sue diebus circiter annos sexaginta tres.
anno dñi. D. cliij. inter filioz manus ob-
dormiuit in domino. Post obitum suuz
multis gloriā suā manifestauit. Luidaz
enī abbati in quodā monasterio apparuit et
vt se sequeretur admonuit. Qui cū seque-
tur dixit vir dei. Ecce ad montē libani ve-
nim⁹. et tu h̄ manebis. ego autē illuc ascen-
daz. Interrogatus ab eo. ad qd̄ vellet ascē-
dere. Discere inq̄t volo. Viratus ille qd̄
inq̄t vis discere pater. cui nulluz hodie in
scientia credimus esse secundum. Et ille.
Nulla h̄ sciētia. nulla veri cognitio. Sur-
sum scientie plenitudo. sursum p̄a noticia ve-
ricatis. Et in h̄ verbo disparuit. Ille autē
diē notauit et tūc virū dei Bernardum de
corpe migrasse inuenit. Multa autē alia et
pene innumerabilia miracula p̄ seruū suū
deus operat⁹ est.

CXVI

De sancto Thimotheo

A

Thimothe⁹ quasi

timorem tenēs. Vel a timore et
theos qd̄ est de⁹. q̄si timor dei.
Causat autē iste timor in q̄libet viro sancto
sic ait Greg⁹. p̄siderando vbi fuit. vbi erit
vbi est. vbi nō est. Vbi fuit: qm̄ in peccato.
vbi erit: in iudicio. vbi est: in miseria. vbi
nō est: in gloria.

Thimotheus sub Nerone p̄fecto vtr-
bis rome dñi grauitate torq̄retur. et
calce vna eius plage aspergerent.
et ipse in his gratias ageret. duo angeli sibi
astiterūt dicentes. Erige caput in celum et
vide. Aspiciensq̄z vidit celos apertos et ie-
sum coronam geminatā tenentē et dicentē
sibi. Hāc de manu mea accipies. Qd̄ qdā
vir nomine Apollinaris vidēs se baptiza-
ri fecit. Quapropter p̄ses iussit ambos i cō-
fessione dñi plenerantes decollari. Circa
annos dñi. lxx.

CXVII

De sancto Simphorziano.

A

Simphorian⁹ di-

citur a simphonia. Fuit enī tanq̄z
vas musicum: emittens armoniā
virtutū. In quo tanq̄z in vase musico eria
fuerunt. Nam vt dicit Auerrois. sonatiū
debet esse durum ad resistendū. lenē ad cō-
tinuandum. latum ad implendum. Sic et
Simphorianus tanq̄z vas musicum fuit
durus sibi per austeritatem. lenis alijs per
mansuetudinem. latus omnibz p̄ caritatis
amplitudinem.

Simphorianus in augustudunensi
vrbe ortus. dum adhuc adolescēs
essz tanta mox grauitate pollebat.
q̄ senioz vitā anticipare videret. Eū igit̄
pagani festū veneris celebraret. et statuam
ante Eradiū p̄fectum deferret. Simpho-
rianus affuit et nolēs eam adorare: diu ce-
ditur et carceri mancipat. Et cū educer⁹ de
carcere ad sacrificandū cogere. et multa ei
donaria pmitterent dixit. Deus n̄ vt nos
uit remittere merita. ita nouit punire pec-
cata. Vitā quā xp̄o soluturi sum⁹ ex obito
soluam⁹ ex voto. Sera penitudo est sub in-
diez timuisse p̄spectu. Vnura via fucata
mellis permixta dulcedine. male credulis

De sancto Bartholomeo

mentibus venena pturiunt. Cupiditas via omnia habendo nil possidet. quia dyabolus cis artibus obligata miseri lucri detinet corporibus. et gaudia vestra in similitudine vultu cum ceperint splendere franguntur. Tunc iudex ira repletus data sententia precepit ut simphorianus occideretur. Qui cum ad locum duceretur. mater eius de muro exclamans ait. Hare nate memento eterne vite. Sursum respice et regnantem in celo intueri. Tibi vita non tollitur. sed in melius commutatur. Vox igitur decollatus est. et a christianis corpus eius sublatum honorifice est sepultum. Ad cuius sepulchrum tanta fiebant miracula ut etiam a paganis in honore maximo haberetur. Refert Gregorius turonensis. quod de loco ubi sanguis eius effusus est quidam christianus tres lapillos sanguine resperfos sustulit et in capsa argentea tabulis ligneis circumsepta locauit. Quam cum in quodam castro locasset et totum castrum incendiis consumpsisset de medio ignis predicta capsa sana et integra est educata. Passus est circa annos domini. cclxx.

CXVIII

De sancto Bartholomeo

Bartholomeus in

interpretatur filius suspendentis me. vel filius suspendentis aquas. Dicit enim a bar quod est filius. et theos quod est summitas. et moys quod est aqua. inde bartholomeus. id est filius suspendentis aquas. id est dei qui mentes doctorum sursum eleuat. ut aquas doctrinarum inferius fundat. et est nomen syrum et non hebreum. Per primum hoc notatur triplex suspensio quod ipse habuit. Fuit enim suspensus. id est eleuatus ab amore mundi. vel suspensus. id est intentus amore celesti. vel suspensus: innixus gratie et auxilio dei. ut non a suis meritis sed a dei adiutorio tota vita sua dependeat. Per secundum hoc profunditas sue sapientie De cuius sapientie profunditate dicit Dionysius in mystica theologia. Diuinus bartholomeus dicit et multam theologiam esse et minimam. et euangelium latum et magnum et rursus concisum. Et vult ostendere Bartholomeus secundum intentionem Dionysii quod per una consideratione possunt omnia affirmari de deo. alia considera

tionem magis proprie negari.

Bartholomeus apostolus veniens ad Indiam quod est in fine orbis. templum in quo erat ydolum nomine Altaroth intrauit. et quasi peregrinus ibidem manere cepit. In hoc ydolo quidam demon habitabat qui se languentes curare dicebat. sed non sanando subueniebat. sed a lectione cessando. Sed cum templum languentibus plenum esset. et quotidie sacrificantibus pro infirmis etiam ex longinquis regionibus adductis nullum ab ydolo responsum habere possent. ad aliam ciuitatem prexerunt. ubi aliud ydolum nomine Beruth colabatur. Et interrogantibus cum sibi Altaroth responsum non daret. Respondit beruth. Deus vester cathenis igneis constrictus est nec respirare nec loqui audet ex illa hora qua apostolus dei Bartholomeus ingressus est. Dicunt illi. Et quis est iste Bartholomeus? Et demon. Amicus est dei omnipotentis et ideo venit in istam prouinciam ut oes deos inde euacuet. Et illi. Dic nobis signa eius ut eum inuenire possim. Quibus demon ait. Capilli eius crispi et nigri. caro candida. oculi li grandes. nares equales et directae. barba pilosa. habens paucos canos. statura equalis. collobo albo clauato. purpura vestitus. Induitur pallio albo. quod per singulos angulos gemas habet purpureas. Viginti sex anni sunt ex quo vestes et sandalia eius nec veterascunt nec sordidant. Centies flexis genibus per diem orat. et centies per noctem Angeli dei cum eo ambulant. qui nunquam eum fatigari nec elariri permittunt. Semper eodem vultu et animo. letus et hilaris perseuerat. Omnia prouidet. omnia nouit. Omnium gentium linguas nouit et intelligit. Et quod vobiscum loquor ipse iam nouit. Et quando queritis eum si vult ostendet se vobis. si autem non vult eum non poteritis inuenire. Rogo autem vos ut cum eum inueneritis rogetis eum ne huc veniat ne angeli sui mihi faciant quod meo solacio iam fecerunt. Cum igitur per duos dies solliciti quarentes eum minime inuenerissent. quidam dicentes demoniacus exclamauit dicens. Aperte dei bartholomee incendunt me orationes tue. Qui apostolus. Obmutescite et exi foras ab eo. Et statim est liberatus. Quod audiens rex regionis illius polemius nomine. cum haberet filiam lunaticam. misit ad apostolum rogans ut ad se veniret.

De sancto Bartholomeo

et filiā suā sanaret. Ad quā cū apls venisset
et eā cathenis ligatā videret. qz accedentes
moribz lacerabat. iussit eā solui. Et cū mi-
nistri ad eā accēdere nō auderēt dixit. Ego
demoniū qd i ea erat iā ligatū teneo. et vos
timez. Et soluta statim libata est. Tūc rex
camelos aure et argenti et lapidibz p̄ciosis
oneravit. et aplm inq̄rit facies nullatē inue-
nire potuit. Vane at seq̄nti apparēs apls
cū solo rege in cubiculo dixit ei. Ut qd me
cū auro et argēto et lapidibz p̄cios tota die
q̄sisti. Ista mūera sūt necessaria his q̄ terre-
na req̄runt. Ego nihil tēnū nihil carnale
desidero. Tūc s. bartho. cepit eū multa de
mō redeptōis nre docere. oñdēs int̄ cetera
xpm̄ viciisse diaboli p̄ mirabilē p̄gruentiaz
potentiā. iusticiā sapiāz. p̄gruū em̄ fuit vt
q̄ filiū ygis. i. ad p̄tra. dū adhuc eēt
p̄go vicerat a filio ygis vinceret. Potēter
qz ipm̄ vicit cū de sua dñatiōe potēter cum
eiecit quā diaboli p̄ deieciōe p̄mi hois
ysurpauit. Et sic alic⁹ victor tyrāni comi-
tes suos mittit vt ei⁹ titulos ybiqz erigāt et
tyrāni titulos deiciāt. sic xps victor nūci-
os ybiqz mittit vt diaboli cultū euacuēt et
xpi cultū statuāt. Iuste p̄o. qz iustū est vt q̄
comedēte hoie vincēs hoiez dñebat. a ie-
lunāte hoie vict⁹ hoiez ampli⁹ nō teneret.
Sapiēter aut̄ dū ars diaboli deludit arte
xpi. Ars diaboli fuit vt sic accipiter rapit
auē: ita in desertū capet xpm̄. vt si ibi ieiū-
nās nō fameliceret absqz dubio d̄s esset. si at
eluriret: ipm̄ vt p̄mū hoiez p̄ cibū deuince-
ret. S̄z cognosci d̄s nō potuit. qz elurauit.
nec vinci qz ei⁹ rēptatiōi nō cessit. Lū g ei⁹
dem sacramēta fidei p̄dicassz: dixit regi qz
si baptizari vellet deū suū cathenis ligatū
sibi oñderet. Et Seq̄nti igit die iuxta
regi palatiū dū p̄tiffices idolo sacrificarēt
cepit clamare demō ac dicere. Cessate mi-
seri sacrificare mihi. ne peiora me patiamī.
q̄ cathenis igneis iā ab āgelis ihu xpi quē
iudei crucifixerūt religat⁹ sū putātes eum a
morte derineri. Ille at ipaz mortē q̄ regina
nra est captiuauit. et ipm̄ nostz p̄ncipē au-
torē mortis vinculis igneis vixit. Statioqz
oēs miserē funes vt simulacrz euerterēt sed
nō potuerūt. Aplus aut̄ demoni p̄cepit vt
inde exiēs ydoloz cōmīneret. Qui statim
exiēs oia ydola tēpli p̄ seipm̄ p̄fregit. Dein
de fusa orōne ab aplo oēs infirmi p̄tin⁹ cui

rati sūt. Apl̄s at tēplū deo dedicauit. et
demonē in desertū abire p̄cepit. Tūc ange-
lus dñi ibidē apparuit et tēplū circūvolans
in q̄tuor angulos signum crucis digito suo
sculpsit dicēs. Hec dicit dñs. Sicut vos
oēs ab infirmitate vestra mūdauī. ita et tē-
plū h̄ ab omī sorde mundabit et habitatore
ei⁹ quē apls in desertū locū ire p̄cepit. Pus-
tū eū vob ostendā quē vidētes ne timeat̄s:
s̄z q̄le signū in lapidibz his sculpsi tale i ve-
stris frōtibz imp̄mar̄s. Tūc ostēdit eis ethio-
pem nigriorē fuligine. facie acuta. barba p-
lixa. crinibz vsqz ad pedes p̄tensis. oculis
igneis vt ferrū ignitū scintillas emittētibz
flāmas sulphureas ex ore et ocul⁹ spirātem.
cathenis igneis vinctū retro manibz. et di-
xit ei angel⁹. Qm̄ iussione apli audisti et de
templo exiens oia ydola p̄fregisti solū te
vt vadas in talē locū ybi null⁹ hō morat̄.
et sis ibidē vsqz ad diē iudicij. Ille autē so-
lut⁹ cū magno strepitu et ylatu disparuit.
Angel⁹ aut̄ dñi in celū cūc̄s vidētibz euo-
lauit. Tūc rex cum vxore et filiis omīqz po-
pulo baptizat⁹ est. et relicto regno apostoli
discipulus est effect⁹. P̄ Tūc omnes
temploz pontifices p̄gregati ad Astrages
regem frēm eius puenerūt et de deoz suo-
rum amissione et tēpli subuersione et re-
gis p̄artem magicā deceptōe contra apo-
stoli sunt cōquesti. Astrages igitur rex in-
dignatus mille viros armatos ad capien-
dum apostolū destinauit. Qui cum addu-
ctus fuisset coram eo: dixit ei rex. Tu ne es
ille qui euertisti frēm meū. Qui apostolus
Ego illum nō euerti sed cōueri. Qui rex.
Sicut tu fecisti frēm meū deum suū relin-
quere et tuo credere. sic et ego te faciā deum
tūū relinquere et meo deo sacrificare. Qui
apostolus. Ego deū quē colebat frater tu-
us ligauī et ligatū ostendi. et vt simulacruz
frangeret coegi. Si sic poteris facere deo
meo poteris me ad simulacrū prouocare.
Sin autem ego deos tuos cōmīnuā et tu
crede deo meo. Hec illo dicente: nuncia-
tur regi qz deus suus baldach cecidisset et
cōminutus fuisset. Quod rex audiēs pur-
puram scidit qua indutus erat et aposto-
lum fustibus cedi iussit. et cesum viuū exco-
rari mādauit. Christiani autē corp⁹ eius
tulerunt et honorifice sepelierūt. Rex autē
Astrages et temploz p̄tiffices a demonibz

De sancto Bartholomeo

arrepti mortui sūt. Rex at polemi⁹ in ep̄m
ordinat. et. xx. annis officiū ep̄at⁹ laudabiliter
implēs plen⁹ fructib⁹ i pace q̄euit. De ge-
nere sue passionis diuersa est opinio. Nam
bñs dorothē⁹ dicit q^d crucifix⁹ est. Alii em̄
sic. Bartholome⁹ indis p̄dicauit q^d et euan-
gelū s̄m Barthē in p̄pria eoz lingua eis
tradidit. Dormiuit in albana ciuitate ma-
gne armenie. crucifix⁹ deorsum caput bñs
Bñs at theodor⁹ dicit q^d fuit excoziatus.
In mltis at libris legit q^d tñ fuit decollat⁹.
Hec at p̄rietat⁹ talr solui p̄t. vt dicat q^d pri-
mo celsus. deinde crucifix⁹ fuit. deinde añ-
q^d ibidē moreret de cruce fuit deposit⁹. et
ob maiorē cruciatum fuit excoziat⁹. postre-
mo capite trūcat⁹. E Anno dñi. cccxxi
saraceni siciliā inuadētes. liparitanā insu-
lā vbi corp⁹. s. bartho. q̄escebat vastauēre
ac ei⁹ sepulcz⁹ p̄fringētes ossa ei⁹ dispersit.
Nam ad hāc insulā ei⁹ corp⁹ talit⁹ de india
aduenisse p̄hibet. Lū ei pagani p̄ signoz
freq̄ntiā viderēt corp⁹ ei⁹ plurimū venera-
ri. indigiti loculo plūbeo positū in mare p̄-
cipitauerūt. qd diuio nūtu ad insulā p̄dictā
deuenit Lū igit saraceni ei⁹ ossa dispersis-
sent. illis recedētib⁹ apparuit ap̄ls cuidam
monacho di. Surge et collige ossa mea q̄
disp̄sa sūt. Lū ille. Qua rōne ossa tua col-
ligere: aut aliquē tibi honozē exhibere de-
bem⁹ cū nos deleri p̄miser⁹. nec auxiliū no-
bis impēder⁹. Lū ille. Per multū temp̄is
meis meritis dñs p̄lo huic peccit. Sz eoz
peccis nimis inualescētib⁹ et vsq⁹ ad celū cla-
mātib⁹ iam p̄ eis nō potui veniā obtinere.
Sed cū moach⁹ sibi diceret: quō inter tot
alioz ossa sua qñq⁹ inuenire possz ait. No-
cte ad ea colligēda ibis et ea q̄ vt ignē splen-
dētia vider⁹. prin⁹ h̄ leuabis. Qui omnia vt
dixerat inueniēs ap̄li ossa leuauit. et sup̄ qñ-
dā nauē p̄scendens beneuentū q̄ est metro-
polis apulie ea trāstulit. Nūc at d̄z q^d sint
rome. lz beneuentani se adhuc corp⁹ illud
hic affirmēt. Lū qdā mulier vas plenū
oleo attulisset. vt in lāpadē beati bartholo-
mei poneret. qñtūcūq⁹ vas sup̄ lāpadē in-
clinaret nil ex eo exire valebat. cū tñ digi-
tos in vas mitteret. et oleū liq̄dū oino pal-
parēt. Tūc qdā exclamauit. Puto q^d ap̄lo
acceptū nō est vt h̄ oleū in suā lāpadē in-
fundat. Quapp̄ in aliā lāpadē infudert
et prin⁹ oleū emanauit. f Lū impator

fridericus beneuentū destrueret et omnes
ecclesias q̄ ibidem erāt dirui mādasset. ci-
uitatē totā ad aliū locū trāsserre intēdens.
vir qdam q̄sdam viros albatos et fulgētes
inuenit. q̄ ad inuicē loq⁹ et inter se aliq̄ tra-
ctare videbant. Qui cū vehemēter admi-
rās q̄ nam essent interrogasset. vn⁹ eoz respō-
dit. Iste est bartholome⁹ ap̄ls cū ceteris san-
ctis q̄z i hac vrbe ecclē habebant. Qui ino-
simul puenerūt vt inter se inq̄rerēt et tracta-
rēt q̄li pena esset ille pleciēdus q̄ eos d̄ba-
bitaculis suis eiecit. Et iam int̄ eos inui-
labili snia est firmatū. vt ille sine moza ad
iudiciū dei accedat. de his oib⁹ in ei⁹ iudi-
cio r̄nsur⁹. Post modicū h̄o tps dicit⁹ im-
perator miserabiliter vitā finiuit. Legit⁹
in qdam libro de miraculis sc̄roz q^d qdāz
mgi festū sc̄i bartholomei omi anno solen-
niter celebrabat. Lū p̄dicanti diabol⁹ in
specie cuiusdā puelle admodū speciose ap-
paruit. quā iniect⁹ in eam oculis ad p̄an-
diū inuitauit. Qui dum in mēsa p̄sisteret
illa in amorē suū multū eū allicere nitebat⁹.
bñs bartholome⁹ in specie pegrini p̄ foris
bus affuit. et vt amore sc̄i bartholomei in-
trodūceret obniti⁹ flagitauit. Qua distina-
dente panis ei mittit⁹. Sz ille hunc accipe
recusauit. Rogauit tū mgi p̄ nūcium vt
sibi diceret qd mag⁹ in hoie p̄riū esse puta-
ret. Lū cum ille diceret risibile. puella res-
pondit. Imo peccatū cum q̄ h̄o p̄cipitur
nascitur atq⁹ viuit. Lū bartholome⁹ r̄ns-
dit. q^d ille bñ intulit sz mulier p̄fundi⁹ in-
dauit. Sc̄do dicit⁹ pegrin⁹ mgi o m̄sit. vt
sibi diceret qd locus vnus pedis esset vbi
deus in terra maiora miracula ostendisset
Lū cū ille diceret loc⁹ cruc⁹ in q̄ de⁹ mira-
bilia opat⁹ est. illa ait. Imo caput hois in
q̄ q̄li minor mūdus existit. Utrozq⁹ sen-
tentiā ap̄ls approbauit. Tercio inq̄siuit qñ-
ta distātia esset a sūmo celi vsq⁹ ad p̄fundū
infernī. Lū cū magister se nescire diceret.
illa ait. Vodo video q^d p̄cipitor. Sz ego
h̄ noui qz de altero ad alter⁹ decidi et opoz-
tet q^d h̄ tibi ostendā. Tūc diabol⁹ cum maz-
gno eiulatu se in abissū p̄cipitauit. Et dū
q̄rerēt pegrinū minime inueniūt. Simile
h̄o legitur de b̄ro Andrea. B̄ Bñs
aūt Ambrosi⁹ in p̄fatiōe quam fecit de illo
ap̄lo ei⁹ legendā abbreviās ita dicit. Disce
pulis p̄pe tuis vnica diuinitate p̄dicāto

De sancto Bartholomeo

149

trinitatē tuā mūdo. mirabilē dīgī⁹ es ostē-
dere maiestātē. In q̄s brissimū bartholo-
meū māg⁹ p̄tutū p̄rogatiua colendū benīg-
tū p̄spectio ad p̄lm dīrexit lōgīnquū. quē
p̄tutū b̄uana p̄uersatiōe remotū. tibi tū
p̄dicatōis augmēto meruit p̄signare vicī-
nū. Q̄ntē p̄conījs aplm mirabilē celebrā-
dū. cui dū ad seminandū fidē p̄xioz corda
nō sufficerēt p̄ploz. alarū q̄si vestīgīs extres-
mos terraz fines penetrauit indoz. Cum
lāguentiū innūera caterua tēplū igressus
demoniacū. effecit illico vt nullū cultozibz
demon p̄beret t̄sum. Q̄s mira p̄tutū ip-
sū insignia dum b̄uana voce p̄bolantē p̄ se
aduersariū solo iussu laceratū diutissime vi-
ria reddidit mutū. Regīnā diabolica p̄ta-
gione lunaticaz liberauit. puellāq̄ solutis
nexibz p̄i rēp̄sentauit sanissimā. Q̄s sub-
lime sc̄itatz ei⁹ miraculū dū antiquū b̄uā
nū generū inimicū suū fecit ī nihilū redige-
re. Q̄s digne exercitui nūerand⁹ ce-
lesti. cui⁹ vt miraculis fidē cōmodaret cer-
tissimū. angel⁹ apparuit sup̄na delapsus ab
aula. Is igit⁹ carbenatū demonē cūctis ostē-
tans deformē. salutiferā sapo d̄nicā imp̄se-
rat crucē. Rex regīnaz simul baptizantur
cū gēte. vbiūq̄. xij. acole te deū p̄rēm corz
pore sequunt⁹ z mēte. Ad extremū p̄o tem-
ploz delatu p̄ōficū neophici polemū fra-
ter tyrān⁹ b̄m aplm oimode ī fide p̄stantē
cessū atq̄ excoziatū acerrimā fecit suscipere
morte. Qui tāte mortis virilit⁹ p̄ferēdo dis-
crimē. gloriozī certamīs ad celeste gaudiū
reporauit triūphū. Hucusq̄ Ambrosi⁹.
Sc̄us at⁹ Theodor⁹ abbas z doctor p̄ci-
pu⁹ de h̄ ap̄lo int⁹ cerera sic ait. Ap̄ls dī bar-
tholome⁹ p̄mū ī licaonia p̄dicauit. post-
modū ī india. ad vltimū ī albana vrbe.
sc̄z maior⁹ armenie. vbi p̄mo excoziat⁹. tā-
dem capite plex⁹. ibidē sepult⁹ est. Qui dū
ad p̄dicandū mīttet⁹ a d̄no vt opīnoz audī-
uit. Vade discipule me⁹ ad p̄dicandū. exi
ad pugnandū. capax esto picloz. ego pater
nū op⁹ p̄sumauī. p̄m⁹ test⁹ factus. Vas qd
necessariū est imple. Imitare magist⁹ tuū.
emulare d̄m tuū. Sanguinē sanguibz pos-
ne. carnē carnibz trade. q̄ p te passus susti-
nui patere. Arma sint tibi benignitas ī su-
doribz. mansuetudo int⁹ maleficos. patien-
tia ī his q̄ pīnūt. Nō refutaui ap̄ls s̄ vt
famul⁹ fidelis d̄nico acq̄escēs p̄cepto p̄git.

gaudēs tāq̄ lux mūdi vt tenebrosos illuīa-
ret. tāq̄ sal t̄re vt gētes insipidas saliret. tā-
q̄ agricolav⁹ spūalē agriculturaz p̄ficeret.
Petr⁹ q̄z ap̄ls docet natiōes. s̄z bartholo-
me⁹ p̄leq̄nt paria inuestigat. Petr⁹ opat⁹ p̄-
digia magna. s̄z bartholome⁹ facit p̄digia
valida. Petr⁹ capite deorsū crucifigit. bar-
tholomeus postq̄ viu⁹ excoziat⁹ est capite
plectif. Ad q̄t valet petr⁹ capescēda myste-
ria: ad tot bartholome⁹ sufficit penetrāda.
eq̄liter fecūdat eccl̄az equa lance habuit z
cetera diuīa carismata. Hic ex diuīo duoz
denario nūero medi⁹ ex vtraq̄ p̄te sonū dī-
uīne p̄mociōatōis dat sic ī cithara armo-
niā. Q̄s apli vniuersitatē sibi dispartietes
p̄tozes regī regū p̄stituri s̄t. Huc at⁹ ē sorz
z portio armenie. loc⁹ q̄ est ab emilath vltz
ad gabaorb distributa. Igit⁹ vide cū ligue
aratro. rōnabilia rura sulcantē. fidei p̄buz
ī p̄fundo cordis recēndentē padisoz z vi-
neas d̄ni plātantē singulis passionū reme-
dia medicinaliter inserētē. spinas inutiles
euellētē: siluas impietatz secare. sepes dog-
maticas circūponere. S̄z q̄les mercedes
creatori obtulerit. Vtiq̄z p̄ honore ī bono
rantia. p̄ b̄ndictōe maledictōez. p̄ muneribz
bus penas. p̄ req̄scibili vita amarissimaz
mortez. Nam postq̄ intolerabilia tormēta
subijt ab eis decoziat⁹ ī morē follis fuit.
Nec postq̄ mīgrauit ab h̄ mūdo neglexit
occisozes. s̄z inuitabat miraculis p̄ditos. z
p̄digijs admittebat aduersos. s̄z bestialem
mentē nil erat qd p̄pesceret. nil qd a malo
retraheret. Quid de ceto faciūt. Insaniūt
p̄ illō sacz op⁹. Respūit egori medentēz.
orbati manu dūcentē. ceci ductozē. naufragi
gubernatozē. mortui viuificatozē. Et h̄
quō. Projiciūt nāq̄ ī pelag⁹ corp⁹ sanctū
H̄ Nota est igit⁹ cū impetu de regiōibz
armenie archa cū q̄tuoz alioz martyriū archis
q̄ s̄līr dū signa oparent cū ea fuerāt ī
mare p̄iecte. z p̄ tantum spaciū mar⁹ q̄tuoz
his p̄cedētibz et tāq̄ mīstr⁹ obsequiū qdā
modo ap̄lo faciētibz. venerūt ī pres sicilie
ī insulā q̄ lipar⁹ nūcupat⁹. sic ep̄o hostiensī
q̄ tūc p̄ns erat reuelatū fuit. Venit ad paul-
perculā thesaur⁹ ditissim⁹ Venit ad igno-
bilē p̄ciosissimā margarita. Venit ad me-
stā splendidissimū luiare. Alijs igit⁹ q̄tuoz
ad diuersas tras eūibz. sc̄m aplm ī dicra
insula reliq̄rūt. Etē p̄ditos q̄tuoz mar⁹

De sancto Augustino

tyres apls relinqns retrozsu. vnũ scz papi
nũ i citate sicilie milas: alius p̃o lucianũ noie
i essina trãsmisit. reliq̃s p̃o duos i calabrizi
de terrã direxit. Gregoriũ q̃dẽ i citatẽ calũ
nã. Achaciũ at i citatẽ q̃ chale vocat. q̃ vltz
hodie suffragijs suis splẽdẽt. Sulceptus est
igif cũ mltz hymnis laudibz cadet: r̃ replũ
sibi magnifice fabricat. Vos at vulcanus i
sule prigu: cũ hitatoribz eẽt nocius eo q̃ ig
nẽ emittebat. q̃si p̃stadia septẽ se inuisibilie
elõgauit circa mare suspẽsus ita vt vltz ho
die appareat vidẽtibz q̃si figuratio fugientis
ignis. Nũc igif aue o brẽ b̃toz ter brẽ bar
tholomee. q̃ es diuie lucis splẽdor. sc̃rẽ ecclẽ
piscator. r̃onabiliũ piscini periture capture
dulcis fructus viuidi palmitis. vulnerator
diaboli mũdũ latrocinio vulnerantis.
Gaudeas sol orbis t̃re cuncta illuians. os
di ligua ignita sapientiã p̃mens. fons iugi
ter sanitates emanãs. qui mare meabilibz
gressibz sacrificasti. q̃ trã purpureã tuo cruo
re fecisti. q̃ ad celos cõmeasti. vbi in medio
diuie aciei refulges. i splẽdore imarcessibil
glẽ splẽdes. i exultatõe iocũditatĩ insatiabi
lis gaudes. Nec Theodor⁹

De sancto Augustino. CXIX

Agustin' hoc no

a
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7
7

ciuitati di ⁊ origo ⁊ informatio ⁊ beatitudo.
 Qm̃ si q̃rat vñ su. de? eā pdidit. Si vñ las
 piēs. a deo illuiat. Si vñ felix deo fruiat
 Subsistēs modificat. prēplās illustrat. in
 berēs iocūdat. Videt ⁊ amat. In eternitate
 dei riget. in p̃tate dei lucet. in bonitate dei
 gaudet. Vel vt d̃r in glosario augustin⁹ d̃r
 magnific⁹. felix. p̃clar⁹. fuit em̃ magnific⁹ ⁊
 vita. p̃clar⁹ in doctria. felix i glia. Et vñ
 cōpilauit possidom⁹ calamētis cps. vt dic
 Cassiodor⁹ in li. de virg illustritio. 2

Augustinus doctor egregius. i. puicia
africana citate cartaginensi oritur
ex bonis valde pueris. scz pie pa
tricio. mfe monica genit. in liberali artibz
sufficienter doctus fuit. adeo vt sum pphs re
thor luculentissim hiet. Na libros aristotelis
omnes libros liberaliu artiu qscqz legere
potuit p se didicit et intellexit. sic ipe in li. con
fess. testat di. Qes libros artiu qs liberales
vocat tnc neqsim malaz cupiditatu fu
p meipm legi et intellexi qscqz legere potui.
Itē in eodē. Quicqd ē de arte loqndi et dis
serēdi. qd de mēsiōibz figuraz. et de multi
cis et de nūeris. sine magis difficultate nullo
hoim tradere intellexi Scis tu vñe ds me
qz celeritas intelligēdi et discēdi acumē do
nū tuū ē. sz nō in de sacrificabā tibi Vex qz
scia sine caritate nō edificat sz inflat. i. errorē
manicheoz q xp̄m fāsticū fuisse affirmāt.
et carnis resurrectōez negāt. incidit et eo p
ānos. ix. vñ ad huc adolescēt eēt pmanit.
Ad has etiā nugas adduct. ē vt arborē foli
ci plorare diceret. cū ab ea foliū vl sic to
leret. Cū igit eēt ānoz. xix. et qndā libz cu
iusdaz pbi scz ciceronis in q vanitas mūdi
p̄tēnenda et philosophia appetēda docebat
plegeret. ex h qdē liber plimū placuit. sz qd
nomē ihu xp̄i qd a mfe inbiberat ibi n̄ erat
dolere cepit Vñ hō ei p eo plurimū fle
bat. et ipm ad vnitatē fidei reducere sarage
bat. Quadā igit vice. vt legi in li. iij. p̄fē.
vidit se stare in qdā linea lignea licz tristē.
et qdā ei iuuenis attitit. et cāz tante tristitiae
reqsiuit. Que cū diceret. perditōez filiū mei
deploro. ille r̄ndit. Esto securā. qz xbi tu
ibi ille. Et ecce p̄tinuo filiū suū iuxta se stā
re vidit. Hoc cū angustino retulissz. ille ait
Falerz m̄ fallerz. nec sic tibi dictū est. sz xbi
ego ibi tu. Ecōtra illa dicebat. Nō fili m̄
bi dictū est xbi ille ibi tu. sed xbi tu ibi ille.

De sancto Augustino

148

Rogabat igitur sedula mater quasi importuna quando dā epm (sic i eodē li. p̄f. augustinus testat) ut p suo filio intercedere dignaret. Qui tāta quāmodo importunitate deuictus pphetica voce rēdit. Vade secura. qz impossibile ē ut fili tātarum lacrimarum peat. Cū aut apud carthaginē multis annis rhetoricā docuisset occulte mēse nesciente romā venit. et ibidem multos discipulos congregauit. Cū em̄ mater vsqz ad portū eū secura fuisset. ut aut eū retraheret. aut secū iret. ipse eā decipiens nocte latēter recessit. Quō illa mane p̄sideras: aures dei clamoribus implebat. Quolibet aut die mane et vespere ad ecclesiam ibat. et p filio orabat. His temporibus mediolanenses a symmacho p̄fecto romanorum petierunt sibi doctorem i rethorica destinari. Presulabatur tūc ibi vir dei Ambrosius. Et ad p̄ces mediolanensium illuc mittit augustinus. Mater aut ei quiescere nō valens. cū multa difficultate ad eū venit. et ipm tam nec vere manicheum nec p̄e catholicum reperit. Cepit aut augustinus hō ambrosio adherere. et ei p̄dicatōes frequē audire. Erat aut valde in p̄dicatōe suspensus. ne quid p̄ ipaz manicheorum heresim vel p̄ ipa diceret. Quādā em̄ vice p̄ illū errorem ambrosius diutius disputauit. et ipm aptis rationibus auctoritatibus p̄fuit. ita ut error ille a corde augustini penitus pelleret. **B** Quid aut p̄ sibi p̄gerit. ipse in li. p̄f. narrat dicens. Cū te p̄mū cognoui. reuerberasti infirmis: tunc aspectus mei. radias in me vehementer. Et tremui amore et horrore. et inueni me longe esse a te in regione dissimilitudinis. tanquā audire vocem tuā de excelso. Libi sū grādū cresce et māducabis me. Nec tu me mutabis in te sic cibū carnis tue. s3 tu mutaberis in me. Cū aut (sic ibidē refert) via xpi sibi placeret. s3 p istā angustā adhuc ire pigeret. imisit dñs in mentē ei ut ad simplicianū i quo lucebat lux diuina. s. grā pgeret. ut sibi accipere suos secū pferret. pferret quā esset aptus modus viuendi ad ambulādū in via dei in quā alius sic ibat. Displicebat aut ei quicquid agebat in seculo p̄ dulcedie dei et decore doctoris ei quā dilexit. Simplicianus autē cepit eum hortari. ipse quā cepit seipm hortari et dicere. Quot pueri et puellae intra ecclesiam deo seruiūt. et tu nō potes quō isti in iste. An p̄o isti et iste in seipis possūt et nō in deo suo. Quid in te stas et nō stas. p̄ice te in eū et ex

cipiet te et saluabit te. In hoc colloquio memoria victorini in mediū venit. Unde exilarat simplicianus narrat quē idē adhuc gentilis ob sui sapiāz romae quō maximū tūc erat statuā in foro meruisset. et quāter se sepius xpianū dicebat. Cui cū simplicianus diceret. Nō credo nisi te in ecclesia videro. ille iocando dicebat. Nūquid parietes faciūt hoies xpianū. Tandē dñs ad ecclesiam venisset et ei tāquā verecundo occulte liber ubi erat symbolū fidei ad legendū et p̄nūciandū ut tūc moris erat datus fuisset. ille in altū ascendit. et alta voce pronūciavit. mirāte romā. gaudente ecclesia. Dñs aut subito p̄strepentē Victorinus victorin: cito sonuerit et cito siluerit. Tūc etiā ab affrica quādam amicus Augustini nomine Pontianus supuenit. et vitam et miracula illi magni Anthonii quā nuper in egypto sub Constantino impatore defunctus fuerat recitauit. Horum exemplis augustinus vehementer exarsit. ita quod sociū suū Alipii tam vultu quā mente turbatus inuasit et foris exclamauit. Quid patimur. quā audimus. Surgūt indocti et celū rapiūt. et nos cum doctrinis nr̄is si infernū dimerginur. An quia p̄cesserūt pudet sequi. et nō pudet nec saltem sequi. Et accurrens in quādam ortū sub quādam ficu se p̄iecit. ut in eodem li. p̄f. p̄memento rat. et amarissime flens lamentabiles voces dabat dicens. Quid diu quā diu. cras et cras. sine modo et sine paululū. Modo nō habebat modū. et sine paululū p̄dibat in lōginquū. De hac sui tarditate plurimū p̄q̄rebat. sic postmodū in eodē libro scripsit. Ne mihi quā excelsus es in excelsis. et quā p̄fundus in p̄fundis. et nūquā recedis et vix redimus ad te. Age dñe et fac et excita et reuoca nos. Accede et raperet fragra et dulcesce. Impedimētis omnibus sic timebā expediri quēdam modū impediri timendū est. Sero te amaui pulcritudo tam antiq̄ et tam noua. sero te amaui. Intus eras et ego foris. et ibi te querebam et in ista formosa quā fecisti deformis irruebā. Necū eras et tecū nō eram. vocasti et clamasti et rupisti sordiditatem meā. Coruscasti et splendisti. et fugasti cecitatem meā. Fragrasti et duxisti spm meū et anhele tibi. Gustavi et esurio et sitio te. Tetigisti me et exarsi in pacem tuā. Cū aut amarissime fleret audiuit vocē dicentem sibi. Tolle lege. tolle lege. Aperuitque statim codicē apostolicū et con-

De sancto Augustino

fectis oculis ad p̄mū caplm legit Induis
mini dñm ihm xpm. Et statim omēs ab eo
dubietat⁹ tenebre diffugerūt. **E** Inter
rū at tam vehementissimo dentiū dolore
torqueri cepit. vt fere sic ipe ait ad creden
dū opinionēz corneliū philosophi ducere.
q̄ summū bonū aie in sapia: summū vō bo
nū corpis in nullū sentiendo dolorē posue
rat. Tam vehemens aut ille dolor fuit: q̄
etiā loq̄lam amisit. Quocirca vt in li. p̄fē.
refert. in tabulis cereis sc̄psit. vt omēs p̄ eo
oraret. vt dñs dolores illū mitigaret. Ipse
igit̄ cū alijs genua flexit. et subito sanum se
sensit. Insinuauit q̄ p̄ lras sc̄ro vito Am
brosio suū votū vt moneret qd sibi d̄ libris
sc̄tis legendū eēt q̄ aptior fieret fidei xp̄ia
ne. At ipe iussit ysaiā p̄phaz eo q̄ euangelij
z vocatōis gentiū p̄nūciator aptior videa
tur. Cui⁹ p̄ncipiū cū augustin⁹ nō intelli
geret. totū aliud tale esse arbitras distulit
vt illud relegeret cū in sc̄ptur⁹ sc̄tis magis
exercitatus esset. Adueniēte vō pascale tpe
Augustin⁹ cū esset ānoꝝ. xxx. cum filio suo
Adeodato puero valde ingēioso. quez au
gustin⁹ in sua adolefcētia dum adhuc gen
tilis z phus esset genuerat. nec cum Alipio
amico suo meritis matris z p̄dicatiōe am
brosij sacz baptisma suscepit. Tūc sic fēf
Ambrosi⁹ Te deum laudam⁹: inq̄t. z Au
gustin⁹. te dñm p̄fitemur: r̄ndit. Et sic tūc
ipi duo hūc hymnū alternatim p̄posuerūt
z vsq̄ in finē decantaueūt. Sic etia⁹ testat̄
Honori⁹ in libro suo q̄ d̄r Speculū ecclē.
In aliq̄b⁹ at libris antiq̄s titul⁹ talis p̄po
nit. Canticū ab ambrosio z augustino cō
pilatū. Protin⁹ at in fide catholica mira
biliter p̄firmat spem omnē quā habebat in
seculo dereliq̄t. z scholis q̄s regebat abrenū
ciauit. Quāta at dulcedine diuini amo
ris extūc frueret. ipe h̄ in li. p̄fē. aperit di.
Sagittaueras tu cor meū caritate tua. et
gestabam p̄ba tua trāsfixa i viscerib⁹ meis.
z exēpla fuoz tuoz q̄s de nigris lucidos:
z de mortuis viuos feceras p̄gesta in sinū
cogitatōis mee vrebāt z p̄sūmebāt grauez
torporē z ascendenti a pualle plorationis
z cantici cāticū graduū dederas sagittas
acutas z carbōes vastatores nec satiabar
in illis dieb⁹ dulcedine mirabili p̄siderare
altitudinem diuini p̄silij sup salutē gener⁹
humani. Quantū fleui in hymnis z cātic⁹

tuis. Inane sonantis ecclē vocib⁹ cōmotus
acriter voces ille influebāt aurib⁹ meis et
eliquabat veritas tua in cor meū. et curre
bant lacrimę. z bñ mihi erat cum eis. Tūc
em̄ in ecclā mediolanensi hec cantica insti
tuta sunt. Et clamabā clamore alto cordis
mei. O in pace. O in idipsum. O qui dixit
dormiā z requiescā et somnū capia. Tu es
em̄ in idipm q̄ nō mutar⁹. z in te req̄es obli
uiscēs labor⁹ omniū. Legebā totū psalmū
illū z ardebam q̄ fueram latrator amar⁹ et
cecus aduersus lras de melle celi melleas
z de lumine tuo luminosas. z sup sc̄pturas
hmōi tabescebā. Xpe ihu adiutor meus q̄
suauē mihi subito est factū carere suauitati
bus nugarū meaz z q̄s amittere mer⁹ fuerat.
tam dimitte gaudiū erat. Eūciebas enim
eas a me vera tu et sūma suauitas. Eūcie
bas et intrabas p̄ eis omī voluptate dul
cior. s̄z nō carni z sāguini oī luce clarioꝝ. s̄z
omī secreto interior. omī honore sublima
or. sed nō sublimib⁹ in se. **D** Post hoc
assumptis nebrodiis et euodio z mare ad
africā remeabat. Sed cū essent apud bo
stia tyberina. pia m̄ ei⁹ defuncta est. Post
cuius mortem reuersus est augustinus ad
agros p̄prios. vbi cum his qui sibi adhere
bāt ieiunjs z orōnib⁹ deo vacabat. libros
scribebat. z indoctos docebat. Fama autē
eius vbiq̄ diffundebat. z in omnib⁹ libris
suis z actib⁹ admirabilis habebat. Refu
giebat aut ad aliquā ciuitatē accedere que
epo careret. ne ipm in p̄dicto officio impe
diri p̄tingeret. Eodem tpe apud yponā
erat qdam vir magnaz opum q̄ augustino
misit q̄ si ad eum accederet z verbū ex ore
suo audiret. seculo renunciare posset. Qd
augustinus vbi comperit illuc cōcit⁹ iuit.
Audiens aut valeri⁹ yponensis ep̄s famā
eius ipm plurimū renitentem in ecclā suā
p̄sbytez ordinauit. nōnullis qdem lachry
mas suas supbe interpretantib⁹ z tanq̄ cum
psolantib⁹ z dicentib⁹. qz et locus p̄sbytez
rū licet ipe maiori dign⁹ esset appropinqu
ret tñ episcopatu. Qui statim monasteriū
clericoz instituit. z cepit viuere fm regulā
a sc̄tis aplis cōstitutā. De cui⁹ monasterio
fere decē ep̄i sunt electi. Et qz p̄dict⁹ ep̄sco
pus erat grec⁹ z minus in latius lingua et
lris doctus. augustino potestatem tribuit
vt p̄ morē orientalis ecclē corā se in ecclā

P 7 2

predicaret. Vñ cū multi epō derogarēt. ille
de hō non curabat. dūmodo p eū fieret qd p
se fieri nō valebat. Eo tpe fortunatū p b
tez manicheū z alios hereticos p̄cipue res
baptizatores donatistas z manicheos cō
uictū abstulit z cōfutauit. Lepit at valeri⁹
formidare ne sibi augustin⁹ colleretur. z ab
alia ciuitate in ep̄m peteret. Nā sibi aliqñ
ablat⁹ fuisset nisi eū ad locū secretū trāsmi
tere curass. ita vt inueniri mime potuisset
Impetravit igit ab archiepō carthaginēsi
vt ipe cederet z augustinū yponens eccle i
ep̄m pmoueret. Sed cū h augustin⁹ omni
mode recusaret. cōpulsus tñ et coact⁹ suc
cubuit. z ep̄at⁹ curā suscepit. Qd in se fieri
nō debuisset vt suo vinēte epō ordinaretur
postea z dixit z sc̄psit. p̄p̄t̄ p̄cilij vniuersalit
phibitōez. quā postmodū ordinat⁹ didi
cit. Nec qd sibi factū esse voluit alijs fieri
voluit. Vñ etiā sategit. vt in p̄cilij epoz
p̄stiteret vt omnia statuta patz ordinādis
deberet ab ordinatoribz itimari. Ipe at d se
dixisse postmodum legi. In nulla re mihi
dñm sentio sic iratū sic in hō cū non essem
dign⁹ poni ad remū posuit me ad amplu
stre in apice regiminis eccle. Vestimēta e
z calciāmēta z ornāmēta alia nec nictida ni
miū. nec abiecta plurimū. Sz ex modera
to z ppetenti habitu erat. Ipe em de se di
xisse legi. Fateor de p̄ciōsa veste erubesco.
z ideo cū dā mibi vendo eā. vt qz vestis nō
p̄esse cōmunis p̄ciū sit cōmune. Veni
la frugali z parca sp̄ vsus est. z int̄ olera et
legumina p̄p̄t̄ infirmos z hospites plerūqz
carnes habebat. In ipa aut mēsa magis le
ctionē vel disputatōez qz epulatōez dilige
bat. z p̄ pestē detractiōis in ea sic sc̄ptuz ha
bebat. Quisqz amat dicē absentū rodere
vitā. Hanc mensam indignā nouerit esse
sibi. Nam z aliqñ cū qdaz sibi familiarissi
mi coepi ad detractiōem linguā laxassent.
adeo dure eos redarguit. vt diceret q nisi
desisterēt aut p̄sus ipos deleteret aut a mēsa
recederet. Quadaz vice cū qsdā suos sa
miliāres ad prandiz inuissset: vn⁹ illoz
curiosior ceteris: coquinā ingressus est. Cū
qz oia frigida reperisset. reuersus ad augu
stinū interrogauit. qd ciboz ipe p̄asurus
parere familias preparasset. Cui augustin⁹
nequaqz taliuz epulaz curiosus r̄ndit. Et
ego vobiscū nescio. E Tria a brō am

brofio se didicisse ait. Prīmū est qz vxorem
cuiqz nūqz peteret. Scdo qz militare volē
tem ad hō nō cōmendaret. Tertiū qz ad cō
uiuia inuitat⁹ nō iret. Causa p̄mi est. ne illi
inter se nō pueniāt z sibi maledicāt. Cau
sa secūdi est ne militātes calūniā exerceant
z in eū aliū culpā refundāt. Causa tertiū est
ne forte tēperatīe modū pdat. Tante ac
puritat⁹ z hūilitat⁹ fuit. vt ipa etiaz mima
p̄ctā q apud nos nulla vel mima reputant.
in li. p̄f̄. p̄fiteat. z de his corā deo humili
ter se accuset. Nā ibidez accusat se de eo q
cū puer esset ludebat ad pilā dū ad scolas
ire deberet. Itē de eo qz nolebat legere vel
addiscere nisi a parētibz vel mgfo vgeret.
Item de eo qz fabulas poetaz sic fabulam
Enee cū adhuc esset puer libenter legebat
z didonem mortuā ppter amorē plorabat.
Item de hō qz de cellario parentū vel mēsa
aliqd furabāt. vt pueris ludentibz daret.
Item de eo qz in ludo pueroz fraudulētās
victorias exercebat. Item de eo qz pira de
qdam arboze vicina vinee sue cum adhuc
esset annoz. r̄ys. furat⁹ fuit. In eodez qz
li. accusat se d ipa modica delectatōe quā
aliqñ in comedendo sentiebat dicēs. Sic
me docuisti vt quēadmodū medicamenta
sic alimenta sumptur⁹ accedam. Sz dum
ad quietem satietatis ex indigentie mole
stia trāseo in ipō transitu insidiat mibi la
queus p̄cupiscētie. ipe em trāsit⁹ voluptas
est z nō est ali⁹ q transeat. q trāsire cogit
necessitas. Et cum salus sit causa edendi z
bibendi. adiūgit se tāqz pedissequa piculo
sa iocūditas et plerūqz p̄reire conat⁹. vt ei⁹
causa fiat qd salutis causa me facere vel dī
co vel volo. Ebrietas longe est a me. misere
reberis ne appropinquet mibi. Crapula at
nōnunqz subreptit seruo tuo. misereberis vt
longe fiat a me. Et quis est dñe qui nō ali
quādo rapiatur aliquantulū extra metas
necessitatis. Quisquis ille est magnus pro
fecto est. Magnificet nomen tuū. Ego nō
sum qui homo peccator sum. Habebat eti
am se suspectū de olfactu dicens. De illes
cebra odor nō satago nimis. cū absunt nō
requiro. cum allunt nō respuo Parat⁹ etiā
eis semp carere ita mibi videor et forsitan
fallor. Nemo em securus esse debet in ista
vita que tota tempratio nominat. Vnde
qui fieri potuit ex deteriori melior. nō fiat

De sancto Augustino

ex meliori deterior. Itē de auditu confite-
retur dicens. Voluptates aurium tenaci⁹ me
implicauerāt: et subiugauerāt. s; resoluit et
libasti me. cū mihi accidit vt me apli⁹ car⁹
q̄ res q̄ canitur moueat penaliter me pec-
care cōfiteor. et tunc mallem nō audire can-
tantē. Accusat etiam se de visu. sicut de eo
q̄ aliquando nimis libēter vidit canē cur-
rentem. et de eo q̄ pagrum casu trāsies ve-
nationē libenter prosperit. et de eo q̄ domi-
existens araneas muscas suis retib; capiē-
tes nimis attente cōspexit. Ideo autē de
his coram domino cōfiteatur. vt ibidem di-
cit. quia aliquando hec a bonis meditatio-
nibus auertunt. et orationes interrūpunt.
Accusat etiam se de appetitu laudis et mor-
tu inanis glorie dicens. Qui laudari ab ho-
minib; vult vituperante te. nō defendetur
ab hominib; iudicāte te. nec eripiet dā-
nante te. Laudatur homo ppter aliqd̄ do-
num quod dedisti ei. et tamen plus gaudet
se laudari q̄ donum Temptamur his tem-
pationib; quotidie sine cessatione. quoti-
diana fornax nostra est humana lingua.
Veruntamen nollem vt vel a ugeret mihi
gaudium cuiuslibet boni mei suffragatio
oris alieni. Sed auget fateor nō solum. s; et
vituperatio minuit. Coneristor autē ali-
quando laudibus meis cum ea laudantur
in me in quibus mihi ipse displiceo. vel et
am bona minora vel leuia pluris existimā-
tur q̄ existimanda sunt. **H**ereticos
vir iste sanct⁹ validissime cōfutebatur. ita vt
ipsi inter se publice p̄dicarent peccatū non
esse interficere augustinū. quē tāq̄ lupū oc-
cidendū dicebant. et occisorib; omnia sua
p̄cta a deo dimittenda asserēbāt. Multas
ab eis insidias ptulit. ita vt sibi aliquo per-
genti in via insidias ponerent. sed dei pui-
dentia itineris errore seducunt. vt inueni-
re eū nō possent. Cōpauperū sp̄ memor
erat. eisq̄ ex his q̄ habere poterat liberali-
ter exhibebat. Nam et de vasis dñicis ppter
pauperes et captiuos aliqui iubeat fargi et
cōflari. et indigentib; dispensari. Domum
vel agrum sine villam nūq̄ emere voluit.
Multas etiam hereditates sibi dimissas
respuit. eo q̄ mortuorū filiis vel p̄pinq̄s po-
tius ipse deberi dicebat. In his quoq̄ que
in ecclesia possidebat: intentus amore vel
implicatus nō erat. sed die ac nocte de scri-

pturis et rebus diuinis cogitabat. fabrico-
rum quoq̄ nouarū nunq̄ studium habuit.
deuitās in eis implicationē sui animi quez
semp libez habere volebat ab omni mole-
stia corpali. vt libere vacare posset cōtinue
meditationi et assidue lectioni. Nō tamen
illa edificare volentes phibeat. nisi forte
immoderate fieri cōspexisset. Laudabat
quoq̄ plurimū illos q̄b; moriendi deside-
rium inerat. et sup hoc trium episcopoz cō-
empla sepius recitabat. Ambrosi⁹ em̄ cum
in extremis esset. et rogaretur vt plangatio-
nem vite sibi p̄cib; obtineret: respōdit. Nō
sic vixi vt me pudeat inter vos viuere: nec
mori timeo: qm̄ bonum habem⁹ dominū.
Ad responsū Augustin⁹ mirabiliter ep̄
tollebat. Addebat q̄ de alio ep̄o. cui dum
diceretur eum ecclesie multū necessariū fore.
et q̄ ideo adhuc eum dñs liberaret ait.
Sinnūq̄ bene. si aliqui: quare non modo.
De alio q̄ ep̄o aiebat Ciprianū referre q̄
cum infirmitate graui laboraret adhuc si-
bi sanitatem restitui exorabat. Qui inuenis
speciosus apparens cū indignatione infir-
muit et ait. Pati timetis. exire non vultis.
quid faciam vobis. **F**eminarū nullas vn-
q̄: nec etiam germanā sororem. aut fratris
sui filias. que deo pariter seruiebant: secus
habitare pmisit. Dicebat em̄ q̄ et si de sor-
re vel nepotib; nulla mala posset oziri suo
spicio. tamen qz tales p̄sone sine alijs sibi
necessarijs esse non possent. et ad eas etiam
alie aduentarent ex illis posset infirmio-
res aut humanis temptatōib; commoueri.
aut certe malis hominū suspicionib; in-
famari. Nūq̄ cum muliere solus loqui vo-
lebat nisi secretū aliquod interesset. Con-
sanguineis sic bene fecit nō vt diuitias ha-
berent. sed vt aut nō aut minus egerēt. Ra-
ro pro aliq̄ aut lris aut verbis intercedere
volebat. recolens q̄ndam philosophū con-
templatione fame amicis nō multa prestis-
tisse. Et sepe dicebat. plerūq̄ potestas que
petitur p̄mit. Cum autem id faciebat sic
stilum tempabat. vt onerosus nō esset. sed
mereretur vrb̄anitate dictaminis exaudiri.
Volebat potius inter ignotos q̄
inter amicos causas audire dicens. qz int̄
illos poterat liberum iniquum cognosce-
re. et vnum ex his amicū esse facturū. pro
quo se iusticia mediante sententiā daret.

Ex amicis vero esset vnū pditurus. scz cō
tra quē proferret sententiā. A multis ec
clesiis inuitabatur et ibi verbum domini p
dicabat. et multos ab errore conuertebat.
Aliquando a pposito digressionem facere
p̄sueuerat in p̄dicatione. et tunc dicebat de
um hoc ad profectum salutis alicuius or
dinasse. sicut in quodam manicheorū nego
ciatore patuit. qui in predicatione quadaz
Augustini vbi ipse digressionem faciēs cō
tra hunc errorem p̄dicauerat puerlas fuit.
Eo tempore dum Gothi romam cepis
sent ydolatre et infideles christianis pluri
mum insultabant. Propter quod Augu
stinus librum de ciuitate dei composuit. in
quo iustos in hac vita debere premi: impi
os autem florere ostendit. Vbi de duplici
ciuitate. scilicet Hierusalem et Babylone
et earum regibus agit. quia rex hierusalem
christus. rex babylonis dyabolus. Quas
duas ciuitates (vt ibidem dicit) duo amo
res sibi fabricant. qz ciuitatem diaboli con
struit amor sui crescēs vsqz ad contemptum
dei. ciuitatem dei amor dei crescens vsqz
ad contemptum sui. In diebus autē eius
anno scz domini. cccc. xl. vandali totam af
ricę prouinciam occupauerunt: vastātes
omnia. nec parcentes sexui ordini vel eta
ti. Post hoc autem ad yponensem ciuita
tem peruenerunt. et ipam manu valida ob
sederunt. Sub hac tribulatione Augusti
nus p̄e ceteris sue senectutis amarissimā et
languorem duxit vitam. Fueruntqz sibi la
crime eius panes die ac nocte. cum alios
videret occisos: alios effugatos. ecclesias
sacerdotibus viduatas ciuitates cum aco
lis dissipatas. Inter tot tamē mala cuius
dam sapientis snia se cōsolabatur dicens.
Nō erit magnus magnū putans qz cadūt
ligna vel lapides. et moriuntur mortales.
Lōuocatis autem fratribz dixit eis. Ecce
rogauī dominū vt aut nos ab his piculis
eruat. aut patientiam tribuat. aut me de
hac vita suscipiat. ne tot calamitates vide
re cōpellat. Et ecce tertium quod petiuit
obtinuit. et terciodecimo obsidionis mēse
gens autē dissolutionē sui corpis imminet
re. septē psalmos penitenciales sibi scribi
fecit. ipsosqz in loco p̄tra parietē positos le
cto decubans legebat. et ybertim ac iugit

lacrimas fundebat. Et vt deo vacaret li
berius et ei⁹ intentio a nulla impediri possz
ante decē dies sui exit⁹ nullū ad se ingredi
p̄cepit. nisi cū medic⁹ ingrederet. vel cū si
bi resectio portaret. Quidā at eger
ad eū venit. et vt sibi manū imponeret et ab
infirmirate curaret ipm instantē rogauit.
Cui augustin⁹ rēdit. Quid est h fili qd lo
queris. Putas qz tale qd facere possem.
mibi h ipm nō p̄ferrem. Ille autē instabat.
asserens sibi in visione p̄ceptū esse vt ad eū
accederet et sanitatē reciperet. Vidēs at fidē
ei⁹ p̄ ipso orauit et sanitatē recepit. Energu
minos multos curauit. et plura alia mira
cula fecit. In li. xxi. de ciuitate dei duo
miracula de se tāqz de qdam alio refert dī
cens. yponensem qndam virginē scio. que
cū se oleo punxisset. et p̄ illa orans p̄sbyter
lacrimas suas instillauerat mor a demone
fuisse sanātam. In eodem etiā libro sic ait.
Scio etiā ep̄m semel p̄ adolescente quē nō
vidit orasse. illūqz ilico demonio caruisse.
Nullū at dubiū videt qn de se loquat. sed
hūilitatē causa seipm noluit noiare. In eo
dem qz libro de ciuitate dei sic ait. qz cum
qdam infirm⁹ incidi deberet. et de ei⁹ mor
te ob incisionē plurimū timeretur. et infir
mus multis lacrimis deū exoraret. cum eo
et p̄ eo Augustinus orauit. et sine incisione
aliqua integram sanitatē recepit. Deni
qz dissolutionē corpis appropinquante h me
moriale docuit. nullū vicz bolez qz truciūqz
excellēs meriti sine cōfessione et euaristia
debere trāsire. Ad extremā autē horam ve
niēs mēbris omibz sui corpis incolumis in
tegro aspectu atqz auditu. anno etatis sue
lxxvii. ep̄at⁹ vero sui. xl. corā posit⁹ fratri
bus et orātibz migravit ad dñm. Testamē
tū nullū fecit. qz vñ faceret paup xpi nō ha
buit. Floruit circa annos dñi. cccc. 3
Itaqz augustin⁹ sapiētie lumen p̄fulgidū
p̄pagnaculū veritatis. et fidei munimentū.
omēs ecclesie doctores tam ingenio qz sci
entia vicit. incōpabiliter florens tam exē
plis virtutū qz affluentia doctrinaz. Vñ
et bñis remigi⁹ Hierony. et qsdaz alios do
ctores cōmemorās sic cōcludit. Hos oēs
doctores augustinus ingenio et sciētia sua
vicit. Nam licet Hieronym⁹ sex milia vo
lūmia Origenes se legisse fateat. iste tamē
tanta scripsit vt nō solū diebz ac noctibus
v. 4

De sancto Augustino

scribere libros ei⁹ q⁹s non possit. sed nec le-
gere q⁹dem occurrat. Volusian⁹ autem cui
Augustin⁹ eplam scripsit sic de eo dicit. Le-
gi dei deest quicquid augustinum contige-
rit ignorare. Hieronym⁹ q⁹z in quadā epla
scribens Augustino ait. Duob⁹ libellis tu-
is eruditissimis. et omni eloq⁹ntie splendore
fulgentib⁹ respondere non potui. certe q⁹c
quid dici potuit: et assumi ingenio. et de
scripturaz hauriri fontib⁹. a te positū atq⁹
disertum est. Sed queso reuerentiam tuā
parūper patiariis me tuum laudare inge-
nium. Hieronym⁹ etia⁹z in libro de. rj. do-
ctorib⁹ sic de eo scribit. Augustinus ep⁹s
volans per montiū cacumina quasi aquis
la. et ea que sunt in montiū radicib⁹ nō cō-
siderans. multa celoz spacia. terrarūq⁹ si-
tus. et aquaz circuli claro sermone p⁹nun-
ciat. Deniq⁹z in q⁹nta eum reuerentia et dis-
lectione hieronym⁹ habuit. patet in episto-
lis quas eidem misit. In quarum vna sic
dicit. Domino sancto ac beatissimo pape
augustino hieronym⁹. Omni quidem tem-
pore beatitudinem tuam eo quo decet ho-
nore veneratus sum. et habitantem in te
dilexi dominū saluatorem. Sed nūc si fie-
ri potest cum ulo aliquid addimus. et ple-
na complemus vt absq⁹ nois tui mentiōe
ne vnam horam quide⁹z p⁹terire patiamur.
Idem in alia epistola ad eundē. Absit autē
vt quicq⁹z de libris beatitudinis tue attrin-
gere audeam. Sufficit em̄ mibi mea pro-
bare et aliena nō rapere. Gregori⁹ quoq⁹z in
epistola ad Innocentiū affrice p⁹fectum de
eius libris sic ait. Quod expositiōem sancti
Job vobis transmitti voluistis vestro stu-
dio congaudemus. Sed si delicioso cupi-
tis pabulo saginari. beati augustini cōpa-
triotē vestri opuscula legite. et ad compara-
tionem illius similiginis nostrū furti-
furem non queretis. Idē quoq⁹z in registro sic ait.
Legitur q⁹ beatus Augustinus nec cū so-
rore sua habitare cōsensit dicens. Que cū
sorore mea sunt sorores mee non sunt. Do-
cti ergo viri cautela: magna nobis debet
esse instructio. In prefatione quoq⁹z ambro-
siana sic legitur. Magnificentiam tuaz in
morrificatione augustini adoramus tua in
omnibus operante virtute. vt nullis pro-
missis blandimentozum fallacium vir tuo
ignitus spiritu vinceretur. quia eū ita omi-

genere pietatis imbueras: vt ipse tibi ara
et sacrificium et sacerdos esset et templum.
Beatus igitur Prosper in tertio libro de
vita cōtemplatiua sic de eo dicit. Sāctus
Augustin⁹ episcopus acer ingenio. suauis
eloquio secularis literature peritus. in ec-
clesiasticis laboribus operosus. in quoti-
dianis disputationibus clarus. in omi sua
actione compositus. in questionib⁹ solan-
dis acutus. in cōvincendis hereticis cir-
cūspect⁹. in expositione fidei nostre carbo-
licus. in explanandis scripturis canonicis
cautus. Bernardus quoq⁹z sic de eo scribit
Augustinus hēst validissimus malle⁹ her-
eticorum. **K** Post hoc autē cum bar-
bara gens terram illam occupasset et sān-
cta loca prophanaret. fideles corpus Aug-
ustini ceperūt. et ipsuz in sardiniam trāsta-
lerunt. Transactis autem ab ei⁹ obitu an-
nis. cclxxx. circa annos domini. dcccxxij.
Liprandus deuotus Longobardoz rex
audiens sardiniam a saracenis depopula-
tam. solēnes illuc nuncios misit. vt docto-
ris sancti reliquias Papiam deferrent.
Qui magno precio dato corpus sancti Au-
gustini tulerunt. et ipsum vsq⁹ Januam de-
portauerunt. Quod deuotus rex audies
vsq⁹ ad predictam ciuitatem cum magno
gaudio eidem obuiauit et reuerenter exce-
pit. Cum autē mane vellent corpus deduc-
cere. nullo modo s loco moueri potuit. do-
nec rex votum emisit. q⁹ si se inde duci pe-
mitteret. ibidem in suo nomine ecclesiā fa-
bricaret. Cum autē votum fecisset statim
sine difficultate inde deductū est. Rex autē
quod voverat impleuit. et ibidem in hono-
re sancti Augustini ecclesiam construxit.
Item miraculum de sequenti in quadā
villa episcopat⁹ Terdonensis q⁹ dicitur ca-
selle p⁹git. et eodem mō ibidem in honore
sancti Augustini ecclesiam fabricauit. In
super villam ipsam cū omnib⁹ suis appen-
dicis p⁹cessit seruientib⁹ ecclē sancti Augu-
stini p⁹petuo possidendam. Quia sō rex vi-
derat scō complacere vt in suo nomine ec-
clesia fieret vbiq⁹z mansisset. et timens ne
in alio loco q⁹ vbi desideraret locū sibi elis-
geret. in omi loco vbi de nocte cū corpore
hospitabat. in honore ipsi⁹ ecclēam p⁹strue-
bat. Sicq⁹z cum magno gaudio papia de-
ducit. et in ecclia sancti Petri q⁹ celū aureū

De sancto Augustino

151

de honorifice collocat. Volendinarius
quidam in brum augustinum speales deuotus huius
cui quidam infirmitate quod dicitur flegma falsum in ti-
bia pateret. brum aug. deuote in sui adiuto-
riu inuocabat. Qui per visum. s. augustinus ap-
paruit et tibi manu palpans integre resti-
tuit sanitati. Qui excitat se liberatum inue-
nit. et deo et beato augustino gratias reddidit.

Quidam puer cum vicio lapidis premeret. et
de psilio medicorum incidi deberet. nisi pueri
mortis sibi timens periculum. brum aug. deuote
in sui filij subsidium inuocauit. Statim fusa
orone puer lapidem cum vrina emisit. et plenam
sanitatem recepit. **I**n monasterio quod
elemosyna dicitur moachus quidam in vigilia. s. au-
gustini rapto spiritu vidit nubem splendidam ce-
lestem elapsam. et super nubem augustinum sedentem
pontificali insignitum. cuius oculi quasi duo so-
lis radij totam illam ecclesiam illuminabant. et odor
inde nimis exalabat. Sanctus quod bernardus
dus dicit quidam vice in matutinis exiens aliquam
tulam obdormissus. et dicit quidam tractatu augustinus
in lectiones legeret. vidit quidam pulcherrimum
iuuenem ibi stantem. de cuius ore tunc inundans
nisi aquarum imperio exibat quod totam illam ecclesiam
videret replere. Qui augustinum adesse non
dubitauit. quod fonte doctrine totam ecclesiam ir-
rigauit. Quidam sanctum augustinum valde
diligens. monacho custodi corporis sancti augu-
stini pecuniam magnam dedit ut sibi sancti Au-
gustini digitum vnum daret. Sed ille accepta
pecunia digitum cuiusdam mortui feris in-
uolutum sibi tribuit. simulans esse digitum sancti
augustini. Quem ille reuerenter accipiens se-
deuotissime adorabat. et orationibus appo-
nens crebro pectori astrigebat. Cuius fide
de interuentus. digito illo pectori vnum digitum
sancti aug. tam mirabiliter quam misericorditer sibi
dedit. Qui cum repatriasset et multa ibi mira-
cula fierent. fama visus Papiam delata est.
Sed cum predicaretur moachus assereret. quod cuiusdam
mortui digitus ille esset. sepulchrum aperuerit. et
vnum deesse de eius digitis inuenerit. Unde ab-
bas re cognita moachum ab officio deposuit.
et dire afflixit. Apud burgundiam in mo-
nasterio quod dicitur fontanetum erat quidam mona-
chus Hugo nomine. sancto aug. valde deuotus.
qui in eius scriptis miro desiderio pascebat. quod
etiam crebra supplicatione erogauerat ut ipsum
ex hac luce migrare non sineret. nisi in die sue
sacratissime solennitatis. Ipe igitur. xv. die anni

festum eiusdem sic cepit duris febribus estuare
ut in vigilia ipsius super humum tamque mortuus po-
neretur. Et ecce plures decori ac fulgures vi-
ri amicti albis ecclesia dicti monasterij pro-
cessionaliter intraverunt. quos sequebatur quidam re-
uerendus pontificali insignitus. Quidam autem
moachus in ecclesia persistens huius videns obstupuit.
et quod nam essent vel quod pergeret inquisiuit. Cui
vnum eorum dixit quod sanctus augustinus esset cum suis
is canonicis. quod ad deuotum suum morientem per-
geret ut eius animam ad regnum glorie deportaret.
Post huius illa reuerenda processio ad infirmarium
am ingreditur. Ubi cum aliquod diu mansisset
sancta illa anima a carne soluta est. quam dulcem
amicus et ab hostium insidijs securam reddi-
dit. et ad celi gaudia introduxit. Legitur
quod dum adhuc augustinus in carne viue-
ret et quidam relegeret ante se transire vidit de-
monibus huius batulantes. Qui ab eo prius
nus adiuratus ut quod ibi scripta lateant sibi pan-
dat. Qui per totam hominum ibidem esse asserit
scripta. quod vndeque collegit et in eo reposuit.
Hocque ei precepit ut si aliquid suorum peccato-
rum ibi scriptum retineret sibi legendum con-
tinuo manifestet. Ostenso autem loco nihil
augustinus ibi scriptum reperit nisi quod quidam vice
completorium ex oblivione dimisit. Preci-
piensque dyabolo ut suum postolaretur adue-
tum. ecclesiam est ingressus et completorium
deuote dixit. et solitas orationes complete pe-
egit. Reuersusque dixit ei: ut predictum locum
sibi ostenderet iterum relegendum Qui dum
crebro reuolueret et tandem locum vacuum
reperisset iratus dixit. Turpiter me dece-
pisti. penitet me quod librum meum tibi ostendi.
quia per te tuum orationum tuarum pretere delecti.
Et his dictis confusus euauit. **U**bi
quidam mulier a quibusdam maliciosis iniuria pa-
teretur. illa ad beatum aug. accessit ut super huius
psallium imploraret. Que cum ipsum studentem in-
uenisset. et eum reuerenter salutasset. ille nec ad
eam respexit. nec quicquam sibi respondit. Cogitans
illa ne forte ob nimiam sanctitatem in facie mu-
lieris nolleret intendere. prius accessit et ne-
gocium diligenter exposuit. Sed ille nec se
ad eam conuertit. nec responsum aliquid sibi
dedit. Ideoque illa cum tristitia magna re-
cessit. Altera autem die cum Augustinus
missam celebraret et dicta mulier interesset
post elevationem corporis rapta in spiritu ve-
dit se positam ante tribunal sanctissime tri-

De sancto Augustino

nitat. Ubi vidit augustinū facie inclina-
ta d trinitatē glā altēssimē et sublimissimē
disputantē. Factaq; est vox ad eam dicens.
Lū ad augustinū iuisti. ille sic de trinitatē
glā altēssimē disputabat. et iō q; ibi fuerat
penit? nō aduertit. S; ad eū secure redeat
q; et eū clemētē inuenies et piliū salubre re-
peries. Qd cū feciss; augustin? benigne eā
audiuit et piliū salubre donauit. Fert q; q;
q; dū qdā vir scitū in spū rape? scitōs i glā
pserisset. et btm augustinū mīme vidisset.
qndam de scitōs vbi nam augustin? ess; per-
cūtat? est. Qui rñdit. Augustin? resider in
excelsis. vbi disputat de glā excellētissime
trinitatē. Lū qdam papiēs a marchio-
ne male spine in carcere detinerent. ab eis
ois pot? penit? est interdict? vt poss; ab eis
magna pecunia extorqri. Vñ pleriq; iam
spū exalabāt. qdam pō vzinā bibebāt. At
qdam iuuenis int eos q in btm augustinū
magnā deuotōz habebat. ipm in sui adiū-
torū inuocauit. Tūc circa noctē medium
scitū augustin? p dicto adolescētī apparuit
et qsi manū ei? dexterā apprehēdēs vsq; ad
flumen grauiloni ipm deduxit. ibiq; cū fo-
lio viti in aqua madefacto sic ei? linguā re-
frigerauit vt q iā vzinā bibere cupierat. de
potu nectar? nō curaret. Preposit? cuius
dā eccle in btm augustinū magnā deuotōz
hūs. cū p tres annos grauē infirmitatē in-
currisset ita vt de lecto surgere nō valeret.
aduēniēte solēnitatē scitī augustinī cū iā in
vigilia ad vespas pullaret. ad rogandum
scitū augustinū tota deuotōe se ptulit. Lū
in albis augustin? apparens eidē ter citato
prio nocte dixit. Ecce assum toties a te in-
uocat?. Surge cito et celebra mibi officiū
vesperinū. Qui san? surgēs: cūctis stupētib;
ecclesiaz intrauit et officiū deuote pegit. Lū
cuidā pastori seuū vlc? in scapulas ortum
eēt adeo morbo inualuit vt iā totū eēt virib;
destitut?. Qui dū ad scitū augustinū pces
emitteret. eidē augustin? in visu apparuit et
sup locū infirmū manū apponēs pfecte euz
sanauit. Idē q; vir pcedēte tpe oculoꝝ lu-
mine ē puat?. Qui cū scitū augustinū sedu-
le inuocaret. qdā die circa meridiē eidē ap-
paruit. et oculos maib; suis tergēs pstinā si-
bi sanitatē restituit. R. Circa annū dñi
ccccxii. viri qdā gūt infirmi nūero pl? q;
xl. d germania et gallia romā ibāt ad limia

aploꝝ visitāda. Quoz qdā scānis i tra cur-
ui se hñtes. alij cū baculis se sustentātes. alij
puati oculis post alios se trabētes. alij cō-
tractas man? et pedes hñtes pgebāt. Qui
mōtes trāscuentes ad locū q d; carbonaria
puenērt. Lū at pene ad locū q cana d; ad
uenissēt. q trib; milib; a papia distat. scitū
augustin? pōtificialib; induit? de qdā eccle
in honore scitōz cosme et damiani pstructa
exiens eidē apparuit. eosq; salutās q tēde-
rēt reqsiuit. Qui cū ei q tēderēt rñdissēt. ad-
tecit. Ite papia. et de cenobio scitī petri q;
d; celū aureū interrogate. et ibi miscēdiaz bas
bebit; quā opat;. Qui cū eū de nocte luo i
terrogassēt. ait. Ego sū angustin? qndā
ypōnēsis ciuitatē eps. Statimq; ab oculoꝝ
lis eoz euānit. Illi at papia pgetes. cum
ad dictū mōasteriū puenissent. et ibi corp?
scitī augustinī reqscere didicissent. ceperūt
omēs voces leuare ac vnanimiter clamare
Scitē augustie adiua nos. Ad q; clamō-
res ciues et mōachi excitati. ad tam grāde
spectaculū puebāt. Et ecce ex nernoꝝ ot
stensiōe sanguis mult? cepit effluere. ita vt
ab introitu cenobij vsq; ad tumbā scitī au-
gustini tota tra sanguine videret aspersa.
Lū aut ad sepulchꝝ scitī augustinī venissent
oēs sanitati sūt integre restituti. ac si nulla
in eoz corpib; lesio extitiss;. Egit exiunt
fama scitī augustinī crebrescere. et mltitudo
lāguētū ad ei? tumultū aduētare. Qui oēs
sanitatē bñficia reportātē. sue salutis pigno-
ra relinqbāt. Factiōs ē vt tāta pdictoz pi-
gnoz fuerit multitudo vt inde totū orato-
riū scitī augustinī portic? plena eēt. ita vt
eūdi et redēdi ipedimētū nō modicū gene-
raret. Quapꝫ mōachi necessitate cōpelli-
ta inde remoueri fecerūt. Flotādū q cum
tria sint q a mūdānis hoib; appetūt. i. diuiti-
cie. delicie. et honores. vir iste scitū tāte pfe-
ctōis extitit. q ipe diuitias ptēpsit. hono-
res respuit. voluptates abhorruit. Qd eū
diuitias ptēpsit ipe testat i li. soliloq;oz.
vbi rō interrogat eū di. Diuitias nullas cu-
pis. Et rñdet aug. Hoc qdē nec nūc pmū.
Nā cū. xxx. ānos agā. pñq; fere āni sūt exq;
ista cupe destiti. nec aliud in his pter neces-
sariū victū cogitauī. Proius vnus cicero
nis liber mibi facile persuasit nullo modo
appetendas esse diuitias. Q; aut honores
respuerit. in eodez libro testat. vbi ratio cū

De decollatione sancti iohannis baptiste

152

interrogat dicens. Quid honores Et rñdet
augustin⁹ fateor eos mō ac pene his dieb⁹
cupere destitit. Voluptates q̄z et delicias
p̄p̄sit. ⁊ q̄ntū ad p̄cubitū ⁊ q̄ntū ad gustū
Quantū ad p̄mū interrogat eū rō dicens i eo
dē libro. Quid vxor. Rōne te delectat pul
cra. pudica. morigerata. diues. p̄sertim si
cert⁹ sis nihil ex ea te molestie eē passus. Et
rñdet augustin⁹ di. Quantūlibet velis eā
depingere atq; cumulare bonis oib⁹ nil mī
bi tā fugiēduz esse q̄ p̄cubitū decreui. Cui
rō. Non ego q̄ro qd decreueris. s; vtz ad h
alliceris. Et rñdet aug⁹. Proxius nihil in
b̄mōi q̄ro. nihil desidero. etiā cū onere hor
rore ⁊ aspernatōe talia recordor. Quantū
ad scōm interrogat eū rō dicens. Quid de ci
uis. Et rñdet aug⁹. Siue de cibo ⁊ potu.
siue de balneis. ceteraq; corpis voluptate
nihil interrogas. tantū ab ea peto q̄ntum in
rationalitatis opem p̄ferri potest.

De decollatiōe sancti Iohannis
baptiste. CXX

Decollatio sancti

iohis baptiste q̄tuor de causis i
stituta fuisse videt. sic in libro mi
trali de officio iuenit. Primo p̄ ei⁹ decol
lationē. Secūdo p̄t ossiū ipi⁹ p̄crematōez ⁊
collectōez. Tercio p̄t capiti⁹ ipi⁹ inuētōez
Quarto p̄t digiti⁹ ipi⁹ trāslatōez ⁊ ecclē de
dicatōez. Et fm h̄ festū istud a q̄busdā di
uersimode notat. scz decollatio. collectio.
inuentio. ⁊ dedicatio. Primo igit celebrat
h̄ festū p̄t ipi⁹ decollatōez. q̄ qdē h̄ mō sc̄tā
est. Nam vt b̄t in hist. sco. Herodes anti
pas fili⁹ magni herodis romā pficiēscens ⁊
p̄fēz suū philippū trāsitū faciēs cū hero
diade vxore philippi. ⁊ fm Josephū sorore
herodis agippe. secreto pepigit q̄ in reditu
suoy vxorē repudiaret. ⁊ ipaz i piugē duce
ret. Qd vxorē suā scz filiam arethe regis da
mascenoz mime latuit. ⁊ idō nō expectato
viri reditu ad p̄rēm q̄toti⁹ festinauit. Re
diēs at herodes herodiadē philippo abstu
lit. ⁊ arethā regē ⁊ herodē agrippā ⁊ philip
pū in sui inimiciā p̄citauit. Iohes aut eū
de h̄ arguebat. qm fm legē quā recepat fra
tris sui vxorē ipō viuēte sibi mime h̄e lice
bat. Vidēs hōdes q̄ iohes tā dire eū sup
redargueret. ⁊ qz ob p̄dicatōez ⁊ baptis

mū fm Josephū magnū pplm cōgregaret:
ipm in carcere vinculauit. vxori placere cu
piēs ⁊ ppli subseq̄ntis iohannē dispendiūz
p̄timēscēs. Ip̄m at occidere voluit: s; pplm
timuit. Deliderātes at herodias pariter ⁊
herodes occasionē aliquā inuenire vt Jo
hannē occidere possent. vident in se secre
to p̄dicisse. vt herodes natalis sui diē corā
p̄mis galilee suisq; p̄ncipib⁹ celebraret: et
puelle saltanti filie herodiadis q̄cqd̄ petie
rit se sibi datūz iuramento firmaret. ⁊ ipa
caput iohannis petere. illud sibi p̄t iuramē
tum factū eū tribuere oporteret. s; de iura
mēto facto se p̄ristari simularet. Qm̄
hanc p̄sticiam ⁊ simulatōez habuerit. vide
tur innui in historia scolastica. vbi sic dicit
Credibile est q̄ herodes cū vxore de nece
Johis sub tali occasione faciēda p̄us secre
to tractauerit. Item Hiero. in glo. Ideo
forte iurauit vt occasionē inueniret occide
di. Nam si illa patris aut matris interitus
postulasset herodes non vtiq; cōsensisset.
Ordinato igit cōuiuio puella adest corāz
omib⁹ saltat. placet cunctis. Se sibi q̄cqd̄
petierit datūz rex iurat. A matre p̄monita
caput Iohannis expostulat. Sed versipet
lis herodes p̄ter iusiurandū se p̄ristatum
simulauit. eo q̄ (vt dicit Raban⁹). Itemere
iurass; qd eū facere oporteret. S; tristitiā
p̄ferebat in facie cū leticiā h̄et in mēte. Ex
cusat scel⁹ iuramēto vt sub occasiōe p̄stici
tis impi⁹ fieret. Igit spiculator mittit. cas
put iohis p̄scidit. puella dat. ⁊ a puella ma
tri adultere p̄ntat. Augustin⁹ occasiōe h̄
iuratōis narrat in fmoe qdā quē fecit i de
collatōe iohis baptiste tale exemplū. B

Fuit qdā hō innocēs ⁊ fidelis a q̄ audis
ui qd narro. Cū em̄ qdam sibi negasset qd
ei accōmodauerat: vel qd sibi debebatur.
cōmor⁹ ille puocauit eū ad iusiurandū. Il
le igit iurauit. iste p̄didit. Videbat ḡ in ipa
nocte se ad iudicē rap̄tū fuisse ⁊ ab eo inter
rogatū fuisse his v̄bis. Quare prouocasti
hoiez ad iuratiōez quēz sciebas falsum esse
iuraturum. Respondit ille. Negauit mibi
rem meam. Et iudex Velius erat vt rem
tuam perderes q̄ vt animā ipsius falsa iu
ratione perimeres. Prostratus igitur tam
grauiter cedi iussus est. vt in dorso euigila
tis plagaz vestigia apparerent. S; indult⁹
tū est ei postq̄ emendatus est. Nec Aug⁹.

De decollatione sancti iohannis baptiste

In hac autem die Iohannes decollatur non est
sed circa dies azimorum anno precedere passionem
christi. Opportuit ergo ut per divina sacramenta mis-
eris cedet maiori. Hic exclamat iohannes cry-
sostomus dicit. Iohannes scola fructus. magisterium
vite. scripturarum forma. norma iusticie. pergitur
speculum. pudicie titulus. castitatis exemplum.
penitentie via. peccatorum venia. fidei disciplina
Iohannes maior hominis. par angelis. legis summa.
euangelii sanctio. apostolorum vox. silentium prophetarum.
lucerna mundi. percursor iudicis. totius medius
trinitatis. Et hanc tamen dat incestuose. traditur
adultere. addicit saltatrici. Herodes autem
impunitus non abiit. sed exilio datus fuit. Nam
sic habet in hystoria. alter herodes scilicet agrippa
cum esset vir strenuus sed pauper. per nimiam paupere-
te desperans. quando turrin intravit ut ibidem
se fame afficiens moreretur. Quod cum Herodias
soror sua audisset viro suo. scilicet herodi antipe-
tetrarche supplicavit ut inde eum educeret et
sibi necessaria ministraret. Quod cum fecisset. et
ambo inuicem epularentur herodes tetrarcha
vino incaluit. et herodi agrippe beneficia que
sibi contulerat impropere cepit. Ex huius
vehementer doluit. et romam proficiscens. intantum
a gaio cesare in gratiam est receptus ut ei duas
tetrarchias. scilicet lisanie et abiline tribueret et
regem indea imposito dyademate destina-
ret. Videns herodias quod frater eius huius no-
men regis. viro suo molestus precibus insistebat
ut romam pergeret et sibi nomen regium compareret.
Ille vero cum multis diuitiis abundaret ac desce-
re nolebat magis diligens oculis quam honorem la-
boriosum. Tandem deuictus uxoris precibus romam
cum ipsa prexit. Quod agrippa intelligens. cesari-
lras destinavit quod hodes cum rege parthorum
amicicias firmaverit. et romano impio vo-
luerit rebellare. Et i argumetum huius rei signi-
ficavit ei quod in ciuitatibus suis habebat arma que
sufficerent. sex milibus armatorum. Lecta autem
epistola gaio quasi alium de incipientes herodem de sta-
tu suo interrogavit. et inter cetera vix tanta co-
pia armorum esse in urbibus quatuor ipse audierat
requirit. Quod ille minime negavit. Tunc Gaio
vix esse credens quod hodes agrippa scripsit
ipsum in exilium relegauit. Uxor autem eius quia
erat soror herodis agrippe quem maxime dili-
gebat preces tribuit ut in terram suam rediret
Ipsa autem vix suam voluit comitari dicens. quod
illum cui concauerat in prosperis non derelin-
eret in aduersis. Lugdunum igitur deportati

fuerunt. et ibi vitam miserabiliter finierunt. Hec
in hystoria. L. Secundo prope ossum ipsius
percremata et collectores qui ipsa die finem
fuerunt percremata. et a fidelibus ex pre collecta
Vnde quasi secundum martyrium patris qui ipse in suis
ossibus percremat. Et ideo ecclesia tam secundum ei
martyrium festum habet celebrat. Sic enim legitur in
xii. libro historie scolastice vel ecclesiastice
cum discipuli iohannis corpus eius apud sebastien
urbem palestine inter belizeum et abdiam se-
pelissent. et ad eum cumulum multa miracula
fierent. iubente iuliano apostata. gentiles ei
ossa sparserunt. et cum miracula non cessarent
post collecta et igne percremata. in puluerem
redegerunt et per agros ventilauerunt. sic dicitur in
hystoria. L. et ecclesiastica. Beda vero dicit in
chronicis. quod ipsa ossa collecta latius sparserunt
sic secundum martyrium quodammodo passus videtur.
Hoc quidam representant nescientes dum in eius
natiuitate ossa vnde quibus collecta percremata
Dum autem ad percremandum colligerent (ut habet in
hystoria. L. Beda testatur) quidam moachi a hiero-
solimis venientes latenter colligentes semina
seuerunt. et magna eorum pretertulit. Ipsa quoque ossa
sa ad philippum hierosolimitanum episcopum deuolu-
it. quod ea postmodum arbanasio alexandrino
episcopo misit. Postmodum vero theophilus eiusdem
urbis episcopus ea in templo serapis a sordibus pur-
gato reposuit. et in honorem sancti Iohannis bap-
tiste consecrauit. Hec bedam in hystoria. L. Pater
apud ianuam deuore colunt. sic Alexander
iii. et Innocentius iii. rei veritate cognita suis pre-
uilegiis approbarunt. Sic autem hodes qui ei ca-
put amputari fecit suorum scelex penam pulit
sic et iulianum apostatam qui ei ossa perburit iussit
ultio diuina percussit. De cuius percussione habet in
historia sancti iuliani. qui est post peruersione sancti
pauli. De huius autem iuliani apostate origi-
nine impio crudelitate et morte in historia
triptita plenius edocet. Constantius namque
frater magni constantini ex eodem patre. duos
hunc filios scilicet Gallum et Iulianum. Quorum
autem constantino constantius eius filius Gallum ces-
sarum fecit. quem tamen postmodum interfecit. Al-
iulianum merces monachum effectum est. Lepit
quod magos perulere si possit adhuc ad impium
peruenire. Post hunc constantium iulianum cesarem te-
cit. et ad gallias misit. ubi victorias multas
exercuit. Corona autem laurea inter duos colos
nas pedes rupto funiculo super caput eius
inde trahentis decidit. cuius apertissime coram

De decollatione sc̃i iohānis baptiste

153

navit. cūc̃ clamātibz qz imperij signū esset
 Lūqz a militibz appellaret̃ august⁹. ⁊ coroz
 na cū q̃ coronaret̃ ibidē deesset. vn⁹ torquē
 quē habebat i collo: iuliani capiti iposuit.
 ⁊ sic ab eis impator est effect⁹. Tūc signum
 tū xpianitatis qd̃ habebat abiecit. ⁊ tēpla
 ydoloꝝ aperies ⁊ eis sacrificās. se pagano
 rum pontificē noīabat. ⁊ signū crucis vbiqz
 destruebat. Quadaꝝ vices ros sup ei⁹ vesti
 mēta ceteroꝝqz q̃ cū eo erat cecidit. ⁊ gut
 ta q̃libet se in crucis signaculū trāformavit
 Volēs at̃ p̃placere oibz mortuo cōstantio
 voluit vt vnusqzqz cui vellet ritui deserui
 ret. ac de curia sua eunuchos tōfores ⁊ co
 quos fugauit. Eunuchos qd̃e qz vxor ei⁹
 obierat post quā aliam nō duxerat. Loqz
 qz cibis simplicioribz vteret̃. Consores at̃
 qz vn⁹ inq̃t sufficit multis. Multos liberos
 dicitur in q̃bz oēs ante se p̃ncipes laceras
 uit. Et q̃ coqz atqz tōfores expelleret op⁹
 phi nō tū impatoris egit. Ut aut̃ detraheret
 atqz laudaret neqz phi neqz impatoris fuit.
 Dū aliqū iulianus ydolis sacrificaret. in
 viscēribz pecudis imolati signaculū crucis
 corona circūdatū eidem ostensum est. Qd̃
 ministri videntes timuerūt interpretēs cru
 cis futurā vnitatē victoriā ⁊ interminabi
 litatē. Quos iulian⁹ p̃fortās ait h̃c ē signū
 xpiane dogmatis coercendi. nec vltra cir
 culū dilatandi. Dū cōstantinopolim for
 tune iulian⁹ sacrificaret. maris epus calci
 donie q̃ p̃ senectute lumen amiserat iad eū
 accedens ipm impiū ⁊ apostatā appellauit
 Cui iulian⁹ ait. Neqz galile⁹ tuus potuit
 te curare. Et ille. De h̃ grās ago deo meo
 qz ideo lumine me p̃uauit ne te videā pie
 tate nudatū. iulian⁹ aut̃ nil aliud rīdēdo
 abscēssit. Apud antiochiam vasa sancta
 ⁊ pallia colligēs ⁊ in terra p̃iciēs super ea
 sedit. ⁊ ignominia addidit. Voxqz in lo
 cis illis adeo est p̃cussus vt inde p̃mes sca
 rurēt ⁊ carnes corroderēt. a q̃ passione q̃
 usqz vixit liberari nō potuit. E iulian⁹
 qz p̃fect⁹ dū ad p̃ceptū impatoris ecclesia
 rum vasa abstulisset. sup ea mingēs ait. Ec
 ce in q̃bz vasis Marie filio ministrat. Cui
 repēte os p̃sum est in anum ⁊ egestionis oz
 ganū est factū. Dum apostata iulianus
 fortune templū intraret. ⁊ mistri tēpli aqua
 vt mūdarent ingrediētes aspergerēt. valē
 nian⁹ asperisionis guttā vidit in clamide

⁊ indignat⁹ pugno p̃cussit ministr⁹ dicens
 se maculatū poti⁹ q̃ purgatū. Qd̃ videns
 impator iussit eū in custodiam redigi. ⁊ ad
 beremū destinari. Erat em̃ xpian⁹ q̃ p̃ mer
 cede meruit postmodū ad impiū sublima
 ri. In odiū qz xpianoz iulian⁹ tēplū iudeo
 rum iussit reparari ipis iudeis sūptis lar
 gissime subministrās. Sz dū maximaz ce
 menti copā subministrassent. subito vent⁹
 maximus veniēs coram dispersit. Deinde
 terremot⁹ maxim⁹ est effectus. Postmodū
 ignis a fundamentis egrediens p̃limos cō
 cremauit. Alia p̃o die signū crucis i celo ap
 paruit. ⁊ iudeoz vestes nigro colore crucis
 signaculo sunt implere. Cū ad Persias
 vadēs telifontem venisset ⁊ regem obside
 ret. rex sue patrie prem obrulit si ab eo dis
 cederet. Ille at̃ nullaten⁹ acq̃uit. putabat
 em̃ fm̃ Pytagore platonisqz smiaz ex muta
 tione corpoꝝ alexandri aīaz possidere. aut
 poti⁹ esse in alio corpe ali⁹ alexander. Sz
 iaculū repēte discurrens ei⁹ lateri est infixū.
 q̃ vulnere terminū vite suscepit. Qui p̃o in
 talit acten⁹ ignorat. sz aliū q̃ndā inuisibilitū
 h̃ intulisse ferūt. aliū vnū pastore ysmabeli
 taz. aliū militē fame ⁊ itinere fatigatū. Sz
 siue hō siue angel⁹ fuerit. palam est qz diuī
 nis iussionibz misit. Calixt⁹ at̃ eius fa
 miliaris dicit eū a demone fuisse p̃cussū.
 Nec in histo. triptita. ⁊ Tercio p̃pter
 ipi⁹ caput inuentōez Nam hac die vt aiūt
 caput ei⁹ repretum est. Sic em̃ d̃r in li. xi. his
 storie ecclesiastice. iohes in castello arabie
 dicto macheronta fuit vinc⁹ ⁊ capite trā
 catus. Herodias at̃ caput iohānis hieru
 salē fecit deferri. ⁊ iuxta herodis habitacu
 lū caute sepeliri timēs ne p̃pha iurgeret si
 cū corpe caput sepultū fuisset. Tpe vero
 Marciani p̃ncipis (vt habet in hist. sco.)
 q̃ cepit anno dñi. ccclij. iohānes caput su
 um duobz monachis q̃ hierosolimā vene
 rat reuelauit. Qui ad palatiū qd̃ herodis
 fuerat p̃perates caput ei⁹ inuenēte saccis ci
 licinis inuolutū. vestibz estimo q̃bz i decto
 fuerat obuolut⁹. Qui dū cū p̃dicto capite
 ad p̃pria remearēt. qdam emissene ciuitatē
 figul⁹ paup̃tatē fugiēs comitē se eisdē exbi
 buit. Hic dum perā sibi creditā cum sacro
 capite portaret. admonit⁹ nocte a sc̃o Jo
 hāne ipos fugiēs emissenā ṽbē cū ipso ca
 pite est ingressus. Ibiqz q̃d̃ diu vixit in quo

De decollatione sc̃i iohānis bapt̃i.

dam specu sc̃m caput venerās p̃speritatē
nō modicā assecut⁹ est. Moriens aut̃ illō
sorori sue sub fide revelauit. et f̃m eundem
modū sibi inuicē successores. Post mul-
tū p̃o t̃p̃is sc̃o Marcello mōacho i eodez
specu degētī b̃r̃is iohes caput suū f̃ mō re-
uelauit. Videbat em̃ sibi dormiētī q̃ mltē
turbe p̃allētes incederēt ac dicerēt. Ecce
sc̃us iohes baptista venit. Deinde vidit
b̃m iohannē quē vñ a dextris ali⁹ a sini-
stris ducebat. Mēsc̃ ad eū accedētes ab
eo b̃ndicebāt. Ad quē cū marcell⁹ accessisset
et ei⁹ p̃edito se p̃strauisset eleuās eū et p̃men-
tum apprehendēs dedit ei osculum pacis.
Tūc marcell⁹ interrogauit eū di. Dñe mi
vñ ad nos venisti. Et ille. De sebastē veni.
Cum igit̃ excitat⁹ fuisset: et de hac visione
plurimū miraret⁹: q̃dam alia nocte cū dor-
miret q̃dam ad eum veniēs ip̃m excitauit.
Et ecce dū excitat⁹ fuisset. vidit stellā ful-
gentē in ostio cellule residere. Quā surgēs
cum palpare vellet subito in aliaz p̃tem se
trāstulit. Ille at̃ cepit abire post stellā. Quē
q̃ stella stetit in loco vbi erat caput iohis
baptiste. vbi fodiens reperit vñam et in ea
sc̃m thesaurū. Quidam aut̃ cū nō crederet
manū ad ydriam misit. s̃z statim man⁹ exa-
ruit et ydrie adhesit. Quātib⁹ at̃ loci⁹ ma-
nuz extraxit. s̃z inuolida remāsit. Apparuit
at̃ eidem iohes dicēs. Cū caput meum in
ecclā ponēs. ydriam p̃tingēs et sanitatē res-
cipies. Qd̃ et fecit: et sanitatē integram rece-
pit. Hoc aut̃ cū marcell⁹ iuliano eiusdē vz
bis ep̃o indicasset. ab eis est eleuatū et in yz-
bem delatū. Ex q̃ t̃pe cepit in eadem vrbe
decollatio iohis celebrari ipsa die vt ar-
bitramur. sic d̃r in hist. sco. q̃ caput est inue-
tum siue eleuatū. Qd̃ postmodū constan-
tinopolim est trāstātū. B̃ Nam sic d̃r
in hist. triptita. cum valens imp̃ator ius-
sisset sacz caput in vehiculo poni et constā-
tinopolim transferri. cū circa Calcedoniā
venisset. vehiculū nullaten⁹ trahi poterat
q̃ntūcūqz boues stimulis vzgerētur. ideo
qz ip̃m ibidē deponere sūt coacti. Sed cū
postea rheodosi⁹ ip̃m inde auferre vellet. et
q̃ndam matronā p̃ginē custodie capiz de-
putatā repisset ibidem rogauit eam vt sibi
auferri dimitteret sacz caput. Illa at̃ p̃sensit
credens q̃ sic t̃pe valētis ita etiā et nūc nō
p̃misset se auferri. Tūc deuot⁹ imp̃ator

purpura caput amplexens cōstantinopo-
lim trāstulit. et ibi pulcerrimā ecclīaz editio-
cauit. Nec in hist. triptita. Et inde Bal-
lias apud pictariā regnante Pipino post
modū est trāstātū. vbi ei⁹ meritis multi mor-
tui sunt resuscitati. Et sic punit⁹ ē hodes
q̃ iohannē decollauit. et iulian⁹ apostata
q̃ ei⁹ ossa cōbussit. sic et herodias punita est
q̃ puellē vt caput peter suggestit. et ip̃a p̃u-
ella q̃ h̃ perxit. Quidam em̃ dicūt q̃ herodias
in exiliū damnata nō est. nec ibi decessit.
s̃z cū caput iohis in manib⁹ teneret. diuio
eidem gaudens plurimū insultaret. diuio
nutu caput ip̃m in ei⁹ faciē insufflauit. illa
p̃tin⁹ expirauit. Hoc q̃dem vulgariter d̃r.
Sed q̃d sup̃ dictū est q̃ in exilio cū hero-
de miserabiliter p̃sumpta fuerit. sc̃i tradit⁹
in cronics. et sic tenendū videt⁹. Filia p̃o ei⁹
cū sup̃ glacies deambulare. sub ea glacies
resoluit⁹ et ipsa in aq̃s p̃tinuo p̃focatur. In
cronica p̃o q̃dam d̃r q̃ terra ip̃az viuā de-
glutinit. Qd̃ potest intelligi sic d̃r egypti⁹
in mari rubro p̃focatis d̃r. Deuorauit eos
terra. B̃ Quarto p̃r digiti ip̃i⁹ trans-
lationē et ecclē dedicatōem. Digi⁹ em̃ su⁹
q̃ dñm ostendit (vt fert⁹) cōburi nō potuit.
Vñ ip̃e digiti⁹ a p̃dictis mōachis est reper-
tus. quē postmodū (vt b̃t in hist. sco.) sc̃a
Tecla inter alpes attulit. et in ecclā sc̃ima-
rimi collocauit. Hoc etiā testat⁹ iohānes
belet⁹ dicēs. q̃ p̃dicta sc̃a tecla ip̃m digiti⁹
tū q̃ cōburi nō potuit de vltra p̃tib⁹ mari-
nis in Flormanniā attulit. et ibi in honore
sc̃i iohānis ecclīaz fabricauit. quā ecclīaz
vt ibidē dicit q̃daz hac die dedicatā fuisse
asserūt. Vñ a dño papa statutū fuit. vt hec
dies p̃ totū mundū celebris b̃ret. Apud
mariennā vrbe gallie matrona q̃dam iohā-
nē baptiste valde deuota: deū instanti⁹
exorabat vt sibi de reliquijs sc̃i iohānis
aliqñ aliqd̃ donaret. Cum autē orādō nō
hil p̃ficere se videret. sumpta de deo fidu-
cia iuramēto se astringit q̃ acten⁹ nō come-
deret donec qd̃ petebat acciperet. Cum autē
dieb⁹ aliquib⁹ ieiunasset pollicē sup̃ altare
miri candoris vidit. et dei donū lera susce-
pit. Tres autē ep̃i illuc accurrētes. cū q̃libz
de illo pollice p̃tem vellet accipe. tres san-
guinis guttas stillare in lintheo supposito
stupuerūt. et singuli singulas se meruisse le-
tati sunt. Theodolina regina lō gobaro

De sc̄is Felice et Adauto

154

doz medoene iuxta mediolanum nobilez
ecclaz in honore sc̄i ioh̄is bap. p̄struxit et
ditauit. Procedere tpe (vt testat Paul⁹ in
bit. lō gobardoz) cōstantin⁹ q̄ z cōstās im-
pator volēs ytalīa a lō gobardis eripe. z q̄
dā sc̄o viro q̄ sp̄m p̄phetie hūit d̄ exitu bel-
li q̄siuit. Qui nocte orōni vacās mane m̄-
dit. Joh̄ani ecclaz regia p̄struxit. z ipe p lō
gobardis p̄tinue int̄cedit. z ideo supari nō
p̄t. Veniet tñ tps q̄ loc⁹ ille despiciet. et
tūc supabunt. Qd̄ tpe karoli fuit impletū.
Vir qdā magne p̄tur (vt ait Bre. i dia-
logo) noie sanctul⁹: cū qdā dyaconū a lō
gobardis captū i sua custodia tali p̄ditioe
recepisset. vt si fugeret ipe p eo capitalē sen-
tentia subiret. coegit p̄dictus sanctul⁹ ipm
dyaconē vt fugeret et se liberaret. Quapp̄
p̄dic⁹ sanctulus ad decollādū adducit. et
ad fortissimū sp̄culator eligit. d̄ q̄ dubiū
nō erat qn vno ictu caput ei⁹ abscideret. Ex
tēsoqz collo cū carnifex forti ānīsu brachiū
cū ense in altū leuasset. ille p̄tin⁹ ait. Sc̄e
lobes suscipe illū. Statimqz brachiū p̄culso
ris irriguit. z erecto in celo gladio inflexi-
bile remāsit. P̄stititqz iuramēto q̄ de ce-
tero nullū xp̄ianū feriret. Vir dei p eo ora-
uit z brachiū statim deposuit.

De sc̄is Felice p̄sbytero et
Adauto.

CXXI

A

Elix p̄sbyter et

frater su⁹ s̄it nomie Felix z p̄sby-
ter Dyocleciano z Maximiano
oblari s̄it. Quoz senior cū ad templū sera-
pis vt ibidem sacrificaret adduct⁹ esset. in-
sufflauit in faciē statue z p̄tin⁹ cecidit. Du-
crus s̄it ad statuā Mercurij p̄ter insuffla-
uit et p̄tin⁹ statua cecidit. Duct⁹ tertio ad
simulacrū dyane s̄it fecit. Tortus igitur in
eculeo. Duct⁹ est q̄rto ad arborē sacrilegā
vt ibidē immolaret. Qui flexis genibz ora-
uit. z in arborē insufflans eam a radice sub-
uertit. z simulacrū cū ara z templo arborē
corruente p̄triuuit. Qd̄ cū p̄fectus audisset.
eum ibidem decollari p̄cepit. z corp⁹ eius
lupis z canibz dereliquit. Tūc qdāz in me-
diū repente p̄siliens xp̄ianū se libere cōfes-
sus est. Ambo igitur se inuicē osculātes ibi-
dem insimul decollati sunt. Xp̄iani p̄o ei⁹
nomē ignorantes eū Adautū vocauerūt.

eo q̄ sc̄o felici auct⁹ sit ad coronā martiriū
Quos cū xp̄iani in fouea quā arbor effece-
rat sepelissent. pagani eos effodere volen-
tes p̄tin⁹ a diabolo s̄it arrepti. Passi sunt
circa annos dñi. cclxxxvii.

CXXII

De sc̄is Sauniano et Sauna.

Saunian⁹ et Saun-

na fuerūt filij Saunini viri nobi-
lissimi: sed pagani. Qui de prima
uxore saunianū genuit. de secūda saunā
filiā generauit. z ex noie suo ambos voca-
uit. Legēs aut saunian⁹ p̄sum illū Alper-
ges me dñe zc. qd̄ hoc esset q̄rebat. s̄ intel-
ligere nō valebat. Vñ intrans in cubiculū
in cinere z cilicio p̄strat⁹ iacebat dicens se
malle mori q̄ nō intelligere. sensum verbi.
Cui apparens angelus dixit. Noli te vsqz
ad mortem affligere. qm̄ inuenisti gratiam
aquā deū. z cū baptizat⁹ fueris nūc candi-
dior eris. z tūc intelliges qd̄ nunc queris.
Recedente angelo letus efficit. z ydola de
cetero venerari p̄temnēs a patre plurimū
obiurgat. Cū ergo pater sepi⁹ sibi diceret.
meli⁹ est vt qz deos nō adoras tu sol⁹ mor-
raris. q̄ nos omnes in morte tua insimul
inuoluamur. latenter aufugit z ad urbem
trecafinā deuenit. Cūqz sup flumiū secane
venisset. z vt ibi ex eo baptizaret dominuz
exorasset. ibidem baptizatus est. Dixitqz ei
dñs. Nūc inuenisti qd̄ tādū querendo la-
borasti. Statimqz in terra baculum fixit.
Et facta oratione baculus ille coram mul-
tis astantibz frondes z flores p̄duxit. ita q̄
D. cxiij. viri dñō crediderūt. Impator at
Aurelianus hoc audiēs milites ad eū ca-
piendum plures direxit. Qui eū orātez in-
uenientes. ad ipm accedere timuerūt. Im-
perator autē plures p̄tibz misit. Qui ve-
niētes cū eo orante pariter orauerūt. Sur-
gentesqz dixerūt. Impator desiderat te vi-
dere. Qui cum venisset z noller sacrificare.
manus eius z pedes fecit ligari z vectibus
ferreis cedi. Cui saunianus. Adauge tor-
menta si potes. Tunc iussit eum in media
ciuitate ligari sup scamnuz z suppositis li-
gnis oleo z igne incendio cōcremari. Rex
aut intuens vidit eū in media flāma stātez
pariter z orantē. Stupefactus in faciē suā

De sanctis Sauinianō et Sauina

cecidit. et surgēs ei dixit. Fera mala nō tibi
sufficiūt aīe q̄s decepisti. nisi et nos p̄ magi
cā artē decipe molarē. Cui sauinian⁹. Ad
hūc multe aīe et tuipse p̄ me sūt dñō credi
ture. Cū at̄ impator ex h̄ nomē dñi blasphemasset.
in crastinū iussit eū ad stipitē ligari
et sagittari. Sagitte at̄ a dextris et a sinistris
in aere suspendebāt. nec aliq̄ eū lesit. Altera
die impator ad eū veniēs dixit ei. Et vbi
est de⁹ tuus. Veniat nūc et de sagittis istis
te liberet. Statimq; vna d̄ illis sagittis ex
liens regē in oculo percussit. et penit⁹ excecavit.
Vñ irat⁹ iussit eū in carcere recipi. et in
crastino decollari. Sauinian⁹ at̄ orās vt
ad locū vbi baptizatus fuerat trāsseret. con
fractis catenis et ap̄ ostiis p̄ medios mili
tes trāsies illuc venit. Qd̄ audiēs impera
tor iussit eū illuc inseq̄ et capite trūcari. Vi
dens at̄ sauinian⁹ milites inseq̄ntes. super
aquā velut sup̄ petrā ambulauit. Quosq; ad
locū sui baptisimi puenit. Cū igitur milites
trāsudassent. et eū percutere formidaret. ait
illis. Securi me percutite. et de sanguine meo
ad ip̄atorē vim deferre. vt lūmē recipiat et
dei virtutem agnoscat. Percussus igitur ca
put suū lenauit. et passib⁹. p̄lix. illud porta
uit. At impator cum de ei⁹ sanguine oculū
tetigisset. cōtinuo sanatus est dicēs. Vere
bonus et magn⁹ est deus xp̄ianorū. Qd̄ au
diens qdam q̄ annis. xl. lūmē amiserat. ad
locum portari se fecit. et facta orōne prin
tū lumen accepit. Passus est aut̄ circa annos
dñi. cclxx. ix. kl. feb. Sed h̄ ideo inseritur
vt historie sororis sue cui⁹ festū h̄ p̄cipue re
colitur hec q̄z historia p̄iungat. **B** Cū
igitur soror ei⁹ sauina fr̄z suū q̄ridie fleret.
et p̄ eo ydolis supplicaret. tandē sibi dormi
enti apparuit angel⁹ dicens. Sauina noli
flere. s̄z quecūq; habes derelinq̄ et inuenies
fr̄m tuū in honore maximo p̄stitutū. Que
euigilās collectanee sue dixit. Amica mea
aliqd̄ ne sensisti. Et illa. Etia dñā Nam vi
deo hominē tecū loquentē. s̄z nescio qdem
qd̄ dicentē. Nō me inq̄t accusabis. Et illa
Absit dñā. Quecūq; vis facias. tūc te non
occidas. Sicq; in crastino. ambe recesserūt
Cū ergo pater diu fecisset eam inq̄ri. et nō
inuenisset. eleuatis ad celū manib⁹ ait. Si
tu es de⁹ potēs i celo. ydola mea cōminue
q̄natos meos saluare. nō potuerunt. Tūc
dñs intonās oīa cōminuit et fregit. Quod

multi videntes crediderūt. Verū beata
Sauina romam veniens ab eusebio papa
baptizata. et duos cecos duosq; p̄tractos sa
nans. q̄ncq; annis ibi p̄māsit. Cui dormi
enti apparens angelus dixit. Sauina qd̄
est qd̄ facis vt tuas diuitias deserens nūc
in deliciis h̄ epuleris. Surge et vade i ere
tas ciuitatē vt fr̄m tuū ibidem inuenias.
Dixit ergo famule sue. Non oportet nos h̄
amplius habitare. Et illa. Domina q̄ vis
ire. ecce omnes valde te diligūt. et tu p̄gre
mori cupis. Et illa. Deus nobis p̄uidebit
Et accipiens panē or̄deaceū in urbem sa
uennā deuenit. Veniensq; ad domum cu
iusdam diuitis. cuius filia quasi mortua
plangebatur. se ibidem a famula hospicio
recipi postulabat. Que ait. Domina mea
quomodo hic hospitari vales cū filia dor
mine mee moriat. et omnes se grauiter affli
gant. Non p̄pter me inquit moriet̄ Intrās
igitur domū manum puellę apprehendit.
et sanam ipsam erexit. Et cū vellent eam re
tinere nullaten⁹ acquieuit. Cum ergo iux
ta cretas ad miliare venisset. dixit famule
sue vt parum repausarent. Et ecce vir qui
dam nobilis noīe Licerius de ciuitate ve
niens dixit eis. Unde estis. Cui sauina.
Hinc sum de ista ciuitate. Et ille. Cur me
tiris. cum loquela tua indicat te esse p̄gri
nam. Et illa. Dñe vere p̄grina sum. et iras
trem meū sauinianū diu perditum quero.
Qui ait. Vir ille quem queris ante paulū
lum pro xpo decollatus est. et in tali loco se
pultus. Tūc se p̄sternens in oratione ait.
Dñe qui me semper in castitate seruasti. nō
permittas me amplius duris itinerib⁹ sa
tigari. aut corpus meum vltorius de loco
isto moueri. Cōmendō tibi famulam meā
que p̄pter me tanta sustinuit. fr̄atresq; meos
quem hic videre nō potui. fac vt in regno
tuo videre merear. finita orōne migravit
ad dñm. Quod videns eius famula cepit
flere. quia ad sepeliendum necessaria non
habebat. Predictus autem vir preconem
per ciuitatem misit vt homines ad sepeliē
dum mulierem peregrinam venirēt. Qui
venientes honorifice eam sepelierunt.

Hac quoq; die fit festū sanctę Sabine
que fuit vxor Valentini militis. cum nol
let sacrificare sub Adriano imperatore de
collata est.

De sancto Lupo

CXXIII
De sancto Lupo

¶

Lupus apud au
relianū ex genere regali ort⁹. Dū
cūcti p̄trib⁹ eniteret senonensis
archiep̄s est elect⁹. Qui cū oīa fere paup̄i-
bus erogaret. ⁊ q̄dam die plurimos ad cō-
uiuia inuitass⁹. cū vinū ad mediū nō habe-
ret. sic rūdīt mīstro. Eredo q̄ de⁹ q̄volat⁹
lia pascit n̄fāz p̄ficiet caritate. Et statim
nūci⁹ affuit q̄ centū vini modios adesse p̄-
forib⁹ nūciauit. Cū omnes de curia sibi
vehemēter detraberēt. q̄ p̄ginē dei famu-
lā ⁊ filiā p̄decessoris sui nimis immodera-
te amaret. corā detrabentib⁹ p̄ginē appre-
hēdens osculat⁹ est eam dicens. Ribu nō
cent homini p̄ba aliena. quē p̄pria nō ma-
cular p̄scientia. Quia em̄ ipam deū amare
ardēter cognouerat. eam mente purissima
diligebat. Cum rex francoꝝ Lotari⁹ bur-
gundiam intrans senescalcū suū p̄tra seno-
nes direxisset. ⁊ ciuitatē obsideret. sc̄tus lu-
pus eccl̄iaz sancti stephani ingressus cam-
panam pulsare cepit. Quā hostes audien-
tes tantus eos terror inuasit vt nisi fuger-
ent mortē se euadere nō poterēt Tandē
obrento regno burgundie. cū rex alium se-
nescalcū senonē mīss⁹. et b̄tis lupus ei cū
munerib⁹ nō occurrisset. indignat⁹ nimis
adeo eum apud regē infamauit. vt rex bea-
tū lupum in exiliū destinaret. Qui ibi i do-
crina ⁊ miraculis valde emicuit. Interea
senonici q̄dam ep̄m q̄ locum sancti lupi
inuaserat occidentes. vt sc̄tus lup⁹ de exi-
lio rediret a rege impetrauerūt. Quē rex vi-
dens exilio tabefactū ita diuinit⁹ est muta-
tus vt coraz illo p̄stratus veniā peter. mul-
tisq̄ auctū munerib⁹ sue restituit ciuitati.
Qui dum p̄ parisiū remearet. ei multa in-
carceratoꝝ turba apertis hostijs solutisq̄
vinculis obuiauit. Quadam die domini-
ca dum missam celebraret. lapsa est celitus
gemma in eius sancto calice. quā rex inter
suas reliquias collocauit. Rex Lotari⁹
rui⁹ audiens q̄ campana sancti stephani
in sono miram haberet dulcedinē. misit vt
parisiū deferretur. vt ab ip̄o sepius audi-
retur. Sed cum sancto lupo displicuisset
mor vt de vrbe senonica delata est soni sui

dulcedinem p̄didit. Quod rex audiēs sta-
tim restitui eam iussit. statimq̄ sono reddi-
to insonuit septimo ab vrbe miliario. Ita
q̄ sanctus lupo obuiam perrexit. ⁊ quod
dolens perdiderat cum honore recepit.

Nocte quadam cū oraret. instinctu dia-
boli vehemēter sitiens. iussit sibi aquam
frigidam deportari. Dolos autem intelli-
gens inimici. puluinar suum super vas po-
suit. a ibi diabolus intus inclusit. qui to-
ta nocte vociferando vlulare cepit. Facto
autē mane. qui clam temprare venerat: in
die confusus abscessit. Quadam autem
vice dū more solito ciuitatis eccl̄ias cir-
cuisset. rediens domū audit clericos suos
rixantes eo q̄ cum mulierib⁹ fornicari vel-
lēt. Qui eccl̄iam intrans pro eis orauit:
⁊ mor ab eis omnis stimulus tempratōis
abscessit. venientesq̄ ante illum veniā pos-
tulauerunt. Tandem multis claruit vir-
tutibus in pace quieuit. Claruit circa an-
nos domini. d̄cx. tempore Eraclij.

CXXIII
De sancto Adamertino.

¶

Admerin⁹ prius

in paganus cum ydola quadam vi-
ce coleret vnum oculū perdidit:
⁊ vnus manus ariditatem incurrit. Qui
dum se deos offendisse putaret. ⁊ ad tem-
plum ad adorandū ydola pergeret. obuia-
bat ei vir quidam religiosus noīe Sani-
nus. qui eum vnde sibi tanta acciderit in-
firmitas requisit. Qui ait. Deos meos
offendi. ⁊ ideo eos orare vado. vt que mi-
hi abstulerunt irati reddant propicij. Qui
ait. Erras frater erras. si demōes deos pu-
tes. Sed vade ad sanctum Hermanū an-
tistodorensem episcopum. et si eius cōsilio
acquiueris continuo sanus eris. Qui sta-
tim iter arripens venit ad sepulcrum san-
cti amatoris episcopi et plurimoz episco-
porum sanctorum. Secessitq̄ p̄pter pluui-
am nocte illa ad quandam cellulam super
tumbam sancti Concordiani collocatam.
Cum autem obdormisset. apparuit ei visio
quedam mirabilis. q̄ quidam scilz vir ve-
nit ad hostium celle. vocauitq̄ sanctū con-
cordianū vt veniret ad festum quod sc̄tus

De sancto Bamertino

Peregrinus et sanctus Amator cum alijs episcopis faciebant. Cui ille de tumultu respondit. Non possum modo venire. quia hospitem quendam me custodire oportet. ne a serpentibus qui hic habitant occidatur. Abiens ille que audierat nuntiavit. Reversusque ait. Sancte concordiane veni et adduc tecum Iuianum subdiaconum et Iunianum acolitum ut officium suum faciant. Alexander autem hospitem eum custodiet. Visumque est igitur Bamertino quod sanctus Concordianus apprehensa manu duceret eum secum. Cumque ad eos venisset: dixit ei sanctus Amator. Quis est iste qui tecum ingressus est. Qui ait. Hospes meus est. Et ille. Expelle eum: quia pollutus est et nobiscum non potest esse. Qui cum expelleretur prostratus coram eis. sancti Amatoris gratiam impetravit. Qui iussit eum ut ad sanctum Germanum peregre festinaret. Evigilans igitur ad sanctum Germanum venit. et coram eo prostratus veniam postulabat. Qui cum ea que sibi contigerant enarraret. prexerunt ambo ad tumbam beati Concordiani. et remoto lapide: viderunt plures serpentes qui decem pedum longitudinem excedebant. Cumque omnes diffugerent. beatus Germanus eis imperavit: ut ad talem locum pergant ubi de cetero nemini presumat nocere. Sicque Bamertinus baptizatus est et sanatus. factusque est monachus monasterii sancti Germani. ubi post sanctum Alodiu abbas factus fuit. **B** Huius tempore in eius monasterio sanctus Marinus extitit: cuius obedientiam sanctus Bamertinus probare volens vilius officium monasterii ei commisit. pastorem scilicet eum faciens bubalorum. Cum igitur in silva quadam boues et vaccas libenter custodiret: tanta sanctitate pollebat quod etiam aves silvestres ad se venientes manu propria nutrebat. Nam et aprum qui ad cellam eius confugerat a canibus eripuit: et abire fecit. Latrones quidam cum eum expoliasset: et vestes eius secum ferentes abirent. solum ei pallium dimiserunt. Qui statim post eos clamavit dicens. Revertimini domini mei. ecce denarium colligatum in medio pallio inveni. qui vobis forsitan necessarius erit. Qui protinus revertentes palliolum cum denario abstulerunt. et quidam penitus dimiserunt.

runt. Sed cum festinanter ad suas latebras properarent. tota nocte euntes. in ipso crepusculo ad eius cellulam sunt reperti. Quos ille salutas in cellam suam benigne recepit. pedesque eorum lavans: et necessaria frum protulit ministravit. Qui stupefacti: de eo quod fecerant doluerunt. et unusquisque eorum ad fidem conversus est. Quadam vice cum quidam iuniores monachi secum manentes vire cuidam que omnibus insidiabatur laqueos tendissent. illa in laqueos nocte irruens capta tenebatur. Quod sanctus Bamertinus prescians dilecto surrexit et eam inveniens dixit illi. Quid facis o misera. fuge cito ne capiaris. Eamque dissolvens dimisit. Verum cum mortuus fuisset. et corpus eius Antisiodorum deportarent. et cum fuissent in quadam villa. nullo modo illud inde movere potuerunt. quoadusque quidam incarceratus subito fractis vinculis liber exiliens venit ad corpus et cum alijs vijs ad urbem portavit. Ubi in ecclesia sancti Germani honorifice est sepultus.

CXXV De sancto Egidio.

Egidius dicitur ab

e quod est sine a geos. quod est terra et dyan quod est clarum sine divi. Ipe namque fuit sine terra per terrenorum despectionem. clarus per scientie illustrationem. divinus per amorem qui assimilatur amanti.

Egidius athenis ex regia stirpe progenitus et sacris litteris ab infantia eruditus. dum quadam die ad ecclesiam pergeret. cuidam egro in platea iacenti et elemosinas petenti: tunicam suam tribuit. qua indutus sanitatem integram mox recepit. Post hoc parentibus suis in domo quiescentibus. patrimonium suum christus fecit heredem. Quadam vice dum ab ecclesia rediret. quidam vir a serpente percussus eidem obvius extitit. Sed oratione sua egidius proripuit virus fugavit. Quendam demoniacum in ecclesia cum ceteris existerem. et fideles clamoribus suis turbantem egidius demone fugato sanavit. Verum humani favoris formidans periculum. clam

De sancto Egidio

156

litus maris petijt. et nautas quosdam in mari periclitantes conspexit. et facta oratione tempestatem omnē sedauit. Applicatibus autē nautis audito q̄ romam tendere gratias eius meritis egerunt. et q̄ cum secum grat̄s ueberent promiserunt. Cum igitur arelatem venisset. et biennio cū sancto Cesario eiusdem ciuitatis episcopo mansisset et ibidē quendā triennio febribus curasset. heremū cupiens clam discessit. et cum Ueredonio heremita sanctitate conspicuo diu mansit. ubi sterilitatē terre suis meritis fugauit. Sed dum ybiq̄ miraculis chorificaret. būane laudis timens periculum relicto eo interiorē heremū penetrauit. ubi quoddam antrū et quendā forniculum reperiens. quandam nihilomin⁹ diuinitus ceruam preparatam ibidem habuit in nutricem. que certis horis lactis alimoniam sibi prebebat. Sed cum ibidē regis pueri venarentur. p̄dictam vidētes ceruam ceteris feris contemptis. hanc cū canibus insequunt. A quib⁹ cum uehemēter irgeretur ad pedes sui confugit alūni. Ille vero admirans cur p̄ter solitū sic mugiret. exiens et venatores audiēs dominū exorauit. vt quā sibi tribuerat nutricē seruaret. Lanū autē nullus infra lapidis iactū sibi appropinquare ausus est. sed cū nimio ululatu ad venatores reuertebantur. Note igitur superueniente domū redeunt. et sequenti die illuc reuertentes casso labore domū iterū redierunt. Quod cum rex audisset rem vt erat suspicatus. cū episcopo et multitudine venatoz illuc peruenit. Sed cū canes vt p̄us accedere nō p̄sumerēt. sed omnes ululando redirent. locum reprim⁹ densitate inaccessibilem in girum circūderant. Unus autē incaute sagittam dirigit. Vt inde ceruam expelleret. viro dei p̄ceruo oranti graue vulnus inflixit. Sed milites semitam ferro aperientes ad ipsi⁹ deuenerūt speluncā. Et videntes senē habitū monachali vestitū. canicie autē et etate venerabilem ceruam quoq̄ ad eius gennā prouolutā solus episcopus et rex eum pedes adierunt. ceteris retro stare iussis. Et interrogauerunt euz quis esset. vel vñ venisset. aut cur tam densam heremi vastitatem perisset. seu quis eum vulnerare tam

grauiter p̄sumpsisset. Quib⁹ cū ad singula respondisset. et illi ab eo humiliter veniam postulassent. medicos sanādo vulnere spondponderunt. et multa donaria obtulerunt. Sed ipse nec medicinam adhibere voluit et munera contemnens: ad ipsa etiam non respexit. quin potius sciens virtutem in firmitate perfici: dominum exorauit. ne q̄s diu viueret sanitati p̄stine redderetur. Sz cum rex eum frequenter vñsaret. et pabulum salutis ab eo reciperet immensas diuitias obtulit. sed eas ille recipere recusauit. admonens vt inde monasterium construeret. ubi monastici ordinis disciplina vigeret. Quod cum rex fecisset. victus egidius lacrimis et p̄cibus regis postq̄ plurimum renuisset. illius monasterij curam suscepit. **B** Vnius sancti famam rex karolus vt audiuit eius impetrato aduentu reuerenter eum suscepit. Inter cetera salutis colloquia rex eum rogauit. vt pro eo dignaretur orare. quia quoddam facinus enorme cōmiserat. quod nulli vnq̄ nec ipi sancto confiteri auderet. Sequenti igitur dominica dum Egidius celebrans pro rege oraret. angelus domini eidem apparēs cedula super altare posuit. in qua script⁹ erat per ordinez et regis peccatum. et Egidij precibus dimissum. si tamen penitens et cōfiteus ab illo deinceps abstineret. Ad iunctumq̄ erat in fine vt quisq̄ sanctū egidium pro quocunq̄ commissio inuocaret si tamen ab illo desisteret. eius meritis sibi remissū nō dubitaret. Oblata igit⁹ regi cedula peccato suo rex agnito veniam humiliter postulauit. Egidius autem cum honore rediens apud Neumalsensem urbem filium principis qui tunc obierat suscitauit.

Post aliquantulum vero tempus p̄nunciāns monasterium suū non longe ab hostibus euertendum romam adiit. et priuilegium ecclesie sue duoz hostia cypressina in quib⁹ sculpte erant imagines apostolorum a papa impetrans. dimittēsq̄ ea in Tyberim diuino regimini commendauit. et ad monasterium rediens cuidam con tracto apud tyberonem gressum restituit. Luncq̄ ad monasterium redisset predicta hostia in portu inuenit. et gratias agens deo q̄ inter tot maris picula illa seruassz

De natiuitate gloriose uirgis marie

ea in liminibus ecclesie sue ad decem ecclesie et monasterium pacti romani sedis erexit. Tandem dominus dies sui obiit uniuersis sibi per spiritum reuelauit. Quod ille fratribus indicans et per se orare suadens in domino feliciter obdormiuit. ubi choros angelorum eius animam in celum ferentium plurimum se audisse testati sunt. Claruit circa annos domini septingentesimum.

CXXVI

De natiuitate gloriose uirginis Marie.

Stirps gloriose

se uirginis Marie ex tribu iuda et regia stirpe dauid duxit originem. Bartheolus autem et Lucas non generationem Marie sed Ioseph describunt. quod tamen a conceptione christi penitus alienum fuit. quia consuetudo scripturae dicit fuisse ut non mulier sed uirorum generationis series teneretur. Verissime tamen per gotham ex progenie dauid descendit. Quod precipue patet ex hoc. Quoniam ut sepe scriptura testatur christus de semine dauid duxit originem. Cum igitur christus de sola uirgine natus sit. manifestum est et ipsam uirginem ex dauid natam esse. et hoc ex cathena nathan. Dauid enim inter ceteros habuit duos filios scilicet Nathan et Salomonem. Ex cathena igitur nathan filii dauid (ut testatur Iohannes damascenus) leui genuit melchior et panther. panther genuit barpanther. barpanther genuit ioachim. ioachim uirginem Mariam. Ex cathena autem salomonis nathan habuit uxorem ex qua genuit iacob. Defuncto autem nathan melchior ex tribu nathan. qui filius quidam leui. frater autem pantheris nupsit uxori mathas matris autem iacob. et genuit ex ea hely. Facti sunt autem fratres uterini iacob et hely. Iacob quidem ex tribu salomonis. hely ex tribu nathan. Defunctus est autem hely ex tribu nathan sine liberis. et accepit Iacob frater eius quod ex tribu salomonis uxorem eius et suscitauit semen fratris sui et genuit ioseph. Ioseph igitur natura est filius Iacob ex descensione salomonis. secundum legem autem hely quod ex nathan nam filius qui nascebatur secundum naturam erat quidem generantis. secundum autem legem defuncti. Hec damascenus. Sic autem in ecclesiastica historia dicitur et Beda in sua cronica testatur. cum omnes generationes

hebreorum et alienigenarum in archiuis templi secretioribus seruarent. herodes omnes iussit incendi existimans se nobilem posse uideri si deficientibus probamentis progenies sua ad israel pertinere crederetur. Fuerunt tamen quidam dicti dominici sic dicti ob propinquitatem christi qui et nazarei fuerunt. qui ordine generationis christi partim ut a proauis uidicemus partim ut a quibusdam libris habuerunt. Quos domi habebant christum poterant perdocere. **B** Joachim autem accepit uxorem nomine annam quam habuit sororem nomine hysmeriam. Hec autem hysmeria genuit elyzabeth et elind. elyzabeth Jobannem baptista. De elind natus est eminen. de eminen natus est scitus seruatus. cuius corpus est in opido traieci super flumen mosan in episcopatu leodiensi. Anna autem tres viros habuisse dicit scilicet ioachim cleopham. et Salome. De primo autem viro scilicet Joachim unam filiam scilicet Mariam matrem domini genuit. quam ioseph nuptui dedit. que christum dominum genuit et peperit. Porro Joachim accepit cleopham fratrem Ioseph et genuit ex eo aliam filiam quam similiter Mariam vocauit. et alpheo postmodum in coniuges tradidit. Hec autem Maria ex alpheo viro suo quatuor filios genuit. scilicet Iacobum minorem. Ioseph iustum qui et bartholomaeum symonem et Judam. Porro secundo viro Anne. tertium cepit nomine Salome. ex quo aliam filiam genuit. quam rursus Mariam vocauit. et Zebedeo in coniuges tradidit. Hec autem Maria ex Zebedeo viro suo duos filios genuit. scilicet Iacobum maiorem et Iohannem euangelistam. Unde et de hoc extant versus. Anna solet dici tres concepisse marias. Quas genuere viri. ioachim. cleophas. salomeus. Has peperere viri ioseph. alpheus. zebedeus. Prima parit christum. iacobum secunda minorem. Et ioseph iustum. peperit cum symone iudam. Tertia maiorem iacobum. volucrumque iohannem. Sed mirum videtur quomodo gotham Maria potuit esse cognata elyzabeth. ut superius dictum est. Constat enim elyzabeth uxorem fuisse zacharie qui erat de tribu leui. et secundum legem quilibet de sua tribu et familia ducere debebat uxorem. et ipsam de familia aaron lucas fuisse testatur. Anna autem fuit secundum hieronymum de berthelem qui erat de tribu iuda. Sed sciendum quod ipse Aaron

De natiuitate gloriose uirgis marie

157

et ioiada summ⁹ sacerdos ambo de tribu
da duxerūt vxores. Vñ tribu sacerdotalis
regalis cognatiōe semp ad inuicē pban^t
fuisse piuncte. Potuit autē (vt dicit Beda)
hmoi pñctio recentiori tpe fieri dñs nu-
ptui feminis de tribu in tribū vt manifeste
brās Mariā q̄ ex tribu regia descendit cum
tribu sacerdotali cognatōez gener⁹ habuif
se pstatet. Et ita brā Maria de vtracq̄ tri-
bu erat. Voluit em̄ dñs vt he tribu priuile-
giatē ppter ministeriū ad inuicē miscerēt. q̄a
de eis dñs nascitur⁹ erat. q̄ vere rex et sacer-
dos p nob seipm offerret. et fideles suos in
militia b⁹ vite pugnātes regeret. et post vi-
ctoriā coronaret. Nō etiā ex noie xpi. id est
inuncti innuit. q̄ soli sacerdotes et reges et
p̄phē in lege veteri yngebant. Vñ et nos a
p̄po xpiani dicimur: et gen⁹ electū regale
sacerdotiū appellamur. Sed et qd dicebat⁹
q̄ mulieres tm̄ sue tribu hoibz iungerentur
dictū fuisse pstat ne distributio sortiu con-
funderet. q̄ p̄o leuitica tribu sorte int̄ ceteras
nō habebat. mulieres de illa tribu nu-
bere poterāt cui volebat. **H**istoriā
autē natiuitatis brē p̄gis br̄is Hieronym⁹
vt in prologo refert ad adolescentul⁹ in q̄daz
libello legit. Sed post multū ipis vt se ibi
idem legis recoluit. pmo rogat⁹ trāscipit.
Joachim. nāq̄ ex galilea et ciuitate Haza-
reth sanctā Annā ex beithleem duxit vxorē.
Ambo autē iusti erāt. et ambo sine rep⁹
bensione in omnibz mandatis dñi incede-
bant. omnēq̄ suā substantiā tripharie diui-
debant. Vnam prem templo et templi ser-
uicioribz impendebant. Aliam pegrinis et
paupibz erogabant. Terciam sibi et familie
sue vñbz reseruabant. Et ita p annos. xx.
prolem ex coniugio nō habentes. vouerūt
dño q̄ si eis sobolem concederet eam serui-
tio dñi manciparent. Cui⁹ rei grā cum sin-
gulis annis in tribu festis p̄cipuis hierusa-
lem frequentarent. in festo Encenioz Jo-
achim cū p̄tribulibz suis hierusalem ascen-
dit. et cum ceteris ad altare accedens obla-
tionem suam offerre voluit. Quem vidēs
sacerdos cum indignatione nimia repulit.
Et cur ad altare dei accedere p̄sumeret in-
crepauit. asserens nō esse pueniens maledi-
cto legis obnoxium oblatiōem dño legis
offerre. nec iter secundos infecundū. et qui
iplm dei nō auxit altare. Joachim igit sic

confusum se videns p̄e pudore domū re-
dire noluit. ne similiter a contribulibz suis
q̄ hoc audierāt tantū obprobriū sustineret
Secedens igitur ad pastores suos. cum
ibi aliq̄ diu fuisset: quadaz die ei soli ange-
lus cum magna claritate apparuit. et de ei⁹
visione turbatū ne timeret admonuit di-
cens. Ego sum angelus dñi missus ad te
vt annūciem tibi p̄ces tuas exauditas esse
et elemosynas tuas in cōspectu dñi ascen-
disse. Vidi em̄ pudorem tuū. et audui ste-
rilitatis obprobrium nō recte tibi obiectū
Peccati quippe non nature vltor est deus.
Et ideo cum alicui⁹ vterū claudit. ad hoc
facit vt mirabilis denuo aperiat. et non li-
bidinis esse qd nascitur. sed diuini fore mu-
neris cognoscat. Prima gentis vestre ma-
ter Sara nōne vltq̄ ad nonagesimum an-
num sterilitatis obprobriū p̄tulit. et tamen
ysaac cui repromissa erat omnū gentium
benedictio generauit. Rachel etiam nōne
diu sterilis fuit. et tamen Ioseph genuit. q̄
rotius egypti dñiūz habuit. Quis fortior
Sampson: vel sanctior Samuele. et ta-
men hi ambo steriles matres habuerunt.
Ratione igitur et exemplis crede dilatos
diu conceptus. et steriles partus mirabilio-
res esse solere. Proinde Anna vxor tua pa-
riet tibi filiam. et vocabis nomen ei⁹ Mari-
am. Hec vt conuñtis erit ab infantia dño
consecrata. et adhuc ex vtero matris sue
spiritus sancto plena. nec forinsec⁹ inter po-
pulares. sed in templo domini semp mor-
rabitur. ne quid sinistrum de ea aliquis su-
spicetur. Et sicut ipa ex sterili matre nasce-
tur. ita mirabiliter ex ea altissimi fili⁹ gene-
rabitur. cuius nomen erit iesus. et p eū om-
nibus gentibus erit salus. Et hoc tibi si-
gnum. Cum peruenieris hierosolimis ad
auream portam Annam vxorē tuam obuī-
am habebis. que de tua tardatione modo
solicita tūc in cōspectu tuo gaudebit. Dis-
dictis angelus ab eo discessit. Anna autē
cum amare staret et quonam vir su⁹ iunisset
ignoraret. idem angelus eidem apparuit. et
sibi eadem que viro annunciauerat pates-
fecit. addēs vt pro signo hierusalem ad au-
ream portā pergeret. et ibidem viro suo re-
deuntī obuīaret. Igit iuxta angeli p̄ceptū
ambo sibi inuicē obuīātes: de mutua visio-
ne letati. et de prole p̄missa securi. adorato

De natiuitate gloriose uirgis marie

dñō domū redieſt. diuinū pmiſſum hilariter expectātes. Anna igiſ pcepit ⁊ filiā peperit ⁊ nomen ei⁹ Mariā vocauit. Cōpleto igiſ p trienniū ablactatōis tpe ad tēplū dñi ḡginē cū oblatōib⁹ adduxerit. Erāt āt circa tēplū iuxta. x. gradū psalmos. x. aſcenſiōis grad⁹. Nā qz tēplū in mōte erat pſtitutū. altare olocauit qd forinſec⁹ erat adiri niſi p grad⁹ nō poſat. In hoz nanc⁹ nouiſſimo ḡgo pſtituta cūctos ſine alio ad iutorio ita pſcēdit: ac ſi iam etat⁹ pfecte eēt. Perfecta igiſ oblatiōe: filiā cū alijs ḡginibus i tēplo dimittētes ad p̄p̄ia redierunt. Virgo āt q̄tidie in om̄i ſc̄titate p̄ficiens. ⁊ ab angelis q̄tidie viſatabat. ⁊ viſiōe diuina q̄tidie fruebat. Ait em̄ Hiero. in q̄dā eplā ad Eromaciū ⁊ heliodor⁹ qz brā virgo hāc regulā ſibi ſtatuerat. vt a mane vſqz ad tertā orōib⁹ inſiſteret. a tertā vſqz ad nonam tētrino op̄i vacaret. a nona ab orōnib⁹ nō recedebat. Quſqz āgelus apparēs ſibi eſcam daret. D Quarto autē decimo etatis ſue āno pōtiſex publice denūciāuit. vt virgines q̄ in tēplo inſtruebant. ⁊ etat⁹ temp⁹ impleſſent. domum reuerterent. ⁊ viris legitime iungerent. Cui⁹ mandato cū ceterē paruiffent. ſola brā Maria ḡgo hoc ſe facere nō poſſe reſpondit. tum qz parētro ſui eam dñi ſeruitio mancipaſſent. tum qz virginitatē ſuā dñō ipā vouiſſet. Tūc anxius pontiſex eo qz neqz ſm ſc̄pturā q̄ dicit. vouete ⁊ reddite. votū infringendū putaret. nec morem genti inſuetūz introducere auderet. ad imminenteſt ſeſtiuitatē indeorū ſeniorib⁹ puocat⁹. omniū hec vna fuit ſnia vt in re tam dubia p̄ſiliū dñi q̄rereſ. Cum āt orōni inſiſterēt ⁊ pōtiſex ad p̄ſulendum dñm acceſſiſſet. mox de loco oratorij cūct⁹ audiētib⁹ vox inſonuit dicēs. vt q̄cunqz de domo dauid nuptijs habiles coniugati non eſſent. ſinguli ḡgas ſingulas ad altare deferret. ⁊ cuiuſcūqz ḡgula germinaſſet ⁊ i cacumine ei⁹ ſm yſaie vaticiniū ſpūſc̄tū in colūbeſpecie p̄ſeდიſſet. ipe p̄culdubio eſſet cui ḡgo deſpōſari deberet. Erāt int̄ ceteros Ioseph de domo dauid. Cui cum incongruū videret. ſi vir tam p̄fecte etat⁹ tā tenerā virginē duceret in vxorē. ceter⁹ virgas ſuas afferētib⁹ ſol⁹ ipe ḡgā ſuā ſubtraxit. Unde cū nil diuini voci p̄ſonū appareret. pōtiſex iterato dñm p̄ſulendū putauit

Qui reſpondit qz ſolus ille virgā ſuā non attulit cui ḡgo deſpōſari deberet. Prodit⁹ itaqz ioseph cū ḡgā ſuā attuliſſet. ⁊ ipa ilico florē germinaſſ. ⁊ in ei⁹ cacumine colūba de celo veniēs cōſeდიſſet. liq̄do om̄ib⁹ patuit ipi ḡginē deſpōſandā fore. Deſponſata igiſ ḡgine ioseph ipe q̄dem in ſuā ciuitatē berthelem recedit domū ſuā diſpoſitus ⁊ nuptijs neceſſaria p̄uiſit. Virgo āt Maria cū ſeptē ḡginib⁹ coeui⁹ ⁊ collecta neis ſuis q̄s ob oſtenſionē miraculi a ſacerdote accepat ad domū parentum in nazareth reuerſa eſt. In dieb⁹ autē illis angel⁹ gabriel ei oranti apparuit. ⁊ de ea naſciturū dei filiū nūciāuit. E Dies āt natiuitat⁹ virginis aliq̄nto tpe fideles latuit. Cōtingit igiſ (ſic reſert Iohes beleth) vt q̄dam vir ſc̄tūſ ſedule p̄rēplationi inſiſtens ſingulis annis. vſ. ydus ſeptembriſ in oratione poſit⁹ iocūdiſſimā angeloz ſocietatē ſolēnizatē audiret. Eunqz deuotiſſime ſibi reuelari peteret cur quolibet anno illo t̄m die ⁊ non alio hoc audiret. diuinū accepiſſe reſponſum. qz virgo glorioſa Maria tali die fuerit mūdo nata. ⁊ iſo h̄manifēſtaret fili⁹ ſancte eccleſie. vt p̄cordes fierēt i hac celebritate celeſti curie. Cum autē hoc ſummo pontifici ⁊ alijs intimāſſet. et illi orationib⁹ ⁊ ieiunijs. ſc̄pturis ⁊ antiquitat⁹ testimonijs veritatē comperiſſent. hūc diē in honore natiuitatis ḡginis celebrandū vniuerſaliter ſtatuerūt. Octaua autē natiuitatis beate Marie olim nō celebrabatur ſed dñs Innocenti⁹. iij. natione ianuēſ. ipaz inſtituit celebrandā. Cuius bec cauſa fuit. Gregorio em̄ nono per mores ſubſolato de medio. romani omnes cardinales in quodam conclauī incluſerunt. vt citius eccleſie p̄uideretur. Sed cum p̄ plures dies cōcordare nō potuiſſent. et ipi a romanis multas moleſtias ſuſtinuiſſent. voneſrūt regine celi qz ſi eius meritis cōcordarent. ⁊ liberi abire poſſent. octauas ſue natiuitatis diu neglectas de cetero ſtatuerūt celebrādas. Sicqz in dñm Celeſtinū p̄uenerunt ⁊ liberati p̄ dñm Innocentiū votū adimpleuerūt. Celeſtin⁹ em̄ modico tpe ſup̄uixit. et ideo p̄ eū impleri nō potuit. Et nota qz tres natiuitates eccleſie ſolēnizat. ſc̄z natiuitatē xpi. Marie. et Iohis baptiſte. Que tres deſignat tres ſp̄uales natiuitates

De natiuitate glorioſe uirgis marie

158

Cū iohē nāq; laqua. cū maria in penitētia
cū pō nascimur in glā. Cū igit natiuitatē
baptismi i adultis oporteat pcedē p̄ritōez
et glē sūt. id ille due merito uigiliās habēt.
S; cū penitētia tota sit p uigiliā nō opoz
tuit ut uigiliā hiet. Octauas p̄o oēs hnt.
q; oēs ad octauā resurrectōis anhelāt. F
Diles qdā valde strenu⁹ et bte Marie
valde deuot⁹ ad torneamētuz vadēs. p̄mo
qdā mōasteriū ad honore bte marie con
structū in itinere rep̄tū missaz auditur⁹ in
trauit. Cū āt missa misse succederet et ille
ob honore p̄ginis nullā p̄mittere uellet
tandē de mōasterio exiēs ad locū p̄cit⁹ p̄pe
rabit. Et ecce redeūtes eidē occurrūt et ipz
strenuissime militasse referūt. Nō dū oēs q
aderāt assererēt. et vniuersi cū strenuissime
militasse vnanimiter acclamarēt. necnō et
qdā q se ab eo captos dicebāt se eidē offer
rēt. ppendēs uir discret⁹ et banā reginā v
bano mō se honorasse. qd acciderit manife
stauit. et ad mōasteriū rediēs filio p̄gis d ce
tero militauit. Ep̄s qdā brāz mariā i sū
ma reuerētia et deuotōe habebat. quandaz
ecclāz bte marie i nocte media ex deuotōe
adibat. Et ecce p̄go p̄ginū comitata vni
uerso p̄ginū choro ueniētī viro occurrūt. et
cū sūmo honore susceptū ad ecclāz ad quā
tēdebat ducere cepit. p̄cinctibz duobz de
choro puellis atz dicētibz. Cātem⁹ dñō so
cie. cantem⁹ honore. Dulcē amor xpi reso
net ore pio. Quos p̄sus tot⁹ ali⁹ chor⁹ p̄gi
nū resumēdo p̄cantat. Predicteq; bine cā
tarices binos q sequūt in ordie p̄sus sub
secute sunt. Prim⁹. Ad ima ruit magna de
luce sup̄b. Sic hō cū tumuit p̄m⁹ ad ima
ruit. Sicq; virū dei cum tali p̄cessiōe vsq;
ad ecclāz p̄duxerūt. duobz q incipiētibz et ce
teris ridentibz. Quedā mulier solatio vi
ri sui destituta. vnicū filiū habebat quē te
nerrime diligebat. Quadā aut vice filius
ei⁹ ab inimicis capit⁹. et in custodia vinculat⁹
Nō illa audiēs incōsolabiliter flebat. et brāz
p̄ginē cui multū deuota erat p liberatōe si
lū importunis p̄cibz exorabat. Tandēz vi
dens q sic nihil p̄ficeret. ecclāz in qua erat
sculpta imago bte marie sola intrauit. et co
rā imāgie stans ipaz sic alloq̄t dicens. Vir
go brā p liberatōe filij mei te sepe rogauit et
adhuc nequaquā mīi misere subuenisti. Pa
trociniū tuū p filio meo imploro. et nullum

adhuc sentio fructū. Igitur sicut fili⁹ me⁹
mibi ablat⁹ est: sic et ego filiū tuū tibi aufe
ram et obsidem p filio meo in custodiaz po
nam. Et hec dicens p̄pius accessit. et imā
gem pueri quam p̄go in gremio baiulabat
auferēs domū abiit. Accipiesq; imaginem
pueri ipaz in lintheo mūdissimo inuoluit.
et in arca recondens. ipsam cū clauū diligēs
tius obfirmavit. bonū obsidem p filio suo
habere gaudēs. et ipm diligēter custodiēs.
Et ecce seq̄nti nocte brā p̄go iuueni appa
ruit. et ianuā carceris aperiens: inde ut ex
eat p̄cepit. ei⁹ dixit. Patri tue fili dices.
ut meū mibi reddat filiū. exq; reddidi sibi
suum. Qui exiens ad matrem venit. et qua
liter beata p̄go cum liberauerit enarrauit.
Illa aut plurimū exultans imaginē pueri
accepit. et ad ecclesiā vadens beate Da
rie reddidit dicens. Gratiās vobis domi
na refero. qz mibi meū vnicū filiū reddidi
stis: et nūc vobis filiū vestz reddo. qz meū
me recepisse p̄fiteor. B Erat qdāz fur
q sepe latrocinia exercebat. s; brāz Maria
plurimū in deuotiōe habebat. et eam cre
brius salutabat. Quadam igit vice furtim
qdā rapiens capitur. et suspensio adiudi
catur. Cum autē suspenderet cōtinuo bea
ta virgo ei affuit. et suspensum tribz diebus
ut sibi videbatur suis manibz sustentauit.
ita q nullam lesionē p̄sensit. Illi vero qui
eum suspenderūt. casu inde transiētes euz
viuentem et vultu hilari reppererunt. et ar
bitrantes q non bene fuisset laqueo astri
ctus gladio ipsum iugulare volebant. S; beata
Maria ferientium gladio manū ap
ponebat. et illi sibi nil nocere poterant. Co
gnoscentes ergo illo referente q brā Da
ria sic eum iuuabat. mirantes eum depo
suerunt et amore virginis abire liberū di
miserunt. Qui abiens monasteriū intrauit
et quoad vixit in seruitiū dei genitricis per
mansit. Fuit quidam cleric⁹ q brāz Ma
riā valde diligēs horas ei⁹ sedule decanta
bat. Cū autē parētes ei⁹ morerent aliū nō
habētes heredē: eidē hereditatē dimiserūt.
Cōpulsus est igit ab amicis ut vxorē acci
peret et hereditatē p̄piā gubernaret. Qua
dam aut die cum ad celebrandas nuptias
tenderet in itinere qndam ecclāz reperit. et
reordat⁹ fuitq; bte Marie in ipam ingre
diēs horas ei⁹ dicere cepit. Et ecce beata

De natiuitate gloriose uirgis marie

Maria eidez apparuit et quasi seueri ei dixit
O stulte et infidelis cur me amicam et sponsam
tuam relinquis. et mihi aliam feminam antepo-
nis. Ad hoc ille compunctus ad socios rediit.
et totum dissimulans. celebratis nuptiis me-
dia nocte omnibus relictis de domo aufugit.
et monasterium intrans. beate Marie deuote
seruiuit. Sacerdos cuiusdam parro-
chie et honeste vite nullam missam nisi missam
beate marie sciebat. quam in eius honorem sedule
decantabat. Apud episcopum igitur accusatur.
et ab eo citatus accersitur. Cum pro coram episco-
po se aliam missam nescire diceret. episcopus ipsum quasi
seductorem dure redarguit. et ab officio eum
suspendens ne de cetero eam missam decan-
tare audeat interdixit. Sequenti autem nocte
beata Maria episcopo apparens eum plurimum incre-
pauit. et cur suum male sic tractasset famulum
requirit. Addidit quod quod die. xxx. moreretur
nisi ille ad solutum officium restitueret. Tre-
mefactus episcopus presbyterum accersiuit. et veniam pos-
tulans ut nullam missam propter illam quam sciebat
de beata Maria celebrare debeat iperauit.

Quidam clericus uanus et lubricus erat.
sed tamen dei genitricem plurimum diligebat. et
eius horas sanctas deuote et alacriter decan-
tabat. Quadam igitur nocte in uisione ui-
dit se ante tribunal dei stare. et dominum circum-
stantibus dicere. De illo qui uos aspexit qui iudi-
cio dignus sit uos ipsi decernatis. quem tamen
toleraui et nullum adhuc in eo emendationis
signum inueni. Tunc dominus omnibus approbationibus
super eum damnationis tulit sententiam. Et ecce pergo-
bra surrexit et filio suo dixit. Pro isto pie fi-
lii clementiam tuam rogo ut super eum damnatio-
nis sententiam mitiges. Quia ergo ob gratiam mei.
qui ob propria merita addicimus morti. Cui dominus.
Tuis enim petitionibus eum tribuo si uel saltem
nunc eius correctionem insperero. Et uersa uir-
go ad hominem dixit. Uade et amplius noli pec-
care ne deterius tibi contingat. Ille igitur ex-
citatus uitam mutauit. et religionem petiit. et ibi
in bonis operibus uitam finiuit. **H** Apud si-
ciliam anno domini. dccc. vij. fuit quidam uir nomine
Theophilus cuiusdam episcopi vicedominus (ut
ait Fulbertus carnotensis episcopus) qui tam pruden-
ter sub episcopo res ecclesiasticas dispelabat quam
mortuo episcopo eum dignum episcopatu omnis
populus acclamabat. At ille vicedominatu com-
tentus alium in episcopum maluit ordinari. Tan-
dem ab ipso officio inuite ab episcopo depositus:

in tanta impatientia est delapsus. ut ad su-
am recuperandam dignitatem cuiusdam indei
malefici psalmum expeteret. Ille igitur diabolus
aduocauit. et aduocatus citus uenit. Theo-
philus igitur iussu demonis christum et matrem eius ab-
negauit. christiane professioni abrenunciavit. et
ipsi abrenunciationis et abnegationis cyrogra-
phum suo sanguine proprio scripsit et scriptum anulo
sigillauit. et sigillatum demoni tradidit. et sic
eius seruitio se addixit. In crastinum igitur
percurator demonis theophilus in gratiam episcopi
recipitur. et in sui dignitate officium restituit.
Tandem ad se reuersus de eo quod fecerat ualde
de ingemuit. et ad uirginem gloriosam se uenit
in adiutorium fieret tota mentis deuotione com-
fugit. Quadam igitur uice beata Maria illi in
uisione apparet de impietate ipsum redarguit
et diabolo abrenunciare precepit. ac christum dei
filium et omnem christianitatem propositum profiteri fecit
et sic ipsum in sui et filii gratiam recuperauit. et ad
iudicium indulte uenie ite se sibi apparens cy-
rographum quod diabolo dederat sibi reddidit.
et super pectus posuit. ut iam non se dia-
boli seruum timeret sed per uirginem se liberum facere
gauderet. Quo theophilus recepto. rebe-
menter exultans. coram episcopo omnique populo quod
sibi acciderat retulit. et cunctis admirantibus
et uirginem gloriosam laudantibus ipse post tri-
duum in pace quieuit. **I** Quadam uir-
tytorum sua prope lugdunum circa annum domini
M. c. filiam unicam habentes. eam cuiusdam in-
ueni nuptui tradiderunt. Ob amorem autem filie
generum suum secum in domo tenebant. Mater
autem puellae inuenit amore filie sue tam di-
ligenter colebat. ut non maior esset amor pu-
elle ad patrem quam socrus ad generum. Inter hec
maliciosi dicere ceperunt. quod non filie causa
faceret. sed ut eidem pro filia sese ingereret.
Cum igitur mulieris animus tanta fallacia
perculisset. timens ne in vulgi fabulam uerteretur.
duos rusticos alloquitur. ut si occulte ge-
nerum stragulare uellent. cuiuslibet. xx. solidos
pollicetur. Quadam igitur die eos in cella-
rio recludens maritum suum ex industria alio-
ire consuluit. et filiam alio transmisit. Tunc
adolescens iussu domine sue cellarium ut uinum
afferret ingreditur. et mox a latronibus stragula-
tur. Hic socrus ipsum in lectum filie deuolu-
lit. et quasi dormientem uestibus circumdedit. Res-
deuntibus generum marito et filia et ad mensam posi-
tis iubet mater filie ut maritum debeat specia-

De exaltatione sancte crucis

nollēt capiti obtruncatōe martyriū postmo-
dū ppleuerēt. Passi sūt autē sub Valeriano
et Gallo circa annos dñi. cclvj.

CXXX

A

De exaltatōe sancte crucis.

Exaltatio sancte

crucis dñe eo q̄ tali die fides et

sc̄a crux plurimū exaltata fuit
Notandū autē q̄ ante xp̄i passionē lignū cru-
cis fuit lignū vilitatis. q̄ hmoi cruce de
lignis vilibz pabāt. Infructuositatē. q̄ qñ-
tūcūq̄ in mōte caluarie plātabat fructum
mūne faciebat Ignobilitatē. q̄. q̄ erat sup
pliciu latronū. Tenebrositatē. q̄ tenebro-
sum et sine omni decore erat. Mortis. q̄ ibi
hoies morti tradebāt. Fecoris. quia in me-
dio cadauerz plātabat. Post passionem p̄o
fuit multipliciter exaltata. q̄ vilitas trāsijt
in p̄ciositatem. Vñ dixit andreas Salue
crux p̄ciosa zc. Infructuositas i fertilitatē
Lan. vij. Ascendā in palmā et appre. fru. e?
Ignobilitas in sublimitatē. Aug. Crux q̄
erat suppliciu latronū trāsijt ad frontes im-
patorz. Tenebrositas in claritatem. Lxxv.
Crux et cicatrices xp̄i radijs solis in iudi-
cio erūt lucidiores. Mors in vite perpe-
tuitatē. vñ cantat. Ut vñ mors oriebat zc
Fecor in odoris suauitatē. Lan. j. Cū esset
rex in accubitu suo nardus. i. crux sancta de-
dit odorem suū.

B

Exaltatio sc̄e crucis solēniter ab ec-
clesia celebrat. q̄ in ea fides q̄ plu-
rimū exaltata fuit. Anno enim dñi
dccc. p̄mittēte dño flagellari pplm suum p
seuiciā paganorū Cosdroe rex p̄saz oia reḡ
terraz suo impio subiugauit. Hierlm autē
veniens a sepulcro dñi territ redijt. sz tamē
p̄re sc̄e crucis quā sc̄a belena ibidē relique-
rat asportauit. Volēs autē ab omibz coli vt
de. turrin ex auro et argēto et interlucēti-
bus gēmis fecit. et ibidē solis et lune et stel-
laz imagines collocauit Per subiles etiā
et occultos duct. q̄si de aquā desup infun-
debat. et in subterraneo specu equi quadri-
gas trahentes in circuitu ibant. vt q̄si tur-
rim mouerēt et tonitruū simularēt Filio igi-
tur suo regno tradito. in tali phano p̄pba-
nus residet. et iuxta se crucem dñi collocās
appellari ab oibz se deū iubet. Et sic legit i

libro mitrali de officio. ip̄e Cosdroe i thro-
no residens tāq̄ pater lignum crucis sibi a
dextris posuit loco filij. et gallū a sinistris lo-
co sp̄s sancti. se p̄o iussit p̄rem noiari. Tūc
Eractius impator exercitū copiosū colle-
git. et p̄tra filiū cosdroe iuxta danubiū flu-
uium dimicatur aduenit. Tandēz vtriusq̄
p̄ncipibz placuit vt sup pontē soli p̄stigerēt
et q̄ victor existeret sine damno vtriusq̄ ex-
ercitū imperium vsurparet. Decretū etiā
erijt. vt q̄cūq̄ p̄ncipem suū iuuare p̄sumes-
ret. cruribz abscisis et brachijs ob h̄ p̄tinuo
in flumine mergeret. At eractū totū se deo
obtulit. et sc̄e cruci deuotōe q̄ potuit p̄me-
dauit. Ambobz itaq̄ in p̄sticu duranti-
bz eractio victoriā dñs p̄tulit. et p̄trariū exer-
citū suo impio subiugauit. adeo q̄ vniuersus
p̄pls Cosdroe fidei xp̄iane se subdidit et
sacru baptismā suscepit. Cosdroe autē igno-
rabat exitū belli. q̄ cū ab omibz odiret sibi
a nemine intumatur. Eractius autē ad eum
p̄uenit. et in throno aureo eū sedere reper-
ens. eidem dixit. Quia lignū sc̄e crucis fm
tuū modulū honorasti. si baptismū et fidez
xp̄i susceperis. adhuc vitā et regnū paucis
a te acceptis obsidibz obtinebis. Si autēz
h̄ implere p̄tēpseris. gladio meo te feriam
et caput tuū p̄cidam. Cū igit ille acq̄escere
nollet extracto gladio eū. p̄rin^o decollauit.
Et q̄ rex erat sepeliri p̄cepit. Filiū p̄o suū
decē annorū quē cū eo repit baptizari fecit.
et de sacro fonte ip̄m suscipiēs regnum pa-
ternū ei dimisit. Turrin p̄o illam destruēs
argentū in p̄dam sui exercitū tribuit. aurū
p̄o et gēmas ad reparandū ecclesias quas
tyrānus destruxerat reseruauit. Sacram
igitur crucē suscipiēs hierosolimā reporra-
uit. Et Lūq̄ autē de mōte oliueti descen-
dens p̄ portā q̄ dñs passurus intrauerat i
equo regio et ornamēto impali ingredi vel-
let. repente lapides porte descenderūt et in
uicem q̄si mur^o vel vn^o paries se clausērūt.
Sup q̄ cūctis stupentibz. angel^o dñi signū
crucis in manibz tenens sup portā apparuit
dicens Cū rex celoz ad passionē per hanc
portā intraret nec cultu regio sz hūili aselo
ingrediēs. hūilitatē exemplū suis cultu-
ribz dereliquit. Et his dictis angel^o abscessit
Tūc impator lacrimis infusus seip̄m dis-
calciauit. et vestimenta vsq̄ ad camisiā exuit.
crucēq̄ dñi accipiēs vsq̄ ad portā humili

De exaltatione

ter baiulauit. **W**orq; duricia lapidū celestis pensit imperiū. statimq; porta se suberit gens. liberz intransib; patefecit ingressum. **Q**uorū autē suauissimus q̄ eodez die eodem q; momēto q̄ de turri Cosdroe sacra crux fuit ablata. hierosolimis de Persarū prouincia per tam longa terrarū spacia fuerat illapsus. tunc redijt. omnesq; mirabili suauitate refecit. Rex autem deuotissimus in has crucis laudes prupit. **Q**uorū splendor cunctis astris; mundo celebris. hominibus multum amabilis. sanctior vniuersis. que sola fuisti digna portare talentū mundi. Dulce lignū. dulces clauī. dulces mucro. dulcis hasta. dulcia ferēs pōdera. salua p̄sentem cateruā in tuis hodie laudibus congregatā. tuo vexillo signatā. Sic q; p̄ciola crux in suo loco restituit. et antiq; miracula renouant. **W**ortui q̄dem vite restituntur. paralitici q̄tuor curant. leprosi decem mūdant. ceci. xy. illuminant. demones effugant. et a varijs lāguorib; plurimi liberant. Et sic impator ecclesias reparas et regijs munerib; cumulās ad p̄pria remeauit. Inronicis autē hoc gestum aliter fuisse narratur. Dicitur em̄ q̄ dū Cosdroe occupans vniuersa regna. hierusalez cum Zacharia patriarcha et ligno crucis cepisset. et Eraclius pacem cum eo facere vellet iurauit se cū romanis pacē nō facturū donec crucifixum abnegarent et solem adorarent. Tunc Eraclius zelo armat cōtra eū exercitum mouit. et Persas multis p̄lijs deuastauit. et Cosdroe vsq; ad resfontem fugere compulit. Tandē Cosdroe dissenteria incurrēs Medasan filiū suū in regē coronare voluit. Quod Sirois p̄mogenitus ei⁹ audiēs: cū Eraclio sedus inijt p̄m q; cum nobilib; psequens in vinculis iecit. Quem pane tribulatōis et aqua angustie sustentans. tandem sagittari et occidi fecit. Postmodū autē omēs incarceratos cū patriarcha et ligno crucis Eraclio destinauit. Ille autem p̄ciosum lignum crucis hierusalem detulit. et postmodū cōstātinopolim deportauit. Hec in multisronicis legūt.

De hoc autē ligno crucis sic dicit Sibilla apud paganos. sic dicit in histo. tripartita o ter beatum lignum in quo deus extēsus est. Hoc forte dictum est propter vitā nature gratie et glorie que ex cruce prouenit.

D Apud constantinopolim iude⁹ q̄dam ecclesiā sancte Sophie ingressus q̄dam imaginē xp̄i ibidem p̄spexit. Qui se ibi solū p̄siderās gladiū arripuit et appropriās imaginē xp̄i in gutture percussit. statimq; inde sanguis exiit. et iudei faciē et caput aspersit. Qui territus imaginē accepit: et ip̄az in puteum p̄iciens statim aufugit. Quidam autē xp̄ianus eidē obuiauit. ei⁹ dixit. Vñ venis iudee. Aliquem hoīem occidisti Et ille. Falsum est. Qui rursus homo ille dixit. Vere homicidiūz perpetrasti. et ideo sanguine aspersus es. Et iudeus. Vere de christiano⁹ magnus est. et fides eius firma p̄ omnia comprobatur. Nequaquā em̄ hoīem percussit: sed christi imaginē. et continuo sanguis emanauit de eius gutture. Dixit autē iudeus hominē illū ad puteum. et inde sanctam imaginē extraxerūt. Plaga autem in gutture xp̄i vt fertur adhuc hodie cernit. et iudeus p̄tinuo fidelis efficitur. Apud siriam in ciuitate berith q̄dam xp̄ian⁹ sub annua pensione hospitij habens imaginē dñi crucifixi p̄tra lectuli faciē in pariete affixerat. et ibi orōnes suas cōtinue faciebat. Post annū vero aliā domū locauit. et imaginē ibidem ex obliuione reliq̄t. Quidā autē iude⁹ p̄dictam domū conduxit. et q̄dam die vnum de suis cōtribulib; ad conuiuuiū inuitauit. Inter epulas autem ille qui inuitatus fuerat casu circūspiciens. imaginē infixam parieti cōtuetur. et in illū q̄ se inuolutauerat ira fremens cur imaginē iesu cristī nazareni tenere audeat cōminatur. Ille autē cum adhuc p̄dictam imaginē non vidisset sacramentis quib; poterat affirmabat q̄ illam de q̄ dixit imaginē penit⁹ ignorabat. Tūc ille placatū se simulans valefecit et ad p̄ncipem sue gentis abiens iudeum illū de eo qd̄ viderat accusauit. Iudei igitur congregati ad domū eius conueniunt. et visa imagine illū cōtumelijs diris afficiunt. et extra synagogam semiuivū p̄ciunt. imaginem vero cōculcantes pedibus. cuncta in ea dominice passionis obprobria renouarunt. Cum vero latus lancea p̄forassent: protinus sanguis et aqua ybertim exiit. et suppositum vas impleuit. Stupefacti iudei sanguinē illum ad synagogas detulerunt et omēs infirmi ex ip̄o inuncti prius curabant. Tūc iudei ep̄o terre illius omnia p̄ora

dinem narrauerunt. et baptismum et fidem cri-
sti unanimiter susceperunt. Eps autem sangui-
nem illuz in ampullis cristallinis et vitreis
pseruauit. Epianus etiam illum accersit ad
se et quis tam pulcrum imaginem composuisset
inquisit. At ille dixit. Nicodemus illam
composuit: quam moriens gamalieli: Sama-
riel zacheo: Zachaeus iacobo: Jacobo simo-
ni reliquit. Sicque in hierlem vsque ad exci-
dium vrbis fuit donec inde a fidelibus i regnum
agrippe delata. et inde ad patriam meam de-
ducta a parentibus meis ad me hereditario
iure deuenit. Factum est hoc anno domini. dccc.
Tunc omnes iudei synagogas in ecclesias con-
secrarunt. Et extrinsecus mos inoleuit ut ecclesie
psecraretur. quia ante tamen altaria psecrabant.
Propter illud miraculum ordinauit ecclesia
v. kalend. decembris memoriam fieri domi-
nice passionis. Vel ut alibi legitur. v. ydus
novembris. Unde et rome consecrata est
ecclesia in honore saluatoris. vbi ampulla
cum illo sanguine reueruatur. et solenne festum
tunc agitur. **E** Virtus crucis etiam apud
infideles maxima potestas comprobatur. Nam
ut Gregorius in. iij. dialogorum libro comemor-
rat. Andreas fundane ciuitatis eps: dum
quendam sanctimoniale feminam secum habita-
re permitteret. antiquus hostis cepit istius spiritus
oculis mentis eius imprimere ut in lecto
nephanda cogitaret. Quadaz vero die iu-
deus quidam romam veniens. cum iam die
declinare cerneret. et vbi manere posset mi-
nime reperisset. in quidam templo apollinis
ad manendum se contulit. Qui ipsum loci illius
sacrilegium pertimescens. quous fidem christi
fuerat in hunc signo crucis tamen se munire cu-
rauit. Nocte autem media euigilans vidit ma-
lignorum spirituum turbam quasi in obsequium
cuiusdam potentis preire. Quos quod ceteris pre-
erat in eorum medio pederet. cepit singulorum
spirituum sibi obsequentium causas accusque
discutere. quatenus unusquisque quous egisset
nequicie inueniret. Modum autem huius discus-
sionis Gregorius causa breuitatis pretransit.
Sed ex simili exemplo potest. Nam dum quadaz
in templum ydolorum intrasset. vidit sathanam
sedentem et omnem eius militiam ei assistentem.
Et veniens vnus de malignis spiritibus
adorauit eum. Cui ille. Unde venis. Et ille
In illa puincia fui. et ibi bella plurima sus-

citavi. et perturbaciones plurimas feci. et sangui-
nem copiosum effudi. et veni nunciare tibi
Et sathan ait. Quanto tempore hoc fecisti. Et ille
In. xxx. diebus. Et sathan. Quare tanto tempore
hoc fecisti. Et ait assistentibus. Ite et flagello
lis eum cedite et durius verberate. Et scilicet
veniens adorauit eum dicens. In mari domi-
nine eram et commotiones maximas excita-
ui. et naves multas demergens. homines quos plu-
res occidi. Et ait. Quanto tempore hoc fecisti.
Et ille. In. xx. diebus. Et iussit hunc similiter
flagellari dicens. Ita modicum tanto tempore la-
borasti. Et tertius veniens ait. In quadaz
ciuitate fui et rixas in quibusdam nuptiis ex-
citavi. et multum sanguinis effusione feci. et
sponsum ipsum occidi. et veni nunciare tibi.
Cui dixit. Quanto tempore hoc fecisti. Et ille.
In decem diebus. Et ille ait. Nonne plura in
tot diebus operatus es. Et iussit eum a circums-
stantibus verberari. Et quartus veniens
ait. In heremo mansi. et per. xl. annos circa
quendam monachum laboravi. et vix tandem
ipsum in lapsum carnis precipitavi. Quod sa-
than audiens. de solio suo surrexit. et eum
osculans de capite suo coronam abstulit et
capiti illius imposuit. ac ipsum secum peder-
re fecit dicens. Magnam rem fortiter egi-
sti. et plus omnibus laborasti. Sic igitur vel
similis potest esse modus illius discussio-
nis que Gregorius pretermittit. Cum er-
go singuli spiritus exponerent quid egissent.
vnus in medium posuit. et quanta carnis tem-
ptatione de illa sanctimoniali femina andree
animum commouisset aperuit. Addens quod be-
ri hora vespertinum vsque ad hoc eius mentem
traxerit. ut in tergum eius blandires alapa
daret. Tunc malignus spiritus eius horriatus
est ut perficeret quod cepisset. ut illius ruine sin-
gulari inter ceteros palmam teneret. Pre-
cepitque ut quereretur quisnam esset ille qui iace-
re in templo eodem presumisset. Cum autem il-
le vehementer palpitaret. et missi spiritus eius
crucis misterio signati viderent. territi cla-
mauerunt. Vere vas vacuum. sed signatus
Ad hanc vocem protinus illa malignorum
turba disparuit spiritum Iudeus autem percipiens
ad episcopum venit. et ei omnia per ordinem enarrauit.
Quod ille audiens vehementer ingemuit
et omnem mulierem a domo sua et vicinia pro-
tinus remouit. et iudeum baptisauit.

Refert. Gregorius in li. dialogorum. quod que
y 4

De sancto Iohāne chrisostomo

dā sc̃imonialis ortū ingrediēs ⁊ lactucas
p̃spiciēs p̃cupiuit eā. q̃ signo crucis b̃ndice
re oblita auidē momordit. Sed arrepta a
diabolo p̃tin⁹ cecidit. Cū āt b̃ñis equici⁹
ad eā vēiss⁹ diabol⁹ clamare cepit ac dicere
Ego qđ feci. ego qđ feci. Sedebā hic sup
lactucā. illa venit ⁊ momordit me. Ad im
periū autē p̃dicti viri diabol⁹ mor de ea exi
uit. Legit̃ in histo. ecclesiastica q̃ genti
les p̃ alexandriā arma serapis in parietib⁹
depixerāt. Theodosi⁹ p̃o illis delet⁹ signū
crucis depingi mādanit. Quo viso gētilēs
⁊ sacerdotes ydolorū baptizati sūt. dicētes
traditū esse ab antiq̃s q̃ ea q̃ colebāt statēt
donec veniret signū illd in q̃ est vita. Quo
dā tūc l̃ra apud illos quā sacra vocabant
habebat formā crucis. quā dicebāt interp̃
tari vitā futuram.

CXXXI

De sc̃to Iohāne crisostomo.

Iohānes cognō

i mine crisostom⁹ antiochen⁹ filius
secūdi ⁊ antbure nobiliū fuit. Cui
ius vita gen⁹ p̃uersatio ⁊ p̃secutio in histo.
triprita pleni⁹ declarat. Qui cum phie stu
diū impēdis⁹. tandē hāc deserēs diuis le
ctiōib⁹ incūbebat. Qui p̃sbyter ordinatus
p̃p̃ castitatē zelū sc̃nerior habebat. ⁊ feruo
ri mag⁹ q̃ mansuetudini seruebat. Et p̃p̃
vite rectitudinē incaut⁹ ad futura p̃spicere
nesciebat. In p̃fabulatōe arrogā a nesciē
tib⁹ putabat. In docēdo erat p̃cipu⁹. in ex
ponēdo egregi⁹. ad mores coercēdos opti
mus. Regnātib⁹ igit Archadio ⁊ Honorio
august⁹. et Damaso in romana sede p̃si
dente. fact⁹ est ep̃s. Qui dū vitā clericorū
repente corrigere voluit. oēs in sui odium
p̃citauit. ⁊ cū velut furiosū declinabant. et
apud omēs ei detrahebāt. Et q̃ nūq̃ ali
quē ad prandiū inuitabat. nec ab aliq̃ inui
tari volebat. dicebāt h̃ ideo facere. q̃ tur
piter māducaret. Alij p̃p̃ excellentē ⁊ exq̃
sitū vsum ciborū h̃ eū facere p̃dicabant. Re
uera autē p̃p̃ abstinentiā stomachū ⁊ caput
sepe dolebat. ⁊ ideo p̃radiorū epulas euita
bat. Populus autē p̃p̃ f̃mōnes q̃s in ecclā fa
ciebat eū plurimū diligebat. parupēdens
q̃ p̃tra eū emuli loq̃rent. Apposuit q̃z Ioh
annes ⁊ quosdā p̃cerū obiurgare. et ideo

p̃tra eū maior inuidia est accēsa. Aliud q̃z
fecit qđ cūctos valde cōmonit. Eutropi⁹
nāq̃ p̃p̃osit⁹ impatoris ⁊ b̃ñs p̃sulis di
gnitatē volēs in q̃busdā ad ecclesiā fugien
tib⁹ se vindicare. studuit vt lex ab impato
re poneret̃ vt null⁹ ad ecclāz p̃fugeret. imo
q̃ dudū refugerāt extraheret. Post paucos
autē dies cū eutropi⁹ regē offendisset. ad ec
lesiā mor p̃fugit. Ep̃s autē h̃ audiēs ad eū
sub altari latitantē accessit. ⁊ omeliā incre
patoriā p̃ eum faciēs ipm durissime obiur
gauit. Ex qua re multos offendit eo q̃ bo
mini infelici nō solū noluit miscōdiaz impē
dere. s̃ insup nō destitit obiurgare. Impa
tor ergo eutropiū rapiēs. eius caput abicē
dit. P̃o diuersis igit causis multos homi
nēs fiduciali⁹ obiurgabat. ⁊ ideo erat plus
rimis odiosus. Theophilus autē alexan
drinus ep̃s Iohannem deponere volebat
et p̃sbyter quendā noie ysidorū intrudere
affeciabat. et ideo causas depositiōis dili
genter querebat. Populus autē defendē
bat Iohānē. ⁊ eius doctrina mirabili aui
ditate pascebat. Sacerdotes q̃z iohānes
f̃m ecclesiasticas sanctones viuere cogē
bat. dicens nō debere frui honore sacerdo
tū qui eorū vitā p̃temnerent imitari. Non
solū autem ciuitatem cōstantinopolitanā
strēnue gubernabat. sed ⁊ plures circūado
iacentes prouincias imperiali auctoritate
prouidis legibus ordinabat. Cūq̃ cognō
uisset in fenice adhuc demonib⁹ sacrificia
ministrari. clericos illuc et monachos desti
nauit. omniaq̃ templa ydolorū destrui fe
cit. Eodez tempe Saimas quidam erat
genere celticus. consilio barbarus. studio
tyrannico vebementer elatus. arriana herē
si deprauatus. magister tamen militum
factus. Sic imperatorem rogauit vt intra
ciuitatem sibi suisq̃ ecclesiā vnā daret
Quod cum promississet. rogauit Iohannē
vt ecclesiā vnā illi concederet. vt sic eius
tyrannidem refrenaret. At iohannes vir
tute fortissimus ac totus zelo ignitus noli
inqt o impator hoc promittere. nec sanctū
canib⁹ dare. nec hunc barbarum metuas.
Sed ambos nos inbe vocare et sub silen
tio inter nos que dicuntur audi. Ego nā
q̃ huius linguaz sic refrenabo. vt h̃mōi pe
tere non presumat. Quod audiens impa
tor gauisus est. ⁊ vtrūq̃ altera die vocauit.

Batistas gaimas vñū p se oratoriū pete-
ret. ait Iohes. Ubique tibi diuina domus
aperta est vt nullus te vetet orare. At ille.
Ego alteri? secte sum. et vñū tēplū cū meis
habere depono. Vultos q̄dez p romana
republica labores assumpsi. et ideo non de-
beo in mea petitōe ptemni. Cui Iohānes
Plurima p̄mia et q̄ trāscēdūt tuā certamīa
recepisti. Magister militū faci? es: p̄sulari
toga insup̄p̄ornat? et oportet te p̄siderare
q̄d vñū fūeris. et q̄lis modo p̄siciaris.
Que p̄sca paup̄tas. et q̄ mō suba. Quibz ve-
timētis ante ytebarz. et q̄to ornaris mō. Igi-
tur q̄ pauci labores marcia tibi p̄mia p̄u-
lerūt. p̄ honorantē te nō sis ingratus. His
f̄monibz ei? os obstruxit. ip̄m q̄ cōpulit vt
taceret. Dum igit̄ constantinopolitanā vr-
bem strēnue gubernaret. gaimas imperiūz
ambiens cum in die nihil agere posset no-
cte barbaros misit q̄ palatiū cōcremarent.
Tūc aperte monstratū est quō sc̄tus Iohā-
nes custodiebat ciuitatem. Barbaris enī
angeloz armatoz ingens corpus habētū
copiosa turba apparuit. q̄ ip̄os p̄tinus effu-
gauit. Qd cū dñō suo nunciassent. ille val-
de mirat? est sciens exercitū militū p̄ ciuita-
tes alias p̄stitutum. Cum igitur seq̄nti no-
cte eos itez destinasset. a visione angelozū
fuit similiter effugati. Nouissime ille egres-
sus miraculū vidit et fugit. estimans mili-
tes in die latere et nocte ciuitatē custodire
Egressus inde ad Traciaz iuit. et magno
congregato exercitu cuncta vastabat. timē-
tibz cunctis barbaricā feritatem. Impa-
tor ergo Iohanni sanctissimo onus lega-
tionis imposuit. Ille aut̄ inimiciaz ime-
mor alacriter est p̄fect?. Gaimas p̄o agno-
scens eius fiduciaz. pietate assumpta lōgo
itinere eidem occurrit. suisq̄ oculis dexte-
rā eius circūposuit. et filios suos sacra eius
genua osculari p̄cepit. Huius namq̄ virtu-
tis Iohannes fuit. vt etiam valde terribi-
les humiliari cogeret et timere. Et eo-
dem q̄z tpe questio mota est ytz de? corp?
haberet. ex q̄ questōe p̄tentōes et certamīa
surrexerūt. alijs hoc alijs aliud affirmanti-
bus. maxime tñ monachoz turba simplici-
um est decepta. dicentiū deū forma corpo-
rea esse distinctū. Theophil? aut̄ episcop?
alexandrinus p̄trariū sapiebat. ita vt i ec-
clesia p̄ eos q̄ humane forme deum asserue-

rant p̄tenderet et deū incorporeū p̄dicaret
Quod egiptioz monachi agnoscentes ha-
bitacula sua reliquerūt. et alexandriā veniē-
tes. seditōem p̄theophilū excitārūt. ita vt
eum occidere niterent. Qd ille cognoscēs
et timens ait illis. Sic vos inq̄t video sic
dei vultū. Et illi. Si vere inquit dicis.
quia vult? dei sic est vt noster. anathemati-
za libros Origenis q̄ n̄c opinionī aduer-
santur. Qd si nō feceris q̄ impatoribz et dō-
rebellis es a nobis obprobriūz sustinebis.
Et ille. Nolite in me seuire. Ego q̄dēq̄ vo-
bis placent facio. Et sic mōachos a suo im-
petu reuocauit. Exercitati vero et perfecti
monachi in h̄ seducti nō sunt. s̄ simplices
ardore fidei p̄ frēs p̄trariū sapientes insur-
reperūt et multos occidi fecerūt. Dum hec
in egipto fierēt iohes apud constantinopo-
lim doctrina florebat. et apud oēs admira-
bilis habebat. Verū cū arriani plurimum
pullularēt et extra ciuitatē eccl̄az haberent
sabbato tñ et dñica intra portas et portic?
congregati. hymnos et antiphonas nocte
cantabant. Diluculo autē cū ip̄is antipho-
nis p̄ mediam ciuitatē portas egressi ad su-
am ecclesiā p̄currebant. Hec aut̄ ad vitu-
peratōem orthodoxoz facere nō cessabant
freq̄nter hoc decantantes. Ubi sūt qui di-
cunt tria p̄tute vñū. Iohannes aut̄ metues
ne simplices his cantibz traherent̄ institu-
it vt fidelīū turba nocturnis hymnis insis-
teret. vt et illoz opus obfiscaretur. et fides
lium p̄fessio firmaret. fecitq̄ crucez argen-
teas que cum argenteis cereis portabātur
Tunc arriani zelo accensi inuidie vsq̄ ad
necem insurgunt. Vna igitur nocte petra
percutus est brison eunuchus auguste. q̄
ad hymnos extendendos a Iohanne fue-
rat deputatus. Sed etiaz quidam de po-
pulo vtriusq̄ partis extincti sunt. Ex his
motus impator prohibuit arrianos hym-
nos publice decantare. Eo tempe sene-
rianus Sabaleñ. ep̄us honorabilis apud
m̄ltos. p̄ceres et ab ip̄o impatore et augusta
multū dilect? constantinopolim venit. et a
Iohāne gratanter suscept? est. Lūq̄ iohā-
nes asiam prexisset. suam eidē eccl̄az p̄men-
dauit. Ille aut̄ nō fideliter ambulabat. sed
semetip̄m p̄p̄lo cōmendabat. Serapion ac-
cleric? iohis h̄ iohi studuit nūciare. Trans-
eunti aut̄ seueriano nō assurrexit serapion.

De sancto Iohāne chrisostomo

Ille autē indignat⁹ clamauit. Si serapion cleric⁹ nō mortu⁹ fuerit xps in hūana natura nat⁹ nō est. Nec audiēs iohes redijt. ⁊ ipm tāq̃ blasphemū de citate eiecit. Qd̃ auguste multū displicuit ⁊ ipm reuocari fecit. rogās Iohem vt ipm sibi recōciliaret. Qui nullaten⁹ accēdit donec augusta filiū suū theodosiū ei⁹ genib⁹ imponeret suppli- cans ⁊ p̃iurās vt seuerianū recōciliaret. **D** Eodē q̃z tpe theophil⁹ alexandrinus eps dyoscor⁹ viz scriissimū ⁊ ysidor⁹ prius sibi amicissimū iniuste eiecit. Qui constantinopolim venēit vt p̃ncipi ⁊ iohāni eius facta narraret. Iohes at̃ eos q̃dez honora- bat. sed aū cause cognitōez cū eis p̃cipare nolebat. falsus tñ rumor ad theophilū ve- nit. q̃ iohes cū illis cōicaret. ⁊ eis auxiliū ferret. At theophil⁹ indigē. nō solū illos vindictā exercere s̃ iohannē deponere for- titer se armabat. Celās igit̃ intentiōez suā misit ad singula ⁊ ep̃os ciuitatum dicēs se origenis velle libros dānare. Epiphaniū q̃z ep̃m cypri viz scriissimū ⁊ famosissimū circūuenit ⁊ amicu fecit. rogās vt ⁊ ipe sibi libros origenis dānaret. Epiphani⁹ p̃pter sui scitārē ei⁹ fallacias nō attēdens. apud cipriū suos ep̃os puocauit. ⁊ lectōez orige- nis interdixit. rogās iohannē p̃ lras vt se ab hoz lectione libroz suspēderet. ⁊ q̃ ordi- nata fuerāt p̃firmaret. Iohes at̃ h̃ paruipe- dens in doctrina ecclesiastica laborabat. ⁊ in ea florebat. nihilq̃ de his q̃ s̃ eū cogita- bant curabat. Demū theophilus odiū diu- celatū manifestauit. ⁊ se velle Iohes depo- nere indicauit. Hoz inimici iohis multi q̃ clerici ⁊ p̃ceres palatij tps oportunum inueniētes nitebāt vt s̃ iohes apud cōstan- tinopolim p̃ciliū fieret. Post h̃ at̃ epipha- nius constantinopolim venit. dānatōez li- broz origenis secū ferēs ⁊ inuitatōez iohā- nis causa theophili decliauit. Et q̃dā p̃p̃ epiphaniū reuerentiā dānation i librozum origenis subscribebāt. plurimi aut̃ h̃ face- re recusabant. q̃z vn⁹ fuit theotinus sicilie p̃sul vir rectitudine vite famosissim⁹. Qui ita r̃ndit. Ego inq̃t o epiphani ei⁹ q̃ dudū bñ requieuit iniurias nō fero. neq̃ rē blas- phemā tēptare p̃sumo. dāmnās ea q̃ p̃ores nr̃i respuere noluerūt. Nam neq̃ malā do- cetrinā in libris ei⁹ esse p̃spicio. Qui his cō- tumelias inferūt nesciūt semetip̃os. Archa-

nasius at̃ defensor niceni p̃ciliū s̃ arrianos testē sue fidei hunc viz appellat. illi⁹ libros suis p̃iūgens ⁊ dicēs. Virabilis inquit ⁊ laboriosissim⁹ origenes h̃ de filio dei nobis testimoniū p̃hibet. asserēs coeternū eū pa- tri. Iohānes at̃ indignat⁹ nō est cur abls regulis in ecclā sua epiphani⁹ ordinatōem fecerit. Sed tñ rogabat vt int̃ ep̃os cū eo maneret. At ille nec se cum eo manere nec orare r̃ndit. nisi dioscor⁹ eijceret. ⁊ dānatōi libroz origenis subscriberet. Iohāne h̃ fa- cere renuente. aduersus iohes ab eius inui- dis ep̃phani⁹ incitāt. Unde epiphani⁹ li- bros origenis damnauit. ⁊ dyoscor⁹ adiu- dicauit. ⁊ iohāni tāq̃ hoz defensori verra- here cepit. Qui iohānes mādauit. Cōtra regulas multa fecisti o Epiphani. Primū q̃a ordinatōez fecisti in ecclā sub meo iure cōstituta. Deinde q̃z in ea auctoritate p̃p̃ia sacra celebrasti. Et rursus. q̃z inuitatus ex- culaisti. ⁊ nūc denuo q̃z in teipsum cōfidis. Quap̃pter obserua ne in p̃plo seditio oriat̃. hui⁹ rei piculū ipe suscipias. Hoc autē an- diens epiphani⁹ discessit. Qui cū ad cipriū reuersurus esset. mādauit iohanui. Spe- ro quia ep̃s nō morieris. At ille remanda- uit. Spero quia ad patriā tuam non redi- bis. Quod sic euenit. Nam epiphanius i- via obiit. Et iohānes postmodū de ep̃ico patu deposit⁹ in exilio vitā finiuit. **E** Ad sepulcr⁹ aut̃ hui⁹ epiphaniū viri scriis- mi demones expellūt. Fuit aut̃ vir mire li- beralitatis ad paupes. Qui cum q̃dam vi- ce totā ecclesie pecuniā erogasset ⁊ nihil si- bi remansisset. q̃dam subito veniēs sacculū multaz pecuniarū sibi obtulit ac discessit. Nec vnde venerit aut quo abierit scitum fuit. Paupes quidam volentes epipha- nium decipere vt aliquid eis daret. vnus eoz supinum se in terra p̃strauit. alter sup- eum stans quasi mortuūz flebat. ⁊ q̃ nihil vnde eum sepelire posset haberet querulis vocib⁹ clamabat. Epiphanius igitur sup- ueniens vt in quiete dormiret orauit. ⁊ se- pulchre necessaria ministravit. Homine q̃ cōsolar⁹ abiit. Ille autē socinū pulsans dicebat. surge hodie tuis laboribus epule- mur. Quem cum crebro pulsasset ⁊ mortuū agnouisset. ad Epiphaniū cucurrit. et quid acciderit nunciauit. ac vt eum resu- scitaret rogare cepit. Ille autem benigne

eū p̄solat⁹ est. nō tū eū resuscitare voluit. ne
 mīstr̄ dei facile illudat. Uex cū epipha
 nius discessisset relatū est Iohāni q̄ eudo
 xia augusta p̄ eū epiphanū incitasset. Qui
 solito zelo accēsus sermonē ad pplm fecit. q̄
 cūctaz mulierz vitupatores om̄imodā cōti
 nebat. Hic p̄mo ab om̄ibz est accept⁹ vt q̄si
 p̄ augustā sit. plar⁹. Qd cū augusta cognō
 uisset impatori p̄questa est dicens p̄tume
 hā illatā vxori in eū poti⁹ redū dare. Ho
 nus ad hec impator p̄ iohannē p̄cepit tyno
 duz celebrari. Theophil⁹ igit festine ep̄os
 puocabat. Om̄esqz iohānis inimici alacri
 ter p̄suebāt. supbū et impiū eum vocantes
 Vniuersi igit ep̄i apud constantinopolim
 p̄stituti non iam de libris origenis tracta
 bant. s; p̄ iohannē se manifesti⁹ erigebant.
 Vtētes igit p̄ iohāne ip̄m citauerunt. q̄
 eos velut inimicos vitare censuit. ac vni
 uersalē synodum fieri p̄clamauit. Illi vero
 quater eum denuo citauerunt. Qui cū eos
 refugeret et synodū fieri p̄clamaret. damna
 uerūt eū. in nullo eū culpantes nisi q̄ voca
 tus noluit obedire. Qd pplus audiens ad
 seditōes maximas excitat⁹ est. et eum irabi
 ab ecclā nō sinebat. s; vt h̄ ad mai⁹ referret
 p̄ciliū p̄clamabat. Iussio autē p̄ncipis cō
 pellebat eum velociter eici. et in exiliū de
 portari. Iohānes aut timēs ne in p̄lo sedi
 tio oziret. nesciēte p̄lo semetip̄m tradidit i
 exiliū deferendū. Qd cum pplus cognouit
 let ip̄portabilis seditio est exorta. ita vt etiā
 multi inimicorū eius ad miscēdiaz mouerēt
 dicentes eū calumniam passum quē paulo
 ante desiderabant videre depositum. S
 Scuerianus aut de quo supra sermo ha
 bitus est. in ecclā docens iohāni detrabe
 bat dicens. Et si nullū aliud crimen habe
 ret eius tū supbia depositōis ei⁹ causa suffi
 ciens esse posset. Orta igit p̄ impatorem et
 ep̄os immēsa seditione in p̄lo. augusta im
 peratorē rogauit vt iohannem de exilio re
 duci faceret. Terremot⁹ qz maxim⁹ ciuita
 tem inuasit dicentibz cunctis hoc accidere
 p̄pter iniustam eiectiōem iohānis. Dissi
 lunt igitur legati ad iohannē rogantes. vt
 cito rediret. et ciuitati peun̄ti suis orationi
 bus subueniret. et in p̄lo seditōem excitatā
 sedaret. Alij qz post illos. et rursus alij de
 stinati sunt q̄ eum cito redire compellerēt.
 Qui cum redire nolentem ad p̄pria cito res

duxerunt. eidem cum cereis et lampadibz
 vniuerso populo occurrente. Ip̄e autē in
 episcopali sede f̄sistere nolebat. dicens opor
 tere hoc fieri iudicio synodali. et eos qui
 damnauerant suā sententiā reuocare. Pos
 pulus autē miro modo accendebatur eum
 in episcopali sede residentem videre. et ver
 ba doctoris audire. Preualuit igitur pos
 pulus coactusqz est sermonē facere ad pos
 pulum. ac in sua cathedra res̄sistere. Theo
 philus igitur aufugit. Qui cum ierapolim
 aduenisset: mortuus est eiusdem ciuitatis
 episcopus. et ibi Lamon sanctissimus mo
 nachus est electus. Ar ille cum crebro refu
 geret ei theophilus suadebat. vt sue electi
 oni p̄sensum p̄beret. Tūc ille p̄misit dicens.
 Eras qd dño placet implebit. Crastina er
 go die venientes ad cellā suā eum vt ep̄i
 scopatū suscipet instanter rogabant. Qui
 ait. Oremus p̄mo ad dñm. Qui dñi ozaret
 mox cum ip̄a orōne ter minū vite sue susce
 pit. Iohannes itaqz doctrine sedule insiste
 bat. Eo autē tpe statua argentea clamide
 circūamicta. in platea iuxta eccliaz sancte
 Sophie ad honore eudoxie auguste cons
 tituta erat. vbi milites et proceres lusus
 publicos exercebāt. Qd q̄dem iohāni plu
 rimū displicebat cū videret h̄ ad ecclē spe
 ctare iniuriā. S Cōsuetū igitur fidus
 cia rursus linguam suam armauit. Et cum
 oporteret p̄ncipes supplicatōis p̄bo defles
 cere vt a tali lusu recederēt. h̄ nō fecit: sed
 impetu sui vsus eloquiū iubētes fieri talia
 maledicebat. Augusta p̄o rursus ad suam
 h̄ trahebat iniurias. et denuo laborabat vt
 aduersus eum synodus itez celebraretur.
 Hoc sentiens Iohes illā famosissimam in
 ecclā ptulit omeliā cui⁹ initiū est. Rursus
 herodias insanit. rursus turbat. denuo sal
 tat. denuo caput iohānis in messorio p̄cu
 piscit accipe. Qd factū ad iracundia plus
 incitauit augustā. Dum autē qdam Iohes
 vellet occidere a p̄lo est comp̄hensus. et ad
 iudicandū tradit⁹. S; a p̄fecto ne occide
 retur erept⁹ est. Quidam etiā seru⁹ cuiusdā
 p̄sbyteri in eum imperiū faciēs ip̄m occi
 dere molit⁹ est. Qui dñi a q̄daz tenebat. ip̄m
 q̄tenebat: et alium astātem et tertium p̄cu
 sit. Tunc clamore facto multis concurren
 tibus plurimos interfecit. Ex illo tpe pos
 pulus Iohem custo diebat. ei⁹ domū dictz

De sancto Iohāne chrisostomo

ac noctibus munitis. Suadente igitur augustinus episcopus constantinopolim conuenerunt et accusatores Iohannis fortiter insistere ceperunt. Cum autem festiuitas natalis domini superuenisset mandauit imperator Iohanni. quod nisi prius criminibus exueret non communicaret eide. Episcopus autem nihil se enim repererunt nisi quod post depositorem residere in sede episcopali sine decreto peruenit priusfisset. Et sic damnauerunt eum.

Appropinquante tandem solennitate pascale mandauit ei imperator non posse secum in ecclesia manere: cum enim duo scilicet aduenissent. Vocabat igitur iohannes et nequaquam in ecclesiam descendebat. Illi qui Iohanni fauebant Iohannem nite dicebant. Post haec autem imperator iohannem de ciuitate expelli fecit. ac duci in exilium in quamdam ciuitatem peruenit ubi fines sunt portus imperij: romani. qui loca crudelibus barbaris sunt vicina. Sed clemens dominus non permisit diu in locis talibus athletam suum fidelissimum commorari. Hoc innocenti papa audiens moleste ferebat. volensque conciliium celebrare scripsit clero constantinopolitano ne Iohanni successor: aliquem ordinaret. Cum igitur longo fuisset itinere fatigatus et dolore capitis vehementissime cruciatus: necnon et ardore solis intolerabilem pateretur sancta illa anima in cumanis. xiiij. die mensis septembris e carne soluta est. Quo defuncto grando vehemens in constantinopolim et omnia suburbana descendit dicentibus cunctis haec dei iracundia gestum esse eo quod iniuste Iohannes fuerit condemnatus. Quibus huius fidem fecit mors auguste prius subsecuta. Quarta namque die post grandinem est defuncta. Mortuo quoque omnino doctore terrarum occidentales episcopi cum orientibus nullatenus communicare voluerunt. donec illi sacratissimi viri nomen inter predecessores episcopos poneretur. Verum theodosius christianissimus filius predicti archadii. qui aui sui nomen et pietatem tenebat. sacras huius doctoris reliquias in mense ianuario in regiam ciuitatem transferri fecit. Cui fidelissimus populus cum lampadibus et cereis obuiuit. Theodosius autem suppliciter eius adorans reliquias. pro archadio et Eudoxia genitoribus supplicauit. ut ignoranter delinquentibus veniam prodonaret. Dudum enim parentes eius mortui fuerant. Hic theodosius clementissimus fuit. adeo ut nullum se ledentium mortui adiudicaret dicere. Utinam esset mihi pos-

sibile ad vitam etiam mortuos reuocare. Eius curia monasterium videbatur. matutinas laudes agebat. codices diuinos legebat. Huic erat vxor nomine Eudoxia quae heroscometro poemata multa perfecerat. Habuitque filiam nomine Eudoxiam quam Valentiniano quem imperatorem fecerat dedit vxorem. Hec omnia de hystoria tripartita extracta sunt. Mortuus est autem circa annos domini. cccc.

CXXXII

De sanctis cornelio et cypriano.

Cornelius interpretatur

interpretatur intelligens circuncisionem. Ipse enim intellexit et intelligendo seruauit circuncisionem a superfluis licitis et etiam necessarijs. Vel cornelius dicitur a cornu et leos quod est plenus quasi cornu. id est fortitudo populi. Cyprianus dicitur a cipro quod est mixtura: et ana quod est sursum. Vel dicitur a cipro quod est mesticia vel hereditas. Ipse enim habuit supernam mixturam gratiae et virtutum mesticia peccatorum. et hereditatem celestium gaudiorum.

Cornelius papa successor sancti Fabiani a Decio cesare cum suis clericis in exilium relegatur. Ibi quoque a sancto Cypriano carthaginensi episcopo litteras confortationis accepit. Tandem de exilio redactus Decio presentatur. et dum immobilis permaneret. iussit eum Decius plumbas cedere: precepitque ut ad templum martis duceretur. ut ibi aut sacrificaret. aut capitale sententiam subiret. Cum ergo illuc duceretur: miles quidam rogauit eum ut ad domum suam reuerteret et per vxorem suam Salustiam quae per quinque annos paralitica iacebat oraret. Quae dum ad orationem eius sanata esset. xx. milites cum ipsa et viro suo domino crediderunt. Qui omnes iubente Decio ad templum Martis deducti. et in illud expuentes cum sancto Cornelio martirizati sunt. Passus est autem circa annos domini. cclij. Cyprianus autem carthaginensis episcopus in eadem ciuitate patrono proconsuli presentatur. Qui cum a fide nullatenus mutari posset in exilium mittitur. Indeque reuocatus ab Anglirico proconsule qui patrono successerat finiam capitalem accepit. Qua sententia lata dixit cyprianus Deo gratias. Cum autem ad locum cum spiculatorum

De sancta Eufemia

163

re venisset. pcepit suis vt eidē spiculatori p
mercede. xv. aureos darēt. Accipiesq; lin
rbeū manu sua oculos texit. ⁊ sic coronā su
pcepit. circa annos dñi. cclvj.

CXXXIII

De sancta Eufemia

Eufemia dicitur

ab eu qđ est bonū ⁊ femina. quasi
bona femina. i. vtilis. honesta. et
delectabilis. qz hoc triplici mō dī bonum.
fuit em vtilis alijs p puerlatōem. honesta
sibi p mox cōpositionē. delectabilis deo p
celestē ptemplatōez. Vel eufemia dī quasi
eufonia. qđ est suavis sonoritas. Suavis
aut sonus fit tribz modis. scz voce. vt ī can
tu. pulsu vt in cythara. flatu vt in organo.
sic beata eufemia fecit deo dulcē sonū cum
voce pđicatōis. cū pulsu bone opatiōis. et
cū flatu interne deuotiōis.

Eufemia filia senatoris vidēs xp̄ia
nos tpe Dyocleciani tam diuersis
penis laniari. ad Priscū iudicē ppe
rauit. ⁊ xp̄m publice pfitēs exemplo sue cō
stantie etiā viroz animos cōfortabat. Cū
igitur iudex xp̄ianos successiue occideret.
alios pñtes esse iubebat vt saltē territi imo
larent. dū pstantes tam crudeliter laniari
viderent. Tum ergo coram eufemia scđos
crudeliter detruncaret. ipa eoz constantia
ampli⁹ puocata iniuriā a iudice se pati cla
mabat. Tunc iudex gauisus est. putans eā
sacrificijs velle pñtere. Unde cum ab ea
quā sibi iniuriā faceret requisset illa ait. Cū
sum genere nobilī cur mihi ignotos ⁊ adue
nas anteponis. ⁊ pōres facis ad xp̄m prin
gere. ⁊ ad pmissam gloriā puenire. Cui ius
dex. Putabā te ad mentem redisse ⁊ gaude
bam te tue nobilitatē vel sexus meminisse.
Reclusa igitur in carcere. ⁊ seq̄nti die cum
vincis sine vinculis adducta. itez graui
lime est p̄questa. cur ptra legem impatoruz
sibi soli a vinculis parceres. Tunc alapis
durissime cedidit ⁊ in carcere recludit. Quā
iudex secut⁹ ex libidine opprimere voluit.
Sed illa viriliter reluctante manū ei⁹ vir
tus diuina p̄traxit. Tūc putans se incanta
tū: p̄positū dom⁹ sue ad ip̄az direxit mul
ta p̄mittens si eam faceret cōsentire. Sed
ille carcerē clausum nec clauibz aperire pos

tuit nec securibz frangere. donec a demone
arrept⁹ clamans ⁊ seipm dilaniās vix eua
sit. Deinde educta posita est sup rotam. cui
ius vectes carbonibz pleni erant. et artifex
intra rotam tale signū trabentibz dedit. vt
qñ sonū faceret simul traberent. ⁊ sic exeun
te igne vectes corpus eius dissiparēt. Sz
nutu dei ferramentū quo rota tempabat d
manu ei⁹ decidens sonū fecit. ⁊ p̄tinuo illis
trabentibz rota artificem cōminuit. ⁊ eufe
miā stantem sup eam illela in seruauit. Tūc
parentes artificis lamentantes supposito
igne ipsaz cū rota cōburere voluerūt. Sz
rota cōbusta: Eufemia ab angelo soluta in
quodā loco incolumis stare p̄spicitur. Ap
pellian⁹ iudici ait. Virtus xp̄ianoz nō ni
si in ferro vincitur. Unde cōsulo vt eam fa
cias decollari. Erectis igitur scalis. cum
qđum ad eam capiendā manū mittere vel
let. mortuus paralisi solutus vix inde ses
minius eductus est. **Alius** autem
noie Sostenes ascendens p̄tinuo mutat⁹
ab ea veniam petijt ⁊ euaginato gladio ad
iudicem clamauit qđ seipsum libet⁹ occide
ret qđ eam quā angeli defēdebāt p̄tingeret.
Deniq; inde educta: iudex cancellario suo
dixit vt ad eam omnes petulātes iuuenes
cōuocaret. Qui tādū eam illuderēt donec
fatigata deficeret. Sed ille ad eam ingre
diens ⁊ multas virgines splendidissimas
circa eam orantē videns. monitis ei⁹ p̄os
tinus xp̄ianus effectus est. P̄ses vero p
capillos virginē suspendit. Sed immobis
lem p̄manentē negato cibo in carcerē reclu
di fecit. vt. vii. die inter q̄tuor magnos la
pides sicut oliua cōstringeretur. Illa vero
q̄tidie ab angelo satiata. dum. vii. die itra
lapides durissimos posita esset ad ei⁹ oras
tionē ipi lapides in cinerē tenuissimū lunc
reducti. Unde p̄ses se victum a puella eru
bescens eam in foueam p̄ici iussit. vbi tres
tante immanitatē bestie erāt. qđ hoīem des
glutirēt. Que statim blandiendo ad virgi
nem p̄currētes ⁊ iūctis ad inuicem caudis
ei quasi cathedrā ad sedendū p̄bentes. ius
dicem hoc videntē vehementi⁹ p̄fuderunt
Unde cū p̄ses fere p̄ angustia morerēt. in
gressus carnifex vt dñi sui iniuriā vindica
ret. gladiū in lat⁹ suū fixit. ⁊ xp̄i martyrem
fecit. Quē iudex p̄ mercede veste serica in
duit. ⁊ torque aurea circūdedit. Sz egres

De sancto Lamperto

diēs a leone arripit et ab eo p̄tin⁹ deuorat. Un̄ sui eū diuini⁹ p̄rentes vix pauca eius ossa cū veste serica et torque aurea reperiūt. Priscus q̄z iudex seipm comedēs mortu⁹ ē inuēit. Sc̄rā at̄ eufemia in calcedonia cū honore sepulta est. Verit⁹ cui⁹ oēs iudei et gētiles calcedonie i xpm crediderūt. Passa ē aut̄ circa annos dñi. cclxxx. Ambro. de hac ygie in p̄fatiōe sic ait. Virgo alma triūphatrix eufemia. yginat⁹ retinēs mitram. passiōis meruit vestiri corona. Cui⁹ p̄cib⁹ host⁹ inimic⁹ euincit. Prisc⁹ aduersarius sup̄at. a fornac⁹ igne ygo sospes eripit duri lapides in puluere p̄uertit. fere manus escūt. collaq; submitit. atq; oia penarū supplicia ei⁹ orōne supant. Flouissime gladiū mucrōe p̄fossa carnea relinqns claustra celesti choro iūgit lera. Hec sacra ygo tibi dñe eccliaz tuā p̄mēdet. hec p nob p̄cōrib⁹ interpellat. hec etiā vota n̄ra et ygo vernula illibata tibi p̄stet.

CXXXIII

De sancto Lamperto

Lampertus nobi

lis genere sed nobilioꝝ sanctitate vite. et a p̄mēto etat⁹ sue l̄ris erudit⁹: adeo p sui sc̄ritate ab oib⁹ amabat. vt post theodardū m̄gr̄m suū trecen⁹ ecclē in ep̄m meruit p̄moueri. Quē childericus rex plurimū diligebat. et p oib⁹ ep̄is car sp̄ habebat. Sz crescēte inuidioꝝ malicia eū sine causa imp̄j expellētes honore debito p̄uauerūt. et feramū dū in ei⁹ cathedrā statuerūt. At lāpert⁹ mōasteriū ingressus. p. vii. ānos ibidē optie p̄uersat⁹ est. Quadaꝝ h̄o nocte ad orōnez surgēs in paup̄mēto p̄ ignorātiā sonū fecit. Qd̄ audies abbas dixit. Quisq; hūc fecit sonū statim vadat ad crucē. Tūc lāpert⁹ ilico nudis pedib⁹ in cilicio ad crucē cucurrit. ibiq; tam diu et in niue et gelu ac glacie fixus stetit donec fratrib⁹ post matutinas se calefaciētib⁹ abbas eū deesse cognouit. et audies a q̄daz fratre q̄ ille esset q̄ ad crucē iuisset eum introducit. et ab eo cū mōachis veniā postulauit. Ille vero nō solū clemēter indulxit. sz et de bono paciētie eis sublimiter predicauit. Post. vii. annos feramū dū expulsus est. et sc̄r⁹ lāpert⁹ iūbēte Pipino ad sedē p̄riā est redactus. Cū

aut̄ sic p̄us ybo et exēplo polleret. insurgentes in eū duo maligni cū grauior insecta re ceperūt. Quos amici p̄otific⁹ eos sic meruerāt occiderūt. Eo tpe lāpert⁹ pipinum de q̄daz meretrice quā tenebat plurimū in crepauit. Dodo at̄ p̄sanguine⁹ eoz q̄ occisi fuerāt. et frater ip̄i meretric⁹ domestic⁹ aule regie. p̄gregato exercitu domū ep̄i circūquaq; obledit. vocēs occisorū necē in sc̄m vindicare lampertū. At cū puer lamperto in orōne posito nūctat⁹. ille p̄fusus in dñō vt eos expugnaret mucronē arripuit. Sz ad se rediēs gladiū de manu p̄iecit. meli⁹ iudicans vt p̄stēdo et moriendo vinceret. q̄ vt sacras manus de impioꝝ sanguine macularēt. Tūc vir dei suos amonuit vt p̄cā sua p̄stiterent. et moerē paciēter sustinerent. Statimq; imp̄j irruētes. sc̄m in orōe lāp̄erthi p̄stratū p̄mērit. circa ānos dñi. dccc. Quib⁹ discedētib⁹ q̄dā ex ei⁹ famulis euadentes corp⁹ eius occulte ad cathedrales eccliaz nauigio p̄duxerūt. et cū multa ciuitatib⁹ mesticia sepulture dederunt.

CXXXV

De sancto Matheo

Matheus bino

mius ex t̄tit. scz matthe⁹ et leui Matthe⁹ interpretat donū sc̄l̄i natiōis vel donator p̄sili⁹. vel d̄r matthe⁹ magn⁹ et theos q̄d ē d̄s q̄i magn⁹ d̄o. l̄a manus et theos q̄i manus dei. fuit em̄ donator festinatōis p̄festinatū p̄uersatōez. donator consili⁹ per salubrem predicationem. magnus deo per vite p̄fectōnem. manus dei p̄ euāgelij p̄scriptōem. Leui interpretat assumptus vel applicat⁹. siue additus aut appositus. fuit em̄ assumptus ab exactiōe vectigalium. applicatus numero apostolorū. additus p̄sortio euangelistarū. et apposit⁹ cathalogo martyrum.

Matheus ap̄ls i ethiopia p̄dicans in ciuitate q̄ d̄r nadaber duos magos noīe zaroen et arphaxat repperit q̄ ita hoīes suis artib⁹ dementabant vt q̄scunq; vellent mēbrozū officio et sanitate puare viderentur. Qui in tantā sup̄biā eruperūt. vt se quasi deos ab homib⁹ facerent adorari. Matthe⁹ aut̄ ap̄lus p̄dicta ciuitatem ingressus et apud eunuchū candaci re

De sancto Mattheo

gine quē philippus baptizauerat hospita-
tus. ita magorū p̄stigia detegebat q̄ q̄cqd
ipsi faciebāt hominibz in p̄niciē. hoc ipse cō-
uerteret in salutē. Eunuchus at̄ sc̄m̄ Mat-
theū interrogāte quō tot linguas loq̄ret. et
telligeret. exposuit ei mattheus q̄ p̄p̄sancto
descendente omniū linguaz sc̄iaz recepissz
vt sic illi q̄ p̄ supbiā turrim vsqz in celū edi-
ficare volebāt p̄ p̄fusiōe linguaz ab edifica-
tione cessauerūt. sic apli p̄ oim linguaz sc̄iē-
tiā turrim nō de lapidibz s̄ de p̄turibz con-
struant. p̄ quā oēs q̄ crediderint i celū ascē-
dant. Tūc venit q̄ diceret magos illos cū
duobz aduenisse draconibz q̄ ignē sulphu-
reū ex ore et naribz euomētes cūctos hoies
occiderēt. Apl̄s at̄ signo crucis se muniens
ad eos secure exiuit. Quē mox vt dracones
videat ante ei⁹ pedes p̄tin⁹ dormierūt. Di-
xitqz magi. Ubi est ars via. Excitate eos
si potest. Ego at̄ nisi dñm rogassem. qd̄ in
me cogitauerat inferre in vos. p̄tin⁹ retor-
sissem. Tū at̄ p̄ls puenissz. in noie ihu dra-
conibz vt abiret p̄cepit. Et nullū ledentes
p̄tin⁹ abierūt. Lepit qz p̄lo de glā paradi-
si terrestri magnū sermonē p̄texere. asserēs
ipm oibz mōtibz eminare et p̄mā celo esse.
spinas vel tribulos ibi nō esse. lilia vel ro-
sas ibi nō marcescere. senectutē ibi nō eue-
nire s̄z hominē ibi iuuenē sp̄ manere. ange-
lorū organa ibi dē sonare. aues vocatas p̄ri-
mo obedire. De h̄ aut̄ paradiso terrestri di-
xit hoies electū esse. s̄z p̄pi natiuitatē i pa-
radisū celestē reuocatū fuisse. Et cū hec po-
pulo loqueret. ecce subito tumult⁹ exortus
est. in q̄ regis fili⁹ mortuus plāgebāt. Quez
cū magi suscitare nō possent suadebāt regi
q̄ in deoz p̄sortiū rapt⁹ fuisset. et ideo simu-
lacrū et templū sibi p̄strui oporteret. Predi-
ctus aut̄ eunuch⁹ magos custodiri faciēs.
aplm̄ aduocauit. Qui orōne fusa eū p̄tin⁹
suscitauit. Qua p̄p̄ rex noie Egiptus h̄ vi-
so p̄ vniuersas suas puincias milit dicens.
Venite et videte deū in effigie hois latēre.
Venerūt igit̄ cū coronis aureis et diuersis
sacrificioz generibz volētes sacrificare ei.
Quos mattheus cōpescuit dicens. Viri qd̄
faciēs. Ego de⁹ nō sum sed seru⁹ dñi ibi xpi
illi igitur de auro et argento qd̄ sibi attu-
lerāt. ip̄o iubente eccl̄az magnā fabricaue-
rūt. quā intra xxx. diez spaciū p̄summaue-
rūt. In qua apl̄s. xxxiii. annis sedet et totaz

egiptum ad fidem puerit. Rex at̄ egiptus
cū vxore sua et omī p̄plo baptizat⁹ ē. Epige-
niā qz filiā regis apl̄s deo dicatā p̄l⁹ qz dñs
centis p̄ginibz p̄fecit. B Post h̄ Hir-
tacus regi successit. et p̄ginē p̄dictā concu-
piscens. dimidiū regni sui apostolo p̄misit
si eā in p̄ingū suū sibi faceret p̄sentire Cui
apostol⁹ ait vt iuxta morez p̄decessoris die
dñica ad eccl̄az pueniret: et p̄sente ephige-
niā cū ceteris virginibz q̄ bona sint iusta cō-
iugia audiret. Quo rex cum gaudio festia-
uit. putans q̄ ephigenie vellet p̄ingū sua-
dere. Mattheus igitur p̄ginibz et omī popu-
lo p̄gregatis de bono matrimoniū diu lo-
cutus. a rege plurimū est laudat⁹. credens
q̄ hoc ideo diceret vt p̄gis animū ad ma-
trimoniū puocaret. Deinde impato silētio
fmonē repetit dicens. Eū q̄ bonū sit matris-
moniū si saluo federe teneat. bene scit⁹ astā-
tes q̄ si regis sponsam aliq̄s fuoz vsurpare
p̄sumeret. nō solū regis offensam sed moriē
ilap mereret. nō qz vxorē duxisse p̄bat. s̄z qz
sponsam dñi sui accipiens ei⁹ matrimoniū
violasse p̄uincitur. Ita et tu rex sciens ephi-
geniā regis eterni sponsam effectā. et sacro
velamine p̄secratā. quō poteris sponsam po-
tentiorē te tollere et tuo matrimonio copu-
lare. Quo audito rex p̄ ira insaniēs furibz
duobz abcessit. Apostol⁹ aut̄ intrepid⁹ et con-
stans oēs ad patientiā et p̄stantiam p̄fora-
uit et ephigeniā corā se ex timore p̄stratam
cum ceteris p̄ginibz bñ dixit. Post missarū
aut̄ solēnia rex spiculatorē misit q̄ iuxta al-
tare Mattheū stantē et expansis manibus
in celum orantē misso a tergo gladio inter-
fecit et martyre fecit. Qd̄ popul⁹ audiens
ad palaciū regis omnia incensurus p̄perabat
Sed a p̄sbyteris et dyaconibz vix detenti
apostoli martyriū cū gaudio celebrauerūt
Rex p̄o cum nec p̄ matronas ad eam dire-
ctas. nec p̄ magos ephigeniā posset aliq̄ te-
nus immutare. totam ei⁹ domum igne co-
pioso vallauit. vt ipsam cū ceteris p̄ginibz
p̄cremaret. Apl̄s at̄ eisdem apparens omiez
ignē ab eaz domo excussit. Qui erumpēs
regis palaciū inuasit. et solo rege euadente
vix cū vnico filio cūcta p̄sumpsit. Strarim
qz fili⁹ arreptus a demonio patris crimina
p̄tens ad sepulcrū apl̄i p̄perauit. Pater p̄o
turpissim⁹ leprosus effect⁹. cum curari nō
posset manu p̄pria gladio se pemit. Popul⁹

De sancto Mattheo

autē frēm ephigenie ab aplo baptizatū regem constituit. Qui p annos. lxx. regnavit. et filiū suū sibi substituens xpianū cultū magnifice ampliavit. et totam erbiopie puinciam ecclesijs xpi replevit. Zaroēs autē et arphaxat ab ea die q regē filiū apls suscitavit in pldem fugerūt. Sz symon et iudas ibidem eos vicerūt. Et Notandū q in bto Mattheo qtuor pncipaliter pldērāt. Prīmū est obediētie velocitas. qz mox vt xps eum vocavit: ptnuo telonē reliquit. nec dñs suos timēs rōnes vectigaliū imperfectas reliq. et xpo pfecte adhesit. Pro hac velocitate obediētie qdam occasiōe eroris sibi assumpserūt. sic recitat Hiero. in originali sup pdictū locū dicens. Arguit in hoc loco porphiri? et iullan? augustus vel impitiaz historici mentientis. vel stulticiā eoz q statim secuti sunt saluatore qsi irrationabiliter quēlibet vocantem hoiez sint secuti cum tante virtutes tātaq signa precesserint q apostolos añqz crederēt vidisse non dubiū est. Certe fulgor ipse et maiestas diuinitas occulta. q etiā in hūana facie re lucebat. ex pmo ad se videntes trahere poterat aspectu. Si em in magnete lapide h esse pñs dñs vt anulos et festucas sibi copulet. qnto magis dñs omniū creaturaz ad se poterat trahere qis volebat. Hec Hiero. Secundum est eius largitas siue liberalitas. qz statim fecit ei cōuiuiū magnū in domo sua. Qd qdem cōuiuiū nō tm fuit magnū rōne laute pparatōis. sz etiā fuit magnum pmo rōne voti. qz cū magno affectu et desiderio ipm recepit. Scdo rōne misterij. qz illud fuit indicatiū magni misterij. Qd misterium exponit glo. sup Lucam dicens. Qui domicilio xpm recipit interno maximis exuberantiū pascitur delectationibz voluptatū. Tercio rōne documētōz. qz ibi magna documēta exhibuit. sic Hiericordiam volo et nō sacrificium. et Non egent q sani sūt medico rē. Quarto ratiōe inuitatoz. qz magni discubentes etiā inuitati fuerunt. scilz christus et discipuli eius. Tercium ei? hūilitas q apparuit i duobz. Primo i hoc q se publicanū manifestauit. Ceteri euāgeliste vt dicit glo. verecundie causa et euāgeliste honore nomē vulgatū nō ponūt Ipe fm q scptū est: iust? in pñis accusator est sui. Mattheū se et publicanū

noiat. vt ostendat nullū puerū debere de salute diffidere. cum aplus et euāgelista de publicano repente sit fact?. Scdo in b q ad suas iniurias patiens fuit. Qñ em pharisei murmurabāt q xps ad hoiez pctōres diuertisset: potuisset eis Mattheū rñdisse ac dixisse. Vos poti? miseri ac pctōres estis q vos iustos arbitrātes medicū refugitis. Ego at iam pctōr dici nō valeo q ad medicū salutis pfugio. et eidem vuln? meū nō abscondo. D Quartū est euāgelij ipi? in ecclesia magna solēntas. Eius em euāgelij p ceteris euāgelis magis in ecclesia frequenter sic et psalmi David et epistole Pauli p ceteris scripturis ampli? in ecclesia recitātur. Lūius hec est rō. qm teste Jobāne tria sūt genera pctōz. scilz pctm supbie. luxurie. et auaricie. Peccato supbie peccauit saulus a saule supbissimo rege dicit?. q ecclesiā suā pro modū psecut? est. Peccato luxurie peccauit David. q et adulterium cōmisit. et ipm adulteriū fidelissimū militē Quā occidit. Pcto auaricie peccauit Mattheū. q p auariciā lucris turpibz inhiabat. fuit et telonari?. Est em teloniū vt dicit ysidor? loc? i portu maris. vbi merces nauū et nauaraz emolumēta reddunt. Telos autē grece vt dicit Beda lare dñs vectigal. Licet igit istī pctōres extiterint. eoz tñ pnia a dō placuit vt nō solū dñs eoz culpis ignosceret. sz etiā eis dona sua multiplic? cumulare. Nam seuiusimū psecutore fecit fidelissimū pdicatorē. adulter et homicidā fecit pphaz et psalmistā. lucris inhiante et cupidū fecit aplm et euāgelistā. Ideo igit hoz triū vicia nob tam frequēti? recitant. vt null? qui pueri voluerit desperet de venia. qñ tanctos in culpa tales conspiciunt fuisse in gratia. Notandū insup q fm. bñm Amb. circa persionē beati Matthei qdaz ex pte medici. qdam ex pte infirmi sanati. qdā ex pte modi sanādi pldērāt In medico tria fuerūt scilz sapiētia q radice morbi cognouit. bonitas q medicamenta adhibuit. potentia qua ipm tam subito mutare potuit. De bis tribz sic idem dicit Amb. in psona ipi? matthei. Hic potest auferre cordis mei doloz et aie palloz q nouit occulta. Et h qñtum ad pñū. Inueni medicū q in celis habitat et in terris spargit medicamēta. h qñtum ad secundū. Hic potest solus sanare

De sancto Mauricio

vulnera mea q̄ nescit sua. s̄ q̄tum ad terciū
In ip̄o autem infirmo sanato sc̄z in bea-
to Mattheo tria p̄siderantur s̄m q̄ dicit̄
Ambrosi⁹ ostendit. Ip̄e nāq; morbum per
secte exiit. curanti gratus extitit. et in sanis-
tate recepta sp̄ mundū se seruauit. Un̄ ait.
Sequebatur Matheus iam letus et ala-
cer et exultabat dicens. Jam non publica-
nū gero. iam nō porto leui. Exiit leui post
q̄ christum indui. Et hoc quo ad primum
Dio genus meū. fugio vitam meam. so-
lum te sequor domine iesu qui sanas vul-
nera mea. Hoc quo ad sc̄m. Quis est qui
me separat a caritate dei que in me est. tri-
bulatio an angustia. an fames. Hoc q̄ ad
tercium. Modus autē sanandi s̄m b̄m
Ambrosium triplex est. Primo em̄ christus
ip̄m vinculis ligauit. Secundo cauteriū
ip̄m imp̄ssit. Tertio om̄ne putredinē emū-
dauit. Unde ait Ambrosi⁹ loquens in p̄so-
na Mathei. Ligatus sum fidei clauis et
bonis compedib⁹ caritat⁹. Aufer ihu meo-
rum putredines peccatoz dum habes vin-
culis caritatis ligatum. Seca quodcunq;
inueneris viciosum. Hoc quantū ad p̄mū
Omne mandatum tuū sicut cauteriū im-
pressum tenebo. et si vrit cauteriū mandati
tamen putrefacta carnis exurit ne ad vir-
serpat contagio. Et si mordet medicamen-
tum: tamen vlcis tollit viciū. Quantū
ad sc̄m. Veni cito domine incidens oc-
culcas et latentes varias passiones. Aperi-
cito vulnus ne noxi⁹ serpat humor. emū-
da omne q̄ fetidum est pegrino lauacro.
Hoc q̄tum ad terciū. Eius autem euā-
gelium anno dñi. d. quod manib⁹ suis scri-
psit cum ossibus beati Barnabe reper-
tum est. Quod q̄dem euangelii b̄s bar-
nabas secum ferebat. et sup̄ infirmos illud
ponens om̄es tam fide barnabe q̄ merito
Mathei p̄tinuo liberabat.

CXXXVI

De sancto Mauricio.

Mauricius dicit

m a mari et cis. quod d̄z vomens
vel durus. et vs q̄ interpretatur
p̄siliator vel festinans. Vel d̄z
amauros q̄ s̄m ysidor⁹ grece d̄z nigrum.
Ip̄e nāq; habuit amaritudinē pro incolaz

tu miserie et dilatione patrie. Fuit vomens
p̄ sup̄fluoꝝ abiectiōem. durus et firmus p̄
tormentoꝝ perpessiōem. consiliator p̄ cō-
militonū exhortatiōē. festinans p̄ feruore
et bonoꝝ opeꝝ multiplicatiōem. niger p̄ sui
despectiōem. Huius passionem scripsit et
compilauit b̄s Eucharis lugdunensis
archiepiscopus.

Mauricius in sacratissima legione
m q̄ Thebea d̄z dux extitisse p̄hibet

Dicti autē sunt thebei a ciuitate
sua q̄ thebea nūcupata est. Est autē ipsa res-
gio in p̄tib⁹ orientis vltra fines arabie ba-
bilis opib⁹. fructib⁹ fertilis. arboribus de-
lectabilis. Habitatores vero illi⁹ regiōis
dicūt esse magni corpib⁹. armis strenui. in
bello fortissimi. callidi ingenio. sapiētia lo-
cupletissimi. Ip̄a autē ciuitas centū portas
habuit. et sup̄ nilum fluiū q̄ de paradiso
egredit et gyon d̄z sita fuit. De q̄ d̄z. Ecce
vetus thebea centum iacet obruta portis.
His Jacob⁹ frater dñi verbum salut⁹ p̄-
dicauit. et fidem christi p̄fecte eos docuit.
Dyoclecian⁹ autē et Maximian⁹ q̄ ceperūt
anno dñi. cclxxxvij. volentes fidem xp̄i pe-
nitus extirpare. tales epl̄as p̄ om̄es puin-
cias in quib⁹ xp̄iani morabant⁹ trāsmiserūt
Si aliqd̄ determinari oporteret aut sciri.
et totus mundus ex vna p̄te p̄gregat⁹ esset
et sola roma ex alia parte p̄sisteret. mūdus
totus victus fugeret. et sola roma in culmi-
ne scientie remaneret. Cur ergo vos pua-
plebecula ei⁹ p̄ceptis resistitis et p̄tra ipsi⁹
statuta tam stolidē sup̄bitis. Aut igit̄ deoꝝ
rum immortalū fidem suscipite. aut imu-
tabilis de vobis sn̄ia p̄feret damnationis.
xp̄iani autē b̄mōi l̄ras suscipiētes. n̄cios
om̄es vacuos remiserūt. Tūc dyocleciā-
nus et maximian⁹ in iram cōmoti p̄ om̄es
puincias miserūt vt om̄es bellicis armis
apti ad romā venirent. vt oēs rebelles ro-
mano impio subiugarent. L̄e autem au-
gustoꝝ ad p̄m thebeoꝝ delate sunt. Qui
p̄plus s̄m dei p̄ceptum q̄ dei erant deo. et q̄
erant cesaris cesari reddebat. Eōgregātes
igitur electā militum legionem. sc̄z. vi. m̄i-
lia. dclxxj. eos ad impatorem miserunt. vt
in bellis iustis impatorem iuuarent. nō vt
p̄tra xp̄ianos arma mouerent. s̄ eos poti⁹
defensarent. Huic autē sacratissime legioni
dux erat inclitus vir Mauricius. signifer

De sancto Mauricio

aut candidus. innocenti⁹. exuperi⁹. victor
et constanti⁹. Dyoclecian⁹ igitur maximianū
quē sibi in collegam imperij assumpserat
gallias cū infinito exercitu misit. et ei legio
nē thebeā sociavit. Hi a scro Marcellino
papa exhortati sunt vt ante gladijs inter-
trent q̄ fidē xpī quā acceperāt violarent.
B Eum igitur vniuersus exercit⁹ mōtes
alpīū transmeasset. et ortodoꝝ aduenisset:
iubet impator vt oēs q̄ secū erāt idolis im-
molarēt. et p̄tra rebelles impio et maxie cō-
tra xpīanos vnanimiter p̄iuraret. Qd̄ scī
milites audiētes octo miliarib⁹ ab exerci-
tu secesserūt. et i q̄daz loco ameno cui aganū
nomen est iuxta rodanū p̄sederūt. Qd̄ au-
diens maximian⁹. missis militib⁹ p̄cepit vt
ad deoꝝ sacrificia cū alijs festinarēt. Qui
se nō posse facere rēdēst vt pote q̄ fidez xpī
haberēt. Tūc impator ira succēsus ait. Jū-
gitur despectui meo celestis iniuria. et me-
cum religio romana p̄temnit. Sentiat cō-
tumax miles nō solū mibi: sed etiā dñs me
is me posse dare vindictā. Tūc cesar mis-
sis militib⁹ suis iussit vt aut dñs sacrificia-
re eos cōpellerent. aut decimū quēq³ eorū
p̄tinus decollarēt. Sancti igitur cū gaudio
capita extendentes. vñ⁹ ante altēz festina-
bat et ad mortē puenire certabat. tūc scī
Mauricius assurgens inter cetera sic con-
cionat⁹ est. Congratulor vob. qz p̄ fide xpī
omnes morti parati estis. Cōmilitones ve-
stros necare sustinui. qz vos ad passionem
p̄ xpo patos vidi et dñi mandatū seruauī q̄
ait petro. Mitte gladiū tuū in vaginam.
Quia ergo iam cōmilitonū corpib⁹ vallati
sum⁹. et socioꝝ sāguinib⁹ rubricatas vestes
habem⁹. nos ipsos ad martirium seq̄mur.
Hec ergo si placet cesari mādē⁹ respōsa.
Militēs cui impator sum⁹. et ad defensio-
nē reipublice arma suscepim⁹. Nō est i nob⁹
p̄ditio. nō formido. s̄ xpī fidem nullaten⁹
deserem⁹. Cum hoc impator audiss̄ iussit
iterum vt decimū trucidaret. Quo facto
exuperi⁹ signifer vexillum arripēs. et inter
cōmilitones stans dixit. Gloriosus dux n̄
Maurici⁹ de nostrōz cōmilitonū gloria ē
locut⁹. nec exuperius signifer noster ideo
hec arma arripuit vt talib⁹ resistam⁹. Proū-
ciant dextre nostre arma hec carnalia. et ar-
mentur virtutib⁹. et talia si placet cesari re-
mandem⁹. Militēs sum⁹ impator cui. ser-

ui autē quē libere p̄fitemur xpī. Tibi debet⁹
mus militiam. illi innocentia. A te laboris
stipendium. ab illo exordii sumptim⁹ vice
Omnia p̄ ipso tormenta suscipe parati sum⁹
et ab eius fide nūq̄ discedemus. Tunc im-
pius cesar iussit suū exercitū totā legionez
circū dare ita vt vnus euadere non posset.
Vallantur igitur milites xpī a militib⁹
dyaboli. et nephādis manib⁹ trucidantur:
et pedib⁹ equoz p̄calcantur. et xpo p̄ciosi
martyres p̄secrantur. Passi sunt autē circa
annos dñi. cclxxxvij. Dei autē natū q̄ plus
res euaserūt. vt in regiones alias venien-
tes xpī nomen p̄dicaret. et gloriosissime in
locis alijs triumpharent. Ex quib⁹ fuisse vi-
cunt solutor. auentor. et octani⁹: apō thau-
rinū. alexander apud p̄gamū. secund⁹ apud
vintinū. necnō et bñs constantius et victor
et vlsus. et q̄ plures alijs. Cum igitur carni-
fices p̄dam diuiderēt et insimul epularent.
quendā senem noie victorē inde casu trās-
euntem ad secū p̄uiuandum inuitant. Ille
autē requirere cepit quō inter tot militia occi-
soꝝ possent cum gaudio epulari. Cū autē
q̄dā audiuiss̄ q̄ p̄ fide xpī mortui eēt.
suspirans ille vehemēter ingemuit. beatū
omino seclamatās si cū illis fuisset occisus
Cum autē compissent quoniā xpīan⁹ ess̄ in
eum impetum fecerūt. et ipm p̄tinus truci-
darunt. **E** Post hec autē maximianus
apud mediolanū. Dyoclecianus p̄o apud
nichomediam vna die purpurā depoluer-
rūt vt puatam vitam agerent. et adolescen-
tiores scilz constantius et maximus et gale-
rius quos cesares fecerant imperaret. S̄
cū maximianus itēz tyrannice impare vel-
let a constantio genero suo p̄secutus suspē-
dio vitam finiuir. Tandem corpus sancti
Innocenti⁹ de eadē legione in vindam ro-
dani immersum a Domiciano genanensi.
et gratho augustano et prothasio eiusdē lo-
ci ep̄is. cum alijs in ecclesia est sepultū. In
cuius constructione q̄dam gentilis architect⁹
erat q̄ alijs die dñico solennizantib⁹ solus
opus suū exercebat. Ad est sanctoꝝ exerci-
citus. rapitur. cedit et arguitur q̄ opus suū
p̄phan⁹ assumpserit. et die dñica cū alijs vi-
uinis intēderēt ipē opib⁹ mechanicis inbia-
ret. Correctus ad ecclāz cucurrit. et se fieri
xpīanū postulauit. Ambrosi⁹ in p̄fatioe
de his martyrib⁹ sic ait. Laterua fidelium

De sancta Iustina

166

diuino lustrata lumine ab extremis terre finibus veniens sibi fideliter supplicauit. Et tam corporeis bellatoz legio mucronibus circūsepta quāq; spūalibz etiam armis valata ad martyrium vigili constantia pperauit. Quos pestifer tyrannus vt eos metu pterreret ad internitionem supplicij gladio decimauit. atq; postmodū pstanter eos p durantes in fide vniuersos pariter capite plecti pcepit. Sed hi tanto caritatis ardo re feruebant. vt electis armis flexo publice passim geniculantes spiculatorz tela bilari corde susceperent. Inter quos bñs mauricius tue fidei amore succensus decertando martyrij est coronā adeptus. Hec Ambrosius? **B**ulter qdam filiū suū abbati monasterij in quo sanctorz martyru corpora requiescunt. erudiendū tradidit. quem in breui defunctum irremediabili luctu plangebat. Lui apparens Mauricius cur filiū suū sic fleret quesuit. Que sibi respōdit. qd diu vineret a lacrimis non cessaret. Lui ille. Noli eum flere vt mortuū sed scias eum habitare nobiscum. Quod si probare desideras: cras et in omnibz diebz vite tue si ad matutinas surrexeris vocem eius inter monachoz psallentiū voces audire valebis. Quod illa semp fecit et vocem filij cum monachis cantantē semp discernens audiebat. Rex gaturanicus cum thesauros suos relictis seculi pompis paupibz et ecclesijs erogaret. quendā presbyterū miserit vt sibi de sacrosanctis ipsorū reliquijs asportaret. Qui cum reliquijs imperatis rediens. dū navis orta tempestate in lacu lausanensi periret. capsam cū reliquijs fluctibz opposuit. et mox secuta fuit tranquillitas magna. Anno domini. dcccclxij. cū qdam monachi obtentu karoli a Nicolao papa corpa sancti vrbani pape et sancti tymburchi martyris impetrassent. et redeuntes sanctorz martyrum ecclesiam visitassent ab abbate et monachis impetrarunt vt corp⁹ sancti Mauricij et caput sancti Innocentij apud antiodorū in ecclesia quam sanctus Germanus eisdez martyribz dudum dedicauerat transportarent. Refert petrus damiani q in burgundia erat qdam clericus supbus et ambiciosus. qui qndaz ecclesiam sancti Mauricij sibi usurpauerat. quodam potente milite sibi plurimuz

obsistenti. Dum aut quadā die missa cantaretur et in fine euangelij diceretur. Omnis qui se exaltat humiliabitur. derisit miser et ait: falsum est. Nam si ego meis hostibz me humiliassem tot hodie diuitias ecclesie nō haberem. Et ecce fulmen instat gladij ius eius p quod blasphemie verba euomuit introiuit. et subito eum extinxit.

CXXXVII

A

B sancta Iustina.

Iustina a iusticia

i dicta est. Ipsa enim per iusticiam vnicuiq; quod suum est reddidit. scz deo obedientia. superiori prelato reuerentiam. pari concordia. inferiori disciplina. inimicis patientia. miseris et afflictis cōpassionem operosam. sibi sanctimoniam et pimis caritatem.

B

Iustina virgo et ciuitate antiochie filia sacerdotis ydolorū quotidie ad fenestrā sedens. prelum dyaconem euangelij legentē audiebat. a quo tandem puerla est. Qd cū mater patri in lecto retulisset et ambo dormissent. xps cum angelis apparuit eis dicens. Venite ad me et dabo vobis regnū celoz. Qui enigilantes statim cū filia sua se baptizari fecerunt. Hec ergo iustina virgo a Cipriano plurimū molestata. ipm tandem ad fidez peruertit. Ciprian⁹ em a sua puericia mag⁹ extiterat. Nam cū septē annorū esset a parentibz diabolo cōsecrat⁹ est. Hic igit magice arti inserviebat et matronas in iumēta puertere videbatur et multa alia pftigia exercebat. Ardens igitur in amore iustine virginis. ad magicas artes se contulit. vt ipsaz p se vel p viro qdā a cladio q silr in ei⁹ amorē exarserat posset habere. Aduocat igitur demonē vt ad se veniat et iustina p eū valeat habere. Adueniens demon dixit ei. Quid me vocasti. Lui ciprian⁹. Amor virginē de galileis. potes ne facere vt ipaz habeā et voluntatem meā secū pficiā. Lui demon. Ego q hōiez de paradiso eicere potui. Layn frēz suū occidere pcuravi. iudeos xpm occidere feci: homines pturbavi. et nō potero facere vt vnam puellam habeas. et ea iuxta tuū placitum fruaris. Unguentū hoc accipe et circa domū eius deforis sparge. et ego super

De sancta Iustina

niens cor ei⁹ in tuū amorez incendā. et tibi eam assentire cōpellam. Sequenti nocte demon ad eā ingreditur. et cor ei⁹ ad amorē illicitū incitare conat. Quō illa sentiens deuote se dñō p̄mēdauit. et totū corp⁹ suū signo crucis muniuit. Ad signū autē sc̄tē crucis dyabolus territ⁹ fugit. et ad ciprianum veniens ante eum stetit. Cui ciprian⁹ dixit. Quare nō adduxisti ad me p̄ginez illā. Cui demon. Vidi in ea quoddam signū et prabui. et om̄is p̄tus in me defecit. Eipā nus autē eū dimisit et aliū fortiorē vocauit. Cui demon. Audiui tuā iussione et vidi illius impossibilitatē. Sed ego emēdabo et tuā cōplebo voluntatē. Aggrediar eam et cor eius vulnerabo in amorē libidinis. et ea iuxta desiderii tuū p̄rueris. Ingrediens igit dyabolus nitebat ei persuadere. et animū ei⁹ ad amorē illicitū inflāmare. Illa autē se deo deuote recōmendans signo crucis om̄nē temptatiōez repulit. et insufflans in demonē prin⁹ eum abiecit. Demon autē p̄fusus abiit et aufugit et ante Ciprianū stetit. Ad quē ciprianus. Et ubi est virgo ad quā te transmisi. Et demon. Victum me fateor et qualiter dicere p̄timeſco. Quod dā em̄ signum terribile in ea vidi. et p̄tinuo robur om̄ne amiſi. Tūc ciprianus eum deridens dimisit. et ipm̄ p̄ncipem demonum aduocauit. Cūq; venisset ad eū dixit. Que est virtus vestra tam modica vt vincat ab vna puella. Dixit demon. Ecce egrediens varijs febrilz eam vexabo. et animū ei⁹ ardent⁹ inflāmabo. et totū corp⁹ eius vehementi ardore respergam. et freneticā illā faciam. et varia sibi fantasmata offerā. et media nocte eam adducā tibi. Tūc dyabolus in speciem vni⁹ virginis se trāffigurauit. et ad virginē veniens dixit. Ecce ad te venio. quia tecū in castitate viuere p̄cupisco. Verū tamen dic queso te: que nam certaminis n̄ſi merces erit. Cui sancta virgo respondit. Merces q̄dem multa. labor modicus. Dicit ei demon. Quid est ergo qđ deus p̄cepit. Crescite et multiplicamini et replete terrā. Timeo ergo bona socia q̄ si in virginitate māserim⁹. verbum dei irritum faciemus. et velut p̄tēnentes et inobedientes in grane iudicium decidemus. et vnde videbamur sperare p̄miū graue incurrem⁹ tormentum. Lepit autē cor virginis grauibz

cogitatioibz p̄immissione demonis cōcuti et ardore concupiscentie fortius inflāmari. adeo vt iam surgens abire vellet. Tūc sancta virgo ad se reuersa et quis esset q̄ secum loqueret intelligens. continuo se crucem munuit. et in dyabolum sufflans ipsum instarcere p̄totin⁹ liquefecit. et ab om̄i temptatiōe statim liberatam se sensit. Et postmodum dyabolus in specie iuuenis pulceris mi se trāffigurauit et thalamū ei⁹ ingredies cum ipsa in lectulo iaceret: impudenter in ei⁹ lectulū p̄silauit. et in eius amplexus reuoluit. Quō videns iustina et malignum sp̄m̄ adesse cognoscēs. mox signum crucis edidit. et instar cere dyabolum liquefecit. Tūc dyabol⁹ p̄mittēte deo febrilz eā fatigans. et plures cū gregibz et armēz occidēs maximā mortalitatez in tota antiochia iusturā p̄ demoniacos p̄dicebat. nisi Iustina coniugio p̄sentiret. Quapropter tota ciuitas morbo languens ad ianuā parentum Iustine puenit. clamās vt iustina p̄iugio traderent. et sic ciuitatē a tanto piculo liberarent. Sed cum iustina nullaten⁹ p̄sentiret et ex hoc mortē eidē om̄es minarent. vñ. an nō mortalitatis ip̄a p̄ eis orauit et oēs p̄tētiā p̄pulsauit. Videns dyabol⁹ q̄ nihil p̄ficeret. in formā iustine se transformauit vt famā iustine pollueret. et ciprianū deludēs se iustinaz ad se duxisse iacrabat. Pergens igit dyabolus ad ciprianū in specie iustine ad ipm̄ cucurrit: et eū q̄si que ei⁹ amore langueret osculari voluit. Quā ciprianus videns et iustina esse credens. gaudio replet⁹ ait. Bene venisti iustina om̄iū feminarū decora. Hoc vt ciprianus nomen iustine noiauit. dyabol⁹ nomen illud ferre nō potuit. sed ad eius platiōez instar fumi statim euauit. Quapropter ciprian⁹ delusum se videns trist⁹ remansit. Vñ et ampli⁹ in amorē iustine estuans ad hostiū virginis diu vigilauit. et q̄q; in feminā q̄q; iacm̄ vt videbat arte magica se cōmutans. cum venisset ad hostium p̄ginis neq; femina neq; auis s; ciprian⁹ prin⁹ apparebat. Adcladius q; arte dyabolica mutat⁹ in passerēz cū ad fenestrā iustine volasset mox vt p̄go eū aspexit: nō passer sed a cladiu apparuit. angustiaris nimis cepit ac tremere. q; nec fugere poterat nec salire. Timens p̄o iustina ne caderet et creparet. eū p̄scalā deponi

De sancta Iustina

fecit. et admonens ut a sua vesania cessaret
ne iuxta leges tanq̃ malefic⁹ puniret. Ista
omnia s̃m signēta diabolica ad q̃ndam ap-
parentiā fiebāt. **D** **V**ic⁹ igit p̃ omnia
dyabol⁹ ad ciprianū rediit et ante eū confu-
sus sterit. Lui dixit cipriann⁹. Nūq̃d et tu
vic⁹ es. Que est miser p̃tus vestra ut vnā
puellam nō possitis vincere. ne p̃tatem in
eam habere. s̃z ecōuerso ipa vos vincat. et
tam miserabiliter vos p̃sternat. Dic tū mi-
hi obsecro in quo est ei⁹ tam maxima fortis-
tudo. Lui demon ait. Si mihi iuraueris ut
a me nequaquā recedas p̃tute ei⁹ victorie ti-
bi pandam. Lui ciprian⁹. Per q̃d tibi in-
rabo. Lui demon. Iura mihi p̃ p̃tutes me-
as magnas q̃ a me nūq̃ discedas. Dicit ei
ciprianus. Per virtutes tuas magnas ti-
bi iuro q̃ a te nūq̃ discedam. Tūc dyabo-
lus q̃si securus ei dixit. Puella illa signum
crucifixi edidit. et statim contabui et omnē
virtutem amisi et quasi cera a facie ignis ef-
fluxi. Dicit ei ciprianus. Ergo crucifixus
maior te est. Et demon. Utiq̃ maior om-
nibus est. et nos et omnes quos h̃ decipimus
trahet igni inextinguibili cruciandos. Lui
ciprianus. Ergo et ego amicus debeo fieri
crucifixi. ne tantā aliq̃ penam incurrā.
Lui dyabolus. Iurasti mihi p̃ p̃tutes mei
exercit⁹ per quas nemo piurare valet q̃ a
me nūq̃ discederes. Ad quem ciprianus.
Te et omnes fumigantes tuas virtutes cō-
temno. et tibi et omnibus diabolis tuis abre-
nūcio et crucifixi salutari signo me munio.
Statimq̃ ab eo dyabolus cōfusus disces-
sit. Tūc ciprianus ad ep̃m iuit. Quem vi-
dens ep̃s et credens eum venisse ut xp̃ia-
nos in errorem mitteret. ait ei. Sufficiāt
tibi cipriane hi qui foris sunt. nihil em̃ po-
teris aduersus ecclesiā dei. Inuicta est em̃
virtus xp̃i. Lui ciprian⁹. Certus sum quia
inuicta est virtus xp̃i. Narrās q̃que sibi ac-
ciderāt. ab eo se baptizari fecit. Qui post-
modū tam in scientia q̃ in vita valde p̃fi-
ficiens. mortuo ep̃o ip̃e in ep̃m ordinatus
est. Beatā p̃o virginem iustīnā in monaste-
rio posuit. et multis sacris virginib⁹ eā ibi-
dem in abbatissā p̃fecit. Sanctus autē
ciprianus martyrib⁹ sepe ep̃stolas mitte-
bat. et eos in certamine roborabat. Comes
autē regionis illius audiens famā cipriani
et iustine. eos ad se p̃sentari fecit et an sacri-

ficare vellent requisivit. Qui dum in fide
xp̃i peristerent firmi iussit eos in sarraginē
plenā cera pice et adipe poni. Que tamen
eis mirum refrigerium p̃stitit. nec aliquod
supplicii irrogauit. Sacerdos autem ido-
lorum p̃fecto dixit. Iubeas me ante sarras-
ginem stare et p̃estim vincam omnē virtus-
tem eorum. Cum ergo iuxta sarraginē ve-
nisset dixit. Magnus es deus hercules.
et pater deorum iupiter. Et ecce continuo
de sarragine ignis exiit et penitus eū cō-
sumpsit. Tunc ciprianus et iustina de sar-
ragine extrahuntur. et data super eos sen-
tentia pariter decollantur. Hor⁹ corpa cū
septem diebus ad canes proiecta mansis-
sent. postmodum romā translata sūt. Hūc
autē ut dicitur placentie requiescūt. Passi
sunt autem. v. kalend. octobris. circa an-
nos domini. cclxxviii. sub Dyocleciano.

CXXXVIII

De sanctis Cosma et Damiano.

Damas dicitur

C a cosmos quod est forma vel or-
natus. Vel s̃m ysidor⁹ cosmos
grece d̃r mūdus latine fuit em̃ forma alijs
in exemplis. ornatus virtutib⁹ bonis. mū-
dus ab omnib⁹ vicij⁹. Damian⁹ dicitur
est a dama quadam bestia. que humilis est
et mansueta. Vel damianus a dogma q̃d ē
doctrina. et ana q̃d est sursum. Vel a damū
quod est sacrificium. Vel damianus quasi
domini manus. Ipse em̃ mansuetudinem
habuit in p̃uersatione. doctrinā supernā
habuit in p̃dicatione. sacrificiū fuit in car-
nis maceratione. dñi man⁹ fuit in medici-
nali curatione. **A**

Damas et damianus germani fr̃es
in ciuitate Egea ex religiosa matre
noīe Theodora nati sunt. Hi arte
medicine edocti tantam a sp̃s sancto grām
acceperunt ut om̃es languores non solum
ab hominib⁹: sed etiam a iumentis curas-
rent. gratis omnia tribuentes. Patrona
autem quedam nomine Palladia cū om-
nia sua in medicis p̃sumpisset. ad sanctos
accessit. et ab eis sanitatē integrā reportauit.

De sanctis cosma et damiano

Tunc illa quiddam munusculum sancto damiano obtulit. Et cum nollet recipere, illa cum sacramentis terribilibus adiuravit. Quod ille acquieuit recipere, non quod duceret cupiditate muneris, sed et devotioni satisfaciens offerret, et ne nomen domini videretur spernere pro quod videbat sic se adiuratum esse. Hoc ubi sanctus cosmas coperit precepit ne corpus eius una cum ipsius corpore poneretur. Sed sequenti nocte dominus cosme apparuit et fratrem de suscepto munere excusavit. Audientes eorum famam proconsul Lysias eos ad se accersiri fecit, et quod eorum sunt nomina, quam patria, quam fortuna ingredi cepit. Sancti martyres dixerunt: Nomina nostra sunt Cosmas et Damianus, et alios tres fratres habemus quorum nomina sunt Antimus, Leontius et Euprepus. Patria autem nostra arabia est. Porro fortunam christiani nesciunt. Iussit ergo proconsul ut fratres suos adducerent et simul ydolis immolarerent. Sed cum omnino immolare preberent, precepit eos in manibus et pedibus dire torqueri. Cum autem eis tormenta deriderent, iussit eos catena ligari et in mari precipitari. Sed statim ab angelo de mare liberati et ante presidem statuerunt. Quod preses considerans ait: Per deos magnos maleficia vincitis, quia tormenta premitis et maresopitis. Docete ergo me hec vestra maleficia, et in nocte dei adriani sequar vos. Et hoc dicto statim duo demones affuerunt et cum gravissime in facie ceciderunt. Et ille clamans dixit: Deprecor vos o boni viri ut pro me ad dominum vestrum oratis. Quibus orationibus continuo demones discesserunt. Preses autem dixit: Videris qualiter adversum me dei indignati sunt quia eos relinquere cogitabam. Jam ergo deos meos vos non patiar blasphemare. Tunc eos in ignem copiosum iactari precepit, sed cum eos nil lesit quam potius flamma perficeret longe, et multos de astantibus interemit. Jubentur ergo in eculeo suspendi. Sed ab angelo ipsos custodiens, fatigatis admodum in cedendo ministris, ante presidem deponunt illesi. Tres igitur fratres in carcere fecit recludi, et cosmam et damianum crucifigi et a populo lapidari sed in suos lapides redibant auctores, et quasi plurimos vulnerabant. Tunc preses furore repletus, eductis tribus fratribus et stantibus iuxta cruce iussit cosmam et damianum supra cruce a quatuor militibus sagittari. Sagitte vero puerse plurimos vulnerabant, sed sanctos martyres non ledebant. Videns autem

preses in omnibus se possum vixisse ad mortem angustiarum, omnes quos fratres fecit simul de collari. Memores autem christiani verbi quod dixerat sanctus Cosmas ne in unum sepelirentur, cogitabant quod vellent martyres sepeliri. Et ecce subito camelus advenit humana voce proclamans, sanctos in vno loco sepeliri precepit. Passi sunt sub dyocleciano qui cepit circa annos domini, ccccxxxvii. **B** Rusticus quidam cum post laborem messis in campo aperto ore dormiret, serpens in eius ventrem ingressus est. Euigilans autem cum nihil sentiret domum rediit, et sero facto gravissime torqueri se sensit, vocem igitur miserabiles emittebat, et sanctos dei Cosmam et damianum in sui auxilium invocabat. Sed cum dolor semper increveret ad ecclesiam sanctorum martyrum profugit et ibidem eo subito dormiente serpens sic posuit intrauerat sic exiit. Vir quidam longe persecutus sanctis martyribus cosme et damiano uxorem suam commendavit, dans ei signum cui pinus deberet annuere si aliqui eam vocaret. Post hoc autem sciens signum dyabolus quod ei maritus dederat se in hominem transfiguravit, et signum viri offerens dixit: Vir tuus ab illa civitate me misit ad te ut ducas te ad eum. At illa adhuc ire formidans ait: Signum quidem agnosco, sed quia sancti martyribus Cosme et damiano commendata sunt: super eorum altare mihi iura quod securam me ducet: et tunc pinus perficiscar. Ille autem continuo ut dixerat sibi iuravit. Secuta ergo eum cum ad quandam locum secretum venissent, voluit eam de iumento dyabolus precipitare ut eam occideret. Quod illa sentiens exclamavit: Deus sanctorum cosme et damiani adiuva me. Vobis enim credidi et secuta sum eum. Confestim autem sancti cum multitudine dealbatorum ibidem affuerunt et eam liberauerunt. Dyabolus vero statim evanuit. Et dixerunt ei: Nos sumus cosmas et damianus quorum iuramento credidisti, ideoque festinavimus venire in auxilium tibi. Felix papa attanus sancti Gregorii in honore sanctorum Cosme et Damiani nobilem ecclesiam rome construxit. In hac ecclesia quidam vir sanctis martyribus serviebat: cui cancer unum crus totum consumplerat. Ecce dormiente illo: sancti Cosmas et Damianus devoto suo apparuerunt: vnguenta et ferramenta

De sancto Foxseo

secū portātes. Quorū vn⁹ alteri dixit. Ubi
carnes accipiem⁹ vt absca carne putrida
locum vacuum repleam⁹. Tunc ait alter.
In cimiterio sancti Petri ad vincula ho-
die ethiops recens sepultus est. De illo er-
go affer vt huic suppleamus. Et ecce ad ci-
mitem pperauit ⁊ coram mauri attulit. p-
cidentesq; coram infirmi. loco eius coram
mauri inseruerūt. ⁊ plagam diligenter vn-
gentes corā infirmi ad corpus mauri mor-
tui detulerunt. Euigilans autem cum se si-
ne dolore sensisset. manum ad coram appo-
suit ⁊ nil lesionis inuenit. Apponensq; can-
delam cum in crure nihil mali videret. co-
gitabat an non ipse qui erat sed alius alter
esset. Rediens autem ad se pre gaudio de-
lectulo proslit et quid in somnis viderat
⁊ qualiter sanatus fuerat omnibus enarra-
uit. Qui conciti ad tumulum mauri mis-
erunt. ⁊ coram mauri precisam et coram p-
dicti viri loco illius in tumulo positā repe-
rere. Passi sunt aut circa annos dñi. cclxxx
sub Dyocleciano.

XXXIX
De sancto Foxseo

Dñeus episcop⁹

f cuius historiā Beda scripsisse cre-
ditur. dum omni fute ⁊ bonitate
polleret. ad extremum veniens spm emisit.
Vidit qz duos angelos ad se venientes ⁊
eius animā deferentes terciū vero armatū
scuto candido et gladio fulgureo se prece-
dentem sperxit. Deinde demones claman-
tes audiuit. Precedamus et ante faciē ei⁹
bella cōmoueamus. Cum ergo pcessissent
pueri iactabant in eum ignita iacula. Sz
angelus precedens scuto ea suscipiebat et
proinus exinguebat. Tunc demones an-
gelis opposcentes dixerunt. Ociosos fmo-
nes sepe dixit. et ideo illelus nō debet per-
frui vita beata. Quibz angeli. Nisi pncipa-
lia vicia extra eum pruleris p minima nō
peribit. Tunc dixit eis demon. Si iustus
est de⁹ homo hic nō saluabitur. Scptum
est em. Nisi pueri fueritis et efficiamini sic
paruli. nō intrabitis in regnū celoz. Cui
angel⁹ excusans ait. Intelligentiā in cor-
de habuit. sed consuetudo hominū concis-
tauit. Cui demon. Sicut accepit malum

ex consuetudine: ita accipiat vindictam a
superno iudice. Sanctus angelus dixit.
Iudicemur ante deum. Prelante angelo
aduersarij territi sunt. Tunc demon dixit.
Seruus qui scit voluntatem domini sui ⁊
non facit: plagis vapulabit mult⁹. Cui an-
gel⁹. Quid em iste de dñi sui voluntate nō
impleuit. Et demon. Dona iniquoz rece-
pit. Cui angelus. Credidit q vnusquisq;
coz penitentiā egisset. Demon dixit. Ante
debit pbare penitentie pseuerantiā. et sic
fructus suscipere. Angelus respondit. Iu-
dicemur ante deū. Sed demon succubuit
Iterum autē ad bellandū surrexit dicens.
Usq; nunc deū existimabamus veracem q
offe delictum quod in terris nō purgatur
se in eternum puniturū promisit. Hic ergo
homo quandā vestem a quodam vsurario
recepit. nec de hoc punitus fuit. Ubi est er-
go iusticia dei. Cui angelus. Silere quia
occulta dei iudicia ignoratis. qdū enim
speratur penitencia comitatur hominē di-
uina misericordia. Demon respondit. Sz
nullus h loc⁹ est penitentie. Cui angelus.
Profunditatē iudicioz dei ignoratis. Erit
etiam. Tūc diabol⁹ tam grauter em pcussit
vt postmodū vite restituit⁹ sp pcussiois ves-
tigium retineret. Arripientes em demones
vnū de his qz in ignibus torquebant ipm
in eum iactauerunt q ei⁹ humez maxillaz
incendit. Cognouitq; hominē. qz ille erat
cui⁹ vestem acceperat. Dixitq; angelus. Qd
incendisti arsit te. Si em huius viri i pec-
catis mortui donū nō accepisses. nec pena
in te arderet. Et hanc pcussionem pmit-
tente deo p reptione vestimenti illius p-
cepit. Alter at demon dixit. Adhuc restat
illi angusta porta vbi illū supari poterim⁹.
Diliget primū tuum sicut teipm. Respon-
dit angelus. Vir iste in primos suos opez
ratus est bona. Aduersarius respōdit. Nō
sufficit hoc. nisi etiaz sicut seipm dilexerit.
Cui angel⁹. Fructus dilectōis est bñ opez
rari. quia de⁹ reddet vniciq; fm opa sua.
Dixitq; demon. Sed quia verbum de di-
ligendo nō impleuit damnatus erit. Pu-
gnante turba nephāda. sancti angeli victo-
res fuerunt. Dixitq; iterū demon. Si de-
us iniquus non est: et verbi illius trans-
gressio ei displicet. iste penarum expers nō
erit. Promisit enim seculo abrenunciare:

De sancto Michael

et ecōtrario seculum dilexit cōtra id quod dictū est. Nolite diligere mundū neq; ea q̄ in mūdo sunt. Sanctus angelus respon- dit. Non sibi ea que sunt seculi. sed homini- bus indigentib; dispensanda dilexit. Dia- bolus rōdit. Qualicūq; mō diligat contra p̄ceptū diuinū est. Viciis aduersarijs. rur- sus diabolus ad callidas pueritur accusa- tiones dicēs Scriptū est. Si nō annūcia- ueris iniquo iniquitatē suā. sanguinē eius de manu tua requirā. Hic nō annūciauit digne peccatorib; penitentiam. Sanctus angelus respōdit. Quando auditores des- piciunt verbū. lingua doctoris loq̄ prepe- ditur dum videt q̄ predicatio audita des- picitur. Unde prudentis est dum non est loquendi temp̄. nosse tacere. In omī vero p̄radictione demonū p̄ualida nimis exi- tit pugna. donec iudice dño triumphanti- bus angelis. deuictisq; aduersarijs. immē- sa claritate vir scr̄us circūfusus est. Unus autem (vt Beda testat̄) ex angelis dixit ei. Respice mundū. Respiciensq; vidit vallē tenebrosam et quatuor ignes in aere aliq̄- bus spacijs a se distantes. Dixitq; ei ange- lus. Hi sunt quatuor ignes qui mundum succendunt. Unus est ignis mendaciū. cū hoc q̄ abrenūciare diabolo ⁊ omīb; pom- pis eius in baptismo homines p̄miserunt minime implent. Secundus cupiditatis cum mūdi diuitias amori celestium prepo- nunt. Tertius est dissensionis. cū animos p̄rimoz in supuacuis rebus offendere nō formidant. Quartus impietatis. cū infir- miores expoliare ⁊ eis fraudem facere pro- nibilo ducunt. Deinde illi ignes appropin- quātes in vnū redacti sunt. ⁊ illi appropin- quabant. Timensq; angelo dixit. Domine ignis mihi appropinquat. Cui angel⁹ Qd nō accendisti nō ardebit in te. Ignis enim iste fm̄ merita opera hominū singulos ex- aminat. Nam sicut corpus ardet p̄ volun- tatem illicitam. ita etiam ardebit per debi- tam penam. Tandem ad p̄rium reduct⁹ est corpus. plangentib; p̄pinq̄is q̄ eū mor- tuum estimabant. Ille autem aliquāto tem- pore supuixit. ⁊ in bonis operibus lauda- biliter vitam finiuit.

CXL
De sancto Michael,

Michael interpre

m rat q̄s vt dō. Et q̄rēs sic ait Bre. mire frut; aliqd agit michael mit- ti phibet. vt ex ip̄o actu ⁊ noie def̄ intelligi q̄ null⁹ p̄t facere qd facere p̄ualer dō Et cir- co eidem michaeli mltā q̄ sūt mire frut; attribuit. Ip̄e em̄ (vt daniel attestat) i tpe antixpi p̄surgit ⁊ p̄ elects tāq; defensor ⁊ p̄- tector astabit. Ip̄e cū dracone ⁊ angelis e- pugnit ⁊ ip̄m de celo eiciens victoriā fecit magnā. Ip̄e cū diabolo de moȳsi corpe alo- tricat⁹ est. eo q̄ diabol⁹ ei⁹ corpe p̄dere vo- luit vt ip̄m p̄ dō iudeoz p̄ls adoraret Ip̄e scōz aias recipit ⁊ i padisi exultatōis p̄du- cit. Ip̄e olim p̄nceps fuit synagoge. s; nūc p̄stitut⁹ est a dño in p̄ncipē ecclē. Ip̄e vt dō plagas egiptijs itulit. mare rubrū diuisi- pplm p̄ defrū duxit ⁊ i terrā p̄missiōis itro- duxit Ip̄e int̄ scōz acies angeloz signifer xpi hēt. Ip̄e ad dñi impiū antixpm existē in mōte oliueti p̄potēter occidet. In voce ip̄i archangeli michaelis mortui resurgēt Ip̄e crucē clauos lanceā ⁊ coronā spineā i die iudicij p̄lentabit.

m Ichaelis archangeli sacra solenni- tas dō apparitio. dedicatio. victo- ria. ⁊ memoria. Apparitio autē ip̄i- sius angeli multiplex est. Prima qua in monte gargano apparuit. In apulia nāq; est q̄daz mons noie garganus iuxta ciuita- tem q̄ dō sypon⁹. Anno autē dñi. cccc. in p̄dicta vrbe sypono erat quidam vir noie Barganus q̄ fm̄ q̄sdam liberos a monte il- lo nomen acceperat. Vel a q̄ mons ille no- men acceperat. Qui ouium et boum infini- ta multitudine pollebat. Cum autē circa p̄dicti montis latera pascerentur: conti- git quendā thauz alios relinquere ⁊ verti- cem mōt; p̄scendere. Cum domū alijs res- deuntib; non redisset. collecta dñs multi- tudine famuloz p̄ deuia queq; req̄rēs. ip̄m eandē in vertice mont; iuxta hostiū cuius- dam spelūce inuenit. Per mort⁹ itaq; cur so- liuag⁹ incederet. mox in ip̄m sagittā toxica- tā direxit. S; statim velut a vento rector- ta ip̄m qui iecerat repulsit. Turbati super hoc cines. episcopum ad eū ⁊ sup̄ eam stupenda ip̄m requirunt. Qui triuāntē ie- iuniū eis indixit. ⁊ a deo querēdum eē ad- monuit. Quo pacto sanctus michael ep̄o

Al

De sancto Michaele

apparuit dicēs. Sciatis hoīez illū volūtate mea suo telo esse percussū. Ego em̄ sū micha-
bel archangel⁹ q̄ locū hūc in terrā incolere
tutūq; fuare statūēs. Volui pbare indicio
ip̄i me loci inspectore esse atq; custodem.
Statimq; ep̄s atq; ciues cū p̄cessiōe locū
adeūt. ⁊ ingredi nō p̄sumētes. orōni p̄ fori
bus insistūt. Scōa apparitio est q̄ circa
annū dñi. dccx. accidisse describit. Nam in
loco q̄ tūba dī iuxta mare. vj. milib; ab vrb;
be abiacēsi michael ep̄o p̄dicte ciuitat; ap-
paruit iubens vt in p̄dicto loco ecclesiā cō-
strueret. ⁊ sic fit in monte gargano. ita ⁊ ibi
in memoriā sc̄i michaelis archangeli cele-
braret. Cum autē ep̄s de loco in q̄ ecclāz cō-
strueret dubitaret ab ip̄o edocē. vt ibi con-
strui eam faceret vbi thauz a latronib; ab-
conditū inueniret. Iterūq; de loci ampli-
tudine dubitās iubet modū in amplitudine
statuere q̄tū videret thauz in circuitu pe-
dib; p̄trāisse. Due at rupes ibidē erāt q̄s
nullaten⁹ p̄tus hūana mouere potāt. Tūc
michael cuidā viro apparuit. p̄cipiēs vt ad
p̄dictū locū accedat ⁊ ip̄as rupes remoue-
at. Quo accedēte tā facile rupes mouit vt
nihil hīe p̄deris viderent. Edificata igit̄
ibidē ecclā. de monte gargano p̄tem pallij
q̄d sc̄us michael sup̄ altare posuit. ⁊ partē
marmoris sup̄ quo stetit ad suam ecclesiāz
detulerūt. Cum vero ibidez aque penuriā
paterentur. monitu angeli. quoddam fora-
men in quodam saxo durissimo fecerunt. ⁊
tanta aquaz copia p̄tin⁹ emanauit. vt vsq;
nunc ei⁹ bñficio copiosius sustentent. Nec
autē apparitio in p̄dicto loco. xvj. kal. no-
uemb̄is solēniter celebratur. In eodē autē
loco quoddam memoria dignū p̄tigisse re-
fertur miraculū. Ille em̄ mons vndiq; oc-
ceano cingitur. sz bis in die sc̄i michaelis
iter p̄bens populo aperitur. Cum ergo co-
piosa turba ad ecclesiā p̄geret. p̄tigit ⁊ q̄n-
dam mulierē grauidam vicinamq; parui
secum iret. Et ecce magno impetu vnda re-
dit. ⁊ om̄is turba timore p̄cussa ad litt⁹ su-
git. sola autē mulier pregnans fugere non
valuit. sz a marinis fluctib; capta fuit. At
Michael archangelus mulierem seruauit
illefam. ita etiā q̄ in medio pelagi filiū par-
turiuit. quem in vlnis suscipiēs lactauit. ⁊
mari itez sibi iter p̄bente cū puero leta exi-
uit. Tertia apparitio est q̄ rome tpe

Gregorij pape legitur accidisse. Nam duz
idem Gregori⁹ papa p̄pter pestem ignuari
am letanias maiores instituit. ⁊ deuote
p̄ salute populi exoraret. vidit sup̄ castrum
q̄d olim memoria adriani dicebatur: ange-
lum dñi qui gladium cruentatū tergebat ⁊
in vaginam mittebat. Unde sc̄us Grego-
rius intelligens p̄ces a dño exauditas. ecc-
lesiā in bonorē angeloz ibidez p̄struxit.
Unde castrum illud vsq; nūc castrum san-
cti angeli vocatur. Nec autē apparitio euz
illa qua in monte gargano apparuit cū sy-
pontanis victoriā dedit. vij. yd⁹ mai⁹ cele-
bratur. Quarta apparitio est q̄ cōstituit
gerarchijs ip̄oz angelorum. Nam prima
gerarchia dī epiphania. i. supior apparitio
media dī yperphania. i. media apparitio.
vltima dicitur ypophania. i. inferior appa-
rio. Et dī gerarchia a gerar quod est lac⁹
et archos p̄nceps quasi sacer principatus.
Quelbet autē gerarchia p̄tinet tres ordi-
nes. Nam superior p̄tinet seraphin cheru-
bin et thronos. Media p̄tinet sm̄ assigna-
tionē dionysij dominatōes virtutes et po-
testates. Vltima p̄tinet sm̄ assignatiōem
eiusdem p̄ncipat⁹ archangelos ⁊ angelos
Et horū ordinatio ⁊ dispositio p̄t videri. p̄
simile in terrenis p̄t̄ib; . Nam ministroz
q̄ sūt sub vno rege. q̄dā opant̄ imediate cir-
ca p̄sonā regis. sic cubicularij p̄siliarij ⁊ assēs-
sores. Siles his sūt ordies p̄me gerarchie
Quidā p̄o hñt officia ad regimen regni in-
cōl. nō deputati huic vel illi puincie. vt p̄n-
cipes militie ⁊ iudices curie. Siles his sūt
ordies secūde gerarchie. Quidā p̄o p̄po-
nunt ad regimē alie⁹ pris regni. vt p̄positi
⁊ baliui. ⁊ h̄mōi minores officiales Et his
similes sūt ordies p̄me gerarchie. Tres
igitur ordines p̄me gerarchie accipiuntur
inquantū deo assistant ⁊ ad ipsum p̄uertū-
tur. Ad hec tamen tria necessaria sunt. scz
summa dilectio. ⁊ hoc quantū ad ordinem
seraphin. q̄d interpretatur ardentes. Perpe-
cta cognitio. ⁊ hoc quantum ad cherubin.
q̄d interpretatur plenitudo scientie. Perpe-
tua p̄p̄ensio siue fructio. ⁊ hoc quantū ad
thronos. q̄d interpretatur sedes. qz in eis sedet
de⁹ ⁊ q̄scit. dñi eos in se q̄scere facit. Tres
autē ordines medie gerarchie accipiunt in-
q̄sum habēt p̄esse et regere vniuersitatem
hoīm in cōl. Hoc at regimē p̄sistit in trib;

De sancto Michaeli

Primo in p̄sidēdo siue ipetrādo. ⁊ h̄ p̄tinet ad ordinē dñationū. ad quē spectat alijs inferioribz p̄esse ⁊ eos in oibz misterijs diuis dirigere ac eis oia ipare. Qd̄ innuit Zach. v. vbi vn̄ angel⁹ alteri dixit. Surre ⁊ loq̄re ad puez istū dicēs ⁊c. Sc̄do i opando. ⁊ h̄ p̄tinet ad ordinē p̄utū. q̄b̄ nihil est impossibile exēq̄ qd̄ impat. qz eis datū ē posse sup oia difficilia ad diuinū misterij p̄tinētia. ⁊ iō attribuit eis mirac̄la facere Tercio in arcēdo. vt scz ipediētia ⁊ infestātia arceatur. ⁊ h̄ p̄tinet ad ordinē p̄tātū. q̄ h̄nt coercere p̄tates. Qd̄ s̄ḡtū est Thob. viij. vbi d̄z q̄ raphael religauit demoniū in deserto supiorz egypti. Tres h̄o ordies vltie gerarchie accipiūt fm̄ qd̄ h̄nt regimē dēz miniatū ⁊ limitatū Quidā em̄ eoz p̄sūt vni puincie. Hi sūt de ordie p̄ncipat⁹. sic erat p̄nceps p̄saz q̄ p̄erat p̄lis. de q̄ h̄t Dani. x. Quidā h̄o deputati sūt ad regimē multitudine. v̄puta vni⁹ ciuitatē. ⁊ hi dicunt archangeli. Quidāz h̄o ad regimē p̄sone singulari. ⁊ hi dicūt angeli. Vñ ⁊ dicūt minima nūciare: ex eo q̄ eoz ministeriū ad vñu h̄oiez limitat. Archangeli h̄o dicūt maiora nūciare. qz bonū vni⁹ multitudinis dignus est q̄ bonū vni⁹ hois. In assignatōe at̄ ordinū p̄me gerarchie Greg. ⁊ Bern. cū Dionysio p̄cordant. qz accipit penes eoz fructiōnē q̄ p̄sistit in seruēti dilectiōe q̄ ad seraphin. p̄funda cognitiōe q̄ ad cherubin. perpetua retentiōe q̄ ad thronos. Sed in assignatiōe medie et vltime in duobz ordinibz scz p̄ncipatu et p̄tute dissentire videntur. Greg. em̄ et Bern. aliam p̄sideratiōem habuerūt. put scz media gerarchia accipit penes p̄latōez. vltima penes ministratiōem. Prelatio aut̄ in angelis triplex est. P̄sūt em̄ angeli angelicis spiritibz. ⁊ hi dñatōes dicunt. P̄sunt etiā angeli bonis hoibz. et hi dicuntur p̄ncipat⁹. P̄sunt demonibz. et hi dicuntur p̄tates. Et ordo et gradus dignitatis in his patet. Ministeriū autēz triplex est. quoddam qd̄ p̄sistit in opando. qd̄dā in docendo aut maiora aut minora. Primū est virtutū. secundū archangeloz. terciū angeloz. Quinta apparitiō ē de q̄ legitur in b̄isto. tripartita Nam iuxta constantinopolim est qd̄dā locus vbi olim dea vesta colebatur. Sed nūc ecclia in honorem sancti Michaelis fabricata est. qui

etia3 loc⁹ michaeliū nuncupat. Eū igitur q̄dam noie Aquilinū ardentissima febris rubeis coloribz mora comprehendisset. estus anti poculum medici dederūt qd̄ euomere adeo vt postmodū quicqd̄ comederet vel biberet euomeret. Dum aut̄ iam mori v̄cinus esset: ad locū hunc se duci fecit. credens se illic aut mori aut languore p̄uari. Lūi michael apparens dixit vt p̄fectiōem sibi ex melle ⁊ vino et pipere faceret. ⁊ oia q̄ comederet ibi intingeret. ⁊ sic plenā sanitatē recipit. Qd̄ cā fecisset plene liberat⁹ ē. Eū tñ fm̄ medicine rōnem p̄riū esse videatur calida pocula colericz exhibere. Nec i b̄isto. triptita. Sc̄do d̄z victoria. Dupliciter at̄ victoria ipi⁹ archangeli michael et angeloz inuenit. Prima est quam archangel⁹ michael p̄dicat⁹ syponantis fm̄ p̄sistit. Post aliquod em̄ temp⁹ ab inuento loco: neapolite ad huc gentiles p̄ra syponanos et beneuentanos q̄ q̄nquaginta milibz a sypono distant ordiato exercitu belolare ceperūt. Qui de epi p̄silio triduo indulas petierūt vt ieiunio triduo vacarēt: et patronū suū Michaelē in sui auxilij implorarent. Tercia autē nocte Michael episcopo apparet. preces dicit exauditas. victoria p̄mittit affuturaz. quarta diei hora iubet hostibus occurrēdū. Quibus occurrentibz mons gargan⁹ immēso tremore concutitur. fulgura quoqz crebra volant ⁊ caligo tenebrosa totū montis cacumen obduxit. ita vt. dc. viri de aduersarijs tam ex ferro hostium q̄ ex sagittis igneis intirent. Reliqui h̄o virtute archangeli cōp̄a ydolatrie reliquerūt errorē. et primuo colla xp̄iane fidei submiserūt. Secūda victoria est quā michael archangel⁹ obtinuit q̄n draconē. i. lucifer cum omibz suis sequacibus de celo expulit. De q̄ exponitur illud qd̄ habetur in Apoē. factū est p̄liū magnū in celo Michael ⁊c. Eū em̄ lucifer dei eq̄z litatem appetisset archangelus celestis exercitus signifer Michael adueniens ipm̄ lucifer cum suis sequacibz de celo expulit. et in hunc aerem caliginosum vsqz in diem iudicij retrusit. Non em̄ p̄missum est eis in celo habitare siue in supiori parte aeris. q̄ locus clarus ⁊ amen⁹ est. nec in tra nobiscū. ne nimis nos infestaret. s3 in aere int̄ celū ⁊ terrā vt dū superi⁹ respiciūt et vidēt gl̄iam

De sancto Michaele

quā amiserit. inde dolore habeat. et dum in
feri respiciunt et vident hoies illuc ascendere
vñ ipsi ceciderunt. inde invidia frequenter tor-
queant. Frequenter tñ ex divina dispensatiōe
ad nostrū exercitum ad nos descendunt. Vñ
sic aliquo viris scis monstratū est. frequē cir-
ca nos volitat sic musce. Innumerabiles
emunt et velut musce totū aerē repleverunt.
vñ dicit Hay. vt pbi dixerit. et doctores nri
opināt. aer iste ita plen⁹ est demonib⁹ et ma-
lignis spiritib⁹ sic radi⁹ solis minutissimis
puluisculis. Licet at tot sint. tñ iuxta sniaz
origenis eoz exercit⁹ minuit cū eos vinci-
mus. ita vt q ab aliq vicio scō vict⁹ fuerit:
deinceps ille de illo vicio de q vict⁹ ē ipm
nō valeat temptare. Tertia victoria est
quā angeli qridie de demonib⁹ obtinēt dū
p nob⁹ eos pugnātes ab eoz temptatiōe
nos liberāt. Trib⁹ at modis ab ipoz repta-
tione nos liberāt. Primo ptātes demonis
refrenādo. Apoē. xx. de angelo q demonē
ligauit et in abissum misit. Et Thob. viij.
de dyabolo i deserto supiori religato. Du-
lus em religatio nihil aliud est q̄s potestas
ei⁹ refrenatio. Scōo p̄cupiscentiā refrige-
rando. Quod significatum est Ben. xxxij.
vbi dicit q angelus tetigit neruum Jacob et
statim emarcuit. Tercio memoriā domice
passionis nris mentib⁹ imprimendo. Hoc
significatū est Apoē. viij. vbi dicit. Nolite no-
cere terre et mari nec arborib⁹ quib⁹ rē. Itē
Ezech. ix. Signa thau in frontes viroz ge-
mentū. Thau em lra ad modū crucis est fa-
cta. Et q hoc signati sūt nō timēt angeloz
percussorē. Unde ibidē dicit. Sup quē videris
thau non occidas. Quarta victoria est
quā archangelus michael antixpo habitu-
rus est qñ ipm occidet. Tūc enim michael
pnceps magn⁹ vt dicit Dan. xij. consurget. et
p electis tāq̄ adiutor et pector et antixpm
fortiter stabit. Deinde antixps vt dicit glo.
Apoē. xij. sup illud. Vidi vnū de capitib⁹
eius occisum et mortuum se finget. et p tri-
duum latens postea apparebit dicens se sus-
citatum. atq̄s magica ferentib⁹ eum de-
monib⁹ in aere ascendet. et vniuersis mirā-
tib⁹ adorabunt eum. Tandem in montē
oliueti ascendens. vt dicit glo. sup illud. ij.
Thes. ij. quem dñs ihs interficiet et. dum
stabit in papilione et in solio suo in illo loco
contra quē dñs ascendit. Michael adue-

niens ipm interficiet. De quo plio et victo-
ria intelligitur fm Greg. illud qd dicitur
Apoē. xij. factum est filium magnū i celo:
Michael et. Illud em verbuz de triplici
plio Michaelis intelligitur. scz de prello
qd habuit cū lucifero cum ipm de celo res-
pulsit. et de plio qd cū demonib⁹ habet nos
infestantib⁹. et de isto. E Tercio h so-
lennitas dicitur de dēdicatio ex eo q bac die pre-
dictū locum in monte gargano a se dedica-
tum fuisse Michael archangelus reuelas-
uit. Reuersi em sy pontani a cede aduersas
rioz et tam magnifica potiti victoria. ad
huc dubitare ceperunt. vt pdictū locum
ingredi vel dedicare deberent. Tunc eps
sup his duxit papam pelagium consulē-
dum. Qui rñdit dicens. Si hō illā eccliaz
dedicare deberet. h maxime die q victoria
data est fieri oporteret Si vero aliter scō
Michaeli placuerit ab ipso est sup h ei⁹ res-
quirenda volūtas. Instantib⁹ igit papa et
epo cū ciuib⁹ triduo ieiunio. michael in
in hac die apparuit epo dicens. Nō est opus
vob⁹ quā ego edificaui dedicare ecclesiam.
Ipe em qui pdidi dedicaui. Preceptis vt
die seqnti locū cū plio ingredies ipm preci-
bus frequenter. et se specialē suū patronū
sentirent. Deditq̄ ei p̄dicte dedicatiōis si-
gnū vt scz ab oriēte p posterulā ascenderet
et ibidē vestigia hois imp̄ssa marmori inue-
nirent. Vane igitur eps et vniuersus po-
pulus ad locum veniunt. et introgredies
criptam magnā tria altaria inueniūt. quo-
rum duo in australi parte posita erant. ter-
tium vero in orientali venerandum qdem
et rubeo pallio circūtectum. Celebrat⁹ igit
tur ibidem missaz solennis cū sacram cō-
munionē singuli acceperunt. omēs ad pro-
pria cum immēso gaudio redierunt. Eps
aut ibidē sacerdotes et clericos delegauit
qui iugiter diuinū officiū celebrarent. In
eadem spelunca aqua lucida et nimis dul-
cis emanat. qua post cōmunionem pl⁹s po-
tatur et diuerse egritudines sanant. Tunc
summus pōtifer his auditis hunc diez in
bonorē sancti Michaelis et omniū beatorū
spirituum p totum orbem vniuersalis
ter statuit celebrandum. Quarto bec so-
lennitas dicitur memoria scī Michaelis. In
qua tñ solennitate omniū angeloz memo-
riā agim⁹ et omēs generaliter honoramus.

De sancto Michael

Debet nāq; nos eisdem laudē et honorē im-
pendere multiplici rōne. Ipsi em̄ sūt custo-
des nři. ministratores nři. frēs et p̄cues nři.
animaz nřaz in celum portatores. oratio-
nū nřaz apud deum representatores. regis
eterni nobilissimi milites. et tribulatoz cō-
solatores. Primo igitur debem⁹ eos ho-
norare. q̄a sunt custodes nři. Cuilibet em̄
homini dantur duo angeli. Unus malus
ad exercitiū. Alius bonus ad custodiēduz
Custodia em̄ boni angeli deputat homini
in natiuitate et in vtero. et statim post nati-
uitatē ex vtero. et semp est cum ipso iam ad-
ulto. In hoc em̄ triplici statu necessaria est
homini custodia angelica. Nam dum par-
uulus adhuc est in vtero potest interim et
damnari. Dum est extra vterz ante adultā
etatē potest a baptisinate impediri. Dū est
in adulta etate potest ad diuersa p̄cā p̄ra-
bi. Diabolus em̄ in homine adulto rōnez
seducit p̄stutias. voluntatē allicit p̄ blan-
dicias. virtutem opprimt p̄ violentiā. ideo
necesse fuit vt bonus angelus eidem ad cu-
stodiā deputeretur vt hominē erudiat et diri-
gat p̄ra fallaciā. exhortet et incitet ad bo-
num cōtra blandicias. et defendat ab op-
pressionē p̄ra violentiā. Effectus autē
angelice custodie i homine quadruplex as-
signari potest. Primus est vt p̄ficiat aīa in
bonum gfe. Et hoc facit angelus in anima
tribz modis. Primo om̄e impedimentū ad
bonū remouendo. Hoc signatum est Exo.
xii. vbi angelus p̄cussit primogenitā egypti.
Secūdo p̄griciā excitando. Qd signatū
est Zacha. iij. vbi d̄r. Angelus dñi excita-
uit me quasi hominē qui excitat a somno.
Tertio in via penitentie ducendo et redu-
cendo. Quod signatū est Thob. v. in ange-
lo q̄ eum duxit et reduxit. Secundus est
vt nō cadat in malum culpe. Et hoc facit
angelus tribz modis. Primo impediendo
peccatū futurū ne fiat. Hoc signatum est
Numeri. xxi. in Balaā q̄ ad maledicendū
israel perges ab angelo impedit⁹ est. Se-
cūdo increpando peccatū vt ab eo q̄s rece-
dat. Hoc signatū est Iudicū. ij. vbi cū an-
gelus filios israel de p̄uaricatiōe increpas-
set ipsi eleuauerūt vocem et fleuerūt. Tertio
violentiam quasi inferendo vt a p̄nti p̄cō
eripiat. Hoc signatū est in violēta educio-
ne Loth et vxoris eius de sodomis. id est.

de peccati p̄suetudine Tertius effectus
si cadat q̄ postmodū resurgat. Et hoc fa-
cit angelus tribz modis. Primo mouendo
ad p̄ritōez. Hoc signatū est Thob. xj. vbi
ad documentū angeli de felle p̄ quod intel-
ligitur p̄ritio linuit patri oculos scz corz
dis. Secūdo purgādo labia ad p̄fessionē.
Qd signatur ysa. vi. vbi p̄ angelum labia
ysaie purgant. Tertio gaudendo ad satis-
factionem. Luc. xv. d̄r q̄ maius gaudium
est in celo sup vno p̄cōre. et. Quartus effe-
ctus est ne totiens vel in tot mala cadat:
quotiens vel ad q̄t dyabolus incitat. Et
hoc facit tribz modis. scz potestates demo-
nis refrenando. p̄cupiscentia debilitando.
et memoriā dominice passionis nřis menti-
bus impmendo. De q̄bz supra dictum est.
¶ Secundo debemus eos honorare qz
sunt ministratores nři. Om̄es em̄ sicut di-
citur Heb. j. sunt administratores sp̄itus.
Om̄es em̄ p̄pter nos mittunt. qz superiores
ad medios. medi ad infimos. infimi mittū-
tur ad nos. Hec autē missio cōpetit bonita-
ti diuine. In hoc em̄ manifestat diuina bo-
nitas q̄tum nostrā salutem diligat. vñ no-
bilissimos sp̄s q̄ ei intima caritate iungū-
tur dirigit et transmittit ad p̄curandum sa-
lutem nostrā. Secundo caritati angelice.
Cum em̄ caritatis ardentis sit maxime de-
siderare alioz salutē. ob quā etiā dixit ysa.
Ecce ego dñe mitte me. et angeli p̄r nos
iuuare. p̄ eo q̄ vident nos sūt o auxilio inci-
gere. et malos angelos nos impugnare. itō
q̄ ad nos mittunt lex erigit angelice cari-
tatis. Tertio humane indigentie. Dicitur
em̄ boni angeli ad inflammandū affectus
ad amorem. Unde in figurā bñ legūtur
missi fuisse in curru igneo. Secūdo ad illu-
minandū intellectum ad cognitōem. Hoc
signatū est Apoc. x. in angelo q̄ habebat li-
brum apertū in manu sua. Tertio ad corz
roborandū in nob om̄e imp̄fectū vsq; in fi-
nem. Hoc signatū est. iij. Regū. xix. vbi an-
gelus portauit Helye panem subcinericiū
et vas aque. et comedit. et ambulauit i for-
titudine cibi illius vsq; ad mōtes dei oreb
Tertio honorādi sunt: qz ipi sūt fratres
et p̄cues nři. Om̄es em̄ electi assumunt ad
ordines angeloz. qdam ad superiores. qdam
ad inferiores. quidā ad medios p̄ diuersi-
tate suoz meritoz. licz brā p̄go sup oēs sūt.

De sancto Michaele

Quod beatus Gregorius in omel. insinuare videtur. Nam ut ait sunt nonnulli qui parua capiunt: sed tamen hoc annuñciare fratribus non desistunt. Isti in angelorum numero currunt. Et sunt qui decreto celestium summa et cape prevalent et nunciare. Hi cum archangelis. Et sunt qui miracula faciunt signa et valenter operantur. Et hi cum putribus. Et sunt qui malignos spiritus virtute orationis et vi acceptae preces fugant. Et hi cum precibus. Et sunt qui acceptis precibus electorum merita transcendunt. et electi fratribus precipiant. Et hi cum precipitibus meritum sortuntur. Et sunt qui sic in semetipsis omnibus vicibus dominantur. ut ipso iure iudicis dei inter homines vocentur. Unde ad moysen dicit. Ecce constitui te deum pharaonis. Et hi cum dominacionibus. Et sunt in quibus velut in throno suo dominus presidens aliorum sancta examinat. per quos deus sancta ecclesia regitur plerumque de suis quibusdam infirmis actibus alij electi iudicantur. Et hi cum thronis. Et sunt qui dei et primi caritate amplius ceteris pleni sunt. Et hi meritorum suorum sorte inter cherubim numerum acciperunt. quia cherubin plenitudo scie dicitur. et iuxta paulum plenitudo legis est caritas. Et sunt qui suppone prelatoris amore accessi in solo conditoris sui desiderio anhelant. nihil iam in mundo cupiunt. solo eternitatis amore pascuntur terrena queque abiciunt. cuncta spalia mente transcendunt. amant et ardent atque in ipso suo ardore regescunt. amando ardent. loquendo accedunt. et quicquid verbo tangunt. ardere percipiunt in dei amore faciunt. Quo isti nisi inter seraphim numerum sorte sue vocacionis acceperunt. Hec gre.

Quarto honorandi sunt. quia ipsi sunt aiaz nostras in celum portatores. Et hi faciunt triplicem. Primo viam preparamo Malach. iij. Ecce ego mitto angelum meum qui praeparabit viam ante faciem meam. Secundo per viam praeparatam in celum baiulando Exod. xxij. Ecce ego mitto angelum meum qui te custodiet in via et inducat te in terram quam promisi patribus tuis. Tertio in celo collocando Luce. xvi. Factum est ut moreretur medicus et portaretur ab angelis in sinu abrae. Quinto honorandi sunt. quia ipsi sunt orationum nostrarum apostoli dei representantes. Ipsi namque primo orationes nostras deo representant Thob. iij. Quando orabas cum lacrimis et sepeliebas mortuos. ego obtuli orationes tuas domino Secundo ibidem per nos allegat Job. xxxij. Si fuerit pro angelis loquens unus de milibus ut annunciet et homines equitate: miserebitur eius etc. Item Zach. j.

Et respondit angelus domini et dixit. Domine exercituum usqueque non misereberis hierusalem et urbem iuda quam iratus es. iste iam septuagesimus annus est. Tertio dei suorum nobis renunciat Dan. ix. vbi dicitur quod gabriel ad eum volans dixit. Ab exordio praesentis tuarum egressus est spiritus. Glo. i. Inia a deo. Et sequitur. Ego autem veni ut indicarem tibi: quia vir desideriorum es. De his tribus dicit Bernardus super Luce. Discurrit angelus meus inter dilectum et dilectam. vota offerens. referens dona. excusat ista. placat illum. Sexto honorandi sunt. quia ipsi sunt reges eterni nobilissimi milites secundum quod dicit Job. xxy. Numquid est numerus militum eius. Sic autem videmus in militibus alicuius regis quod quidam eorum semper in aula regia commorantur et regem associant. et ad eius honorem et solacium cantant. quidam autem civitates et castella regni custodiunt. quidam pro regis inimicos expugnant. Ita et horum militum christi. quidam in aula regiae sedes in celo empireo semper regem regum associant. et ad eius honorem cantica leticie et glorie semper cantant decantes. Sanctus. sanctus. sanctus etc. Item Benedictio et claritas et sapientia etc. Apocal. xij. Alij autem custodiunt civitates. suburbana. villas. et castra. illi scilicet qui nobis sunt ad custodiam deputati. custodientes statum virginum. principum. iungatorum et castra religionum. ysa. lxxij. Super muros tuos hierusalem constitui custodes etc. Alij pro dei inimicos. id est demones expugnant Apoc. xij. Factum est pluvium magnum in celo. id est in una expositio in ecclesia militanti. Michael et angeli eius praeparabant eum dracone.

Septimo et ultimo honorandi sunt. quia ipsi sunt tribulatores solatores Zach. j. Angelus qui loquebatur in me verba bona et solatoria. Item Thob. v. Fortis alio esto etc. Et hi faciunt tribus modis. Primo confortando et roborando Dan. x. vbi cum daniel corruisset tetigit eum angelus dicens. Noli timere. par tibi et confortare et esto robustus. Secundo ab impatientia preservando. Psal. Angelis suis mandavit de te etc. In manibus portavit te. etc. Tertio ipsam tribulationem refrigerando et minuendo. Et hoc signat Dan. iij. vbi angelus domini cum tribus pueris in fornacem descendit. et fecit medium fornacis quasi ventum rores flantem.

CXLI
De sancto hieronimo.

A

De sancto Iheronimo

Ieronim' dicit'

b a gera qd est scitu' et nem': qsi san-
ctu' nemus. Vel noma qd est lex
Un' dicit in legēda sua q' iheronim' interpreta-
tur sacra lex. Fuit em' scitu'. i. firm'. vel mū-
dus. v' sanguie tinct'. vel vsui sacro depu-
tat'. sic vasa templi dicebant scitā. qz sacro
vsui deputata. Fuit em' scitu'. i. firm' in bo-
no ope p' p'seuerantie lōganimitatē. et mun-
dus in mēte p' puritatē. et sanguie tinctus p'
dñice passiōis meditacōez. sacro vsui depu-
tat' p' scripture sacre exposicōez et iterpracōez
Dicit et nem' a nemore vbi aliqu' puerfat'
fuit. et lex p' regularē disciplinā quā mo-
nachos suos docuit. vel qz sacra legē expo-
suit et iterprat' fuit. Iheronim' etiā inter-
prat' visio pulcritudinis. vel dijudicās lo-
cutōis. Est at' triplex pulcritudo. Prima ē
spūalis q' est in aīa. Scda moralis q' confi-
stet i honestate morū. Tercia intellectualis
q' est pulcritudo angelica. Quarta supsub-
stācialis q' est diuina. Quia celestis q' ē scōz
in patria. Hāc qntuplicē pulcritudinē ihe-
ronim' in se vidit et habuit. Nā hūit spūalē
in p'utū varietate. Moralē in vire bone-
state. Intellectuale in excellēti puritate.
Supsubstantialē in ardenti caritate. Le-
lestē in eterna vel in excellēti claritate. Di-
iudicauit etiā locutōes siue p'ba tam sua q'
alioz. sua examine p'ferendo. alioz vero
p'firmādo. falsa p'futando. dubia vero ex-
ponendo.

Jeronim' eusebii viri nobilis fili'
b ab oppido stridonis qd dalmacie et
panonie p'finia tenet. extitit oriun-
dus. Hic ad buci iuuenis romā adijc et lris
grecis et latinis et hebraicis plene erudit' est.
In arte grāmatica donatū habuit p'cepto-
rē. In rhetorica aut' victoriniū oratorē. In
scriptur' at' diuinis exercitabat die ac nocte
et inde hausit auide qd postmodū effudit
abunde. Quodam p'o tpe sic ipe in eplā ad
eustochiū p'hibet cū de die tullii et d' nocte
platonē auide legeret. eo q' p'mo incult' si-
bi in libris p'pheticis non placeret. circa me-
diā qdragēsimā tam subita et ardenti febre
corripit. vt toto frigescēte iam corpe vita-
lis calor in solo pectore palpitaret. Dum ē
exequie faner' pararet subito ad tribunal
iudicis trahit. et interrogat' cui' p'dicōis esset

xpianū se esse libere p'fiteri. Ad quem iudei
Veni' inquit. Lyceronian' es. nō xpian'.
Ubi em' est thesaur' tuus ibi est et cor tuū.
At iheronim' obmutuit. et p'iuo ipm ius-
dex durissime cedi iussit. Tūc exclamauit
dixit. Miserere mei domine miserere mei.
Tūc q' astabāt p'cabant iudicē vt veniā tri-
bueret adolescenti. Ipe em' iurare cepit ac
dicere. Dñe si vnq's habuero codices secu-
lares si legero te negabo. In hec igit' iura-
menti p'ba dimissus subito reuiuiscit. Tūc
lacrimis totū se inuenit p'fusus. et ex verbe-
ribo q' ante tribunal suscepit scapulas terri-
biliter repperit liniētes. Tanto at' studio li-
bros diuinos legit extunc. qnto libros gen-
tiliū vnq's legerat. Dū at' esset ānoz. xxx. in
romana ecclā cardinalis p'byter ordinat'
est. Poruo at' liberio papa. iheronimus
dign' sūmo sacerdotio ab omib' acclamat'
sz dū quorūdā clericoz et mōachoz lasciu-
am increparet. illi nimis indignati ei in-
dias pauerūt. sz et p' vestem muliebri (vt ait
iohes beletb et vincenti) ab eis turpiter ē
derisus. Nam cū iheronim' ad matutinas
solito more surgeret. vestē mulier' quā emu-
li iuxta lectū posuerāt repperit. suās ēē cre-
dens induit et in ecclā sic p'cessit. Hoc aut'
emuli faciebāt. vt mulierē hīe in thalamo
credere. Qd ille vidēs. tante corpe vesanie
loq' dedit. et ad Gregoriū nazanzēniū con-
stantinopolitane vrbis ep'm puenit. Post-
q' at' ab ipso sacras lras didicit in heremū
p'perant. vbi p' xpo qnta sustinuerit ipse ad
eustochiū narrat dicens. Quoties in here-
mo p'stitui' et in illa vasta solitudine q' etu-
sta solis ardore horridū monachis p'bat
habitaculū: putauī me romanis deliciis in-
teresse. Horrebant sacco mēbra deformia.
squalida cutis sicut ethiopice carnis addu-
perat. qtidie lacrimę: qtidie gemit'. et si qnt'
repugnantē somn' imminēs oppressiss. na-
da humo vix ossa herentia collidebāt. De
cibus et potu raceo cū etiā languentes mor-
nachi etiā aqua vix frigida vtant' et coctus
aliqd accidisse luxuria sit. et dū scorpionū
tū essem socius et ferax sepe choreis intero-
eram puellaz. et in frigido corpe et carne p'
mortua sola libidinū incendia pullulabāt.
Itaqz p'iuo flebam. repugnantē carnem
hebdomadaz inedia subigebā. Diem ere-
bro p'p'xi cū nocte. nec p'us et pectoris cellas

De sancto Iheronimo

172

bam Iheronimo q̄ a dño trāq̄litas redderet. Ip̄az q̄z cellulā meā q̄si cogitationū p̄sciētiā p̄missebā. et mihi irat⁹ et rigid⁹ sol⁹ de ferta penetrabā. Et vt mihi testis est dñs. post multas lacrimas nōnūq̄ videbar mihi interesse agminib⁹ angeloz. Per q̄drienū igit̄ ibidez p̄nia sic pacta ad bethleem oppidū remeauit. Ubi q̄si domesticū aial apud p̄sepe dñi sese obtulit permansurum. Bibliotecā aut̄ suam quā sūmo studio sibi p̄diderat clausam. aliosq̄ libros iterū relegens diē ieiun⁹ ducebat ad vesperz. Dulcos aut̄ ibidē discipulos coadunās in sc̄tō p̄posito et translatōe sc̄pturaz. ly. annis et sex mensib⁹ desudauit et vsq̄ ad finem vite virgo p̄mansit. Licet at̄ in hac legenda dicat⁹ q̄ sp̄s p̄go fuerit. ip̄e tñ de se ita scribit ad p̄machiiū Virginitatem in celo p̄fero. nō q̄z habeo. Tantaq̄ lassitudine fatigat⁹ est. vt in stratu suo iacens funiculo ad trabem suspensio supinus manib⁹ se leuaret vt sc̄z officiū mōasterij put poterat exhiberet. Quadā p̄o die ad uesperas cēte cū fratrib⁹ ad sacrā lectionē audiendum sederet subito leo q̄dam claudicās monasteriū ingressus est. Quo viso cū ceteri fr̄es fugerēt: Iheronim⁹ ei q̄si hospiti obuiauit. Leo igit̄ dñi pedē leuū sibi ostenderet. vocatis fratrib⁹ pedes sibi p̄cepit ablini et diligēter ei⁹ plagā inq̄ri. Qd̄ cū factū fuisset inuenērūt leonis plantā a sentib⁹ vulneratā. Adhibita igit̄ diligēti cura leo p̄ualuit. et om̄i feritate deposita int̄ eos q̄si domesticū animal habitauit. Tūc Iheronimus vidēs q̄ nō tam p̄sanitate sui pedis q̄ p̄eoz vitilitate dñs leonē misisset. de fratz p̄silio eidez h̄ inuēxit officiū vt asinum quē habebāt qui ligna d̄ nemoze d̄ferebat: ip̄e leo ad pascua duceret: et ductū ibidem custodiret. Quod factū est. Nam iniūcta leoni asini cura more pastoris industrij eūdo ad pastū soci⁹ incessanter itineris rure pascendo vnde cūq̄ defensor tutissim⁹ erat. Verūtamen vt se cibaret. et asinus solitū p̄ficeret opus. p̄suetis sp̄s horis cū eo domū redibat. Quadam igit̄ vice pascēte asino et leone grauit̄ soporato. mercatores cū camelis inde trāseūtes asinū solū viderūt. et eū q̄citi⁹ rapuerūt. Erp̄gefact⁹ itaq̄ leo cū sociū nō inueniret. rugiendo huc illucq̄ ibat. Quē tandē non inueniens ad portas mōasterij tristis adijt:

et intus vt solit⁹ erat p̄ verecundia ingredi nō p̄sūpsit. Et vidēs fr̄es q̄ tardi⁹ more solito et sine asino veniss̄ putauerūt q̄ fame cōpulsus asinū comediss̄. nolentesq̄ ei an nonā tribuere p̄suetā dicebāt. Vade et reliquā p̄rem aselli q̄ tibi remāsīt mande: et tuā ingluuiē reple. Hesitantes tñ vtz h̄ maluz p̄petrasset. exierūt ad pascua si forte aliqd̄ mortz indicij inuenirēt. Et nihil inuenientes h̄ Iheronimo retulerūt. Tūc monit⁹ ei⁹ officiū asini leoni iniūgūt. et ligna cedētes leoni imponūt. Qd̄ cum leo patiēter ferret q̄daz die expleto ope ad agz exiit hac illacq̄ discurrit. scire desiderās q̄d de suo fuiss̄ socio factū. Et ecce vidit a lōge negociatores cū onustis camelis p̄cedente asino veniētes. Vos em̄ illi regioni est vt q̄n cum camelis longi⁹ gradiunt̄. camelī vt directri us vadāt p̄cedentē et collo funiculū gestātē asinū subsequūt̄. Recognito igit̄ leo asino cum ingenti rugitu sup̄ eos irruit et omnes hoīes in fugā p̄uertit. Et leo terribilit̄ rugiēs p̄cutiebat cauda fortiter terrā. p̄territosq̄ camelos sic erāt onusti ante se ad celolā ire coegit. Qd̄ cū fr̄es vidissent et Iheronimo nūciassent. ille ait. Hospitib⁹ nostris fr̄es carissimi pedes abluite. escas p̄bere et sup̄ h̄ voluntatē dñi expectate. Tūc leo p̄ monasteriū cepit vt solebat let⁹ discurrere singloz fratz vestigijs se p̄sternēs: et q̄si de p̄petrata quā nō fecerat culpa cauda alludens veniā postulabat. Iheronim⁹ at̄ futurorū p̄sci⁹ ait fratrib⁹. Ite fr̄es et venientib⁹ hospitib⁹ necessaria p̄pate. Adhuc eo loqn̄te nūci⁹ ad eū venit annūciās añ fores hospites adesse q̄ abbatē vellēt videre. Ad q̄s cū ille inisset p̄tin⁹ illi ei⁹ pedib⁹ p̄uolunt: p̄ culpa veniā postulātes. Quos ille benigne eleuās. p̄cepit vt sua recipient et aliena nō vsurparēt. Rogabāt igit̄ illi b̄tm̄ hieronimū vt medietatē olei p̄ b̄ndictōe acciperat. Quib⁹ vix assentiens tandē coact⁹ suscipi iubet. Promisērt at̄ se annuatim eandē olei mensurā fratrib⁹ ip̄is daturos et a suis dare heredib⁹ p̄cepturos. D̄ Cum at̄ olim in ecclia vnusq̄sq̄ caneret qd̄ volebat theodosi⁹ impator vt ait iohes beletb. damasum papā rogauit vt alicui viro docto officiū ecclesiasticū cōmitteret ordinandū Ip̄e igit̄ sciēs Iheronimū in lingua latina greca et hebraica p̄fectū. et in om̄i sapia sum

De sancto Iheronimo

mū. eidez officiū p̄dictū cōmisit. Iheronimus igit̄ psalteriū p̄ serias distinxit. et vni-
cuiq̄ serie nocturnū p̄rium assignauit. ac
Gl̄a p̄i in fine cuiuslibet psalmi dicendū
instituit. vt ait Sigibert⁹. Deinde epl̄as
et euangelia p̄ anni circulū decantādas. ce-
teraq̄ ad officiū p̄tinētia p̄ter cantū rōnas
biliter ordinauit. Visitat̄ illud de bethleē
ad sūmū pontificē et ab eo et cardinalib⁹ suis
fuit valde approbatū et p̄petuo autēticatū.

Post h̄ aut̄ in ore spelūce in q̄ dñs iacuit
monumētū sibi p̄struxit. vbi exple⁹. xcviij
annis et sex mensib⁹ sepult⁹ fuit. In q̄nta
reuerentia eum Augustin⁹ habuerit. patet
p̄ epl̄as q̄s sibi misit. In q̄p̄ vna ei tali mō
scripsit. Dñs dilectissim⁹ et cultu sincerissi-
m⁹ caritatē observando atq̄ amplectādo
Iheronimo Augustin⁹ et. Alibi q̄z de eo sic
scribit. Scitis Iheronim⁹ p̄sbyter greco la-
tino et hebreo eloq̄o erudit⁹ in locis sacris et i-
l̄ris sacris vsq̄ ad decrepitā vixit etatem.
Cui⁹ nobilitas eloquiū ab oriēte in occidē-
tē instar solis lāpas respēdit. Bñs autē
Prosper i suis cronis de eo sic ait. Ihero-
nim⁹ p̄sbyter in bethleē toto iā mūdo clar⁹
habitabat. egregio ingenio et studio vniuer-
se eccle fuit. Ip̄e q̄z de se sic ait ad albigē-
sem. Nihil a puericia ita vitare conat⁹ sum
vt animū tumentē et erectā cervicē. dei se
odiu puocantez. Idem. Ego etiā tuta oia
timeo. Idem. In monasterio hospitalitati
ex corde intendim⁹. et oēs ad nos veniētes
p̄ter hereticos leta fronte suscipimus. ac
venientius pedes abluimus. Ysidorus ve-
ro in li. ethimologiaz ait. Iheronim⁹ tris
linguaz exivit p̄t⁹. Cui⁹ interpretatio cete-
ris antefert. qm̄ et p̄b⁹ tenacior est. et p̄pi-
citate snie clarior. atq̄ vtpote a xp̄iano i-
terp̄te verior. In dyalogo q̄z seueri disci-
puli sc̄i Martini q̄ ei⁹ tpe fuit sic de Ihero-
nimo scriptum habet. Iheronim⁹ p̄ter fidei
meritū dotēq̄ p̄tū non solū latinis atq̄
grecis s̄z etiā hebreis ita l̄ris instructus est
vt se illi in om̄i scia nemo audeat cōparare
Cui⁹ ingl̄ aduersus malos pugna. p̄peruū
q̄ certamen. Oderūt eū heretici. qz eos im-
pugnare nō desūt. Oderūt clerici: qz vitā
eor̄ insectatur et crimina. Sed plane boni
oēs et mirant̄ et diligūt. Nam q̄ eū hereticū
esse arbitrant̄ insaniūt. Tot⁹ sp̄ in leōne. to-
tus in libris est. nō die: nō nocte requiescit

aut legit aliqd̄ aut scribit. Hec Seuerus.
Et sic ex his p̄bis ptz: et sic etiā ip̄e sepe te-
stat̄ multos p̄secutores et multos detracto-
res p̄pessus est. Quas tñ p̄secutōes q̄libet
ter sustinuerit patz ex eo q̄ sic dicit in epl̄a
ad asellā. Br̄as ago deo qz dign⁹ sū habuit
quē oderit mūdus et maleficū me garriunt
S̄ scio ad regnū puenire p̄ infamiā et bo-
nā famā. Itē. Utinā ob dñi mei nomē atq̄
iusticiā vniuersa me infidelīū turba p̄seq̄t.
Utinā in obprobriū meū solidi⁹ exargat
h̄ mūdus tñ vt merear a xp̄o laudari et sue
pollicitatōis sperare mercedē. Grata viti-
et desiderata temptatio est cui⁹ p̄miū a xp̄o
sperat̄ in celo. Nec maledictio grauis est q̄
diuina laude mutatur. Obijt circa annos
dñi. cccxcviij.

CXLII

De sancto Remigio

Remigius dicit⁹

Remigius q̄ est nauis ductor vel re-
ctor. Vel d̄r a remis q̄ sunt instru-
menta q̄b⁹ nauis ducit̄. et gyon qd̄ est lucra-
tio. Ip̄e em̄ eccleaz gubernauit a piclo nauis
fragm̄ eā duxit ad portā paradisi. p̄ ea lucra-
tus est i insidias diaboli.

Emig⁹ regē et gentē fr̄acoz ad xp̄m
puertisse d̄r. Hēbat em̄ rex v̄p̄oz
noie Clorildim xp̄ianissimā q̄ vix
sū nitebat̄ ad fidez puerē. s̄z neq̄bat. Que
dñi filiū genuisset ip̄m baptizare voluit. sed
rex oino p̄hibuit. Illa at̄ q̄scere nō valens
tandē vix h̄ a rege obtinuit et filiū baptizao-
uit. Qui dñi baptizat⁹ esset subito est defun-
ctus. Cui rex ait. Nūc apparet qz xp̄s vilis
est de⁹ q̄ eū p̄ quē fides eius poterat subli-
mari in vita p̄seruari nō potuit. Cui illa.
Imo in h̄ a deo meo valde me diligis sentio
q̄ p̄mum fructū ventris mei ip̄m recepisse
cognosco q̄ regnū in infinitū tuo melius si-
lio meo largit⁹ est. Concepit igitur iterū et
filiū aliū peperit quē sic p̄mū cum multa in-
stantia baptizari fecit. S̄ ecce subito infir-
mat̄. ita q̄ de ei⁹ vita desperat̄. Dixitq̄ rex
v̄p̄ori. Vere debilis est deus tu⁹ q̄ nullum
i suo noie baptizatū in vita p̄seruare p̄t̄. Nā
si mille genuerit et cūctos baptizaueris om-
nes simul pibūt. Sed tñ puer p̄ualuit et sa-
nitatem recepit ita q̄ post p̄m regnauit.

De sancto Leodegario

At fidelis mulier virū suū ad fidē reducere conabatur. s; ille modis omnibus resistebat. Qualiter at ad fidē pueri? ēi alio festo qd est p' ephiaz dictū ē. Volens at p'dice rex clodoue' factus xpian' remēse eccliaz docere. b. remigio dixit vt qzrum circuiret dū ipse in meridie dormiret sibi daret. qd et factū est. Sed cū qdā molendinū suū habebat intra fines bti remigij. molendinari us ipsuz dūz circuiret cum indignatiōe repulit. Cui dixit remigius. Amice nō sit tibi durū vt hoc molendinū sil habeam? At ille vt eū reiecit statim rota molēdini in cōtrariū verti cepit. clamauitq; post scām remigij dicens. Serue dei veni et habeamus piter molēdinū. Cui ille Nec mihi nec tibi Statimq; se tra aperuit et molendinū perit' deglutivit. Preuidens remigij famē futurā cū in villa qdā bladi cumulos pgregrasset. inebriati rustici. senis prudentiam deridentes ignē supposuerūt. Qd ille audiens illuc venit. et p' frigore etatis et vespertini tepis se calefacere cepit et trāquillo corde dixit. Semp focus bon' est. Verūtamen qd fecerūt et posteri eoz viri i genitalibz rupri femie gutturose erūt. Qd sic in illis euenit quos p karolū sūt dispersi. Notandū at qd illud festū scī remigij qd agit in mēse ianuarij est festum defelici obitu illi'. Illud autē dicitur esse de ei' sacri corpis trālatōe. cum eū corp' eius post ipsius obitū ad eccliam scōz rhimorhei et appollinaris cū feretro deferret. secus eccliam scī christoferi cepit adeo ponderare qd nullaten' moueri potu it. Tandē coacti rogauerūt dñm vt eis ostēdere dignaret si forte in ecclā illā scī christoferi vbi nulle reliq; scōz quiescebant se peliri vellet. Statimq; corp' leuissime sustulerūt. et ipm ibi honorifice posuerūt. Vbi cū multa miracula fierent ecclia ampliatuērūt. Et fracta cripta retro altare. cum esset ossum corpus ibi reponere vellet mouere nullatenus potuerūt. Cū autē in orōibz pnotarent et media nocte oēs piter obdormissent. in crastinū scz kl. octobris inuenerūt sepulcrū cū corpore scī remigij in illā criptā ab angelis depositatū. Qd tñ post longum tps i pulcriore criptā eadē die cū capsā arēntea translātū est. Floruit circa annū domini. ccccxc.

CXLIII

A

De sancto Leodegario.

Leodegari' dum

l omni p'tute polleret eduens ecclie meruit in pontificem pinoueri.

Qui dum Clotario rege decedente cura regni graui' pmeret volūrate dei et pncipū filio childericū frēm clotarij adolescentē valde idoneū p'secit in regē. S; ebroinus theodorici ipi' childerici germanū p'ficerenitebat. nō p't regni comodū. s; quia de p'tate eiecit' et oibz odiosus irā regis et pncipum verebat. Timens igit ebroin' licētiā a rege petijt et monasteriū introiuit. qd cōcedente et frēm suū theodorici ne p' regnū aliqd moliret in custodia detinente. sanctitate et p'uidencia epī pace mirabili oēs gaudebāt. S; post aliqd tps rex malignoz cōsilio deprauat' instantū in viri dei odiū incitāt qd oportunitatē et modū mortis ei' attēcti' inq'rebat. S; ep's blāde deferēs et oīs inimicos suos vt amicos amplectēs egit cū rege vt diez pasce in vrbe cui p'erat celebraret. Et ecce illa die nūciatū est ei qd rex in illa nocte qdqd de morte ei' tractauerat p'ficere decreuisset. At ille nihil trepidans sed illa die cū rege in mēsa cōicans p'secutorē sic fugit qd i luxuriens mōasterio dñi seruies etiā ebroino qd ibi in monastico habitu latitabat sedula caritate fuit. Post modicū rex morit' et theodorici in regnum sublimat. Quap'te leodegari' p'li sui lacrimis et p'cibz mor' et abbat' impio cōpulsus ad sedem suā redijt. ac ebroin' p'tin' apostatauit et regis senescalc' ordinat' est. Qui licz pus mal' fuerit. tñ postea fuit peior. totoq; studio leodegariū occidere nitebat. Disissis igit militibz qd eum capent cū h' leodegariū compisset. eoz furori cedens dū in habitu pōnificali de vrbe egredere a militibz capitur et ei statim oculos cruerūt. Post biennū scīus leodegari' cum fratre suo garino quē ebroin' exulauerat in palaciū regis est adduct'. Cū ad irrisionē ebroini sapiēter et pacifice rñderet. neq; ille iussit garinū lapidibz obrui sanctūq; ep'm tota die nudis pedibz p' qndā fluuiū sup acutissimos lapides decurrentē deduci. Et audies qd i his tormētis deū laudaret. linguā ei' p'cidi fecit postmodum eū cuidā custodi tradidit vt ipm nouis supplicijs reseruaret. Ille autē

A 3

De sancto Francisco

vsu loquendi nō pdidit. s; pdicatori et exhortationi put potat vacabat. predixitq; qñ et qñ iter ipse et ebzoïn ex hac vita migrarent. Lux at̄ immēsa i modū corone caput eius circūdedit. Quā cū multi vidissent qd hoc esset ab ipso epō q̄siet. At ipse in orōne p̄sternēs grās deo retulit. et oēs astātes vt in meli vītā mutarēt admonuit. Quō ebzoïn audies et inuidēs missis q̄tuor spiculatoribus ipm decollari p̄cepit. Cū ḡ ipm duces rē: ait eis. Nō ē inq; opus frēs vos diuī fatigari. S; h̄ implete desiderii ei q̄ vos misit. Ad h̄ tres illorū adeo sūt p̄nncti q ad pedes ei p̄cidēs veniā p̄cabāt. Quartus pō cū eū decollasset p̄in a demone arreptus et in ignē piccū vītā miserabiliter terminauit. Biennio expleto audies ebzoïn corp̄ sc̄i viri mltis miraculis illustrari. miserabiliter cruciat̄ inuidia militē illuc misit vt an sic se haberet p̄itas itimaret. Viles at̄ sup̄b et arrogās cū illuc venisset calce rumbā sc̄i pcutiēs exclamauit. Voziat q mortuū miracula facere posse credit. Voz ille arreptus a demonio et subito moriens morte sua sc̄m ampli p̄mēdauit. His auditis ebzoïn amplius inuidia torquebat et famaz sancti extinguere moliebat. Sed iuxta pdicatōez sancti gladio nequiter ipse occidit. Passus est aut̄ circa annū domini dclxxx. tempe Constantinī quarti.

CXLIII

De sancto Francisco.

Capitulum 1.º

Franciscus prius

f dicit̄ est Jobānes. s; postmodū mutato noīe Frāsc̄ vocat̄ est. Quis mutatiōis nomis multiplex causa fuisse videt̄. Primo rōne miraculi cōnotādi. Linguam em̄ gallicā miraculose a deo recepisse cognoscit. Vñ d̄ in legēda sua q cū sp̄ ardore sp̄ū sc̄i replet̄ ardētia foris p̄ba eructās gallice loq̄bat. Sc̄do rōne officij diuulgādi. Vñ d̄ in legēda q diuina puidētia sibi h̄ vocabulū indidit vt ex singulari et insueto noīe opinio misterij ei tōti innotesceret orbi. Tertio rōne effect̄ cōsequēdi vt sc̄z p̄b daret̄ intelligi q ipse p̄ se et p̄ filios suos multos suos peccati et diaboli debeat francos et liberos facere. Quar

to rōne magnanimitat̄ in corde. Nā frāci a ferocitate sūt dicti. qz eis inest naturalis feritas et magnanimitas aīor. Quīto rōne p̄tuositat̄ in p̄mone. qz eius p̄mo instat se curis vicia incidebat. Sexto rōne terroz in demonū fugatōe. Septimo rōne securitat̄ ex p̄tute et op̄ez p̄fectōe et honestat̄ in p̄uersatiōe. Aliunt em̄ franciscas dici signa qdam instat securitū q̄ rome ante p̄sules se rebantur. que erant in terrorem in securitatem et in honorem.

f Ranciscus seruus et amicus altissimis mi i ciuitate Alisij ortus et negociator effectus fere vsq; ad vicelimum etat̄ sue annū temp̄ suū vane viuendo cōsumpsit. quē dñs infirmitatis flagello corripuit. ac in virum alterum subito trāsforsit. ita q iam sp̄ū p̄phetico pollere cepit. Nam cū quadā vice ipse cū plurimis a p̄uulnis captus viro fuisset carceri mancipatus. dolentib; alijs h̄ solus exultat. et redargutus sup̄b a p̄capitulis r̄ndit. Ideo me exultare noueritis: qz adhuc sc̄tis p̄ totū seculum adorabor. Quadā vice romā caula deuotiōis p̄ficiscens. vestimēta sua depoluit. et paupis cuiusdam vestimēta induēs ante ecclesiā sancti Petri inter pauperes sedit et cum eis velut vn̄ ex illis auide māducauit. Et sepius simile fecisset nisi notorum verecūdia impediuisset. Antiquus hostis eum a salubri p̄posito conabat auertere. et feminā qndā sue ciuitatis mōstruosē gibbosā cordi eius immittit. et nisi reliquisset a ceptis. similē se facturū mināt. S; a domino p̄fortatus audiuit. Frāsc̄ce amara pro dulcib; sume. et teipsum contemne si me cupis agnoscere. Quendam igitur leprosum obuīum habens cū b̄mōi boles naturaliter multū abhorrentur. diuini t̄mēoz oraculi accurrēs in ei oscula ruit. et p̄ hoc ille statim disparuit. Quapropter ad leprosoz habitacula p̄perat. et eoz manus deuote osculans pecuniā donat. Eccle siam sancti damiani orōnis causa ingreditur et imago xp̄i eum miraculose alloquit̄. Francisc̄e inquit vade repara domū meā q vt cernis tota destruitur. Ab ea igit̄ hora anima eius liquefacta est. et crucifixi corp̄ passio eius cordi mirabiliter est infixa. Inuoluitur solite ecclesie reparande: et vendit que habebat cum pecuniā cuidam p̄bys

De sancto Francisco

174

tero daret. et ille timore parentū recipere
cularet coram ipso eam pūciens tanq̃ pul
uerem vilipendit. Quapropter a patre li
gatus et captus pecuniā eidem restituit ac
vestem pariter resignauit: et sic nudus ad
dominū euolauit et cilicio se induit. Adno
cat insuper seruus dei quendam simplicez
virum quē loco patris suscipiens rogat ut
cum pater eius maledicta cōgeminet ipse
sibi cōuerso benedicat. Frater eius car
nalis hyemali tempe franciscum vilibus
panniculis rectū orationi vacantem et tre
mebundū videns ait cuidā. Dic francisco
ut de sudore suo vnam tibi nūmatam ven
dat. Quod ille audiens alacriter respōdit.
Reuera ego hāc dño meo vendā. Quā
dam die dñs audiret ea q̃ dñs discipulis su
is ad pēdicandū missis locut⁹ est. statim ad
vniuersa seruāda data tota p̃tute cōsurgit
Soluic calciamēta de pedib⁹. tunica vna
sed vili induitur et p̃ corrigia mutauit su
niculum. Tempe niuis per siluā ambu
lans a latronib⁹ capitur et ab eis q̃s sit req̃
sit⁹ p̃conem dei se esse asseruit. Quem illi
arripiētes in niuem pūciunt dicentes. Ja
ce rustice prece dei. **B** Vultu nobiles
et ignobiles clerici et laici sp̃eta seculi pom
pa ei⁹ vestigijs adheferūt. quos pater san
ctus docuit euangelicā p̃fectōem implere.
paupertatem apprehendere. et p̃ viam sanctē
simplicitatis incedere. Scripsit p̃terea
euangelicam regulā sibi et suis fratrib⁹ ha
bitis et habendis quā dñs papa Innoce
ntius cōfirmavit. Lepit extunc feruentius
verbi dei semina spargere et ciuitates et ca
stella seruoze mirabili circuire. Frater q̃
dam erat: q̃ntum a foris videbatur ep̃mie
sanctitatis. sed tamen admodū singularis
q̃nta districtione silentiū obseruabat ut
nō verbis sed nutib⁹ p̃fiteret. Lūc⁹ sanct⁹
ab omnib⁹ laudaret. vir dei illuc adueniēs
dixit. Sinice fratres. nec mibi co dyabo
lica figmēta laudate. Doneatur semel vel
bis in hebdomada p̃fiteri. Qd si nō fecerit
diabolica temptatio est et deceptio frau
dulenta. Donentibusq̃ illum fratrib⁹. di
gitum ori suo imposuit et caput cōcutiēs
se nullatenus cōfessurum innuit. Nō post
multos dies ad vomitū rediit et in facino
rosis actib⁹ vitā finiuit. Fatigatus in iti
nere seruus dei dum asinū equitaret. soci⁹

eius frater Leonardus de asissio similiter
fatigatus intra se cepit cogitare ac dicere.
Nō de pari ludebant bui⁹ parentes et mei
Et p̃tinuo vir dei de asino descendens vi
xit fratri suo. Non conuenit me equitare et
te peditem venire. quia nobilior me fuisti.
Stupefactus frater ad pedes patris p̃ci
dit et veniā postulauit. Transeunti sibi
aliq̃n mulier q̃dam nobilis concito gradu
occurrit cui⁹ lassitudinē et int̃clusos anhe
litus miserat⁹: q̃dam requireret inquisiuit.
Et illa. Ora p̃ me pater. q̃ salubre p̃positū
p̃cepi. viro impediēte nō exequor. S̃ in ser
uitio xp̃i mibi plurimū aduersat⁹. Eui ille.
Vade filia quia cito de eo p̃solatōem reci
pies et ex pte dei omnipotentis et mea sibi de
nuncies q̃ nūc est xps salutis. postmodum
eq̃ratis. Quā denūciante vir lubiro immu
tatur et continentia pollicet⁹. Quidaz ru
stico in quadā solitudine siti deficienti. fon
tem aque ibidē suis oratiōib⁹ impetravit.

Quidam fratri sibi admodum familiari
secretū hoc scrō instigāte spū retulit dicēs
Hodie est aliq̃s fūus dei sup̃ terrāz p̃ter
quē q̃ad vixerit nō p̃mitter dñs famē super
boies deseuire. S̃ sic p̃culdubio fuisse nar
ratur. S̃ illo sublato tota in cōtrariū cō
ditio p̃mutatur. Nam post ei⁹ felicē trāsitiū
p̃dicto fratri apparuit dicens. Ecce iam ve
nit fames quam donec viuerē ego. venire
sup̃ terrā dñs non p̃misit. In festo pasce
cū frēs in heremo greci. mensaz accurari
solito albis et vitreis p̃passent. et vir di hoc
p̃spexisset. p̃tin⁹ gressum retrahēs capellū
cuiusdā paupis q̃ tūc aderat capiti suo im
ponit. et baculū manu gestans foras egredi
tur: et ad hostiū p̃stolatur. Manducantib⁹
igitur fratrib⁹ clamabat ad hostiū ut
amore dei peregrino pauperi et infirmo ele
mosynā largiantur. Vocatus pauper et in
greditur et in terrā solus recubens discum
ponit in cinere. Quod videntes frēs stupo
re nimio sunt repleti. Quib⁹ ille ait. Den
sam vidi paratā et ornatam et pauperz ho
stiatim euntū vnicū nō esse cognoui.

Paupertatem in se et in alijs adeo dilige
bat ut paupertatem dominā suam se voca
ret. Si quando pauperiorem seipso vides
ret: protinus inuidebat. et se ab ipso vinci
timebat. Nam et cum die quadā paupculū
quendam obuium habuisset ait socio suo.

De sancto Francisco

Dagnā verecūdiam intulit nobis huius inopia et infaz paupratē plurimū rephēdit. Nam p meis diuitiis meā dñam paupratē elegi. et ecce ampli⁹ relucet in isto: Dum qdā paup corā eo trāsiret et vir dei intima fuisset cōpassione cōmor⁹ dixit ei soci⁹. Et si h sit paup s forsitan in tota puincia non est eo ditior voluntate. Cui vir dei dixit. Cito tunicā tuā exue et paupi tribue. et ad ei⁹ pedes pstrat⁹ culpabilē te clama. Cui il le p̄tin⁹ obediuit. Quadā vice tres mulieres facie et habitu p oīa siles obuias habuit. q̄ eū taliter salutauerūt: Bñueniat dñā paupras. et p̄tinuo disparuerūt et vltra vīse nō sūt. Cum ad ciuitatē aretj aduenissz ibi bellū intestinū cōmorū fuisset. vidit vir dei de burgo sup terrā illā demones exultantes. Vocāsqz sociū suū noie siluestrum dixit ei. Vade ad portā ciuitatis et demonibus vt ciuitatē exeant ex pte dei omnipotentis p̄cipe. Qui festinans aū portā valenter clamauit. Ex pte dei et iussu patris nri frācisci discedite demōes vniuersi. Sicqz omnes cines post modicū ad p̄cordiā redierūt. Predict⁹ aut silvester dñi adhuc sacerdos secularis esset vidit in somnis crucē aureā de ore francisci p̄deuntē. cuius sūmitas celos tāgebat. cui⁹ brachia prensa in latum vtrāqz mūdī ptem amplectando cingebant. Lōpunctus sacerdos p̄tin⁹ mūdū deserit. et viri dei p̄fect⁹ imitator efficit⁹. D Existēte viro dei in orōne diabol⁹ ter eū p̄prio noie vocauit. Cui cū scrūs rñdissēt adiecit. Nullus est adeo i hoc mūdo peccator cui si cōuersus fuerit nō indulgeat dñs. Sed q̄cūqz semetipm p̄nā dura necauerit. misericordiā in p̄petuū nō inueniet. Continuo seru⁹ dei p reuelatōez cognouit hostē fallaciā. quō n̄sus fuerit ad teporē eū reducere. Lernēs aut hostē antiqu⁹ qz sic nō p̄ualuit grauem carnis temptatōez eidem immisit. Quō vir dei sentiens vestē deposita. cordula durissima se p̄berat dicens. Eya frater asine: sic te manere decet. sic sabire flagellum. Sed cū temptatio nequaqz discederet. foras exiens in magnā niuē se nudū demersit. Accipiensqz niuē in modū pile septē glebas p̄pingit. quas sibi p̄ponens cepit alloqui corpus. Ecce inq̄r hec maior vroz tua iste quatuor duo filij sūt et due filie tue: relique due sunt seruus et ancilla. Festina er

go omnes induere. qm̄ frigore moriuntur. Si aut eoz multiplex sollicitudo te molestat. vni dño sollicit⁹ serui. Illico dyabolus p̄fusus abscessit. et vir dei deū glōrificans in cellam redijt. Cum apud dñm leonē cardinalē sc̄tē crucē ab rogat⁹ aliq̄s diu moreret nocte quadā demones ad ipm̄ venientes eum grauissime verberauerūt. Vocāsqz sociū et sibi rem aperiens ait. Demones sunt castaldi dñi nostri quos destināt ipse ad puniendos excessus. Ego p̄o offensam nō recolo quā p misericordiā dei satisfactiōne nō lauerim. Sed forte ideo castaldos suos in me p̄misit irruere. qz maneo in curijs magnatū. quod forsitan fratribz meis paupculis bonā suspitōez nō generat. quia forte me extimāt delictis abūdare. et surgēs summo mane inde recessit. Existēte aliq̄ qm̄ eo in oratione. audiuit sup tectū dom⁹ cateryas demonū discurrentes cū strepitu. Qui p̄cit⁹ foris exiens et crucis signū sibi imprensus dixit. Ex pte omnipotentis dei vobis dico demones vt quicq̄ vobis p̄missum est in meo corpe faciatis. Libenter em̄ oīa sustinebo. quia cū maiore inimicū nō habeam corpe. vindicabitis me de aduersario meo. dum in ipso vice mea exercebitis vltionem. Confusi igitur demones euanescent. Frater quidam soci⁹ viri dei in extasi factus. int̄ ceteras celi sedes vidit vnam dignissimā et nobili glā p̄falgentem. Qui cū miraret cui nam tam p̄clara sedes seruaret audiuit. Sedes ista vni⁹ de ruentibz p̄ncipibz fuit. et nūc hūili francisco paratur. Et exiens ab orōne virum dei interrogauit dicens. Quid de te opinari⁹ pater. Et ille. Videor mihi maximus peccator. Statimqz in corde fratris spūs dixit. Egnosce q̄ p̄a fuerit visio quā vidisti. qm̄ ad sedem p̄supbiam p̄ditam humilitas leuabit humillimū. E In visione su⁹ dei supra se seraphin crucifixū aspexit. qui crucifixionis sue signa sic euidenter ei impressit vt crucifixus videret et ipse. Consignat manus et pedes et lat⁹ crucis caractere. s̄ vili genti studio ab omniū oculis ip̄a stigmata abscondebant. Quidā tñ hec in vita videret sed in morte plurimi p̄spererūt. Quō autem hec stigmata p oīa p̄a extiterint multis miraculis ostensum est. Quorum duo q̄ post ei⁹ obitū p̄tigerūt hic interlerere sufficiat.

In apulia vir qdā noīe rogeri? aū imagi
nēleri frācisci stans cepit cogitare dicens.
Eſſet ne h̄ vix vt tali claruiſſz miraclo an
pia fuiſſz illuſio ſine ſuoz fratz ſilata inuē
tio. Qd dū mēte ſuolueret: ſubito audiuit
ſonū q̄ ſpiculū pſiliēs de balīſta. ſenſitq; ſe
in ſiniſtra manu grauit vulneratū. Sz cū i
cyrotheca illuſiois appareret cyrothecā de
manu extraxit et graue vuln? q̄ ſi ſagitte in
palma pſperit. ex q̄ tāta viſ. pcedebat ardo
ris vt tor? ex dolore z ardore deficere vide
ret. Lūq; peniteret z ſe bci frācisci ſigma
ta crede hāc teſtareſ. poſt duos dies duz
ſcū dī p ſua ſtigmate exoraiſſz: fuit p̄tinuo
liberat?. In regno qz caſtelle cū qdaz vir
ſcō frācisco deuot? ad cōpletoriū pgeret.
ab inſidijs ad mortē alteri? ibi paſ? ex erro
re impetiſ. z letaliſ vulnerat? ſeminiū? reli
quit. Deinde gladiū i gutture crudelis li
croz inſiſcit. et extrahere nō valens reſciſit.
ſic vndiq; pcurſus z clamor: z ab oibz plā
giſ mortu?. Lū āt nocte media cāpana fra
trū ad matutinas pulſaret vxor clamare ce
pit. Vi dñe ſurge z vade ad matutinas qz
cāpana te vocat. Statim ille manū eleuāſ
videbat alicui innuere vt gladiū extraher
ret. Et ecce vidētibz oibz gladiū q̄i validiſ
ſimi iactat? manu pugilis eminus pſiliuit.
Statimq; ille pfecte ſanāt? ſe erexit dicēs.
Brūs frāciſc? ad me veniēs ſuaq; ſtigmate
meis vulneribz aponēs. eoz ſuauitate cun
cta vulnera delinuit. z practu mirifice ſo
lidauit. q̄ cū vellet diſcedere ſibi innuebat.
vt gladiū extraheret. qz loq̄ aliē nō valebā
Quē ſtatim apprehēdens valide proiecit z
ſtigmatibz ſcū vulneratum guttur demul
cens pfecte ſanauit. In vrbe roma clara il
la lūaria orbis ſcū brūs frāciſc? z beatus
dñicus corā dño hoſtiēſe q̄ poſtea fuit ſum
mus pōtiſex aderant. Dixitq; ei ep̄s. Cur
nō facim? de veſtris fratribz ep̄os z p̄latos
q̄ documēto et exēplo ceteri? pualēt. Fit in
ſcōs de rñdendo lōga p̄ſentio. Vicit tādēz
hūilitas frāciſcum ne ſe pponeret. Vicit z
dñicum vt p̄mo rñdēdo hūiliter obediret.
Dixit ḡ brūs dñic?. Dñe gradu bono ſi co
gnōſcit ſublimari ſunt frēs mei. nec p meo
poſſe p̄mittā vt aliud aſſequant ſpecimē di
gnitatī. Poſt h̄ rñdens ſcū frāciſc? dixit
Dñe minores iō vocati ſūt frēs mei vt ma
iores fieri nō pſumāt. Iḡ brūs frāciſc?

colūbina ſimplicitate plen? oēs creaturas
ad creatori? hortat amorē. p̄dicat auibz. au
diſ ab eis. tangunt ab ip̄o. nec niſi licētiāte
recedūt. Irūdines dum eo p̄dicante garri
rent. ip̄o imperāte p̄tinuo p̄ceſcunt. F

Apud porciūculaz iuxta ei? cellā cicada
in ſicu reſidens frēq̄nter canebat. Quā vir
dei manū extendens vocauit dicens. So
ror mea cicada veni ad me. q̄ ſtatim obedi
ens ſup eius manū aſcendit. Qui ille. Lan
ta ſoror mea cicada z dñm tuū lauda. Que
p̄tin? canēs nō niſi licenciata reſciſit. Par
cit lucernis lāpadibz z candelis nolēs ſua
manu deturpare ſulgozē. Sup petras re
uerēter ambulat intuitu ei? q̄ dī petra. Le
git de via p̄miculos ne tranſeūtiūz pedibz
p̄culcent. Et apibz ne inedia peant glacie
hiemali mel et optima vina iubet apponi.
Fraterno noīe aſalia cuncta vocabat. Vi
ro z ineffabili gaudio replebat ob creatori?
amorē cum ſolē lunā z ſtillas inuebat. z
eas ad creatori? amorē inuitabat. coronam
ſibi magnā fieri p̄hibebat dicens. Volo qz
frēs mei ſimplices p̄tem habeant in capite
meo. Vir qdā admodū ſecularis cū ſer
uū dei frāciſcū apud ſanctū ſeuerinū p̄di
cantem inueniſſet. vidit deo ſibi reuelante
ſcū frāciſcū duobz trāſuerſis enſibz valde
fulgentibz in modū cruci ſignatū. qz vnus
a capite vſq; ad pedes. ali? a manu i manū
p̄pect? tranſuerſaliter tēdebat. Quē cū nū
q; vidiffet tali indicio recognōcēs cōpun
ctus ordinē introiuit z vitam felicit? pſum
mauit. Cum infirmitatē oculoz ex ſtetu
p̄tinuo incurriſſet ſua dentibz qz abſtineret
a lacrimis ſic rñdit. Nō eſt ob amorem lū
minis qd habem? cōmune cū muſcis et ne
lucis viſitatio repellenda. Cum aut a fra
tribz vrgeret vt pateretur iſmūti viſus
remedium adhiberi z cyrurgie? instrumen
tū ferreum igne candens in manu teneret.
vir dei ait. Vi frater ignis eſto mihi i hac
hora p̄pici? z curialis. p̄cor dñm q̄ te crea
uit vt tuū mihi calorē temper. Et h̄ dicēs
ſignū crucis contra illud edidit. Profun
datoq; illo in tenera carne ab aure vſq; ad
ſup̄ciliū nullum vt retulit dolorem ſenſit.

Apud heremū ſancti yrbani ſuo dī egri
tudine validiſſima laborante. cum ip̄e de
ſectum nature ſentientis vini poculū poſtue
laſſet. niblq; addeſſet allatā ſibi aquā ſigno

De sancto Francisco

crucis edito bñdixit. **D**ox in optimū vīnū
puersa ē. Qd̄ deserti loci paup̄tas ipetrare
nō potuit. viri sc̄i puritas impetrauit. Ad
cui⁹ gustū subito p̄ualuit. **V**alebat d̄ se
vituperiū audire q̄s laudē. Et iō cū p̄li me
rita i eo sc̄itatz extolleret: p̄cipiebat alicui
fratri vt p̄ba ip̄m vilificancia suis auribus
p̄culcando p̄ferret. **E**ūq̄ frater ille licz in
uitus eū rusticū z mercenariū impitū z in
utilē diceret exhilarat⁹ dicebat. Bñdicat
tibi dñs. qz tu verissima loq̄r z talia me de
cet audire. **N**ō tam fu⁹ dei p̄esse voluit
q̄ subesse. nec tam p̄cipe q̄ parere. **I**ccirco
generali cedens officio gardianū petijt. cu
ius p̄ oia volūtati subiaceret. **F**ratri q̄z cū
q̄ solit⁹ erat ire sp̄ p̄mittebat obedientiaz z
fuabat. **S** **E**ū frater q̄dā z p̄ legē obe
diētie aliquid fecisset. z p̄nie signa haberet.
vir tñ dei ad alioz terrorē ei⁹ capucium in
ignē p̄lici iussit. **E**ūq̄ p̄ morā capucii fuis
set in medio ignis. p̄cepit ip̄m extrahi z fri
restituī. **E**xtrahit⁹ igit capucium de medio
flāmaz nullā habēs adustionis vestigium.
Quodaz tpe p̄ paludes venetiaz ambu
lans inuenit maximā auiū multitudinē cā
tantiū in palude. dixitq̄ ad sociū. **S**oro
res aues laudant creatore suū. **E**am⁹ et in
eaz medio horas canonicas dñō decante
mus. **Q**uib⁹ intrātib⁹ aues mote non sunt;
sz qz ob nimīū garritiū se inuicē audire non
potuerat. **S**orores aues a cantu cessate
donec laudes debitas dñō psoluam⁹. **Q**ui
bus statim tacentib⁹: finit⁹ laudib⁹ licentiā
cantādi dedit. z statim cantū suū more soli
to resumpserat. **I**nuitat⁹ deuore a q̄dam
milite dixit ei. **F**rater hospes meis monit⁹
acq̄esce. z p̄ctā tua p̄fitere. qz cito alibi mā
ducabis. **Q**ui statim acq̄escens domui sue
disposuit. z p̄nīaz salutarē accepit. **E**um q̄
ad mēsam intrassent hospes subito expira
uit. **C**ū q̄ndā auiū multitudinē repisset
z eas velut rōnis p̄cipes saluasset dixit.
frēs mei volucres multū debetis laudare
creatore vestz q̄ plūmis vos induit. pēnas
ad volandū tribuit. aeris puritatē p̄cessit.
z sine vīa sollicitudinē vos gubernat. **A**ues
autē ceperūt s̄sus eū extendere colla. p̄rede
re alas. ap̄ire rostra. z in illū atrēte respice
re. **I**lle p̄o p̄ mediū eaz trāsīens: tunica p̄
tingebat easdē. nec tñ aliq̄ de loco est mora
donec licētia data oēs insimul auolauerūt.

Cum apud castz almarīū p̄dicaret. p̄t
garrīt⁹ irūdinū ibidē nidificantiz audiri
nō poterat. **Q**uib⁹ ille. **S**orores mee irun
dines iā tps est vt loquar ego qz vos satis
dixist⁹. tenete silentiū donec s̄bū dñi com
pleat⁹. **C**ui p̄tinuo obediētes p̄rin⁹ p̄cuer
rūt. **I**n **T**rāsēire aliq̄n viro dei p̄apu
liā vnā bursam magnā reperit in via vena
rijs tumescētē. quā soci⁹ videns accipere
voluit vt paup̄ib⁹ erogaret. sz nullaten⁹ il
le p̄misit dicens. **N**on licet fili alienū aufer
re. **S**z cū ille vehemētē instaret: francisc⁹
paululū orans iubet vt bursam tollat. que
iam colubz p̄ pecunia p̄rinebat. **Q**d̄ vidēs
frater timere cepit. sz obedire volens z im
plere mandatū. bursaz manib⁹ capit z inde
magn⁹ serpens p̄rinus exiliuit. **E**t ait san
ctus. **P**ecunia seruis dei nihil aliud est q̄
diabol⁹ z coluber venenosus. **C**um fra
ter quidaz grauiter temptaret: cogitare ce
pit qz si aliq̄d sc̄ptū de manu patris habes
ret ip̄a p̄rin⁹ tēptatio fugaret. sz cū rem sibi
nullaten⁹ ap̄ire auderet. q̄dam vice vir dei
vocalit eū dicens. **P**orta mihi fili cartam
z attramentū. qz laudes dei q̄sdam scribe
re volo. **Q**uas cū sc̄psisset ait. **A**ccipe car
tam hāc z vsq̄ ad diē mortis tue custodias
diligētē. **S**tatimq̄ oīs tēptatio ab eo res
cessit. **I**dem q̄z frater dñi sc̄tis infirmus
iaceret cogitare cepit. **E**cce morti appropi
quat pater z q̄ plurimū psolarer si p̄ mor
tem haberē tunicā patris mei. **P**ost modū
cū sc̄tis franciscus vocat eum dicens. **T**ibi
trado tunicā istam z post mortē meā ipsam
habeas pleno iure. **C**ū apud alexandri
am lombardie cū q̄daz honesto viro hospi
tatus fuisset ab eo rogat⁹ vt p̄t euāgelij ob
seruantia de omī apposito māducaret. **Q**ui
cū eius deuotioni assentiret. ille accurrens
caponem septennē preparat manducandū.
Manducantibus illis. infidelis quidam
amore dei elemosinaz petijt. **D**ox vir dei
nomen audiens benedictū membrum sibi
transmitti caponis. **R**eservat infelix datū
z in crastinū dum sanctus p̄dicaret ostēdit
dicens. **E**cce quales carnes comedit iste
frater quem vt sanctum honoratis. **N**am
mihi hoc in sero tribuit. **S**ed cum memo
brum caponis ab oib⁹ piscis videret velut
insanus ab omni populo increpatur. **Q**d̄
cū ille didiciss⁹ erubuit z veniā postulauit.

De sancto Francisco

176

Redieruntq; carnes ad sui spem postq; res
dixit puaricator ad mentē. Dū qdaz vice
ad mēsz federet et de pauprate brē yginis
et filij ei collatio fieret prin^o vir dei a mēsa
surgēs singult^o ingemiat dolorosos. et p^ofu
sus lacrimis sup nudā humū reliquū panē
manducat. Sacerdotalib; manib; q^obo
officiēdi dñici corpis sacramētū est collata
p^oas magnam volebat reuerentiā exhiberi
Uñ et sepe dicebat. Si scō cuidaz de celo
veniet et paupculo alicui sacerdoti me p^oi
geret obuiare. ad sacerdotē man^o de osculā
das citi^o me p^oferre et scō dicerem Expecta
me sancte laurenti. qz man^o hui^o p^obu vite
perectat et vltra hūanū aliqd possident

Miraculis multis i vita claruit. Nā pa
nes ei ad bñdicendū oblatis multis infirmis
attulere salutē. Aquā in vinū puerit. et
inde eger qdā gustās. prin^o sanitatē recepit
Et multa alia miracula fecit. Eū p^o ad
dies iā appropinqret extremos lōga infir
mitate pfect^o sup nudā humū poni se fecit.
Fecitq; oēs frēs ibidē assitētes ad se vocari
et man^o singul^o iponēs oib; ibi p^oitū bñdi
xit. et instar cene dñice singulis buccellā pa
nis diuisit. Inuitabat vt moris sui erat
oēs creaturas ad laudē dei. Nā et mortem
ipaz cūct; terribilē et exosā hortabatur ad lau
dē ei; let^o occurrit. et ad suū inuitabat ho
spitiū dicens. Bñueniat foror mea mors.
Ad extremā igit^o horā veniēs dormiuit in
dño. Cui^o aiaz qdā frater vidit i modū stel
le. sūis lune in qñtitate. soli in splendore.

Minister frat^o i terra labori noie augu
stin^o. in hora iam vltima positus. cū diu iā
amississet loqlā subiro clamās dixit. Expe
cta me pater: expecta. ecce iā venio tecum.
Querētib; fratrib; qd diceret ait. Nō vide
tis p^oez nost^o franciscū q vadit in celū. Et
statim i pace obdormiuit et p^oez secutus est

Eū qdaz dñā q brō frācisco deuota exti
terat viā vniuerse carnis fuisset ingressa. et
clerici et p^obyteri feretro exeqas celebrātes
astaret. subito se mulier erigit sup lectum et
vñ de astantib; sacerdotib; vocat dicens
Volo pater p^oferri. ego em̄ mortua fueraz
et diro eram carceri mācipanda. qm̄ p^oem
qd tibi pandā necdū p^oessa fuerā. Sz orā
te p me scō francisco ad corp^o mibi redire
indultū est. vt illo reuelato p^oto veniā me
rear. Statimq; vt istō manifestauero i pa

ce cernētib; vob quiescā. Cōfessa igitur et
absolutōe recepta mor in dño obdormiuit

Eū frēs de vicera plaustr; qdā a qdaz
viro mutuo peterēt. Ille indignat^o rñdit.
Ego poti^o duos ex vob cū scō frācisco ex
coziarēq; plaustr; meū vob accōmodarē
sz in seruēlus semetipm redarguit et blas
phemie penituit irā dei formidās. Dor
q; fili^o eius infirmat et ad extrema deducit.
Qui filiū defunctū videns in terra voluta
batur et flens scōm franciscū innocens dice
bat. Ego sum q peccaui me flagellare de
buiſti. Redde sancte iā deuote p^ocanti quez
abstulisti impie blasphemanti. Dor fili^o
ei^o surrexit et planctū phibens ait Eū mor
tuus essem scōs francisc^o p qñdam viā lō
gā et obscuram me ducens in qdam tandē
me viridario pulcherrimo collocauit ac de
inde dixit mibi. Reuerre ad p^oem tuū. nō
lo te ampli^o detinere. Paup qdaz cuidā
diuiti debens qñdam pecunie qñtatem:
rogauit vt sancti francisci amore sibi ter
minū plōgaret. Cui ille supbe rñdens. tali
inqt loco te recludam vbi nec frācis^o nec
alius poterit te iuuare. Dorq; illum vin
culatū in carcerem obscur; inclusit. Paulo
post sanctus franciscus affuit. et fracto car
cere ruptisq; vinculis hominē incolumem
reduxit ad p^oria. R. Quidā miles san
cti francisci opib; et miraculis detrahens
cum qdaz vice luderet ad taxillos vesania
et incredulitate plen^o circūstantib; ait. Si
franciscus est scōs. xvij. veniant i taxillis
Dor in eis senarius triplicat^o apparuit et
vsq; ad. ix. vices quolibet suo iactu ter ses
nos accepit. Sed insaniam addens insa
nie ait. Si v^oz est q francisc^o iste sit scōs
cadat hodie corp^o meū gladio. Si p^o san
ctus nō est euadam incolumis. Ludo fini
to vt ei^o oratio fieret in p^oem cū nepoti suo
inferret iniuriā ille gladiū accipiens in viscē
ra pat^ori transfixit et protinus interfecit.

Vir quidam cruresic perditio vt nullas
tenus se mouere posset sanctū franciscū ta
libus vocib; clamabat. Adiuua me sancte
francisce memor deuotionis et seruitij qd
tibi impendi. Nam in asino meo te portā
raui. sanctos pedes tuos et manus oscula
tus fui. et ecce morior doloris hui^o durissi
mo cruciatu. Dorq; ille sibi apparens cū
puulo baculo q sbau in se figuraz habebat

De sancta Pelagia

locū doloris tetigit. et fracto apostemate san-
nitate primum recepit. Sed et haec signū super lo-
cū remansit. Hoc signo sanctus franciscus lras
suas psueuerat psignare. Cum in castro
pomereto in motanis apulie puella quidam
et patri et matri vnica fuisset defuncta. et ma-
ter. s. franciscus deuota nimia tristitia fuisset
absorpta apparuit ei sanctus dicens. Noli flere
quod lucerne tue lumē quod deploras extinctū.
mea est tibi incessiōe reddendū. Mater igitur
super fiducia corp⁹ extinctū nō pmisit
efferrī. sed sancti francisci nomen inuocās et mor-
tuā filiā apprehendēs eā incolumē alleua-
uit. In urbe roma cū puer puul⁹ de fene-
stra palacij cecidisset et penitus expirasset. bea-
tus franciscus inuocāt. et vite primum restituit.

In ciuitate suela cū quidā dom⁹ corruens
quidā iuuenē extinxisset. et cadauer in lecto
ad sepeliendū posuissent. misit beatus franciscus
tota deuotiōe quod poterat inuocabat. Et ecce
circa mediā noctē puer oscitauit et san⁹ sur-
rexit. et in laudis psalmis prupit. Frater Ja-
cobus reatin⁹ cū in nauicula pua flumiū quē-
dā cū fratribus perāisset. et socijs iam super ri-
pam posit⁹ postremo se ad nauis exitū pre-
pararet. reuoluta nane ipse in pfundū flumi-
nis est dimersus. Fratribus igitur p liberationē
submersi beatus franciscus inuocātibus. ipso etiā
corde ut poterat beati francisci auxiliū im-
plorante. ecce predictus frater p pfundū sic
paridam ambulabat. et demersam nauicu-
lā capiens cū ea puenit ad litus. vestimen-
ta autē ei⁹ madida facta nō sūt nec aq gutta
primauit ad tunicam.

CXLV

De sancta Pelagia.

Pelagia prima fe-

p minaz antiochie ciuitatis. rebus et
diuitijs plena. corpe pulcherrima.
habitu ambiciosa et vana. anio et corpe im-
pudica. Quadā vice p ciuitatē cū ambitōe
maria trāsibat ita ut nihil super eā nisi aurū
et argentū et p̄ciosi lapides viderent. ita ut
quicūq; iret aerem diuersorū aromatu odorē
repleret. quā pcedebat et seq̄bat multitudo
maria puellaz et puerorū. quod et ipsi pclar⁹ erāt
induti vestimēt⁹. quā quidam sanctus pater no-
mine veron⁹. epus elyopoleos quā nunc da-
miarba vocat. videns amarissime flere ce-

pit ex eo quod maiore curam habebat placere
mundo quā ipse haberet placere deo. Proci-
dens super pauimentū faciē suā cū terra per-
cutiebat et ipaz terrā lacrimis rigans dice-
bat. Altissime de⁹ ignosce mihi peccatōi. quā
vni⁹ diei meretricis ornat⁹ toti⁹ vite mee in-
dustria supauit. Ne me dñe pfūdāt vni⁹ me-
reticis ornat⁹ aū spectū tremēde maiestatis
tue. Illa p terrenis sūmo se studio decora-
uit. ego tibi immortalī dño placere pposui
et p meā negligentiam nō impleui. Dixitq;
his quod secum erant. In veritate dico vob⁹ quod
de⁹ hanc s nos in iudicio pductur⁹ est. quā
hec tā solícite se depingit ut terrenis ama-
torib⁹ placeat. et nos celesti sponso placere
negligim⁹. Dū hec et similia diceret. sub-
ito obdormiuit. visumq; est sibi quod quidā co-
lūba nigra et fetida nimis circa eū celebrā-
tem missam volaret. Qui dum carbecumio
nos abscedere pcepisset. colūba disparuit.
et post missam rediens et ab ipso epō in vase
quidam aque merfa mūda et candida exiens
tam alte volauit quod videri nō potuit. Eui-
gilans igitur dum quidam vice ad ecclesiā pce-
dens p̄dicaret. et pelagia p̄ns esset adeo co-
puncta est quod ei lras p nunciū misit dicens.
Sācto epō discipulo xpī pelagia discipu-
la diaboli. Si p̄e xpī discipulus cōprobā-
ris quod ut audiui p peccatōib⁹ de celo descēdit
me peccatricē s penitentē suscipe digner⁹.
Qui ille remisit. Rogo ut bñilitatē meam
nō tempres quod hō peccator sum. Sed si p̄e
saluari desideras solū me videre nō porer⁹
sed et alios me videbis. Eūq; ad eū coram
plurib⁹ aduenisset. pedes ei⁹ apprehendit et
amarissime flens dicere cepit. Ego sum pe-
lagia pelag⁹ iniquitatis exundans fluctibus
peccatōz. ego sum p̄ditōis abissus. ego voraz
go et laque⁹ aiaz multos deceptos decepi
quā nūc cuncta phorui. Tūc epus interrogā-
uit eam dicens. Quid tibi nomen est. Qui illa
Anatiuitate pelagia vocor. s p̄t vestimē-
toz pompā omnes me margaritā appellānt.
Tūc epus clemēter eam suscipiēs. penitentiā
ei salutarē iniūxit. et in dei timore diligēter
instruxit. et sacro baptismo regenerauit.
Diabolus autē ibidē clamabat dicens. O
violentiā quā patior ab hoc sene decrepia-
to. O violentiā. O senect⁹ mala. Valedic-
tus dies in quod p̄ri⁹ natus es mihi. quod spem
meam maximā abstulisti. Quadam insup

De sancta Margaritha

nocte cum Pelagia dormiret dyabolus ad eam venit et eam excitans sibi dixit. Domina margarita quid vniuersi tibi male feci. Numquid non omnibus diuitiis et gloria te ornavi. Quiesce dic mihi in qua te constitui. et primum tibi satisfaciā. Tunc obsecro ne me deseras. ne obprobrium christianis efficiar. Ipse autem se signauit. et in dyabolum insufflauit. et statim euauit. Die tertio omnia quae habebat congregauit et pauperibus tribuit. Post aliquot autem dies cunctis ignorantibus Pelagia inde noctu aufugit. et in montem oliueti deuenit. ubi habitum heremitae accipiens. in quā cella se ibidem collocauit. et deo in multa abstinencia fuit. Nam primum autem fame ab omnibus habebatur et frater pelagi dicebat. Post hoc quidam dyaconus supra dicti episcopi hierosolimitani causa visitandi loca sancta aduenit. Cui dixit episcopus ut post scriptorum locorum visitationem quendam monachum nomine Pelagium quereret et ipsum visitaret: cum verus dei seruus esset. Quod cum ille fecisset: mox ab illa cognitus nequaquam ipse primum nimiam maiorem cognouit. Cui dixit pelagia. Habes episcopus. Et ille. Immo domine. Et illa. Oret pro me ad dominum. quia ipse apostolus christi est. Recedens autem inde die tertia ad cellam eius rediit. Sed cum ad hostium percussisset et nullus ei aperuisset fenestram aperuit et mortuum eum inuenit ac vidit. Tunc cum huiusmodi nuntiasset. episcopus et ceteri omnesque monachi conuenerunt. ut tam scriptorum viro exequas celebraret. Tunc de cella corpus eius extraxerunt. repperunt quod mulier esset et plurimum admirantes deo gratias reddiderunt. sancti corporis honorifice sepelierunt. Obijt circa annos domini millesimum.

CXVI

De sancta Margaritha.

Margaritha dicta

in pelagi. virgo pulcherrima diues et nobilis tanta fuit parentum sollicitudine custodita et optimis moribus instructa. rataque pudicitie honestate vivebat. quod ab hominibus videri modis omnibus renuebat. Denique a quadam adulescenti nobili in coniugium quirit et vtriusque parentum assensu cuncta nuptiarum necessaria cum immensa diuitiarum et deliciarum gloria praeparant. Cum igitur nuptiarum dies aduenerisset. et iuvenes et puellae cunctae sibi nobilitas antebalamum iam paratam nuptiarum festa cum gaudio

celebraret. Ego deo inspirate consideras dānam igitur tam dānosos plausibus pariter praestata in terrā cum lacrimis glaz igitur et nuptiarum molestias tanta in corde suo praesentatione librauit quod omnia vite gaudia quasi stercorea respuebat. Tunc nocte illa a viri pfortio abstinentes. media nocte deo se commendans totis sis crinibus in virili habitu clam aufugit. Longe autem ad quadam monasterium veniens et frater pelagium se appellans. ab abbate recepit est et diligenter instructus. Qui tam sancte ac religiose se habuit quod defuncto sanctimonialium puiscor de seniore psilio et abbatibus impio licet inuitus monasterio igitur est placuit. Dum igitur eis non solum corporis sed etiam animarum pabula primum et inculpabiliter ministraret. dyabolus ei inuidens studuit qualiter per speciem eius cursu obiectu criminis impediret. Nam vna igitur quae per foribus erat in adulterium traxit et intumescere videro cum iam celari non posset. tantus pudor et dolor omnes igitur et monachos vtriusque monasterii praesternauit quod solus pelagi vtpote earum familiaris atque praepositus sine iudicio et examinatione ab omnibus praediceretur. Qui foras cum ignominia pellitur. ac in quadam rupis specu recluditur. sibique monachorum seuerissimum deputat. quod sibi panem ordeaceum et aquam tenuissime ministraret. Quibus gestis monachi recesserunt. et solum ibi pelagium reliquerunt. At ille omnia patienter sustinens in nullo turbatus fuit. Sed spiritus gratias deo referens per scriptorum exempla se primum praefortabat. Tandem cum sine sui adesse cognouisset. abbati et monachis per litteras sic mandauit. Nobili oratione genere margaritha in seculo dicta fuit. que ut pelagi temptationum transirem pelagius mihi nomen imposui. vir sum non pro deceptione mentita quod factis ostendi. De crimine virtutis obtinui penam egi innocens. et iam queso ut quam viri feminam nescierunt. sancte sorores sepeliatur: et sit expiatio uiuentis. ostensio morientis. ut femine virginem recognoscant quam calumniatores adulterum iudicabant. His auditis monachis et sanctimonialibus ad speluncam. currentibus pelagius a feminis femina et ego intacta cognoscitur: et cunctis penitentia agentibus in monasterio virginum honorifice sepelitur.

Finit legenda de prima feminarum antiochie ciuitatis abundantissima tandem Pelagius appellata.

B

De sancta Thaisi meretrice

CXLVII
De sancta Thaisi meretrice.

Thais meretrix

T vt in vitaspatz legit rāte pulcri-
tudinis exercit vt multi ppe cam
vendit substatijs suis ad vltimā paupratē
deuenirēt. Sz amatores sui p zelo libus
int se pferit frēqnt puelle limina sanguine re-
plebat. Qd cū audisset abbas pafunci⁹ sum
pro habitu scāri z vno solido pfect⁹ est ad
eā in qdā egipti ciuitate. deditqz ei soliduz
qū p mercede peccandi. Illa accepto p̄cio
ait illi. Ingrediamur i camerā. Cūqz igres-
sus esset lectū p̄ciosis vestibz stratū ascēde-
re iuuaret. dicit ad eā. Si est interi⁹ cubi-
culū in ipm eam⁹. Et cū dixisset eū p plura
loca. ille sp dicebat qz videri timebat. Illa
at dixit. Est qdā cubiculū vbi null⁹ igres-
dit. Si vō deū times: nō est loc⁹ q deitati
ei⁹ abscondat. Qd cū senex audisset: dixit ei.
Et scis esse deū. Cūqz illa rēdisset se scire
deū z regnū futuri seculi necnon z tormēta
p̄ctōz. dixit ei. Si g nosti cur tātas aias p
didisti. Et nō solū p aia tua sz p illoz reddi-
tura rōnez dānaberis. Illa vō h audies p
uoluit ad pedes abbas p̄fūci: cum lacri-
mis exorabat dicens. Scio esse p̄niaz pater
z p̄fido remissionē te orāte sortiri. Tm pe-
to tibi horz inducias. z post h q iusseris ibo
z qūqz p̄ceperis faciā. Cūqz locū illi abbas
p̄stitisset vbi venire deberet. Illa collectz
omibz qētiqz ex p̄ctō lucrata fuerat. platis-
qz in mediā ciuitatē p̄lo spectāre igne cō-
bussit clamās. Venite oēs q peccastis mecū
z videte quō ea q mibi p̄tulistis exurā. Erat
at p̄ctū auri libraz qdringētarz. Que cum
oia incēdisset. ad locū quē abbas p̄fūci⁹
p̄stituerat prexit. Quā ille repto v̄ginū mo-
nasterio in cellulā puā recludēs. hostiū cel-
lule plūbo signit. z puā reliqz fenestram per
quāz ei vici⁹ modicus inferret. Iussitqz ei
omibz diebz paz panis z paululū aq̄a cete-
ris ministrari. Cū aut senex discederet Thais
ad eū ait. Quo iubes pater vt ex nasalī
meatu aquā meā effundā. Et ille. In cellā
sic digna es. Cūqz itez quō deum deberet
adorare inq̄reret rēdit. Nō es digna noia-
re deū. neqz in labijs tuis nomē trinitatis
adducere. sz nō ad celū man⁹ expādere. qm

labia tua iniquitate plena sūt. z man⁹ tne so-
dibz inq̄nate. Sz tantūmodo incūbens p
orientē respice. hunc p̄monē frēqnt iterans
Qui plasmasi me miserere mei. Cū g tribz
ānis fuisset inclusa. p̄doluit abbas p̄fūci⁹
z p̄fect⁹ est ad abbatē anthoniū vt ab eo re-
q̄reret si remisisset illi de⁹ p̄ctā sua. Et nar-
rata causa scūs anthoni⁹ p̄uocatz discipu-
lis suis p̄cepit eis vt illa nocte vigilātes in
orōne p̄sisterent singillatim q̄ten⁹ alicui ex
his declararet de⁹ cāz p q abbas p̄fūci⁹
venerat. Cū igit incessantē orassent: abbas
paul⁹ maior discipul⁹ anthoniū vidit subitō
in celo lectū p̄ciosis vestibz ornātū. quēz
tres virgines clara facie custodiebat. Tres
iste v̄gies fuerūt. timor pene future q̄ ipam
a malo retraxit. Pudor culpe cōmisse q̄ ei
venia p̄meruit. Amor iusticie q̄ eam ad su-
perna transuexit. Cūqz paul⁹ illis diceret
grām illā tm esse anthoniū. vox diuina respō-
dit. Nō est p̄tis tui anthoniū: sz thais mer-
etricis. Qd cū abbas paul⁹ mane reculisset.
cognita dei volūtare. abbas p̄fūcius cū
gaudio discessit. Et mox p̄fect⁹ ad mōaste-
riū hostiū celle dissipauit. Illa vō rogabat
vt adhuc maneret inclusa. Dixit autem ei.
Egrede qm remisit tibi de⁹ p̄ctā tua. Et il-
la rēdit. Testor deū qz ex q̄ huc ingressa sū
ex oibz p̄ctis feci velut sarcinā z statui ante
oculos meos. Et sic nō discedit anhelit⁹ de
naribz meis: sic nō discesserūt p̄ctā mea ab
oculis meis. sz flebā sp illa p̄siderans. Cū
abbas p̄fūci⁹ dixit. Non p̄p̄ p̄niaz tuam
remisit tibi de⁹ p̄ctā tua. sz qz timorē sp̄ has
buiisti in animo. Et cū inde illam eduxisset
q̄ndecim dies sup̄iuit. z pausauit in pace.
Abbas qz effrem aliā meretricem simili
fere modo cōuertere voluit. Nam cum illa
meretrix scīm effrem ad peccandum allice-
ret impudenter. dixit ei effrem. Sequere me
Qua sequente: cū ad q̄ndam locū vbi erat
multitudo hominū venisset: dixit ei. Sede
huc vt cōmiskear tecum. Et illa. Quomodo
possum hoc facere tanta multitudine h
astante. Et ille. Si homines erubescio: nō
ne magis tuū debes erubescere creatorē
qui reuelat occulta tenebrarum. Illa autē
p̄fusa recessit.

CXLVIII
De sancto Dionysio

Dionisi⁹ interpre

taf vehemēter fugiēs. Uel dō dīo
nyfi⁹ a dya q̄ est duo. ⁊ nīsus qd̄ ē
elevator q̄lī f̄m duo eleuat⁹. scz f̄m corp⁹ ⁊
f̄m aīaz. Uel dō a dyana qd̄ est venus. scz
dea pulcritudinis. ⁊ syos qd̄ est de⁹ q̄lī pul
cer deo. Uel vt qdā aiunt dō a dyonisia. q̄
vt dicit ysidor⁹ est qdāz gēma nigra valēs
ē ebrietatē. Fuit ḡ vehemēter fugiēs d̄ mū
do p̄t p̄fectā abrenūciatōez. eleuat⁹ p̄ iter⁹
noz. p̄templatōez. pulcer deo p̄ decorē vir
tutū. valēs p̄ctōribz ē ebrietatē viciōrum.
Dic ante quersionez multa p̄noia hūit.
Vocat⁹ est em̄ ariopagita a vico in q̄ habi
tabat. Item dicit⁹ est theosoph⁹. i. deū sapi
ens. Item a grecorū sapientibz vsqz hodie
dō p̄rigion tuarami. qd̄ latine dō ala celi. qz
in celū ala spūalis intelligētie mirabiliter
volauit. Itē dicit⁹ est machari⁹. i. brūis. Itē
a patria dicit⁹ est ionic⁹. Ionica autē vt ait
Papias yna est ex linguis grecorū. Uel io
nice sūt genera rotundaz colūnaz. Uel io
nicū vt idē dicit est pes q̄ hz duas correp
tas et duas lōgas. Per qd̄ ostendit q̄ ipse
fuit sapiēs deū p̄cultorē inuestigationē.
ala celi p̄ celestīū p̄templatōez. brūis p̄ eter
noz possessionē. Per alia ostendit q̄ ipse fu
it mirabilis rhetor p̄ eloq̄ntiā. eccle sustēta
tor p̄ doctrinā. breuis sibi p̄ hūilitatē. lōg⁹
alijs p̄ caritatē. Aug⁹. at in li. viij. de ci. dei
dicit q̄ ionicū est gen⁹ phoz. Distinguit ei
ibidez duo genera phoz. i. italicū qd̄ est ex
pte ytalie ⁊ ionicū qd̄ ē ex pte grece. Quia
ē dionysī⁹ sūmus erat phs. iō antonomasi
ce dicebat ionic⁹. Et⁹ passionē ⁊ vitā grece
dicauit methodi⁹ cōstantinopolitan⁹. la
tine p̄o anastasi⁹ aplice sedis bibliotecari⁹
vt dicit igmar⁹ rhemoz eps.

Dionysī⁹ ariopagita a beato Paulo
aplo ad fidez xpī ouersus fuit. Qui
ariopagita a vico ciuitatē in q̄ ha
bitabat dicit⁹ fuisse dō. Ariopagus em̄ erat
vicus martis. in q̄ scz erat templū martis.
Athenienses em̄ singulos vicos denomia
bant a dīs q̄s colebāt. vt vicū in q̄ colebat
mars vocabāt ariopagū. qz arioth dō mart
Vicu i q̄ colebāt pan. vocabāt panopagū.
Et ita a singlis dīs singlos vicos denoia
bāt. Ariopag⁹ autē erat vic⁹ excellentior. qz
ibi erat curia nobiliū ⁊ scole liberaliū artū

In h̄ ḡ vico morabat dionysius maxim⁹
phs q̄ ob plenitudinē diuioz nūminū ⁊ sa
pientie theosoph⁹. i. deū sapiens dicebat.
Erat ⁊ secū appollophan⁹ eius cōphiloso
phus. Ibi etiā erāt epicuri. q̄ ponebāt felici
tate hoīs in sola corpis voluptate. ⁊ stoci
q̄ in sola animi p̄tute. In die igit dīuice
passiōis cū tenebre facte fuissent sup̄vniuer
sam terrā phi q̄ erāt athenis nō potuerūt h̄
cām in causis naturalibz inuenire. Nō fuit
em̄ naturalis eclipsis solis. Tum quia lu
na fere erat e regione ad solē. eclipsis at̄ fies
ri solet in synodo solis ⁊ lune. Luna at̄ tūc
erat q̄ntadecima ⁊ ita in p̄fecta distantia a
sole. Tum qz eclipsis nō aufert lumen vni
uersis p̄tibz terre. Tum qz p̄ tres horas du
rare nō p̄t. Quāt illa eclipsis in vniuersis
p̄tibz terre lumen abstulerit. p̄z ex eo qd̄ lu
cas euāgelista h̄ dicit. ⁊ ex eo q̄ vniuersitas
tis dñs patiebat. et ex eo q̄ fuit apud elio
polim egipti. ⁊ ex eo q̄ fuit rome et i grecia
siue asia minori. Quāt fuerit rome testatur
Drosi⁹ dicēs. Lū dñs patibulo affixus est
maximo terremotu p̄ orbē facto. saxa i mō
tibz scissa: maximarūqz vrbū plurime par
tes pl⁹ solita p̄cussione ceciderūt. Eodēqz
die ab hora diei sexta sol intantū obscura
tus ē q̄ tetra nox subito obducta terrā ad
vt stellas tūc diurnis horis. vel potius in
illa horrenda nocte toto celo visas fuisse re
ferat. Hec Drosius. Fuit etiā apd̄ egyptu
p̄tuz. Et hui⁹ meminit dionysī⁹ in eplā ad
appollophanum dicēs. Obscūsi nāqz orbes
vniformiter tenebraz caligine tabescente.
vt purgatū redijt solis diametrū regulam
phi aridei assumpsim⁹. Lūqz reperim⁹ qd̄
⁊ erat notissimū solē pati molestias nō des
bere. aio ad te faste peritie sacrariū adhuc
nescim⁹ tante rei mysteriū. Quid inq̄ spe
culum doctrine appollophani his secretis
ascribis ad quē mibi ore diuio et nō hūani
sensus sermone. O bone dionysī diuinariū
p̄mutatiōes sunt rez. Deniqz notatū serie
diem ⁊ annū annūciatōis quā Paul⁹ n̄ris
auribz suspēsis intonuit. signis acclamati
bus recordari expt⁹. dedi p̄itati manus et
falsitatē sū neribz absoluit⁹. Hec dionysī⁹.
B Hui⁹ etiā meminit idem in eplā ad
poliarpū loquēs de se ⁊ appollophano di
cens. Ambo apud eliopolum tūc p̄sentes ⁊
coastantes inopinabiliter soli lunā incedēs
B 2

De sancto Dionysio

tem videbam? Nō em̄ erat cōueniēs tps. Et rursus ip̄am a nona hora vsq; ad vesperā ad solis dyamet̄r sup̄naturaliter restituta. Eclipsim aut̄ illā vidimus in oriēte inchoatā. ⁊ vsq; ad solarē terminū venientē. postea regredientē. Et rursus nō ex eodē ⁊ defectū ⁊ purgatoē. sed ecōuerso fm̄ dyamet̄rū factā. Hec Dionysius. Tunc em̄ Dionysius cū appollophano vōto astrologice discipline apud eliopolim. egypti preerat. ⁊ postea inde reuersus ē. Quāt fuerit in asia testat̄ Eusebius in cronica asserens se in dictis ethnicoꝝ legisse q̄ tunc in bithinia que est puincia asie minoris: fuit terremotus magnus ⁊ maior solis obscuratio q̄ vnq̄s fuerit ⁊ q̄ dies hora sexta ita in tenebrosam noctē versus sit vt stelle in celo vise sint. ⁊ q̄ in nicena que vrbs est bithinie multas edes terremotus subuertit. Tandē vt in hystoria scolastica legit̄. phi ad hoc adducti sunt vt dicerent q̄ deus nature pat̄r. Alibi tñ legit̄ q̄ dixerūt. aut ordo nature puerit: aut elementa mentiunt̄. aut deus nature pat̄r et elemēta sibi cōpatiunt̄. Alibi q̄ dicit̄: q̄ Dionysius dixit. Hec nōr quā nouam miramur totius mundi verā lucē aduenturā signat. Tunc athenienses illi dō arā cōstruxerūt. ⁊ suppositus est titulus ignoto deo. Singuli enī aris supponebat titulus indicās cui essent dedicate. Et cū velent illi offerre holocausta ⁊ victimas: dixerunt phi. Bonoz nostroz nō eget. s; facietis genussuēp̄s ante arā eius ⁊ supplebitis ei. qz nō querit oblatiōes pecoz: sed deuotōem anioꝝ. Cū ḡ paulus veniss; athenas epicuri ⁊ stoici phi cū eo disputabant. Quidā em̄ dicebāt. Quid seminator verborū hic vult dicere. Alij dicebāt. Noꝝ demonioꝝ videt̄ annunciator esse. Adducētes ḡ eū ad vicū phozū vt noua doctrina ibidē examē reciperet dixerūt. Noꝝ quēdā infers aurib; nostris. Volumus ergo scire q̄dnā velint hec esse. Athenienses aut̄ ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere aut audire aliqd̄ noui. Cū ergo Paulus singla deoz altaria plustrasset. ⁊ int̄ cetera ignoti dei altare vidiss; dixit ill' phis. Quē ignorātes colit̄ hūc ego annūcio vobis vep̄ deū q̄ fecit celū ⁊ terrā. Deinde dixit dionysio quē p̄ ceteris magis doctū in di

uinis videbat. Quis ē dionysius ille d̄s ignotus. Cui dionysius? Ipse est deus vet̄ q̄ int̄ ceteros deos nō est demonstrat̄. Sed nob̄ est ignorat̄ ⁊ seculo venturo futurus ⁊ in perpetuum regnaturus. Et paulus. Homo est tñ spūs est. Et dionysius. Deus ⁊ homo est. Sed ideo incognit̄ est. qz eius tñ in celis puerfatio est. Cui paulus? Ille est quē p̄dico q̄ de celis descendit. carnē suscepit. mortē sustinuit. ⁊ die tertia resurrexit. Cū autē dionysius adhuc cum paulo disputaret. fortuitu trāsijt p̄ viā cecus corā eis. Statimq; dixit dionysius paulo. Si dixeris huic ceco In nomie dei tui vide et viderit: statim credam. Sed vitatis p̄bis magicis. quia forte nosti p̄ba q̄ habent h̄mōi efficaciam. ego formā p̄boꝝ tibi p̄scribam. In hac igit̄ forma verborū dices ei. In noie ihu xp̄i. nati de virgine. crucifixi mortui. q̄ resurrexit. ⁊ ad celū ascendit: vide. Sed vt ois suspicio tolleret: dixit paulus dionysio. vt h̄ ipse p̄ba p̄ferret. Cū ergo in eadē forma dionysius cecovt videret dixisset. prinus vsum recepit. Statimq; dionysius cum Damari vxore sua ⁊ tota familia baptizatus est ⁊ fidelis effectus. Sicq; a paulo p̄triennū instructus athenis eps ordinatus est. Ubi ille p̄dicationi insistens ip̄az ciuitatē et maximā p̄tem regionis illius ad fidē xp̄i adduxit. Cū hūc paulus ea q̄ in tertiū celū prius vidit reuelasse d̄r. sic ⁊ ipse dionysius in plerisq; locis insinuare videt̄. Vnde de gerarchijs ip̄oz angeloz ordinib; dispositionib; ⁊ officijs tam luculenter ⁊ clare disseruit vt nō putares ip̄m hoc ab alio didicisse. s; ip̄m potius etiā vsq; in tertiū celū raptū esse. ⁊ ibi hec omnia cōspexisse. Prophetie spūs claruit. sic p̄z in epla quā misit ad Iohannē euangelistā in pathmos insulam in exilio relegatū. vbi p̄phetavit q̄ inde rediturus esset sic dicēs. Gaude vere dilecte. vere amabilis ⁊ desiderabilis ⁊ diligibilis valde dilecte. Et infra. Ex custodiā q̄ est in pathmos dimitteris. ⁊ ad terrā asie reuerteris: ⁊ facies ibi boni dei imitationes ⁊ his q̄ erūt post te trades. Dōmitioni b̄rē Marie interfuit. sic ipse in li. d̄ diuinis noib; insinuare videt̄. Cū ergo audisset petrū ⁊ Paulū rome a Nerone in carcerib; detineri: ep̄m sibi substituit. et ad eos visitandos accessit. Verū cū illi ad dō

De sancto Dionysio

49

minū feliciter migrassent et postmodū Ele-
mens p̄sideret. ab ipso brō Clemente post
aliq̄d spacium tempis in Franciā destinat.
et sibi Rusticus et Eleuteri sociant. **D**is-
sus igitur Parisi venit. et multos ibidem
ad fidē p̄uertit. et ecclesias plurimas fabrica-
uit. et clericos diuersi ordinis collocauit.
Tanta autē in eo gr̄a celitus emicuit: q̄ cū
sepi pontifices ydolorū contra eum seditionē
p̄p̄i p̄citarent et p̄p̄us ad eum p̄dendū sepe
cum armis p̄curreret. mox illo viso aut om-
ni feritate deposita se eius pedibz puolue-
bant. aut nimio timore soluti ab eius p̄sen-
tia fugiebant. Sed diabolus videns et in-
uidens q̄ quotidie sui cultura decresceret
et multiplicatis fidelibz ecclesia triumphare-
ret. Domicianū impatorem in tantā cōmo-
uit seuiciam vt p̄ceptum daret: q̄ q̄cunq̄
christianum aliquē reperiret. aut ipsum sa-
crificare cogeret aut diuersis supplicijs cru-
ciaret. Prefectus igitur fescennin⁹ xp̄ian⁹
nos Parisius a roma directus. b̄m diony-
sium p̄lo p̄dicantē inuenit. statimq̄ captū
collapsissimum. consputū. derisum. et loris
durissimis alligatum. cum sanctis rustico
et eleuterio sibi p̄sentari p̄cepit. Cum ergo
sancti coram illo in confessione dei cōstan-
tes astaret. ecce q̄dam matrona nobilis ad-
uenit et virū suū lubriū turpiter ab his ma-
gis deceptum asseruit. Pro eius viq̄ viro
cicius mittitur et in dei p̄fessione p̄seuerās
inuisse necatur. Sancti vero a duodecim
militibz flagellantur. Deinde magno p̄de
re cathenarū p̄stricti carceri mancipantur.
Sequenti die Dionysius sup̄ cratem fer-
ream suppositis flāmis nudus extenditur.
vbi domino decantabat dicens. Ignituz
eloquiū tuū vehementer et fer. tu. dī. illud.
Inde autem erigitur et ad bestias ferociss-
imas multo ieiunio excitatus p̄iicitur. Sz
cum in eum impetuose currerent signū cru-
cis opposuit et māuetissimas eas fecit. De-
inde in clibanum iactat. sed extincto igne
nil leditur. Cruci affigitur et diu⁹ ibidez
torquet. Inde depositus cum suis socijs et
multis alijs fidelibz carceri mācipat. Ubi
dum missam celebraret et p̄lm cōmunicar-
et: dñs ihs eidem cū immiso lumine appa-
ruit et panē accipiens ei dixit. Accipe h̄ ca-
re meus. q̄ mecum est maxima merces tua
Post hoc iudici p̄ntati iterū nouis suppli-

cij mactant. et iuxta ydolū mercurij cum
securibz triū capita in p̄fessione trinitat⁹ p̄-
ciduntur. Statimq̄ corp⁹ sancti dionysij
se erexit et caput suum inter brachia angelo
duce et celesti lumine p̄cedente p̄ duo milia
ria deportauit. a loco q̄ d̄r mons martyrū
vsq̄ ad locū vbi nūc sua electione et dei p̄-
uidentia req̄lescit. Tanta autē ibidem ange-
lorū melodia insonuit vt inter multos q̄ au-
dierūt et crediderūt etiam Larcia vxor p̄fa-
ti Lubrij xp̄ianam se esse clamauit. et mox
ab impijs decollata et in suo sanguine ba-
ptizata occubuit. Filius autē ei⁹ noie virbi-
us rome sub tribz impatoribz militauit. de
inde parisius rediens baptizatus. et religioso
rum numero sociatur. Dum autē infideles
metuerent ne sanctorū Rustici et Eleuterij
corpa christiani sepelirent. iusserunt vt in
secana mergerent. **D** Matrona autē
q̄dam nobilis vectores ad prandīū inuita-
uit. et illis epulātibz sanctorū corpa furtiue
surripuit. et in agro suo occulte sepeliri fecit.
Que postea p̄secutōe cessante inde sustulit.
et corpi beati Dionysij honorifice sepeliuit.
Passi sunt sub Domiciano anno dñi. xcvi.
eratis vero beati Dionysij. xc. Circa an-
nos dñi. dccc. v. tempore Ludouici lega-
ti Michaelis impatoris constantinopoli-
tani inter cetera munera deculerūt Ludo-
uico filio karoli magni libros Dionysij de
gerarchia de greco in latinum translatos.
Qui cum gaudio sunt recepti. et. xix. infir-
mi in ipa nocte in ecclesia ei⁹ curati. Cū
apud arelatem sc̄tus Regulus eps missaz
solennia celebraret. apostolorū noibz i cano-
ne recitatis adiunxit. et beatis martiribus
suis dionysio rustico et eleuterio. Quo di-
cto cum adhuc dei famulos viuere creden-
ret: plurimū mirari cepit cur eoz nomina
sic nesciens in canone prouideret. Et ecce ei-
dem miranti tres colūbe apparuerūt super
crucem altaris residentes que sc̄torū mar-
tyrum nomina habebant suis pectoribus
sanguine insignita. Quas diligenter intus-
ens sanctos migrasse a corpore intellexit.

Circa annū domini. dcliiij. Dagobertus
rex francoz (vt in q̄dam habetur cro-
nica) qui longe ante Pipinum regnaue-
rat a sua puericia sc̄m Dionysium in magna
veneratione habere cepit. Nam et quando
Eloarij patris sui iram metuebat: ad ec-

De sancto Calixto

clesiam sancti Dionysij cōtinuo fugiebat. Cum ergo factus iam rex mortuus fuisset. cuidam sancto viro in visione monstratum est q̄ anima eius ad iudicium rapta fuit. et multi sancti suar ecclesiarū expoliationem obijciebant eidem. Cum ergo mali angeli iam ad penas rapere eam vellēt. affuit beatus Dionysius et eius interuentu liberata est: et penam euasit. Forte em̄ ei⁹ anima ad corp⁹ redijt. et ibi penitentiā egit. Elo⁹ doneus rex corpus sancti Dionysij minus religiose discoopiens os brachij ei⁹ fregit. et cupi de rapuit. qui mox in amentia verus est. Et nota q̄ Igmarius epus remens⁹ dicit in epla quam misit ad karolum q̄ iste Dionysius missus in Gallia fuit Dionysij ariopagita vt supra dictū est. Idem testatur Johannes scotus in epla ad karolum. Nec forte rō ex computo tps tradidit: sic aliq̄ obijcere voluerūt.

CXLIX

De sancto Calixto.

Calixt⁹ papa an-

c no dñi. cccxij. sub Alexandro imperatore martyriū passus est. Cuius tempib⁹ pars eminentior vrbis rome diuino est incendio concremata. et sinistra manus iouis aurea liquefacta. Tūc om̄es sacerdotes ad Alexandrū impatorē venerunt petentes vt dñi irati sacrificijs placarentur. Dum ergo offerret subito celo serenō mane diei iouis diuino fulmine q̄tuor sacerdotes ydolorū mortui sunt. et ara iouis cremata est. et sol obscurat⁹ est. ita vt p̄pls romanus fugeret extra muros. Audiens autē Palmaci⁹ consul q̄ Calixtus cū suis clericis trans tyberim latitaret. rogauit vt xpiani p̄ quos h̄ malū contigerat ad purgatorij ciuitatē penitus deleret. Palma eius itaq̄ p̄tate accepta cum illuc cum militib⁹ p̄perasset. sed illi p̄tinus excecari fuisse. territus Alexandro hoc p̄tin⁹ nūciauit. Tūc impator iussit vt die mercurij om̄nis p̄pls pueniret et mercurio immolaret. vt ab eo sup̄ his responsa acciperet. Qd̄ dum fieret virgo quedā tēpli noīa Juliana arrepta a demone exclamauit. Deus calixti est verus et viuus de⁹ q̄ n̄s est pollutōib⁹ indignat⁹. Qd̄ audiens palmaci⁹ trās tyber-

rim ad vrbes rauennantiū ad sc̄m calixtū accessit. et cum vxore sua et familia se ab eo baptizari fecit. Qd̄ audiens impator eum accersitum simplicio senatori tradidit. vt verbis blandis eum moneret ex eo q̄ reus publice plurimū necessarius esset. Palmas cio vero ieiunjs et orōib⁹ p̄seuerante venit ad eum quidam miles p̄mittens q̄ si vxorem suā paraliticā sanaret p̄tinuo crederet. Cum ergo Palmaci⁹ oraret illa sanata ad Palmaciū cucurrit dicens. Baptizame in noīe xp̄i q̄ tenuit manū meam et alleuauit me. Tūc calixtus veniens ipsaz cum viro suo et Simplicio et multis alijs baptizauit. Quod audiēs impator iussit om̄es baptizatos decollari. Calixtum vero quinq̄ dieb⁹ sine cibo et potu manere fecit. Ille autem videns eum amplius cōfortari iussit eum dieb⁹ singulis fustigari. Deinde p̄ fenestram p̄cipitatū alligatumq̄ saxo in puteū p̄cipitari. Asteri⁹ autē p̄byter corpus eius de puteo eleuauit: et ip̄m in cimiterio calipodij sepeliuit.

CL

De sancto Leonardo

Leonardus dici-

l tur odor p̄pls. a leos qd̄ est p̄pls. et nardus qd̄ est herba redolens. q̄a odore bone fame p̄lm ad se trahabat. Vel Leonardus d̄r quasi legens ardua. Vel Leonard⁹ d̄r a leone. Leo em̄ quatuor bz in se. Primo habz fortitudinē. quā vt dicit ysidor⁹: habet in pectore et in capite. Sic b̄tus Leonardus habuit fortitudinem in pectore p̄ malaz cogitationū refrenatōez. et in capite p̄ infatigabile sup̄noꝝ p̄templationem. Sc̄do habet sagacitatē. et hoc in duob⁹. sc̄z in apertione oculorū cū dormit. et in deletionē vestigiorū cum fugit. Sic leonardus vigilauit p̄ laborem actionis. et vigilando dormiuit p̄ quietē p̄templationis. et in se deleuit vestigia toti⁹ mundane affectionis. Tercio habet virtuositatez. in voce. qz eius vox tertia die suscitauit leunculum natum mortuū et omnē bestiam figere facit gradum. Sic leonardus mltos mortuos in peccat⁹ suscitauit. et multos bestialiter viuentes in operib⁹ bonis fixit. Quarto habet timorē in corde. qz p̄m ysidorum

De sancto Leonardo

duo timeret. scz strepitū rotarū. et ignem accēsum. Sic leonardus timuit et timendo vitauit strepitum mundane sollicitudinis. et ideo in desertum fugit. et ignem terrene cupiditatis. et ideo omnes thesauros sibi oblatos contempsit.

B

Leonardus fuisse dicitur circa annū domini quingentesimū. Hic a sancto Remigio remensi archiepiscopo dī sacro fonte leuatus. et ab ipso salutaribz disciplinis instructus est. Cuius parentes p̄mi in palacio regis francie habebantur. Hic tantam grām a rege obtinuit q̄ omnes incarcerati quos ipse visitabat protin⁹ absoluebantur. Cum igitur fama sanctitatis eius excrederet: rex multo tempore eum secum manere coegit donec oportuno tempore ei episcopatū donaret. Quod ille renouit et solitudinem desiderans relicto omnibus aurelianum predicando cum fratre suo Lifardo deuenit. Vbi postq̄ in quodam cenobio aliquādiu vixerūt. dum Lifardus super ripam ligaris solitarius manere vellet. et Leonardus per spū sancti admonitionē in Aquitania discesserūt. Leonardus igitur vbiq̄ pdicans: multa miracula exercens in quadam situa ciuitate Lemonice vicina habitauit. vbi erat aula regia causa venationis constructa. Accidit autē vt quadam die rex ibi venaretur: et regia illuc causa delectationis egressa paritū periclitaretur. Cum ergo rex et familia ppter regine piclitationem lugerēt. et Leonardus per nemus transiret. et gementiū voces audiret. pietate cōmotus illuc properauit. et a rege vocatus protin⁹ introiuit. Cum igitur a rege interrogatus q̄s esset: et se sancti Remigij discipulum fuisse narraret. rex spem bonam cōcipiens. et a bono magistro ipsum bene instructum existimās ipsum ad reginam induxit. rogans vt suis precibus de recuperata coniuge et edita prole duplex gaudium obtineret. Tunc ille oratione fusa quod petebat protinus impetrauit. Cum autē rex multa in auro et argento sibi offerret: ille protin⁹ recusauit. admonens vt hec pauperibus erogaret dicens. Ego nullis horum indigeo. sed tū in alijs qua siluarum contemptis hui⁹ mundi diuitijs soli christo famulari desidero. Cum

autē rex totū illud nemus sibi tradere vellet. ille ait. Non totū illud accipio. s̄ quantum nocte cum meo asello circūire potero tantū mihi cōcedi exopto. Quod rex libentissime adimpleuit. Constructo itaq̄ ibidem monasterio. ibi diu cum adiūctis sibi duobz monachis in abstinentia multa degibat. Cum autē aqua vno ab eis miliario distaret puteum ibidem siccz penit⁹ fodi iussit quem aqua orationibz suis impleuit. Locum autē illum nobiliacum appellauit eo q̄ a rege nobili traditus sibi fuisset. Ibi tantis miraculis choruscant q̄ q̄cūq̄ ei⁹ nomen in carcere inuocasset. mox ruptis vinculis nullo contradicente liber abiret: et suas ibidem catenas vel compedes p̄sentaret. Horū plures secum manebant et ibidem domino seruebant. Septem quoq̄ familie de eius nobili stirpe venditi omnibz ad eum venerūt et distributo singulis nemore ibi cum ipso manētes. exemplo suo plurimos attraxerūt. Deniq̄ sanctus vir Leonardus multis clarus virtutibz octauo ydus nouēbris ad dñm migravit. Vbi postq̄ multa fecisset miracula. clericis illi⁹ ecclesie est reuelatū. vt quia locus ille propter multitudinis frequentiam artus erat alibi ecclesiam fabricaret. et illuc corp⁹ sancti Leonardi honorifice transportarent. At illi cum ipso triduo ieiunio et orōni insistentes respicientes viderunt totā provinciam nunc cooptam. locum autē illum in quo sc̄tus Leonardus quiescere volebat omnino vacuū conspexerūt. Ibi itaq̄ translatus quanta miracula p̄cipue circa incarceratos dñs p̄cum faciat. immani ferri varietas ante eius tumultū dependentis testis existit. Vicecomes lemonicensiū ad terrore malorū q̄ndam grauissimā catenam fecerat quā in cippo sue turris affigi madauerat. q̄ catena quicūq̄ collo cingebatur cuilibet aeris intemperiei expositus. non vna sed quasi mille mortibz angebat. Accidit autē vt quidam seruus sancti Leonardi illa catena sine culpa ligaretur Qui cū fere vltimū spm̄ efflaret intra se q̄ potuit toto sanctū Leonardū affectu rogauit vt qui alios liberaret sibiq̄ seruo suo subueniret. Statimq̄ sanct⁹ Leonardus in veste candida sibi apparens dixit. Noli timere quia non morieris. Surge et hāc catenā tecū

De sancto Leonardo

ad ecclesiā meā dēferas. Sequere me quia ego pcedam te. Qui consurgēs et catbenā accipiens sanctū Leonardū precedentem vsq; ad ecclesiā suā secutus est. Statimq; vt ante fores fuit. sanctus Leonardus ipsum dimisit. et ecclesiā intrans que sanctus Leonardus sibi fecerat omnib; enarrauit. et catbenam illam tam maximā ante tumulum eius suspendit. Vir quidam in loco sancti Leonardi nobiliaco habitans. et eisdem sancto valde fidelis existens. a qdam tyranno captus est. Qui tyrannus intra se cogitans dicebat. Leonardus iste omnes compeditos absoluit. et omis vis ferri ante eum velut cera ante ignem liquescit. Si hunc igitur vinculis ligauero protin? Leonardus aderit et ipsum liberabit. Si autē ipsum custodire possem mille solidis ipsum redimi facerem. Scio igitur quid faciam. In turri mea profundam foueam faciam: et hominē hunc compedib; aggrauatū ibidem submergā. Deinde sup os fouee ligneā archam cōstruam in qua armatos milites accubare faciam. Licet enī Leonardus ferum confringat. tamen nondū sub terram intrauit. Quod cum totū vt cogitauerat compleuisset. et ille homo sanctū Leonardum sepius inclamaret Leonardus nocte veniens archam in qua iacebant milites reuoluit et tanq; mortuos in sepulchro ita eos sub ipsa conclusit. Deinde cum multa luce foueam ingressus. manū fidelis sui tenuit ac dixit. Dormis an vigilas. Ecce Leonardus quem tu desideras. At ille admirans ait. Domine adiuua me. Cōfestim cōfractis catbenis apprehensum prius vlnis extra turrim portauit. Deinde tecum sicut amicus cum amico pfabulans vsq; ad locum suum et domū ipsum perduxit. D

Peregrinus qdam cum a visitatiōe sancti Leonardi redisset. et in auernia captus. in cauea inclusus esset. eos plurimū deprecabatur vt amore sancti Leonardi cū nihil vnq; eos offendisset. eum relaxare deberent. Qui responderūt q; nisi se copiose redimeret nō exiret. Et ille. Sit inter vos et sanctum Leonardū cui me sciatis recōmendatum. Sequenti igitur nocte scitū Leonardus dñō illi? castri apparuit: et vt pegrinū suū dimitteret imperauit. Ille p mane euigilās et visionē qsi somniū parū

pendens nullaten? dimittere voluit. Altera nocte eadem impans sibi apparuit. Sz ille itē obedire ptempnit. Tertia vero nocte sanctus Leonardus pegrinū accipiens extra oppidum deduxit. statimq; turris cū media parte castri corruens oppressis pluribus solum pncipem ad sui pfusionem fractis crurib; reseruauit. Viles quidam in britānia incarcerat. sanctum Leonardum inuocabat. Qui statim cūctis videntib; et cognoscentib; et stupentib; in media domo apparuit. et carcerem intrans et vincula frangens homini catbenas in manibus posuit et p medium illoz deducēs omnes stupore perterriti. Fuit et alius Leonardus eiusdem pfessionis et virtutis. cuius corp? apud corbiacum requiescit. Hic cum in monasterio esset prelatus: tanta se humilitate deiciebat vt omib; inferior videretur. Sed cum omis pene populus ad eum pfueret. qdā inuidi regi clotario suaserunt q; nisi pvideret. p Leonardum q multos sub obtentu religionis colligebat regnum francie detrimentū nō modicum sustineret. Quib; rex nimis credulus eum expelli iussit. Venientes autē milites a deo ei? verbis cōpuncti sunt q; se suos futuros discipulos spoponderūt. Rex q; penitēs veniam petijt et detractores rebus et honoribus puauit. et sanctū Leonardū valde dilexit. et vir ad pces sancti detractores dignitati pstine restituit. Qui a deo sibi impetrauit vt qcuq; in carcere tenerent mori in uocato suo nomine soluerentur. Dum autē qdam die orationi incumberet. serpens qdam maximus a parte pedum vsq; in eius sinum tetendit. Qui propter hoc nullatenus ab oratione surrexit. Completa vero oratione dixit ei. Scio quia ab initio creationis tue homines quantū preualet in quietas. sed nūc si in me tibi tradita est potestas. fac in me quicquid merui. Quo dicto serpens per capucium exiliens: ad pedes eius mortuus corruit. Post hoc anteq; cum duos episcopos discordantes sedass; in crastinum se finiendū predixit. circa annos domini. dxxx.

ULI
De sancto Luca euāgelista.

Vcas interpreta

l
tur ipe surgēs vel eleuās. vel dē
lucas a luce. Ipe em̄ fuit surgēs
ab amore mūdi. eleuās se i amorē dei. fuit
etiā lux mūdi eo q̄ mūdū illuinauit vnuer-
sum. Math. v. Vos estis lux mūdi. Lux ac
mūdi est ipe sol. q̄ q̄dem lux habet i situ sub
limitatē Eccl̄i. xxvj. Sol oriens mōdo in al-
tissimis dei. In aspectu delectabilitatem.
Eccl̄s. xj. Dulce lumen ⁊ delectabile ēocu-
lis videre solem. In motu velocitatem. ij.
Hesd. iij. Magna est terra ⁊ excelsum est
celum et velocit̄ cursus solis. In effectu vti-
litatem. q̄ fm̄ phm̄ homo generat hominē
et sol. Sic lucas habuit sublimitatem per
celestium contemplationem. delectabilita-
tem per dulcem conuersationem. velocita-
tem per feruentem predicationem. utilita-
tem per doctrine sue conscriptionem.

B

Vcas syrus natōe antiochen⁹ arte
medicus. fuit fm̄ q̄sdā vn⁹ de. lxxij.
dñi discipulis. Sane cū Iherony-
m⁹ dicat eū fuisse discipulū apłoz nō dñi.
⁊ glo. sup. xxv. Exodi notet q̄ dñō pdicārī
nō adheſit. sed post resurrectōez ei⁹ ad fidē
venit. magis tenendū est q̄ nō fuerit vn⁹ de
lxxij. licet aliq̄ sic fuerint opinati. Qui tāte
fuit pfectōis ⁊ vite vt optime ordinat⁹ fue-
rit q̄ntum ad deū ⁊ q̄ntū ad primū ⁊ q̄n-
tum ad seipm̄ ⁊ q̄ntū ad suū officiū. Et in
signū b⁹ q̄druplici ordinatōis q̄tuor faci-
es hīc describit. scz faciē boīs ⁊ leonis bo-
is ⁊ aquile. Quodlibet em̄ de aialib⁹ ha-
bebat q̄tuor facies ⁊ q̄tuor pennas vt dicit̄
Ezech. i. Et vt hoc meli⁹ videat̄. imagines
mur aliq̄d aial q̄d habeat caput q̄dratum
vt lignū quadratum. ⁊ in qualibet supficie
imaginemur vnā faciē. a parte anteriori fa-
ciem boīs. a dextris faciē leonis. a sinistris fa-
ciem vituli. a pre posteriori faciē aquile.
Quia p̄o facies aquile sup̄ altis eminebat
ppter colli. pductōez q̄d in ea longū est. idō
dē q̄ erat desup. Quodlibet etiā hoz q̄tu-
or pēnas habebat. q̄ cū q̄dlibet aial quasi
quadrātū imaginemur. ⁊ in q̄drato sint q̄-
tuor anguli. in q̄libet angulo erat vna pen-
na. Per ista quatuor aialia fm̄ sc̄tōs q̄tuor
euangeliste significant. quoz licet quilibet
habuerit q̄tuor facies scribendo. scz de hu-

manitate. passione. resurrectōe. ⁊ diuinitas
te. singule tñ singulis p̄ quandā appropria-
tionē attribuūt fm̄ Ibero. Barthe⁹ in ho-
mine figurat. q̄ p̄ncipaliter circa xpi bñas
nitatē immorat. Lucas in vitulo agens dē
xpi sacerdotio. Marcus in leone euidēt⁹
scribens de resurrectione. Catuli em̄ leo-
num vt dicit̄ vsq̄ in tertiu diē quasi mor-
tui iacent. sed rugitu leonis in die tertio ex-
citant. Item q̄ incepit a rugitu pdicatōis
Iohannes in aquila ceteris altius volans
scribens de xpi diuinitate. Christus etiā
de quo scribunt om̄ia ista quatuor fuit. scz
homo natus de virgine. vitulus in passio-
ne. leo in resurrectione. aquila in ascensio-
ne. Per has igitur quatuor facies in quib⁹
designatus est Lucas sicut quilibet alius
euangelista. ostenditur qualiter illis q̄tu-
or modis fuerit ordinatus. Nam per faciē
hominis ostendit̄ q̄ recte fuerit ordinatus
quantū ad proximū quem debet ratioe in-
struere. mansuetudine attrahere. ⁊ libertate
fouere. Homo em̄ est animal rōnale. mā-
suetū et liberale. Per faciē aquile ostendit̄
q̄ recte fuerit ordinatus q̄ntum ad deum.
q̄ in eo oculus intellect⁹ p̄netur deū p̄ cō-
templatōez. rostr⁹ affect⁹ ad ipm̄ exacut⁹. p̄
meditatōem. senectus affect⁹ abijcitur p̄
nouā pueritatē. Aquila em̄ acuti lumis
est vt rotā solis irreuerberat⁹ oculis. aspi-
ciat. ⁊ i altū mirabilē eleuata pisciculos in
medio maris videat. Rostr⁹ etiā nimis ad-
unccatū ne impediatur in cibo capiēdo pes-
tre allidit. et sic vsui cibandi abile efficit.
Exusta insup a calore solis ⁊ in fontē ma-
gno impetu se p̄ficiens senectutem abijcit.
calore solis oculoꝝ caliginem p̄sumente ⁊
pēnas alleuiante. Per faciē leonis osten-
ditur q̄ recte fuerit ordinatus quantū ad
se. quia habuit generositatē per honestam
morum pueritatē. sagacitatē p̄ insidiarū
hostilium vitatōem. ⁊ passibilitatem per
affictōez compassionem. Leo em̄ est animal
generosum. quia rex animalium. Est sagax
quia vestigia cauda delet cum fugit ne in-
ueniatur. Passibile quia quatuor nam pati-
tur. Per faciē vituli siue bonis ostendit̄
tur q̄ recte fuerit ordinatus quantū ad su-
um officiū. quod fuit scribere euangeliū.
Ibi em̄ morose p̄cessit. q̄ incepit a natiui-
tate. p̄cursoris ⁊ natiuitate ⁊ infantia xpi.

B s

De sancto Luca

et sic paulatim pcessit vsq; ad vltimā con-
summatōem. Discrete incepit quia post ali-
os duos euangelistas vt qđ illi omisissent
iste suppleret. 7 qđ sufficientē dixissent omit-
teret. Circa templū et sacrificiū minorat^r
fuit. qđ patet in pncipio 7 in medio 7 in fi-
ne. Bos em̄ est animal morosum. in vngu-
lis fissum. p qđ intelligitur discretio immo-
lantiū. **E** Verū qualiter beatus Lu-
cas in p̄dictis quatuor modis ordinat^r fu-
erit. melius ostendit si vite eius series me-
lius indagetur. Primo igitur ordinat^r
fuit q̄ntum ad deum. Tripliciter autē or-
dinatur homo quantū ad deū fm̄ beatorum
Bernardū. scz affectōe. cogitatioēz inten-
tione. Affectio debet esse sancta. cogita-
tio munda. et intentio recta. Affectionem
igitur sanctā habuit. qā spiritus sancto ple-
nus fuit. Iheronymus in prologo sup Lu-
cam. Obiit inquit in bitinia plenus spū
sancto. Secūdo habuit cogitatōem munda-
daz. quia fuit virgo corpe et mente. in quo
notatur mundicia cogitatiois ipsi^r Tercio
habuit intentōem rectam. quia in omnibz
que faciebat honorē dñi querebat. De his
duobz vltimis dē in prologo sup act^r apo-
stolorū. Sine crimine in virginitate pma-
nens. Hoc quantū ad mundiciam cogita-
tionis. Dño maluit seruire. i. ad honorem
domini. Hoc quantū ad rectitudinē intē-
tionis. Secundo fuit ordinatus q̄ntū ad
primū. Ad primū autē ordinamur cum ei
impendimus qđ debemus. Tria autē fm̄
Rich. de sancto vict. sunt que primo debe-
mus. scz nostz posse. nostz nolle. nostz vel-
le. 7 vt quartū addatur nostz agere. Nostz
posse in subsidijs. nostrum nolle in consi-
lijs. nostz velle in desiderijs. nostz agere i
obsequijs. Quantū ad hec quatuor ordina-
tus fuit beatus Lucas. Dedit em̄ pmo pro-
prio posse suū in subsidijs. qđ patz ex hoc
qđ paulo in omnibz tribulationibz semp ad-
hesit: 7 ab eo nūq; discedens eidē in p̄dica-
tionibz subsidij fuit. ij. Thī. iij. Lucas est
mecū solus. In hoc qđ dicit: mecū. scz tā-
q; adiutor et defensor. notatur qualiter sibi
subsidia p̄stitit. In hoc qđ dicit: solus. nota-
tur qđ constanter eidez adhesit. Iterum. ij.
Lōz. viij. dicit de Luca. Non solum autē
sed 7 ordinatus est ab ecclesijs soci^r pegrin-
natōis nr̄e. Scđo suum nolle in consilijs.

Tūc em̄ suū nolle primo tribuit cū doctri-
nā aplicaz 7 euāgelicā quā ipse nonerat ad
vilitatē primoz p̄cepit. De hoc ipse testi-
moniū sibi p̄hibet in p̄logo suo dicens. Vis-
sum est 7 mihi asscurio a pncipio diligētē
ex ordine tibi scribere optime Theophile.
vt agnoscas eoz verborū de quibz es erudi-
tus veritatem. Qualiter etiam p̄buit suum
nolle in consilijs. patet ex illo verbo qđ di-
cit Iheronym^r in prologo. quia eius ver-
ba ante languentis sunt medicina. Tercio
ei^r velle in desiderijs. qđ patz ex hoc qđ eis
salutem eternaz desiderauit. Lō. iij. Sa-
lutat vos Lucas medicus. i. salutem eter-
nam exoptat. Quarto eius agere in obse-
quijs. qđ patet ex hoc qđ dominū quez ali-
quē pegrinū extimabat hospitio recepit. et
ei omne obsequiū charitatē exhibuit. Fuit
em̄ socius cleophe dum ibat in emaus. sic
aliqui dixerunt. put refert Grego. in mora-
libz. licet Ambrosi^r dicat alium fuisse cui^r
etiam nomen ponit. **D** Tercio fuit bñ
ordinatus quantū ad seipsum. Tria autē
sunt fm̄ Bern. que optime ordinant hoīez
ad seipsum et sanctū faciunt. scz victus sob-
rius. actus iustus. sensus pius. Et quoda-
libet hoz fm̄ ipm̄ Bern. in tria diuiditur.
Victus inquit sobrius erit. si continenter.
si socialiter. si humiliter vixerimus. Actus
iustus erit. si fuerit rectus. discret^r. fructuo-
sus. Rectus p bonam intentionē. discret-
tus per moderatōem. fructuosus p edifica-
tionem. Sensus pius erit. si fides nostra
sentit deū summe potentem. summe sapien-
tem. summe bonum. vt per eius potentiaz
nostrā credamus iuari infirmitatem. per
ei^r sapiāz nostrā credam^r corrigi ignoran-
tiā. p ei^r bonitatē nr̄am credam^r dilui inio-
quiritatem. Hec Bern. In his omnibz bea-
tus Lucas fuit optime ordinatus. Primo
em̄ habuit victum sobriū. et hoc tripliciter
quia vixit cōtinenter. Nam vt testat Ihe-
ronym^r de eo i prologo super Lucam. ipse
nec vxorem vnq; habuit nec filios. Secū-
do socialiter. hoc notatur in hoc qđ dici-
tur de ipso et de cleopha. supposita opinio-
ne predicta. Luce vlti. Duo ex discipulis
ihū ibant ipsa die 7c. Socialitas enim no-
tatur in hoc qđ dicitur duo. et in hoc qđ di-
citur discipuli q̄si disciplinati. i. bene mo-
rigerati. Tercio humiliter. cuius humilitas

insinuat in hoc qd nomē socij sui. s. cleophe
 exp̄ssit. et suū tacuit. Nā fm op̄inōne q̄run
 dā lucas ex hūilitate nomen suū siluit. Se
 cūdo habuit actū iustū. qd dē actus fuit re
 ctus p̄ int̄ionē. hoc notat in orōne cū dī.
 Qui crucis mortificatione iugiter in suo
 corpe. p̄ tui nois amore portauit. Discret⁹
 p̄ moderationē. Vñ in forma bouis mon
 strat⁹ est qd yngulā findit. p̄ qd vir⁹ discre
 tionis expr̄mit. Fructuosus p̄ edificatio
 nē. adeo qd p̄p̄e fuit primis fructuosus qd ab
 oib⁹ charissim⁹ habebat. vñ Col. iij. voca
 tur ab ap̄lo charissim⁹. Salutat inq̄t vos
 lucas medicus charissim⁹. Tercio habuit
 sensum piū. qz credidit et in suo euāgelio p̄
 fessus est deū esse summe potentē. summe sa
 pientē. summe bonū. De duob⁹ primis di
 cit in. iij. ca. Stupebāt in doctrina ei⁹. qd
 in potestate erat sermo ip̄i⁹. De tercio patz
 xviij. c. Nemo bon⁹ nisi sol⁹ de⁹. Quar
 to et vltimo fuit optime ordinatus quātuz
 ad suū officiū. qd fuit scribere euangelium.
 In hoc autē patz q̄liter ibi fuerit ordinatus
 qm̄ ip̄m suū euangelij fulcī multa verita
 te. replet multa vtilitate. decorat multa ve
 nustate. et autenticat multozū autoritate.
 Primo nāqz fulcī multa veritate. Est au
 tē triplex veritas. scz vite iusticie et doctri
 ne. Veritas vite est adequatio manus ad
 linguā. Veritas iusticie est adequatio sen
 tētie ad causam. Veritas doctrine est ade
 quatio rei ad intellectū. Hanc triplicē veritate
 ip̄m euāgelij fulcī. qz in ip̄o euāgelio hec
 triplex veritas edocet. Ostēdit enī lucas et
 christū hanc triplicē veritatez in se habuisse
 et alios docuisse. Ostēdit autē christum hanc
 triplicē veritatē in se habuisse per testimo
 nia aduersarioz sicut patz luce. xx. Magis
 scimus qz recte dicis et doces. Ecce ve
 ritas doctrine. Et nō accipis p̄sonā. Ecce ve
 ritas iusticie. Sed in veritate viam dei
 doces. Ecce veritas vite. Bona enī vita
 dicit viā dei. Scdo ostēdit in ip̄o suo euan
 gelio xpm̄ hanc triplicē veritatem docuisse.
 Primo enī ibidē docet veritas vite qd cōsi
 stit in obseruationē mādatoz dei. Vñ dicit
 x. c. Diliges dñm deū tuū etc. Hoc fac et vi
 ues. Itē. xviij. interrogauit eū quidā. Da
 gister qd faciēdo vitā eternā possidebo. Et
 sequit. Mandata nosti. Non occides etc.
 Secūdo veritas doctrine. Vñ quibusdā

hanc veritatē doctrine p̄uertentibus dice
 bat. xj. c. De vobis phariseis qui decima
 tis. id est. decimanda p̄dicatis mentam ru
 tam et omne olus. et preteritis iudicium et
 charitatem dei etc. Item ibidem. De vo
 bis legisperitis qui tulistis clauem scien
 tie etc. Tercio veritas iusticie. Unde dicit
 tur. xx. c. Reddite ergo que cesaris sunt ces
 sari. et que dei sunt deo. Item. xix. c. Verū
 tamen inimicos meos illos qui noluerunt
 me regnare super se adducite huc et inter
 ficite ante me Item. xij. vbi agitur de iudi
 cio vbi reprobis dicitur est. Discedite a
 me oēs operarij iniquitatis. Et Scdo
 eius euāgelij repletur multa vtilitate. vñ
 et ille qui scripsit medicus fuit ad designā
 dum qd nobis medicinā vtilissimāz pro
 pinauit. Est autē triplex medicina. cura
 tiua. preseruatiua. et melioratiua. Hanc tri
 plicem medicinā nobis lucas in suo euā
 gelio celestem medicum ostendit p̄pinasse.
 Medicina autē curatiua est qd curat a mor
 bo. et hec est penitētia que omnes morbos
 sp̄iales curat. Hanc medicinā dicit me
 dicum celestē nobis exhibuisse cū ait. iij. c.
 Sanare contritos corde. predicare capti
 uis remissionē etc. Item. v. c. Non veni vo
 care iustos etc. Medicina melioratiua est
 que sanitatem auget. et hec est obseruatio
 consilioz. Consilia enī hominē melioz et
 perfectioz faciūt. Hanc medicinā osten
 dit nobis medicū p̄pinasse. xviij. c. cum ait.
 Omnia quecūqz habes vende et da paup̄
 ribus etc. Item. vi. c. Ab eo qui aufert tibi
 vestimentū etc. Medicina autē p̄seruatiua
 est que preseruatur a casu. et hec est vitatio oc
 casionū peccandi et malarum societatum.
 Hanc medicinā ostendit medicū tradi
 disse cum ait. xij. ca. Attendite a fermento
 phariseoz etc. Vbi docet malozū confor
 tia cuitare. Vel potest dici qd ipsum euan
 gelium multa vtilitate repletur quoniā in
 ip̄o virtus om̄is sapientie p̄tinetur. De h
 sic dicit Ambro. Lucas omnes sapientie
 virtutes euangelij sui complectitur histo
 ria. Docuit enim naturalia cum de spiritu
 sancto dominicam incarnatione extraxisse
 referant. Unde et dauid naturalēz docēs
 sapientiaz ait. Emitte spiritum tuū et crea
 buntur. Item cū docuit tenebras i passio
 ne xpi factas. terrā tremuisse. solem radios

De sancto Luca

abstraxisse. Docuit moralia cū in ip̄is beatitudinibz mores docuit. Rōnalia docuit cū ait. Qui fidelis est in minimo: et in magno fidelis est. Sine hac triplici sapia ip̄a fides ip̄m mysteriū trinitatis esse nō potest. H̄ est naturali rōnali et morali. Hec Amb.

Tertio ei⁹ euangelii⁹ decorat multa venustate. Eius em̄ stilus et modus loquēdi valde venustus et decorus est. Ad hoc autē qd aliq̄s in dictis suis venustatē et decorē teneat: tria sunt necessaria que tradit Aug⁹. scz vt placeat. vt pateat. et vt moneat. Ut placeat debet loq̄ ornate. vt pateat debet loq̄ aperte. vt moueat debet loq̄ cum seruo re. Hunc triplicem modū habuit Lucas i scribendo et in p̄dicando. De duobz p̄mis ij. Cor. viij. Visimus autē cum illo fr̄em. glo. barnabā. vel Lucam. cuius laus est in euangelio per om̄es ecclesias. In hoc qd dicitur cuius laus est et c. notat qd locutus est ornate. In hoc qd dicitur: p̄ om̄es ecclesias. notat qd locutus est aperte. Et autē cum seruo re locutus sit patet ex hoc qd cor ardēs habuit dicens. Nōne cor nostrū ardēs erat in nob̄ et c.

¶ Quarto eius euangelium autenticatur multoz auctoritate. Vultozū quippe auctoritate autenticatū fuit. Qm̄ a patre factū ē p̄ordinatum. Iher. xxxj. Ecce dies veniunt dicit dñs et feriam domui israel et domui iuda fedus nouum. nō s̄m pactum qd pepigi cum patribz eoz et c. Sed hoc erit pactū qd feriam cum domui israel post dies illos dicit dñs: dabo legem meā in viscēribz eoz et c. Ad lr̄az loquit de doctrina euāgelica. Secundo a filio corroboratum. Unde dicit in eodem euangelio. xxi. c. Celū et terra transibūt verba autē mea nō transibunt. Tercio a spiritus sancto inspiratū. Unde dicit Ihero. in prologo sup̄ Lucā. Sancto instigante sp̄u in achaiē partibz h̄ sc̄psit euangelium. Quarto ab angelis p̄figuratum. Fuit em̄ p̄figuratus ab illo angelo de quo dicit Apoc̄ xiiij. Vidi angelum dei volantem p̄ mediū celi habentē euangelii⁹ eternum. Istud autē euangelium dicitur eternū. quia ab eterno efficienter. id est a christo qd est eternus de eternis materialiter. ad eterna finaliter. in eternū p̄petualiter.

Quinto a p̄phetis p̄nuntiātum. Nam Ezechiel p̄pheta istud euāgelium p̄nuntiāuit. cū vnū de animalibz faciē vituli habet

re dixit. p̄ qd euangelii⁹ Luce signatus est. vt supra dictum est. Item qñ dixit Ezech. ij. se vidisse librum qd erat scriptus intus et foris. in quo erant scripta lamentū carmen et ve. Per hūc em̄ librum intelligit euāgelii⁹ Luce. quod est scriptum int⁹ per profundū mysteriū occultatōez. et foris p̄ historie aperitionem. In quo etiam p̄rincetur lamentum passionis. et carmen resurrectionis. et ve eterne damnationis. sicut patet. xj. c. vbi mltare ponunt. Sexto a virgine referatū. Virgo em̄ beata omnia in corde suo p̄seruabat et diligenter p̄seruebat. vt dicit Luc. ij. vt beatus postmodum scriptozibz referaret. vt dicit glosa ibidem. Om̄ia qd de domino vel a domino facta vel dicta cognouit in memoria recondebat vt cum tps p̄dicande vel scribende incarnationis adueniret. sufficēter vniuersa prout essent gesta posset explicare querentibz. Unde etiam Bernardus assignans rōnem quare angelus beate virginis nunciāuit conceptum Elyzabeth ait. Ideo conceptus elyzabeth nunciāuit. Marie. vt dum nunc saluatoris. nunc p̄cursoris edocetur aduent⁹. rerum tempus et ordinem tenens. Ipsa postmodū meli⁹ scriptozibz ac p̄dicatozibz euangelii⁹ referaret veritatem que plene de omnibz a p̄ncipio celitus fuit instructa mysterijs. Creditur igitur qd euangeliste eam de multis inquisiebant. et ipsa eos certificabat. Et specialiter creditur de beato Luca qd ad eam tāq̄ ad archam testamenti recurrit. et ab ea de multis certificatus fuit. precipue de his que sibi soli constabant. sicut de angelica annunciatione. et christi natiuitate. et huiusmodi. de qbz solus Lucas agit. Secundo p̄timo ab apostolis intimatus. Cum vero Lucas nō fuerit cū xp̄o in om̄ibz actibus et miraculis christi. ideo suum euangelium scripsit s̄m qd apostoli qd p̄ntes fuerant sibi intinuerūt et retulerūt. sic ip̄e in p̄logo suo insinuat dicens. Sicut tradiderūt nobis qd ab initio ip̄i viderūt et ministri fuerūt sermonis et c. Cum enim dupliciter p̄luerit ferri testimoniū. scz de visis et de auditis. ideo dominus (vt dicit Augustin⁹) duos testes voluit habere de visis. scz Bartholom̄um et Johannem. et duos de auditis. scilicet Marcum et Lucam. Et quoniam testimoniiū qd est de visis firmitus et cert⁹ est

De sancto Crisanto

¶ Illud qđ est de auditu. Ideo vt dicit Au-
gustinus duo euāgelia q̄ sunt de vīsīs ponūt
extrema. et alia duo q̄ sūt de auditis ponūt
tur media. vt hec media tāq̄ infirmiora ab
illis extremis q̄ sūt cerniora. hinc inde fulciāt
et roborent. Octauo a paulo mirabiliter
approbatū. Nam ei⁹ euāgelii mirabiliter ap-
probabat qñ ad cōfirmatiōez dictorū suoz
luce euāgelii adducebat. Vñ dicit ihero-
nim⁹ in li. de viris illustrib⁹. Quidā suspi-
cant q̄ tñenīcūq̄ Paulus in eplis suis dicit
qm euāgelii meū de luce significare volu-
mine. Et etiā euāgelii mirabiliter appro-
bauit cū ē eo scribit. ij. Cor. viij. cui⁹ laus
est in euāgelio p oēs ecclesiās. Legit in
historia antiochena q̄ dum xpiani q̄ erant
in antiochia multis flagitijs se dedissent.
obsessi a multitudine turcorū fame ac miseria
multiplici affligebant. Sed cum plene ad
dñm p pñiaz fuissent pueri apparuit cuidā
in ecclesia sancte Marie de tripoli vigilan-
ti vir quidā lucidus candidis vestimentis
indut⁹. cū quereretur qñnam esset. Dixit se ēē
Lucam q̄ de antiochia venerat. vbi dñs
militiam celi et aplos et martyres puocau-
erat vt p suis pegrinis pugnarent. Xpiani
igitur animati omnē turcorū exercitum cō-
frugerunt.

CLII

A

De sancto Crisanto

Crisantus filius

c Polim⁹ viri illustrissimi: dñs fidez
xpī edoctus esset et a patre ad ido-
la renocari non posset iussit eum pater i cō-
clauī recludi et qñq̄ puellas eidē vt earum
seducatur blanditijs sociari. Qui cū orassz
deum ne a fera pessima carnali scilz concu-
piscencia suparetur. continuo p̄dicte puellę
le somno oppressę nec potum nec cibum su-
mere poterant sed educate exterius p̄tinuo
bec sumebant. Tunc daria virgo prudē-
tissima de veste dicata rogatur vt ad Cri-
santum introeat et eum dñs et patri restitua-
at. Qua ingressa et a crisanto de pompa ve-
stitum dep̄hensa. respondit se nō ppter pom-
pam s̄ vt dñs et patri eū lucrificeret sic in-
ducam. Cū crisant⁹ itez eam rep̄benderet
cur p dñs illos coleret q̄s auctores ipsorū
flagiciosos semp viros impudicas femias

affirmarent. respondit daria. phos p noia
hominū elemēta sanxisse. Cui crisant⁹ Si
vn⁹ terrā vt deā veneres. et alter vt rusticus
aret. pl⁹ rustico q̄ veneratū exhibere pbat.
et de mari et alijs silr. Tūc crisant⁹ et daria
ab eo pueris scrip̄s copula vniti et carna-
le matrimoniū sūntes ad xpm plimos cō-
uertebant. Nam et claudiū tribunū q̄ p̄s
eius torzor fuerat cū vxore ei⁹ et filijs et plu-
rib⁹ alijs militib⁹ ad fidem puerter. Cris-
santus igitur iussu numeriani i feridissimū
carcerem recluditur. sed cum fetor in odo-
rem suauissimū cōmutat. Daria autē lupā-
nari tradit S̄ leo ab amphiteatro fugiēs
hostiari⁹ lupanari⁹ efficitur. Mittitur igit
qdam vt p̄ginē corrūpat. s̄ a leone capis et
qñ innuēs a scra qđ de captiuo fieri iubeat
sciscitat. Que p̄cepit ne eos lederet. sed ad
se venire pmitteret. Qui mox pueris p̄ribē
cucurrit et Daria deam esse clamare cepit.
Mittunt igitur venatores vt leonem capi-
ant. s̄ omēs a leone capiunt. et ante pedes
virginis ponunt. et ab ea puerunt. Tunc
p̄fect⁹ copiosum ignē iussit in introitu celle
miti vt leo cū daria cōburatur. Qđ leo cō-
siderans timuit et rugiens a virgine licen-
tiam accepit vt nullum ledens q̄ veller ab-
iret. Cum ergo crisanto p̄fectus et darie
diuersa penarum supplicia irrogaret. et ne-
quaq̄s ledi valerent. tandem iniuncti con-
iuges in foueam deponunt. et terra et lapi-
dibus obruti christo martyres consecrant
tempe Lari narbonensis episcopi qui ce-
pit anno domini. ccxc. Noz solennitas h̄
celebrius recolitur.

CLIII

B

De vñdecim milib⁹ virginū.

Decim milium

v virginū passio h̄ ordie celebrata
fuit. In britānia nāq̄ rex xpia-
nissim⁹ qđā fuit noie noth⁹ vel maur⁹. qui
qñdā filiā noie Ursulā generauit. Hec mi-
rabili honestate mox sapia et pulcritudine
pollebat. ita q̄ eius fama vbiq̄ volabat.
Rex at anglie cū nimis p̄potēs ēēt. et mul-
tas natiōes suo impio subiugasset. audira
h̄ p̄ginis fama. bñm se p oia fatebat si p̄dis-
cra ego suo vnigenito copularet. Iuuenis
etiam ad h̄ plurimū estuabat. Mittit igit

De undecim milib⁹ uirginū

solēnes nūcios ad prēm ſgginis. magnis p
miſſionib⁹ z blādictijs magnas adijcētes
minas ſi ad dñm ſuū vacui reuertant. Rex
aut cepit plurimū anxari. tū quia xpi fide
inſignitā cultori ydoloꝝ tradere indignū
duceret. tum qz ipaz nullaten⁹ pſentire co
gnosceret. tū qz ipam regi ferocitatē pluri
mū formidaret. Ipa aut diuinit⁹ inſpirata
patri ſuaſit vt pdicto regi aſſenſum pberet
ea tñ pditione ppoſita vt ipe rex cū pie de
cem ſgginē electiſſimas ſibi ad ſolaciū tra
deret. z tam ſibi q̄ alijs mille ſgginē assigna
ret. z cōparat⁹ trierib⁹ inducias triēn⁹ ſibi
daret ad dedicatōē ſue ſgginat⁹. z ipe iu
uenis baptizat⁹ in hijs triboz annis i fide in
ſtrueret. Sapiēti ſiquidem yſa pſilio. vt aut
difficultate ppoſite pditionis animū ei⁹ ab
hoc auerteret. aut hac oportunitate predi
cas ſgginē ſecū deo dedicaret. At iuuenis
libēter hac pditionē accepta apud prēm in
ſtitit z prin⁹ baptizat⁹ accelerari cūcta que
brā ſgo pceperat imperauit. Pater autem
puelle ordinauit qz filia ſua quā valde dili
gebat: viros qz ſolatio tā ipa q̄ e⁹ exercit⁹
idigebat in comitatu ſuo hiet. vndiqz igit
ſgginē pfluunt. vndiqz viri ad tam grāde
ſpectaculū currunt. Nam multi epi ad eas
pfluunt vt ſecū pgerent. Inter quos fuit
pantulus baſilienſis eps q̄ eas vſqz romā
pduxit. z inde reuerſus cum eis martyriū
ſuſcepit. **B** Sancta qz Beraſina regi
na ſicilie q̄ virū ſuū regem crudeliſſimū q̄
de lupo fecerat agnum ſozoz matrisq̄ epi z
darie matris ſcē vſule cum eidē pater ſan
cte vſule ſecretū plāſ intimāſſet. cōtinuo
inſpirante deo cū q̄tuor filiib⁹ ſuis babil
la. iuliana. victoria. z aurea. z paruulo ſuo
adriano. q̄ amoꝝ ſozoz ſuaz vltro ſe pegri
nationi ingeſſit. relicto regno in manu vni
us filij ſui vſqz in britanniā nauigauit. Lu
ius pſilio virgines de diuerſis regnis col
ligebant. z eaꝝ ſemp ductrix exiſtens cum
eis tandē martyriū paſſa eſt. Juxta pdictū
igitur virginib⁹ trierib⁹ z ſumptib⁹ prepa
ratis cōmilitonib⁹ ſuis regina ſecreta reue
lat. z in nouam militiā omnes piurant. Nā
modo belli pludia inchoant. modo currūt
modo diſcurrunt. Interdū bellicā plerūqz
fugam ſimulant. omiqz ludoz genere exer
citate nihil qd̄ animo occurrebat relinque
bant intactū. Aliqñ meridiē. aliqñ vix ve

ſpere redibant. Coſuebāt procere z pri
mates ad tam grande ſpectaculū. et omes
admiratione z gaudio replebant. Tandē
cū vſula omes ad fidem virgines conuer
tiſſet. ſub vni⁹ diei ſpacio ſtante. pſpero ven
to ad portā gallie q̄ tiella dicit⁹. z inde coloni
am deuenerūt. Vbi vſule angel⁹ dñi ap
paruit. p̄dixit eas illuc integro numero re
uerſuras z coronas ibidē martyrij pceptu
ras. Inde igitur ad angeli admonitōēz ro
mā tendentes ad urbem baſileā applicue
rūt. z ibidem relictis nauib⁹ romam pede
ſtres venerūt. Ad quaz aduentū papa Li
riacus valde gauſus cum ipe de britānia
oriundus eſſet. et multas ibidem inter eas
pſanguineas haberet. cum omi clero ipas
ſummo cū honore ſuſcepit. In ipa autē no
cte pape diuinit⁹ reuelatur eū cum ipis vir
ginib⁹ palmā martyrij pcepturū. Qd̄ apud
ſe celans multas ex ipis q̄ adhuc baptiza
te nō fuerant baptizauit. Verū cum opor
tunum tempus videret. et anno vno z. xi.
hebdomadib⁹. poſt petrū eccliam decimū
nonus rexiſſet in cōuentu omniū ppoſitum
ſuū indicauit. z coram omib⁹ z dignitati z
officio reſignauit. ſed cū omes reclamaret
z maxime cardinales qui eum delirare pu
tabant eo qz relicta pontificatus glia poſt
quaſdam mulierculas fatuas ire veller. ille
nullatenus acquieſcens. quendā viz ſan
ctum q̄ amētos dictus eſt loco ſui in ponti
ficem ordinauit Et quia ſedem apoſtolicā
inuito clero reliquit nomen ei⁹ de carbal
go pontificū idem clerus abraſit. omneqz
grām quam ſacer ille virginū chorus i cu
ria romana habuerat a tempe illo amiſit.
Duo autem iniqui pncipes romane mili
tie ſciz maxim⁹ z africanus vidētes magnā
virginum multitudinem. z qz multi multe
qz ad eas confluērent timuerūt ne per eas
nimis creſceret religio chriſtiana. Qua
propter iter earum diligentius exploran
tes nūcios miſerunt ad Juliū cognatū ſu
um pncipem gentis hunoz. vt educto con
tra eas exercitu ipſas cum chriſtiane cōt
cum venirent coloniā trucidarent. Bea
tus igitur Liriacus cum illa nobili virgi
num multitudine de vrbe egreſſus eſt. Se
cut⁹ eſt at ipm Vincenti⁹ pſbyter cardina
lis. et Jacobus de britanniā patria ſua in
anthiochia pfectus. archiep⁹ dignitatē

De undecim milib⁹ uirginū

184

septē annis ibidē tenuit Qui cū papā tunc
ep̄s uisitaſſet. ⁊ iā urbē egressus de ꝑginū
aduētū audisset ꝑcius redijt. ⁊ itineris ac
passionis se eis sociū fecit. Maurilius q̄z
leuicane urbis ep̄s auūculus habille ⁊ iu-
liane. necnō ⁊ follari⁹ lucen⁹ ep̄s. ⁊ sulpi-
cius rauenne⁹ ep̄s q̄ tūc romā aduenerāt
ꝑdicti ꝑginib⁹ adbeſerūt. Etbere⁹ q̄z sp̄s
ſus beate uſule manens in britannia ꝑ uis-
ſionem angelicā a dño admonet ut ma-
trem ſuā horzaretur fieri chriſtianā. Nam
pater eius ꝑmo anno quo chriſtian⁹ fact⁹
fuerat mortuus eſt. et filius eius Etbere⁹
eidem in regno ſucceſſit. Cum autem ſacre
ꝑgines cum ꝑdictis ep̄is a roma redirent.
Etbereus a dño admonet ut ꝑtinus ſur-
gens ſp̄ſe ſue occurrat. ut cū ea in colonia
martyriꝝ palmā accipiat. Qui diuinis mor-
tibus acquieſcens matrem ſuā baptizari
fecit. ⁊ cum ip̄a ⁊ ſorore ſua paruula floren-
tina iam chriſtiana. necnō et clemente ep̄o
ip̄is ꝑginib⁹ obuians ſe ad martyriū ſocia-
uit eiſdem. Obaculus quoq̄ ep̄s grecie. ⁊
neptis ſua conſtantia filia Dorothēi regis
coſtantinopolitani q̄ nubens cuidā adole-
ſcēti filio cuiuſdā regis. ſz ante nuptias mor-
te ꝑuento uirginitatē ſuā dño uouit. ꝑ
uiſione admoniti romā uenerūt. ⁊ ꝑdicti ꝑ-
ginib⁹ ad martyriū ſe iūxerūt. Omnes igitur
uirgines cū ꝑdictis ep̄is coloniā redierūt.
⁊ ip̄az iam ab huius obſeſſam inuenerunt.
Quas barbari uidētes ſup̄ eas cū clamore
nimio irruerūt. ⁊ q̄i lupi ſeuientes in oues
toram illam multitudinē occiderūt. Cum
autē ad brām uſulā ceteris iugulaſſet uen-
ſent uidens ꝑnceps ei⁹ miram pulcritudi-
nem obſtupuit ⁊ ſolans eam ſuper necem
uirginū ꝑmiſit q̄ eam ſibi in ꝑingem copu-
laret. Sed cum hoc illa penit⁹ reſpuiſſet.
ille ꝑtemptum ſe uidens directā ſagitta eā
traſſit. Et ſic illa martyriū ꝑſummauit
E Quedā autē ꝑgo noie cordula timo-
re ꝑerrita in nani nocte illa ſe abſcondit.
Sed in craſtinū ſponte morti ſe offerens
martyriꝝ coronā ſuſcepit. Sed cū eius fe-
ſtum nō fieret eo q̄ cum alijs paſſa nō eſſet
ip̄a poſt longū tempus cuidam recluſe ap-
paruit. ꝑcipiens ut ſequēti die a feſto uir-
ginum eius quoq̄ ſolemnitas recolat.
Paſſe ſunt autem anno domini. ccccxxvij.
Ratio autē tempis ut quibuſdā placet

nō ſuſtinet q̄ ſi tali tpe ſint pacta. Sicilia
em̄ tūc non erat regnum nec conſtantino-
polis. cum hic fuiſſe dicatur cū ꝑginib⁹ ha-
rum reginas. Verius creditur q̄ diu poſt
Conſtantinū imperatorem cū hui⁹ et go-
thi ſeuiebant tale ſit martyriū celebratum
tempe ſcz marciāni impatoris ut in quadā
cronica legitur. Qui regnauit anno domi-
ni. cccclij. Abbas quidā ab abbatiſſa co-
lonie corpus vnius uirginum impetrauit
promittens q̄ ipſum in capſa argentea in
ſua eccleſia collocaret. Sed cū ꝑ annum
integrum ſup̄ altare eam in capſa lignea te-
nuiſſet. quadā nocte dum abbas ipſi⁹ mo-
naſterij cum ſuo conuentu matutinas can-
taret. uirgo illa corporaliter deſuper alta-
ri deſcendit. et ante altare reuerenter incli-
nans ꝑ medium choꝝū uidētib⁹ monachis
⁊ ſtupentib⁹ inde receſſit. Abbas igitur ad
capſam currens et uacuam ipſam inueni-
ens. coloniā ꝑperauit et abbatiſſe rei or-
dinem intimauit. Pergentēſq̄ ad locū uſi
illud corpus ſumpſerant illud ibideꝝ inue-
nerunt. Cum abbas uentiam ꝑetens illud
uel aliud ꝑeteret. certiffime promittens ca-
pſam ꝑcioſam citius ſe facturum nullate-
nus impetrauit. Religioſus quidam cū
has uirgines in deuotione multa haberet
quadā die dum grauit̄ infirmareſ. uidit
quadam uirginē pulcerrimā ſibi apparen-
tem. ⁊ ſi ſe cognosceret inquirentē. qui euz
ad eius uiſioneꝝ miraretur ⁊ ſe nequaꝝ ip-
ſaz cognoscere fateretur. illa ait. Ego ſum
vna uirginum erga quas tantū habes deu-
otionis affectum. Et ut inde mercedem
accipias ſi amore et honore noſtri undeciſ
es millies dominicam orationem dixeris
in hora mortis in protectionem et ſolatiū
nos habebis. Qua diſparente ille ꝑcitius
potuit hec impleuit. Statimq̄ uocato ab-
bate inungi ſe fecit. Qui cum inungeretur
ſubito exclamauit ut ſugerent. et uenienti-
bus ſacris uirginib⁹ locū darent. Queꝝ cū
abbas quid hoc eſſet interrogaret. ⁊ ille ꝑ-
miſſione uirginis ſibi ꝑ ordinem enarraſ-
ſet. recedentib⁹ cūctis ⁊ paulo poſt redeun-
tibus ipſum migrāſſe ad dñm inuenerūt.

CLIII

De ſanctis Simone et
Juda apoſtoliſ.

De sanctis Simone et Iuda

Simon interpre-

Statur obediēs vel ponēs cristicā
Hic habuit triplex cognomē. Dī-
ctus est em̄ simon zelotes ⁊ symon chana-
neus a chana vico galilee vbi dñs aquā in
vinū mutauit. Et idem est zelotes qđ cha-
naneus. Chana em̄ zelus interpretat. Ha-
buit igitur obedientiā p̄ceptoz p̄ executio-
nem. cristicā afflictioz p̄ cōpassionē. zelum
animaz p̄stantem feruorē. Iudas in-
terpratur p̄tens vel gloriosus. Vel Iudas
qđ iubilum dāns. Ip̄e em̄ habuit confessi-
onem fidei. gloriā regni. ⁊ iubilū interni
gaudij. Hic multiplex habuit cognomen.
Dictus est enim iudas iacobi sup̄le frater
fuit em̄ frater iacobi minoris. Scđo dicit̄
est thadeus. qđ interpretatur apprehendens
p̄ncipem. Vel dicit̄ thade⁹ a thadea et deus
Thadea dicit̄ esse vestis regia. Ip̄e enim fuit
vestis regia dei p̄ ornamentū virtutū per
quam apprehendit p̄ncipez xp̄m. Vel tha-
deus qđ tam de⁹. i. magnus deus. scz p̄ ad-
optionem. Tercio dictus est in historia ec-
clesiastica lebeus. qđ sonat quasi cor vl̄ cor-
culus. i. cordis cultor. Vel lebeus qđ lebes
Cor p̄ magnanimitatē. corculus p̄ puritas-
tem. lebes p̄ grāz plenitudinem. qz qđ olla
et vas p̄tutū ⁊ gr̄e esse p̄meruit. Eoz passi-
onem et legendaz hebraice abdias eps ba-
bylonie ab ip̄is aplis eps ordinat⁹ scripsit.
Quā tropēus ab die discipulus trāstulit in
greco. africanus in latinū.

Simon chaneus et Iudas: qui ⁊
thade⁹. fr̄es fuerūt Jacobi minoris
et filij Marie cleopbe que alpheo
nupta fuit. Iudas p̄o ad Abagarū regem
edisse a thoma missus fuit post ascensionē
dñi. Legitur em̄ in historia ecclesiastica qđ
p̄dictus rex Abagarus domino n̄ro ihesu
xp̄o in hunc modum epistolam destinauit
Abagarus rex eucharie filius Iesu salua-
tori bono. qui apparuit in locis hierosolimo-
rum salutem. Audium est mihi de te ⁊ sa-
nitatibz quas facis. qđ sine medicamētis aut
herbis fiant ista p̄ te. ⁊ qđ verbo facis cecos
videre. claudos ambulare. leprosos mūda-
ri. ⁊ mortuos reuiuiscere. Quibz omnibus
auditis de te: statui in animo meo vnū esse
e duobz. aut qz tu sis deus ⁊ descenderis d̄
celo vt hec facias. aut qđ filius dei sis qui h̄

facis. Propterea ego scribens rogauerim
te vt digneris fatigari vsq; ad me ⁊ egritu-
dinem meā qua diu laborauit curare. Nam
⁊ illud cōperi qđ iudei murmurant aduer-
sum te et volunt insidiari tibi. Veni ergo
ad me. quia est mihi parua ciuitas. sz bone
sta qđ verisq; sufficet. Dominus aut̄ ibelus
in hec p̄ba sibi respondit. Br̄is es qui cre-
didisti in me cū ipse nō videris me. Scri-
ptum est em̄ de me. quia hi qui me non vi-
dent credent. et hi qui me vident non cre-
dent. De eo autē qđ scripsisti ad me vt veni-
am ad te oportet me hec omnia complere
p̄pter que missus sum ⁊ postea recipi me ab
eo a quo missus sum. Cum ergo assumpt⁹
fuero aliquē de discipulis meis mittam ad
te vt curet te ⁊ viuificet te. Hec in historia
ecclesiastica. Vidēs aut̄ Abagarus qđ p̄er-
sentialem xp̄m videre nō posset. p̄m qđ in
qđam antiq̄ historia inuenitur. sicut Jobā-
nes damascen⁹ in li. iij. testatur. pictorem
quendā ad iesum misit vt dñi imaginē fi-
guraret vt sic ip̄m saltem p̄ imaginem p̄pi-
ceret. quē in facie videre nō poterat. sed cū
ad eum pictor venisset. p̄pter nimīū fulgor-
em qđ ab eius facie p̄cedebat. in eius facie
clare nequibat videre vel intendere. nec ip-
sam vt sibi insum fuerat figurare. Qđ cer-
nens domin⁹ vestimentū lineū ip̄i pictor-
is accipiens. ⁊ sue faciei sup̄imponēs: suū
ipsius imaginē eidem imp̄ssit: ac desiderā-
ti regi Abagaro destinauit. Cuiusmodi at̄
imaginis dñs fuerit in eadem antiqua hi-
storia legit̄. sicut idem Jobes damascenus
testatur. Fuit em̄ vt ibidem dicit̄: bene ocula-
tus. bene sup̄ciliat⁹. longū vultum habuit
⁊ fuit accliuus: qđ signum maturitatis fuit.
B Illa autē epistola dñi nostri ihu xp̄i
tante p̄tutū esse dicit̄: vt in illa ciuitate edissa
nullus hereticus vel paganus viuere va-
leat. nec tyrann⁹ aliq̄s eidem nocere p̄sue-
mat Nam si aliqñ gens aliq̄ armata manu
illā ciuitatē insurrexerit. infās aliq̄s sup̄
portam stans ep̄lāz illam legit̄. ⁊ ea die ho-
stes aut territi fugiūt. aut pacati cū eis cō-
ponūt. sic fert̄ olim fuisse adimpletū. Sed
post modicū ciuitas a sarracenis capta fu-
it ⁊ p̄phanata sublato beneficio p̄t abun-
dantiam p̄ctoz in orietē vndiq; patefactā.
Postq; p̄o dñs assumpt⁹ est vt in histori-
ecclesiastica legit̄. misit Thomas apostolū

De sanctis Simone et Iuda

Thadeū q̄ et Judas dict⁹ est ad Abagarū regē fm̄ dei pmissionē. Qui cū ad eū venisset et se discipulū ihu sibi pmissum dixisset vidit abagar⁹ in vultu thadei q̄ndā mir⁹ et diuinū splendorē. Quo viso stupefact⁹ et territus dñm adorauit dicens. Vere discipul⁹ es ihu filij dei q̄ mihi dixerat. Mittā aliquid ad te de discipulis meis q̄ te curet et tibi vitā p̄stet. Cui thade⁹. Si in dī filiū credideris omnia tui cordis desideria obtinebis. Cui abagar⁹. Credo p̄ te. et iudeos q̄ eū crucifixerūt libet trucidare si mihi possibilitas adesset. et nequaquā romanorū auctoritas impediret. Cū igit abagar⁹ (vt in aliq̄ lib⁹ legit) leprosus esset: thade⁹ eplaz saluatoris accepit et de ea ei⁹ faciē p̄fricauit. et statim pleuā sanitatē recepit. Judas autē postea in mesopotamia et ponto p̄dicauit. Simon vō in egypto. deinde in p̄sidem abo veniē et ibidē duos magos zaroen et arphaxat q̄s marthe⁹ de ethiopia fugauerat inuenerunt. Tūc baradach dux regis babilonie p̄ iudeos ad plū p̄fectur⁹: nullū a dñs suis posuit hic rñsum. Pergētes at̄ ad p̄hanū p̄rimē ciuitatē. ibidem habuerūt rñsum q̄ p̄pter ap̄los q̄ veniēt dñi rñdere nō possent. Tūc dux eos inq̄ri fecit. et inuētos q̄nam essent: vel q̄ de re venissent inq̄siuit. Qui rñderūt. Si gen⁹ q̄ris hebrei sum⁹. si p̄dicōez fuos ihu xpi nos esse fatemur. si cām salutis vīe causa huc venim⁹. Quib⁹ dux rñdit. Cum felix reuersus fuero audiam vos. Cui apli. Vodo magi p̄gruū est te cognoscere illū cuius ope vincere possis. vel certe rebelles pacatissimos inuenire. Quibus dux. Dñs n̄ris potētiores vos video. finē belli nobis rogo p̄dicite. Cui apli. Ut deos tuos mēdaces esse cognoscas. iubem⁹ illos ad quesita dare rñsa. vt dū dixerit q̄ ignorat p̄beamus eos p̄ oia esse mētitos. Tūc fantastici grande bellū dixerūt futurū et multum pplm̄ vincinde plio ruiturū. Tūc apli ridere ceperūt. Dicit eis dux. De timorē inuasit et vos ridet. Cui apli. Noli timere quia par huc nobiscū itauit. et cras hora diei tertia legati indorū ad te veniēt et tue se prāti cū pace subijciēt. Tūc p̄ntifices risū etiā leuauerūt et duci dixerūt. Ad h̄ isti secū te redere volūt. vt dū incaut⁹ fueris ab aduersarijs occuperis. Cui apli. Nō diximus tibi expecta vñū mēsez. sz vñū diē. et cras in pa-

ce victor existeris. Tunc dux vtrosq̄ custodiendi fecit. vt ex rei exitu veraces honoraret et mēdaces p̄ crimine punirent. Cū ḡ in crastinū qd̄ apli p̄dixerāt euenisset et dux incendere voluisset p̄ntifices p̄hibuerūt apli ne fieret. cū ipi nō viuētes occidere. sz mortuos viuificare missi essent. Et Tūc dux valde mirat⁹ q̄ eos occidi nō p̄mitteret. et q̄ de bonis illorū aliq̄ recipe nollēt eos ad regē duxit dicēs. Isti rex sūt dñi latētes in effigie hominū. Cūq̄ sibi oia p̄ntifices p̄diceret magi narrassent. zelo inuidie magi commoti dixerūt eos malignos esse. et p̄ regnū subreptim cogitare. Dixit eis dux. Si audetis cū eis cōfugite. Cui magi. Si vis videre q̄a nob̄ p̄ntifices loq̄ nō poterūt. veniāt huc viri eloq̄ntissimi: et si corā nob̄ ausi loq̄ fuerint nos p̄ oia ip̄itos p̄babis. Cū at̄ plurimi aduocati adducti fuissent. p̄tinuo corā magi ita muti facti sūt vt nec nutib⁹ q̄ loq̄ nō poterāt indicaret. Dixerūtq̄ magi ad regem. Ut scias nos deos esse: p̄mitterem⁹ eos loq̄: sz ambulare non posse. Iterūq̄ reddemus eis gressum sed faciē⁹ eos ap̄t oculis nō videre. Qui cū h̄ oia fecissent. dux aduocatos illos turpiter cōfisos ad ap̄los duxit. Quos cū aduocati p̄anosos vidissent: eos in animo p̄tempterūt. Quib⁹ symon. Sepe euenit vt intra scrinea aurea et gēmata viliū queq̄ habeāt inclusa: et intra vilissimas et ligneas capsas sint gēmarū monilia p̄cio sa cōposita. Quicūq̄ ḡ alicui⁹ rei cupit esse possessor. nō magnope gestatorū. sed ip̄m qd̄ gestat expectat. Promittite igit vos ab ydolorū cultura discedere. et solū deū inuisibile adorare et nos signū crucis in frontibus vestris faciē⁹. et magos p̄futurare poteritis. Qd̄ cū fecissent et in frōtib⁹ eorū consignati essent. ad regē corā magi itez ingressi sunt. Et cū a magi supari nō possent. imo ip̄s corā offib⁹ insultaret. irati magi multitudine serpentū aduenire fecerūt. Statimq̄ ad iussū regis veniētes apli pallia sua de serpentibus impleuerūt et in magos p̄iecerūt videntes. In noīe dñi nō moriemini. sz a serpētib⁹ lacerati doloꝝ vestroꝝ mugit⁹ dabitur. Cū ḡ serpētes carnes eorū comederēt. et ipi tanq̄ lupi vlularent. rex et ceteri rogabant ap̄los vt eos a serpētib⁹ occidi p̄mitterent. Quib⁹ apli rñderūt. Nos missi sum⁹ reducere de morte ad vitam. nō a vita p̄cipitare

De sanctis Simone et Iuda

in mortē. Et facta orōne iussēnt serpentibz
vt omne venenū qđ infuderāt renocarent z
postmodū ad loca solitaria redirēt. Vāio
res āt cruciat⁹ magi senserūt cū venena ser
pētes retraherēt. qđ cū añ carnes comedē
rēt. Quibz apli dixerūt. Tribz diebz dolores
sentietis. tertia pō die sani eritis. vt vel sic
vestra malicia recedat. Cū g tribz diebus
sine cibo z potu ac somno doloribz numiz
cruciati māssent apli veniētes ad eos di
xerūt. Nō dignat⁹ dñs hīe coacta seruitia.
ideoqz surgite sani z abite: habētes libera
facultatē faciēdi qđ vultis. Illi āt i malicia
pdurātes ab eis fugerūt. z pene p̄ eos totam
babyloniā pmouēre. Post h filia cuiusdā
vuc⁹ ex fornicatōe pcepit. z filiū p̄turien
s quendā sc̄m diaconū infamauit qđ eā vio
lauit z ex ipō pcepit. Cū āt parētes dia
conē occide vellēt. apli adueniūt. z qñ pu
er nat⁹ sit redērūt. Qui rñderūt. Hodie ho
ra p̄ma diei. Dixerūtqz apli. Infantem huc
adducite: z diaconū quē accusastis huc etiā
pducite. Qđ cū factū esset apli infanti dixe
rūt. Dic infans in noie dñi si iste diacon⁹ h
psūpsit. Ad h infans. Iste inq̄t diacon⁹ ca
stus z sc̄tū est necynqz carnē suā coinqui
nauit. Cū āt pētes pueri instarēt vt apli
quererēt qđ autor hui⁹ sceleris fuisset. Rñ
derūt apli. Nos innocētes absoluere: no
centes p̄dere nō decet. Tūc etiā t̄pis p̄ti
git vt due tigrides ferocissime q̄ i singulis
caueis clause erant fugerēt z oēs q̄ sibi oc
currerēt deuoraret. Tūc apli ad eas vene
rūt. z in noie dñi eas velut oues mansue
tas fecerūt. Volētibz autē aplis ab inde
discedere rogati p̄ annū z tres menses ibi
dez pmanerūt. In q̄ spacio pl⁹ q̄. lx. milia
hominū exceptis puulis cū rege z p̄ncipibz
bus baptizati sunt. D̄ Predicti antez
magi ad q̄ndam ciuitatē noie Sannir vbi
erant. lxx. ydolorū pōtiffes venerūt z eos p̄
aplos p̄citauerūt vt cum illuc venirēt aut
eos sacrificare p̄pellerent. aut penit⁹ neca
rent. Perlustrata igit vniuersa puincia cū
apostoli ad p̄dictā ciuitatē venissent. ecce
p̄dicti pontiffes cū vniuerso p̄plo eos ca
piūt. et ad templū solis deducūt. Demōes
aut p̄ energuminos clamare cepērūt. Quid
nobis z vobis apostoli dei viui. Ecce i in
gressu vestro flāmis exurimur. Tūc ange
lus dei eis apparens dixit. Unū e duobus

eligite. Aut horū repentiniū interitum. aut
vestz martiriū. Cui apli. Adorāda est dei
miscōia. vt z istos puertat z nos ad palmā
martyrii pducatur. Facto aut silentio apli di
xerūt. Vt sciat⁹ qđ bec ydola demonibz ple
na sunt. ecce eis impam⁹ vt excreant. z singu
li simulacra sua p̄fringant. Statimqz duo
ethiopes nigri z nudi cūctis stupencibz de
simulacris exierūt z p̄fractis illis cū diris
vocibz abscesserūt. Qđ videntes pōtiffes
in aplos irruerūt. et eos p̄tin⁹ crucidarunt
In ipā āt hora cū nimia esset celi serenitas
tanta fulgura existerūt. vt templū ipm tri
sarie scindere. z illi duo magi in carbones
ictu fulguris verterent. Rex āt corpa aplo
rum ad urbē suā trāstulit. z in honore eorū
ecclesiam mire magnitudinis fabricauit.

De beato aut simone in pluribz locis in
uenit qđ crucis patibulo sit affixus. Quod
etiā ysid. in li. de obitu aploz. et Eusebi⁹
in hysto. ecclesiastica. et Beda sup actus. et
mgr Iohes beleth in sūma sua testant. Cū
em̄ vt aiūt in egypto p̄dicasset: hierosolimā
redijt. et post mortē Jacobi minoris i ep̄m
hierosolimitanum ab aplis vnanimiter est
electus. et ante mortē suā. xxx. mortuos sus
citasse narrat. Vt cantat⁹ d̄ eo. Ter denos
mortuos fluctibz merfos humane vite red
didit. Cū aut ecclesiam hierosolimitanā
p annos multos rexisset. et. cxx. annū age
ret tpe traiani impatoris cū atticus consu
laris hierosolimis haberet. ab eo capitur
z iniurijs multis afficitur. Ad vltimū i cru
cem ipm affigi iussit omibz q̄ aderant z ipō
iudice mirantibz. vt. cxx. annoz senex cru
cis suppliciu p̄tulisset. Nōnulli vero dicūt
sicut est rei veritas qđ non fuit iste symon qđ
crucis martyriū p̄tulit et qđ ep̄s hierosoli
mitanus fuit. sed fuit alius symon fili⁹ cleo
phe fratris Ioseph. qđ etiā eusebius celsa
riensis ep̄s in sua cronica testatur. Idē di
cunt ysidorus et beda i suis cronicis. Nā
ysidorus et eusebius qđ pus dixerūt. post
modū in cronicis suis correxerūt. qđ patz
p̄ Bedam qđ se hoc sensisse redarguit in re
tractatōibz suis. Uuardus qz in suo mar
tilogio idē testatur.

CLV
De sancto Quintino

A

De sancto Quintino

Quintinus genere

q nobilis et ciuis romanus. ad urbē Ambianū veniēs et multa miracula faciens. iussu maximiani a pfectu vrbis capiti r. et vsq; ad defectū cedentiū verberatus. carceri mancipat. s; soluente eum angelo in mediam urbem iuit. et ibi p̄lo p̄dit cauit. Unde itez capt⁹ et in eculeo vsq; ad ruprōem venarum distent⁹ neruis q̄z crudis et urissime cesus. oleum picem et adipē feruētissimū tolerauit. Et cū p̄sidentem derideret. iratus calcē acetū et sinapiū in os ei⁹ picie. S; cū adhuc immobilis pmaneret et apu. Veromandū adduct⁹ fuisset. duos clauos a capite vsq; ad crura. et decē inter vngulas et carnē p̄ses inficiens tandē eum decollari fecit. Cui⁹ corpus in flumen proiecctū cum p annos. lxx. latuisset a q̄daz matrona nobili romana taliter reptus est. Nā cum assidue orōni vacaret. nocte ab angelo monita ad castz veromandū pperare iubet. vt in tali loco corp⁹ incorruptū sancti Quintini requireret et honorifice sepeliret. Cū igit ad p̄dictū locū cū multo comitatu venisset. et orōem ibidē funderet corp⁹ sc̄i Quintini incorruptū et redolēs sup flumiū p̄tinus enatauit. Qd sepeliens. p sepulture p̄ficio lumen oculoz recepit. et ibidē edifiata ecclā ad p̄pria remeant.

CLVI

A

De sancto Eustachio

Eustachius ante

et placidus vocabat. Hic erat magister militū Traiani impatoris. Erat aut opib; miscōdie valde assidu⁹. s; tū ydolorū cultui dedit⁹. Habebat at p̄iuges eiusdez rit⁹ et miscōdie exñtez. Duosq; filios pereauit. q̄s iuxta suā magnificentiaz magnifice educari fecit. Et qz opib; miscōdie sedulus insistebat. ad viā p̄itarū meruit illustrari. Quadā em̄ die cū venatōi insisteret. gregē ceruoz repperit. int̄ q̄s vnum ceteris speciosiorē et maiorē p̄sperit. q̄ ab alioz societate discedens in siluā vastiorē p̄silij. Vex alijs militib; circa ceruos reliq; occupatis. placid⁹ hūc toto nisu inseq̄ et ipm capenitebat. Quē cū totz virib; insequeret ceru⁹ tandem sup q̄ndam rupis altitudinē

p̄scēdit. et placidus appropians quat capī posset aio sedul⁹ reuoluebat. Qui cū ceruū diligēter p̄sideraret. vidit int̄ cornua eius formā sc̄te crucis supra solis claritatē fulgētez. et imaginē ihu xp̄i. q̄ p os cerui sic olim p asinā balaā sic ei locut⁹ est dicens. Q placide qd me inseq̄ris. Ego tui grā in h̄ aiali tibi apparui. Ego sum xp̄s quē tu ignorans colis. Elemosyne tue corā me ascenderūt et ob h̄ veni vt p̄ hūc quē venerabar ceruū: ego q̄z te ip̄e venarer. Alij in dicunt q̄ ipsa imago xp̄i q̄ int̄ cornua cerui apparuit hec p̄ba ptulit. Hec audiēs placid⁹ nimio timore correptus de equo in terrā p̄cidit. et post vnā horā ad se rediēs de terra surrexit et ait. Reuela mihi qd loq̄ris. et sic credā in te. Et ait xp̄s. Ego placide sum xp̄s q̄ celū et terrā creauī. q̄ lucē oriri feci. et a tenebris diuisi. q̄ tpa et dies et annos p̄stitui. q̄ hoiez de limo terre formaui. q̄ p̄p̄ salutē humani generis in terrz in carne apparui. q̄ crucifix⁹ et sepult⁹ tertia die resurrexi. Hec audiēs placidus. itez in terrā decidens ait. Eredo dñe qz tu es q̄ oia fecisti et q̄ errantes cōuertis. Et dixit ad eū dñs. Si credis vas de ad ep̄m ciuitatis. et te baptizari facias. Cui placidus. Vis dñe vt hec eadē vxori mee et filijs meis nūciem vt et ip̄i p̄ter in te credant. Cui dñs. Renūcia illis vt et ip̄i pariter tecū mudent. Tu q̄z die crastina huc venias vt tibi rursus appareā. et q̄ futura sint plen⁹ tibi pandā. Cū ḡ domū venisset. et hec vxori in lecto renūciass; exclamauit vxor ei⁹ di. Dñe mi: et ego eū transacta nocte vidi dicentē mihi. Eras tu et vir tu⁹ et filij tui ad me veniet. Et nunc cognoui qm̄ ip̄e est ih̄s xp̄s. Perreperūt igit ad ep̄m rome media nocte q̄ eos cum magno gaudio baptizauit. et placidū Eustachiam vocauit. eius vxorez Theospitē. et filios eius agapitū et theospitū. Hanc factō eustachius sic p̄us ad venatōem p̄cessit. et p̄p̄e locuz veniēs milites suos q̄i sub obtentu inuestigande venatōis disp̄sit. Stansq; in loco formā p̄me visionis aspexit: cadensq; in facie suā dixit. Supplico tibi dñe vt manifestes q̄ p̄miseras fuo tuo. Cui dñs. Beat⁹ es eustachi q̄ accepisti lauacrū gr̄e mee. q̄a mō diabolū supasti. mō eū q̄ te decepat cōculcasti. mō apparebit fides tua. Diabolus em̄ eo q̄ ip̄m dereliquet p̄ te seue armatur

De sancto Eustachio

Oportet igitur te multa sustinere vt acci-
pias coronā victorie. oportet te multa pati
vt d' alta seculi vanitate hūiliers et rursus i
spūalibz diuitijs exalteris. Tu g' ne deficias
nec ad gl'az p'stinā respicias. qz p' tēptatōes
optet te altez iob demonstrari. Sz cū hūi-
liat' fueris veniā ad te et in gl'az p'stinā resti-
tuā te. Dic g' si mō tēptatōes vīs accipe.
aut in fine vite. Dicit ei Eustachi'. Dñe si
ita fieri oportet. mō nob' accidere tēptatio-
nes iube. sz p' tūte paciētie tribue. Cui dñs
Konstans esto. qz grā mea custodiet aias
vestras. Sicqz dñs in celum ascendit. et
Eustachius domum rediens hec vxori sue
nūciauit. **B** Post paucos igitur dies
mors pestifera cūctos seruos et ancillas ip-
sius inuasit et vniuersos occidit. deinde p'
aliqđ tempus omnes equit oia eius pecora
subito interierūt. Quidā aut' scelesti ei' de-
predationē videntes. et p' noctem in domū
eius irruētes cuncta q' reperunt asparunt
et domū totā auro et argēto et rebz alijs spo-
liarunt. Et ipse cum vxore sua et filijs grās
agens. nocte nudus aufugit. Qui ruborez
verentes egyptū pergebant. Totaqz eius
possessio p' rapinam maloz ad nibilum est
redacta. Rex aut' totusqz senat' p' magistro
militum tam strenuo multū dolebāt. eo q'
de eo nullum indicium repire poterāt. Cum
aut' iter agerent. appropinquauē mari. et
inuenientes nauem sup' eam nauigare cepe-
runt. Videns aut' dñs nauis vxorē Eusta-
chi q' pulcra esset nimis. ipaz plurimū ha-
bere desiderauit. Cum p'o transfretassent
naulum ab eo exigebat. Non habētibz p'o
illis vnde soluerēt. iussit p' nauulo decineri
vxorem volens illā secū habere. Quod vt
Eustachi' audiuit nullaten' assentire vo-
luit. Diu p'o eo p'dicte. innuit dñs nauis
suis vt eum in mare p'cipitarent vt sic vxo-
rem suā habere posset. Qđ cum Eustachi'
cōperissz. vxorē ei' tristis reliqt. et duos in-
fantes accipiens ingemiscens ibat ac dice-
bat. Ve mihi et vob. qz mater vestra alie-
nigene marito tradita est. Perueniēsqz ad
quendam fluium ppter aquaz abundan-
tiam nō est ausus cum duobz filijs fluium
pertransire. Sed vno circa ripam fluminis
relicto: altez transportabat Qui cū fluiū
transuadasset. illum infantem quē baiula
uerat sup' terrā posuit et ad accipienđū aliū

festinauit. Cum aut' circa mediū fluminis
peruenisset: ecce lupus p'citatus venit et infan-
tez quē deposuerat rapiēs in siluā aufugit.
Qui de eo desperans ad aliū festinauit.
Sed cū abiret leo venit et aliū filiū rapiēs
abiit. Unde eum p'seq' non valens cū esset
in medio fluminis cepit plangere: et capilo-
sus suos euellere. volens se in aquā p'icere
nisi eum diuina p'udentia p'tinuisset. Pas-
tores aut' videntes leonē puez viū poro-
rare. eum cū canibz insecuti sunt. Per diui-
nam aut' dispensatōem leo puerum illesum
abiciens recessit. Quidam insup' aratores
post lupū inclamantes. aliū puez de ei'
faucibz incolumen liberarūt. Aliqz vero
scz pastores et aratores de vno vico fuerūt
et penes se pueros nutrierūt. Hoc p'o Eu-
stachi' nesciebat sz merens ac plorans ibat
dicēs. Heu mihi qz ante vt arbor pollebā.
sz mō penit' sum nudat'. Heu me qz mul-
titudine militū circūdari solebā. sz nūc so-
lus remanens. nec filios p'cessus sum habe-
re. Memini domine te mihi dixisse. quia
oportet te temprari sicut Job. Sed ecce
plus aliquid in me fieri video. Ille em' et si
possessionibz nudat' fuerit. tñ iter' habuit
super q' sedere potuit. Bibi aut' nil boz re-
mansit Ille amicos sibi cōpatiētes habuit
ego imites feras habui que meos filios ra-
puerūt. Illi vxor est relicta. a me p'o ablata.
Da requiez dñe tribulatiōibz meis. et pone
custodiā ori meo. ne declinet cor meū i ver-
ba malicie et eijciar a facie tua. Et hec dñs
cū lacrimis ad qndā vicū abiit. et dar-
ta sibi mercede agros illoz boīm p' annos
xv. custodiuit. Filij aut' eius in altero vico
educati sunt. nec se esse frēs sciebant. Dñs
aut' vxorē eustachi' p'seruauit. nec illaz ille
alienigena cognouit. sed poti' eam intactā
dimittēs vitā finiuit. **E** Imperator at'
et p'p's roman' plurimū ab hostibz molestas
bant. Et recordatus placidi qz strenue cō-
tra ipos hostes sepius dimicasset. de eius
subita mutatione plurimum tristabat. Di-
rexitqz multos milites p' diuersas mūdī po-
tes p'mittens omibz q' cū inuenissent mltas
diuitias et honores. Duo aut' ex militibz q'
aliqñ placido mistrauerāt ad ipm vscū in q'
degebat venerūt. Quos placidos de agro
venire p'siderans. eos ex incessu p'tin' reco-
gnouit. Et veniēs in memoriā dignitatis

sue perturbari cepit ac dicere Dñe sicut istos
 q̄ aliquñ mecum fuerūt p̄ter spem vidi sic da
 ut aliquñ p̄ugem meā videre possim. Nam
 de filiis scio q̄ a feris comesti sunt. Venit
 autem ad eū vox dicēs. Confide Eustachi
 quia cito honorem tuū recupabis et filios
 et vxorē recipies. Cum igitur militibus
 obuiasset: ipsi eum minime cognouerunt.
 Cūq̄ eum salutassent: quesierūt si aliquē
 pegrinū noīe Placidum cū vxore et duobz
 filiis cognosceret. Ille autē se nescire p̄fēs
 sus est. Ad p̄ces tamē eius in hospicio suo
 diuerterūt. et Eustachi⁹ eis seruiebat. Et
 recolens p̄stinum statum suū: lacrimas cō
 tinere nō poterat. Egressus autē foras suaz
 faciem lauit et iterū rediens eis seruiebat.
 Illi vero p̄siderantes ad inuicē dicebant.
 Q̄similis est homo h̄illi quem querimus
 Et respondens alter dixit. Valde quidez
 similis est. Considerem⁹ igitur et si habet
 signum cicatricis in capite quod sibi i bel
 lo accidit. et si hoc habet ip̄e est. Et resp̄
 cientes. et signum videntes ip̄m esse quem
 querebant p̄tin⁹ cognouerūt. Et insiliē
 tes et osculantes eum: de vxore et filiis eius
 sciscitati sunt. Qui dixit eis q̄ filiū mortui
 essent et vxor detenta. Vicini autem om̄es
 quasi ad spectaculum p̄currebant. dū mili
 tes virtutem eius et p̄mam gloriā p̄dicā
 bant. Tunc milites p̄ceptum impatoris ei
 exponunt. et optimis indumentis eum in
 duunt. Post vero iter. xv. diez ad impera
 torem deuenerunt. Qui ei⁹ aduentum au
 diens. p̄tinus eidem occurrit et ip̄m vidēs
 in oscula eius ruit. Narrauit q̄z om̄ibz cū
 tra q̄ sibi p̄ ordinem acciderant. Statim⁹
 q̄z ad magistrū militie trahitur et idem qd̄
 p̄us officium exercere cōpellitur. Qui nu
 meratis militibz. et paucos p̄tra tot hostes
 esse cognoscens. iussit tyrones colligere p̄
 omnes ciuitates et vicos. Contigit au
 tem illaz terrā in q̄ filij ei⁹ educati sunt des
 cribi ut darent duos tyrones. Uniuersi
 autē eius loci incole illos duos iuuenes tā
 q̄ ceteris aptiores m̄gro militum cōsigna
 runt. Videns p̄o iuuenes elegantes et mo
 rum honestate compositos: cum sibi pluri
 mū placuissent inter p̄mos conuiuas suos
 ordinauit eosdem. Et sic profectus ad bel
 lum subiectis hostibz exercitum suum tri
 bus diebus in quodam loco vbi vxor sua

pauper hospita manebat requiescere fecit.
 Illi vero adolescentes in tabernaculo ma
 tris sue nutu dei hospitati sunt. nescientes
 tamen q̄ mater sua esset. Et sedentes circa
 meridiem et mutuo cōfabulantes. expone
 bant sibi inuicem de infantia sua. Mater
 vero eorum p̄tra sedens que ip̄i referebant
 attenti⁹ audiebat. Dicebat em̄ maior mi
 nori. Ego dum infans essem nihil aliud re
 colo nisi q̄ pater meus magister militum
 erat. et mater mea speciosa valde. Duosq̄
 filios habuerūt. scz me et alium minorē me
 qui et ip̄e speciosus valde erat. Accipiētē
 q̄z nos egressi sunt de domo nocte. Ingres
 sig sunt nauem nescio quo euntes. Cum
 autē de naui egredieremur: mater n̄ra nescio
 quomodo in naui relicta est. Pater p̄o no
 ster portans nos duos flets p̄gebat. Per
 ueniensq̄ ad quendam fluiū. transiit cū
 fratre meo iuniorē et me sup̄ ripam flum̄is
 dereliquit. Cum autē reuerteretur ut me ac
 ciperet lup⁹ venit et illum infantem rapuit
 et anteq̄ ad me appropinquaret leo de sil
 ua exiens me rapuit et in siluam deduxit.
 Pastores vero eruerunt me de ore leonis.
 et nutritus sum in illa possessione in qua et
 ip̄e scis et nō potui scire quid factū sit de pa
 tre meo neq̄ de infante. Hec audiens mi
 nor cepit flere et dicere. Per deūz ut audio
 frater tu⁹ sum ego: quoniam etiam q̄ me edu
 cauerāt hoc dicebant qm̄ de lupo erui⁹
 te. Et in amplexus ruentes osculabātur se
 inuicem et fleuerūt. D Audiēs hec ma
 ter eoz et p̄siderans q̄ euentū suū ita seria
 tim dixissent. diu apud se tractauit si illi fi
 lij sui essent. Altera autē die ad magistrum
 militum adiit: et interpellauit eum dicens.
 Deprecor te domine ut me ad patriā meaz
 p̄duci iubeas. Ego em̄ de terra romanorū
 sum. Et hec dicens vidit in ea signa mar
 ti sui. Et eum cognoscens cum se iam con
 tinere nō posset: procidit ad pedes luos et
 ait. Precor te domine ut exponas mibi p̄
 stinam vitam tuam. Puto em̄ q̄ tu sis pla
 cidus magister militū q̄ alio nomine dice
 ris Eustachius. quem placidum saluator
 p̄uertit. qui talem et talem tempratōem suā
 stinuit. et cui vxor q̄ ego sum in mari ablata
 fuit. que tamen ab omni corruptione serua
 ta sum. q̄ et duos filios scz Agapitū et theo
 spitū habuit. Hec audiens Eustachius. et

De sancto Eustachio

ipsam diligenter considerans uxorem suam re-
cognovit. et lacrimat. per gaudium ipsam oscu-
lat. est. glorificans deum qui solatur afflictos.
Tunc dicit ei uxor sua. Domine ubi sunt filii no-
stri. Et ait a feris capti sunt. Et exposuit ei
quod perdidit illos. Et illa. Gratas agamus deo
puto enim quod quemadmodum deus donauit nobis
ut inueniremus nos inuicem. donabit etiam re-
cognoscere filios nostros. Et ille. Dixi tibi
ubi quia a feris capti sunt. Et illa. Hesternam die
sedens in orto. gaudium duos iuuenes sic et
sic suam infantiam exponentes. et credo quod filii
nostri sint. Interroga igitur ab eis et dicere
tibi. Et puocans eos eustachius. et audiens
ab eis infantiam suam recognovit quod filii sui
essent. Et amplectentes eos ipse et mater sup-
eorum colla plurimum fleuerunt. et crebris
eos osculabantur. Omnis igitur exercitus plu-
rimus gaudebat. et de inuentione eorum et de
victoria barbarorum. Cum igitur rediret con-
tigit iam traianum obisse et successisse ei peioris
in sceleribus adrianum. Qui per victoriam ob-
tenta et inuentione uxoris et filiorum magni-
fice eos suscepit. et magni conuiuium pre-
parauit. Altera autem die ad templum ydo-
lorum processit ut ibi sacrificaret per victoriam bar-
barorum. Videns vero imperator quod Eustachius
nec per victoriam nec per inuentionem suorum sacrifici-
um care vellet. hortabatur ut sacrificium im-
molaret. Cui eustachius. Ego christum deum
colo et illi soli sacrifico. Tunc imperator ira
repletus ipsum cum uxore et filiis in arena sta-
tuit et leonem ferocem ad eos dimittere fecit
Accurrens vero leo et dimisso capite quasi
eos adorans ab eis humiliter recessit. Tunc
imperator bouem eneam incendi fecit. et eos
ibidem viuos immitti mandauit. Orantes
igitur sancti et se domino commendantes boues
intrauerunt et ibidem domino spiritum reddiderunt
Tertia autem die de boue coram imperato-
re extracti. ita penitus intacti inuenti sunt
quod nec capillos nec quicquid eorum vapores
incendii aliquatenus contigerunt. Christiani po-
eorum corpora tulerunt et in loco celeberrimo
recondentes ibidem oratorum struxerunt.
Passi sunt autem sub Adriano qui cepit cir-
ca annum domini. cxx. kalendas. nouembriis.
vel secundum quosdam. xij. kalendas octobris.

CLVII

De omnibus sanctis

Primum sancto

ram festiuitas quatuor de cau-
sis instituta fuisse videtur. Pri-
mo propter cuiusdam templi de-
dicationem. Secundo propter omissionem
suppletionem. Tercio propter negligentiam
expiationem. Quarto propter faciliorem ora-
tionum nostrarum impetrationem. Primo
igitur instituta est propter cuiusdam templi dedicati-
onem. Romani enim cum uniuerso orbi domi-
narentur. quoddam templum maximam struxerunt.
in cuius medio suum ydolum collocantes. omnium
provinciarum simulacra per circuitum statuerunt
respicientia rectis vultibus ydolum romanorum
Si quando autem aliquis provincia rebellaret. primum
ut autem arte diabolica illi. provincie simula-
crum ydolum romanorum posterius voluebat.
tamquam inueniens quod ab eius dominio recessisset.
Conciti igitur romani ad illam provinciam copio-
sum exercitum destinabant et ipsam provinciam
suo subiugabant. Ulex non suffecit romanis
quod omnium provinciarum simulacra in urbe sua
haberent. quando potius fere singulis diis singu-
la templa struxerunt. tamquam quod eos cunctarum provin-
ciarum victores et dominos effecissent. sed quod omnia
ydola templum ibidem habere non poterant. ad
maiores sue vesanie ostentationem vnum templum
ceteris mirabili et sublimi in honorem deo-
rum omnium erexerunt et pantheon quod sonat toti-
dum vocauerunt. a pan quod est totum et theos
deus. Pontifices enim ydolorum ad maiorem populi
deceptionem fingerunt quod sibi a cibeles. quam omnium
deorum matrem vocabant. fuerit impati ut si de
omnibus gentibus vellent victoriam obtinere. si-
liis suis templum magnificum fabricarent. Funda-
mentum autem ipsius templi spericuli iacit. ut ex
ipsa forma deorum eternitas demonstraretur. Sed
quod latitudo testudinis insustentabilis vide-
batur cum supra terram in edificio aliquan-
tulum processissent. totum intus terra replebat
simul ut deum cum terra denarios iacientes. et sic
fecerit quosque predictum templum est mirabiliter
summatum. Tunc data licentia ut quicquid ter-
ram asportare vellet. tota quam in ipsa terra in-
uenisset pecunia sua esset. festine turbe pro-
rat et ipsum templum cito euacuat. Denique ro-
mani pinna eneam et deauratam fabricant. et
in summitate collocant. Autem quod in hac omni
provincia mirabiliter sculpe erat. ita ut quic-
cumque romam venisset ipse quod esset sua provincia

De omnib⁹ sanctis

scire posset. Nec at pcedente tpe inde cecidit. unde r in p'dicto templo in summitate aptura remasit. Tpe igit^r voce impatoris cum iam dudū roma fidem dñi recepisset. bonifaci⁹ papa quartus a magno Gregorio circa annos dñi. dcy. p'dictū templum a foca cesare impetravit et oim ydolorum eliminata spurcicia ipm templū. iij. ydus maj. in honore beate Marie r omniū martyrū p'secrauit. ac locum sancte Marie ad martyres appellavit. q nūc sancta Maria totūda a p'lo appellat. Nondū em p'fessor solennia ab ecclā agebant. Sed qz ad hoc festū multitudo maxima p'fluebat r p'p' defectū victualiu celebrationi vacare nō poterat. ideo qdam papa Gregori⁹ h festū in kalen. novembris qū maior victualiu copia videt esse messib⁹ r vindemis celebratis fieri instituit. ac p' vniuersū mundū hūc diem in honore omniū scōz celebrari solenniter ordinavit. Et sic templū qd fabri catū fuerat omib⁹ ydolis. nūc dedicatū est omib⁹ sanctis. et vbi multitudo colebatur ydolorū. ibi deuote laudat multitudo scōrum. **B** Scdō instituta est p'p' omissorū suppletōez. Nos em multos scōs omissus de qb⁹ nullā festiuitatem siue etiā memoriam fecim⁹. Non em possum⁹ omniū sanctorū festa agere. cum p'pter scōz multiplicitatē qz multi r quasi infiniti sunt. tam p'p' nostrā infirmitatē. qz infirmi r debiles sumus. nec ad h sufficere possem⁹. cum p'pter t'pis breuitatez. quia etiā t'ps nō sufficeret. Nam sic ait Ihero. in qdam eplā q suo kalendario preponit. Nullus dies est excepto die kalendarum ianuarij. qui nō intra .v. milia martyz numez repiri possit ascriptus. Ideoqz ecclā rōnabiliter ordinavit. vt qd omniūz scōz singulariter festa facere non possum⁹ saltē oēs generaliter r insil^r honorem⁹. Quare aut institutū sit vt festiuitates scōz in terris agam⁹. magister Guillelmus alrithodozensis in summa de officio ponit sex rōnes. Prima est p'pter honorem diuine maiestatz. Cum em scis honorem impendim⁹. deū in scis honoram⁹. r ipm in eis mirabilē p'dicam⁹. qz q scis honore tribuit. illū specialiter honorat q eos sacrificauit. Scda est p'pter auxiliū n're infirmitatz. qz em p'nos salutē habere non

possum⁹. ideo scōz intercessionib⁹ indigemus a quibus vt adiunari mereamur merito ipos honorare debemus. Legitur em iij. Regū. j. qz bersabee qd interpretatur puerus facieratis. i. ecclesia triumphas. filio suo. i. ecclesie militanti regnū suis p'cib⁹ obtinuit. Tertia est p'pter augmentū nostre securitatis. vt scz p scōz gloriā q nobis in eoz festiuitate pponitur. n'ra spes r securitas augmentsetur. Si em mortales nobis similes potuerūt ita p sua merita sublimari. constat q nos similiter poterimus. cum manus dñi abbreviata nō sit. Quarta est propter exemplum nostre imitationis. Eū enim eoz festiuitas recensetur ad eoz imitationem prouocamur. vt scilicet eoz exemplo terrena contemnamus et celestia desideremus. Quinta est propter debitum mutue vicissitudinis. Sancti em de nobis in celo festum faciunt. gaudij enim est angelis dei et animabus sanctis super vno peccatore penitentiam agente. Ut igitur eis vicissitudinem rependamus. iustū est vt quia ipsi de nobis festum agunt in celis. r nos de ipis festū agamus in terris.

Sexta est propter procuracionez nostrī honoris. Cum enim sanctos honoramus tunc nostram rem agimus. et nostrum honorem procuramus. quia eoz festiuitas est nostra dignitas. Nam cum honoramus fratres nostros honoramus nos ipsos caritas nāqz facit omnia esse cōmunia. omnia quidem nostra sunt celestia. terrestria r eterna. **E** Preter autem has rationes ponit alias rationes Iohannes damascenus libro. iij. cap. vij. quare scz sancti r p'riter eoz corpora siue eoz reliquie debeant honorari. Quarum quedam sumuntur quantum ad eoz dignitatez. quedā quantum ad eoz corporum ipsozū preciositatem. Dignitas autem eozū (vt ibi dem dicit quadruplex est. Quoniam ipi sūt amici dei. filij dei heredes dei r duces nostri. Et ponit istas autoritates. De primo Iohannis. xv. Jam non dicam vos suos sed amicos rē. De secundo Iohannis primo. Dedit eis potestatem filios dei fieri. De tertio Romano. viij. Si aut filij r heredes rē. De q'rto sic dicit. Quantū labores vt duces inuenires qui mortali re regi

De omnib⁹ sanctis

adduceret. et p te ad ipm sermonem faceret
Duces igit tot⁹ gener⁹ hūani q ad deū p
nob interpellatōes faciūt: nōne honorādi
sūt. Vtiqz qdez honorādi sūt. templa erigē
tes deo et eoz memoriā venerātes. Alie
sumunt qntū ad eoz piositatem. Alii
Et ponit idem Damascen⁹. iij. et Augu.
addit qntā p q̄s manifestat piositas eoz
pōz siue reliquiaz scōz. Ipa em scōrum
corpa fuerūt promptuariū dei. tēplum xpī
alabastr⁹ spūalis vnguenti. fontes diuini. et
organū spūsancti. Primo enim fuerunt
promptuariū dī. Vñ dīc. Hi em pmpua
ria dei. pura cenacula facti sūt. Scōdo tem
plū xpī. Vñ seqt. Qm p intellectū in corpi
bus eoz habitauit de⁹. vt ait apls. Hecis
tis qm corpa vestra templum inhabitātis
in vobis spūsancti sunt. deus autem spūs
est. Qualiter igitur nō honoranda anima
ta dei tēpla et animata dei tabernacula zc.
De hoc etiā Cris. Homo in edificatōe pa
rietū delectatur. de⁹ aut in pueratōe scō
rum. Vñ psal. Dñe dilexi decorē dom⁹ tue
Quē decorē. Non quem diuersitas ma
moz splendentū facit. s; quem pstat varie
tas viuentiū gīaz. Ille decor carnem dele
ctat. iste viuificat aniaz. Ille p tpe deicit et
decipit oculos. iste autē in ppetuū edificat
intellectū. Tertio alabastr⁹ spūalis vngue
ti. vñ ait. Vnguentū boni odoris ex se ma
nans scōz reliquie tribuētes. Et nullus h
discredat. Si em ex rupe et firma petra aq
i heremo emanauit. et ex maxilla asini sam
soni sitienti aqua venerat. multo poti⁹ ex
martīz reliquijs vnguentū bñ olens ema
nare incredibile nequaqz est sitientibz diui
nam virtutē. et ipoz scōz honorē. Quar
to fontes diuini. Vñ ait. Isti viuētes in
veritate cū libera p̄sentia deo assistūt. Fon
tes nobis salutare dominatoz xp̄s scōz
suoꝝ p̄buit reliquias multiformia bñficia
irrigātes Quinto organū spūsancti. Hāc
rōnem assignat Augu. in li. de ci. dei dicēs
Non sunt p̄tēnenda sed plurimū reuerē
da sanctoz corpora. quibz dum adhuc vi
uerent spūsanctus quasi quibzdam orga
nis ad omne opus bonum vsus est. Unde
apostolus. An experimentū queritis eius
qui in me loquitur ch̄rist⁹. Et de Step̄a
no dicitur. q nō poterant resistere sapien
tie et spiritui qui loquebatur zc. Item am

brosius in exameron. Hoc est p̄ciosissimū
q homo diuine vocis sit organū et corpo
ralibus labijs exprimit celeste oraculum.
D Tertio instituta est p̄pter negligēcia
rum expiationē. Licet em paucorū sanctoz
rum festa agam⁹. adhuc tamen illa pauca
negligenter sepe agim⁹. et multa ibidem p
ignorantiam vel negligentiaz obmittim⁹.
Si igitur in alijs solennitatibus sanctoz
quas egimus aliquid negleximus: in hac
generali festiuitate sup̄plere possumus. et de
negligentia nos purgare valeim⁹. Hec ra
tio tangi videtur in sermone qui hac die p
ecclesias recitatur. in quo sic dicitur. De
cretum est vt hac die sanctorum omnium
memoria habeatur. vt quicquid humana
fragilitas per ignorantiam vel p negligē
tiam seu per occupatiōem rei secularis in
solennitatibus sanctorum minus bene per
egisset in hac sancta obseruatōe soluatur.
Notandum autem q quadruplex est disse
rentia sanctorum noui testamenti quos p
anni circulum colimus: et quos hodierna
die insimul recolimus vt ea que negligē
ter fecimus suppleamus. scilicet apostoli:
martyres: et cōfessores: et virgines. Et bñ
fm Rabanum per quatuor mundi partes
significantur. Per orientem apostoli. per
meridiem martyres. p aq̄lonē cōfessores. p
occidentem virgines. Prima igit disse
rentia est apostolorum. quorum dignitas
et excellentia manifestatur ex eo q omnes
alios sanctos in quatuor excedunt. Pri
mo in p̄minētia dignitatis. Ipi em sunt
sapientes principes ecclesie militantis. po
tentes assessores eterni iudicis. dulces pa
stores dominici gregis: Bern. Tales de
cebat humani generis pastores et docto
res constitui qui et dulces essent et potē
tes et sapiētes. Dulces vt me blande et mi
sericorditer susciperent. potētes vt fortis
ter p̄tēgerent. sapientes vt ad viam et p viā
ducerent q ducit ad ciuitatem supernam.
Secūdo in p̄minētia potestatis. De
quorum potestatis p̄minētia sic dicit
Augustinus. Apostolis deus dedit pote
statem sup̄ naturā vt eā curarēt. sup̄ demo
nes vt eos euerterēt. sup̄ elemēta vt ea mu
tarēt. sup̄ animas vt ipas a peccis soluerēt.
sup̄ mortem vt ipsam contemnerent. sup̄
angelos vt corp⁹ dominicum p̄secrarent.

De omnib⁹ sanctis

189

Tertio in progeria scitatis. Un⁹ p⁹ eo
rū maximā sanctitatē et g⁹az plenitudinez
vita et puerfatio xpi in eis tāq⁹ i speculo re-
lucet et cognoscebat i eis sic sol i suo splē
dore. sic rosa in suo odore. sic ignis i suo ca-
lore. De h⁹ dicit Ebrif. sup⁹ Wathem. Vi-
lit xpus aplos q⁹si sol radios suos. q⁹si rosa
suauitatis sue odore. q⁹si ignis scintillas su-
as disp⁹lit. vt sic sol i radib⁹ suis apparet. sic
rosa in odorib⁹ suis sentit. sic ignis in scin-
tillis suis aspicit. sic in illoz p⁹unib⁹ xpi po-
tentia cognoscat. Hec Ebrif. Quarto i
efficacia vtilitatis. de q⁹ efficacia sic dicit
Aug⁹. loq⁹s de aplis. Ex abiectissimis ex-
imigricissimis et paucissimis nobilitant. il-
luminant. multiplicant dulcissima eloq⁹a.
pclarissima ingenia. copiosissima agmina.
mirabilez p⁹icias autoz facūdoz atq⁹ do-
cto⁹z subiugāt xpo. Scōda differētia est
martyrū. Quoz dignitas et excellētia ma-
nifestat ex eo q⁹ passi sūt multipli. vtiliter et
p⁹stāter. Multipli q⁹m p⁹ter martyriū san-
guinis passi sūt triplex aliud martyriū sine
sanguie. De q⁹ triplici martirio dicit Bern.
Triplex est martirū sine sanguie. scz parci-
tas in vbertate quā habuit David. largi-
tas in paupertate quā exhibuit Thobias et
vidua. castitas in iuuetute q⁹ v⁹sus ē ioseph
in egypto. fm at Breg. triplex est martirū
sine sanguie. i. pacietia aduersoz. Un⁹ dic.
Sine ferro martyres esse possumus. si pa-
cientia in aio veraciter custodim⁹. Cōpas-
sio afflictioz. Un⁹ dic. Qui dolore exhibet i
aliena necessitate crucē portat in mēte. Vi-
lectio inimicoz. vñ dic. Ferre ptumelias.
odientē diligere martyriū est in occulta co-
gitatōe. Scōda vtiliter. Que vtilitas ex
p⁹te ipoz marty⁹ est omniū p⁹cto⁹z remissio
meritoz cumulatio. et eterne glē perceptio
Ista p⁹cio sui sanguis sibi emerūt. et iō eozū
sanguis d⁹ p⁹ciosus. i. p⁹cio plen⁹. De p⁹mo
et scōdo dicit Aug⁹. de ciui. dei. Quid est p⁹-
ciosi⁹ q⁹ mors p⁹ter q⁹ delicta dimittunt. et
merita cumulant. Idem sup⁹ Job. Precio-
sus est sanguis xpi sine p⁹cio fecit tū ipe suo
rū sanguine p⁹ciosum p⁹ q⁹ dedit sāguinem
in p⁹cium. Nam si suoz sāguine nō faceret
p⁹ciosū nō diceret p⁹ciōsa in p⁹spectu dñi et.
Item Ciprian⁹. martyriū est delictoz fi-
nis. piculi termin⁹. dux salutis. pacientie
mag⁹. dom⁹ vite. De tertio Bern. Tria sūt

q⁹ mortē scōz faciūt p⁹ciosam. quies a labo-
re. gaudiū d⁹ natiuitate. securitas d⁹ eritaz
te. Ex p⁹te n⁹a duplex est vtilitas. q⁹ d⁹ti
sūt nob in exemplar ad certandū. Ebrif.
Tu xpiane delicatus es miles si puras re-
posse sine pugna vincere. sine certamine tri-
umphare. Exerce vires fortiter. dimica a-
trociter. in p⁹lio isto p⁹certa. p⁹sidera pactuz
p⁹ditōem attende. militiā nosce. pactuz q⁹d
spopondisti. p⁹ditōez quā accepisti. militiā
cui nomē dediti. Hoc em⁹ pacto cūcti pu-
gnauerūt. hac p⁹ditione vniuersi vicerunt.
hac militiā tūmphauerūt. Hec Crisost.
Scōdo dati sūt nob in patronos ad auxi-
liandū. Adiuuant em⁹ nos et meritis suis et
orationib⁹ suis. De p⁹mo Aug⁹. O immēsa
dei pietas. martyrum merita n⁹a vult esse
suffragia. Illos examinat vt nos erudiat.
illos conterit vt nos acquirat. illoz crucis
atque nostros vult esse p⁹fectus. De secūdo
Iheronym⁹ cōtra vigilantū. Si apostoli
et martyres adhuc in corpe positi possunt
orare. p⁹ceter⁹. q⁹m de se adhuc deberent esse
soliciti. q⁹ntomag⁹ post coronas victorias
et triumphos. Unus homo Boyles im-
petrauit veniam a deo sexcentis milib⁹ ar-
maroz. Et stephanus paulo et multis alijs
venia obtinuit. Sed postq⁹ cum xpo esse
ceperunt multomag⁹ possunt. Paul⁹ apo-
stolus. cclxxvj. sibi dicit in navi aias cōdo-
natas. et postq⁹ resolutus cepit esse cū xpo
multomagis potest. Tertio p⁹stāter. Au-
gustin⁹. framea est anima martyris plens
dida caritate. acuta veritate dei pugnant⁹
vibrata virtute q⁹ bella fecit. q⁹ p⁹radicētiū
cateruas redarguendo supauit. p⁹culit in-
festos. prostrauit aduersos. Item Crisost.
Torzi torquentib⁹ fortiores steterūt. ac la-
niantes vngulas laniata membra vicerūt.

E Tercia differētia est p⁹fessioz. Quo-
rum dignitas et excellētia manifestatur ex
eo q⁹ deum p⁹fessi sunt tribus modis. scilicet
corde ore et opere. Confessio autez cordis
non sufficit sine p⁹fessione oris. sicut probat
Crisostom⁹ q⁹tuor rōib⁹ super Wathem.

Quantū ad primum sic dicit. Radix cō-
fessionis fides est cordis. confessio aut⁹ fru-
ctus est fidei. Sicut ergo q⁹diu est radix
viva in terra. necesse est vt aut ramos pro-
ducat aut folia. Si autez non produxerit
sine dubio intellige. q⁹a radix in terra sicca

De omnib⁹ sanctis

ea est. Sic q̄d diu fides cordis integra est sp̄ germinat p̄fessionē i ore Si at̄ p̄fessio marcida fuerit oris. intellige sine dubio. q̄a fides cordis ei⁹ iam an̄ siccata est. Quātū ad scōz sic dicit. Si tibi p̄dest corde credere: et corā hoibz nō p̄fiteri. q̄ et ifideli ypo crite p̄fiteri xpm p̄dest etiā si corde non credat. Si aut̄ ille nil p̄ficir sine fide p̄fitens. nec tu p̄ficias credendo sine confessione.

Quātū ad terciā sic dicit. Et si sufficit xpo qz cognoscet eū etiā si p̄fessus eū nō fueris corā homibz. q̄ et tibi sufficiat qz cognoscit te xps etiā si p̄fessus nō fuerit te coram deo. Si aut̄ tibi nō sufficit cognitio ei⁹. nō illi sufficit cognitio tua. Quātū ad q̄r tam sic dicit Si eū sufficeret tibi fides cordis. cor tantūmodo tibi de⁹ creasset. Nūc aut̄ et os tibi de⁹ creauit vt corde credas et ore p̄fitear⁹. Tercio p̄fessi sunt deum ope Quātr at̄ q̄s deum ope p̄fitear⁹. aut neget. ondit Ihero. in originali sup illō. p̄fitem⁹ se nosse deū dicēs. Xps est sapia. iusticia. veritas. sanctitas. fortitudo. Negat p̄ insipientiā sapia. p̄ iniquitatē iusticia. p̄ mendaciū veritas. p̄ turpitudinē scititas. p̄ imbecillitatē animi fortitudo. et q̄riēscūqz vincimur vicijs atqz pctis toties deū negam⁹ et ecōuer so quoties bene qd agim⁹ deum p̄fitemur.

Quarta differētia est p̄ginū. Quarū dignitas et excellentia manifestat. Primo q̄a ipe sūt sp̄se eēne regē. Ambro. Pulcritudine q̄s pōt maiorē existimare decore eius q̄ amat a rege. pbat a iudice. dedicat a deo. semp sp̄sa: semp innupta. Scōo qz p̄pant angelis. Ambro. Virginitas p̄ditōez hū mane nature supgredit p̄ quā hoies angel sociant. maior tū est victoria p̄ginū q̄s angeloz. Angeli em̄ sine carne viuūt. p̄gines p̄o i carne triūphāt. Tercio qz illustriores sunt fidelibz vniuersis. Vñ Ciprian⁹ Virginitas est flos ecclesiastici germinis. dec⁹ atqz ornamentuz gr̄e sp̄ualis. lera indoles laudis et honoris opus integz atqz incorruptū. dei imago. rursus ad sanctimoniaz dei illustrior portio gregis xpi. Quarto qz p̄ferunt p̄iugatis. Hec aut̄ excellētia quaz habet p̄ginitas respectu copule p̄iugalis: p̄z ex multiplici p̄patione ad illā. Illa em̄ impregnat ventrē. ista mentē. Aug⁹. Bene rosius elegit in carne vitā iam imitari angeloz q̄ ex carne nūez augere mortalium

Est aut̄ vberior felicioz fecūditas nō vt tre grauescere. sed mente grandescere. Illa p̄turit filios doloris. ista filios gaudiū et ultatōis. Aug⁹. Ipa p̄cinētia nequāqz sterilis est. sz fecūda mī filioz gaudiōz: d̄ marito te dñe. Ille filijs replet terrā. ista celū. Ihero. Auptie terrā implent: p̄ginitas paradisum. Illa at̄ est mltē sollicitudinis. ista quietis. Gilbert⁹. Virginitas est curaz silentiū. par carnis. redemptio vicioz. p̄ncipatus virtutū. Illa est bonum. ista melius Ihero. ad pammachiū. Tantū est in nuptias et p̄ginitatē. q̄tum in nō peccare et bñ facere. Imoyt leui⁹ dicam. q̄tum inter bonū et meli⁹. Illa p̄pat spinis. ista rosis. Ihero. ad eustochiū. Laudo nuptias. sed qz mihi virgines generāt. Legō de spinis rosam. de terra auz. de conca margaritam. Quinto qz multis gaudent p̄uilegijs. Ipe nāqz p̄gines coronā aureolā habebūt. can ticū nouū sole cantabūt. vestimētis eiūdes cū xpo gaudebūt. post ipm agnū semp ambulabūt. § Quarto et vltimo instituta est p̄pter facilitōez orationū n̄faz impetratiōē. vt sic omēs sanctos vniuersaliter hac die bonozam⁹. sic et ipi oēs p nob̄ infimol intercedant. vt sic dei miscōiaz facilius impetrem⁹. Si em̄ impossibile est multoz p̄ces nō exaudiri. p̄stat qz impossibile valde erit omniū scōz p nob̄ orantiū p̄ces nō exaudiri. hec rō in orōne tangit cū d̄. Desiderataz nob̄ tue p̄piciatōis abundantia multiplicat̄ intercessoribz largiatis. Intercedunt em̄ p nobis sancti merito et affectu. Merito dum nobis eoz merita suffragāt. Affectu dum vota nostra cupiūt adimpleri. quod tamen non faciunt nisi voluntate dei adimplenda didicerint. Quare in hac die omnes sancti ad intercedendū vniuersaliter p nobis pueniāt. ostenditur in quadam visione que sequenti anno ab huius solennitatis institutione contigisse narrat. Cum em̄ in hac die custos ecclesie sc̄i Petri ex deuotione omnia altaria circūisset. et omniū sanctorum suffragia implorasset. et demum ad altare sancti Petri redisset. ibi paululum cōquiescens extra se rapitur. Et ecce vidit regem regum in sublimi solio cōsistentem et omēs angelos in eius circūitu cōmorantes. Tūc virgo virginū in diademate p̄fulgētī aduenit. quā innumērabilis

De cōmemoratione oīm fidelū defunctorū

multitudo virginū et p̄necū sequebat. Huic rex prius surrexit et posito solio iuxta se sedere fecit. Post hāc aduenit qdā vestit⁹ pilis cameloz. quē sequebat multitudo venerabiliū senioz. Deinde aduenit et ali⁹ pontificali habitu decorat⁹. quē aliqz cohortes in habitu p̄sili sequebat. Postea vō p̄cessit innumerabilis multitudo militū. Post q̄s aduenit turba diuersaz gētiū infinita. Dēs igit⁹ aū regē solū aduenērūt et ipm flexis genibz adorauerūt. Is atq⁹ i pontificali habitu erat. matutinas ceterz p̄sequētibz inchoauit. an⁹ gel⁹ atq⁹ p̄dictū custodē ducebat eidē visio nē exposuit asserēs virginē in p̄ma acie m̄ez dei esse. vestitū de pilis cameloz Jobānez baptistā cū patriarchis s̄l⁹ et p̄phetis. pontificali ornātū bitū Petrū cū ceteris aplis. milites martyres. turbā reliquā p̄fessores. Qui iō oēs aū regē venerūt vt p̄ honore sibi hac die a mortalibz exhibito grās agerēt et pro orbe vniuerso orarēt. Deinde ad locū aliū ipm duxit et vtriusqz sex⁹ boies alios i stratis aureis. alios i mēsis gaudētes diuersis delicijs. alios nudos et inopes auxiliū mēdicātes oīdīr. Dixit autē hūc locū purgatorū esse. abundantes vō anīas illas esse q̄bz ab amicis p̄ multa suffragia copiose subuehebant. egētes vō esse q̄z cura nullaten⁹ habebat. Iussit ergo vt omnia ista sūmo pōtifi ci inrimaret. vt post festum omniū sanctorū diem statueret animaz vt saltez generalia suffragia p̄ illis illa die fierēt q̄ specialia habere nequirent.

CEVIII

De cōmemoratione omniū fidelium defunctorū.

Immemoratio

c omniū fidelū defunctorū hac die in ecclā fieri instituta est. vt generalibz b̄nificijs adiueniēt q̄ specialia habere nō p̄ualēt. sic in p̄dicta reuelatōe mōstratū est. Ait q̄z Pet⁹ damiani q̄ sc̄us Odilio cōperies q̄ apud vulcanū sicilie crebro voces et vlulat⁹ demonū audiebant plangentū q̄ aīe defunctorū p̄ elemosynas et orōes de eoz manibz eripiebant in suis monasterijs ordinauit vt post festū oīm sc̄oz fieret cōmemoratio defunctorū. qd fuit post ab omī ecclā approbatū. De duobz atq⁹ h̄ specialiter

190
videri potest. Primo de ipsis purgandis. sc̄do de eoz suffragijs. Circa p̄mū tria videnda sūt. Primo q̄ sunt illi q̄ purgant. sc̄do p̄ q̄s purgāt. tertio vbi purgāt. Illorū autē q̄ purgant tria sūt genera. Primi q̄ satisfactōe sibi iniūcta nondū p̄plera decedunt. Verūtamen si tantā haberēt cordis p̄ritōez q̄ sufficeret ad delendū peccatorum liberi ad vitā transirent. etiā si satisfactōez minime cōplessent. qz p̄ritio est maxima p̄ peccato satisfactio et maxima peccati deletio. Ibero. Ap̄d deū nō tam valet mēsurā ipis q̄ doloris nec tam abstinentia ciboz q̄ mortificatio vicioz. Sz q̄ nō adeo p̄terunt et aū cōpletionē penitētie moriunt. igne purgatorij grauissime puniūt nisi forte eoz satisfactio ab aliq̄bz caris suis p̄ficiēda assuamā. Ad h̄ tñ q̄ p̄dicta cōmutatio valeat q̄ tuoz req̄runt. Prīmū est ex pte cōmutantis sc̄z ei⁹ autoritas. qz de sacerdotis autoritate debet fieri. Sc̄dm est ex pte illi⁹ p̄ q̄ sit cōmutatio. sc̄z ei⁹ necessitas. qz i tali statu debet esse q̄ p̄ se satisfacere nō valeat. sz adiuari indigeat. Tertū est ex pte illi⁹ in quē fit cōmutatio. sc̄z caritas. qz necesse est ipm esse in caritate q̄ faciat ipaz satisfactōez esse meritoria et satisfactoria. Quartū est ex pte pene. sc̄lz debita p̄portionabilitas. vt vic⁹ minor pena cōmutet in maiore. qz pl⁹ satil⁹ facit deo pena p̄pria q̄ aliena. Est em̄ triplex pena. sc̄z p̄pria et voluntaria. et hec maxime satisfacit. Sc̄da est p̄pria et nō voluntaria. q̄ est in purgatorio. Tertia est voluntaria sed non p̄pria. sicut est in p̄dicta cōmutatione. et hec minus satisfacit q̄ prima ex eo q̄ nō est p̄pria. et magis q̄ secunda ex eo q̄ est voluntaria. Verūtamen si iste p̄ quo satisfactio est assumpta decessit: nihilominus tamen in purgatorio cruciatur. sed tamen per penam quā ip̄e sustinet et quaz alijs pro eo soluunt. citius liberat. quoniam dominus et penam suā et penam illoz in sortem computat. Unde si debuit in purgatorio penam duoz mensiu sustinere. talis sic potuit innari q̄ liberabitur vno mense. Nūq̄ tñ inde eripit q̄sqz debitū sit solutū. Quo soluto illud quod soluitur deinceps est ipsius qui facit et in sinum eius conuertitur. et si ip̄e nō indiget p̄uertitur in sinum ecclē. vel valet alijs qui in purgatorio sūt. Secūdi q̄ in purgatoriū decesserūt sūt q̄

De cōmemoratione oīm fidelū defunctorū

satisfactionē q̄dem iniūctā p̄leuerit. sed tñ illa pena p̄ ignorantia vel negligentia sacerdotis nō fuit sufficiens. Hi em̄ nisi magnitudo p̄tritis suppleat totū in purgatorio p̄plebūt qd̄ min⁹ in hac vita fecerūt. De⁹ em̄ q̄ modos ⁊ mēsurā p̄ctorū et penarū nouit. addit penā sufficientē ne aliqd̄ p̄ctm̄ impunitū remaneat. Vñ p̄ia iniūcta. aut ē maior: aut eq̄lis: aut minor. Si maior tñc illō qd̄ pl⁹ fecerit cedit ei ad augmentū gl̄e. Si eq̄lis tñc sufficit ad dimissionē toti⁹ culpe. Si minor tñc illō qd̄ restat supplet ex fructu diuine iusticie. De his p̄o q̄ in fine penitēt audi qd̄ aug⁹. sentiat. Baptizat⁹ ad horaz securus hinc exit. fidelis bñ viues securus hinc exit. agēs p̄ia⁹ ⁊ recōciliat⁹ cū sanus est securus hinc exit. agēs p̄ia⁹ ad vltimū ⁊ recōciliat⁹ si securus hinc exit. ego nō sū secur⁹. Ergo tene certū ⁊ dimitte incertū. Nec at̄ iō dicit aug⁹. qz tales p̄sueuerit potius penitere ex necessitate q̄ ex voluntate poti⁹ timore pene q̄ amore gl̄e. Tertij q̄ in purgatorio descendūt sunt q̄ lignū fenū et stipulā secū ferūt. q̄ scz circa suas diuitias infra tñ deū carnali tenent affectu. Affectiones em̄ carnales q̄b⁹ dediti sunt domib⁹ iugib⁹ possessiōib⁹ ita tñ vt nil deo p̄ponāt. illis trib⁹ significant. Qui fm̄ suos amandi modos. vel diuri⁹. vt lignū. vt min⁹ vt fenū. vel min⁹ vt stipula cremabunt. Qui ignis (sic dicit aug⁹.) ⁊ si etern⁹ nō sit. miro tñ mō est grauis: excellit enim omnē penā quā vnq̄ passus est aliq̄s i hac vita. Nūq̄ in carne inuēta est tanta pena. licet mirabilia martyres passi sint tormēta.

B Circa scdm̄ p̄ q̄s scz purgant: sciendum q̄ illa purgatio ⁊ punitio fit p̄ malos angelos ⁊ nō p̄ bonos. Boni em̄ angeli nō verāt bonos. s; boni malos. ⁊ mali bonos ⁊ mali malos. Pie tñ credendū est q̄ boni angeli frēs ⁊ p̄cines suos frēq̄nter visitant ⁊ p̄solant. ⁊ vt patienter sufferāt exhortāt. Habet etiā aliud p̄solatōis remediū ex eo scz q̄ certi futurā gl̄az expectāt. Habet em̄ certitudinē de gl̄a. minozē tñ q̄ illi q̄ sūt in patria. sed maiorē q̄ illi q̄ sūt in via. Certitudo em̄ illoz q̄ sūt in patria est sine expectatōe ⁊ timore. qz nec illā futurā expectāt cū p̄sentē habeant. nec illā de cetero amittere formidant. Certitudo autē illoz q̄ sūt in via ecōtrario est. Sed certitudo illoz q̄

sūt in purgatorio medio modo est. Est em̄ cum expectatōe. qz ipsam futurā expectāt. sed est sine timore. qz cum habeant liberū arbitriū p̄firmatū de cetero se peccare non posse cognoscūt. Habet etiā aliam p̄solationē q̄n p̄ se suffragia fieri credūt. Forte tñ verius credendū est q̄ illa punitio nō fit p̄ malos angelos. sed diuina iusticia iubente et flatu ei⁹ succedente. Circa tertij vbi scz purgant. sciendū est q̄ purgant in q̄daz loco iuxta infernū posito. q̄ purgatorij dē fm̄ positiōez plurimoz sapientū. licet alijs videatur q̄ sit in aere vel in torrida zona. Sed tñ p̄ diuinam dispensatiōem diuersa loca diuersis animab⁹ aliq̄ deputant. ⁊ hoc multiplici de causā. scz aut p̄pter eoz leuem punitiōem. aut p̄pter eoz celeriozem liberatōem. aut p̄pter nostrā instructionē. aut p̄pter culpe in loco p̄petratōem. aut p̄pter alicui⁹ sancti orōez. Primo p̄pter eoz leuem punitiōem. sic aliquib⁹ fm̄ Grego. reuelatū est aīas q̄sdā in ymbra punitas esse.

Secdo p̄pter eoz celeriozē liberatōez. vt scz possint alijs suā indigentia reuelare. et ab eis suffragia petere. ⁊ sic celeri⁹ de pena exire. Sic legit q̄ qdam piscatores beati theobaldi in autūno frustū magnū glaciei p̄ pisce p̄ndiderūt. de q̄ magis q̄ de pisce gauisi maxime qz ep̄s dolore pedū laborabat ipsam glaciē ei⁹ pedib⁹ supposuerit ⁊ magnū ei refrigeriū p̄stabat. Quadaz p̄o vice de glacie hoīs vocem audiuit. q̄ ab ep̄o adiuratus q̄s esset dixit. Sum quedam aīa q̄ in hoc gelicidio p̄ peccatis meis affligor ⁊ liberari possem si. xxx. missas sine interuallo. xxx. dieb⁹ p̄tinuis diceret. Qui cū missas medietatez dixisset et se iam ad missam aliā p̄parasset. dyabolica suggestionē cōtigit q̄ fere omnes hoīs illi⁹ ciuitatis inter se bella mouerent. Unde vocatus ep̄s ad sedandam discordiā sacras deponens vestes missam illa die p̄termisit. Itēz reincipiens et iam duas p̄tes complens. exercitus magnus vt videbat ciuitatē obsedit. ⁊ compulsus misse officiū intermisit. Et deo inde reincipiens cum omnes missas vltima excepta dixisset. et vltimā inchoare vellet. tota villa ⁊ domus ep̄i vt videbat accensa est. Cui cum serui dicerent vt missam intermitteret. ille dixit. Si tota villa cremari deberet missam nō dimitterez. q̄ celebrata

De cōmemoratione oīm fidelīū defunctorū

191

glacies prin⁹ resoluta est: et ignis quē se vi-
disse credebāt tāq̃ fantasia recessit et nūl-
lū dānū intulit. Tercio p̃p̃ nram instra-
ctionē. vt scz magnā penam post hāc vitaz
infligi peccantibz cognoscam⁹. Sicut pa-
risi⁹ p̃rigisse legit. Magister em̃ Silo (vt
ait cantor parisiensis) quendā scholarē suū
locū egrotantē obnixe rogauit vt p̃ mor-
tem ad se rediret et statū suū sibi reuocaret.
Post aliq̃t igitur dies sibi apparuit cū cap-
pa de pergameno tota de sophismatibz de-
scripta. et intus flāma ignis tota contexta.
Qui req̃sit⁹ a m̃gro quisnam esset ait. Ille
vix sum q̃ ad te redire p̃missi. Qui de ita-
tu suo req̃sit⁹ ait. Hec cappa plus super me
ponderat et pl⁹ me p̃mit q̃ si vnā turrū su-
per me haberem. et est mihi data vt eā por-
tem p̃ glā quā in sophismatibz habui. Por-
ro flāma ignis q̃ coopta est. pelles sūt deli-
cate et varie quas ferebam q̃ flāma me cru-
ciat et exurit. Sed cū m̃gr illā penā facilez
iudicaret dixit ei defunct⁹ vt manū exten-
deret. et sic facilitatē sue pene sentire posset.
Quis manū extendisset. ille guttā vnāz sui
sudoris dimisit q̃ p̃dicti m̃gri manū q̃si sa-
gitta citius p̃forauit. ita q̃ cruciatū mira-
bilē sensit et ait. Talis sum tot⁹. Ille igitur
magister ex illi⁹ pene acerbitate p̃teritus.
seculū deliberauit deserere. et religionē in-
trare. Unde mane scholaribz p̃gregatis bos
versus composuit. Linquo coarctans cra-
coruis vanaq̃ vanis. Ad logicam pergo
q̃ mortē nō timet ergo. Et sic seculum dese-
rens ad religionem p̃fugit. Quarto p̃p̃
culpe in loco p̃petratōem. Sic aliquando
fm̃ Augu. anime patiunt in locis in q̃bus
deliquerunt. sic p̃z p̃ illud exemplū q̃ re-
citāt Grego. in. iij. dyalogoz. Quidā nā
q̃ p̃sbyter dum balneum frēntaret. quē-
dam virū incognitū ad suū obsequiū p̃pa-
ratum inuenit. q̃ semp sibi sedule ministrabat.
Qui dum q̃dam die p̃ b̃ndictiōe et laboris
mercede quendā panē b̃ndictū sibi exhibe-
ret. ille merēs r̃ndit. Vibi ista quare das.
pater. Iste panis sc̃tus est. Ego autē hunc
manducare nō possum. Ego em̃ aliq̃n h⁹
loci dñs fui. sed p̃ culpis meis h̃ post mor-
tem meā deputat⁹ sum. Sed queso vt om-
nipotenti deo hūc panem p̃ p̃ctis meis of-
feras. Tūc autem te exauditū cognosce. cū
huc ad lauandū veneris et me minime in-

ueneris. Presbyter autē p̃ vnā hebdomadā
salutarē p̃ eo q̃ridie obtulit hostiam. Et re-
uersus eum iam minime inuenit. Quidō
p̃pter alicui⁹ sancti orationez. Sic legit q̃
sc̃tus Patrici⁹ in quodā loco in terra q̃bus
dam purgatoriū impetrauit. Cuius histo-
riam post festū sancti Benedicti reperies.

Circa sc̃m q̃d est de suffragiis tria sūt
videnda. Primo de ipis suffragiis q̃ fiunt
Secundo de his p̃ q̃b̃ fiūt. Tercio de his
p̃ quos fiunt. Circa suffragia q̃ fiunt no-
tandū q̃ q̃tuor sunt genera suffragioz que
maxime defuncti p̃sunt. scz fidelis et amico-
rū oratio. elemosynaz largitio. salutaris
hostie immolatio: et ieiunioz observatio.
Q̃ p̃mū genus suffragioz scz amicoz ora-
tio eis p̃sit. p̃z p̃ exemplū de Pascasio. de
q̃ Grego. in. iij. li. dyal. narrat q̃ cū vir mi-
re sanctitatis et p̃utis extiterit. et duo tūc in-
lūmos pontifices electi fuissent. sed tū post
modum in vnū illoz ecclā p̃uenisset. ipse tū
Pascasi⁹ q̃si ex errore aliū semp p̃tulit. et in
hac snia vsq̃ ad mortē p̃māsit. Qui cū esset
defunct⁹: et dalmaticā feretro suppositam
demoniac⁹ terigisset. statim sanat⁹ est. P⁹
multū p̃o t̃pis cū German⁹ capuanus ep̃s
balneū ob grām sanitatis petisset. p̃dictus
Pascasiū dyaconē stantē et obsequentē in-
uenit. Quo viso vehemēter extimuit. et q̃d
illic tant⁹ vir faceret inq̃sivit. Qui p̃ nulla
alia causa se in illo loco penali deputatum
asseruit. nisi q̃ in illa tali causa plus iusto
sensit. Et addidit dicens. Queso te p̃ me
dñm deprecare. Atq̃ in h̃ cognosces q̃ exau-
ditus sis si huc rediens me nō inueneris.
Qui cum pro eo orasset: et illuc post pau-
cos dies redisset. p̃dictum Pascasiū in
loco eodem minime inuenit. Petr⁹ q̃z clu-
niacensis ait q̃ cū q̃dam sacerdos q̃ridie p̃
mortuis celebraret. ex h̃ apud ep̃m accusa-
tus ab officio est suspensus. Cum autē ep̃s
in magna solēnitare p̃ cimiteriū ad maturi-
nas p̃geret illū mortui surrexerit dicētes.
Iste ep̃s nullas missas nobis dat. Insup
sacerdotē nost̃z nobis abstulit. sz certe nisi
emēdauit moriet̃. Qui et sacerdotē absol-
uit. et libet p̃ mortuis de cetero celebrare.

Q̃ grate etiā sint defuncti orōes viuo-
p̃z p̃ h̃. q̃m q̃daz vt refert cātor parisiensis
dum p̃ cimiteriū trāsiret sem p̃ psalmū pro
defunctis dicebat. Qui cum ab inimicis p̃

De commemoratione oīm fidelīū defūctorū

cimiteriū fugiēs insequeret. p̄tinuo mortuū surrexerit. ⁊ vnusq̄sq̄ instrumentū sui officiū in manu habebat. ⁊ sic ipm̄ viriliter defenderūt. ⁊ inimicos territos fugauerūt. **Q**uo fm̄ gen^o suffragioꝝ. scz elemosynaz largitio eis p̄sit. manifeste haberi p̄t ex eo q̄ i libro machabeoꝝ legit. Qm̄ vir fortissimus indas collatōe facta. xij. milia dragmas argēti misit hierosolimā offerri ea ibi p̄ p̄ctis mortuoz iuste ⁊ religiose de resurrectōe cogitās. Qm̄ etia elemosyne defūctis valeāt. colligit p̄ exemplū qđ narrat Brego. in. iij. li. dyal. Quidaz nāq̄ miles ex corpe educt^o exanimis iacuit. Sz citi^o rediens q̄ cū eo gesta fuerunt enarrauit. Aiebat nāq̄ q̄ pons erat sub q̄ niger ⁊ caliginosus fluuius ⁊ fetidus decurrebat. Trāfacto autē ponte amena erāt p̄rata odorifer^o herbarū floribz exornata. in q̄bz albatōz hoīm ouēticula esse videbant. q̄s varia ⁊ mira florum suauitas satiebat. Nec p̄o erat in predicto ponte p̄batio vt q̄sq̄ in iustoz vellet trāsire i tenebrosū ferentēq̄ fluuiū laberet. iusti p̄o securo gressu ad amena loca puenirent. Ibiq̄ q̄ndam Petri^o noie deorsū positum magno ferri pōdere ligatū se vidisse asseruit. Qui dum req̄reret cur illic esset. dictum est ei. Nec iccirco patit^o. qz si qđ ei p̄ faciēda vltione iubebat. ad inferēdas plagas plus ex crudelitatis desiderio q̄ obedientia seruiebat. Ibi etia q̄ndaz pegrinū se vidisse fatebat. q̄ ad p̄dictū pontē veniens tanta eū auctoritate trāsinit q̄nta hic sinceritate vixit. Alter p̄o stephan^o noie dū transire voluisset eius pes lapsus est. ⁊ ex medio corpe iam extra pontē deiect^o est. Tūc a q̄busdaz tēterrimis viris ex flumine surgētibz p̄ coras deorsum: atq̄ a q̄busdā albat^o ⁊ speciosissimis viris cepit p̄ brachia trahi sursum. Tūc q̄ bec lucra fieret. is q̄ videbat ad corp^o redibat ⁊ q̄s in illo occulti arbitri exanie obtinuerit scire nō valuit. In q̄ dat^o intelligi q̄ in illo mala carnis cū elemosynaz largitione certabant. Qđ em̄ p̄ coras deorsum. ⁊ p̄ brachia trahēbat sursum. p̄t nimirum qz ⁊ elemosynas amauerat: ⁊ carnis vicijs p̄fecte nō reititerat. Quātū tertiu^o genus suffragioꝝ. scz sacre hostie immolatio. plurimū defunct^o p̄sit ex multis exēplis apparet. Refert em̄ Brego. in. iij. li. dyal. q̄ cū qđā monach^o suus noie Iust^o ad extremum ve-

niens tres se occultos aureos indicassz habere. ⁊ de h̄ ingemiscens mortu^o fuissz. p̄cepit Brego. fratribz vt corpus ei^o cum tribz aureis in sterquilinio sepelirēt dicētes. Pecunia tua tech sit in p̄ditōem. Tandē cuiusdam e fratribz Brego. p̄cepit vt vsq̄ ad triginta dies oīm die p̄ eo hostiā immolaret. Qui cum iussa cōplessēt is q̄ defunct^o fuerat in die tricesima cuiusdam fratri apparuit. Quem frater req̄siuit dicēns. Quō is Lūi illerūdī. Rūc vsq̄ male fui. sz iam mō bñ sum. quia hō die cōmunionem recepi. **P**

Hec autē hostie imolatio nō solū mortu^o is sed etia viuis plurimū p̄fuisse inuēta est. Quidam nāq̄ cum in qđam rupe argentū foderent. subito rupes cecidit. et funditus cūctos extinxit. Unus autē eoz subrus in quodā sinu ipi^o rupis mortē euasit. inde in exire nō valuit. vxoz autē illi^o eū defunctum existimās omni die p̄ ipso missam celebrari faciebat ⁊ panem vnū ⁊ vzeu^o vini cū candela quotidie offerebat. Qui diabolus inuident. p̄ tres dies p̄tinuos eidē in forma humana apparuit ⁊ quo tenderet req̄siuit. Qui cum illa sui itineris cām exponeret. ille aiebat. Noli frustra vexari. qz iam missa celebrata est. ⁊ sic illa tribz diebz missam intermisit. nec ipaz celebrari fecit. Quidā autē post h̄ in p̄dicta rupe argentū fodiens q̄ndam vocē audiuit de subdus dicentē. Plagne pcutias. qz capiti meo imminet magn^o lapis. Cum autē ille tremere. ⁊ ad hanc vocem audiendā plurimos puocasset. iterū fodit ⁊ simile vocem audiuit. Tūc oēs p̄pius accedentes dixerūt. Quis enim es tu. Qui rūdēns dixit. Plane faciat^o. quia magnus lapis q̄si sup me cadit. Qui a latere fodientes. ⁊ ad eum vsq̄ puenientes. eū sanum ⁊ incolumē extraxerūt. Et sciscitātes quō ibi tam diu vixisset. dixit. q̄ q̄libet die panis vnus ⁊ vzeus vini ⁊ candela accessā nisi tm̄ tribz diebz sibi oblatus fuit. Qđ vxoz eius audiens ⁊ vehementer exultans agnouit q̄ de oblatōe sua fuerit sustentat^o ⁊ q̄ diabolus eam deceiverit. ne illis tribz diebz missam cantare fecerit. Illud vt testatur petrus cluniacensis accidit in villa nomine ferraria granopolitane diocesis. Bregori^o etia refert q̄ dum qđam nauta in mari naufragiū p̄pessus fuisset ⁊ qđā sacerdos p̄ eo hostiā imolasset. ip̄e tandē de

De cōmemoratione oīm fidelīū defunctorū

192
 mari san^o exiuit. Cū autē q̄lit euasissz intro
 garet: dixit. q̄ dū in medio maris existeret:
 et iam pene fatigat^o deficeret q̄da ad eū ve-
 nit. et panē q̄ndam sibi obtulit. Quē cū ille
 comedisset statim pfortat^o vires recepit. et
 in q̄dam nauī inde trāseunte receptus fuit
 Inuentūq̄ est q̄ illa hora panē habuit q̄ p
 eo sacerdos hostiā imolauit. Quō q̄rtū
 suffragioz genus. scz ieiunioz observatio
 defunctz p̄lit. testat^o Grego. agēs tam d̄ isto
 q̄ de alijs tribz dicēs. Anime defunctoruz
 quoz modis solunt. aut oblatiōibz sacer-
 dorū. aut p̄cibz sanctorz. aut caroz elemosi-
 nis. aut ieiunio cognatoz. Valet nihilo
 min^o p̄ eis penitētia facta ab amicis. Vñd
 retulit q̄dam solēnis doctor q̄ cum q̄dam
 mulier viro mortuo de paup̄tate despera-
 ret. apparuit ei diabol^o dicēs q̄ eā dītare
 si suā faceret voluntatē. Cui p̄mittēdo pri-
 mo iniūxit vt viros ecclesiasticos i suo ho-
 spitio receptos faceret fornicari. Scdō q̄
 paupes in die recipet. et in nocte vacuos ex-
 pelleret. Tercio q̄ orōnes i ecclā garriēdo
 impediret. Quarto q̄ nulli h̄ p̄fiteri debe-
 ret. Tandē cū mortū appropinquasset. et a fi-
 lio ad p̄fessionē admoneretur. illa ei factū
 aperiens: dixit se p̄fiteri non posse. nec sibi
 aliqd p̄fessio valeret. Sz cū ille cum lacri-
 mis instaret et p̄niaz se p̄ ea facturū p̄mittere-
 ret. illa cōpuncta p̄ sacerdote filiū destinā-
 uit. Sed anteq̄ sacerdos veniret demōes
 ad eam irruerunt. quoz horrore ac timore
 mortua est. Filius su^o p̄ ea p̄c̄m suū p̄fites.
 et p̄niaz septennē faciens. ipā cōpleta vidit
 matrem ei de sua liberatōe grās referentē.

Valent etiam eis indulgentie ecclesie.
 Unde cū q̄dam aplice sedis legat^o q̄ndaz
 strenuū militē rogaret vt in terra albiensi i
 seruitiū ecclesie militaret. facta indulgētia
 patri suo defuncto: p̄ vnam ibidē q̄drage-
 nam morat^o est. Qua completa: pater luce
 clarior ei apparuit. et de sua liberatōe grās
 ei egit. **E** Circa scdōm hui^o ptis. scz il-
 los p̄ q̄bz fiunt etiam quoz videnda sunt.
 Primo q̄ sunt illi q̄bz possunt p̄desse. Se-
 cundo q̄re debent eis p̄desse. Tercio si om-
 nibz equaliter p̄sunt. Quarto q̄liter suffra-
 gia q̄ p̄ ipis fiunt scire possunt. De p̄mo
 scz q̄ sunt illi q̄bz p̄desse possunt. sciendū est
 q̄ sic dicit Aug^o. omēs q̄ de hac vita dece-
 dūt. aut sunt valde boni. aut valde mali:

aut mediocriter boni. Suffragia igit^o sc̄tā
 p̄ valde bonis sūt gratiaz actōes. p̄ valde
 malis sunt viuoz q̄lescūq̄ p̄solatōes. pro
 mediocriter bonis sunt expiatōes. Valde
 autē boni dicunt^o q̄ statim euolant et ab ytro
 q̄ igne tam purgatorij q̄ inferni liberi sūt
 Eoz autem sunt tria genera. scz baptizati
 martyres: et viri p̄fecti. q̄ scz tam p̄fecte edi-
 ficauerunt aux^o et argentū et lapides precio-
 sos. i. dei dilectōem. p̄imi amorē. et bonaz
 opationem. vt nō cogitēt placere mūdo. lz
 tm̄ deo. Qui et si q̄nq̄ venialiter peccāt. fer-
 uore tñ caritatis ita in eis p̄c̄m p̄sumitur
 sic gutta aque a camino ignis penitus ab-
 sorbet. et ideo secum cremabilia nūq̄ ferunt
 Qui igit^o p̄ aliq̄ istoz triū genēz oraret. vñ
 aliqua suffragia faceret. eis iniuriā faceret.
 Quia sic dicit Aug^o. iniuriā facit martyri
 q̄ orat p̄ martyre. Si p̄o aliq̄s p̄ aliq̄ valde
 bono oraret. de q̄ tñ an euolasset dubitaret
 tunc ille orōnes essent gr̄az actiones. et ad
 meritum cederent exorātis fm̄ illud. Ora-
 tio mea in sinū meū p̄uertet. His em̄ tribz
 generibz celum prius apitur cū decedūt.
 nec aliquē purgatorij ignem sentiūt. Qd̄
 significatū est p̄ illos tres q̄bz celū aptū est.
 Apertum est em̄ x̄po baptizato Luce. iij.
 Jesu baptizato et orante apertū est celum.
 Per qd̄ significat^o q̄ celum aperit^o omnibz
 baptizatis siue sint paruuli siue adulti ita
 q̄ si decederēt p̄c̄m euolarent. Baptism^o
 em̄ p̄tute passionis x̄pi mūdat ab om̄i pec-
 cato et originali et mortali et veniali. Secū-
 do apertū est stephano lapidato. Act. viij.
 Ecce video celos ap̄tos et. Per qd̄ signifi-
 catur q̄ ap̄t om̄ibz martyribz. ita q̄ statim
 euolant cū decedūt. et si aliq̄ cremabilia ha-
 beant om̄ia falce martyrij rescant. Tercio
 apertū est Johanni p̄fectissimo Apoc. iij.
 Vidi et ecce hostiū aptū in celo. Per quod
 significat^o q̄ viris p̄fectis q̄ totaliter p̄niaz
 cōpleuerunt nec venialia admiserūt. vel si
 aliq̄ admittunt a feruore caritatis prius
 p̄sumunt. celum ipm̄ p̄tinuo aperitur. et
 mox in illud p̄petuo regnaturi ingrediunt^o
 Valde autē mali sūt q̄ p̄tinuo in inferni bara-
 trum demergunt. Pro q̄bz si de eoz dāna-
 tione p̄staret nulla suffragia aliq̄ten^o essent
 fienda. fm̄ qd̄ dicit Aug^o. Si scirem p̄ez
 meū esse in inferno nō p̄l^o orarē p̄ eo q̄ pro
 diabolo. Si autē p̄ aliq̄bz damnatis de quoz

De commemoratione oim fidelium defunctorum

damnatioe dubitat aliq suffragia fierent: nihil tamē eis pdesent. nec qntū ad liberationē. vt scz ab ipis penis liberent. nec qntū ad mitigatioem. vt scz pena in eis mitiget vel diminuat. nec qntum ad suspensio nē. vt scz ad tps vel ad horā eoz damnatio suspendat. nec qntū ad fortificatioem. vt scz ad tolerandū leui⁹ robozent. qntūz em ad aliq d horum in inferno nulla est redēptio.

Mediocriter at boni dicunt q cremabilia aliq. scz lignū. fenū. stipulā. secū ferunt. vel q pniaz inunctā z sufficientē morte p occupati pplere nō pnt. q nec a dō boni sūt quin suffragiis egeant. nec adeo mali quin eis pdesse valeant. Suffragia igit facta p his sūt eoz expiatioes. vñ isti sunt illi quibz ipa suffragia solū pdesse pnt. In hmoi aut suffragiis faciendis ecclā psequit triplicez nūcz diez maxie obſuare. scz septenarium tricenariū. z anniuersariū. Et rō hoz assig nāt in li. mitrali. d officio. Obſeruāt ſeptenari⁹ vt aie ad eternū qet ſabbatū pueniāt. Vel vt eis oia pctā remittāt q in vita egerūt. q pſepre dies ducit. vel vt remittantur eis pctā q egerūt cū corpe. qd pſiſtit ex qru oz humoribz. et cū aia in q sunt tres vires. Obſeruatur tricenarius q pſtat ex tribus z denarijs vt purget in eis qcqd in fide trinitatē z in trāſgreſſione decalogi deliquerūt. Obſeruāt anniuersari⁹. vt de annis calamitatis pueniāt ad annos eternitatē. Sic em anniuersariū ſctōz celebram⁹ ad ipoz honore z ad noſtrā vtilitatē. ſic z anniuersariū defunctorz ad ipoz vtilitatē z noſtrā deuotionē. De ſecūdo qre ſcz eis debēt ſuffragia pdesse. ſciendū q triplici rōne debent eis pdesse. Primo rōne vnitatē. Sūt em corp⁹ vñ cum illis de ecclā militāt. et ideo bona ſua debent eis eſſe pmunia. Secūdo rōne dignitatē. qm dum adhu c viuerēt meruerūt vt hec ſibi pdesſent. Et iterū. Dignū eſt vt q alios inuerūt z ipi ab alijs iuuent. Tertio rōne neceſſitatis. qz ſcz ſunt in ſtatu in q iuuare ſe non pnt. De tertio ſcz vtz eq̄luter omibz pſint. ſciendū q ſi ipa ſuffragia in ſpeciali ſiūt magis pſunt ill p qbz ſpecialiter ſiunt qz alijs. Si aut i cōmuni ſiunt magis pſunt eis q plus meruerūt in hac vita vt ſibi pdesſent. ſi in eq̄li vñ maiori neceſſitate exiſtūt. De quarto qualiter ſcz ſuffragia q p eis ſiunt ſcire poſſunt.

ſciendū q fm Augu. ſcire poſſunt tribz modis. Primo p diuinā reuelatioem. qñ ſcz dō hoc eis reuelat. Scdo p bonoz angelozz manifeſtatioem. Angeli em q h ip nobiſcum ſunt. z omēs acruſ nōs pſiderāt in iſtāci qñ ad eos pnt deſcendere. et eis prin⁹ nūciare. Tertio p aiaz hinc exeuntū intimatioem. Anime em q de hoc mūdo trāſeunt. hec z alia eis nunciare poſſunt. Quarto nibilomin⁹ ſcire poſſunt p expientiam z reuelationē. Cum enim a penis ſe releuari ſentiūt: ſuffragia proſſe fieri cognoscunt. f

Circa ternū hui⁹ ſecūde ptis. ſcz illos p qz ſiunt. ſciendū q ipa ſuffragia ſi prodeſſe debent oportet q ſiant ab his q ſunt in caritate. Nam ſi p malos ſiunt pdesse nō pnt. Unde legi⁹ q dum qdaz miles in lecto cū vxore eſſet. et luna valde lucens p rimas intraret mirabat. quō homo rōnalis creator ſuo nō pareret. cum eidem creature irrationalē pareret. Et dum cuidam militi defuncto q ſibi fuerat familiaris detraheret. ſubito ille qui mortuus fuerat in thalamū introiuit. z dixit illi. Amice noli male ſuſpicari de aliq. et p dona mihi ſi quid in te peccaui. Lūcz ſup ſtatu ſuo interrogaretur dixit. Claris penis affligor. p̄cipue q tale cimiteriū violauī. z ibi qndam vulnerrans eum cappa ſua expoliaui. q mihi ſuperponit. z vno monte magis me pmit. Rogauitqz vt p ſe orōnes fieri faceret. Cum autē ille ſibi diceret. an veller q a tali ſacerdote ipas orōnes faceret fieri. Ille ad hoc nibil rñdens caput more renuēt⁹ pculſit. Dein de dixit. ſi veller q talis heremita p ſe oraret. Cui ille. Utinā p me oraret. Qd cum ſe facturū pmitteret. ille ait. Et ego dico tibi qz ab hac die vſqz ad duos ānos tu etiā morieris. Sicqz ille diſparuit. z miles viſa ſua in meli⁹ mutata in dño obdormiuit.

Qd aut dictum eſt ſuffragia facta p malos pdesse nō poſſe. intelligēdū eſt nūc ſint opa ſacramentalia. vt eſt celebratio miſſe q a malo miniſtro violari nō poteſt. Vel niſi ipe deſiit⁹ vel aliqs ei⁹ amicus aliqbz etiā malis aliq diſpēdia reliquiſſz. Que tamen p̄tinuo diſpensare debent. ne ſibi cōtingat qd cuidam p̄giſſe legi⁹. Miles em qdaz in bello karoli magni vt ait turpinus cum mauris pugnaturus. rogauit cognatū ſuū vt ſi in bello moreret equū ſuū venderet. et

domū redibat. Lūq; i loco qdā iuxta aliū i
firmū decubēs q̄sceret. vidit i somnis qn-
dā ad se venientē: ⁊ aqua totaliter pfundē-
rem. Qui euigilās ꝑ sociū irat⁹ ait. Quare
me aqua totaliter pfudisti. Qui ait. Ego
te nō pfudi. sed credo q̄ illa pfusio erit tibi
causa salutis. Ille igitur surgēs. ⁊ se sanatū to-
talit̄ inueniēs. baculos sup hūez posuit. et
ad tumulū sc̄e elizabeth rediēs et gratias
agens. letus ad pp̄ia remeauit.

CLEXIII
De sancta Cecilia.

Cecilia quasi celi

c lilia. vel cecy via. vel a celo ⁊ lya
Vel cecilia q̄si cecitate carens.
Vel d̄r a celo ⁊ leos qd̄ est p̄ls. Fuit enī ce-
leste liliū ꝑ ꝑginitatis pudorē. Vel d̄r liliū
q̄r habuit candorē mūdicie. virozē ꝑsciētie
odorē bone fame. Fuit ⁊ cecy via ꝑ exēpli i-
formatorē. celū ꝑ iugē ꝑtemplatōem. lya ꝑ
assiduā opatorē. Vel d̄r celum. q̄r sic dicit
ysidor⁹ celū ꝑhi volubile rotundū ⁊ ardēs
esse dixerit. sic ⁊ ipa fuit volubilis ꝑ opatio-
nē sollicitā. rotundā ꝑ ꝑseuerantiā. ardens ꝑ
caritatē succēsam. Fuit etiā cecitate carēs
ꝑ sapientie splendorē. Fuit ⁊ celum ꝑli. q̄a
in ipa tāq; in celo sp̄iali p̄ls ad imitandū
intuetur solem lunam et stellās. i. sapientie
ꝑspicacitatem. fidei magnanimitatē. et vir-
tutum varietatem.

B Cecilia ꝑgo ꝑclarissima ex nobili ro-
manoz genere exorta. ⁊ ab ipis cu-
nabulis in fide xpi nutrita. abscon-
ditū sp̄ euangelii xpi gerebat in pectore. et
nō dieb; neq; noctib; a colloquijs diuinis
⁊ orōne cessabat. suāq; ꝑginitatē ꝑseruari a
dño exorabat. Cū āt cuidā iuueni noie va-
leriano desꝑōsata fuiss;. ⁊ dies nuptiaz in-
stituta ess;. illa subit⁹ ad carnē cilicio erat in-
duta. ⁊ desup deaurat⁹ vestib; tegebat. Et
cantātib; organis illa in corde soli dño de-
cātabat dicēs. Fiat dñe cor meū et corpus
meū imaculatū vt nō ꝑfundar. Et biduas
nis ac triduanis ieiunijs orās comēdabat
dño qd̄ timebat. Venit aut̄ nox in q̄ suscep-
pit vna cū sp̄so suo cubiculi secreta silētia
⁊ ita eū alloq̄t. O dulcissime atq; amātiss;
me inuenis. est mysterium qd̄ tibi ꝑfitear. si
mō tu iurat⁹ asseras tota te illud obseruan-

tia custodire. Jurat valerian⁹ se illud nlla
necessitate detegere. nlla ꝑdere rōne. Tūc
illa ait. Angelū dei habeo amatozē. qui nū-
mio zelo custodit corp⁹ meū. Hic si leuiter
senserit q̄ tu me polluto amore contingas
statim feriet te ⁊ amictes florem tue gratissi-
me inuētus. Si āt cognouerit q̄ me since-
ro amore diligas ita q̄z diliget te sic me et
ostendet tibi gl̄az suā. Tūc valerian⁹ nutu
dei correct⁹ ait. Si vis vt credā tibi ipsuz
angelū mihi ostēde. Et si ꝑe ꝑbauerō q̄ an-
gelus sit faciā qd̄ hortar⁹. Si āt virū aliū
dilig⁹. te ⁊ illū gladio feriā. Cui cecilia di-
xit. Si in deū vez credider⁹ ⁊ te baptizari ꝑ-
miseris ipm videre valebis. Vade igitur i
tertiū miliariū ab vrbe via q̄ apia nūcupat⁹
⁊ paupib; q̄s illic inuenies dices. Cecilia
me misit ad vos vt ostēdat⁹ mihi sem̄ senē
vrbani qm̄ ad ipz habeo secreta mādāta q̄
ꝑferā. Tūc dñi tu videris indica ei oīa ver-
ba mea. Et postq; ab eo purificatus fueris
⁊ redieris angelū ipm videbis. Tunc vale-
rian⁹ prexit. et ꝑm signa q̄ accepat sc̄m vrb-
anū ep̄m intra sepulcra martyrū latitātez
inuenit. Lūq; ei oīa ꝑba cecilię dixiss; ille
man⁹ ad celū pandēs cū lacrimis ait. Dñe
ihu xpe semiator casti ꝑsiliꝝ suscipe seminū
fruct⁹ q̄ in cecilia seminasti. Dñe ihu xpe ꝑa-
stor bone cecilia famula tua q̄si ap̄is tibi ar-
gumētoza deferuit. Nā sponsū quē q̄si leo-
nē ferocē accepit. ad te q̄si agnū māsuētiss;
mū destinauit. Et ecce subito apparuit se-
nex qdam nūcis vestib; induit⁹ tenēs libz
aureis lris sc̄ptū. Quē videns valerianus
ꝑ nimio timore q̄si mortu⁹ cecidit et a sene
lenat⁹ sic legit. Unus de⁹. vna fides. vnū
baptisma. vn⁹ d̄s ⁊ pater oīm. q̄ sup oēs ⁊ ꝑ
oīa ⁊ in oīmib; nob. Lūq; hec legisset dixit
ei senior. Credis ita esse: an adhuc dubi-
tas. Tūc exclamauit di. Non est aliud qd̄
veri⁹ credi possit sub celo. Statimq; illo
disparente. valerian⁹ a sc̄to vrbano baptis-
ma suscepit. Et rediēs ceciliā cū angelo lo-
quentē in cubiculo inuenit. Angelus autē
duas coronas ex rosis ⁊ lilijs in manu ha-
bebat. et vnā cecilię ⁊ alterā valeriano tra-
didit di. Istas coronas imaculato corde ⁊
mundo corpe custodire. q̄ de paradiso dei
eas ad vos attuli. nec vnq; marcescent. nec
odorē amittēt. nec ab alijs nisi q̄b; castitas
placuerit videri poterūt. Tu āt valeriane

De sancta Cecilia

quia vtili p̄silio credidisti. pete q̄dcūq; vo-
lueris ⁊ p̄sequis. Cui valerian⁹. Nihil mi-
hi in hac vita extitit dulci⁹ q̄s vnic⁹ fratris
mei affect⁹. Peto igit⁹ vt ⁊ vitatē ip̄e meū
agnoscat. Cui angel⁹. Placet dñō petitio
tua. ⁊ abo cū palma martirij ad dñm venie-
tis. C. Post h̄ ingressus tyburci⁹ frater
valeriani. cū nimīū rosarū sensiss̄ odorē di-
xit. Viroz h̄ rpe rose h̄ odor ⁊ liliorū vnde
respiret. Nā si ip̄as rosas vel lilia i manib⁹
meis tenerē. nec sic poterāt odoramēta tan-
te mihi suauitatē infundere. Cōfiteor vobis
ita sū refect⁹ vt putē me totū subito imuta-
tū. Cui valerian⁹. Coronas hēm⁹ q̄s tui
oculi videre nō p̄ualēt. Floreo colore ⁊ ni-
ueo candore vernātes. ⁊ sic me interpellāte
odorē sensisti. sic ⁊ si credideris vide valebis
Cui tyburci⁹. In somnis h̄ audio. an in ve-
ritate ista loq̄r⁹ valeriane. Cui valerianus
In somnis vsq; mō fui⁹. h̄ iā nūc in vita
te manen⁹. Ad quem tyburci⁹. Vñ h̄ nosti
Et valerian⁹. Angel⁹ dñi me docuit quez
tu videre poteris si tu purificat⁹ fueris. ⁊ om-
nib⁹ ydolis abrenūciaueris. Huic mira-
culo de coronis rosarū Ambro. testat in p̄sa-
tione sic di. Sc̄a cecilia celesti dono reple-
ta. vt martirij palmā assumeret ip̄m mun-
dū est cū thalamis execrata. Testis est va-
leriani piug⁹ ⁊ tyburci⁹ puocata p̄fessio. q̄s
dñe angelica manu odoriferis florib⁹ coro-
nasti. Viroz virgo duxit ad glāz. mundus
agnouit q̄tū valeat deuotio castitat⁹ Hec
Ambro. Tūc cecilia euidenter ostendit ei
oīa ydola esse insensibilia ⁊ muta. ita vt ty-
burci⁹ r̄nderet ac diceret. Qui ista non cre-
dit pec⁹ est. Tūc cecilia osculās pec⁹ ei⁹ di-
xit. Hodie te fateor esse meū cognatū Sic
em̄ amor dei frēm tuū mihi piugē fecit: ita
te mihi cognatū p̄cept⁹ faciet ydolorū. Va-
de igit⁹ cū fratre tuo vt purificatōez accipi-
as ⁊ angelicos vult⁹ vide valeas. Dixitq;
tyburci⁹ fratri suo. Obsecro te frater vt mi-
hi dicas ad quē me ducit⁹ es. Cui vale-
rian⁹. Ad vrbānū ep̄m. Cui tyburci⁹. De
illo vrbano dic⁹ q̄ toties dānat⁹ ē. ⁊ adhuc
in latebris p̄morat⁹. Nisi inuēt⁹ fuerit cre-
mabit⁹ ⁊ nos in illi⁹ flāmīs pariter inuolue-
mur. ⁊ dñi q̄rim⁹ diuinitatē latentē in celis
incurrem⁹ furorē exurentē i terris: Cui ceci-
lia. Si h̄ sola eēc vita. iuste hāc p̄dere time-
rem⁹. Est autēz alia melior. q̄ nūq; amittit⁹

quā nob⁹ dei fili⁹ enarrauit. Om̄ia em̄ q̄ fa-
cta sūt fili⁹ ex pie genit⁹ p̄didit. Vniuersa
āt q̄ p̄dita sūt ex pie p̄cedēs spūs animauit
Hic igit⁹ fili⁹ dei in mundū veniēs verbis
⁊ miraculis aliā vitā eē nob⁹ mōstrauit. Cui
tyburci⁹. Lerte vñ dñū esse asser⁹. et quō
nūc tres esse testar⁹. Rūdit cecilia. Sic in
vna hoīs sapia sūt tria. scz ingeniū. memo-
ria. ⁊ intellect⁹. sic ⁊ i vna diuinitatē essen-
tia tres p̄sone esse p̄nt. Tūc cepit ei de ad-
uentu filij dei ⁊ passiōe p̄dicare. ⁊ mltas cō-
gruitates ip̄i passiōis oñdere Nā ideo in-
q̄t fili⁹ dei est tent⁹ vt gen⁹ hūanū dimittat
p̄ctō detentū. Bñdict⁹ maledict⁹ vt homo
maledict⁹ bñdictōem p̄sequat⁹ illud i se patit⁹.
vt hō ab illusione demonum liberet⁹. Spi-
neam coronaz accepit in capite vt a nobis
iniaz auferat capitalē. Fel suscepit amarūz.
vt sanaret hoīs dulcem gustū. Expoliatur
vt parentū nostrorum nuditatez opiat⁹. In
ligno suspenditur. vt ligni p̄uariatōez sol-
lat⁹. Tūc tyburcius fratri suo dixit. Vile-
rere mei. ⁊ p̄duc me ad hominē dei vt puri-
ficatōem accipiā. Ductus igit⁹ et purifi-
catus angelos dei sepe videbat. ⁊ om̄ia q̄
postulabat p̄tinus obtinebat. D. Va-
lerianus igit⁹ ⁊ tyburci⁹ elemosynis in-
stebant. ⁊ sc̄tōz corpa quos Almach⁹ p̄e-
fect⁹ occidebat sepulture tradebāt. Quos
Almachius ad se vocans. cur p̄ suis sceles-
rib⁹ damnatos sepelirent inquisiuit. Cui
Tyburcius. Utinam illoz serui essem⁹
quos tu damnatos appellas. Qui p̄p̄ses-
runt illud quod videtur esse et non est. ⁊ in-
uenerunt illud quod nō videtur esse et est.
Cui p̄fectus. Quid nam est illud. Et ty-
burci⁹. Quod videtur esse et non est. est om-
ne quod in hoc mundo est. q̄d homines ad
nō esse perducit. Quod vero nō videt⁹ esse
⁊ est. est vita iustoz ⁊ pena maloz. Cui p̄e-
fectus. Non puto q̄ mente tua loquaris.
Tūc iubet altare valerianū dicens ei. Qm̄
nō est sane capitis frater tu⁹. tu saltem pote-
ris sapiētē dare r̄sum. Constat plurimū
vos errare. q̄ gaudia respiciis. ⁊ oīa inimi-
ca gaudijs affectaris. Tūc valerian⁹ se vis-
disse ait glaciali tempe ociosos iocantes. ⁊
operarios agricolas deridentes. Sz est
uo tempe dñi aduenissent gloriofi fructus
laboz gaudentib⁹ illis qui putabant vani
ceperunt flere qui videbantur vrbani. Sic

et nos nunc quidem sustinemus ignominiam et laborem. in futuro autem recipiemus gloriam et eternam mercedem. Vos autem nunc transitorium habebitis gaudium. in futuro autem inuenietis eternum luctum. Cui prefectus. Ergo nos inuictissimi principes eternum habebimus luctum. et vos persone vilissime perpetuum possidebitis gaudium. Cui valerianus. Homunciones estis non principes. tempore nostro nati citius morituri. et deo rationem plus omnibus reddaturi. Dixit autem prefectus. Quid verborum circuitu immoramur. Offerre diis libamina. et illesi abscedite. Sancti respondit. Nos deo vero quotidie sacrificium exhibemus. Quibus prefectus. Quod est nomen eius. Cui valerianus. Nomen eius inuenire non poteris: etiam si pennis volaueris. Prefectus dixit. Ergo iupiter nomen dei non est. Cui valerianus. Nomen homicide et stupratoris est. Ad quem Almachius. Ergo totus mundus errat. et tu cum fratre tuo verum deum nosti. Valerianus respondit. Nos soli non sumus sed innumerabilis multitudo hanc sanctitatem recepit. Traduntur igitur sancti in custodiam maximam. Quibus ille ait. O iuuentutis flos purpureus. O germanus fraternitatis affectus. quomodo ad mortem quasi ad epulas festinatis. Cui valerianus ait. quod si crediturum se promitteret: gloriam animarum eorum post mortem videret. Et Maximus. Fulminibus igneis consumari non illum solum deum confitear quem adoratis si contingat quod dicitis. Ipse igitur Maximus et omnis eius familia: ac universi carnifices crediderunt. et ab Urbano qui illuc occulte venit: baptismum susceperunt. E igitur dum auroa nocti finem daret. Cecilia exclamavit dicens. Eya milites christi abijcite opera tenebrarum et induimini arma lucis. Quarto igitur militario ab urbe sancti ad statuum Iovis ducuntur. Et dum sacrificare nollent: pariter decollantur. Tunc Maximus cum iuramento asseruit se in hora passionis eorum angelos vidisse fulgentes. et animas eorum quasi virgines de thalamo exuntes quas in gremio suo in celum angeli detulerunt. Almachius vero audiens Maximus christianum effectum. cum plumbis

tandiu cedi fecit. quousque spiritum excussit. Cuius corpus sancta Cecilia iuxta valerianum et cyburcium sepeliuit. Tunc Almachius facultates amborum cepit inquirere. et Ceciliam tanquam valeriani coniugem coram se fecit astare. Iussitque ut ydolis immolaret. aut sententiam mortis incurreret. Cum autem ad hoc ab apparitionibus videretur. et illi vehementer fletent eo quod puella tam decora et nobilis ultro se morti traderet. dixit ad eos. Hoc boni iuvenes non est iuuentutem perdere: sed mutare. dare luctum et accipere aurum. dare vile habitaculum et accipere preciosum. dare breuem angulum. et accipere forum perlucidum. Si quis pro nummo solidos daret. nonne velocius festinaretis. Deus autem quod acciperet simpliciter reddet centuplum. Creditis his que dico. Et illi. Credimus christum verum esse deum qui talem possedit famulam. Vocato igitur urbano episcopo quas dringenti et amplius baptizati sunt. Tunc Almachius sanctam Ceciliam ad se vocans ait. Cuius conditionis es. Et illa. Ingenua sum et nobilis. Cui almachius. Ego te de religione interrogo. Et cecilia. Interrogatio tua stultum sumit initium quod duas responsiones vna putat inquisitione concludi. Cui almachius. Unde tibi tanta presumptio respondendi. Et illa. De conscientia bona et fide non ficta. Cui almachius. Ignoras cui preestis sim. Et illa. Potestas vestra est quasi vter vento repletus. quem si acus pupugerit. omnis prius rigor pallescit. et quicquid in se rigidum habere cernit incurvatur. Cui almachius. Ab iniuriis cepisti. et in iniuriis perseveras. Cecilia respondit. Iniuria non dicitur nisi quod verbis fallentibus irrogatur. Unde aut iniuriam docui si falsa locuta sum. aut teipsum corripe calumniam inferentes. Sed nos scientes sanctum dei nomen. omnino negare non possumus. Melius est enim feliciter mori quam infelicitervivere. Cui almachius. Ut quid cum tanta superbia loqueris. Et illa. Non est superbia sed constantia. Cui almachius. Infelix ignoras quia vivificandi mihi est tradita potestas. Et illa. Contra veritatem publicam pro te esse mentitum. Vitam enim viventibus tollere potes. mortuis autem dare non potes. Es igitur minister mortis: non vite. Cui

De sancto Clemente

Almachi⁹. Jam deponere amentia^m et sacrificia dñs. Qui cecilia. Nescio ubi oculos amiseris. Nam q̄s tu deos dicis. oēs nos sapia eē videm⁹. Mitte igitur manū. et tūgēdo disce qđ oculis nō vales videre. Tūc iratus Almachi⁹. iussit eam ad domū suā reduci. ibi q̄s tota die et nocte iussit eā i bulliēti balneo cōcremari. Que q̄si in loco frigido mansit nec modicū saltē sudoris p̄sensit. Qđ cū audisset Almachi⁹ iussit eam in ipso balneo decollari. Quā spiculator tribus ictibus i collo percussit. s; tñ caput ei⁹ amputare non potuit. Et q̄s decretū erat ne q̄rtā percussione decollād⁹ acciperet eā semivivā cruet⁹ carni fex derelicta. Per tridū at sup̄vives. oia q̄ habebat paup̄ibus tradidit. et oēs q̄s ad fidē p̄vertat vrbano ep̄o p̄mēdavit di. Triduanas mihi inducias postulavi. ut hos tue b̄titudini p̄mēdare et hāc domū meā in eccl̄iā p̄secraret. Sc̄tus at vrbano corp⁹ eius int̄ ep̄os sepeliuit. et domū suā in eccl̄iā ut rogauerat p̄secrauit. Passa est at circa anno dñi. cccxiiij. tpe Alexandri imp̄atoris. Alibi at legit q̄ passa sit tpe Marci aurelij. q̄ imperavit circa annos dñi. cccx.

CLXV

De sancto Clemente.

Clementis dicitur a

cleos qđ est gl̄a et mens quasi gloriosa mens. Habuit em̄ gloriosā mentem. sc; purgatā ab omni sordē. ornatā tam omni p̄tute. et decoratā nunc omni felicitate. Que felicitas p̄sistit in hoc sicut dicit Augustin⁹ in li. de trini. q̄s ibi esse nost̄ nō habebit mortē. nōsse nostrū nō habebit errorē. amare nost̄ nō habebit offensionē. Vel d̄r a clementia. quia clemens et misericors valde fuit. Vel sic d̄r in glosario Clementis d̄r dulcis. iustus. maturus. pius. Iustus in actione. dulcis in sermone. matur⁹ in conversatione. pius in intentione. Eius vitā ip̄e in suo itin̄ario inseruit. maxime vsq; ad illum locum in quo qualiter beato Petro in pontificatu successit ostenditur. Cetera ex eius gestis que cōmuniter habentur sumuntur.

Clementis ep̄iscop⁹ ex nobili romanorū prosapia ortus est. Pater eius Faustianus. mater vero ei⁹ Ma-

cidiana nūcupata est. Habuitq; duos fratres. quorū vnus Faustinus alter Faust⁹ dicebatur. Cumq; Macidiana mater ei⁹ mira corporis pulcritudine polleteret. frater viri sui libidinoso amore in eam vehementer exarsit. Cum autē eam quotidie molestarē. et ip̄a sibi nullatenus assentire velleret. viroq; suo hoc reuelare timeret. ne int̄ duos fratres inimicicias suscitaret. cogitavit p̄ aliquod temp⁹ se a patria abscondere. donec illicitus amor conquiesceret. quē aspectus sue presentie inflāmaret. Ut autē hoc a viro suo obtinere valeret somniū callide concepit. quod in hunc modū viro suo retulit dicens. Ecce quidam mihi per visum astitit. mihi precipiens ut confestim cum duobus geminis. sc; Faustino et Fausto ex vrbē discederē. et tamdiu abessem donec ip̄e mihi reditum imperaret. Quod si non facerem simul cum omnibus liberis interirem. Quod vir audiens vehementer expavit. ac uxorem cum duobus liberis et familia multa athenas misit. ut et ibi maneret et filios faceret erudiri. Minorem autē filium sc; Clementē cum esset annorū quinq; sibi pater in solatium retinuit. Cum autē mater cum filiis navigaret. nocte quadam navis naufragiū pertulit. et mater sine filiis a fluctibus eiecta super quoddam saxum euasit. Que duos natos perisse cōsiderans p̄ nimio dolore in maris fundū se precipitavit. nisi quia saltem eorū cadauera se reperiendam sperabat. At p̄o ubi nec viuos nec mortuos se reperire posse cognovit. clamores et ululatus maximos dabat. man⁹ suas moribus lacerabat. nec vllam p̄solationē ab aliquo recipere volebat. Cumq; multe mulieres astarent. que sua infortunia eidem narrarent. et illa ex hoc consolationem non reciperet. affuit quedā mulier inter ceteras que virū suū adolescentem et nauā i mari perisse asseruit. ob hoc sui amore postmodū nubere recusavit. Recepta igitur qualicūq; p̄solatione apud ipsam manebat. et quotidianum victum suis manibus acquirebat. Sed nō multū post manus ei⁹ q̄s crebris moribus lacerauerat. sine sensu et mortue adeo sūt effecte. ut cū ip̄is nullaten⁹ operari posset. Illa autē que eā susceperat paralysim incurrit. et d̄ lecto surgere nō valebat. Sicq; macidiana medicare cōpellit. et ip̄a cum

hospita ex his q̄ inuenire poterat pascebat. Cōpleto igit anno q̄ macidiana cū liberis discessit e patria misit athenas nūcios vir ei⁹ vt ipos req̄reret. ⁊ qd ageret intimaret. Sz illi q̄ missi fuerāt nullaten⁹ redierunt. Deniq; cū alios misisset. ⁊ illi reuertentes se nullū inde vestigiū repisse narrarēt. Clementē filiū suū sub tutorib; dereliquit: ⁊ ipse ad q̄rendū vxorē cū filijs nauē cōscēdit sed minime rediit. Viginti igit annis Clemēs orbat⁹ stetit. nec de p̄ue vel de m̄re vel d̄ fratrib; aliqd̄ indiciū inuenire potuit. Ipse at̄ clemens studio l̄raz se p̄tulit ⁊ sūmūz p̄bie apicē apprehēdit. Desiderabat at̄ vehemēt ⁊ studiose q̄rebat q̄tibi aie immortalitas p̄suaderi possit. Ob h̄ p̄hoz scolas sp̄ adibat ⁊ si qdē q̄ immortalis esset obtinēbat. gaudebat. si qn̄ p̄o q̄ mortal̄ eēt p̄cludebat. tristis discedebat. E Deniq; cū barnabas romam veniss; ⁊ fidē xp̄i p̄dicaret. p̄bi eū tāq̄ infanū ⁊ amensē deridebāt. Vñ ⁊ qdam q̄ p̄m q̄daz fuit clemēs p̄hs. q̄ eū p̄mo sicut alij deridebat ⁊ ei⁹ p̄dicatōz p̄tēnebat. tāq̄ lē q̄stionē p̄ derisū barnabē fecit di. Cū cū lex aial sit exigū. qd est q̄ sex pedes h̄z: et insup̄ alas possidet. Elephas at̄ cū sit imane aial nec alas possidet. ⁊ tñ q̄tuor pedes h̄z. Cui barnabas. Stulte tue q̄stioni rñdere p̄facile possem. si p̄itaz causa discēdere q̄rere videreris. Sed nūc de creatur; vob; dicere aliqd̄ absurdū est. cum a vobis creaturaz conditor ignoretur. Quia em̄ creatore nō cognoscitis iustum est. vt in creaturis erretis. Hoc verbū cordi clemens; p̄bi valde inbesit. ita q̄ fidem xp̄i instructus a barnaba recepit. ⁊ in iudeā ad petrū postmodū p̄perauit. Quē ille de fide xp̄i instruxit ⁊ aie immortalitatē euidenter edocuit.

Eo tpe symon magus duos discipulos habebat. sc; Aquilā et Plicetā. q̄ eius fallacias cognoscentes eū reliq̄runt ⁊ ad petrū p̄fugerūt. et eius discipuli sunt effecti. Cū aut̄ petrus clementē de sua interrogass; p̄genie. ille qd̄ matri ⁊ fratrib; ⁊ patri accidere p̄ ordinē enarrauit addēs q̄ credebatur q̄ mater cū fratrib; in mari p̄issent. pater p̄o aut̄ merore aut̄ silt̄ naufragio interis; Nō audis petr⁹ lacrimas p̄tinere non potuit.

Quadā aut̄ vice petr⁹ cū discipulis suis antardū ⁊ inde ad insulā p̄ sex miliaria distantē in q̄ Macidania mater Clementis

morabatur venit. vbi qdam colūne vitree mire magnitudinis erāt. Quas cū Petrus cū ceteris miraret. videns ipaz mendicantē cur nō poti⁹ suis manib; oparetur. increpauit. Que rñdit. Specie tñ dñe habeo manū. q̄ meis sic sunt debilitate moribus vt omnino sint insensibiles effecte. Atq; vñā me in mari p̄cipitasset vt vltra nō viuerē. Cui petr⁹. qd̄ ē qd̄ loqr̄. Rescis qz aie eoz q̄ se interimūt grauiter puniunt. Cui illa. Vñā h̄ mibi certū fieret q̄ aie post mortem viuant. libenter em̄ me ipsam occiderē vt saltē vna hora dulces meos natos viderē possem. Cūq; petrus ab ea causam tante tristicie interrogasset. ⁊ illa ei ordinē geste rei narrasset. ait Petrus. Est quidaz adolefcens apud nos noie Clementis q̄ hec que refers matri et fratribus asserit accidisse. Quod illa audies: nimio stupore percussa corruit. Cūq; ad semetipsam redisset cum lacrimis ait. Ego sum adolefcētis mater. Et p̄cidens ad pedes petri rogare eum cepit. vt sibi filiū suū festināter ostendere dignaret. Cui Petrus. Cum adolefcētem videris. paululū dissimula quousq; ab insula cū nauī egrediamur. Qd̄ cū illa se facturā p̄misisset. tenens petr⁹ manū ei⁹ ipaz ad nauē vbi erat clemēs ducebat. Videns p̄o clemēs petr⁹ manu mulierē ducentē ridere cepit. Vñ at̄ vt mulier iuxta clemētem fuit: se continere nō potuit. sz statim in amplexus ei⁹ ruit. ⁊ crebro osculari cepit. Quā ille tāq; infanientē mulierē cū indignatione repellēbat. ⁊ aduersus petr⁹ indignatione nō modica mouebat. Cui Petrus. Quid ag; o fili clemēs. Noli repellere matrem tuā. Qd̄ cum audisset clemēs. lacrimis infusus sup̄ matrē iacentē p̄cidit et eā recognoscere cepit. Tūc ad p̄ceptum petri hospita sua q̄ palitica iacebat adducit ⁊ ab eo p̄tinuo liberat. Tūc mater clemētē d̄ patre interrogauit. Cui ille. Ad te q̄rēdū iuit. ⁊ vltra nō rediit. At illa audies solummodo suspirauit. gnde em̄ p̄ filio inuēto gaudiuz h̄ns. reliq; cōsolabatur merore. D In terea cum Pliceta et Aquila decissent. ⁊ redeuntes mulierē cū petro vidissent. q̄ nam sit hec mulier p̄cūctant. Quib; clemēs ait. Vñ mea ē quā mibi dñs redonauit p̄ dñm meū petrū. Post hec petr⁹ oia eis p̄ ordinē enarrauit. Que cum audissent Pliceta et

De sancto Clemente

aquila subito surrexerit. et obstupefacti tur-
bari ceperunt dicentes. Dominator domus deus haec ne-
scit hec an somnium est quod audimus. Tunc pe-
trus filius non inquit nos insanimus. sed hec verba sunt
At illi faciem perficantes aiunt. Nos sumus? Fau-
stinus et faustus? Quos mater nostra estimat in mari
interisse. Et accurrentes in amplexus matris
ruunt. et eam crebrius osculantur. At illa ait. Quid
vult hoc esse. Ad quam petrus. Isti sunt filii tui
Faustinus et faustus? Quos in mari pisse putabas
Hec audiens mater per nimio gaudio velut
amens effecta corruit. et post ad se reuersa
ait. Obsecro vos dulcissimi filii narrate mi-
hi quod euasistis. Qui responderunt. Cum nauis
fuisset resoluta. et nos super quondam tabulam ve-
heremur. quidam pirata nos inuenientes in sua
nauiculam posuerunt ac mutatis nominibus cuidam
nos honeste vidue Justine nomine vendiderunt
quoniam trans filios suos nos habuit. et liberalibus
artibus nos erudiri fecit. Tandem perhibere opera
dedimus. et symoni cuidam mago nobiscum
educato adhaesimus. Cumque eius fallaciam co-
gnouissemus. ipsum omnino deseruimus. et petri
discipuli per zachariam effecti sumus. Sequenti
autem die assumptus petrus tribus fratribus. scilicet
Clemente aquila et niceta ad quondam secre-
tioris loci orationis gratia descendit. Quos vene-
randus quidam senex. sed tamen pauper alioque ce-
pit di. Discretores viri fratres. quod sub specie pie-
tatis vos grauiter errare considero. Neque enim
deus est. neque cultus habet aliquid est. neque pruden-
tia in mundo. sed fortuitus casus et genef omnia
agunt. Sic et ego ex me ipso manifeste comperi in
disciplina matheis per ceteros eruditus nolite
ergo errare. siue enim oretis siue non. quod vestra
genef pertinet vobis erit. Clementes autem in eum re-
spiciens animo pulsabat. et sibi se cum aliis vidisse
videbat. Cumque de mandato petri clemens
aquila et niceta cum eo diutius disputassent et
prudenter aptis rationibus ostendissent. eumque ob
reuerentiam crebro preter vocaret. dixit aquila.
Quid necesse est ut cum preter vocemur cum in-
iunctis habeamus? neminem super terram patrem
vocare. Et post hoc respiciens ad senem ait. Non
iniuriolos accipias pater quod fratrem meum culpa-
ui quod te preter vocauit. Habemus enim tale ma-
datum ne aliquem isto nomine vocemus. Cumque aquila
haec dixisset. risit omnium instantium ceterum una cum
senex et petro. Et cum ille causam risus in-
quireret. dixit ad eum clemens. Quia facis id
de quo alios culpas. senem preter vocando

At ille negabat dicens. Vere nescio si eum
preter vocauerim. Verum cum satis de prou-
dentia disputatum esset dixit senex. Crede-
rem vniuersis prouidentiam esse. sed appropria pro-
hibeo huic fidei accommodare consensum.
Froui enim meam et iugis mee genesis. et scio
ea quae vnicuique nostrum dictabat genesis acci-
disse. Audite igitur iugis mee themata in-
uenieris scema cuius exitus accidit. Ha-
buit namque marrem cum venere super centrū. lu-
nam vero in occasu in domo maris et finibus
saturni. quod scema adulteras facit. et seruos
proprios amare et pegre perficisci. et in aquis de-
fingi. Quod et ita factum est. Incidit namque in
amorem serui et piculum atque obprobrium
metuens cum ipso aufugit. et in mari perijt.
Nam sic frater meus retulit. ipsum primo ad-
amauit. Sed cum ipse assentire sibi nolleret.
in seruū suae libidinis amorem retorxit. Nec
tamē ei imputandum est. quod eam genes hoc
facere compulit. Narrauitque quod somnium
fingerit. et quod cum liberis athenas vadens
naufragio perierit. Et Cumque filii vellent
in eum irruere et rem aperire prohibuit petrus
dicens. Quiescite quod ad usque mihi placuerit.
Dixitque ei petrus. Si hodie iugem tuam ca-
stissimam cum tribus filiis tuis consignauero.
credes quod genes nihil sit. Qui ille. Sicut
impossibile est te exhibere quod promissisti. ita
et impossibile est extra genesim aliquid fieri
Dixit ei petrus. Ecce iste est filius tuus? Cle-
mens. et hi duo gemini tui Faustinus et fau-
stus. Tunc senex resolutis membris cecidit. et
quasi exanimis factus est. Filii autem irruentes in
eum osculabantur. verētes ne spiritum reuocare
posset. Tandem ad se rediens omnia ut accide-
rant per ordinem audiuit. Tunc subito vixit
aduenit et cum lacrimis clamare cepit. Ubi
est vir meus et dominus meus. Hec cum illa quasi
amens clamaret. senex cucurrit et cum multis
lacrimis amplecti et stringere eam cepit. Pū-
igitur simul maneret aduenit quidam nūcius
apionē et ambionē faustiniā amicissimos
cum symone mago hospitari. De quorum ad-
uentu Faustinianus valde gaudius ad eos
visitandos iuit. Et ecce nūcius venit quod dis-
ceret missus cesaris antiochia aduenisse. ut
magos omnes quereretur et morte puniret. Tunc
symon magus in odium filiorum qui ipsum re-
liquerant. vultus sui similitudinē in faustinia-
num impressit. ut non faustinianus sed symon

De sancto Clemente

mag⁹ ab omnib⁹ putaret. Hoc at fecit vt a
mitris cesaris loco sui teneret^r & occideret.
Ipe at symon d⁹ p⁹ib⁹ illis abcessit. Eū at
faustinian⁹ ad petz & filios rediit. expaue
rūt filij vultū symonis. in eū intuetes. vocē
at patris sui audiētes. Sol⁹ aut petz erat
q⁹ vultū ei⁹ naturalē videbat. Quis filij ei⁹
& vxor ei⁹ eū refugerēt & execraret. dicebat
eis. Cur execramini & refugitis patrē vestz.
Qui rñderūt. q⁹ iō eū fugerēt. qz i eo vult⁹
symonis magi appareret. Cōfecerat em sy
mon qddā vngentū. & faciē ei⁹ punxerat. &
vultū suū arte magica impulerat in eū Ipe
igit lamētabat^r & dicebat. Quid mihi mīse
ro accidit vt vna die recognit⁹ ab vxore et
filij letari nō potuerim cū eis. Vxor vero
ei⁹ sparsis crinib⁹ & filij plurimū flebāt. &
Symon at mag⁹ dū adhuc esset antio
chie petz plurimū infamauerat. magū ma
leficiū & homicidā eū dicēdo. Deniqz intan
tū aduersus petz p⁹lum p⁹citauerat. vt ipm
inuenire plurimū affectaret. vt carnes ei⁹
dētib⁹ laniarent. Dixit g⁹ petz faustiniano.
Qm qdē symon mag⁹ esse vider⁹. perge an
tiochia & corā omni p⁹lo me excusa ac ea que
de me dixit symon ex persona iū retracta.
Post h⁹ ego antiochia veniā & alienū hunc
vultū a te effugabo & p⁹riū vultū corā oib⁹
reddā. Hoc tñ nullo mō credendū ē q⁹ brūs
petz mēiri mādauerit. cū de⁹ nō indigeat
nō mēdacio Iō itinerari⁹ clemētis in q⁹ hec
sc⁹pta sūt liber apocryfus est. nec vt qbusdā
placet suscipiēd⁹ est in talib⁹ Verūtamē di
ci p⁹ q⁹ petz si diligēter p⁹ba sua p⁹sideretur
nō sibi dixit vt symonē magū se esse diceret
s⁹ vt p⁹lo effigie faciē supinductā ostēdens
petz ex p⁹sona symonis p⁹mēdaret & mala q⁹
dixerat reuocaret. Et ille dixit se esse symo
nem. nō qstū ad p⁹itacē. s⁹ qstū ad apparēciā
Vn q⁹ ifra dixit faustinian⁹. Ego symō rē.
sic debet accipi. i. qstū ad apparēciāz vi
deor esse symon. Fuit g⁹ symon supple puta
tiū⁹. perrexit g⁹ faustinia⁹ pater clemētis an
tiochia & p⁹lm p⁹uocans dixit. Ego symon
annūcio vobis & cōfiteor omnia fefellisse de
petro. Nequaquē ei est seductor vel magus
s⁹ ad salutem mundi missus. Quapropter
s⁹ de cetero aliqd p⁹ra ipm dixerō. me tāq⁹
seductore & maleficiū repellatis. Nunc em
p⁹riaz ago. quia male me dixisse cognosco.
Doneo igit vos vt ipi credat^r. ne vos et

ciuitas vestra insimul peatis. Tunc hec
omnia q⁹ petrus iusserat cōplectet. & iam in
amorē petri p⁹lm incitasset. petz ad eū ve
nit. & orōne facta effigie vult⁹ symonis ab
eo penit⁹ effugauit. Populus at antioche
nus petzū benigne & cū multo honore rece
pit. & ipm in cathedra sublimauit. Qd au
diēs symon illuc prexit. & p⁹lm p⁹uocās ait.
Viroz q⁹ cū vos salubrib⁹ p⁹ceptis instruxe
rim. & a seductore petro vos cauere monue
rim vos ipm nō solū audist^r. s⁹ etiam epālī
cathedra sublimast^r. Tūc oēs cū furore ad
uersus eū dixerūt. Monstro nobis filis es
Audisterti⁹ te penitus dicebas. & nunc
te & nos precipitare conaris Et impetū in
eum facientes. cū ignominia eū. p⁹lm expu
lerūt. Hec omnia clemens in libro suo de se
ipo narrat. & hanc historiā ibidem inseruit
B Post hec at petz cū romā veniit. &
suam passionē imminere videret. clementē
post se epm ordinauit. Porro igit p⁹nci
pe aploz petro. clemens vir puid⁹ p⁹caues
in futurū. ne scz p⁹ exemplū qlibet vellet si
bi in ecclā successorē statuere. & hereditate
sanctuariū dñi possidere. lino cessit. & post
modū cleto. Nōnulli asserūt q⁹ lin⁹ & cleo⁹
nō fuerūt sūmi pōtifices. s⁹ tñ petri apli co
adiutores. p⁹pter quod in cathalogo ponti
ficum meruerūt annumerari. Post hos at
clemens eligi. & p⁹sidere cōpellitur. Qui
ita morum ornamēto pollebat vt iudeis &
gentilib⁹ & omib⁹ xpianis p⁹lis complacer
ret. Singuloz inopes regionum nomina
tim sc⁹ptos habebat. & q⁹s baptisimi sanctifi
catōne mādauerat. nō sinebat publice fieri
mendicanti subiectos Eū itaqz domicillā
p⁹ginē neptem Domiciani impatoris sacro
velamine consecrasset. et theodorā vxorem
Sylinnij amici impatoris ad fidē puerit⁹
set. & in castitatis pposito manere promitte
ret. Sylinnius zelo ductus ecclesiāz post
vxorem suam occulte intrauit. scire volens
p⁹pter quid illa sic ecclesiāz frēntaret. At
vbi a sancto Clemente oratio fusa est. et a
p⁹lo responsum est amen. Sylinni⁹ cecus &
surdus penitus effect⁹ est Qui statim pueris
suis dixit. Eito me tollite & foras educite
Pueri autem per totam ecclesiā eum gi
rabant. sed ad ianuas peruenire non pos
terant. Quos cum vidisset Theodora sic
errantes primo quidem ab eis declinauit.

De sancto Clemente

putans qd vir suus eam cognoscere posset. Postmodū autē qdnam hoc esset interrogauit. Qui dixit. Dñs nř dum vult videre et audire qd nō licet cecus et surdus factus est. Tūc illa in orōez se dedit depcans vt vir suus in de exire possit. Et post orōem dixit pueris. Ite mō et pducite dñm vestrū ad domū. Lūc qd abissent scđo clemēti theodora qd acciderit indicauit. Tūc scđus rogatu theodore ad eū venit. et ipm inuenit apertis oculis nil videntē et nil penitens audierē. Lūc clemēs p eo orassit et ille auditū et lumē recepit. videntē clementē iuxta vxorē suā stantē amēs efficit et se illūsum magicis artibz suspicatur. Precepitqz suis suis vt tenerēt clemēre dicēs. Ut ingrederet ad vxorē meā magicis artibz me excecavit. Precepitqz mīstris vt clementē ligarent. et ligatū traherēt. At illi ligantes colūnas iacētes et saxa putabant sic etiaz sylinio videbat. qd scđm clementē cū suis clericis ligaret et traherēt. Tūc clemēs sylinio ait. Quia saxa deos dicis saxa trahere mēruisti. Ille at vere eū ligatū existimans ait. Ego te interfici faciā. Clemēs autē inde abscedens. Theodorā rogauit ne ab orōne cessaret donec viz suū dñs visitaret. Danti igit theodore petr⁹ apłs apparuit dicēs. Per te vir tu⁹ saluabitur. vt impleat qd dixit frater me⁹ paul⁹. Saluabit vir infidelis p mulierē fidelē. Et hec dicēs abscessit. Statimqz sylini⁹ vxorē suā ad se vocauit. obsecrās vt p se oraret. et sanctū clemēre ad se vocaret. Qui cū venisset. ipm in fide instruxit. et eum cū cccxiij. de domo sua baptizauit. Per hūc at syliniū multi nobiles et amici nerue impatoris dñi crediderūt. Tūc comes sacroz pecuniā multā dedit et scđm clementē seditōez maximaz excitauit. **V** Tūc mamertin⁹ vrbis pfectus ppli seditōez maximā nō ferēs. ad se clementē adduci fecit. Quem dñi redargueret. et ad se inclinare attēptaret ille ait. Optarem te ad rōnez accedere. Nā si canes mlti nos latrauerint et morsibz attrectauerint nūqz h nob auferre possunt. qd nos sum⁹ rōnales hoies. et ipi sūt irrōnales canes. Sed itio autē ab impitis exorta. ostendit se nihil habere certū vel vez. Tūc mamertin⁹ de eo traiano impatori scribens respōsum accepit. qd aut sacrificaret aut trāspontū mare i beremo qd adiacet ciuitati tersone ipz

in exiliū mitteret. Tūc pfect⁹ clemēti cum laicis criminis ait. Deus tu⁹ quē pure colis ipse te adiunet. Prefect⁹ autē ei nanē tribuit. et oia necessaria mīstrauit. Multi at clerici et laici ipm in exiliū sūt secuti. Prefect⁹ autē in insulā inuenit ibi pl⁹ qd duo milia xpianorū ibidem iam dudū ad secunda marmora dānatoz. Qui scđm clementē videntes. statim in fletū et lacrimas prupert. Quos ille solās ait. Nō meis meritis ad vos me mīsit dñs vestre corone picipem me fieri. Et cū ab eis didicisset qd a sexto miliario aquā suis hūerz deportarent dixit eis. Vremus oēs dñm ihm xpm vt pfezozibz suis fontez in loco isto ac venas aque apiat. Et qui percussit petrā in deserto sina et fluxerūt aque in abundātia. ipse nob latice affluente impiat vt de ei⁹ bñficijs gratulemur. Lūc orōne facta bininde circūspiceret. vidit agnū stātem qd pede erecto dextro qsi locū epō ostēdebat. Et intelligēs dñm ihm xpm eē quē sol⁹ ipse videbat. prexit ad locū et dixit. In noie patris et fili⁹ et spūscī in isto loco pcutite. Sz cū nullus in isto loco in q agnū steterat ptingeret. et ipse accepto breui sarculo leui ictu locuz sub pede agni pcutit. et statim maxim⁹ fons erupit et in fluuiū creuit. Tūc vniuersis gaudentibz scđis clemēs ait. Fluminis impet⁹ letificat ciuitatē dei. Ad hāc famā multi pfluxerūt. et vna die quingenti et ampl⁹ ab eo baptisma suscepērūt. et ydoloz tēpla destruentes p totā puinciā intra vñū annū. lxxv. ecclās edificauerūt. Post tres at annos traian⁹ impator qui cepit anno dñi cxi. hoc audies qndam ducem illuc misit. Qui cū oēs libet mori pspiceret. mltitudini cessit. et solū clementē ligata ad collum ei⁹ anchora in mari pcpitauit dicēs. Jam nō poterūt ipm p deo colere xpiani. Stante at omī multitudine ad litus maris. Corne lius et phebuz discipuli ei⁹ oēs orare pceperūt. vt dñs corp⁹ sui martiris eis mōstrarēt. Statimqz mari p tria miliaria recedente oēs p siccū ingressi inuenerūt in modū templi marmorei habitaculū a deo paratū. et ibi in archa corp⁹ scđi clemētis. et anchoraz iuxta eū. Reuelatū est autē discipulis ei⁹ ne inde tollerēt corpus ei⁹. Omī at anno tpe passiōis p septe dies ad tria miliaria mare recedit. et siccū iter adueniētibz tribuit. **I**n vna autē solennitatū mulier cū filio

De sancto Erisogono

suo parvulo ad locū accessit. Cōpletz at fe
stuitatē solētijs cū puer obdormiret. son⁹
inundantiū aqz subito factus est. Mulier
at territa z filij sui oblita. cū reliq multitu
dine ad ripā aufugit. Que postmodū filij
memor cum eiulatu maximo flebat. et vsqz
ad celū lamētabiles voces dabat. ac p lito
roza clamās z eiulās discurrebat si forte fi
lij corp⁹ a littozibz eiectū videret. Sz cū i
ca spes oīs deficeret ad domū rediit. z to
tū illū annū in fletu et merore duxit. Post
annū igit apto mari oēs anticipās ad locū
pecta venit. si de filio forte aliqō vestigiū i
uenire possz. Cū gān tumulū sc̄i clemētis
se in ozōez dedit. surgens vidit infantē in
loco vbi eū reliqrat dormientē. Estimans
at eū cē defūctū accessit ppi⁹ qsi corp⁹ colle
ctura exanime. Sz cū eū dormientē cognō
uissz excitatū velocitē spectatibz pplis inco
lumē in vlnis leuauit. z vbi nā p illū annū
fuerit reqsūt. Ille at nescire se rēdit. si an
nus integer pterierat. sz tm̄ vni nocti spa
cio se suauit dormisse putabat. Amb. in
pfatōe sic ait. Cū iniquissim⁹ psecutor beatū
clementē penis afficere a diabolo cogere
nō ei tormētū inculit. sz triūphū. Tacrat g
martyr in fluctibz vt mergeret. z ex h puenit
ad pmiū vñ petr⁹ ingf ei⁹ puenit ad celum.
Amboz g in fluctibz xps approbās mētes
clementē ad palmā victorie de pfūdo reuo
cauit. petr⁹ ad celestia reg in eodez elemēto
ne mergeret eleuat. Refert leo hostiens
eps q tpe q Michael impator noue rome
regebat impiū. sacerdos qdam noie phus
q ob sūmū ingeniū a puericia sic fuerat vo
cat⁹. cū tersonā puenissz et de his q narrāt
in historia clementis habitatores interrogā
set. qz aduene poti⁹ qz indigene erant se ne
scire pfessi sūt. Siqdē miraculū marini re
cessus ob culpā inhabitantiū iam diu cessa
uerat. z ob incursum barbaroz tpe marini
recessus venientū tēplū destructū fuerat. z
archa cū corpore marinis fluctibz obruta
erat. exigētibz culpis inhabitantiū Sup q
mirat⁹ phus z accedēs ad ciuitaculā noie
georgiā cū epo z clero accessit ad querēdū
sacras reliqas ad insulā in q estimabāt esse
corp⁹ martyris. Vbi cū hymnis z ozōibz so
diētes diuina reuelatōe inuenēst corpus et
anchorā cū q fuerat i mare plectū. z depoz
tauerūt tersonā. Deinde pdict⁹ phs cū cor

porē sc̄i clementis romā venit. z mltz ostē
sis miraculis in ecclā q nūc dē sc̄i clemētis
honorifice corp⁹ collocatū fuit. In quadā
aut cronica legif q mari ab illo loco epico
caro a brō Cirillo moranoz epō romam
translatum est.

CLXVI

De sancto Erisogono

Erisogonus ius

c su Diocleciani in carcere recludit
vbi sc̄i anastasiē alimonis foue
bat. Cū g anastasiā vir ei⁹ i artissimā custo
diā posuisset Erisogono q eā erudierat ta
lia sc̄pta direxit. Sc̄to pfessori xpi crisogo
no anastasia Sacilegi iugū mariti suscepi
cui⁹ deo miserate thoz mēta infirmitate
declinās. die noctuqz dñi nri ihu xpi āple
ctor vestigia. Cū iste patrimoniū meū ex q
illustrat. cū indigēto ac turpibz idolatr⁹ ex
hauriat. me qz velut magā atqz sacrilegā
custodie tā guissime mācipauit. vt me vitā
tpalez amittē suspicer. Nihil em̄ supest nisi
vt amisso spū mortū succūbā In q morte lz
glorier. tñ mea mens valde pterit. qz opes
mee qz deo deuouerā a turpibz psumūtur.
Vale vir dei. memetoqz mei. Cui crisogo
nus sic rēdit. Vide q nō pcurberz in h q
tibi pie viuēti inferat aduersa. Nō em̄ deci
pieri sz pbarz. Lito ad te placitū tps xps
puertet. z qsi post nocti tenebras floridum
dei nomē aspicias atqz post glaciei frig⁹ au
rea tibi tpa z serena succedēt. Vale in dño
z ora p me. Deniqz cū brā anastasia sic i cu
stodia artaret vt vix ei panis qdrās daret.
estimās se moriturā sc̄to crisogono eplaz i
h pba sc̄psit. Cōfessori xpi crisogono anas
tasia. Finis venit corpis memento mei. vt
egrediētē aiaz meā ipe suscipiat p cui⁹ amo
re ista sustineo q ex ore h⁹ vetule recognō
ueris. Cui ille res̄psit. Supest vt lumē tes
nebre antecedāt. sic etiā post infirmitatē sa
lus reuertit z vita post mortē pmitit. Uno
fine pcludunt. z aduersa h⁹ mūdi z ppera
ne vel tristibz desperatio vel letis elatio do
minet. Unū mare est in q naucule corpis
nri velificāt. z sub vno corpis gubernatore
aie nre nautico fungunt officio. Quorū dā
igit naues fortissimis carinaz nexibz solis
date crebros equozis pcatos fluct⁹ ille se

f

De sancta Katherina

perierunt. Quorumdā pō fragiles iūcture ligz
etiā in trāqlo vicinū mori p̄ficiūt cursū
Tu āt o xpi famula crucis trophēū tota mē
te p̄stringe. ⁊ teipaz p̄para ad op⁹ dei. Igī
dioclecian⁹ aq̄legie p̄tibz posit⁹ cecos xp̄ia
nos occidēs scīm crisogonū sibi p̄itari iū
sit. Cui cū diceret. accipe p̄ratē p̄fecture
tue ⁊ cōsulatū gener⁹ tui. ⁊ sacrificia dñs.
R̄ndit crisogon⁹. Unū deū in celo adoro
⁊ dignitates tuas q̄i lutū p̄reno. Data igī
sup̄ eū snia. ad q̄ndā locū ducit. ⁊ ibidē p̄ci
nus decollatur. Circa annos dñi. cclxxx
vij. Cuius corp⁹ cum capite sc̄tus Selus
p̄byter sepeliuit.

ELXVII

A

De sancta katherina.

Katherina dicitur

k a catha qd ē vniuersū. ⁊ ruina q̄si
vniuersalis ruina. Om̄e em̄ editi
ciū diaboli i ea vniuersalr̄ corruit. Nā i ea
corruit edificiū sup̄bie p̄ hūilitatē quā ha
buit. carnalis p̄cupie p̄ p̄ginitatē quā sua
uit. cupiditat⁹ mūdane. qz oia mūdāna de
spexit. Vel katherina q̄i cathenula. ip̄a em̄
sibi p̄ bona opa q̄ndā cathenā fecit p̄ quam
vsqz ad celū ascēdit. Que qdē cathena siue
scala q̄tuor ḡd⁹ hz. q̄ sūt in oīc̄tia opis. mū
dicia cordis. despectio vanitat⁹. et locutio
p̄itat⁹. Quos propheta per ordines ponit
dicēs. Quis ascēdet i mōrē dñi ⁊c. Et r̄i
det. Innocēs n̄iāibz ⁊ mūdo corde q̄ nō ac
cepit i vano aīaz suā nec iurauit i dolo p̄ci
mo suo. Quātr̄ āt isti q̄tuor ḡd⁹ i br̄a kathe
rina fuer̄ p̄tz ex legēda sua.

B
Katherina costī reg⁹ filia oībz libera
liū studijs erudita fuit. Cū āt ma
xenci⁹ impator oēs tam diuites q̄
paupes ad alexandriā puocarēt vt ydolis
imolarēt. ⁊ xp̄ianos imolare nolētes puni
rēt. Katherina cū ēēt ānoz. xvij. ⁊ in pala
tio diuitijs ⁊ pueris pleno sola remāssēt.
audiēs aialū diuersoz mugit⁹ ⁊ cātantiū
plausus. misso illuc nūcio inq̄ri iussit celeri
ter qd h̄ essz. Qd cū didicissz. assūpt⁹ aliq̄bo
de palatio siḡ crucis se munies illuc accessit
ibiqz mltos xp̄ianos metu mores ad sacrifi
cia duci sp̄xit. Que vehemēti dolore cor
dis sauciata ad impatorē se audacter inges
sit. ⁊ sic ait. Salutatōz tibi p̄ferre ipator et

ordinis dignitas ⁊ rōnis via p̄monebat si
creatorē celi agnosceres. ⁊ a dñs aim reuo
cares. Stās qz ān ianuā tēpli p̄arias p̄cla
siōes silogismoz allegorice ⁊ methonimi
ce diserte ⁊ mystice mltā cū cesare disputa
uit. Deinde rediēs ad cōe colloquiū dixit.
Hec tibi tāqz sapiētī p̄ferre curāui. Nūc āt
q̄re incassū p̄gregasti banc multitudinē ad
colendā stulticiā ydoloꝝ. Virar⁹ h̄ tēpli
manu artificū opatū mirar⁹ ornamēta p̄cio
sa q̄ velut puluis ān faciē v̄tī erūt. Virar
re poti⁹ celū ⁊ terrā mare ⁊ oīa q̄ i eis sunt.
Virare ornamēta celoꝝ. solē vicz ⁊ lunaz
⁊ stellas. Virare famulatū eoꝝ q̄lit a mū
di initio vsqz ad finē nocte et die currūt ad
occidentē ⁊ redeūt ad orientē. nec vnqz sati
gant. Et cū h̄ ai aduerterz. interroga ⁊ disce
qs sit eoꝝ potētiōz. Cū āt ip̄m ip̄o donāre
intelleret. nec silez illi inuenire valueris:
ip̄m adora. ip̄m glorifica. Ipe em̄ ē d̄s deo
rū ⁊ dñs dñantiū. Cūqz de filiū incarnatōe
sapienter plima disputassz stupefact⁹ cesar
nō valuit ad hec r̄ndere. Tādē ad se reuer
sus dixit ad eā. Sine o mulier sine nos si
nire sacrificiū. ⁊ post h̄ tibi r̄nsa reddemus
Precepit igī eā ad palatiū duci ⁊ cū dili
gētia custodiri. admirās nimīū ei⁹ pruden
tiā ⁊ corpis pulcritudinē Erat em̄ speciosa
valde. ⁊ incredibili pulcritudīe oīm oculis
admirabilis videbat⁹ ⁊ gratiosa. Veniens
igī cesar ad palatiū dixit katherine Audi
uim⁹ tuā eloq̄ntiā. ⁊ mirati sum⁹ tuā pruden
tiā. h̄ i deoz sacrificijs occupati plene oīa
intelligere nequim⁹. Nūc āt ab initio p̄ge
niē tuā req̄rim⁹ Et sc̄tā katherina ad hoc.
Sc̄ptū est. Nec te collaudes. nec te culpa
ueris ip̄e. Hoc faciūt stulci q̄s gl̄a v̄xat in
anis. Confiteor tū meā p̄geniē. nō timore
iactātie. h̄ hūilitat⁹ amore. Ego em̄ sū ka
therina Costī reg⁹ vnica filia. Que q̄uis i
purpura nata. et liberalibz disciplinis non
mediocrit̄ instructa. Hec tū oīa p̄tēpli. et
ad dñm ih̄m xp̄m p̄fugi. Dñ āt q̄s colis n̄
te nec alios iuuare possūt. D igī infelices
taliū nūminū cultores. q̄bz aduocat⁹ in ne
cessitate nō assūt. i tribulatōe nō succurrūt
in piculis nō defendūt. Cui rex. Si ita est
vt dic⁹ tot⁹ mūd⁹ errat. ⁊ tu sola v̄x dicis.
cū tū om̄e p̄bū in ore duoz vel triū testium
p̄firmet. Si angel⁹ es. si celica p̄tus ad
huc tibi credere nemo debēret. q̄nto min⁹

De sancta Katherina

cū femina fragilis esse probat. Cui illa. ne obsecro cesar a furore tuo te vinci pmittas vt in sapiētis aio nō stet turbatio dira. Sic nās poeta ait. Tu si aio rexeris rex eris: si corpe fu. Et rex. Ut video pestifera calli ditare nos illa q̄are disponis. duz p exēpla phoz fmonē ptrahe niter. Vidēs at cesar q̄ ei sapie obuiare nō possz. mandauit oc culte p lfas vt oēs grāmatici ⁊ rethores ad ptoziū alexandrie festināter veniret. immē la mūera recepturi si p̄cionatrice p̄ginē su is assertiōibz superet. **L** Adducti sūt igit de diuersis puincijs q̄nq̄ginta orato res. q̄ oēs mortales i omī mūdāna sapia ex celebāt. Quibz interrogatibz cur tā d remo tis pribo euocati fuissent. Cesari r̄ndit. Est apd nos qdā puella sensu ⁊ prudētia incō pabilis. q̄ oēs sapiētes pfutat. ⁊ deos n̄ros demōes esse affirmat. Quā si supauerit cū bonore mag ad ppa redibit. Ad hec ynus indigē stomachātū voce r̄ndit. Q magnuz impatoris pfiliū: q̄ ob vni de generē puelle pfictū sapiētes mūdi d remorē p̄tibz aduo canit. cū vn ex n̄ris cliētulis eā potat leuif lūne pfutare. Et rex. Poterā qdē hāc vi ad sacrificandū impellere. aut penis extingue re. s; meli iudicauī. vt vestris argumētis penit pfutet. Cui illi dixit. Adducat cor rā nob puella. vt sua temeritate puicra nū q̄ se sapiētes vidisse cogitāt. S; cum pgo certamē qd sibi iminebat didicissz. totaz se dño pmedauit. Et ecce angel dñi astitit si bi. ⁊ vt p̄stāter staret admonuit. asserens q̄ nō solū ab hīs vinci nō poterit. s; insup il la ipsos puerfos ad palmā martyriū desti nabit. Cū g corā oratoribz adducta fuisset: dixit impatori. Quali iudicio p̄ vnā puel lā q̄nq̄ginta oratores opponis. q̄s ⁊ p̄victo ria remunerādos pmittz. ⁊ me sine spe mer cedis pugre p̄pellis. Erit tñ merces mihi dñs ihs xps. q̄ est spes ⁊ corona p̄secutā tiū. Vex cum oratores deū fieri hoiez aut pati impossibile dicerēt. pgo etiā h a genti libz pfictū esse oñdit. Nā plato astruit deū circūrotundū ⁊ decurtatū. Sibilla q̄z sic ait. Felix ille de ligno q̄ pēdet ab alto. Cū igit pgo cū oratoribz sapiētissime disputa ret. ⁊ eos apris rōibz pfutaret. stupefacti il li. qd dicerēt nō inueniētes. muti penitus sūt effecti. Tūc impator eos nimio furo re replet. increpare eos cepit. cur ab vna

puella tā turpiter se vinci pmitterēt. Tunc vn m̄g alioz sic ait. Noueris impator q̄ null vnq̄ añ nos stare potuit qn cōtinuo vinceret. Hec at puella in q̄ spūs dei loq̄ sic nos in amiratoez puerit. vt p̄ xpm ali qd dicere. aut oīno nesciam. aut penit for midemus Vñ impator p̄stāter fatemur: q̄ nisi p̄babiliorē sniaz de dñs q̄s vsq̄ mō co luim p̄ruler. ecce oēs ad xpm p̄uertimur. Audiēs hec tyrā nimio furore succēsus. oēs i medio ciuitatē p̄cremari iussit. At vir go ipos p̄fortās ad martyriū p̄stātes efficit ⁊ de fide diligēt instruit. Et cū doleret q̄ sine baptismo decederēt: pgo r̄ndit. Ne ti meatz qz effusio vestri sanguis vob baptis mus reputabit ⁊ corona. Cū g signo crucis muniti flāmis fuissent iniecti. ita aias dñs reddidit. vt nec capilli nec vestimēta corz ab igne in aliq̄ lederēt. Cum aut a xpianis fuissent sepulti tyrā p̄gini loquit̄ dicens. Q pgo generosa inuēnti tue psule. ⁊ p̄ re ginā in palatio meo scda vocaberis. ⁊ yma gine tua in medio ciuitatē fabricata a ciuēz velut dea adoraberis. Cui pgo. Desine ta lia dicere. q̄ scel est etiā cogitare. Ego me xpo spōsaz tradidi. Ille glia mea. ille amor meus. ille dulcedo ⁊ dilectio mea. ab eius amore nec blādimēta nec tormēta me pote rūt renocare. Tunc ille furore replet iussit eā spoliata scorpionibz cedi. ⁊ celam in ob scurū carcerē tradi. ibiq̄ diebz. xij. fame cru ciari. **D** Rege at p q̄busdā causis instā tibz extra regiōis p̄finia p̄cedere. regina e nimio amore succēsa. cū p̄ncipe militū noie porphirio media nocte ad carcerē p̄gis p̄ perauit. Quo cū regia introissz. vidit car cerē inestimabili claritate fulgentē. ⁊ ange los plagas p̄gis p̄ungētes. Incipiēsqz vir go et̄na ei gaudia p̄dicauit. ⁊ ad fidē cōuer tēs. martyriū coronā eidē p̄dixit. Sicqz vsz ad mediā noctē fmonē p̄raxet. Que cum oīa porpiri audissz ad pedes p̄gis p̄cidit. ⁊ cū ducētis militibz fidē xpi recepit. qz p̄o p. xij. dies sine cibo tyrānus eā esse iusserat xps p̄hos dies missa de celo candida colū ba celesti eā cibo refouebat Deinde dñs cū multitudie angeloz ⁊ p̄ginū eidē apparuit di. Agnosce filia creatorē tuū p cui noie la boriosū subiisti pfictū. p̄stās esto qz tecū sū Rediēs igit impator eā sibi p̄ntari iussit. et vidēs eā splēdidiorē quā tāto ieiunio estis

De sancta Katherina

mabat afflictā. putauit q̄ eā aliq̄s in carcerē
re susterasset. et furore replet⁹ custodes torq̄
ri p̄cepit. Illa p̄o ait. Ego cibū ab hoīe nō
accepi. sed x̄ps me p̄ suū angelū enutriuit.
Cui impator. Reconde oro qđ moneo in
corde tuo et noli dubijs rñdere p̄monibus.
Nō te q̄si famulā possidere cupim⁹. s̄z regi
na potens et electa decore in regno meo tri
umphabis. Cui p̄go. Attēde et tu obsecro.
et iudiciū examine veridica sanctione decer
ne quē magis eligere debeo. An potentem
eternū gloriosū et decorū. vel infirmū mor
talē ignobilē et deformem. Tūc impator in
dignat⁹ dixit. E duob⁹ tibi vnū elige. aut
sacrificare vt uiuas. aut exq̄sita tormenta
subire vt pereas. Et illa. Quęcūq̄ tormen
ta potes cogitare ne differas. qz carnem et
sanguinē meū x̄po offerre desidero. sicut et
ip̄e p̄ me seipm obtulit. Ip̄e em̄ deus meus
amator me⁹. pastor et sp̄s vnica meus.
Tūc qđdam p̄fect⁹ furēti regi suauit vt infra
tridū q̄tuor rotas ferris ferreis et clauis
acutissimis circūseptas p̄pararet. vt eā tā
horribile tormentū dissecaret. et cetos xp̄ia
nos tam dire moris exemplū terreret. Or
dinatū est vt due vno ordine voluerēt. due
aut p̄trario impetu agerent. vt ille deorsuz
lacerādo p̄traherēt. ille repugnātes sursum
deuorādo impingerent. Tūc brā p̄go do
minū exorauit vt ad laudē sui nois et puer
sionē ppli circūstāt⁹ ip̄az machinaz dissipa
ret. Et ecce angel⁹ dñi molā illā cū tāto im
petu diuellēdo percussit. qđ q̄tuor milia gen
tiliū interemit. E Regina at̄ qđ desup
aspiciebat. et vsq̄ tūc se celauerat. statim
descendēs impatorē de tanta seuitia duri⁹
increpauit. Rex at̄ furore replet⁹ cū regina
sacrificare p̄tēneret. iussit eā extractis pus
mamillis decollari. Que cū ad martiriū
duceret. katherinā rogauit vt p̄ se dñm p̄
caret. Que rñdit. Ne timeas a deo dilecta
regina. qz tibi hodie p̄ trāsitorio regno cō
mutabit eternū. et p̄ mortali sponso tibi im
mortalē acq̄res. Tūc illa p̄stās effecta tor
tores hortabatur. ne qđ iussu fuerāt facere mo
rarent. Ministri igit̄ extra ciuitatē eā du
centes. ferreis bastulib⁹ mamillas ei⁹ euē
lūt. et post caput ei⁹ p̄scidūt. Cuius corpus
porphiri⁹ rapiēs sepeliuit. Sequēti die cū
de corpe regie q̄stio fieret et multos ex h̄ ad
supplicii tyrā p̄trahi iuberet. Porphiri⁹

p̄p̄ens in mediū exclamauit. Ego sum qđ
xp̄i famulā sepeliui. et xp̄i fidē recepi. Tūc
Daxenci⁹ amēs effect⁹. rugitū terribilem
emittens exclamauit. O me miser⁹ et omib⁹
miserandū Ecce porphiri⁹ q̄ erat vnica aie
mee custos et toti⁹ laboris solatiū decept⁹ ē
Qđ cū suis cōmilitib⁹ referret. illi p̄tinus
rñderūt. Et nos xp̄iani sum⁹ et mori parati
sum⁹. Tūc cessat furore cbrī p̄cepit oēs cūz
porphiri⁹ decollari. et corpa corū canib⁹ di
mitti. Deinde katherinā aduocās ait. Q̄
uis arte magica reginaz mori feceris: si tū
resipueris p̄ma in palatio meo eris. Hodie
igitur aut dñs sacrificia offeres. aut caput
amittes. Cui illa. Fac q̄cūq̄ aio p̄cepisti.
parataz em̄ me videbis ad oīa sustinenda.
Data igit̄ sup eam snia. decollari iuberet.
Que cū ad locū deducta fuisset. erectis in
celū oculis orauit dicēs. O spes et sal⁹ cre
dentū. o dec⁹ et glā p̄ginū ihu rex bone. ob
secro te vt q̄cūq̄ passionis mee memoriā
egerit. seu in exitu aie sue. vel in q̄cūq̄ ne
cessitate me inuocauerit. tue p̄piciatōis p̄le
quat effectū. Factaq̄ est vox ad eam dicēs.
Veni dilecta mea. sp̄sa mea. ecce tibi celū
ianua est aperta. Nam et his qđ passionē tuā
deuotis mētib⁹ celebrauerint. optata p̄esi
dia p̄mitto de celis. Deinde cum decolla
ta fuisset. de ei⁹ corpe p̄ sanguīe lac emanauit.
Angeli aut̄ corpe⁹ eius accipiētes. ab il
lo loco ad montē synai itinere pl⁹ q̄s diēti
viginti deduxerūt. et ibidē honorifice sepe
lierūt. Ex cui⁹ ossib⁹ indefinēter oleū ema
nat. qđ cūctorū debiliū mēbra sanat. Passa
est at̄ sub Daxencio siue Daximiano ty
rāno. qđ cepit circa annos dñi. cccx. Quasi
aut̄ Daxenci⁹ p̄ scelere et alijs qđ cōmisit
punit⁹ fuit. in historia de inuētiōe sc̄te crucis
habetur. Dicitur qđ qđdam monach⁹ ro
thomagensis ad montē synai p̄xit. ibiq̄ p̄
septem annos in seruitio br̄e katherine de
uot⁹ p̄mansit. Quā cū instanti⁹ exoraret. vt
aliqd de corpe suo habere mereret. subito
irrupit de manu illi⁹ vnus articul⁹ digito
rū. Qui donuz dei letus recepit et ad suum
monasteriū deportauit. Fertur qđ qđ dñi
qđdam br̄e katherine deuot⁹ existeret et com
crebro in sui adiutoriū inuocaret. p̄p̄elluz
tempis mēris incuria resolutus. et deuotio
nē mentis pdidit. et ab ip̄i inuocatiōe cessa
uit. Qui in orōne posuit vidit multitudinē

De sancta Katherina

199

virginū ante se transeuntium. Inter quas vna erat q̄ ceteris splēdidior videbat. Que cū sibi appropinquass. faciē suāz operuit. et sic ante ipm facie velata trāsīuit. Cui⁹ splēdozem cū ille nimīū miraret. et q̄ esset int̄rogaret. vna ex eis ei r̄ndit. Hec est katherina quā olim cognoscere solit⁹ eras. nūc autē qz eam cognoscere nō videris: coram te sic velata facie tāq̄ a te incognita p̄transiuit.

¶ Notandū q̄ brā katherina mirabilis apparet in q̄nqz. Primo in sapiētia. sc̄do in eloq̄ntia. tertio in cōstantia. quarto in mūdicia castitatis. q̄nto in p̄uilegio dignitatis. Primo admirabilis apparet in sapiētia. In ip̄a em̄ fuit om̄is species p̄bie. Philosophia em̄ siue sapiētia diuiditur in theorica practica et logica. Theorica diuiditur fm̄ q̄sdam in tres. scz in intellectua lem. naturalem et mathematicam. Habuit igitur brā katherina sapiētiā intellectua lem in cognitione diuinorū q̄ maxima v̄sa est in disputatione cōtra rethozes q̄b̄ vñ solū deū v̄ez esse p̄bauit. et deos oēs falsos esse puicit. Sc̄do naturalē i cognitionē oīm inferiorū. q̄ maxime v̄sa est in disputatione p̄tra imp̄atorē sic patz ibidem. Tertio mathematicā in p̄emptu terrenorū. hec enim scia fm̄ Boeciū specularur formas sine materia in abstractōe. Hāc brā katherina habuit q̄n animū suū ab om̄i materiali amore abstraxit. Hāc em̄ se habere oñdit cū imp̄atori interrogāti r̄ndit Ego em̄ sum katherina costi regis filia. q̄ q̄uis in purpura nata. et. Hāc maxime v̄sa est cū reginā ad p̄emptum mūdi et despectū sui et desiderium regni eterni animauit. Practica at̄ diuiditur i tres. scz in ethica. yconomica. et publica siue politica. Prima docet mores in formare et se virtutibz exornare. et p̄tinet ad oēs. Secūda docet familiā bñ cōponere. et p̄tinet ad patres familias. Tertia docet v̄bes et ip̄os et rempublicā bene regere. et p̄tinet ad rectozes v̄bium. Hanc etiā triplicem sciaz habuit brā katherina. Primā em̄ habuit cū se om̄i morū honestate cōposuit. Sc̄daz cū familiā suā q̄ sibi magna relicta fuit laudabiliter rexit. Tertiā cū imp̄atorē sapienter instruxit. Logica diuiditur in tres p̄tes. scz in demonstratiua: p̄babilem: et sophisticā. Prima p̄tinet ad p̄hos. Secūda ad rethozes et dyalecticos. Tertia ad so

phistas. Hanc etiā triplicē sciam habuisse videtur cū de ea scribit. Per varias cōclusiones silogismoz allegorice et merhonomice diserte et mystice multa cum cesare disputauit. Secundo fuit admirabilis in eloq̄ntia. Habuit em̄ eloq̄ntiam facundissimā in p̄dicando. sic patet in suis p̄dicatio nibz. Disertissimā in rationē reddendo. sic p̄z cum dicebat imp̄atori. Viraris h̄ res plū manu artificū fabricatum. Suauissimā in attrahendo. sic p̄z in porp̄birio et in regina. q̄s eloquū sui suauitate ad fidē attraxit. Efficacissimā in p̄vincendo. sic p̄z in rethoribz quos tam potenter conuicit.

Tertio in constantia. fuit em̄ cōstantissima in minis illatis. qz ip̄as p̄temp̄it. Vñ imp̄atori sibi minanti r̄ndit. Quecūqz tormenta potes cogitare ne differas. qz carnē et sanguinē meū xp̄o offerre desidero. Item fac quecūqz animo cōcepisti: paratam em̄ me videbis ad om̄ia sustinenda. Secūdo in donis oblati. quia ea respuit. Unde cū imp̄ator sibi promitteret qz eam in palatio secundā haberet: r̄ndit. Desine talia dicere quia scelus est etiam cogitare et. Tertio i supplicis irrogatis. qz ea superauit. sic p̄z cū fuit posita in carcere et sup̄ rotam. Quarto in mūdicia castitatis. Seruauit em̄ castitatē int̄ ea int̄ q̄ castitas p̄clitari solet. Quinqz em̄ sunt in quibz castitas p̄clitā. scz affluentia resoluens. oportunitas inducens. iuuent⁹ lasciuens. libertas effrenās. pulcritudo alliciens. Inter hec brā katherina castitatē seruauit. Habuit em̄ maxiaz affluentia rez. v̄ypote q̄ tam ditissimis parentibz successit. Habuit oportunitatē. v̄t pote q̄ sic dñā tota die inter suos famulos versabatur. Habuit itez eratē iuuenilem. Item sui libertatē. qz sola et libera in palatio remansit. De his quoz v̄z supra. Katherina cum esset annorū. xviii. in palatio solutis et pueris pleno sola remansit. Habuit etiā pulcritudinem. Unde d̄r: qz erat speciosa valde. et incredibili pulcritudine omnium oculis admirabilis videbatur.

Quinto in p̄uilegio dignitatis. Quedā em̄ p̄uilegia specialia fuerūt in aliqbz sc̄tis dum decederent. v̄t xp̄i visitatio. q̄ fuit in Iohanne euangelista. olei emanatio. q̄ fuit in b̄to Nicolao. lactis effusio. q̄ fuit in b̄to Paulo. sepulcri preparatio. q̄ fuit in beato

De sancto Saturnino

Clemente. petitionum exauditione quod fuit in
brā Margaretā quā orauit. p agentibz sui
memoriā. Hec at oia fuerūt in brā Karberi
na. sic pr in legēda. Dubitatōez at habz
apud aliqz vtz a Vaxencio vel a Vaxi
miano martirizata sit. Tūc em tres impiū
tenebāt. scz Konstantin⁹ q ex paterna lūc
cessione imperium sumpsit. ⁊ Vaxencius
Vaximiani fili⁹ a ptozianis militibz ro
me augustus appellatus. ⁊ Vaximian⁹ in
orientis partibz cesar effect⁹. Scdm autez
cronicas Vaxencius rome Vaximian⁹
ho in oriente xpianos tyrannidē exerce
bat. Videt g vt aliqz placz q vicio se pto
ris sit factū vt pro Vaximiano Vaxen
cius poneretur.

CLEXVIII

A

De sancto Saturnino

Saturnin⁹ ab apo

stolorū discipulis ep⁹ ordinat⁹ in
vibem Tholosanā direct⁹ est. Cū
at ipso ingrediēte demones a respōsis cessa
rent. vn⁹ gentiliū dixit. q nisi Saturninū
occiderēt a dñs suis nil penitus obtinerēt
Apprehēdentes igit Saturninū nolentes
sacrificare ad pedes thauri ligauerūt. enqz
stimulis agitatē a summa arce p grad⁹ ca
pitoliū precipitauerūt. Sicqz capite contra
cto ⁊ cerebro excusso martyriū feliciter con
sumauit. Cui⁹ corp⁹ due femine rapientes
in pfundo loco ppter metū gentiliū condid
erūt. Qd postea successores ei⁹ ad locū re
uerentiorē transtulerūt. Fuit ⁊ ali⁹ Sa
turnin⁹ quē rome pfect⁹ diu in carcere ma
ceratū. in eculeū leuari ⁊ neruis fustibus et
scorpionibz cedi fecit. Deinde lateribz ad
uistis depositū de eculeo decollari pcepit.
circa annos dñi. cclxxxvij. sub maximiano
Fuit ⁊ ali⁹ Saturnin⁹ apud affricam fra
ter sancti Satiri. q cum pdicto fratre suo ⁊
reuocato. ⁊ felicitate sorore dicti reuocati.
necnō ⁊ cū Perpetua genere nobili marty
riū passus est. Quoz passio alio tpe potissi
mū recolit. Cū ergo pcosuleis dixisset vt
ydolis iniolarent. ⁊ illi nullaren⁹ assentirēt
in carcerē missi sunt. Qd vidēs pater Per
petue ad carcerē flens cucurrit dicēs. filia
qd fecisti. debonestasti gen⁹ tuū. Plūqz ali
qz de genere tuo in carcerē missus fuit. Cū

aut audisset q xpiana esset. in eam imperu
cū digis ad oculos irruit. ⁊ ei oculos erue
re voluit. ⁊ exclamans egressus est. Vidit
aut brā Perpetua hmoi visionē quā i cra
stino socijs enarrauit dicens. Vidi scalam
auream mirabili altitudine vsqz ad celum
erectā. q adeo angusta erat vt nō nisi vnus
⁊ paruus ascendere poterat. In dextera po
⁊ leua erant figi cultri ⁊ gladij ferri limati
et exacuti. ita vt ascendens circa vel infra
se nullatenus respicere poterat. sed semper
ad celū eum erectuz stare oportebat. Sub
ea draco terribissimus ⁊ ingentis forme iace
bat. ⁊ p timore quilibet ascendere formida
bat. Vidi etiam satirū p eam ascendentem
vsqz sursum. ⁊ respicientē ad nos ⁊ dicentē
Ne timeatis hunc draconē. sed securi ascē
dire vt mecum esse possitis. Hec audientes
omnes grās egerunt. quia se vocatos ad
martyriū cognouerunt. B Presentari
igitur iudici cū sacrificare nollēt: fecit Sa
turninū cum alijs viris a mulieribz separa
ri. et dixit felicitati. Habes virum. Eril
la. Habeo. sed cōtemno. Cui ille. Disce
re tui puella vt viuas. maxime cū infantes
in vtero habeas. Ad quem ait. Fac de me
quicquid vis. quia ad voluntatem tuā nū
q me trahere valebis. Parentes aut bea
te Perpetue cum viro accurrentes. infan
tem parvulum beate Perpetue qui adhuc
lacrabatur adduxerunt. Et videns eā pa
ter stantem ante pfectum cadens in faciem
dixit. filia mea dulcissima miserere mei. et
huius mestissime matris tue. ⁊ hui⁹ miser
rimi viri tui. qui post te vivere nō valebit.
Perpetua vero immobilis stabat. Tūc pa
ter filium ad collum eius iactauit. ⁊ ipse et
mater ⁊ maritus eius manus tenētes ⁊ flē
tes osculabantur eam dicentes. Miserere
nostri filia ⁊ vine nobiscum. At illa proñci
ens parvulū. et illos repellens ait. Discedi
te a me inimici dei mei. quia nō noui vos.
Videns vero pfectus eoz constantiā diu
tissime verberatos in carcerē posuit. San
cti vero dum plurimū mesti essent de felici
tate que octo iam mensibz pregnans erat
pro ea orauerunt. ⁊ dolores partus subito
in eam irruerunt. peperitqz filium virum.
Quidam vero de custodibus dixit ad eā.
Quid facies cum ante pfectum veneris.
si nunc tam grauiter cruciaris. Respondit

De sancto Iacobo interciso

Felicitas. Hic ego pro me patior. ibi p me deus patietur. Extracti igitur de carcere. ligatis post tergum manibus. et nudatis natibus p plateas ducuntur. Et dimissis beatis Satirus et perpetua a leonibus deuorantur. Reuocatus et felicitas a leopardis comeduntur. Beatus vero Saturninus gladio capite truncatur. circa annos Domini. cclvj. sub Valeriano et Valieno imperatoribus.

CLXIX

A

De sancto Iacobo interciso.

Iacobus martyr

i cognomento intercisus. nobilis genere. sed fide nobilior. ex regione Persarum et ciuitate Elape oriundus fuit. Hic ex christianissimis parentibus ortus est. et uxorem christianissimam habuit. Erat quoque notissimus regi Persarum et inter optimates primus. Accidit autem ut a principe nimio amore seduceretur et ad colendum ydola flecteretur. Hec autem mater et uxor audientes protinus sibi scripserunt dicentes Obediendo mortali deseruisti eum qui uita est. placendo future cito putredini deseruisti sempiternum odorem. veritate in mendacium commutasti et mortali obtemperans uiuorum ac mortuorum iudicem reliquisti. Roueris igitur nos amodo a te futuras extraneas nec tecum de cetero aliquatenus moraturas. Cum autem has lras Iacobus legisset amare flens ait. Si mater mea que me genuit. et uxor mea a me extranee facie sunt. quanto magis a me extraneus factus est deus meus. Cum ergo pro errore suo se plurimum affligeret. nuncius venit ad principem qui diceret Iacobum christianum esse. Quez princeps aduocans ait. Dic mihi si nazarenus es. Cui Iacobus. Etiam nazarenus sum. Et ille. Ergo magus es. Cui Iacobus. Absit a me magum esse. Cum ergo ei multa supplicia minaretur. dixit Iacobus. Non me conturbant mine tue. quia tanquam uentus flans super petram furor tuus aures meas cito pertransit. Cui princeps. Noli imprudenter agere. ne graui morte pereas. Cui Iacobus. Hoc non mors sed

somnus potius est dicendum. cum post modicum resurrectio tribuatur. Cui princeps. Non te seducant nazareni dicentes mortem esse somnum. quia magni imperatores timebant eam. Cui Iacobus. Nos mortem non timeamus. quia de morte ad vitam transire speramus. Tunc princeps de consilio amicorum hanc super Iacobum prulit sententiam. ut ad terrorem aliorum membratum Iacobus puniatur. Cum autem quidam ex his compassione super eum flerent. ille ait. Nolite super me flere: sed super uos ipsos plangite. quia ego ad vitam pergo et uobis supplicia eterna debent. Tunc carnifices pollicem manus eius dextre absciderunt. Et exclamans Iacobus ait. Liberatoz nazarene suscipe ramum arboris misericordie tue. Nam a cultore vinee sarmentum absciditur uitis. ut potius germinet et uerius coronetur. Cui carnifices. Si assentire uis adhuc tibi parco. at medicamentum adhibeo. Cui Iacobus. Nonne prospexisti stipitem uitis. quia cum amputantur sarmenta. ille nodus qui remanet. in suo tempore cum terra calefcere incipit per singula abscisionis loca producit germina. Si ergo uitis putatur uiscitudine ipsis ut germiet. quanto magis fidelis homo qui in hac uite christo compactus est. Tunc accedens carnifex secundum abscidit digitum. Beatus autem Iacobus dixit. Suscipe duos ramos quos plantauit dextera tua domine. Abscidit et tertium. Et dixit Iacobus. De triplici temptatione liberatus benedicam patri et filio et spiritui sancto. Et cum tribus ereptis de camino pueris confitebor tibi domine. et in choro martyrum psallam nomini tuo christe. Abscisus est et quartus. Et Iacobus dixit. Protector filiorum israel qui in quarta benedictione pronuntiatus es. suscipe a seruo tuo confessionem quarti digiti tanquam in Iuda benedicti Absciso quinto digito dixit. Complectum est gaudium meum. Tunc carnifices dixerunt ei. Parce iam nunc anime tue ne peas. nec contristeris si unam manum amiseris. quoniam multi sunt unam manum tantum habentes. et multis diuitijs et honoribus abundantes. Beatus autem Iacobus dixit. Quando pastores incipiunt pecora condere nunquid dextrum ipsum uellus auferunt et sinistrum dimittunt. Si ergo pecus quod animal brutum est totum uult uellus

De sancto Iacobo interciso

amittere. Quantomagis et ego homo rationalis non
dedignabor pro deo occidi. Accedentes igitur
improbi ad sinistram manum digitum minimum in-
ciderunt. Et Iacobus dixit. Tu domine cum ma-
gnus esses minimus et parvus pro nobis fieri vo-
luisti. et ideo reddo tibi corpus et animam quam
creasti. et proprio sanguine tuo redemisti. Ab-
sciditur septimus digitus et ait. Septies in
die laudem dixi domino. Absciditur octavus
et dixit. Octavo die circumcisus est Iesus. et
hebreus circumcidit octava die ut transeat
ad legales ceremonias. et mens serui tui domine
transeat ab his incircumcisus. et coinquatus
habentibus prepucium. ut venia et propicia fa-
cias tui domine. Inciditur etiam nonus digitus
et ait. Hora nona tradidit Christus in cruce spi-
ritum. Unde et ego domine in dolore noni
digitum tibi precor. et gratias ago. Incidit de-
cimus et ait. Decimus numerus est in preces
pris. et ideo prima littera est nominis Iesu Christi. Tunc
quidam de astantibus dixerunt. O dilectissime
quidam noster. precor tamen coram consule ut vi-
vere valeas. Licet enim abscise sint manus tue
sunt tamen precissimi medici qui tuis doloribus va-
leant subvenire. Quibus Iacobus dixit. Absit
a me homini nequissima simulatio. Nemo enim
mittens manum suam ad aratrum. et respiciens
retro aptus est regno dei. Tunc indignati
carnifices accesserunt et pollicem pedis dextri
absciderunt. Et Iacobus dixit. Pes Christi profora-
tus est et sanguis exiit. Absciditur secundus
pedis digitus et ait. Magna mihi dies hec
est pro omnibus diebus. hodie quippe ad deum for-
tes peruersus ibo. Absciderunt et tertium et ante
ipsum piecerunt. Et subridens Iacobus dixit.
Vade tercie digite ad socios tuos et quem
admodum granum tritici multum fructum affert.
ita et tu in novissimis diebus cum sociis tuis re-
quiesces. Absciditur quartus et ait. Quare
tristis es anima mea et quare conturbas me.
Spera in deo quoniam adhuc precor illi salu-
tare vultus mei et deus meus. Abscidit quon-
tus et ait. Nunc incipiam dicere ad dominum quo-
niam dignum me fecit socium servis suis. Tunc
accedentes ad pedem sinistrum digitum par-
vum absciderunt. Et dixit Iacobus. digite
parve confortare. quia magnus et parvus unus
habent resurrectionem. Capillus capitis non
peribit quanto minus a sociis tuis minime sepa-
beris. Abscidit secundus. Et Iacobus ait. Des-
truice veterem domum. quia splendidior para-

tur. Abscidit tertius et ait Iacobus. Tunc sio-
nibus firmatur incus. Abscidit et quartus et
ait. Conforta me deus veritatis. quoniam in te
confidit anima mea. et in umbra alarum tuarum
sperabo donec transeat iniquitas. Absci-
ditur et quintus. et Iacobus ait. Ecce me ti-
bi domine immolaviciis. Tunc accedentes
pedem dextre absciderunt. Et dixit Iacobus.
Nunc offeram munus celesti regi pro cuius
amore hec patior. Absciderunt et pedes sini-
strum. Et beatus Iacobus dixit. Tu es qui fa-
cis mirabilia. exaudi me domine et salva
me. Absciderunt dextram manum et ait. Vi-
sericordie tue domine adiuvant me. Ad sini-
stram ait. Tu es deus qui facis mirabilia.
Absciderunt dextrum brachium et ait. Lau-
da anima mea dominum: laudabo dominum
in vita mea. psallam deo meo quod diu fuero.
Absciderunt et brachium sinistrum et ait.
Circumdederunt me dolores mortis. et in
nomine domini vindicabor in eis. Tunc
accedentes absciderunt suram dextri cru-
ris scindentes usque ad femur. Tunc beatus
Iacobus ineffabili dolore gravatus exclamans
ait. Domine iesu christe adiuva me.
quia circumdederunt me gemitus mortis. et
ait carnificibus. Carne nova me dominus
induet. quam vestra vulnera maculare ne-
quibunt. Jam carnifices defecerant. eo quod
a prima hora diei usque ad nonam in eius in-
cissione sudassent. Tunc iterum accedentes
sinistri cruris suram abscidendo usque ad fe-
mur extraxerant. Tunc exclamans beatus
Iacobus dixit. Dominator domine exaudi
me semivivum vivorum et mortuorum do-
minus. Digitos domine non habeo ut ip-
sos ad te porrigam. nec manus ut eas ad te
extendam. Pedes mei truncati sunt. et ge-
nua mea demolita. ut tibi genua flectere non
valeam. et sum velut casura domus ablatis
quibus sustentat columnis. Exaudi me domine
Iesu christe et educ de carcere animam
meam. Hec cum dixisset unus de carnifi-
cibus accessit. et caput eius amputavit. Eri-
stiani igitur occulte accesserunt. et corpus
eius rapientes honorifice sepelierunt. Palo-
sus est autem quinto kalendas decembris.

De dedicatione templi

207

agendū. Circa dedicatōem at tēpli materialis tria vidēda sūt. Primo q̄re dedicata tur siue p̄secrat. sc̄do q̄liter p̄secrat. tertio p̄ q̄s p̄phanat. Et q̄ i tēplo duo sūt q̄ p̄secrat sc̄z altare et ip̄m templū. ideo p̄mo vidēduz est q̄re p̄secrat altare. sc̄do quare templum.

Altare at p̄secrat ad tria. Primo ad sacramentū dñi offerendū. Benef. viij. Edificauit Hōe altare dñi. et tollēs de cunctis volucris et pecoris mūdīs obtulit sup altare. Hoc at sacramentū est corp⁹ et sanguis xpi. q̄ in memoriā passiōis dñice immolatus. iuxta qd nob p̄cepit dī. Hoc facite i meā cōmemoratiōē. Habem⁹ em̄ triplex memoriā dñice passiōis. Unam in sc̄pto sc̄z passio xpi ymaginib⁹ figurata. Et h̄ bz fieri q̄ntū ad visum. Ip̄a em̄ crucifixi ymagō et alie ymagies in ecclā sūt p̄ rememorationē excitandā deuotiōez et instructiōez. q̄ sūt quasi libri laicorū. Sc̄dm in p̄bo. sc̄z passio xpi p̄dicata. Et h̄ bz fieri q̄ntum ad auditū. Tertiū in sacramento. sc̄z passio in hoc sacramento signanter imp̄ssa. in q̄ corp⁹ et sanguis xpi veraciter p̄tinet et nob offertur. Et h̄ memoriale bz fieri q̄ntuz ad gustum. Si ergo affectum nostrū accendit passio xpi des̄p̄ta et amplius p̄dicata multo for⁹ inflamare debet in h̄ sacramento tā signanter exp̄ssa. Sc̄do ad nomen dñi inuocandū. Benef. xij. Edificauit abraam altare dño q̄ apparuit ei. et inuocauit ibi nomen dñi. Hec aut inuocatio fm aplūm. j. Thimoth. ij. habet fieri aut p̄ obsecratiōes que fiunt cum adiuratione p̄ malis remouendis. aut p̄ orationes que fiunt p̄ bonis impetrandis. aut p̄ postulationes que fiunt p̄ bonis cumulandis. aut p̄ ḡraz actiones q̄ fiunt p̄ bonis habitis p̄seruandis. Inuocatio aut q̄ fit super altare p̄prie d̄r missa eo q̄ celestis missus. sc̄z xps a patre mittitur. q̄ ip̄az hostiā p̄secrat. et p̄ eundem a nob patri mittit vt p̄ nob intercedat. Vñ Hugo. Ip̄sa hostia sacra. missa vocari potest. quia transmissa est. p̄mo a patre nobis p̄ incarnationem. secundo a nobis patri p̄ passionem. Similiter in sacramento. p̄mo a patre nobis p̄ sanctificationē qua nobiscum esse incipit. postea a nobis patri p̄ oblationem q̄ pro nobis intercedit. Et nota q̄ missa tribus linguis canitur. sc̄z greca. hebraica. et latina. ad replendū titulum

dominice passionis. q̄ scriptus erat grece: hebraice: et latine. Item ad notandū q̄ omnis lingua debet deū laudare. que p̄ hanc triplicem linguam intelligit. Latina autē sunt euangelia. epistole. orōnes. et cantus. Greca autē sunt kyrieleyson. x̄p̄e leyson q̄ nouem vicib⁹ cantantur. vt ad societates nouē ordinū angelorū pueniam⁹. Hebraice sunt Alleluia. amen. sabaorh. et osanna.

Tertio ad cantandū. Ecclesiastici. xlvij. Dedit illi p̄ inimicos potentia. Et stare fecit contra altare cantores. et in sono eorū fecit dulces modulos. Et dicit modulos in plurali. q̄ fm Hugonem de sancto victore tres sūt species sonorū q̄ faciūt tres modulos. Fit em̄ sonus pulsus. flatus. et cantus. Ad cytharam p̄tinet pulsus. ad organū flatus. ad vocem cantus. Assignari p̄t hec cōsonantia sonorū p̄cordie morū. si referat ad pulsum cythare manū opatio. ad flatū organī mentis deuotio. ad cantū vocis finis exhortatio. Et infra. Quid p̄dest dulcedo oris sine dulcedine cordis. Frāgi vocem frange et voluntatem. Seruas consonantiam vocum. serua p̄cordiam morū. vt p̄ exemplū concordēs p̄mo. p̄ voluntatē dñi. p̄ obedientiā magistro. Vocib⁹ triplex gen⁹ musicorū refert ad triplicē differētiā officiū ecclē. sic d̄r in mitrali de officio Nam ip̄m officiū ecclē p̄sistit in psalmis. in cantu. et in lectionib⁹. Prīmū igit gen⁹ musicorū est qd fit pulsu digitorū. vt in psalterio et similib⁹. Et ad illud p̄tinet psalmodia. Psal. Laudate eum in psalterio et cythara. Sc̄dm est qd fit cantu sicut in voce. Et ad istud p̄tinent lectiones. Psal. Psallite ei in vociferatione. Tertiū quod fit flatu sicut in tuba. Et ad istud p̄tinet cantus. Psal. Laudate eum in sono tube. B

Templum autē seu ecclesia p̄secrat quīnuplici ratione. Primo vt inde diabolus et eius potestas expellatur. vt refert Gregorius in dyal. q̄ cum quedam ecclesia arrianorum fidelib⁹ reddita consecraretur. et reliquie sancti Sebastiani et beate Agathe illuc delate fuissent. populus ibidem congregatus porcum subito intra suos pedes huc illucq̄ discurrere senserant. Qui fores ecclesie repetens a nullo videri potuit. omnesq̄ in admirationem cōmouit Quod ico. circo domin⁹ ostēdit vt cunctis patefieret.

De dedicatione templi

q̄ de loco eodē immūdus habitator exiret
Sequēti āt nocte magn⁹ in eiusde ecclesie
tect⁹ strepit⁹ fact⁹ est. ac si i b aliq̄s errando
discurreret. Scda nocte itez gūioz sonus
increuit. Tāto p̄o t̄ore terna insonuit. ac
si ois illa ecclā a fūdamēt⁹ fuissz euerſa. sta-
timq̄ recessit. nec ampli⁹ illa antiq̄ host⁹ in-
q̄etudo apparuit. Sz p̄ terroris sonitū quē
fecit inoruit. a loco quē diu tenuerat q̄s co-
actus exibat. Hec Breg⁹. Scdo p̄se-
cratur vt ad eā fugiētes saluēf. Vñ aliq̄ ecclie
post dedicatiōez a p̄ncipib⁹ p̄uilegiāt. vt q̄
ad eā pfugerint saluent. Vñ dicit Canon.
Reos sanguis defendit ecclā ne vitā pdāt
z mēbra. Et ob h̄ Joab in tabernaculū fu-
git. z cornu altari⁹ apprehēdit. Tercio p̄se-
crat vt ibidē orōes exaudiat. Qd̄ signū est
iij. Reg. viij. vbi Salomon dedicato tem-
plo ait. Quicūq̄ rogauerit i loco isto exau-
dies in loco habitaculi tui in celo. z cū ex-
audieris p̄pici⁹ eris. Adoram⁹ āt in ip̄s
ecclesijs ad orientē Qd̄ sit triplici rōne fm̄
Damasenū li. iij. c. v. Primo vt patriā no-
strā nos req̄rere oñdam⁹. Scdo vt ad xpm̄
crucifixū respiciam⁹. Tercio vt venientē in
diez nos expectare mōstrem⁹. Alit̄ em̄ sic.
De⁹ paradisu in eden ad orientē plātavit. vñ
hoiez trāsgressum exulē fecit. et ante para-
disū ex occidente habitare fecit. Antiquā igit̄
tur patriā exq̄rētes. z ad ip̄az aspicientes.
deū ad orientē adoram⁹. Sz z dñs cruci-
fix⁹ ad occidentē respiciebat. z ita adoram⁹
ad ip̄m respicientes. Et assumpt⁹ ad orien-
tē sursum ferebat. z ita ip̄m apli adorauēf.
Et ita veniet quō viderē eū euntē in celū.
Ip̄m igit̄ expectātes ad orientē adoram⁹.
Hec Damasēn⁹. Quarto p̄secrat vt ibi-
dē laudes deo soluant. Qd̄ q̄dez sit i septe
horis canonic⁹ scz matutinis. p̄ma. tertia.
sexta. nona. vespa. z cōpletorio. Et lz in q̄li-
bet hora diei de⁹ esset laudand⁹. tñ qz ad h̄
infirmitas n̄ra nō sufficit. ordinat⁹ est vt
his horis specialiter deū laudem⁹. eo q̄ he-
hore ab alijs p̄uilegiatē sūt in aliq̄b⁹. Nam
in nocte media q̄ matutine celebrāt xps na-
tus est capt⁹ z illusus a iudeis fuit. In hac
itez hora infernū spoliavit. Dicit em̄ in mi-
trali. q̄ in media nocte infernum spoliavit
large accipiēdo. scz antelucem mane surre-
xit. hora p̄ma apparuit marie magdalene.
In media etiā nocte ad iudiciū ventur⁹ as-

serit. Vñ Jhero. Reor inq̄t traditōez apo-
stolicā p̄māisse vt die vigiliāz pasce ante
noctis mediū dimitte nō liceat p̄pos expe-
ctantes aduentū xpi. Et postq̄ aduenerit
illd̄ tps securitate p̄sup̄ta festū cūctos age-
re diē. In hac igit̄ hora laudes deo cantā-
mus. vt ei de ei⁹ natiuitate. captōe z patrū
liberatiōe grās agam⁹. z ei⁹ aduentū soli-
citi expectem⁹. Addunt etiā matutinales
laudes. qz i mane egyptios in mari submer-
sit. mundū creauit. z surrexit. In hac ergo
hora laudes deo reddim⁹ ne in mari bui⁹
mūdi cum egyptijs demergamur vt p̄ n̄ra
creatōe z ei⁹ resurrectione grās deo red-
dam⁹. In hora p̄ma xps ad templū maxime
p̄ueniebat. z p̄lus ibidē ad eū manicabat.
id est. ad eū mane festinabat. vt d̄r Luc. xxi
Pylato p̄ntat⁹ fuit. In hac etiā hora resur-
gēs mulierib⁹ p̄mo apparuit. Nec est etiā
p̄ma hora diei. Ideo ergo in hac hora i eco-
clesia deo laudes exolum⁹. vt xpm̄ imite-
mur. z sibi resurgēti z apparēti grās agam⁹.
et vt deo tāq̄ oim̄ p̄ncipio ip̄i diei p̄mitis
as soluiam⁹. In hora tertia xps linguis in-
deoz crucifix⁹ ē. a pylato ad collinā flagel-
lat⁹ est. z adhuc vt d̄r in historijs columna
vbi ligat⁹ fuit. vestigia cruoz⁹ oñdit. et hac
eadem hora spūsc̄t⁹ missus est. In sexta
in cruce clauis p̄fixus est. tenebre p̄nuier⁹
sum mundū facte sunt. vt in morte dñi sol
lūgēs se nigri⁹ vestib⁹ p̄geret z ne dñm
crucifixū lūmē p̄beret. z in hac hora in
die ascensiois cū discipulis discubuit. In
nona hora xps spm̄ emisit. miles latus ei⁹
aperuit. cer⁹ ap̄loz ad orandū p̄uenire cō-
suevit. z xps in celū ascendit. Propter has
progratias deū in his horis laudam⁹. In
vespa xps in cena sacramentū corpis z san-
guinis instituit. pedes disciploz lauit. de
cruce deposuit⁹ in sepulcro collocat⁹ fuit. di-
scipulis in habitu pegrini se manifestauit.
Pro his oñib⁹ in hac hora ecclā xpo grās
agit. In completorio xps sanguineas gut-
tas sudauit monumēto ei⁹ custodia depu-
tata fuit. z ibidē q̄cuit. resurgēs p̄ce z disci-
pulis nūciauit. Et p̄ his grās d̄o reddim⁹.
Has āt laudes q̄lit deo exoluerē debeā⁹
dicit Bern⁹. Frēs mei immolātes hostiam
laudis iūgam⁹ p̄bis sensum. sensui affectū.
affectui exultationem. exultatiōi maturita-
tē. maturitati bñilitatē. bñilitati libertatez.

De dedicatione templi

202

Quinto psecratur vt ibidem sacramēta ecclesiastica ministrent. Vñ ipa ecclia effici tur q̄si taberna dei. in q̄ sacramēta p̄tinent et ministrant. Quedā em̄ ministrant et dant intrantibus. vt baptisim⁹. q̄dam exeuntibus scz extrema vinctio. q̄dam cōmorantib⁹. et hor⁹ q̄dam sunt ministrātes. his dat ordo. Quidam pugnātes. et hor⁹ q̄daz pugne suc cūbunt. his datur penitencia. Quidā insi stunt. et his p̄fertur audacia animi vt robo rentur. et hoc p̄ p̄firmatōem. datur cibus vt sustententur. et h̄ p̄ eucharistie sumptionem sit remotio impedimenti ne deiciant. et h̄ p̄ matrimonij iunctionē. Scdo viden dum est qualiter psecratur. Sed primo de altari. scdo de ecclia. Et ad psecratio nem aut altaris plura p̄currūt. Primo em̄ quatuor cruces de aqua benedicta in qua tuor cornib⁹ altaris p̄figurantur. Secun do ipsuz septies circuitur. Tercio aqua be nedicta cum ysopo septies aspergit. Quar to incensum in ipo crematur. Quinto cris mate inungitur. Sexto mūdīs pānis opi tur. Hec autē representant ea q̄ debent habere illi qui ad altare accedunt. Debent enim p̄mo habere caritatē quadruplicē p̄ crucez acq̄sitam vt scz diligāt deum. seipsos. ami cos. et inimicos. Et hec signant quatuor cruces in quatuor cornib⁹ altaris facite. Et de his q̄tuor cornib⁹ caritatis d̄r in Gen. xxviii. Dilataberis ad orientē et occidentē. septentrionē et meridiem. Vel ideo q̄tuor cruces in quatuor cornib⁹ fiunt. ad signifi candum q̄ xp̄us p̄ crucem quatuor mundi p̄tes saluauit. Vel ideo ad significandum q̄ crucem dñi quatuor modis debem⁹ por tare. scz in corde p̄ meditatōem. in ore p̄ cō fessionem. in corpe p̄ mortificatiōem. in fa cie p̄ assiduam impressionem. Secundo debent habere curam et vigilantia. quod significatur per circuit⁹. Unde tunc can tatur. Inuenerūt me vigilēs et. Debēt em̄ sollicitē vigilare sup gregem suum. Unde negligentiam prelari ponit Silbertus in ter ridiculosa dicens. Ridiculosa an magis periculosa res est speculator cecus. precur sor claudus. negligens prelatus. doctor nescius. preco mutus. Vel p̄ septem circui tus circa altare significant septē meditatio nes et p̄sideratōes quas circa septem p̄licē virtutē hūilitatē xp̄i habere debem⁹. et per

ipsas frēq̄nter circuire. Prima p̄tus est q̄ cum diues esset factus est paup. Secunda q̄ in p̄sepio positus. Tercia q̄ parentibus subditus. Quarta q̄ sub manu serui caput inclinauit. Quinta q̄ discipulum furem et proditores sustinuit. Sexta q̄ ante iniquū iudicem māluer⁹ tacuit. Septima q̄ p̄ cru cifixorib⁹ clemēter orauit. Vel p̄ septem illos circuitus significant septē vie xp̄i. Pri ma fuit de celo in yter. secunda de ytero i p̄sepium. tertia de p̄sepio in mundū. quarta de mundo in patibulum. quinta de patibu lo in sepulch. sexta de sepulcro in limbum. septima de limbo resurgēs i cellū. Tercio debent habere dñice passionis memoriam q̄ significat p̄ aspersionem aque. Septem em̄ aque aspersiones sunt septē sanguis xp̄i effusiones. Quaz p̄ma fluxit in circūcisiōe secūda in orōne. tertia in corpis flagellati one. quarta in capitis coronatione. q̄nta in manū p̄foratione. sexta in pedum affriciō ne. septima in lateris aptione. De autē san guinis aspersiones facite fuerūt cum ysopo humilitatis. et inestimabilis caritatis. yso pus em̄ est herba hūilis et calida. Vel ideo septies aspergitur. ad significandum q̄ in baptismo septem dona sp̄s sancti dantur.

Quarto debent habere orationē feruen tem et deuotam. q̄ significat p̄ crematio nem thuris. Thrus em̄ habet virtutē ascen dendi ex fumi leuitate p̄solidandi ex sua q̄ litate. constringendi ex glutinositate. p̄forandi ex aromaticitate. Sic oratio ascēdit in dei memoriam. animā p̄solidat quantū ad culpam p̄teritam impetrādo medelam. p̄stringit q̄ntum ad futurā impetrādo cau telā. p̄fortat q̄ntū ad p̄sentē impetrādo tu telam. Vel potest dici q̄ deuota oratio p̄ thrus significatur. q̄ habet ad deū ascende re. Eccl. xxxv. Oratio humiliantis se nu bes penetrat. Odorem deo reddere Apoc. v. Habentes singuli cytharas et p̄bials aureas plenas odoramentoz. Ex corde i flamato p̄cedere. Apoca. viii. Data sunt il li incensa multa et. Et infra. Accepit an gelus thuribulum et impleuit illd de igne altaris et. Quinto debent habere nito rem consciētie. et odorem bone fame. quod significatur per chrisma. quod conficitur ex oleo et balsamo. Debēt enim habere pu ram consciētiā. vt possint dicere cū apō

De dedicatione templi

stolo. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nostre. Bonam famam. Unde prima. *Thi. iij.* Oportet illum testimoniū habere bonum ab his qui foris sunt. Chrysostomus. Clerici nullam debent habere maculam. nec in verbo nec in cogitatu. nec in facto nec in opinione. quia ipsi sunt pulchritudo et virtus ecclesie et si mali fuerint totā deturpant ecclesiam. Sexto debent habere munditiam operationis bone. quod significatur per pannos albos et mundos quibus altare operitur. Usus enim vestimentorum inuentus est ad regendum. calefaciendum et ornandum. Sic bona opera regunt anime nuditatem. *Apoca. iij.* Vestimentis albis induaris. ut non appareat confusio nuditatis tue. Ornant animā ad honestatem Romanorum. *xij.* Induamur armalucis etc. Calefaciunt inflammando ad caritatem *Job. xxxij.* Nonne vestimenta tua calida sunt etc. Modicum enim valeret accedenti ad altare si haberet dignitatem summam et vitam infimam. Bern. Monstruosissima res est sedes prima et vita ima. gradus superius premus et status infimus. vultus grauis actus leuis. sermo multus. fructus nullus ingens auctoritas. et animi instabilitas.

D Secundo videndum est qualiter ecclesia consecratur. et ad hec plura concurrunt. Episcopus enim ipsam ecclesiam ter circumcivit et qualibet vice veniens ad ianuā percutit baculo pastorali dicens. Aperite portas principes vestras etc. interius et exterius aqua benedicta ipsa ecclesia irrigatur. in pavimento fit crux de cinere et sabulo ex transuerso angulo orientis usque ad angulum occidentis. et ibi litteris grecis et latinis scribitur alphabetum. In parietibus ecclesie cruce depinguntur. et ipse cruce illuminantur. et chrismate inunguntur. Primus ergo scilicet triplex circuitus signat triplicem circuitum quem fecit christus propter ipsius ecclesie sanctificationem. Primus fuit quod de celo venit in mundum. secundus quod de limbo rediit et resurgens ascendit in celum. Vel triplex circuitus fit ad ostendendum quod illa ecclesia consecratur ad honorem trinitatis. Vel triplex circuitus signat triplicem statum saluandorum de ecclesia. qui sunt virgines. coniugentes. et coniugati. Hec etiam designatur

in dispositione materialis ecclesie. sicut ostendit Richardus de sancto victore. Nam sanctuarium signat ordinem virginum. chorus ordinem continentium. corpus ordinem coniugatorum. Strictius est sanctuarium quam chorus. et chorus quam corpus. quia pauciores sunt virgines quam continentia. et continentia quam coniugati. Sanctior est etiam locus sanctuarii quam chorus. et chorus quam corpus. quia dignior est ordo virginum quam continentium. et continentium quam coniugatorum.

Hec Richardus. Secundum scilicet trina ad ostium percussio. signat triplex ius quod habet christus in ecclesia quare sibi debet aperiri. Est enim sua creatione. redemptione. et glorificationis promissione. De hoc triplici iure dicit Anselmus. Certe domine quia me fecisti debeo amori tuo meipsum totum. quia me redemisti debeo amori tuo meipsum totum. quia tanta promittis debeo meipsum totum. immo tantum debeo amori tuo plus quam meipsum. quantum tu es maior meipso. pro quo dedisti teipsum et cui promittis teipsum. Trina autem proclamatio. Attollite portas principes vestras. significat trinam eius potentiam. scilicet in celo. in mundo. et in inferno. Tercio interius et exterius aqua benedicta aspergitur. quod fit triplici de causa. Primo propter demonis expulsionem. Aqua enim benedicta habet propriam virtutem expellendi ipsius diaboli. Unde in ipso exorcismo aque dicitur. Ut sis aqua exorcisata ad effugandam omnem potestatem inimici et ipsum inimicum eradicare etc. Ista autem aqua benedicta fit ex quatuor rebus scilicet ex aqua. vino. sale. et cinere. quod videlicet quatuor sunt que maxime inimicum expellunt. scilicet lacrimarum effusio que per aquam. spiritus exultatio que per vinum. matura discretio que per sal. et profunda humiliatio que per cinerem designatur. Secundo propter ipsius ecclesie expiationem. Omnia enim terrena hec propter peccatum corrupta sunt et fedata. et ideo locus ipse aqua benedicta aspergitur ut ab omni feditate et immundicia liberetur purgetur et expietur. Hinc est etiam quod in lege omnia pene per aquam mundabantur. Tercio propter omnem remouendam maledictionem. Terra enim a principio cum fructu suo maledictionem accepit. ex eo quod ex eius fructu deceptio facta fuit. aqua vero

ro nulli maledictioni subiaccit. hinc est q̄ domin⁹ comedit piscem. sed non legitur comedisse carnem nominatim. nisi forte de agno pascale ppter preceptum legis in exemplum. scz abstinendi aliquando a licitis ⁊ aliquando eadem comedendi. Ut ergo omnis maledictio remoueat⁹ et benedictio introducat⁹. ido aqua benedicta aspergitur. Quarto in pavimento alphabetū scribitur. quod quidem representat coniunctionem vtriusq; populi scz gentilis et iudei. vel paginam vtriusq; testamenti. vel articulos nostre fidei. Illud em̄ alphabetum ex lris grecis ⁊ latinis in cruce factis. representat vnionem in fide populi gentilis et iudei per crucem christi factam. Unde ⁊ illa crux ex transuerso angulo orientis vsq; ad angulum occidentis ducit. ad significandum q̄ ille qui prius erat dexter factus est sinister. et qui erat in capite factus est in cauda. et econuerso. Secundo representat paginam vtriusq; testamenti. quod per crucem christi adimpletum est. Unde moriens dixit. Cōsummatum est. Et crux ex transuerso ducitur. quia vnum testamentum in alio continetur. Quia rota erat in rota. Tercio representat articulos fidei. Ecclesie enim pavementum est nostre fidei fundamentum. Elementa que inscribunt sunt articuli fidei. quibus rudes et neophici de vtroq; populo in ecclesia erudiunt. qui se puluerem ⁊ cinerem reputare debent. iuxta illud quod dicit Abrahā Benef. xviij. Loquar ad dñm meū cum sim puluis ⁊ cinis. Quinto cruces in ecclesia depinguntur. quod siquidem fit triplici ratione. Primo ppter demonum terrorem. vt scz demones qui inde expulsi sunt: videntes signum crucis terreantur. et illud ingredi non presumant. Timent enim valde signum crucis. Unde Chrysostomus dicit. Ubicunq; demones signum dominicum viderint. fugiunt timentes baculum quo plagam acceperunt. Secundo ppter triumphi ostensionem. Cruces em̄ sunt vexilla christi ⁊ signa eius triumphi. Unde vt ostendatur q̄ locus ille christi dominio subiugatus est. ideo ibidem cruces depinguntur. Nam et apud imperialem magnificentiam obseruatur. vt quādo aliqua ciuitas ei traditur imperiale vexillum in ea erigitur. In hui⁹

figuratione dicit Ben. xviij. q̄ Jacob lapidem quem supposuerat capiti suo erexit in titulum. vtz in titulum pconialem memoriam ⁊ triumphalem. Tercio ppter apostolorum representationē. Nam illa duodecim luminaria ante cruces posita. significant duodecim apostolos q̄ p fidez crucifixi totum mundum illuminauerūt. De igitur cruces illuminantur ⁊ chrismate inunguntur. qm̄ et apostoli fide passionis christi totum mundū illuminauerūt ad cognitionem. inflammauerunt ad amorem. vnixerūt ad conscientie nitorem. quod p oleum. et ad bone vite odorem. quod p balsamū intelligit.

E De tertio scz p quos pphanatur sciendum q̄ ipaz domū dei p tres pphanataz legimus. scz per Jeroboam per nabuzardan et p antiochuz. Jeroboam em̄ sicut legitur .iij. Regum. xij. duos vitulos fecit. ponēs vnū in Dan. et aliū in bethel. q̄ dñ domus dei. ⁊ ppter auariciā fecit. ne scz regnū ad Roboam rediret. Per h̄ significat q̄ auaricia clericorū multū eccliam dei praminat q̄ in ipsis clericis multū regnat. Ihere. viij. Alminimo vsq; ad maximū omnes auaricia sequunt. Bern. Quem dabis mihi de numero platorū q̄ non magis inuigilet subditoz euacuandis marsupijs q̄ vicijs ex turpādis. Vituli sunt nepotuli q̄s i bethel id est in domo dei ponunt. Ecclesia etiam p Jeroboam pphanatur si ex auaricia vsurarioz vel raptorū edificat. Unde legitur q̄ cum qdam vsurarius ecclesiā qndam de rapinis ⁊ vsuris construxisset. ep̄m ad eius dedicationem multis precibus inuitauit. Tum igitur ep̄s cum suo clero officii consecrationis ageret. vidit post altare dyabolum stantem in cathedra in habitu episcopali. Qui dixit ep̄o. Quare ecclesiā meam consecras. cessa iam quia ad me iurisdicctio eius pertinet. quia de vsuris et rapinis edificata est. Tum ergo episcopus inde cū clericis territus fugeret. dyabolus continuo ipaz eccliaz cum grandi strepitu destruxit. Nabuzardan sicut legit. iij. Regum. xxv. domū dei combussit. Nabuzardan autem princeps coquoz significat illos qui gule et luxurie dediti sunt. qui de ventre suo deum suum fecerunt. fm̄ quod dicit apostol⁹ Quorum deus venter est ⁊c. Qualiter aut venter de⁹ dicat: ostēdit Hugo de sancto

De dedicatione templi

victore i suo claustrali dicēs. Solēt dñs tē
pla pstrui. altaria erigi. mistri ad faciendū
ordīari. imolari pecudes. thura cremari.
Deo siqdē vētrī tēplū est coqna. altare mē
sa. mistri coqui. immolare pecudes carnes
cocte. sum⁹ incēsoz odor sapor. Rex antio
chus q̄ fait supbissim⁹ et ambitiosus domū
dei polluit et pphanauit. sic legit. s. Nach.
.j. Per quē significat q̄ supbia et ambitio q̄
vigēt in clericis q̄ nō appetūt pdesse s̄ pdesse
multū ecclīaz dei ptamināt. De q̄ supba
ambitōe sic dicit Bern. Honorati incedūt
d̄ bonis dñi cui tñ dñō honorē nō deferūt.
Inde is quē q̄tidie vides meretrici⁹ nitor
hūtronic⁹ habitus. regius apparat⁹ Inde
aurū in frenis et sellis et calcarib⁹. et pl⁹ cal
caria q̄ altaria fulgent. Et sic p tres ppha
nata exprit. ita p alios tres dedicata et con
secrata fuit. Dedicatiōem enim pmo fecit
Moyses. scdo Salomon. tertio Judas
machabe⁹. Per qd̄ insinuat q̄ in dedicati
one ecclē debem⁹ habere hūilitatē q̄ fuit in
Moysē. sapientiā et discretiōē q̄ fuerūt in
Salomone. vere fidei confessiōē q̄ fuit in
Juda. f. Scdo videndū est de conse
cratiōe siue dedicatiōe templi spūalis. qd̄
templū sumus nos. scz pgregatio omniū fi
delium. qd̄ pstruit ex lapidib⁹ viuis. j. Pe
tri. ij. Tāq̄ lapides viui superedificati sūt.
Et lapidibus politis. Unde cantatur.
Tunsiōibus pressuris expoliti lapides sūt.
Et lapidib⁹ quadris. Quatuor em̄ latera
lapidis spūalis sunt fides: spes: caritas: et
opatio. q̄ eq̄lia sunt. qz vt dicit Gregorius
q̄ntum credis tantū speras. q̄ntū credis et
speras tantū diligis. q̄ntū credis speras et
diligis tantū oparis. In hoc q̄dez templo
altare est cor nostz. sup qd̄ altare tria debēt
deo offerri. Primū est ignis dilectiōis ppe
tue. Leuitici. vj. Ignis scz dilectiōis erit
ppetu⁹. et nūq̄ deficiet in altari scz cordis.
Scdm̄ est incensū orōnis odorifere. j. Pa
ralipp. vj. Aaron et filij ei⁹ adolebūt incen
sum sup altare olocaustomat⁹ et thimiama
tis. Tertū est sacrificiū iusticie. qd̄ sacrifi
ciū p̄sistit in oblatiōe p̄nie et in olocausto di
lectionis pfecte. et in vitulo carnis mortifi
cate. De his psal. Tunc acceptabis sacrifi
ciū iusticie oblatiōes et olocausta. tūc impo
sup alta. r. vitulos. Templū at̄ spūale. qd̄
sum⁹ nos ad similitudinē tēpli materialis

psecrat. Primo em̄ sum⁹ pōtifer scz xps:
ostium cordis clausū inueniēs. ter circuit
dum pctm̄ oris cordis et opis ad memoriā
ei⁹ reducit. De h̄ triplici circuitu d̄r Elsie
p̄tiij. Sume cirbarā q̄ ad p̄mū. circuitu ciui
tatem cordis. scz q̄ ad scdm̄. meretrici obli
uioni tradita. q̄ ad tertū. Secūdo ipm̄
ostium cordis clausū ter percutit vt sibi aperi
riatur. Percutit em̄ ipm̄ cor ictu bñficii cō
siliū et flagelli. De qua triplici p̄cussione d̄r
Proverb. s. q̄ntū ad malos. Extendi ma
num meaz et. hoc q̄ntū ad collata bñficia.
Desperistis omne p̄siliū meū. hoc q̄ntū ad
inspirata consilia. Et increpationes meas
neglexistis. hoc q̄ntū ad illata flagella. vel
ter pcutit dum rōnalem mouet ad peccati
cognitiōem. concupiscibilem ad dolorem
irascibilem ad peccati vindictā et detestas
tionem. Tertio ipsum templum spūale
ter aqua intus et extra debet irrigari. Nec
aut̄ trina irrigatio est trina lacrimaz inter
riorū vel aliq̄n exteriorū effusio. Dens em̄
sancti viri vt dicit Gregori⁹ dolore afficit
considerando vbi fuit. vbi erit. vbi est. vbi
non est. Vbi fuit inquit in peccato. vbi erit
in iudicio. vbi est in miseria. vbi non est in
gloria. Quando ergo interiores vel exte
riores lacrimas fundit considerando. scilz
quia fuit in peccato et de ipso rationē red
det in iudicio. tunc istud templum iam se
mel aqua aspergitur. Quando autem pro
miseria in qua est: ad fletum compungitur.
tunc secundo aqua irrigatur. Quando p
gloria in qua nō est lacrimas fundit. tunc
terciam aquā aspergit. Huic autem aque
admiscentur vinum sal et cineres. quia cū
his lacrimis debemus habere vinum spi
ritualis exultationis. sal mature discretio
nis. et cineres profunde hūiliatiōis. Vel
per vinum limphatum intelligitur humi
litas christi quam habuit in carnis susce
ptiōe. Vinum enim limphatum est verbū
humanatū. Per sal intelligit̄ sanctitas sue
vite. que est omnibus condimentum reli
gionis. Per cinerem intelligitur ei⁹ passio
Dñs igitur tribus cor nostrum debemus
aspergere. scilicet beneficio incarnationis
per quod prouocemur ad humilitatem.
exemplo sue conuersationis. per quod in
formemur ad sanctitatem. et memoria pas
sionis. per quod incitemur ad caritatem.

De dedicatione templi

Quarto scribit in h templo cordis spūa
le alphabetū siue spūalis scptura. Hec autē
scptura q̄ ibi scribit triplex est. scz dictamina
faciēdoz. testimonia diuinorū bñficioz. ac
culatio pprioz delictorū. De his tribz Ro
manoz. ij. Lū em̄ gētes q̄ legē nō habent.
naturaliter ea q̄ legis sunt faciūt eiusmodi
legē nō habētes. ipi sibi sunt lex q̄ ostēdunt
opus legi scptū in cordibz suis. Ecce p̄mū
Testimoniū reddēte illis p̄cia ipoz. Ecce
secundū. Et inter se inuicē cogitationū ac
culantiū vel etiā defendentiū. Ecce tertiū

Quinto debēt pingi cruces. i. assumi pe
nitentie austeritates. Que q̄dez debent in
ungi ⁊ igne illustrari. qz nō solū ferēde sunt
patienter s; etiā libenter. qd̄ significatur p
vñctionē. ⁊ ardentē. qd̄ significat p̄ ignē.
Vñ Berū. Qui morat in timore. crucē xpi
portat patienter. Qui p̄ficit in spe portat
libenter. Sed q̄ p̄summat in caritate am
plectit iam ardentē. Item. Vultū vidēt

cruces nostras. sed nō vident vñctiōes nos
tras. Qui ergo in se hec habebit vere tem
plū ad honorem dei dedicatū erit. dignus
plane in quo xps habitet p̄ grām vt tandē
in eo habitare dignetur p̄ gloriā. Quod
ipse nobis prestare dignetur qui viuit ⁊ res
gnat deus per omnia secula seculorū amen.

Explicit legenda

Lombardica Jacobi de voragine
ordinis predicatorū ep̄i Januēns.
Impressa Argētinē. anno domini
M. ccccij. Finita in vigilia sancti
Thome apostoli.

Sequuntur additiones.

De Decem milib⁹ martirū

Sequūtur quedāz
legende a quibusdā alijs superad-
dite. Et primo de decem milibus
martyrium.

CLXXVIII

Assio et memoria

P decē milia martyꝝ venerat⁹ et colit⁹
decimo kl. Julij. q̄ oēs vna die p
xp̄i nomie passi sūt sub Adriano impatore
alijsq; sex regib⁹ q̄ ei venerūt in adiutorium.
Hi sancti martyres cū ab impatore ad sa-
crificandū ydolis p̄pellerent⁹ dixerūt. Sa-
crificiū viuū et immaculatū offerim⁹ nos
metipsos dñō nro ihu xp̄o q̄ p hūano gene-
re nasci dignatus est. et descendere de celis
multis malis affligi. et ad vltimū voluit etiā
p nob crucifigi. quē tu miser ignoras. Tūc
irāt⁹ impator iussit eos diu torq̄ri et ad vlti-
mū crucifigi. Et omnia tormēta q̄ passus est
dñs nŕ ih̄s xp̄s forti animo et fide firmissi-
ma p dñō sustinuerūt. Locus igit vbi pas-
si sunt bñi martyres mons est magn⁹. et vo-
cat⁹ ararat. et distat ab Alexandria ciuitate
q̄ngent⁹ q̄si stadij. A q̄b aut passi sūt fue-
rūt exercit⁹ regū q̄ illi venerant in adiuto-
riū triginta milia. Hora 6° sexta illi diei
terremot⁹ factus est magn⁹. petre scisse sūt.
sol obscurat⁹ est. et oīa signa q̄ in passiōe dñi
visa fuerūt etiam ibi visa sunt. Tunc sancti
martyres fundētes orōez ad dñm dixerūt.
Dñe de⁹ memēto nŕi in h̄ patibulo crucis et
suscipe petitionē nostrā. et ea q̄ a te exposci-
mus nob pcedere digner⁹. vt quicūq; me-
morā nŕi corde et ore cum ieiunio et deu-
tione celebrauerint mereant⁹ a te assēq̄ fru-
ctuosam mercedē tribuendo eis sanitatem
corpoz. medicamen aīe. et in domib⁹ eoz
intus et foris bonoz omniū vbertatē cōce-
de. Et si in plio fuerint: nō eis nocere pua-
leant inimici visibiles et inuisibiles. te pro
eis pugnante. sed sic placet tibi armis tuis
eos ptege. Diesq; vnus ieiunij nŕe passio-
nis vnū penitentialē annum compleat ob-
seruātib⁹ se deuoto corde. Et h̄ dominator
dñe a te poscim⁹. dissipa omnē occupatōz
et omnē immundū spm. omnēq; infirmita-
tem eoz expelle. quia gloriofum et lauda-
bile est nomen tuum super omnia sc̄la secu-

lorū. Et respondentib⁹ omnib⁹ amen. facta
est vox de celo dicens. Quē petist⁹ dilectis-
simi mei scitote vos impetrasse. Gaude-
te quoq; et letamini quia orationes vestre co-
ram christo immortalī rege veraciter sunt
exaudite. Et his dictis in confessione emi-
serunt spm. veraciter percepturi p̄mia re-
gni celoz Amen.

CLXXIX

De visitatione beate Marie vir-
ginis ad Elisabeth.

Carissima uirgo

B dei a suis p̄mordijs deo p̄secra-
ta ppter bñficia eius inaudita ex-
hibita p̄lo inuocanti. omnes in necessita-
te p̄stituti ad eam pfugiunt. tāq; ad singu-
lare remediū. vbi humanū subsidium non
sufficit requisitum. Disposuit nāq; omnia
inferiora sua sapientia. puidencia industria
et gr̄a pullata. Ubi gubernatrix seculi et
terrene potentie. in maria. Ubi mater mi-
sericordie et impetratrix venie. in Maria.
Ubi mater militantis ecclesie. in Maria.
Ubi aduocata seculi. in maria. Huius rei
consideratione Urbanus romanus ponti-
fex sextus. dure ferens materiam scismatis
occurentem. perpendensq; animo perspi-
caci q̄ beata virgo sit pitissima aduocata
delinquentiū viatoꝝ. reparatrix sagacissi-
ma discrepantiū aioꝝ. et visitatrix diligentissi-
ma errantium singuloꝝ. Pro gr̄a extinctio-
nis scismatis impetranda pie statuit. q̄ h̄
festum visitationis Marie ad Elisabeth
Illo tempe post annunciationem dñicam
debuerit celebrari. quo ipsaz Elisabeth vi-
sitauit ppter maximas p̄tutes inibi opera-
tas. quia tñ eccl̄a illo tpe circa officiū qua-
dragesimalē aut passionē xp̄i specialiter oc-
cupatur. ne tanta officiū solennitas pretere-
mittatur ad laudem et gloriā p̄ginis glo-
riose idem urbanus sext⁹ pie statuit visita-
tionis prefati festi memoriam in crastinum
octauarū beati Johānis baptiste. cū octa-
uis sequentibus de festo visitatiōis marie
a cūctis fidelib⁹ celebrari. Ut aut omis fi-
delium multitudo ad memoriam p̄fate vi-
sitationis Marie ad elizabeth arti⁹ et deu-
tius excitef. voluit idē urban⁹ vt oīb⁹ vere

cessis et p̄t̄is dictū festū uisitatiois marie celebrātibz cū octauis. loco distributionū materialū. i. ecclesijs fieri p̄suer̄. d̄ t̄b̄laū ro spiritali. p̄e indulgētie. sic in festo corpis xpi fatis ip̄ibz effectualr̄ elargir̄et. Cū igit̄ agel⁹ nūciauit marie q̄ inuenit grāz apud dñm. et q̄ d̄ ea p̄cipet fili⁹ dei ad salutē oīm p̄p̄oz. q̄ cito ip̄a credidit statim cōcepit in vtero p̄bū dei. Et post grās exhibitas d̄ tā to bñficio sibi facto ex maḡ caritate et pietate studuit suā cōgraz elizabeth iā sex men⁹ sibi gūdatā i bierl̄m salutare. et sibi p̄pati et fuisse. Un̄ d̄ d̄ eadē. Exurgēs maria abijt i montana cū festinatōe i ciuitatē iude. et intrauit domū zacharie et salutauit elizabeth. Abijt igit̄ maria i montana cū festinatōe. q̄a ab angelo i itinere facili ductata fuit. sp̄s sc̄ti inflammatōe p̄abrupta mōtiū ducebat q̄ eiusdē sp̄s mōtōe suauit̄ fuit agitata. Bra igit̄ maria i dñō p̄fidēs hilarit̄ trāsmiuit sup̄ cacumina mōtiū sic passer. In asperate itineris p̄gaudebat. p̄ viā suauitatē colloq̄ r̄ū asp̄nabat. bona mētiū in ierl̄m collaudabat. ierl̄m i montanis celerit̄ cupiebat. Flos luit ibi inueniri i publico vel videri. s̄ abijt festināter. Abijt cū festinatōe i ciuitatē iude vt ioh̄es p̄cursor dñi statim sc̄rificaret in vtero. vt xpi incarnatio i ciuitate maḡ publica p̄aderet. et vt de illo loco ad fines terre tātoz m̄sterioz declaratio videri p̄aderet. Et intrauit domū zacharie. et salutauit elizabeth. Ecce quō intrauit sup̄ior ad minōrē. dñā ad seruā. regina celi et terre ad famulā et ancillā. vt sic laudādo laudibus elizabeth uisitare. et laus eius laudes reci procas resonaret.

Lenoz bulle per Bonifaciū papā. ix. transmisse ad diuersas mundi partes super festo uisitatiois beate marie virginis ad Elisabeth.

Bonifacius episcopus seruus seruoz dei. ad perpetuam rei memoriā. Superni benignitas conditoris humanam naturā ad similitudinem suā creatam misericordi pietate respiciens. et collapsam fore p̄mi parentis lapsu p̄siderās illam miro decreuit p̄silio releuare. vt sc̄z p̄bum sup̄nū qd̄ erat in p̄ncipio eam a mortis nexibus liberaret. Voluit igit̄ p̄i patris qua nos dilexit caritas. tempe venientis plenitudinis ver-

bum ip̄m sup̄num sub forma serui carnē nostre mortalitatis assumere. vt tandem mortem nostram moriendo destrueret. ac damnationis sniam simul et maculam quam per reatum p̄mi hominis generis humani posteritas incurrissē noscebat. clemens verbi eterni bonitas aboleret. Quapropter de clara stirpe regia dauidicā p̄legit p̄ginē i cuius vtero mystico spiramine verbum ip̄m carnē suscipet vt egredere iuxta p̄bum p̄phetici virga de radice yesse. et flos de radice eius ascenderet et requiesceret spirit⁹ domini sup̄ eum. Prouectam reginam inclitā in matrem. eligens que tanto regi digna fuit corporis thalamum preparare. de quo tanq̄ sponsus p̄ filiis hominū procederet speciosus. locum in nazareth. que flos siue sanctitas d̄ ad suam conceptōem elegit. In quo p̄ angelica salutatiois eloq̄a ip̄i incarnati p̄bi m̄steria miraq̄ fuerūt solennia celebrata. Ibi em̄ nostre sumptuosus exordia redemptionis. ibiq̄ primum dies sanctificationis illuxit. qui nobis de salute spem intulit. et de eternitate leticiā. In hoc etenim tante fecunditatis loco virgo regia venustissima a domino consecrata flos castitatis. vas celestis gratie mundissimum omnium virtutum floribus redimita. cuius pulcritudinem sol et luna mirantur. redemptorem gentium p̄go concepit. datura lucem gentibz sub mortis caligine constitutis. Sane ip̄a regina celozū i cuius se clausit viscera dei filius factus homo ex tanti honoris fastigio sibi per angelum nunciato nequaquā elationis assumpsit spiritum. sed tanq̄ ancilla humilis quibz effecta mater domini. humilitatis sue quā respexit dominus exequens officiū. exurgens Maria abijt in montana cum festinatione. Et quemadmodū ab angelo humillime salutationis suscepit oraculū. sic etiam elizabeth humiliter salutauit. Elizabeth vero vt salutationem audiuit virginis gloriose. repleta spiritu sancto. et incarnati verbi m̄sterium in vtero sentiens virginali. voce magna exclamauit et dixit. Benedicte tu inter mulieres et benedicte fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi vt veniat mater dñi mei ad me. Ecce em̄ facta est vox salutationis tue in auribus meis exultauit p̄ gaudio infans in vtero meo.

De uisitatioe. b. marie uirgis ad elizabeth

Et brā q̄ credidisti. qm̄ p̄ficiē in te q̄ dicta
sūt tibi a dño. Ad q̄ p̄gorenerāda in hūilis
tāt sp̄i r̄ndens. illud mirabile canticū de
cātāuit Magnificat aīa mea dñm. Et ex
ultauit sp̄s me⁹ in dō saluari meo. Quia
resperit hūilitatem ancille sue: ecce em̄ ex
brām me dicēt oēs generatōes. Quia fecit
mibi magna q̄ potēs est: et sc̄m nomē eius.
Et miscōia ei⁹ a p̄genie in p̄genies timēti
bus eū. O magnū mysteriū. o admirabile
cōmerciū. o ineffabile sacramentū ut m̄fēs
de p̄guoribz q̄ gestabāt in vteris in spiritu
p̄ntarēt. et etiā p̄phetarēt. Et ut sacri euan
gelij p̄adit historia. celi regia grauida par
tu p̄secrāda diuio. p̄ hūilitatē ampliori si
gnaculo p̄cursorū sui quē gestabat filiū geni
trici grauide hūanitatē impēdet obsequiū
Quo impēso cōpletoqz h̄mōi uisitatiois q̄
triū mēsiū tpe in domū suā est reuerſa. Hec
est em̄ illa de q̄ sacra canūt eulogia. Sole
amica lunā h̄is sub pedibz stellis coronari
meruit duodenis. hec est illa q̄ in suis ca
stis uisceribz celi treqz gestauit opificē. Et
sola cunctas hereses interemit. Et p̄xp̄ia
no p̄lo ut aduocata strenua et exoratrix p̄
uigil ad regē quē genuit inter. edit. Iḡit fe
licis recordatiois vrbā⁹ papa. vj. dignam
reputās et debitū ut festū uisitatiois ip̄i. b.
marie p̄gis qm̄ ut p̄fē. uisitauit elizabeth i
dei ecclā celebraret qm̄ testimonio sc̄i sus
fulcū euāgelij hūanis neqz rōibz detracta
ri. Attrēdens q̄ laudes tāte p̄gis hūana
lingua nō sufficit exp̄mere. Nec etiā sc̄i et iu
sti eam in cui⁹ ille quē celi cape nō poterāt.
se p̄tulit aula p̄gināli. dignis laudū p̄eco
nijs ad plenū efferre potuerūt. Et p̄siderās
dicē⁹ papa q̄ exq̄ dñm in sc̄is suis laudā⁹
q̄n̄ omaḡ in ueneratōe b̄e marie p̄gis ma
tris ip̄i exultātibz animis collaudaret ei⁹
laudū angēdo titulos grās inferre quē ge
nuit filio debeam⁹. Que etiā exaltata sup
sidera. stellato confeder sui solio genitoris
Nec etiā diuine uisus fuisset resistere volū
tati. q̄ tā sibi q̄ alijs uiris deuor̄ ad h̄mōi
sc̄am festiuitatē celebrandā ut pie idēz pa
pa credidit. dignata fuit mentem inspirare
Deliberatōe etiā sup hoc matura p̄habita.
De fratz suoz sc̄e romane ecclie cardinaliū
p̄silio ad exaltatiōez fidei catholice. digne
et rōnabiliter. vicz sexto yd⁹ aplis. pontifi
cat⁹ sui anno. xj. statuit ut festū p̄fatū vicz

uisitatiois b̄e Marie p̄gis qm̄ ut p̄fē. uisi
tauit elizabeth. vj. nonas iulij annis singu
lis in dei ecclā cū laudū cantico. leticie iu
bilo. cordisqz tripudio sub duplici officio p̄
orbē vniuersū solēniter celebraret. Suae
sit etiā et p̄suluit idem vrbā⁹ sextus. ut ip̄i
suis festi uigilia ut uigilia natiuitatē et as
sumptiōis p̄dicte p̄ginis festiuitatē. etiā in
obseruatōe ieiunij deuoti⁹ obseruaret. Et
mandauit q̄ sile nō tñ duplex officiū absc̄
aliqui sc̄i cōmemoratōe. exceptis primis
vespis ante octauā aploz Petri et pauli. et
officio totū diei octauē cū cōmemoratōe
tñ eiusdem noui festi p̄ septe seq̄ntes dies i
dei ecclā cū celebratē debita cantaretur.
Ac etiā uolens idem vrbā⁹ papa p̄p̄fide
les ad colendū tantē festū p̄gis et etiā cele
brādū. donis sp̄nālitz animare ip̄osqz my
sticis de thesauris militāntē ecclē b̄dictio
nū muneribz cupiēs p̄uenire. Dñibz p̄e pe
nitentibz et p̄fessis. Qui matutinali officio
festi eiusdem in ecclā q̄ idem celebraret in
teressent centū. Qui p̄o misse totidē. Qui
aut p̄mis ip̄i festi uesp̄is. s̄lt centum. Qui
aut secūdis totidem. Illi p̄o q̄ p̄me tercie
septe none ac cōpletorūz officiis interessent
p̄ qualibet horaz ip̄az quadraginta dies.
Illis aut q̄ p̄ octauas festi p̄dicti matutina
libz uesperoz misse ac p̄dictaz horaz offi
cijs interessent centū dies singulis octaua
rū ip̄az diebz. de om̄ipoten⁹ dei miscōia et
brōz Petri et pauli aploz ei⁹ autorizate cō
fusus. de iniūctis sibi penitentis misericordi
diter relaxauit. Ne aut p̄ eo q̄ ip̄i vrbā⁹
p̄decessoris n̄ri supueniente obitu l̄fe apo
stolice sup p̄missis p̄fecte nō existerint. hū
iusmodi p̄stitutio dicti p̄decessoris frustra
retur effectū. volentes et autoritate aplica
decernētes q̄ h̄mōi constitutio a dicto die
vicz. vj. ydus aplis p̄inde sortiat effectum
ac si sup ea dicti p̄decessoris l̄fe sub ip̄ius
diei data p̄fecte fuissent. put supi⁹ enarrat.
Quodqz p̄sentes l̄fe ad p̄bandū plene con
stitutionem h̄mōi ubiqz sufficiat. Neqz ad
id p̄batiōis aliud adminiculū requiratur.
Uniuerſos igitur patriarchas archiep̄os
ep̄iscopos et alios ecclāz p̄latos monem⁹
et hortamur in dño p̄ apostolica eis sc̄pta i
p̄tute sc̄e obediētie districte p̄cipiēdo mā
dātes. et in remissionē peccaminū insūgen
tes. Quaten⁹ tā gloriōsū festū et celebre an

De uisitatioe. b. marie uirgis ad elizabeth

nis singulis. vii. nonas Julij vespert deuo
te ac soleniter celebrat ac ieiunium huiusmodi vi
gilie suadeat in augmentum meriti obseruari.
Et faciat per vniuersas ecclesias suarum ciui
tatum et diocesum celebrari ac officium pagi su
pradictum. ut pia eiusdem uirgis intercessione
ipsi christifideles habent noxas protegi. et in futuro
sempiterna pleque gaudia mereantur. Nulli er
go oino hominum liceat hac paginam nostre volun
tatis. constitutionis. munitiois. hortatiois. et ma
dati infringere vel ei ausu temerario pira
re. Si quis autem hoc attente presumpserit. indigni
tatem omnipotentis dei et beatorum petri et pauli apolo
rum eius se noverit incursurum. Datum rome apud. s.
petrum. v. idus nouembriis pontificatus nostri. anno pri
mo vicesimo sub anno domini. M. ccc. lxxix.

Ex sermone venerabilis Bede.

Beata dei genitrix ego sum maria templum
domini. sacrarium spiritus sancti. cum ab angelo salutata
fuissem. sequi plebs guidam cognosceret presertim in
morta prece portans a qua portabat et apte
post visionem angeli beatam dei genitricem in morta
na subijt que gustata suauitate supernorum ciuium
humilitatis gressibus ad alta pertransit se transtulit.
Intrat igitur domum zacharie atque elizabeth
quam fuit et percursor domini pitura nouerat sa
lutar. non quasi dubia de oraculo quod acceperat.
Sed ut gratulatura de dono quod presertim acce
pisse didicerat. Non ut per angelum mulieris
attestatione probaret. Sed mulieri. puerum et etas
ego iuuenicula misterium sedula impenderet.
ut autem audiuit salutationem marie elizabeth
exultauit infans in utero eius et repleta est
spiritu sancto elizabeth. et exclamauit voce ma
gna. Recte voce magna. quia dei dona cogno
uit. Recte voce magna. quia illum quem ubique pre
sentem nouerat etiam corporis adesse sentiebat.
Magna etenim voce non tam clamorosa quam deuo
ta intelligendum est. Neque enim modice vocis
deuotione dominum laudare voluit. qui spiritu sancto
plena flagrabat. qui et illum in utero gestabat: qui
in natis mulierum maior nemo est. Eum etenim
aduuenisse gaudebat. qui conceptus ex carne ma
tris per gloriam filii altissimi vocaret et esset. Excla
mauit autem voce magis elizabeth et dixit. Ben
dicta tu inter mulieres. Quod per benedicta inter mu
lieres. que sine exemplo muliebriis conditionis cum
decore per ginitatem gaudia es honore pentis.
Et benedictus fructus ventris tui. Non quia tu benedi
cta. id est benedictus fructus ventris tui. sed quia te puenit

in benedictionibus dulcedis. id est tu benedicta. Ben
dicta tu inquit inter mulieres que illam generalem
maledictionem euasisti que dictum est. In tristitia
paries filios. Et nihilominus illa que secuta est.
Benedicta sterilis in israel. Ac singulariter per
secuta es benedictionem. ut nec sterilis maneat:
nec cum dolore perurias. Et benedictus fructus
ventris tui. Nec ipse generali scorum more ben
dictus. sed sic ait apostolus. quia presens ex quo christus secundum
carnem quod est super omnia deus benedictus in secula.
De huiusmodi fructu psalmista mystico sermo
ne testatur dicens. Etenim dominus dabit benigni
tatem et terra nostra dabit fructum suum. Dedit quia
per dominum benignitatem quia genitrix humanum a reatu
puaricationis per uirginem suum liberare dispo
suit. Dedit benignitatem. quia eius ingressu per gi
nalis veteri templum spiritus sanctus gratia consecrauit. Et
terra nostra dedit fructum suum. Quia eadem ego
qui de terra corporis habuerat filium genuit. diui
nitatem quod deo patri coequalis. sed sibi carnis ve
ritate substantialis. De hoc et ysaias templum hu
mane redemptionis intrinsecus ait. In illa die erit
germen domini in magnificentia et gloria et fructus
terre sublimis. Germen namque domini fuit in ma
gnificentia et gloria quam super dei filii in carne
temporalis apparere magnitudinem perfructum celestium
mundo clarus effulsit. Fructus quoque terre subli
mis effectus est. quam carnem quam de nostra natura
mortalis deus suscepit per fructum perfructus immor
tales iam redditam ad celos subleuauit. Recte
ergo dicitur Benedicta tu inter mulieres. et benedictus
fructus ventris tui. Benedicta est incorpabiliter
qui et diuini germinis gloriam suscepit. et coronam
integritatis suauit. Benedictus fructus ventris il
li. per quam semine incorruptionis superne heredi
tatis quam perdidimus in adam fructum recipimus
Et per ac singulariter benedictus. qui non nostro mo
re postquam natus est gratiam benedictionis a domino per
cepit. sed et ipse ad saluandum mundum benedictus
venit in nomine domini. Et vnde mihi ut veniat
mihi domini mei ad me. Quanta in prophetissemus
te humilitas. quam verus sermo dei quem dixit. Su
per quem quiesceret spiritus noster super humilem et detur
ac tremens verba mea. Patrem quidem domini qui
ad se venerat mox ut vidit esse cognouit.
Sed nihil in se talis meriti reperies qui dignus fieret
a tanta hospite visitari. Vnde mihi inquit ut
veniat mihi domini mei ad me. Qui nimis spiritus
sanctus qui ei donum prophetie prulit munus pariter
humilitatis presertit. Propbetico repleta
spiritu genitricis ad se aduenisse saluatoris in

De sancto Arbogasto

telligit. Sed humilitas spiritus circumspicienda. minus digna se ei aduentu deprehendit. Ecce ei ut facta est vox salutatiois tue in auri. meis exultatio in gau. infans in utero meo. Intellexit Elizabeth eodem quod impleta erat spiritus reuelante quod exultatio illa sui significasset infans. hoc est illi venisse matrem cuius ipse precursor ac demonstrator esset futurus. Et quod miranda quod cito scriptus operatio. Nulla quippe in discendo mora est. ubi spiritus sanctus doctor adest. En vno eodemque momento cum voce salutatiois gaudium nascitur infans. quod dum vox ad aures pervenit corporales. spiritus spiritualis cor intravit audiens. nec solum genitricem sed et sobolem amore dum adveniens accedit. Unde mox ea dem precursoris domini genitricem ea quod in occulto cognoverat. his quod simul aderat. et audiebant palam euangelizare curavit. Nam subdit. Et beata quod credidit. quam perficienda ea quod dicta sunt ei a domino. Nam ex his quod per spiritum didicit Elizabeth quod angelus ad Mariam perba protulit. quod illa mox euangelizanti credidit quod hec divina operante potentia absque ulla essent dubietate complenda. Virumque in modum idem spiritus eam cum implevit presentium simul praeteritorum et futurorum scientia instruxit. De presentibus namque se edoctam monstravit. cum beatam Mariam matrem domini sui vocans. quod redemptorem humani generis in utero gestaret indicavit. Unde etiam fructum ventris eius singulariter benedictum esse professus est praeteritorum se noticiam accepisse signavit. quod et perba angeli ad Mariam et consensum marie credentis sibi innotuisse prodidit. Sed et futurorum scientiam sibi non negatam intinuit. cum perficienda a domino que ei dicta essent aperuit. Quis autem fratres mei dicere quod estimare sufficiat quod tunc gratia spiritus dei genitricem replevit. cum tanta in matre precursoris lux doni celestis emicuit. Verum audiamus verba quod dixit. si forte ex his aliquantum valeamus discere quod intus habuerit. Audita ergo ratione Elizabeth qua eam beatam inter mulieres predicavit matrem domini sui cognovit. fidem forte laudavit. ad cuius ingressum seipam cum filio spiritus sancti repletam esse signavit. non amplius tacere potuit dona quod preceperat. sed quod spiritus animo gerebat ubi apertum tempus inuenit. etiam deuotioris professione patefecit. Namque ut virginalem decebat pudorem. acceptum diuinitus oraculum aliquandiu silentio tegebat archanum mysterium

celestis in sui pectoris abdito venerabatur occultum. expectabat reuerenter donec ipse donorum distributor quod sibi doni specialis distribuisset. quid secreti reuelasset quando cumque vellet ostenderet. At postquam eadem que sibi erant charismata prestita per alios spiritus reuelante esse patefacta cernebat. mox etiam ipsa thesaurum celi quem in corde euabat aperuit. Ait ergo. Magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Quibus primo dona sibi specialiter concessa perficitur. Deinde generalia dei beneficia quibus generi humano in eternum consulere non desistit enumerat. Eius autem anima dominum magnificat qui omnes interioris hominis sui affectus diuinis laudibus et seruitibus mancipat. quod obseruantia preceptorum dei semper eius potentiam maiestatis se cogitare demonstrat. Eius spiritus in deo salutari suo exultat quem nihil in terrenis libet. nulla caducarum rerum affluentia emollit. nulla aduersitas frangit. sed sola illius a quo salus speratur eterni sui perditiois memoria delectat. Que cum omnibus perfectis perba recte perveniunt. maxime tamen ea beatam genitricem perficere decebat quod meriti privilegio singulari spirituali ipsi dilectione flagrabat. cuius corporali preceptione gaudebat. Que iure in iesu. id est in salutari suo speciali per ceteris sanctis gaudio potuit exultare. quia quem perpetuum salutis autorem nouerat hunc ipsum temporali oratione de sua carne nasciturum esse sciebat quatenus in una eademque persona veraciter suus filius esset et dominus.

CLXXX

De sancto Arbogasto.

Anticissimi sacer-

dotis christi Arbogasti exortum vel puerfationem eius a puero ad profectionem usque pontificat. seu antiquitas obliterauerit vel scriptorum raritas non declarauerit quod scriptio non docet incertum habet. At vero tanti patris insignia quibus in diebus suis miraculis choruscantibus claruit non ex toto sunt silentio oppressa. quod per aures fidelium transiundo. posteris narratibus auribus nostris sunt infusa. Tradunt namque cum in tempore Dagoberti regis. cum sancta ecclesia longe late,

De sancto Arbogasto

207

q̃ flores doctrine catholice suauē redolentes diffunderet ⁊ p̃bum dei vsq̃ quaq̃ prospere curreret. de aquitania p̃gressum. diuino nutu Argentinensis eccle cathedraz p̃sedisse. susceptumq̃ culmen regiminis felici gubernatione diu rexisse. Hic b̃t̃s criſti sacerdos p̃fato regi amica familiaritate adeo est innectus vt eo intra regalem aulaz ascito illius alloquio delectaret: p̃silio viretur. Qua iocūditate cum vterq̃ suo rex in regno. ep̃us in episcopatu p̃spere se agerent. hostis humani generis inuidia res leta p̃uertitur in p̃traria. Nam cum quadaz die venatores regis more solito ap̃um insequerentur in saltu. regis etiam filius qui erat ei vnicus pariter cum eis in eodē discurrere festinauit. Cum aut̃ illi p̃ deūa queq̃ ⁊ diuersos anfractus cū canibz oberrarent. solus relictus singlari occurrit incautus. Quo viso sonipes in quo sedit pauefactus. cursum retorquens in fugam vertit. Puer vero cum eū freno retinere conaret. ⁊ in alteram partem habenam strictius traheret beu nimis pronus a sella est plapsus. Adhuc autē habena quā in manu tenebat inherens p̃ terram tractus. calcibz equi miserabiliter est prostritus. Quem sui pedisse qui diu quesiū ⁊ ita inuidentes attricum non sine maximo meroze tollētes. ⁊ in eq̃s leuantē. funere lugubri domū sunt reuersi. Cum autem in palatio regis qd̃ factum fuit p̃sonaret. quant⁹ vndiq̃ concursus viroz ac muliez. quantus planctus. quant⁹ eiulatus regales edes. vicos. campos. vbi cūq̃ auditū est impleuerit. nemo valet explicare. Interea puer in lecto collocatus. altera die vita p̃senti est exutus. Quid igit̃ h̃mōi p̃cussionis facto opus sit. et quō regis dolorem mitigarent. cum secum quererent. tandem consilio inuento vt ep̃iscop⁹ inuiteretur regi suggerūt. Quod ille deuotissime amplectens. mor sine dilatoe legatis directis: vt ad se ep̃iscop⁹ omni festinātia fatigare se dignetur exposcit. Nec mora iussa faciunt. ep̃iscopū adeunt. causaz inuitatōis nō sine luctu exponūt. Ille p̃o audito casu. amici tot⁹ spū conturbat⁹. flens multumq̃ gemens. statim p̃perare non distulit. Nec minus interea rex ad aduentuz pontificis impatiens egressus. senē emin⁹ festinantē p̃spicatus. fuis lacrimis. velato

capite. multis comitantibz atq̃ lacrimantibus stipatus occurrit. Qui cū se inuicem solito salutare pararet. p̃ nimio cordis dolore vox hesit in gutture. Quantum lacrimarū ex vtraz parte fluxerit. nulli cognitum esse poterit. Tandem luctu satiati. cū nox aduenisset et omēs sopor grauissimus oppressisset. ad orationem p̃cessit ep̃s. Quō aut quibz verbis orauerit non pater. quid aut impetrauerit non latet. Finita aut̃ oratione accessit ad feretrū. electisq̃ omnibus ad exequias vigilantibz. flexis genibz committit se beate Marie patrocinijs. vt illa q̃ vitam mūdo genuit. vitam puero impetraret a filio. Inter orandum puer surrexit exutusq̃ funeribz indumentis quibus ante vsus est ep̃s iussu indui regalibz. Igit̃ qui huic officio aderant clamorē gaudij diutius cohibere non poterant qn̄ libere eruptū atrii omnēq̃ aulam regis vociferatu maximo implebant. Quo omnes a somno excussi huc illucq̃ discurrebant. causam tāti sonitus ignorantes. Necnō rex ip̃e q̃ tunc p̃mū parum somni carpebat exterrit⁹. Nā nimis tristis tota nocte iacebat in somnis. cubiculū vbi tant⁹ fragor exortus est festinus eripit. Quanta leticia cor eius pulsauerit. fusc p̃ gaudio lacrimę testant̃ cum reuiuiscere vidit. p̃ quo si eum reciperet ip̃se mori concupiuit. Vocata mater ad sancti viri pedes festinat. quia cor eius triste fili⁹ viuus mulcebat. Necnō omnes qui ad funus descendū confluerant gaudio repleti ad admirationē resurgentis pueri. quiq̃ pro alijs ire festinabant. Rex ergo ne morā faceret. ep̃iscopo domum ne laudaretur a p̃plo festinanti cōsiliū cum regina duxit: quomodo sanctū remuneraret q̃ eis tanta beneficia a deo p̃stitisset. Aurū ⁊ argentū ⁊ quęcūq̃ p̃cupiscibilia ⁊ regio dono honorabiliora in thesaurz inuenire poterāt gratissime p̃cepit offerri. hūiliter dep̃cans vt accipe dignaret. Que sc̃t̃s vir accipe deuotans ait. Si aliqd̃ p̃ gr̃a actione deo offerre te delectat. ad agendū dei seruitiū in ecclesia beate matris xp̃i. cui⁹ meritis filiū viuū recepisti terminos eius qz angustī sunt ad tantū seruitiū dilatare aliqua parte regni tui. vt sit in vsu fructuario ibi seruiantibz deo. Si ita regie maiestati placet: poteris. quia hoc firm⁹ ac stabilis est ad

De sancto Adelpho

beatitudinē tuā. tuorūq; & pcedentiū patz
& seqntiū posterorū. pmerendam q̄s aux qd
oculos cum videt delectat. & cor cū pdituz
fuerit p̄ritat. Quā ppositōz p̄rificis rex
gratulan̄ amplectēs. vbi inq̄t inuenire po
terim? locū talē q̄ pgruat ad seruicndū ma
tri celest̄ reḡs cui? sūt vniuersa in celis & in
terris. Tūq; hec secū volueret. mentēq; p
omnē alfaciā spargeret sicubi forte talis lo
cus inueniret q̄ tante dñationi apt? habes
retur occurrit aio rubiachū opidū cūctis vli
bus. i. agr̄s. vineis. cāpis ac siluis. aq̄s. edi
ficijs. pplis opulentissimū. sūme regine i do
rem puenire. Nō distulit rex. voto tandem
inuento corā optimatibz suis assensuz tam
bono p̄silio p̄bentibz testamentum facit. vt
rubiachū cū om̄ibz appenditijs p̄sinibzq;
ad se p̄tinentibz. etiam & cū villis totū et in
tegrū amodo & deinceps sit sub dominio s̄a
cte Argentinens̄ eccl̄e. seruientis genitrici
dei marie. stabili & inextricabili stipulatiōe
subnixū. Hoc nobili donatiuo dicit? vā
ledicens regi ad p̄ria remeauit ep̄s. cōuo
catoq; clero militumq; cetū ppli q̄z puentu
cūctis astātibz & aspiciētibz testamentū ac
ceptum posuit sup altare p̄secratū in bono
re sancte Marie. Postea p̄o multis annis
vixit. pollens virtutibz sanctis. & quibus
vnū miraculū fidelibz valde p̄ficuum. huic
opi dignū duximus inferendū. Ferunt nāq;
q̄ eum circa flumen qd de saltu volagi no
mine bzūfca mixtū cum alia fluuiū. qui al
ueo p̄alfaciā eo vsq; decurrit oratorium li
gncum puū sibi fieri iussisse. q̄ nocturno si
lencio fluuiū transiens veniret. vt ibi secre
tius in orōne noctaret. mentē q̄z in diuina
p̄templatiōe latius extenderet. Subinde
p̄o cum nauigiū nō inuenit. siccis pedibus
fluuiū transiuit. cōpletaq; orōne rursus su
per vndam ambulās repedaui. Ita q̄ reli
giosam vitam ducēs. diuersis morbis op
pressos curauit. demones ab obsessis cor
poribz fugauit. discordantes p̄cordare fe
cit. q̄bus p̄m modū necessitatis cōmod? ex
citit moderator. Cum at sentiret immines
se sibi diem extremū in mōticulo vbi vici
no extra ciuitatē vbi sancti Michaelis est
ecclesia constituta sepulturam sibi fieri p̄e
cepit & eo se ferri ac sepeliri: imitans salua
torem christum qui extra portam elegit si
bi sepulcrū.

CLXXXI De sancto Adelpho.

Eati adelphi me

b tenf̄ ep̄i celebratur natalis. q̄ de
cimus a beato Elemente qui p̄
mus eandem sedem regendam a beato pe
tro suscep̄erat gubernauit. Hui? pater f̄eo
lix nomine de aquitania ortus exiit. ma
ter Beatrix de nobili burgundiorū genere
originem duxit. Huic in somno angelus
dei apparens q̄ filium paritura esset annū
ciauit. & cuius nominis quantēq; virtutis
& meriti succedente tempe foret intimaui.
Natus ergo br̄s Adelphus et ablactat?
ecclesie disciplinis imbuēdus traditur. in
q̄bus ita p̄fecit vt nulli videretur esse secū
dus. Ad p̄fectum igitur eruditus br̄o Ru
fo auunculo suo metensi ep̄scopo traditur
vt eius bonis acribz probisq; moribz ad
bene viuendum informaretur. Beato autē
Ruso vicesimo octauo ep̄scopat? sui anno
defuncto. sanctus Adelphus concordī vo
to cleri & populi ep̄scop? eligit. & licet relu
ctante pastoz metensi ecclesie consecratur.
Adepro autem ep̄scopatu. q̄ largus i ele
mosinis. q̄ p̄nox in orationibz & vigilijs.
q̄ assiduus in ieiunijs fuerit. nulli? lingua
ad liquidum enarrare poterit. Cum autē
eandem sedem decē & septem annos in om
ni sanctitate rexisset de hoc seculo ad cele
stia regna migrauit. et iuxta beatū Rufum
auunculum suum in ecclesia sancti Felicis
martyris sepultus est. Et q̄nti meriti ap̄d
deū vterq; fuerit miracula ostendūt. Post
multa vero annoz curricula anno videlicet
dominice incarnationis. dccxli. sub Lu
douico imperatore. Drugone venerabili
ep̄scopo metensem regentem sedem peti
tione Lantfridi coepi ipsius ecclesie. & cor
tius congregationis monasterij quod dici
tur nouum wilere. clero q̄z & populo alia
cie prouincie id summa deuotione fieri po
scentibus ad supra nominatum cenobium
venerabile corpus sancti Adelphi transla
tum est eo q̄ idem locus metensi eccl̄e sub
iectus sit. Cum autē sacratissimū corpus
de tumulo leuaretur odore immenso suau
tatis astantes p̄fusi sunt. et h̄ odor vsq; ad
destinatuz locū puentum est a naribus coa

De sancto Iodoco

mitantiū nō recessit. Silua etiā volagi vie q̄ ferebatur priqua se ob honorez sacri corz poris q̄si salutando inclinavit. Cum at de villis et agris omnibz locis ad dei viri corz deducendū mltitudo ppli pcurreret: q̄dam homo in agro occupat⁹ cum ceteris occurrere noluit. insup etiam sancto dei cō uicia ingessit dicens: q̄ nō p̄e dei sc̄tū est sed p̄pter pecuniam p̄gregandam eius corz pus in feretro deduceretur. Statim ergo vt blasphemie verba ore prulit ita febrili colligat⁹ est vt ad priam domū nisi aliorū manibz deportat⁹ redire non posset. Vtrū autem ab hac infirmitate pualuerit: vel in sua infidelitate defecerit nobis manet incognitum. Alius q̄z multo tempe in magna infirmitate dep̄ssus accessit ad feretrū et se ad deportandum submisit: et statim sanitatem quam desiderabat accepit. Ut at ad locum sepe iam nominatum puenit maxima cleri et populi turba excipitur. et cum magna gloria in ecclesia sancti Iohannis baptiste collocatur. ibiqz q̄ cum christo regnet manifestis signozum indicijz comprobatur.

CLXXXII De sancto Iodoco.

Eatus Iodocus

b fuit Iudabelis regi britonū fili⁹ Habuitqz fratres maiorem natu beatum vitz Iudabelū q̄ successit patri in regno. Isti duo fr̄es imo due gemme celestes p̄temporanei fuerūt reḡ francoz Dagoberti. cum q̄ post graues inimicicias ad inuicem pacificat⁹ est ip̄e rex britonum Iudabelus et magnis ab ip̄so muneribz honoratus. Regressus itaqz in britanniam. cogitauit regnum terrenum p̄ celesti regno reliquere et vitam monachicam ducere fratrē suū Iodocum iuniorē coram se cōueniri fecit de suscipiēdo regni gubernaclo vt suū posset adimplere p̄positū et frui cohabitatiōe mōachoꝝ. Br̄is aut Iodoc⁹ nō min⁹ feruens in dei dilectōe deliberādi induci⁹ as octo diez. vix a fratre impetrauit. Interim die noctuqz anxi⁹ cogitare cepit quō posset effugere regnū simul et patriā: et fr̄is sui circa se studium declinare. Ip̄so igit in monasterio q̄dam vbi l̄as didicerat com

morante et orōni frequēti⁹ incubente. p̄tigit vndecim illuc pegrinos venire: q̄ causa deuotiōis limina aploꝝ petri et pauli visitare desiderabāt. His secreto associat⁹ parisi⁹ venit cū eis. ac vtz vlteri⁹ cum eis p̄cederet dubitauit. Consiliū tandem a sp̄sc̄tō p̄secut⁹ q̄ gressus eius in omnibz dirigebat ab hoc itinere et a socijs itineris declinauit Et ad pontiniū p̄finia que antiq̄s plena nemoribz erant. et feris ac animalibz soluz habitabilia festinauit. Delectat⁹ itaqz loci illius vasta solitudine disposuit habitatiōez ibi facere sup flumini alzeiam. Sz a duce Heymone illi⁹ terre dñō p̄septē annos ab hoc p̄posito retardatus est. inter q̄s annos l̄as maḡ didicit. et sacros ordies suscepit Tandem sacerdos effect⁹ iam dicti ducis filium q̄ cum in maxima veneratione habebat de sacro fonte suscepit. Elapso septennio ad vitam solitariam transiens in loco alzei fluminis riuulis vndiqz circūdato ibi dem ecclesiā et domūculam edificauit. Preter plura q̄p cum dñs operat⁹ est miracula hic est p̄siderandum q̄ volucres et pisces diuersi generis ad sacram eius manū palatibiles receptis ab eo alimentis veniebāt et recedebant q̄si domestici. Quadā p̄o die dum ad victum q̄tidianū nō haberet panē nisi modicum. sibi et discipulo suo dñs in specie paupis aduenit elemosynam petēs. Vir dei Iodocus panem diuidi iussit in quatuor partes. et pauperi petenti vnā ptem de quatuor erogari. Vir egressus erat et ecce dñs reuertitur in forma egeni deficienti inedia. et secundo panis quadrante satif factū est ei⁹ petitioni. Nec mora regressus tertio quasi esuriens et deficientis fame. donata est etiam ei pars panis tertia. Consequenter visus est dñs in altera pauperis effigie rogatur⁹ elemosynam sicut iam tertio fecerat ante nec erat vnde reficeretur nisi d̄ residuo panis quadrante. Vir itaqz dñi Iodoco et hunc erogare iubente ait eius minister. Vis ne aliquid nobis remaneat. Volo inq̄ sc̄tis totum tribui esurienti. qz potens est dñs etiam hodie nostre prouiderē necessitati. Vir recessit dñs. et interim dum p̄solaretur verus dei amicus discipulum de panis erogatione commotū ecce p̄ fenestram vise sunt et inuente in alueo fluminis quatuor nauticule onuste victualibus.

De sancto Iodoco

De quibus quis eas adduxerit. vel quo ille deuenierint postquam fuerint victualibus exonerate usque in hodiernum diem ignorat. Hec et alia que p eum dominus ibidem miracula demonstrare dignatus est longe lateque patrias ad eius visitationem ad impetranda eius suffragia promouerunt. Quibus ibidem octo annis elapsis populi frequentiam neque sustinere. ad ultimum deserti domino duce processit. Constructoque ibi oratorio in honore beati Martini et mansuicula ibidem plurimas ab hoste antequam passus est insidias per. plurimos annos quibus illic est commoratus. Eo in loco signo crucis facto propria manu aquilam de sublimi pertrahit. quam gallum suum abtulit et undecim galinas singillatim gallum suum incolumem suscepit. Non longe post diabolus in horribilem mutat colubem grauius ipsum momordit in pede. Qualesio per spiritum sanctum edocuit ut ad alium locum transiret adiuncto sibi duce Heymone vastam circuibat heremum ut inueniret habitatois locum. Inquirendo autem cum ibidem graui dux torqueretur sitis inopia. per lassitudinem et siti obdormiuit. Interim seruus dei Iodocus orationi incubuit. surgens baculo quem innitebatur terre infixit sic ait Moyles aqua produxit et fontem inde largitur effluentem. Quo exhilarati dux et eius familia sue sitis extinperunt ardorem. et transeuntibus ibidem adhuc aquam administrat sufficientem. Progressus inde versus mare in vmbrosa valle clium ascendit paruum. Quo delectatur. hec est inquit cathedra. hec est requies mea in seculum. Duce itaque reuerso ad propria vir dei propria manu duo ibidem perstruxit oratoria. Unum petro apostolorum principi. alter paulo gentium doctore. Profectus est etiam postmodum romam vocatus a beatissimo Martino. tunc romane sedis antistite. qui a multo tempore cupierat videre eum. et a sanctissimo mo eius colloquio satiari. Receptus est ab eo cum honore debito et tractatur. Ibidem a spiritu sancto doctus est. quem in omnibus studium et magistrum habuit ut ad heremum suum reuerteretur. quam in terris sibi elegit habitationem inde in breui exitur a corpore. et transmigrationem ad sortium angelorum et perpetuam diuine maiestatis contemplationem. Post sacra et multa de eternitate colloquia et mutua orationum suffragia inter ipsum et summum pontificem habita preciosissimis a domino pa-

pa sibi collatis sanctorum reliquiis. reuersus est cum totius patrie gaudio ad pontinum confinia. Ubi in monte habitationis sue in qua modo requiescit corpus sancti Iodoci. proposito parentum consilio. adducta est sibi puella absque oculis nata. que sicut docta fuerat in visione faciem et loca ubi oculi debebant esse lauit de aqua illa quam vir sanctus manus abluerat. Et mox receptis oculis clare cepit videre. Duce itaque Heymone presente cum innumera dei plebisque turba in occursum beati Iodoci congregata sanctissimis quas attulerat reliquiis cum omni qua decuit veneratione repositis in noua beati Martini ecclesia. in qua nunc sacrum corpus eius requiescit. Tunc de nouo facta lapidea a prefato duce. ipse vir beatus preparauit se ad diuina mysteria celebranda casula induit ad modum nimis alba. Qui cum astaret altari tertio idus Junii et ministraret cum deuotione maxima. diuina manus apparuit super eum visibiliter inter sacrosancta missarum solennia. suumque sacerdotem et locum illum assignauit et confirmauit in benedictione perpetua cum promissione tali. et voce mirabili celitus subsecuta. Quia contempsisti diuitias terrenas et refuisti paterni regni culmina. et elegisti pauper esse. et latere abiectus in terra ista deserta et inuida. preparavi tibi coronam inter agmina angelorum. eroga loci huius in quo resolueris defensor ac iugis custodia: vniuersis hunc locum visitaturi in perpetuum cum deuotione et pura cordis intentione per cuius nominis memoria. diuina in terris gratia non defraudabuntur. et postmodum ad gaudia peruenient sempiterna. Sequenti itaque tempore beatus Iodocus in carne preter carnem viuendo non homo sed angelus videbatur. Idus decembris obdormiuit in domino ipso domino presente et angelorum obsequiis. Domini presentiam ostendit intollerabilis claritas splendoris et incomparabilis dulcedo diuini odoris. Corpus etiam eius quia virgo fuerat et immunis a carnalis commixtionis contagio. ita sanum permansit et integrum usque ad annos quadraginta in tumulo ac si spiritus vite foret in eo. Et a custodibus corporis sibi ungues manuum et ungues pedum

dum et capilli capitis et barbe quasi viues-
ret excrecentes incidebantur et radeban-
tur omni sabbato quoadusq; successor du-
cis Heymonis minus reuerenter et psum-
ptuose immemor scripture dicentis. Non
temprabis dominum. sacrarium violēter
irrupit cum sacellitibus suis. et intrauit vbi
repositum erat corpus sanctissimum. Vis-
soq; miraculo statim cecitate percussus ver-
sus est in amentiam. et exclamans ha. ha.
sancte Iodoco surdus permansit et mutus
quoadusq; diem clausit extremum. Pro-
lipitatem autem miraculoz que per ipsam
dominus exhibere dignatus est suis fide-
libus in nostris temporibus videmus. sicut
de pluribus a morte resuscitatis. vel suspē-
dio. vel alio mortis genere defunctis. siue
in aqua suffocatis. seu etiam ipsius bene-
ficia quo ad multiplicationem bonoz tem-
poralium. nec calamo scribere: nec sermo-
ne enarrare sufficimus. Cuiusdam deuoti
sibi filium in cunabulis iacentem cum esset
incendium vndiq; in domo circa puerum
beatus Iodocus miraculose conseruauit.
Pannis quibus inuolutus fuit et ipsis cu-
nabulis cum puer leuatus esset in fauillam
et cinerem penitus resolutis. vt omnibus
pateret q; edacitas flāme que lignorum ac
lapidum potuit duriciam consumere: te-
nerum infantem beati Iodoci custodie tra-
ditum non licuit ledere. Qui postmodum
filius in monasterio sancti Iodoci monachus
factus est. Quot surdos claudos paraliti-
cos et alios infirmos curauit non est nume-
ro colligere. Unde est q; de regio fastigio
sibi voluit post mortem retinere. ne in loco
vbi sacrum ei corpus requiescit alius ar-
deat liquor nisi liquor cere. Quod infor-
tunio suo experti sunt tres monachi. Qui
in ecclesia vbi corp⁹ eius fuit delati de ses-
po lucernas temptauerunt accendere nec
aliquaten⁹ potuerunt. Contigit autem in
signū temeritatis sue dnos ipsoz inconti-
nenti decedere. tertiu⁹ vero oris contractio-
ne puniri. ac ita permansit omnib; dieb;
vite sue. Sūt autē befestiuitates beati Jo-
doci. Prima vitz in die beati Barnabe qñ
infra missaz solennia man⁹ domini sup eū
apparuit. Qd etiam miraculum sepius per
alios sanctos ostensum. viri⁹ diuina ad ve-
ritatem illi⁹ veri et sanctissimi sacrificij cō-

probanda in cordib; fragiliū misericordi-
ter demonstrauit. Scda est in die sancti Ja-
cobi apli fratris scī Johis euangeliste de
inuentioe scī corpis ei⁹. Tertia est de mor-
te ei⁹ in die sancte Lucie virginis.

CLXXXIII

De sancto Othmaro

Othmarus i pro-

o uincia alemanie natus atq; nutri-
tus est. Dum esset puer a fratre suo
curiam pducitur et lris imbuit. virtutibus
tamē plus vel eque vt sciētia studuit. iuxta
illud sapie. Que in iuuentute non congre-
gasti quomodo inuenies ea in senectute.
Victori comiti eiusdem regionis factus
adolescens seruiuit. Per cuius prouiden-
tiam ac dilectionem integram ad ipsum qz
vidit in eo indolem bonam ad sacerdotiū
promouetur titulo sancti Flozini. Eogēte
prefato comite prelatus ibi positus est pro-
pter suam religionem scientiam et famam
volantem de mūdicia vite sue waltramus
qui ex iure hereditario domin⁹ fuit heres
mi illius in qua beatus Gallus cellam sibi
construxerat. obtinuit a prefato comite vt
Othmarus preesset illi celle in omnibus q;
ad ipsam pertinere videbantur. Insuper
duxit eum ad Pipinum regem vt autori-
tate regia concedente: ipsum eiusdem loci
abbatem confirmaret. Lulus petitioni tā-
q; iustus rex consensum prebuit. Et pma-
num regis Othmaro confirmato in abbas-
tem waltramus omnia bona sua seu pos-
sessiones libere et integraliter resignauit.
Mandauit itaq; rex ac proprio ore iussit
ibidem vitam instituere regularem. Redi-
ens igitur Othmarus locū reformauit. et
infra annos paucos tam in possessionibus
q; in religione valde diues effectus est. et
in edificijs pluribus confirmat⁹. Beatus
igitur Othmarus abbas cum vidisset pos-
sessiones temporales suo monasterio ex di-
bonitate accrescere in immensum. timens
sue psone virtutū incrementa decrescere. a se
ipso incepit. et parsimonie rebemēt⁹ insister-
bat ita vt etiā in pcpuis ieiunioz dieb; de
psuetudine biduo abstinentiā continuaret
Pauprtatis et bñilitat⁹ amaroꝝ precipu⁹. et

De sancto Othmaro

cum his elemosynator magnus fuit. Paupertatem ei⁹ illud ostendit q^o crebrius sine tunica sola tñ cappa indutus ad monasterium remeavit exemplo xpi q^o vilibus panis in sua natiuitate obuoluit⁹ fuit. Et postea crevit in omnib⁹ eius paupertas vt nos sup instanti pecunia minime cōfidam⁹. In necessitate monasterij sui a seello pro eq^o frequent⁹ utebatur. In miscōia et elemosyna nulli serus fuit. Unde et paup⁹ in p⁹ia p⁹sona seruauit. Leprosos nō lōge a monasterio habitaculum fecit. Capita pauperū et pedes i p⁹ia p⁹sona lauit. Vñ et pater pauper a plurib⁹ est appellat⁹. nocte eos visita uit. et eisdem vt dictū est diligēter obsecur⁹ est. Hospitale insuper cōstruxit vbi ceci paupes recipiebant. quoz curā adeo sollicitate gessit vt etiā de nocte monasteriū egrediens infirmitati eoz multo obsequio deserviret. Inter hec warin⁹ et Ruthardus q^o tūc totius alemanie curam amministrabāt diabolo suadēte inmanissimo morbo auaricie pueniti. res ecclesiaz sub sua potestate sitaz p vim sibi iniuste vendicabant. Que mala loco sancti galli sūt inferebant. Sup q^o iniurijs bñs othmar⁹ pipino regi de ipsis querimoniam mouit dicens se grauissimā incursum si eis dissimulādo p⁹sentiret. q^o rex grām suā interdixit si illi monasterio nō restituerent omnia iniuste ablata. Illi p⁹o auaricia victi regi pceptū nullaten⁹ obseruauerūt. sed insup beatum othmarū dum reuerteret a rege captiuantes missis ob hoc militib⁹. vincum ad se duci fecerūt et Lampertū falsum frēm cenobij ipsi⁹ othmari. q^o ab ipsis induct⁹ fuit vt abbatē suoz falso et mendaciter de crimine accusaret et nequiter infamaret. conduxerūt. quā prodicionem contra innocentem nequam ille monachus cōmittere nullatenus formidauit. Itaq^o concilio iniquo cōuocato coraz multis ipse Lampertus bñm Othmarum de femina accusauit. Unde ad penam exiliij ipsum p⁹demnauerūt. in insulam rehi miserabiliter relegātes. Vbi post multas q^os patienter sustinuit miseras in confessione xpi. xvj. kal. decembris bono fine quieuit. Hui⁹ autem Lamperti iniquā machinationem q^o suum placum innocenter inuoluit. deus iust⁹ iudex sic puniuit. q^o ipm monachum febris adeo grauis arripuit vt resolu-

luto vigore membroz caput ipsius ad terram frequentius verteretur. et more q^odrupedum cogeretur ambulare. Unde etiam coactus diuino iudicio cum purgente vt se peccasse in sanctū dei publice fateretur. Quiescere inquit sancta sinodus nicena. et nolite psequi eos q^o recte deo famulantur. et sincera voluntate supna dei mandata custodiunt. et vestris legib⁹ subiungant. q^o nō decet vt carnales spūales psequant⁹. Vñ etiam Gregori⁹ ait. Qui calūniam illatam nō pbat penam incurrere debet. quā si probasset reus vtiq^o sustineret. Conciliū autē illud nequiter inchoatum nequ⁹ est finitū. Sepultus autē bñs othmarus in exilio vbi hodie in insula capella ostenditur annis decem ibidem corpus suū incorruptū pmanlit. Post decem vero annos vltuz est discipulis ipsius vt corpus sui abbatis ad sancti Galli monasteriū cui fm voluntatē dei p⁹fuit in spūtualibus et temporalib⁹ deferre modis omnib⁹ deberent. Pergentes itaq^o ad locum corp⁹ tollentes nauim posuerunt. Quoz deuotionem et corporis ipsius sanctitatem miracula crebra et plura consequuntur. Tempestas em̄ multa rētoz et pcellarum que per totum lacum constantensem tūc tempis visa fuit. in om̄i via illa nulli eoz impedimento fuit. Vasculus etiam modicum vino plenum quod secum tulerant ipsis monachis ad refectionē cōsedentibus quotienscunq^o exhaustum fuit liquoris vini nullum sensit detrimentum. Beati igitur othmari corpus ad monasterium beati Galli delatum multis ibidem precedentibus et consequentibus miraculis feliciter et honorifice requieuit.

CLXXXIII

De festo presentatiōis Marie ad templum in hierusalem.

Julius episcop⁹

p seru⁹ seruoꝝ dei ad futuram rei memoriā. Rationi pgruit et conuenit honestati. vt ea que de romani pontificis grā p⁹cesserunt. licet eius supueniente obitu lre aplice desuper pfecte non fuerint. suū psequant⁹ effectum. Sane felicitis recoꝝ

De festo presen. ma. ad tem. in hierusalem

dationis pio pape scdo pdecessori nro pro
pte dilecti filij nobilis viri wilhelmi ducis
saxonie duduz exposito qd ipe du ex special
deuorōis affectu quē ad inclitā pūgēricēz
nraz glōsissimā vginē mariā seruētū aio ge
rebat. ab intimis ppter ea desiderabat festum
pūtarōis eiusdē brissimē vginis marie. qd
xxj. die mēsis nouēbris ānis singlis i terris
z dñis suis d pūctudie celebratur etiā ex
spēali sedis aplice decreto z statuto ānis sin
gulis ppetuis tpiō dicta die solēniter ve
nerari. idē pdecessor sincere deuorōis affe
ctu quē p̄fat⁹ dux ad ipm z romanā eccliaz
gerere cōprobat attēdens et pie p̄siderans
q merita brissimē vgis p̄dicte erga genus
hūanū tāz honoribz p̄p̄sari neq̄bāt qn il
la maioribz idies z illustrioribz dignissima
cēseret. Prefati qz ducē i ea pte supplicatio
nibz inclinat⁹ vicz sub dato die nonas iunij
p̄orificat⁹ sui āno. vj. auctoritate aplice sua
p̄petua z irrefragabili sanctōe suaz si sup b
p̄fecte fuissent lraz tenore statuit decreuit
z ordinauit qd festū pūtarōis h mō sicuti as
lūptōis visitatōis z alia festa brē marie me
morate. i terris z dñis p̄fati ducē dicta die
ānis singulis ppetuis futuris tpiō de man
dato sedis aplice deinde a cūctis xp̄ifidelibz
solēniter celebraret. Vādā n̄būlominus
statutū z decretū sua h mōi d celebrādo fes
tū p̄dictū p platos z alias ecclasticas p̄so
nas i dñis z terris p̄dictis solēniter publicari.
Hic at de statuto decreto z mādato p̄dictis
p eo qd sup illis ipi p̄ij pdecessor nri ei⁹ su
puenitē obitu lre aplice p̄fecte nō extiteret
possit qmōdolibz hesitare volum⁹ et dicta
aplica auctoritate d̄cernim⁹ qd p̄ntes lre ad
pbandū plene statutū decretū z mādātum
p̄ij pdecessoris h mōi vbiqz sufficiāt nec ad
id pbatōis alteri⁹ am̄iniculū req̄rat. Nulli
gōmo hoim liceat hāc paginā nre volūta
tis z p̄cessiōis infringere. vel ei ausu temer
rario p̄raire. Si q̄s at h attēptare p̄sūpser
it indignatōez oipotētis dei z brōz petri z
pauli aploz ei⁹ se nouerit incuriuz. Datū
rome apud sc̄m̄ petrū anno incarnatiōis
dñice. D. cccclxiij. xvj. kl. octobris. pon
tificatus nri anno pmo.

Sequitur bulla indulgentiaz
prefati festi.

Paulus eps seruo seruoz dei. Vniuersis
xp̄ifidelibz p̄ntes lras inspectur⁹ salutem z

aplicaz b̄ndictōez. Ad id maxime versatur
nra intentio vt xp̄ifideles ad maiorē deu
otionē et frēq̄ntiorē venerationē p̄celse dei
genitricis vginis Marie q̄ velut auroza cō
surgens pulcra vt luna. electa vt sol. terris
bilis vt castroz acies ordinata. verū soles
iusticie redemptorē nostz ihm xpm q̄ illu
minat abscondita tenebrāz in mūdo prāns
tenebrose sp̄sancto cooante pduxit. que
nec est vlla p̄mā similē nec habere seq̄ntem
modis p̄gruentibz excitem⁹ vt ex inde fide
les ipi deuotōe z orationibz p̄p̄is ac ipi⁹
virginis intercessione adiuti. nostrisqz in
ducti excitatōibz reddant diuine grē apri
ores. Sane dudū felicis recordatiōis pio
pape secundo pdecessori nro p parte dilec
ti filij nobilis viri wilhelmi ducē saxonie
exposito. qd ipe dux ex specialis deuorōis
affectu ab intimis desiderabat festum p̄s
entatōis eiusdem virginis. qd. xxj. die mē
sis nouēbris ānis singulis in terris z do
minis suis de p̄suetudine celebrat. etiā ex
specialis sedis apostolice decreto z statuto
perpetuis tempibus dicta die solēniter ve
nerari. idem pdecessor p̄fati ducis supplica
tionibus inclinatus auctoritate apostolica
statuit decreuit z ordinauit qd festum p̄s
entatōis h mōi sicuti assumptionis. visitat
ōis z alia festa beate Marie memorate
in terris p̄fatis perpetuis futuris tempibz
eadem die de mandato sedis aplice ab ip
sis fidelibus solēniter celebraretur. put in
nostris cum dict⁹ pius p̄decessor anteq̄
sue sup his littere p̄ficerentur. rebus fuerit
humanis exempt⁹. inde confectis lris ple
nius p̄rineretur. Hos igitur cupientes qd fe
stum p̄dictum in debita venerationē habeat
z ad illud colendū eidemqz vginī famulan
dum fideles ipi eo libenti⁹ animent⁹ qd ex b
dono celestis grē vberi⁹ p̄spererint se refe
ctos de omnipotentis dei mīlcōia z beatoz
petri z pauli aploz eius auctoritate confisi
omnibz vere penitentibz z confessis qui die
p̄dicta ad laudem et honorem ipsius virgi
nis in singulis ecclēsijs monasterijs z alijs
locis ecclasticis infra dicta dominia exi
stentibz. in quibus officiū eiusdēz virginis
celebrari p̄rigerit diuinis interfuerint. vel
in vigilia eiusdē festi ieiunauerint annua
tim. c. dies de iniūctis eis penitētis mīse
ricorditer in dño relaxam⁹ p̄ntibz p̄petuis

De festo presen. ma. ad tem. in hierusalem

epibz duraturis. Volum? at q'si alias i vi-
gilijs ieiunarijs vel diuinis hmoi intessen-
tibus aliq alia indulgentia i ppetuū vel ad cer-
tū tps nō dū elapsū duratura. p nos pcessa
fuerit. pntes lfe nulli? existant roboris vel
momēti. Datū rome apud scm petz anno
incarnatōis dñice. D. cccclxiij. xij. kl. fe-
briarij. pontificat? nostri anno pmo.

Sequitur institutio huius festi per ar-
chiepiscopum Maguntinensem.

Adolphus dei gra scē maguntine sedis
archiep̄s sacri romani imperij p germaniā
archicācellari? ac pnceps elector. ad futurā
rei memoriā. ex specialis deuotōis affectu
quā ad inclitā pugnatricē nřaz gloriōsissi-
mā sp̄ gginē mariā dei genitricem feruenti
animo gerim?. ab intimis p̄terea desiderā-
tes q festū p̄natōis eiusdē brissime gginis
qō vicesima p̄ma die mēsis nouēbris singu-
lis annis celebrat de p̄suetudie. deinceps
ennis singulis p̄petuis t̄pibz dicta die solē
niter veneret. ea p̄attendentes et pie con-
siderantes q merita beatissime virginis p̄-
dicte erga genus humanū tantis bonoribz
bus repensari nequeūt qn illa maioribz in-
dies et illustrioribz dignissima censeat. hac
nřa irrefragabili factōe statuim? d̄cernim?
ac ordinā. q festum p̄natōis hmoi sicuti
festum p̄ceptōis beate gginis Marie me-
morate p nostras ciuitates et dyoceses di-
cta die annis singulis p̄petuis futuris tē-
poribz deinceps a cunctis xp̄ifidelibz solē-
niter celebret cū p̄pria historia de eodez fes-
to p̄natōis. et vbi p̄pria de illo non habet
historia. tūc historia de natiuitate eiusdem
gloriōsissime et intemerate gginis recipiat
sic q vbi natiuitas habetur p̄sentatio inse-
ratur. Et insup vt xp̄ifideles ad maiorem
deuotionē et frequentiorē venerationē dis-
cte p̄celle dei genitricis q velut auroza cō-
surgens pulcra vt luna. electa vt sol. terris
bilis vt castroz acies ordinata. verum solē
iusticie redemptorē nostrū ihm xp̄ni qui il-
luminat abscondita tenebrarū in mūdo po-
testatis tenebrose sp̄s sancto coopante pro-
duxit que nec visa eū p̄mā similem nec ha-
bere sequentem. modis congruentibz exci-
temus vt exinde fideles ipsi deuotionibus
et orationibz proprijs ac ipsi? virginis in-
tercessionibz adiuti. nostrisqz inducti exci-
tationibz reddantur diuine grē aptiores.

necnō ad p̄satum colendum festum virgi-
nis intacte eo libentius animentur quo ex
hoc dono celestis gratie vberius conspex-
erint se resectos de omnipotentis dei mis-
ericordia ac brōz petri et pauli aploz eius.
necnō sancti Martini confessoris patroni
nostri auctoritate et meritis consili omnibz
vere penitentibz et p̄fessis qui die predicta
ad laudem et bonorē ipsi? gginis in singulis
ecclesijs mōasterijs et alijs locis ecclesiasti-
cis p̄fataz nřaz cinirātū et dyocesiū in q̄bz
officiū eiusdem gginis celebrari cōtigerit.
diuinis interfuerint. vel in vigilia eiusdez
festi ieiunauerint annuatim. quadraginta
dies de iniūctis eis penitentijs misericor-
diter in domino relaxamus. p̄sentibz p̄petuis
temporibz duraturis. In cuius rei
testimoniū secretum nostrū p̄sentibz est
appensum. Datum in ciuitate nřa Magun-
tina die penultima mensis augusti. Anno
dñi. D. cccclxviij.

De eodem festo.

Que est illa puella mater et virgo semp
Maria fratres k̄mī. q nūc mūdo ostensa ē
q̄ndecim gradus ascendens hodie in tem-
plo a parentibz deo p̄sentatur. Unde pro-
cessit q̄ ascendit. et quante virtutis existat
videamus. Quid autē putas qualis olim
fuerit vel nūc sit ista p̄sona q̄ sanctis omni-
bus spectanda p̄ponit et imitanda. Hoc at
in p̄mis instruere p̄bas est q̄ anima eius et
caro quā elegit et habitaculū sibi fecit sapi-
entia dei patris ab omni malicia et immūdi-
cia fuerit purissima. quando in ea et de ea
verbū extitit caro factum dicente scriptura.
In maluolam animā nō introibit sapien-
tia. nec habitabit in corpore subdito peris-
tia. Inter omnes itaqz sanctos huius beatissi-
me virginis memoria eo frequentius agit
quo maiorem apud deum grām inuenisse
creditur. Hec quidem virgo Maria p̄uso
q̄ nascetur diuinis est oraculis denūcia-
ta. et miraculis designata. Tandem vero
nata a progenie diuinitus ordinata. Fla-
ta siquidem est vt legimus Hazareno pa-
tre. Berbleemita matre. Quas vrbes ip-
sius natiuitati vel conuersationi destina-
tas esse nō tacuerunt p̄phete. Descendit at
de radice illius fide preclara abrahe cui sus-
perne p̄missa fuerat omnis b̄ndictio gentiū
in suo semine. Descēdit a stirpe dauid. quē

De festo presen. ma. ad tem. in hierusalem

211

de²pter notam sibi pbitatē sublimauit dī. Inueni virū fm cor meum. De regali nāqz tribu simul ⁊ sacerdotali duxit originē que summū erat paritura regē atqz pontificem. Quoddā itaqz sideriū micat in marie generatione. vicz qz longe ante patribz diuersis mode celū est repromissa qz ex abrahe semine ⁊ ex regibz orta. qz etiam illi generationi ob singulare pūilegiū scitās diuinū agnoscit pcessa. Hāc em̄ inē figurat vt dictū est mysticas sacerdotalis virga. dū sine radice floruit. Hāc gedeonis vell⁹ dum in medio aree sicce maduit. Hanc in visione Ezechielis oriētalīs porta q̄ nulli vnqz patuit p̄signabat. Hāc etiā inter p̄phetas p̄ ceteris ysaias nūc ex radice yesse virgam ozituram. nūc euident⁹ virgam parituraz p̄mittebat. De his autē de q̄bz certi sumus meritorum p̄rogatiuis paulisper loquamur. ad edificatōem nostram ac diuini nominis laudem vt p̄ famulatu religio cōseruetur. ⁊ p̄ affectu deuotio augeatur. Quis igitur nisi hec p̄go q̄ sola vniuersam p̄auitatem hereticā interemit. sola p̄ter deuū sit q̄ nos in omni p̄tute p̄firmet suisqz meritis cōmendet et auxiliē p̄cibz. vt et ipsi digni inueniamur in eius laudibz a quibz siq̄dez humana mortalitas nō debet cessare. s; de illius gloria nec silere patitur deuotio. nec dignum aliquid potest cōcipere cogitatio vel inerudita parturire locutio. Nec est q̄ totius mūdi reparationē obtinuit. salutē omnium impetravit. Quis tandem o bene dicta misericordiē longitudinem ⁊ latitudinem sublimitatē ⁊ p̄funditatē inuestigare possit. Longitudo em̄ ipsius vsqz in diē nouissimū subuenit vniuersis eam inuocātibz. latitudo eius replet orbem terrarū. vt quoqz sua miscōia plena sit om̄is terra. Sublimitas eius ciuitatē superne ruinas restaurauit. P̄funditas quoqz sedentibz in tenebris et ymbra mortis redemptōem obtinuit. Sic ergo tue pietatis o Maria ipsam quaz apud deum gratiam inuenisti. notam facis mundo. sanctis precibus tuis obtinendo reis veniā. egris medelam. pusillis corde robur. afflictis consolationem. periclitantibz adiutorium ⁊ liberationem. Qualis nāqz fuerit vita huius virginis marie expectantis in templo redemptōem generis humani dicat Ambrosius. Sit itaqz

qz vobis tanqz in imagine descripta virginitas Marie. ex qua velut in speculo refulget species castitatis et forma virtutis. Virgo erat mente ⁊ corpore. corde hūilis. vobis grauis. animo prudens. loquendi peritior. legendi studiosior. intenta operi. vobis recunda sermone. non in incerto diuitiarū sed in p̄ce pauperis spem reponens. arbitrum mentis deum non hominem querēs. Nullum ledere. cunctis bene velle. maioribus assurgere. equalibus non inuidere. iactantiam fugere. Quando illa lesit parentes. qñ fastidiuit hūilē. qñ derisit debilē. qñ vitauit inopē. Nihil toruum in oculis. Nihil procat in verbis. Nihil in actu inuerecundum. Non gestus fractior. Non incelsus solutior. Non vox petulantior. vt ipsa species corporis fieret simulacrū mentis ⁊ figura probitatis. Ipsa nāqz est illa que celis gloriā dedit terris deum pacemqz re fudit. gentibus fidem. vicis finem. vire ordinem. moribus disciplinā. O plena gratiarum. non solum puero Abrahe. sed et camelis potum tribuens de superaffluentē ydria tua. quia tu es vera puella p̄lecta. et altissimi filio preparata. Offerentur inqz propheta virgines regi. sed post eā. Nam p̄marum ipsa sola vēdicat sibi. Et licet ad dei genitricem digne collaudandaz nemo inueniatur idoneus. tamen vobis omnibz nō debet cessare quilibet etiam peccator a laudibz qz in laudibz saluatoris est iter salutis nostre. In honore igitur sancte genitricis eius a laudibz nolite cessare. Ipsa nāqz est virgo Maria que a nullo virtutum genere vacabat. cui gratie plenitudinē inesse dei nuncius asserbat. Quis enim cum admiratione iocunda non speculetur ipsius adolescentis nature fortitudinem et prudentiā ac fidem in angelico colloquio vbi tam constanter loquitur. tam prudēter interrogat. tam facile credit. Quis non iusticiam meretur. quoniam sic vniuersa p̄cepta diuine legis adimplere satagebat. vt nec ad se pertinentia quedam velut purificationem legalem inexplēta relinqueret. Ipsius quoqz tempantia facis emicuit que virginis liliū in humilitatē valepduxit. Depromebāt itaqz p̄tutes in cogitatione ⁊ affectu cordis eius ineffabiles armoniā quā ipsa creatrix et inhabitatrix

De festo presen. ma. ad tem. in hierusalem

eius dei sapiētia delectabatur audire. cho-
ruscabāt foris q̄z in sup̄ficie f̄monez et acc̄-
vñ possent hoīes glorificare deū et salutis
exempla accipe. Alti⁹ igitur intuemini fra-
tres charissimi. et p̄siderate q̄nto deuotōis
affectu Mariā a nob̄ honorari voluit qui
toti⁹ boni plenitudinē in ea posuit. vt pro-
inde si q̄d in nob̄ est spei. si q̄d est gr̄e vel sa-
lutis ab ea nouerim⁹ redundare. q̄ ascēdit
delicijs affluens. ortus plen⁹ deliciaz. quē
nō solū efflauerit. s̄z p̄flauerit sup̄ueniēs il-
le auster diuin⁹ vt vndiq̄z fluāt aromata il-
lius. Totis ḡ medullis cordiū et vort⁹ oib⁹
veneremur mariā. qz sic est volūtas ei⁹ qui
totū nos habere voluit p̄ illā. Ipsa ē apud
deum aduocata n̄ra. q̄ non potest sustinere
repulsam. qz apud deū inuenit gr̄az. Pro-
uidens quippe erat. nō sapientiā vt salomō
nō diuitias. nō honores q̄rebat s̄z gr̄am re-
quirebat. Sola nimis est gr̄a q̄ saluamur.
Sola gr̄a indigem⁹. Quid aliud p̄cupisci-
mus. Queram⁹ igit gr̄az. s̄z p̄ inuentricem
gr̄e Mariam. qz q̄ q̄rit inuenit et frustrari
non valet. Ecce q̄d illud est q̄d offerre
paras deo. Marie cōmendare memento.
et q̄d offerre desideras. gratissimis illis et
omni acceptione dignissimis Marie maris
bus offerendū trade si nō vis repulsam su-
stinere. Nec formides ad Mariā accedere
qz tāta gr̄a est repleta et sp̄s sancto p̄fusa: vt
fieret celis sublimior. fastigijs pulcrior. san-
ctitate gratiosior. Deniq̄ si diligēter inten-
das in Maria singulas p̄tutes. in ea p̄sus
inuenies singulares q̄ videbant esse cōmu-
nes. Que etenim vel angelica puritas illi au-
deat p̄ginitati cōparari. q̄ digna fuit fieri
sacrarium sp̄s sancti et habitaculū filiū dei.
Si rerum p̄cia pensam⁹ de raritate. super
omnes est illa q̄ p̄ma p̄posuit angelicam in
terris vitam ducere et p̄positum p̄ginitatis
immobile seruare. qz nec aliq̄ten⁹ titubauit
angelo filium p̄mittente. Ascensiones nāq̄
qz in corde suo disposuit p̄uersatione pari-
ter et oratione. Ascendit deniq̄ in monta-
na cū festinatōe. Dicam⁹ pie ascēdit prius
in templū vt ibi p̄sentaretur et p̄ redemptione
ne generis hūani p̄rēm suū in abscondito
et cubiculo cordis oraret. Feruebat siquidē
in querenda gr̄a charitas. splendebat i car-
ne p̄ginitas. in obsequio eminebat humili-
tas. Merito pinde cātor ille diuin⁹ in ei⁹

ammiratione p̄cinebat. Que est ista q̄ ascen-
dit plane sup̄ homines. ipsos etiā angelos
transcendit. Admirum sup̄ angelos aquaz
viam necesse est hauriat quā hominib⁹ re-
fundat. O benedicta inuentrix gr̄e. genis-
trix vite. mater salutis fac vt per te suscipis
at nos: q̄ per te datus est nobis. fac b̄ndic-
ta p̄ gr̄am quā inuenisti. vt q̄ mediante te
fieri dignatus est particeps infirmitatis et
miserie nostre. te q̄z intercedente p̄ticipes
nos faciat glorie et beatitudinis sue. xps fi-
lius tu⁹ dñs noster. qui est super omnia bes-
nedictus deus in secula Amen.

CLXXXV
De sancto Conrado

Sanct⁹ conradus

I de nobilib⁹ parentib⁹ in alemania
genitus et educatus est. Hic quia
vir multe honestatis et bonoz morum fuit
aduocatus a nothingo ecclesie constantiē-
sis ep̄o toti episcopatu auditor p̄fici caus-
saram. Succedente aut tpe in prepositum
maioris ecclesie eligitur. Nothingo autē
ep̄o viam vniuerse carnis ingresso. vocat⁹
sanctus Udalric⁹ ecclesie augustensis ep̄s
et ab ipso corp⁹ defuncti ep̄i sepelitur. Qui
clero et p̄lo triduanū indixit ieiunium vt
benignitas dei illi eccle daret placentem si
bi antistitem. Statuto igitur die quo ad
electionem vel potius cōmunē inspiratio-
nem de ep̄o p̄cedendum fuit. sanct⁹ ydali-
cus describit ipsum prepositū beatū Con-
radū talem esse sicut ait apostolus ad Thy-
motheum et Tytum. Oportet episcopum
esse irreprehensibilem. vnius vxoris virū.
sobrium. ornatum prudentem. pudicū ho-
spitalem. doctorem. nō vinolentum. nō p̄-
cussorem: sed modestum. nō litigiosum. nō
cupidum. sue domus bene prepositū. filios
habentem subditos cū omni castitate. Si
quis domui sue p̄esse nescit. quomodo ecc-
lesie dei diligentiam habebit. Nō neophi-
cum nō in sup̄biam elatum. ne in iudicium
decidat dyaboli. Oportet autē et testimo-
nium habere bonum ab his qui foris sunt.
vt in obprobrium nō incidat et in laqueū
dyaboli. Item ad Tytum sic ait. Oportet
enim episcopum sine crimine esse sicut dei

De sancto Hilarione

dispensatorē. nō supbū. nō iracundū. nō vī-
nolentū. nō pculsorē. nō turpis lucris cupi-
dū. s; hospitalē. benignū. prudentē. sobriū.
iustū. sc̄m. p̄tinentē. amplectentēz eū q̄ fm
doctrinā est fidelē sermonē. vt porēs sit ex-
hortatōe in doctrina sana. et eos q̄ p̄dicūt
arguere. His oībz corā multitudīe a sc̄ro
vdalrico de ip̄o recitat. oēs ibidē p̄senserūt
Vñ ibidem rapit̄ trahit̄ z q̄uis plurimuz
renitēs ep̄us instituit. Cathedrali ḡ infula
sublimat̄ sc̄tis conradus p̄ncipalē sc̄tē dī
matris eccl̄az ditauit reliquijs p̄ciōf̄ z oīz
nacu maximo. Insup tres p̄struxit eccl̄as:
vnā in ciuitate constātiensi. duas extra In
q̄z vna sc̄z in eccl̄a bti Mauricij sepulcrū
dñi n̄ri ihu xp̄i simillimū illi qd̄ est in hieru-
salē cū m̄lta diligētia p̄strui. p̄curauit. Vbi
etiā duodecim p̄bendas clericz ibidez xp̄o
famulantibz in p̄petuū instituit. Auc̄r n̄
bilomin⁹ canonicoz numez maioris eccl̄e
cū alio dō p̄p̄ij patrimonij. Lupiēs etiam
idem vir sc̄tus cū ap̄lo corp⁹ suū efficaciter
castigare. tribz vicibz trāffretans hierl̄m ci-
uitatem sc̄tām adijt. in q̄ locū passiōis xp̄i
z sepulture z resurrectōis simul z ascēsiōis
in deuotōe maxima visitauit. Postmodūz
aut apud castrū louffen cum sc̄ro vdalrico
existens. cū vidisset in ip̄a turbine aque p̄-
cellis hincinde spumantibz duas aues in-
trocuntes mergi z exeuntes: intellexit vir
sc̄tus in sp̄u duas alas fore sub specie illaz
auiū q̄ ibidē ob scelez suoz aliqñ cōmissoz
multitudinē suū purgatoriū sustinerēt Ista
q̄z ambo visceribz misericōdie mori: vdalricus
p̄mā missam p̄ defunctz celebrare nō distulit
Conradus aut ipsa die secundam missam
sūt p̄ defunctz cōplere nō pigritat⁹ est. Et
sic in eoz deuotōe z solēni altaris oblatōe
illaz auiū sp̄s ampli⁹ nō videt̄. Gebhar-
do optimo adolescētē q̄ casu sup̄ ep̄i sedē cō-
sederat. p̄phetat conrad⁹ dicēs. Premature
sedem meā Gebharde occupasti. mihi suc-
cedet q̄ p̄or te in hac cathedra sedebit vicē
Samelon⁹. Sc̄tis etiam conradus infra
missaz solēniā post p̄secratōez corp̄is z san-
guinis dñi n̄ri ihu xp̄i in die sc̄to pasce ara-
neam lapsam in calicē cū sanguine domini
fiducialiter sumpsit. Lūcz terminatis rite
missaz solēnijs put dignissimū est. ipsa die
ad prandīū p̄sedisset. attenuat⁹ corpe p̄san-
ctam q̄ dragestimā nō comedit. Interroga-

tus a suis cur nō comederet: ait. Expecto
hospitē in p̄ximo venientē. Et inclinato ca-
pite sup̄ mensam exitū arance p̄bet ap̄erto
ore. q̄nta de tali aduentu q̄n poti⁹ miraclo
int̄ cunctos ibidem existēs fuerit leticia:
null⁹ sane mentē ignorat. Obijt aut̄ beat⁹
Conradus ep̄s post multaz exercitia vir-
tutū. vj. kl. decēbris. anno dñi. dcccclxvj.
ep̄at⁹ p̄o. xliij. senex z plen⁹ diez.

CLXXXVI De sancto Hilarione

Hilarion sanctus

b monach⁹ fuit. cui⁹ vitam virtutibz
plenam sc̄psit Iheronymus.
Hui⁹ parētes ydolis dediti: ipse vt d̄z ro-
sa de spinis floruit. Alexandriam missus z
ibi grāmaticā discēs. ibidem etiā baptiza-
tus est. Totaq; illi volūtas in eccl̄e cōgre-
gationibz fuit. Audiēs nomen anthoni in
egyptū prexit ad videndū eū. Quem vt vi-
dit statim habitū mutauit. et duobz mētibz
vix cū eo mansit. Contemplat⁹ est em̄ or̄di-
nem vite sue gravitate mox. q̄ creber i ora-
tionibz. q̄ hūilis in suscipiēdis fratribz. q̄
seuerus in corripiēdis. alacer in exhortā-
dis. Talem etiam habuit p̄tinentiā vt cibi
eius asperitatē nulla vnq; eius infirmitas
frangeret His virtutibz hilarion instruct⁹
rediit ad patriā cum q̄busdam monachis.
Parentibz suis iam defunctz. p̄tem subitan-
tie fratribz. p̄tem etiam paup̄ibz dedit. sibi
nihil omnino seruās. Erat aut̄ annoz q̄n-
decim z solitudine ingressus est. sacco im-
coopt⁹ et sagum rusticū qd̄ b̄tis anthoni⁹
us ei dedit cū ab eo discessit secū tulit. Tm̄
q̄ndecim caricas post solis occasum come-
dens hoc cibo p̄tent⁹ fuit. a. xv. vsq; ad. xx.
etatis sue annū. Estus et pluuias breui tu-
gurio qd̄ iunco z caricibz texerat declina-
uit. Deinde breuem cellam parauit latitudi-
ne pedū q̄ruoz. longitudine p̄o pedū q̄n-
q; vt sepulcr⁹ poti⁹ q̄ domū crederes. La-
pillos sepe in annovicz die pasce totondit
Sup̄ nudā terraz in stratu iunco vsq; ad
mortem cubauit. Saccū q̄ semel fuit indu-
tus nunq; lauans nec mutans altero nisi
cū p̄m⁹ sc̄issus esset. Sc̄pturas sanctas q̄li
memoriter tenens post or̄dem psalmos q̄li

De historia Karoli magni

Deo pñte cecinit. A. xxi. año vsq ad. xxvj. tribo ánis pñis dimidiū lentj sextariū ma defactū aq frigida comedit. alijs tribo seqñ tibo panē aridū cum sale ⁊ aqua sumpsit. A. xxvj. vsq ad. xxx. herbis agrestibz ⁊ vglz toz radicibz crudis sustēat⁹ est. A. xxx. vñ ciā panis ⁊ coctū modicuz olus absqz oleo comedit. Sentiēs autē caligare oculos et totū corp⁹ in impetiginem verti ⁊ punicea scabedine pñrabi ad supiozem cibū adiecit paz olei. ⁊ hoc vsq ad. lxxiij. annū vite sue tali cucurrit gradu. nihil gustās pomoruz aut leguminum aut cuiusqz alteri⁹ delecta bilis rei. Hic dñ videret se corpe fatigatz ⁊ exitū crederet imminere. A. lxxiij. vsq ad. lxx pane abstiniuit incredibili seruoze mētj. vt eo tempe qñ nouus accedet ad seruitutem dei. q ceteri solēt remissi⁹ viuere. Fiebat at ei sorbiciuncula de farina et cū mīmo oleo cibo eius et potu viz qñqz vñcias appēden tibo. Sicqz ppleuit ordinē vite sue. Nunqz ante solis occasū. nec in diebz festis: nec in grauissima inualitudine vnqz soluit ieiuni um. Ideo potētissim⁹ in miraculis. sancti tate incōpabilis. octuagesimo etatz sue an no cū absens esset Esicius. q eū sp familiari us dilexerat qñ in testimonium testamenti breuē cartam manu pñia scpsit lñatim oēs diuitias ei derelinquēs qz habuit. vñz tu nicā de sacco. cuculliam ⁊ pallioli. Jamqz modic⁹ calor in pectore erat. et qñ iam viz viuebat apertj oculis hec loqbat. Egredere qd times: egredere qd dubitas. lxxx. fere annis xpo seruisti ⁊ mortē times. Int hec pba exalauit spm. Statimqz corpus eius humatū ⁊ obritū est. Sicqz et ipe omnes q ad egrotantē venerāt rogauit. ne quidez punctū hore post mortē ei⁹ corp⁹ ei⁹ pñaret. Postmodū esicius vir scñs cū piculo vite post decem fere menses corpus ei⁹ furatus est ⁊ in palestina dñferens mōachis crebris pñeqñtibz laudibz monasterio pdidit cū tunica cuculla ⁊ pallio toto corpore quasi ad huc viueret integro. ⁊ multo fragrāte odo re quasi optimis delibutū esset vnguentis in testimoniu eius sanctissime vite ad lau dem et insupabilem ipsius dei gloriā. qui viuit ⁊ regnat ⁊c. Festum aut ipsi⁹ recolitur xij. kal. nouembz. quo vñz die vñdecim milium virginum et beate Ursule festum celebratur.

CLXXXVII De historia karoli magni.

Wrpinus remen

c sis archiepiscopus socius karoli .xiiij. annis cum hispaniam ⁊ galiciam a potestate paganor liberasset: que vidit scribit Leoprando decano aqsgani Primo quō sanctus Jacobus apostol⁹ ap paruit karolo: rogans vt locum sepulture sue purgaret. ⁊ viam ad locum sui sepulcri pñpararet. vt multitudo pegrinor ibi pec cata deleteret. Pñmisit etiam se sibi fore adiutorem in omnibz ⁊ cum hoc vitā eternaz in pñio. Conuersi em fuerāt multi p pñi carōem discipuloz Jacobi. sed reciduum passi sunt. ⁊ fides xpi ibi deleta erat vsq ad tempus karoli. qui hispaniam et galiciam xpianam fecit p xpm. Pñma vñbz quā obsedit fuit Pampilonia. tribus mensibz neqz uit eam cape. qz inexpugnabiles erāt muri Drauit ergo. Domine ihu xpe p cuius fide huc veni da mibi hanc vñbem. Sancte iacobeli verum est q mibi apparuisti da mihi capere eam. Tunc muri collapsi fundit⁹ ceciderūt. Saracenos q baptizari voluerunt viuere permisit. alios omnes occidit. Quo audito alie ciuitates miserunt ei tributum ⁊ se ei subiecerūt. Et facta est tota il la terra sub tributo. Vñcato sarcophago beati Jacobi venit Petronum ⁊ ibi infixit lanceam in mari dicens grās. Et addidit Hucusqz nūqz nisi nunc venire potui. Tūc subiugauit sibi omne galiciam ⁊ hispaniaz a mari vsq ad mare. Item ciuitatem vñaz obtinuit. in qua erant. xc. turres. Item lucernam ciuitatem qtuor mensibus obsedit Quam cape non valens deu ⁊ scñm Jacobum inuocauit. Tūc ceciderūt muri eius. Et est deserta vsqz nunc cum alijs tribus ciuitatibz quas ipe dñs anathematizauit. vt olim hiericho. Omnia ydola deleuit pñter vñū. qd vt dicūt saraceni Bachomet quē ipe colunt cū viueret in suo noie fabri cauit. ⁊ demonū legionem arte magica ibi alligauit. q tanta fortitudine illud seruauit q a nullo vnqz frangi potuit. Lū em aliqz xpian⁹ ad illud appropinquat. statim piclatur. Sz pagan⁹ cū orandi causa venerit. illesus abicit. Quis q sup illud sederit statim

De historia Karoli magni

morit. Est igit in maris margine lapis al-
tus q̄ntū potest coruus volare sursum. infra
lat² q̄drat². supra strict². sup quē est yma-
go de auricalco optimo in effigie hoīs fū-
sa. sup pedes suos erecta. faciem hñs p̄sus
meridiem. in manu dextra hñs clauēz ma-
gnam q̄ cadet de manu ei² anno q̄ rex i gal-
lia nat² fuerit q̄ totam hispaniā xp̄ianā fa-
ciet. Hox q̄ vlderit clauem lapsam: gazis
suis in terrā positis omēs fugiēt. Ex auro
q̄d reges et p̄ncipes dabāt silti q̄z pa-
gani. ipe karolus fecit templū sc̄o Jacobo
et ornamenta multa. et canonicos instituit.
Silti aq̄sgrani de illo edificauit. et multas
alias ecclesias. Reuerso karolo pagan²
rex african² hispaniā sibi subiugauit. xp̄ia-
nos multos occidit q̄s karolus rex fre cu-
stodes posuerat. Quo audito karol² rediit
cum multis exercitib² et venit baionā vrbē
vascoz vbi romarie² moriēs cuidā cōsan-
guineo ei² suū equū et cetera sacerdotib² et
paupib² distribuēda p̄misit. qui sup se audi-
uit demōes q̄si rugit² leonū lupoz et vitu-
loz raprus p̄ dietas q̄tuor ducit² ab exerci-
tu karoli est inuent². karolo in crastinū pu-
gnaturo cum Argolando q̄ hispaniam rez
acquisierat. in sero parant se milites karol-
li vt mane sint ad bellum p̄mpti: et hastas
suas ante tentoria in pratis fixerūt i terra.
q̄s mane inuenerūt in corticib² et frondib²
decoratas et in terra radicataz: absceiderūt
eas p̄pe terram. et de radicib² postea creuit
magna silua. Hox haste floruerūt qui ip̄o
die occidendi erant: et sc̄oz martyz nume-
ro inferendi. Sūt aut tunc occisi. xl. B. et
dux milo pater rotolandi et equus karoli.
Tūc stetit karolus cum duob² tñ milib² et
spata q̄ d̄z gaudiosa multos paganos occi-
dit. In sero vtriq² redeūt i castra. Crastino
venerūt q̄tuor nobiles cū quatuor milib²
pugnatoz. Unde pagani fugiūt et karol²
in galliam rediit. Postea rediens itez cum
q̄tuor milib² militum karolus et hoz haste
floruerūt. Qui leti et p̄mi pugnauerūt et pa-
ganos innumerabiles occiderūt. et post ip̄i
occisi sunt. et equ² karoli. Ubi stans mul-
tos occidit donec fugerent pagani. Iterū
mandauit argolandus karolo bellum. vñ
karolus venit cum. cxxxiij. milib². Tunc
argolandus et karolus multa simul locu-
ti sunt de causa belli et fide. Inter que dicit

Argolādus. Pugnemus pro fide. Si vin-
car baptizabor. Vadunt ergo. xx. xp̄iani et
xx. paganos et occidunt eos. Postea. xl. et
euenit vt pus. postea. c. et factū est similiter.
Iterum mille. sed semp xp̄iani paganos oc-
ciderunt. Tūc datis treugis venit argolā-
dus ad karolum baptizandus dicens karo-
lo. Lex tua sanctior est. Et p̄cepit omnib²
paganis vt baptizarentur. Illi consenserūt
Tunc argolandus vidit ordines in mensa
et quesitū q̄ essent Respondit karolus hos
esse ep̄os. hos monachos. hos canonicos.
hos pauperes quos dicit esse nuncios dei.
Qui ille. Vale tractas nuncios dei tui. p̄-
pter hoc nolo baptizari. Et abiit. Hic no-
tandum q̄ graue peccatum sit male tracta-
re paupes. Propter hoc karolus tanta le-
ricia baptizandoz est priuatus. Crastino
karolus pugnatur² habuit. cxxxiij. milia
argolandus. c. milia. Ibi occisus est argo-
landus et sua. c. milia. Victores in sanguie
stabāt vsq² ad bases ciuitatis. q̄ mox capta
est paganis omnib² occisis. Tunc mille cri-
stiani nocte spoliauerunt mortuos karolo
ignorante. Qui onustati auro et argento cū
ad karolū redire vellent. a paganis qui fū-
gerant sunt occisi. et hoc fecit eis auaricia.
Princeps nauarroz mandat karolo bel-
lum. Qui orauit dominū vt ostendat sibi i
illo bello morituros. Crastino armato ex-
ercitu karolus vidit rubeam crucem i hu-
meris morituroz retro sup loricas. Quos
omnes in oratorio suo retrulit ne occide-
rentur. Peracto bello et occisis fere centuz
milib² paganoz karolus quos in orato-
rio truserat reperit mortuos. vñ. cl. Tūc
karolus expugnauit totam patriā nauar-
roz. Postea d̄z karolo q̄ rex babylonis
miserat p̄tra eum de siria. xx. B. currū. et
ipe de genere Boliath qui vulnerari nō po-
terat nisi in vmbilico vires. xl. fortium ha-
buit. Statura eius. xij. cubitoz. facies ei²
longa vñus cubiti. digiti tribus palmis.
Qui omnes p̄tra se millos portauit in ci-
uitatem octogoz. Primo raynaldum. secū-
do Constantinū regem romanoz et alium
comitem. tres illos omnes simul leuās q̄si
pueros dextra et leua tulit i carcerem. et. xx.
pugnatores quos silti depozauit. Rotho-
landus vero fixit eum in vmbilico. Unde
clamauit Bachomet iuua quia morior.

De hystoria Karoli magni

Accurrunt pagani et portant eum in ciuitate.
Et sic christiani cum eis mox intraverunt et prefatum
gigantem occiderunt et ciuitatem capiunt. Rotholadus
giganti predicauit de trinitate quarenti.
Abraam vidit tres et. Item in cithara cum
sonat tria sunt. ars manus et corde. In amig
dalo tria sunt corium testa nucleus. Sicut in
sole cursus splendor et calor. In rota plan
stri. medius brachia circulus. In boie cor
pus aia ymbra. Sic unus est tria. Ita i deo
tres persone unus sunt. Item quirit gigas. quos
potuit ego pere. Rndit rotholadus. De
qui fabre gurgulioni et arbori facit gignere
vermes. multosque pisces ex aqua producit
vultures apes serpentes sine masculino seie
facit pleni gignere. potuit idem deus et gigas
nem facere pere. De ascensione quarenti rndit.
Rota molendini quatuor ad ima descendit de
super. tantum ascendit e conuerso. Quis de more
descendens redit in altum. Sol in oriente sur
git et tendit in occidentem. et iterum redit in orien
tem. Ita et christus unus descendit iterum ascendit.
Cui gigas. Vado pugnem per fide. Tunc
accidit quod in primo capitulo dictum est. quod ex
ercitus karoli facies equorum lintheis operuit
ne videret larvas hostium. et obstruxerunt au
res equorum ne audiret tympana per quod prius fu
gati fuerant quoniam pagani fecerant singulos viros
ante singulos equos incedere laruatos et tim
pana percutientes. Unum modo victoriae ha
buerunt. Tunc karolus irruens vexillum
in curru abscidit. alii enim nunquam fugissent. Et
tunc occidit octo milia paganorum. urbem ce
pit. et postea in hispania nemo karolus aus
us est impugnare. Postea venit ad sanctum
Iacobum et omnia destructa ibi reedifica
uit. Statuitque ad honorem sancti Iacobi
omnes reges et principes presentes et futuros
episcopos sancti Iacobi obedire. Tunc ego tur
pinus reuocatus archiepiscopus sancti Iacobi ec
clesiam et altare cum. lxx. episcopis karoli rogatu
kl. Junius honorifice dedicauit. Et karolus
tunc dedit ecclesie sancti Iacobi in dotem tot
am galiciam et hispaniam. ut quilibet pos
sessor domus annuatim quatuor denarios per
solueret. et ab omni seruitute regis et principis
liber esset. et ut ibi sint concilia. et virge epis
copales. et corone regales per manus episcopos loci
prebeant. Et ut beatus Iacobus et Iohannes cum
matre perierant ut unus sedeat ad dexteram
alter ad sinistram christi. Iohannes in oriente

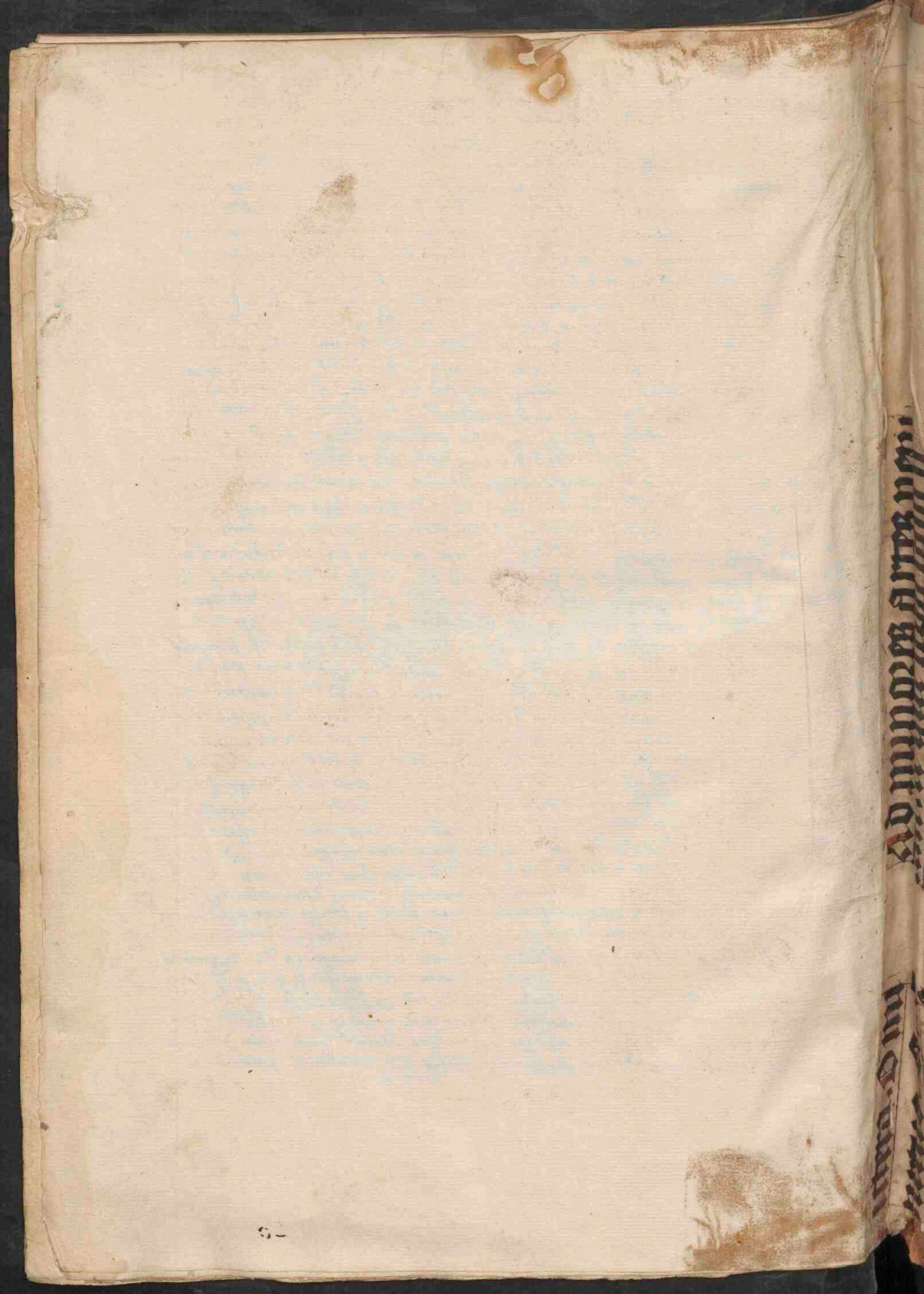
patronus est apud ephesum. Iacobus in oc
cidente. roma apostolicam sedem Petrus
habet. merito: quia ipsi erant christo pre ceteris
familiares. principalis tamen est Petrus. quia
christus eum voluit esse principem apostolorum. Tante
fortitudinis fuit karolus quod quatuor ferratu
ras equi simul manibus facile extendebat. et
militem armatum stantem super palmam suam a terra
usque ad caput suum facile leuabat. Tante lar
gicatis quod in quatuor festis curiam precipue ha
buit in hispania videlicet in natiuitate christi in
pascha penthecostes et iacobi. Per singulas
noctes eum custodiebant. cxx. sortes. Prima
noctis vigilia. xl. ei assiterunt. x. ad caput. x.
ad pedes. x. ad dextram. x. ad sinistram. dextra
lpatam nudam sinistram cadela ardere habentes.
hoc modo sanctam vigiliam. xl. sicut. et xl. tertiam
vigiliam fecerunt. Qui plura de virtutibus ei
scire voluerit cernat quomodo rome imperator
fuit. ecclesias multas et abbatias instituit. les
pulebrum domini visitauit multorum sanctorum
corpora in argento et auro locauit. Quomo
do lignum crucis secum tulit unde multas
ecclesias dotauit. Cum rediret karolus de
hispania adhuc erant duo reges pagani
apud cesaream augustam maritimus et belis
gandus frater eius a rege babilonie de pss
de in hispaniam missi qui karolo fidee subia
cebant. Quibus karolus mandauit ut ba
ptizarent vel tributum sibi mitterent. Qui mi
serunt ei triginta equos oneratos auro ar
gento gazisque hispanicis. et. cccc. equos vi
no dulcissimo oneratos pugnatoribus ad
porandum. et mille saracenas feminas for
mosas. Hunc vero karoli gamaleoni ve
ginti equos oneratos auro et argento et pal
lis dederunt. ut pugnatores in manus eo
rum traderet. quod et fecit. Hunc karolo
munera tulit. Sed vinum et mulieres ac
ceperunt pugnatores. Dixitque rex Caro
lus quod venire baptizandus. Cui occur
rit karolus cum quinquaginta quingentis milia
bus. Venerunt et pagani et horum. xxx. milia oc
ciderunt christiani. Sicut et christianorum. xxx. milia
a paganis sunt occisa propter ebrietatem ani
mi et fornicationem eorum. Ibi occisi sunt omnes
pugnatores propter rotholandum et alios quoniam
quos. Tunc rotholadus cum centum viris euasit
et occidit Warlram. Ipse solus quatuor
lanceis fixus euasit. Tunc marmoreum
lapidem trino ictu in duas partes diuisit.

Legenda ^{or} sancto Erudone

Venerabilis viri in hyspanie sanctis nobilissima famulatus pro-
sapientia ortus fuit: erant autem patres eius locupletes valde tam in
pecunie quam etiam in agendis amplissima possessione: Erat vero sanctus
vir elegans et pulcherrimus inter omnes sue pubertatis rostratos sapienter
vixit. prudens moribus. consilio firmus. ingenio vigens decoris aspectu
blandis alloquiis Et quod in his matris et a primis etatis sue tirocinio
in amore superne patrie ita exaruit ut cuncta quibus mortalium frui-
tum despicere atque immortalis vite appetitum magnopere desudaret
cunctis etiam virtutibus quibus celeste regnum adipiscitur sanctus puer nutrebat
infamia. nil de terrenis fastibus ambiciens. mentis acie mercatoris omnium
amore simul et timore fixa tenebat. erat autem in eo tanta largitas
industria ut omnia que prece simplex in indigentem habere poterat pau-
peribus et egenis erogaret. Ita ut sepe accidisset quod etiam singularibus
teguumque vestimenta seu etiam proprii corporis tunc tamen necessariam abstulisset
indigentibus distaberet. Itaque gestum est ut frequenter pro talibus gestis
patres illi hoc graviter ferre non properaret ei: et magnis minus
secessime terretur: Sed ^{involuntate} ~~involuntate~~ sanctus puer instans. ac si illud penitus
ad hoc opus instigaret. obsecraret elemosinam segetem ubique seminare
testes in corde suo testimonium Evangelice sectionis: edare elemosinam et
vix omnia munda sunt vobis Et egregius doctoris sermo qui ait. Benedicite
qui parit et seminat parit et metet: et qui seminat in bene-
dictionibus. de benedictionibus et metet Intellexit igitur sanctus puer
nichil aliud hoc videri minime quam secundum elemosinarum quantitatem etiam
retributionis crescere augmentum. Hinc ille deservens penitus minas
tandem pauperibus largis elemosinas erogabat. Igitur ~~sanctus puer~~ dum
beati pueri natus celestibus angelaret desideris: a terrenarum cura ad
eternas sperandas flagrantem animam prepararet. Cuiusdam die nimis fatigatus
dumque amorem suum: dum in cunctis aqua pluvie coarctans lapidum
responderet: quoddam fiduciam ad modum erant ex cunctis lapidibus pariter
arterossumus: presumpserat pro fudit in eodem. votum dedit quod deo

[illegible]

[illegible]

2059i

